

R18783

R10788

GILB. GENEBRARDI THEOLOGI PARISIENSIS DIVINARVM HEBRAICARVM QVE LITERARVM PROFESSORIS REGII CHRONOGRAPHIÆ LIBRI QVATVOR.

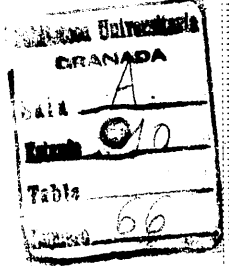
PRIORES DVO SVNT DE REBVS VETERIS populi, & præcipuis quatuor millium annorum gestis.

Posteriores, è D. Arnaldi Pontaci Vafatensis Episcopi Chronographia aucti, recentes historias reliquorum annorum complectuntur.

Vniuersæ historiae speculum, in Ecclesiæ præsertim sæculo, à mendacijs, maculis, imposturis Centuriatorum, aliorumque hæreticorum detersum.

Subiuncti sunt libri Hebraeorum Chronologici eodem interprete.

28.a
2-2.

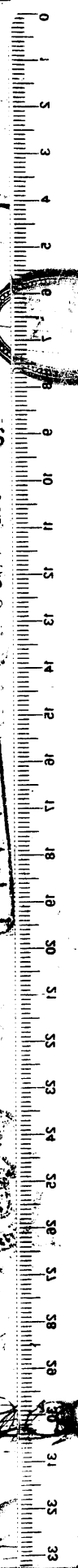
PARISIIS,

Apud Ægidium Gorbinum, sub signo Spei, è regione Collegij Cameracensis

1580.

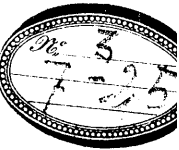
CVM PRIVILEGIO REGIS.

[Handwritten signatures and scribbles at the bottom of the page, including what appears to be a signature 'A. Gorbinus']

R 18783

GILB. GENEBRAR-
 DI THEOLOGI PARISIEN-
 SIS DIVINARVM HEBRAICARVM-
 QVE LITERARVM PROFESSORIS RE-
 GII CHRONOGRAPHIÆ LI-
 BRI QVATVOR.

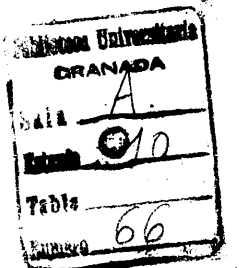
PRIORES DVO SVNT DE REBVS VETERIS
 populi, & præcipuis. quatuor millium annorum gestis.

Posteriores, è D. Arnaldi Pontaci Vafatensis Episcopi Chronographia aucti, re-
 centes historias reliquorum annorum complecuntur.

Vniuersæ historiae speculum, in Ecclesiæ præsertim sæculo, à mendacijs, maculis,
 imposturis Centuriatorum, aliorumque hæreticorum detersum.

Subiuncti sunt libri Hebræorum Chronologici eodem interprete.

28. a
 2. 2.

PARISIIS,

Apud Ægidium Gorbinum, sub signo Spei, è regio-
 ne Collegij Cameracensis

1580.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

[Handwritten scribbles and signatures at the bottom of the page]

EXTRACT DV PRIVILEGE

PAR grace & priuilege du Roy, est permis à Gilles Gorbin, Michel Sonnius libraires iurez, & Martin le Jeune, libraire & Imprimeur en nostre vniuersité de Paris, de pouoir imprimer ou faire imprimer & exposer en vente, vn liure intitulé *Gilb. Genebrardi Theologi Parisiēsis diuinarum Hebraicarumq; literarum professoris Regij Chronographia libri quatuor. Priores duo sunt de Rebus veteris populi, & precipuis quatuor millium annorum gestis. Posteriores è D. Arnaldi Pontaci Vafatensis Episcopi Chronographia aucti, recentes historias reliquorum annorum complectuntur.* Est defendu à tous libraires & imprimeurs, ou autres de quelque estat ou condition qu'ils soyent, de n'imprimer ou faire imprimer, vendre ne distribuer autres que ceux que lesdicts auront imprimé ou fait imprimer, sur les peines cōtenues audiēt priuilege & d'amēde arbitraire. Et ce iusques au temps & terme de dix ans finis & accomplis. Donnē à Paris le douxième de Iuillet 1579. & de nostre regne le sixième.

Par le Roy en son conseil,
Perrot maistre des requestes ordinaires
de L'hoctel present.

Signé Dascot.

En la cibdad de Guadalupe a 20 de Junio de 1690. Lorenzo f. Fran. de M. gina por parte del Sr. General de los Indios me dio este libro conquido como a la censura del nuevo Indice y por mandado de Sr. Inquisidor de S. L. firme de mi ndra

*Es presentado Juan
En de Segovia*

om. 80 d

D. ARNALDO PONTACO, VASATENSI EPISCOPO, PIETATE ET LITERIS INSIGNI G. GENEBRARDVS THEOLOGVS Parisiensis diuinarum Hebraicarumq; literarum professor Regius.

NOSTI, antistes ornatissime, è meis multorumque literis & sermonibus, quanto desiderio tua Chronographia à cunctis rei literaria ordinibus expectetur, eam ut luci reddas, qua propter superiorum editionum exempla distracta & nusquam venalia iamdudum caret. Es quidem prolixè & sapius pollicitus te illam ad me missurum, cogitatè recensitam, aduersarijs exquisitis & singularibus aspersam, cum doctioribus & prestantioris notæ hominibus quibusque sedulo communicatam, quorum semper studiosissimus excitisti, in tuis illis præsertim duabus in Urbem & Italiam profectioibus, è libris denique raræ Bibliotheca Vaticana, aliarumque Italicarum auctam, quibus tuam ipse locupletissime munuisti. Verum quoniam reip. nostræ Christiana nimis diu voti per solutionem differens, & otium, quod captabas, tempus, quod constitueras, occasio, quam expectabas, dilapsa sunt, tumultibus bellicis non modo te tua Bibliotheca ad istud probe perficiendum necessaria orbantibus, sed etiam tuum unum sacræ caput, inter ceteros Episcopos, petètibus, quòd tua Episcopos vrbis primaria cum reliquis pene omnibus à Nouatoribus teneatur, indeq; magnâ, variam, ac multiplicem negotiorum molem sustineas: ne ego diutius literatorum optata morer, en cogor saxi istud volvere, & cum mea Chronographia de Mundo originario parte, tuam de ultimi temporis curriculo eadem opera subijcere, diurno decem annorum studio, varia multorum scriptorum lectione, summa librorum diuersorum meditatione auctam simul emittere, præsertim verò ad confirmandam veritatem & successionem Ecclesiæ, doctrinaque Catholica, contra rapsoforum Magdeburgensium imposturas, instruere. Cetera, qua his deesse poterunt, fac, exhibeas, atque adeo perficias, quando paululum respirans è tantis arumnis libros tuos assequeris, quietam ac pacatam Diocesim, Deo miserante, recipies. Ea ego in primis expecto, ea plerique omnes docti ac pijs auide expectant. E tuis enim scriptis tenent, quato iudicio in hoc studij genere excellas. Intelligunt quantos labores in his omnibus explendis exantlate soleas, ad que animum adyces, ne que ignorant tibi copiam librorum multorum suppetere, quibus ipsi careant. Si opus ad me destinaueris, tibi que nostrum officium placeat, ac utile videatur, efficiam, Deo duce, ut in hominum manus castigatissimum exeat, mendisque vacet, quibus vulgo eruditorum scripta per Typographos conspurcari solent, ea maxime, qua quidem, ut tuum, in numeris atque subductionibus versantur. Dum id facies, primo autem tempore, debes facere;

ad te hoc nostrum transmittō, tibi do, dono, addico, & pro tua vetere erga me benevolentia, ac meritis nuncupo. Priore parte veterem Ecclesie cursum ab ipsius mundi primordijs delibavi: deinde de di operam, ut minimum à verbis & sensis scripturae discederem, quæ admodum docet testimonia, quæ partim in eam re, partim, ut indicet, quo loco plenior historia contineatur, inter duas columellas afferō. Mox, ut suavis salutarisque cōcordia Cathedra Mosaica cum Doctrina innotesceret, successionē Patrū, Principum, Pōtificum, cum Prophetarū successionē cōiunxi, quam non alibi facile, opinor, reperias. Nam in ea construenda plurimum æstuaui, tot coactus volvere & conferre, vix ut sciam, quæ eam ad Christum usque perducere potuerim, ac ordinem, quem Deus in Synagoga veteri posuerat, & seruauit, demonstrare. Immiscuimus, postremo res profanas, ut quos delectat humana cum diuinis, extera cum domesticis coniungere, ac eodem obtutu rerum pene omnium diuersas facies perspicere, vel etiam singula separatim per se contemplari, eorum hic aliquod speculum habeant. Quocirca hic apparebit, quanta, quam diuturna caligo, & rerum antiquarum, atque adeo præstantissimarum ignorantia exteris nationes obruerit, quando è sex ætatibus tres primas omnium potissimas, utilissimas, propè necessarias, denique productissimas, ut quæ bis mille sexcentis annis expleatur, penitus nesciuerunt. Tres contractiores mille quingentorum annorum spatio conclusas solummodo, & quidem leuiter perceperunt. Quartam enim, quæ est Iudicium, ac recentissima, primam faciunt, Auream appellant, Deorum, Heroum, Semideorum parentem, alumnam, saculum inscribunt. Quintam, quam Regum in sacris literis esse liquet, secundam statuunt, Argenteam nominant. Varias principatum, Dominatum, Rerum formas complecti aiunt, à Deorum filijs nepotibusque constitutas, in qua Olympiadum, aliarumque Aerarum, siue supputationum indictiones contigerint, quasi retro numerare illis minime integrum fuerit, propter superiorum sæculorum vel nescientiam vel certè obliuionem. Sextam, quam Hebræi à Babylonica captiuitate rectè auspiciantur, tertiam putant, Aeream faciunt, Monarchiarum ac ingentium Imperiorum Babylonicæ, Persicæ, Græci ad Romanum usque, conditricem profitentur. Septimam aut potius sextam ultimam partem, & septimam primam quartæ ætati tribuunt, ferreamque vocant, Parthicam, Punicam, Romanam, quam suo in carnem aduentu Dominus illustrauit, & è ferrea auream credentibus reddidit. Posteriore autem breuiter mille sexcentorum annorum historiã perstrinxit, eo præsertim consilio, ut rubiginem, ac maculas, quas à Centuriatoribus, & reliquis Hæreticis historia Christiana contraxerat, abstergerem, plagas & vulnera, quæ Chronologia ab istis acceperat, sanarem, viros sanctos & nunquam satis laudatos ab istorum conuitijs, sycophantijs, maledictis vindicarem, veram Christianorum temporum faciem atque formam ab istis contortam & personatam reponerem. Ideoque etiam inter cetera successioni cathedræ Ecclesiasticæ, successionem doctrinæ singulis sæculis siue Centurijs, per modum Coronidæ succenturiauimus, ut nos omni censu, præscriptione, autoritate, tabulis & instrumentis instructos esse doceremus, cum ad nostra iuste possidenda & defendenda, tum ad iniustos Ecclesie tituli & fundi captatores iure depellendos atque profligandos. Quamuis enim tanta sit prærogatiua, tanta vis Cathedræ, ut, iuxta Augustinum, cogat bona dicere, non bona facientes, compellat prae sentientes rectè docere, nec sua, sed aliena prædicare permittat, hanc tamen summam eius cum Doctrina perenni successionē concordiam in exigua tabella speculari non mihi videtur otiosum. Quin spero adeo hoc hæreticos, in quibus aliquis conscientia igniculus superest, percussurum, ut vel victas manus dent, suscipiantque cum omni auiditate Dei verbum, vel exemplo Thessalonicensium

nicensium scrutentur in Sanctissimorum Maiorum scriptis, an hæc ita se habeant. Funiculus triplex difficile rumpitur. Vbi ergo Dei verbum, Christi cathedra, perennis Maiorum doctrina consentiunt & colligantur, qui testes veritatis alibi querit, vel potius corrogat, perinde facit, ac qui ad firmandam fragilem trabem, vinculum ferreum reiiciendum, simplicem & putrem ligulam adhibendam putat. Quæ omnia quanti sint æstimanda, dum demum cognoscantur, ubi tuos, tuique similibus libramento, expensa ponderataque fuerint. Nam affirmare me perfectè omnia assecutum, hoc profecto arrogantis sibi quæ nimium tribuentis esse censeo, in tanta præsertim rerum varietate & tam discrepantibus scriptorum sententijs. Hoc unum ausim pronuntiare quinque primas ætates primo libro comprehensas valde cum sacris literis, ac earum interpretibus, Hebræis maxime, quibus suæ historiæ & literæ sunt, opinor, notissimæ, congruere. Nouissima præfinitum calculum non perinde constare, ingenuè ac libere fateor, ne quis eius à me ἀποδείξω expectet, quicquid nonnulli magno hiatu in suis Chronicis polliceantur & asseuerent. Scripturae enim illam aperto testimonio minime desiniunt, & Olympiadum, Urbisque Conditiæ anni, quæ temporis ratio alioqui omnium inter profanos certissima creditur, dum inter se, vel cum rebus apud alias gentes actis componuntur, sunt incertissimi. Adhuc inter ipsos libris versatur sub iudice, quæ Olympiade Cyrus in sacris profanisque paginis notissimus vigerit, quoto Urbis anno. Eadem est actio de Xerse, Alexandro illo magno, Solone, Pythagora, Platone & reliquis clarioribus. Ætate Plutarchi historia istorum ita erant confusa, ut multi negarent Solonis & Cræsi congressum, & septem Sapientum conuiuium, atque alia huiusmodi cum temporibus cōgruere. Quin & hodie eruditi sudant docendo, quo pacto tempora ipsorum et Græcorum à quibus Olympiadas accepimus, ut Atheniensium, Lacedæmoniorum, Achæorum, Macedonicorum, Cyrenaicorum regum atque magistratum cum Olympiadibus concilietur. Romani certum quidem tempus ab Urbe sua figunt, Regum, Consulū, Tribunorum, Principum, suorumque, illustriū, at quando ab eis queritur, quæ tunc ageretur Olympias, quis tū in Græcia floreret, quis in Sicilia sibi finitima, quis in Perside, Ægypto, reliquis orbis partibus claresceret, obmutescunt, secum disputant, & sub annum quingentesimum, qui ducentis annis ortum Domini duntaxat antecessit, vix cōueniunt. Causa est in proptu, quam utinam, qui nobis exactam omnium gentium rationum siue Chronicorum conciliationem & concordiam pollicentur, attenderent. Primum Urbis C. Olympiadum, & aliarum Aerarum principia non satis sunt cognita & perspecta. Deinde ut sint cognita, nondū tamē inter se certò & definitè cōparari possunt, quoniam anni integri, quales ferè ab V. C. notantur, fractis, cuiusmodi sunt Olympiadum, Monarchiarum, Aerarum denique, aliarum, non aperte per omnia respondent, & consonant. Hinc Dionysius Halicarnassensis rectè & hoc reprehendit in Thucydide, quod euenta belli Peloponnesiaci, per initia & exitus annorum Olympianicorum ita digesserit, ut cum gestis exterorum vix commode comparari possint. Olympia enim annum quemque intersecant, ac semper ex uno, secundum vulgarem calculum, duos quodammodo efficiunt, dum tempus medium anno præterito, reliquum sequenti assignant. Præterea fasti sæpe correcti sunt, aucti, diminuti, aliquando propè immutati, ut à Methone, Numa, Iulio Cas. Augusto, & c. Denique, ut præteream Titi Liuij querimoniam de magnis erroribus tempora Romanorum Liuii. li. 2. consulum & magistratum, & rerum quoque anno gestarum implicantibus, Emergentes, ut vocantur, anni & vsuales, desinētes & finietes non secum ad amussim consentiunt. Ac ut initio exiguam videatur inferre differentiam, progressu sane maximam, maximopereque notabilem efficiunt. Emergentes appellant, eos qui à quouis rei euentu, quouis anni vsualis tempore emergunt

Aug. lib. 4. de doct. Christi. ca. 27. & cepit. 166.

Act. 17.

3

gunt & incipiunt, & vertentibus duodecim mensibus solaribus finem habent, atque ita iterum in sua vestigia redeunt, ut solet fieri in Regum & Imp. initijs. Iam quantum in numerando id afferat discrepantia, in vno Iulij Caesaris quinquennio libet ostendere. Eius Imperij primus annus tantum sex menses & aliquot dies ante Calendas Iulias complectitur, circa quas Pompeium ad Pharsaliam vicit & solus imperare cepit. Quintus duos duntaxat menses comprehendit & dies quindecim, ut qui 15. Martij à coniuratis interfectus sit. In illius igitur quinquennio menses fere sedecim desiderantur, ac proinde veteres recte eius Imperium annis tribus, mensibus octo definerunt. Quapropter cum hoc discrimen sit momenti maximi, & multum temporis absorbeat, praesertim si per saeculorum spatia saepius repetatur, nunquam probavi nimis exquisitam illam Shuberti Ecclesiastis Spirensis, quem frustra & ridicule David Chytreus commedat, iuxta vetus verbum, se mutuo muli scabunt, Chytrei ipsius, & similibus diligentibus, qui dum videri volunt, ne ab horula quidem cadere, sed minutissima quaque, & obscurissima praesinitè decidere, à toto excidunt, ac controuersias maiores ijs, qui nodos, difficultates & scrupulos Chronologiae notos habent, excitant, seque illis deridendos praebent. Solis vero indoctis fumos vendunt, qui gloriosis & vanis istorum titulis & sui ipsorum praedicationibus adducti eos vera putant dicere. Temere enim Auctores mutare, reijcere, corrigere, corrumpere, sex regulas supponere, hypotheses ve fingere, quas doctus non facile dederit, suis studijs & imaginacionibus adaptare compelluntur, & verbi gratia tradere, quod Shuberto diuine excogitatum visum est (nam haeretici omnia sua mirantur) duos esse Cyros coetaneos, Medum & Persam, vnum, qui iuxta Herodotum à Tomyri Massagetarum regina interfectus sit, alterum Xenophontis, qui placide in liberorum suorum complexu dormierit: duos Darios eiusdem temporis, quorum vnus Babylonijs, alter Persis regnauerit, vnus Zorobabelem habuerit satellitem & Iudeis fauerit, alter non item. Et ita de ceteris. Quanto rectius nobiscum profiterentur, in inexplicabili annorum confusione cum numerum & modum esse seruandum, non qui verisimulus sit, sed qui probabilissimus veroque proximus videatur. Denique differentiam decem annorum aut etiam plurium non tanti esse faciendam, ut propterea implacabiliter de minoribus dimicare, neque perpetuo contextu & tenore, historiae vniuersa aut certe praecipua persequi debeamus. Quod enim parum distat, ut verbo fertur veteri, distare minimè videtur. Deinde Canones, Axiomata, Praecepta, Aphorismi, Apotelesmata, in omnibus artibus dantur in genere. Cum ad singula descenditur, non solet fieri, quin multa à regula discedant. Hoc consilio temporum summam vniuersè colligimus, membratim eam demonstramus, illa omnium saeculorum praecipuas res, euenta, viros armis, artibus, disciplinis, inuentis, scriptis, alijsque facinoribus nobiles concludimus. Siquid non ubique consonat, quanquam pauca, opinor, tu ceterisque doctissimi aequi consulite, & implacabilibus Scriptorum disidijs tribuite. Nec vero ista, quasi quicquam huic studio decerpens, ceterorum iudicia occupem, aut quod aliorum censuras & castigationes reformidem. Verum quia ad recensionem, & ἀνορθωτικὴν ἰκρυατικὴν paratus sum, ac meliora tradituro libentissimè velim concedere. Interim cum legerim è nostris praecipuos, qui hoc accuratunt argumentum, voluerim, contulerim, cum auctores sacros cum profanis diligenter comparauerim, cum praeter ceteros, quorum hodie quidem recentes chronologia circumferuntur (absit dicto invidia) Hebraeos & Chaldaeos consuluerim, verterim, illustrauerim, cum hoc decennium in hoc opus consumpserim, si me propius ad veritatem accessisse dicam, meo iure id videor facere, nec vereri debeo, ut quisquam, vel temeritati vel arrogantiae, à qua me non haberi, sed esse alienissimum semper studui, ac per Dei gratiam studebo in perpetuum, id tri-

buat,

buat, quod summo labore & studio possedi. Praeterea ab ipsis minime soleo dissentire, & sicubi dissentio, quod in tanta mole non potest non contingere, id inuitus & modestè facio, & grauissimorum atque doctissimorum virorum rationibus, auctoritatibus, sententijs munior. Faxit Deus Opt. ut hic labos ad Ecclesiae usum maner, tibi que & Catholicis omnibus, quibus aduersus Herecon impuritatem scribitur, sit utilis ac gratus. Vale. E nostro Museo Parisiensi, Iulio mense, an. Ab orbe salutari aduentu Christi illustrato 1579.

IACOBVS BILLIUS, S. MICH. IN
Eremo Canobiarcha, ad eruditissimum Theologum
D. Genebrardum.

VI tibi dat laudes, Siculis dat farras, dat vndas
Fontibus, in vastum fert quoque ligna nemus.
Namque tui sat te celebrat, Genebrarde, labores:
Quaque paris, pariunt sat tibi grande decus.
Hæc igitur scribo, non ut tua carmine laudem:
(Vendibili vino non opus est hedera.)
Sed tantum ut quisquis leget hæc, non nesciat esse
Inter nos sanctæ fœdus amicitiae:
Fœdus amicitiae, quod mors, quæ cuncta resoluit,
Frangere sola queat, si tamen illa queat.

Μαθητῶν καὶ ἀποστόλων.

ΕΙΣ ΤΑ ΤΟΥ ΔΟΓΙΩΤΑΤΟΥ

καὶ ἐπισημοῦ τῆ Γ. Γενεράδου τῆ Θεολόγου καὶ τῶν Ἑβραϊκῶν γραμμάτων βασιλικῆς ἐρμηνείας χρονικά.

Εἶδε καὶ τὴ γέννη, λογικῶν λόγους ἀφθίτα φησι.
Μόρσιμα πάντα μέρη, καὶ κατ' ἕξιν ἄτομα.
Τένεχα σαδδβόρος λέγεται Κρόνος, ἔμπαλις αὐτὸς
Πάντα λαφυσσόμενος, πᾶ περι ν' ἐτικλε Ρ' ἔα.
Χρύσειαδ' αἱ σελίδες χρονικῆς τῆς φῶτας ἐχέσθης,
Θῆκεν ἀειμνήσθης, πράγματ' αὐτῆ καὶ μερικῆ.
Ἐνθάδ' ἔνεσι μάθειν τῶν ἀρχαίων κλέος ἀνδρῶν,
Ἐρπύζων τ' αἰῶν ὅσα διηύσατο.
Αἶδε γὰρ ἐξ ἀδύτων πολυβένθεος εἰσι μανοιῆσιν
Ανδρὸς τῆς ἰσομάχης τῆς πολυτοκίης.
Τῆνομα κλεινόν, θεοδαῖος ὁ Γενεβραρδος ὄντι,
Μάρτυς ἐτητυμῆς, ἐχθρὸς ἀλιτροσύνης.
Πᾶς δ' ἐν τῆς σελίδας συνεχῶς ἐν χερσὶν ἐλίσσαν,
Τῆν τῆ ληθηδανῆ κῆρα θεῶ δ' ἀμάσει.

N. Γελοῖος.

CAROLVS BALLIVS PARI-
sienſis ad operis auctorem.

ANTAE molis opus cuiusvis condere non est,
Hæc unum Atuernum gloria tanta decet.
A te ita continuus sæclorum pingitur ordo,
digeriturque, ut nil rectius esse queat.
Historias omnis generis complecteris arcto,
unquam præcipuum quicquid in orbe fuit.
Quodque rei caput est summum, quacunque sefellit,
texit, corrupit, polluit hæreticus:
Restituis prisco magna virtute nitenti,
sanas, illustras, corrigis, atque doces.

LECTO-

EPISTOLA.

LECTORI AVCTOR DE CHRONOGRA-
PHIÆ ET HISTORIARVM
METHODO.

HRONOGRAPHIAM, quàm Chronologiam tibi, studiose
Lector, tradere maluimus, ne morem Calculatorum secuti, an-
nosam vetustatem numerandam potius, quàm legendam pro-
poneremus. Ingentes quidem summas ære breuiori exprimere
laudabile est & fructuosum, vt magni ac difficiles numeri cele-
rius subducantur & concipiantur. At res magnas & multitudi-
næ sæculorum confectas duntaxat signare, non eiusmodi fuerit. Et si enim breuiter di-
cta, legendo facilius percipimus, & fidelius retinemus, nisi tamen cū vocabulis res
ipsæ coniungantur, aut saltem delibentur, quicquid differitur, mihi videtur insipi-
dum. Chronologia est nuda breuique temporum commemoratio, non plena scri-
ptio, historiarum imago, non rerum descriptio. Chronographia autem aliquanto
latior. Hebræis esset Seder Olam rabbá, vt superior Seder Olam zutá. Non enim
res tantum signat, computat, λογίζει, verum etiam effatur, vtcunq̄ue describit &
explicat. Ne verò in tanta Temporum, Annorum, Rerum varietate deerres, aut te-
mere per incerta & incomperta, in vastitate eiusmodi feraris, breuitatis rationem
nequaquã deseruimus, viarum compendia captantes, quæ tuæ memoriæ totius hu-
ius disciplinæ difficultatē penitus infigent. In Christū tanquam in scopum, tanquã
in Cynosurã per certa itinera atq; interualla tendimus, in quibus si velut de via fes-
sus conuiescas & aliquantū respices, hac longa peragratione nihil iucundius, nihil
facilius percipies. Nam nulla Methodus est aptior ad annosam antiquitatē animo
complectendã, quàm si vniuersum Chronographiæ corpus in certas ætates ac sæ-
cula distinguas, quæ nec nimis sint contracta, nec nimis proluxa, atq; hic exerceas,
quod Rhetores præcipiunt, in Perspicuitate tenendam esse partitionem, quæ nec
fit minutior, nec amplior. Sic animus circumscribitur certis terminis, ne in immen-
so se conficiat, & dum caret stationibus & metis, in quibus se reficiat & suam pro-
fectionem dirigat, errore seductus vltima cum primis componere nequeat. Obla-
ta quies grata est, quod fit dum assulatim res tractantur, & non continet̄ citra pau-
sam. Multi multa de Methodo ad facilem historiarum cognitionem eloquenter &
doctè disputarunt, verum breuissima & certissima methodus est hæc, qua vetusta-
tem vsque ad Christum in sex ætates diuidimus, posteaque membratim summam
singularum ætatum demonstramus, & quid quaq; ætate contigerit, perstringimus.
Deinde quicquid à Christi ortu superest, in sedecim partes vel sæcula partimur, &
illorum euenta modo iam inchoato persequimur.

Castiodorū,
li. de instir.
diuinarum
literarum.

Ergo, vt Temporum optimè distinguendorum, scitoque ordine digerendorum
ratione facile percipias, ab orbe condito ad Christū nobiscum per sex ætates, quasi
gradus

gradus inæquales quidem, sed tamen certos & à scriptura designatos progredere. Deinde à Christo nato ad hunc annum 1580. per sedecim æqualia intervalla & stationes, fac, peruenias. Nam solum sæculum decimum sextum inæquale est, ut pote octogesimo anno definitum. Atque ita tædium tantæ tamque prolixæ peruagationis subleuabis, quemadmodum ingressi vastum longumque pelagus iucundius & quasi breuius nauigant, quando portus metâlve norunt, in quibus sua corpora & naues debent reficere. Huius rei gustum, sequentis operis veluti Periocham præbere hîc placet, ut si in foliorum multitudine experiri subterfugis, in paucis paginis id facias.

Totius operis Rudimentum.	LAE- tas. Gen. 5. Gen. 5.		B ORBE CONDI- dito ad Christum nascentem an. 4089. patientem 4121. mens. 6. dies. 16.	Anni mundi.	
			<i>Inductione sex ætatum id ostenditur.</i>		
			Ætas mundi Originarij sue primorum patrum.		
			Diebus sex conditur mundus.		
			Adam genuit Seth ætatis suæ anno 130.		
			Seth genuit Enos anno ætatis 105.	235.	
			Enos genuit Cainan ætatis suæ anno 90.	325.	
			Cainan genuit Malaleel anno 70.	395.	
			Malaleel genuit Iared anno 65.	460.	
			Iared genuit Enoch anno 162.	622.	
			Enoch genuit Mathusalem anno 65.	687.	
			Mathusalem genuit Lamech anno 187.	874.	
			Lamech genuit Noë anno 182.	1056.	
			Noë in diluio natus erat annos 600.	1656.	Sum-

	<i>Summa, ad orbe C. ad diluuium anni 1656. dies 6.</i>	Anni mundi.	
	ÆTAS DILVII.		
2. Ac- tas. Gen. 8. II.	Diluuium durauit anno vno, diebus 10.	1657.	
	Sem filius Noë genuit Arphaxad ab eluuiione anno 2.	1659.	
	Arphaxad genuit Sale ætatis suæ anno 35.	1694.	
	Sale genuit Heber anno 30.	1724.	
	Heber genuit Phalegh anno 34.	1758.	
	Phalegh genuit Rehú ætatis suæ anno 30.	1788.	
	Rehú genuit Saruch anno 32.	1820.	
	Saruch genuit Nahor anno 30.	1850.	
	Nahor genuit Thare anno 29.	1879.	
	Thare genuit Abram anno 70.	1949.	
	<i>Summa à diluio ad ortum Abrahæ, anni 293. dies decem.</i>		
	ÆTAS, PATRIAR- CHARVM.		
3. Ac- tas. Gen. 7. 21. Gen. 25. Gen. 47. Exod. 12. Gala. 3.	Abraham genuit Isaac anno ætatis suæ 100.	2049.	
	Isaac genuit Iacob anno 60.	2109.	
	Iacob descēdit in Ægyptum natus anno 130.	2239.	
	Iacobæi manserunt in Ægypto pro annis 430.	2669.	
	<i>Summa ab Abrahæ ortu ad exitum de Ægypto ann. 720.</i>		
	ÆTAS		

*Secunda ætatis euenta,
Viri illustres,
Docti,
Pontifices,
Propheta, à pag. 8. ad pag. 13.*

*Tertia ætatis euenta,
Viri illustres,
Docti,
Pontifices,
Propheta, à pag. 13. ad pag. 30.*

ÆTAS IUDICVM ET HEROVM.		Anni mūdi.
4. Ac- tas. Dent. I. & 29. Iud. 3.	Moses populi ex Ægypto e- ducti Remp. in deserto admini- stravit annis 40.	2709
	Iofue de tribu Ephraim an. 18.	
	Orthoniel annis 40.	2749.
	Aiod ambidexter cum inter- regno annis 80.	2829.
	Debora & Barac annis 40.	2869.
	Gedeon annis 40.	2909
9.	Abimelech eius filius an. 3.	2912.
10.	Thola annis 23.	2935.
10.	Iair annis 22.	2957.
12.	Iephte, annis 6.	2981.
12.	Abefan, annis 7.	2988.
12.	Ahialon, annis 10.	2998.
12.	Abdon, annis 8.	3006.
16.	Samfon, annis 20.	3026.
1. R. C. 1.	Heli iudex, idemq; sacerdos, annis 40.	3066.
	Samuel & Saul regnarunt an- nis 40.	3106.
	Dauid imperavit annis 40.	3146.
	Salomon templum ædificare cœpit regni sui anno 4.	3149.
	<i>Summa ab exitu de Ægypto, ad quartum annum Salomonis, sue iacta templi funda- menta an. 480. ut & 3. Reg. 6.</i>	
ÆTAS REGVM.		
5 Ac- tas. 3. Reg. 11.	Salomon regnavit adhuc an- nis 36.	3185.
2 Pa- ras. 12. 13.	Roboam 17	3202.
3. Reg. 15.	Abia annis 3.	3205.
3. Reg. 12.	Afa annis 41.	3246.
4. R. C. 8.	Iosaphat annis 25.	3271.
	Ioram	

Quarta ætatis euenta,

Viri illustres,

Docti,

Pontifices,

*Propheta, à pag. 30. ad
pag. 57.*

Quinta ætatis euenta,

Viri illustres,

Docti,

Pontifices,

*Propheta, à pag. 57. ad
pag. 83.*

Anni Domini.	12. 4. Re. 8. Ibid. 4. R. C. 11.	Ioram annis 8.		Anni Dom.	4. R. C. 18	Ezechias an. 29.	
		Ochozias annis 1.			21	Manasses an. 55.	
		Athalia Regina, 7.			21	Amon an. 2.	
		Ioas annis 40.			22	Iosias an. 31.	
	15.	Amazias annis 29.			23	Ioachas mensibus 3.	
	15.	Ozias, qui & Azarias annis 52.			23	Ioachim Eliachim an- nis 11.	
	16.	Ioathan annis 16.		4121	24	Ioachim Ieconias mē- ses. 3.	
	16.	Achaz annis 16.					
		<i>Summa à Templi fundamētis ad ca- ptiuitatē Babilo. an. 419. mens. 6.</i>					
ÆTAS MONARCH. MVNDI.							
		Temp. captiuitatis fuit an. 70.					<i>1. Sæculi Imperatores, Doctores, Hæretici, infra pag. 185.</i>
		A 70. illo capti. an. ad Christū Hebdomades 69. id est, an. 483.					<i>Interpontificia, Res, Euēta, Principes, Patriarchæ, Cō- cilia, Historiographi, cate- rique Scriptores infra à pag. 187 ad pag. 194.</i>
		<i>Summa à captiuitate Baby. ad Christum 553.</i>					<i>2. Sæculi Imperatores, Do- ctores, Hæretici, pag. 185. Interpontificia & q. Inter- regna, Res, Euēta, Cōcilia, Patriarchæ, Reges, Histo- riographi, ceteriq; Scripto- res à pag. 194. ad 202.</i>
		<i>Ita ab orbē condito ad Christum patientē sunt an. 4121. mens. 6. d. 16. .i. ad Christū natum an. 4079. mens. 3. d. 6.</i>					
A CHRISTO NATO ad hoc tempus sunt an. 1580. †							
I SÆCVLVM.							
		Christus an. 32	3	10			
		Apostoli ante fixā Romæ sedē.	12				
		Petrus Apostolus.	24	5	12		
		M. Linus Tuscus.	11	3	12		
		M. Cletus Romanus.	12	1	11		
	102	M. Clemens Rom.	9	6	7		
		<i>Summa 102.</i>					
		2. Sæculum					
	102	M. Anacleus Atheniensis.	9	2	10		
		M. Euaristus Græcus.	9	10	2		
	12	M. Anicetus Syrus.	9	4	13		
	3	M. Soter Campanus.	9	3	21		
	14	M. Eleutherius Græcus.	15	3	2		
	206	M. Victor i. Apher.	10	3			
		<i>Summa 104. cum interpontifi- cijs q. Interregnis.</i>					
		3. Sæculum.					
	206	M. Zepherinus Romanus.	7	7	10		
	17	M. Calixtus Rom.	6	1	10		
							<i>3. Sæculi Imperatores, Do- ctores, Hæretici, pag. 185. & 186. Interpontificia, Res, Euēta, ** M. Vr-</i>

Anno Dom.	Ann.	Mens.	Dies.	Cetera à pag. 203. ad 213.
18	4	10	12	26 Dionysius Monachus
19	9	5	2	an. 6. mens. 2. dies 4.
206	5	1	12	27 Felix 1. Rom. an. 4. m.
21	13		11	3. dies 15.
22	2	2	3	28 Eutyechianus Tuscus
23	3	3	3	an. 1. mens. 1. dies 1.
24	7	5	2	29 M. Caius Dalmata
302	2	10	23	an. 11. mens. 4. dies 12.
				30 M. Marcellinus Rom.
				an. 6. mens. 2. dies 16.
				4. Sæculi Imperatores, &c. pag. 186.
				Cetera à pag. 214. ad 230.
303	6	5	21	37 S. Liberius Ro. an. 12.
				menf. 3. di. 4.
32	4	1	3	
33	4	7	9	38 M. Felix 2. Ro. an. 1.
34	23	10	11	menf. 4. dies 2.
35	2	8	21	39 S. Damafus Lusitanus
403	15	2	6	an. 19. mens. 3. dies 11.
				40 S. Syricius Romnus,
				an. 15. mens. 11. dies 25.
				5. Sæculi Imperatores, &c. pag. 186.
				Cetera à pag. 231. ad 244.
403	3		10	49 S. Simplicius Tiburti-
42	15	2	25	nusan. 15. mens. 1. di. 7.
43	1	3	12	50 S. Felix 3. Ro. an. 6.
44	3	8	7	menf. 11. di. 17.
45	8	10	17	51 S. Gelafius Afer. an. 5.
46	8		18	menf. 8. di. 17.
47	21	1	13	52 S. Anastafius 2. Rom.
500	7	3	10	an. 1. mens. 10. dies 24.
				6. Sæculi Imperatores, &c. pag. 187.
				Cetera à pag. 244. ad 260.
500	15	6	22	61 S. Vigilius Ro. an. 18.
				menf. 6. dies 26.
54	9		18	62 S. Pelagius Rom. an. 6.
55	2	8	28	menf. 10. di. 28.
56	4	2	13	63 S. Ioannes 3. Ro. an. 12.
57	2		2	menf. 11. di. 26.
58	2	4		64 Benedictus Ro. an. 4.
59		11	19	menf. 1. dies 28.
604	1	5	12	65 S. Pelagius 2. Ro. an.
				10. mens. 2. dies. 10.
				66 S. Greg. Magnus Ro.
				an. 13. mens. 6. dies 10.
504	1	5	9	
67	6	2	13	7. Sæculi Imperatores, &c. pag. 187.
68	3	3	20	Cetera à pag. 260. ad 275.
69	5		20	77 Eugenius Romanus an. 2. mens. 9.
70	3		20	78 Vitalianus Volfcus an. 14. mens. 6.
71	5		20	79 S. Adeodatus Roma. an. 4. mens. 3. di. 5.
72	12	11	17	80 Donnus Rom. an. 5. mens. 5. di. 10.
73	1	2		81 Agatho Siculus an. 2. mens. 6. di. 15.
74	1	9	9	82 S. Leo Siculus mens. 10.
75	6	5	18	83 S. Benedictus 2. Rom. mens. 10. di. 12.
76	6	1	26	

Anno Domini.	Ann.	Mens.	Di.	Cetera à pag. 203. ad 213.
84	1	2	19	Ioannes 5. Antiochi.
85	11		3	Conon Trax.
702	13	8	23	S. Sergius Antiochen;
				Summa cum Interregnis 98.
				8. Sæculum.
702	3	3		M. Ioannes 6. Græcus.
	2	7	17	Ioannes 7. Græcus.
			20	Sifinnius Antiochenus.
	7		20	Constantinus Syrus.
	16	9	11	Gregorius 2. Roma.
	10	8	24	Gregorius 3. Syrus.
	10	3		Zacharias Græcus.
			3	Stephanus 2. Rom.
	5	1		Stephanus 3. Roma.
	10	1	24	Paulus Romanus.
	4	5		Stephanus 4. Siculus.
796	23	10	17	Adrian. Roman.
				Summa cum Interpontificijs 94.
				9. Sæculum.
796	20	5	18	Leo 3. Romanus.
		6	24	Stephanus 5.
	7	3	17	Paschalis Romanus
	4	6	29	Eugenius 2. Romanus
		1	10	Valentinus Roman.
	16			Gregorius 4. Rom.
	3			Sergius 2. Rom.
	8	3	6	Leo 4. Romanus.
	2	6	9	Benedictus 3. Rom.
	9	7	13	Nicolaus Magnus Rom.
	5	9	12	Adrianus 2. Rom.
	10		2	Ioannes 8. Roman.
	1	5		Martinus 2. Gallus.
	1	2		Adrianus 3. Rom.
	6		11	Stephanus 6. Rom.
	5	6		Formosus Rom.
			26	Bonifacius 6. Tuscus.
	1	3		Stephan. 7. Rom
		3		Romanus Tuscus.
			20	Theodorus 2. Rom.
901	2		15	Ioannes 9. Rom.
				Summa cum Interregnis 105.

8. Sæculi Imperatores,
Doctores,
Heretici pag. 187.
Interpontificia,
Euenta,
Res,
Concilia,
Patriarchæ,
Principes,
Historiographi,
ceterique Scriptoris à
pag. 276. ad 293.

9. Sæculi Imperatores,
Doctores,
Heretici pag. 295.
Interpontificia,
Euenta,
Res,
Concilia,
Patriarchæ,
Principes,
Historiographi,
ceterique Scriptoris.
à pag. 293. ad 317.

Anno Dom.	Ann.	Menf.	Dies.	
10. SÆCVLVM.				
901.	120			10. Sæculi Imperatores
	121	3	4	Doctores,
	122		10	
	123		7	Heretici,
	124	7	4	
	125		16	
	126	2	6	pag. 295.
	127		21	
	128	13	2	
	129		3	
	130	7	15	Interpontificia,
	131	2	1	
	132	4	10	Res,
	133	3	6	Euenta,
	134	3	4	
	135	3	6	Concilia,
	136	7	9	
	137	9	7	Patriarcha,
	138	2	22	
	139	6	11	Reges,
	140		5	
	141	1	6	Concilia,
	142	1		Patriarcha,
	143	7	5	
	144	8	10	Reges,
	145		7	
	146	3	8	Historiographi,
		8		
		10	8	Ceterique scriptores,
		2	5	
		10	10	a pag. 317. ad 334.
1002.	146	4	1	
				Summa cum interpontificijs 101.
11. SÆCVLVM.				
	147		4	11. Sæculi Imperatores
	148	4	4	
	149	2	2	Doctores,
	150		15	
	151	11	1	Heretici.
	152		9	
	153	11	1	pag. 295. & 296.
		13	4	
			9	
			19	
				Gre-

Anno Dom.	Ann.	Menf.	Dies.	
154				Gregorius 6. Rom.
155	2	7		Clemens 2. Saxo.
156		9		Damasus 2. Bauarus.
157			23	Res,
158	5	2	6	Euenta,
159		3	14	Concilia,
160	2		7	Patriarcha,
161		7	18	
162		9	20	Reges,
163	3	6	26	Historiographi,
164	11	6		Ceterique scriptores,
165	12	1	3	à pag. 334. ad 354.
1100	1	4		
	12	4	19	
				Summa cum Interpontificia 98.
12. SÆCVLVM.				
	166		7	12. Sæculi Imperatores,
	167	18	6	Doctores,
	168	1	5	Heretici,
	169	5	10	
	170	5	2	pag. 296.
	171	14	7	
	172		15	Interpontificia,
	173	5	33	Res,
	174	11	4	Euenta,
	175	8	4	Concilia,
	176	1	4	Patriarcha,
	177	4	10	Reges,
	178	21	19	Historiographi,
	179	4	2	Ceterique scriptores,
	180	1	10	à pag. 354. ad 379.
	181	1	25	
		3	5	
		6	7	
			11	Summa cum interpontificijs 98.
13. SÆCVLVM.				
	182		16	13. Sæculi Imperatores,
	183	18	7	Doctores,
	184	10	7	Heretici,
		14	13	pag. 296. & 297.
				** 4 Ce-

Anno Domini.	185	Celestinus 4. Anagninus.	Ann.	Menf.	Dies.	Interpontificia,
	186	Innocentius 4. Genuensis.	11	6	18	Res,
	187	Alexander 4. Anagninus.	6	5	5	Euenta,
	188	Vrbanus 4. Trecensis.	3	1	4	Concilia,
	189	Clemens 4. Narbonensis.	3		21	Patriarchæ,
	190	Gregorius 10. Placentinus.	4	2	10	Reges,
	191	Innocentius 5. Burgundus.		6	2	Historiographi,
	192	Adriagus 5. Genuensis.		1	9	Ceterique scriptores,
	193	Ioannes 21. Lusitanus.		8		à pag. 376. ad 397.
	194	Nicolaus 3. Rom.	3	8	15	
	195	Martinus 4. Turonensis.	4	1		
	196	Honorius 4. Rom.	2		1	
	197	Nicolaus 4. Afulannus.	4	1	8	
	198	S. Celestinus 5. Eferniensis.		5	7	
	199	Bonifacius 8. Anagninus.	8	9	17	
1303		<i>Summa cum interpontificijs 105.</i>				
		14. SÆCVLVM.				14. Sæculi Imperatores, Doctores, Heretici, pag. 297.
	200	Benedictus 10. Taruisinus.		8	17	
1303	201	Clemens 5. Burdegalensis.	8	10	15	
	202	Ioannes 22. Caturcensis.	19	4		Interpontificia,
	203	Benedictus Tholofas.	7	3	17	Res,
	204	Clemens 6. Lemouicensis.	10	6	28	Euenta,
	205	Innocentius 6. Lemouicensis.	9	8	6	Concilia,
	206	Vrbanus 5. Lemouicensis.	8	4		Patriarchæ,
	207	Gregorius 11. Lemouicensis.	7	2	27	Reges,
	208	Vrbanus 6. Neapolitanus.	11	8		Historiographi,
1404	209	Bonifacius 9. Neapolitanus.	14	11		Ceterique scriptores, à pag. 397. ad 416.
		<i>Summa cum interpontificijs. 101.</i>				
		15. SÆCVLVM.				
1404	210	Innocentius 7. Sulmonensis.	2		22	15. Sæculi Imperatores,
	211	Gregorius 12. Venetus.	2	7	5	Doctores,
	212	Alexander 5. Cretensis.		10	8	Heretici,
	213	Ioannes 23. Neapolitan.	5	15		pag. 297.
	214	Martinus 5. Romanus.	14	3		
	215	Eugenius 4. Venetus.	15	11	21	

Nico-

Anno Dom.	216	Nicolaus 5. Saranensis.	Ann.	Menf.	Dies.	Interpontificia,
	217	Calixtus 3. Hispanus.	8		19	Res,
	218	Pius 2. Senensis.	3	3	16	Euenta,
	219	Paulus 2. Venetus.	5	11	26	Concilia,
	220	Sixtus 4. Sauonenfis.	6	10		Patriarchæ,
	221	Innocentius 8. Genuensis.	13		5	Reges,
	222	Alexander 6. Hispanus.	8		26	Historiographi,
1503		<i>Summa cum interregnis 99.</i>	11		8	Ceterique scriptores, à pag. 416. ad. 432.
		16. SÆCVLVM.				
	223	Pius 3. Senensis.			16	16. Sæculi Imperatores
	224	Iulius 2. Genuensis.	9	3	12	Doctores,
	225	Leo 10. Florentinus.	8	8	21	Heretici, pag. 297.
1503	226	Adrianus 6. Barauus.	1	8	6	Interpontificia,
	227	Clemens 7. Florenti.	10	10	8	Res,
	228	Paulus 3. Romanus,	15		29	Euenta,
	229	Iulius 3. Rom.	5	1	6	Concilia,
	230	Marcellus 2. Tuscus.			22	Patriarchæ,
	231	Paulus 4. Neapolitan.	4	2	27	Reges,
	232	Pius 4. Mediolanensis.	5	11	8	Historiographi,
	233	Pius 5. Alexandrinus.	2	3	16	Ceterique scriptores, à pag. 432. ad finem libri quarti.
1580	234	Gregorius 13. Bononiensis, hodie sedens.				
		<i>Summa cum interpontificijs 77. quibus omnibus in unum reductis existunt à Christo nato 1580.</i>				

TEMPORVM AD CHRISTVM ET A CHRISTO AD NOS VSQVE BREVIS

DESCRIPTIO, QVATENVS SCRIPTVRIS
sacris aut receptis Hebræorum veterum, atque aliorum
probatorum auctorum scriptis, & Annali-
bus confirmari potest.

Gilberto Genebrardo Theologo Parisiensi auctore.

SEX ÆTATVM FORMVLÆ.

A *Orbe condito usque ad eluionē sunt anni 1656. dies 6.*

2 *Ab eluione ad ortum Abrahami anni 293. dies 10.*

3 *Ab Abrahami ortu, ad egressionem Israelitarum ex Ægypto anni 720.*

4 *Ab egressu Israelitarum ad usque iacta templi fundamenta, anni 480.*

5 *A fundamentis templi ad captiuitatem Babylonicam anni sunt 419. menses 6.*

6 *A Babylonica captiuitate ad Christum patietem, anni 553.*

Summa, an. 4121. mens. 6. dies 16. Quod membratim sic demonstrari potest.

Anni mundi.

M *VNDVM* sex mille annis duraturum non est Eliæ Tesbitis Prophetæ vaticinatio, sed cuiusdam Eliæ Rabbinii Iudæorum Cabballici commentum, in Talmud, *tractatu Sanedrini, cap. H elec. & in tractatu de Idololatria, c. Libne: & in tractatu de Sabbato.* Cuius coniecturas affert Rabbi Isaac in primum caput Geneleos. Præcipue sunt hæ: Primus versus Genesis, qui continet summam operum Domini, sexies literam & exprimit: Aleph autem mille significat. Deinde Deus sex diebus absoluit mundum, septimo quieuit, ac sabbatum cōsecrauit. Tam mille anni sunt apud Deum, sicut dies hefterna, quæ præterijt. Postremò sex primi parentes, Adam, Seth, Enos, Cainan, Malaleel, Jared mortui sunt, Septimus Enoch viuis in cælum translatus est. Post igitur millenarios sex, quibus labor & mors vigerit, septimus initium erit quietæ & immortalis vitæ. Heccine quæ coniecturis frigidis nituntur, possunt videri prophetica? Quæ annotare libuit contra insulam & superstitiosam eorum opinionem, qui quasi in numero habent sæculorum fines, occinētes dictum Eliæ: nobis breui definitioque anno extremum diem minitantur, cum ne Angelis quidem ille pateat. Vide clarissima Christi verba Mar. 13. quæ, vt non simpliciter inficiantur aliqua posse esse argumenta, quibus mundi impendens ruina declaretur (nam nonnulla Scripturæ protulerunt) ita docent non esse studiosius inquirendum in dies, horas & momenta, quæ Deus posuit in sua potestate.

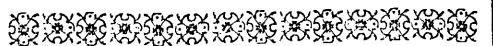
Definitam ergò & minutam annorum circumscriptionē rejiciamus. Pronuntiatum autem Rabbinii Eliæ vniuersè verum intelligamus. Nam non carebit suo euentu in genere, præsertim cum apud nos idem tradiderint *Lact. lib. 7. cap. 7. Hilar. cap. 17. in Mat. Hierony. in epistolari. expo. Psal. 89. ad Cyprian. Aug. li. 20. Ciu. cap. 7. & vt addamus Græcos, Iren. lib. 5. cap. vlt. Iustin. q. 7. ad Gentes, German. Constant. lib. de Theoria ad hunc numerum quingentis adiectis, post Hippolytum, Cyrillū & Chrysoft. Et apud Ethnicos Hydaspes, Trimegistus, Sibyllæ, auctore Lactân, Orpheus citate Platone, & si alio sensu. *επι τῆ ἐν γενεῇ καὶ ταπεινώσει τοσούτων αἰώνων.**

Hebræi à Nouilunio Septembris annum ordiuntur, existimâtq; eo mēse orbem fuisse conditum, sequuti sententiã

R. Eleazaris, qui id contra R. Iosiam defendit. Vnde & festum Tubarum, quod primo die Septembris celebrabatur, vocat caput seu principium anni. Nec nisi ratione atque ordine Festorum & ministerij Ecclesiastici Nisan (qui ferè Martio nostro respondet) primo mensem Exod. 12. dici interpretantur. Quod fit vt in cæteris negotijs, siue priuatis, siue publicis, item que in consignada temporum ratione à Tizri. i. Septembri numerent, vt *Exeb. c. 40. ver. 1.* Quos etiam in Ecclesiasticis sequuntur hodie Græci, vt constat ex ipsorum *ἀρολογία & μνηολογία* Mytilenensium. Tamen nostrorū cōmunitior opinio est, Martium mundo dedisse principium, quo mense Christus de cruce pependit: ad quem etiam annorum supputationem in hac Chronologia dirigimus, propter Daniele, qui suas Hebdomadas deduxit ad Christi perpeffionem. Adde me imitari nostras Ecclesias Gallicas, quæ ductæ iudicio & consuetudine D. Hieronymi, Sophronij, & Isidori, annos hinc deinceps supputarunt. Apparet è Gregorio Turonensi apud quem mensis vndecimus est Ianuarius: decimus, December, &c. Nec est mirum hanc diuersitatem inter nostros reperiri, cū etiam R. Abraham scribat in 7. caput Danielis, suorum quosdam annum incipere à Tizri, quod is sit principium orbis conditi: alios à Nisan, quod eo Patres egressi sunt ex Aegypto. Nempe illis annus duplex, vulgaris & sacer. Vulgaris, incipit ab Autumno, mense Septembri. Sacer siue ecclesiasticus, ab æquinoctio verno in Martio.

Cum infinitis retro sæculis absolutissima perpetuaq; fuisset omnis fœlicitatis cōmunicatio inter Patrem, Filium & Spiritum S. qui tres vnum Deum sūtūt, Deus ipse nullius rei indigus, sed per se fœlicissimus, post angelorum tres Hierarchias, siue nouem substātiarum incorporarum ordines, mundum hunc aspectabilem, non de hyle siue materia increata, vt Plato falsò censuit, non ab æterno vt Aristoteles, non ex atomis fortuitave aliqua concursione, vt Democritus: sed è nihilo, hoc temporis principio.

Mundus ergo neque æternus neque in tempore per necessitatē vel casum factus, sed liberè, quādo, & quo momento, & quo modo Deus voluit, tanquā riuus è pleni & cōsummati boni fōte exoritur: prius materia, de qua fieret, è nihilo procreata, præparataq; ex eo, quod non erat, quam tenebras, abyssum, aquas, inanitatē, vacuitatem Moses appellat.

Angeli omnium primi procreantur. Illis cōzua faciunt tria Scholastici, post D. Augustinum atque adeo Hebræos in Bereshit Rabba cœlum, tempus, materiam, quos tamen Græci multo ante hunc mundum productos contendunt. *Damasen. Suidas.* Græcis assentiuntur Hieron. Hilarius, &c.

Mox lux rerum nobilissima, & spiritali naturæ finitima, Primo die rerum creatio. Eo enim conduntur materia informis, cœlum, lux in modum lucidę nubis, quæ vice Solis ortu suo diem, & occasu noctē efficeret, terra, aqua, aër, &c.

Secūdo die & tertio, rerum dispositio, tribus reliquis ornatus, omnia maximo diuinæ potestatis & sapientiæ argumento, addita benedictione secundum cuiusque naturam & speciem.

Paradisus item voluptatis, secūdo die, id est, hortus Eden fœcundissimus & amœnissimus omni stirpium, arborum, aquarum, fructuum genere.

Septimo

PRIMA ÆTAS.

DEVS è nihilo, id est, nulla antegrediente materia chaos. i. miscellam rerum omnium cōplectentem in certo gradu & ordine, cœlum & quatuor elemēta: deinde ex his reliqua quæ sub sensum cadunt, procreauit, diebus 6.

Gen.

Anni mundi.

Anni mundi.

* Ad extremū diei sexti, quod erat initium diei septimi, Adam è limo fingit, eiq; è nihilo mentem infundit.

Septimo cessauit Deus nouas species & nouos mundos condere, sat habens deinceps sua inerranti prouidentia & verbo potentia suæ semel procreata portare, conseruare, regere, ad debitum finem perducere. Quod exequitur omnia luauiter disponendo, id est, mouendo res procreatas iuxta modum naturæ ipsarum congruentem, naturales videlicet naturaliter, liberas liberè, contingentes contingenter. Nisi hunc ordinem & cursum singulari aliquo iudicio mutet, suspendat, imminuat, iuuet, perficiat. Hinc illud, Gratia naturam perficit.

* Adam in agro Damasceno sexto & vltimo die orbis conditi, annis ante Christi passionē 4122. tanquam creaturarum omnium finis & possessor producitur. Idque extra paradisum, muliere in paradiso paulò post de eius dormiētis latere constituta: & ad imaginem Dei, in naturalibus mentis facultatibus, & ad similitudinem in gratuitis donis, quæ quia postea peccato suo amisit, Dei similitudinem perdidisse memoratur, non item imaginem.

In paradisum trāsatus, & Eux consortio consolatus, multa de Christo & Ecclesia prophetauit. *Eph. 5.*

In agrum Hebron vna cum Eua exul pellitur, vbi & sepelitur. *Ios. 13.* Alijs tamen sepultus dicitur in loco Caluarie, prope Hierusalem, deinde translatus in Hebron.

In suo exilio diuturnissimo, se Dei Psalms & laudibus consolabatur. Vnde Talmudici inter vndecim libri Psalmorum auctores eum nominant. Condidisse aiunt *Ps. 92.* qui, *Psalmus Cantici in diem sabbati*, inscribitur, & beneficium creationis, ac erga res procreatas prouidentiam celebrat.

Adam humani generis Sator, parens atque origo. Vnde de nomine speciei appellatus est. Nam Adam Hebraicè hominem sonat. Cū prophani hunc primum esse hominem ignorarēt, alij vt Aegyptij, se tredecim milliū annorum historiam literis comprehensam habere finxerunt, & barbara quædam hominum nomina excogitarunt. Alij, vt Indi, vt ex ipsorum chronicis profert Hedrgus Cozras, Adami patrem & præceptorem etiam nominarūt. Alij mundi æternitatem introduxerunt, & rerum in illa æternitate gestarum memoriam obliteratam asseruerunt certis eluuiouibus & exustionibus. Nos, quibus sacra historia innotuit, non solum primū hominem assignamus, sed ab illo etiam certam & perēnem successionem deducimus.

Profanorum alij humanam naturam æternam asseruerūt. Alij primū in Attica natos fuisse homines, alij in Arcadia, alij in Aegypto. *Theodo. lib. 5. Græcar. aff. c. 10.* Alij in Scythia. *Iustin. historic. lib. 2.*

Hæc prima ætas, pauca habet monumenta, quod inundatione Noë omnia ferme interciderint.

Quæ habet, hæc sunt.

Ab eius hominibus artes tam ingenuas, quàm mechanicas fuisse repertas indicat Moses *Genes. 4.* Oracula Enoch citat B. Iudas in sua Canonica. Ipsius libros Christiani Aethiopes ostentant. Seth & Enos inuenisse astrologiā & duabus columnis inscripisse, caracteribusq; Hebraicos excogitasse vetus est traditio, è Cedreno, Iosepho, Rabbis &c.

Homines erant longæui, quia natura erat simplicior & incorruptior. Item vt possent experiri & obseruare disciplinarum artiumque rationes, causas, principia, &c. Nam artes longè & experimenta difficilia. Iosephus ad magni anni, quo sydera ad idem punctum reuerti putat, in quo fuerant condita, notationē refert. Diu viuebatur ad multiplicandum

A 2 dum

dum genus humanum, & ad scientiarum principia inuenienda. Nemo tamen ad mille annos peruenit. *August. lib. 15. de Ciuir.*

Cætera traduntur primis quinque aut sex capitibus Genesis Mosaicæ, ad quæ licet nihil certò possit adijci, quòd Moÿe nullos habeamus auctores antiquiores, tamen hic tria aut quatuor nonnulli interferunt.

Primum vt *Arnobius lib. primo contra Gentes*, Platonis in Critia, imaginationes de bello Atlantico, quod Solon in Aegypto audiuit, extitisse ante diluuium. Moÿes quidè scribit tum fuisse gigâtes, sed tacet an se mutuis bellis confecerint. Deinde hæc ætas videtur traducta intra orbis mediterranea, nec verò ad fines Africæ, Europæ & Asiæ peruenisse.

Secundum de columnis coëtilibus, de quibus post è Iosepho.

Tertium de libris Enoch, è quibus Tertullianus citat integras paginas, de quibus etiam mox.

Quartum de quindecim Aegyptiorum dynastijs, vt regnum eorum antiquissimù & cum primis ferè hominibus natum esse videatur. Nempe quia decima sexta & vltima Thebanorum dynastia, qui ante Hicfos (vt appellat Manetho apud Iosaphum) imperarunt, exactè in diluuij principium incidit, vt obseruant apud Eusebium.

Adam peccat astu satanæ per serpentem, vt per fistulam, loquentis. securus est lapsus, fons mortis, morborù, & cæterarum calamitatum. Sic enim sibi relictus est homo, & perdita gratia atque iustitia originaria, qua præter naturam fuerat affectus, frustra Philosophi aliam malorum causam quæsiuerunt.

Post peccatum, semen benedictum Chriftus promittitur. Hæc illa prima Dei promissio Euangelij fons multis deinceps sæculis repetita, varijs figuris dilineata, oraculis & vaticinijs inculcata, qua se consolabantur Patriarchæ vsque ad eius aduentum.

Hortus Eden, qui & paradysus voluptatis in Eden Mesopotamiæ regione, *Ezech. 16.* ad Orientè terræ Sanctæ, irrigatus quatuor maximis fluminibus, Gange, Tigri, Euphrate, Nilo. *Genes. 2.* Sed diluuiò tandem omnibus sursum deorsum turbatis, ob ruptas maris, terræ aëris cataractas, *Genes. 7.* ita immutata est terræ facies, vt loci illius vestigium vix vllum deinceps superferret, & fluuioꝝ illorum oculi in alias regiones, easque disiuunctissimas translati sint, magno incontentium bono. Omnes enim terram, quam alluunt, oblimât. Spatium terræ his fluuijs hodie comprehensum ferè est tertia terrarum pars. Ne quis putet paradysum illum hodie extare, aut locum vbi olim ille exstitit, ijsdem allui, fluuijs. Aliqui eum longè lateque patuisse scribunt per Syriam, Arabiam & Mesopotamiam.

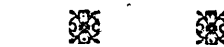
Illic fuit coniugij institutio, benedictio, dominium in belluas & res alias corporatas homini tributum. Lex de obedientia & temperantia.

Adam pœnitentiam egisse dicitur Sap. 10. Eam cepit, quando abscondit se à facie Domini, metuens eius iram, quâ facies Hebraicè significat. Continuauit annis ferè mille, Agricola & Agricolarum exemplum. *Zach. 13.* propheta, in Seder Olam cap. 21.

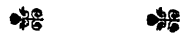
In agro Damasceno formatus fertur in Trad. Heb. ex humo rubra. Nam Adama, ex qua dictus est, humum rubram sonat, qualis est gleba Syriæ & Armeniæ.

a Abel alendorum pecorum artem primus inuenit, in vsum

Anni mundi.

a Adam genuit Seth ætatis

tatis suæ & mundi anno 130.

Anni mundi.

sum lanarum & pellium. Nondum enim esus carniùm ante diluuium receptus fuit. *Genes. 9.* etiam si reclamet Iustinus Martyr. *q. 119. ad Orithod.* Potuisse autem vti commodissimè stirpibus & herbis, citra vsum carniùm facile declaratur, ex his quæ scribit Iulianus Apostata apud Suidam in Herodoto. Vfus autem lanarum & pellium monstratur à Deo, dum primos homines è paradiso mox eijciendos pelliceis vestibus amicit. *Gen. 3.*

Cain iuxta Heb. traditionem anno mundi 13. nascitur, iuxta nostros, teste Nangiaco, an. 15. Abel autem iuxta vtroque trigésimo, qui postea ætatis centesimo occiditur, Virgo, Sacerdos & Martyr. Ob quas tres dotes Ecclesia ab Abele incipere dicitur, non ab Adam, qui alioqui ad eam pertinuit, & diuturno mille ferè annorum luctu cælum promeruit, *Ireneu.*

Hos Adam in spiritu docuit offerre Deo decimas & primitias. *Guilielmus Nangiaco.*

Signum recõciliationis in sacrificio Abelis apparuit, dum de cælo tactum est. *Hebræi.*

Abel primus litauit Deo. Hebræi tamen tradunt Adam prius bouè sacrificasse, illumq; ritum filios docuisse.

A fratre interficitur in agro Damasceno, qui & inde nomen accepisse fertur. Nam Damasc. q. sanguinis mixtio.

Dux ciuitates ab his fundantur. Abel Dei & iustorum ciuitatem iacit, quæ ad hunc vsque diem peregrinatur in hoc mundo multis calamitatibus obnoxia. Cain diaboli & impiorum ciuitatem erigit, qui quasi terræ domini & ciues loca terrena construunt.

Primus ante diluuium regni speciem constituit (*Ioseph.*) vt post Nimrod. Præclara Regiæ maiestatis origo, propterquam miseri mortales vsque adeo superbire debeant.

Ex maligno erat, & occidit fratrem, quoniam opera eius maligna erant, fratris autem iusta. *1. Ioan. 2.* Sic Abel mortuorum primus, Cain primus parricida.

b Seth gen. Enos an. 105.

235.

b Adam genuit primo Cain, sed Ecclesiæ successionem dūtaxat in textu persequimur.

Seth literas Hebraicas & stellarum nomina commētus est. *Suidas* Astronomiæ inuentum ei etiam tribuit. *Ioseph.*

Cain agros colere, serere, & metere docuit, excogitauitque cum filio suo Enoch artem ædificandarum ædiũ. ponderum item & mensurarum vsum.

Enoch vrbium prima, hanc in libano fuisse scribunt. Ante eam Cain locum quendam ædificasse à Iosepho scribitur, Naïs nomine. Deinceps auctũ familia hanc vrbem construxisse, ibiq; primi regni aut potius latrocinij, quo pij ad diluuium vsque infestati sunt, formam & sedem constituisse.

Bigamia ab vxorio Lamech Caini nepote (errant qui filium Mathusale accipiunt) introducta. Venationis exemplum posteris reliquit, arma inuenit & fabricauit, quibus cædes fierent. De quo apud vxores verentes, ne propterea à Deo puniretur, se purgare conatus est. *Rabbini in quartum Genesios.* Sacrarum rerum peritus, se iuiturum pœnas prædixit fraternæ cædis à Caino auo suo factæ, haud dubie diluuiò. *10j. lib. 1. Ant. cap. 3.*

Iabel artem pastoritiam nece Abelis intermortuam restituit, cui adiecit vsum habitandi in tabernaculis, eaque circumducendi, vt gregem pasceret, Nomadum author.

Iubal, Musices & instrumentorum eius, seorsum Psalterij & cytharæ inuentor: Iubilandi vocabulum inde in aliquot linguas fluxit. Con sanguineus posterorum Seth, siue è post-

animæ duntaxat seruata sunt. 1. Pet. 3. id est. Noë cum vxore, tribus filijs & totidem nuribus.

e Noë reparatorem orbis, qui in pistrinum Chaos diluuiopene redierat, prophani mundi Genesim ignorantes, Cælum, Ianum & patrem deorum appellarunt. Hic primus vitem syluestrem satiuam fecit, viniq; vsum hominibus monstrauit, *Genesis 9.* Ab hoc inuento, Ianus fortasse dictus est: Nam Iain Hebræis vinum est. Artes Mechanicas, quas posteri Cain repperat, homines docet. Mathematicas ab Adamo, Seth, præcedentibusque Patriarchis inuentas, duabus ingentibus columnis (quarum vna latericia erat, ne cõflagratione periret: altera marmorea, ne diluuium absumeretur) imprimi atque consignat. *Iosephus primo Antiquitatum.* Instrumentum & vsum nauigandi, præceptore Deo, hominibus monstrauit: Nam *τὸ βῆμα*, qua voce eius arcam nominauit Moses, non est propriè Aron. i. arca, sed vas nauigationi aptum. *ἡ λῶϊον*, vt apud Iosephum Berosus loquitur. Quo factum, vt posteri duce Iaphet, mari se audacter commiserint, repleuerintque Occidentis insulas.

Iosepho assentitur Plinius lib. 7. c. 56. his verbis. Apud Babylonios fuerunt lapides coctiles, in quibus multa scripta erant de Astrologia, &c. Atque hinc probat, literarum vsum fuisse apud Assyrios sempiternum, cum Beroso & alijs.

* Hæc ætas secundum Hebræicam veritatem, annorum est 1656. Septuaginta corruptè habent 2242. id est, 586. præter iustum numerum, iuxta quos Mathusale annis 14. post diluuium vixisset.

Sic secunda ætas à diluuium ad natiuitatem Abraham, secundum Hebræos, expletur an. 293. vel 292. Secundum Septuaginta 942. id est 650. præter iustum calculum.

In cæteris ætatibus vsque ad transmirationem conueniunt, aut non nisi vno anno differunt, vt Isidorus ostendit.

In sexta ætate, quæ est à transmiratione ad Christi natiuitatem, vel mortem, diuersi diuersa sequuntur.

a **A** R C A confedit in montibus Ararat, qui à Græcis Taurus appellantur, & Armeniam scindunt.

Noë Dei metum & cultum 120. annis ante diluuium prædicauit. Vnde octauus præco iustitiæ dicitur 1. Pet. 3. Exemplum altaria erigendi & sacrificandi posteris reliquit. Ecclesiam collapsam instaurauit.

Diluuium, vt Hebræi ferè sentiunt è R. Eliezer, cœpit mense Octobri, in 40. dies vsque ad 27. Nouembris. A quæ deinde inualuerit per menses vndecim. Eo quæ Seder Olam annum Solis esse productiorem anno lunari, diebus vndecim ostendit.

Berosus ille supposititius, Noam syderum obseruatione deprehendisse impendens diluuium, atque ita naue sibi prospexisse fabulatur. Sic impij astris, nature, casu vel humanæ industriæ tribuunt, quod à Dei gratia vel iudicio est profectum.

Diluuium autem Noë, Scriptura non astris, sed Dei iustitiæ & voluntati tribuit. Quia omnis caro corruperat viam suam, &c.

De diluuium Deucalionis Ouidius in Metamorph. & Plutarchus opusculo, brutas animantes esse rationis participes eadem ferè scribunt. Vt columbam fuisse emissam, vt nauem eiectam in montem Parnassum Thessaliæ (vel potius Indiæ Paropamisum). Interim Deucalion fuit Noa 800.

annis

f Noë in diluuium natus erat annos 600.

Anni mundi.

1656.

* Summa anni 1656. dies 6.

His perperam 600. addidere 70. Interpretes.

SECUNDA
ÆTAS.

Vsque ad sacerdotium Aaron, omnes primo geniti ex stirpe Noë, cuius series & ordo describitur, fuerunt sacerdotes, victimasque immolarunt, & hæc sunt primo genita, quæ Esau fratri suo vendidit. Hiero. ad Euangium. è trad. Hebr.

a Diluuium durauit anno vno, diebus 10.

1657.

Anni mundi.

annis posterior.

Arca tantè fuit molis & artificij, vt 100. annos Noë in ea perficienda consumperit. Anno enim ætatis 500. mandatum de ea accepit. 600. ingressus est.

Habuisse 300. cubitos longitudinis, 50. latitudinis, 30. altitudinis certum quidem est, at figura non perinde constat. Alij cubicam planeque quadratam fuisse statuunt, nisi quoddam infernè concauas trabes subijciunt, vel certè longas perticas & quasi temones ante & retro procurentes, vt facilius aque innataret. Alij acuminatam, quatuor angulis paulatim sese in vnus cubiti cuspidem erigebat. Alij primum è plano in altitudinè quindecim cubitorum quadratè ducit, deinde stringunt arctantque, donec in pyramidem inæqualiter longitudo & latitudo exurgat, vera autè altitudo in medio vertetur. Alij supernè quidem teo pyramideo, aut certè ovali concludunt: at totam in 30. cubitos attollunt. Alij etiam figuram pristinam ei attribuunt. *Buteo libro peculiari.*

Cubiti, ad quos eius facta dimensio videtur, sumendi è proportione & magnitudine hominum istius sæculi, qui vt maiores multo erant, quàm qui sequuti sunt, ita & portectio à brachij flexu ad vltimum digitum. i. cubitus, longè maior. Sunt & cubiti quidam sacri communibus multo maiores. *Ezech. 40.*

Porta infernè circa arcæ medium hebebat. Deinde instar pontis sublicij siue subductilis, vt clauderetur, subrigebatur.

In eam ingressa sunt septem animalia munda cuiusque speciei terrestris, quæ quidem è semine propagatur, & duo immunda. Item è singulis volatilium generibus septem. Hanc munditiem quidam accipiunt ex elu, alij è sacrificijs, in quibus nõ omnia promiscuè vsurpabatur, sed ea duntaxat, quæ postea lege imperata sunt atque præscripta. Ego crediderim per anticipationè sic fuisse appellata, & Mosem ad legem, quam dictaturus erat in Leuitico, respexisse.

Potuerunt autem omnis generis terrestria & volatilia, ad quorum procreationem necessaria est sexuum coniunctio, facillè arcæ illius amplitudine comprehendi, quoniam non ita multa illorum sunt genera. Terrestrium enim species, quas vel veterum diligentia, vel recentiorum experientia obseruauit, vix centesimum & quinquagesimum numerum superant. In quibus boue aut equo maiora paucissima sunt, nec plura quàm sex, æqualia non multa: minora verò cætera omnia. Serpentes autem vel è putredine oriuntur, vel sunt naturæ ancipitis, vt nihil eos in arcam ad seruandam speciem introire necesse fuerit.

Noë cum Sem ex Armenia redijt in veterem patriam, i. loca Damasco vicina, vbi constituit regnum & pontificatum Salem, quæ Melchisedec administrauit. *Hebræi.*

Agriculturam exercens primus arauit terram cum animalibus. Prius enim agros duntaxat fodiebant.

Apud eum iustitiæ fidei hæredem institutum (*Heb. 11.*) ex arca egressum, Deus renouauit legem de coniugio contra vagas libidines, propter quas præsertim mundus aquis perierat, ad legitimam hominum multiplicationem. Deinde legem de cæde ad eorumdem conseruationem. Tertio esum carniū antea intentatum concessit, excepto sanguine: quam legem etiam repetiuit per Mosem & Apostolos. Huic Noë vini potu de suo adiecit. Denique septem præcepta dedit, quæ Hebræi partim præcepta filiorum Noë, partim præcepta naturæ appellant, & obligare etiam gentiles scribunt isto ordine. Non colere idola, 2. Benedicere Deum.

3.

3. Seruare ius publicum. 4. Cauere ab incestu propinquo-
rum, alioque nefando concubitu. 5. Non fundere huma-
num sanguinem. 6. Non rapere. 7. Non tollere membrum
de animali viuenti. *Hebraei passim, ut R. Selomo in 2. cap. Iere.
Seder Olam cap. 5.*

Arcus cœlestis, misericordiæ Dei fit symbolum. *Gen. 9.*
Notandum oraculum de filijs Noë, qui omnem terram
repleuerunt. Benedictus primum Sem, è quo ortus Abrahâ
credentiũ pater. Deinde Iaphet, è quo dilatata est gentium
plenitudo. Postremò, Cham infœlicitati seruitutis subie-
ctus: vnde Chananei & multi Africę populi perpetuę Eu-
ropeorum & Asianorum seruituti obnoxij, qui proinde Re-
ges ferè habuerūt extraneos, olim Persas, Ptolomęos, Græ-
cos, Romanos, Saracenos, hodie Turcas, Arabas, &c.

Doctores Hebręi, vt scribit *R. Leni in 9. cap. Genes.* tra-
dunt Cham executisse testiculos patri, ne deinceps liberos
procrearet. Quid simile Poetæ nostri de cœlo & Saturno
fabulantur.

b Sem post diluuium vixit an. 502. superstes Abrahæ an.
35. vsque ad annum Iacob quinquagesimum. Constãti He-
bręorum sententia, ipse est Melchisedech, qui per tot annos,
nempè à diluuiò ad sc̄culum Iacob, fuit præcipuus ecclesię
Dei gubernator. *Hieronymus ad Euagrium.*

Magna probabilitate Hebręorum plerique docent, Iap-
het primo loco à Noë fuisse genitum, 500. scilicet patris
anno: Cham, secundo 501. Sem autem omnium postre-
mo, cum pater peruenisset ad 502. vel 503. etsi contrã No-
stris, vt *August. lib. 16. de Ciuit. cap. 2.* Iaphet minimus pute-
tur, Sem maximus. Sed eius nihil interest ad nostrã Ecclē-
siasticę historię seriem.

Iaphet ab Hesiodo & poetis Iapetus nominatur, cuius fi-
lium faciūt Prometheus, à quo hominem è limo terrę fa-
ctum, & igne Iouis è cœlis delibato animatũ scribunt: for-
tasse, quia sermonibus ipsius, doctrina de creatione proto-
plastii apud posteros conseruata sit.

Quemadmodum autem Iapeti nomen Gręcis & Lati-
nos notum fuit, quamuis vnde esset ignorarent, ita fratris
nomen non ipsis aded fuit obscurum, quin inter Gigantes
cum Deo bellantes Camesem nominarent. *Cato in fragm. de
Originibus.*

c Corruptè apud 70. Interpretes Arphaxad dicitur ge-
nuisse Cainan, & Cainan Sale. Nam nullum exemplar He-
braicum hoc loco huius mentionem facit. Quinetiam vetu-
tissimi Hebręi nominatim notant à Noë ad Abraham
tantum decem esse generationes, quot erant ab Adam ad
Noë. B. quidem Lucas cap. 3. vndecim numerat, ac Cainan
infert in hunc ordinem, sed id Græcorum, ad quos scribe-
bat, & quibus sola exemplaria 70. nota erant, causã. Possit
etiam dici Arphaxad genuisse Sale per intermedium Cai-
nan. Nam sepe Hebręis *gignere* tam maioribus reliquis,
quàm proximis parentibus tribuitur. Sic cum non memi-
nisset Cainan Moses, id B. Lucas posuit, siue è veterum
Hebręorum historijs, siue è Spiritus sancti afflatu, siue ex
opinione Septuaginta, non sua. Neq; enim est nouum Scri-
pturam loqui ex aliorum sensu & opinione, non rei verita-
te. *Aug. lib. 2. contra epist. Parmenia.*

Ceterum quia Arphaxad vixit 438. peruenit ad Abrahę
146. annum. Sic Heber, à quo Hebręi dicti sunt, omnium
Patrum post diluuium diutissimè vixit, excepto vno Sem,
nimirum annos 464. vsque ad 80. Iacob. Hac methodo, qui-
nam,

Anni
mundi.

b Sem filius Noë ge-
nuit Arphaxad ab elu-
uione anno 2.

1659.

c Arphaxad genuit Sa-
le ætatis suæ anno 35.

1694.

Sale genuit Heber an-
no 30.

1724

Anni
mundi.

nam, quibus sc̄cum, & quãdiu vixerint, facillè deduces.
Nonnullis Arphaxad genitus anno primo diluuij, non
secundo. Difficultas in eo est posita, quòd *Biennio post dilu-
uium, Gen. 11.* interpretentur post diluuium scilicet inchoa-
tum. Ac sic ferè Hebręi, qui hanc ætatem præfinitè annis
292. concludunt. Simplicius est de biennio post absolutum
diluuium.

Vti fuere generis humani primordia in Armenia, Meso-
potamia (ibi enim Eden paradisi locus, *Eze.*) Chaldæa, Sy-
ria, ibique ante diluuium homines duntaxat incolere: ita
hæ ipsæ primum regiones post illud habitatę sunt, & sap-
ientiam à maioribus acceptam coluerunt ad vsque labio-
rum confusionem.

Post diluuium cœpit habere locum illud Plinij, Quanto
magis præterit sæculi cursus, tanto minora corpora fert
natura.

h Tres Prophetę huius ætatis, Noë, Sem, Heber, *Seder
Olam cap. 21.*

1758.

Heber sapiens Propheta apparet, quod filium suum vo-
cauit Phaleg, i. diuisionem, quia illo viuente, linguę & re-
giones diuidendę erant. *R. Iose.*

1788.

i Phaleg genuit Rehu
ætatis suæ anno 30.

i Phaleg à diuisione nomen habuit, patre eius afflato nu-
mine quodam prophético. Eius enim sæculo, id est, sub vi-
tę ipsius extremum, *antiquo R. Iose.* in diuersas linguas, pro-
uincias, & gētes terra diuidenda erat inter filios Noë. Alio-
qui natus est 101. post diluuiũ anno. Ex quibus Sem, qui &
Melchisedech sacerdos Dei viuit, cum suis, Orientalem Sy-
rię partem, versus Euphratem obtinet. Cham Zoroastres
Bactros, Iudæam, Arabiam, Aegyptum, Aethiopiã, to-
tam denique per ordinem successionis Aphricam. Iaphet,
siue Iapetus cum septem filijs eorumque posteris, Euro-
pam nostram & Septentrionalem Asię partem. Hinc poëta,
Audax Iapeti genus, primum se credere transtris, &c.

Antea enim nemo mare sulcarat. Hinc poëta aureo sæ-
culo negant mare fuisse traiectum.

Nomina posterorum eorum Hebræica id clarè indicant
Genes. 10. & 1. Paralip. 1. vt Assur, Madai, Lud, Sidon, Iauan
siue Ion, &c. Ne Græci gloriantur se terris imposuisse no-
mina.

Turris Babel ædificatur, ne posthac posset vllò diluuiò
perire: quæ fabulæ de Gigantibus cum Ioue bellãtibus ma-
teriam præbuit. Ex vna lingua Hebræa, multæ, nempe 72. vt
Hebræis placet, factę sunt: quod colligunt è capitibus fa-
miliarum, quæ tot recensentur. *Genes. 10.*

Omnium ergo matrix Hebræica mundo cõiua *Hiero. in
Sopho. Orig. hom. 11. in Numeris, & ferè Hebręi præter R. Iu-
da, qui in tra. Sanedrini, & de Sermo Aramæa, id est, Syriacus.*

Ita non quærendum cum Platone in Cratillo, Voces ne
sint à natura, an ex hominum instituto, vt censuit Aristote-
les. Nam Deus ipse linguas confudit, id est, ex vna multas
fecit. *Hebręi.*

Hebræica, quæ antea communis erat, apud Hebrum (à
quo linguę & populi nomen) remansit incorrupta, quòd
neque consilijs, neque operis eorum, quibus turrim in cœ-
lum erigere placebat, interfuisset. Qui turrim ædificau-
erunt, appellati sunt Meropes, ob diuisam vocem. *Vide Sui-
dam in voce, Hebręi.*

Aiunt autem hanc confusionem linguarum exitisse 48.
ætatis Abrahæ, 10. ante obitum Noë, ita vt vterque eam
spectarit. *Seder Olam.*

Vnde

Vnde incertum est annone 101. post diluuium huiusmodi confusio acciderit, quod tamen nonnullis placet, nempe quia prima ætas Phaleg incidit in 100. ab ipso diluuiio. Si enim vera est Hebræorum historia, illam oportet factam post annum à diluuiio trecentesimo: quod est vero proprius. Oportuit enim prius iusto aliquo tempore multiplicari stirpes, quàm in tam varias orbis partes dispergi. Deinde paulò antè demonstratum hæc facta sub extremam vitam Phaleg, quàm ad 339. diluuij perduxit. *Gen. 11.* Hinc à diluuiio ad diuisionem terræ & linguarum confusio annos 340. numerat auctor Seder Olam.

Dum 72. linguas cunctatæ Hebræi constituunt, hoc faciunt, quia apud Mosè non plura stirpium capita & principes notantur. Nempe è Iaphet 15. è Cham 30. è Sem 27. Item quoniam non plures proferri possunt cæterarum innumerabilium matrices, quales sunt, Hebraica genitrix Syriacæ, Arabicæ, &c. Latina Italicæ, Valachicæ, Gallicæ & Hispanicæ: Græca Doricæ, Ionicæ, Aeolicæ, Atticæ: Slaonica Polonicæ, Boëmicæ, Moschouiticæ, &c. Germanica Helueticæ, Anglicæ, Flandricæ. &c. Tartarica Turcicæ, Sarmacanicæ, &c. Abyssina Aethiopicæ, Sabææ, &c. Sic illo numero minimè comprehenduntur singularum dialecti, qui sunt innumerabiles, ita vt intra centum leucarum discrimen in hominum labijs, occulta quædam causa versuram faciat tantam, vt vel propter accentum, vel ob mutationem aliquam literarum, vel additionem, vel detractionem tam paruulo spatio non se mutuo intelligant, sicuti in nouo etiã orbe Americus Vesputius obseruasse se scripsit.

Ex peccato accidit illa linguarum multiplicatio. Ex tribus Noë filijs 72. gères totidemq; linguæ ortum duxerunt, sed auctus est deinde gèrium, plusquam linguarum numerus. Nã ex Sem, gentes 406. progressæ sunt, linguæ 27. E Cham patriæ 394. linguæ 22. E Iaphet populi 200. linguæ 23. vt sint numero 72. linguæ, generationes siue gentes 1000. *Arnobius in Psal. 104. Eucher, in Genes. lib. 2. c. 7. August. de Cinit. 16. c. 3. 6. 9. 11.*

k Thare statuarius idolorum fictor & venditor. *Hebraei in Bereshit Rabba. Suidas.*

Abraham hanc artem aliquandiu exercuisse ijdem auctores sunt.

Primus auctor discessus è patria Vr Chaldæorum Mesopotamiæ vrbe, assumptis secum liberis itineris, vel voluntarij exilij comitibus, Carras vsque progreditur, vt iret in terram Chanaan. *Gen. 11.* Vel non tam discessus auctor erit, quàm voluntarius Abrahæ filij sui comes, è quo Dei mandatum de relinquenda Vr Chaldæorum, idololatriæ imperatrice, rescuerat. *Act. 7.*

Quandiu Carris commoratus sit, & quam ob causam ibi subsisterit, nec in terram Chanaan, vt instituerat, progressus sit, Scriptura reticet.

Vniuersam suam familiam Carras traduxit. Nam filius eius Nahor illic suam familiam & fortunas constituit, nec post patris mortem, fratrem Abrahamum in terram Chanaan sequutus est. *Gen. 22. 24. 27. & sequentib.* Delectatus ea sede, quæ patriæ erat prior.

Eius primogenitus fuit Abram, non Nahor, non Aram. *Hebraei Gen. 11.* Nostorum tamen aliqui minimum Abram fuisse censent, quod & colligunt è *cap. 7. Actorum.* Atqui locus ille Stephani cum Mosi litera, & Hebr. traditione, alio modo commodè conciliatur. Non enim inquit, postquam mortuus

Gen. 11.

Gen. 7. & 21.

Rehú genuit Saruch
anno 32.

Anni mundi.
1820.

Saruch genuit Nahor
anno 30.

1850.

Nahor genuit Thare
anno 29.

1879.

k Thare genuit Abram
anno 70.

1949.

Summa anni 293. dies
decem.

Anni mundi.
1949

mortuus est Thare, inde. i. è Carris primùm Deus eduxit Abraham, sed *transulit illum.* collocauit, *μεταχαιεν* colonum & habitatorem fecit, ac ei quasi nūquam in posterum in Mesopotamiam reuersuro domicilium in terra Chanaan statuit: Vnde *μετοικια* non est simplex translatio, sed colonia. Nempe Abraham cum ante patris mortem per annos 60. magis peregrinaretur in terra Chanaan, quàm habitaret, quòd per vices patrem & fratres viferet: postea perpetuas illic sedes collocauit, neque amplius in Mesopotamiam reuertit.

a N O E moritur anno ætatis suæ 950. annis 17. ante exitum Abrahæ ex Haran, siue Charris Mesopotamiæ vrbe. Craffi cæde nobili: Tum Abraham natus erat an. 58.

Eo excepto, omnes primæ ætatis Patriarchæ viderunt Adamum. Nam

Seth	} vixit cum Adamo, annis	800
Enos		695
Cainan		650
Malaleel		505
Iared		470
Henoc		308
Mathusale	243	
Lamech pater Noë	56	

Dum filij huius sæculi tumultuabantur, & in constituendis regnis sese anxie exercebant, lucis filij vitam priuatam, quietam, religiosam, & paucis contentam traducebant, atque ad cœlestem suspirabant, contentes se peregrinos super terram, seque fide & spe futuri Christi sustentantes. Ac sic eam describit Mosès in suis libris & Apostolus *Heb. 11.*

Melchisedec, quem pro Sem habent Hebræi, regnat in Salem (sic *Psal. 76.* vocatur Hierusalem) annis 113. *Suidas.* Aedificat templum toto orbe celeberrimum. *Ioseph lib. 6. belli cap. ult.* Quippe Dei excelsi sacerdos, in quo sacrificasse panem & vinum, more veterum, quorù sacrificia ferè erant incruenta, Hebræorum nullus negat. Quin potius *R. Mosè Haddarsan* in *Bereshith Rabba* eum tunc sustinuisse Messie illum incruentæ sacrificacionis ritum introducturi speciem arque personam cõtendit. R. autem Salomo ordinarius Hebræorum interpres in *cap. 14. Genes.* è veterum Rabbiorum scriptis panem & vinum Melchisedech protulisse tradit, vt legis sacrificia farinacea & libamina representaret. Vult ergo sacrificasse. Et certè *משיח* Hosti Hebræicum, quo Mosès vtitur, & noster interpretatur *Prorutit*, vel iuxta 70. *Obtulit*, verbum est sacrificale, ac reddentium Deo oblationes atque sacrificia, vt in historia Gedeonis. *Iud. 6. vers. 18.* Cæteras etiã res Melchisedech plenas esse perfectionis & mysterij *R. Leui è Talmudicis asseruat*, quod B. Paulus epistola ad Hebræos persequitur.

Abrahamum reuertentem è bello conuiuio excepit, pane & vino, de ritu gentis solenniter prius oblato, eiq; in uocato Dei numine, benedixit. *R. Mosè Haddarsan in 14. Gen.* Extat liber, qui dicitur *Bereshith Rabba.*

Quoniam autem hic primùm sub hoc nomine de repente prodit, neque legitur quando natus, neque quando mortuus, dicitur neque principij dierum habuisse, neque finem, itemq; *ἀπαρρησθη ἀμύκτων* insigni mysterio *Heb. 7.*

B Abraham

TERTIA
ETAS.

Que incipit in Natiuitate Abrahæ
3. anno mundi 1950.

Gen. 7. & 21.

a Abrahā genuit Isaac
anno ætatis suæ 100.

1949
2049

Gen. 14.

Pontifice Melchisedech. à quo benedictionem & communionem Abraham accepit.

Nimrod rege Babiloniorū.
Et post natum Isaac Assur siue Nino Assyriorum.

Hæc ætas Pontificem habuit Melchisedech. i. Sem. in ea enim omnes primogeniti à Noë vsque ad Aaronem Pontifices, sacerdotesque fuerunt. Hiero in Tradit. & in epistola ad Euagrium

Abraham initium fidei nostræ, pater credentium, in Vr Chaldæorum vrbe nascitur. Fuit linguarum confusarum tempore, ipseque cum sua familia in lingua Heber aui sui relictus est. *Cozras.*

Inde discessit Carras Mesopotamiæ, latrariam ignis, quam loco diuini cultus vrgebat tyrannus Nimrod, fugiens. *Trad. Hebr.*

Duodecim annis post mortem Noë, iubet Deus Abrahamum egredi è patria sua in Chananæorû terram, ad Sem maiorum suorum patrem & pontificem, separarique à Babylonica iniquitate. Et sanè in certa familia Sem, ex qua descendit Abraham, veri Dei cultus vtcunque permanferat. Vtcunque dixi, quoniam ipsi etiã incipiebãt sese dedere, & receptam Idolomaniam complecti, vt docet Iosue 24. cap. vbi & Abraham inter Idololatræ numeratur. Sed 48. anno ætatis cœpisse agnoscere Deum, & Idololatria cedere scribunt Hebræi è *R. Iohanan & R. Hanina.*

Abraham natus annos 70. proficiscitur ab Vr Chaldæorum, Genes. 7. Descendens in Aegyptum (vbi mansit tres menses, *Seder Olam*) Mathematica sacerdotibus tradit, vt scribit Iosephus, & attingit Plato in Epinomide. Quod videtur Cicero confirmare, cum 1. de Diuinatione Chaldæos recenset primos inuentores Astrologiæ. Aegyptij autem illas ita excoluerunt, vt putentur inuentores Geometriæ, vt & Phœnices Arithmeticæ: cuius tamen lineas ab eodẽ Patriarcha, cum in Palestinam profectus est, acceperant.

In terra promissionis, tanquam in aliena, mansit, in tabernaculis habitando cum Isaac & Iacob cohæredibus promissionis eiusdem. *Hebr. 11.* Reliquit, scilicet presentes opes, vt promissas sequeretur, & etiam 520. milliariibus distas quæreret, vbi tamen ne passum quidem pedis acquisiuit, vel acquirere voluit. *Act. 7.* præter sepulchrum pecunia emptum, *Gen. 23.*

Repetitam accepit promissionem de venturo Semine. Migrans ad Pharetatem regem Aegypti, docuit illum Astronomiam, & post viginti annos iterum in Syriam reuertitur. *Artapanus historicus apud Euf. præp. lib. 9. cap. 4.*

Inuenit vel potius conseruauit sacras literas, & linguam sanctam, qua libri sacri conscripti sunt, & Rabbini hodie vtuntur. Occasionem præbuit Græcis, vt haberent literas. *Suidas in Abraham.*

Circumcisio in sædus instituitur, Quem ritum æmulati sunt Indi, Arabes, Aegyptij, &c.

Ab Adam ad Ninum regem, quando natus est Abraham, bis mille anni ferè lapsi sunt, qui ab omnibus historiographis, vel omitti, vel ignorati sunt. A Nino autè vel Abraham, vsque ad Cæsarem Augustum, id est, vsque ad Domini natiuitatem, quæ anno 42. eiusdem contigit, quando pace cum Parthis facta, Iani portæ clausæ sunt, & bella toto orbe cessarunt, colliguntur alia duo annorum millia, & paulò plus, in quibus inter se auctores & scriptores omnium oria negotiaque triuerunt. *Oros. cap. 1. bis.*

Bis mille anni à mundo condito expleti sunt anno 52 ætatis Abraham, viuo adhuc Noë. *R. Iacob posteriore toto compendij Talmud. pag. 124.*

Abraham in quodam Græcorum Canone, libros conscripsisse asseritur. Quod & affirmat Mahometes in Alcor. Hebræi hodie libellum Ietirâ, de formatione rerum, eius nomine ostentant, vbi philosophatur ex literis & numeris, more Pythagorico, & iacit fundamenta Cabbalæ illius vanissimæ,

Anni mundi.

1949

2049

Anni mundi.

2049

nissime, de qua alibi. Quare est supposititius.

Damascus ab Abraham seruo conditur, de que eius nomine Dammefec appellatur, omnium fermè vrbiu Asiae veltissima, ab Hierosolymis itinere sex dierum.

Reblata, quæ postea Antiochia, tunc etiam extruitur in Syria.

Sodoma & Gomorrha finitimæque ciuitates, vix dum steterant 26. annis post terræ & linguarû diuisionem, quando cœperunt bellum gerere pro libertate, contra Chodorlaomer Persarum regem. Pax ad eò humani generis inimica, vt vel à mundi initijs exclusa sit.

Anno autè 51. ab eadem diuisione deluxerunt, annoq; sequenti natus est Isaac, id est 52. à terræ & linguarû partitione.

Vxor Lot retro respiciens, in salis statuam siue tumulum vertitur. *Hebræi in Midras & in Targhum Hierosoly.*

Sodomam, Gomorrhâ, & finitimas duas ciuitates, Adomam & Seboim in cõfinio Arabiæ & Palestiniæ (Nam quinta Segor propter iustum Lot indultum est, *Deut. 29.*) igne, sulphure, & sale cœlitus misso, Deus in cinerem redegit. *Genes. 19.* Exemplum eorum, qui impiè acturi sunt ponens. *Iuda cap. unico.*

Strabo falsus est in numero, dum tredecim fuisse ait. Item in causa dum euersionem addicit sulphuri & bitumini è terra erumpentibus, quæ erat assignanda cœlo, id est, Deo irato, è superis peccatores sideranti.

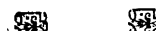
Hinc mare salsum, quod Pausaniæ in Eliacis mare mortuum, Galeno in Simplicium libris, lacus Sodomæus, alijs Asphaltites, tanta falsedine & amarore, vt nullum animal nutriat: & quod eo mergitur, statim vt emergit, totum falsedine aspersum apparet. Singulare iræ Dei monumentum, in quo è cautibus circum litora exudat etiamnum bitumen, & ipsa saxa apparent atra, & odorè dirum spirantia: sic vt Palmæ & aliæ arbores fructum quidem proferant specie pulchrum, at atra fauilla plenum, &c.

Quod antea de linguarum confusione, populorum distributione, & colonijs, sub Phaleg & sequentibus Patriarchis notatum est, pertinet ad hanc tertiam ætatem, maximè ad Abraham sæculum. Eius enim quadragesimo octauo ista cœperunt contingere, qui erat vitæ Phaleg vltimus, & diluuij 340. Nam Phaleg postquam genuit Rehu, vixit adhuc an. 209. *Gen. 11.*

Posuimus tamen istam linguarû confusione, & cetera quæ inde consecuta sunt sub Phaleg potius quàm sub Abraham, ideoque in secunda ætate, potius quàm in hac tertia, vt appareat oraculi illius veritas, *Gen. 10. Nomen vni Phaleg, eò quod in diebus eius diuisa sit terra.* q. d. Prædictum est ab Heber non ante moriturum Phaleg, quàm diuideretur terra. Vnde & eius vltimo, siue ducentesimo trigesimo nono hoc factum, quando Abraham suum quadragesimum octauum explebat, & Noë suum nongentesimum quadragesimum: *R. Iose & Seder.*

Illud est quod significatur, *Deut. 32. Quando diuidebat Altissimus gentes, quando separabat filios Adam (in patrias & regiones, Gen. 11.) constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum Israel. Pars autem Domini populus eius, Iacob funiculus hereditatis eius.* id est, vt filij Israel in ingressu in Aegyptum cum Iacob erant 70. *Gen. 46.* sic terminauit siue distinxit filios Adam in populos 70. secundum linguarum varietatem quando eos diuidebat, & per terras separabat. Præsciens autem eos sic distributos, sensim ab antiqua

B 2 fide

fide, pietate, & virtute defecturos, non omnes eligit sibi in populū, quorum peculiariter esset Deus, sed Abraham cum sua familia. Reliquas enim omnes gentes dimisit ingredi vias suas, &c. *Ab. 14.* Ita Ecclesia à diluuiō vsque ad Abraham per 340. annos in vniuerso humano genere continuata, iam incipit ad vnam familiam & gentem restringi, regnis sua, non quæ Dei sunt, querentibus, ac facta eodē temporis puncto populi vnius electione, & aliorum reiectione. Hoc qui non obseruant, tum regnorum, tum populorum primas origines à secunda ætate repetunt, & alias ad Phaleg, alias ad Rehu, Saruch, Nahor, Thare, antequam gigneretur Abraham, reuocant, magna oraculi præcedentis, *Gen. 10.* & Chronologicæ rationis labefactione.

Superuixit Noë huic diuisioni annis duntaxat decem. Quare non videtur potuisse bis in Italiam trajicere, & alias orbis partes visere, vbi regna constitueret, posteros corrigeret, leges daret, &c. Nam tam paucō tempore, præsertim à decrepito, tot, tanta, tam remota & difficilia non suscipiuntur. *Hæc contra Berosum Anny.*

Ipsemet Noë missis fortibus, nepotibus orbem distribuit, & cuique certam terræ partem assignauit. *Trad. Hebr.* Quia verò tres eius erant liberi, tres orbis partes præcipue haberi cœperunt. Quam partitionem, Geographi quoque tantarum rerum alioqui ignari, retinuerunt.

Hinc migratio populorum, & terræ repletio è Babel, tanquam diuisionis centro.

Hinc primæ gentium origines Assur, Assyriæ nomen dedit: Aram, Armenia & Syriæ: Gomer, Cimmerijs siue Cimbris. Germani semen Chanaan & non Iuda, vt in Iosue demonstrabitur ex indubitatis Hebræorum annalibus, Turcæ è Magog & Togarma, &c. Ab ijs enim diuisæ sunt primariæ gentes 72. in terra. Tot enim capita & duces familiarum, qui 72. duas colonias ex Armenia Saga, vel Babylonia in mundi partes deduxerūt, è Mose sic Rabbini eliciunt.

Filij & nepotes Sem. genti dantes nomen & principium tredecim. Filij Iectan eiusdem abnepotis, gentibus originem tribuentes 13. Summa 26. Filij Cham 14. filij Iaphet 31. vel ad summum 32. Summa 72. Habuerunt quidem hi alios filios & nepotes, sed illi ad gentem & linguam constituendam minimè sufficientes, adiuncti admixtique sunt propinrioribus & charioribus. *Trad. Hebr.*

Post, varia & multiplex idolatria cœpit. *Cyvil. lib. 1. contra Iulian. apostat.* Vnde à Dodanim Noë nepote Dodoneum oraculum in Epiro, &c.

Turris à nepotibus Noë ædificata, quod timerent nouum diluuium. *Ioseph. Moses id potius factum per superbiam significat.* Vnde poëtæ sumpserunt Gygantomachiam. Inter cuius principes Ouidius in *Metam.* Iapetum nominat, Noë scilicet filium Europæorum & Scytharum parentem, quem cælo & terra natum fingūt, Promethæi patrem, additis alijs mendacijs ex Hesiodo. Sic Cham, quem Camesem Cato in *Originiibus* nominat, Græci etiam Cambysem.

Turrim quidem disturbauit Deus, sed ad eius tamen speciem eodem loco hominum temeritas aliam tanto struxit artificio, vt in octonas assurgeret turres sibi ordine superpositas, quarum celsissima Babel habebat templum miro opere, ima basim rotundam ambitu, longitudine & crassitie stadij. *Herodotus.*

Ethnicorum, qui diluuij & turris meminerunt, verba recitat. *Ench. lib. 9. de præp. cap. 4.* addi poterat Herodotus, &c. Posteri

Anni
mundi.

2049

Anni
mundi.

1950.

Posteri Sem inhabitauerunt Asiam ab Euphrate vsque ad Indiam & Rhinocoruras, quæ terrarum spatia 27. linguarum differentias complectuntur. *Arnobius in Psal. 104.* Ab ijs duæ Monarchiæ, Assyriorum quidem ab Assur, Perfarum verò ab Elam.

Post diluuium statim, Assyria & Aegyptus præsertim cultæ & habitatæ sunt. *In Arabicis historijs.*

Mox post dispersionem, Nimrod nepos Cham primus affectato imperio, regni formam in Chaldæa instituit ad Euphratem. Quare Xenophon rectè primos hominum Chaldæos latè regnasse scripsit. Primus etiam post diluuiū venatoriam exercuit. *Hinc in Genesi, Nimrod robustus venator coram Domino.* i. prodigiosi roboris. Dum enim Hebræi cupiunt aliquid exaggerare vt prodigiosum & extraordinarium, sic loquuntur.

Babylone vsus est pro regia. Arech quoque (i. Edeffam, teste Hierony. in *Trad.*) 375. milliaribus à Babilon. & aliquot alias vrbes ædificauit.

Defectionem à Deo docuit, vt cui nihil esset tribuendum, sed omnia humanæ virtuti atque industriæ. *Ioseph. lib. 1. cap. 4.* Hic ergo Idololatria reuixit.

Fuit autem filius Chus, Noë abnepos. Nisi apud Mosem verbum gignendi, vt interdum Hebræicè, non referatur ad proximum gradum, sed ad aliquem consequentem. Eius enim regnum non videtur constitutum, nisi post 340. annos à diluuiō, ætate Abrahæ, non post 131. Hinc Babylon ædificata an. diluuij 350. sub Noë scilicet obitum. *Ios. lib. 1. cap. 8.*

Vrbs scilicet prima post reparationem generis humani condita. *Oros. lib. 2. cap. 7.* Vnde primi hominum Chaldæi latè regnarunt. *Xenophon.*

Videtur subactus tadem fuisse ab Assur. Nam Belum patrem Assur siue Nini dicitur habuisse successorem. *Euseb. in Chron.* Vt vt sit, initium quidè regnorum in Babylonia fuit, sed hæc monarchia prima varias habuit vices. Nam à posteris Cham post annos circiter 62. ad posteros Sem. i. ad Assyrios transijt. Niniuem enim & Babylonem tenuerunt.

Apud Assyrios, paulò post regnum Nimrod annis circiter 62. (iuxta alios ducentis absurdè) nouum regnum exortum est per Assur filium Sem. Regni metropolis Niniue ab ipso conditur. *Gen. 10.* Assur putatur Ninus, sic à Niniue à se condita denominatus. *Ibid.* Niniue autem siue Ninus in Atruciæ campo ad Tigris vndas. *Strabo lib. 10. Herod. lib. 1.* Mille & quingentas turres in orbem complexa, mœnia centenarum pedum altitudine, amplitudine trium plaustrorum. *Sabellicus.*

Tempore quidem Rehu, Aegyptiorum regnum initium sumpsisse scribit Eusebius in *Chron.* sed hæc iam refutauimus. In eo primum regnauit Soros (Osyris) quod postea crebris motibus mutatum deinceps legimus. Vel iuxta Suidam, Pharaon, à quo sequentes Pharaones reges dicti sint. Iosephus tamen Pharaonis vocem lingua Aegyptiaca regem sonare testatur. *lib. 8. Antiq. cap. 2.*

Mizraim autem, qui à poëtis Osyris, regnum illud condidisse videtur. Durauit vsque ad Augustum, factis quibusdam interregnis. *Nangiacus.*

A Mizraim rege Aegypti Memphis conditur. *Ioseph. lib. 8. Antiq. cap. 2.* Hic aucta est idololatria à posteris Cham, Mizraim Aegyptiæ gentis auctore, & Chus Aethiopiæ. Nam Aegyptij omnium primi aras, sacrificia & delubra dijs

instituerunt, *Herod. lib. 2.* Et Aethiopes omnium primi deos coluerunt. *Diod. lib. 1.* ab Aegyptijs postea Graeci deorum religionem consecuti sunt. *Herod. lib. 2.*

Externa de hac tertia aetate & suspecta.

Tum florentissimum regnum Assyriorum toto Oriente. *Ioseph. lib. 1. cap. 9.* Quare omnes Chronographi Abrahamæ sæculum cum Nini temporibus componunt, qui Assyriorum rex primus scriptores est nactus, ait *Diod. Sicul. lib. 3.*

Sic ab vltima memoria suam historiam Trogus, Iustinus, Diodorus, & alij repetentes à Nino incipiunt.

Ninus regnavit primus, vt autumat superiorum profanitas, fermè apud vos, ò gentes. Ultra stilus non progreditur. Ab Assyrijs si forte æui historiarum patefcunt. Qui verò diuinas literas lectitamus, ab ipsius mundi natalibus compotes sumus. *Tertul. de pallio.* Nam Nimrod fuit superior. &c.

Quin & nonnulli eius regnum aliquot annis antiquius Abrahamo faciunt. sed minus congruenter. Nam cum anno 48. ætatis eius, contigerit populorum diuisio & regnorum ortus, inter quæ primum est regnum Nimrod, Niniuitico, minimum 62. an. antiquius, Ninus imperare non potuit, nisi duodecimo post natum Isaac. *Hæc ex annalibus Hebr.*

De quo imperio multa, aut potius omnia fabulantur. Nam & nomen Nini & sequentium Regum fictum esse videtur ab vrbis Niniue vocabulo, cuius conditorem non Ninum, sed Assur Scriptura nominat, *Gen. 10.* Qua mentendi libertate, Britanni à fictio Bruto, Franci à Francione, Parisienses à Paride, Treuereses à Trebeta Nini fratre, &c. se ortos iactitant. Deinde hoc Abrahamæ sæculo, & consequentibus, per annos amplius mille, Persia, Syria, Chaldaea, Arabia, Palestina, Mesopotamia, & cæteræ regiones Orientis, priuatos habebant monarchas, nec Assyrijs quicquam concedeabant, vsque ad tēpora scilicet Ozia, siue primæ Olympiadis. *Gen. enim 14.* Amraphel rex est Sennaar siue Babylonie, Arioch rex Elafar, Codorlaomer Elamitarum siue Persarum, Thudal gentium. Nam quod Iosephus hos Reges disertè nominatos, facit regis Assyriorum, qui totam Asiam deuicisset, Satrapas, hoc obscurare est Scripturam, non in sua perspicuitate relinquere.

Præterea in sequentibus Bibliorum historijs profundum erit de regibus Assyriorum silentium vsque ad Phul, quem putant esse Nabonassarem Ptolomæi. Contrà, reliquorum Orientis regum crebra mentio, vt Chusan Mesopotamiz. *Iud. 2.* Benadab, & aliorum Syriz per cunctos libros Regum & Paralip.

Postremò, Berosus (Nam cætera postea reselluntur in Ozia, quando primum Assyriorum nomen terribile Syris ac Iudæis esse cœpit, atque adeò innotescere, cum tamen Syria Assyriæ esset vicina) Berosus inquam Chaldaeus, non ille fictitijs Annij, sed quem citat Iosephus lib. 1. cōtra Apionem, arguit Græcos scriptores, quod retulerint ad Semiramidem multa, quæ ad Nabugodonosorem infinitis post sæculis sunt referenda, vt de Babylonis structura, &c.

Oportet ergo totum istorum imperium, si quidem amplum fuerit, comprehensum fuisse Tigri & Indo fluuijs, & aliqua fortassis Euphratis parte, nec Euphratem ante dimidiatam quintam ætatem tranasse. Vnde quæ de illis & illorum successione, amplitudine, gestis & rebus dicam, faciam, ne, quid de præcipuis præterijse videar. Alioqui ad fabulosam Diodori historiam pertinent.

Zoroastes Cham horoscopus rerum & syderum motus illustrauit.

Anni
mundi.

Anni
mundi.

illustrauit. Magiam, vt fama est, introducit, è tribus conflata. Medicina, Mathefi, siue Astrologia Diuinatoria & Religione. Vicies centum millia versuum de hac diligentissimè scripsit. *Plinius & Aristoteles.*

Hanc in Theurgiam, & Goëciam siue Necromatiam ex sententia Porphyrij distinxit. *August. lib. 10. de Ciuit. cap. 9.* Pharmaciã addit *Philo lib. de specialibus legib.*

Bactrianos & Persas in regni formam redegit. Apud hos Ostanas & Astampsychos Magiæ nomine celebratos reliquit. Victus fertur à Nino, Solus in natiuitate risit.

Belus Nini pater, Astronomiæ adeò studiosus, eius vt inuentor habeatur à Plinio. Hinc Chaldaeorum fama, ex artis illius exercitatione & nomine.

A filio consecratus est, dicata statua, ad quam cōfugientes leges euaderent. Vnde Baal, Bcel, Bel & Baalim apud Prophetas Idolorum nomina.

Putant aliqui fuisse Nimrod, qui hoc nomen sit consequutus, quoniam apud Syros, Hebræos, & reliquos Orientales Bel dominum sonat. Porro apud eos fuit deorum supremus, vt apud Occiduos Iuppiter.

Quare fabulosè à suppositicio Beroso dijs maximis Orientalium Saturni Babylonici, Iouis Baby. Mercurij & similiū nomina imponunt. Quoniam Orientales ante Alexandrum Macedonem ista nescuerunt, & eorum Idololatria perpetuò fuit à Græca & Occidua differens. Sed & Saturnus, Iuppiter, & quicumque alij nominantur Græcorum dij, multò sunt Baalim siue Belis posteriores.

Eodem Abrahamæ tempore, multa alia regna exorta memoratur. Primum Aegyptiorum, cuius Scriptura meminit. 2. Scytharū, quorum rex primus Tanaus. 3. Massagetarum. 4. Sicyoniorū in Achaia & Peloponneso vsque ad Heli Sacerdotem, quod primum rexit Egialeus, à quo Varro velut antiquissimo tempore exorsus peruenit ad Athenienses, deinde ad Latinos. *Aug. lib. 18. de Ciuit. Euf. chron.*

Vexores rex Aegypti in Pontum vsque victor arma proferens & Tanaus Scythiæ rex, qui Vexorem & omnem penè Asiam subegit & cum Aegyptijs de gentis antiquitate disceptauit ante Ninum ponuntur. *Sabellicus.* Fortasse Vexores est Osiris Pharaonum primus.

Osiris & Isis eius vxor hinc etiam locantur. Iteih Orus Apollo, qui disciplinas in Aegypto monstrasse memoratur, vsus Abrahamæ consilij. Atqui ante Ioseph Aegyptij earum videntur fuisse expertes. *Pf. 105.*

Togarma, de quo *Gen. 10.* Turcis dat originem & nomen. *Elias in Tisbi.* Quia autem Turci sunt populi Scythiæ, *Plin. lib. 6. cap. 7. Mela sub fin. lib. 1. Ptol. & Herod. lib. 4.* ideo etiã Magog in scripturis appellatur. Nam Magog Hebræis est Scythia. Ion, siue vt hodie Rabbini pronunciant, Iauan Ionibus, è quibus reliqui Græci.

Elisa Acolibus, qui Epirum, & magnam Græciam. i. Calabriam, & loca Italiæ Siciliæ proxima habitant.

Madai Medis, Riphat Ripheis, Rodanum Rhodijs, Tarsis Tarsensibus Ciliciæ, Kittim Macedonibus, *1. Mach. 1.* Caphror Cappadocibus, Thiras Thracibus.

Elam Elamitis siue Persis, Assur Assyrijs, qui primam Monarchiam in Babel & Nineue constituerunt, post Nimrod. Lud Lydis, Aram Armenijs & Syris, Gether Getis, &c. Quæ nomina extant *Gen. 10. & 11.*

Mefech de quo *Gen. 10.* priscos Mesios ab Adula monte vsque ad Ponticam regionem posuit. i. Cappadocas, quorum

vrbs Mazaca antiquum nomen retinuit, vsque ad Claudij imperium, qui eam vocauit Cesaream. Ab eo etiā Moschi. Iaketan filius Heber: *Ibid.* quem Gangem esse putant, in India sedem sui nominis firmat.

Eius filius Hauila suo vocabulo Indiæ partem auro abundantem apud Hebræos denominat.

Alij eius filij, alias Indiæ prouincias.

Sed quæ sequuntur non perinde sunt certa.

Sarmatarum & Germanorū regna & coloniæ sub Thuisco Gigante, quem & Askenaz aiunt Hebraicè vocari.

Lybum siue Afrorum sub Tritone & Hammone,

Aegyptiorum sub Mizraim cog. Oceano.

Celtiberorum in Hispania sub Iobel filio Phaleg, vel iuxta alios, Tubal Iapeti filio.

Celtarum siue Gallorum, sub Samothe cog. Discelta, illius ætatis sapientissimo.

Arabum siue Saracenorum, Sabarum & Caspiorum sub Gog, & eius patre Sabatio siue Saba Raemæ filio, Cham nepote.

Seytharum sub Magog, ex quibus Turci & Tartari, quos sibi iunxerūt Gog, i. Saraceni siue Arabes contra Ecclesiam.

Indorum sub Gange. Itolorum sub Gomer Gallo.

Cimbrorum, vbi nūc Dani, Norduegij, Gothi sub e. &c.

Hæc ex Berofo illo Annij suppositio, quæ proinde sunt incertissima.

Sabatius Saga in Italiam veniens, agriculturam & religionem Aborigines docet.

Sagæi sacerdotes Armenij multiplicati, omnem Caspiam regionem vsque ad Bactrianos possident.

Barzanes post patrem Sabatium in Armenia regnat. *Diod. lib. 5.*

Sambetha Sibyllarum prima, tradit se Noë esse nurum, & cum eo è diluuiio euasisse, & Babylone profectam, vaticinari per Græciam, falsoque Erythream appellandam, quasi ex Erythra natam, ab alijs etiam è Circe & Gnofto. *ad finem lib. 3. & 7. Orac. Sibyll.*

Dicitur annos amplius septingētos vixisse diutius quàm ferret communis hominum ætas. *Ouid in Metamor. Arif. de mirabilibus audit.*

Sed quid mirum, cum Sem eius siue vir, siue leuir, eodem tēpore post diluuium vitam in 502. prorogarit. Etsi Deus Noë dixisset, vitam hominis fore centum viginti annorum, id tamen non statim post diluuium accidit, Deinde de communi & vulgari vitæ curriculo loquebatur. Nam & Abraham & Iacob, & Patriarchæ, & alij multi diutius vixerunt.

Videtur autem scripsisse quædam ante Saturni sæculum, quæ seruituti Aegyptiæ & liberationi respondent. Nam *lib. 1. Orac. Sibyll.* de Titanibus vaticinatur, lib. autem 3. & narrat & vaticinatur. Denique sub senium se scripsisse ipsamet profitetur libro septimo.

Eius sunt vaticinia de Christo, de regnorum mutationibus, & alijs, quorum fragmenta extant in Lactantio, Theophilo, &c.

I Isaac natus anno ab instituta Circumcisione secūdo, ab ortu Ismaëlis decimo quarto. *Nangiac.* vitam portulit in 22. annum à reditu Iacob è Mesopotamia, *Seder Olam.*

Eius 37. obiit Sara mater. ipse verò decimo ante descensum Iacob in Aegyptum, anno vno ante educationem Ioseph è carcere.

Anno ætatis 37. vincus, vt sacrificaretur à patre. *Trad. Hebra.*

Anni
mundi.

2049

Gen. 25.

b Isaac genuit Iacob anno 60.

Nino annis 52. deinde Semiramide an. 42. Regibus Assyriorum.

Melchisedech Pontifice.

2049

2109.

Anni
mundi.

2109

Hebrai. vel 25. Ioseph. vel 13. vt quidem nostri videntur existimare. Oblatus autem in parabola futuri, *Hebr. 11.*

Ex eo & Rebecca Leui cute parētibus nascitur Esau, pilosus ac hispidus, Edom postea ab Orientalibus appellatus, à pilis ruffis, sicut à Græcis ἐρυθρεύς, vnde mare Erythreum & rubrum.

Ex vno concubitu sati duo gemelli Iacob & Esau, differentibus planè naturis, moribus, vita, fortuna, &c. Astrologorum vanitatem coarguunt. *August. epist. ad Sixtum.*

Filij Abrahæ ex Cethura in Trogloditarum regionē sub Aegypto, à patre in coloniam mittuntur. *Ioseph. lib. 1. Antiq.*

Ismaël primogenitus Abrahæ, ex ancilla Agar, à quo Ismaëlita, siue Saraceni & Arabes, 12. principibus ab ipso exortis, maledicta natio secundum carnem orta: simultatem perpetuam gerens cum Isaac, & promissionis filijs secundum spiritum natis. Quare quemadmodum tunc Ismaël, qui secundum carnem natus fuerat, persequatur Isaac, qui secundum spiritum: ita & nunc (quando Mahometani Dei populum insectantur.) *Verba Pauli Gal. 4.*

Ferus homo, manus eius contra omnes, & manus omnium contra ipsum. *Gen. 16.* Hoc nostro magno malo experimur quotidie in Saracenis & Turcis.

Duodecim filios principes reliquit, qui omnes iam suis populis dominabantur.

Possedit magnam partem Arabiæ, ducta in vxorem principis filia.

Ita Isaac ex promissione & secundum spiritum natus, terræ sanctæ incola solus fratrum permansit.

Ammonitæ & Moabitæ ex incestu Lot orti, in Arabia initium gentis sumunt. Hi quidem partem Arabiæ, quæ sita est super ripam torrentis Arnon, in mare mortuum labentis, prioribus accolis, qui omnium appellabantur, subuersis occupant. *Hieron. in locis Hebraic.*

Illi autem Raphaim gentem veterrimam interfecerunt, & eorum regionem Arabiæ, cuius metropolis Philadelphia, obtinuerunt. *Ibid.*

Syri descendunt à Chamele filio Nahor fratris Abraham, *Gen. 22.*

Externa tempore Isaac.

Semiramis Nini vxor Babylonis mœnia condidit. In eius medio templum Belo statuit. clementi sexu, nomine filij regnat, qui & ipse Ninus vocabatur.

Prima post diluuium metalla excoluit captiuorum opera. laude bellica illustris multa in Oriente præclare gessit, ad Oceanum Aethiopicum & Indum fluiuium latissimum, cuius ripas ponte 60. stadia longo, 30. lato iunxit, ducenta Idolorum millia ex ebore & ligno finxit, sicque orbem Idololatria repleuit. *Suidas.*

Babylonem in vitro camporum æquore in quadrum disposuit. Murus eius ex coctilli latere, infuso bitumine in latum habuit cubitos 50, in altum 200, in ambitu stadia quadringenta septuaginta. Vicinæ quinque portæ in laterum vno quoque, vt esset ἐκαστόμυτος, quartu ostia miræ magnitudinis, ex ære fusili: *Orosius.* Sed rectius hoc attribuit Berosus apud Iosephum, lib. 1. contra Appion Nabugdonozori.

Exercitu tredecies centenorum millium peditum, quingentorumque millium equitum, per Bactrianos in Indiam frustra penetrat.

Apud Sycionios in Peloponneso Europæ Egialeo, quem aiunt an. 52. regnasse, succedit an. 45.

Trecuren-

Treuerenses à Trebeta Nini fratre, à Semiramide expulso, se tunc in Gallia Belgica conditos gloriantur.

Tuyfconem, Mannum, cum hoc Trebeta apud se regnantes his temporibus Germani, si Deo placet, faciunt.

Deinde Ingeuon post parentem incertis adhuc sedibus. Tuyfconis enim filium Mánum tres hos genuisse Ingeuon, à quo Ingeuones circa Occidentalem Germaniæ Oceanum, Herminon, à quo Mediterrani Hermiones dicti, Isteuon, à quo Isteuones, è *Tacit. initio lib. de morib. Germ.*

Apud Aegyptios Neco Pharaon. *Ioseph. lib. 5. bel. cap. 26.*

Iberus rex Hispaniarum secundus. Nagas Celtarum rex secundus. Deinde Satron rex doctissimus, qui publica literarum studia instituit. *Bero.*

Viri Scytharum Parthos & Bactrianos, foeminae verò Amazonum regna condunt. *Nangiacus.*

Amazones durant vsque ad tempora Alexandri magni, *Iust. hist. lib. 2.*

c Jacob vixit cum auo Abraham an. 15. cum Sem Patriarcha 50. cum patre Isaac 120: ac decimo post patris mortem descendit in Aegyptum, vbi dulci filij consuetudine vsus est annis 17.

Jacob (qui & Israel cognominatus post Angelicam luctam) omnium primus, votum nuncupavit Deo. *R. Abahu in Talmud.* Ac certè de illo primum legitur, Votum etiam vouit Deo dicens. *Genes. 28.* Annos 20. transegit in Mesopotamia, cum auo Abraham versatus est an. 15. Patri ministravit post reditum suum è Mesopotamia 22. an. Sem peruenit ad 50. vsque annum ætatis Jacob, ac omnium diutissimè post diluuium vixit. Heber etiam attingit septuagesimum Jacob.

Beniamin natu minimum gignit in Chananea, reliquos in Mesopotamia, *Gen. 35.*

Post annum 21. redit è Mesopotamia ad patrem Isaac in Hebron, cuius consuetudine adhuc fruitur annos circiter 23. *Seder Olam.*

Descendit in Aegyptum, anno famis secundo. Vbi vixit annos 17. Moriturus vaticinatur de posteris, & nominatim de Christo, quem Silo vocat. *Gen. 49.*

Thamar iuxta nonnullos, filia Melchisedec sacerdotis. Hoc coniungunt ex eo, quòd Iudas in scortatione deprehensam iussit comburi, non lapidari, *Gen. 38.* Nam lex fuit apud Hebræos, quam Moses postea repetiuerit, vt filia sacerdotis, quæ scortata fuerat, combureretur, cætera, lapidarentur. *Leui. 20. & 21.*

Anno 63. Jacobi mortuus est Ismaël. Huius viduam sororem duxit Esau. *Seder Olam cap. 2.* Ita Esaitarum & Ismaëliarum familia in vnam gentilitatem coaluit, vt non mirum sit, si Scripturæ, quando de Mahometana impietate vaticinantur, eam modo describant sub nomine Esau, siue Edom, siue Seir (nam tot nominibus celebratur Esau) modò sub nomine Ismaëlis.

Quot descenderint in Aegyptum cum Jacob, siue 70. siue 75. animæ, non est anxie pugnandum. Nam & 70. Scriptura dicit, & 75. esse potuerunt, quoniam Scriptura solet reticere numeros fractos. Sic nominant Septuaginta interpretes, & 70. Christi discipulos, qui tamen 72. fuerunt, &c.

Anan primus equum & asinam commiscuit, vnde mulorum origo. *Genes. 36.*

Ioseph somniorum intelligentiam primus condidit, nihilque diuini iuris humanique ei incognitum videbatur, adeò

Anni
mundi.

2109.

Gen. 47.

c Jacob descendit in
Aegyptum natus an. 130. 2239.Semiramide, Zamea Ninea
eius filio, an. 38. Atio 4. an.
30. Regibus Assyr.

Melchisedech Pontifice.

Anni
mundi.

2109

adeo, vt etiam sterilitatem agrorū ante multos annos proderit, tantæque experimenta eius fuerunt, vt non ab homine, sed à Deo responsa dari viderentur. è *Gentilium scriptis Iustin. hist. lib. 36.* Eius insignes interpretationes extant præcipuè *Gen. 40. & 41.* Philo Byblius hanc somniorū interpretationem tribuit Abrahamo. Amphitryoni Deucalionis filio, *Plin. lib. 7.* Telmissis populis Lyciæ, *Clemens in Stromat.*

Cum hæssisset in seruitute vel carcere an. 13. anno vitæ trigésimo liberatur. Famem septenniæ prudentia singulari ab Aegypto depulit. Quare consecratus ab Aegyptijs, Serapis nomine, i. principis boum, immani simulachro & fano exornatus est, in quo bos nutriebatur Apis vocabulo in agriculturæ symbolum. Simulachrum euerit Alexandriæ Theophilus Patriarcha, Theodosio magno principe. *Suidas & Ruffinus.*

Caruit conspectu patris annos 23. Nempe à decimo sexto ætatis ad 39. qui tertius erat famis. Fruitur deinde septemdecim. Nam tandiu Jacob in Aegypto egit.

Erudiuit aulam Pharaonis, & seniores eius docuit, siue scire fecit. *Psal. 105.* Nempe Aegyptus bonarum disciplinarum valde adhuc erat rudis, sed eas deinceps edocta cepit colere. Moritur anno 54. post patris mortem. Agebat trigésimum sub mortem Isaac. *Seder Olam.*

Eius trigésimo nono Israëlitæ descenderunt in Aegyptum. *Ibid.* post vigésimum secundum ab ipsius venditione. *Ibid.*

Balac filius Beor, primus rex Idumæorum creatur. Esau omnem terram ad montem Seir sibi subiectam habet, & magna cum potentia in Idumæa dominatur.

Externa & incerta atate Jacob.

Druyus Celtarum rex quartus, disciplinarum & præfagiorum plenus, à quo Druydes Gallorum sacerdotes, de quibus Cæsar *lib. 6. Gall. belli.* Plinius *16. cap. 44.* & Tacitus *de Germ. moribus.*

Hinc Bardus quinto loco successisse fertur. Musicæ studiosus. Deinde Lucus venationi deditus, à quo Lucentes Galli. *Berosus.*

Hiarbas rex Lybiæ, contra Palladias foeminas infeliciter pugnat.

Osyris gigantes, qui tyrannidem exercere cœperant, opprimit. Italia decem annis potitur.

Apis, à quo Serapis, floret in Aegypto, postquam fratrem Aegialeum Achaiæ præfecisset. *Ensebin Chron.* Sed de eo paulò post rectius.

Menam omnium primum regem Aegyptiorum facit, qui populos colere deos, sacraque his facere, mentas & lectos ster nere docuerit. Hinc post longa tempora regnasse Gnefactum Vbichoridis sapientis patrem, &c. *Diodorus Siculus, lib. 2.*

Ogigijs apud Atticos. Selchin Rex tertius Sicyoniæ, an. 20. Aethiopia bellis Aegyptiorum atteritur. Nineas siue Ninus, Nini & Semiramidis filius, propter ignauiam vituperatur. *Athenaus lib. 2.* Semiramidem matrem sui concubitum appetentem, interemit.

Arius post eius obitum, Bactrianos & omnes Caspios subegit.

Iubelda tertius rex Hispaniæ. Ingeuò apud Thyfcones, de quo Tacitus *de morib. Ger.*

2239

Hic

d Hic rejicitur cōmentū Rabbīnorum, qui præter diserta Exodi verba, quibus subscribit Paulus *Act. 13.* scribunt suos tantum māsisse in Aegypto 210. annis. Vide Rab. Leui Ben Gerson in 15. Geneleos. Quo loco disertè Scriptura, *Generatione* (inquit) *quarta reuertentur hinc*, id est, ætate, & sæculo quarto. Nam 777 hoc significat. Sicque quos 400. annos paulò ante dixerat, mox sæculum quartum appellat. Accedit, quod tam paucis non videntur, nisi miraculo peculiari potuisse propagari. sexcenta armatorum hominum millia, absque pueris & mulieribus innumerabilibus: quæ tamen leguntur exiisse de Aegypto. Cùm ista in primis editionibus annotabam, carebam quidem Latino aut Græco suffragatore. at postea reperi August. Eugub. in cap. 12. Exo. in ea versari sententia, ubi & Græcorum adiectionem, *777 777 777*, cancellat. Qui tamen hodie temporum rationem è Biblijs subducere se aiunt, istorum ferè traditionem sequuntur, vt non mirum sit illorum supputationem esse controuersiarum plenam, nec conciliare cap. 7. Astorum, & multa alia loca cum veteri Testamento, & Act. 13.

Istis autem imposuit quod Paulus ad Galatas 3. videtur scribere 430. annis post promissionem factam Abrahæ de suscipiendo femine, qui est Christus, datam esse legem Mo- sis. Atqui Paulus nos suis verbis tantum remittit ad scripturam Exodi, atque se non de quolibet Testamento siue pacto cum Abrahâ percussio, sed de illo demum loqui, quod scribitur esse *lex facta post 430. annos*. Non utique à promissione (nam repugnat locus Exod. 12. ad quem alludit) sed à descensu Israelitarum in Aegyptum, illic enim *Post*, non re- tulit ad promissionem, sed ad legem factam eo tempore quod Moses designauerat. q. d. Paulus, Lex quæ post 430. annos facta legitur (*Exo. 12.*) testamentū Dei, prius Abrahæ factum, irritum non potest facere. Alioqui vt hoc ad- dam, falsum esset oraculum *Gen. 15.* quod sine figuris prædi- xit, semen Abrahæ 400. totis annis seruiturum in Aegy- pto scilicet (nam in terra Chanaan non subiectum fuit ser- uicuti) ac deinde eripiendum.

Sed nec conturbare debet vulgata Rabbīnorum ratio, quam affert R. Selomo Exod. 6, quòd inter Leui & Mosem Scriptura tantum numeret duas generationes, Caat, qui vi- xit annis 133. *Exod. 6.* & Amram, qui an. 137. *Ibid.* & 1. Par. 6. Et Caat fuerit ex descenditibus in Aegyptum. *Gen. 47.* Primò, quia Amram pater Mo- sis diutius vixit, quàm illi in- terpretentur. ad illud enim *Exod. 6. Accepit Amram uxorem, que ei peperit Aaron & Mosem & Mariam.* Fueruntq; *anni vite Amram 137.* subaudi potest, Quando eos videlicet genuit, vel post mortem patris Caath. Nā Amram in numero septem viuacissimorū ab ipsismet Rabbīnis ponitur,

Secundo, Scriptura fortasse aliquot intermedios, nepe ob- scuriores, more suo trāsiliit, & nihilominus *Gignendi* verbo vsa est, & nepotes sint filiorum loco. Vt *Mat. 1. Iosias genuit Iechoniam*, qui tamen eius minimè erat filius, sed nepos. *Ezra 5. Zacharias filius Iddo*, qui eius pariter erat nepos, nō filius.

Sic fortasse isto tertio sæculo, Moses est Patriarcha ab Abrahamo decimus, vt primo ab Adamo Noè: & secundo à Noè Abrahamus est quoque decimus. In eo sui prolixior, quòd B. Hieronymus se nescire professus sit, quo pacto his tribus Scripturis satisfaciendum esset.

Assignatur Iudæis terra Iessen, quæ videtur esse præfe- ctura Tanitis & Heliopoleos, è *Psal. 77.*

Descenderunt in Aegyptum anno nono principatus Ioseph,

Exod. 12. Galat. 3. Act. 13.
d Iacobæi manserunt in Aegypto annis 430.

Regibus Assyriorum Ario 4. Aratio 5 an. 40

B aleo 6. an. 30. Armatrie. 7. an. 38.

Beloco Prisco 8. an. 35. & per ordinem Baleo 9. an. 52.

Altada 10 an. 32.

Manucho 11. an. 30.

Manc haleo 12. an. 30

Phero 13. an. 20.

Mamolo siue Mameio. 14. an. 30.

Sphareto 15. an. 40.

Ascatade. 16. an. 18.

Amynt 17. an. 45.

Iuda, Phares, Ezrone, Aram, Aminadab, Iuda principibus & Christi maioribus.

1. Paral. 6.
Filiis Zare Zamri, Ethan, Heman, Calcol, Dara prophetantibus.

2669

Leui, Caath, & eorum pro- pinquis speciem quandam futuri Sacerdotij exhiben- tibus usque ad Aaronem è benedictione & testamento Iacob *Gen. 49.*

Anni mundi.
2239

Ioseph, qui secundus famis, Sacerdotes Aegyptij de Prytaneo siue horreo Regis alcantur. *Gen. 47.*

Exitus eorum meminit etiam Strabo. *lib. 16. Geog.* Meminit & Iustinus histor. sed admixtis fabulis. Item & pluri- mi externi, quos contra Appionem Iosephus producit.

Anno à morte Iacob 163. Pseudopropheta de filijs Ephraim & Galaad, seducunt populum ab auita religione. *R. Abraham in Cabbala histor.* Ex eorum secta fortasse fue- runt Iannes & Mamres, qui Mosi resisterunt. *2. Timot. 3. ex Hebraeorum Trad.*

In tam diuturna peregrinatione, & exilio, tria constantis- simè Iudæi retinuerunt, linguam Hebraicam, suæ gentis ha- bitum & nomina. *Elias præfa. in Methurgeman è Talmud.*

Quantum ad religionem auitam, eam illi ex Aegyptio- rum conturbatio dediderunt, Sola stirps Leui eam stu- diosè tenuit. *In Maemonim cap. 1. lectio. de Idololatria.*

Filij Zaræ in Aegypto, sicut filij Coræ in deserto, vaticinationis munere functi sunt. Inter eos celeberrimus Ethan Zaraites, vt cui sapientiæ nomine conferatur Salomon, *3. Reg. 4.* Quique inter 11. Psalmographos numeretur, *in Ba- ba Bathra cap. 1. & Psal. 89.*

Heman Zaræ alter filius, nobilis archimusicus, cui filij Coræ Psalmum 88. dicarunt, vt ei modos faceret.

Iacobæi infanas illas Pyramidum & vanitatis Aegy- ptiacæ substructiones, quæ in septem mundi miraculis col- locantur, cogente Pharaone fabricant, annis multis post obitum Iosephi.

Nomen Pharaonis non constat inter omnes qui scripse- runt de Pyramidibus, iustissimo casu oblitteratis tantæ vani- tatis auctoribus. *Plinius lib. 36. cap. 6.*

Sic paulò ante Labyrinthus primus à Tithoevel Petefu- co rege in Aegypto extructus.

Non est probabile Israelitas consumpsisse annos 400. in operis Aegyptiacis: quod tamen scribit Ioseph. *lib. 2. Antiq. cap. 5.* Nā & illud ipse labefactat seq. cap. 6. Dum ab Abrahâ ad exitum de Aegypto annos duntaxat 430. percentit. Re- ctius igitur Hebræi initium calamitatis huius ducunt à Ma- riæ Mo- sis natiuitate, in annos 87. Ex quo & nomen obtri- nuisse aiunt Nam Maria amarorè sonat, quòd ea nata Aegy- ptijs amaris operibus Israelitis seruitutem exacerbarint. *R. Se- lom. in 2. Cant.*

Calamitatis auctorem nostri nominant Amenophim. Maria cōcepta cœpit persecutio, septem annis ante Mo- sem natum. Eius octogesimo septimo, qui erat Mo- sis octo- gesimus, finijt. *Seder Olam cap. 3.*

Filij Ephraim Israelitas ante tempus conati sunt intro- ducere in terram sanctam, quam semini Abrahæ sciebant esse promissam. Sed frustra, quia Deus decreuerat alio mo- do eos ex Aegypto educere. *Trad. Hebr. in Psal. 77.*

Ipo anno egressionis, mensè secundo, data est Lex Israë- litis: mensè autem tertio, in monte Sina Decalogus. Anno secundo iterum data est Lex die expiationum. *Seder minor.*

Iob his Patriarcharum temporibus vixit an. 249. fuit ex posteris Nahor. *D. Hierony. & R. Selomo.* Mo- ses huius hi- storiam ex Arabico conuertit, *Hebræi.* Gener Iacob ex Dina vxore. *Philo & Chald. Paraphras.* Septuaginta inter- pretes malunt esse ex posteris ipsius Abrahæ, quartum ab Esau. *In coronide Iob.*

Natus dicitur quâdo Iacob cum tota sua familia descen- dit

2669

C

dit

dit in Aegyptum. Duodecim menses versatus in illis crucibus, quas liber ipse commemorat (Origenes tamen plures numerat) *Seder Olam*, septem annos. *Suidas*. Duxit Dinam filiam Iacob in vxorem. *Chald. Paraphras. & Philo*.

Amram Mosis pater, è septem illis viris extitit, qui feruntur à mundi principio ad vsque finem vniuersam humanam vitam metiri. Adam enim vidit Mathufale: hunc Sem, qui peruenit vsque ad Iacob, quem Amram ipse conspexit. Amram autem vsque ad Ahiam Silonitem vixit, à quo visus Elias, qui ad orbis extremum saluus permanet. *Rabbini in 2. cap. Numero*.

Iacobæi in Aegypto pastores, populus pastorum, Hicfi, regnum pastoru appellati à veteribus historicis, vt Beroso, Manethone, &c. *Ioseph. lib. 1. contra Appio*. Hinc illud vetus, Pastores in Aegypto regnum tenent an. 103.

Qui eos expulit Pharaon mari obrutus Tethmosis nominabatur. *Ibid. Ioseph. à Manethone Aegypto*, vel Amasis. *Euseb. Iustiv. Martyr ex Appione & Polemone*. vel Cenchrus duodecimus Pharaon. *Turon. lib. 1. hist.* Quem & Bachorim vocatum dicunt, de quo mira *Tacitus Annal. lib. 21*.

Mare rubrum, quod nequaquam fluxui & refluxui obnoxium est, vt impiè Vadianus in Melam retulit, cessit miraculo Israëlitis. Aegyptios autem submersit, eorum armis & corporibus in littus, in quo versabantur Israëlita, eiectis & expositis, ne amplius inermes & inopes essent. *Ioseph. lib. 2. Antiq. cap. ult. R. Selomo in Ionam*.

Hebraei negant suos maiores transisse mare rubrum totum, siue à littore Aegypto in littus Arabicum, sed quod grandius est miraculū, ad idem littus ducto intra mare longo circuitu & quasi semicirculo, vnde ingressi fuerāt, reuertisse. Id probant, quia hærebant in deserto Ethan ante transitum. Deinde post transitum in eodem se offendunt, vbi per tres dies vagati, castra ponunt in Mara. *Exod. 13. Num. 33*. Deinde mare rubrum diuidit Aegyptum ab Arabia, non à terra sancta. Imò verò non fuit necesse vt ingrederentur mare, nisi vt submergeretur Pharaon, &c. *R. Hizkuni & R. David Ef. 63*.

Iosephus & Nostri aliter de littore in littus.

Accessit aliud miraculum, vt non vnus cunctis tribubus ingressus in mare patuerit, sed diuisus sit in duodecim partes, siue semicirculos. *Hebraei in Psal. 136*. Moses enim percussit mare, & ipsum diuisit in duodecim vias. *Epiph. Hæres. 64*.

Externa & incerta seruitutis Aegyptiaca tempore.

Baleus Assyriorum rex Xerxes. i. victor & triumphator appellatur, quod duplo plures gentes sub suo iure habuerit, quam Aratus, vsque ad Indos. *Beros.*

Belochus priscus q. Belachus. i. belli amator an. 35. idololatriam auget.

Baleus iunior regnum quoque intra Indiam propagauit. Quare Indi sua Babylonij obtulerunt, seque in eorum potestatem commiserunt.

Mamucus siue Mamitus Syris & Aegyptijs coepit esse formidini.

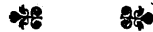
Spharetus Syros & Phœnices subegit.

Diluuiū Ovgis Thebarum Bœotiarum regis, qui Eleusinam condidit mille quadraginta annis ante urbem cond. *Oros. lib. 1. cap. 7*.

Ab eo vsque ad primam Olympiadem omnia sunt apud exteros fabulosa. Ex quo Varroni totum illud sæculum dicitur

Anni mundi.

2239.

2669

Anni mundi.

2239

citur Mythicum. *Censor. de die Natali c. 17*.

Idololatria late spargitur in Europam, impositis nominibus ad aliquod numen tutelare significandum.

Telchines Rhodum condiderunt, quæ prius Ophiusa vocabatur. *Euf. Chron.*

Memphis, nunc Alcair, eiusque miracula barbara ab Epapho Pharaone condita, *Euf. Clemens Strom. lib. 1. ex Aristippo in primo Arcadicorum*.

Dinastia 18. quæ dicta est Politanorum durauit an. 348. in qua primus regnauit Amasis an. 25. *Euf.* Hinc per ordinem Chebron, an. 13. Amenophis 21. Mephres an. 12. Mispharmuthosis an. 26. Thuthemosis an. 9. Amenophis 2. annis 31. qui & Mennon *Tacito lib. 3*. iuxta aliquos auctor seruitutis Hebræoru. Orus Magnus an. 38. Acengeres 12. Achoras 9. Cenchres 16. Acheres 8. Cherres 15. Armeus, qui & Danaus an. 5. Rameffes cog. Aegyptus, qui fratrem Danaum eiecit & Mizraim Aegyptum nominauit. *Tacit. lib. 2. an. 68*. de quibus in Iosue.

In creta primus rex creatus dicitur Cres indigena filius Demogorgonis. Ab hoc Creta appellata est & Curetes, à quibus Iupiter absconditus, post aliquot sæcula. *Nangiachus*.

Milinus Cretensis in toto mari regnauit. *Beros.*

Themosis rex totius Aegypti potentissimus pastores Hicfos Aegypto expulit. *Manetho apud Ioseph. contra Appio*. Videtur esse Platonis in Phædro Thammus quem & Hammonem Deum vocant, ad quem Thebis profectus Theut (.i. Mercurius vel potius Ioseph) artes à se inuentas Arithmeticam, Geometriam, Astronomiam docet.

Iuxta alios Amasis, qui penè vltimus eorum fuisse dicitur, qui priscis sæculis Aegyptum tenuere, amicus Polycratis Samiorum Regis. *Sa. lib. 3*.

Busris in Phœnicia, Typhon Aegyptius Osyridis frater. Phoroneus 2. Argiuorum rex an. 60. illius meminit Plato initio Timæi. Contra quem & Parrasios bellant Taphis & Carfatis *Euf. Oro. lib. 1. cap. 7*.

Bacchoris sapiens in Aegypto, de quo supra ex Tacito.

Brigus 4. rex Hispaniæ, hinc per ordinem Tagus cog. Orma an. 30. Betus an. 31. Deabus, qui & Gereon, fodinaru auri inuentor. Lemnini tres Gereonis filij Hispalus, Hispanus, Sicanus, Siceleus, Lufus, Siculus.

In Lybia priscus Hiarbas, à quo Numidæ se Hiarbas vocant, & per successionem Anteus.

Herminon apud Thuyscones, de cuius institutis Corn. Tacit. *de morib. Germ.* Deinde per ordinem Margus, *Ibid.* Gambriuius, Vandalus. *Ibid.* Teutonius, Alemanus, *Ibid.*

Longo apud Celtas & per ordinem Bardus Iunior, Celtæ, qui montes Pyreneos nominauit ob maximam Sylvarum in his crescentium exustionem, de quo Diod. *lib. 6*. Galathes, à quo Samothei Galli dicti, Narbon. Iugdus, Belgius, Allobrox.

Magedon filius Osyridis apud Emathios regnum instituit.

Lestrigones gigantes in Italia.

Apud Sicyonios regnant per ordinem Apis ab Egialeo quartus, an. 25. Thelassion 52. Aegidius, 34. Thurimachus, 47. Leucippus 53. Messapius, 47. Heratus 46. Plemneus an. 48. Orthopolis 63. Marathius 30. Maratus 20. Erithreus 55.

C 2 H A C

2669

Hac ætate apud Gentes, vates & prophetae erant Balaam & pater eius. Iob, Eliphaz Themanites. Baddad Suites, Sophar Naamathites, Elihu, & Berachael Buzites. *Seder Olam cap. 21.*

E nostris Græci, vt Nyssenus lib. de Trinit. Basilius quadam epistola ad Eustathium medicum, ex hoc catalogo excludunt Balaam, Nam vatem fuisse Satanæ, non Dei, existimant. Quare Deum & Dominum quem consuluisse dicitur, Num. 22. 23. 24. Diabolum interpretantur, qui hominibus sic appelleretur.

Post datam legem spiritus propheticus desijt afflare gentes. *Ibid.* Non hoc ei concesserim. Nam etiam Sibyllæ deinceps Christum & alia diuina prænucciabunt.

Tres filij Choræ Afir, Elcana, Abiafaph, *Exo. 6.* vaticinantur in deserto & psalmos multos condit de Christo, qui, libro præsertim secundo Psalterij, continentur. Eo argumento Patres exilio merentes consolabatur *Heb. Trad.* Sunt ex 11. Psalmorum auctoribus. *Ibid.* Similiter & Moses, cui Hebraei vndecim Psalmos primos libri 3. tribuunt, à 90. scilicet ad 101. *Midas Tehillum.*

Moses postquam prophetae munus suscepit vxoris notitia abstinuit, vt purius tam sanctæ functioni vacaret. *Epiph. heres. 78.* Quod totidè verbis postea reperi in Hebraicis traditionibus. *M. aieimonim lib. 1. c. 7. pag. 11.*

Duodecim menses apud Pharaonem legationis munere fungitur & 10. plagis cum affligit.

Legem præter natium sensum & historicum, mystico nobilem coelitus tulit ad montem Sinai. Ea, omnia gratiæ arcana graphicè expressit. Nam Manna, mare rubrum, Petrus è petra, Tabernaculum, sacra vasa, religiosæ vestes, Pontificia ornamenta, candelabrum, Leuitica sacrificia & ritus omnes sacramentales etiam sunt, & typici.

Quin & Serpens æreus palo suspensus & in tabernaculo fixus ad spectantium salutem, *Num. 21.* Dominum de cruce pendentem salutis omnis auctorem & causam representabat. *104. 3.* Naturæ arcana in his etiam contemplantur Iosephus, Philo, & Rabbin.

Patres in Aegypto immolarunt agnos suos Paschales die Iouis. Die sequenti, egrediuntur, qui primus erat celebratis Paschæ. *Seder cap. 5.* In noui testamenti per Christum liberatione eadem fuit temporis ratio.

Quinquagesimo post exitum die initum est primum Legis fœdus inter Deum & populum in monte Dei Ore siue Sinai, confirmatumq; asperione sanguinis. *Exod. 24.* Alterum in altera Moab. *Deut. 29.* comprehendens benedictiones & maledictiones. *Deut. 28. Kimbi 11. in Ierem.*

Festo Pentecostes. i. die quinquagesimo ab exitu Tabernaculum iustum est construi. Inde abierunt ad concupiscentiæ sepulchra. Tantum enim in monte Sinai hæserunt 12. menses siue annum: Iuxta illum & vicinas stationes biennium primum consumpserunt, Legem ferè integram consequuti. Deinde per 42. stationes valde mysticas in promissionis terram peruenerunt.

In earum vna, nempe Cades-Barnè, in Sin Idumæorum deserto, an. 19. permanerunt. In cæteris nunc progredientes, nunc regredientes, nunc palantes, prout occasio & necessitas poscebat, in illa vasta Saracenorum solitudine, alios 19. annos contriuerunt. Sicque tandem quadragesimo anno ripam

QVARTA

Æ T A S.

Quæ incipit anno mundi 2670.

Moses de tribu Leui, populi ex Aegypto educti Remp. in deserto administravit annis 40.

Aarone Pontifice.

& per ordinem Eleazar.

Amynta 17. deinde Belochi 2. Rege 18. an. 25. Assyriorum rege.

Naassone & Salmone Principibus Iuda, & Christi maioribus.

Filijs tribus Coræ, & Eldad & Medad in deserto vaticinantibus.

1. Paral. 2.

Num. 11.

2709

Anni mundi.

2669

ripam Iordanis orientalem attigerunt. *Seder Olam cap. 8.*
Primo ergo biennio populo Israël sedente iuxta montem Sinai & vicina loca, Moses construxit Tabernaculum, instituit leges ad religionem & Rempub. pertinentes 449. & amplius, totis illis quadraginta diebus, quibus fuit in monte, quæ tandem alijs deinceps additis vsque ad 613. præcepta excreuerunt, affirmantia quidem 248. quot hominum ossa à Medicis numerantur: Negantia verò 365. quanta est summa dierum anni. Castrorum metadorum rationem ordinavit, nempe, vt in medio castrorū tenderetur Tabernaculum Domini, ternæ tribus singula eius latera cingeret, platea ad mercatum in medio componeretur, &c. Quæ omnia parū distinctè à cæteris explicata, sic plana faciemus.

Iacobèi in deserto maserunt 40. an. & per 42. mansiones siue stationes, puenerunt ad vltiorè ripam Iordanis. *Num. 33.*

Annus primus cæpit 15. die mensis Nisan, qui Martius, festo Paschatis. Sic autem transactus est. Septimo die ad mare rubrum peruenerunt. Vsque ad 15. sequentis. i. Aprilis, vsi sunt conspersione, quàm de Aegypto exportauerant, per mensem scilicet integrum. Deinceps Manna & semel cothurnicibus. *Exod. 16.*

Vigesimo secundo die Aprilis, primam Sabbati celebritatem agitarunt. *Ibid.*

Mense tertio Siuan. i. Maio, peruenerunt in solitudinem Sinai, vbi biduo loti, sanctificati & parati post tertium diè: descendente in montem Domino, & suæ præsentie maiestatem testante fumo, fulgure, flamma, tonitru, nube, cæterisq; tremèdis, Decalogū acceperunt. *Hieron. ad Fabiolam.*

Ita sexto die mensis illius, die scilicet Pentecostes, qui erat quinquagesimus ab exitu in Sinai, hoc est, duodecima statione, traditus est Decalogus. Sed & Lex multò vberius quàm antea, nempe ad 449. amplius præcepta, per 40. continuos illos dies, quibus Moses in monte ieiunus subsedit, vsque ad 17. mensis quarti Tammuz, i. Iunij, quo quidem die cum peccasset populus, descendit & fregit tabulas. *R. Abraham in Cabbala hist.*

Decimo octauo Iunij placauit Dominum.

Vigesimo nono Ab, siue Iulij, ascendit iterum, & mensem Augustum illic in ieiunio transiit, vsque ad decimum Septembris, secundas tabulas est consequutus.

Deinceps per quatuor menses integros, Tabernaculum, quæque ad illud pertinebant, abfoluit.

Hinc 23. die mensis Adar, siue Februarij, cæperunt dies cōsecrationū, primoq; die Nisan, siue Martij expleti sūt. *Exo. 40.*

Atque ita totus liber Exodi ad primum annum pertinet. Secundus autem ad hunc modum se habuit.

Mense Martio erectum est Tabernaculum. Aaron filijq; eius purificati, fungi suis ministerijs incipiunt. Iuge sacrificium peragunt. Principes sua sacrificia offerunt. Populus suas primitias, decimas, vota, oblationes omnium generum, Leuitico descriptorum. quæ & deinceps continuant, cum Mosaisis reliquis ritibus. Pascha denique in deserto primum celebrant.

Aprili numerantur per capita Israëlitz. *Num. 1.* Pascha immundorum secundum agitant. *Num. 9.* Die autem vigesimo eleuata nube è tabernaculo castra mouent de Sinai ad sepulchra concupiscentiæ. *Num. 10.* Atque ita 12. menses diebus duntaxat decem exemptis, morati sunt ad radices Sinai.

Maiò, Maria ob lepram à cæterorum consortio eijcitur. Exploratores in terram Chanaan mittuntur.

2709

Iunium exploratores consumunt in suo negotio, Vindemijs in terra Chanaan incredibilis magnitudinis vnam exhibentibus.

Iulij nono post exploratorum reditum, decretum est celesti oraculo, Israëlitas non ingressuros terram propter incredulitatem. Sicque errare incipiunt in deserto sequentibus 38. annis. Tum accidit seditio Coræ & sociorum.

Sequentibus annis vsque ad decimum nonum hærent in Cades-Barné, *Dent. 1. & 2.*

Decimo nono anno contra Dei oraculum pugnam contra Amalechitas capessunt infelicem. Vnde & in pœnam, alijs nouêdecim annis circa illum locum desident. Sic ab exitu fluxerunt 38.

Tricesimo nono anno veniunt in desertum Sin. Ibi moritur Maria, puteus deficit, ex quo noua querimonia & seditio, donec refluere.

Quadragesimo & vltimo mittuntur nuntij ad regem Edom. Post tres menses in monte Hor Aaron moritur. Nubes definit. Aliquandiu rex Chananeus retro Israëlitas vertit per 7. mansiones, *Dent. 10.* Qui denique resumptis animis sedes collocant prope Arnon, vincunt Seon & Og reges.

Huius vltimi anni mense vndecimo .i. Ianuario, primo die, Moses ad populum habuit Deuteronomium, summam ingressuris terram explanans, quæ superioribus 40. annis ipsis acciderant per 36. dies, à primo videlicet Ianuarij vsque ad sextum Adar siue Februarij.

Sexto Februarij, Mosi mors sua reuelata est.

Septimo obiit, die scilicet Sabbati, tempore pomeridiano, et si Hebræi eum translatum viuum magis existiment, sepultusque est ab Angelis, ita vt nullus cognosceret eius sepulchrum, an. ætatis 120.

Iosua ministrum suum, suæ curæ successorem reliquit. Ita intra primum biennium ab exitu gesta sunt omnia, quæ à capite 12. Exodi, vsque ad extremum, in toto Leuitico & primis quatuordecim capp. Numerorum perscripta sunt. Ceteris 37. annis, manentibus in deserto, vt in Rep. bene constituta, vel vt in castris, contigerunt seditio Coræ & sociorû, ac aliæ historiæ & leges, capp. 15. 16. 17. 18. & 19. Numerorum conceptæ.

Reliqua vsque ad finem Deuteronomij anno vltimo & quadragesimo. Hæc sic libuit digerere, quoniam Mosaicæ historiæ ordo non satis alloqui in eius libris seruatus, paucis est cognitus. Quod etiam in Iosua mox obseruabimus.

Paulò ante mortem membranarum volumina Pentateuchi tredecim exarauit à primo ad vltimum vsque legis elementum. De quibus vnum cuilibet duodecim tribuum seruandum dedit. Decimum tertium Leuitis concessit. *Initio Misna.* Istud inclusum fuit tabernaculo, deinde templo Salomonico, quo sapius, vt ab Achaz, Manasse, profanato rebus sanctis dissipatis, nõ est mirum, si temporibus Iosue regis illud Legis exemplar repertum ab Helchia sacerdote inter templi ruinas, in magna propter scribam Mosem & antiquitatem fuerit ueneratione. *4. Reg.*

Naasson & Amminadab pater duces Iuda, primi in mare sequuntur Mosem.

Salmon Naassonis filius, dux introitus in terram cum Iosue.

Quid de Mosi exteri.

Citatur ex Eupolemo & Artepano Græcis hist. Mosem literas dedisse Aegyptijs, eundemque fuisse Mercurium illum

Anni
mundi.

2670

2709

Anni
mundi.

2670

lum, qui propter literarum inuentionem, à Græcis tantopere celebratur. *Euseb. lib. 9. de preparat. cap. 4.*

Strabo lib. 16. Georg. fuisse Hierophantem Aegyptium, & cum moleste ferret eorum instituta, illinc demigrasse. Nam docebat (inquit) quo pacto Aegyptij non rectè saperent, qui ferarum & pecorum imagines Deo tribuerent, itemque Lybes & Græci, qui deos hominum formis figurarent.

Apud Iudæos Moses ab Iao, quem illi Deum inuocant, acceptas leges se dare præ se ferebat. *Diod. Siculus.*

Hunc vsque adeò admiratus, imitatusque est Plato, vt Numericus Pythagoricus dixerit. Nihil aliud esse Platonem, quàm Mosem Atticû. Et in libro de Bono Iudaico, eius dogmata, sectarum esse Pythagoram. Et in Epinomide, Scientiarum causam fuisse quendam barbarum. Et post, à Syris & Aegyptijs cuncta manasse. Syriæ autem pars est Iudæa.

Ea de causa fortasse Clearchus Peripateticus scripsit Aristotelem fuisse Iudæum, & Demetrius Phalereus etiam ipse Peripateticus Alexandrinam bibliothecam non satis instructam putauit, quoad Hebræorum lege, sapientiæ & philosophiæ fonte atque principio careret.

Moses quem præter paternæ scientiæ hæreditatem formæ pulchritudo commendabat *Iust. hist. lib. 36.* præcitur à Pharaone bello aduersus Aethiops, quos vicit, soloque equatis multis vrbibus, tandem ad Meroc muros compulit. Quam & post obsidionem Tarbi Aethiopum regis filia in vxorem accepta obtinuit. *Ioseph. lib. 2. Antiq. cap. 5.*

Mosis æmuli & maleuoli longè alia sparserunt, Satana familiam sanctam Patriarcharum infamia & odio conante apud impios aspergere, ne expetita eius communionem, benedictionum & promissionum diuinarum participes efficerentur.

Hinc Manetho, Trogus, Iustinus, Tacitus & plerique alij comminiscuntur Iudæos scabiæ cõfectos duce Mosè pullos, ab Aegyptijs responso monitis, ne pestis ad plures serperet. Ipsos verò ne metu contagionis inuisi, iterum apud vicinos forent, cauisse ne cum peregrinis communicarent. Atqui vt his calumnijs occurreret, Spiritus sanctus contrà voluit, vt præcipua cura apud Iudæos haberetur de omni generis scabiæ & lepra, vtque infecti à consortio reliquorum magno studio & ceremonia separarentur, sicque mortalium purissimi euaderent & ostenderentur. *Leuit. 14. & alibi.*

Sic Mosi & Iudæorû Græci & Latini vel rarissimè meminere, vel malignè ferè. Primum quoniam, vt Demetrius Phalereus Theophrasti discipulus apud Philadelphum professus est, Theopompus & cæteri qui de ijs scribere instituerant, aduersam corporis & animi valetudinem incurserunt, nolente Spiritu sancto profanos de sacris scribere.

Secundò, quia Satanas illorum memoriam, quorum adoptio erat, & gloria, & testamentum, & cultus & promissa, & diuinum eloquium sepelire studebat.

Tertiò, quoniam vt Iosephus ait, non habebant regionem maritimam, nec negotiationibus multis, versus has præsertim partes vtebantur, suæ terræ opibus, quæ erant maximæ, contenti, vt proinde eos Iustinus hist. habuisse legem narrauerit, ne cum peregrinis communicarent. Nam Iudæi legis diuinæ dono & prærogatiua tumentes, reliquos pro canibus ducebant.

Quartò, quoniam Græcorum & Latinorum historiæ in idem sæculum non cadunt. Siquidem à tempore Mosi ad

bellum Troianum plus 300.an. effluerūt. Deinde à Troiano vsq; ad Cyrum, ante quem nihil certo tenent Græci, cum in eo Iudæorū historia ferè desinat, anni plus minus septingenti. Ita mille annorum historia apud Iudæos floruit, & ordine per scripta est, antequam Græca inciperet, ac vbi Iudæica desinit, altera propriè aufpicatur.

Cæteras causas prudentis studio & meditationi relinquo, quibus eadem opera iudicabit, cur etiam rerum Christianarum stupendum sit silentium apud scriptores Ethnicos, etiam si earum luce, magnitudine & successu perstringerentur.

Moses poëtis omnibus præluxit. Nam Iobi historiam spondaicis versibus representauit, & Cantica, seorsum illud Deut. 32. elegiaco carmine, vt versus alternatim senis & quinis consistunt pedibus. *Enseb. lib. 11. præp. cap. 3. Hieron. ex Iosepho.* Ad quos modos tria extant cantica apud Esaiam, vineæ scilicet, vrbis Sion, & Ezechia. *Isidor.* Quod æmulati Græci veteres, hexametris suas cantiones & odas conficiebant. Primus enim Alcman Lacedæmonius, Olympiade 27. introduxit, τὸ μὴ εἶναι μέτροις μελᾶδ' εἶναι. *Suidas.* Non dubium, quia audierat Hebræos etiam, vt Davidem, Salomonem, Ieremiam, suauis alios modos & mensuras excogitasse & vsurpasse, de quibus poëmaribus suo loco. Quare heroicum carmen oraculo Pythio non debemus, quamuis ante Troianum bellum probetur fuisse, vt Plinio visum est, *lib. 7. c. 56.* multo minus Homero, vt Horatio placuit. *in arte.*

Hoc nobile inuentum, Hebræis inuidet & detrahit Iulianus Apostata, apud Cyrillum lib. 7. contra eundem.

Aaron creatus est Pontifex Ab illo ad Dinafum, qui belli tempore per discordiam Pontifex ordinatus est, numero omnes 83. fuere. Sub tabernaculo 13. Sub templo Salomonico 18. Reliqui stante templo secundo: qui plurimi sunt, quoniam non vt ante, mortuis, sed viuus viuī subrogabantur. *Egesippus lib. 2. cap. 13.*

Externa Mosis saculo.

Vti Deus parturiebat hac tēpestate Ecclesiam in Abrahæ familia, ita Satanas suam synagogam in gentibus. Nam circa hos dies monstrata videntur à duabus columbis ex Aegypto prouolantibus, duo oracula, Hammonis in Lybia, & Dodonei in Græcia, quæ proinde vetustissima omnium esse scribit Herodotus lib. 2. Vnde & Hammonis vocabulum factum videtur ab Ham siue Cham Noë filio, & Dodanim nomen habetur *Gen. 10.* Idque vt duobus Hebræicorum oraculorum generibus responderent, quorum vnum Vrim & Thummim in Ephod erat mutuum, perinde ac Hammonium, alterum æquè ac Dodoneum vocale, è viua vel Dei, vel vatis voce.

Belochus 2. Assyriorum rex, artem ariolandi & diuinandi inuenit, aut potius illustrauit. Baal siue Beli sacerdos. Huius filia Aetossa, quæ & Semiramis, cum eo regnat an. 7. *Enseb.*

Balaam Mesopotamius professione vates & ariolus, cuius vaticinia etiam de Christo (*Num. 22. 23. 24.*) descripta & seruata apud Orientales artis eius discipulos, vsque ad Christum, ad quem Magi, eius adducti prædicto, venerunt adorandum. *Orig. hom. 13. in Numeros.*

Qui quamuis augur esset, proindeque dæmonum cultor, ei quidem respōdet Deus, non quidem ab ipso vocatus, sed ab ipso ignoratus. Ita ei apparuit non dæmon, quem consulebat & inuocabat, sed Deus quem neque consulebat, neque sciebat. *Theod. q. 40. & seq. in Numer.*

Hoc

Anni mundi.

2669

2709

Anni mundi.

2670

2709

Hac etiam Mosis ætate Aegyptium Cecropem primum Atheniensium regem vixisse autumant, & Athenas condidisse. Etsi Plato in Timæo Amasim regem eius vrbis conditorem faciat.

Inachum quoque primum Argorum in Thessalia regem Oceani & terræ filium, annis 400. circiter ante Troianum bellum. Quod regnum durat an. 544.

Cecrops leges de coniugijs edidit aduersus barbariem Græcorum, eosque legibus ad humanitatem perduxit, regnans in Attica anno 35. Mosis, annis 375. ante Troiæ expugnationem. *Enseb. Nangiæ.*

Ab eo vsque ad primam Olympiadem numerantur reges 17. Principes verò, quos mors tantum finiebat, 12. sub quibus apud Græcos multa mira narrantur, *Nangiæ.*

Nec multo post Io in Aegyptum, de agricultura multa docens, profecta est & Isis dea nuncupata. *Enseb. in Chron.*

Apis filius Pharaonis filij Inachi regis Argiuorum (sama fortasse submersi Pharaonis) vt regnum occuparet, nauigauit in Aegyptum, vbi deus putatur. *Nangiæ.*

Post Cecropem nati feruntur dij Græcorum ante Troianum bellum 350. annis. Nam Saturnus ipse ex dijs antiquioribus, non nisi centum annis ante bellum Troianum in Italia regnauit.

Ideo autem deorum istorum sæculum non satis definite annotari potest, quia 300. his annis multi fuerunt Saturni, Ioues, Mercurij, Apollines, & quidem cūcti illustres. *Cic. in lib. de Natura deorum.* Interim nulli antecesserunt Mosem & Cecropem. *Ioseph. in proemio Antiquit.*

A dijs ad Romam conditam mille propè anni & ad Christum mille septingenti numerantur. (*inquit Arnobius lib. 2. cont. Gentes*)

Narrationes fabulosæ (quarum meminit Herodotus lib. 1. 2. 3. 4. 5. 7. 9. & Diod. Sicul. de historia fabulo.) De Io filia Inachi Argiuorum regis à Phœnicibus rapta & abducta, Olyrique regi collocata, ex qua Epaphū siue Apim genuerit, De Europa regis Phœnicū filia in Cretam abducta, De Sifpho condente Corinthum, De Minos Cretensium legislatore, latè in Creta & insulis Aegei maris regnante, circa hos Mosis & sequentium iudicium dies incidisse existimantur.

Nam Herodotus lib. 7. disertè scribit Minoem vignisse τῆτιν γῆν ἄρὸ τῶν τεωνων, tertio sæculo ante res Troianas.

Item historiae fabulosæ de Pelope, Sefostri, Heraclidis, Adraсто rege Argiuorum, Perseo, Aereo, Proteo rege Aegypti, Eurysteo, Argonautis, Medea, Oedipo, Thera, &c. hæc Iudicium Hebraicorum tempora minimè excedunt, adeò vt alij ad summum Mosis haberi possint σύγχρονοι, alij Iosuar, alij alius è Iudicibus posterioribus. Qui quoniam magis noti apud posteros permanferunt è nomine & incerto rumore, quàm vlla rerum gestarū scripta historia, pertinent ad libros Diodori Siculi, quibus inscriptionem tribuit, de Historia fabulosa.

Tunc vt legis lucem, quam Deus proferebat, vehementius obscuraret Satanas, Telmisci excoluerunt diuinationem ex insomnijs, Cares ex astris, Phryges & Itaurij ex volatu auium, Cyprij ex euiscerationibus victimarum, Persæ, ex magia, vt eius inuectores dicantur: cum interea Babylonij Astrologiam: Aegyptij Geometriam: literarum disciplinas Phœnices studiosè tractarēt. *Tatianus oratione contra Gentes.*

tes.

res. Vnde Moſes legitur inſtructus omni Aegyptiorum ſapientia, &c.

Sic in Aſſyria Balaam gentium vates, cuius inſipientiam & avaritiam, aſina humana voce vtens, coarguit: Quo ſimili prodigio bos Romæ loquutus perhibetur tempore bellorum Punicorum. Item poſt mortem Cæſaris, P. Dolabella falces tenente, *Iulius Obſequens de Prodigijs.*

Hulan rex Idumæorum.

Hic locant Hermen Trimegiſtum philoſophum numinis inſtar apud Aegyptios cultû. Deinde Char eius filium. Sed quàm rectè poſtea dicam in Ptolomæo ſecundo.

Denique Orum regem Aegypti Olyridis filium, quem Græci Apollinem nomenclant, deorum in Aegypto poſtremum ex Herodot. li. 2. Poſt quos primum regnaſſe Menam ex eodem tradunt.

Diluuium Deucalionis in Theſſalia annis circiter 800. poſt generale Noë, 810. ante urbem cõditam, quando liber pater Indiam ſubigebar, *Oroſ. lib. 1. cap. 9. 2. 30.* poſt diluuium Ogygis Thebarum Beotiarum regis.

Quo tempore Pelafgi vtuſtiſſima Græciæ gens ab Aetolis & Locris pulſa, in Epirum & Italiam migrarunt. *Thucyd. ſtatim initio.*

Paulò poſt, Phaëtonte Molofforum primo rege conſtagratio, exuſtiõ que terrarum, præſertim in Aethiopia & Italia, quæ in tribus locis arſit circa Iſtros, Cyroxos, Veſuuios, & multæ per terras peſtilentiæ. *Plato.* Quidam putant eſſe Phut tertium filium Cham, quoniam vterque venit in Aethiopiam.

b¹ Anni omnes, quibus Iſraëlitæ ſeruiſſe exteris gentibus, captiuique fuiſſe memorantur in Iudicum lib. ſubſequentium, & aliquando præcedentium Iudicum annis continentur, nec ſeorſum debent numerari. Itaque quando legitur ſub hoc vel illo Iudice terram quieuiſſe per annos aliquot, ſenſus eſt, Iſraëlitæ liberatos huius aut illius Iudicis miniſterio, deinceps quieuiſſe à prælijs. Hæc non modo conſtans eſt Hebræorum traditio, item Eufebij, Auguſtini, Oroſij, Iſidori, Bedæ, Fasciculi temporum: verum etiam Scripturæ ſententia, in qua 3. Reg. 6. omnino anni huius quartæ ætatis recenſentur quadringenti octoginta.

Alioqui iuxta volumen Iudicum aliter intellectum multa interregna eſſent conſtituenda, & conſurgentibus annis minimum ſexcentis, expreſſa ſuperioris Scripturæ autoritas eneruaretur. Hoc ergo ſequi debent, qui veram temporum rationem tenere cupiunt.

Nam tempora Iudicum à Moſe vſque ad Samuelem ſunt 395. anni, incluſo Moſe. Quibus ſi addas 40. Samuelis & Saul. 40. Davidis, & tres primos Salomonis, exiſtent 480. qui nunc numerantur ab exitu ad templum. Nec error eſt in Actis Apoſt. cap. 13. poſitis 450. pro 350. vt os impudens Funccij euomit. Nam ille numerus 450. reſpicit ad Exod. 12. *Habitatio filiorum Iſrael in Aegypto 430. annorum.* non ad tempora Iudicum à Ioſue ad Samuelem.

Ioſue Chanaanæos partim interfecit, partim terra ſancta depulit. Horum reliquiæ tradûtur migrariſſe in Germaniam, Sclauoniam, & regiones vicinas. *in Seder Olam.* Vnde Germania Chanaanæorum propago, ferarum potius quàm hominum domicilium Tacito viſa eſt, ſine urbibus, ſine oppidis, ſine caſtris, ſine coherentibus ædificijs. Quare & inter regiones Scythiæ hæbita. *Plin. lib. 4. cap. 12.* Et certè illa ætate totum Occidentem fuiſſe vacuum, paulatim verò in eius regiones

Iudi. 3.

b. Ioſué, de tribu Eſſraim an. 18.

Pontifice Eleazaro.

Bellopare 19. rege Aſſyriorum an. 30.

Salmone principe Iuda & Chriſti propagatore.

Anni mundi.

2709

2709

2727

2727

Anni mundi.

2727

regiones veniſſe Orientales populos, apparet è crebris in Europam populorum inſuſionibus, quarum meminere hiſtorici.

Etenim ante tres mille annos tota ferè Europa vacua erat, vt qui primi eam inhabitare cœperint, appellati ſint Aborigines, locis maritimis primùm omnium habitatis, cultisque, vt Italia, Dalmatia, Gallia Narbonenſi, quòd illic primus & facilior propter mare eſſet tranſitus.

Nec Iudæis res fuit cum imbellibus aut paucis. Nam Iabin rex Azor, aduerſus eos congregat 24. Reges, ſecum habentes 300 armatorum millia, & duo millia falcatorum curruum. Et Adon iſedec rex Hieruſalem quinque ſecum aſſumptis Regibus, copioſiſſimû cõtra eos duxit exercitû.

Ioſue 18. annis adminiſtrauit Rempubliam. Obijt anno ætatis 110. Ei ſuperfuerunt 17. annis reliquiæ ſeniorum Iſrael. *R. Abraham in Cabbala hiſtorica.* Id poteſt colligi ex annis Caleb *Ioſue 14.*

Quatuordecim annorum res geſtas liber Ioſue completitur. Septem enim in ſubigenda terra, ſeptem alijs in diuidenda occupatus fuit, quanto tempore Tabernaculum Domini fuit in Galgal. Poſt quos ædificauit urbem Tamnath-Sara. Item congregauit populum Domini in Silo, &c. *ſub fine libri Ioſ.* Quæ ſic facile percipiuntur.

Octauo die Februarij, anno quadrageſimo ab exitu ſiniente, gubernacula Ioſue ſuſcipit ad Iordanis ripam.

Populus aſcendit de Iordane decimo die menſis primi. i. Martij, *Ioſu. 4.*

Venit ad montem Garizim & Ebal, ſeq̃ue aſtringit benedictionibus & maledictionibus Legis.

Vndecimo parat Ioſue acutos cultros, ad futuram populi circumciſionem.

Decimo quarto feſtû Paſchæ agitauit, immolatis agnis. *Ioſ. 5.* Tumq̃; cœpit quadrageſimus primus annus ab exitu.

Decimo ſexto offerunt manipulum frugum.

Vigefimo ſecundo mandata accipiunt de circumcunda Iericunte.

Tribus menſibus bella Iericuntis, Hai & Gabaonis faciunt vſque ad tertium Iunij.

Septem annos conſumunt in ſubigenda maiore illius regionis parte, vt colligitur è verbis Caleb. *Ioſ. 14.*

Septem alijs in terra ſortito diuidenda, & ſingulis tribus præter Leuiticam ſuis terræ portionibus aſſignandis, que vndecim fuère. Nam duodecima pars Enachin, data eſt Calebo.

Decimo quinto ab ingreſſu anno, incipit conſtitui legis integra obſeruatio, vt numerari decimæ, anni remiſſionum, Iubilei.

Eodem tempore vocat Ioſue Rubenitas, Gadditas & dimidiam tribum Menafſe & dimittit in terram Galaad trans Iordanem, in cuius littore monimentum ſui ædificant altare miræ magnitudinis.

In Silo fixit tabernaculum in 369. annos vſque ad extrema tempora Heli, ſtructura lapidea infernè extructa & cõtinis ſuperne diſpoſitis, arca de Galgal (*Ioſ. 14.*) tranſlata. *Seder Olam cap. 11.*

Tempus adminiſtrationis eius annis octodecim rectè definitur, quoniam ſubductis aliorum temporibus & in vnam ſummam collectis, intelligimus, quid ſummæ 480. annorum 3. Reg. 6. poſitæ deſit, & qui anni ad eam explendam ſint neceſſarij.

2767

Quare

Quare anno post partam quietem quarto, obiit. Non vt Hebræi ferè putant decimo tertio, vt eius principatus annorum fuerit 27. aut 28. vel decimo iuxta Iosephum, qui ei 25. tribuit.

R. Mose tamen cum vixisse duntaxat post Mosem an. 14. concludit. *In more li. 2. c. 32.* Nempe quoniam quot post illos 14. in debellanda diuiduudaque terra consumptos vixerit non scribitur.

Funiculi mensurij quibus ipse & Eleazarus Pontifex vsi sunt ad distribuendam terram, non erant externi & materiati, qui reuera ducerentur è termino terræ sanctæ in terminum. (Nam hoc prodigij simile) sed Geometricæ siue Mathematicæ lineæ mente & phantasia conceptæ. Colebant scilicet Mathemata, à quibus ad se ea multis post sæculis Græci transfulerunt.

Appellatus est & Iesus non modo apud Apostolos & 70. interpretes, verum etiam in Hebraico contextu Nehem. 8. vers. 17. Nimirum vel ex nomine, nedù rebus & gestis præsignificabat Iesum Christum, cuius est propriè Mose succedere, saluare à gigantibus & cæteris hostibus, introducere electos in terram promissam, hereditatem inter regni filios partiri, bella Domini gerere, ciuitates refugij constituere ad remissionem peccatorum. &c.

Echorographia Palestinæ à triginta vno viris conscripta inter septem reliquas tribus, quibus ager & possessio nõdum erat assignata, reliquã Palestinam sortito distribuit. Nam vsque ad id tempus, quinque duntaxat tribus, possessiones citra fortes acceperant, alijs in castris remanentibus, tribus videlicet Ruben, Gad, dimidia Menasse trans Iordanem, Iuda & Ephraim, & altera dimidia Menasse citra. *Ios. 18.*

Sed & Leuitis separauit 48. ciuitates ad habitandum.

Tum in terra sancta trecentæ octoginta vrbes, siue oppida florentissima extabant, cum hac ætate eorum quatuor vix notari possint. *Erohardus in Mappa.*

Eius forma fermè quadrangula, cuius limites quatuor indicantur, Gen. 10. Sidon, Gaza, Sodoma, Ieffa, quæ postea Cæsarea Philippi. Nam hinc Peræa, siue regio trans Iordanem non cõprehenditur, vt quæ etiam hodie magis ad Arabiam, quàm terram Chanaan siue Palestinam pertineat.

Littoris secundum mare Mediterraneum extensio est per 160. millia passuum. Aequalis & lógitudo recta linea à Iordanis fontibus seu Dan ad Beerfabee siue Bersammam, nisi quod nauigantibus littorum anfractus aliquantò longiores sunt via. Latitudo autem à Sorbonitide palude, quæ parum in Austrum à Gaza abest, per deserta ad montem Scir & mare mortuum 103. milliũ est Italicorum. Sic Septentrionalis latitudo à Sidone per libanum ad Damascum penè par prior, nisi quòd aliquantò angustior. *Hierony.*

Tetra sancta continet quadringenta parasooth. i. parasangas siue leucas Persicas, quarum decem sunt iter vnus diei. *Elias è Talmudicis in Tisbi.* Quod ita interpretor, vt quia ferè quadrata est, adiuncta regione transiordanina, quodlibet latus centum ferè leucas Persicas complectatur. Alioqui enim est latior triplo, quàm vbi longissima est. Nam ab Ioppe vsque ad Traconos montes, tantum numeratur sexaginta millia passuum. i. tria itinera, quod spatium Iordane concluditur. At à Libano ad fluuium Aegypti Rhinocoruram, siue à Dan ad Beerfabee centum sexaginta, quot terrarum discrimen vix nouem diebus absoluitur.

Edoctus

Edoctus est Iosue à Mose legis iurisque diuinæ intelligentiam. *Ios. lib. 4. Antiq. cap. 7.* Eam docet seniores septuaginta, qui per ordinem eam communicarunt cum prophetis & prophetæ cum sapientibus. i. Scribis & Phariseis, à quibus Rabbini se suam sapientiam accepisse gloriantur. *Pirke Aboth. c. 1.* hoc vocat Cabbala, siue legem ore acceptã.

Eodem anno obiit Eleazar pontifex, quo Iosue, *Seder Ol.*

Quidam inter Iosuem & Othonielem collocat Iudam. sed hoc nomen. *i. Iud.* Hebræi accipiunt non pro indiuiduo, sed pro tota tribu, quam dicunt cum tribu Simeon A donisedec Hebronis regem cepisse & cætera gessisse, quæ illic narrantur.

Raab nupsit Iosue. *R. Mose præcept. neg. 112. & Salmoni. Mat. 1.* qui fuit de ingredientibus terram, mortuusque est post Iosue. *Seder Olam.* Cum exploratores recepit, erat metretrix, vt nostris placet: vt Hebræis, cauponaria: nam zonã vtramque significat Iosue 2.

Profana etate Iosue.

Cadmus Thebis Bœotia à se conditis regnans, è cuius filia Semele Bacchus.

Cadmo expulso successit Amphion & Zetus.

Cadmus à קדמ, quasi Orientalis (ab Oriente enim in Occidentem venit) ante argonauticam Iasonis expeditionem, è Phœnicia in Bœotiam nauigauit, & dedit Græcis sedecim literas, id est, literarum picturam, lineameta & nomina. Nam disciplinas Græci vix post mille annos degustarunt. Græci agnoscunt illa clemẽta sui non esse inuẽti apud Varro nem lib. 1. de Analogia. Cum enim Crates Græcus philosophus quæstionem grammaticam in Græcia agitare, cur non diceretur, *ἄλλα ἀλφατος, ἢ γαμμα γάματος,* responderunt alij Græci, Hæc non sunt vocabula nostra, sed barbara, vt hac Græcorum confessione non has ipsorum literas esse perspicuum euadat.

Phœnices primi, fame si credimus, ausi

Manstram rudibus vocem signare figuris. Lucan. lib. 3.

Phœnices accepta literarum noticia ab Hebræis, ob viciniam, literarum ordinem & numerum Græcorum pueris dederunt, ob mutua vtriusque gentis commercia. *Ex Eupolemo Græco scriptore in histo.*

Ab Hello Deucalionis filio Thessalo, Græci omnes Hellenes dicti. *Thucid. initio.* Sed fabulosè. Nam ab Elis filio Iauan. *Gen. 10.*

Galates Celtarum rex. Deinde Narbon, de quibus antea.

Bufiris in Aegypto regnum inuadit, & immancin tyrannum agit.

Heliopolis, quæ & Thebæ in Aegypto, Cyrenæ in Lybia extruuntur.

Vt Cadmus characteres Græcos, sic Phœnix frater eius Phœniceos condidit, æmulati vicinorum Hebræorum literas & nomina. Vermiculum instituit, vnde color puniceus conficitur. Bythinam urbem condidit.

Pelasgi à Cadmeis pulsi ad Pindum, &c.

Aegyptus Aegyptum, Danaus frater Myccenarũ rex Argos tenuisse memoratur, expulso Steleno. Puteos fodere Græci ab Aegyptijs discunt.

Thyrrhenus filius Atyis Lydorum regis, migrat in Italiam, & pulsis Vmbris illic confidet. *Herod. lib. 1.*

Danaus primus in Græciam ex Aegypto nauem aduexit. Ante, ratibus nauigabatur, inuentis in mari rubro à rege Erythra. *Plin. lib. 7. cap. 56.*

Prima Synodus in Sichem Eleazar Pontifice, Iosue iudice de prohibenda societate cum gentibus, auferendis dijs alienis, sepeliendis ossibus Ios. lib. 1. c. 24.

c. Quidam absurdum putant à morte Iosue vsque ad mortem Othonielis tertij Iudicis, annos duntaxat 40. numerari, ac statim post eius mortem alterius præfecturam incipere, cum Scriptura dicat Iosue vltimo. Iud. 2. & 3. seruiuisse Israëlẽ Domino cunctis diebus Iosue ac seniorum, qui longo vixerunt tempore post Iosue, & nouerãt omnia opera Domini, donec surrexit noua generatio seruiẽs Baalim, traditumque in manus diripiẽtium, quousque suscitatus est Othoniel, qui eos liberaret. Sed illi non intellexerunt, pro longo tempore, legi Hebraicẽ, multis diebus, id est, 17. annis, vt omnes Hebræi intelligunt, quibus scilicet seniores ipsi Iosue superferat. Nam sub 20. annum Othonielis, aut etiam post, his paulò ante mortuis, cœperunt præuaricari, & sic venire in ditionem Cusan regis Mesopotamiã per annos 8. à qua per Othonielem iam Iudicis potestate fungentem, liberati sunt Et sanè nullo modo est probabile post Iosueam Othonielem vltra 40. annos vixisse nedum imperasse, cum extiterit vnus è grandioribus terram hostiliter ingredientibus & partientibus. Præterea est obseruandum primum illud & secundum caput Iudicum esse veluti prologum totius libri de præuaricante identidem populo & respiciente, cuius causa nunc seruituti subijceret, nunc Iudici faueret Deus ad eum liberandum. Non igitur pertinet ad proximum Iudicem duntaxat, verum etiam ad reliquos, atque ita excludit interregna, quã alioqui prima frõte multa videri possent.

Iudices hi vsque ad Samuelem dicti sunt, quòd penes eos auctoritas esset dicẽdi ius, & administrandi Rempublicam, iuxta Legem à Mose positã. Diademate aut sceptro, vt Reges non vtebantur: hereditarij non erant, sed partim auctoritate prudentum hominum creabantur, partim à Deo excitabantur vocatione peculiari. Iud. 2. Eorum potestas non erat regia siue arbitraria, sed politica: nempe populum regebant iuxta ipsius leges & instituta, vt qui Dux appellatur apud Venetos. Vnde Iosephus passim hũc principatum vocat Aristocratiam, opponitque Monarchiã, quã humana temeritate, & præsumptione, non legis à Deo & sapientibus positã præscripto res solet moderari.

Tribules Dan locorum angustia pressi ab Amorrhæis, deliberant de quærendis nouis sedibus. Iud. 1. Id perficiunt in ipso monte Libano ad fontes Iordanis, excisis & sublati incolis vrbis Lais siue Lefem, in extrema sorte tribus Aser, post Sidonem, quam Dan nominant. Vi auferunt idolum Michã, ad eas sedes abducto Ionathan filio Gerfom: Mosis filij, vt illic ipse & posteri sacerdotio fungerentur vsque ad diem captiuitatis suẽ, manẽte apud eos idolo Michã, quando domus Dei fuit in Silo, Iud. 18. Captiuitatem appellat diem, quo capti sunt Danitã à Palestinis cum Arca, 1. Reg. 4. ad quod vsq; tẽpus videntur Danitẽ se idololatria cõtaminasse, sacra illis procurante Ionathan & filijs eius deinceps.

Octo anni, quibus primum Israëlita sunt oppressi, comprehenduntur sub his 40. quibus postea dicitur terra quieuisse sub Othoniele, Iud. 3.

Historia igitur idoli Michã, atque eius vi per Danitas sublata, constupratio vxoris Leuitã, & cædes vniuersã ferẽ tribus Benjamin euenerẽ diebus Othonielis, vt auctori Seder Olam placet: vt Iosepho, paulò ante Othonielem, cum populus opprimeretur seruitutẽ Cusan regis Syriã, inter Iosue scilicet & Othonielem per octo annos. Ita quinque vltima capita libri Iudicum, secundum caput proximẽ præcedere,

Iud. 3.

c Othoniel de tribu Iuda Eleazaro, & Phinee Pontificib. an. 40.

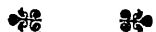
2727

1. Paral. 2. Ruth. 4.

Salmone Principe Iuda & Christi progenitore.

Lampride Assyr. rege.

2767

2767

Anni mundi.

2767

cedere, aut mox sequi debuerunt. Nam certè inter Samsone & Heli nullum fuisse videtur interuallum, etiam si R. David in 4. Ezech. inter illos ista contigisse putet. Et Suidas in Benjamin, itemque Samsone, sub Samsone potius.

Cum his 80. annis Iudicis Aiod, anni octodecim tyrannidis Eglon in Israëlitas confunduntur, vt deinceps anni omnes seruitutis cum annis Iudicum. Euseb. Hebræi.

Phinees ea tempestate adhuc erat in viuis, Iud. 20. Itaque qui illa inter Samsone & Heli contigisse volunt, sentiunt Phineem annis amplius trecentis vixisse, vt R. Mose Aegyptius in suo Misna.

In castris Beniamitarum septingenti reperti sunt ambidextri, & ita lapidem iaculantes, vt capillum possent percutere, reliquis intactis. Iud. 20.

Externa.

Scytharum primus rex Targirus præfinitè annis mille vixit, ante Darij expeditionem in Scythiam. Hero. lib. 4. Extitit igitur his Othonielis diebus.

Cusath Refaim Mesopotamiã rex. Iud. 2.

Adonibezec rex Phereceorum & Chananeorum, cum Reges 70. amputatis manũ & pedum extremitatibus, sub mensa, more canum aluisset, tandem à Iudæis victus, simili sorte periit. Iud. 1.

Curetes & Corybantes Gnosfam condunt, qui modulatam inter se & concinentem in armis saltationem docuerunt. Euseb. Plin. lib. 7. cap. 56.

d Aiod Eglonem regem Moab, qui graui seruitute per annos 18. populum Dei premebat, & idola in Galgalis posuerat, vbi solebat esse tabernaculum, sic in femur defixa interemit. factusque est populi Iudex & Dux.

Eglonis octodecim anni, quibus oppressit populum, comprehenduntur sub octoginta, quibus terra quieuisse dicitur sub Aiod vel Ehud.

Samgar pugnans pro Israëlẽ, sexcentos homines cædit stimulo boum, seu vomere, extremo anno huius iudicis. R. Abraham in Cab. Iudex tertius quibusdam, sed male.

Tres extiterunt Booz, tribus Iudæ nobilissimi, quorum primus Salmonis fuit filius, alter nepos, tertius abnepos, Lyra in 2. & 4. Ruth. Qui tanquam vnus numerantur in Davidis & Christi genealogia, Ruth. 4. & Mat. 1. Iuxta Hebræorum regulam, cuius meminit Kimhi initio Aggæi, nepotes sunt tanquam filij. Puto autem à Salmone ad ipsum Booz, siue à Raab ad Ruth (quod spatium fuit minimum trecentorum annorum) Principes Iuda, Christi, & Davidis maiores, illis scripturę locis de tam sancto catalogo fuisse eieetos propter ignauiam. Vnde nihil memoria dignum leguntur toto Iudicum libro gessisse.

Profana atate Aiod.

Aetas deorum. Ioseph. in proe. Antig. posterius tamen posuerim, non lōge scilicet ante bellum Thebanum & Troianum, quod ipsorum deorũ sæculo, quo terras deseruerat, gestum historiã prophanz loquuntur, deorum liberis in eo occisis, Deos enim Græci ex hominibus natos crediderunt. Herod. lib. 1. Hinc Cic. 1. Tuscul. Si verò scrutari vetera, & ex eis, quæ scriptores Græciã prodiderũt, eruere coner, ipsi illi maiorum Gentium dij, qui habentur, hinc à nobis profecti in cælum reperientur. Quare quorum demonstrantur sepulchra in Græciã, reminiscere, quoniam es. initiatus, quæ tradantur mysterijs. Tum denique, quàm hoc latè patet intelliges. Porro deos istos maiores duobus his

2847

Iud. 3.

d Aiod, Hebræis Ehud ambidexter de tribu Benjamin cum interregno, annis 80.

2767

2847

Pontificibus Phinee & Abisne.

Salmone & Booz primo principibus Iuda & Christi maioribus. 1. Paral. 2. Ruth 4.

Regib. Assyr. 21. Bellopare, Lampride 20. annis 32. Sossare 21. an. 20. Lampare 21. an. 30.

versibus Ennius fuerat complexus.
Iuno, Vesta, Minerua, Ceres, Diana, Venus, Mars,
Mercurius, Iupiter, Neptunus, Vulcanus, Apollo.
Saturnum & Bacchum addit *Euseb. lib. 4. de Prep.*
Vetus Idololatria, quam retinuerunt Persæ, Chaldæi, &
reliqui Orientales, magis erat posita in cultu planetarum &
syderum. i. vt loquuntur prophetae, militiæ cœli, & idolorum,
quæ non modo syderum, tanquam deorum immortalium
simulachra & signa haberentur, verum etiam eorum diuini-
tatis & virtutis domicilia, sedes & q. corpora. Quanquam
etiam hominum mortuorum, vt Beli, consecrationem adhi-
buit, quorum nominibus appellari, salutari, responsa dare,
oracula fundere, & varia ostentare studebant dæmones.
Melampus medicus, primus apud Græcos vinum aqua di-
luere præcipit, nepe ab victimis temporibus mero Græci dediti.
Hinc Græcari hoc staphylo Sitheni f. tribuit *Plin. lib. 7. c. 56.*
Diuinus etiam est habitus. *Nang.* fortasse quia festum Ce-
reris ex Aegypto in Græciam transtulit. *Clemens orat. ad*
Gentes. & Bacchi. *Herod. lib. 1.*
Pelops regnat in Græcia, à quo Peloponnesus, Pandio-
nis filius, à quo cœpere mysteria. *Nang.* Ab eo & Territanis
Græca gente Pisæ conduntur in Hetruria. *Plin.*
Apud Pythium vates prima Pheemonoe Hexametris ver-
sibus futura cecinisse narratur. *Ibid.*
Fabulæ de Pelope, Tantalos Phrygum primo rege, filia
cius Niobe, Ganymede, Hercule, Admeto, Latona, &c. *Ibid.*
Amphiaras vates primus ignis picipia exercuit.
Agathyrus & Gelonus fratres Scythiam excolunt.
Belligius Gallorum rex. Deinde Lemannus, tum Arogy-
lus, vt alij; Proclitus, qui quadriga siue carram primus iuxit.
Xamolxis in Scythia Gotthorum legislator & deus.
Elisa Sibylla Lybica ex Ioue, & Lamia Neptuni filia. *Paus.*
Danaus per 50. filias totidem filios Aegypti fratris in-
terficit, euadente solo Lynceo, qui post eum regnavit.
Craffus Argiuorum rex, sub quo sacerdotio primus fun-
ctus est Caliprias Pyrantis primi filius.
Apud eosdem Hyperimnestra Danaï filia sacerdotio fun-
gitur.
Europæ filia Phœnicis miscetur Iupiter, & alijs stupris se
polluit, ex qua deinde Asterius Cretensium rex, Minoem &
Radamanthum & Sarpedonem procreat. *Euseb.*
c Viginti anni seruitutis sub Iabin rege Chanaan, *Heb.*
Sifara dux exercitus Chanæcorum.
Iahel Hebræa clauo Sifaram pertudit.
Debora filia Lapidoth, quem fuisse Barac credit *Nang.*
Profana atate Debore & Barac.
Saturnus post Ianum, Iouem filium de Græcia fugiens
in Italiam, regnat in ciuitate, quæ de eius nomine Satur-
nia dicta est, haud procul ab vrbe Roma. Rudem popu-
lum domos ædificare, terras colere, vineas plantare, huma-
nis moribus viuere, æreos nummos cudere docet. Horum
merito deus habitus. Hinc filius Picus, sub quo Circe ve-
nifica. Post quem Faunus, qui fuit pater Latini Aeneæ so-
ceri. Vnde colliges, quæ in parum abfuerit ætas deorum à
Troiano sæculo.
Ceres cœli filia, segetum vsum monstrat Græcis, vnde
alma. Io vel Isis annoxissima mulier, artem molendi pin-
fendique docet.
Aruspiciam Malotus quidam in Italia primus apud He-
truscis introducit, quem Tagen Cic. & Lucanus nominant.
Mars

Anni
mundi.

2847

Ind. 5.

e Debora de Ephraim, 2847
& Barac de Nephtalin, 2887
an. 40.

Pontifice Abisue.

Booz 1. & 2. principe Iuda,
& Christi maioribus.

Rege 2. Assyr. Lampa-
re & Panya. an. 45.

Anni
mundi.

2887

Ind. 8.

f Gedeon de tribu Me-
nasse an. 40.

Pontificibus Abisue &
Bocchi.

Booz 2. principe Iuda & e
Christi maioribus.
Rege Assyriorum 23. Pa-
nya.

Ind. 9.

g Abimelech eius filius
spurius an. 3.

Eodem Bocchi Pontifice
Booz 2. Principe Iuda & e
Christi maioribus.
Rege Assyriorum 24. Sofar-
mo an. 19.

2930

Mars deus belli, Mercurius multarum rerum peritus, præ-
fertim eloquentiæ, Monauli inuentor *Plin. lib. 7. cap. 56.*
Olbius Celtaurum Rex.
Pan primus canit fistula, Rusticorum deus. Athenienses
eum ignorarunt ante mandatum Philippidis. *Clemens Oro.*
ad Gentes.
Eumolpus primus versificator.
Mizota siue Cautus vsum salis conficiendi ostendit.
Eius filius sagittarum vsum reperit.
Sibylla, cui Sambethæ nomen fuit, hæc sub Persicæ vel
Chaldææ vocabulo innotescit.
Bellerophon primus equo vehi docet (Græcos scilicet)
Plin. lib. 7. cap. 56. atque ita cum Pegaso Chimeram superat.
Infeliciter pugnat contra Solyman. *Homer.*
Tyresias vates longæuissimus.
Acteon à suis canibus discerpitur.
f Septem anni seruitutis Madian. *Ind. 8.*
Gedeon, qui & Ierobaal, 70. filios relinquit superstites.
Profana atate Gedeon.
Philemon primus apud Delphos ludos & chorum insti-
tuit.
Templum in Eleusina ædificatum.
Tyrus conditur ante templum Solomonis ad mare Sy-
tiacum. an. 240. *Ioseph. imò 253. Nang.*
Frustra Bacchum Indiæ regem mercaturam in emendo
& vendendo docuisse aiunt, quasi antea sola rerum permu-
tatione homines vterentur. Nam in Abrahæ historia & pa-
triarcharum, eius & pecuniæ vsus est.
Aureus Peloponnesi rex Ecclipsium Solis Theoremata
indagauit.
Phorbas Argiuorum, qui Rhodum obtinuit. Hæmon
primus regnat in Thessalia.
Bacchus liber pater ex semele natus Indiam subiugat &
iuxta Indum fluuium Nissam urbem condit.
Thessalum quendam Cretæ filium in Thessalia primum
regnasse aiunt, Phoroneo Argiuorum rege secundo, qui pri-
mus Iudicia legesque conscripsit.
Item Deabum apud Celtiberos aurifodinas reperisse.
Minos rex Cretensium leges & iura constituit, de quo
antea ex Herodoto. Tantalus Phrygiæ.
Cocalus Sicaniæ, *Diod. lib. 4.*
Radamanthus Lyciorum.
Chorebus primus Athenis figulinam inuenit. *Plin.*
g Abimelech spurius, 40. fratres suos legitimos occidit.
Non tenuit reuera principatum in vniuersum Israël, sed in
Sichimitas, morte præreptus.
Profana atate Abimelech.
2930. Octaregnum Colcidis instituit. Tagus Hispaniarum reg-
num obtinet. Messapus Sycioniorum, Macedo Aema-
thiæ, Linx Scytharum.
Triptolemus in Eleusi ferendi, metendiq; munere claret.
Sparta siue Lacedæmon, à Sparto Phoronei filio in Pe-
loponneso ædificata.
Sueuum Thuyconum regem octauum, circa hæc tem-
pora Germanorum nugatores mendacijs cum Græcis cer-
tantes, bellicosissimum, & populum in Germania de se no-
minantem statuunt.
Galatæ populus Celticus victis Sarmatis, Asiam mino-
rem occupant.

D 3

Aegyptij

Aegyptij omnium primi, Scythis bellum inferunt. Nannes Gallorum rex.

Profana etate Thola.

h Peleus rex Peloponnesi. Efon eius frater, cuius filius Iafon Argonautarum princeps, longa naue primus nauigauit, *Plin. lib. 7. cap. 56.*

Salmoncus apud Elidem, fulmina & tonitrua edere conatur.

Castor, Pollux, Telamon.

Regnum Troianum à Dardano in agro Mæotico inchoatur, qui mysteria matris deum ostendit. *Clem. orat. ad Gentes.*

Medea regis Colchorum filia.

Apollo citharam medicinamque reperit, & herbarum vires primus cognoscit. *Ouid. 1. Metamor.*

Aesculapius & ipse medicinae inuentor, Apollinis filius.

Betus Hispanie rex, Eratus Sicyoniorum, Argus Argiuorum, Tufcus Hæturiz.

Prometheus primus hominū simulachra de terra fingit, primusque ignem è filice excutit. Astrologiam quam in Caucaſo didicerat, Assyrios docet. Vſum annuali Græcis dat, in Arcadia claret. Primus bouem occidit, vt Hyperbius Martis filius animal. *Plin. lib. 7. cap. 56.*

Cinyras rex Cypriorum, Musices studiosus, Venerem meretricem in deos retulit. *Clem. orat. ad Gentes.*

Adonidem ex filia sua nescius genuit.

In Cypro primum tegulæ & metalla æris inuenta.

Atlas Arcadicus Astrologus rex Mauritanie, cælum humeris gestare ob montem ipsi cognominem inuſitatæ magnitudinis dictus. Item quia aſtrorum curſum comprehendit, & primus de Astrologia inter Græcos diſſeruit, vnde Astrologiam inueniſſe dicitur, quanquam (& rectius) alij id referant ad Aegyptios, alij ad Assyrios. *Plin. lib. 7. cap. 56.* Septem filias Nymphas nuncupatas genuit.

Geryon tricorpor, apud Hispanos.

Aeolus ventorum deus, post Leſtrigonas in Trinacria, Siciliae regnum obtinet. Ventorum rationem inuenit. *Plin. lib. 7. cap. 56.*

Erichonius rex quartus Athenienſium, argentum in Græcia inuenit. Deinde Pandion, & sexto loco Erichtheus, à quo ſequentes reges Athenienſium Erichtheide dicti ſunt, vſque ad Melanthum Anrdopompi filium.

Boreas Trax, qui Erichthei filiam rapuit.

Perſeus Erichthei frater aduerſus Perſas dimicat. Hinc Perſei & Gorgonis fabula.

Argiuorum regnum ad Mycenæ trãſtulit in annos 544. quod ſtabiliuit Euristeus, qui proinde Mycenarum rex primus dicitur, cuius Atreu fuit auunculus.

Euristeus per Acacidæ in Attica interfectus eſt. *Thucid.*

Vulcanus in Lemno fabrilium exercet.

Ixion perfidus rex Lapitharum in Theſſalia.

Lapitharum & Centauroꝝ bellum in Theſſalia.

Hierophile Sibylla Delphica, que & Erythra, Sicula, Samia, Rhodia & Claria, que ſe *απὲρ Ἰνδα* nominauit, & nunc ſororem, nunc filiam Apollinis.

Sibylla Lybica, adhuc erat in vinis.

Chiron Saturni, filius Centaurus æquiſſimus Medicus & Muſicus herbariam & medicamentariam reperit. *Plin. lib. 7. cap. 56.*

Cyzicus condita, & paulò poſt Miletus.

Minos

h Thola de tribu Iſa-
char an. 23.

Pontifice eodem.

Booz 2. & 3. Principibus
Iuda & Chriſti maioribus.

Rege Affyr. 24. Soſar-
mo, deinde Metro an. 27.

25

2953

Anni
mundi.

2953.

2975

i Iair Galaadides de tri-
bu Manaſſe. an. 22.

Ozi Pontifice.

Matth. 1.

Booz 3. Principe Iuda & è
Chriſti maioribus.

Rege Affyriorum 25. Me-
treo, deinde Tantane an. 32.

2975.

Minos mare obtinet, & Cycladum primus dominus, in earum plerisque colonias poſuit, Caribus ciectis, latrocinia è mari ſuſtulit. *Thucid. lib. 1. in præfat.* Claſſe primus depugnauit. *Plin. ubi ſup.* Athenientes cum eo bellum gerunt. *Oroſ. lib. 1. cap. 3.*

i Poſt hunc multi, maxime Rabbini, ponunt interregnum annorum octodecim, propter Ammonitarum & Philiftinorum tyrannidem Iud. 10. inſertam. Quod & ego in ſuperioribus duabus editionibus ſecutus ſum. At re poſtea diligentius perſpecta, deprehēdi eos contineri annis Iair & Iephthe, cum Eufebio, Beda & ſerè Latinis omnibus.

Quemadmodum deinceps viginti toti anni Samſonis cum alijs 20. è principatu Heli concurrunt cum 40. illis annis, quibus Iſrael traditus narratur in Philiftinorum manum. *Iud. 13.*

Iair 20. ciuitates condidit, 30. filios habuit equitatu nobiliſſimos.

Ammonitæ & Philiftæ ſeruitute Iſraēlitas opprimunt annis 18.

Ozi pontifex de ſemine Aaron per lineam Eleazari, quo mortuo tranſijt pontificatus ad ſtirpem Ithamar per annos 120. quo vſque Heli fuit Ithamareorum vltimus. Alijs, Heli primus de filijs Ithamar Sacerdotium à filijs Eleazar ad ſe tranſtulit, factus forſitan Iudex.

Iſraēlis memorabilis pœnitentia. *Iud. 10.*

Profana ſeculo Iair.

Theſeus aduerſus Thebanos dimicat rex 10. Athenienſium, cuius vitam deſcribit Plutarch. Ex omni Attica regione populos Athenas cogit, libertate propoſita. Nummum ſtatuit, bouem que in eo incidit. Megarenſem agrum ad Atticam adiunxit. Fœdera iuuenit: vt inducias bello Troiano Lycaon, *Plin. lib. 7. cap. 56.*

Atreus Argis regnat. *Idem.*

Hercules agonem olympicum apud Græcos inſtituit anno ante primam olympiadem 430. *Eufeb.*

Comitante Græciæ nobilitate cum Antiope & Oriſſia Amazonum reginis bellum gerit, & ad arum litrus cum nouem longis nauibus appellens, incautas opprimit. *Nang.*

Amazones Scythicæ iuxta Tanaim fluuium per centum annos ſæua bella conſecerunt tam in Aſia quàm Europa, vſque ad bellum Troianum, in quo Pentheſilea à Pyrrho occiditur, Earum regnum durauit vſque ad Alexandrum Macedonem *Iuſt. Hiſt. lib. 2.*

Antiope, Oriſſia, Hippolita Amazonum reginæ.

Nicoſtrata poëtria, vel vt alij, Carmenta latinum Alphabetum in Italia comminiſcitur.

Argon primus Heraclidarum, rex Lydorum fuit. ex eius poſteritate regnarunt 22. vſque ad Candaulis mortem. *Herod. lib. 1.*

Horum 4. poſtremi tantum extant in Eufebij Chronico cæteris intermedijs ignoratis. Ante Heraclidas regnauerat Lydus cum ſua poſteritate & ante hunc Meon. *Herod. ibid.*

Cacus rex Hispaniæ, primus apud eam ferrum & arma tractat.

Phydamon Delphius, primus apud Pythiam chorum ſtatuit.

Pyrrhus Dædali cognatus, luſoriam pilam primus docuit *Plin. lib. 7. cap. 56.*

Dædalus fabricam materiarum, & in ea ſerram, Aſciam, Perpédiculum, Terebram, Glutinum, Ichthiocollam, Nor-

D 4 nam

mam, malum & antemnam inuenit. Vela autem Icharus eius fil. *Ibid.*

k Iephte 2. anno sui principatus confecit bellum Palestinum & Ammoniticum.

Infamis quidem natalibus, *Iud. 11.* at fide & pietate nobilis sanctisque veteris testamenti ascriptus. *Heb. 11.*

Seditio contra cum orta est. in qua 42. millia Ephraitarum ceciderunt. *Iud. 12.*

Hic se inaniter torquent Rabbinus de annis trecentis, quos Iephté *Iud. 11.*, ab occupatis Seonis & Og regnis, ad suum dominatum vsque, intercessisse regi Ammonitarum responderet, quando ad summum 270. duntaxat colligantur. Nam debuerant perspicere in eiu modi colloquijs & responsis, numeros integros vsurpari sæpe pro fractis, & contra, item certos pro incertis, prout loquenti est comodius, & promptius. Rectè ergo arguit iniustam & iniquam postulationem Regis. Quia primum ea repetat, quæ nihil ad ipsum attineat. Deinde sero veniat, nempe post 300. annos, qui iam propè præterierant, à Mose, ex quo terræ illæ inter Ammonem & Iabor fluuios vsque ad Iordanem occupatæ tenebantur.

Iephté iuxta nostros ad aram filiam sacrificauit. *Sic & veteres Hebræi, & Ioseph. lib. 5. Antiq. cap. 9.* Perpetuæ duntaxat virginitati consecrauit, iuxta recentiores Rabbinos. *Consule R. David in Rad. 777.* Ab aliquo Hebræo accipi istos hanc loci *Iud. 11.* interpretationem excogitasse, ne inde typhus filij Dei à Patre sacrificati duceretur.

Profana saculo Iephté.

His temporibus supererat Erythra Sibylla anno sissima. Graijs enim Ilium profecturis vaticinata dicitur, & perituram Troiam, & Homerum mendacia scripturum.

Huic successit Theffalica cognomento *μάρτυς* neptis Tyresis vatis Thebani.

Oristia Amazonum regina, foris egregia bella gessit. Huic successit Penthesila, cuius in bello Troiano inter fortissimos duces magna virtutis documenta fuere. *Nangiac.*

Historia Ruth cõrigit huius temporibus, vt Hebræi tradunt. Quinetiam hunc Abesani aiunt esse Booz, cui nupsit. Ruth. Iosepho tamen Ruth vixit temporibus Heli. Auctori autem *Seder*, sæculo Aiod, dum Israëlitarum subderentur Egloni regi Moab, vbi etiam additur Elimelech fuisse Salmonis illius fratrem, qui fuit de ingredientibus terram, ductore Iosue.

Triginta filias collocavit matrimonio, similiter & triginta filios antequam moreretur.

Profana saculo Abesani.

Bellum Amazonum contra Thebas.

Narbon & Lutetia extructa, paulò ante bellum Troianum. Atqui quæ nunc dicitur Lutetia, aut nulla erat temporibus Cæsaribus, aut valde exigua. Sic pusilla tempore Dionisij Arcopagitæ ex *Syngelo Græco*. Et Narbona est Romanorum colonia. *Infra.*

Hortos colere docet Alcinoüs rex Phæacum.

Poëtæ hic incipiunt, Linus Thebeus Herculis in literis & Musica, Thamyra & Orphei magister. Nam his vno sæculo successerunt Homerus, & Hesiodus.

Pluto inferorum deus cum fratre Neptuno maris deo.

Dionysius Argiuus historicus apud *Clem. Strom. lib. 1.*

Hercules innotescere incipit. Antequam iucta in Mauritania vincit, &c. 30. annis, antequam in deos referretur, regnavit Argis

Iud. 12.

k Iephte è tribu Menasse. an. 6.

2975

Eodem Pontifice.

2981

Booz 3. principe Iuda & è Christi maioribus Rege Assyriorum 26. Tanteane.

Iud. 12.

l Abesani de tribu Iuda Beeteleemita an. 7.

2981

Ruth. 4.

Booz 3. principe Iuda & Christi parente.

2988

Eodem Pontifice

Tanteane, deinde 27. Tanteo an. 40.

2988

Iud. 12.

m Ahialon Zebulonites an. 10.

2988

2998

Pontifice Zaraia, alias Eli.

Obed principe Iuda, & Christi propagatore.

Rege Assyriorum eodem Tanteo.

Iud. 12.

n Abdon de Ephraim an. 8.

2998

3006

Pontifice Zaraia.

Obed principe Iuda, & è Christi maioribus.

Tanteo rege Assyriorum 27.

Iud. 16.

o Samson de tribu Dan an. 20.

3006

3026

Pontifice Zaraia.

Obed principe Iuda, & è Christi maioribus.

Reg. Assyriorum Tanteo & 28. Tymeo annis 30.

3026

Argis. *Apollod. chronographus apud Clem. Strom. lib. 1.* Vixit an. 52. igni periit, primus ex maximis piratis. *Manetho.*

Telephus Gothis in Mæsia imperat.

m Hic prætermittitur ab Eusebio contra veritatem Hebraicam. Cur etiam auctor *Seder Olam*, & hunc, & sequentem Abdon transfilerit, ariolari non possum.

Sub hoc terra quietem habuit, eo quod populus non declinaret à Domino.

Profana saculo Ahialonis.

Bellum Lapitharum cum Centauris siue Theffalis. *Oros. lib. 1. cap. 13.*

Argonatarum expeditio in Colchicam. *Herod. lib. 4.*

Orpheus Trax Lini auditor, in Aegypto sacerdotes edocuit, vbi didicit mysteria de vno Deo *ὁμοιωμένης* deq; eius verbo. *Iust. in parnetico.* Vetusissimus ferè poëtarum Græcorum, & ipsorum deorum æqualis. Siquidem traditur inter Argonautas cum Tyndaridis & Hercule nauigasse. Primus Græcorum excogitavit deorum mysteria. Vnde in Europa superstitio. *Laëtant.*

Orpheus sacrorum Græciæ auctor, apud Demosthenem, primus homines post Thracium, Thebanum, & Methymneum ad simulachra colenda excitauit. *Clem. orat. ad Gentes.*

Eodem sæculo Amphion (ad quem citharæ & Lydiorum modulorum & musicæ inuētum refert Plinius *lib. 7. cap. 56*) Zethus & Silenus musici floruerunt.

Faunus apud Aborigines, à quo in Italiam ex Arcadia veniens Euander excipitur, & agro monteque palatino donatur. *Halicar lib. 1.*

Cumæa Sibylla mater Euandri, cuius carmina apud Aenam ciuitatem Iulianus Apostata ignibus tradidit. *Amm. Marcell.*

Carthago condita à ciuibus Tyrijs. Et certè Cartha, siue Cirtha, vox est Syriaca, vrbein sonans. Alij qui non fauent Virgilij mendacijs, multò post conditam docent. Nempe 143. annis post Troianum bellum.

n Hunc 40. filios & 30. nepotes sepelisse, antequam moreretur, ferunt.

Profana saculo Abdonis.

Cassandra siue Taraxandra Sibylla, quæ & *σαρπηδω*, Phrygia & Tiburtia.

Has sequuta est Colophonia cognomento *λάμπεσσα*, neptis Calchantis vatis, qui comes fuit expeditionis Græcorum contra Troiam.

Museus Orphei iuxta quosdã, filius, iuxta alios emulus, & Linus circa Troiana tempora vigerunt. *Theo. li. 2. græca affect.*

Sesostris Aegyptium regnum multis vicinis gētibus deuictis latè propagat. Ei successit Pheron, deinde Proteus. ad quem venit Paris cum Helena, deinde Menelaus.

Diluuium Pharonicum, in quo insula Pharos Aegypti aquis tecta est. *Diod. lib. 2.*

o Nazareus, qui ex voto obligauit se sanctimoniam, separatus à communi hominum vita in potu, cibo & cultu. Huic instituto alij in certum tempus, alij in perpetuum se astringebant.

Miror Masium doctissimum Iosue interpretem, maluisse expungere Samsonem de numero Iudicum, & eius 20. annos, quibus iudicasse Israellem memoratur, ascribere dimidiato pontificati Heli, quàm in cæterorum Chronographorum sententia, aut potius disertis scripturæ verbis permanere. *Iud. 16.* fortasse voluit partim redundantem Iudiciorum

dzorum traditionem de 28. annis Iofue, partim corruptam Græcorum æditionem tueri pertinacius.

Samfonis diebus Iſraëlitz in manu Philiftim 20. totis annis, itaq; terra ſub eius magiſtratu non dicitur quieuiſſe, vt ſub Othoniele & Aiod. reliqui viginti anni ſeruirutis (Nam Iud. 13. populus traditus eſt in manus eorum annis quadraginta) pertinent ad alterius, vt Heli, principatum, vt quadringentorum octoginta ſumma conſtitui poſſit. 3. Reg. 6.

Profana tempore Samfonis.

Tempora Heroica incurrunt in hoc ſæculum Samfonis, Heli & Samuelis, ante quæ apud Græcos nihil certi extat, cùm tamen hæc in hiſtoria Hebraica admodum recentia ſunt. Sed nec poſt vſque ad Cyri ſæculum, vt dicam ſuo loco.

Bellum Thebanum.

Tyrus condita vel potius reſtaurata anno 1. ante captam Troiam à Phœnicibus, cùm ante multos annos Sidonem primam ſuam in hac terra urbem condidiſſent. *Iuſt. Hiſt.*

Bellum Thebanum, vbi victoria Cadmea.

Tertia Græcorum in Aſiam expeditio contra Troianos. Nam prima fuit in Phœniciam, qua Europa regis eius filia Sarpedonis & Minois mater, altera Argonautarum, qua Medea Colcidis regis filia rapitur: ob quas Aſiani deinceps contra Europæos iuſtas bellorum cauſas prætexerunt. *Herodot. lib. 1.*

Bellum Troianum, de quo innumerabiles Homeri & reliquorum fabulæ. Nam Diod. Siculus initio lib. 14. captam Troiam narrat ante conſectum bellum Peloponneſiacum, & captas à Lyſandro Athenas, an. 779. quos reperias à Samſone, vel certè Abdon, ad Darium Longimanum, & annis 408. ante primam Olympiadem, id eſt, annis 432. ante urbem conditam. *Dionyſ. Halic. lib. 1.* ante hoc nihil planè certum apud profanos. Vnde hic narrationis ſuæ exordium ſtatuit Diodorus, quamuis ſuam bibliothecam à prima mundi origine putarit repetendam.

Illo bello multa feruntur inuenta. Equum, qui poſtea Aries appellatus eſt, in muralibus machinis Epeus inuenit ad Troiam, ordinem exercitus, & multa alia Palamedes, ſpecularem ſignificationem Sinon, inducas Lycaon, Pentefilea ſecurim, Aeneas tubam. Bigas primum iunxit Phrygum natio. *Quadrigras Erichthonius. Plin. lib. 7. cap. 56.*

Latinus Quintus à Saturno in Italia rex.

Genus vnde Latinum, poſt quem Aeneas Lauinij regnavit an. 3. quum prius erraſſet in Macedoniam, Siliciam, Laurentem agrum per annos 7. deinde Aſcanius an. 30. ante Albam conditam à Syluio. *Ex Virg.*

Demophon Athenienſium rex 12. regnabat, dum captum eſt Ilium. *Clemens ſtrom. lib. 1. ex Dionyſ. Argiuo.*

Troiani Helleſpontum traiciunt, & in Thracia hyemem tranſigunt. Primo vere in Siciliam nauigant, vbi ſequentem hyemem permanent. Aſtatis medio perueniunt Laurentum, acceptoque agro Lauinium condunt, anno ab vrbe capta 2. *Dionyſ. Halicarn. lib. 1.*

Circe venefica, perincatationes & pocula, ſocios Vlyſſis mutauit partim in apros, partim in leones, partim in ceruos.

Thuris vltimus Aegyptiorum Larthes, an. 7. ad quem Menelaus cum Helena poſt captam Troiam diuertit, quem Polybum Homerus vocat.

Hinc cœpit Diſtaſia Diapolitanorum, annorum 177. aliter

Anni mundi.

3026

3026

Anni mundi.

Aliter Herodot. lib. 2. Nam hic Proteum ponit ad quem ait Paridem & Menelaum diuertiffe, cuius in regno preceſſores fuerint Phæron & eius pater Sefoſtris, à quo Aegyptijs agris diſtributi ſunt certo cenſu & tributo.

Canopum oppidum ad oſtia Nili conditum, à Spartanis in patriam redire conantibus.

Aeneas anno diſceſſus ſui à Troia 4. Socero ſuo Latino ſucceſſit in regnũ, anno poſt tertio cõtra Rutulos & Thyrrhenorum regem Mezentium pugnans cecidit. *Ibid. Halic.*

Aſcanius regnat an. 38. cæterà ex Liuio & Romanorum hiſtoriographis.

Heli ſacerdos iudex factus tranſtulit ſacerdotium de domo Eleazaris ad ſuam, cùm eſſet de Ithamaris ſecundo geniti Aaronis ſtirpe.

Quo die mortuus eſt Heli, Deus repulit tabernaculũ Silo, & fuit Arca ſeptem menſibus in agro Paleſtinarum. Deinde collocata eſt in Cariath-iearim, vbi non ſolum viginti annis manſit apud domum Aminadab, quouſque efferretur magna pompa à Dauide, vt vitioſè colligunt Hebræi & 2. Reg. 6. verũ iam tum præterierant anni 20. cùm Samuel Iudicis munere fungès, ſanctam illam concionem habuit, quæ extat 1. Reg. 7.

Profana tempore Heli.

Aſcanius Latij. Pilades Orſtem inſanum comitatur. fabula eſt Horcenam & Erlingiacum in Germania fuiſſe tum condita & inhabitata. Nam Germani vſque ad tempora Cæſaris, ſine vrbibus, legibus, Deo.

Ciuitates Italiæ hoc tempore à Troianis ſub Antenore & Aenea conditas, quiſque oppidanorum gloriatur.

Sicyoniorum reges planè deficiunt. Poſt hoc ſacerdotes Carni inſtituuntur.

Francum de genere Hectoris vniſſe in Pannoniam fabulantur, illicque regnum conſtituiſſe, quod progreſſu in Franconiam Germaniæ, poſtremò in Frãciam Galliæ tranſierit. Errant autem, quoniam nec Galli, nec Gallorum reges, ſue è Troianis ſue è Germanis deſcenderunt, ſed ſunt indigenæ. Dicti autem Franci, labente Rom. imperio, vel quia pro libertate nomen illud ſumpſerunt, quod vernacula lingua liberum etiam hodie ſignificat, vel quia Francos ſeu Francones Germaniæ, perpetuò vicerunt. Nam Romani nunquam de Tranſithenaniſ ſine Gallis triumpharunt, vt eorum opus videatur Germanos vincere, quemadmodum Scipionum Pænos.

Samuel & Saul iunguntur, quoniam iunctum eorum imperium & 40. annorum numero ſimul comprehenſum diſertè reperitur. Act. 13. vt & agnoſcit R. Kimhi in Pſal. 99. ex Deras. Quandiu autem ſeparatim vterque imperauerit, non eſt mandatum ſacris literis. Deinde Saul vix ſuperfuit Samueli quatuor menſibus. Nam paulò poſt interfectus deſcribitur. *Seder Olam in cap. 13.*

Absurdè Samueli Rabbinii recẽtiores ſeparatim tantum attribuunt annos vndecim, & Sauli duos. Quia Samuel iuuenis admodum ad Reip. gubernacula acceſſit, nec ab ijs niſi valde ſenex receſſit, vt primus Regum teſtatur. Melius Iofephus extremis verbis lib. 6. Antiq. Sauli aſcribit an. 40. & eiufdem libri cap. 14. Samueli ſoli poſt Heli an. duodecim, cum Saule an. octodecim. Significans, verbi gratia, Saulem regnaſſe poſt mortem Samuelis an. 10. Nec reclamãt verba hæc capitũ 13. 1. Reg. filius vnus anni erat Saul cùm regnare cœpiſſet, duobus autem annis regnavit ſuper Iſrael, & elegit

1. Reg. 4.

p Heli de tribu Leui Iudex, idemque ſacerdos an. 40.

Obed & Ieſſe principibus Iuda & Chriſti maioribus.

Regib. Aſſyr. 28. Tmæo deinde 29. Dercillo an. 40.

Act. 13.

q Samuel de tribu Leui & Saul de tribu Beniamin regnarunt annis 40.

Achitob & Achimelec, quem occidit Saul, pontificibus.

Ieſſe ſive Iſai principe Iuda. Rege Aſſyr. 29. Dercillo, mox Eupalo an. 38.

3066

elegit sibi Saul tria millia de Israel. Nam horu talis est sensus. Post annu a sua electione, de qua cap. 10. regnare cepit. Cum autem regnasset duobus annis, elegit sibi tria millia. Nepe duobus primis regni annis, sat habuit vitare inuidia, & se aduersus malignas linguas, modestia & autoritate Samuelis tueri. Postea dum se satis confirmasset, cepit more regio sese stipare satellitibus. Non quod alioqui duobus tantum annis regnarit.

Quod scribitur de Mose, etiam de Samuele dicitur. Fuit ille Leuita, fuit & hic. Para. 6. Ille regnavit super Israel 40. annis. Similiter & hic, et citat R. Kimbi in Psal. 99.

In eo desijt illa Reipub. forma, in qua non successione aut creatione legebatur magistratus, sed Dei voce & autoritate, que certis argumentis innotescebat.

Hic incipit tempus prophetarum. Petrus Actor. 3. Tum prophetica professio penè intermortua a Seniorum morte vigere cepit, multis in idem collegium conuenientibus, huicque instituto vacantibus, pæfidente Samuele. 1. Reg. 19. Est autem sciendum prophetica hanc vocationem non fuisse extraordinariam, quoniam constabat hominibus sese sponte huic professioni deuouentibus, vt precibus, contemplationi, scripturarum interpretationi, predicationi, studio vacarent comodius, è quibus Deus, aliquos interdum suscitabat, qui rerum predicandarum munere, apud Reges, populos, &c. fungerentur.

Aliquando etiam ad propheticum hoc donum cuehebat alios ex alijs vitæ institutis, sed tum eorum vocatio & missio erat extraordinaria. Talis Amos, quem è pecudum pastu ad prophetæ decus sustulit.

Ab orbe prophetæ quidem extiterunt, sed rarius, & extra ordinem.

A Samuele crebriores, ordinarij & successione perenni. Vnde eum Hebræi prophetarum, siue propheticozum collegiorum fundatorem & auctorem faciunt.

Extra hos extiterunt 48. prophetæ celebratissimi, partim viri, partim scæminæ, quorum proinde nomina extant in varijs Scripturis locis. Ex ijs hic prophetissas enumerabo. Nam deinceps virorum ordine nominandorum occurret locus & sæculum. Prophetissæ ergo sunt Sara, Maria Mosis foror, Debora, Oida, Hana Samuelis mater, Abigail, Esther. Ita Heb. in Seder cap. 20. & 21.

Samuel non fuit sacerdos, sed simplex Leuita, nempe de posteris Abiathar filij Chozæ. 1. Paral. 6. Nam sacerdotes, omnes ex Aarone descendere erat necesse, vt liber Numerorum docet. Reliqui Caathitæ cum vniuersis Gersonitis & Meraritis, Leuitico duntaxat munere fungebantur. Sic enim in tribu Leuitica quatuor erant partes, Aaronitæ, Caathitæ, Gersonitæ, Meraritæ.

Decimo anno principatus Samuelis Regem Israëlitz postularunt. R. Nehurai.

Samuel scribit librum Iudicum, Ruth, & maximam partem libri primi Regum, quem eius nomine alius ad regnum vsque Salomonis perduxit. Heb. Baba Bathra cap. 1. nepe Nathan & Gad videns, R. Mofè Kimbi.

Qui scribunt Apostolum Act. 13. a morte Mosis vsque ad Samuelem annos texere quadringentos quinquaginta, vt eneuert autoritatem cap. 6. lib. 3. Regum supra a nobis allatam, & ab Eusebio, atque adeo omnibus rectè sentientibus receptam pro fundamento stabili quartæ huius ætatis, rei sunt falsitatis. Nam Apostolus perspicuè loquitur de

Anni mundi.

3066

3106

Anni mundi.

3066

3106

Samuel verè ad euocationem Necromanticam Pythonissa Sauli apparuerit, an specie duntaxat, quæ exprimeret Satanas, etiam disputant Hebræi. Nam R. Abben in Pf. 78. vers. 39. & in 2. vers. Decalogi. hoc factum reponit inter ea, quæ scriptura asseuerat non ex sua sed ex opinione aliorum. & sic ex nostris Tertul. lib. de anima verum Samuelem non esse conspectum affirmat. Sic Aug. lib. 26. de Ciuit. Iust. martyr q. 52. ad Orthod. Interim Aug. lib. 2. ad Simplicianum q. 3. concedit potuisse fieri ex aliqua dispensatione diuine voluntatis, quod in lib. de octo Dulcitijs questionibus q. 6. repetit.

diuturnitate mansionis Israel in Aegypto, non de sæculo Iudicum, vt supra ostendi.

Sequentia Samuelis vsque ad calcem scripsit Dauid. Reliqua Regum edidit Hieremias. Nam ante historia sparsa erat per singulorum Regum annales. Rabanus lib. 2. de instit. cleric. cap. 54.

Tertium & quartum Regum Hebræi malunt tribuere Ezræ, quem materiam scribendi sumpsisse tradunt, vt credibile est, è libris verborum dierum regum Iuda & Israel, qui passim citantur in libris Paralip. Potiora subiecit Spiritus sanctus scripturarum auctor & numen.

Dauid metu Saulis duodecies sedes mutat à cap. 21. lib. 1. Reg.

Saul Dei fauore destitutus, sibi que relictus, spiritu melancholico, iuxta Hebr. iuxta nostros vero, spiritu maligno correptus est, à quo pulsu citharæ Davidicæ recreabatur.

Samueli fuisse superstitem duobus annis, nostri ferè colligunt 1. Regum 13. At, quatuor duntaxat mensibus Hebræi.

Post annum vnum à sua electione, de qua 1. Reg. 10. tantum regnare cepit, siue regni administrationem adit. Cum autem duobus annis regnasset super Israel, tum sibi tria satellitum millia sumpsit. Nam duobus primis annis, sat habuit vitata electionis inuidia, sibi populum conciliare, & se aduersus venenatas linguas modesta, dissimulatione, & Samuelis autoritate tueri. Postea autem vbi suam satis confirmasset dignitatem, more Regio sese stipare firmareque satellitibus cepit. Sic intelligendus primus versus cap. 13. vt supra docui. Non quod alioqui duobus tantum annis regnauerit. Indicatur alius sensus in Seder cap. 13. nepe duobus annis regnavit ante suam reiectionem, & Dauidis vntionem à Samuele paulò post facta. cap. 16. eiusdem libri.

Profana tempore Samuelis, & Saulis. r Bœotij ex Arno vrbe Thessaliez pulsi Bœotiam occuparunt 60. annis post bellum Troianum. Thucid. lib. 1.

Ad eadem tēpora reuocantur Minyæ à Pelasgis è Lemno pulsi. Denique quicquid Græcia mendax aulæ est in historia post heroicum sæculum, de varijs Laconum, Atheniensium, & cæterorum Græcorum colonijs, & effusionibus, vt ab ipsis multi populi videantur nati, priusquam ipsi essent in orbe noti. Sed bene habet, quod suas res prisca primis Asiæ littoribus, & angulo Occidentis Europæi circumscribunt, ne mendacij ab Orientalibus conuincantur, penes quos rerum magis memorabilium memoria literis mandata erat.

Alba longa conditur. Mycenarum regnum finit. Sed à bello Troiano omnia ferè fabulosa vsque ad Cyrum. Quin etiam paucissima narrantur de toto illo 600. annorum spatio, magna literarum incitia externos, præsertim Europæos & Afros occupante.

Lacedæmoni nouum regnū hic incipiunt per Euristum an. 42. & Corinthij per Aliten siue Alethen luctatorem, qui Corinthum secundo condidit siue ampliavit 952. annis antequam à L. Mummio Cof. destrueretur. Velleius Pater. Regnauit Corinthi an. 35.

Peloponnesij & Athenienses dimicant. Ibid. Heraclidæ in Peloponnesum descendunt.

Codrus Melanthis filius, decimus & vltimus Atheniensium rex, morte sua Peloponnesiacum bellum diremit, se pro Repub. deuouens. Post eum Atheniensium respub. tar-

E diu

diu per magistratus est administrata, quouſque Solon legiflator electus eſt. *Iuſt. lib. 2.* Cum eo regnum Heraclidarum ab Hercule deſcendentium deſtructum eſt. *Euſeb.*

Etiam hic Britanni ſiue Angli nugantur ſuam Albionem tum Britannæ nomen conſecutam à Bruto Aſcanij filio, quem aiunt primum regnum illic auſpicatum, cum antea à Gigantibus habitaretur. *Nangiac.*

Anno 70. poſt captam Troiam, Doreſ Peloponneſum obtinent. *Thucid.*

Regnatu eſt in Hiſpania uſque ad 75. annum captæ Troiæ. Inde in prouincias & priuata ciuitatum dominia cõuerſa eſt, donec Carthaginẽſes, & poſt hoc Romani præualuerunt.

Anno 80. poſt captam Troiam Heraclidæ reuerſi in Peloponneſum, Pelopidas expellunt ac regnant. *Velleius Paterculus. Plutar. in Homero.* Regnante Tiſameno Oreſtis filio. *Pauſa. in Laconiciis,* annis 328. ante primam Olympiadem. *Diodor. præf. hiſt.*

Ariſtodemus ex Heraclidis primus, regnat apud Lacedæmonios. *Ibid. Euſeb.*

Iones profugi Athenas ſe contulerunt. *Euſeb.*

Amazonum & Cimmeriorum in Aſiam incurſus. *Euſeb.*
ſ Deinceps cum Regum & Pontificum ſucceſſione coniungam perpetuam prophetarum ſeriem uſque ad captiuitatem, vt doctrinæ & cathedræ Moſaicæ perennis ſucceſſio appareat.

Dauid Odas, Hymnos, Pſalmos, & omnis generis Cantica, condidit vario metro. Quosdam trimetros, alios pentametros, tetrametros, hexametros, &c. ad inſtrumenta muſica decem generum (*Kimbi è Talmudicis in Pſal. 4.*) Ex eo ergo & Moſe poematum eſt origo.

Eos cantare Sabbatis præcipuè, & cæteris feſtis, Leuitas docuit. Inſtrumentum præcipuum erat Kinnor, decem chordis conſtans, & pleſtro egens. Hinc Nablum duodecim ſonos moduloruſque habens, tractatum digitis. Cymbala ærea lata grandiaque (*Ioſeph. lib. 7. Antiqu. cap. 10.*) Cæterorum ratio intercidit, vt Hebræi in Pſalmos fatentur.

Ex lucubrationibus & Pſalmis decem horum ſuum Pſalterium in quinque libros diſtinctum perfecit. Adæ, Melchiſedech, Moſis, Ethan Orientalis, Aſaph, Heman, Ieduthun, & trium filiorum Choræ, Aſir, Elcanæ & Abiaſaph. *In Talmud. Tract. Baba Bathra cap. 1.* cæteros agnoſcens, loco Adæ & Melchiſedech vnum Salomonem ponit Hierony. prolog. in Pſalterium. Græci verò etiam Ezram, Aggeum, & Zachariam addunt. Nam ſolum Dauidem omnium eſſe auctorem repugnat ipſorum inſcriptionibus, phraſi & ſtylo.

Solus Iulianus Apoſtata pietatis odio apud Cyrillum lib. 7. contra eundem, inſiciatus eſt, fuiſſe poemum apud Hebræos. Interciderat quidem eius ſcandèdi ratio ipſius temporibus, quæadmodum & hodie magna ex parte Pindari & ſimilium: at non propterea deſerunt ſcribi metricè toti ferè hi ſex, Iob, Pſalmi, Prouerbia, Eccleſiaſtes, Canticum Canticorum & Threni, præter innumerabilia cantica & verſus, qui in reliquis ſacris ſcriptoribus interſeruntur, vt Exod. 15. Deut. 32. Iud. 5. & 6. Eſa. 5. 38. & Abac. 3.

Meſuræ ſiue metri rationem & proportionem conati ſunt nominare Ioſephus in Dauide & Salomone. *Euſeb. lib. 11. de præpar. Hierony. cum alibi, tum ad Paulam Vrbicam, Iſidorus, &c.* Hebræi hic ſunt muti. Nam ſcandendi modum fatentur ſe ignorare. Hoc vnum aiunt in Tractatu Sopherim ſiue

3. Reg. 5.
2. Paral.
29.

ſ Dauid imperauit an. 3106

40. 3146

Abiathar pontifice.

Nathan & Gad prophetis.

Eupalo Aſſyriorum. 30. rege an. 38. deinde 31. Laoſtene an. 45

Euriſteo primo rege Lacedæmoniorum an. 42. deinde Argi an. 1. & Arbeſtrato an. 35.

Alethe primo Corinthioru reg. an. 35. deinde Ixione an. 37.

Medone Archonte Athenarum an. 20.

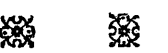
3146

Anni mundi.

3106

3106

3146

Anni mundi.

3066

ſiue de Scribis, verſus Canticorum ſiue carminum Bibliocorum non paucos in ſuum ſtatum iuxta meſuræ rationem à Scribis reſtitutos, cum antea fuiſſent à librarijs conſuſe & permixtè ſcripti. Solus R. Moſe Habib, quod ſciam, ſic eam attigit.

Carmina veterum ſacra, vt in Pſalmis, Iob, Prouerbijs, ſunt diſticha. Alia autem meſurantur certo ſyllabarum numero, ita vt prior verſus poſteriore, nunc ſit longior, nunc breuior, prout genius componentis tulerit. Alia meſura conſtat æquali, niſi quod interdum verſus prior à poſteriori diſfert numero quidem ſyllabarum, ſed non tẽporum. Nam illud diſcrimen ſupplent per aurium conſonantiam & gutturalum motiones, aut abſorbent inæqualitatem vocis leuocinio & melodia (vt cum apud Latinos & Græcos pro Iambo Tribachus, pro Spondeo dactylus vel anapeſtus, pro dactylo proceleumaticus, &c. ponitur) Hoc poſtea illuſtrat exemplis è Pſal. 119. 146. Prou. & Iob 6.

Nathan vates prædicit Chriſtum venturum qui Eccleſiam ædificaret, 2. Reg. 7.

Dauidem adulteri jarguit, Salomoni regnum procurat. 3. Reg. 1.

Eius nomine Dauid vnum è quatuor filijs in Hieruſalem de Bethſabea & filia Amihel ſuſceptis, Nathan appellat. 2. Reg. 5. & 1. Paral. 3. Ex quo orta eſt virgo Maria, Luc. 3. Quæ admodum ex altero Bethſabeæ filio Salomone, Ioſeph Chriſti adoptiuus pater originem accepit. *Mat. 1.*

Hinc claret Lyranum erraſſe, cum ſcriberet Mat. 1. Nathan, ex quo ortus recenſetur Chriſtus non fuiſſe filium Dauidis naturalem, ſed adoptiuum. Neq; enim intellexit hunc Nathan alium fuiſſe à Nathan propheta.

Abiathar pontifex. 1. Reg. 22.

Gad propheta monet Dauidem vt fugiat in Hareth. 1. Reg. 22. eiſque nuntiat Deum iratum, quod populum numeraret. 2. Reg. 24, prædicit locum templo deſtinatum fuiſſe montem Moria.

Aſaph cum fratribus nobilis Muſica & ſacra eruditione. 1. Par. 6. auctor duodecim Pſalmodum. *Kimbi præfat. Pſal.*

Heman nepos Samuelis, celebris & muſicæ & doctrinæ ſacræ nomine. 1. Paral. 26. & 6. Inter 11. Pſalmodum conditores numeratur. *In Baba Bathra*

Gad & Nathan propheta diſpoſuerunt cum Dauid res ad templum pertinentes. *Seder cap. 20.*

Præter Tabernaculum à Moſe cõſtructum, alterum Danid fabricat in monte Sion. 2. Reg. 16.

Priuatim habebat ſuum ſacerdotem Hiram Hiraitem. 2. Reg. 20. ſuum prophetam Gad. 1. Paral. 21. ſuum ſapientem Heman. 1. Paral. 25. Teſtamento legauit quæcunque ſatis eſſent ad ædificationem templi, cuius etiam exemplar & deſcriptionem Salomoni reliquit, 1. Paral. ult. Salomonem filium in pij præceptoris Nathã propheta manu & diſciplinam dedit. 2. Reg. 12. Primo anno regni cõſtituit rem diuinam, & perfecit quæ extant 1. Paral. 15. & 16. 2. Reg. 6.

Forma Veri principis, non Cyrus Xenophontinus, Regnum enim auſpicatur à reſtituendo & reformando cultu Domini. Toto vitæ tempore etiam inter grauiffima bella in loculis reſpoſuit neceſſaria, ad decus tanti templi. Denique Salomonem obſtrinxit ad eius ædificationem. Finem regni pietate terminauit, vltimo vitæ anno, cuſtodias & ministeria cleri reſtaurans, ſacerdotia & ſtatum religionis ordinans. 1. Paral. 26. Semper fauit muſarum pijs cultori-

E 2 bus

bus, vt Ieduthun, & alij qui partem Psalmorum conscripserunt. *Ibid.* In extremo morbo aulicos suo limine exclusit, prophetam Nathan & similes intromisit. *1. Reg. 1.* Verbum Dei habens in ore, pietatem & Dei metum commendans, Deo denique benedicens, animam reddidit. *1. Reg. 2.* Annis septem in Hebron regnavit, & 33. in Hierusalem.

2. Reg. 5.

Anno regni & vitæ ultimo, statû & formam sacerdotis & Leuitici ordinis, præsertim è iudicio Nathan & Gad, cõponit, redigitq; in certum ordinem res & officia. *Seder cap. 14. & 20.* Diuisit in 24. classes, vetuitque ne alij aliorum ordinem perturbarent. Antea quisque Leuita, vndecunque Hierosolymam venisset, quolibet tempore habebat potestatem ingerendi se ministerio, citra discrimen, *Deut. 18. vers. 7. Ioseph. Antiq. lib. 7. cap. 9.* id est, ea perfecit quæ narrantur, *1. Paral. 22. & quatuor sequentibus.*

Præbuit specimen futuræ virtutis & fortitudinis, dum à prima iuuentute leonem, vrsum, & gigantem Goliath mira audacia confecit. *1. Reg. 17.*

Suo exemplo triginta septem Heroas reddidit, quorum minimus nullo comite poterat exercitum magnum vel fundere, vel certè sustinere. *2. Reg. 23. Ioseph. lib. 7. Antiq. cap. 10.* de qualibus Martial. Acies Vmbone repellunt.

Palestinos, Idumeos, Ammonitas, Moabitas, Damascenos, Syros, Sopenios, vicinos denique populos ad Euphratem vsque, sibi vctigales reddidit. Postea etiam traiecto Euphrate Mesopotamios vicit, amplissimam imperij molem Salomoni relinquens. *Ioseph. lib. 7. Antiq. cap. 5. & sequent. è lib. Reg. & Paralip.*

In insignibus (quod sequuti sunt deinceps Reges Iuda) gerebat leonem. Sic antea vexillum castrorum Iuda in deserto. Sic deinceps Regum Iuda annuli signatorij. *R. Abraham in Cab. historica.* Eò fortasse alluditur, Leo de tribu Iuda, i. Christus.

Nummos argenteos cudi iubebat pondere dimidiæ vnciæ, in quorum vno latere forma esset vasculi manna pleni (quale in arca fuerat repositum) cum hac scriptura, *Sekel Israel*, in altero Rami, qualis in virga Aaronis frõduerat, cum hac, *Ierusalaim Kadosa.* Simile se vidisse in terra sancta scribit R. Mose Gerundenfis com. in finem Pentateuchi, & hæc tẽpora ostẽtare ex eo colligit, quia cusus signatusq; erat totius Israël's nomine. Item quoniam Hierusalẽ ipsi 12. duodecim tribubus & qualiter tum significabatur fuisse regia & sancta. Deniq; quia literis Samaritanis. Nam eiusmodi erat literatura Hebraica, ante decem tribu à duabus secessionẽ.

Quatuor millia cantorum instituit, quorum principes tres fuerunt, Asaph, Heman, Ieduthun musicę & aliarum disciplinarum, Prophetiæ & sanctitatis laude clarissimi. *Seder Olam, 1. Paral. 6.* Eorum nomine multi Psalmi extant.

Profana Rege David.

Iones duce Neleo, Androclo, & cæteris Codri filijs in Asiam migrarunt, & duodecim vrbes Ephesum, &c. in minori Asia, & vicinis insulis condiderunt an. 522. antequam à Cyro vincerentur. *Herod. lib. 1.*

Lydij maris imperium tenent.

Nè Scoti Anglis videantur multò inferiores, hinc Albanactum Regem suum primum fingunt.

Medon Codri nouissimi Regis, qui mutata veste à Lacedæmonijs interemptus est, filius primus Archon Atheniensium, à quo posteri Medontidæ dicti vsque ad Caropem.

Velleius

Anni mundi.

3106

Anni mundi.

3146

Velleius Pater. lib. 1.

Tyria classis pollens mari in extremo orbis nostri termino Gades condit, & post paucos annos Vticam in Africa.

Ibid.

Pelopõneses iterum contra Athenienses bellû mouet. Ixion secundus Corinthiorum rex an. 37.

Argis secundus rex Lacedæmoniorum an. 1. Argestatus deinde an. 35.

f. Sadoc primus Pont. tẽpli quod Salomon exædificauit, *3. Reg. 2.* Denique Azarias *1. Para. 6.* vbi catalogus sacerdotum de stirpe Eleazaris. In quo, quia non tam successio summorum pontificum, quàm sacerdotum illius generis, textitur (cũ Pontifices etiam sumpti sint è stirpe Ithamaris secundo geniti Aaronis, pro principum & populi affectu) Sumos Pontifices tibi in cõtextu numerabimus, è breuioribus Hebræorum chronicis. Alioqui eorum nominandorum diuersa est ratio, tam in chronicis Iudaicis & Iosepho, quàm in libris Regum & Paralipomenon. Modo enim nominatur Pontifex, qui pontificatum administrare debuit, è prima Eleazaris stirpe, modo ex altera, qui reipsa, principû temeritate, administrabat, Priore modo *1. Para. 6.* successiones Pontificum describuntur. Nempe secundum filiorum ex Patribus seriem (nulla habita ratione vsus & functionis) ab Aaron vsque ad Azariam pontificem, ab Azaria vsque ad Iosedec qui in captiuitatem ductus est, cuique post reditum successit filius Iesus Domini nostri typus, *Zac. 3.* Cuius successio *Neb. 12.* ad vsque Iaddum Alexandro magno obuiam profectum memoratur, vt Synagoga perenni & continua ferie ad Christum summum Regem & pontificem perduceretur, Istius successions tantam esse vim intellexit Andronicus Iudæorum contra Samaritanos hæreticos patronus, vt ex ea apud Ptolemæum regem, Hierosolymitanam cathedram veram esse Mosaicæ ecclesiæ sedem, non Garizeam euicerit. *Ioseph. lib. 13. Ant. cap. 6.*

Antea illis in locis sacrificare fas fuit, vbi Arca vel Tabernaculum à Mose fabricatum constiterat.

Hebræi colligunt è cap. 12. Deut. licuisse vbilibet sacrificare, quo tempore versabantur in deserto. Post ingressum in terram, tantum in Silo, postquam illic à Iosue tabernaculum fixum fuit, vsque ad Heli sacerdotis & iudicis mortem: sub quo capta Arca, rursus in varijs locis offerre licuit, donec extrueretur templum Salomonicum. Nam Arca reddita à Philisteis, translata fuit primò in Cariath-icarim, secundò in Masphat, tertio in Galgal, 4. in Nobe, 5. in Gabaon, 6. in domum Obed-Edom, 7. in domum Dauid, 8. in Salomonis templum stabile & immotum. Arca stationes paulò aliter commemorat Kimhi in Psal. 24. Arca (inquit) translata est de deserto in Galgal, de Galgal in Silo. E Silo in terrâ Philistim. Illinc in Bethsames. E Bethsames in Cariath-icarim. E Cariath-icarim in domum Obed-Edom, è domo Obed-Edom in vrbem Dauid. Denique in Sanctum sanctorum tempore Salomonis.

Jonathan & Iddo propheta. Aliqui addunt Agur è cap. 30. prouerb.

Ahias Sylonites propheta missus à Deo, tradit decem tribus Ieroboam, prædicit mortem filij eius, & totius regni exitium. *3. Reg. 11. & 14.*

Aham puerum fuisse aiunt Mosis ætate, & vitam ad Elię sæculum perduxisse, quod spatium est annorum 600. Nam recensetur inter septem annosissimos. *in præf. M. aiemonim.*

E 3 Calcol

Secunda Synodus, Sadoc & Abimelech filio Abiathar pontificibus 1. Paral. 24. (Nempe vica gerebat Abiatharis summi Pontificis) Gad vidente & Nathan propheta 2. Paral. 29. In ea congregauit Dauid omnes principes Israel, sacerdotes & Leuitas. De reformanda Ecclesia, & Ecclesie ministerijs, Sacerdotibus in 24. ordines distinguendis, Leuitis in diuersa templi ministeria, officia, sortes distribuendis &c. 1. Paral. 24. 25. 26. Hoc tangit Ioseph. lib. 7. Antiq. cap. 9. vbi docet Dauidem reformasse institutum Moysi (Deut. 18. vers. 7.)

3. Reg. 6.

f. Salomon templum ædificare cœpit. an. 4.

3146

3150.

Sadoc pontifice. Laostene rege Assyriorum 31. an. 45.

Jonathan, Iddo & Abia Sionite prophetantibus.

Argestrato Lacedæmoniorum & Labote an. 37.

Ixione & Agelao an. 37, Corinthiorum.

Agasto an. 36. Atheniensium Archonte.

3150.

Calcol & Dorda fratres sapientiz, philosophizque enco-
mio insignes. *Ioseph. lib. 8. Antiq. cap. 2.*

Sapientes Orientis celebrantur. *3. Reg. 4.*

Vt Dauid Græcorum lyricis, ita Salomon Dramaticis
antiquior est.

Sub finem ætatis amissum per idololatriam Spiritum S.
recepit & scripsit Prouerbia, vbi sanctæ vitæ præcepta dat,
Canticum Canticorum, id est, Drama siue parabolam de in-
tima Dei vel filij Dei cum sponsa Ecclesia coniunctiōe at-
que charitate, denique Ecclesiasten, de mundi contemptu.
Seder.

Ecclesiasten continere pœnitentiã Salomonis, cum
de ante acta vita tum maximè de idololatria, inque eius re-
suscitentiz testimoniũ editum esse Hebræi putant. Cuius-
modi etiam narrat de prouerbij *Hierony. in 43. Ezech.* Ipse
externi templi fabricator Salomon peccauit & Deum offen-
dit, licet postea egerit pœnitentiã scribens Prouerbia, in
quibus ait nouissimè. Ego egi pœnitentiã, & respexi vt eli-
gerem disciplinã.

Cetera eius opera innumerabilia *3. Reg. 4. interciderunt.*
Philosophatus est à Cedro, quæ alias arbores celsitudine
vincere conatur, ad hyssopum vsque arborum minimam.
Octo millia librorum composuit, nempe 5000. odorum &
carminum. 3000. Dramatum, parabolarum & *εὐνοίας.* Quo
tempore in Aegypto omne doctrinæ sapientizque genus
florebat. *3. Reg. 4. 10. lib. 8. Antiq. cap. 2.*

Inter illos erat liber precationum siue præcantionũ, quo
docebat modum depellendarũ ægritudinum: Illum esse pu-
to, què R. Kimhi inscribit de morborũ curationibus è Tal-
mudicorum traditionibus com. in cap. 4. *3. Reg.* quo ma-
iores vsos ait instar Hippocratis & Galeni. Reliquerat & li-
brum de exorcismis siue adiurationibus ad fugandos dæ-
mones. Nam facultatem contra dæmones callebat dono
sibi diuinitus inspirato. *Ioseph. lib. Antiq. 8. cap. 2.* quem Ori-
genes tractatu 35. in Matth. sua ætate extitisse significat.

Hinc detegitur igne vindicanda Magorum nostri tem-
poris impostura, qui nomine Salomonis abutuntur ad dæ-
mones euocandos, cum è cõtrario eos non euocare sed pel-
lere suis libris docuerit. E quibus exorcismos Vetus synago-
ga desumpserat in dæmoniacorũ solatium & liberationem.
vsurpatos Christi sæculo A. C. 9. & adhuc vim habentes Io-
sephi temporibus inspectante miraculum Vespasiano. *lib. 8.
Antiq. cap. 2.*

Nempe quendam modum exorcisandi condiderat, quo
dæmones adiurati ex obsessis pellebantur corporibus, cui
officio mancipati Exorcistæ vocabantur *Dist. 21. S. 1. Zonar.
tom. 1. cap. 58.*

Libri ergo Salomoni impiè attributi sunt, qui inscribun-
tur Salomonis incantationes, 2. Clauicula Salomonis, 3. An-
nulus Salomonis. Nam eorum primus apertè est sceleratus,
medius continet elementa & institutiones magicas, est que
veluti clavis Magiæ ad dæmonas circulis, characteribus, va-
rijs figuris, ceremonijs, & eiusmodi absurditatibus illici-
dos, etiam si ita incipiat, Initium & finis libri huius, est ti-
mere Deum. Tertio doceri aiunt, quo pacto dæmon in gem-
mam annuli accersatur & illigetur.

Templum à Salomone constructum annis cctum & qua-
draginta tribus, priusquam Tyrj Carthaginem coloniam
conderent. *Ioseph. lib. 8. Antiq. è Tyriorum annalibus, & lib.
1. contra Appionem.*

Apud

Anni
mundi.

3146

3150

Anni
mundi.

3146

Apud Aegyptios regnabat Vaphres; *Euseb. lib. 9. de prepa.
ex Eupolemo.*

Auctis tabernaculi rebus, templum mirabile construit,
inuentis inter Israëlitas centum quinquaginta tribus milli-
bus profelytarum, qui operas suas præstare possent ad lapi-
cidinas, & ad lapides saxaque in locum opportunum expor-
tanda. *2. Paral. 2.*

Tabernaculum antea mobile & portatile, nunc primum
cœpit figi.

Templum istud augustissimum, septem mundi quæ ha-
bentur miracula superas, tres præcipuas habuit partes, tem-
plum clausum, 2. Atrium interius siue sacerdotũ, 3. Atrium
exteriũ siue populũ, in quo porticus constructa est à Salo-
mone, postquam ille ædem totam perfecisset. *3. Reg. 7.*

Progressu tẽporis atrium istud exterius interstitio mu-
rorum fuit separatum, vt anteriore parte viri, posteriore
fœminæ continerentur, sacerdotumq; ad atrio remotiores
essent, vnde atrium nouum. *2. Paral. 20.*

Hæc autem omnia atria suas habuerunt porticus ad Me-
dicæ & Septentrionis latera, quibus vel imber vel æstus
vitari possent. Tandem atrium profanum siue gentium, in
quod exteri & Israëlitz non purificati, ad precandum con-
uenire possent, accessit.

Vniuersa hæc muro cingebantur, à quo totum spatium
vsque ad atria contentum mons domus dicebatur, domus
Dei, mons Moria. Nempe in eodem môtis tractu sunt qua-
tuor colles siue iuga, quæ quandoque vna appellatione Sion
dicuntur, aliquando varia sortiuntur nomina. Primus est
Sion, qui ob sui altitudinem respectu totius terræ, specula
interpretatur. In eo erat arx dicta ciuitas Dauid, quã à Hie-
rusalem dirimebat hiatus quidam siue Melo. *2. Reg. 5.* Illic
erant sepulchra Dauid & Regum. Secundus iste Moria, Ter-
tius Acra vbi noua ciuitas. Quartus Golgota.

Omnia illic auro, argento, rebus alijs pretiosissimis con-
stabant. Ac vt cultus Dei esset honorificentior, præter Che-
rubos Mosâicos formam iuuenum alatorum ostentantes,
similibus sacris imaginibus omnia resperfit etiam templi
parietes & introitum, *sub finem 6. capitis 3. Reg.*

Primæ hęc templi partes sua etiam habebant membra, quæ
breuitati consulens prætereo.

Sadoch de Eleazaris familia adipiscitur pontificatum de-
posito à Salomone Abiatharo, qui erat de posteris Heli, at-
que ad eò Ithamaris.

Traditum per Mosẽ à Domino sacrificij veteris ordi-
nem, vt paulo ante Dauid, Salomon, Sacerdotum & Leui-
tarum ministerio, cãtorum multiplici numero, Psalmorum
diuinorum tripudio, templi & altaris illustri gloria, sacro-
rumque vasorum multitudine splendidius amplificauit. *Ru-
pertus lib. 2. de Offic. Eccl. cap. 21.*

Sadoch Hebræorum summus pontifex octauus, *Euseb.*
nonum ab Aarone Hebræi faciunt.

Magnificentiã ipsius rursus eluxit in publicis ædificijs
construendis.

Domum regiam sibi, alteram vxori, tertiam æstiuam, ex-
tra urbem, quæ & domus Saltus libani appellatur, quod puro
libani ligno constaret, denique vrbs totius muros à funda-
mentis extruxit, in quibus omnibus superbè excitandis 13.
totos annos consumpsit.

Regia eius tres summas habuit partes, porticum Iudicij
cum folio regio, Atrium ac denique ædes ipsas, Muri omnes

E 4

extrin

extrinsecus lapidei, intrinsecus cedrini, ad pulchritudinem, durationem & sanitatem.

Vrbes etiam multas, & in Iudea & alibi, vt Palmyram iuxta Euphratem magnificentia suæ testes condidit *Ioseph.*

Non erat argentum nec alicuius pretij. putabatur in diebus eius. *3. Reg. 10.* Quod sic est interpretandum. Nihili faciebat Salomon aurum & argentum, minus fortasse etiã quàm lapides. Erat enim nimis magnificus & sumptuosus. Non quod alijs, præsertim populo, esset carissimum. Quoniam in hac Regis abundantia, luxu, sumptibus, largitionibus, populus egebat, oppressus haud dubiè regijs exactionibus & tributis, quæ ideo Salomon cogebatur augere, vt suæ profusioni satisfaceret. Id ex historia Roboam filij constat.

Anno ætatis decimo, vel vndecimo ad summum, genuit Roboam, etsi puer non dicitur posse gignere ante 13: annum & vnum diem. *R. Isaac.* Hoc facile probatur, quoniam Roboam annum 40. vitæ agens patri 52. annos nato successit ex *3. Reg. 14. & 11.*

Makeda Aethiopum regina (Item Aegypti. *Ios. lib. 8. An. c. 2.*) à Saba Nili insula, postea à Cabyse Meroe appellata, ad Salomonè venit, de lignis, arboribus, & cæteris rebus naturalibus præsertim auditura. Filium ex eo conceptu nom. Mellich, deinde Dauidem, regnadi iure fœminis sublato Regem renuntiauit, & nobili imperio Preto Ioannis (quod hodie etiamnum viget) principium dedit. Ex quo iam tot annos primo legem, deinde Euangelium per Eunuchum & Philip-pum Apostolum prædicatum seruant, extremam manum adhibente Mattheo. *Ex historia Aethiopica.*

In Aethiopiam secum duxit 12. Iudæorum millia. mille scilicet è singulis tribubus, quibus ibi magno numero propagatis, iam Aethiopes, præsertim nobiles se è semine Israelis esse gloriatur. Ob eamq; causam etiam nunc circumciduntur, non quidem ob salutis necessitatem, vt ipsi obijcientibus Paulum respondent, sed ob sanguinis prærogatiuam. *Ex eadem historia.*

Hinc fortasse abrepta occasio historię vel potius fabulę de Iudæis fluuio sabbatico in Aethiopia clausis, & eorũ imperio florētissimo apud Eldad Danium, quem olim vertimus.

Regina Saba plantam Balsami dono detulit ad Salomonem, quam & ipse plantauit in agro Hiericuntis. *Ioseph. lib. 8. Ant. cap. 3.* Eam postea sola Iudæa aluit, *Plinius.* Hodie sola Aegyptus, vbi etiam fertur sterilesce-re.

Habuit Salomon naues trajcientes in Tharsis Indiæ regionem ad aurum, argentum, lapides pretiosos, Pauones, &c. *2. Paral. 8.*

Inter hæc est aurum quod appellatur in Hebręo *ibid. c. 3.*

Paruaim, quasi allatum ex vtroque Peru, quod hodie parret Hispano. Eandem nauigationem repetere voluit Iosaphat cap. 20. nec probabile id intelligi de nauigatione vulgari Indica. Nam illa per mare Rubrum semper fuit triticissima & cognita vniuersis gentibus, sine qua Orientis opes ad Syriæ, Afiæ minoris, Phœniciz, Africæ, Europæ regiones nunquam alioqui peruenerunt.

Dum ergo Scriptura hoc de Salomone & Iosaphat veluti singulare notat, posito etiã Paruaim vocabulo, quod dualis est numeri, quis non cernit nouum hunc orbem nominari? Qui potuit ab ipsis aperiri sulcato mari siue versus Occidentem more Hispanico, siue versus Orietem Molucis præternauigatis, vt faciunt Lusitani.

SALO-

Anni mundi.

3146.

3150.

Anni mundi.

3150.

3150.

3186.

3186.

QVINTA

Æ T A S.

Quæ incipit anno mudi. 3150.

3. Reg. 11. a Salomon regnauit ad huc an. 36.

Pontifice & prophetis iisdem.

Rege eodem Assyriorum, Laosthene.

Iisdem apud Lacedæmonios Corinthios & Athenienses regnantibus, deinde

Archippo Athenarum Archonte an. 19.

a SALOMON præter alias sapientiæ dotes, etiam numeratur inter 10. Psalmorum conditores à D. Hier^{on.} *Prolog. in Psal.* quod 72. & 127. eius nomen præferant. ^{cu} & tres sequentes 128. 129. 130. tribui debeant, quia *averiypa qoi* ad proximum auctorem referuntur. Hebræi decem quidem faciunt, imo verò vndecim, sed Salomonem prætermittunt, eius loco Adamum & Melchisedech sustituentes. *Kimbi præsin Psal.*

Profana Rege Salomone.

Ante Homerum extiterunt hi poëtæ in Græcia, Linus, Philammon, Thamyras, Amphion, Orpheus, Musæus, Demodocus, Phenius, Sibyllæ, Epimenides Cretensis, Aristæas Proconesius, Asbolus Centaurus, Iatis, Drimon, Euclydus Cyprius, Orus Samius, Protenidas Atheniensis. *Euf. lib. 10. Præp. cap. 3.*

Olenes, Lycus, Pamphus Atheniêses, Orpheus filius Calliopes hymnographi. *Pausanias.*

Homerus, centum annis plus minus post bellum Troianum, *Cassius apud Gellium lib. 17. cap. 21.* sexcentis ante Aristotelem. Centum triginta ante primam Olympiadem. *Porphyr. Cornelius nepos.* Ante cæcitate Melesigenes appellabatur. Eius ortum septem Græcorum ciuitates gloriosè sibi vindicant. Cuius poësi nullum opus apud Græcos vetustius extare in confesso est. *Ioseph. lib. 1. contra Appionem.*

Nam Lini, Orphei, Musæi, Phenij, & Aristææ proconesij poëtarum, qui vno sæculo erant antiquiores, vt potee deorum suppares opera perierunt. *Ibid.* Suæ poëscos argumentum desumpsit è Coruino Ilicensi poëta, Palamedis discipulo. *Suidas.* Sybillinos versus plurimos suis versibus inserens. *Solinus ex Boetho.* Adijt sapientiæ ergò sacerdotes Aegyptios. *Iustinus in Parænetico.* Non modo cæcus fuit, sed & victum errans per omnes propè terras sibi emendicauit. *Pausanias in Corinthiacis.* Eius & Hesiodi anitnas pendentes ex arbore serpētibus illas vndique vexantibus, graues dare pœnas retulit Pythagoras, eorum causa, quæ finxerunt de dijs.

Ionica emigratio, in qua quidam Homerum fuisse scribunt. *Eufeb. de qua mox.*

Pelagii mari potiuntur. *Nang.* Cum hoc ætate conditas aiunt, item Magnesium in Asia. *Ibid.*

Chabreus filius Cheopis rex Aegypti. *Diod. lib. 2. cap. 2.* Est ille Vaphres, cuius ad Salomonem & vicissim Salomonis ad ipsum extant literæ, apud Eusebium ex Polemone lib. 9. Præpar. cap. 4. & apud Clementem Strom. lib. 1. ex Alex. Polyhist.

Hiram rex Tyri post patrem Abibalum, regnauit an. 34. *Ioseph. ex Menandro Epheso contra Appionem.*

Baleastartus filius regno successit. Hinc Abdastartus, &c. Nam sequentes reges Tyriorum, nomen Astartæ deæ apud ipsos cultæ ferè adiunctum habuerunt.

Colonia Ionica deducta annis 140. post Troiam captam. *Clem. Strom. lib. 1. ex Eratostene.* Sexaginta annis post Heraclidarum descensum. *Plutarch. in Homero.* Coloniz rex Androclus Codri filius, Ephesum iam fundatam, & templum ab Epheso & Cræso indigena, ante Herculeum & priorem illo Bacchum, amplificat. *Pausa. in Achaicis.*

Pyscus

Pyfeus Thyrenus pirata Italiae tubam inuenit. *Plinius lib. 7. cap. 56.*

b Regnum bifariam per feditionem diuiditur: huius maiori parti in Samaria praeficitur Ieroboam, quod Roboam spectis seniorum consilij s, leuationem publicorum tributorum admittere noluisse, Achimas pontifex.

Semeias vir Dei dehortatur Roboam ne bellet contra decem tribus, quae se defecerant. *3. Reg. 12. Iddo adhuc propheta.*

Ioam (sic enim nominatur ab Epiphano) praenunciat Iosiam regem trecentis post annis nasciturum, qui idololatriam destruat: cumque reuenteretur ab increpando Ieroboam impietatis religionis, in via a leone occisus est, quod cui-dam se ad cibum vocanti inconsulto Deo paruisset, sed tamen leo assidens illatum corpus serauit, dum in funus efferretur. *3. Reg. 13.*

Iadon vocatur a Ios. lib. 8. Antiq. cap. 2. Sameas, a Tertul. contra Psychicos.

Iudaei, ne cum schismaticis Israelitis vilo sacrorum vsu communicarent, eam literarum formam, quae nunc vtitata est, id est, quadratam, mutatis prioribus figuris condiderunt, ac illas, quae Samaritanarum literarum deinceps sunt nominatae, reliquerunt. *R. Mos. Gevundensis sub finem Pentateuchi.*

Regno Israelis. i. decem tribuum constituto, regnum Iudaeorum deinceps in duo scissum permansit, Catholicum scilicet, & haereticum. Catholicum, quod peculiariter nomen Iuda retinuit, tres capitabat tribus, Iuda, Benjamin, & Leui. Nam Leuitae antea per totam terram dispersi, sese receperunt ad legitimum Ecclesiae locum. Haereticum, pro regia habuit Tirsam, deinde Samariam. Retinuit Circumcisionem, & ceteros ferè cultus Mosaicis, nisi quod eos subinde variabat nouis & peregrinis vicinarum gentium ritibus, vt nulla religio solet esse constans & firma apud eos qui se semel ab Ecclesia distaxerunt. Prophetae Leuitis fuerunt animosiores. Nam in eo etiam sua collegia atque conuentus continuauerunt, vt ex Eliae & Elisei historijs liquet.

Profana Roboam rege.

Thracis maris imperium possident. Bithyniam nauali praelio capiunt, transeuntes a Strimone.

Samos struitur Partheniae nomine in mari Ionico.

Smyrna, quae antea Naulochus ab Amazonibus ampliatur.

Smendis siue Sefacus Aethiopes & Phoenices Circumcisionem docuit, templum spolijauit. *3. Reg. 4.*

Safochis secundus legumlator apud Aegyptios. *Diod. lib. 3. cap. 5. Iust. Martyr orat. ad gentes.*

c Zaram regem Aethiopiae parua manu vicit, qui irruerat in terram Iuda cum decies centenis millibus militum & curribus trecentis, quantum exercitum nullus vnquam regum duxisse memoratur in historijs, etiam profanis. *2. Paral. 14.*

Zara victus decimo quinto anno Afae restituit, quaeunque Sefac rex Aegypti de templo abstulerat. Chuseus siue Aethiops dicitur, quod quidam interpretantur Arabem. Nam Scriptura duplicem Aethiopiam statuit, vnam cis mare rubrum in Africa, alteram vltra in Arabia.

Abimelech pontifex max. *3. Reg. 15.* Anani propheta bella in Afam exortura, quod hominibus, non Deo fidisset, vnde & in neruum conijctur. *2. Paral. 16.* Hanani videns. Ioram propheta,

Iehu

2. Paral. 12. b Roboam an. 17. 3186.

Achimaas pontifex. 3203.

Samaia & Iddo prophetis.

Phiriciade Assyriorum 32. rege an. 30.

Ieroboam filio Nebat Israelitarum siue decem tribuum regni conditore an. 22. 3. Reg. 14.

Labote Lacedaemoniorum.

Agilao, deinde Prymina an. 35. Corinthiorum.

Archippo, mox Thersippo an. 41. Athenarum Archonte.

Abia an. 3. 3203.

Ibid. ca. 13. Azaria pontifex eodemque propheta, Iddo propheta adhuc superstitite.

Iisdem Regibus.

Ibid. ca. 15. c Afa an. 41. 3206 3247.

Abimelech pontifex.

Ioram, Azaria filio Obed, Hanani & eius filio Iehu prophetantibus.

Eodem Phiriciade, deinde Ophrateo 33. rege an. 20. Assyriorum.

3. Reg. 16. Ieroboam Israelitarum, Nadab an. 2. mox Basa an. 2. & per ordinem Ela an. 2. Zamri dieb. 7.

Et Amri an. 12.

Atheniensium Thersippo deinde Phorba an. 31.

Lacedaemoniorum Labote Doristo an. 20. Agefilao an. 44.

Corinthiorum Prymina deinde Barci an. 35.

3. Reg. 22. d Iosaphat an. 35. 3247.

Ioachas pontifex. 3272.

Iehu filio Hanani, Abdia, Michaa, Iehiele filio Zachariae, Eleazaro filio Dodia, Elia & Eliseo, vatibus

Assyriorum regibus

33. Ophrateo,

34. Ophratene an. 50. 3272.

Anni mundi. Iehu filius Hanani vaticinatur contra Baasa regem Israel, a quo & occiditur. *3. Reg. 16.* Azarias praedicit regnum Israel futurum, absque Deo vero, sacerdote, doctore & Rege. *2. Paral. 15.*

Afa filiam Amri regis haeretici, dedit vxorem filio suo Iosaphat. Vnde prima impietatis, & mox infelicitatis labe in regno Iuda: Aegrotans non querit Dominum, sed medicos suo magno malo. *2. Paral. 17.*

Regni eius vicessimo sexto rex Israel Baasa moritur, & succedit Ela filius, *3. Reg. 16.*

Imo vero eius tricessimo sexto, Baasa ascendit in Iudam oppugnaturus Rama. Respondeo, vicessimo sexto non regni Afae, sed bellorum siue temporis, quo Afa bellis praesertim a Baasa per annos 24. iactari coepit. Ideo enim nominatim decem eius annis primis terra quieuisse annotatur. *2. Paral. 14. vers. 1.* Quibus si addas viginti sex bellorum, trigessimus sextus incidet in hanc Baasa expeditionem, qui & diserte *3. Reg. 15. vers. 15.* bellum gessisse cunctis diebus suis (.i. 24. annos regnavit) cum Afa memoratur.

Sesoltris rex Aegypti tertius apud Aegyptios legislator. *Diod. lib. 3. c. 5. Iust. Martyr. paren. ad Gentes. vbi Sefonchos. Samaria e pago vrbs conditur ab Amri. 3. Reg. 16.*

Profana rege Afa.

Agefilao rex Lacedaemoniorum iustissimus.

Barcis Corinthiorum, a quo Barcidae. *Euseb.*

Benadab Syriae, qui regem Basa contra Iudam insurgentem vicit. Psephudes Aegypti.

Deductio Coloniae Ionicae centum quadraginta annis post Troiana tempora. *Clem. Alex. lib. 5. Strom. ex Aristarcho. vel 180. Euseb. chron. ex Philocoro.*

Ab Heraclidarum descensu ad coditam Ioniam fuere anni sexaginta. *Ibid. Clemens ex Erasmostene.*

d Elias currus & auriga Israel, vir pilosus, zona pellicea incinctus, magno zelo religionem tuetur. *3. Reg. 1.* Iam translatus in caelum. *4. Reg. 2.* ante decimum octauum regni Iosaphat. *4. Reg. 3.* misit caelitus literas ad Ioram regem Iuda, filium Iosaphat, in quibus fata eius explicabat. *2. Paral. 21. Et Iosaph. lib. 9. Antiq. cap. 2.* Ita sanctis mortuis res viuorum sunt curae.

Quidam Hebraeorum putant Eliam in illo suo raptu laxatum corpore & in sua solutum elementa, vbi ad ignis sphaeram peruenisset. *Kimbi in Malach.* Alij nesciri quid ex eo factum sit, vt Ioseph. *lib. 9. Antiq. cap. 1.* Talmudici seruari ad finem vsque mundi, quae nostrorum etiam vetus est sententia apud Athanas. *Dialog. 5. de Trinit.*

Hinc Seder Olam, cap. 16.

Septem homines dantur, qui mundi durationem continenti serie metiuntur, Adam, Mathusalem, Sem, Iacob, Amram, Ahias Silonites, & Elias, qui adhuc superstes est & incolumis (ועריו וראו קיים) cap. 17. Apparebit secundo in aduentu Christi (hoc impletum in Transfiguratione.) Deinde recondetur, donec tertio appareat aduentu Gog & Magog. Interea autem scribit gesta omnium aetatum & temporum. *Et paucis post versibus.* Misit literas ad Ioram regem, annis septem post suam translationem.

Michas Iemla praedicit populum dispergendum, & Achab regem Israel occidendum, 400. Pseudoprophetae. *2. Paral. 18.* quorum princeps Sedechias & Eliezer. *3. Reg. 22.*

Abdias vaticinatur in Idumeos, Ecclesiaeque aedificationem & propagationem libello vnico praedicit. Prophetas pascit

pascit in specubus. Nam Hebręi veteres hunc eundem esse tradunt.

Iahiel & Eleazar vaticinationis munere funguntur apud Iosaphat.

Iosaphat legisdoctores & magistratus probos vbique constituit. Hiel reedificauit Hierico. 3. Reg. 16. Profana Rege Iosaphat.

Quarto Rhodij mari potentes per 23. an. Euseb.

Allobrox Gallos regit.

Habis magnus post Gargorim auum crudelissimum

Curetum rex in Hispania.

Adad Syrorum. Ofochor Aegyptiorum.

Ioram rex Iuda Athaliae coniunx sequi cepit peregrinam religionem. Nota quantum detrimenti affinitas impiorum & hereticorum afferat.

Idumęi à Iuda deficiunt, & priuatum regnum cōstituunt.

Ioram rex Israēlis à seruo successore suo interficitur.

Ionadab filius Rechab clarus propheta. 4. Reg. 10. Amicus Iehu regis Israel, ortus ab Hobab, siue Iethrone Moſis socero. Cuius filij, ex præcepto patris, tanquam peregrini & hospites super terram, seorsum ab hominibus in tabernaculis habitabant, domum non ædificabant, sementem non ferebant, vineam non plantabant, neque vinum bibebant. Denique auctor fuit ordinis siue instituti Rechabitarum, quorum regulam sigillatim percenset. Hier. 35. cap. Eo enim vsque, hoc religiosorum virorum institutum durauit, nempe per 300. plus annos.

Hi similiter ex istius disciplina in perpetuum vino abstinabant, habitabant in tabernaculis, nihil possidebant proprium, nihil emere poterant, carentes ædificijs, agris, vineis, feminibus, etiam in communi. Vocantur scribæ siue doctores 1. Paral. 2. vers. ult.

Sub Ioram Ioarib summus pontifex. Sub Ochozia Iosaphat. In Seder.

Eliseus uir & inuſtatis operibus insignis. 4. Reg. 12. Ad eius ossium contactus suscitatur mortuus. 4. Reg. 13. Construxit cellas prophetis in Hiericuntis solitudine. Manauit institutum & loci religio ad posteros. Fuirque desertum hoc vsque ad Engaddi ab Essenis habitatum, hominibus continentię incredibilis, de quibus postea.

Prophete munere fungitur apud Israelitas, siue 10. tribus annos circiter sexaginta. Nempe à 19. Iosaphat, vsque ad Amasiam septimum.

Profana rege Ioram.

In Aegyptiorum historia, Chronographi iam hic sequuntur Herodotum (non Eusebium) qui suam relationem orditur à Cheope, quem regnasse ait annis 50.

Rhodij mare obtinent.

h Vt Ochozias plures vno anno regnauerit, siue solus, siue aliter, non est probabile, ne sint à Roboam ad sextum Ezechiae, quo euerſum est imperium decem tribuum. 281. anni. Sic enim successio regum Israel quæ continuata fere serie, successioni regum Iuda respondet in lib. Regum & Paralip. nimium. i. 42. annis ab altera superaretur. Nam à primo Ieroboam vsque ad vltimum Osee, qui regnum illud amisit, anni tantum numerantur 241. Hinc adducor vt credam cum veteribus Hebręis, quos sequuntur R. Selomo. & R. Leui, errare eos, à quibus Ochozias 21. an. id est, 20. cum patre, & vno solus regnasse fertur, ex eo quod 2. Paral. 22. quadraginta duos annos, & 4. Regum 8. viginti duos tantum natus, regni

Israelitarum Achaban. 22.

Ochozia an. 2. Ioram an.

12. 4. Reg. 3. 3272

Isdem Lacedæmoniorum, Corinthiorum, Atheniensium regibus.

g Ioram an. 8.

4. Reg. 8. Pontificatum administrante Ioarib. 3272.

Eliseo & Ionadab Rechabita prophetis. 3280

Ophratene rege Assyrior. 34. an. 50.

Ioram Israelitarum an. 12.

Agelao an. 30. Corinthiorum.

Agefilao Lacedæmoniorum.

Mezade Athen. Archonte an. 30.

h Ochozias. an. 1. 3280

Iosaphat summo sacerdote. 3281

Eliseo propheta.

Ophratene rege Assyrior. 34.

Ioram rege Israelitarum.

Lacedæmoniorum Archelao an. 60.

Isdem Corinthiorum & Atheniensium. 3281.

Egyptiorum Cheope. an. 50.

Anni mundi.

3281.

4. Reg. 11. i Athalia, an. 6. 3281.

Ioiada Pontifice.

3287

Eliseo propheta.

Ophratene Assyrior. rege.

Iehu rege Israel, an. 28. 4. reg. 10.

Lacedæmoniorum Archelao.

Corinthiorum Agelao.

Athenarum Mezade.

Egyptiorum Cheope.

4. Reg. 12. k Ioas Ochozias minimus filius, annis 40. 3287

Ioiada & Pedaia Pontificibus. 3327

Zacharia Ioiada filio sacerdote simul ac propheta.

Ophratene, deinde Ocrasape 35. an. 42. Assyrior. regibus.

Iehu, deinde Ioachaz. an. 17. Israelis regibus. 3327

gni clauum suscepisse proditur. Nam vtroque loco Ioram tantum octo anni, & Ochozias vnus assignantur. Qui igitur, inquit, potuit Ochozias quadragesimo 2. ætatis inire regnum, cum pater mortuus sit quadragesimo? Num filius antiquior erat patre? Audi R. Leui. Sanè, inquit, anni 42. qui recensentur in libris Paralip. non sunt accipiendi ab ortu Ochozias, sed à tempore quo vixit regnum Amri, quod Ochozias, qui erat de eius semine (ex parte matris) contigerit, vt occideretur cum Ioram rege Israel. Id apparet ex eo quod post 31. annum Ase, regnauit Amri an. 6. in vniuersum Israel (4. Reg. 16) & Achab filius eius 22. & Ochozias (alter) duobus. Ioram autem Rex quoque Israel, erat in anno regni sui duodecimo. Vides 42. annis regnum Israel stetit penes familiam Amri. Hac ille.

R. Ioseph facilius ista narrat. Postquam (inquit) Ase dedit in vxorem filiam Amri filio suo Iosaphat, Dominus consumere domum Dauid cum domo Achab decreto sanxit.

Tres reges se ordine consequentes, Ochozias, Ioas, Amazias (Athaliae prætermitto, quæ & ipsa miserimè & iustissimè cæsa est) violenta morte perierunt, quod Deum certis criminibus offendissent.

Falso Philo ab Anno suppositus, posteritatem Salomonis in Ochozia desisse narrat, vt regnum Dauidis ad familiam Nathan deueniret, nempe seruato vno Ioab ex ea familia. Nam Ioas legitimus fuit Ochozias filius 4. Reg. 11. 2. Par. 22. Profana rege Ochozia.

Tyberinus Syluius Latinorum rex, qui submersus, ex Albulæ flumine Tyberim fecit.

i Athalia regis Achab filia perhibetur. 2. Para. 21. quæ impulit filium Ochoziam vt impie ageret. 2. Para. 22.

Extinguit totam stirpem Salomonis, præter paruulum Ioas, quæ Ioiada sacerdos clā domi in spem regni educauit. Iehu in Samaria delet Baalis, siue bellicultum & tēplum. Azaël rex Syriæ Ludæos affligit.

Externa Athalia.

Pygmalion Tyri rex an. 40. cuius anno septimo soror Didocarthaginem condidit. Ioseph. lib. 1. contra Apionem.

Felinius Thufcorum rex, Felinam metropolim Thufcorum condidit, & ei regioni, quæ postea Gallia Aurelia & Aemylia à Romanis dicta est, Felinæ nomen reliquit. Cato de Orig. k Ioas restaurandum curauit templum duorum superiorum principum impietate neglectum, imò verò per Athaliae penè dirutum, 4. Reg. 12. bonus princeps initio, pessimus ad extremum.

Ioiada pontifex, qui solus post Mosem vixisse 130. an. legitur. Zacharias eius filius, qui in ipso tēplo occiditur. Huius sanguis vsque ad aduentum Nabugodonozoris, instar olę bullientis, quasi vltionem deposcens, feruente traditur.

Nec id Rex impunè tulit, Nam & ipse occisus à duobus feruis suis. 4. Reg. 12. Phadaia Pontifex.

Ex quo Ioas Zachariam occidit, cessarunt Dei in polluto templo responsa & oracula ex Debir (secretiore parte templi, in qua erat propitiatorium) & ex Ephod (ornamento Pontificio) Epiphani.

Azaël, deinde filius Benadad, reges Syriæ.

Profana Rege Ioas.

Hesiodus Asecreus poeta & sacerdos musarum, in Helicone, centum annis post Homerum 32. ante primam Olympiadem ex Porphyrio. Scripsit deorum generationem in Helicone musarum instinctu. Quam Theogoniam

Græcis primos Homerum & hunc Hesiodum cōposuisse, annis ante se quadringētis scribit Herodotus lib. 2. Ita Hellenismus recētissimus: Et tamen non à Deo mundi fabricatore, vt Ouidius, qui hoc ad Hesiodum ex Hebræis addidit, fumpfit exordium, sed à Chao, rudis inordinatæ que materiæ confusa congerie.

Homerum & Hesiodum coniungit Herod. lib. 2. his verbis. Hesiodus & Homerus, quos quadringētis non amplius annis opinor ante me extitisse, fuere, qui Græcis deorum prolem introduxerūt, eis que cognomina & honores, & diuersa artificia & figuras attribuerunt. Cætera apud Gellium lib. 3. cap. 11. & lib. 17. cap. 21. & Clement. lib. 5. Strom. Velleius lib. 1. 120. annis distinguit.

Lycurgus Lacedæmoniorum legislator.

Carthago ante urbem Romam 72. annis ab Elisa Didone condita creditur, id est, sub regis Ioas annum 30. Oros. lib. 4. cap. 6. Hinc lingua Punica Syriacam redolet apud Plautum, & nomen Cartaginis Syrum est. Nam Carta apud Syros urbem significat. Go mediū. Cartago q. media vrbs. Tyri scilicet media pars, ad eam ædificandam cum Didone confluxerat. Pigmælionis regis anno 7. Menander Ephesius apud Ioseph. contra Appionem. 143. annis & 8. mēsis post templum Salomonis. Ibid. ex Tyriorum archiuis.

Phryges quinto obtinēt maris imperium annis 25. Euseb. Ocrasapex rex Assyriorum. Anacyndarapes vocatur à Strabone. Nescias vltra prolatio potior, nam nomina regū Assyriorum, Aegypti & cæterarum mundi partium apud Herodotum, Ptolomæum, Strabonem, Eusebium, &c. non satis purè ad posteritatem peruenerūt. Iuxta illud, nomen impiorum putrescet, Prouer. 10. & Eccl. 41.

Sub extremam vitam Ioas Cyprij maris imperium sexto loco consequuntur an. 34. Euseb.

Bon Thufcorum rex. à quo regio Bononia. Cato de Orig. k Sedechias Pontifex. Ionas vaticinatur in Ieroboam filium Ioas regem Israel, vel potius de victorijs & restitutione Damasci & Hemath (quam Antiochiam quidam esse volunt) & terminorum regni Israelici facta per Ieroboam regem Israel cōtra Syros. Niniue eius tempore erat magna, itinere trium dierum. Diodor. Sicul. lib. 3. ambitu stadiorum 480. i. leucarum 30. longitudine autem stadiorum 150. i. leucar. nouem: concionatur in Niniuitas, vt ex eius libro cōstat. In Seder Olam reponitur sub Athalia & Ioas regibus Iuda, & Ieroboam rege Israel. Discipulusque fertur Helisei, missus ad consecrandum Iehu in regem Israel in Ramoth-Galaad, cap. 18. Vnum eundemque esse Ionam, qui has duas prophetias fuderit, testantur Hebræi omnes, & Iosephus lib. 9. Antiq. cap. 11.

Quidam hic inter Amaziam & Oziam è suo cerebro interregnum 10. aut 11. annorum faciunt, citra vllum scripturæ vestigium. Vnica regum Israel & Iuda collatione nituntur. Atqui illa vt infra docebo, propter cōfusiones & varios motus regni Israel hæretici est fallacissima, nec satis liquidò statui potest.

Amazias vicit Idumeos, qui sub Ioram defecerant. Viti deinceps nullum habuerunt regem. Seder cap. 20. Occisus est in Lachis.

Profana rege Amasia.

Huius tempore collocatur Sardanapalus, Græcis Tonoscoleros, an. 20. sed quam rectè mox.

Strato Tyri rex, præter quem serui reliqui omnes domi-

nos

Lacedæmoniorum Archelao.

Corinthiorum Agelao.

Eudemio an. 25. Aristemede an. 35.

Atheniensium Mezade.

Diogenete an. 28. Pherado an. 19.

Aegyptiorum Cheope.

k Amazias an. 29.

Sedechia pontifice.

Amos regis Amazie fratre, patreque Esaiæ & Iona prophetantibus.

Ocrasape Assyriorum.

Ioas & Ieroboam an. 41. Israelitarum Regibus.

Lacedæmoniorum Thaleco an. 40.

Corinthiorum Aristemede.

Atheniensium Pharedo, deinde Atriphron an. 20. Archontibus.

Aegyptiorum Cheope, deinde Cephrene an. 56.

3356

Anni mundi.

3356.

3408

m Ozias qui & Azarias an. 52.

Ioel summo sacerdote.

Osea, Amos, Esaias, Iona prophetis.

Phul Nabonnassare 37. annis 48. Assyriorum.

Ieroboam filio Nabat & per ordinem Zacharia mens. 6. Sellum mense vno. Menahem an. 10. & Phaccia an. 2. Israelitarum regibus.

Cephrene Aegyptiorum & per ordinem Mycerino an. 6. Azychi an. 6. Sabacho an. 50.

Romulo Romanorum rege primo an. 38.

Lacedæmoniorum Thaleco deinde Alcane an. 37.

Chorinthiorum Egemnone an. 16.

Alexandro an. 25.

Phelosteno an. 12.

Atheniensium Atriphron & per ordinem Thespeio an. 27. Agamnestore an. 20.

Macedonum Carano rege primo an. 28. deinde Ceno an. 12.

nos suos interfecerant.

Sefoncharis, siue Senforis Aegypti rex, cuius pater Siparis deus habitus.

Sub hæc tempora cœpit regnum Macedonum per Caranum decimum sextum ab Hercule, à quo postea magnus Alexander fuit septimus decimus Velleius lib. 1. Soli. cap. 15. Regnum hoc Macedonia vsque ad Machabæos durat annos circiter 600.

Phidon Argius mensuras & pondera reperit, cum apud Latinos regnaret Procas Syllius.

m Postquam 27. annis regnasset, reliquis .i. 25. ad vsque mortem leprosus fuit. filio interim regni administratio demandata est. Seder cap. 19.

Eo anno, quo lepra percussus est. 2. Paral. 26. extitit terre motus prodigiosus, qui abiit in prouerbum Zach. 14.

Non modo quia Ozias temere & profanè munia pontificia vsurpauerat, sed & quoniam iminebat magni bellorum motus, ex oriente Assyriorum, Romanorum, Macedonum & aliorum populorum in alienas terras imperio.

Ioel (non propheta, sed alter) summū Pontificatū gerebat. Oseas & Amos vaticinatur in decem tribus, obiter etiam, in duas tribus, id est, regnum Iuda.

Esaias de Christo eiusque rebus gestis, de vocatione gentium, reliquisque mysterijs ita scribit, vt potius Euangelista, quam vates videatur, inserens multas vaticinationes de plurimis regnis & gentibus.

Illum Hebræi commemorant ortum regio sanguine, ac non tantum habuisse patrum Amaziam regem, sed & focerum fuisse regis Manassis, à quo sectus miserè dicitur. Tam clarus vates fuit, vt etiam Cyrum regem Persarum nominaret ducentis annis priusquam nasceretur & eius gesta describeret. Es. 45. & Vriam Sacerdotem centum antè annis. Es. 8.

Externa rege Ozia.

Post Ocrasapem trigessimū quintum Assyriorum vel potius Niniue regem, nominant Sardanapalum. Euseb. Atqui ante hunc sequentes in Biblijs recensentur. Phul, 4. Reg. 15.

Teglath Phalassar, Ibid. Salmanasar, cap. 17. Senacherib, c. 19. & apud Herod. Assaradon. i. Sardanapalus. Ibid.

Malo ergo pro 36. regibus numerare 41. Errorem auxit Metastenes Annij & similes auctores ab Annio suppositi, qui Biblicos appellant reges Babyloniorum, cum Scriptura disertè vocet Assyriorum.

Et certè Niniue adhuc imperabat, vt quæ ad Ionæ prædicationem, qui hoc sæculo vigeat, conuersa legatur. Quin & adhuc stetit per annos ferè ducentos, Nempe vsque ad annum primum Nabugdonozoris, qui fuit quartus Ioachim Iechoniae patris. Ierem. 25. Idque iuxta prophetiam Nahum contra Niniuitas ad vomitum redeuntis.

Initium Olympiadum 405. annis post Troiæ captiuitatem Euseb. in Chron.

Secundo Aeschyli Atheniensium iudicis anno, auctore Iphito Elio, qui & mercatum & ludicrum certamen ad excitandam corporis animique virtutem efficacissimum Olympiorum constituit. Velleius lib. 1. A quo tempore historia Græca vera creditur. Clemens lib. 1. Stromat. ex Sefbio.

Ex quo sæculum deinceps Historicum Varroni dicebatur, vt superius Mythicum. Censor. de die natali. cap. 17.

Lycurgus Iphiti, qui primam Olympiadem ordinauit æqualis. Paus. lib. 1. Eliac. & Plut. in eius vita ex Aristotele. Vix trecentis ante Platonem annis. Plato in minoe. aut ante finitū

F 2

bellum

bellum Peloponnesiacum, Thucid.in prologo. Septingentis annis ante Ciceronem, vt par prope fit institutorum Lycurgi & Romæ antiquitas. Cicero pro Flacco.

Olympias spatium quatuor annorum, quod labeatur inter duos ludos Olympicos. Lycophronis interpres, quinquaginta menses (lunares) fuisse ait. Quaternorum annorū circuitum, item lustrum interpretatur Cæfari. de die nat. cap. 15. deserunt celebrari Theodosij maioris ætate, Inductionibus substitutis. Cedrenus, vel vt alij, Cōstātino Imperatore.

Nulla certa historia extat ante Olympiades, apud Græcos, neque vllum scriptum vetus barbarorum & Græcorum gesta declarans. Iustit. Martyr in parænetico.

Temporum illustrium initia (æras vocant Astrologi) in hoc cadunt sæculum. Nam

Anni Chaldæorum, Macedonum, Aegyptiorum, commune ferè habet principium, scilicet à Nabonassaro, quem Salmanazarem fuisse alij sentiunt, ego Phul vel Ocrasapem Assyriorum regem, 60. annis Salmanazare antiquiorem Ita perspicitur, quàm sit istorum recens Chronologia.

Græcorum & Romanorum memoria in idem tempus incidit, quod ad hunc modum conuincitur. A Nabonassaro ad Augustum anni duntaxat colliguntur 718. Ptolom. lib. 3. Almag. cap. 8. Ab vrbe condita ad eundem Augustum. an. 710. A prima Olympiade ad eundem Augustum an. 734. Olympias igitur prima duntaxat antecedit Nabonassarem Ptolomæi annis 16. & Nabonassares vrbis fundamēta an. 8.

Hic ego incipio primam adolescentiam monarchiæ Assyriorum, vsque adeo ab historicis decantatæ. Nam ante hoc tempus, Euphratem minimè traiecisse probari potest certissimè, atque ita colligi esse fabulosa, quæcunque de ea exteri scriptores prodiderunt. Sed & Regum nomina & series, quam à Nino deducunt, atque hic etiam nos ex illorum sententia inferuimus, est suspèctissima.

Primo, quoniam eorum ne apiculus quidem in sacris extat, vbi primæ antiquitatis res diligentissimè designantur. Certè si tam potens & ampla fuisset ista Monarchia, in tanto annorum spatio, propter viciniam, illi commercium aliquod aut res alia fuisset cum Iudæis, cum Syris, cum finitimis alijs populis, quorū bella & res solet scriptura attingere.

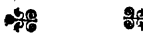
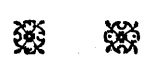
2 Temporibus Abrahamæ, Amraphel rex Sennaar, siue Babylonis, Arioch rex Elasar, Chodorloamer rex Elamitarū, qui sunt Persæ, Thadar rex gentium, vt sui iuris nominantur. Gen. 14. qui in terra Chanaan contra reges Sodomorum & Gomorrhæorum bella gererent. Istæ ergo nationes non erant tunc sub iure Assyriorum. Tempestate Moïsi & Iosue, cum Hebræorum fama feratur ad longinquissimas quasque terras peruenisse, vt etiam è Mesopotamia Balaam vates fuerit excitatus, nihil de Assyrijs, quos tamen præcipuè commotos oportuit, & cum reliquis regibus Orientis accurere ad reprimendam, retardandamque tam numerosi populi inundationem, qui non sola Palestina contentus fore videbatur.

3 Per sequentes deinceps Patriarchas, Reges, Prophetas, Iudices, succedētibz libris, reges Syriæ, Mesopotamiæ, Damasci, Moab, Arabiæ, Aegypti, Aethiopiæ, reliquarum ferè regionum Oriētis, præterquam Assyriæ, perpetuò occurrunt. Nam de illa altum silentium. Quin & Dauid Mesopotamiæ partem acquiri, nec vllus Assyriorum rex se ei opponere narratur. Aut nulli ergo erant ante Phul, qui primus nominatur & terret regiones cis Euphratem, aut non valdè potentes. 4. Reg. 15. 4 Balaam

Anni mundi.

3356

3408

Anni mundi.

3356.

4 Balaam in suo prædicto, Num. 24. de Assyrijs loquitur, vt valde infirmis, qui non possent regulos iuxta Euphratem subigere, & vaticinatur de eorum sub tempora nouissima incremento. Cineæ (inquit) robustum quidem nunc est habitaculum tuum, at quando poteris permanere? Et postea, Heu, quis victurus est, quando ista faciet Deus? Quasi multa adhuc superessent sæcula.

5 Ionas propheta, qui vaticinabatur sub hoc Amaziæ & Oziaz æuum, Niniuem quidem magnā vrbe fuisse, & Regem habuisse narrat, at eum describit vt potientem regno non multum extra Assyriam diffuso, quare ne Regem quidem Assyriorum eum nominat, sed Niniuæ.

6 Exteri scriptores, qui nihil tribuerunt incertis rumoribus & fabulis, Epochen siue principum Calculi figunt in Nabonassare Assyriorum rege, annis duntaxat ante Alexandri magni mortem 424. vt Ptolom. lib. 3. Almag. tanquam insigni aliquo principe, qui superiores certa virtute & potentia superarit, ac meritò principium numerandi secuturis ætatibus tribuere potuerit.

7 Hanc eandem Epochen statuit Scriptura. Nempè circa annum 27. Oziaz, quando terræ motus ille prodigiosus vicifitudinum mundi prænuntius extitit, & Phul, qui & Nabonassar, hoc imperium cepit condere. Eo enim respexisse videtur Esaias cap. 7. Adhuc 65. anni & Ephraim desinet esse populus. id est, 65. anno imperij Assyriorum, qui idem est sexagesimus quintus Terræ motus Oziani, Ephraim à Salmanazare euertetur. Hos enim annos reperies, vt & vidit Kimhi, à 27. Oziaz, ad sextum Ezechiaz.

8 Hic primum apud prophetas, Esaiam, Oseam, Amos, & alios Assyrij nominis terror nationibus incutitur, virga furoris Domini appellatur, &c.

9 Iosephus libro 1. contra Appionem Berosum profert Græcos arguentem, vt multa atque aded præcipua de hac monarchia fabulatos.

10 In Assyria duntaxat regnatum est annis quingentis & viginti ante Arlacem Medum, qui Sardanapalum sustulit. Herodot. lib. 1.

11 Postremò Semiramis, non nisi quinque generationibus Nitocrim præcessit, quæ in Assyria regnabat Medorum temporibus, proximè ante Cyrum. Ibid. Atqui hoc tempus non est eius dimidium, quod huic Monarchiæ asingitur, sed nec bellum Trojanum transgreditur. Vnde neque eius meminit Homerus, &c. Imò verò si tres generationes, vt lib. 2. ipse ait, centum annos duntaxat conficiunt, ne dum quidem Semiramis extitit hoc Oziaz sæculo. Sed Manassis, annis circiter 160. annum Cyrum.

Atque hæc quidem aduersus vulgares historicos, qui nesciunt Assyriorum nomen, vt exortum dicatur è Nini remotissima radice, cœpisse duntaxat celebrari circa Oziaz & Olympiadum, & Romæ conditæ sæculum.

Quoniam verò profanorum Chronographorum fundamentū in Nabonassare statuitur, audiamus quid de illo scribat Ptol. vbi supra. Ab initio (ait) regni Nabonassaris præfatas obseruationes continuè ad hoc vsque tempus conseruatas habemus. Vnde ad illud locorum radices reducimus. Et post. A regno Nabonassaris vsque ad Alexandri mortem colliguntur anni 424. A morte Alexandri ad initium regni Augusti 294. & hinc ad decimum septimum Adriani 161.

3408

Ita Nabonassar non est Salmanazar, sed isto aliquis annis F 3 60.

60. antiquior, fortasse Phul, quoniam à Salmanazate ad mortem Alexandri vix notari possunt an. 360.

Tempore Ozia, Amulius apud Latinos, Agamnestor vndecimus apud Athenienses regnabant. Hieronym. epist. 3. ad Damasum.

Romulus & Remus Olympiadis 6. anno 3. Romam condunt. Post Troiz excidium 394. Eutrop. Linius. Virg. i. Æneid. vel 432. Plut. in Camillo. Solinus cap. 2. Halicarnas. lib. 1. Hinc, vt Florus annotauit in 2. Epitome, ad 20. Augusti, tempus fuit septingentorum propè annorum. Quos à 24. Ozia reperies.

Iuxta Hebræos in Cabbala R. Abraham & historia eiusdem de rebus Romanis vsq; ad principium regni Ismael. anno 6. Ezechia, quibus locis addunt Romulum & Remum anno Solari adiecisse duos menses Maium & Iunium, cum antea Italorum annus octo mensibus perficeretur.

A prima Olympiade ad Romam conditam, nonnulli docent colligi an. 24. Clemens lib. 1. Strom. Post Troiam captam 437. Velleius lib. 1.

Romulus & Remus attigerant annum vitæ 18. cum Romam conderent. Dionys. Halic. lib. 1. Romulus post fratrem interfectum, è vicinis vrbibus attraxit plurimos. Ex ijs senatores centum constituit, vt negotijs publicis præsent, quorum decem præcipuos, Patricios nominauit, q. populi patres. 300. equites & ter mille pedites ad vrbis præsidium conscripsit, reliquum populum in tribus quatuor diuisit. Suidas.

Antimachus Teius Lyricus. Plut. in vita Romuli. Phœnices septimo loco maris mediterranei potestatem adipiscuntur. Euseb.

Bebochorus Aegypti rex postea arripit. Mycerinus tamen ab Herodoto rex Aegypti hoc loco ponitur, qui summa pietate & clementia vixit, deinde Asychis, & Sabachos.

Phul Belochus apud Assyrios regnante, Mediam occupauit Arfaces, Herod. lib. 1. Sic regnum Medorum vsque ad Cyrum annorum 300. fuisse. Itaq; de eo postea verius sub Manasse.

Rhæcus in Samo plasticen comminiscitur, Trieris prima nauigauit Corinthum, Nang.

Lydorum regnū incipit rege Ardiso Haliattis filio, Ibid. Euseb. Ante dicebantur Mœonij. Eius frater Tyrrhenus in Italiam venit, & Tyrrhenam terram à se nominauit. Hoc regnum 230. annis stetit sub nouem Regibus. i. vsque ad Cræsum, qui quia Chaldæis contra Persas auxilium tulerat, cæsus est à Cyro sub annum eius decimum. Quam summam reperies, à quinto regni Ioathan.

Lacedæmoniorum reges deficiunt, Nicander & Alcanas. Euseb. Post istis tamen Polydorum & alios deinceps nominat ad 15. generationes, postremum ponens Cleomenem Leonidis filium Paulanias, eo ferè tempore quo Antigonus Demetrii filius Athenas oppugnauit, aut paulò post. Scilicet regnum potuit renouari.

Sabachos Aethiops pulso Asyche in Aegypto regnat an. 50. Hic in Scriptura Sua vel So appellatur. 4. Reg. 17.

n Michæas Morastites ex æquo stylum suum stringit in duas & decem tribus, vt titulus illius satis indicat. De Christo multa vaticinatur. Vidit Oseam, Eisaam & Amos. Prophetarum successio perennis. præf. Maiemonim.

Porta speciosa & sublimis in templo à Rege construitur. Razin rex Syriæ.

Tiglath Phalassar anno septimo Ioathan imperium adit. decimo vrbes multas Galileam, & vniuersam terram Ne-

phtalim

Anni mundi.

3408

n Ioathan an. 16.

3408

Ioathan eiusdem nominis pontifice.

3424

Osea, Eisaia, Amos, Ozia, Michea Morastite, Iona vatibus.

Phul, deinde Teglat Phalassar 38. rege Assyriorum an. 23.

Phacea Israëlitarum rege, an. 20.

3424

Anni mundi.

3408

Sabacho Ægyptiorum.

Romulo, deinde Numa Pompilio 2. Romanorum rege, an. 43.

Lacedæmoniorum Alcane rege ultimo. Corinthiorum, Phelesteno, & denique Automene, an. 1.

Atheniensium Agamnestore, deinde Æschylo an. 23.

Ardiso Lydorum rege primo, an. 36.

Macedonum Cano, deinde Tyrina an. 38.

phtalim cepit, & in Assyrios abduxit. 4. Reg. 15. Annus vigesimus Ioathan nominatur 4. Reg. 15. qui fuit quartus Achaz, nepe quoniam indignabatur Scriptura impium & profanum regem nominare, potius patrem mortuum nominat, qui non nisi alioqui regnauit an. 16.

Profana rege Ioathan.

Peloponnesum & Atheniensium maximum bellum, vt velut victi inuicè se mutuo subtraherēt. Orosi. lib. 1. c. 24. Æschylus archon 12. Atheniensium, qua ætate Ioathan regnabat in Hierusalem, Euseb. chron. ex Africano. Ars sculpendi marmoris hoc tempore cœpit, Plinius lib. 36. cap. 5. Aegyptij post Phœnicias octauo ordine maris ditionem inuadunt.

Numa Pöpilius Romæ sacra & ceremonias atque pontifices Mosaicis consimiles instituit. Terull. de præscrip. quod in genere de omnibus Gëtium sacris prodit Iustinus Martyr in Apolog. de cœna Domini verba faciens, siue Iudæorum imitatione: quorum tum florens erat nomen & imperium: siue Sathanæ instinctu, qui Dei simius, sibi eadè apud gêtes exhiberi exoptabat, quæ illic Deus. Et sanè in illis inducendis dicebat se cum dea Aegeria congressi. Quamquam hunc cum dea congressum videatur commētus, vt suum inuentum populo adhuc rudi & Martio melius instillaret, atque religionis metu sibi fidelius obstringeret. Erat enim alioqui insignis deorum contemptor: & ceremonias, quas publicè colebat, priuatim libris ludificabatur: qui post quadringentos annos ex eius tumulo defossi iussu Senatus, ea de causa in foro concremati sunt. Mirum autè cur Romam cum cunctarum Gëtium deos reciperent, nunquam tamen Deo Iudæorum, quibus, vt dixi, magna ceremoniarum affinitate congruebant, locum apud se dare voluerint. Nec mihi satisfacit ratio, quam Cicero pro Flacco assert, Numen illud nimis abhorruisse à splendore imperij. Magis aridet quod Augustinus lib. 1. de consensu Euangelistarum cap. 2. scribit, non fuisse receptum, quia ipse solus volebat coli, ac eius religio cæteras excludebat. Nam illo vno prætextu Senatus olim rogarus, Christum inter deos vrbis referre recusauit, vt est apud Tertullianum. Decem mēsis, quos in anno suo instituerat Romulus, duos Ianuariū & Februarium postposuit. Ouid. 1. Fast. sic enim legendū, non præposuit. Nam 2. Fast. & 3. fuisse postremos anni mēses docet.

Post Phelestenum regnauit Automenes Corinthiorum rex vltimus, post quem deinceps annui Principes. Nang.

Sic Alcanas rex fuit Lacedæmoniorum vltimus, vt modo docui. Atque ita, vt duo hæc regna ijsdem temporibus cœperant, ita & ijsdem defecerunt. mox etiam Archontum Atheniensium principatus perpetuus in decênalem definit. Si Numę Pompilij superstitiones reuoluamus, si sacerdotalia officia, insignia & priuilegia, si sacrificantium ministeria & instrumenta & vasa ipsorum sacrificiorum & piaculorum & votorum curiositates consideremus, nonne manifestè illam Iudæz morositatem imitatus est. Tert. de Præscrip.

Ceremonias flaminibus imposuit Mosaicis congruentes, de quibus Gellius lib. 10. cap. 15.

Annus castigauit adiectis mensibus Ianuario & Februario. Plut. in Numa vel potius Ianuarium primum anni esse voluit, secundum Februarium Macrobi. lib. 1. Satur. cap. 13.

Capitolium Romæ in monte Tarpeio extruitur.

Sibylla Samia insignis habetur Numę temporibus.

Croton in Italia conditur à Myscelo quarto regi Numæ.

3424

Dionysius Halic. lib. 2.

Ephori apud Lacedæmonios Theopompi regis consilio creantur, *Parfan.*

Cynethon Lacedæmonius Theogoniam scribit. Cume-
lus & Archinus poete.

o Oded propheta milites arguit crudelitatis. *2. Paral. 28.*
Esaïas Christum de Virgine, Micheas in Bethlehem nasciturum prædicunt.

Apud Assyrios Tiglath Phalassar. *4. Reg. 15. & 16.* Galileâ Damascum & Syriam capit, capto Razin rege, & populum transfert Cyrenem versus Aethiopiâ. Medis quoque imperavit, vt ex *4. Regum 17.* colligi potest. Cum eo amicitiam Achaz iniit, eique dona misit, vt auxilio ipsius à rege Syriæ liberari posset. *4. Regum 16.* Sic paulatim in populi Domini perniciem attractus est Assyrius ab ipsismet domesticis, de quo varias querimonias prophete instituant.

Vrias pontifex insectans se ad voluntatem apostataz Achaz, Ecebolio similior, quàm Ambrosio, *4. Reg. 16. Esa. 8.*

Osee rex Israel permisit suis quotannis ter ascendere Hierosolymam ad adorandum Dominum, sustulitque præsidia à superioribus Regibus, ad impediendum & ascendentem intercipiendum posita, *Hebr. in annal.*

Cùm Ioas permisisset quidem idolorum cultum, sed non ipse eum sequutus esset. *2. Paral. 24.* Achaz primus regum Iuda religionem palam eiuauit, & in Synagogas hæresim, peregrinorumque deorum cultum intulit. E sequentibus regibus soli Ezechias & Iosias penitus repudiârunt. Adeo tenax est impietas, postquam semel in regna admissa est. Vnde in hoc non prius desijt, quàm funditus populum Domini euerteret, & in captiuitatem Babylonicam euomeret, Præcedentes aliqui reges, id est, Ioram, Ochozias, Athalia, mali huius origo, erant quidem deorum cultores, at Dei verum cultum publicè non insectabantur, sinentes quemque suo modo viuere. Ioas contra *2. Paral. 24.* postquam obiit Ioiada pontifex, delinitus obsequijs principum Iuda, acquieuit eorum petitionibus, permisitque, vt derelinquerent templum Domini Dei patrum suorum, & seruiret lucis & sculptilibus. i. cùm ipse catholicam religionem profiteretur, impietatem permittebat.

Profana.

Milesij imperium maris capessunt.

Athenis perpetui archontes esse desierunt, cùm fuisset vltimus Alcmaon. cœperuntque in denos annos creari per annos 70. ac deinde annuis commissâ est magistratibus. Ex ijs, qui denis annis præfuerunt, primus fuit Charope, vltimus Erix. Ex annis primus Creon. *Velleius.*

Primus Ephorus Elatus apud Lacedæmonios 130. annis post Lycurgum. *Plutar. in Lycurg.*

Elifeus Tyri rex à Salmanassare oppugnatur. *Ioseph. lib. 9. Antiq. cap. 15.*

p Merodac, siue Berodac filius Baladan rex Bab. *Hier. 50.* regi Iuda è morbo conualescenti munera destinavit. *Esa. 39.* Mardocepadus fortasse Ptolemæo Almag. lib. 4. c. 6. & 8. Adductus ad id fuit miraculo, quòd sol per decem lineas, quas tantum descenderat ad Orientem regressus, diem decem horis alijs auxisset. *Esa. 38.* Huius admirandi Phænomeni meminit. *Herodot. lib. 2.*

Ezechias coluit bonas artes. Nam & studiosus fuit Mathematicarum, apud Chaldæos tunc vigentium. Vnde an-
num restituisse fertur, & leges posuisse de intercalando ter-
tio

4. Reg.
16.

ibid. 18.

o Achaz an. 16

Vria in Aaronis cathedra
presidente.

Superioribus, itemque Oded
prophetantibus.

Tiglath Phalassare & 39.
Salmanazare an. 10. Assy-
riorum monarchis.

Phacea, & ad extremum
Osea an. 9. Israelitarum re-
gibus.

Sabacho Egyptiorum.
Numa Pompilio 2. Roma-
norum rege.

Atheniensium Archonte
Æschylo, denique Alcme-
none decimo tertio & vlti-
mo an. 2.

Lydorum, Ardiso.

Macedonum, Tyrina rege
tertio.

p Ezechias an. 29.

Neria pontifice.

Osea, Esaia, Amos, Mi-
chæa variis.

Salmanazare, Sennacherib
40. annis ferè 7.

Filio eius Assar-Adon 41.
i. Sardanapalo an. 10. Assy-
riorum monarchis.

Anni
mundi.
3424

3440

3440

3469

3469

Merodac Babyloniorum
rege primo an. 52. qui &
Baladan.

Osea vltimo Israelitarum
rege.

Setone Egyptiorum.

Numa Pompilio, deinde T.
Hostilio 3. Romanorum re-
ge an. 32.

Atheniensium Carope
Æschyli f. primo decenna-
nali principe, Æsimede 2.
Elidico 3. per ordinem.

Lydorum Ardiso, & per
ordinem Aliatte an. 14.
Mele an. 12.

Macedonum Tyrina rege
tertio, deinde Perdica an. 51.
de quo Herod. lib. 8. & So-
li. cap. 14.

Synodus quarta de restituenda re-
ligione, templo, festis, & re diuina,
iuxta dispositionem & canones Da-
uid regis, Aaph & Gad videtis, &
Nathan propheta. 2. Par. 29. & 30.

Anni
mundi.
3440

3469

3469

tio quoque anno mense Nisan (hodie Iudæi mensem Adar .i. Februarium intercalant, quod tamen in idem recidit) & duplicando, vt ille esset mensium 13. & menses lunares ad cursum solis accommodarentur. *Elias in T. ubi è Talmudicis.* Hinc fortasse signum Esa. 38. de solis retrocessione ipsius ingenio accommodatum.

Amici Regis Ezechia, mandato, autoritate, & suasionibus eius, libros Reip. vtiles non tantum componebant, verum etiam veteres, quos edere, perquirebant. *Prouerb. 25.*

Ezechia sexto anno, vrbe Samaritæ potitus est rex Assyri. Salmanassar. Ita duravit hoc regnum annos ducentos quadraginta vnum, menses septem. Qui transfugerunt, non leguntur rediisse, quauis credibile sit, eorum multos solum patrium reperuisse sub regibus Persarum: è contrario, duæ tribus, quæ in exilium exigi cœpere post an. 113. sub Ioachim (Dan. 1) leguntur rediisse, & tamen earum plurimi in exilio hæserunt. Quo factum, vt B. Iacobus epistolam ad duodecim tribus dispersas scriberet.

Cutthei siue Assyrij, nunc primum vocari cepti sunt Samaritæ.

Tobias apud Niniuem captiuus, vt constat ex eius libro, quem & Hebraicè vulgavit ante paucos annos Germania.

Translatæ autem sunt 10. tribus ad Assyrios *4. Reg. 17.* vnde itinere anni cum dimidio, per angustias Euphratem transgressi, venerunt in Arsereth regionem hætenus inhabitatam, ibi commoraturi, *4. Ezra 13.* Colchidis partim aut regionem aliquam illi propinquam nonnulli esse suspicantur, quod Colchi more Iudæorum, infantes circunciderent, teste Herod. lib. 2. Ego puto esse veterem Tartariam ad desertum Belgian in Orientis Septentrionalis angulo, è qua illi sub annum Christi 1200. Duce Cingris erumpentes, cùm antea ignoti essent & loco & nomine, imperium Cham Tartarorum, quod hodie memoratur, constituerunt. Nam in Hebræorum annalibus apud R. Selomonem in 27. Esaie, decem tribus in Oriente fuerunt perditæ. Facile amplexæ sunt Mahometismum, quod iam ab æuo circunciderentur, & corrupta quadam Moisaicæ religionis specie tinctæ essent.

Palestini, ex quo ceciderunt regnante Ezechia, caruerunt deinceps gentili rege. *Seder Olam. cap. 20.*

Merodac Baladan cum duodecim annis in Babylone regnasset omnem Assyriorum potentiam ad Chaldæos transtulit & post regnavit an. 40. Hinc Ierem. cap. 50. regnum Merodac vocat regnum Babylonis, quod is primus auctor huius regni post labefactatos Assyrios fuerit.

Salmanazarem Assyriorum regem recentiores Chronologi putant esse Nabonassarem Ptolomei lib. 3. cap. 8. & lib. 4. cap. 8. Almag. quod supra impugnavimus. Quicquid sit, apud eum nomina & sæcula regum Babylonicorum & Assyriorum videtur ficta aut corrupta, vt proinde ex eo nihil certo statui possit, nedom chronologia, vt isti faciunt, describi, nisi forte imaginaria.

Sennacherib Sargon nominatur, & Azotû obfidet. *Esa. 20.*

Angelus delet exercitum Sennacherib successoris Salmanazar, propter blasphemiam, Ipse autem in fano deorum suorum Niniæ sacrificans, à filiis interficitur. Hac plaga res Assyriorum ita fuerunt afflictæ, vt nullum deinceps verum monarcham habuerint. Nam ex hac tanta clade, sequuta est imperij summa perturbatio, mox laceratio atque distractio ex varijs filiorum dissidijs. Denique euerio ac pernicijs, Babylonio rerum summam liberis & propin-
quis

quis Sennacherib eripiente. Horum meminit Herodotus, & nomen *σενναχεριβ* retinet, addens statuum eius in templo Aegyptiaco positam, cum hac inscriptione. *εἰς ἐμὲ πῶς ὀργῶν ἐν ὄρεσιν ἔγρα.* in me aliquis intuens pius sit.

Reuerius in Assyriam Sennacherib, iratus ob plagam Hierosolymæ acceptam per 45. dies multos filiorum Israel occidit. *Tob. 1.* paulò post in templo Nizra Ninivæ occisus. *4. Reg. 19.*

Apud Aegyptios Sethon sacerdos Vulcani & Rex, conflixit cum Sennacherib rege Arabum & Assyriorum. *Herod. lib. 2.*

Huic Tirachus rex Aethiopum auxilium tulit. *Ioseph. lib. 10. Antiq. cap. 1. & 2.*

Tirax rex Aethiopum potētissimus, in Sennacherib Assyriorum monarcham oppugnantem Hierosolymam. Ita reges Aethiopiæ à temporibus Salomonis peculiarem curam terræ sanctæ gesserunt. Quod impensè, tanquam hereditarium, hodiè que facit potentissimus Aethiopum rex Preto-Ioannes. Vtinam Deus immortalis illi palmam hanc referuet, vt maiorum vestigia persequens terram illam è Turcica feritate tandem liberet, dum nostri principes neglecta religione & conditoris sui monumentis, ignauia libidini vel ambitionibus turpiter feruiunt.

A primo rege Aegypti ad hunc Sethonem vltimum, decem annorum millia fluxisse fabulabatur Hierophantæ Herodoto, ac eo tractu solem quater sui ortus locum mutasse. *lib. 2.*

Regnat tandem filius Asaraddon (Phul cognomēto Regum Assyriorum) id est Sardanapalus, si vestigijs literarum aliquid tribuendū sit. *4. Reg. 19.* Hunc Nabugodonozor exiit imperio, & ad incendium compulit, vel potius cum Arbacto Medo Berodac Nabugodonozoris auus. Nam Nabugodonozoris auum Merodac fuisse, qui imperium Sardanapalo ademerit, ex eo perspicuum puto, quod sub illa tempora iste imperiū Orientis affectare cœperit. *Esa. 30. & 4. Reg. 20.* Quinimò R. Salomō è Talmudicis historijs in 3. caput Danielis narrat Nabugodonozorem vnum eorū decem fuisse, qui soli cum Sennacherib euasere manum Angeli, missi diuinitus ad istius delendum exercitum. Quanquam potius id de patre vel auo Merodac crediderim, quia Nabugd. nimis fuisset fenex temporibus Babylonicæ captiuitatis: item quia Iosephus & reliqui historiographi Orientis, quinque Reges faciunt huius Babylonicæ monarchiæ, quam tamen Nabugd. magnus ad summum apicem perduxerit. Reges Assyriorum præcedentes è libris Regum & Paralip. sursum versus ad prisca sæcula, quibus eorum imperium floruit, facile perduces. Hoc modo Assar-adon, Sennacherib, *4. Reg. 19.* Salmanazar. *Ibid. cap. 18.* Teglati Phalassar, *cap. 16.* Phul, *cap. 15.*

Cum Salmanazar paucos adduxisset è diuersis regionibus colonos in Samariam, postea Assar-Adon. i. Sardanapalus, repleuit terram decem tribuum nouis habitatoribus, præsertim de Cutha regione Persarum, qui suscipiētes circumcisionem per sacerdotes Israel è captiuitate euocatos, & legitima Dei, atque libros Moysi quinque, nihilominus deos suos patrios in excelsis colebant. Vnde florentibus Iudæis, eos suos vocabant propinquos. Aliàs cum illis perpetuas exercebant inimicitias, eorumque hostibus intestino quodam odio sese solebant adiungere. *Ioseph.*

Quod hæreticorum est cōtra catholicos ingenium & mos. Multi

Anni mundi. 3440

3469

In ea etiam tertia Synodo de re- quis decem tribuum colligendis & ad Pascha & alia legis statuta conuocandis tractatum est. *Ibid.* Ibi & actum videtur de libris Prophetarum conquirendis, maxime Salomonis *Proverb. 25.*

Anni mundi. 3440

Multi interim ex 10. tribubus in regnum Iuda confugerunt, multi latitarunt, partim in speluncis, partim inter vicinas gentes, qui post reditum regis Assyriorum, redierunt ad sua, & habitauerunt cum Samaritanis. Ita desijt regnum hæreticum post annos 271.

Eodem tempore ablata est gloria Moab (per Salmanazar-em scilicet) tribus videlicet annis post mortem Achaz. *Esa. 14. & 16.*

Externa.

A clade Sennacherib ad principium victoriarum Nabugodonosoris, computantur anni 107.

Sardanapalus Tarsum & Anchialon vrbes Cilicię maritimas condidit vno die. *Stephan. de Vrribus.*

Domitis Assyrijs, Merodac Babylonijs tenuit monarchiam, cuius vt regis Babyloniæ iam potentis sub Ezechia, meminit Esaias *cap. 39.* Mardocempadus Ptolomæo.

Externi scriptores narrant, Phul Belochum (quem putat esse Belodac *4. Reg. 20.*) & Arsacem Medum bello aggressos fuisse Sardanapalū muliere corruptiorem, seque Sardanapalum incensa regia & familiam flammis Babyloni, consumpsisse, durasse autem incendium dies quindecim, annis post Abraham mille ducentis (regnante in Iudæa Ezechia.)

Arsaces dominatus est Medis & Persis, vixque se eius posteritas tutata est montibus aduersus Babylonijs, vsque ad Darium Medum, & Cyrum Persam.

Errant ergo Germani historici & chronologi, qui secus scribunt & Belochū accipiūt pro Phul rege Assyriæ. Ozia sæculo, quem & aiunt pulso Sardanapalo regnum Assyriorum & Babylonijs occupasse, atque hinc cœpisse nouum Assyriorum regnum, vsque ad Nabugodonosorem. Nam noui istius regni apud Assyrios, nullus probatus auctor recodatur.

Melius Ioseph. lib. 10. Antiq. cap. 3. Tempore Ezechiz, Assyriorum imperium à Medis euersum est. Adde ego, & à Babylonijs, vt supra.

Mardocempadus cum 12. annis regnasset Babylone, magnam accessionem suo imperio fecit, vt iam monarcha appelleretur annis Aegyptijs 28. à regno Nabonassar. *Ptol. lib. 4. cap. 6. & 8.*

Romæ Tullus Hostilius tertius rex, an. 32. qui primus fascibus & purpura vsus, Fidenates, Veientes, & Albanos vicit, & vrbem cælio monte amplificauit.

Hydromantia à Persis in Italiam affertur.

Archilochus Parius poëta Iambicus, quem ob mordacitatem Lacedæmonij vrbe eiecerunt. *Cic. 1. Tuscul. regnante Tullo Hostillio, Cornel. nepos.*

Apud Aegyptios Psammeticus regnat an. 54. 10. scilicet cum vndecim alijs, solus 44. à quo res Aegyptiorum exponere incepit Herodot. lib. 2. post quem Nechao, de quo postea. Pueros Græcè docuit, Græcis locum, qui castra dicitur, ad inhabitandum concessit. *Herod. lib. 2. Diad.*

Aegyptij confusis rebus per bella ciuilia, 12. ex senioribus regno præficiunt, qui simul 15. annis Rempub. administrant. *Diad. Siculus lib. 2. cap. 2.* labyrinthum mirabile ædificauit. *Herodot. lib. 2.* Inter hos vnus Necephos, sine Necus pater Psammetichi proximi regis sex annis regnavit. Quo à Sebaco Aethiopum rege occiso, eius locum subijt Psammeticus filius. *Herod. lib. 2.*

Bellum Lacedæmoniorum vicennale contra Messanos, propter stupratas virgines, initium intestinorum bellorum

3469

rum Græciæ. *Oros. lib. 1. cap. 21.*

Messana tandem capitur, & per 80. annos subijcitur.

Pausan.

Euphaes filius Antiochi rex Messen. sub tempus belli, quod anno 20. duravit. *Pausan.*

Syracusæ & Catina in Sicilia conduntur. *Nangiac.*

Mare obtinent Cares. *Ibid.* Item Lesbij.

Calchedon condita. *Nangiac.*

m Osaïas & Sellum summi sacerdotes.

Ozias propheta.

Ioël de duabus tribubus. earumque per Christum restitutione. Nahum, in Niniuitas: Abacuc in Chaldæos scribunt. *Hebraï in Seder Olam.*

Nahum tamen ponitur sub Ioatham rege, à Iosepho, lib. 9. cap. 11.

Niniuitarum subuersio, quam prædicebat, facta postea putatur à Nabugdonozore anno regni primo, *Heb.* vel iuxta Eusebium & Herodotum lib. 1. à Medorum rege Cyaxare proauo Cyri circa tempora captiuitatis Babylonica 150. annis post Ionam prophetam.

Nostri similiter Ioëlem *ὄβυζος* Osez faciunt sub Ozia. Videre quidem potuit Oseam senem, sed non Oziam regem, quia omnino vixit sub Menasse, & scripsit. Non enim facit mentionem Israel, quasi iam essent abductæ decem tribus in captiuitatem. Deinde de Iuda solum vaticinans, de reliquijs earum cum domo Dei delendis prædicat.

Manasse rex 22. annis perseueravit in sua impietate, reliquis respuit. *Seder cap. 24.* Kimhi in 4. *Ezech. 40.* totos annos impij ipsius vitæ, 15. duntaxat respicientiæ tribuit.

Tractus fuit Babylonem captiuus ob scelera, & denuò suis ob pœnitentiam restitutus à Merodac, qui eo incipiebat transferre imperium, & viam Nabugdonozori nepoti præparare ad tantam imperij molem.

Serra Eisaïam patrelem suum dissecuit, quod clamaret, Audite principes Sodomorum, &c. *Hiero. in 1. Esa. è Trad. Hebr.* cum Ecclesiam suis vaticinationibus illustrasset annis circiter 90.

Externa.

Aegyptus post Sethonem Vulcani sacerdotem, duobus annis Rege caruit. Deinde 12. duces habuit, qui æquali potestate administrarunt annis 10. quorum vnus Psammeticus nomine, solus postea regnum occupauit. *Herodot. & Diodor. lib. 1.*

Athenis mutata Reip. forma, magistratus annui creantur. Tum ciuitati nullæ erant leges præter principum decreta. *Nangiac. Velleius lib. 1. Pausan.*

Midas rex Phrygiæ, qui obliquam tibiam inuenit. *Plin. lib. 7. cap. 56.* & barbarorum primus, donaria ad templum Delphicum misit. *Herod. lib. 1.*

Byzantium à Pausania Spartanorum rege in Thracia conditur.

Nudipedalia primum Lacedæmone sunt acta.

Archilochus adhuc viuus, cuius libros vrbe exterminarunt Lacedæmonij, quòd parum essent pudici. *Valer. Max. Simonides & Aristoxenus musicus.*

Romæ Ancus Martius rex 4. an. 38. qui primus salinas iustituit, Ostiam super mare condidit, Auentinum & ianiculum vrbi addidit.

Apud Medos, Cardiceas, Artecamis, Deioeces de imperio dimicant, & simul regnant. *Diodor. Herodot. post 13. annos*

Anni mundi.

3469

m Manasse an. 55.

3469

Osaïa Pontifice.

3524

Ioel, Nahum, Habacuc, prophetis.

Arbaeto an. 28. Phraorte an. 22. Medorum.

Merodac Babyloniorum rege, deinde Ben Merodac, an. 45.

Tullo Hostilio, Anco Martio an. 24. Tarquinio Prisco an. 38. Rom. regibus.

Atheniensium Hippomene quarto decennali principe, Leocrate quinto.

Absandro sexto.

Erixia septimo & ultimo.

Sethone Egyptiorum, deinde post interregnum annor. 12.

Psammeticho primo noui regni Egyptiaci rege an. 44.

Mele tertio Lydorum rege, & per ordinem Candale an. 17. Gige an. 36.

Macedonum, Perdica rege quarto, deinde Argeo an. 38.

3524

Anni mundi.

3524

3526

3526

3557

3569

* Amon an.

Sellum pontifice.

Hozai propheta.

Deioce siue Cyaxare Medorum an. 53.

Ben Merodac Babyl. rege secundo.

Tarquinio prisco quinto Romanorum rege.

Egyptiorum Psammeticho.

Lydorum Gige rege quinto.

Macedonum Argeo rege quinto.

22. d Iosias an.

31.

Helcia pontifice max.

Sophonias, Ieremia, Baruch & Holda vaticibus.

Deioce siue Cyaxare Medorum.

Ben Merodac Babyl. reg.

Tarquinio Prisco Rom. reg.

nis solus obtinet Deioeces siue Arbiones, qui Ecbatana condidit, & primus verus Medorum monarcha fuit.

Apud Macedones Argeus, apud Aegyptios Merres Aethiops,

Bellum Lacedæmoniorum cum Messenijs per an. 17. *Paus.* Sibylla Samia ab aliquibus hic locatur.

Post Sardanapalum Arbaces eius præfectus regnum Medorum condidit in annos 128. vsque ad Cyrum.

Erixias vltimus Atticorum decennalis princeps, qui magistratus duravit an. 70. à Caropis initio. Postea popularis status cepit, & annui magistratus constituti sunt.

Tarentum conditum à Parthenijs duce Phalanto. *Iustini. lib. 3. Luca à Lucio Thusco. Cato de Orig.*

Psammeticus vnus è duodecim ducibus Aegypti, rerum solus potitus, nouum regnum sub 25. Menafis illic fundat. Ab hoc certa putatur historia ex Herodoto & Diodoro vsque ad Cambysem.

Græci auspiciantur suam historiam ab hoc Psammetico, sub quo primi omnium exterorum in Aegypto confederunt. *Herod. lib. 2.*

Giges capit Colophonem & Smyrnam, & Miletum oppugnat.

Picturam in Aegypto docuit. *Plinius lib. 7. cap. 56.*

Candale postremo ex Heraclidis interfecto, quintus Giges regius pastor, mulieris opera regnat. *Cic. 3. Offic.* à quo suam historiam per Cræsum ipsius abnepotem, vsque ad Assueri & Perfarum è Græcia fugâ Herodotus nouem suis libris deduxit. Eum sub Menasse nobiscum collocat. *Greg. Turon. lib. 1. hist.*

* Amon impius Rex à seruis suis interficitur. *4. Reg. 21.*

Lapso Assyriorum imperio, multa regna emerferunt, totaque Asia armis concussa est, donec obtinuit Nabugdonozor. Medorum, Perfarum, Lydorum &c.

d Iosias templum à superioribus duobus principibus profanatum & semirutum reparat, arcamque recodit. *Seder Olam.* Regni duodecimo purificat Iudam ab idolis.

Eius tertio decimo incipit Ieremiæ propheta vsque ad excidium vrbs.

Helcias pontifex aperiens Arcam inuenit librum Deuteronomij, quem Moses in ea reposuerat & fortasse manu sua scripserat. Non quod alioqui nulli eius essent alij codices. Nam quod legitur, librum legis deperditum reperisse, sic est intelligendum. Moses 13. exempla suæ legis manu sua exarauerat, singula singulis tribubus dederat, & tredecimum inter sacra vasa, & *קלף פארא* reposuerat. *Heb.* Adeo autem erat status religionis illa tempestate corruptus superiorum principum infamia & improbitate, vt liber legis inter sacras reliquias repertus haberetur pro re noua & inaudita. *Kimhi in 8. cap. Osa.*

Iosiam vicit & interfecit Necho rex aegyptius, *Herod. lib. 2. in Mageddo. 2. Paral. 35.*

Postea ad Euphratem à Nabugdonozore cæsus est anno quarto Ioakim. *Ierem. 46.*

Sophonias, quod iam decem tribus abductæ essent in Assyriam, de duarum reliquarum deuastatione atque captiuitate prophetiam textit.

Rechabite mandato patris in perpetuum vino abstinent. *Iere. 35.*

Helcias summus Pontifex & propheta. Vrias propheta *Ierem. 26.* quem Esaias nominarat multis ante annis. *Esa. 8*

G Olda

Olda prophetissa floret: scholas Hierosolymitanas moderatur. 4. Reg. 22.

Ieremias concionatur, Threnosque edit in necem pij regis Iosif: inchoatum suum prophetiae librum sequentibus regibus absoluit.

Baruch Ieremias notarius & propheta.

Ieremiam scripsisse duos postremos libros Regum, pro dunt in Talmud. cap. 1. Baba Batra. Distavit etiam librum comminationum Ierm. 36. 45. &c. qui non extat. Apud Taphnas in Aegypto à populo lapidatione tollitur. Hierony. Hebraei tamen in Seder redijisse ferunt ex Aegypto, cum Baruch, saluum & incolumem anno Nabugdonozoris 27. quo ab eodem capta est Aegyptus. Vide R. Selo. 44. cap. Ierem.

Externa.

Necho rex Aegypti Psammetichi filius ducere conatus est fossam, è Nilo in Sinum Arabicum siue Rubrum mare. Herodot. lib. 2. bellum gerit cum rege Chaldaeorum, Ibid. & 2. Paral. 35. Ierem. 46.

Ambitum & magnitudinem Africae per Phoenicos nautas vestigauit, qui eam toram biennio à mari rubro exorti circum nauigarunt, & equinoctialem transgressi medio die Solem dextrum, seu versus Septentrionem, situm & umbras sinistras habuerunt, & per columnas Herculis in Aegyptum tertio anno redierunt. Herodot. lib. 4. huius regis mentio fit. 2. Paral. 35. & 4. Reg. 23. in Iosif huius historia.

Cypselus Corinthiorum tyrennus an. 28.

Merodac secundus, siue Ben Merodac Babyloniorum rex, quem Iosephus Nadugdonozorem primum vocat, & apud eundem Berofus, Nabulassarum.

Zaleucus Locresium legislator severissimus, post Locros conditos anno circiter 40.

Capta est Phigalia oppidum Arcadiae à Lacedaemonijs, regnante Athenis Militiade, Pausan.

Oraculo Dodonaeo primum Graecia vsa est. Nang.

Sinope & Lipara conduntur, & paulò post, Epidaurus, quae postea Dyrrachium.

Histrus in ponto, & paulò post Boristhenes, Chantus, & Stagera in Asia, Lampacus & Abdera.

Scythae ad Palestinam vsque penetraverunt, sed post 8. annos seruilis bello domum reuocantur. Iustin.

Tarquinius Priscus Romae rex quintus, an. 38. Hetruscos in ditionem accepit & ludos instructo circo instituit. Huius temporibus memorabilis illa Gallorum migratio contigit, qua Italiae maiorem & meliorem partem, Thuscis eiectis, occuparunt. Thusci verò in Rhetiam & Vindeliciam Germaniae migrarunt. Iustinus.

* Ioachaz secundo genitus Iosif patris successionem inuast, sanguinarius Rex. Vnde & post paucos dies in Aegyptum captiuus abducitur.

Huic Ioakim frater primogenitus Pharaonis ope sufficitur, est autem mirum quo pacto populus regem pro Iosif patre constituerit Ioachaz, qui duobus annis natu erat minor fratre Ioakim è 2. Paral. 36. Nam hoc pugnat contra legem Salomoniam, de qua supra suo loco.

Externa.

Regnante Tatquino Prisco apud Romanos, & filijs Iosif apud Hebraeos, Aruerni, Bituriges, Senones, Hedui, Carnutes, Auleri, & aliquot alij Galliae populi ducibus Belloneo & Elitronio Italiam ab Alpibus perpetuo Apennini iugo vsque ad Rubiconem Galliam fecerunt. Tum inquit Liuius lib.

Aegyptiorum Psammeticho, deinde Nechaone an. 17.

Anni mundi.

Lydororum Gige, deinde Ardi an. 37.

3557

Macedonum Argeo rege quint o, deinde Philippo an. 38.

Synodus quarta in templo, Helcia pontifice, de renouando legis foedere, repurgando templo & religione à superioribus principibus polluta, de Pascha celebrando iuxta maiorum ritus, tollendis aruspiciibus, Pythoniibus, Ariolis, Idolis, effodiendis è tumulis pseudopphetarum & hereticorum cadaueribus. 4. Reg. 23. 2. Paral. 34.

* Ioachaz men. 3.

3557

Eodem pontifice, & isdem prophetis.

Cyaxare siue Deioce Macedonum.

Ben Merodac Babyloniorum reg.

Seruo Tullio sexto Rom. rege an. 44.

Aegyptiorum Nechaone.

Ardi Lydororum rege sexto.

Macedonum Philippo rege sexto.

3557

Anni mundi.

lib. 5.) Celtarum penes Bituriges summa imperij fuit, qui & regem Celtis dabant. At Tempore Caesaris duo erant principatus. Alterum tenebant Hedui, in quorum fide & imperio erant Bituriges Aruernorum finitimi. Alterum Aruerni habentes in sua fide & imperio Sequanos Heduorum finitimos. Caesar lib. 1. Bell. Gal. cap. 12. & lib. 6. cap. 4.

e Ioakim primogenitus erat Iosif. Seder Olam.

Quoniam historia eorum temporum satis confusè in Scripturis narrata est, & refert eam habere exploratam, propter Ieremiam & Prophetas, qui infra illius aetatem scripserunt, hic hærere paucis lubet. Ioachim sub fine anni tertij regni sui se obsessum tradidit Nabugdonozori, datis obsidibus, inter quos Daniel, Ananias, Azarias, Misael, & parte vasorum templi Domini. Dan. 1. Tributarius autem in regno suo adhuc relinquitur, donec grauis simè seruitutis onere depressus, ad Aegyptiorum regem diuertens, misso rursum de Babylone exercitu comprehensus & tractus priusquam ad urbem veniret, in campo Babylonis vndecimo regni moritur, & caret honore sepulturae obiectus bestijs. 4. Reg. 24. quod Ieremias praedixerat 22. cap. Alij aiunt mortuum in ipsa vrbe Baby. Kimhi in 19. Ezech. Ita Ioachim bis fuit captus.

Interim autem dum hæc agerentur, in eius locum, Ioachim filius qui & Iechonias, à populo Rex constituitur, sed regni mense tertio, vbi reuersus Chaldaeorum exercitus urbem obsedisset, monente Ieremia, ne ciuitas cremaretur, cum matre se dedit. Vnde cum vniuersa profapia Babylonem ductus, initium præbuit captiuitati, seu transmigrationi Babylonice, quam 70. annos duraturam Ieremias præmonuerat. Ierem. 25. Quamquam illam Hebraei ordiuntur ab vndecimo Sedechie, vt videre est apud Abben Ezram in 1. & 9. cap. Danielis, vel à quarto Ioakim, vnde historiam suam orditur Daniel, qui fuit primus Nabugdonozoris.

Vt Iechonias, deinde Sedechias regnarit ipso transmigrationis Babylonice tempore. Et certe tres huiusmodi fuere transmigrationes.

Cæterum pro Iechonia in regnum à Chaldaeo successus, patruus Sedechias Iosif filius propter rebellionem, regni vndecimo post quinquennem obsidionem superatur, & tam Hierusalem quam Templum solo æquatur, cunctis penes, qui è prima captiuitate supererant, in exilium deportatis. Ex quo perspicuum est urbem ter à Babylonijs captam, regnantibus videlicet per ordinem Ioakim, Iechonia, Sedechia.

Obsidio breuior colligitur Ierem 39. & 4. Reg. 25. Nempè Nabugdonozor ipse praesens adfuit à nono Sedechiae ad vndecimum per duos ferme annos. Reliqui tres anni pertinent ad ipsius duces, qui & eam soluerunt, vt Pharaoni occurrerent. 4. Reg. Hinc obsidionè, quam hic dicimus quinquennem, triennem facit Iosif lib. 10. cap. 10. Nam ait anno regni octauo Sedechiam Pharaone fretum rebellasse. Bienen Kimhi in 4. Ezech. à nono scilicet Sedechiae vsque ad vndecimum. Octodecim mensum Ierem. 39. cui ipsemet Nabugd. praesert. Tandiu enim adfuit, cum tamen antea vrbs fuisset à ducibus ipsius obsessa, qui propter occursum & suppetias Aegyptiorum eam coacti sunt aliquandiu interrompere.

In prima captiuitate, Nabugdonozor traxit in exilium è Iuda & Benjamin tria hominum milia & 23. id est, vniuersam ferè Hierosolymaenobilitatem. E reliquis verò tri-

G 2 bubus

4. Reg. 23.

e Ioakim Eliachim an. 11.

3558.

Azaria summo pontificatu fungente.

3568

Ieremia & Vria vatibus.

Deioce siue Ciaxare Medorum.

Ben Merodac, deinde magno Nabugdonozore an. 45. Babyloniorum regibus.

Seruo Tullio Romanorum.

Nechao Aegyptiorum.

Ardi Lydororum rege sexto.

Macedonum Philippo rege sexto.

3569

bus septena millia. In secunda post septennium Iechoniam, totamq; ipsius familiam, cum octodecim populi millibus. In tertia post annos 11. reliquos omnes penitus, exceptis sex populi millibus, quibus Godoliam præfecit.

Diuo tamen Hieronymo initio comm. in Ezech. Iechonia vocatur prima transmigratio, qui cum matre est ductus Babylonem, & cum Daniele tribusque pueris, & Ezechiele. Sedechia autem secunda vel extrema captiuitas. Quod non puto verum, quoniam Hebrei constanter tres fuisse docent, uti dixi. Deinde Daniel & tres pueri ducti sunt in captiuitatem, non cum Iechonia, sed septem annis prius, anno scilicet tertio Ioakim. *Dan. 1.*

In his cladibus sola Iechonia posteritas ex ampla familia Dauidica permansit, qui & in captiuitate genuit Salathielem, Malchiram, Pedaian & Gemariam. *Seder Olam minor.*

Nabuzardan princeps militiæ Nabugdonosoris cremavit templum, exportatis columnis, mari æreo, basibus, quæ omnia fecerat Salomon, cunctisque vasis tēpli & thesauris regijs. Interfecta sunt nongenta & decem hominum millia, infiniti abducti sunt in captiuitatem. Nam vel ex Leuitis translata sunt 600. millia. *Sub finem chronici de regibus Israel.*

Vrias filius Semaia propheta retractus ex Aegypto, à Ioakim interficitur, eadē, quæ Ieremias concionās. *Iere. 26.*

Daniel anno 15. ætatis, ductus est Babylonem. tertio anno Ioakim, qui postea octo annos regnum tenuit, à quibus ad finem captiuitatis anni fuerunt 70. Ita vixit 93. annos, antequam transferretur ad Medos, vbi tribus annis post, decimi capitis visionem habuit. Erat igitur admodum senex, fortasse mortuus diebus Ester, neque ad ædem posteriorem cum alijs ascendit. *Abben-Ezra in 1. Daniel.*

Prædixit 12. capitibus futurum statum Ecclesiæ à suo tempore ad extremum mundi, ac inter cætera docuit quinque regna sese per ordinem consecutura, quæ per illud spatium populum Domini grauius oppugnarent, Babyloniorum, Persarum, Græcorum, Romanorum, Gog, & Magog, i. Saracenorum & Turcarum, quos per obscurum & ignobile cornu designauit. Consolatur autem sanctos in eo, quod dicit, In medio istorum regnorum perseueraturam Ecclesiam, Christumque post 70. Hebdomadas reuelandum, regnaturum in medio inimicorum suorum, imò verò vniuersa illa imperia contriturum, & suis daturum regnum, quod in æternum frangendum non sit: Nempe quoniam regnum Christianorum delectis cæteris intercipietur à beata immortalitate.

Hinc veteres ferè dimensi sunt humani generis vitam, teste Aemilio Sura de annis populi Romani, Nam Assyrij principes, omnium gētium rerum potiti sunt. Deinde Medii (vel potius Babylonij) postea Persæ, deinde Macedones. Exinde duobus regibus Philippo & Antiocho, qui à Macedonibus oriundi erant, haud multo post Carthaginem subactam, deuictis, summa imperij ad pop. Rom. peruenit. Inter hoc tempus, & initium Nini regis Assyriorum interfuit anni bis mille, quinque demptis. *Hac Velleius Patere lib. 1.*

Decem visiones in suum librum retulit, quarum tres vidit sub Nabugdonozore, tres sub Baltasare eius nepote. Septimā & octauam sub Dario, duas verò vltimas sub Cyro. Senio ergo confectus, in Ecbatanis Mediæ ciuitate sepelitur.

Ananias, Azarias, Misael, qui cum socio suo Daniele dis-

apud

Anni
mundi.

3558

3559

Anni
mundi.

3568.

apud Chaldæos & Persas latè propagata est Dei religio. Abacuk alter.

Azarias pontifex.

Phasfur filius Emmer pōtifex conijcit Ieremiam in carcerem, *Iere. 20.* Ieremias sese opposuerunt pseudopropheta aliquot, seorsum Sedechias filius Maasia, & Achab filius Colia, qui vt suum ministerium honorarent, adulterabant cum vxoribus sodalium suorum. *Kimbi è maiorum historijs in 1. Ezech.*

Primus annus Nabugdonozoris in principium quarti Ioakim *Iere. 25.* quo Nechao Pharaonem Aegypti idem Nabugdonozor profligauit. *Iere. 46.*

Externa.

Nabugdonozor magnus, secundi Merodac filius, Medis, atque aded Assyrijs, Niniuen atque imperium eripuit, anno tertio huius Ioakim, siue quarto post mortem Iosia.

Astiasis regis Medorum, qui & Ciaxares Cyri proauus, anno nono Iudæos captiuos Nabugdonozor abduxit. *Ioseph. lib. 1. contra Appionem.*

Psamis vel Psammetiches post Necaone rex Aegypti 6. annis, in Aethiopia bellum gessit. *Herod. lib. 2.*

Huic successit Ephron, quem debellauit Nabugdonozor. *Iere. 44.*

Periader Corinthiorū tyrannus Cypseli filius. *Hero. lib. 1.*

Phalaridis tyrannis destructa.

f Misera regis Iechonia conditio. Nam Babylone in carcere fuit 37. annis continuis vsque ad Euilmerodach. *Iere. vlt.* Decem & octo annorum erat quando regnare, atque aded in exilium trahi cepit. *4. Reg. 24.* Imò verò octo duntaxat. *2. Paral. 36.*

Vt proinde quidam cum genitum dicant in transmigratioe Babylonis, è Mat. 1. cap. id est, quando Nabugdonozor patrem ipsius Ioachim cepit, & Babylonem primum cum infinitis Iudæis abduxit. Respondeo, Decem & octo erat annorum Iechonia, quando regnare cepit, ætatis videlicet. Nam tot reuera erat natus. Octo verò captiuitatis siue à captiuitate, siue à Nabugdozore, cuius beneficio & permisso regnū inibat. Iam enim octauus Nabugdozoris & transmigratioe sub patre Ioachim cepit verteatur. *4. Reg. 24. q. d. Recole. Miseram sortem principum illius temporis. Tum regnare cepit quando rerum potiebatur Nabugdonozor iam annos octo: vt iam non sit quæstio de ineundo regno more maiorum, sed precario & alteri obnoxio. Hinc numerat aliquando Scriptura annos à Nabugdonozore, siue ab illa prima transmigratioe. vt Daniel.*

Ezechiel adhuc puer *iuxta Ioseph. 25.* annorum, *iuxta Hieronym.* cum Iechonia rege in Babyloniam captiuus abducitur, ibique captiuus vaticinatur, librumque scribit tantis mysterijs & difficultatibus refertum, vt Hebræi non magis ad principij & finis ipsius, quam ad trium primorum capitum Geneleos, & totius Cantici Canticorum Salomonis lectionem, iuuenes admittant. Per principium Ezechielis intelligunt primum caput, per finem octo capita postrema.

Mardocheus cum Iechonia in exilium traditur. *Ester 1.* Saraias pontifex, interfectus à Nabugd. *4. Reg 25.* qui habuisse successorem dicitur Iozedec fratrem Ezræ Scribæ, patrem Iesu siue Iosue, qui cum Zorobabele exules reduxit. *Hebræi ex 1. Paral. 6. & Ezra 7.*

Eadem expeditione Tyrus & Hierosolyma captæ. *Clemens lib. 1. Strom.*

3569

4. REG.
24.

f Ioachin Iechonia mensibus tribus. diebus. 10.

Seraia Pontifice. Max.

Ieremia propheta.

Deioce, siue Ciaxare Medorum.

Nabugd. Babylo. Rege.

Seruo Tullio sexto Romanorum.

Necaone Aegyptior.

Ardi Lydorum rege sexto.

Macedonum Philippo rege sexto.

Vniuersa familia Dauidica, quæ iam abierat in 38. gentilitates & cognationes, siue ramos plane consumpta est in hac captiuitate, præter Iechoniã, qui eam suscitauit, genitis quatuor filijs Salathiele, Malchira, Pedaia, Gamaria *Seder Olam*. Sed hæc traditio falsa est. Nam posteritas Nathã filij Dauid ex Bethsabea 1. Paral. 3. permansit vsque ad Christum. Imò ipse Christus per Virginem inde descendit. *Luc. 3.*

Externa.

Seruius Tullius Rom. rex sextus an 44. Ciceronis gentilis, omnium primus censum inter suos egit, fossas circum murum duxit, signauit æs.

Haliattes rex Lydorum eiecit Cimmericos ex Asia. *Hero. li. 4. & 5.* Obsedit Miletum, cuius princeps Thralybulus. Gessit bellum cum Ciaxare Medorum rege. *Herod. lib. 1.* Periantri Tyranni Corinthiorum & Corcyræ amicus. *Idem lib. 3.* qui in septem sapientibus numeratur. Cætera infra in tabula Nabugdonozor. Nam sub eo proprie regnauit.

Haliattis tempore Pittacus Mytileneus Melanchrum tyrannum sustulit. *Euseb.* Ciaxares contra Haliattem bellum grauissimum gessit, cui causam præbuerant quidam Scythæ à se ad Haliattē deflecentes. Scythæ cum 28. annis Asiæ imperio potiti essent, à Ciaxare Medo expulsi sunt. *Herod. lib. 1.*

Battus primus Cyrenarum rex, Zoan condidit, & regnauit an. 40. *Herod. lib. 4.* condidit & Cyrenæ oppidum, anno post captam Troiam 586. *Solinus cap. 30.* urbis an. 143. *Plin. lib. 19. cap. 3.* Græcis habitatoribus & Thyrcis repleuit. *Ibid.* Huic successit Arcefilaus f. an. 16. Battus 2. Arcefilau; secundus, quinto denique loco Battus tertius, quod regnate Demonax Mátineus Cyrenæis Remp. format. Cuius ordinatio mutationis regni in Remp. causa fuit. Nam Arcefilaus tertij Battij f. regno, quod eam antiquare conaretur, pulsus est. *Herodot. lib. 4.* regis Cyri temporibus.

Vaphres rex Aegypti. *Clemens lib. 1. Strom.* siue Apricus filius Pšamnis, *Herodot. Ierem. 44.* Annis 35. Ad eum reliquie Iudæorum captis Hierosolymis fugerunt.

Panzæus primus in Sicilia Tyrannidem exercet.

* His annis 420. si addas an. 40. Dauidis, 4. Salomonis, & denique 11. Sedechiæ, reperies hoc familiæ Dauidicæ regnum stetit annis 475. subductis paucis mensibus & diebus. E quibus templum Salomonicum vndecimo & vltimo Sedechiæ euersum, stetit ab Hebræis notatur annis 410. Cum 25. quibus minimum regnauit Saul, totum Iudæorum regnum 500. annos explet.

In Sedechiæ captiuitate, desinit iniquitas populi Israel, quam Deus portandam imponit Ezechieli cap. 4. Durauit enim annos 390. vsq; 20. Nabugdonozoris, in quo reliquie Israelis & Iuda Babylonem abductæ sunt, *Ierem. 52.* Quod quidem tempus in eodem loco eidē Ezechieli reuelatur. Hos 390. reperies à 30. Salomonis, quādo Salomon à mulieribus alienigenis corruptus Idolomania & impietatem amplecti cepit, ad Sedechiæ vndecimum siue Nabugdonozoris 20. Tanto tempore eorum impietatem Dominus sustinuit, nec ante iram contra ipsos conceptam totam effudit, grauitate, supplicij, tarditatem compensaturus.

REGES ISRAEL

* **R**EGNUM istud cepit statim post mortē Salomonis. Nam Scriptura cum alibi tum 3. Reg. 15. Roboam & Ieroboam facit æquales, & Roboam qui regnum tenuit annis 17. scribit mortuum 18. anno Ieroboam.

In

Anni mundi.

3168

* Summa, anni 419. menses 6. dies 10. Atque hæc ætas est quinta. Nam cum Iechonias Babylonem abduceretur, initium captiuitatis siue transmigrationis Babylonicæ factum est, ut liquet è Matthei primo capite. Ezechiel. 33. & 40. Hebræi tamen eam ordiuntur ab initio quarti Ioakim, qui fuit primus Nabugd. Aliqui etiã à Sedecia regis Iechonia successoris vndecimo.

REGES ISRAEL

* Hac quinta ætate regnabat in Samaria post scissum Dauidis regnum.

3186.

Anni mundi.

3186

In Schismaticis & hæreticis regibus sigillatim recensendis prophetas nominabo, qui sub illis in medijs hæreticorum urbibus floruerunt, vt piorum & Catholicorum successio appareat in medio hæretici populi. Tanta fuit Dei erga istū charitas, vt quia non habuit legitimos facetedores, prophetas perenniter miserit, qui ad illos & in illos vaticinarentur, ne non præmoniti perijisse videantur.

Ita autem familia istorum regum nouies mutata est, quemadmodum impiorum & tyrannorum familia, non foret esse diuturna, vt regni tamen summa penes eandem tribum Ephraim perpetuo remaserit. Quanquam enim nominatum non scribitur è quam tribu isti omnes extiterint, præter primum Ieroboam, est tamen credendum eandem tribum omnibus ortum dedisse, & viam ad regnum parauisse. Primum quoniam nobilitas vniuersa in 10. tribuum dominatu ex Ephraim perinde emerit, vt è tribu Iuda in duarum tribuum regno. Deinde quia Iacob hoc in suis benedictionibus, vel etiam prædictionibus significauit. *Genes. 48. & 49.*

Præterea quoniam Achab' etiam de ea fuisse memoratur constanti Hebræorum traditione *R. Selo. in 11. Osee vers. 3.* Denique & Ieroboam filius Ioas. *Abben Ezra in 13. Osee.*

Eorum cum Regibus Iuda collatio est fallacissima, nec caret difficultatibus. Neque tamen propterea vlli anni quasi duobus communes eximendi sunt de Regibus Iuda, quod nonnulli faciunt, vt vnus de quadraginta vno Asiæ, ac si illo cum patre Abiam regnauerit: vnus de 25. Iosaphat, quasi eius primus in vltimum patris incurrat, quatuor de octo Ioram, quasi his focus patris in regno extiterit: tres de 29. Amazie, vnus è 16. Achaz, duo è 29. Ezechia & c. Sed potius cogitanda in impio regno interregna multa, licet minimè explicata. Nam certam & indubitam Deus voluit extare regni Catholici recensionem, incertam & difficultatibus plenam regni hæretici, quò doceretur in hæresi omnia esse confusa, perturbata, incerta, motuum plena, vt de ijs historia liquida narrari non possit.

In scripta successione regum Iuda & Israel est discrimen 19. annorum. Nempe sparsa fuere interregna in Israel ob factiones, bella ciuilia, crebras familiarū vicissitudines & c.

Quam misera regna quibus reges de religione securi, & hæretici præfunt.

Hic vt regnum suum, quod seditione post obitum Salomonis orta, consecutus fuerat, constitueret, prohibet populum suum adire Hierosolymam, vbi erat legitima sacerdotum successio, & altare contra altare erigit, vitulosque duos, vnum in Bethel, alterum in Dan duobus regni sui finibus religionis ergò collocat.

Nec tamen illic Catholica ecclesia desijt. Nam etiam in Bethel collegium siue cœnobium prophetarum ad tempora vsque Eliski perdurauit & c. *3. Reg. 2.*

Alij qui puræ religionis mutationem ferre non poterant, secedunt à Ieroboam & eius principibus, & que in nouas sedes trans Aethiopiam conferunt, fortasse allecti veteri Aethiopia & reginæ Sabæ cum suis maioribus fædere & commercio. Vbi eos circumlui fluuio sabbatico, tanquam mænibus narrat Eldad Danius Hebræus historicus. Multi etiam ad duas tribus sese receperunt, alij alio.

Quam regnandi rationem sibi displicere satis ostendit Deus è crebra sceptri in alienam familiam translatione, sublati de medio per coniurationē Regibus. Sceptrum enim

G 4 nusquam

3. Reg. 14.

g Ieroboam filius Nabat de tribu Ephraim, annis 22.

Vaticinantibus Ioam, Iddo, Abia Silonite, Semaia.

Regnante in Iuda. Roboam & Abia.

3186.

nusquam vltra quartum gradum tranſijt ad poſteros in aliqua familia, præterquam in Iehu, cuius ſtirps potita eſt rerū ad quintam vſque ſobolem.

Ad hanc ſtirpium mutationem deſignandam, tibi minusculis literis capita familiarum notauimus. Etenim regni huius ſceptrum ab alijs in alios tranſlatū eſt, donec à primo Ieroboam ad vltimum Oſee. in nonam familiam migraret, non quidem legitima vocatione, ſed proditionibus atque paricidijs, vno Amri patre Achab excepto, qui electione regno inauguratus eſt.

Septem duntaxat familias facit R. Selomo in 15. Ierem. quia non numerat pro nouis familijs Zamri, & Sellum quod mox de medio ſublatis ſint.

Ieroboam magis hæreticus & ſchiſmaticus, quàm apoſtata vel idololatra. Nam non ciurauit cunctos fidei articulos, ſed cum duntaxat, qui eſt de Eccleſia, & Eccleſiæ ſede arque communionem, dum noluit ſacrificare Hieroſolymis, & cum eis communicare, qui in Moſis & Prophetarum cathedra ſedebant, ſed in Dan & Bethel, vbi templa noua conſtruxit, & loco Cherubim vitulos dedicauit. Alioqui Circumciſionem, ritus ſacrificiorum, ceremonias Legis, atque adeo totam legem Moſaicam retinuit, vt & conſequuti Reges, vſque ad Achab, qui ad iſtam hæreſim adiecit cultum Baalim, ſiue Belorum. Hinc & collegia ſiue cœnobija Prophetarum non extinxit. Filij enim Prophetarum in ipſius regno cateruatim habitare pacificè leguntur in Bethel, in Iericho, in Samaria etiam, vbi erat ſedes Eliſei propheta, &c. 4. Reg. 2. 4. &c.

h Nadab à Baſa interfectus eſt.
i Baſa regi Iſrael familiæ interneſionem Propheta à Domino nuntiat, quod ſequeretur impium Ieroboami cultum. 3. Reg. 16.

Aedificat Rama in munitio nem, ne quis è regno Iuda ad regnum Iſrael, & contra tranſire poſſet.

Eum bello adortur Aſa, auxilio à rege Syriæ petito, ob quod à Propheta increpatur. 2. Paral. 16.

k Ela à Zamri interimitur an. 27. Aſæ. Tunc ſcinditur populus, pars ſequebatur Tebni, pars Amri. 3. Reg. 16. Anni diſſenſionis, qui quatuor fuiſſe videntur, adduntur ipſi Amri.

l Scipſum incendio peremit. 3. Reg. 16.

m Interregnum quatuor annorum in Seder cap. 17. ab anno ſcilicet 27. Aſæ vſque ad annum 31. eiufdem: ſed poſtea notatur illos quatuor annos eſſe de numero 12. quibus iſte Amri regnaſſe ſcribitur. Ergo interregnum illud prætereſſe dū.

Amri migrat in Samariam, inter Iudeam & Galilicam, vbi regnat annis 6. Sicque Samaria vrbs amplificatur, & fit regni metropolis, cum eum honorem haberet antea Tirſa. 3. Reg. 16. in qua priores ſex annos ſtetit.

Samaria condita (in vrbs ſcilicet formam, nam iam olim vicus erat) Ibid.

Ab ea condita, æra ſiue principium rationis decem tribuum deducta eſt, iuxta quam Iſraelitæ numerabant à Samaria condita, vt Romani à ſua vrbe. Nam illud 2. Paral. 22. *Quadrageſima duorum annorum erat Ochozias rex Iuda, cum regnare cepiſſet, & regnauit anno vno in Hieruſalem*, ſic debet accipi. Quadrageſima duorum annorum erat, ſiue quadrageſimum ſecundū annum attigerat, à Samaria condita, & Amri in eam migratione. tot enim exiſtunt à ſexto Amri, ſiue à Samaria condita, ad Ioram regis Iſrael duodecimum, qui erat Ochoziæ regis Iuda primus & vnicus. Alioqui 4. Reg. 8. vigeſi-

		Anni mundi.
		3208
3. Reg. 15.	h Nabad an. 2.	
	<i>Iſdem vaticinantibus.</i>	
	<i>Aſa rege Iuda.</i>	
ibid.	i Baſa de tribu Iſacharis an. 24.	3232
	<i>Ioram, Azaria filio Obed, Hanani vidente & Iehu filio Hanani vaticinantibus.</i>	
	<i>Aſa rege Iuda.</i>	
ibid.	k Ela an. 2.	
	<i>Iſdem vatibus.</i>	
	<i>Aſa rege Iuda.</i>	
ibid.	l Zamri qui & Zamar, Iopho lib. 8. cap. 6. & 7. diebus ſeptem.	
	<i>Iſdem prophetis.</i>	
	<i>Eodem rege Iuda.</i>	
ibid.	m Amri an. 12.	3247
	<i>Iſdem vaticinantibus.</i>	
	<i>Aſa rege Iuda.</i>	
		3524

		Anni mundi.
3. Reg. 22.	h Achab an. 22.	3268
	<i>Prophetantibus Iehu, Abdia, Michea, Zaaziel, Eleazar, Elia.</i>	
	<i>Aſa & Ioſapat Iudæ regibus.</i>	
ibid.	i Ochozias annis 2.	3270
	<i>Iſdem Prophetis.</i>	
	<i>Ioſapat Rege Iuda.</i>	
ibid.	k Ioram frater Ochoziæ an. 12.	3282
	<i>Elia & Eliſeo vaticinantibus.</i>	
	<i>Ioſapat & Ioram in Iuda regnantibus.</i>	
4. Reg. 9.	l Iehu ar. 28.	3310
	<i>Ionadab filio Rechab Eliſeo & Zacharia filio Ioiade prophetantibus.</i>	
	<i>Athalia & Ioas in Iuda</i>	
4. Reg. 13.	m Ioachas an. 17.	3327
	<i>Zacharia filio Ioiade propheta.</i>	
	<i>Ioas rege Iuda.</i>	
	* Ioas an. 23.	

8. vigeſimo tertio ætatis Ochoziæ iſte interit. Supra in regibus Iuda hanc difficultatem explicauimus, ſed obſcurus. h Achab ducta Iezabel regis Sidoniorum filia, idola gentium introduxit, fanum in Samaria ædificauit, altare Baal & lucum idolis dicauit, primus denique nouas ſuperſtitiones inuexit. Nam eo vſque reges Iſrael ſimplici impietate Iero-boam filij Nabat contenti fuerant, quæ erat de vitulis. Kimhi 4. Reg. 21.

Quare afflictuſ eſt egregiè à Domino. Fames enim vehemens in Samaria per tres annos & ſemis, cœlo pluuias penitus denegante, & prælium atrox, cum Benadab rege Damafci duobus annis & ſemis.

Anno eius quarto regnat Ioſaphat in Hieruſalem. Benadab rex Syriæ cum 30. alijs regibus obſidet Samariam. Regnum ergo Syriæ illa tempeſtate præſtans, nec monarchiam Aſſyriorum agnoſcens.

Iezabel huius vxor feruens idololatria, prophetas Domini vbique perſequitur. Elias ſe ipſius conatibus opponit. Sacerdotes Baal occidit.

Nepher Cherres rex Aegypti an. 4. Amenophis an. 9. Anno ſecundo Ochoziæ tranſlatus eſt Elias, & non apparebit quouſque veniat rex Chriſtus. Tum apparebit & ſecundo occultabitur, nec poſtea apparebit, quouſque veniat Gog & Magog. *Hæc Seder. cap. 17.*

Eius reliquæ, id eſt, pallium Helifæo dimiſſum, miracula edunt, Iordanem bifariam ſecantes, ita vt Helifæus per ſiccum tranſiret, & filij prophetarum, qui morabantur in Hiericho, ſpiritum Eliæ ſuper eum inſediſſe agnoſcerent. 4. Reg. 2.

k Fuit & altera fames ſub hoc Ioram filio Achab, fratre Ochoziæ. Nona è memorabilibus decem, quas ſic Hebræi in Targhum Ruth numerant. Prima fames cōtigit Adamo viuente. Gen. 3. Altera viuente Lamech, Gen. 5. Tertia Abrahamo, Gen. 12. Quarta Iſaaco, Gen. 16. Quinta Iacobo. Gen. 42. Sexta Booz, Ruth 1. Septima Dauide. 2. Reg. 21. Octaua Elia propheta. 3. Reg. 17. Nona Eliſeo in Samaria. 2. Reg. 6. Decima, quæ expectatur ſub Meſſia, de quo fortaiſſe noſter Ioan. in Apocalypſi.

Dicitur an. 2. Ioræ regis Iuda regnaſſe Ioram regē Iſrael. 4. Reg. 1. Nepe, quia Ioræ rex Iuda à patre deſignatus eſt anno regni ipſius 17. quādo pater regi Achab auxiliū ferebat contra regem Syriæ. 2. Reg. 22. Nam hic mos erat aduerſus futuras ſeditiones, vt ſi quis Regum in bellum profecturus eſſet, prius ſignificaret, quem Regem poſt ſe eſſe vellet, ſi ipſe fortaiſſis in prælio caderet. Hanc legem ſequebātur Perſæ ex Herodoto, ex qua accidit, vt in eorum Regibus recenſendis Hebræi à Græcis & Latinis plurimum diſcrepent, vt infra docebo. Hoc etiam ſequebantur Romani, quando Imperatoribus dabant Cæſares.

l Iehu interficit vxorem, filios & fratres Achab, & ſacrificos omnes Baal, ex cuius templo latrinas fecit.

Ioram & Ochoziam reges trucidauit. Quo die vnctus eſt in Regem, eo die vnctus rex Damafci Hazael hoſtis. *Seder cap. 28.*

Sub hæc tempora orditur Herodotus ſuam Aegyptiorum hiftoriā à Cheope, quem regnaſſe ait apud eos an. 50.

* Ioachas cepit regnum an. 23. Ioas 4. Reg. 13. quādo Ioas templum Domini inſtaurabat. 2. Paral. 24.

m Eliſeus huius decimo anno moritur. Ita prophetiæ munere ſunctus eſt annis plus 60. à 19. ſcilicet regis Ioſaphat. Eius

Eius corpus, mortuum hominem alium, à quo fortuito tangebatur, vitæ restituit. 4. Reg. 13.
Amazias rex Iuda regnum suscepit anno secundo huius Iuas.

n Hic accisum regnum in pristinum splendorem restituit. Antiochia capta, &c. Syros vicit. Regnare cepit an. 15. Amaziar. Post eius mortem, regnum Israel à Tyrannis diuexatum est vsque ad finem sui.

Regnum Assyriorum per Phul terrori esse cepit Syris & reliquis finitimis.

* Post hunc quidam interponunt interregnum 21. annorum, sed perperam: falso enim nituntur fundamento, hoc scilicet regnum viguisse annis 270. quot esse putant à morte Salomonis ad sextum vsque Ezechiar. Atqui, si rectè subduxissent annos duntaxat 259. reperissent. Satis ergo est octo annos vacuos intercalare, quoniam apertè alterum interregnum totidem annorum, vel potius nouem, erit collocandum inter penultimum & vltimum Reges, vt illic ex apertis Scripturæ locis demonstrabimus.

o Quod verò attinet ad prius istud octo annorum, vt verum fatear, nescio, nec certo scire, opinor, quisquam possit, vtrum solidum & confertum, an potius sparsum per superiores duos Ela & Zamri, & deinde hunc Zachariam, & sequentes tres Reges, sit constituendum, quemadmodum sæpè videmus propter crebras & subitas familiarum vicissitudines, hæreditates aliquandiu manere interruptas, & certis possessoribus vacuas. Certè hic crebra & repentina familiarum mutatio absumpsit octo annos, & deinde nouem, de perpetuo & rato Regum Iuda numero.

* Sellum interfecit Zachariam, & vicissim à Menahem post mensè interfecit.

p Phul contra terram Israel bellum molitur, & regem Menahem tributarium facit, 4. Reg. 15.

* Cæpit regnum anno Ozia quinquagesimo.

q Cæpit anno 52. & vltimo Ozia. cum Razin rege Syriæ Hierusalem obsidet. Esa. 7.

Ne mireris si Oseas, Amos & Esaias adhuc vaticinarentur. Nam floruerunt diuissime, & quisque illorum quatuor reges Iuda sepelisse dicitur Oziam, Ioatham, Achaz & Ezechiam. R. Selom. Of. 1. Kimbi Esa. 1.

Tiglath Phalassar Assyriorum rex, vrbes Aron, Abel, Bethmecha, Ianocha, Cades, Afor, Galaad, & Galileam, & vniuersam terram Nephthali cepit, & in Assyrios abduxit. 4. Reg. 15.

r Interregnum nouem annorū ex 4. Reg. 15. & 17. omnino hic statuendū. Nam iste Phaceias regnare incipit an 52. & vltimo Ozia, definit sub annum 20. Ioatham, qui erat quartus Achaz, à quo ad sextum Ezechiar, quando concidit istud regnum, superfunt anni 18. nempè 12. reliqui Achaz & sex Ezechiar.

Vel regnauit Oseas vltimus Israelitarum rex annos 18. Nouem per tyrānidem ab anno vigesimo Ioatham, qui fuit quartus Achaz. 4. Reg. 15. Indignata enim Scriptura impium regem Achaz nominare, mortuum potius patrem nominat. Nouem alios per ius, dum anno 12. Achaz, rex est confirmatus & receptus.

f Osee tertio regnat Ezechias.

Decem tribus, capta post biennij & aliquot mensium, obsidionem Samaria sexto anno Ezechiar regis Iuda, per Salmanazarem Assyriorum regem, vltra montes Medorum &

Prophetis Amos patre Esaiæ & Osea.

Regib. Iuda Ioas & Amazia.

n Ieroboā filius Ioas 41.

Vaticinantibus Osea, Amos altero à patre Esaiæ, Esaiæ, Iona.

Amazia & Ozia regibus Iuda.

* Zacharia mense 6. Iisdem vaticinantibus. Ozia rege.

o Interregnum octo annorum.

* Sellū mēf. 1. vel dieb. 28.

Prophetis iisdem. Ozia rege.

p Menahē Tirsensis an. 10.

Prophetis iisdem. Ozia rege.

* Phaceias Menahē an. 2. Iisdem vaticinantibus. Ozia rege.

q Phaceias Romelię an. 20.

Vaticinantibus iisdem, itemque Osea, Michea Morastite & Oded.

Regnantibus in Iudæa per ordinem Ozia Ioathan & Achaz.

r Interregnum annorum 9.

f Osee filius Ela an. 9. Iisdem vaticinantibus. Achaz & Ezechia regibus Iuda.

Anni mundi.

3343

3384

3385

3393

3403

3405

3425

3434

3443

Anni mundi.

3443

& Perfarum abductæ sunt, missis alijs in earum terram. Hæc Orienti & Septentrioni insulæ, Iudæorū clausorum fabulæ dedere causam: qua de re extat Eldad Danius à nobis versus.

Perditas in Oriente aiunt Hebræi. Interea facile assensum præbuerim ijs, qui ex istis, ortos Tartaros opinantur, siue quia Tartari tenent oram Septentrionalem Orientis & Aquilonis, siue quia illorum præcipuum imperium Persico imminet, eoque terminatur à parte Assyriæ & Mediæ, siue quia diu latuerunt, & ignoti permanerunt. Nam eorum nomen tantum auditum circa annū Domini 1200. Adde, quod nomen Tatari (sic enim loquendum aiunt sine r) Hebraicè & Syriacè sonat derelictum, desertum. Denique quoniam Circumcisionem sunt perpetuo amplexi, antequam quicquam accepissent de infœlici Mahomt.

Samaritanorum origo, quorum religionem semi-Iudæam, quàm planè paganam malle se Deus immisissis Leonibus declarauit. 4. Reg. 17. Cutheos eos Hebræi appellant, quòd post veteres colonos exactos à Salmanazar, venissent de Cutha & vicinis vrbibus & regionibus Assyriæ & Mediæ. Ibid. E Iudaica religione, quinque libros Mosis duntaxat receperunt, secundum Sadduceos de resurrectione, animæ immortalitate & futuri regni statu sapiebant, gens Sicariorum, vnde Dositheus & Simon Magus hæresiarchæ. Orig. hom. 25. Num. & lib. 1. & 2. in Cels. Secundum Ethnicos à Iouis & reliquorum deorum cultu non abhorrebant, se Medorum Perfarumque colonos dicentes. Ios. ph. lib. 12. cap. 7. De istis lege 1. Mach. 5. & 2. Mach. 5. & 6.

Decem tribuum tres captiuitates siue transmigrationes, quot duarum fuisse suo loco notauimus. Primò ascendit Assar rex Assyriorum, qui & Tiglath-Phalassar, & traxit in exilium tribus Ruben, Gad, & dimidiam Menassis, quæ erant trans Iordanem, abstulitque vitulum aureum, quem primus Ieroboam in Dan dicauerat. Idque diebus Phacear filij Romeliæ & Achaz regis Iuda. Deinde post aliquot annos initio regni Osear, vltimi regis, Salmanazar rex quoque Assyriorū abduxit tribus Aser, Isachar, Zabulon & Nephthali in Assyriam, Israëlitis Galileam exhauriens, reliquos tributarios faciens, & alterum vitulum exportans. Postremo cum rebellasset Oseas anno regni sexto, adfuit Assyrij rege eodem Salmanaz. tribumque Ephraim, & dimidiam alteram Menasse terra expellunt, tumque Cutheos, Babylonios, Suseos, Elamitas, & cæteros Samaritas, qui ipsorum vrbes incolerent, mittunt. Seder cap. 22.

Salmanazari decem tribuum cœterori, successit Senacherib, qui ea passus est, quæ Esaias & Herodotus scriptis mandarunt. Denique Sardanapalus filius, vt ex voce Afsar-Adon, Hebraica coniectare licet, Assar-Adon Phul, Latine & Græcè Sardanaphalus. Errant ergo Germanorum noui chronologi, qui somniant Sardanapali exuias partitos esse inter se Phul Belochum, patrem Tiglath-phalassar Babylonium & Arbacem Medum, ac Sardanapalum vixisse Ozia tēpore, dum apud Israëlitas regnaret Ieroboam filius Ioas: vt secundum & nouum nescio quòd regnum Assyriorum circa illa tempora stabiliant, cum Scriptura de eo loquatur, vt vnico, & à Phul duntaxat continuato vsque ad Nabugodonozoris, vel parentum eius sæculum.

t Veritibus 90. captiuitatis annis, orare cepit Daniel 9. cap. Deum pro restauranda Hierosolyma, & ab Angelo accepit

Summa, anni 258. menses 6. dies septem, quæ admodum à morte Salomonis, quando istud regnum cæpit, ad sextum Ezechia, quando desit, fluxerunt anni 259. Sine duobus interregnis Summa anni 241, menses 6. dies 7. sed illa fuerunt intercalanda ob superiores causas, vt vtriusque regni tempora & ætates consonarent.

SEXTA ÆTAS. 3569

Que incipit anno mundi 3569.

t Tempus captiuitatis fuit annorum 70.

Vatibus Ieremia, Seraia, Daniele, Ezechiele.

accepit ab exitu verbi de restituendis captiuis, deq; reficienda vrbe, vsque ad Christi ducis necē interfluxuras hebdom. 69. Porro exitus illius verbi factus est anno Cyri. Illo enim captiui primum dimissi sunt, vt completeretur verbum quod dixerat Dominus ore Ierem. 1. Ezræ. 1. vide Ierem. 29.

Sibylla Cumana nouem libros de fati populū Romani Tarquinio Superbo emendos obtulit, quorum tres in sacrum conditi, Sibyllini dicti sunt. *Gellius lib. 1. cap. 19.* Hanc nonnulli cum Cumæa confundunt, quæ & ipsa quidem Italica, sed tamen multo antiquior. Fuit enim mater Euantri, cum qua congressus est Aeneas. *T. Linius lib. 1.*

Eius libri ad Augustum vsque manserunt incolumes & sub basi Palatini Apolinis, cum Martiorū vatum & Bagoes Nymphæ carminibus conditi steterunt. *Sueton.*

Moabitæ à Salmanaazar subacti, vt prædixerat Esaias 16. cap.

Tarquinius Superbus rex septimus & vltimus Romanorum, an. 25. qui ferias Latinas instituit, & armatos circa se ad corporis custodiam primus habuit, & tamen turpiter exactus an. 244. ab vrbe condita, obsidens Ardeam ciuitatem nono ab vrbe milliaro. Nam tunc Romæ principatus vix protendebatur ad 15. milliare. *Nangiac.*

Tusculi per 13. an. cum vxore priuatus & exul conuenit.

Antequam paulo experiretur 70. anni captiuitatis, illic Respub. per consules administrari cœpta.

u Hebdomas vna continet annos 7. *Leuit. 25.* Neque enim Daniel loquitur de altero Hebdomadam genere, quod septem diebus absoluitur. *Leuit. 23.* Id constat è 4. Ezræ 7. cap. qui inquit *С Н Р I S Т V M* reuelandum esse, id est, nasciturum, post quadringentos annos. His enim si addas 33. vitæ Christi, ex Hebdomadibus 69. tantum supererunt quinquaginta. Nempe fuit Ezras Daniele his annis posterior.

Hebdomas septuagesima quæ confirmat nouum fœdus, & finem habet ceremoniarum omnium legalium, cadit in Apostolos, qui in Iudæa per septem annorum spatium, antequam orbem ad Euangelizandum sibi diuiderent, gratiam Christi Iudæis primum obtulerunt, in hebdomadis dimidio synodo publica. *Act. 15.* Mosis sacrificia & ceremonias abrogantes, re Iudaica in deterius ad interitum vsque, qui à Romanis allatus est, deinceps abeunte.

Christiana autem latius quotidie sese diffundete. Quod si synodus illa celebrata est sub annum Christi 17. vt aliquibus placere video, qui non animaduertunt *ὅτι τρεῖς ἄνθρωποι* passim in Scripturis, nihil tamen perit de vera Septuagesimæ intelligentia. Nam certum est non longè post Christum Petro reuelatâ fuisse per visum Gëtium vocationem, atq; deinceps libertatē ab hostijs, atq; ad eodē lege predicatâ. *Act. 10.*

Est etiã apta interpretatio, vt heb. septuagesima, cadat in Christi mortē hoc sensu. Post hebdomadas 7. & 72. occidetur Christus *Hebdom. scilicet septuagesima.* confirmabit autem pactum multis hebdomada vna illa *postrema* vt eius medio .i. tribus extremis annis & semis procedat Christus atque pactum de remissione peccatorum promulget donec occidatur. *Quibus confectis templi & vrbi expectanda veniat ruina. Distribuit autem 69. in duas partes. Nempe quia septem cefferunt templo & vrbe adificanda. 62. varijs Ecclesie iactationibus.*

* Hos annos reperies ab octauo regni Nabugodonozoris, à quo incipiunt 70. an. captiuitatis, ad decimū octauum vsque Tyberij Cæsaris, qui est peressionis Domini annus. Nam monarchia Babylonica prætereà mansit an. 70. Persica 147. Ab Alexandro ad Cleopatram Antonij 276. atque hinc ad Tyberij decimum octauum 61. Summa 554. Nam quodd Macedonica à Christo tam retrō abfuerit, constat ex his M. Ciceronis in 2. de Diuinatione verbis. Demosthenes abhinc annos propè trecentos fuit.

Quæ membratim & per successiones pontificum, & regum & monarchiarum peculiari libro, deinceps demonstranda susceperimus, ne quid confunderemus, sed inter sacra & profana melius distingueremus. Nam deinceps maiore turba & copia res mundi sese offerunt, dum vbi historia sacra desinere incipit, illic profana proprie auspiciatur. Per tot annos scriptores gentium muti propemodum extiterunt. Ducat ergo mundum summo Dei & Ecclesie veteris beneficio & prouidentia, quod aliquid certi de suo prisco statu cognitum habet, atque Hebræis scriptoribus gratiam agat, quod superiorum sæculorum certam aliquam memoriam, rationem, ordinem, originem, tenet atque complectitur. Libri primi Chronographiæ finis.

3569

1erem. 25 Pontificibus Iosedec & Iesu. Sedechia, Iechonia, Sathathiele exulum & captiuorum principibus.

Nabugd. & filijs eius Babyloniorum regibus.

Seruius Tullio annis 44. sexto Romanorum rege. deinde Tarquinio superbo an. 25.

quibus successerunt consules.

u A 70. illo captiuitatis anno ad Christum Hebdomades 69, id est, anni 483.

Pontificibus & principibus Iudeorum ijs, quos sequenti lib. subiiciemus.

Prophetis Daniele, Mardocheo, Zacharia, Haggæo, Malachia, Ezra, & per successione seriem, Scribis & Phariseis, qui ideo sedere super cathedram Mosis memorantur. Matth. 23.

Persis, deinde Macedonibus, denique Romanis monarchiam obtinentibus, eo, qui altero libro sequetur, modo ac ordine vsque ad Christum Dominum.

Summa 553.

Ita ab orbe condito ad Christum sunt anni 4121. menses 6. dies. 16.

3638

4121

CHRONOGRAPHIAE LIBER SECUNDVS AVCTORE GILBERT. GENEBRARDO.

LIBRVM alterum à captiuitate Babylonica mihi rectè ordiri videor, quando circa eum cœpit noua veteris Ecclesie conditio & facies, qua populus Domini ita depressus, ita afflictus iacuit, vt vsque ad Christum, nunquam pristinum regni status & potentie splendorem recuperare potuerit. Sed & circa eam gentium præcipua fama, magnitudo, celebritas, vicissitudo, historia sumpsit initium, vltra quam nihil plane certi ex libris & scriptoribus profanis & exteris assequimur, vt verè possit dici, vbi historia sacra desinit, ibi profanam incipere. Id apparet ex Aulo Gellio diligentissimo rerum prisicarum scrutatore, qui quamuis conspectum quædam ætatum antiquissimorum virorum, item illustrium, qui in illis ætatibus nati fuissent, atque ex libris, qui Chronici appellantur, exceptiones varijs, diuersisque in locis factas de temporibus, quibus floruisent Græci simulatque Romani viri ingenio & imperio nobiles, promississet, non ducit tamen altius principium, quàm à Solone, quem leges scripsisse Atheniensibus constat, captiuitatis æuo sub Cyri, qui Croesum Solonis amicum Lydorum regem vicit, sæculum. M. Varro vetustatis peruestigator inter externos præcipuus, fatetur se nō nisi à prima Olympiade quatuor aut quinque sæculis post bellum Troianum historiae veritatem posse deducere. Quod de eo referens Censorinus, Varro, inquit, tria temporum discrimina esse tradit. Primum ab hominum principio ad cataclismum priorem (.i. Ogygium) Secundum ad Olympiadem primam, quod quia in illo multa & penè omnia fabulosa referuntur Mythicon nominatur. Tertium à prima Olympiade ad nos, quod iam dicitur historicon, quia res ab eo gestæ veris historijs continentur. Quæ sanè verba in prologo tertij de Rustica ipse Varro confirmat. Nam à Thebis quæ ante cataclismum Ogygis bæotie regis conditæ dicuntur, ad sua tempora numerari quidem annos circiter bis mille & centum, at quid illis acciderit, nihil plane esse certum profiteretur. Cùm interim artes omnes in Græcia non nisi intra mille annorum spatium repertas dicat, siue à bello Troiano ad suam ætatem. Nec verò longius, quàm ab Olympiadibus antiquitatem ipsum repetere potuisse ex Cicerone eius familiari quoque perspicitur, is enim idcirco in Oratore Attici laborem extollit, quod annorum septingentorum memoriam vno libro colligere potuerit. Nam remotius colligere nō potuit, quoniã ante Olympiades nihil planè definitū esse eodē loco Varro ostēdit, & ipse Cicero, quicquid de Romulo & Romanis alijs regibus literis est proditum, non satis constitutum indicat, quãdo primo de legibus, & alibi de eis loquitur interposita paræthesi, vt aiunt, quæ profecto abundat, quando res constat & liquet. Accedit Macrobius, qui de an-

Gellius lib. 17. cap. vltimo.

Censor. de die Natali cap. 17.

H tiquitate

Lib. 2. c. 10. in
som.

tiquitate profanis auctoribus cognita hæc suis cōmentarijs inferuit. Quis facile mundum semper fuisse consentiat, cum & ipsa historiarum fides multarum rerum cultum emendationemque, vel ipsam inuentionem recentem esse fateatur! Cumque rudes primum homines meminerit vel fabuletur antiquitas glande prius & baccis alitos, serò sperasse de sulcis alimoniam! sed & quis non existimet, non longam retro eius esse ætatem, cum ab hinc vltra duo retro annorum millia, de excellenti rerum gestarum memoria, ne Græca quidem extet historia? Nam supra Ninum, à quo Semiramis secundum quosdam creditur procreata, nihil præclarum in libros relatum est. Et multarum rerum experientia ad aliquas gentes recēti ætate peruenit. Vt ecce Galli vitem vel cultum Oleæ, Roma iam adolescente, didicerunt. Aliæ verò gentes adhuc multa nesciunt, quæ nobis inuenta placuerunt. Atque hæc quidem illi, sed nimis longè. Nā propriè vltra Cyrum. i. octogesimam Olympiadem, & vrbis ducentessimam sexagesimum omnia istorum ex eo deprehenduntur angurijs potius, quàm historijs similia, quòd rerum multarum faciunt mentionem, multorum regnorum, vt Assyriorum, Medorum, Ægyptiorum, Æthyopum, quæ longius ab ipsorum notitia & terris aberant, rerum verò Babylonicarum & Monarchiæ Nabugdonozoris, per quā perueniebant ad Assyrios & Medos, non meminerunt, quæ in ipsorum erat foribus, & sui magnitudine totam penè Asiam, magnam Africæ partem, Europæ aliquam occupauit, & totum orbem terruit è libris Regum, Paralipo. Daniele, Ieremia oculatis testibus: quæ Persicam quantumuis ipsorum scriptis amplificatam amplitudine & excellentia superauit, Dan. 2. quæ tam recens, vt Cyrum, Solonem, & Græcorum scriptores primos attigerit: quæ denique à Prophetis & scriptoribus sacris vbique insonatur. Ignorantibus hæc recentissima, & suos oculos perstringentia, quæ fides accommodanda est, quando remotiora & antiquiora commemorare & describere suscipiūt? Facit etiam, vt me eorum vanitatis misereat, quòd Arbacem quendam Medum constanter aiunt Sardanapalum sustulisse, & prætereunt Merodac Chaldeorum regē, qui ipsis vt vicinior ita notior esse debuit, qui & Assyriorum imperio euerso ingentis illius Monarchiæ fundamenta iecit, à nepote magno illo Nabugdonozore superstruenda atque absoluenda. Mendacium remotissimos testes allegat, proximos refugit. Arbaces iste fortasse nunquam extitit, nedum Assyrijs imperium eripuit. Præterea Medorum imperium, quod ab ipso aiunt conditum Assyriaci pernicie, angustissimum ante Cyrum necessario fuit, quia nimis Babyloni tum rerum potienti vicinum & Medos Nabugdonozoris vestigales & tributarios prophetæ nobis describūt. Quare hoc totum videtur ab adulatoribus confictum in Cyri gratiam, qui eius antiqua esse stemmata docere conabantur ex atavis Medorum regibus, regulos & vestigales præfectos in reges magnos transformātes, vt qui olim Cæsaris Augusti nō valde nobilis, quippe cuius pater fuerit Romæ argentarius, progeniem ab Iulo AENEÆ deducere studuerunt. Huiusmodi adulationibus corrupte sunt omnes Græcorum historiæ magna impudentia. Nam poterant redargui facile è recenti memoria & monumentis vix dum perfectis. Hoc admirati Aristoteles & Cicero eluiones exustionesque terrarū, quas accidere tempore certo necesse sit, causam suæ nescientiæ pretenderūt, ac propter eas pronuntiarunt non modo non æternam, sed ne diuturnam quidem rerum memoriam re-

Arist. in Meteoris, Cic. in Somnio.

linqui

linqui posse. Quinto & quarto Physico eorum alter laudat Paronem Pythagoricum, quòd tempus dixerit ἀμαθισατος, id est, inscientissimum siue ignorationis omnis magistrum, quia temporis successu, obliuione & situ præcedentia, penè omnia deleta animaduertisset,

Esseque tempus edax rerum, inuidiaque senectam

Perdere præteritum, vitiatamque dentibus æui

Omnia paulatim lenta consumere morte.

Nempe ante hanc captiuitatem scriptoribus Græciæ contigerat, quod est apud Platonem in Critia, Græci semper estis pueri, quia nuper versati in historia & ignari literarum, disciplinarū, rerum denique tam apud vos quàm apud reliquos gestarum. Nescire enim quid antea, quàm natus sis, acciderit, id est semper esse puerū. Tantum incerta & mixta fabulis de bello Thebano & Troiano, quæ fortassis nunquam extiterunt, cantabant ex dispersis & male confutis Homeri, & paucorum aliorum carminibus, nondumque ab Aristarcho digestis, proindeque obscuris ac incertis. Ante hanc etiam Romana historia est valde exilis, tenuis, & frigida, nec hinc solum res Græcorū debent incipere, sed multò magis etiam Romanorum, qui se Græcis omnia legū, doctrinæ, dignitatis & virtutis insignia debere non inuiti contententur. Nam paulò ante Cyri principatū, expulso Tarquinio Superbo Roma primum cœpit administrari per Cōs. adeoque erat tenuis, humilis & angusta, vt 12. milliaria suo imperio minimè excederet. Verum & tam angustis finibus conclusa fuit, vsque ad Alexandrum Magnū, cuius tempestate in orbe ne nominabatur quidem. Quocirca eius mentio nulla apud Græcos illius tēporis Italiæ nō modò finitimos, sed & eius magnæ partis vel colonos vel dominos. Denique ante hanc res gentium ferè omnium iacent in obscuritate & tenebris. Chaldaica natio, vtut sapientiæ palmam videatur illa ætate cæteris præripuisse, nihil posteris scripto reliquit dignum tanta laude & gloria. Superiora tempora Magi, Persæ, Ægyptij, & cæteri populi literarum existimatione laudati, vel penitus ignorarunt, vel posteris inuiderunt, vel præ infantia, literis prodere nesciuerunt. Nisi Deus de sacris Codicibus mundo prouidisset, & literaturæ sacrariū in certo populo. i. Hebraico reposuisset, illorum notitiam sempiterna obliuione inductam hodie haberemus, aut de illis cum Diodoro Siculo historiam fabulosam ab alijs acciperemus, & alijs traderemus. Sit hæc ergo sæculorum infantia. Nam deinceps hominum facultas, eloquēdi, sapiendi, Philosophandi vis, artes ac disciplinæ humanæ apud gētes, maximè Græcas sese explicarunt. Tum primum conati sunt homines maiorum inertiam & incuriam artibus & studijs depellere. Tum primum didicere scriptis priscam obliuionem restaurare. Tum primum sua fari, & memoriæ tradere diligenter studuerunt. Hinc prima Philosophiæ incunabula. Hinc Rhetoricæ origo, Hinc Mathematicarum ab Ægyptijs ad Græcos emigratio. Hinc Historiarum descriptio. Nam etsi Persæ, vt ex Esteræ historia percipi potest, annales & chronica excolerent, quod de alijs nationibus sentiri possit eodem modo, at ea lege id faciebant, qua hodie instrumenta publica in curijs, archiuis & tabularijs communibus recondi in futurum cernimus. Non passim & publicè, non populariter ac in promptu extabant. Non priuati homines eiusmodi scribendis & vulgandis dabant operam. Non tanta

Cicero de Oratore.

scripturitione ducebantur, quanta plurimorum mentes ab ea tempestate occupauit, vt scribant indocti, doctique poemata passim. Nescio idne tribuere debeamus hominum incuriæ, quod de posteritatis memoria non valde essent solliciti, an imperitiæ & ignorationi eorum, qui per se rem tantam aggredi non auderent siue inexercitationis inopia, siue exemplorum, quæ imitarentur, penuria, an potius necessitatibus, quando adhuc destituebantur commodis membranis, papyro, similibus rebus ac artibus, sine quibus non modò non rectè scribitur, sed etiam, quod scribitur, non potest esse prolixum, non diuturnum, non distractioni opportunum, sine quibus denique rerum ante actarum recordatio diu conseruari non potest. Hæc me adduxerunt, hinc vt librum secundum ordire vt esset interuallum inter superiorem, qui testimonium è sacris literis consequebatur, nullum è profanis, nisi suspectum & dubium: & hunc, qui profanarum paginis munitur: sacrarum verò auctoritate caret, nisi quantum & quàm paucorum annorum licet è Daniele, Ezra, Nehemia, libris Machabeorum paucisque alijs colligere atque augurari. Vale & fruire.

SEXTA ÆTAS.

Qua incipit anno mundi 3569.

Jerem. 25 a Tempus captiuitatis fuit annorum 70. 3569

Dan. 9. b A 70. illo captiuitatis anno ad Christum. 4121

c Hebdomades 69 .i. anni 483.

Pontificibus & principibus ijs, quos mox subiiciemus.

Variis verò Daniele, Mardocheo, Zacharia, Haggeo, Malachia, Ezra, & per ordinem cathedra Mosaisca Scribis & Pharisæis vsque ad Christum.

Summa 553.

Ita ab orbe cõdito ad Christum fuere anni 4121. menses 6. dies. 16.

Sexta istius ætatis numerus sic membratim ostendi potest.

Primo per pontificum Synagoga successione.

Secundò per Monarchiarum quatuor seriem & ordinem.

d Hac enim sexta ætate per hos administrata est Resp. Iudaica.

SACERDOTES
ET DVCES.

Anni mundi.

SEXTA ÆTAS.

VNDECIM primi anni huius captiuitatis siue transfmigrationis Babilonicæ, tractati sunt sub Sedechia, cuius septimo Ezechiel propheta incipit. *Ezech. 1.* Undecimo templum cum Hierusalem funditus eueritur, vt regnum sit in Iuda à Dauide 470.

Hæc ætas demonstratur non tantum successione Ecclesiæ, sed etiam mundi, non tantum historijs Ecclesiasticis, sed etiam profanis. Nam illa est propriè motuum & bellorum mundi ætas. Adhuc modicum, inquit apud Haggeum Deus, & commouebo cælum & terram, & postea veniet desideratus Gentibus. & Daniel. 2. Sit benedictum nomen Domini à sæculo & vsque in sæculum, quia sapientia & fortitudo eius sunt, & ipse mutat tempora & ætates, transfert regna atque constituit. Hinc sub annu ante Christum quingentesimum, res & Monarchia Chaldæorum.

Sub an. 400. res & Monarchia Persarum.

Sub an. 300. res, potentia & Monarchia Græcorum.

Sub annum 200. res & potentia Parthorum & Carthagenensium.

Sub an. 100. res, potentia, principatus Romanorum, quousque desijt in Monarchiam.

Nam mox Christus nascitur, mundum recturus in virga ferrea, illisque imperijs deicctis, nouum Ecclesiæ regnum conditurus, de quo lib. 3. & 4.

b Hebræi sic ferè hebdomadas septuaginta numerant. Septuaginta sunt anni captiuitatis, quos incipiunt ab vndecimo Sedechiæ, & terminant secundo anni Darij Lóginani.

Deinde 420. templi. Summa 490. Sed supra auspicandas docuimus paulò inferius, nempe ab extremo septuaginta annorum captiuitatis.

Exitus à captiuitate non ita fuit liber, quin perpetuo vexitales & obrati fuerint Persarum & Græcorum, vsque ad Machabeorum principatum.

c Hebdomades incipiunt ab ipso statim primo reditu de Babilonica transfmigratione. Nam vti tres fuerunt captiuitates Babilonicæ, ita & tres reditus. Primum enim ascenderunt anno Cyri secundo, duce Zorobabele. Rursum anno Astueri 14. Denique Darij anno secundo, post quem quatuor annis templum ædificauerunt: anno autem septimo, Ezras ascendit de Babylone, vigesimo verò Nehemias. Cætera infra in Dario Longimano.

d Aetas sexta pluribus modis potest demonstrari, quàm superiores, nimirum successione monarchiarum, quæ iam suos habuerunt historicos, nedum Iudæorum pontificum & ducum perpetuato ordine. Quot modis eam & nos illustramus.

Haggæus & Zacharias adhortantur Iudæos, vt restaurent antiquum Reipub. statum. *Ezra 5.* Haggæus libro suo vrgit templum, Zacharias urbem magis. Addunt præterea oracula de breui hostilium gètium clade, quam attulit Alexander magnus, & de restitutione earundem per Christum.

Malachias Reipub. mores constituit, fuit que præcedentibus paulò posterior, prophetarumque vltimus. A Talmudicis putatur esse Ezras scriba, & sanè eadem reprehendit in sua prophetia, quæ Ezras 9. & 10. capitibus sui libri, copiosè inuehens in vitam corruptam populi præsertim sacerdotum, qui post instauratù templum rursum ad pristinas foeditates

tates reuerſi, oblationes, ac diuina ſacrificia contaminatis animis & corporibus offerre cœperant. Continet inſignes locos de Chriſto, Ioanne Baptiſta, Elia, Gétium uocatione.

Prophetis ſuccedit ſynagoga magna, cuius principes Ezras, Neemias, Mardocheus, Zorobabel, Iofue. Hi præfuerunt concilio, quod centum viginti homines, quorum alij nobiles, alij plebeij erant, de emendandis libris ſacris, eorumque conſtituendo canone iuxta præſcriptum Cabbalæ, inierunt, ubi & ſanxerunt Iofuam ita fuiſſe edoctrum è Moſe, à Iofua Seniores, à Senioribus Prophetas. Concilij notarius ſiue ſcriba (ſic enim uocatur Ezræ 7.) fuit Ezras, cui etiam interfuiſſe au potius præfuiſſe tradit Danielem, Ananiam, Azariam, Miſaelem, Aggæum, Zachariam, & Malachiam. *Elia præſit. 3. Maſoreth Hammaſoreth. R. Moſe præſit. in Sepher Miſuoth. & in Talmud. traſt. de uotis.*

Ezras propheta & ſcriba, Cabbalam apud Hebræos collegit, & 72. duobus libris mādāt. Eius conſilio & opera præſertim libri ſacri collati ſunt, & emendati: vnde Tikkun Sopherim. i. correctio Scribarū appellatur Tikkun Ezra, ſiue correctio Ezræ, vt in Maſora, Num. 12. quaſi Ezra ſcribarum fuerit princeps.

Septuaginta duobus libris proximè commemoratis collegit ſeptuaginta duorum ſeniorum doctrinam, è quorum numero eſt quartus Ezræ, *lege cap. 14. eiſdem 4.* Hos habuiſſe ſe ſcribit Picus Mirandulæ comes.

Athanaſius in Synopſi tradit, Ezram ſcripſiſſe ducentos quatuor libros.

Tertius & quartus Ezræ, qui nominātur, non ſunt de priorè canone Hebræorum, quia nondum erant editi, quando Canon iſte ſancitus eſt in hac magna Synodo, cuius fuit Ezras ſcriba, & cuius meminere ſolenniter omnes Hebræi. At non deſiunt eſſe ſacri & canonici, quoniam hæc Synodus non obligabat conſecutos auctores ſacros, nec ſpiritus ſancti aſſatum extinguebat, vel contrahebat, propter quos editus eſt alter Canon multo amplior, vt ſignificat Iofeph. lib. 2. contra Appionem, quando citat verſum de Eccleſiaſtici libro, tanquam de Scriptura ſacra. Quare tertius Ezræ vt canonicus cenſetur ab Origene ſub finem hom. 9. in Iofue, Athanaſio lib. 3. contra Arianos, Auguſt. lib. 18. de Ciuitate. Et apud Græcos non modo eſt canonicus, ſed etiam Ezræ primus, quoniam continet ea, quæ geſta ſunt ante Ezræ & Nehemiæ præcedentes libros. Quartus autem vt ſacer citatur ab Ambr. 2. in Lucam comment. & epiſt. 21. ad Horontianum, & cap. 10. de bono mortis.

ſcripſit librum ſuum & genealogias libri Paralipomenon, vſque ad eum locum, in quo ſuam genealogiam oſtendit. Cætera abſoluit Nehemias. *cap. 1. Baba Bathra in Talm.*

Scripturas à Babylonijſ, principe militiæ Nabuzardan, incenſas reſtituit, & in hunc ordinem, quem hodie Hebræi magna ex parte ſeruant, reduxit. De eo ſic ſcribit Rabanus Maurus de Inſtit. Cleric. cap. 54. Omnes libros ſacros veteres, dum Iudæi ingreſſi fuiſſent in Hieruſalem, diuino aſſatus ſpiritu reparauit, cunctaque prophetarum volumina, quæ fuerant à gentibus corrupta, correxit, totumque vetus Teſtamentum in duos & viginti libros conſtituit, vt tot libri eſſent in Lege, quot habentur & literæ (Alioqui non fuit in poteſtate Nabugdonozoris omnia exemplaria perdere, præſertim cum decem tribus eſſent iam in Oriente, extra ipſius ditionem.)

Quidam eum auctorem faciunt punctorum & accentuum

tuum, quibus afficiuntur hodie Biblia Hebraica. ſed illi errant, cum conſtet ex libris beati Hieronymi ipſius tempore nulla extiſſe. Sunt autem adiuuenta paulò poſt tempora Honorij Imperatoris, anno ab euerſo templo 436. qui eſt à Chriſto paſſo 476. in Tyberide vrbe Galileæ. Huius muneris principes fuere Aaron Aſeris, & Iacobus Nephtalis filij, qui dum de nonnullarum uocum punctis inter ſe diſſentiunt, Iudæos in duas partes diuidunt. Orientales enim, quique Babyloniam incolunt ad fluuium Neardá. poſterioris, Occidentalem prioris lectionem conſectantur. Quadraginta vno annis prius è veteri Magiſtrorum ſcriptis à R. Hiná & R. Aſe collectum Talmud Babylonicum, ſeu doctrinale incipitur. & poſt à R. Meir, & R. Aſe filio perſicitur. Continet autem Iudæorum ius Canonicum, quod ætate Chriſti pleno ſcripto nondum mandatum erat, ſed partim ex fragmentis, partim ex oris traditionibus ſeruabatur. Cœperat autem conſcribi à R. Hakkados temporibus Antonini Imperat. breuiori ea forma, quæ Miſina appellatur. Atque id de Talmud Babylonicum. Nam Hieroſolymitanum ſcriptum eſt anno Chriſti 300. Babylonicum ſub centeſimum poſt.

e Poſt captiuitatem Babyl. vſque ad Herodem, ſub quo natus eſt Dominus, præcipua & primaria Iudæorum dignitas & authoritas exterior fuit penes pontifices. Vnde & eorum conſans, certa & illuſtris eſt ſucceſſio, non item principum, tam apud Ezram, quã Hebræos alios ſcriptores. Quare iam in hac ſexta ætate præpono pontifices principibus. Hinc diſcant principes Eccleſiam ante ſe ſtare, nec perdere ex ipſorum ſtatu & ſalute. Eccleſia antecceſſit Reges, ſine illis iam olim vigit, illis pereuntibus & acciſis non perit ipſa, ſed floret, & ſuam in Dei populum excellentiã ſeruant. Propter captiuitatem Babylon. non perijt Pontificum ordo & ſtatus, ſed potius in Dei populo acquiſiuit maiorem principatum. Nam deinceps prælatus eſt Regio, à quo antea indignè habebatur. Turcica rabies extinxit Conſtantinopolitanos Imper. At non potuit Patriarchas & Hierarchiam Eccleſiæ illic euertere. Hæc dicto, quoniam aduatores aulici ſtolidis principibus perſuadent, vt ſe Eccleſiæ dominos gerant, ac putent Eccleſiam ipſorum potentia, ſalute & principatu niti, quæ ijs verius perditur & inclinatur ad Turcæ iugum & captiuitatem.

Duces appellati hi fuerunt, quod regio diademate vti illis minus liceret per Perſas & Macedonas vſque ad Ariſtobulum, qui iugo gentium de ceruicibus excuſſo, ſe Regem appellauit.

Salathiel Iechoniæ regis filius in captiuitate mortuus, paulò ante Babylonis expugnationem.

Quinquaginta ſerè millia exulum ſub Zorobabele redierunt. Reliqui manſerunt in Babylonia, & reliquo Oriente, amore poſſeſſionum & liberorum, illicque formam Reip. à Perſarum regibus redemerunt, ſibi præfecto è familia Dauidica principe, quem principem Aechmalotarcham, ſiue caput exulum uocarunt, ſiue Patriarcham. *Orig. initio lib. 4. de principijs.*

Hic eſt Zorobabel, qui ponitur in Chriſti genealogia, *Mat. 1.* Alter ab eo qui memoratur in eiſdem genealogia, *Luca 3.* Nempe quia hic numerantur maiores Virginis, illic patres Iofephi Virginis viri.

Secundum templum à Zorobabele ædificatum, omnes partes primi conſecutum eſt. Montem ædis, atria multiplicia, profanum ſiue gentium, foeminarum, Iſraelis ſiue viro-

Zach. 3.

e Ieſus filius Iofedec.

Zorobabele filio Salathiel Iechoniæ filij Iudæorum duce.

Cyro imperante.

rum,denique sacerdotum. Præterea sanctum, sanctum san-
ctorum, & reliqua, sed omnia minore sumptu, opere, situ,
mensurarum ac totius operis ratione à Cyro præscripta. *In*

tractatu Para.cap.3.
De templo secundo tractatus Middoth, siue de mensuris
apud Heb. extat.

Præter primum siue Salomonium iuxta magnam por-
tam. i. Orientalem habebat Exedram, in qua Medorum me-
tropolis Susæ exemplum depictum erat, & mensurarum om-
nium exemplaria perscripta. Illic etiam locus erat in quo le-
gis doctores ad populum concionabantur. *In tract. Ksilaim*
de seminibus mixtis in Talmud.

Zorobabel à soluta captiuitate rexit populum an. 58.
Philo Anny. Rediisse Babylonem, illicque esse mortuum
testantur Hebr. in *Annalibus*, cuius successores qui prima-
tum inter exules tenuerunt, principes exulum, siue Aech-
malotarchæ appellati. Res Galuta, & iuxta Origenem Pa-
triarchæ. *initio lib. 4. de principys.*

Cum Zorobabele & Iosue profectus est Nehemias
Ather-satha, *Ezr. 2.* Collocarunt hi Dei altare super bases
suas deterrentibus per circuitum populis, offeretes primo
die mensis septimi, nondum fundato templo. *Ibid. cap. 3.*
Vigesima quarta die separarunt à se filij Israel vxores alic-
nigenas. *Nehem. 9.*

Anno secundo aduentus sui mense secundo, cœperunt
Zorobabel & Iosue cum cæteris ædificare templum. *Ezræ*
3. & 5.

Tum etiam agrum colere. Neque enim præcedente po-
terant, nondum comparatis & distributis agris.

Denique templi fundamenta iacta sunt anno 2. Cyri,
templum verò perfectum anno 2. Darij Longimani.

f Ezras & viri synagogæ siue Synodi magnæ aflatu diuino
Spiritu Scripturas in Pesiukim. i. versus distinxerunt. Vnde
& codices Iudæorum, per sententias, membra, & versus di-
uisi, & interuallis quibusdam distincti fuerunt, qui antea ve-
luti vnicus erant versus. Hinc Hieron. præfatione Paral. &
Esaïæ asserit se ad vtilitatem legentium eandem commaton
incisiones & interuallorum distantias, quas in Hebræis codi-
cibus repererat, in translatione sua seruasse. Elias in præf.
Masoreth, quando scribit vniuersam legem fuisse vnum pa-
suk siue versum vnum & quasi sententiam, in qua omnia co-
hærebant sine vlla versuum distinctione, præter nomen Dei
tetagrammaton, vsque ad 436. annum à Romano vrbs ex-
cidio, loquitur de notulis versuum & accentuum distinguen-
tium, non de interuallis & spatijs.

Elementa, quibus iam olim, hodieque Iudæi vtuntur, sunt
Assyriorum, non veterum Hebræorum, auctore Ezra, qui
ideo literas (idque opinor, huius Synodi consilio & auctori-
tate) mutauit, quod has Samaritani post exilium callerent,
vel quia etiam veterum Hebræorum, quam Assyriorum ope-
rosior erat scriptura. *In Talmud tract. Sanedrin cap. 2. pag. 21.*

Hæc Synodus distribuit libros sacros in tres partes, Le-
gem. (i. quinque libros Moÿsis) Prophetas (octo, nempe qua-
tuor priores, Iosue, Iudices, Samuel, & Reges, & quatuor
posteriores, Esaïam, Ieremiam, Ezechielem, & duodecim
minores. Nam illorum vnus appellatur liber) & Hagiogra-
pha (nouem, Psalmos, Prouerbia, Canticum, Ecclesiastem,
Iob, Danielem, Ezram, Paralipomenon, Ester. Nam Ruth
subijciunt veluti appendicem libro Iudicum, & Ieremiæ
Lamentationes.)

Libri

f Synodus magna in qua aditus
canon Hebræorum de sacris scriptu-
ris, cuius scriba fuit Ezras in tra-
ctat. de votis, & qua eius authorita-
te in ordinem hodiernum veteris
testamenti libros reduxit. Elias præ-
fati. 3. Masoreth.

Anni
mundi.

sub anni
mundi.

3710

Nehem.
3.

g Ioachim.

Mesullam Zorobabelis filio
Iudæorum duce.

Assuero Persis imperante.

Anni
mundi.

3638

Libri qui apud nos supersunt, vt Iudith, Machab. &c.
post hanc Synodum conscripti sunt, & supererant etiam
apud Iudæos. Nam Iosephus non longè à principio lib. 1.
contra Appionem, vbi apud suos 22. libros esse sacros com-
memorasset, ab Artaxrse (inquit) vsque ad nostra tempora
singula descripta quidem sunt, verum non pari fide digna
censentur apud nos, quod non fuerit prophetarum exacta
successio.

Hic Scribæ sumpserunt originem. Ideo autem videntur
ab Ezra primo scriba instituti, vt sui instar legem ad lite-
ram interpretarentur, Legis difficultates explicarent, li-
brosque eius intactos conseruarent, ne denuo corrumpen-
rentur. Vnde & 18. locos emendarunt, qui aliter legebantur,
& à Masoretis numerantur, Num. 1. cap. & à Galatino quos
appellat Tikkun Sopherim, i. correctionem scribarum. Le-
gis periti alio nomine in Euangelio appellatur, Iuris periti, &c.

Huic correctioni præfuisse videtur Ezras. Nam Masore-
the Num. 12. eam appellant Tikkun Ezræ. R. Selom. initio
comment. in Malach. quindecim dictiones tantum à Scri-
bis, atque adeò Scribarum principe Ezra emendatas notat,
cum alij 18. recenseant. Cæterum hoc ei tribui puto, quod
fuit totius Synodi, quoniam eius erat scriba & notarius, in
qua actum de emendandis libris sacris, & instituentis Scri-
bis, qui deinceps viderent, ne quid corruptelæ in libros sa-
cros irreperet.

Post destructum templum, à prophetis sublata fuit pro-
phetia & data legis peritis. *In Talmud tractat. Baba Bathra*
cap. 1.

Cum Malachia, Ezra & Nehemia cessauit prophetia, 40.
annis post exitum ab exilio. *Auctor libri Col. 7. a.*

Septuaginta duobus libris fertur Ezras collegisse doctri-
nam 72. Seniorum, ac ex eorum numero esse quartum no-
strum Ezræ. Hos se habere prodidit Picus Mirandulanus.

Tradita est lex caractere Hebræo, idiomate verò sancto,
quæ Ezræ temporibus in Arameum (Syriacum) idioma, &
Assyrios mutata est characteres. At paulò post, characteres
Assyrios retinètes, sanctum elegerunt sibi idioma, Hebræum
characterè & Arameum idioma idiotis relinquentes. *Mar*
Sutra in tractat. Sanedrin.

Per Idiotas intelligit Samaritanos Rab Hifta. Ribbi ve-
rò affirmat à principio, iisdem, quibus nunc scribitur, cara-
cteribus datam Legem, mutatam quidem aliquando, sed re-
stitutam: At R. Simon, nullo, inquit, tempore nec scribendi
nec loquendi modus mutatus est. *Ibid.*

g Mardocheus scribit historiam Ester neptis suæ. Diu-
tissime vixit. Tum scribebat in Thessalia Hippocrates me-
dicus. *R. Abraham in Cabbala historica.*

Duces hoc ordine habentur in Chronicis Hebræorum
& in Cabbala R. Abra. Sacerdotes verò numeratur ex Iose-
pho: quanquam sex primi ad ipsum Iaddum vsque, quem
Alexander summa veneratione profecutus est, nominatim
extant, Nehem. 12. Ex quo intelligimus, quod etiã notatur
in Seder Olam, Haggæum, Zachariam, Malachiam, Ezram,
Nehemiam attigisse sæculum 3. Monarchiæ. Nec verò ma-
gni faciendi Duces, quoniam vt Iosephus ait lib. 11. Antiq.
à reditu de captiuitate, ad Machabæos vsque, Resp. admi-
nistrabatur Aristocraticè, ita vt summa potestas in ponti-
ficibus versaretur. Machabæi etiam sacerdotium administra-
runt, & in eo summam rei reposuerunt ad vsque Herodem.

3638

Quæ

Quæ autem deinceps vsque ad Machabæos desiderantur in nostris Biblijs, peti debent ex Iosephi Antiquitatibus Iudaicis, à cap. 7. lib. 11. Antiquit. ad cap. 7. lib. 12. Sic quæ post Machabæos gesta sunt vsque ad Christum, apud eundem explicantur à cap. 15. lib. 13. ad vsque cap. 5. lib. 18. vbi insigne testimonium Iosephi de Christo. Alioqui Machabæorum libri desinunt in Ioanne Simeonis filio.

Templum ædificare cœperunt anno secundo Cyri. 1. Ezra 2. annis quadraginta sex absoluitur, Ioan. 2. Præter quod Hierosolymis pedetentim Synagogæ. i. domus orationis & prædicationis, ad quas singuli *καθ' ἑαυτοὺς* stans temporibus conueniebant, ædificatæ sunt ad quadringētas & octoginta, R. *Manahem*. Hierosolyma enim erat vrbium Orientis clarissima & amplissima *Plin. lib. 5. & Tacitus in Augustalibus*, nempe capiebat 24. plateas: quarum quæque haberet 24. ingressus, singuli autem ingressus 24. vicos, *Hebrai in Echa Rabba*.

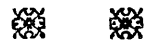
Templum autem, qui solus erat locus sacificationis, & si diutius, quàm prius Salomonicum, steterit. nēpe 521. (errat enim Kimhi qui in 2. Haggæi, tantum 420. numerat, & R. Leui in Daniele, qui 437. & dimidium) tamen in multis fuit inferius. Quinque enim rebus carebat: quæ prius mirum in modum præbebant augustum & venerabile, *intra Etar. Ioma cap. 1. Kimhi in Psal. 84. & Hagg.* Primo diuina præsentia, quæ ad propitiatorium responsa oraculaque edebat. Secundo spiritu, siue afflatu sancto, qui Prophetas olim corripiebat: Nam à Malachia ad Ioannem Christi Baptistam nulli Prophetæ extitit. Tertio igne sacro, cuius custodiam tam anxie Moses Leuit. 6. præceperat: nunquam enim comparuit ex quo in puteum à sacerdotibus, ne in inferiorum manus caderet, imersus est, 2. *Machab. 1.* Quarto Vrim & Thummim, qui erant lapides in pectorali Pontificis, quorum conspectu, sacerdotes occulta intelligebant, & populo denuntiabant, dum plus solito radiarent lapides. Nam si retinerent naturalem speciem & colorem, nihil esse mutandum docebatur. Superius itaque oraculum vocale erat, istud mutum, vt quod nutu & signis cōstaret. Quinto Arca, ipsiusque tegmine. i. propitiatorio, & duobus Cherubim Arce hærentibus, in quibus Deus sedere dicebatur, propter sui copiam, quam illic Pontificibus faciebat. Arca autem nomine vtranque intelligo, vnam à Mose constructam, sacrorum monumentorum & reliquiarum receptatricem, alterà à Salomone. Tum verò loco eius lapidem posuerunt è terra prominentem tres digitos, & supra habentem thuribulum. R. *Jacob è Talmud. 1. parte pag. 106.* Nec propterea Deus populum suum reliquerat. Nam vt ad Christum perduceretur, sæpe edebantur oracula per Bath-kol. i. exilem quandam vocem cœlitus demissam in aures collectæ multitudinis: aliaque signa continuabantur in populo, quæ recēsentur à Talmudicis in tractatu Auoth, Qualis vox fuit in Evangelio, quæ delapsa est à Patre ad Filium glorificandum. 2. *Pet. 1.*

Mesullam an. 66. rexit, *Philo Anny*. Sed hoc mihi suspectum est. Nam quandiu quisque pontificum vel ducum magistratum suum gesserit ante Machabæos, nihil certi neque ex nostris, neque ex Hebræis reperio.

Zorobabel præter Mesullā alios habuit filios, vt Abiud. *Mat. 1.* Sed truncū, non ramos principū Dauidicorum studuimus perscrui, quos Hebræi in suis Chronicis sic numerant. Zorobabel, Mesullam, Hananias, Barachias, Hafadas, Esaias,

Anni mundi.

3640

Anni mundi.

3650

Esaias, Abdias, Sechanias, Samaias, Naadias, Ezechias Hillelis frater, centū annis ante tēpli secundi excidium. Quoniam autem hos omnes principatum exercuisse in Iudæos fatentur, non in Iudæa, sed in Babylonia (Eo enim remigrasse Zorobabilem rebus in Iudæa cōstitutis, & rerum summa pontificibus relicta) D. Mattheus alios Zorobabelis & filios & successores recensuit, nempe eos, qui stas sedes in Iudæa posuerant, futuri maiores Christi. Zorobabel, Abiud, Eliachim, Azor, Sadoc, Achim, Eliud, Eleazar, Mathan, Iacob, Ioseph Virginis coniux.

Non est credendum Philoni Annij, qui vt Iesum siue Iosuem pontificem facit vsque ad annum vigesimum Darij Longimani, ita Ioachim post Iesum patrem pōtificatu functum ait an. 48. vsque ad 26. magni Artaxerxis.

Cœpit enim Eliafib eodem anno sacerdotium administrare, quo Nehemias Hierosolymam venit. *Neh. m. 3.*

h Eliafib pontifex an. 21. videlicet vsque ad 33. annum magni Artaxerxis. *Philo Anny*, sed fallitur, nam viuebat extremis diebus Artaxerxis, *Nehem. 13. vers. 6.* Cœpit autem fungi sacerdotio, eo anno quo Nehemias venit Hierosolymam. *Nehem. 3. Ioseph. lib. 11. cap. 5.*

i Apud omnes historicos incorruptè mansit pontificum successio ab ipsa captiuitate, non item ducum. Vnde à Mesullam, & deinceps alij nominantur à Philone Annij, alij ab alijs, nempe Ecclesiastica successio, perire non potest. Regia, & secularis caduca est & fluxa. Nos hic sequimur Seder Hebræorum, & Cabbalam R. Abraham, nisi quod ipse Mathatiam patrem Barachæ, Abdiam appellat. Deinde Hafmonim. i. Machabæi occasione temporum, quibus principum autoritas minima, pontificum maior, viam posteris aperuerunt ad principatum, quem & velut hæreditarium retinuerunt, vsque ad Herodem.

Ioada 44. annis gessit pontificatum. *Philo Anny*, Sed iam dixi quid de isto auctore sentiendum, corruptè ab aliquibus dicitur, Iuda, vt & sequens Ioannes, pro Ionathan.

k Nehemias Artaxerxis pincerna, tempora Alexandri magni prope attigit, vt constat è catalogo pontificum, quem cap. 12. sui libri instituit, Nam peruenit ad Iaddum. Inuenit ignem, quo sacrificia accendi solebant, à sacerdotibus olim absconditum, & in aquam concretum. 2. *Machab. 1.*

Duodecim annis in Iudæa mansit, ad eam eiusque vrbes repandam, & restituendam vrbibus & possessionibus suis vnumquemque exulum, antequam Hierosolymam veniret.

Erat de domo Dauid, vt & Zorobabel. R. *Abraham in Cabbal.*

Libri, qui eius nomine apparet, auctor videtur esse Ezras, quoniam sub libro Ezræ eum Hebræi comprehendunt, nec separatim recensent. Nostrum secundum Ezræ inscribunt.

Tertius & quartus, qui sequuntur, & si non sint de primo Hebræorū canone, at sunt de secundo. Quare Athanas. lib. 3. contra Arianos testimonium Zorobabelis è tertio tãquam de scriptura affert, alterum Aug. lib. 18. de Ciuit. aliud Cyp. epistola ad Pompeianum. Apud Græcos verò non modo est canonicus, sed etiam Ezræ primus, quod contineat gesta ante Ezram & Nehemiam, duo postrema capita secundi Paralipomenon, & totum librum primum Ezræ repetens.

Quartum priuatim se habuisse Hebræicè manu scriptum inter 72. quos de occulta doctrina septuaginta duum seniorum reliquit Ezras eiusdè libri cap. 14. Picus Mirandula in

Apologia

Nehem. 3. & 13.

h Eliafib.

Mesullam duce.

Dario Longimano imperante Persis.

Nehem. 12.

i Iojada.

Hananias duce Iudæorum.

Imperante Dario Longimano, deinde Dario Artaxerse.

Nehem. 12.

k Ionathan.

Mathatia duce Iudæorum.

Artaxerse penultimo Persarum rege, deinde Dario Codomani ultimo.

profiteretur. Publicè nec Græcè, nec Hebraicè habetur, neque tamen definit esse canonicus. Nam ab Ecclesia in solennibus factis feriæ tertiæ Pentecostes, itemque in solennitatibus Martyrum è secundo capite profertur, quo loco alibi ipsa Scripturæ oraculis vitur. Præterea Ambrosius eius capite septimo, serio vitur libri de bono mortis decimo cap. & secundo in Lucam comment. Quin & epistola ad Horontianum ad eius lectionem sedulo hortatur. Hoc ante significauerat Martyr Cyprianus libro ad Demetrianum, verba quinti capituli ad suum institutum vsurpans. Sed de ijs etiam superius.

1 Hunc Simonem iustum appellatum scribit R. Abraham. in *Cabbal.* qui hinc secundam Synagogæ magnæ ætatem incipit.

Frater autem dicitur Simonis prisci. Apparatu pontificio, hyacynthina veste, cui aurum erat intertextum, & cidari in capite, in qua inscriptum Dei nomen, comitatus suis sacerdotibus vestes sacras indutis, patetibus portis obuiam fit Alexandro. Alexander autem, qui alioqui eo animo venerat, vt urbem excinderet, de equo desiliit, & pedibus pontificis prostratus, urbem multis muneribus & priuilegijs donat, præfatus in pontifice se agnouisse Deum, qui & sibi in Macedonia apparuerat, & cuius ope vinceret.

Tempore, quo Alexander Macedo Hierosolymam adiit, moriuntur Ezras, Zacharias, Haggeus, & Malachias prophetæ omnium postremi. *Ibid. R. Abraham.*

Annus ille Alexandri à Iudæis celebratur, tanquam suæ ab Aegypto egressiois millesimus. *Ibid.* Sed aliquantò maior est numerus. Pactus dicitur Alex. cum Iudæis, vt ab eo anno publica & priuata instrumenta deinceps obsignarent. *Ibid.*

Alexander magnus ad matrem suam epistolam insignem scripsit, sibi à sacerdote quodam reuelatum, deos gentium homines fuisse. *Cyprian. de Idolorum vanitate.* Puto sacerdotem fuisse Iaddum, quicum contulit Alexander, ex Ioseph.

In terra Israel Cutheos multos reperit (.i. Samaritanos) à diebus Sennacherib, quibuscum affinitatem contraxerant nonnulli Israelitæ, etiam è posteris Iosue filij Iosedec. *R. Abrah. in Cabb.*

Iaddi frater Menassès, inhians pōtificatui, vxorem duxit filiam Sāballat Samaritanorū principis præfati regis Persarum, edificatque templum Garizim Hierosolymitano simile, ad quem ibi pontificatu nouo fungentem, rerum nouarum cupidi sese transtulerunt. *Ioseph. lib. 11. Antiq. cap. 8.*

Ioui hospitali postea dedicatur sub Antiocho Epiphane, in eius gratiam. Tale enim est hæreticorum ingenium.

Hinc principium acerbissimi odij & hæresis, quæ durauit ad tempus vsque Christi: imò verò ad vrbs vsque extremum excidium, dum alij cum Manasse, eiusque templo & doctrina communicarent, alij cum Iaddo siue Simone iusto, temploque Hierosolymitano & prophetico. Fomitē præbuerunt aliquanto post Saddoc & Baiethos (de quibus suo loco) *R. Abrah. in Cabbala.*

Generum Samballat Horonitis Samaritanorum principis, de genere Eliasib pontificis, ob alienigenam vxorem à se fugat Nehemias (.i. Menassèm fratrem Iaddi. Nam hic solus de Eliasib genere, filiam Samballat duxit in vxorem) *cap. 13.* attigit ergo Nehemias Alexandri Macedonis in Asiā aduentum. Vixitque plus minus 130. an. vt eius liber ostendit, à Cyro scilicet ad sextum vel septimum Alexandri.

m Sub

3749

Nehem.
12.

1 Iaddus, qui occurrit Alexandro magno.

Cuius tempore templum in Garizim edificatum, Manasse primo Samaritanorum pontifice.

m Onias priscus.

Anni
mundi.

Seleuco & Antiocho Sotere Syria regibus.

3797

Ptolomæo Lagi Aegypti reg.

n Simon priscus.

3830

Antiocho Sotere Syria.

Ptol. Lagi Aegypti reg.

o Eleazarus.

3860

Antiocho Theo Syria.

Ptol. Philadelpho Aegypti rege.

Synodus Hierosly. septima de verendis in Græcum scripturis, & mittendis in Aegyptum 72. interpretibus. Aristæas. Iosephus. in qua videtur editus secundus Hebraeorum canon, nam præter viginti duos libros sacros, alij in Aegypti delati sunt, vt Tobias &c. Epiph. lib. de Mensuris & pond.

Et Ecclesiasticus inter libros legis (.i. sacros) reponitur à Iosepho Græco lib. 2. contra Appionem, vt alibi docemus.

p Menassès.

3880

Seleuco Callinico Syria.

Ptol. Energete Aegypti rege.

m Sub Onia Prisco, Ptolemæus Lagi multos Iudæos in Aegyptum captiuos duxit. Sed hos filius Philadelphus, fauore Septuaginta interpretum, in patriam remisit cum multis muneribus.

n Hic ab Ecclesiastico celebratur cap. 50.

Iesus filius Syrac Hierosolymitanus Ecclesiasticum Hebraicè scribit, quod exemplar vidit D. Hier. in prolog. super libros Salom.

E septuaginta duobus interpretibus fuisse perhibetur. *Infra.*

In eo inchoat, sua præcepta iuxta seriem decalogi. à Græcis dicitur *αυαπέροσ* ab omni virtute, quæ in eo cōtinetur.

Non tantum inter libros sacros recipitur à Iosepho Græco lib. 2. contra Appionem, sed & à nostris, Cypriano Martyre epistola ad Rogatianum, Aug. lib. 2. de doct. & lib. 17. c. 20. de Ciuit. concil. 3. Carthag. Can. 43. Græcis, vt Athanasio, Epiph. Chrysostom. quando cap. 1. & 24. aduersus Arianos citant & interpretantur. Idque sub nomine Salomonis, Quod quo modo sit intelligendum, docet Aug. lib. 2. de doctrina Christi. cap. 8. Duo, inquit libri, quorum vnus Sapientia & alius Ecclesiasticus inscribitur, *De quadam Similitudine Salomonis esse dicuntur, i. propter similitudinem argumenti & instituti.*

Post annos circiter 38. temporibus Ptol. Euergetis in Græcum à nepote, qui & ipse Iesus Syrac nominabatur, conuertitur. *ε prolog.*

Eodem tempore nomine Salomonis prodijisse videtur Sapientie liber. Sed auctore anonymo & incerto, nisi quod nonnulli scriptorum veterum affirmarunt illum esse Iudæi cuiusdam Philonis, alij ipsiusmet Iesu filij Syrac. *Aug. lib. 2. retract. c. 4.* Eum hodie Iudæi pro Canonico non habent, fortasse quia Hebraicè non fuit scriptus, item quoniam eorum improbitatem contra filium Dei detegit, cap. præsertim 2. At Christiani habent. August. tribus superioribus locis, Ambros. in Pf. 118. Laet. lib. 4. Instit. c. 16. Concil. Carthag. 3. Conc. Lateranense & ex Græcis Dionys. Arcopagita 4. cap. de diuinis Nom. illud ex 8. cap. citans, *Amator factus sum forma illius.* Egechippus apud Euseb. lib. 2. cap. 23. vbi illud cap. 2. *Circumueniamus ergo iustum quoniam inuitis est nobis, &c.* allegat tanquam ex Eliaia.

Si quis contendat eius auctorem fuisse Iudæum Philonem, quod ex D. Hier. nonnulli scriptorum veterum hoc affirmarint, non is erit Philo, qui tempore Caij & Claudij Cæsaris pro Iudæis legationem obiit, sed alius. Nam par est libros veteris testamenti, tempore Synagogæ & ante exordium Euangelicæ lucis fuisse compositos. Deinde citatur vt sacer ab illius æqualibus, Denique Hier. & Sophron. in catalogo, & Euseb. Hist. Eccl. lib. 2. cap. 18. librum Sapientie inter istius Philonis libros non enumerant.

o Sub Eleazaro sacra Biblia in Græcum translata à 70. interpretibus Ptolomæi Philad. rogatu & sumptibus. *Ios. lib. 12. cap. 2.*

Ante Alexandrum tamen sacras literas Græcè exitisse, Platonemque & Pythagoram in his esse versatos, testem laudat Aristobulum. *Clemens Alex. lib. 1. Strom.*

Fortasse sub Menasse rege Iuda, temporibus Pflammetici Aegyptiorum regis, qui Græcos coluisse, & locum eis dedisse in Aegypto ad inhabitandum dicitur apud Herod. lib. 2. Vel Amasis Solonis & Cyri ætate, qui hos quoque ad se multis beneficijs allexit. *Ibid.* Alioqui linguam Græcam

1 propriè

proprie in A siam maiorem & Africam cum imperio intulit Alexander, & Pythagoræ ætate Græci nullius erant apud eos pretij, vt è Critia Platonis intelligitur.

Nec interim superflua fuit Septuaginta interpretû conuersio. Nam non modo rectius uerterunt, sed & aliqua propheticò spiritu afflati, inferuerunt de Messia & ad Messiam pertinentia, explicationis gratia, vt & Ionathan Chaldæus Paraphrastes. Nam illi ad sensum potius, quàm ad uerbum uerterunt. Hierony.

p Barachias iste exiitit an. 140. Græcorû. Seder Olam minor. Simon hic iustus Synagogæ magnæ successit & eius collegium, cuius institutum suscepit Antignus Socheus ipsius discipulus, doctor ipsius Baithos, à quo heretici Baithosim & Saddoc, à quo Sadducei. R. Iacob prefat. libri En. & auctor Cozi.

Inter hunc & superiorum pontificem Menassem Oniam auarissimum sacerdotem collocat Ioseph, lib. 12. cap. 3. & 4. Ant.

q In libris Machabæorum pietatis & sanctitatis nomine clarissimus 2. Mar. 3. vir bonus, benignus, uerendus visu, modestus moribus & eloquio decorus, à puero in uirtutibus exercitatus. Ibid. c. 15. ubi & post mortem temporibus Iudæ Machabæi apparet manibus expanfis orans pro populo Domini cum Ieremia propheta.

Simon templi præpositus Seleuco Regi nuntiat ærarium templi pecunijs superfluis esse plenum, siue quibus sacrificia perinde constarēt. Ad eas ergo auferendas Heliodorus cum satellitio mittitur. Sed is, cum non pareret Oniæ docenti pecunias illas esse sacras & dicatas nec nisi in usum pauperum uiduarum, pupillorum, & ministrorum Dei conferendas, populo & clero ad precandum Deum contra Sacrilegium confugiente, ab equite terribili diuinitus in terram elisus, à duobus iuuenibus letaliter flagellatus, vixque uitæ precibus & sacrificio Pontificis redditus, re infecta redire coactus est & ad regem dicere. Si quem habes hostem aut regni insidiatorem, mitte illum & flagellatum eum recipies. si tamen euaferit. 2. Mach. 3. Apollonius appellatur à Iosepho, cap. 4. lib. de Machab.

Sub hoc Hasadia Regum Syriæ persecutiones & tyrannis cœperunt. Postertate regia ab illis, defectionis metu, valde afflictâ, & in plebeium ordinem redactâ Seder Olam minor. Quem postea aiunt à Machabæis interfectum.

Onias pius pontifex à fratre Iasone pulsus est. Et postea alterius fratris Menelai studio ab Andronico Antiochiæ præfecto interfectus. 2. Mach. 3. 4. & 15.

Post Oniam qui tēpore Antiochi magni, & Seleuci eius filij pontificatum administrabat, propter persecutiones perturbata est sacerdotum successio: nam Iason frater eius & Menelaus frater Simonis de summo sacerdotio contententes, causam præbuerunt (2. Machab. 14.) vt Epiphanes uenale illud proponeret. Quod & æmulati sunt successores. Hinc enim factum vt Demetrius Soter. 1. Mach. 7. per vim Alcimum hominem impium & ritu gentilitio contaminatum, qui alienus erat à linea sacerdotali Pontificem crearet.

Tumq; sacerdotium deuolutû est ad Machabæos, qui ad illud iuris habebant aliquid. Sic ergo habet ordo. Post Oniâ Iason, qui & Iesus. Huic Antiochus Epiph. sacerdotium abstulit, & Menelao, qui Onias dicebatur, cōtulit. Vnde seditio grauis propter Iasonē & Menelaû, post Menelaû, Alcimus qui

p Simon iustus.

Berachia familia Davidica princepe.

Antiocho Magno Syria rege.

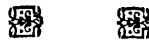
Ptol. Evergete Ægypti.

q Onias.

Hasadia familiae Davidica princepe.

Ant. Magno, Seleuco & Antiocho Epiphane fratribus per ordinem Syriæ regibus.

Ptol. Evergete & philopatore Ægypti.

Anni mundi.

3890

3920

Anni mundi.

3900

Haetenus autem sacerdotum successio Græcorum etiam principatu conseruata. lam posterior etas pontifices à Syriæ tyrannis constitutos habuit hac serie.

Ananias superioris Oniæ filius Tyranni metu in Ægyptum profugit & ibi templum Hierosolymitano simile in Hieropolitarum agro extruxit.

2. Mach. 3. & 4.

r Iesus, qui suum in Iasonis nomen transformauit, an. 3.

Esaia & Hasmoni Iudæorum principibus.

Ibid.

s Menelaus post Iasonem fratrem expulsum an. 12.

t Cuius tempore Pseudopontifex Alcimus aliquandiu sedit.

1. Mach. 2. & 3.

Menelai an. seprimo, Iudas Hasmoneus Sacerdotium & Remp. cepit administrare 1. Mach. 2. & 3.

Sub his lapsi sunt an. plus minus 280. Nam ab Alexandro ad Machab, fuerunt anni 180. vt Rabbi Ioseph annotauit.

Sacerdotes simul ac Duces v Machabai.

1. Mach. 2. 6.

Mathatia an.

1. 3922

qui non erat de tribu sacerdotali à, Lyfia summus sacerdos cōstituitur Hinc Machabæi.

Ad Oniam Lacedæmoniorum rex Arius legatos mittit, pro incūda cum Iudæis societate Olymp. 144. 1. Machab. 12. Est enim illic scribatur Darius, tamon legendum ex Iof. lib. 12. Ant. cap. 5. Arius, vel potius Arcus. Nā is est Arcus Lacedæmoniorum rex, de quo Pausan. in Laconicis & Plutar. in vita Pyrrhi.

Onias post mortē apparet orans pro populo. 1. Mach. 5. Arcus rex Spartanorum opem fert A theniensibus contra Antigonum. Defendit Spartam aduersus Pyrrhum regem Epirotarū, & multa alia gerit feliciter. Ibid. Pausa. & Plutar.

Ananias eius frater vel filius, qui & Onias, profectus in Ægyptum obtinuit à Ptolomæo Philometore, vt apud Helipolim construeret templum Hierosolymitano simile, illicque Pontificatu fungeretur. Egesip. lib. 2. c. 13. abnebatu loco. Esaie. 19. cap.

Ioseph Tobia & filia Oniæ sacerdotis filius princeps populi de domo Dauid placuit Ptolom. Evergetem. Iof. lib. 12. Ant. cap. 4. Is reponitur inter maiores Christi. Luc. 3.

Iannes, quem Iosephus Ioannem Hyrcanum vocat, vltimus princeps de domo Iechonia, sub initium regni Antiochi Epiph. se interemit. non ferens à Syriæ regibus oppressam suæ familiæ libertatem. Attingit Machabæorum tempora, & recensetur inter Christi maiores Luc. 3. Istius opes sibi addixit Epiphanes. Iof. lib. 12. Ant. cap. 5. Atque hinc familiæ Christi paupertas.

r Antiochus Epiphanes Oniam depellit Sacerdotio, Iasonem eius fratrem sustituit, singulis annis paciscentē talentorum tria millia sexcenta sexaginta. Iofeph. lib. de Mac. c. 4.

Ita Iason Oniæ frater pontificatum muneribus & pecunia consequutus ab Epiphane 2. Mach. 4. Primû Gymnasiû um, in quo Græcè literæ & religiones tradebantur Hierosolymis cōstituit. Denique à Menelao fratre pulsus, exul Lacedæmone moritur. 2. Mach. 5. Prima corruptæ religionis labe.

Lyfimachus ad summum sacerdotium quoque grandî pecunia aspirabat, 2. Mach. 4. templi spoliator. Ibid.

s Epiphanem in urbem accessit. Ab Ant. Eupatore Epiphanis filio interfectus est. 2. Mach. 13.

t Hassideo. (i. Essicos q. Sanctos יֵסֵדִים Heb.) sexaginta occidit Alcimus. 1. Mach. 7. Erant ergo ante Machabæos & Pharisæos Essen, de quibus Plinius lib. 5.

Præcepit muros sanctuarij interioris dirui, & opera prophetarum destrui. Post paralyti atrociter cruciatus interiit. v Iudæi, vt notat Kimhi in Haggæû, arbitrantur Machabæos nō fuisse de tribu Iuda, sed Leui. ac eo nomine adeptos esse sacerdotiû. In qua sententia video Nostros, qui tamen addit genere materno fuisse de regia sobole, ac eam ob rem cum sacerdotio delatam illis fuisse Reipub. summâ, persecutionis Antiochorum, qui totam ferē nobilitatem extinxerant, tēporibus, non sine insigni Dei prouidētia, qui impletam cupiebat prædictionem Iacob. Non auferetur sceptrû de Iuda, donec veniat Silo. Gen. 49. Sic Iair filius Manasse. 1. Paral. 2. vers. 21. & 22. ex parte matris de tribu Iuda fuisse dicitur. Sic & Elihu Buzites apud Abben Ezra, Job 32. Ego verò lubens contrariû crediderim, genere paterno fuisse de tribu Regia, materno Leuina, vt duæ illæ tribus sese solebāt matrimonio colligare. Sic enim prædictio Iacob cum euentu melius congruet. Lege Cyrillum lib. 3. contra Iulianum Aposta. qui regnum Davidis garriebat cessasse in Sedechia.

I 2

Mathatias

Mathias contra Antiochi Epiphani ducis, primus arma cepit, & filios hortatur, vt Ecclesie reliquias defendant, & expellant Tyranni exercitum, sicut Daniel praedixerat cap. 11. Subleuabuntur auxilio paruulo, &c.

Sub his autem principibus templum augustius fabricatum, adeo vt externarum gentium amicitias mererentur, Romanorum, Lacedaemoniorum, Atheniensium.

Temporibus Machabeorum Romani imperij magnitudo, decus & terror coepit.

Machabaei 30. annis bella gesserunt cum Anthiocho Epiphane & successoribus. Deinceps eorum posteritas regnasse traditur ab Hebraeis annis 103. totis, quot etiam notant Herodianos tyrannidem tenuisse vsque ad cladem Romanam. Et certe ducentos & sex praefinitate reperias ab initio Ioannis Hyrcani vsque ad illam cladem. Nempe ab illo ad Herodem magnum an. 202. ab Herode ad 38. Christi passu 104.

Machabeorum autem nomen inde fluxit, quod Matthathias filius Iudas militibus suis belli tesseram dedisset Mosis hanc sententiam, Exod. 17. *מי כבוד באלים י, י, quis sicut tu in dijs, vel fortibus Domine.* Nam cum eam singulis ordinum vexillis, tanquam certae victoriae omen, per quatuor has literas *מכבי* inscribi iussisset, populo breuitatis causa legente Machabaei, paulatim obtinuit, vt huius tesserae auctor Iudas fratres, eorum posterum Machabaei dicerentur. *R. Isaac ben Shola.* Eorum strenua gesta pro patria & pietate praedixerat Daniel, ducentis vt minimum annis ante, cap. 11.

x Iudas Machabaeus belli sacri commentarios scripsit, quod Matthathias pater aduersus Aesae reges pro libertate & diuinis legibus gessit. *2. Mach. 2.*

Cum templi Garizim honorem Samaritani Aegyptij templo Hierosolymitano ausi essent opponere, Andronico Iudaeo huius maiestatem, sanctitatem, veritatem, per continuas pontificum successiones vsque ad sua tempora perpetuatam, deinde per orbis communionem, denique per scripturas demonstrante, rex Ptol. Philometor Hierosolymitanum esse ex sententia Mosis coditum pronuntiauit. *Ioseph. lib. 13 cap. 6. Antiq.*

In his sacris bellis duo Machabeorum fratres, Ioannes & Eleazar ante receptum principatum occubuerunt.

Iudas nouies cum hostibus coflixit per se, per fratres sepius. Primo Apollonium duce Samaritae vicit & occidit. Deinde Saronem inferioris Syriae, mox Gorgiam & Nicanorem exercituum duces, Rursum Lysiam tribunum militum, Deinceps Idumaeos, Timotheum duce filiorum Ammon, denique gentes, quae confederant in Galaad. Quae cum gereret Antioch. Epiph. in Babylonia miserè periit. Eodem tempore per fratrem Simeonem in Galilea profligat Tyrrios, Sidonios, & Palestinos. Sexto obsedit arcem Sio, deinde Eupatorem urbem cingentem ad pacem compulit. Septimo post mortem Antiochorum sub Demetrio Bacchidem duce, & Alcimum pseudepiscopum, vicit altero praelio Nicanorem alterum Demetrii duce & castris & vita ad Bethoron exiit. Atque inde pacem & amicitiam cum Romanis contraxit. In nouissimo conflictu contra Bacchidem iterum & Alcimum fortiter pugnans, occubuit.

Regibus Syriae & Aegypti cum Romanis ad Macedonicum bellum profectis Hierusalem ingreditur, templum pollutum expiat, diem Euceniorum 25. die Decembris instituit.

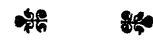
Collatione multi argenti facta, sacrificium iussit offerri pro peccatis mortuorum militum. *2. Mach. 12.* Nam hic erat ritus

1. Mach. 3.4.5.6. 7.8.9.

x Iudas Machabaeus dominatum suscepit anno nono Epiphani, quem administrauit annis 4.

Antiocho Epiph. Antiocho Eupatore & Demetrio Syriae.

Pto. Eupatore, deinde Pto. Philometore Aegypti regibus.

Anni mundi.

3922

3926

Anni mundi.

ritus Ecclesiae veteris Testamenti, vt docuimus libro à nobis verso, qui inscribitur Precationes Iudaeorum pro defunctis è libro Mahzor. Sed & Fagius & Munsterus haeretici in annotat. ad 14. Deuter. ex libris Iudiciorum precis particulam recitant, quae pro illis fiebat in antiquo testamento. *Requiescat anima eius & sedes eius sit in pace, Requiescat & veniat in pace, donec adsit Consolator annuntians pacem, &c.* Integram offensus in meo, vbi supra, quemadmodum & breuiorem, quam hascabà nominant, q. orationem pro requie siue cubitu. Quod officium solis sui interfectoibus fuisse denegatum ostendit Iosephus Hebraicus de bello Iudaico à Dauide Kybero haeretico conuersus. Atque haec propter Munsterum, qui sui immemor, vel potius religionis odio caecatus, vt eiusmodi hominibus cotingere solet, in 19. cap. libri 3. Iosephi Hebraici à se translatis asserit, orare pro defunctis Hebraeis nunquam fuisse vsitatum. Nam contra, nunquam fuit non vsitatum. De quo aliam.

y Phariseorum ordo sub hoc oritur. *Ioseph. lib. 13. Antiq. cap. 9. 18. & lib. 18. cap. 2. & lib. 2. de bello cap. 7.*

Sic & Sadduceorum secta. Esseni valde augentur, affines Pythagoreis. *Ioseph. lib. 10. cap. 13. & religiois nostris. lib. 2. de bello cap. 12.*

Quatuor menses totos post mortem Iudae, Graeci occuparunt Hierusalem, & populum Domini acerbe afflixerunt. Sed tandem eam recuperauit Ionathan. *Iosippus.*

Ionathan foedus renouat cum Areo Spartanorum rege, & cum Romanis *1. Mach. 12.*

Anno nono sui principatus declaratur à populo Pontifex. Est autem nouus, quod Iosephus ipse dominatum quatuor annis definit. *lib. 13. Antiq. cap. 11.*

R. Abraham in Cab. historica eandem annorum summam tribuit Machabeis, sed sic inuertit, Mathathias an. 1. Iudas 6. Ionathan 6. Simeon 18. an.

Ionathan Bacchidem duce Demetrii profligauit, & ad pacem petendam compulit. Post aliquot annos Apollonium duce Demetrii, qui decertabat cum Alexandro.

Tryphon dux Antiochi dolo Ionathan interemit, sed & Antiochum captum necauit, vt succederet.

z Rex Demetrius Simeoni principatum & summum sacerdotium confirmauit in aeternum, donec surgeret propheta fidelis. i. Christus, de cuius proximo aduentu celeberrimam erat fama. *1. Mach. 14.*

Antiochus Sedetes eum etiam ornauit donis & honoribus, & duce constituit à Tyri terminis ad fines vsque Aegypti.

Mausoleum habens 7. pyramides cum familiae insignibus parentibus & fratribus construit Simeon.

Eius rogatu Demetrius 2. ab omni tributo Iudaeos absoluit. Tunc ergo Iudaei externorum dominatu plene liberati sunt, eiectione ex arce Macedonibus. Ea autem mundata, magnum duce & principem Iudaeorum Simeonem appellarunt & inscripserunt.

Dilatat fines suos constructo in Ioppe portu. Cum Lacedaemonijs & Romanis pacem renouat. Gazam capit, eique Ioannem filium praeficit.

Eum Ptolomaeus quidam gener per insidias cum duobus filiis Iuda & Ionathan interemit. Vnde bellum Iuctuosum.

Nam Ioannes superstes filius, qui patri successit, diu obsidet oppidum Argon, vbi se clauserat Ptolomeus, donec natus

1. Mach. 9. ad 12.

y Ionathan. an. 18. 3944

Demetrio & Alexandro Syriae regibus.

Ptol. Philometore Aegypti.

1. Mach. 13. ad 16.

z Simeon an. 18. 3952

Alexandro, Demetrio, & Antiocho Pio Syriae.

Ptol. Philometore, deinde Evergete 2. Aegypti.

eius & fratribus alijs, virgis scilicet, per muros tempore ob-
sidionis cęsis, spectante Ioanne, & demum occisis, confugit
ad Zenonem Totitam Philadelphię tyrannum.

a Ioannes, qui & a deuictō quodam Hyrcano Hyrcanus,
diruit sanctuarium, quod Samaritani in monte Garizim
extruxerant ante annos circiter ducentos: & hæreticos ma-
ctauit, qui extra templum offerebant. Sub finem regni pro-
pter cuiusdam Eliezeris procacitatem, factus est Saddu-
ceus. *In Seder Olam.* Proindeque magistros, siue doctores
partim trucidauit, partim fugauit. *In Tract. Sanedrin 2. cap.*
Helec & in Tract. de sponsalibus.

Diadema capiti suo imposuit cum regnum ei non debe-
retur post captiuitatem, sed ei cui repositum erat & qui erat
expectatio gentium. *Hieron. in 21. Ezech.*

Mire imperium auxit, Samariam post integrum oppu-
gnationis annum, torrentibus in ruinas immissis, solo equa-
uit, quam suo tempore Herodes instaurans Sebasten in ho-
norem Augusti vocauit, Galileam subiecit. Idumeos ad iu-
daisimum compulit, atque ita religionis studiosos reddidit,
vt omnium peruinacissimē. Neronis principatu, arma cape-
rent duce Simone ad urbem sanctam contra Romanos tuē-
dam. *Chronica Heb. regum Israel secundi templi.* Muros Hiero-
solymitanos vetustate collapsos restaurauit, principatu,
sacerdotio, & prophetiæ dono clarus. *Ibid. & 4. Machab.*

In senatum summum Septuaginta vnus viri Sadduceos
conscriptis, deiectis gradu catholicis. Vnum Simeo-
nem Satzē filium retinuit, quod sibi esset & vxori Salomę af-
finitate iunctus. *In lib. T. amith. cap. 10.* quę quidem Salome
Catholica erat & Catholicorum fauix. *Ibid. cap. 11.*

Huius gesta & vnus ac triginta annorum historiam conti-
ner. Machabeorum apud Gręcos quartus & decimus tertius
Antiq. Iosephi.

Primus omnium Iudęorum ducum externum militem
conduxit. Triaque milia talentorum ē Dauidis sepulchro ef-
fodit, ē quorum parte, vt sacrilegij inuidiam declinaret, Xe-
nodoxum instituit ad peregrinos pauperes excipiendos,
Egef. lib. 1.

Cum Romanis fœdus à patre ictum renouauit. Antio-
chum Cyzicenum prolligauit, Syrię vrbes vi cepit

Iudęi, qui erant Hierosolyms, secundum Machabęo-
rum librum in formam epistolę scribunt ad Iudęos, qui erāt
in Aegypto. *2. Mach. 1. vers. 10.*

Dux nobiles familię seu collegia Sāmai, & Hillel, ex qui-
bus orti sunt, vel potius incrementa acceperunt) Scribę &
Pharisei, quorum suscepit scholam Rabbi Akibas, quem
magistrum Aquilę Prolelyti nonnulli putant. Et post Aki-
bam Meir, cui successit Iohanan filius Zachęi, & post eum
Eliezer, ac per ordinem Delphon, & rursus Ioseph Gali-
lęus, denique vsque ad captiuitatem Hierusalem Iosue, *Hie-
ronymus ē Nazareus in 1. cap. Esęie.* Aquilam autem hunc
verius existimarem esse Onkelos interpretem Chaldaicum
Mosaici Pentateuchi, quā eum, qui vixit Adriano Im-
peratore.

Antignus Sochæus, cuius discipuli Sadoc & Baiethos, bo-
ni præceptoris mali discipuli, sectam Sadducęorū, quę etiā-
num hodie Constantinopoli & alibi perueuerat, introducunt,
negantes legem ore traditam, nec fidem habentes vlli rei,
quę non esset quinque libris Mosaicis consignata. Vnde Ka-
raim q. Biblię siue Legistę dicti sunt. *Elias in Tisbi, & ne-
gatores legis ore traditę. Abben Ezra lib. 1. faber. Quare
neque*

*1. Mach.
16.
Ios. lib. 13.
Ant. c. 17.*

a Ioannes Hyrcanus Si- 3983
meonis filius, an. 31.

*Anthioco Pio, Demetrio
Soteris filio, Antio. Gryppo,
Antio. Cyziceno Syrię re-
gibus.*

*Ptol. Euergete, deinde Ptol.
Physcone denique Pto. Ale-
xandro Aegypti.*

*Synodus sapientum septima de pro-
bandis Phariseis, quorum duces
Sammai, deinde Hillel: damnan-
disque Saddoc & Baiethos Saddu-
ceorum conditoribus, qui proinde ad
Samaritanos transfugerunt. Vbi
confirmati libri Iudith, Tobie, &c.
Vbi & Libri Machabeorum vi-
dentur inter sacros primum relati.*

Anni
mundi.

Anni
mundi.
3983
neque Prophetas & Hagiographos recipiebant, neque Spi-
ritus sancti aut Angelorum subsistentiam, vt nec mortuo-
rum resurrectionem credebant. *Astor. 23.* denique in Iudęa
id erant ferē, quod Samaritani in Samaria. Propter istorum
hæresim inter Phariseos siue Catholicos & Sadduceos, in
gubernatione varij tumultus exorti sunt, qui tandē Iudęam
perdiderunt.

Hęc hæresis excepit Samaritanam, excitatam à quodam
Manasse sub Alexandro magno, de quo suprā. Multos dein-
de habuit sectatores vsque ad Romanam captiuitatem. quo
tempore ita debilitata est, vt non nisi 700 post annos effere-
re sese cęperit, auctore quodam Anan & Saule eius filio Sa-
reis, qui eam in Iudęorum populo quantumuis disperso &
exilijs afflictō, dicuntur renouasse, quod Anan non potuisset
consequi gradum Talmudici doctoratus. i. esse Gaon. Vnde
& fabulā esse docuit multis libris, quicquid Talmudici dice-
rent, multo fabulosius doctores suas traditiones & ritus de-
duxisse per ordinem ē prophetis & sanctis viris: suos esse pu-
ros & ē verbo Dei, Magistratibus non esse obtemperādum,
&c. *R. Abraham in Cabbala historica.* Extare hodie in Africa
Ioan. Leo testatur in eius descriptione pag. 67. & 89.

Samaritani in quatuor sectas contra legem Mosis scin-
duntur. In hoc conueniebant precipuē, quod Prophetas mi-
nimē recipere.

Phariseorum & Essenorum sectę Orthodoxę, nisi quod
feruore altercationis contra Sadduceos, Samaritas & Baietho-
seos (hęc enim tres hæreses iam in vnam familiam con-
spirauerant & pariter cupiditatibus & impietati fręna laxa-
uerant) superstitionibus quibusdam tenerentur, de quibus
Ioseph, in Antiq. & de bello.

Septem autem erant Phariseorum sectę siue ordines. *In
tract. Sota cap. 2.*

Philatrius meminit cuiusdam Dosithei præceptoris Sad-
doc, sed puto Dositheum, esse Hebręorum Baiethos. Cæter-
orum hæreticorum nomina, quos ante Christum num. 28.
perceret, in Hebręorum scriptis non reperio.

Dositheus Samaritarum Hæresiarcha pseudochristus.
Orig. hom. 25. in Luc.

Ab Antigno Cabbalam edocti sunt Rabbi Iose filius
Ioasar, & Iose filius Iohanan. Ab his deinde Iudas filius Ta-
bæi, & Nathæus Arbelites.

Simeon Ben sata & Iosue filius Prahæi. Posterioris di-
scipulum fuisse Iesum conseruatore nostrum addita fabu-
la ioculari mentiūtur in Talmud & Seder Olam. Addūt fuis-
se suspensum an. 51. regni Machabęorum & ætatis 36. Ad
cuius confutationem temporum ratio satis est. Nam inter
vtrumque est interuallum 100. annorum. Hoc autem aiunt
vt indicat R. Abraham in sua Cabbala, ne ipsorum excidium
& perpetua calamitas morti Christi tam vicina inde videat-
ur causam trahere. Fabulas eorum de Christo habes Tra-
ctatu de Sabbato c. 12. & tract. Herubin cap. 2.

Simon Ben sata Phariseus frater vxoris Hyrcani ab exilio
restitutus Hyrcanum placauit Phariseis, vnde reuocatus R.
Iosua, Ben Prahæi, qui Alexandrię quoque exulabat. *cap.
Helec.*

Scribę summę autoritatis viri hac præcipue ætate flo-
rent, etsi dudum ab Ezra instituti. Eorū munus erat, vt de le-
ge consulti ex sanctis libris & prophetarum oraculis respon-
derent, sicut apud Rom. in rebus dubijs, ex Sibyllarum vo-
luminibus Aruspices. In Euangelio videntur etiam appella-
ti legis-

ti legisperiti. Et certe, vt Phariſei Theologiſ reſpondebant, qui penitus myſteria ſcripturarum ſerutantur: ita hi Canoniſtis, quia leges ciuiles & Moſaicas ſecundum legis corticem curabant. Epiph. lib. 1. Panarij refert fuiſſe interpretes diuinarum ſcripturarum, indeque Scribarum nomen fuiſſe ſortitos. Conſueuiſſe autem ſcripturas exponere quatuor modis, quorum primus Moſis prophetæ diceretur, alter Akibæ, tertius Ammani ſiue Idæ, quartus Haſimoneorum. Erant & ipſi Catholici, vnde Mat. 23. vnâ cum Phariſeis ſediſe dicuntur ſuper Moſis cathedram, vt qui eam vacuum inuaſiſſent, dum ſacerdotes diuitijs Eccleſiaſticis abutentes deſererent ſuum officiû. Alioqui neque ipſi neque Phariſei erant neceſſario de genere Sacerdotum, quorum propriû erat ſedere ſuper illam cathedram. Nam ſcribæ ferè erant de paupe Simeonis tribu. Rab. Selo. & Chald. in 49. Gen. Phariſei, quibus hodie ſucceſſerunt Rabбини, de qualibet. *Cœxi & Cab. hiſtorica.*

Libri Machabæorum his temporibus ſcribuntur. Neſcitur auctor. Qui licet non habeantur in canone Hebræorum, tamen ab Eccleſia inter diuinarum voluminum annotantur hiſtorias. Hieron. Prolog. 2. in eos libros.

Quod ei tamen non ſimpliciter conceſſerim. Nam vt non ſint de primo Hebræorum canone tempore Ezræ ædito, at ſunt de ſecundo. Vnde Iosephus alicubi Eleazari & ſeptem fratrum & matris eorum Hannæ martyria, apud Hebræos inter ſacras literas haberi affirmat.

Poſtea Synagogæ iudicium ſecuta Eccleſia pro ſacris & Canoniciſ habuit. Nam vt Græcos omittam, Origenem, Damalcenum, &c. Canones Apoſtolorum, tertio etiam qui Græcè extat recepto, Innocentius 1. tempore Auguſtini epiſt. ad Exuperium Toſolanum c. 7. Aug. lib. 18. de Ciuit. cap. 36. lib. 2. contra 2. epiſtolam Gaudentij cap. 27. lib. 2. de doctrin. Chriſt. c. 8. lib. de cura pro mortuis cap. 1. & conc. Carthag. tertium, cui idem Aug. ſubſcripſit, Hieron. vbi ſupra, id abundè docent.

b Ariſtobulus primus poſt captiuitatem, regem Iudæorum ſuſcepto diademate ſe appellauit. Antea enim nuncupabantur Sacerdotes magni, aut duces, quod obnoxij eſſent ditioni gentium exterarum. Matrem in carcere fame enecauit, vix anno tyrannidiſ exacto miſere mortuus.

Antigonum fratrem occidit, tres alios in vinculis habuit. Antea dicebantur ſummi ſacerdotes. Sed quia Sadduceus erat, ſacerdotiſ nomen habuit pro abiecto & pudendo, aded vt eiſ functionem obire nunquam voluerit. *De rebus regum Iſrael ſecundiſ templi. & Iofippus.*

c Huic frater Alexander ſuccedit beneficio Salomes, quæ & Alexandra Ariſtobuli vidua: eam enim cum regno in vxorem accepit, pace cum Cleopatra Aegypti, quæ Ptolomæum filium ſuum maiorem bello perſequabatur, facta.

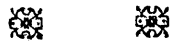
Hæreticus fuit, ſiue Sadduceus. Quare & crudeliſ, quem admodum hæreticiſ inſita eſſe ſolet barbarieſ. Catholicoꝝum Iudæoꝝum ſex millia occidit, ſeptingentos Phariſeoſ crucifixit, cæteros in fugam conuertit. Inſignis denique inſectator ſapientum, qui vocabantur Phariſæi. *Verba libri de rebus regum Iſrael ſecundiſ templi.* Non potuit tamen efficere quin plebs eſſet Catholica & Phariſeoꝝum cathedram ſequeretur. *Iofippus.*

Sub eo triſtiſſima cladeſ accepta eſt, in qua Ptol. Lathyrus 30000. Iudæoꝝum trucidauit, & captiuos, interfectoꝝum carnibus veſci coëgit.

Græci

Anni mundi.

3983

Iof. Ant. li. 13. c. 18.

b Ariſtobulus an. 1. 3984

Poſtremiſ in Syria & Aegypto regnantibus.

Iof. lib. 13. Ant. c. 12.

c Alexander Iannes Crudeliſ an. 27. 4011

Antio. Cyziceno Syria. Pto. Alexandro cum matre Cleopatra, deinde Ptol. Lathyro Aegypti reg.

Anni mundi.

4011

Gravi morbo affectus per tres annos, in ſupplicium religioniſ exagitatus. tandem in caſtris cum viciniſ pugnâſ, fatidum exhalauit ſpiritum. *Ibid. de rebus regum Iſrael ſecundiſ templi.* Ter Aretham regem Arabum vicit.

Fratrem interfecit, alterum Abſalom nomine priuatum viuere coëgit. Secundam contra Catholicoſ & Phariſæoſ perſecutionem mouit, ſubruta Bethſemes ciuitate, in quam illi confugerant. *Iofippus.*

Hilleliſ doctoriſ inſignis 80. diſcipuli. Clarioreſ Ionathan filiuſ Vziel, cuiuſ paraphraſiſ Chaldaica in vetuſ Teſtamentum magna ex parte extat, & Simeon Iuſtus, qui Chriſtum vlniſ excepit.

In Simeone ſpiritum Synagogæ magnæ, qui erat prophético minor. communi maior, deſeciſſe authorèſ ſunt Talmudici in *Tract. Pirke Avoth.* Rabbi Moſe Aegyptiuſ, non tantum diſcipulum, ſed & filium Hilleliſ fuiſſe ſcribit, Gamalieliſque (ad cuiuſ pedes legem Pauluſ didicit) præceptorem, imò verò & patrem. *In præſa. M. aiemonim.*

Hillel qui 120. annis vixit, pater Simeoniſ Iuſti, Simeon Gamalieliſ, Gamaliel Simeoniſ iunioreſ magni facti, quòd eſſent doctiſſimi, ſimul & nobiliſſimi, de familia Daudiſca. Vnde ex eoꝝum conſilio Synagoga adminiſtratur centum totiſ anniſ vſque ad Romanam captiuitatem. *R. Abraham in Cabbala hiſtorica, Cœxi.*

d Alexander morièſ regnum non filiſ, ſed vxori reliquit, conſulens vt omnè poteſtatem Phariſæiſ, quos multis modis ipſe cruciauerat, daret, ſicque tràquillè regnaret. Multa enim apud populuſ iſti poterant.

Alexandra Phariſæiſ ſtuduit, ita tamen vt etiam Sadduceoſ toleraret. Nobilitas erat Sadducea, plebs catholica ſiue Phariſæa. *Iofippus.* Sub ea afflicti hæretici, Dogro & aliſ multis necatiſ. Quare exulare coacti ſunt, quòd omnia pro Phariſæoꝝum voluntate adminiſtrare videretur. *Ibid.*

Regnum perturbatum filiſ reliquit. Nam hi, teſte etiam Strabone Georg. lib. 16. de imperio diſceptanteſ anſam præbuerunt, vt ſic Regnum à Romanis occupatum, per variſ cladeſ ad Herodem alienigenam tandem deuolueretur.

Ariſtobuluſ fauebat Sadduceiſ, Hyrcanuſ Phariſeiſ, vnde ciuilia bella, & tandem Romanum iugum, Pompeio ambaparteſ multanteſ, *Iofippus.*

Sadduceiſ Reginam monebant, vt caueret à Phariſeiſ, ne Arethæ regi Arabum proderetur. *Idem.*

Conſul Romanuſ Curio Dardanoſ in Macedoniaſ vicit, & vſque ad Danubiuſ penetrauit.

Seruiſ alter conſul, Cilicia, Lycia, & Iſauria ſubactiſ, primuſ omnium Romanorum in Taurum montem iter fecit. Vnde Iſauricuſ appellatuſ eſt.

M. Luculluſ de Perſiſ triumphat, capta Chaldaea. cæteriſque viciniſ vrbibuſ.

e Poſt mortem Alexandræ bellum ciuile, quod inter fratres viua ea cæperat, exarſit. Ariſtobuluſ iunioreſ ſibi adiungit Salluſtiuſ Sadduceoꝝum principem. Hyrcanuſ rex catholicuſ, principe militiæ Antipatroſ committit iuxta Iordanem Hiericuntiuſ prælium, vincunt Sadduceiſ, & ad muros Hyrcanumſ compellunt. Poſteà pax (non diu duratura) formatur, vt quiſque ſua in ſententia viuat, Ariſtobuluſ regnum teneat, Hyrcanuſ ſummum ſacerdotiuſ. Sadduceiſ hanc legem diu ſeruare non potuerunt, molienteſ Hyrcano exitium, qui proinde ſuaſu Antipatriſ, ad Pompeiuſ euaiſit. Hinc ditionem Iudaicam labi.

Nam

Iof. lib. 13. Ant. c. vlt. Egeſ. li. 2. cap. 13.

Alexandra Alexandri vidua an. 9. 4020

Pontificatuſ exercente Hyrcano filio ipſiuſ primogenito.

Antioch. Cyziceno Syria.

Ptol. Lathyro & Pto. Aulete Aegypti reg.

Iof. li. 10. Ant. c. 8.

e Hyrcanuſ rex & pontifex an. 34. 4054

Ariſtobulo fratre, Antigono nepote de regno cum ipſo contendentiſ.

Ptol. Aulete & Ptol. Dionyſio Aegypti.

Philippo, deinde Tigrane Armenia & Syria rege.

Gn. Pompeio & Craſſo in Syria reſ gerentiſ, Iulio Caſare, deinde Antonio & Auguſto imp.

Nam anno ante Christi ortum 61. Iudæa in potestatem Romanorum venit captis à Pompeio, ubi res in Armenia gessisset, ipso Pascatis die post Trimestrem obsidionem Hierosolymis & muris solo æquatis, eo ipso anno, quo Cicero Consul à Catilinæ coniuratione Rempub. liberavit.

Relictæ tamen sunt Iudæis suæ leges & ritus, ac Hyrcano secundo pronepoti Simeonis Machabæi summum sacerdotium confirmatum est. Abducto Romam captiuo Aristobulo, & eius filijs Alexandro & Anrigono, imposito genti tributo, cui colligendo præfectus est primus omnium Securus Roman. *de rebus Regum Israel secundis templi.*

Post Pompeium, Syriæ, cuius pars Iudæa, administratio Scauro, deinde Gabinio, mox Crasso commissa est.

Eodem anno natus est Ioachim Mariæ parens. *In Philonem Annius. Qui & Eli Luc. 3.* Hæc enim duo nomina eidem tribui solebant. Sic Ioachim rex Iuda Eliachim, & contractè more Syriaco Eli, 4. Reg. 23. & 2. Paral. 36. Quod obseruo, vt de Lucam veram genealogiam Christi descripsisse è Virgine percipias. Matthæum verò legalem & adoptiuam è Ioseph: atque ita Christum ex vtroque parente, verò & adoptiuo sui ortus stemma ad Dauidem referre, esseque singularem illum Regem, qui iuxta promissiones antiquis factas, accepturus erat sedem Dauid patris sui, & regnurus in æternum in domo Iacob, Ecclesia sua ex vtroque populo, Iudæorum & Gentilium, conflata, & habente fundamenta in montibus Sion. Quod regnum in cælo per sese administrat, in terris per Christianos Pontifices & Reges, *Epiph. heres. 29.*

Pompeius capta vrbe mense tertio obsidionis, ieiuniorum tempore, C. Antonio M. Cicerone cos. eodem tempore, quo post an. 27. iterum expugnata est ab Herode, Hyrcano sacerdotium confirmat. Antipatrum Idumeum procuratorem Iudææ facit, & Aristobulum captiuum cum filijs Romam abducit. *Eges. lib. 2 cap. 13. Ioseph. Antiq. 14. cap. 8.* Scaurum inferioris Syriæ præsidem ab Euphrate vsque ad Aegyptum relinquit. *Ioseph. Antiq. 14. cap.* Et si antem templum non diripuerit, in quo alioqui erant duo talentorum millia, mensa aurea, candelabra, & libatoria non pauca, quia tamen dehortante pontifice in sanctum sanctorum ingressus, deinceps infelix fuit. Hinc decimo quinto post anno verso ad ipsam Hierosolymam vultu in acie Pharalica ipsius exercitus cecidit.

Pompeium victorem pecunias Templi contrestare noluisse, & vrbes suis habitatoribus reddidisse demptis Gadaris, quas restauratas Demetrio liberti suo donauit, author est *Ioseph. lib. 14. Antiq. cap. 8.*

Non ea religione fuit M. Crassus: is enim nouem post annis contra Parthos proficiscens, Templum spoliat, ablati 60. auri modijs. Nempe duo talentorum millia, omnia templi vasa, summa octo millium talentorum, trabem auream versatilem 300. minas pendente diripuit. Sed ideo statim à Parthis cum filio & vniuerso exercitu trucidatur, ac liquato in os auro sui sacrilegij pœnas exoluit. *Plut. in Crasso & Pompeio.*

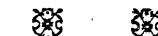
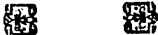
Crasso in Syriam missò Gabinium principatum tradit, & Romam reuertitur.

Apud Hyrcanum in magna autoritate & potentia fuit Antipater Idumeus, Herodis magni pater. Veneno autem sublati est à Malco Iudæo, quod regnum administrari à peregrino, otiantie principe & voluptuante, Iudæi egrefferent.

Hic iuuit Gabinium in restitutione Ptolomæi Auletæ, &

Anni mundi.

4050

Anni mundi.

4054

& proinde ipsi & Hyrcano concessum, vt muros Hierosolymorum restaurarent.

Occasione belli ciuilib inter Cæsarem & Pompeium Herodes ad regnum peruenit: nam quia Antipater in bello Alexandrino Cæsarem iuuerat, tutor Iudææ à Cæsare constitutus, Herodem filium Galileæ præfecit.

Quadragesimo secundo anno ante natum Christum, Cæsar interfectus est à Coniuratis, ex quibus Cassius in Syriam veniens, quatuor auri modios à Iudæis exegit.

Aristobulus & filij eius Antigonus & Alexander Sadducei & Sadduceorum Perfarumque armis freti, sæpius pugnarunt cum Hyrcano, quaterque eum de regno expulerunt, donec ter restitutum. Pompeij, Gabinij, Romanorumque viribus, per Pacorum regis Parthorum filium ultimo ceperint, & auribus mutilarint, Phaselum Herodis fratrem mortem sibi consciscere coegerint, denique Antigonum regem constituerint. Nec verò hæretica propago ante cohiberi potuit, quàm tolleretur partim veneno, partim laqueo, partim securi. *De rebus regum Israel templi secundis.*

In his motibus Aristobulo fratri Hyrcanus tribus annis & semestri cessit. Antigonus autem positus est Hierosolyma tribus annis, ita vt Herodes in ea non nisi 34. an. regnauerit.

Honi Magalites cõfoditur gladijs militum Hyrcani obsidentis Hierosolymam, & Aristobulum, quod publicè precaretur, vt neq; Hyrcanei neque Aristobulei vinceret, quod vtrique essent serui Dei, & fœdere Deo obligati, sed inter eos amicitia & fraternitas coiret. *Ibid.*

In numero Diuorum ponitur in Hebræorum breuiarijs. At si Aristobulei erant Sadducei, vt Iosippus docet, non hoc erat sancti votum & precatio, sed potius execrabilis politici, qui binas religiones in eodem Dei populo conseruatas cupiebat. Exitus probauit hanc duorum coitionem fuisse regno exitiosam. Nam in idem ius admissi Sadducei cum Catholicis, summam rei ad Herodem externum, indeque in sempiternam captiuitatem perduxerunt.

Aristobulus bis in vincula coniectus, & Romam deportatus, à Cæsare liberatus est. Sed à Pompeianis veneno sublati, Melitæ interijt.

Romanorum primus Pompeius Iudæos domuit, templumque iure victoriæ ingressus, sacra templi adyta inspexit. Inde vulgatum, nulla intus Deum effigie vacuum sedem, & inania arcana. *Tacitus lib. 21.* Ex illo fano nihil attigit, non per religionem, sed pudorem. *Cicero pro Flacco.*

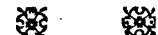
Iulius Cæsar finito bello Aegypto per Syriam in Armeniam proficiscens, Hyrcano sacerdotium confirmat, quamuis stetit à Pompeij partibus, Antipatrum Romana ciuitate & immunitate donat, quod Mithridatem in Aegypto pro se militantem strenuè iuuissent. Antipatrum præterea tutorem totius Iudææ constituit, atque ita viam sternit ad futuram Herodis tyrannidem, *Ioseph. Ant. lib. 14. cap. 16. & 19.*

Cum Iudæam appulisset rebus Syriæ compositis, muros Hierusalem à Pompeio dirutos refecit, & Herodem quintum & decimum annum agentem tutorem Galileæ creauit. *Ibid. cap. 18.*

Herodes ergo primùm tutor Galileæ à Cæsare, deinde Iudææ tetrarcha, ab Antonio, denique ubi Romam venisset, ab triumviris Rex constituitur. Sicque sensim familia Regia extincta est.

Ex patre Palestinus Ascalonita, ex matre Idumeus.

Theod.

Theodor. lib. 1. Polymorph.

Annis ante natum Dominum 38. Aera Augusti appellata. Nam ab eo tempore plerique, Hispani præsertim annos suos signare cœperunt, quando Hispania, Italia, & reliquæ occiduz circa Ionium mare regiones in solius Augusti potestatem concessere, vt reliquis orbis ad Orientem, Antonio permissus est, Africa Lepido, circa annum vrbis conditæ 714. Aera autem. q. A. er. a. id est, Annus erat Augusti primus, 2. & c. Sepulveda lib. de correctione anni.

Orodes rex Parthorum Crassum obrucat. Pacorus eius filius Romani belli reliquias, magnas res in Syria gerens, donec eo absente, exercitus Parthorum illic relictus, à Cassio Crassi successore cum vniuersis ducibus trucidatur. Iustin. lib. 42.

Post Cassium Sextum Cæsarem, Iulius Cæsar Syriæ præfecit, cui se insinuans Herodes princeps militiæ ipsius factus est.

Regresso Romam Antonio, cōtra Sextum Pompeium Pacorus Orodus filius, Asiam & Syriam vastat. Quo anno Cicero interfectus est. Iudæam inuadit, Phaselum & Hyrcanum cepit, Antigonom in regnum reducit, eadē à Venditio Syriæ præsidē cum toto exercitu occidit.

Herodes ab Antonio Triumviro Tetrarcha Iudææ cōstituitur, anno sequenti quo Cicero interfectus est, & Brutus Philippis victus.

Paulo post Parthis in Iudæam reducentibus Antigonom Hyrcani regis nepotem, in Aegyptum ad Cleopatram fugit. Deinde Romam pergens, ab Augusto & Antonio rex Iudææ creatur, & ab his adiutus, Hierosolimam expugnauit, quarto anno postquam Rex fuisset declaratus. i. anno 33. ante ortum Domini.

Discipulorum Hillelis, Ioannan Ben Zacchai minimus fuit eruditione, quem tamen vniuersum Cabbalæ & Scripturarum corpus, cunctas etiam Philosophiæ partes exactissimè tenuisse, ac scholæ Scribarum & Phariseorum magna cum laude præfuisse asseuerant.

Jonathan ben Vziel maximus, qui Syriacæ totum vetus testamentum reddidit, & Christi mysteria reuelauit, quamuis eius duntaxat in prophetas translatio hodie extet. Nam Pentateuchum interpretem habet Onkelos. Hagiographa partim R. Akiba partim R. Ioseph cæcum.

Obijt an. 28. ante Christi natiuitatem. Paraphrastes quidē Chaldaicus appellatur, at eius interpretatio non se extra verba diffundit, nisi vbi oratio est pressior, & aliquid de Christo siue Messia est explicandum. Eius meminit Iustinus Martyr q. 63. ad Orthod. sub translationis Syriacæ nomine.

Aristobulus nepos Hyrcani ex filia ab Herode impulsu vxoris pōtifex creatur, paulo post eius dolo in Iordane submergitur. Iosip. ab eodem Hyrcanus octogenarius è Parthia, quo captiuus fuerat abductus, reuocatur & paulo post occiditur.

Ab Augusto vbi victus fuisset Antonius ad Actium, regnū Herodi quamuis sequuto partes hostiles auctum est.

Herodes ludos Scenicos & gladiatorum lanienas Hierosolymis instituit. Sanedrin .i. ordinarios Iudices de domo Dauid, quem senatum nominabant septuaginta duorum Seniorum, an. 30. regni occidit, & alios ex profelytis legisperitos substituit. Philo.

Aquilam auream in signe Romani Imperij in honorem Augusti ad templi superliminare crexit.

Eam

Anni mundi.

4091

Ios. Ant. li. 17 c. 10.

d Herodes Ascalonita an. 37.

Pontificibus Aristobulo. Anacle, Iesu, Simone, Matchia, Iosepho, Iozar, Eleazare, sub quo mortuus.

Cleopatra Egypti regina.

Vato Syriæ præside

Augusto Cæsare.

Anni Christi.

3

Summa 170. Hinc Christus an. 30.

Anni mundi.

4121

ARISTO BV-
lus. Cuius filij tres, Herodes rex Calchidis.
Herodes Agrippa Ios. li. 19. cap. ult. post Philippum Tetrarcha à C. Caligula factus, deinde rex totius Iudæa à Claudio creatus, quem corroserunt vermes Claudio Imp. Aët. 12. Iacobum maiorem interfecit post Christum crucifixum an. 16. Istius filius erat Agrippa iunior, qui tempore captiuitatis rex Iudæorū dicebatur Aët. 24. & 25. filia autem Beronice, de qua in Actis similiter. Herodias vxor Philippi, concubina Antipa. Mar. 6.

HERODIS mageni filij.

ANTIPAS, qui & Herodes Tetrarcha Galilea. Luca 3. Baptistā interfecit, & Christum cōprehensum ioculariter traxit, anno regni sui vice-simo. Vulpes à Christo dictus, Luc. 11. 3. Vna cum Herodiade Lugdunum exulatum missus à Caligula anno 20. post interfectum Ioan. Baptistam. Cui successit Herodes Agrippa, quem Iacobum securi percussisse diximus.

ARCHELAVS, qui regnavit in Iudæa. Matth. 3. annis decem. Hoc in exilium Viennā ablegato, Iudæa in formā prouincia redacta est, & adiuncta Syria, eo missis pratoribus, vt Coponio: vt Pilato &c.

PHILIPPVS Tetrarcha Iturææ & Trachonitidis, Luca 3.

Eam templi profanationem non ferentes 40. Scholasticos nobiles cum ipsorum præceptoribus Iudæ & Matthia viuos crudelissimè cremavit.

Ananem ignobilem de Babylonia accersitum cum non esset de sacerdotali genere pontificem creat. Secundus post Antiochum Epipha. Venale Sacerdotium reddidit & ante obitum viuos viuis pontificibus subrogauit. Vnum hoc illi laudi tribuitur, quod Phariseos sapientesque coluerit. Iosipus. Quare neque à Phariseis neque ab Essenis exegit sacramentum. Ios. lib. 15. cap. 13.

Hyrcanum Regem & Socerum falsis criminationibus oppressum à quo olim fuerat è capitis supplicio liberatus reclamante supremo 71. virum Senatu, securi percutit, Mariam mem vxorem, Alexandram Socrum, Alexandrum & Aristobulum è Mariamma filios calumnijs obrutos necat. Ita tota Machabæorum posteritas propter hæresim Ioannis Hyrcani & filiorum eius, etiam in infantes omnes posteros redundauit. Iosippon & liber de rebus Regum Israel 2. templi.

In tanta impietate haberi voluit pius. Quare anno regni 18. extra Salomonis vestibulum nouam contra veterem archetypum ex Ezechielis forma accessionem adiunxit, omnium generum politis stratum lapidibus, marmoris etiam columnis, spatiosisque porticibus, necnon biforibus portis & excelis pinnis, vique adeo sumptuosam, vt totius orbis miraculum videretur. Cuius ambitus versus singula Occidentis, Meridiei, Septentrionis latera complectebatur in longitudinem centum quinquaginta cubitos, in latitudinem 100. cub. Ab Oriente autem 720. cubitis ad torrentem vsque Cedron extēdebat. Hæc autem accessio dicta est atriu siue aula Gentium. Nam eo ingredi licebat incircumcisus. Iosip. R. Abraham, &c.

Templo veteri integro manente & incluso, defossis, quæ super fuerant de tēplo Salomonis, fundamētis, noua excitauit, & ad illius magnitudinem & dignitatem exterius crexit, gemmatis spatijs incluse, immensoque ædificandi sumptu per anno 8 octo, anno ante Christi ortum decimo vix absol- Egefi. lib. 1. Ios. lib. Ant. 15. cap. 14. Sacerdotes deinde anno vno & mensibus quinque interiorem cultum addiderunt. Chron. Hebr.

Maria Virgo concipitur, ex Anna & Ioachim secundum promissionem per Angelum vtrique factam. Epiph. hæres. 78. contra Antidicomarianos. & her. 79. contra Collyridianos. Intra templi septa cum alijs virginibus educanda relinquitur, vbi Deo dicat & cōsecrat suam vrginitatem. Nyssenus de Christi natiuitate. Hierony. tom. 4. de ortu Virginis.

Pater eius Eli etiā dicebatur, vt Luc. 3. per apocopē à captiuitatis Baby. tempore vsurpatam (Elias in Tisbi) Nam obseruandum eos, qui Ioachim vocabantur, indifferenter quoque Eliachim fuisse, ob significationis ταυτότητα appellatos. Exemplum præbet rex Ioachim, qui & Eliachim 4. Reg. 23. Et sacerdos libri Iudith, qui cap. 4. Eliachim, cap. autem 15. Ioachim. Atque hæc quidem ad illustrandam Virginis genealogiā, & ab illa Iosephi Mat. 1. distinguendam.

Istius 33. anno natus est Christus, nempe post Hirium & Panfam extremos Consules, an. 42. id est, Augusti Cæsaris, qui iam templum Iani clauserat, & orbem pacarat, quadragésimo primo. Ireneus lib. 3. cap. 25.

Maria anno ætatis decimo quarto Filium Dei concipit, Martij die 25. August. lib. 4. de Trinit. cap. 5. Decimo autem quinto, 25. die mensis Decēbris parit, vt in medio lapidici-

K næ

næ foueę ostenditur. i. octauo Calendas Ianuarias. *Oros lib. 7. cap. 7. Aug. lib. contra Iudeos, Paganos & Aria. cap. 5. Niceph. lib. 1. cap. 12. Chrysoft. in 1. cap. Luc. et hom. de natali Domini. & reliqui Ecclesiastici.* Paradoxum est ergo, quod Matth. Beroldus docere conatur, Non in solstitium hybernum, sed aut umnale æquinoctium. i. medium Septembris, natale Domini esse conferendum, lib. 4. Chron. cap. 2. quod inde Aegyptiæ & Græcæ Ecclesiæ suos annos, & Latine suas Indictiones auspicentur. Quæ tamen ratio nihil ad istud pertinet. Nam illæ propterea non desinunt Domini natale nobiscum celebrare 8. Calend. Ianuarij, vt ex ipsarum fastis & Calendarijs, quæ nuper edidimus, apparet.

Deinceps an. ferè 33. peragit cum filio, & post eius crucē In domo Ioanis, annos implet vndecim, vt cuncti ætatis eius anni sint quinquaginta nouem. *Niceph. lib. 2. cap. 3. ex Euodio Apostolorum successore.* Aut. 62. ex Eusebij & Saracenorum Chronicis, quasi Domino annis quindecim superstes extiterit. Circa annum (inquit) Domini nati, 48. Maria Virgo ad Iesum Filium suum in cælum assumitur, vt quidam sibi fuisse reuelatum scribunt.

Obdormisse eam quidem veteres tradiderunt, sed ijdem, vt Athanas, in Euang. de Deipara, in sepulchro mox resurrexisset, sicque corpore simul & anima in cælum supra Angelorum ordines assumptam addiderunt. *Michael Syngelus auctor Græcus.*

Sepulchrum eius ostenditur in Oliueti montis pede, editiore loco, quàm sit vallis Iosaphat, vna cum Ecclesia circũ sepulchrum structa subterranea. *Brocardus an. 1283.*

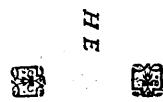
Ad eius dormitionem Apostoli & discipuli rapti conuenierunt. *Diony. de diuinis nominibus cap. 3.* Quindecim annis post Christum id factum creditur, qui fuit annus sextus Claudij Cæsaris.

Herodis 35. Magi adoraturi Christum è Perfide, quæ est in Oriente terræ Israel, venere. *Epiph. heres. 51.* duobus post horrendo morbo interit. *Ioseph. Actatis anno 71. lib. de regibus Israel 2. templi.* Sepelitur Herodij, quæ vrbs Hierosolymis aberat iter duum dierum & semis. *Ibid.*

Probabilius illud Ammonij Alexadrini, Magi tertio decimo die (nati Christi) Hierosolymam, noua quadam stella duce venientes, regem Iudeorũ prædicant natum. *In Harmonia.* Vnde & Ecclesia eo die Epiphania celebrat.

Stella apparuit Regibus. *Verba D. Cypriani statim initio sermonis de Baptismo.* Nam Magos fuisse Reges & toparchas vetus est Ecclesię traditio. *Tertul. lib. contra Iudeos, & 3. in Marcionem, Hieron. in Psal. 71. August. lib. 3. de mirabilibus Script. cap. 4. Hilarius lib. 4. de Trin. Idacius Clarius ad Varimundum Arianum. Vt Græcos taceam Athanas. q. 1. Cantacuzenum Apol. 1, & c.*

Nec necesse est, vt magni Reges fuerint, cum Deus sepius eligat infirmiora mundi, vt fortiora quæque pudore afficiat. Reges autem appellabantur omnes more Orientis, qui sceptro & diademate ex dignitate vti poterant, siue suæ essent sponis, siue alterius iuri subessent: & sic à ducibus distinguebatur, vt Kimhi sæpe notat. Quod hodie Tartari, Persæ, Aethiopes, & reliqui Orientales obseruant. Neque enim tam anxij sunt & solliciti in distinguendo Rege & principe. Sic Catharina Alexandrina Costi regis. i. principis erat filia. Sic in Euangelio cuiusdã Reguli filium sanat Dominus. Sic in veteri Testamento 30. Reges terræ Chanaan, quæ alioqui est perexigua, nec iustum regnum conficit, vno

HE

RO

DE

RE

GE.

Anni mundi. 4091

Anni Christi. 3

Concilium Hierosolitanum de loco in quo Christus naceretur. *Mat. 2. & Ioseph. lib. 17. cap. 3.*

Anni mundi. 4101

e Archelaus an. Pontificibus Eleazare, Iesu filio See. Preside Syriæ Cyrino. Augusto Cæsare.

Anni mundi. 4091

acie peremit Iosue. Atq; hæc cõtra Caluini nequitiam. Quatuordecim innocentium millibus in Bethlehem ab Herode interfectis, (*in Liurgia Aethiopum & Calendario Græcorum.*) Virgo fugit in Aegyptum, in locum vbi hodie hortus balsamo nobilis, & templum & crypta, in qua latuit ad Memphim siue Cairum, *Ionius.* Aiunt interea sanctã Elizabeth cum Ioanne Baptista fugientem trans Iordanem in spelunca montis latuisse.

Penes Herodis familiam regnum Iudææ fuit an. 103. *R. Iosef.* Intra illud tempus, omnes eius filij & nepotes miserè mortui. *Ioseph. lib. 18. Ant. cap. 7.*

Sic falsi sunt Herodiani hæretici, qui Herodem Christum lege promissum esse dicebãt, & posteris eius regni Iudaici perpetuitatem pollicebantur. *Tertul. de præscript. Epiph. in Panario. Hieron. in Matth.*

Herodes moriens reliquit regnum Archelao, & Antipæ Herodi Tetrarchiam. Sed Augustus regni dimidiam partem tantum Archelao assignauit, alteram dimidiam Antipæ & Philippo attribuit.

Turrim Antoniam Agrippinam, Phaselium, Herodionem, in quo sepultus fuit, Samariam, olim iam in cineribus iacentem, Sebastæ nomine, Cæsaream Palestinæ quæ & turris stratonis, Antidoniã, & Antipatridam condidit: innumera etiam opera in singulis Syriæ vrbibus, quas regebat, magnificentissimè ædificauit.

Augustus templum Iani, pace terra, marique patta, tertio post vrbem conditam clausit. *Dion. Sueton. in August. cap. 22.*

Prouincias imperij describit per capita & familias, pro censu Iudæis viritim binas drachmas singulis annis indixit. Quod tributum postea illos eisdem Vespasianus vbicun- que terrarum tandem degerent, in capitolium inferre iussit. *Ioseph. lib. 7. de bello in Vespasiani triumpho, & Bud. de Aste lib. 5.*

Est fortasse illud didragma exactum Mat. 7.

Hanc descriptionem reperit Archilao exacto post annis 14. *Ioseph. lib. 18. Ant. cap. 1.* Nam vel falsus est Iosephus annis 14. dum Cyrini descriptionem non sub Herode, sed sub Archelao locat, vel præterita prima descriptione Secundam duntaxat memorauit, quòd in ea tributũ exigij cõperit.

Anno vrbis 752. cunctis gentibus ad pacem compositis (Nam etiam Parthi, Indi, Scythæ, Armenij legatos de pace miserant) Iani portas tertio ipse clausit, quas æuo per 12. ferè annos, quietissimo semper obseratas, otio etiam ipsa rubigo signauit, nec prius vnquam nisi extrema senectute ipsius, Atheniẽsum seditione, & Dacorum commotione patuerunt. Eoque anno (i. 752. vrbis) natus est Christus pacis auctor, & c. *Oros. lib. 6. cap. ult. è Sueton. & Tacito.*

Nicolaus Damascenus historiam Phœnicum scribit. In Herodis gratiam precio veluti conductus sacra historię multis mendacijs temeravit.

Christo quatuordecim annos nato, nempe regni sui decimo, Archelaus Romæ accusatus fuit apud Augustum tyrannidis & crudelitatis, quòd tria millia Iudæorum, qui in templum confugerãt, in Paschate trucidasset, summumque sacerdotium traderet & eriperet quibus vellet. Quare tractus Viennam Galliæ, bonis publicaris, causam dedit, vt regnum Iudææ desineret, ac prouinciæ Syriæ adiungeretur, ex eo factis partim præfecturis, partim toparchijs. *Ioseph. lib. 17. Ant. cap. ult. & lib. 18. cap. 1.*

Anno sequenti mortuus est Augustus, cum ferè im-

raffer an. 56. vel iuxta Iof. 18. Ant. cap. 3. 57. mēfes 6. dies 2. Anna filia Phanuel Prophetissa, & Simeon egressi an. 10. reliquæ erant sanctorū, qui Machabæorū tēpora attigerāt. Zacharias Baptista patens, sacerdos & propheta. Ioannes Christi Baptista & præcurfor qui R. Iohanan sacerdos magnus appellatur. *In Chron. Hebr. de rebus regum Israel 2. templi.*

Ioahnan filius Zacchei Hillelis discipulus, qui 120. annis vixit, & extidio Romano interfuit. *Cozri.*

Archelaus scelerum conuictus, Viennam in exilium relegatur, ipsius tetrarchia in prouinciam redacta, & fratribus in suis Tetrarchijs manentibus, quorum Philippus Cæsaream, Herodes Tyberiadem iuxta fontes Iordanis, vt gratiam Cæsaris inirent, ædificant.

Philippus Tetrarcha Pancadem auxit, & Cæsaream Philippi appellauit, ad radices Libani montis, vbi Iordanis fluius exoritur.

f Eo anno rediens Cyrinus præfectus Syriæ cum Coponio duce totius equestris ordinis & rectore Iudææ repetit descriptionem, & censum didragmatis exigit, vt solebat in Syriæ, cui Palestina iam annexa erat. *Iof. Ant. lib. 18. cap. 1.*

Nempe Augustus iterū misit per prouincias, qui ædium ciuitatumque numerum describerent, anno sui imperij penultimo. *Dion lib. 56.*

Hinc Iudas Galileus, cætera Pharisæus, arripuit occasione persuadendi Iudæis, ne se recenserī paterentur, tuendam esse libertatem, neque cuiquam mortalium esse concedendum, vt se principem aut dominum appellaret. *Act. 5. Ioseph. lib. 18. Antiq. cap. 5. & 7. de bello cap. 28.* Conditor Sicariorum & Zelotarum, qui gladio & sica tuebantur hanc sententiam & repugnantes mactabant. *lib. 7. de bello cap. 30.* Nec vllis supplicijs reuocabantur ab ea opinione. *Ibid. cap. 37.* adeo vt & pueri illa sententia imbuti, pertinaci tormentorum patientia spectatores percellerent. *Ibid.*

Philistion mimographus.

M. Portius Cato declamator duplicis quartanæ tēdio semetipsum interemit.

g Augustus an 56. imperij mense 6. completo an. 15. Christi moritur.

h Hoc sæculo cum pontificatus non esset perpetuus sed annuus atque arbitrio Cæsaris & prætorum deferretur, Exedra constructa fuit in templo, in quam sese recipiebant summi pontifices, postquam suo pontificatu fuissent defuncti. *In tract. Ioma cap. 1.*

Gratus palam vendebat sacerdotij primatum, discedens Caiphani pontificem constituit an. Christi 26.

Quadraginta annis ante bellum Iudaicum Sanedrin. i. 70. iudices de consistorio Gazith (locus erat Hierosolymis vbi capitales causæ disceptabantur) à Romanis sublatis sunt, vniuersa Iudæorum potestate ad Romanos prætores translata. *In Aboda Zara cap. 1.*

Mathematici Magique Italia lege pelluntur. *Tacit.*

Thia insula nascitur. *Plin. lib. 2. cap. 87.*

Cappadocia in prouinciam redigitur.

Cum Germanis bellum multorū annorum, de quo Tacitus. de ijs Germanicus triumphat.

Germanicus Zenonem Armenijs regem dat. Cum Artabano & Parthis fœdus pangit.

Decius Tacfarinam Numidarum regem ad Pagidam vincit. *Tacitus. P. Dolobella post 4. annos occidit. Idem.*

Anni Christi. 36
13
14
15
26

f
g
h

Ioseph. lib. 18. Ant. cap. 3.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Prætores Romani Iudææ
Præsides post Archelaū.

Coponius an. 1. 4101
Iesu pontifice.
Augusto Cæsare.

M. Ambiuus an. 1. 4102
Eodem pontifice.
Augusto Cæsare.

Annius Ruffus. an. 1. 4103
Eodem Iesu pontifice.
August. Cæs. qui eo anno mortuus est.

h Valerius Gratus à Cæsare Tyberio missus an. 11.
Pontificibus Anna, Ismaele, Eleazaro Annæ filio, Simeone Camithi filio.

Anni mundi. 4101
4102
4103
4114

Anni Christi. 36
4124

Ibid. c. 5.

i Pontius Pilatus. an. 10.
Qui anno sexto Christum crucifixit.
Pontificibus Anna & Caipha.
Tyberio Cæsare.

Anni mundi. 4124

Histriones Italia pelluntur. *Oros. lib. 7. cap. 4.*

i Attingens Christus annum 30. prædicare cœpit anno 15. Tyberij Cæs. in biennium integrum & aliquot menses. Nam dicitur passus 25. die Martij, quinto verò Maij ascendisse in cœlum, & decimo quinto effudisse Spiritum sanctū, anno 18. eiudem Tyb. *August. lib. 4. de Trinit. c. 5.* Antea vëlut otiosus vixit communi vita, declarans se verum esse hominem, alijs prorsus similem. *Theodo. lib. 2. Polymorphi è dogmatica orat. Chrysost.* Fabrilis opera dum esset in humanis, vt aratra, vt iuga faciebat, ex his & iustitiæ signa docens & vitam negotiosam (Illic enim lego ἐνεργῆν non ἀεργῆν, otiosam) *Iustin. martyr in Trypho.* Hinc Nazareni Christum τὴν πρῶτα fabrum appellant. *Marc. 6.* fortasse, quia artem fabrillem exercebat. *Lyrans.* Vt vitam operariam & actiuam commendaret, otium verò taxaret.

Communis tamen sententia veteris Ecclesiæ est potior, Christum à baptismo ad crucem prædicasse tres annos & semis. *consule Euseb. lib. 1. hist. cap. 10. & lib. 8. de præparat. cap. 2. Niceph. lib. 1. cap. 29. Orig. lib. 2. in Iob. Bedam lib. de natura rerum cap. 47.* Nempe vt trigessimus ætatis ipsius annus primus sit ministerij ipsius: Trigessimus primus sit secundus, trigessimus secundus dicatur tertius: deinde sequantur aliquot menses ad perficiendum dimidium annum dimidiæ vltimæ hebdomadis Danielis. Vt vt sit, constat ipsum orsum esse munus concionandi Tiberij 15. anno. *Luo. 3.* decimo autem octauo pro nobis mortuum. Nempe quoniam d. Iohannes ita tempora prædicationis ipsius distinxerit, vt vidcatur per tria paschata, & paulò diutius prædicasse, à baptismo scilicet ad crucem *Ioha. 2. 5. 6. 13. Orig. lib. 2. in Iob.*

Temeraria ergo est, nouationisque plena Gerardi Mercatoris assertio Christum quatuor annos prædicasse & menses aliquot, per quinque paschata. Nam aduersatur cotextui & filo Euangeliorum tria paschata duntaxat memoratium. Primum Ioan. 2. secundum 6. tertium & vltimum 11. & sequentibus capp. deinde constat Ecclesiæ & patrū traditiones atque historias labefactat. Sed & vanissima ratione fulcitur, quod videlicet Marcellinus notet Valentinianu Imp. inchoasse imperium postridie dici intercalaris, Vnde (inquit) constat initium eius, nec fursum nec deorsum moueri posse, prima intercalatione in anno quarti consulatus Cæsaris fixa. Nam sic eluditur. Primum Marcellinus in sua illa temporis designatione errare potuit. Secundo, est incertum, an illa intercalatio illo quarto anno Cæsaris fixa sit, & non potius tertio, vt communis fert sententia. Tertio, illa intercalatio Cæsariana correctæ est ab Augusto apud *Macrob. Satur. lib. 1. cap. 14.* & fortasse etiam ab alijs sine Impp. siue pontificibus, siue mathematicis, præsertim Alexandrinis, quibus cura ista solebat demandari, vt constat ex historijs Eccles. Quarto, vt annus addi debeat communi calculo, à Iulio Cæsare ad Valentinianum, quemadmodum iste contēdit, cur obsecro, Christi vitæ potius ille additur, quàm vel Iulij vel Augusti, vel alterius. An quia veriores & certiores sunt profanæ historiæ quàm ecclesiasticæ?

Ignorantia consulatus, quo natus est Dominus, vel quo passus, nonnullos cœgit errare, vt putant 46. annorum ætate passum esse Dominum *Aug. lib. 2. de doct. Christ. perstringens. Tertul. Ireneum &* qui postea vixit *Cassiodorum.*

Patitur autem Christus anno vrbs 784. Olymp. 202. desinente, mundi. 4121. mense Nisan die veneris, festo ipso Paschæ, Luna Soli opposita. die decimoquinto Martij.

Agnū Paschalē edit diei Iouis vespera, qua decimus quartus Nisan terminari, & decimus quintus incipere, iuxta legem debebat. Ita Romano more, pridie quam pateretur cenam instituit, die scilicet Iouis. Hebræo autem, ipsa nocte qua tradebatur, siue ipso die quo passus est, nempe die Veneris, qui ab ea vespera, Iudaico ritu, inchoabat.

Qui putant Iudæos iuxta constitutiones Rabbinicas diem decimum quartum Nisan. i. diem Iouis, in diem decimum quintum. i. Veneris trāstulisse, & Pascha in Sabbatum, quasi Christus crucifixus non sit ipso Paschæ festo, sed per uigilio, errant. Nam Iudæi perpetuo fuerunt tenaces cum omnium, tum illius Mosaicæ legis Exod. 12. vers. 6. 18. Leuit. 23. vers. 5. Numer. 9. vers. 2. 3.

Imponunt autem impudenter Rabbinis Paulus Bruggensis & Munsterus in calendario, & in 26. Mat. quando eos fingunt docere Pascha esse transferendum in Sabbatum, si in diem veneris labitur, ne duo festa coniungantur, tumque Pascha esse manducandum 15. luna, non 14. Nam Abben Ezra in 23. c. Leuitici nominatim docet maiores suos nunquam transtulisse Pascha, quando occurebat 17. i. ferijs 2. 4. 6. siue diebus Lunæ, Mercurij, Veneris. Itaque & Christus & Iudæi pariter vero die celebrarunt pascha Nempe sub finem diei Iouis, inchoante die Veneris, quo quidem passus est dominus tanquam vero & solenni Paschæ festo.

Nec eis fau et, quoddies ille Veneris, Ioan. 19. Parasceue nominatur, & expressius in quibusdam exemplaribus, sed corruptis opinor, Parasceue Pascha. Nam illis erat sciendum, quemlibet diem Veneris ab Hebræis nominari Parasceuen, siue, ut loquuntur, ַפּאָשַׁעִר Erub, quoddies illo præparent, quæcunque sunt necessariæ die Sabbati ad vescendum, sedendum aliquid aliud faciendum Ita dies ille erat Parasceue, non quidem consecuturi Paschæ, sed Sabbati, vel si probas illam alteram lectionem, erat Parasceue Paschæ, i. dies Veneris Paschæ. Sumitur enim hic relatu pro absoluto.

Phlegon Adriani Cæsaris libertus lib. 13. Chronogra. Eclipsis factæ, dum dominus de cruce penderet, meminit ad 203. Olympiadem,

Dionysius Areopagita, tum agens annum ferè 25. in Aegypto philosophatur, vixit an. 90. ad vsque Domitiani tempora.

Apollonius Sophista & Astrologus Areopagitæ amicus, Heliopoli Aegypti, quæ hodie Damiatæ,

Christo paulo ante mortuo, Pilatus noctu imagines Cæsaris in templo statuit. Quod primæ seditionis & turbarum Iudææ seminarium fuit, ut qui pacis principem de medio sustulerant, in dissensionis & belli præsidis Satanæ incidere potestatem.

Anno secundo à morte Christi, id est, vigesimo Tyberij, Pilatus sacrum thesaurum, quem Corbonam vocabant, in Hierosolymorum aquæductum expendens, secundæ seditionis præbuit femina.

Moriuntur Philippus Tetrarcha Ituræ & Thraconitidis regionis, frater Herodis Antipæ Tetrarchæ, & Lyfianis Abilinz Tetrarcha Ptolomæi Mennei filius, qui & obtinuerat principatum Calcidis, sub Libano, i. Abilinz. Ioseph. de bello cap. 11.

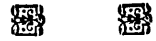
Quare Herodes Agrippa Herodiadis frater, ad alteram istarum Tetrarchiarum aspirans, Romam ad Tyberium venit. Sed frustra. In patriam rediens, in turri se inclusit, ut illic se ære alieno obstrictum fame necaret. Hoc cognito, Herodes

Anni Christi.

63

Anni mundi.

3890

Anni Christi.

39

Sequitur principes à Christo passo ad captiuitatem, quando sepulta Synagoga.

39

Ioseph. lib. 18. Antiq. cap. 6.

k Vitellius præfes Syriæ & Iudææ an.

Pontifice Ionathan Anna filio.

Tyberio, deinde C. Caligula Cæsaris.

43

Ibid. c. 17.

l Petronius missus à Caio Caligula an.

Theophilo fratre Anani pontifice.

Caio Caligula Cæsare.

Anni mundi.

4127

4127

431.

rodes Antipas Herodiadis pellicis fauore, ei necessaria subministravit.

Deinde Romam redijt, & à Caio Caligula vtramque Tetrarchiam est consecutus, accepto Regis titulo, Ant. 12.

Ingratus postea, Antipam apud Caium accusauit, & eius Tetrarchiam obtinuit, ut sic tribus potiretur.

Armeniam à Parthis occupari, Mesiam à Dacis & Sarmatis, Gallias à Germanis vastari Tyberius negligit. Suet. Apitius hellonum prodigiosissimus, de quo Suidas.

Nouellius Mediolanensis tres vini congios vno haustu sine respiratione ebibebat.

k Annis quatuor post annum crucifixum, Vitellius Iosippum Caiphæ deponit, & Ionathan Annæ filius substituit. Ioseph. lib. 18. Antiq. cap. 6.

A quo Caipha ad captiuitatem vsque pontifices fuere vndecim.

Pilatum ad Tyberium, ut se de multis criminibus purgaret, eodem tempore transmisit, qui non multo post, Caio Caligula Imperatore, grumnis succumbens, se sua manu peremit. Euseb. lib. 2. hist. cap. 7. Oros. lib. 7. cap. 3. E Gentilium scriptis paulo aliter Suidas in Nerone.

De Gamaliele multa hic Hebræi narrant. Eum cõtra hæreticos (nos Christianos intelligunt) cõdidisse benedictionem, quæ in solennibus precationibus recitaretur, cum alijs octodecim iam à temporibus Ezræ vsurpatis. In Talmud. cap. Tephillath Hassabar. Hanc hodie in suis Synagogis canunt, ter nobis sub Nazareorum nomine imprecantes. Ad dunt eum peruenisse ad captiuitatis tempus, & in suo Iudaismo tenuisse. Vitam à Tito obtinuisse precibus R. Ioannan Ben Zachai, cuius magna esset apud ipsum autoritas, Iosippus. Sed mentiuntur, Nam Christianum fuisse Clemens in recog. testis est oculus.

Samaria, Phœnicia, Syria Euangelium recipiunt. Barnabas primus Romæ Christi fidem prædicauit, viuo adhuc Tyberio, & paulo post redijt. Clemens lib. 1. historiarum, & Desitheus in Synopsi.

Clemens Romanus ab eo commotus, & desiderio fidei accensus, paucis diebus ad res suas componendas sumptis, breui post eius discessum in Iudæam nauigauit, & à Barnaba Cæsareæ reperto, ad Petrum ductus, & ab eo plenè cõuersus, factus est comes peregrinationum illius. Multa scripsit, inter cætera libros historiarum. Sic enim vocat Beda lib. de Temporibus cap. 3. quos de actis & disputationibus Petri cum Simone Mago scripsit, & Rufinus in Latinum conuertit.

Candace regina Aethiopum, Phraartes Parthorum, Iuba Maurorum doctissimus rex, Abagarus Mesopotamiæ, Bardesanes Babylonis.

l Petronius Iudææ præfectus Caij imaginem inferre in templum tentauit, non sine multorum Iudæorum renitentium tumultu. Qua re irritatus Caius Caligula, vi Iouis idolum inferre decreuit in Templi adytum, non suscepta Philonis legatione. Ioseph. lib. 18. Antiq. cap. 11.

Quod etiam ausus est Adrianus Imperator. Vbi quondam (inquit Hieronymus in 2. Esaiæ) erat templum & religio Dei, ibi Adriani statua, & Iouis idolum collocatum est. Quæ sanè implebant vaticinationem Danielis, qui scripserat, in propinquo fore ruinam Iudeorum, cum in loco sancto posita esset desolationis abominatio. Sic enim Hebræi idola & impios cultus nominant.

Ab eo ergo tempore cuncta Iudæis peruersè cedere ceperunt, vt premonuerat Christus prophetarum numen, *Matth. 24. & Mar. 13.*

Caligula diuinos sibi honores exhiberi mandauit. C. Flaccus prætor Aegypti, Iudæos valde torquet in Aegypto. *Philo in Flaccum.*

Philo Romam legatus venit, vt C. Caligulam suæ genti placaret. Sed nihil obtinuit, imò est periclitatus. *Hieron. in catalog.*

Quanta Caij principis imperio Iudæis mala acciderint, multis libris explicauit, in quibus est liber de sua legatione ad Caium.

Appion Grammaticus, contra Philonem & Iudæos ad Caium mittitur. *Ioseph. lib. 18. Antiq.*

Contra Iudæos in omnibus vrbibus seditio, sicque pœnas suis sceleribus dignas luere incipiunt.

Herodes Antipas ab Herode Agrippa accusatus apud Caium, quòd amicitia firmasset cum Parthis, Lugdunum in exilium cum Herodiade mittitur. Illic vterque miserabiliter & in summa egestate moritur, pœnas luens interfecti Ioannis Baptistæ, & iusti Christi.

Tetrarchia Agrippæ datur. Iudæa, Samaria, & Cæsarea ei subijciuntur.

Cædes ingentes Iudæorum factæ Babylonii, &c. *Ios. cap. ult.*

Adminocius Bellini Battaurorum regis filius in deditio- nem acceptus. *Sueto. Oros. lib. 7. cap. 5.*

Exacto septenario post mortem Christi, duodecim Apo- stoli ascenderunt Hierosolymam. *Clemens lib. 1. histor.*

Nam Iacobus Ioannis frater adhuc erat in viuis. Quippe non tertio anno à morte Christi occisus, sed vt minimum, decimo. sub Claudio aliqui rectè.

Herodes cognominatus à Iosepho *lib. 19. cap. ult.* Agrip- pa, consumptus à vermibus, expirauit. aliquanto post inter- fectum Iacobum Ioannis fratrem, anno regni septimo, id est, Claudij Imper. tertio.

Postquam ab ipso quartam Tetrarchiam, i. Iudæam ob- tinuisset, cui Romæ nauauerat operam, vt consequeretur imperium. Regnum eius prouincia facta. *Cuspius*

Hierosolymis catenam auream, quam ei Caius dederat, suspendit. Inde theatrum more Romano construxit, & am- phitheatrum, & alia plurima monumenta.

Habuit fratrem Herodem regem Calchidis. Reliquit Agrippam filium annos 17. habentem, & tres filias, Beron- nicen, Mariam, & Drusillam.

Eius filius Agrippa iunior, rex primùm Calchidis, deinde Thraconitidis, vsque ad quintum annum ab excidio. Patri in integrum non successit, sed in Tetrarchia trans Iordanè. Vique ad excidium perstitit in Romanorum amicitia. Ita- que in eius prouincia, bello Iudaico excedentes Christiani, tuto vixerunt. Paulum audiuit. *Act. 25.*

Iudæa miserè à Magis & latronibus affligitur. *Ioseph. lib. 20. Antiq. cap. 10. Tacit. lib. 12.*

Helena Adiabenorum regina & Izates rex pietate clari. *Ioseph. lib. 20. cap. 2. 3. Tacit. lib. 12.*

Gotarze Parthus bellum gerit. *Tacit. lib. 12.*

Abbarus Arabum rex, *ibid.*

Bellum Britannicum Tyberij, Britania subacta. Orchades insulæ imperio adiectæ.

Petrus Romæ Euangelium prædicat à Claudij an. secun- do

Anni Christi.	Anni mundi.
43	4131
46	4134

Anni Christi.	Anni mundi.
49	4137
51	4139
54	4142
57	4145

4
n Cuspius fadus. an. 3.
Eodem pontifice.

Agrippa iuniore Iudæorum rege.

Caspio Long. præside Syriae.
Claudio Cæsare.

5
o Tyberius Alexander Alabarcha an. 2.

Iisdem Sacerdotium & imperium administrantibus.

6
p Cumanus an. 3.

Pontificibus Simone Boethi filio, Ionatha Anna filio, Matthia.

Agrippa iuniore Iudæorum rege.

Quadrato Syria præfecto.
Claudio Cæsare.

7
q Felix an. 3.

Pontifice Matthia, Elinæo.
Agrippa iuniore Iudæorum rege.

Claudij Cæsaris duode- cimo.

do. quo primum Romam venit ad Cathedram Apostoli- cam illic figendam, vbi sedes Idololatriæ erat præcipua, vs- que ad annum 6. eiusdem. Quam tum presens, tum absens, vt necessitas tulit, vsque ad vltimum Neronis, per annos 25. administravit. Hiero. addit ad expugnandum Simonem Ma- gum eo venisse.

n Theudas Magus, qui se prophetam dicebat, viris qua- dringentis contra Romanos educis, captus occiditur. *Act. 5. Ioseph. lib. 20. Ant. cap. 2.*

Philo secundo venit ad Claudium pro Iudæis. Tum Ro- mæ locutus fertur cum Petro Apostolo eiusque habuisse amicitias, ideoque Ecclesiam Marci discipuli Petri ornasse laudibus. *Hieron. in Catalogo.*

Claudius Iudæos tumultuantes impulsore Christo. (id est, propter Christum) Roma expulit. *Suet. in Claudio.* Vbi fortasse Iudæos Christianos vocat. Nam Pagani primos Christianos eo vocabant nomine, quòd ex Iudæa duxissent originem, libris Iudaicis .i. prophetis niterentur, Christus esset Iudæus, Apostoli, &c. vt Rutilius Gallus lib. 1. Itinera- rij, *Tacit. lib. 21.*

Anno 16. post Christum crucifixum, cum antea diceremur discipuli, fratres, Galilei, Iesæi, Nazarei, *ἰετέται*, Therapeu- tæ & à Paganis Iudæi, Christianorum nomen sumus Antiochiæ consequuti. *Suidas, Act. 11.*

Hoc anno mater Domini corpore in cælum assumitur. *Euseb. chron. &c.*

Fames totum orbem occupat, maximè Iudæam, quam Agabus prophetauerat. *Act. 11.*

Helena Adiabenorum regina veniens Hierosolymam, adorandi causâ, multis pecunijs comparatum frumentum ex Aegypto, pauperioribus distribuit. Eius sepulchrum pro portis Hierusalem nobile construitur.

Simon Magus à Claudio honoratur statua propter Ma- giam. *Iren. lib. 1. cap. 19. Iustin. martyr ad Antoninum.*

o Hic erat frater Philonis Iudæi. *Ioseph. lib. 18. Antiq. cap. 8. & 10.*

Inter consulares Vespasiani amicos statuam habuit, ex Iuuenale.

Inter Therasiam & Theram, orta est insula triginta duum stadiorum.

Magna Asia pars per Paulum ad Christum conuerfa. *Act. 16. 17. 18.*

p Festo Paschæ Hierosolymis orta est seditio inter ponti- fices & principes populi. Ad portarum limen populo ac- currente, triginta millia Iudæorum perierunt, inter quos Ionathas pontifex. *Ios. lib. 20. Ant. cap. 4. & 2. de bello cap. 11.*

Cumanus exilio damnatur.

Bellum Parthorum inter Gotarzin & Bardanem. Occiso Bardane, Gotarzi regnum obtinet. *Tacit. lib. 11.*

Iacobus frater Domini Liturgiam suæ Missam promul- gat, quæ Græcè habetur. *In 6. Synodo Constant. can. 32.* Vnde ab Apostolis primus constitutus fuisse dicitur Episco- pus & *λετὸργός*. *Euseb. apud Euseb. λετὸργός*. i. sacro- rum solennium administrator, officarius, missarius. Hinc Missam Græci vocant *λετὸργίαν*.

q Apud hunc Paulus accusatus seipsum defendit.

Seditio inter Iudæos & Gentiles in Cæsarea Palestina. Vespasianus missus à Claudio in Germaniam, deinde in Britanniam trigentes & bis cum hoste confligit, viginti oppida cepit & Vescam insulam.

Aegyptus

Aegyptius quidam impostor plurimos Iudeorum seducens à Felice perfidè opprimitur. *Aët. 21. Ioseph. lib. 20. cap. 12.*

* Felici à Iudæis acculato successit Festus, qui Paulum Iulio Centurioni traditum ad Cæsarem misit.

Ananus Iacobum fratrem Domini interemit, ob cuius necem populus credidit consequutam fuisse Romanam calamitatem *Ioseph. lib. 20. Antiq. cap. 8.* Rexit Hierosolymorum episcopatum an. 30. ad annum Neronis septimum, qui erat septimus antequàm Romæ D. Petrus crucifigeretur. Itaque epistola Clemèris ad Iacobum fratrem Domini Hierosolymorum episcopum, non scripta est ad hunc, qui & Apostolus fuit & Iacobus Alphæi, sed ad successorem alium, de quo in liturgia Aethiopica & apud Epipha. contra Antidicomaritas, & eundem Clementem in lib. Recognitionum, quibus locis fit mentio Iacoborum trium, quorùm duo Apostoli, tertius simpliciter frater Domini, Episcopus Hierosolymitanus appellatur.

In episcopatu successit Simon frater. *Egesip.*

Ananus Paulum pugnis percuti iussit. *Aët. 25.*

R. Eliezer author libri Pirke. *Cōzi.*

Bellum Parthicum ob Armeniam. Corbulo Syriæ proconsul Tyridatem Armeniæ regem fugat, Artaxata regni metropolim comburit. *Tacit.*

Aziazo Emeseorum rege mortuo frater successit, & minoris Armeniæ principatus Aristobulo Herodis Calcedensis filio à Nerone conceditur. *Ioseph. cap. 11. lib. 20.*

e Miserunt Iudæi nuntios Romam aduersus Paulum & Agrippam regem. Paulus vincetus an. 2. Neronis, Marcellino & Auiola cons. *Cassiod.* Anno Neronis quarto Romam peruenit. Mansit autem biennio toto in ædibus à se conductis, & suscipiebat omnes qui ingrediebantur ad eum, prædicans regnum Dei, nemine prohibente. *Aët. ult.*

Circa autem finem biennij coram Nerone causam dixit, liberatus ex ore leonis. *2. Tim. 4.*

Sequenti octennio ad ecclesias Syriæ, Asiæ & Macedonię redijt. *Phil. 1.1.* In Italia, Hispanijs, *Rom. 15.* Gallia, & alijs occidentis regionibus docuit. *Euseb. lib. 2. cap. 22. Epiph. Hier.*

Posteà cum secundo Romam redijisset, à Nerone capite truncatus est die 29. Junij.

Ascenderat Hierosolymam post annos 17. à sua conuersione, qui erat Christi passus 18. Quo tempore concilium illud Hierosoly. *Aët. 15.*

Paulus & Seneca amici se mutuis literis sæpius salutant, quarum meminit Hieron. in catalog. & Aug. epist. 53. & 54.

Accepta à Nerone facultate abeundi quo vellet, tranfuit in Hispaniam per Arelatem & Viennam vrbes Galliæ, in quibus Trophimum & Crescentem reliquit. *Epiph. hares. 56. & Sophron.*

D. Lucas mandato Pauli primùm prædicat in Gallia, deinde in Dalmatia, Italia, Macedonia. *Epiph. ibid.*

Philippus Apostolus Gallis prædicauit Christum, & Gallias ad prædicandum accepit. *Fræculphus in chronicis post Iudæorum cap. 75.*

Agrippa Cæsarem Philippi ampliorem reddens, Neroniam appellat. *Ios. lib. 20. Antiq. cap. 16.*

m Matthia Theophili filio pontifice, vel iuxta Hebræos, Anano, bellum contra Romanos Iudæi (Flori tyrannidem non ferentes) susceperunt, quod posteà in eorum perniciem terminatum est Phineo pontifice, qui in chronicis Hebræorum Pherut filius Phenielis alienigena, & forte factus

Anni
Christi.

8

60

* Portius Festus missus à Nerone an. 3.

Lib. 29.
Ant. c. 7.
Aët. 25.
C. 26.

Agrippa iuniore Iudæorum rege.

Pontifice Iosepho Camæ filio, deinde Anano Annæ filio.

63

9

Ibid.
cap. 8.

e Albinus an. 3. 4151

Pontifice eodem & Iesu Gamalielis filio.

Agrippa iuniore Iudæorum rege.

Nerone Cæsare.

66

10

Ibid. c. 9.

m Gessius florus an. 3. 4154

Matthia Theophili filio pontifice, deinde Phineo sine Phineo.

Anni
mundi.

4148

Anni
Christi.

Agrippa iuniore Iudæorum rege.

66
Ioseph. li.
20. Ant.
cap. 9.

Nerone Cæsare, cuius duodecimo bellum Iudaicum cæpit, Cæstio Syriæ præside.

Nero hinc imperat annos duos.

69

n Vespasianus, qui postea adeptus est imperium an. 3.

Phineo pontifice.

Agrippa iuniore Iudæorum rege.

Nerone Cæsare ultimos duos annos explente.

Ottone, Galba, Vitellio annum unum de imperio contententibus & se mutuo interficientibus.

Anni
mundi.

4154

ctus pontifex dicitur, deposito Anano Annæ (qui Dominum damnauit) filio.

Florus præsentè Beronice regis Agrippæ sorore pro Tribunali die solenni principes Iudæorum flagris verberat, & crucibus suffigit. *Ios. lib. 2. de bello. cap. 25.* Hinc rebellio, ad quam opprimendam Vespasianus destitatur.

Plena impostorum & Magorum omnia (pœna reiecti Christi) *Ioseph. lib. 20. Antiq. cap. 6.*

Plena prodigiorum omnia. octo præcipuè horrenda, futuram Iudæorum cladem portendunt. *Ioseph. Ioseph.*

Eleazar Anani filius rebellionis primus auctor. Simeon Ben Giora Idumeos, Ioannes quidam zelatores ad urbem contra Romanos tuendam introducit. Duobus istis tyrannis omnia in hoc bello sunt gesta, qui & pœnas dederunt. Nam à Tito capti & in triumphum ducti, cæsi sunt duriter, & deinde crucifixi.

Trophimus Pauli discipulus, apud Arelatenfes prædicat, de cuius fonte omnes Galliæ riuli acceperunt. Ireneus Lugduni, Crescens Viennæ, Vifinus Biturigis, Paulus Narbonæ, Saturninus Tholose, Austremonius Aruernis, Martialis Lemouicis, Burdugalenfisbus, Pictauis, Fronto Petragorij, Eutropius Xætonijs, Gatianus Turonis, Iulianus Cœnomanis, Parisijs Dionysius, Senonis Saunianus & Potentianus, Beluaci Lucianus, Aednæ Andochius, Lingonis Benignus. Cæteræ nationes suos primos Apostolos designat, Mihi nostros Gallicos annotasse fate est. Alioqui non dubito, quin eodem hoc tẽpore vbique terrarum alij, apud alias gentes prædicationis munere fungerentur, quando intra viginti aut triginta annos à Domini morte, Euangelij doctrina vbique ferè audita, & recepta inuenitur. *Chrysof. hom. 10. in Matth.*

Quod significat D. Paulus, dum Rom. 1. Romanorum fidem annuntiari per totum orbem scribit. Rom. 10. iam vulgatum fuisse Euangelium vbique. Colof. 1. Euangelium prædicatũ esse apud omnem creaturam, quæ sub cœlo est.

Tecla prima ex mulieribus virgo & martyr, apud Iconium, Pauli disciplina.

n Neronis duodecimo Vespasianus Galileam totam, cuius dux erat Iosephus, partim vi, partim deditione occupauit, mox transito Iordane, Gadaram primo impetu cepit, & aduersus eos, qui Gadaris fugerant, equitatum immittes, tota regione trans Iordanem potitus est vsque ad Macherunta.

Alio deinde prelio Hiericuntem cepit, & ad muros Iudæos compulit, Tito filio ad excindendam Hierosolymam relicto.

Titus autem, vbi pater per Alexãdriam ad imperium capeffendum professus fuisset, anno post secundo in Paschate, quo die Christum in crucem ante quadraginta propè annos egerant, urbem expugnauit, sexcentis hominum millibus gladio & fame consumptis, & centum alijs millibus publicè in mancipia venundatis. *Ioseph. de bello Iudaico lib. 3. cap. 6. Tacitus & Sueton.* In sacerdotes præcipuè sæuijt. Nã eos cum misericordiam peterent, iussit occidi, dicens, decere sacerdotes cum templo interire. *Ioseph. lib. 7. belli cap. 19.*

Rabbinos decem necauit, quos recolunt pro sanctis Martyribus. R. Simeon ben Gamaliel, R. Ismael ben Elifei, R. Hamina ben Tedarion, R. Husiphith, R. Eleazar ben Samaa, R. Iuda ben Dama, R. Isbak scribam, R. Iuda ben Hachinas, R. Iuda ben Baba. Decimũ R. Akiba Barcozba armigerum extinxit

extinxit. Adrianus. *Hebr. in suo breuiario.*
Discipulos sapientum, i. Scribas & Phariseos crudeliter occidit. *Kimhi in 2. Iohelis.*

Inuito & renitente Tito templum à militibus incensum, ita vt ignis humana industria non potuerit extinguui. *Iosippus.*

Reliquos, qui duce Barcosba (is vnus fuit è quinque, qui se Iudæis Christum in Lege promissum persuaserunt, magno ipsorum detrimento) arma cœperant, aggressos templum restaurare, Adrianus funditus perdidit. Bar-cozbam minimè fuisse cœsum ab Adriano asserunt Hebræi, sed eius nepotem. Nam eum regnum reliquisse filio Romulo aiunt, quod ipse sub Domitiano vsurpauerat, & contra Romanos defenderat. Et certè etiam Traianus bellum gessit contra Iudæos in Aegypto, qui opportunitate loci euerterat templum, & sepulchrum Pompeij propè montem Cassium. *Appian. lib. 2. de bellis civil. cap. 13.*

Bar-cozba an. 2. & semis regnum tenuit. *cap. Helec in Sanedrin.* compellebat exquisitis supplicijs Christianos negare Iesum esse Christum, cumq; blasphemare. *Iust. Martyr Apolog. 2.*

Ter tēplum restaurare conati sunt, sub Adriano, sub Constantino magno, sub Iuliano Apostata, qui hostis Christi etiam pecunias cōtulit, & artifices vndiq; euocauit furens, vt Domini sententiam euerteret, qui non patitur templum Salomonium deinceps instaurari. Vnde vbi aperuissent fundamenta, & manum ædificationi admouissent, ignis è fundamento emicans multos exussit. Sed & Imperator flammam cum plerisque alijs vix euasit. *Cantacuzenus oratione 2. contra Mahometem. Amm. Marcell. lib. 23. Ruffinus sub finem 10. hist. Chrys. hom. 2. & 3. contra Iudæos, Amb. epist. 29. ad Theod.*

Illustribus his testimonijs docuit statum Iudaicum ad nos minimè pertinere, quia eum deleuit funditus, nec vnquam instaurari passus est.

Quam sint à Deo alieni, etsi voce tacète, exitu confitetur. Dispersi & palabundi vagantur. Soli & cœli sui profugi, per hospitia aliena itantur. *Cypria. de Idolorum vanitate.*

Prouidens Deus infirmitati nostræ & volens multiplicari suam Ecclesiam, omnia illa subuerit fecit & penitus tolli, vt sine vlla cunctatione illis cessantibus, hæc vera esse, pro quibus in illis typus præcesserat, crederemus. Erat prius Hierusalem vrbs magna, regalis, vbi templum Dei Christus venit, qui cœlestis Hierusalem cœpit aperire mysteria, deleta est illa terrena, & in templo non remansit lapis super lapidē. Erat prius pontifex sanguine taurorum & hircorum purificans populum, sed ex quo verus apparuit pontifex, qui credentes suo purificarat sanguine, nusquam est ille pontifex prior, nec vllus ei locus relictus. Altare fuit prius & sacrificia celebrabantur, sed vbi venit verus Agnus, qui seipsum hostiã obtulit Deo, cuncta illa velut in tempus posita cessauerunt. *Orig. hom. 10. in Leuit.*

o Vt Vespasianus multos Iudæos ad publicas operas ad Neronem miserat, ita Titus 16. millia Romam ad patrem misit in triumphum. *Ioseph. Ben Gorion.*

Rab. Simeon Cabballicorum princeps, cuius Cabbala legalium rerum arcana, spiritalium allegoricamque intelligentiam continens, Patrum tantum temporibus per Mirandulanum principem in lucem exijt.

Iosephus Galileæ præfectus tandem à Romanis capitur. Hebræi eum vocant Ben Gorion. At ipse se dicit filium Mathathiaz

Anni Christi.

69

Ibid.

o Titus Vespasiani filius,

annis duobus, qui annus erat secundus Imperij Patris.

Pontifice nouissimo Phineo, Agrippa rege.

Anni mundi.

4157

Anni Christi.

71

o Titus Vespasianus filius, annis duobus, qui annus erat secundus Imperij patris.

Pontifice nouissimo Phineo.

Agrippa rege.

Vespasiano Cesare, cuius secundo capta est Hierusalem. Ita bellum Iudaicum quinque annis confectum est.

Summa ab Archelao sine ab Herodis Magni morte vsque ad vrbs Hierusalem ex pugnationem 69. qui annus erat à Christo nato 72. à Pass. 39. vel 40.

Anni mundi.

4160

thathiaz & se distinguit à Iosepho filio Gorionis lib. 2. de bello Iud.

Decepti sunt Iudæi post Iosippum Iosephi nomine. Item quod vterque esset sacerdos, doctus, nobilis, &c. quod vterque idem de Antiquitatibus Iudaicis & de bello argumentum tractarit, vnus tamen Hebraicè, alter Grecè.

Statuam auream inter Imp. Romæ est consequutus. *Suidas.*

R. Iohanan ben Zacchai in principem à Tito relinquitur Iudæis post diutam Hierusalem in Iabna, Bither, Ofa, & earum viculis. *Iosippus.* Quinque insignes habuit discipulos, R. Eliezer filium Hyrcani, R. Iosue filium Hananiæ, R. Ioseph sacerdotē, R. Simeon Ben Nathanael, R. Eleazar ben Aruch. *Pirke Aboth.*

o Titus crudeliter etiam occidit eos qui erant de regia Herodis familia, ob suspicionem affectati imperij Iudaici: inter quos & Hebræi tradunt, Agrippam regem, qui alioqui proluxa oratione rebellionem dissuaserat, cum filio suo Munabaz obruncatum fuisse, sicque intra 100. annos omnes miserè perijisse, vt supra ex Iosepho retulimus. Nostri Agrippam annis 5. post obijisse narrant, è Iosepho in sua vita.

Vrbs captiuitatē anteuerit Christianorum Ecclesia illic cōgregata. Nam se Dei monitu Pallã vrberem Agrippæ regis, qui pro Romanis stabat trans Iordanē, recepit. *Ege. lib. 5. c. 2.*

Ex omnibus, quæ Romano imperio parent, solam Hierusalem contigit ad summum infelicitatis gradum procedere. Hanc sub Sedechia rege, propter hæreses & peccata, Nabugodonozor penitus euertit, sed post 70. annos Cyrus restaurari iussit. Deinde sub Onia pontifice ab Epiphane capta est, templumque profanatum, at mox à Iuda Machabeo recepta. Orta dissentione inter Hyrcanum & Aristobulum ob summum principatum Pompeius Romano subegit imperio, &c. *Ioseph.*

Totus decor & fertilitas terræ sanctæ vnã cum templo & gente concidit. *Ioseph. de bello Iudaico.* Vnde Balsamum vni Iudææ concessum, ex Plinij lib. 12. cap. 26. nec alibi vnquam visum, quàm in Iericho, in Aegypto translatum est. *Ioseph. ben Gorion lib. 4. cap. 22.* Vbi crescere dicitur rigatum fonte, qui virgini & filio eius scaturijt, non aquæ alterius irrigatione, diligenti Aegyptiorum custodia. *Iouius.*

Vrbs capta & funditus deleta triennio post mortem Pauli, decennio post mortem Iacobi iusti.

In excidio vigeabant R. Ionanan ben Zachia, de quo supra, & eius discipulus R. Eliezer filius Hyrcani, qui librum Pirke scripsit, de dispositione & affectionib. spherarũ terræ, & omnium in Astronomia mirabilium. Eius discipulus R. Ismael sacerdos magnus. R. Iosua, R. Gamaliel, & eius filius R. Simeon, qui fuit pater R. Iudæ Hakkados. Cozri, & in Tractatu Berachoth cap. vlt.

Post excidium R. Tarphon, R. Akiba. Hinc post Adrianum Imperatorem R. Meir, R. Iehuda, R. Iosè, R. Simeon ben Azai, R. Hanama. Sub Antonino Ribbi. i. R. Hakkados, siue R. Iuda, R. Nathan, R. Iosua ben Gorha, Mox Tannaim auctores Misna, siue contextus Talmudici, denique Amoraim auctores Ghemara, siue Talmud.

Titus Sephtizonius, quod oppidum est Italiæ, non Idumeus (vt Iudæi mentiuntur, quò oracula Scripturæ contra Idumeos ad imperium Romanum torqueant) vastata tota Iudæa, & in miserandam speciem redacta, aliquos reliquit in Labna (oppido maritimo inter Iapho & Acalonè) Bither, L Ofa

Osa (prope Aſcalonem) & earū viculis, præficitur eis Rabban Iohanā ben Zachai, qui se Vespasiano patri dederat. *Iosippus*. Boniam sacerdotem fratrem Iosephi sacerdotis minorem omnibus Iudæis, qui relinquebantur Hierosolymis, præfecit, in Iosephi gratiam. *Ioseph. ben Gorion sub finem belli Iudæici*. Iosephus tamen ipse scribit, Titum omnia illic destruxisse, præter tres turres.

Vastata Hierusalem Romani Emauntem ædificijs exornarunt, & ex euentu victoriae, Nicopolim nuncupauere. *Tripart. hist. lib. 6. cap. 42. Plin. lib. 5.*

In earum vna, nempe Bither, Barchozbas sedem regni statuit Domitiano principe per 30. annos & sex menses, deinde filius eius & nepos sub Nerua, Traiano, Adriano, qui huic tyrannidi finem imposuit. *Hist. Hebr. de rebus Roman. & in trait. Sanedrin. cap. Col. Israel.*

Quid post Romæ exilium Iudæi egerint, Talmud, Ghemarâ, Derasim, Gheonim, &c. vtque se gesserint, ad annum vsque 1108. ab eodem excidio, quo Maieimonim scribebat R. Mose ben Maieimon, qui est Christi 1148. consule eius libri præfat. & Cabbalicam historiam. R. Abraham Leuitis. Atque hæc quidem de veteri populo.

DE HIS QUAE AD CHRISTVM SPECTANT
exteriorum testimonia.

Iosephus lib. 18. Antiquitatum cap. 4. vbi Iesu veram doctrinam & resurrectionem confessus fuisset, inquit: Christus hic erat, &c.

Romani ex Sibyllinis oraculis sibi cauebāt, ne quis suorum regem Aegypti reduceret. Esse enim in fatiis, vt statim vniuersi monarcha nasceretur. Hoc oraculum attingit Cicero prima Epistolarum Familiarium ad Lentulum, qui id negotij petebat. Ac sane vbi Ptolemæus à Gabinio redictus esset, rebus diu in Senatu agitatis, Christus paulò post natus est. Vide finem libri secundi Oraculorum Sibyllinorum, quæ Græcè extant.

Sibyllæ verius obſeruamus aliquem appelladum esse Regem, si salui esse velimus. Cicero secundo de Diuinatione, vbi & meminit Acrostichidis, quæ Regis illius nomen primis literis verium exprimebat. Locus autem est in 8. Oraculorum Sibyllinorum, in quo Acrostichis est hæc. *Ἰησοῦς υἱοῦ θεοῦ ἡγεῖται ἡμῶν* Iesus Christus Dei Filius, ternator, crux.

De hoc Rege Sibyllinum librum vertisse Ciceronem narrat. Constantinus Imperat. oratione ad Senatum.

Integra est Virgij Ecloga 4. de Christo, vt à Cumæa Sibylla descriptus fuerat, cuius versibus cōsideratis, Secundianus Decij præfectus, Verianus pictor, & Marcellinus orator Christiani effecti sunt. *Vincet. lib. 11. cap. 50.*

Fama erat esse in fatiis, vt eo tempore Iudæa profecti rerum potirentur. *Suetonius in Vespasiano cap. 4. Ioseph. lib. 6. de bello cap. 37.*

Herodes pueros in Syria, inter quos & filium suum necat. *Metast. lib. 2. Saturnal. cap. 4.*

Maximus terræ memoria mortalium extitit motus, Tyberij Cæsaris principatus, duodecim vrbibus Asia vna nocte prostratis. *Plinius lib. 2. Natur. histor. cap. 85. Is est quæ Matth. 28. Angelus die resurrectionis Christi excitat.*

Ante euerſum à Romanis templum, aperuerit se sponte templi portæ, quæ vix à 30. annis apertæ poterant. *Talmudici T. nell. Lom. vna cap. 4. K. vmbi in 11. Zach. Attingitur, quod in Passione Christi dicitur, apertum templum, velum scissum, &c.*

VESPASIANORVM CAESARVM SAECVLO.

Anni Christi. 71
Anni mundi. 4170

Anni mundi.

In insulis maris Mediterranei vox hæc, Imp. Tyberio, audita est: Magnus Pan hodie mortuus est. *Plutarchus inter rationes libri, cur oracula defecerint.* Quod aliqui de Christo mortuo, alij de Satana per Christum occiso intelligunt. Sic M. Seruilio, C. Sexto cōs. (anno vno ante passum Dominum) funus Cortii celeberrimis exequijs, nouo & inusitato facinore à populo Rom. curatum. *Plin. lib. 10. cap. 43.* significante Spiritu sancto, Coruum .i. atrum illum Satanam mox extinctum iri, Romæ, vbi præcipua eius erat sedes & garritus.

Concionantibus Apostolis idola obmutuisse docet *Theodoret. lib. 10. Grec. affectio.*

Cessant oracula Delphis. *Iuuenal. Satyr. 6.*
Sed siluit, postquam Reges timere futura,
Et superos vetuere loqui. *Lucanus.*
Excessere omnes adytis, arisque relictis,
Dij, quibus imperium hoc steterat. Hodie profecto summa in mendicitate Delphicum oraculum. *Strabo lib. 9.*

Duas præcipue causas affert Plutarchus libro de hac re edito. Vnam omnium rerum esse vicissitudinem. Dæmones ipsos siue deos oraculis præpositos senescere & mori, exhausta cælestis spiritus vi. Alteram abundare suam ætatem philosophis & sapiētibus, quorum responsa defectum oraculorum supplerent. Sed vera causa est, quod Christus apparuit, vt dissoluat opera diaboli. *1. Ioan. 3. Zachar. 13. Quam reddidit etiam ipse Apollo Augusto Cæsari, πῆλὶς ἐβραίων κέλεται με θεὸς μαχηρόσιν ἀνάξων, &c. Me puer Hebræus cogit Deus atque Deum rex, &c. Niceph. lib. 1. cap. 17. Suidas in Augusto.*

Augustus Sibyllinos libros, habito delectu cōdidit duobus forulis auratis, sub Palatini Apollinis basi. *Sueton. in August. cap. 31.* Non sine Dei Ecclesie suæ de Sibyllinis oraculis providentis numine, ea vt Constantinus postea publicaret. *Euf. lib. ult. de vita Constant.* In diebus ipsius, fons olei largissimus de taberna meritoria, Romæ per totum diem fluxit. *Oros. lib. 6. cap. 19.*

Cur verò profani tam pauca narrarint de Iudæis & Christianis docet Budæus sub finem lib. 4. de Assc.

Quæ libris tribus vltimis de Antiq. septem de bello, & in vita sua scribit Iosephus, Philo Iudæus in Flaccum, de legatione, & alibi Græcè scripserunt. Ioseph. ben Gorion, Iosippus & Talmudici de excidio Hieros. Hebraicè Singulare Dei iram in populum Iud. mirè ostendunt, & Christi religionem confirmant. Verbi gratia, qua mensura mensi sunt Christo, eadem est eis repensum. In monte Oliueti Christum comprehenderant, in eodem primùm Titus castra fixit, vt Hierusalem caperet. *Ioseph. lib. 5. de bello cap. 8. Secundo Paschate conclusi intra muros, lib. 6. cap. 25. & 45. Tertio in Cedron cæsi, lib. 5. cap. 10. Quarto à Simone ad Ioanem, vt à Caipha ad Pilatum, qui Hierosolymis tyrannidem occupauerant, remittebantur, torquebantur, &c. Ibid. cap. 27. Quinto pro tribunali cæsi, clausi à militibus ira & odio abductis, & in ludibrium crucifigebantur. lib. 5. cap. 28. Erant autem (inquit) infiniti cum 500. aut etiam plures singulis diebus caperetur. Ad eò vt ob multitudinem locus nõ sufficeret crucibus, & cruce corporibus. Quo supplicij genere affici cœperat sub Floro prætore ante 7. annos. Nam Iudæorum nobiles ante eius tribunal virgis cæsi, deinde crucifixi, lib. 2. de bello cap. 25. Sexto, vt Christum gentibus tradiderunt, extra urbem traxerunt cum probro, vt crucifigeretur. &c.*

L 2 ita &

Anni mundi.

ita è patrijs locis eieçti , toto orbe signum diuini in se iudicij circúferunt, instar Cain vagi, profugi, exules, vbique, præter quàm apud se, consistentes, gentibus venundati, sine regibus, sacerdotibus, sacrificijs, &c. *vsq[ue] ad libris.*

Septimò Alexandriæ & alijs locis, eadem & multò plura passi sunt, vix dum septimo anno à Christi morte exacto. *Philo in Flaccum prætorem Aegypti.*

Carabæ Iudæi insani, in loco superiore, vt spectari posset ab omnibus, capiti diadema imponunt papyraceum, pro paludamento corpori stoream induunt, pro sceptro frustum arúdinis. Sic ornatum regijs insignibus & in Regem transformatum, more histronico, adolescentes perticas in humeris gestantes, pro satellitio stipabant. Tum alij salutatum accedebant magna voce, Regem Iudæorum salutantes, Syria voce Mara. alij sibi iura reddi petebát, alij eum consulebant de re publica. *Et paulò post, Iudæi in Alexandria sub Cæio, prætore hoc Flacco tractati, vt etiam, qui dolerent ipsorum vicem confestim pœnas darent, arreptiq[ue] flagris cædebantur, & post omnia tormenta, quæ poterant excipere corporibus, tandem in cruce agebantur. Et post, Flaccus è Senatu nostro, quem Augustus nobis instituerat, 38. comprehensus in suis priuatis ædibus, confestim vinciri iussit, tractos egregia pompa per medium forum, senes reductis in terga manibus, induxit in theatrum, statutosq[ue] coram inimicis nudos flagellauit, vt cõcisi verberib[us], aliquot mox, vt inde sunt elati, exhalant animam, reliqui deplorata salute, cum diuturno morbo confictati sint.*

Et post, Mos est in neminem damnatum animaduertere, donec solènes celebritates, nataliaq[ue] Augustorum festa prætereant. At iste (Flaccus) per eos ipsos dies iniustus pœnis affligebat homines innoxios. An non poterat postea, si voluisset, eadem ab illis exigere? (poterat ò philo, sed vos nolistis differre Christi crucem, donec Pasche celebratas præteriret. Sed propurabat, vrgebatq[ue] negotium, vt turbis aduersariorum gratificaretur, cum debuisset habere temporis rationem atq[ue] reuerentiã, & differre multationem in aliud. Et post, Manè vsq[ue] ad horam tertiam, quartamve Iudæi flagellabantur, suspendebantur, rotis alligabantur, rotas dånabantur per mediam orchestram, ducebantur ad supplicium.

An non sic illa impia vox, Sanguis eius sit super nos & super filios nostros, incipiebat vobis redire per iugulum. Sed multo plures querimonie apud Talmudicos & Rabbinos, qui istis vigeant temporibus.

Christi numen ne quidem

Ethnicis fuit ignotù, qui eius cultores sunt persecuti. Tyberius eum referre voluit inter Deos, *Tert. in Apol. Traianus temperauit persecutionem à Plinio 2. monitus. Ipsè lib. 10. epist. Plinij.*

Adrianus pro Christianis rescriptum misit ad Minutium fundanum Procons. *Iust. martyr 2. Apol. Niceph. lib. 3. cap. 27. Hierosolymam habitandam eis dedit, eieçtis Iudæis, Euseb. lib. 4. cap. 5. Dion Cassius in Adr.*

Anto. pius pro iisdem literas dedit ad Asiæ populos, in qua ipsos fatetur colere Deum immortalem. *Ibid. Justinus.* Et alias in quibus legionem Christianam vocabat *κεφαλοβόλοι*, fulminis iactatricem, &c. *Ibid.* Christianis æquus. *Xiphilinus in epitome Dionis.*

Marcus Ant. neminem, quòd Christianis esset in ius vocari voluit, vt ex ipsius rescriptis constat. Alexander Mammeæ christi imaginem in suo larario habuit, eique vt Deo templum consecrare statuit, & Vlpiani eiusdemq[ue] farinæ Iuriconsultorum furorcs contra eius cultores cohibuit. *Lampadius.*

Galienus claro Dei iudicio de patre Valeriano à Sapore capto territus pacem eis dedit & publico edicto persecutionem amouit. *Euseb. lib. 7. cap. 20.*

Aurelianus fulmine subito territus persecutionem non est executus. *Vopiscus, Entrop.* Maximinus Galerius pro Christianis edictum tulit. *Ruffinus.* Licinius icidem. *idem.* Iulianus Apostata incerto icu ad mortem sauciatus, virtutem Christi confessus est, Galilæe vicisti, *In hist. Ecclesi.*

Maxentius persecutionem prohibuit. *Optat. lib. 1.* Reges Persarum etiam pro Christianis multa edicta tulerunt.

Mahometes in suo Alcorano, Turcæ, Saraceni, Tartari magnificè de Christo sentiunt & prædicant. *Ex ipsorum libris, & nostrorum peregrinationibus.*

a Medorum

Anni mundi.

a Medorum regnum post destructam Sardanapali monarchiam vsq[ue] ad Cyrum Persam, semper perpetuis Regibus administratum est. *Diod. Siculus li. 3. ex Ctesia Gnidio.*

b Arbaces siue Arbaçtus corruptè pro Arphaxat, quod nomen ad posteros transit, vt Cæsaris apud Romanos, vnde *Iudith. 1.* Arphaxat rex Medorum à Nabugd. victus, videtur esse Cyaxares.

Post Arbacem, quidam interponunt Sofarmum, Medidù, & Cardiceam, & non Reges sed præfectos Medorum appellant. c Deioeces, qui & Cyaxares, primus se Regem appellauit. *Herod. Ad eum fugientes Scythæ, deinde ad Haliattem Lydorum regem, causa fuerit belli grauissimi. Ibid. lib. 1.*

Horum temporum meminit Iosephus contra Appionem.

Ecbatanam condidit. *Herod. lib. 1.*

d Phraortes cum omnibus suis copijs ab Assyrijs. i. Babylonijs cælus est. *Herod. lib. 1.*

Persas suo imperio subiecit. Deinde Asiam. *Ibid.* Obsidens Niniuem moritur. *Ibid.*

e Hic bellum gessit cõtra Haliattem regem Lydorum, Nabugdonozore occupato contra Moabitas, Ammonitas, Arabas & Syros.

Lydos vicit, & Asiam transfluum Halim subdidit. *Herod. lib. 1.*

Scythas, qui ipso deuicto 28. an. Asiam tenebant, & placati à Plammético rege Aegypti, Aegyptio abstinerant, astu trucidauit. Niniuem cepit ducentis annis post Ionam prophetam. *Ibid. & Euseb.* quam postea recuperauit Nabugdonozor isto victo. *Iudith. 1.*

Nitocris secunda scemina, quæ Assyriorum (id est, Babyloniorum) imperium administrauit, quinto post Semiramidem sculo, Euphratè in varios mæandros deduxit, aduersus Medorum incurfiones, qui Niniuem cuerterant. Ponte mirabili vtramq[ue] vrbs partem iunxit, cum antea limbis transfretur. *Hero. lib. 4.*

f Astyages sororius Cræsi Lydorum regis, & auus Cyri maternus, qui & Cyrum infantem exposuit. Harpago filium proposuit edendum, &c. *Herod. lib. 1. Iustin. 1.*

g Hunc Darium Medorum regem putant esse Cyaxarem Astyagis hæredem, cuius filiam Cyrus vxorem habuerit, ex *Xenophonte.*

Labinutus vltimus Babylon. rex (Baltazarè scriptura nominat) Nitocris filius à Cyro interficitur. *Herod. lib. 1.*

Hac sexta ætate quæ incipit anno mundi 3568. Monarchia fuit per ordinè penes Chaldæos, Persas & Græcos.

Ecclesia captiua & multa patiente floret mundus.

Dilatato Assyriorum Imperio & ad ignem compulso Sardanapalo apud

a Me-Babylodios.

Oris. lib. 1. cap. 19.

b Arbactus, qui & Arbaces an. 28.

c Diocles vel Deioeces an. 53.

d Phraortes an. 22.

e Ciaxares, an. 40.

f Astyages Cyri auus maternus an. 35.

g Darius filius Assueri de semine Medorum.

Summa 178.

Cirus, qui vtrumq[ue] imperium continxit, vicijs Chaldeis.

* Merodac qui & Baladan an. 52.

Ezechia & Menasse Iuda. reg. * b Ben Merodac an. 45.

Menasse, Amon, Iosia, Ioachaz, Ioakim, per ordinem Iudeorum regibus.

* c Nabugdonozor an. 45.

Ioakim, Iechonia, Sedechia per ordinem Iudeorum regibus.

Enlmerodac an. 23.

Baltazar, an. 10.

Summa 173.

3464

3560

Triginta reges à Nino ad Sardanapalum. *Diodor. Siculus.* Imò triginta sex, spatio mille ducentorum quadraginta annorù, *Euseb. in Chron.* Iam docui hanc monarchiam ante Nabonassar, siue Phul, valdè esse suspectam, ac Græcos antiquitatis ignorationem fabulis compensasse.

Vti populus Dei captiuitate atterebatur, ita è contrario populus Satanæ rebus prosperis crefcebat. Nam Babyloniorum & Græcorum, qui maximi idololatricæ fuerit auctores, res inci piebant clarescere.

Paulò ante captiuitatem Archilochus Iambicorù versuum inuentor, quibus Lycambem ad restim compulit. Phocylides. Epimenides Cretenis, qui 57. an. dormiisse traditur, & ignoto Deo altare construxit Athenis, post tæ. Therpander musicus, qui cytharæ septem chordas addidit, qua ædita carmina primus etiam composuit. *Plinius lib. 7. cap. 56.*

Inchoante captiuitate, Simonides Lyricus artis memoriæ inuentor, qui & octauam chordam cytharæ adiecit, vt nonam postea Timotheus. *Ibid. Plin.* Stesichorus poëta Siculus, Alceus primus trægicus, Sappho musa Græcis decima, Lesbia, quæ Elegias, Iambos, Monodias, lyricorum carminum libros nouem, epigrammata scripsit, & prima plectrum excogitauit.

* Merodac Baladan cum 12. an. in Babylone regnasset magnam Assyriorum potètiã ad Chaldæos transtulit, post regnauit annis 40. Ab eo Babylonia dicitur Merodach. *Ierem. 50.* Ezechia misit munera & scædus cum eo mijs, quòd solem decè lineis retro egisset. *Esdr. 39.* huius miraculi meminit Herod. *lib. 2.*

L 3 Merdo-

Anni mundi.

Merdocempadus à Prolozmæo nominatur, vt Nabugdonozor Nabopolassar, centum viginti quinque annis post Nabonassarem. i. Salmanazarem vel Phul. lib. 5. Almag. cap. 14.

* b Videtur etiam dictus Berodac & rex Assyriorum. 4. Reg. 21. atque is esse qui Menassem regem captiuum cepit, deinde restituit. Ibid.

* c Eius octauo cæpit sexta ætas, id est, annus mundi 3568. proindeque prima è quatuor Danielis monarchia.

Græci huius temporis historiam, quantumuis recentem, nondum nouerant. Quare Berofus Chaldaus (vt Iosephus narrat lib. 1. contra Appionem) arguit Græcos scriptores, quod de Assyriaca monarchia multa fabulati sint, scorsum Babyloniæ structuram, & ea, quæ posteri sunt admirati, Babylonica ædificia ad Semiramidem retulerint, cum, vt è Chaldaeorum non ita vetustis monumentis docet, ad Nabugdonozorem sint referenda. Et vt de condita Babylone mentiti sunt, ita & de ea victa, quando vado Euphratis siccato immixtis militibus captam ferunt. (Vnde & ista aliter narrat Daniel oculatus testis.)

Babylon Chaldaicarum gætium caput, diu summam claritatem obtinuit in toto orbe, propter quam reliqua pars Mesopotamiæ, Assyriæque Babylonia est appellata. Sexaginta millia passuum muris amplexa, ducentos pedes altis, quinquagēnos latis. In singulos pedes ternis digitis, mensura ampliore, quàm nostra, interfluo Euphrate, mirabili opere vtroque. Plin. lib. 6. cap. 26.

a In Daniele Monarchiæ ita sunt ordine positæ, vt non melius in tabula pingi possint. Quare Porphyrius cum asserbat vixisse sub Romana tēpora, teste Hiero. in Daniele.

Sub his Ecclesia fuit semper deteriori conditione, donec Christus adfuit, qui suo felici aduentu sub suis pedibus eas contriuit, orbemque conuertit. Dan. 2.

Chaldaeorum Monarchia 78. annos continuauit. Tres tantum habuit reges. Ierem. 27. Incepit octo annis ante captiuitatem Babylonicam: nam primus Nabugdonoris incidit in finem tertij Ioaachim, Dan. 1. hoc est, fuit quartus Ioaachim. Ierem. 25.

b Nabugdonozor Astyagis Medorum regis anno nono Iudæos captiuos abduxit, Ios. contra Appionem. Cyaxaris potius dicerem. Nam circa idem tempus, vterque regnum cepit. Fortitudine & magnitudine Herculem superauit, Heroicisque virtutibus. Metasthenes, Philostratus, vsque ad columnas Herculis exercitum admouit, Strabo lib. 15.

E regno ob insaniam pulsus cum feris an. 7. in agro egit: postea ad se reuersus, Deumque agnoscens, in regnum reducit. Dan. 4. Mutauit mentem, non formam corporis. Hiero. illic. vt Lycanthropi, qui sibi videtur lupi, proindeque conantur lupinos mores & gestus exprimere contra tamen Iosephum.

Primo regni anno Niniuè subuertit, & Assyriorum imperio, qui mille trecentis ferè annis Regnum amplissimum in Asia possederant (Hieron. in 7. Esaia) potitur, Ioaachimque regem Iuda tributarium reddit. Rabbi Sadaias in 1. Danielis è maiorum traditione. Pharaonem Necaonè eodem percudit. Iere. 46.

Duodecimo pugnavit contra Arphaxat regem Medorum, Egbatanz miro opere conditorè, & vicit in capo magno Ragau circa Euphratem & Tigrim. Iudith. 1. vbi vocatur rex Assyriorum, ob Niniuem subactam & Medis exempta. Anno

Ierem. 52.

Altero modo per Monarchiarum seriem, huius sextæ ætatis summam membratim probemus atque ostēdamus.

a Monarchia Chaldaeorum pertinuit ab Oriente extremo ad Gades, indeque Gallias, Iosephus. quæ aurea Dan. 2. Huius meminertunt Berofus apud Ioseph. & Alex. Polyhist. apud Eusli. 5. præp. cap. vlt.

Incepit an. mundi 3560. octo annis scilicet ante quintam ætatem expletam.

b Nabugdonozor filius Merodac annos 45.

Nechaone Egyptiorum rege & per ordinem Spampno an. 6. Ophre an. 35. Amasi an. 44.

Ciaxate siue Arphaxat Medorum, deinde Astyage an. 35.

Ioakim, Iechonia in vinculis, & Sedechia Iudaorum.

Seraia, deinde Iosedec pontificibus.

3560

3605

Anni mundi.

Ieremia, Baruc, Daniele, Ezechiele prophetantibus.

3560

Seruius Tullio Romanorum sexto rege, deinde Tarquinio Superbo. an. 25.

Ardi Lydorum rege sexto, & per ordinem Sadaçte an. 15. Haliatte an. 49.

Macedonum Philippo rege sexto & per ord. Europo an. 26. Alceta an. 29.

Anno 13. misit Holofernem contra Cilices, Syros, Iudæos & cætera regna Occidentis vsque in Aethiopiã. Iud. 2. qui à Niniuè exiis debellauit omnia inter Ciliciam & Iaphet, in deditionem accipiens vtramque Syriam, Mesopotamiã, Lybiam (Lydiam fortasse legēdum) Ciliciam, cap. 3. donec ei Iudith caput præcideret. cap. 13. Decimus autem tertius Nabugdonozor erat sextus Sedechiæ, qui frerus amicitia Aegyptiorum & aliorum rebellione, meditabatur libertatem & defectiõem. Eliachim tunc inter summos Sacerdotes. cap. 4. alius ab eo, quem pontificatu functum constat post captiuitatem, Nehe. 12. Nam ille Nehemianus Eliasib, iste Eliachim nominabatur, & ali o nomine. cap. 5. Ioaachim, ne mendum putetur. Nam qui Eliachim nominabantur, solebãt etiam dici Ioaachim & contra, vt rex Ioaachim, vt pater Virginis, qui proinde Eli dicitur Luc. 3. per apocopen.

Propter hanc Holofernis cladem, contra Sedechiam, cuius nutu facta videbatur, celerius mouit Nabugdonozor præmissis in Holofernis locum Nabuzardan.

Decimo nono anno, urbem iam tertio rebellantem expugnat, filios Sedechiæ regis necat. Sedechiam excecat, & Babylonem in perpetuum carcerem trahit. Principes Iuda ex cruciatis interficit. Tribus integris diebus diripiendam Hierosolymam militibus tradit, solo deinde equat. Mare, bases, colunas & cætera templi instrumenta in sua Idolia transfert. Templum incendit, ita habitatoribus terram sanctam orbat, vt 52. annis nullus per eam transierit. R. Ios. (nisi vt per desertum) Iosedech Seraię pontificis à se interfecit filium in exilium ducit. Kimbi in 21. Ezech.

Eos qui fuerant in Iudæa relictis, quoniam per fraudem Chaldaeorum præsidia occiderant, Nabuzardan præfectus copiarum anno 23. ad septingentos quadraginta quinque Babylonem transtulit. Ierem. 52. Quæ postrema fuit populi Iudaici manus eò abducta.

Eodem anno 23. Tyrum & reliquas regiones maritimas subigit.

Regnum Aegyptiorum, quod multis sæculis Pharaones potentissimum obtinuerant prorsus cepit imperian. 24. quinque aut sex annis post Sedechiam expugnatum. Ioseph. lib. 10. vel anno imperij 27. R. Selomo in 44. Iere. & Seder cap. 26. pugna locus Magdal. Herod. lib. 2. Ierem. 44.

Ea clade ita accisi sunt Aegyptij, vt deinceps nullum regem ex sua gente habuerint, sed nec ditionem in reliquis gentes tenuerint ante Ptolomæos. Nam Amasis, qui Ophre successit, erat Nabugdonozoris seruus.

Hinc primum Monarchiæ titulum cõsequutus est. Nam & si iam à prisicis sæculis, nempe à Nimrod conditore, Imperium Babylonicum in orbe viguit: tamen quia cum Assyrio, cuius fundator Assur, & Aegypto, quod Erexit Osiris Pharaonum primus, Abrahæ temporibus, æquo Marte Orientem & Lybiam per vices possidebat, non prius monarchiæ nomen receptum est, quàm hæc simul fuere addita. Tunc enim primo præstantior & maior omniũ pars vni parere didicit.

Eius primus fuit quartus regni Ioaachim filij Iosia. Ierem. 25.

Nabuzardan cum libris legis multos alios sacros combussit, vt tria millia paraboliarum Salom. onis, quinque millia Canticorum, Physiologiam eiusdem, &c.

In terra pauperes & rusticos duntaxat reliquit, deuastatis vrbibus & ciuibus in captiuitatem exactis,

Anni mundi.

3560

Quod addunt aliqui legem à Babylonijs incensam & deinde ab Ezra restituta : non est ita accipiendum, quasi omnia legis exépla sint exulta, & deinceps vsque ad Ezram Iudæi vixerint sine sacro codice. Nam hoc fieri non potuit, nedum factum est. Iudæi enim iam antea erant dispersi cum suis codicibus per totum Orientem & Septentrionem à temporibus Assyriacis, vbi & legitima sua seruabant, vt è Tobiz libro liquet, nec omnes erant sub iure & imperio eiusdem, Præ terea libri tanti momenti non solent ita extingui à Tyrannis, quin alicubi permancant, maximè quando de religione agitur.

Ergo primo impetu Chaldæi omnia confumentes etiam absumperunt libros sacros, Hierosolymis scilicet inuentos, qui erant correctissimi & emendatissimi, atque in publico Gazophylacio & sacra bibliotheca asseruabatur, iuxta quorum regulam, vel ex memoria, vel diuino afflatu, cæteros minus correctos postea emendauit Ezras, aut potius Synodus illa magna, cuius scriba fuit Ezras.

Quo die Nabugdonozor ingressus est tēplum, eo die natus Darius, à quo pæniam tanto dignam crimine susciperet, Euertit enim Darius ipsius imperium anno 62. ætatis. Seder Olam cap. 31. è Dan. 5.

Mathematica & Philosophia in Chaldæa florent. Dan. 1. Jeremias in Iudæa vaticinationis munere functus annos 41. à 19. Iosiz vsque ad Sedechiæ vndecimum, trahitur à suis in Aegyptum iram Nabugdonozoris fugientibus. Ibi antequam lapidaretur, philosophiæ incunabula posuit, secretiore sapientia Hierophentæ imbuens, cuius fama excitati Græci peregrinationes vel potius navigationes multas in Aegyptum susceperunt, & philosophiam ad se post 70. ferme annos deriuarunt.

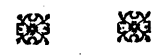
Qui historiam Iudith non ad hæc tempora Nabugd. sed Cambisis vel Assueri, vel Artaxerxis 3. ponunt, sub nomine Nabugdonozoris, primo doceant reges Persarum Nabugdonozoris vocabulo fuisse vsipiam cognominatos. Deinde frigida nituntur coniectura, quod Achior cap. 5. narras Holoferni flagella & exilia, quæ Deus Israelitis infixerat, eos deinde in propria, quasi postliminio reuertisse tradit. nã hoc male interpretatur de exilio Babylónico, & reductione per Cyrum. Nam non diceret, *Plurimi eorum captiui abduci sunt in terram suam, nunc autem reuersi sunt, &c.* sed, omnes. Omnes enim Iudæos in exilium traxerat Nabugd. Relinquamus ergo scripturam in sua simplicitate, vt fuerit idem Nabugdonozor, qui misit Holofernem in Samariam & Iudæam anno regni 1. 3. & qui reliquias Iudæorum anno 19. Babylonem transtulit. Quod autem dicitur illic de dispersione, pertinet ad Salmánazaré & Senacherib, sub quibus dispersi sunt Iudæi, ita vt Hierusalem, siue filia Sion relicta esset, sicut vmbra culum in vinea & sicut tugurium in cucumerario. *Esa. 1.*

Donec eo cæso se in sua certatim reciperet. Præterea nihil prohibuit Iudæos primis Nabugdonozoris victorijs dispersos, vbi intellexissent Sedechiam regnare, ad sua reuertisse. Sed nec necesse est Achior alienigenam, nondumque religionis initiatum, res Iudæorum perfectè tenuisse, aut fideliter recitasse.

Non officit etiam, quod sub finem libri scribitur, *In omni spatio vite eius non fuit qui perturbaret Israel, & post mortem eius annis multis.* Nam *annis multis* dictum est, pro, *diebus multis.* Sed & Scriptura sic aliquando loquitur de annis quatuor aut quinque, vt sæpius in libris Regum. Simile supra

NABUGDONOZORIS MAGNI CHALDAEORVM REGIS SÆCVLO.

Ab hac monarchia sic constituta aliquando annos numerat Daniel. Somnium enim quod 2. cap. explicatur, non accidit secundo regni eius anno, cum Daniel eius sit interpretiam triennio post quam venerat Babylonem cum socijs relatus fuerat in numerum sapientum regionum ca. 1. Erat ergo secundus à constituta Babylonica monarchia.

Anni mundi.

3560

NABUGDONOZORIS MAGNI CHALDAEORVM REGIS SÆCVLO.

supra pag. 38. è 2. & 3. cap. Iudicum attribuitur. Liber Iudith à Ioachim sacerdote conscriptus est. Philo. Est sacer & canonicus. Nam cum Nicæna Synodus in numero sacrarum Scripturarum computauit. Hieron in prologo, vbi & sermone Chaldeo conscriptu asserit. Similiter Carthaginensis 3. Synodus, cui Augustinus interfuit. Augustinus ipse multis locis, Innocentius 1. eodem tempore, mox Gelasius cum 70. Episcopis, concilium Florentinum &c.

Draco leges Athenis scribit sanguine sub finem Tarquini Prisci Rom. regis quinti, post reges Athenis exauctoratos & institutam nouam Reipub. formam Olymp. 39. Huius legibus antiquatis, præter eas, quæ morte plebentant, mitiora iura paulò post Solon 10. tabulis comprehendit.

Pherecydes Syrus Pythagoræ præceptor, qui primus profaicam orationem condidit tempore Cyri regis. *Plin. lib. 7. cap. 56.* primus apud Græcos dixit animos hominum immortales & de dijs scripsit. *Cic. 2. Tuscul. Ex Arcanis Phœnicum (i. Hebræorum) libris philosophiam & Theologiam ad eos deduxit, septem sapientum temporibus sub 50. Olympiadem. Suidas.*

Solon & Pisistratus Seruio Tullio Romæ regnante vixerunt. *Cicero in Bruto.*

Solon Areopagitas constituit. *Idem Offic. 1.* Ante Solonis ætatem de nullo, vt disertè, memoria proditum est. *Cic. in Bruto.* Vnde ab eo suum illustrium virorù chronicon orditur. *Gellius lib. 17. cap. 21.*

Decem tabulas eburneas, ad imitationem duarum Hebraicarum Atheniensibus dedit. Pergrinatus est in Aegyptum, Cyprum, Lydiam ad Cræsum. Ei sacerdos Aegyptius dixit Græcos semper esse pueros ob ignorationem rerum antiquitus gestarum. *Plato in Cyruia.*

Septem ergo sapientum & Tyri tempore velut Orientis apud Græcos philosophiæ incunabula fuerunt. *Budeus lib. 4. de Assæ.*

Septem sapientes, Thales, Solon, Chilon, Periæder, Cleobulus, Bias, Pittacus, cuius auditor fuit Pherecydes Syrus Pythagoræ præceptor.

Periander Corinthius sapientes epulo excipit. Pisistratus sublatis annuis magistratibus tyrannidem Athenis occupat. Pulsus in Italiam fugit.

Eius iussu Aristarchus Homeri rapsodiam recensuit & in 24. partes pro numero elementorum distribuit.

Haliattes Lydorum rex septem sapientum ætate cum Mileijs bellum gerit. *Herod. lib. 1.*

Epimenides diutissime vixit, nempe vsque ad Solonem.

Thales Mileti philosophiæ Ionicæ primus auctor, sapiens, physicus, & Astrologus Græcis Geometriam & Astrologiam ex Aegypto primus tradit. *Laërtius.* Aliqui sub Anco Martio. Nam diutissime vixit, ad 58. vsque Olympiadem.

Primus in Græcia æquinoctia & solstitia obseruauit. Primus solis eclipsim prædixit, Audis, quàm dudum pueri fuerint Græci, qui tandiu ignorabant, quod omnibus erat perspectum.

Alcmaeon Perinthi filius Crotoniates medicus, qui de rerum natura primus scripsit.

Anaximander Milesius Thaletis successor, qui horologium, Gnomonem, spheram reperit. *Pli. lib. 7. cap. 56.* & obliquitatem Zodiaci. *lib. 2. cap. 8.* Et maris & terræ circuitum. *Laërtius.*

3605

Pythagoras Pherecydis Syri discipulus alterius philosophiæ

phiz Italice auctor, in illa Italia ora, quæ olim magna Græcia. Nam vetustissimæ philosophiz fuerunt Ionica & Italica, reliquæ recentiores.

In Aegyptum nauigauit, vt eius sapientiam disceret, & pro sua apud Græcos venditaret. Arithmetica & Geometriam præcipuè excoluit, & Matheses solas appellauit, ex Anatolio. Peregrinatus est in Perfidem, atque Magos conuenit. Cic. 5. Tuscul. Potuit ergo incidere in Danielem, cuius fama ea tempestate celebris.

Eius tempore Arcades per longas & breues calamos cantum excogitauerunt. Laertius.

Musice principia primus ad artem reduxit. Pondera & mensuras inuenit. Italis apud Crotonam leges dedit.

Anaxagoras alter Pherecydis Syri discipulus, vbi suam in Aegyptum peregrinationem confecisset, eorumque mysteria hausisset, libro quodam, quem Socrates citat apud Platonem, physiologiam ita tractauit, vt à Deo inciperet, & in Deum desineret. Quem quia sub mentis vocabulo in nobilioribus naturæ effectibus, vt res instituentem & moderantem semper considerare iubeat, Mens cognominatus est. Hanc regulam ferè Plato in Timæo tenuit, &c.

Anacreon poeta, regis Sycioniorum Polycratis familiaris pote insignis.

Phalaris, sub quo Perillus proprio inuento perijt. Suidas.

Primus fuit post Thefeum tyrannus Agrigenti. Plin. lib. 7. cap. 56.

Bellouasus post Ambigatum Gallorum rex.

Arion musicus à Delphino è mari in Tenarum portum defertur in eolumis.

Inuenit Dithyramborum cantum. Herod. lib. 1.

Isthmia & Pythia primum aguntur in Græcia.

Apryis (Ephre Jerem. 44) vltimus Pharao à nemine deorum vel hominum sibi regnum posse eripi dictitabat. At paulo post ab Amasi præfecto strangulatus est, regnumque Nabugdonozori traditum. Herod.

Ad eum reliquæ Iudeorum captis Hierosolymis fugerunt.

Adrican Pænorum rex se suosque Apryæ dedit, quod à Græcis, qui magna multitudine in Cyrenæam concefferant, nimis fatigaretur. Herod. lib. 4.

Apryis in Cyrenæis ducit exercitum, sed funditur. Ibid.

Arcefilaus Batti f. secundus Cyrenarum rex Apryis vicit. Herod. lib. 4.

Huius fratres in aliam Lybiæ partem concefferunt & Barcam oppidum, in quo regnarent, condiderunt. Ibid.

Medi duce Artabano siue Astibara contra Scythas, qui iam 28. an. regnabant in Asia.

Pisistratus secundo fugatus cessit in Eretriam, vnde anno post vndecimo reuertitur est, Conno Athenis Archōte regnauit an. 28. senio confectus.

Iechoniam è carcere liberauit. Iere. vs. Sedechia in vinculis statim post Nabugdonozoris obitum mortuo. Kimbi in 34. Iere. è Talmud.

Inter Euilmerodac & Baltazarem duos reges, vt solet fieri in ciuilibus motibus & dum imperiorum perniciis imminet, locat Berofus apud Iosephum contra Appio. Nempe (inquit) Nirsighisoor occiso Euilmerodacho vxoris suæ fratri sit rex Babyloniae an. 4. Hinc filius eius Labossardac ment. 9. Denique Nebrindus an. 17. de quo Alex. Polyhist. & Alpheus apud Euf. præp. lib. 9. cap. 4. Quem Iosephus Baltazarem fuisse narrat lib. 10. cap. 13.

Sub

3560

3605

3628

c Euilmerodac an. 23.

Rege Iechonia, deinde Salathiele duce, Iosedec pontifice.

Prophetis Daniele & Ezechiele.

Tarquinio superbo vltimo Romanorum rege an. 25. deinde Cos.

Egyptiorum Ophre siue Aphrye, deinde Amasi an. 44.

Haliatte Lydorum, Alceta rege octauo Macedonum, deinde Amynta an. 50.

d Baltazar an. 10.

Hunc Darius & Cyrus vino sumnoque sepultum oppresserunt, Monarchiamque ad suos transtulerunt. Quod futurum, multo ante denuntiarat Esaias cap. 13. 21. 47, Ieremias cap. 50. & pluribus alijs locis, P. Salmographus, &c.

Iosedec pontifice.

Salathiele duce Iudeorum.

Daniele & Ezechiele vaticibus.

Amasi Egyptiorum Pharaone.

3628

3638

3638

Sub eo finit Romanorum regnum post urbem conditam an. 244. Quare sequentur cos. & tribuni militum, Scythæ vsque ad palestinae latrocinando penetrant.

Ostia ciuitas ad Tyberim & Sinope conduntur, Galli pulsus Thuscis vtramque Padi ripam occupant.

Sibylla Cumana, quæ & Amalthea & Deiphobe.

Danius regnum in Oceano Septentrionali auspicatur, si credendum Germanis de more mentientibus, cui Humblus & Lutherus filij deinde succedunt.

Dipoenus & Scylles primi scalpendo marmore clarent in Sicyonia.

Zeno Eleates Dialecticæ & Dialogorum inuentor, Pythagoram vidit. Prometheo tamen dialecticæ inuentionem tribuit Plato.

Hipparchus Pisistrati filius, Hippicæ Tyranni frater Athenis occiditur, & sic Resp. liberatur. Gell. lib. 17. cap. vlt.

Astyages Medus Lydicum bellum conficit anno 604. post captum illum Soli. cap. 20.

Amasis rex Aegypti, Herod. Diod. Hinc fortasse Plinius vocat Semneferteum, quo regnante ait Pythagoram in Aegyptò fuisse. lib. 36. cap. 9.

Iromus cepit regnare in Phœnicia 14. annis ante Cyrum. regnauit autem annis 20. Ioseph. contra Appionem. Iam ergo monarchia Babyloniæ dissipabatur.

Salathiel filius Iechoniae tertio anno Baltazaris Babylone mortuus est, stetitque post eum Zorobabel filius, qui primo anno Cyri perrexit cum exulibus Hierosolymam, & restaurato templo Babylonem redijt, vbi & mortuus est. Seder Olam.

Tarquinus superbus sub fine Monarchiæ Chaldeorum, vt antea indicatum est, Tusculi moritur post 13. annum exilij anno urbis 257.

Anno ab vrbe condita 500. eius ditio vix 14. milliaria. i. 7. leucas Gallicas patebat. E tam tenui initio crescet quidem, sed post Alexandrum Macedonem, id est, abhinc annos 250. fere siue post annum urbis 500.

Iosephus quinque reges Babyloniæ post Nabugd. facit, sed repugnat Ieremias cap. 27.

Hebræi tantum tribuunt huic Monarchiæ 70. annos, quoniam Baltazarem tertio regni anno captum & extinctum putant.

Conueniunt in reliquis. Nam Nabugdonori quoque annos 45. attribuunt, Euilmerodac 23. In Seder cap. 28.

Baltazarem Labinitum Labiniti & Nitocris f. à Cyro interfectum videtur appellare. Herod. lib. 1.

Quem quidem à Cræso adiutum, quod Gobriæ filium occidisset, & in multos alios crudelitatem exercuisset, Cyrus Babylone obsedit & cepit. Ibid. Herod.

Adhuc erat in viuis Pythagoras. Nam venit in Italiam regnate Tarquinio superbo, 200. annis post Numam Pompiliū. Cic. 2. de Orat. se philosophum appellauit, vt septem sapientum, quorum erat æqualis, gloriosam inscriptionem illuderet. Idem.

A Daniele Dei notitia tincti sunt quinque Monarchæ, Nabugdonozor, Euilmerodac, Baltazar, Darius Medus, & Cyrus Persa.

Amasis penultimus Aegyptiorum rex, ad quem venit Solon, qui adhuc viuebat, Græcos amauit, & Naucratem urbem eis habitandam dedit. E Cyrene Græcam Bati regis filiam, iuxta alios Arcefilai, vxorem duxit. Primus cepit Cyprum

prum & tributariam reddidit. Policratis familiaris. *Herod. lib. 2.*

d In ordine Regum Persarum exteri scriptores à sacris variant. Cyrum enim preponunt Dario, tanquam socerum genero, cum contra Darius vel socer fuerit Cyri, vt Hebræi arbitrantur, vel auunculus, vt Lyranus in 5. caput Danielis & Zonaras annotat. Vnde & apud Danielem Darius nominatur ante Cyrum.

Quòd autem hic fuerit Darius, quem nostri vocant filium Hydaspis, Daniel verò Assueri ex genere Medorum, ex eo liquere puto, quòd elementa Hebraica monstrant Assuerum tertium post Regem esse, quem Græci appellant Xersem, qui apud utrosque fuit è primis Persarum regibus, vt Iusti. lib. 2. fidem facit, quique contra Græciam innumerabilem duxit exercitum, & ea per quinquennium gessit, quæ Græcorum narrant historia.

Succendit enim Athenas sub principe Mardonio, & bellum iniit apud Thermopylas, & apud Salaminam nauale certamen, quando Themistocles ad Persas fugit, & Sophocles atque Euripides clari habebantur.

Nec assentiri possum Lyrano & cæteris, quibus Assuerus est Darius Hydaspis filius, quoniam qui Assuero successit, est Darius Longimanus, cuius præcessorem fuisse Xersem cuncti fatentur. Deinde, quis horum sex diceretur Xerxes, cuius bellum in Græcos apud vniuersos tantopere decantatum est? Cætera infra in Assuero notabimus.

c Darius Medus interfecit Baltazarem regem Chaldæum, & successit in regnum annos natus 62. *Daniel. 5.*

Babylon à Medis & Persis capta est, cum Baltazar magna securitate ageret conuiuium. *Xenoph. lib. 7. de Institutione.*

Denique hunc Darium cepisse Babel opera Zopyri, etiã aiunt externi scriptores, vt perspicias hunc esse filium Hydaspis, quantumuis Cyro præponatur.

Historia, quæ expugnationem Babylonis vni Cyro tribuunt, fallunt. Nam ex Scriptura apparet, in euertenda Babylonæ Medos fuisse principes, qui Persas socios & adiutores ascuerint. *Es. 13. Jerem. 50. Daniel. 5.*

Vnde res constituuntur de sententia Darij Medi, & super regnum Satrapæ centum viginti præficiuntur, & super eos principes tres, ex quibus Daniel vnus erat, vt Satrapæ redderent illis rationem, & Rex non sustineret molestiam. *Dan. 6.* Quare & hoc regnum in Græca historia & Medicis & Persicis nominatur.

Esse autem videtur hic Darius, qui ducibus Dati & Arbazo Medis (Medus enim Medos exercitus præficebat, contra eos qui Darium Persam faciunt) Asiam, Macedoniamque aggressus est, & Iones superauit: fugatus interim à Miltiade Atheniensi in Marathonij campis, vnde Græci scriptores bellum apud Marathonem gestum Medicum dicunt. Quod gessisse videtur, Cyro alibi res gerente. Ita vt quidem Darium plusquam 2. an. regnauerit, sed eius alij 20. aut circiter, Cyro attribuantur, quòd cum eo concurrerint. Nam Hebræi Dario Cyrum duntaxat annis tribus faciunt superstitem & Thucidides inter Marathoniam pugnam & transitum Xerxis in Græciam annos tantum decem constituit.

Græciam primus tentauit. bellum describit *Herod. lib. 6.* Bellum infeliciter aduersus Scythas suscepit, cui expeditioni etiam Miltiades interfuit.

Circa ducentesimum sexagesimum annum ab vrbe condita

Haliarte Lydorum rege o. Etano, denique Cræso an. 14.

Anni mundi.

Amynta nono rege Macedonum.

3638

Roma à Cos. regi incipiebat.

Summa 78.

d *Monarchia Persarum patuit ab India vsque in Ethiopiam per centum 27. prouincias. Esther 1. quæ Argentea. Dan. 2.*

Incipit an. mundi 3638.

e *Darius filius Hydaspis Medus, socer Cyri, an. 2.*

3638

3640

Iesu filio Iosedec pontifice.

Amasi Aegyptiorum Pharaone.

Lydorum Cræso.

Amynta nono Macedonum rege.

Anni mundi.

3640

dita victi ab Atheniensibus Persæ pugna Marathonica duce Miltiade & comite Themistocle. *Gell. lib. 17. cap. vlt.* Annis 20. post eiectum Pisistrati filium Hippium & decem (imò verò pluribus,) ante Xerxis expeditionem Salaminiam. *Herod. lib. 6. Gellius ibid.*

Commanus post Senanum Segoregiorum Galliarum rex. Marmore sculpendo primi omnium inclaruerunt Dipænus & Scillis in Græca insula geniti, Medis imperantibus, priusquã Cyrus in Persis regnare inciperet, hoc est, Olympiade circiter 50. *Plin. lib. 36. cap. 4.*

Cræsus barbarorum siue Asianorum primus, Græcos, Iones, Aeoles, Dares Asiæ tributarios, Lacedæmonios amicos fecit. Exceptis Cilicibus & Lycis, omnes cis Halim fluiui, Medos à Lydia separatem, & ab Armeniæ monte in Ciliciã labentem subiecit, videlicet Lydos, Phrygas, Mariandinos, Mesios, Chalibes, Paphlagonos, Thracos, Ethinos, Bythinios, Cares, Iones, Dares, Aeoles & Pamphylios. *Herod. lib. 1.* quo victo cessere Cyro omnia.

In urbem Sardes è Græcia doctos omnes traxit. *Ibid.* Lydi in Hetruriam veniunt, ibique sedes perpetuas statuunt. *Ibid.*

Solon ad eum & ad Amasim regem Aegypti peregrinatur. *Ibid.*

e *Cyrus gener Darij, rex Persarum succedit Medo, vnumque è duobus imperium successionis iure facit ann. 30.*

3640

3670

Iesu filio Iosedec pontifice.

Salathiele & Zorobabele ducibus Iuda.

Propheta Daniele.

Amynta 9. rege Macedonum deinde Alexandro an. 43.

Amasi Aegyptiorum Pharaone. denique Psammenito mens. 7.

Lydorum rege Cræso.

c Sub Cyro philosophia auctoritatem & nomen obtinere cepit. Hinc multi deinceps Astrologi, Physici, Medici, poetæ. Quare & hinc suum chronicon de Græcis Romanisque illustribus exorditur *Gellius lib. 17. cap. 21. & vlt.*

Sibylla Chaldæa siue Persica, Alexandri Macedonis gesta perinde atque Daniel prædixit. Eius sunt, magna ex parte, quæ supersunt Græcè Oracula Sibyllina. Non rectè confunditur cum Erythraea. Nam illa vixit belli Troiani tempore, ac prædixit Græcis Ilium petentibus perituram Troiam, & Homerum mendacia scripturum. Vide quæ de rebus Sibyllarum adiecit ad librum Perionij de vitis Sanctarum mulierum.

Cræsus Lydorum rex. Aefopus fabulator, Anacharsis & Scyle Scythæ, quos populares interfecerunt, quia peregrinos mores & Græca sacra in patriam inferebant. *Herod. lib. 4.* Parmenides in montis Caucaasi vertice logicam excogitat, physica scribit carmine.

Heraclitus flens hominum stultitiam & vanitatem, cuius ad Darium Hydaspis filium extat epistola.

Empedocles hos secutus Heroico versu de rerum natura philosophatur. Xeusis & Parrhasius pingendi arte excellit.

Babylonij dilabi sinentibus suum imperium, Amasis in Aegypto regnū recipit, Cræsus autem affectat Asiam. Vnde & Ephesum & vicinas vrbes totamq; Ioniam subiicit, & cum Alyage sororio configit, sed iuxta oraculum Delphicum, Cræsus Halim superans, magnam perdit opum vim. Tandem in Cappadocia post 15. regni annum à Cyro vincitur, & Sardibus capitur.

Cræsus primus barbarorum, Græcos partim tributarios, partim socios & fœderatos reddidit. Antea enim omnes Græci liberi. *Suidas in Cræso.* adhuc vivebat Solon & alij de septem sapientibus.

Cyrus Mazarem Medum & Harpagum mittit, vt Ioniam, Cariam, Lyciam occupent. Harpagus Phocenses in Corsicam, Rhegium, Veliam, & agrum Massiliæ eijcit. Teios in Thraciam, vbi Abderam condunt. Xanthios in Lycia ad incendium compellit.

M Cyri

Cyri victorias & fauorem erga populum Domini in Chaldaea captiuum, eo etiam nominato, praedixit Esaias annis 200. ante. cap. 44. & 45.

A Cyro facta est omnibus qui uellent, redeundi in Iudaeam potestas. Itaque multi, pij praesertim ac tenues ad 50. ferme millia duce Zorobabele, & pontifice Iesu filio Iosedec reuersi sunt, & Hierusalem aedibus constructis redintegrate ceperunt, Ezra 1. & 2.

Fundamenta quoque templi iecerunt aedificato altari in quo sacrificarent, sed ab accolis Samaritanis interurbata est aedificatio ad secundum Darij. Idem 3. cap. Ioseph. lib. 1. contra Appionem. Hinc Ioan. 2. Quinquaginta annis extructum templum. Quot reperias a secundo Cyri, ad 2. Darij Longimani.

Vt tres fuere captiuitates, ita tres reditus, primus duce Zorobabele, secundus post 18. annos (sed hic numerus non satis conuenit) duce Ezra, qui aedificauit murum urbis, & adaptauit templum redeunte Zorobabele Babylonem, ubi & moritur. Tertius duce Nehemia. Seder minor. Tres annos tantum Hebraei tribuunt Cyro, & Assuero 14. Ibid.

Hellepontia Sibylla, Solonis & Cyri temporibus, ut scripsit Heraclides Ponticus. Ipsidem ferè temporibus Persica, Lybica, Italica & Graeca plures. Theognis poeta.

His annis absente Cyro in bello Scythico, regnat filius Cambyfes, impedit executionem edicti a patre in gratiam Iudaeorum sanciti. Aegyptum regno Persico adiecit: sed infelicem suscepit expeditionem in Aethiopiam. Herodot. Eodem ferè tempore moritur quo pater. Quare in serie Regum in histor. Hebr. non reponitur.

Iniquior fuit Iudaeis, quia bellum Aegyptijs illaturus metuebat, ne illi Aegyptijs se immiscerent, praesertim cum dicerentur a calumniatoribus aulicis Aegyptia orti stirpe.

Eum Cyrus pater Regem creat, cum Regem non liceret extra regnum, cum exercitu proficisci, nisi prius domi Rege creato. Herod. lib. 7. Ideoque Cambyfes anni, quibus regnauit absente patre, Cyro tribuuntur.

Cambyfes quem domi regni vicarium pater reliquerat. Sisami iniusto iudici pellem detraxit. Herod. lib. 5.

Etiam in Metaethene omittuntur Cambyfes & Darius, quem Hydaspis filium dicunt. Ille quia regnauit uiuente patre, & bellum gerente contra Scythas, tanquam vicarius, quod non liceret Regem extra regnum proficisci cum exercitu, nisi domi prius creato Rege ad uitanda bella intestina.

Darius autem quia uel praecessit Cyrum, uel per eandem legem, eo discedente, domi regnauit Assuerus. Ita anni septem, quibus Cambyfes regnasse dicitur, & prohibuisse inchoatam aedificationem templi ob calumnias Samaritanorum, attribuuntur Cyro. Is patre contra Scythas pugnante, Amasi moriente, Aegyptum cepit. Diod. lib. 2. Herod. lib. 3.

Cyri bellum aduersus Thomirim Massagetarum reginam 630 annis post bellum Troianum. Ex Trogo.

Eius anno primo Danielis hebdomades inchoant, quem fuisse captiuitatis septuagesimum docet Ioseph. lib. 11. Ant. c. 1. anno post captam Babylonem vno, ut supra declaratum.

Miltiades post Marathoniam victoriam damnatus ab Atheniensibus in publicis victorijs interijt.

Clithenes Athenis exulans, Sicyoniorum tyrannus efficitur.

Oracula in Graecia & Africa Dodoneu, Delphicu, Hamoniu, Amphiarai celeberrima. principio Herod. respolsa partim erant

CYRI PERSARVM MONARCHIAE CONDITORIS SECVLO

Anni mundi.

3640

3670

Anni mundi.

3640

erat dubia, partim a prophetis sumpta, qui multo ante gentium & populorum varios casus & vices praenuntiauerant, ut Assyriorum Esaias, Babyloniorum Ieremias, Macedonum Es. 23. & Dan. 8. Romanorum Balaam Num. 24. & Daniel sapius. Nabugdonozoris Es. 14. & Jer. 23. & c. Cyri, eo etiam nominato Es. 45. Alexandri magni & successorum Dan. 8. & 10. Facile enim erat de demonibus ingenio & scientia pollutibus iam dicta dicere demere, vel addere, alia lingua interpretari, & c.

Psammenitus patri Amasi in Aegypto successit. A Persis rege Cambyse subigitur, atque ita Aegyptus Persarum iuris fit. Herod. lib. 3.

Cyreni, Lybes, Barcei se dant Cambyfi Cræso adhuc uiuo. Ibid.

Corax & Tifias primi rhetoricam excitant. Anaximenes Anaximandri successor primus horologium sciotericum .i. solare Lacedaemone ostendit. Eo die obiit, quo Sardis capta est. Laert.

Sub Cyro 55. Olympias, quando Sardis & Cræsus capti sunt. Suidas in Anacreonte & Anaximandro. Hoc sequuntur Plinius, Diodorus, Thallus, Castor, Polybius & Phlegeton, quos citat Euf. praep. 10. cap. 3. Alij uerius Cyrum cepisse imperare Olym. 80. sub urbis ducentesimo sexagesimo.

Cyros Xenophontis aliquot annis post, non ad historiae ueritatem, sed ad iusti & legitimi imperij imaginem scriptus. Cicer. Etsi alioqui optimus & piensissimus fuerit princeps. Es. 44. & 45. 2. Paral. ult. Ezra 1. Nam Dei Ecclesiam ab Assyrijs primum, deinde a Chaldeis miserè afflictam recreauit. Ibid. & Ierem. 50.

Quo tempore Cræsus uiuus captus est Sardi, pugna trecentorum Lacedaemoniorum cum totidem Argiuis de agro Thyrea, extitit, ex quibus duo Argiui & vnus Spartiata tantum superauerunt. Herod. lib. 1.

Ephori Lacedaemone constituuntur ad frændam regum licentiam.

Templum Apollinis Delphici quarto incensum anno 11. Cræsi. Pausan. & Euf.

Athenis Hipparchus & Hippias Tyranni Pisistratide. Sami fratres Sylus, Pantagnostus, & Polycrates, quem Orôtes Darij praefectus cruci affixit. Valerius.

Polycrates Samum aliasq; maris insulas & ciuitates quasdam continentis occupat. uide Herod. lib. 3.

Paulo post exactos reges primum foedus Romanis cum Carthaginensibus & templum Ioui capitolino dedicatum 28. annis ante primam Xerxis, id est, Assueri expeditionem in Graeciam. Polyb. lib. 3.

Tredecim annis post, Saturno aedes dedicata & Saturnalia festa instituta. Hali.

T. Largius primus Romae dictator anno nono post exactos reges.

Sp. Cassius primus magister equitum ob plebis aduersus patritios tumultum & contra Sabinos.

Populi Romani secessio a Patribus. Latini contra Romanos rebellant.

Hunc quidam putant esse Cambysem, qui Aegyptum subegit, & Aethiopas frustra appetijt. Alij Darium Hydaspis filium. Sed est Xerxes Darij f. tertius Persarum rex, quem voluptuosissimū fuisse & praemia ampla proposuisse nouarum uoluptatum inuentoribus ait Cicero. Quod congruit cum ijs quae de Assueri conuiuijs, temulentia, libidine, luxu, M 2 prodiga-

f Assuerus, quem nostri Xersem uocant, Chaldaei Artaxersem primum Darij Medi filium, annis 20.

Iesu filio Iosedec Pontifice.

Zorobabele duce Iudaeorum.

Daniele propheta.

Alexandro rege decimo Macedonum.

3670

3690

prodigalitate, molitie traduntur. Esther 1. & seq. ne cæteras rationes repetam. Cambyfes non numeratur in sacris libris, quoniam viuo adhuc patre, aut statim post interiit, à se lætali- ter vulneratus.

Smerdes quidẽ Patizitis frater, curiæ custos, dolo regnũ occupat. at mēse septimo tollitur. Darius autem Hydaspis vel non alius fuit à superiore Dario, qui Cyrum antecessit, vel non nominatur, quia eo discedente ex regno, & abeunte in Scythiam & Græciã, necesse fuit alium Regem nominari, cuius legis meminit Herodo. lib. 7. Sic Darius, contra Scythas & Græcos in bellum profecturus. Xersem filium regem fecit, & in ipso apparatu belli mortuus, totã belli Græcanici molem filio reliquit. Vnde & Xerxes quinto anno regni, cum ingenti exercitu, illud confecturus mouet. Herod. *Ibid.*

Darius ergo foris rex, Xerxes siue Assuerus domi. Hic Esther duxit in vxorem, ex qua genuit Darium Longimanum, in Hebræis Annalibus.

Initio regni prohibuit ædificari templum, criminatione nonnullorum. Itaque restauratio intermissa est vsque ad annum 2. Darij, *Ezra 4.* Nec ea est accusatio, qua ab Haman apud Assuerum delati sunt Iudæi, in lib. Esther. Nam hæc facta non est regni eius principio.

Hinc intermissum sub Assuero fuisse opus domus Domini dicitur, *Ezra 4.* Ipsum verò postea illius constructioni annuisse *cap. 6. his verbis.* Construxerunt iubente Deo Israel, & iubente Cyro & Dario & Artaxerse regibus Persarum. Nam vt Darius iste est Longimanus qui Assuero successit, ita postremo loco memoratus Artaxerxes est Assuerus, qui prius impeditum opus, Esther & Mardochei causa, rebus populi fauere cœpit, vt impleretur illud Danielis *9. cap.* quo attribuit 7. primas Hebdomadas de 70. templo & vrbi reficiendæ. Nam sub 49. annum à Cyro Assuerus hoc iussit. Continuarunt deinde Darius & Artaxerxes *3.*

Distribuit regnum non in 20. prouincias, vt putat Herod. sub 127. Ester 1. Nisi fortasse per prouincias Satrapias intelligat.

Tertio regni conuiuium illud sumptuosum vniuerso Sufarum populo & cunctis regni principibus instruit, de quo Esther primo. *Seder cap. 29.*

Post quartum, sequentibus quinque, Haman molitur Mardochei perniciem. *Ibid.*

Post bellum Græcum non diu superfuit. Esther 3. c. fit mentio anni eius duodecimi.

De rebus Persicis & alijs Asiaticis vix certi quicquam habet Græcorum historia, ante huius in Græciam transitum, tunc cum Gelon in Sicilia dominabatur. *Pausan. in Arcadicis. Olymp. 75. Halicarnas. lib. 9.*

Post hunc nullus fuit rex apud Persas magnus (inquit Plato) nisi nomine. Ita cum eius clade cœpit, paulò post Cyrum, imperium Persarum cadere.

A pugna Marathonica ad Xerxis transitum in Græciam an. 10. *Thucid. in Proem.*

Marathonica pugna 16. annis posterior fuit Bruti, primi Rom. Cofs. funere. *Halicarn.*

Tantis classibus in Græciam transit vt Helleponto iuncto, Athoue monte perfosso maria ambularit, terramque nauigarit, maria pedibus peragrans, classibus montes. *Cic. 2. de Finibus.*

Integrum quadriennium in apparatu belli consumit, collecto

3670

ASSVERI SIVE XERSIS ET PERSARVM MONARCHIÆ SÆCVLO

3690

Anni Christi.

71

8 Darius Longimanus Artaxerxes 2. Pius, annis 40. Cuius annus 32. Nehem. 13. memoratur.

Anni mundi.

3680

3690

3730

lecto exercitu 5283220. hominum. *Herod. lib. 7.* A nnum egit in Europa.

Bellum à Dario patre, vt exteri statuunt, auo, vt ego, post Hebræos, susceptum aduersus Græciam per quinquennium gessit. Bis in terra victus, tertio, sed frustra, nauale prælium instruit.

Græci simulates belli huius metu deponunt, & Syncretismo factò petunt auxilium à Syracusano Gelone, Cretenfibus & Corcyreis.

Prælium ad Thermopylas memorabile. Nam 300. Lacedæmonij duce Leonida, circiter vicies mille Persas trucidant. Simile narrat Gellius *lib. 3. cap. 7.*

Artabani expeditionem illam Xerxes contra Græcos disuadētis, oratio elegans apud Herod. lib. 7. vbi mentio vnus Dei ostendit persas à Iudæis fuisse instructos.

Xerxes bellum describit Herod. lib. 8. & 9, Mardonius Assueri dux Alexádrum Macedoniæ regem ad Athenienses legat de pace, quam illi recusarunt. Cyrtilum in Salamine suadentem recipi conditiones seruitutis à Mardonio oblatas, lapidibus Atheniensium viri obruerunt, vxorem ipsius & liberos fœminæ. *Demoth de Corona.*

Sarobazanes & Sisinnius à Mardonio Syriæ & Palestinæ præficiuntur.

Gelon Syrac. Hieronis frater, ad quem multæ odæ Pindari, Hamilcarem cum 30. millibus trucidat, eo die, quo ad Thermopylas, vel ad Salaminam duce Themistocle, dimicatum est. *Diod. lib. 11.*

Post fugam Persarum, Græci ad mutua dissidia redeunt. Hinc serpet bellum Peloponnesiacum.

Ostanes primus de Magia commentatus, Xersem contra Græcos comitatus, femina artis portentosæ aspersit, *Plin. lib. 30. cap. 1.*

Imarus rex Lybiæ Aegyptum Persis ademit cæso Achemene Assueri fratre. *Thucid. lib. 1.*

Literæ Græcæ Massiliæ vigent, vsque eo, vt Galli illorum exemplo illarum studio caperentur, & iam pacta & conuenta Græcè scriberent. *Strabo lib. 4.*

Philolaus Corinthius legem proletariam Thebanis ferr. Scythis in Media belligerantibus, domi seruilis bellum exurgit.

Romani, decem viros consilio Hermotimi Ephesij in Græciam & Athenas tunc florentes mittunt, qui Solonis leges decem Tabulis comprehensas, describerent, quibus duas adiecerunt, paulò ante bellum Peloponnesiacum, an. 60. ab exactis Regibus. *Cic. 2. de Finibus. 300. anno post vrbem conditam. Gellius lib. 20. cap. 1. Sol. cap. 2. Halic. cap. 2.* Earum fragmenta habes, 2. de Legibus Cic.

Heracliti Ephesij amicus Hermodorus Ephesius, legum Romanarum interpres, ac penè auctor. *Pompo. Iuris con. de Origine iuris. Plin. lib. 34. cap. 5.*

Templum anno huius Artaxerxis sexto perfectum est, annis scilicet quatuor. Nam cœpit ædificari anno 2. *Seder cap. 29.*

Mœnibus cingitur à Nehemia Hierusalem, vigesimo. *Nehem. 5. & 6.*

Anno autem trigesimo secundo tota exædificata est. *Nehem. 5.*

Nehemias eodem anno redit ad hunc Artaxersem regem à quo postea reditum impetrat in Hierusalem. *Nehem. 13.*

Nam hunc esse putant Hebraei, cuius septimo Ezras, & vigesimo Nehemias ascenderunt, in quorum libris Artaxerxes passim nominatur. Est autem hoc nomen regiae Persarum dignitatis. Seder cap. 29.

Rex Assur vocatur, Ezra 6. Aliqui Nehemiam a conseqente Artaxerse missum Hierosolymam putant, vt illa ageret, quae eius libro continentur.

Angelus precatur pro Hierusalem & Iuda, quibus (inquit) o Domine, iratus es his 70. annis iam dudum exactis, Zach. 1. Sic enim locus debet intelligi. Nam septuaginta captiuitatis anni iam pridem finierant, nempe imperij Cyri principio.

Ezras ab exilio reuersus, academiam Hierosolymis instituit, omni disciplinaru genere refertam, ex qua multi insignes viri, scorsum Scribae & Legisperiti prodierunt, qui iidem in Euangelio videntur.

Arca priori similem in templo a se aedificato Iudaei dedicarunt. Nam prior a Mose aedificata ita fuit abscondita a Ieremia, vt nunquam reperta sit. Epiph. & trad. Heb.

Darius omnibus modis Iudaeis fauet, fortasse quod filius esset Esther, & certe eius annis Regina Esther vidua mater videtur multum potuisse, & liber Ezrae & Nehemiae Mardocheum nominat.

A Graecis etiam, vt Suida, dicitur Artaxerxes, ad quem Themistocles fugit, quamuis patrem Xersem antea turpiter profligasset. Mirum est Hebraeos ferere, hunc esse opinari qui victus sit ab Alexandro.

Iubet Iudaeos repetere aedificationem & vrbs & templi. Ezra 6. collatis muneribus & priuilegijs amplissimis. Hinc a fluuio Babylonis Ahava Hierosolymam Ezras scriba cum multis alijs conscendit, & aedificauit murum ciuitatis. Ezra 7. & sq.

Deinde a Susis castro post annos 13, Nehemias regius pincerna, Eliasib pontifice. Nehem. 2. & sq.

Nam anno Longimani vigesimo mittitur Hierosolymam, vt eius instauracionem iuuet. Reperit ignem, quo sacrificia incendi solebant. 2. Mach. 1. In Nephthar, vbi fuerat per sacerdots sub Nabugodozor reconditus.

Nec vero cuncti rediere. Etenim exulum multitudo, vt Ioseph. Ant. lib. 18. cap. 12. & Talmudici narrant, vrbem ad Euphratis ripam condidere, quam Chaldaica voce (paulatim enim Iudaei Babylonem abducti, ibique 70. an. exilio & seruitute pressi, linguam Hebraicam dediderant, senibus vita defunctis, & pueris linguam peregrinam imbibentibus) Nardaa. q. fluuium scientiae appellarunt.

Synagogis atque Academijs constructis, quae in multa saecula omni scientiarum genere floruerunt.

Vnde longo post tempore sub annum Christi 470. Talmud Babylonicum multa rerum cognitione plenum ediderunt. Ad quorum imitationem caeteri, quos in Iudaeam Zorobabel, Ezras & Nehemias reduxerant, Hierosolymis gymnasia multa literarum instituerunt, Talmudque Hierosolymitanum altero quatuor partibus minus tandem euulgarunt, per R. Iohanan centum annis, antequam R. Ase vulgaret Babylonicum, cuius contextus Misna appellatus, ex tabat beneficio R. Akibae, sub Antoninis. R. Mose in praef. M. aemonim.

Diebus Mesullam ducluda coepit imperium Graecorum innotescere.

Hippo-

Iesu filio Iosedece, Ioachim & Eliasib per ordinem pontificibus.

Mesullam duce Iuda.

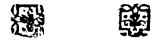
Haggeo & Zacharia prophetis.

Alexandro Amyntae filio rege Macedoniae, deinde Perdicam an. 28.

Anni mundi.

3690

3730

Anni mundi.

3690

Hippocrates Pythagorae discipulus, medicinae, quae quingentis annis post Aesculapij mortem latuerat, in lucem reuocat. Mardochei & Esther contemporaneus. R. Abr. in Cabbala hist.

Democritus ridens hominum vanitatem. Bacchilides. Graecia ab externis bellis quiescens in duas partes scissa propter Pisistratidas bellis intestinis feruet, de quibus Thucydides. Hinc bellum Peloponnesiacum anno vrbs Romae trecentesimo. Plinius lib. 30. cap. 1. Hunc vero habuit exitum, vt tandem anno post varios casus 27. Athenae a Lyfandro captae muris nudarentur, & victi Athenienses Lacedaemonijs succumberent.

Bellum Samium, cui vt & Peloponnesiaco Aspasia Periclis amafia, & tandem vxor, quae Rhetoricam Athenis docuit, praebuit causam.

Pericles bellum illud Pelopon. mouit, ne daret poenas 50. talentoru, quae depeculatus fuerat, praepositus sumptibus Eburnae Mineruae, quam Pidias conficiebat. Suid. in Phidias.

Simonides Melicerta, Cambyfis Darijque regnum & Xerxis naualem pugnam describit.

Protagoras, cuius discipulus Ecataeus Milesius, Graecorum primus profa oratione historiam vulgavit. Suidas.

Eum emulati paulo post Herodotus, Thucydides, Hellanicus, sub Amynta rege Macedonum. Suidas. Gellius lib. 15. cap. 23.

Lyfis Pythagorae familiaris, Epaminonde praceptor. Anaxagorae discipulus Archelaus Milesius, qui ex Ionia primus physiologiam in Graeciam detulit, praceptor Socratis. Suidas.

Peloponnesiaci belli tempore, Metho Astronomus vixit, & stultitia euasit tempestatem, in quam prauiderat casuros Athenienses.

Ab eo Methonis annus, quem esse aureu numerum docet Diod. lib. 12. Cyclum decemnouennalem vocant Astronomi, quoniam annis 19. luna cunctas suas varietates absoluit, & ad sua principia reuertitur. In eo descripti erant ortus omnes & occasus, item prognostica tempestatum, serenitatum, & status totius illius temporis.

Sophocles annis 17. Socrate senior, moritur post Euripidem annis sex.

A discessu Xerxis ad initium belli Peloponnesiaci anni 50. intra quos imperium suum in magnam potentiam prouexerunt. Thucid. lib. 1. a Pisistrati tyrannide an. 150. e. Iust.

Milo Crotoniates. Alcibiades, Lyfander, Thrafibulus, Conon.

Architas Tarentinus, qui primus Geometriam cum Mechanica coniunxit.

Eudoxus exemplo Architae Mathematicus mechanicus, primus factos & certam temporum & motuum caelestium rationem ab Aegyptijs acceptam, Graecis tradidit.

Thucydides se sub Longimano viuere scripsit. Summatim initio deliniat historiam annorum 50. ab Assuero sive Xerse, vsque ad initium belli Peloponnesiaci. Eius postea narrationem prolixè octo libris persequitur, vsque ad annum belli vigesimum.

Cimon, Empedocles, Pericles Themistoclis successor, Gorgias Rhetoricè inuentor aut certe illustraror Aeschylus, Sophocles, Euripides tragici.

Pindarus Empedoclis discipulus. Themistocles ad Artaxersem Xerxis filium nuper regnauit

3730

M 4

DARI LONGIMANI ET PERSARVM MONARCHIAE SECVLO

Anni mundi.

3690

gnare incipientem exul confugit. *Thucid. lib. 1.*
 Superiori Darij bello militis officio functus, contra Xersem dux fuit. Quæ Externi duobus Persarum regibus Dario 1. & Xerxi, Hebræi vni Assucro tribuunt, non improbabili- ter. Nam hæc bella, vt audis, sese ferè attigerunt.
 Aristides summa integritate celsum de tota Græcia agens, & tributum singulis imponens, quo Græci quot annis ad sumptus bellicos aduersus Persas conferrent 460, talæta iusti cognomen est adeptus. *Thucid. lib. 1. & Plus. in eius vita.*
 Herodotus pater historię Ciceroni 1. de leg. quia è primis Græcorum historicis. Quem tamen non historiam sed Mythi historiam. i. historiam fabulosam scripsisse censet Strabo *lib. 10.* Eam paulò ante Cyrum incipit. Meminit Aprius, cuius mentio Jerem. 44. & prælij inter Neco & Assyrios, in quo Iosias interfectus. *4. Reg. 23.* Peruenit ad octauum Assueri & quinquagesimum aute bellum peloponnesiacum.
 Atheas fundator regni Pontici, post Artabazes à septem persis oriundus. *Florus lib. 3. cap. 5.*
 Demararus rex Lacedæmoniorum apud Xerssem exulat, Leonida in eius locum successit, qui in angustijs Thermopilarum Persis restitit tribus continuis diebus & quarto vicit.
 Gelon Syracusis tyrannidem inuasit an. 85. ante Dionysium seniore. *Dionys. Halic.* huic successit Hieron. *Diad.* Deinde post annos 12. Thralybulus frater. *Idem.*
 Pausanias Laced. suspectus de Xerxis amicitia supplicio afficitur. Accusatus fuit ab Aristide Atheniensi belli socio.
 Artabani scelus, qui victum tertio bello Xerssem trucidarat, Artaxerxes Longimanus filius patri succedens vlciscitur.
 Socrates Ethicæ, nouz tunc Philosophiæ, magister è statuario & lapidum sculptore, in carcere cicuta necatus, auditor Anaxagoræ, Damonis, denique Archelai.
 Euclides, Phocion, Dionysius tyrannus Syracusanorum. Aristophanes tetrametri & octometri carminis inuentor. *Suidas in Octometro.*
 Bellum inter Thraces & Perdicam Alexandri Macedoniæ regem.
 Sicilia à populo regitur. Post restituitur Dionysius. Hinc Dion, &c.
 Romæ Marius Coriolanus, Mecenius Agrippa, bellum Veientinum, quo 306. Fabij Patricij cum familijs suis perierunt.
 Tribunos & ædiles primum per seditionem plebs sibi creat, & paulò post Censores, & Præfectos annonæ. *Gellius lib. 17. cap. 10.*
 Celtiberi Prætorem Romanum cum exercitu trucidat.
 Tribunis militaribus pro Cofs. Romæ regentibus ad annum ferè conditæ vrbs 347. triginta tyranni Atheniensibus præpositi sunt, & in Sicilia Dionysius superior tyrannidem tenuit. *Ibid. Gellius.*
 Euhemerus ex ciuitate Messana res gestas Iouis & cæterorum deorum historiam textit è titulis & inscriptionibus sacris, quæ in antiquissimis templis habebantur, maximèq; in fano Iouis Triphiliij. Quam historiam interpretatus est Ennius. *Cic. 1. de natur. Deorum.* Ab Euhemero & mortis & sepulturæ demonstrantur deorum in sacra historia. *Sextus Empyricus lib. 4. Pyrrhonio. & lib. 3. contra Mathematicos.*
 Ex Aetna monte primum ignis erupit.
 Hoc tempore literæ & artes, etiam mechanicæ, quæ sub præcedentibus sapientibus & philosophis Italicis & Ionicis fuerant hæcenus infantes, incrementum penè virile ad-

DARI LONGIMANI ET MONARCHIE PERSARVM SECVLO.

3730

Anni mundi.

3690

Neb. 12.

h Artaxerxes tertius, regnasse dicitur annis 49.

3730
3779

Ioiada, Ioatham, denique Iaddo pontificibus.

Mesullam duce Inda

Archelao an. 4. rege Macedonum, & per ordinem Pausania an. 1.

Amynta an. 19.

Perdica an. 6.

Philippo Amynta an. 20.

pliscuntur. Mox ita perficiuntur, vt Socrates merito diceret. Si Bias vnus è Septem, aut Dædalus Atheniensium stupor ad nos rediret, irrideretur.
 Bryso Heracleotes, cum Euclide Megarensi contentiosam Dialecticam introducit. *Suidas in Socrate.*
 Pyrrho istorum discipulus hinc ansam arripuit dubitandi de rebus omnibus. Hinc Pyrrhonorum secta. Nepe nimium altercando veritas amittitur, acquiriturque inciticia.
 Carthaginenses cum Syracusanis bellum gerunt. Re infeliciter gesta bellum in Sardiniam transferunt, duce Mago. Cui Mago succedit, qui primus omnium ordinata militari disciplina Pænoru imperium, non minus bellandi arte, quam virtute amplificauit. *Iustinus.*
 Dionysius senior fugatis Carthaginensibus Sicilia totius occupauit imperium. Deinde copias in Italiam traiecit contra Græcos. Locros pacta amicitia cum Gallis, qui Romanam vastauerant, expugnauit.
 Amilcaris Magonis filij tempore legati à Dario veniunt, afferentes edictum, quo Pæni humanas hostias immolare & canina carne vesci prohibebantur, iubebanturque corpora potius cremare, quam terra condere, petentes simul auxilia contra Græciam. *Iustinus lib. 19.*
 Quo anno mortuus est Darius reliquis duobus filijs, Artaxerse & Cyro, Athenis Lacedæmonij rectores 30. præfecerunt, Lysandroque Rempub. formandam tradiderunt. Siculi autem Dionysium in exilium pepulerunt.
 Mortuus tamen dicitur circa finem anni septimi belli Peloponnesiaci à *Thucid. lib. 4.* quasi illud bellum adhuc annos viginti durauerit. Vix enim confici potuit an. 27.
 Mortuo Longimano multi motus in Perside Inde confusa est successio apud historicos. Nam mox Xerssem & Sogdianum regnasse Eusebius asserit, Darium, Thucidides, Aegyptus defecit.
 h. Quidam non superiorem, sed hunc putat esse Artaxersem, sub quo à Nehemia vrbs incenibus cincta est, & templi ornamenta sua obtinuit. *Nehem. 2. & seq.* Et Ezras venit in Iudæam cum mandatis ad res populi componendas, *cap. 7.* annis ante Nehemiam tredecim.
 Vt vt sit, Nehemias redit ad Regem an. 32. imperij eius. Nam per annos 12. rexit populum. *Nehem. 5.* Et rursum in fine dierum (i. extremo imperij Artaxerxis) permittente Rege reuersus est Hierusalem. *Nehem. 13.* vbi & diu post hunc suum reditum, mortuo Artaxerse, siue hoc siue superiore vixit. Facit enim mentionem Darij regis Persarum (nouissimi) *cap. 12. vers. 22.*
 Bibliothecam insignem Hierosolymis instruit, ac libros tam sacros quam profanos in ea reponit. *Mac. 2.*
 Huius tempore viguisse Iudith (et si ferè locetur sub Cambyse vel Dario Hydaspis quem Assucrum vocant) in cuius historia nominetur Nabugdonozor, idque ex Bagna spadone, qui fuit in castris Holofernis deprehendi: cuius quoque meminert sub hæc tempora externi scriptores, putat Sueterus Sulpitius lib. 2. hist. Sed iam retinendam historię simplicitatē in Nabugdonozore docuimus.
 Aristoteles præceptor Alexandri, Demosthenes, Diogenes, Aeschines.
 Ante hunc profani historici statuunt Darium nothum, post verò Ochum Arsamem. Sed ignorant historiam Persicam, quæ sic habuit. Artaxerse tertio, quem & Darium Persam nominari *Nehem. 12.* plerique putant, puero admodum à Longi-

Anni mundi.

3730

à Longimano siue patre siue, auo relicto, Satraparum ambitione varijs casibus iactatum est imperium, vt nescias penes quos rerum summa foret. Nam primū Darius nothus gubernacula inuasit. Hinc fratibus in se inuicem armatis, Ochus, Arsamis, donec Bagoas Eunuchus Arsami interfecit, Artaxersem iam virum omni tyrannorum metu liberaret.

Quin & isti titulo regio innotuerunt Græcis, quòd foris bella gereret, dum intrus imperaret Artaxerxes iuxta legem Persicam, cuius recordatur Herodotus.

Cyri iunioris huius tertij Artaxerxis fratris ἀρταξερσίς, quam describit Xenophon philosophus & historicus.

Græcorum alij se adiungunt Cyro, vt ipse Xenophon, consulto super hoc Socrate, alij Memnoni Artaxerxi.

Cyrus iunior propter insidiarum suspicionem in carcerem à fratre coniectus, post liberationem, aulicos sibi conciliabat, copias clam cogebat, literas interim ad fratrem blanditiarum & assentationum plenas mittebat, quibus vel posebat aliquid, vel Tissaphernem accusabat, carcerem suum reficere, redire in aulam sibi esse tutum negabat, studio matris ad id iuuabatur, quæ Regi omnes suspensiones eripiebat, ita vt Rex sibi strui insidias nō ante animaduernerit, quam se numerosissimo exercitu obrui vidit. Hinc cruenta illa prælia à Xenophonte in Exped. & Plutarcho in Artaxerxe explicata, in quorum ultimo, nisi Cyrus occubisset, Rex perierat.

Xenophon, Herodotum & Thucididem sequutus, in Hellenicis historiam bellorum Græcorū Thucididis morte interruptam narrat, vsque ad prælium ad Mantineam. Bellum quoque ciuile Memnonis Artaxerxis, & Cyri iunioris. Cyri partes sequutus institutionem Cyri maioris veluti recentem descripsit.

Philosophorum primus historiam scripsit, & exercitum duxit, atque ad eò incolumem ex vltimis Babylonæ finibus reduxit, asperrimis itineribus, & per barbaras gentes atque Græcis infestissimas.

Ctesias medicus captus in bello Cyri minoris ab Artaxerxe, & in gratiam receptus, scribit de rebus Persicis, certius, vt ipse ait, quàm Herodotus & alij.

Aristippus, Isocrates, Polybius, Praxiteles sculptor, qui primus omnium speculum fecit. Metasthenes.

Plato apud Atticam, Mosis æmulus, siue Moses Atticus, ex Numenio Pythagorico, qui tertius philosophorum post Anaxagoram & Pythagoram in Aegyptum descendit, vt philosophiam, ex qua diuini cognomen est consecutus, disceret.

Tredecim annis fuit Heliopoli cum sacerdotibus. Annos 20. habitauit cum Socrate, natus post initia belli Peloponnesiaci.

E Lyceo scholam in Academiam inter sylvas transtulit. Suidas.

Mausolus Carie rex, cui ab Artemisia vxore Mausoleum constructum est, obiit, an. 2. Olympiadis 100. Plin. lib. 36. cap. 5.

Aristoteles præceptor Alexandri magni, naturæ genius 400. volumina conscribit. Suidas. 20. annis audiuit Platonem. Laertius.

Decem oratores, quorum principes Aeschines & Demosthenes, qui sic Thucididem est admiratus, vt eum totum sua manu octies descripsit. Lucianus.

Lacedæmonij ab Atheniensibus apud Corinthum, du-

ARTAXERXIS TERTII ET MONARCHIE PERSARVM SECVLO

3779

Anni mundi.

3730

ARTAXERXIS MEMNONIS PENULTIMI PERSARVM MONARCHIE SECVLO

ce Phormione, superati Imperium Græciæ summum post bellum Peloponnesiacum vix tenuere. an. 12. Polyb. lib. 1.

Thebani Lacedæmonios duce Epaminonda apud Leuctra superauerunt. Pugna Leuctrica est seminarium belli Peloponnesiaci. Gellius lib. 17. cap. vlt.

Ab ea ad Philippi mortem. an. 35.

Ageilaus rex Lacedæmoniorum in Asia contra Persas.

Circa annum vrbs 400. Philippus Amyntæ filius Macedonia regnum adipiscitur, simul & Alexandrum gignit. Gellius lib. 17. cap. vlt. Paucis inde annis post, Plato, in Siciliam proficiscitur. Ibid.

Apud Cheroneam memorabili prælio Athenienses vincit, de quo mox. Ibid.

Anno regni eius sexto, bellum sacrum siue Phocense decennale exoritur inter Phocæses & Thebanos, ob templum Delphicum à Phocensibus spoliatum. Diod. Pausan.

Dionysius iunior Syracusanorum tyrannus, apud quem Plato aliquantisper vixit. Cædibus urbem replebat, vt vinctis pater. Quare in exilium pulsus. Corinthi ludi magistrum egit, & patris sacrilegia pœnis luit. Huc Agatocles sigulus successit annis 7. post Alexandri magni mortem.

Dion Platonis amicus, post 11 annos Dionysio in exilium Corinthium eiecto Syracusas occupat. Sed paulò post interficitur.

His aiunt temporibus Sicambros siue Francos, armis Gothorum & Suecorum pulsos ab ostijs Danubij in Germaniam inuasisse.

Anaximenes Rhetor alter Alexandri magni præceptor.

Demosthenes superstes fuit Alexandro, vsque ad Antipatrum, qui ipsi in regno Macedoniae successit. Suidas in Antipatro.

Antisthenes Socratis discipulus, Cynicæ philosophiæ auctor. Diogenes istius successor. Suidas.

Græcæ ciuitates dum imperare singulæ cupiunt, imperium omnes perdidit, & Philippi iugum subierunt.

Ochus Aegyptum recepit, Nestenabo rege fugiente in Aethiopiā cum multa pecunia, de quo Plutarch. in vita Ageilai. Foris bella gerens titulo regio innotescit, cum interim domi regnaret Artaxerxes.

Post tractatum in Aegypto diuturnum bellum, plurimos Iudæorum in Hyrcaniam ad Caspium mare transfert, quos ibi vsque hodie amplissimis generis sui incrementis constat consistere, atque exinde quandoque erupturos opinio est. Oros. lib. 3. cap. 7.

Carthagenenses cum eorum regnum floreret, Oceanum Atlanticum dimensi sunt, terrasque aperuerunt, in quibus erant arbores pulcherrimæ, & cœlum saluberrimum. Quare cum multi eo nauigarent, & capti amœnitate loci non reuerterentur in patriam, eius ob bella & asperitatem pertæsi, pœna capitis cautum est, ne quis deinceps in eas terras nauigaret, nempe ne Africa habitatoribus exhauriretur. Atque ita huiusmodi nauigatio desijt. Aristot. de mirabilibus auditiombus. Ea est America & Brasilia, quam Afrorum coloniam esse ex situ dubitandum non est. Hanc autem iterum auorum ætate Lusitani & Castilijan, Christi 1497. repererunt.

Romæ M. Furius Camillus dictator Faliscos & Vejos capit. Non multò post, Romanis ad Alliam Brenno duce cæsis, Galli Romam cepere & incendere. Capitolium obfessum per sex menses, auri mille pondo pacti obfessis vendidere.

3779

didere, & penetrata Græcia & Asia, gentibus quæ cis Taurum incolunt imperitarunt. Trochim quidem, Hellepontiorum, Tolistobigi Acoliq atque Ioniæ, Tectofagi verò mediterraneis Asiæ. Sedem autem ipsi circa Halim fluium posuere. *Linus lib. 48.* Has laudes impudenter Germanis quidam tribuunt, & Senones Gallos in Germanos transformant.

Galli tum Senas & Mediolanum vrbes ædificant, & expulsis veteribus Thuscis, multarum aliarum vrbium Italiz fundamenta iecerunt. *Iustinus, vt Papiz, siue Ticini. Paulus Diaconus.*

Cum Dionysio Syracusano pacem faciunt. *Iust. lib. 20.*

A Bythiniz rege in auxilium cuocati, regnum cum eo parta victoria diuiserunt, eamque regionem Gallogræciam & Galliam nominarunt. *Iustin. ibid.*

Regnante Athenis Anaxicrate Galli duce Brenno aduersus Græcos expeditionem susceperunt. *Pausa.*

Roma paulò post cœpit intra Italiam crescere, Tribunis militum pro Cos. creatis. Hinc Camillus Volscos cepit, &c. Manlius ob regnum affectatum è saxo Tarpeio precipitatur.

Huius regis meminit Dan. 8. cap. sub nomine Arietis configentis cum hirco, idest, Alexandro.

Iam satis refutauimus eos qui sexto hoc loco, siue post Cyrum quinto statuunt Xersem Græciæ terrorem.

Philippus rex Maced. 20. annis post victos Pæonas, Illyrû, Atheniensium Amphipolim, Potidæam, Pydnam, Olynthû, Calchidiæ 32. vrbes Olynthijs subditas, Theflalam, Elateam, Athenienses denique & Thebanos ad Cheroneam, imperator Græcorum deligitur Corinthi, sed initio anni seq. à Pausania satellite interficitur. *Suid. in Carano.*

Illam ad Cheroneam pugna ingentes omnibus Græcis importauit calamitates. Omnes enim Græcos simul in seruitutem redegit aut ipse aut filius. *Pausan. lib. 1.*

Ante hunc nihil certi de temporibus habent Græci, vnde vix duos apud eos reperias, qui in idem tempus Cyrum, Pythagoram &c. conferant.

Succesit Alexander filius, qui primo regni anno Illyrios, Triballos, Sirmum Getarum regem vicit, Thebas ob eiectum Macedonum præsidium solo æquauit. Secundo anno exercitum in Asiam traduxit, & Persicas copias ad Granicum profligauit. Tertio expugnatis Sardibus, Mileto, Halicarnasso ad Issum in Cilicia matrem, vxorem & filiam Darij memorabili prælio cepit. Quarto post septimum mensem obfessionis, Tyrum subiugauit indeque vicinas vrbes, immunitate Hierosolymitanis tributa. Quinto Aegyptum occupauit & Alexandriam condidit. Sexto ad Arbela Darium vltimo prælio planè vicit. Sex reliquis Monarchia fruitur.

Alter autem Alexander Molossus, Epirotarum rex in Italiam venit bellum populo Rom. facturus. Iam enim fama virtutis felicitatisque Rom. apud exterarum nationum enitescere incipiebat. *Gell. lib. 17 cap. vlt.* in Italia occiditur.

Thrasymachus sophista primus colon & periodum in oratione monstrauit.

Hermophilus cæcus Theopompum Geometriam sine radio docet.

Calippus Siculum regnum occupat.

Caramundus Galliz regulus Massiliam bello premit.

Phileni fratres pro dilatando Carthagenensium imperio se viuos terra obrui à Cyrenensibus passi sunt.

Timotheus

Anni mundi.

6
i Darius Codomanus 3779
Arsami filius, quem vicit
Alexader Macedo, an. 6. 3785

Pontifice Iaddo.

Duce Hanania.

Alexandro Macedonum
rege an. 12.

Anni mundi.

3779

i Summa 147.

3785

Timotheus Lyricus tempore Philippi Macedonis, choram decimam & vndecimam adiecit & veterem musicam ad molliores & effeminatioris modos traduxit.

Nectanabus rex Aegypti, quem Ochus in Aethiopiâ expulerat, Astrologus & Magus Olympiadi Alexandri matri charus, de quo multa fabulosa.

Post Xenophontem Theopompus historiam scribit, sed innumerabiles admiscet fabulas. *Cic. 1. de Leg.* Percussus à Deo cecitate, quia eis inferere tentauit sacram historiam. *Ios. contra Appionem.*

Ephorus Isocratis auditor epitomen historiarum Herodoti item quæ bello Peloponnesiaco gesta sunt scribit.

Pyrrhonis auditor Theodorus Athenis a *Ἀλεξάνδρῳ* introduxit, & de suo nomine Theodoriam sectam reliquit. *Suidas,* Athei facile sunt adia phoristæ, sublato rerum delectu atque discrimine.

Euagoras rex Cypri in furore versus.

Leuco Boffori & Ponti rex an. 40. cui successit Spartanus filius, deinde Parisades. *Diodor.*

Hanno Carthagenensis affectatæ tyrannidis pœnas luit.

Hebræi tamen tradunt Persarum Monarchiam tantum durasse annis 52. Nostri numerant 230. nempe quoniam multo plures, videlicet 14. reges faciunt. Sed perspicuè non plures quatuor post Darium (aut certè Cyrum iuxta R. Mossem) imperaturi affirmantur, Danielis 11. nec plures in Scriptura nominantur. Illic lege Rabbi Abraham, quem in his nominandis numeradis que suffragatorem habeo, nisi quod ex dicto R. Mose addo pro sexto & vltimo Darium Disamis filium. Hoc Plato significat dum scribit post Xersem à Græcis victum nullum fuisse regem Persarum magnum, nisi nomine.

Accedit Alexandrum non ita multo post reditum Iudæorum ab exilio res suas gessisse, vt author libri Machabæorum indicat, & Aggæus extremo suæ prophetiæ: Adhuc modicum, inquit, & commouebo cælum & terram, & regna subuertam, &c.

Nam Nehemias qui suit è reducibus, peruenit ad pontificem Iaddum, Nehem. 12. quem indubiratum est occurrisse Alexandro, eique de Dario promississe victoriam, demonstrato oraculo, quod Daniel cap. 8. tradiderat. Vnde quidam verisimile putant Nehemiam & Ezram huiusmodi ingressui Alexandri in Hierosolymam interfuisse.

Præterea idem Ezras vidit duo Monarchiæ Persicæ extrema, nempe Cyrum Babylonicæ euerforem, & Iaddum, sub quo vltimus Darius & Alexander Persicæ labefactor. 2. *Ezr. 13.* Fuit igitur Persarum monarchia contractior. Nam non est probabile, eundem ducentos annos excessisse.

Sed & lex Persica eos fefellit, de qua Herodotus sæpe, seorsum libri 7. initio, non licuisse extra regnum proficisci Regem cum exercitu, nisi domi relicto vicario, cum Regis titulo & insignibus, ad vitanda bella ciuilia & intestina. Quin etiam vt Romana, ita & Persica Monarchia, eodem tempore plures potuit habere Imperatores. Deniq; Scriptura non plures attingit, chronica Hebræorum qui cum eis versabantur, vt domesticis, non plures numerant. Daniel non plures significat, Ezras, Nehemias, Mardocheus qui res gerebant sub Cyro, Assuero, Dario Longimano & Artaxerle tertio, perueniunt ad sæculum Iaddi & Alexandri magni, atque hæc omnia sacris codicibus indicantur, quæ qui conciliare

N

voluerunt

voluerunt cum profanis, vt Philo, Lyranus, coacti sunt dicere, Mardocheu 18. an. superasse ætatē Isaac, ducentefimū atigisse. Alexandri tempore recētissima erat Miltiadis, Temistoclis, Periclis, Socratis, Herodoti, & ceterorum Græciæ illustrium mors. Quin ipse Demosthenes discipulus Socratis & Thucydidis, quos sub Longimano vixisse docuimus, non modo vidit Alexandrum, sed & post eum, & quidem non admodum senex, mortuus est. Vt hæc ergo vitemus incommoda, ita de hac Monarchia constitutum esto.

Monarchia Persarum destructa mansit vsque ad Arsacem Parthum, per annos centum, cuius posterii dicti sunt Arsacidæ.

Berosus Chaldæus, Sacerdos & historicus. Huius filiam Sibyllam Babylonicam fuisse ait Iustinus Martyr in parænetico. Seriem regum Assyriæ, & aliorum à diluuiio ferè vsque ad Iosue, item gentiū origines Græcis explicauit, Chaldaicam suam historiam libris tribus comprehensam dicit Antiocho Seleuci Nicaenensis filio & successori. *Tatianus orat. contra Græcos*, scripsit, & de posteris Noe, quos ad Nabulassarum Babyloniurum regem Nabugd, patrem perduxit. *Ioseph. lib. 1. contra Apionem*. libri eius hodie minimè extant vt apparet è fragmentis ipsius apud veteres repertis. Quare ij, quos Annius ei^o nomine produxit, sunt adulterini.

SV in hac Persarum Monarchia, præcipuè post celebrem illam Græcorum de Persis victoriam per centum quinquaginta annos, deinceps cadentibus sensim Perficis Græcæ res mire augetur. Quin & artes florent atque adeo ad summum perueniunt, vsq; ad Alexandri tempora. *In disciplinis Mathematicis* excelluerūt Eudoxius, Euclides, Nichomachus Aristotelis f. *Philosophi* Ionici & Italici vsq; ad Socratem multi, qui primus philosophiam à rerum cœlestium & naturalium contemplatione ad vitam & mores reuocauit. Hinc Plato, Aristoteles, Theophrastus, Xenocrates, Polemon, Crantor &c. *Medici*, Hippocrates, Theofalpus eius f. *Oratores* Pericles, Gorgias, Thrasimachus, Hippisus, Protagoras, Isocrates, Lysias, Demosthenes, Aeschines, Antiphon, Antocides, Hyperides, Dinarchus, Iseas, Demades, Demetrius Phalereus.

Pœta tragici, Aeschylus, Sophocles, Euripides. *Comici*, Cratinus, Aristophanes, Eupolus, Diphilus, Philemon, Menander. *Historici*, Herodotus, Thucydides, Xenophon, Philistus, Ephorus, Theopompus, Timæus, Calisthenes.

In mechanicis statuarij, Lysippus, Cares, Phidias, Polycletus, Praxiteles, Ctesias, Dinomenes, Cymon, Myrois, imò verò tunc pictura & statuarie artes in Græcia cœperunt. *Plin. lib. 36. cap. 5.*

Plastæ, Lysistratus, Dibutades.

Pictores Apelles, Protogenes, Polygnotus, Parrhasius, Aristides Thebanus, Paralus, Xeusis qui vmbra inuenit, ex Quintiliano.

Architecti, Diocrates, qui Alexandriam Aegypti construxit, Cresiphon Gnofius, qui templum Dianæ Ephesinæ. Philo, qui Pyreum Atheniensium.

Sculptores, Alcamenes, Agoracrites, Scopas, Bryaxis, Timotheus, Leochares, Pythis.

Musici, Aristoxenus, Timotheus, Anaxarcus, Damon.

In re militari, Epaminondas. & Pelopidas Thebani, Timotheus

MONARCHIA PERSARVM PER ANNOS CENTVM QVINGVAGINTA SÆCVLO.

Anni mundi.

3797

3797

Anni vsq; bis cond.

417

1. Mac.

428

k Monarchia Macedoniæ patuit à mari Adriatico in Indicum vsque, trans Gangem ad Emodios montes. Hieron. in 7. cap. Dan. quæ area Daniel. 2. Incepit an. mundi. 3785.

Alexander Magnus annos sex post confectum Darium. Alioqui imperauit an. 12. 1. Mac. 1.

Iaddo Pontifice.

Prophetis in Malachia cessantibus.

Sex annis totis pugnatū de summa rei post Alexandri mortem.

Anni mundi.

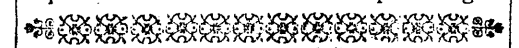
3785

3785

3791

motheus, Chabrias, Iphicrates Athenienses. Et paulò ante Pausanias, Lyfander, Agefilus Lacedæmonij, Timoleon, Corinthius, vt bellis Perficis aliquanto prius Temistocles Aristides, Cymon, Miltiades, Conon, Myronides, Pericles, Gelon Siculus Diomedis filius, & aliorum alij.

Athenienses paulò ante mortem Socratis 24. literis vt cœperunt, cum antea duntaxat sedecim vsurparēt. *Nangiac.*

k ERATOSTRATVS, vt nobilitaretur aliquo facinore, incendit templum Dianæ Ephesinæ, qua nocte natus est Alexander. Vnde vates augurati sunt illa nocte natam pestem Asiæ. *Cicero 2. de Natu.*

Alexander, Illyricis, Thracibusque superatis, victa Græcia, Thebisque subuersis, traiecit in Asiam, & fugatis Darij ducibus, urbem Sardis cœpit: posteaque capta India, & vrbe Alexandria condita, cum triginta duos haberet ætatis annos, & duodecimum Imperij, in Babylone veneno periit. *Hieron. in Daniel. 11.*

Id vnum ei ex animi sententia nõ cessit, quòd Mimantem (montem opinor in Istmo Corinthiaco) fodere non potuit. *Pausan. lib. 2.*

Vt olim Hebræis mare rubrum, Alexandro mare Philyium cessit, aliam viam non habenti, cum eius opera Deus vt ad destruendum Persarum imperium decreuisset. *Ioseph. lib. 2. Antiq. cap. vit.*

Cum perexigua manu. i. cum 32. millibus duntaxat pedum, quatuor millibus & quingentis equitibus, 180. nauibus orbem terrarum vtrum vicisse an aggredi ausum fuisse sit mirabilis rectè dubitatur. Tribus prælijs quinque decies centena millia equitum pedumque; Persarum consumpsit. *Oros. lib. 1. cap. 17.* Milites, quorum ope orbem subiecit, Argyraspides nominantur.

Regni septimo Monarchiæ Græcorum locū dedit. Eo enim occupata est Babylon, & Persæpolis Persarum regia, Dariusque interfectus, à Besso. Octauo se dat luxui & amicos perimit. Nono petram Aornon cepit & Taxilem Indorum regem. Decimo Porum regem quoque Indorum vicit. Duobus reliquis legationes omnium ferè gentium audit & moritur.

Vsque ad Hispalim in Orientem & ad Iaxartem fluiuium Septentrionem versus arma tulit, de cuius gestis omnibus Arianus & Curtius.

Concessit Manassi fratri Simeonis Iusti, vt in monte Garizim templum Hierosolymitano simile apud Samaritanos extrueret, Atq; inde Schismatis implacabile seminariū.

Aera Alexandri magni dicitur principium imperij eius, siue primus annus principatus eius, à quo ducta est plerisque scriptoribus annorum notatio.

Sic Syri & ceteri Orientales annos suos numerant, vt Moses Mardenus Masio retulit. Sic Hebræi sepe. *Seder Olam & Cabbala hist.* Eūque fuisse notat ante Christi natiuitatē an. 328.

Romani iam in centesimo & tricesimo milliario fere ab vrbe contra Samnites bellum gerebant.

Dum Orientem Alexander subigeret, Italiam præsertim Samnites Romana iniquitudo fatigabat. Agis Spartanorū rex cum rebellante Græcia Antipatri fortissimas copias. Alexander rex Epiri Lucaniam & Brutiam, Zopyrion Alex. præfectus Scythiam. *Oros. lib. 3. cap. 17.*

Carthaginenses bella cum Siculis gerebant, quæ & continuarunt.

nuarunt, donec post mortem Agatoclis in Siciliam à Pyrrho Epiri rege ab Italia accersito terrestri naualiq̄ue certamine sæpi victi, nouissime ad Romana bella conuersi sunt. Idem lib. 4. cap. 6.

Tum consules aut dictatores erant bellicis laudibus clari M. Valerius Coruus, C. Marcius Rutilius &c. *Linus lib. 9.* Aristoteles & eius discipulus Theodectes, ad quos Grammaticæ principia referuntur.

Aristoteles primus Philosophiam à figuris & numeris vindicauit, quibus eam Platonici & Pythagorici verius velabant, quàm docebant, ita instituta & in artem reducta logica, vt ad disciplinas clarius & aptius esset organum. Vnde Physica, Metaphysica & cætera Aristotelico more tractata figurarum & numerorum subtiliore cognitione non amplius indigent.

Metaphysica separauit à Physicis. Antea enim omnia confusè tractabantur, adeo vt Physica Metaphysicam in se quodam modo contineret.

Ante hunc insignis Geographiæ inscitia, quæ postea expeditionum Alexandri in vitam Asiam beneficio emendata est. Vnde & ipse in Meteorologicis, & alibi de terrarum regionibus, locis, fluuijs &c. loquitur, vt cæcus de coloribus. Minorthea siue Thalassaridis Amazonum regina.

Canistius & Philonides vno die mille ducenta stadia currerunt. (i. 75. leucas) Theophrastus.

Non longè post Alexandri mortem Aristoteles Philosophus, & deinde Demosthenes orator vita functi sunt.

Bardi apud Gallos melodiarum poetæ ad lyram & organa cantant de hominum virtutibus & vitijs. *Diod. lib. 6.*

Disciplinas nefas esse existimant literis mandari: in reliquis fere rebus, publicis priuatique rationibus Græcis vtuntur literis. *Cæsar lib. 6. de bello Gall.* Eas puto in Galliam delatas à Phocensibus, qui tempore Cyri profugerant in has partes & Massiliam condiderunt. Atque hinc Semnotheorum, Saronidarum, Druydum, Bardorum, apud nos stulta disciplina. Disciplinarum capaces, cum non essent Germani ab octingentis annis duntaxat. à Carolo nostro Magno, vt ipsimet affirmant, suam linguam literis cœperunt exscribere & cum Christiana religione musas excipere, vt non sit querendum quibus hoc tempore tum illi literis vterentur. Literarum secreta (inquit Tacitus) viri & fœminæ pariter illic ignorant.

Angli & Scoti absurdè Druydas suos faciunt, contra omnium historicorum fidem.

De Magia Hoflanes tempore Alex. Magni scribit. Magiæ plures species constituit. Vnam, quæ umbrarum inferorumque colloquia promittit, alteram, quæ ex aqua, spheris, aëre, stellis, pelui, lucernis, securibus multisque alijs modis diuinare docet. *Plinius.*

Apelles pictor, Lyfippus statuarius, à quibus solis pingi & fingi volebat Alex.

Istorum successiones prefunctoriè duntaxat memoramus, quia eorum enumeratio nihil confert ad Scripturæ historias. Secus habet de Syriæ regibus & Aegypti, propter gesta Machabæorum & vaticinationes Danielis.

Satis autem est nosse Monarchiam hanc in posteris Alexandri durasse vsque ad Iulium & Augustum Cæsares, sub quibus quarta cœpit, per annos ferme trecentos.

Tum enim primum cum reliqui orbis præstantiori parte, Alexandri vniuersa posteritas imperio Romano subiugata est.

Anni vr bis cond. 428

434

Anni mundi. 3791	REGES GRÆCIE ET MACEDONIAE.	Anni mundi. 3791
------------------	-----------------------------	------------------

Anni vr bis cond. 434	1 * Philippus Arideus frater Alex. Mag. nothus an. 7.	Anni mundi. 3797
	2 Cassander an. 18.	
	3 Antipater & Alex. an. 4.	
	4 Demetrius Antigoni an. 6.	
	5 Pyrrhus mensis 6.	
	6 Lyfimachus rex Thraciæ an. 6.	
	7 Ptolomæus Ceraunus mens. 3.	
	8 Antipater an. 1.	
	9 Sosthenes mens. 7.	
	10 † Antigonus Gonatas an. 36.	
	11 Demetrius an. 10.	
	12 Antigonus Dofon an. 12.	
	13 Philippus an. 42.	
L. Marc. S.	14 Perseus vltimus an. 10. Quem Lucius P. Æmilius biennio ante principatum Iuda Machabæi vicit.	3944
582	Summa an. 147. mensis 6	

ta est. Nam pridem L. P. Æmilius Perseum vltimum Macedoniæ Regem vicerat: Scipio Asiam: Lucius Sylla, Græciam: Pompeius, vt cæterorum terrestram victorias, Pontum, Armeniam, Albaniam, Colchidem, Hemochiam, Cappios, Iberos, Parthos, Arabas atque Iudæos, cum magno sui terrore ceperat.

Ab Augusto etiam Aegyptus, & cetera imperij subactæ regiones in formam prouinciarum redactæ sunt, vt iuxta oraculum Esaiæ 11. & 19. Apostolis Christi liberū iter sterneretur ad prædicandum in omnes gentes Euangelium.

Romæ sub mortem Alexandri magni bellum Samniticum infeliciter à T. Veturio & Sp. Posthumo confectum.

* Alexandro mortuo, Perdica occiso, Antipater & Craterus se reges Macedoniæ gesserunt. His mortuis Cassander Macedoniam occupauit interfecta Olympiade Alex. matre, Roxane cum Alex. filio capta. Cassandri filijs mortuis, posteritas Antigoni Macedoniam obtinuit, nempe Antigonus 2. Demetrius 2. Philippus, Perseus captus à Romanis.

Antigonus 1. Philippi Nothus minorem Asiam & vicinas regiones vsque ad Syriam tenuit.

Phocion iniusto iudicio Atheniensium Cassandro regi Macedoniæ gratificantium veneno sublatu est, *Plutarch.* Decimo quarto anno post Alex. mortem Cassander funditus tollit stirpem regiam & Seleucus Nicanor Asia potitur.

Decimo septimo apud Ptol. Lagi Demetrius Phalereus Theophrasti disc. agit, vt Democratia reddatur Atheniensibus.

Cum Macedones mortuo Alexandro Arideo regnum detulissent (commissa tamen Antipatro regni administratione, vnde Antipatrum Alexandro successisse scribit Suidas, *In Antig.*) Græci non ferentes diutius suas res à Macedonibus teneri, statim arma ceperunt, & post discrimina multa præliorum, dominatu tyrannorum liberati sunt. *Paulan. lib. 1.*

† Atheniensibus Democratia reddita est ab Antigono Gonata. Nam post mortem Alex. potentiores Græciæ ciuitates defecerunt. Primi Athenienses adiunctis Sycionijs, Argis & Corinthijs. *Oros. lib. 3. cap. 21.* Huius autem nepotes regnum Macedoniæ tenuerunt, donec ad Romanos translatum est.

Post Delphicam pugnam Galli iterum Macedoniam inuadunt.

Zeno Citticus stoicorum auctor. Cleanthes eius discipulus & successor, præceptor Crispipi & Antigoni regis.

Epicurus Atheniensis, de quo æqualium aliquis, Cum porci loquentur eadem cum Epicuro dicent.

Neocles Epicuri frater, qui & sectam fratris similem introduxit.

Strato Lampfacenus Theophrasti successor tertius ab Aristotele, Epicuro cum suis asperis, insectilibus, leuibus & hamatis corpusculis resistit, docens omnia naturæ moderatione ferri.

Duos autem errores inter se contrarios constituerunt Epicurus & Zeno, quo tempore Romani bellum cum Pyrrho Epirotarum R. sumperunt, annis 26. post Alex. mortem sub Olymp. 126.

Vnus enim in corpore, alter in animo summum bonum posuerunt, quod in Deo solo est.

Hac de causa Arcefilas primus occultata sententia sua nihil aliud istos, quàm refellere statuit, nouorum Academicorum

corū auctor factus, à Platone quartus, cui Xenocrates successor, deinde Palemon, deinde Arcefilaus, *Aug. epist. 56.*

Neleus Sceptius Aristotelis Theophrastique bibliothecæ successor, vtriusque philosophi libros Sceptim comportauit. Hi deinde in fossi terræ metu Attali, qui tum vndeunque comparatis libris bibliothecam Pergami instituebat, negligenterque diu habiti, tandem ab Apellicone Teio emuntur, sed carie situque exesi, ab eoque male correcti ad vsque Syllam Athenis delituerunt, donec eos à Sylla Romam translatos Tyrannion Grammaticus & Andronicus Rhodius tabulis etiam. editis euulgarunt. *Plutarchus in Sylla.*

m Lyranus in Daniele, & initio commentar. in Machabæos secundam Alexandri successionem Asiæ minoris Reges (non Thraciæ & Ponti) facit. Ego quia eosdem reperio fuisse Asiæ & Syriæ reges, & Scipionem dictum fuisse Asiaticum, quod Antiochum Magnum superasset, omnino censeo quaternarium Danielis replere reges Ponti.

Habuit quidem multos alios successores, nempe 12. secundum Diodorum inter se monarchiam partientes, Alexander, qui orbem sibi in multas toparchias diuiserunt, *Iustini. hist. lib. 13.* sed tantum quatuor, post 14. an. à morte Alexandri obtinuerunt & peruenerunt ad iustum regni titulum, reliquis mutuis cædibus consumptis, *Diodor. lib. 18. 19. & 20.*

Lyfimachus à rege Gerico victus & captus liberaliter dimittitur, & vicissim concedit, vt ad Istrum Getæ populi Asiatici sedes haberent, regi filia sua in vxorem data. *Pausan.* Tumque ad Istrum regionem Byzantio vicinam occuparūt, & Græcis noti fuerunt.

Lyfimachiam in Thracia condit.
n Duæ autem successiones extremæ tantum attingunt Scripturas, quoniam Iudæa Syriam ab Aquilone, & Aegyptum ab Austro habens, nunc ab huius, nunc ab illius Regibus tenebatur, & Scripturæ propositum est non externorum, sed populi Domini historiam texere.

Daniel vndecimo cap. res describit Regum Asiæ siue Syriæ & Aegypti, à Seleuco Nica. & Ptolomeo Lagi per ordinem vsque ad Demetrium Soterem, & Ptol. Euergetem secundum. De Ant. Epiphane duas visiones 8. & 11. cap. habet. Reges aquilonis vocat reges Asiaticos, Austri Aegyptios ratione situs Iudææ.

Tentatum est de summa rerum septem annis post Alexandri mortem. Tandem post 28. obtinuit Seleucus cum sua posteritate & Demetrio rege Asiæ superato vnum fecit imperium Asiæ & Syriæ. *Polyb. lib. 2.*

Indi post mortem Alex. Sandranotto duce, Macedonum præfectis iugulatis iugum excutiunt. Cum eo Seleu. Nicanor pacem firmavit. *Oros. lib. 3. cap. 21.*

Sic Græci, præsertim Athenienses & Aetoli. Græcorum regnum à 12. anno post mortem Alexandri, quo Seleucus Asiæ diadema capiti suo imposuit, numerare incipit Machabæorum historia. Quod in contractibus sæpe secuti sunt Iudæi. Hinc etiam Ptol. annos secundum Chaldæos numerat. Sunt ergo anni Seleucidarum potius quam Alexandri magni.

A morte Alexandri Ediffeni & multi Orientales sua tempora numerant. *Nangiacus.*

Aera, quam Ptolomæus lib. 11. cap. 7. Alm. vocat secundum Chaldæos, cum Regno Seleuci, non Alexandri incipit.
o Seleucus

Anni vr bis cond.

434

434

Secunda

Alexid. successio.

Tertia.

436

REGES THRACIAE ET PONTI.

m Lyfimachus vsque ad Mythridatem, quem Pompeius Magnus domuit.

REGES SYRIAE BABYLONIAE & ASIÆ.

De quibus omnibus Appianus in Syriacis. Quorum postremo Pompeius regnum ademit. *Iustin. lib. 40.*

Anni mundi.

3797

3797

Anni vr bis cond.

436

2. Mac. 3.

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

468

o Seleucus Nicanor an.

23.

Iaddo pontifice, deinde Si-meone Prisco,

Ptol. Lagi Egypti rege.

Macedonia Arideo, Casandro, Antipatro, Alexandro, Demetrio, Pyrrho, Lyfimacho per ordinem regibus.

2

p Antiochus Soter an.

19.

Eleazaro pontifice.

Ptol. Philadelpho Egypti rege.

Ptol. Cerauno, Antipatro, Sosthene, denique Antigono Gonata Macedoniae regib.

Anni mundi.

3797

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

3829

o Seleucus terræ spatium inter Meotim & Hyrcanum mare frustra tentat perferdere. Vrbes 38. condidit, è quibus in Syria quatuor Seleuciam, Pieriam, Laodiciam, Antiochiam & Apameam, dictas ideo sorores. In eas itemque Edeffam, Berocam, Pellam Iudæos transfert, ius eis ciuim & municipalem ordinem cum Græcis æquali honore concedens. *Ioseph. contra App. & lib. 12. Ant. cap. 3.*

Tanto fuit robore vt Taurum Furentem, qui sacrificium effugerat cornibus prehensum tenuerit, & proinde pro insigni cornua habuerit. Stratonice suam vxorem filio Ant. in matrimonium stultus pater tradidit, quod eius amore Erasistratus Medicus ipsum deprehendisset ægrotare. *Suidas.*

Papyrius Romæ primum solare horologium fabricat. Romani Samnites, Marfos, Umbros & Pelignos superant.

Tonfores primum è Sicilia P. Ticinius Romam adduxit. Bactriani & Indi à Syrijs debellatur.

Mago Carthaginensium dux pater Hasdrubalis.

Agatocles in Sicilia regnum occupat annis 20. post Alexandrum, siue anno 7. post ipsius mortem. *Diod. Praef. lib. 18.*

Callias ad eius gratiam scripsit sacram historice libertatis veritatem primum omnium prodens. *Suidas in Callia.*

Timeus Andromachi filius contra, Agatoclem multis criminibus oneravit. *Idem in Timeo.*

In hoc regum Syriæ catalogo Ecclesiastica ferè commemorabimus. In regibus autem Aegypti profana.

Hieron rex Syracul. post Agatoclem. *Pausan.*

Timochares Mathematicus Alex. quem citare solet Ptolomæus.

Galli Senones vocati à Samnitibus an. vrbs 463. Cæcilium prætozem, septem tribunos militum, multos nobiles, & 13. millia militum trucidant. Ita quotiescunque Galli exarserunt, totis opibus suis Roma detrita est. *Oros. lib. 3. c. 20.*

Appius Claudius consul Romanorum primus ob motus Tarentinorum, Carthaginensibus bellum intulit & vicit.

Pyrrhus ex Italia in Siciliam traicit, quam Cartaginenses infestabant. Rebus compositis, Heleno filio, que ex Agatoclis filia susceperat, regnum Siciliæ velut autum tradit. Sed paulo post Hieron rex contra Cartaginenses creatur. Bellauit cum Romanis an. 4. ab anno vrbs cap. 470 ad 474.

Macedoniã subegit electo rege Antigono. Indeque Græciæ & Asiæ regna meditatur, donec saxo de muro ciuiudam vrbs occiditur.

Eo mortuo varij motus bellorum in Asia, Græcia, Italia. Gallogræci in Macedonia res magnas gerunt.

Erasistratus Seleuci medicus.

Nomen Romanorū post Pyrrhum clarum esse cepit, qui cum extra Italiam nondum arma mouissent, contra Afros bellum primum suscipiunt Appio Claudio Q. Fulvio Cofs. In Sicilia contra eos pugnant, Appio de Afris & Hierone rege Siciliæ triumphante.

p Berosum ad hunc suam Chaldaicam historiam tribus libris comprehensam scripsisse iam ex Tatiano docuimus.

Bellum Tarentinum Pyrrhi ductu gestum. In eo P. Valerius Leuinus, Conf. victus, exercitu ipsius noua Elephantorum acie confternato.

Turrenus Tusciæ rex sub annum vrbs 470. vrbs Hetruriae Romanis dedit & sic regnum Tusciæ finitum est. *Cato de Orig.* Vbi & Hetruscos ait literas Latinas noluisse recipere.

	Anni vr bis cond.		Anni mundi.
q Hic aduersus Philadelphum plurima gessit bella totis & Babylonis & Orientis viribus. Parthi ab eius interim imperio recedunt, Arsace principe, à quo reges Parthorum deinceps Arsacida, de quibus Iust. lib. 41 & 42. Ergo circa an. 100. Alexandri Maced. (200. vitiose habet Nicéphorus) primus Parthis libertatem restituit Arsaces, cuius deinceps posterius Orientis imperium tenuerunt annis amplius 400. vsque ad Artabanum. Quem anno Domini 200. Seucro imperatore Artaxerxes Persa vicit, & Persis imperij gloriam in Oriente restituit, quam annis 400. vsque ad Cozroem regem ab Heraclio deuictum seruarunt. Postea Saraceni in Oriente &c. Romani Philadelpho auxilia offerunt. Bos Romæ locutus est. Ingens ille Rhodiorum colossus concidit. Spartiatæ à Macedonibus bello premuntur. M. Gerineus Achæorum dux primus. <i>Polyb. lib. 2.</i> deinde Aratus Syconius, qui Corinthum tyrannide liberauit & Megaram ad Achæorum societatem compulit. <i>Ibid.</i> Flora meretrix hæredem populum Ro. nominat. Vnde Floralia festa, vt omnia bene desisterent. <i>Plin. lib. 18. ca. 29.</i> Antigonus Atheniensibus reddit libertatem. Arsaces Darum oppidum munitissimum cõdit. Persiam, Mediam & cætera Orientis regna occupat, cuius posterius multa cum Romanis bella gesserunt vsque ad annum Domini 200. circa quem Artaxerxes Persa victo Artabano postremo ex Arsacidarum familia Parthorum rege Persis veterem imperij gloriam & nomen reddidit. Eodem fere tempore res & potentia Parthorum, Carthaginensium & Romanorum incipit. r Eumenes Bithyniæ rex Asiam inuadit. Lisidas Megalopolitanorum dux. Armenes Cappadociæ rex. Viridomarius Gallie, Hiero Sicilie, Orgiagontes Galatiæ. f Machabæorum historia hoc rege apud Hebræos incipit. Inter Euergetem Aegypti & Seleucum, & Antiochum magnum eius fratrem Gallogræcis fretum & Eumenem Bithyniæ regem varia fuisse bella. Rex Capadociæ Artamenes. t Cepit Iudæam. Aegyptum armis inuasit. ob plurimorum cædes Hierax dictus. Hunc Romani victum ad Thermopylas tributarium faciunt, qui fauentibus Aetolis cum 60. millibus Græciam ingressus fuerat, & omnis cis Taurum Asia spoliant, per Scipionem fratrem Africani, qui propterea Asiaticus cognominatus est. Euphorion præfectus bibliothecæ ab hoc Ant. instructe. <i>Suidas.</i> Rabbenu Haccados Antiocho charissimus, vt scribit Rabbi Leui Daniel. nisi mendose nomen Antiochi pro Antonini irrepserit. Nam fuit hoc nomine charus Seucro & Antonino imperatoribus, qui Iudæos plurimum dilexerunt, vt scribit Hieronymus in Danielis 11. cap. cuius liber à Rabbi Mose Haddarlan in Berefchit Rabba ad octauum cap. Genesios citatur. vbi ille per modum Dialogi Antonino imperatori multa legis sacramenta pandit. Quod etiam innuit Rabbi Mose de Kotfis præfatione in Sepher Mizuoth. Deus, inquit, dedit gratiam magistro Haccados apud Antoninum imperatorem. Ideoque collegit vniuersos terrarum sapientes, & cõstituit sex ordines Misna (contextus Talmudici)	487	q Antioch. Theos an. 15. <i>Menasse pontif.</i> Arsace primo rege Parthorum.	3840
	502	Philadelpho Aegypti, deinde Euergete. Antigono Gonata Macedonia.	3863
	502	r Seleucus Callinicus	3863
	522	an. 20. <i>Simone Iusto pontif.</i> Arsace primo rege Parthorum. Euergete Aegypti. Antigono Gonata, Demetrio, & Antigono Dosone Macedonia.	3883
	522	f Seleucus Ceraunus	3883
	525	an. 3. <i>Simone Iusto pontif.</i> Arsace, deinde Mithridate rege Parthorum. Euergete Aegypti. Antigono Dosone Macedonia.	3886
	525	t Antiochus Magnus	3886
	561	frater an. 36. <i>Onia pontifice.</i> Euergete Philopatore & Epiphane Aegypti reg. Mithridate rege Parthorum deinde Papano siue Phartate & post 12. annos, Pharnace. Antigono Dosone, deinde Philippo Macedonia.	3922

	Anni vr bis cond.		Anni mundi.
	561		3922
	573	a Seleucus Philopator qui & Soter an. 12. <i>Onia pontifice.</i> Pharnace, deinde Mithridate 2. Parthorum regib. Epiphane Aegypti. Philippo Macedonia. deinde Perseo.	3922 3934
	573	b Antiochus illustis, siue Epiphanes, Seleuci frater non filius sic vt Suidas putat an. 11.	3934
	584	Mathatia deinde, Iuda Pontif. & duce.	3945
		dici) iuxta præscriptum in Cabbalæ, &c. Philopomenes Achæorum præfectus Lacedæmonis muros diruit, Lycurgi leges antiquat, quæ 600. annis steterant, Spartanos ad Achæorum mores traduxit. <i>Plut. in Lycurgo & Philop.</i> Annibal à Romanis victus ad Ant. Magnum sese in Asiam proripuit, ex Italia decessit post sextum decimum annum qui erat vrbs 547. <i>Lini. lib. 30.</i> Deinde in Cretam, Mox ad Prusiam Bithyniæ regem fugit, apud quem veneno perijt ætatis 70. Quo annoduo alij insignes Imperatores in exilio mortui sunt Philopomenes Græcorum & Scipio Africanus Romanorum <i>Iouius lib. 1. viro. illust.</i> Prusias eius commento iniectis in naues hostiles scyllibus serpentibus plenis Eumenem regem Asiæ vincit. Diophanes Achæorum imperator Lacedæmonios infestat. Romani subacta vniuersa Iberia Græcis libertatem donant. Galatas siue Gallogræcos imperatore Manlio in Asia subdunt potestati, quod Antiocho Magno superpetas tulissent. Duobus regibus Philippo & Antiocho victis haud multo post Carthaginem subactam, summa imperij, quæ fuerat per ordinem penes Assyrios, Babylonios, Persas, Macedonas, ad pop. Rom. peruenit. <i>Velleius lib. 1.</i> Aetoli Antiocho fauentes libertatem amiserunt, quam illibatam aduersus dominationem Atheniensium & Spartanorum inter tot Græciæ ciuitates retinuerant. Græcia bellis scinditur, quæ eam perdiderunt & Romanis subiecerunt. Gemmarum luxuria primum deuicta Asia Romam infertur. Prusias Bithyniæ, Achæus Tauri, & eius frater Attalus Asiæ reges. Bellum sociale inter Achæos & Aetolos. <i>Polyb. lib. 4.</i> Bellum Syriacum inter Antioch. & Ptol. <i>Polyb. lib. 5. Iust. 30.</i> Quo anno terra quinquages septies mota. <i>Plin. lib. 2. cap. 84.</i> Antiochus scopam Aetolorum prætozem ad Iordanem fluuium vincit. <i>Liu. lib. 4. dec. 3.</i> Lysimachiam dirutam restaurat. <i>Appia.</i> Masinissa à Syphace regno pellitur. Syphax cum Asdrubale à Scipione deletur & Romam captus mittitur & Masinissa paterno regno restituitur. Eumenes Attali regis frater Eumeniam condit. a Seleuci ætate, cum Onias esset pontifex, Heliodorus ad spoliandum ærarium sacrum Hierosolymam missus est. Nec attendit ad patrem, qui dum missis exercitu templum Didimei Iouis ad diripiendum aggressus esset, concursu incolarum cum omni militia interfectus fuerat. Eucratides Bactrianorum rex, de quo Iust. lib. 41. Mythridates quintus Parthorum rex fratri Pharnaci successit. Res magnas gessit. <i>Ibid.</i> b Antiochus Nobilis siue Epiphanes traditus fuit à Magno, Romanis obses. Audita autem patris morte & inertia Seleuci fratris elam in Syriam venit, & ab aliquibus ciuitatibus receptus tandem regnum obtinuit. Vnde inter posteros eius & fratris longa fuit de regno concertatio successioque vicissitudinaria.	

Post bellum Macedonicum Elymaidam in Perside profectus est, vt templum Dianæ expoliaret, in quo velamina aurea & loricas & scuta Alexandrum reliquisset rumor erat. Sed ab Elamitis fugatus, in furorem versus agitari curram in Hierusalem præcepit. In itinere horrendo morbo, qualis imminet impijs Ecclesiæ hostibus, periit.

Seditione apud Iudeos propter pontificatum orta, in qua Onias pontifex, Tobiaz liberis vrbe expulsis, superior fuit, illi Epiphaniem aduersus urbem duxere, iam pridem consilia agitantem, vt eorum vrbe potiretur. Tumque Onias & Ananias eius frater ad Ptolomæum Philometorem qui tum ab Antiocho dissidebat, profugit & in Hieropolitarum agro urbem aliam & templum condit, structura omni, ad eam quæ Hierosolymis erat, conformata. *Niceph. lib. 1. cap. 6. Ios. Antiq. lib. 12. cap. 6. & 7. de bell. cap. penult.*

Veniens Hierosolymam Iasonem in exilium mittit & Menelaum in pontificatum sufficit. Non multo post Menelao amoto Lyfimachum fratrem eius pont. creat.

Andronico Iudæam regendam commisit, quem postea ob Oniam pontificem interfectum occidit.

Iterum veniens Hierosolymam expoliavit templum, collocato in arce præsidio Macedonum. Et quoniam aliqui ciuium Philometori fauebant, intra triduum ferè octoginta millia interfecit, & quindecim millia vinxit.

Paulo post misti qui tributa exigent & auferrent cultum Dei, in templo collocantes Iouis Olympij simulachrum & suas statuas sublatis sacris vasis, altarique aheneo.

Istius persecutiones & tyrannis narratur. 1. Machab. ad caput vsque 6. in quo interijt. Sed quam misere cap. 9. lib. 2. Hebræi in Tractatu de Diuortijs, aiunt perijisse Musca, quæ in eius nares inuolarat, & maximo cruciatu eius interiora sensum depascebatur.

Idolū à se erectū Iudæos colere iussit propositis pœnis, libros sacros in publicū rogū ferre, Mosis lectione, Circūcisione, omnis religionis vsu abstinere, sese ad Gentium ritus plane componere, vesci cibis lege vetitis &c. In Iudæa Philippum ducem, in cæteris sui regni prouincijs alios præfectos reliquit, qui rem vrgerent & delatoribus præmia ampla persoluerent. *Iospon. & auctor libri de regibus Israel.*

Veteris testamenti Antichristus. *Dan. 11.* propter insolentiam à Græcis dictus est Epimanes. i. furiosus.

In templo Domini, Iouis Olympij simulachrum statuit. In Samaritano Iouis Hospitalis.

Primus sacerdotium summum vendidit & cōtra morem viuos viuis in eo substituit.

Tum plurimos puduit esse Iudæos. Vnde ædificabant Gymnasia Hierosolymis, in quibus profana Theologia & literæ docerentur. Inducebāt sibi præputia herbis, medicamentis, alijsque artibus, ne circumcisio appareret.

Samaritæ, quise antea cognatos Iudæorum fatebantur, templum suum Garizim Dei esse negauerunt.

Mathatias & quinque filij hic incipiunt pro aris & religione arma capere, aras idolorum euertere, immolates interficere, pueros non circumcisos circumcidere, & regnum Iudæorum exuclitare.

Eleazarus senex, septem fratres & mater Anna martyrio coronantur, dijs libare, suillam edere, patriam legem deserere recusantes. Horū exempla multi sunt secuti, vide à 1. ca. lib. 2. Mach. vsque ad 10. Nam etiam illo libro res istius describunt.

Vbi obseruandum duos libros Machabæorum à diuersis esse

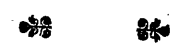
Anni vr bis cond.

573

Philometore Egypti.

Mithridate 2. Parthorum rege.

Perseo ultimo Macedoniae rege.

584

Anni mundi.

3934

3945

Anni vr bis cond.

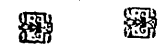
584

Antiochus Eupator

Iudæ Machabæo pontifice & duce.

Philometore rege Egypti.

Mithridate 2. Parthorum.

584

1. Mach. 6.

586

Anni mundi.

3945

3945

3947

esse scriptos de eadem fere re. Superest etiam in biblijs Græcis tertius, sed is primo loco vt primus tertio collocandus erat. Nam describit quæ præcesserunt Machabæorum tempora annis circiter 50. sub Antiocho magno, dum Ptol. Philopator apud Aegyptios rerum potiretur. Secundus autem ideo primum præcedere debuit, vt & indicat Euf. in Chronicis, quoniam tractat propriè gesta Seleuci Philopatoris & Antiochi Epiph. Cum primus persecutionibus tantum eorum delibatis, iam à 6. cap. ad 16. ad describendas res sex aut septem successorum Ant. Epiphanis progrediatur.

Quartus est vmbatica & Philosophica cuiusdam Iosippi commentatio de martyrio matris Annæ & 7. fratrum &c. Eusebius autem in Chronico videtur significare se in tres primos tantum incidisse. Vbi sine Iudicio quidam Germani notarunt Eusebium de nostris non locutum.

Athanasius in Synopsi hunc quartum legit & inter Apocryphos recensuit.

Est alius quartus qui continet historiam 31. annorum .i. Iohannis Machabæi, qui Hyrcanus nominatus est, eiusdem argumenti, ac decimus tertius Antiquitatum Iosephi.

Tertij, vt Canonici meminit Athanasius in Synopsi, Eusebius in Chronicis & Clemens Apost. cano. 84.

Antiochus impius vetuit legem Mosis publicè legi. Nempe antea lex pro numero ferè Hebdomadam anni, distributa in 53. sectiones, siue parashot (quatum singulæ constant 136. versibus) singulis Sabbathis legebatur. (*Act. 13. & 15. & Iosph. lib. 2. contra Apionem*) Cæterum tunc earum loco, decerptæ sunt è Prophetis libris totidè sectiones, quæ antiquæ diei lectioni sensu congruerent. Quare etiamnum hodie quauis deserit Antiochi tyrannicum edictum, inter Iudæos mos perseuerat, vt Sabbathis post diei legalem sectione canat Prophetiam: quam vocat haphara, q. missam siue missionem, Ea enim absoluta plebem dimittunt. *Elias in Tysbi.*

Paulus Aemilius triumphat de Persis & Macedonibus.

Popilius à Romanis mittitur in Aegyptum, qui Epiphaniem iubeat Aegypto & Asia excedere.

Macedonibus capto Perseo rege & Illyrijs Romani leges dederunt, vt liberi essent & dimidium tantum tributo rem, quæ regibus suis soluisent, sibi præstarent.

Eupatoris in Iudæos gesta. 1. Mach. 1. 6. & seq. & 2. Machab. 10. &c. Hi enim duo sunt Antiochi, qui infestissimo fuerunt animo aduersus Dei religionem, quod etiam Daniel prænuuntiarat.

Istorum temporibus regnabat apud Aegyptios Ptolomæus Philometor. 2. Mach. 9. cuius regni anno decimo Iudas Machabæus templum, quod Gentes sub Antiocho contaminauerant, repurgauit, altari nouo nouis è lapidibus instaurato.

Deinde eius *εγκαίνιστον* magna letitia celebrauit & à posteris annuatim celebrari imperauit. 1. Mach. 4. Quod duo Christi adhuc Iudæi multa cum religione seruabant. *Ioan. 10.*

A tempore purgati per Machabæum templi Iudæi nunquam deinceps leguntur idola coluisse. Itaque exilium, quod miseri hodie perferunt, non suæ Idololatriæ, sed Christi impiè crucifixi peccato ascribant necesse est. *Vide Osee 3. cap.*

Eupator pacem cum Iudæis agitare coactus est.

Anni mundi	Anni vr bis cond.	IO	Anni mundi
		Rex Prusias cum filio Nicomede Romam venit anno vrbis 588.	
		Anno sequenti rex Eumenes. Inde lex lata, ne cuiquam regi Romam venire liceret. Flor. lib. 45.	
		z Sequentes reges Syria ita bella gessere cum Iudæis, vt ad legis repudium non cogerent. Leg. septimum cap. 1. lib. Machab. ad finem vsque.	
		Demetrius occiso Antiocho Eupatore nepote suo & Lyfia eius nutritio rex euasit.	
		Prusias rex Bithynia à filio Nicomede interficitur.	
		Ieremias & Onias iustus dudum vicia functi apparent in somnijs Machabæo, orantes pro populo. 2. Mach. 15.	
		Alcimus alienus à genere sacerdotali pontifex à Dem. Sotere, contra Iudam Machabæum constituitur.	
		Bacchides à Ionatha ad Iordanem vincitur & post tries annos ad firmandam pacem compellitur.	
		Romani contra Hispanos Celtiberos, duce Scipione Nasica. Contra Lusitanos Sergio Galba prætor.	
		Pseudophilippus regnans in Macedonia à Metello consule interficitur. Sic Macedonia de regno tributaria fit.	
		a Antiochenfes adiuantibus Pto. Philometore Aegypti, Atralo Asia, Ariarato Cappadocia regibus Alexandrum Antiochi superioris suppositum filium regem suscipiunt & in acie Demetrium obruncant.	
		Alexander purpuram & coronam auream ad Ionathan misit. Addidit postea fibulam auream, consanguineorum regis insigne.	
		b Hic bello in Orientem ad Tryphonem expugnandum translato multas vrbes & regiones cepit. Tandem fraude circumuentus à Mithridate Parthorum rege in Media captus. Iust. lib. 38. Sed ab eo postea dimissus, iterum regnat annis 4.	
		Mithridates Arfaces dicitur. 1. Mach. 15.	
		c Ante hunc Thryphon regnasse ponitur tribus annis à Iosepho lib. 13. Antiq. cap. 12 Sed illis etiam regnabat in loco capti fratris Ant. Pius, qui & Tryphonem dolo Antiochia & militibus per luxuriam Demetrii dispersis positum oppressit.	
		Frangens foedera maiorum suorum cum Simone & Iudæis Achenobium, deinde Cendebeum duces aduersus eos mittit. Sed ij à Simonis filijs Iuda & Ioanne, qui patri successit, ad sua redire coacti sunt. 1. Mach. 16.	
		Arx Syon à Simone recepta & mūdāta. Simon cum Romanis foedus renouat, eisque clypeum mille minarum mittit.	
		Obsedit Ioannem Hyrcanum Hierosolymis. Tempore autem obsidionis dono misit in sacrificium taurum præstantem cornibus auro ductilibus obtectis, cinctum bdellijs & omni preciorum lapidum genere, purpureo panno & ornamentis sumptuosissimis opertum, cum vasis aureis & argenteis plenis aromatatum. Qua pietate ab Hyrc. & Iudæis pace agitata obtinuit, quod armis & potentia minime potuisset. Iosippus & auctor lib. de rebus regum Israel secundi templi. Accepta pecunia discessit. Ios. lib. 13. cap. 5.	
		Mortuo Mithridate rege Parthorum bellum mouet contra successorem Phraartem ad recuperandum fratrem. Cum eo congressus in ipsa pugna interijt. Ios. lib. 13 cap. 16. Postquam tribus prælijs vicisset occupata Babylone & omnibus præter Parthos populis per ditionem receptis. Circa hæc tempora Mithridates Ponti rex moritur relicto filio	
		z Demetrius Seleuci Soter an. 9. 3947	
		3956	
		Iuda & Ionatha pontificibus & ducibus.	
		Mithridate Parthorum rege qui Arfaces. 1. Machab. 15.	
		Philometore Aegypti.	
		II	
		a Alexander Bales an. 10. 3956	
		3966	
		Ionatha pontifice & duce. Mithridate 2. Parthorum rege.	
		Philometore, deinde Ptol. Evergete 2. Aegypti.	
		12	
		b Demetrius D. Soteris filius Nicanor an. 3. 3966	
		3969	
		Ionatha, deinde Symeone pontifice & duce.	
		Mithridate 2. Parthorum rege.	
		Evergete 2. Aegypti.	
		13	
		c Antiochus Sedetes Pius Soter an. 9. 3969	
		3978	
		Simone pontifice & duce. deinde Ioan. Hyrcano.	
		Mithridate 2. deinde Phraarte 2. Parthorum rege.	
		Evergete 2. Aegypti.	

Anni mundi	Anni vr bis cond.	REGES AEGYPTI.	Anni mundi
		14	
		a Demetrius iterum secundus an. 4. 3978	
		474	
		Phraarte rege Parthorum. Evergete 2. Aegypti.	
		15	
		b Antiochus Gryppus an. 10. 3982	
		512.	
		Phraarte 2. Parthorum rege. Evergete, deinde Physcone Aegypti regibus.	
		16	
		c Antiochus Cyzicenus an. 18. 3992	
		4010	
		Phraarte 2. Artabano. Mithridate 3. Parthorum regibus. Physcone & Alexandro Aegypti.	
		17	
		d Philippus an. 2. 4010	
		4011	
		Mithridate 3. Parthorum rege. Lathyro Aegypti.	
		Summa an. 216.	
		18	
		* Tigranes Rex Armenia an. 18. quo capto Syria Romanorum Prouincia. 4012	
		4020	
		Mithridate 3. Parthorum rege.	
		Mithridates Artabani filius 8. fuit Arfaces siue Parthorum rex. Ex reb. itrenue gestis cognometu magui meruit. Iust. li. 47.	
		d Seleucus Gryppi f. cum Patruo Cyziceno de Syriaco imperio dimicauit victumque acie interfecit. Sed nec propterea regnum est consecutus Nam à Patruo pulsus est, & à subditis in palatio concrematus.	
		Frater Seleuci collecta manu Cyziceni f. regno exiit & in parte Syria regnat. Simili ratione Philippus Gryppi minimus f. in alia Syria parte regnat, donec postremo à Gabinio caperetur.	
		Syri principum discordia pertaxi vltro se Tigrani Armeniz regi dederunt. Iust. lib. 40.	
		* A Tigrane per Pompeium capto ad Iulium Caesarem anni fuerunt fere sedecim.	
		Syriam tenuerunt posteri Seleuci Nicanoris vsque ad Antiochi Pij filios. Tum enim Pompeius prouinciam illam sub potestate imperij redegit, relicto illic prætor Scauro. Plutar. in Ant. Deinde Gabinio, mox M. Crasso, qui contra Parthos peijt.	
		Tigranes Armeniz rex potentibus Syris ob fratrum regum discordiam, rex fit Syriae annis 18. Iust. lib. 40.	
		Perfas sepe vicit, Mesopotamiam occupauit, Syriam & magnam Phanicie partem Philippo vltimo Syriae regi profugato ademit, donec post annos 19. in Romanorum venit potestatem.	
		3797	
		3817	
		a Ptolomæus Lagi Soter an. 40. 3797	
		40.	
		Pontifice Onia I addi filio, deinde Simone Bristo, mox Eleazare. Nicanore Asia & Syria regibus.	
		filio Mithridate, cui ex rebus gestis Magni cognomentum fuit. Iust. lib. 37. & 38.	
		In hoc Antio. Pio definit sacra historia. Cetera quæ secuta sunt ad Christum repetite à Iosephi lib. 13. Antiq. cap. 16. & libris septem sequentibus.	
		Romæ puer ex ancilla natus quadripes, quadrimanus, quatuor item habens oculos & aures, & duplicem masculinū sexū.	
		Aetna mons Sicilia copiosos ignes vomuit in Boniensis agro. Fruges in arboribus natæ sunt. Hinc secutum in Sicilia bellum feruile, quo fere septuaginta millia feruorum prætores profigauerūt, qui tandem obsidionis necessitate compulsi erant ad cadauerum esum.	
		Bituitus rex Aruernorū deducens contra Romanos 180. millia armatorum in Rhodani transitu superatur & Romam in triumphum ducitur. Orf. lib. 5. cap. 13.	
		a Secundo regnat. Imperium enim amissum, captiuitate Persica elabens, recuperauit. Sed post quatuor annos bello intestino per Evergetem conciliato ab vxore filijsque desertus interficitur. Et filius Antiochi Pij, cui à Nasi magnitudine Gryppi cognome fuit, matris factione succedit, ita vt nomen regis penes filium, ius omnis imperij penes matrem esset.	
		Post hunc tamen Alexandrum locat Iosephus, li. 13. Ant. cap. 17. At is statim oppressus Gryppo concessit.	
		b Regnum Gryppi in 29. annos extendit Iosephus lib. 13. Antiq. cap. 29. Nempe quia simul cum Cyziceno regnauit. insidijs Herodiani tandem moritur.	
		Bella ciuilia hanc confusionem pepererunt & regnum perdidit. Philometorem hunc sæpius vocat Ioseph.	
		Cyzicenus Syriam inuadit.	
		Alexandrum quædam ab Evergete Aegyptio excitatum adoptionis titulo regnum appetentem post multa prælia secundo anno regni cepit & interfecit. Matrem poculum veneni, quod ipsa obtulerat, bibere compellit.	
		c Ant. Cyzicenum Iohan. Hyrcanus bello victum fugauit. Ex hoc tempore Syria crebris motibus agitata est, donec in Romanorum potestatem venit.	
		3797	
		3817	
		REGES AEGYPTI.	
		a CVM magnus Alexan. nauem acturiam 12. ordinum cõdidisset, Pto. Soter ad quindecim instiuit primus. Demetrius Antigoni ad 30. Ptol. Philadelphus ad 40. Ptol. Philopator ad 50. Plin. lib. 7. cap. 56.	
		In Aegypto coluit literas apud se habens Stilponem philosophum Megaricæ sectæ emulum. Syriam regno suo adiecit, in Iudæam ascendens prætextu sacrificandi Sabbato Hierosolymā occupauit. Deinde multos de Iudæa & Garizim captiuos traxit in Aegyptum & vendidit. Iosiph.	
		Eius legati primum Romam missi amicitiam Romanorum impetrauerunt.	
		Mercurius Trismegistus Aegyptius, cuius hodie extant dialogi duo, Pimander & Asclepius. Mihi enim videntur errare qui cum propinquum Mosi, eudemque cum Deo Mercurio faciunt, vt Suidas, qui cum Pharaone antiquiorum prædit	

prodit. Nam Aegyptus Græcum idioma vix ante Alexandrum Magnam audiverat, vt Græcè multa de verbo Dei, congruentiora oculis diuinis scribere ante Græcorum cum Hebræis congressum potuerit. Deinde citatur duntaxat à recentioribus Sed & in chartis è papyro centum & decem millibus sua de rebus diuinis & naturalibus conscripisse à Iamblichò memoratur. Papyri autem vsus ad hanc refertur ætatem. Præterea ipse Pœmandri Dialogus Sibyllarum meminit, quæ multis post Mosè sæculis extiterunt. Denique Aesculapius is, ad quem iste scribit, Phidiaz, qui Periclis ætate vixit, recordatur.

Dies à Planetis nominavit, ordinavitq; Philastrus. Hinc Diei Solis, Lunæ, Martis, Mercurij &c. in antiquioribus authoribus nusquã apparèt vestigia. Vt rectè Dion Niceus & Xiphilinus in Pompeio, recetem dierum appellatione scribant. Ex stellis erraticis dies primũ disposuerunt Aegyptij. Deinde ad reliquas gètes id emanavit nec olim quidem, sed prope ista (Pompeij) tempora &c.

Insaniã poëticã de dijs Gentium non abhorruit. August. li. 8. Ciuit. ca. 28. Laet. li. 4. ca. 18. Celtas ad quos perrexe rat, Solem adorandum docuit Philastrus lib. de hares.

Horas primus obseruasse dicitur ex vrina animalis Serapi dicati, quod duodecies diei & noctis vnus spatio vrinam emittit. Polyd. Virg. de Inuent rerum lib. 2. cap. 5. Et certè nondum Græcis & Romanis his temporibus horarum ratio nota erat & vsitata. Nam post reperta solaria apud eos obseruari cœpit. Vnde nec duodecimi tabulis vsquam horas nominatas inuenies, nec Varro horarum in diei partitione meminit. Censor. de die natali cap. 19. Hebræis contrã & Chaldæis earum vsus antiquissimus, vt ex horologio Achaz & Ezechie historia liquet. Es. 38. 4. Reg. 20.

Thebæis anni & temporum rationem dedit. Diod. Sicul. Strab. lib. 16.

Docuit deos Gentilium fuisse homines mortuos. Aug. lib. 8. de Ciuit.

Softratus Pharus Alexandriæ secundum è septem mundi miraculis construxit.

Theophrastus, Zeno Cittius Stoicæ sectæ princeps. Epicurus Epicureorum auctor. Menander.

Romani bellum gerunt cum Pyrrho rege Epirotarum. Quem aiunt primum docuisse aciei rectè instruendæ artem.

C. Fabricius Lucinus, Q. Aemilius Papus censores Romæ P. Cornelium Rufinum, qui bis consul & dictator fuerat, senatu moerunt.

Gallos ex Europa in Asiam transgressos Syri expellunt.

Agathocles Siciliæ tyrannus & Hamilcar Pœnorum dux Gisconis f. inter se pugnat. Ille etiam in Italiam pugnaturus traiecit. Tenuis scilicet adhuc Romanorum erat potentia & nomen.

Appius Claudius Censor. Fabius Maximus.

Papyrius consul Samnites cum armis argenteis congressos vincit. Cum Alexander instituere diceretur transitum ab Oriente in Africam, deinde Italiam, hunc ei opponere præcipue Romani meditabantur.

Anno 36. post mortem Alexand. 470. ab vrbe condita bellum Romanorum cum Pyrrho Epirotarum R. Ad hunc annum vsque Roma scandulis tecta fuit. Plin. lib. 16. cap. 11.

Italia primum vidit Elephantos. Idem lib. 8. cap. 6.

Tarentini mortuo Pyrrho Carthaginenses in auxilium vocant.

Anni ante Christi sum.

Anni vrbi cond.

303.

434.

Anni mundi

3779.

MONARCHIAE GRÆCORUM ET PTOLOMÆI LAGI SECTIO.

474.

3877.

Anni mundi

3875.

3875.

2

b Ptolomæus Philadelphus an. 38.

Eleazaro pontifice, deinde Manasse.

Antiocho Sotere, deinde Anti. Theo Syria regib.

Anni vrbi cond.

512.

512.

Anni ante Christi sum nati

263.

b Argento signato quatuor aut 5. annis ante primum bellum Punicum Romani vtuntur. Plin. lib. 33. cap. 3.

Alexandriæ bibliothecam 54. millium & Octingentorũ librorum Philadelphus instruit.

Iudæos ad centũ viginti millia libertati restituit & dona votiuã Hierosolymam misit.

Præceptorem habuit Stratonem Lampfacenum, quo tempore Silphon philosophus clarebat.

Vetus testamentum ex Hebræo in linguam Græcam pet 72. interpretès à Pont. Eleazaro impetratos conuerti iussit, trecentis plus minus ante Christum annis.

Mirum autem est Talmudicos scribere septuaginta interpretes quinque duntaxat legis Mosaicæ libros conuertisse, & duobus tantum in locis, vel iuxta Iosippum initio suæ historiæ tredecim, idque consulto, à veritate Hebræica discessisse. Sic Aristæas, sic Iosephus & omnis Hebræorum schola, Hieron. in 5. Ezech.

Quod si verum est, illorum interpretationem oportet vetustate esse corruptam, vt omnino crediderim. Non enim probabile est tot tantosque viros tam alienè multis in locis 2. librorũ deerrasse ab Hebræicis voluminibus & plerunq; à vero literæ sensu. Psalmos perpetuo excipio, qui vt etiam hodie extant, sententiam Hebræicam optimè omnium referunt & plerisque locis reddunt illustriorem, vt aliquando docebimus.

Nobis assentitur Macaritus Logothetes, in libro Metaphrasis, his verbis. Diuinus igitur Lucianus, conspicuus sacros libros multis corruptelis infectos partim temporis longinquitate, partim continua ex alijs transpositione, & quidem nonnullis sceleratissimis, qui Græca literatura excellabant, ipsorum sententiam peruertere tentantibus, & multas labe inferentibus, ipse eos omnes assumens, ex Hebræica lingua quam perfectè callebat, renouauit, in emendatione magnum perferens laborem. Suidas in voce ἱεροβίβη & in Luciani vita.

Imo & ipse Hierony. præfat. in lib. Paralip. Septuaginta (inquit) interpretes vitiatos tres emendarunt, Lucianus, Hesy chius, Origenes. Luciani emendationem sequuti sunt Christiani ab Antiochia vsque ad Constantinopolim, Hesy chij Aegyptus & Alexandria, Origenis mediæ inter Antiochiam & Aegyptum prouinciæ.

Hieronymus in quadam epistola ad Augustinum, quæ est inter ipsius Aug. epistolas vndecima, narrat Origenem eos, dum emendare optaret, corrupisse, & alibi, ante Origenem, quot essent codices, tantam fuisse diuersitatem exemplarium, quæ non modò ad sua vsque tempora perduravit, sed & sua incude egerit, asteriscis & virgulis prænotatis.

Vnde factum, vt multi alij quondam de integro vertendi laborem susceperint, Aquila Iudæus tempore Adriani Cæsaris, deinde Theodotion Ephesinus Iudaicæ religionis professyta Imperatore Commodò, tum Symmachus sub Seuero, postea sub Caracalla quintæ editionis Hierosolymis inuentæ, demum sextæ & septimæ auctores incerti.

Ex quibus omnibus sua Hexapla conflauit Origenes. Ea enim sic appellauit, q. sextuplicia propter sex interpretationes in vnum volumen coactas, non à numero columnarum, quas octo fuisse constat, vt duæ caperent contextum Hebræum, Hebræis & Græcis caracteribus, instar octapli Psalterij Episcopi Nebiensis. Præterea correxit, id est, corrupit, vt Hiero. interpretatur, versionem 70. quæ deinde sola videtur

obtinuisse in Græca Ecclesia. Epiphanius hæresi 64. contra Origenianos.

Vt ut sit, non sine Dei erga Gætes, quas in suam Ecclesiam colligere paulo post cupiebat, mirabili prouidentia, qualiscunque seruata est, cum reliqua bibliotheca bello Alexandrino, quod Iulius Cæsar gessit cõtra Ptolomæum, vt Cleopatram ab ipso pulsam restitueret, flammis concremata sit.

Sed nec dubito eis spiritum propheticum astitisse dum verterent, quoniã diuinissimè oracula de Christo obscuriora transferunt, ab Apostolis auctoritatem acciperunt, ab Hebræis maxima laudis testimonia consecuti sunt, ab ecclesiæ columnis vt prophetis commendati sunt. Tertul. in Apol. c. 18. & 19. Iust. Mart. orat. 1. ad Gentes. Epiph. de mens. & pond. Iren. lib. 3. cap. 25. Aug. lib. 8. de Ciuit. cap. 11. & lib. 18. c. 38. & quest. super Gen. 169.

Quare & eorum memoriam colebant Iudæi Alexandrini anniuersario festo. Philo de vita Mosi. 8. decembris scilicet. in ipsorum calend.

Deniq; verterunt, prout expediebat Græcis ad fidem suo tẽpore cõuertendis, nõnullis de industria deo afflãte imutatis.

Nec minore erga suos beneuolentia Deus de Hieronymo postea ecclesiæ prouidit. Is enim non modo veteres editiones, vt potuit emendauit, sed etiam septimam, quæ mox à Sophronio Græco sermone donata est, vt plerãq; alia tanti viri opera, de ipso Hebraico multò incorruptius transfuit.

Ea est, qua nunc studio Damasi & sequentium Pontificum vtimur in Ecclesia, quamq; æditionem vulgatam nominamus, vt probat Eugubin. præfat. in suos ad Mosem commentarios, vbi rectè excipit interpretationem Psalmorum, quæ non potuit recipi, quod iam Veteris cantus in templis tritus esset. Hieronymiana tamen superest inter eius opera. Hebræi quoque, inter quos R. Ioseph Albo, R. Selomo, R. Dauid, Elias Leuita, nostræ vulgatæ æditionis interpretem Hieronymum agnoscunt, & frequenter non sine honoris titulo & præfatione citant, vt alibi docuimus.

Eleazarus Iudæorum Pontifex. Berachia Dux. Antiochus Theos Rex Syriæ Antiochiam condidit.

Præter viginti duos libros sacros, alij septuaginta duo apocryphi in Aegyptum delati sunt, auctore Epiphanio in libro de mensuris, & põderibus scripturæ. Vnde fortassis libri Tobiz, Baruch, Iudith, & similes, qui in nostris Biblijs Græcis & Latinis hodie reperiuntur, ad nos peruenerunt. Alioqui enim apud recẽtes Hebræos aut non extant, aut certè nõ sunt Authentici. Quoniam eorum primus canon iam erat conditus ab illa magna Synodo, cuius scriba fuit Ezras, vt supra docui, & prætereã docet Heb. Tract. de votis in Tal. & R. Mosi de Kofis præf. in Seph. Miz. uoth. Sed est alter, de quo etiã supra.

Iesus, filius Syrach auctor Ecclesiastici qui panaretos dicitur. i. de omni virtute liber, fuisse fertur vnus è septuaginta duobus interpretibus. De stirpe Iesu sacerdotis, cuius Zachar. meminit. Eius librum fuisse canonicum & sacrum Iosephus indicat li. 2. contra Appionem pag. 948. Græci exempla. capitis 42. sententiam citans.

Aristobulus Agathobuli discipulus vnus fuit è 70. interpretibus. Anatolius Laodicenus apud Euseb. hist. 7. c. penult.

Philo Iudæus senior fortasse & ipse è 70. interp. quem aliqui faciunt sapientiæ Salomonis concinnatorem (Nam alter iunior vixit Caij Imp temporibus). Fuit & alius isdem temporibus, magni apud ethnicos nominis, de quo Ioseph lib. 1. contra Appionem.

Aristaas

Anni ante Christi natum.

264. 474

512.

MONARCHIÆ GRÆCORUM ET PTOLOMÆI PHILADELPHI SÆCULO.

3875.

Anni mundi.

387

MONARCHIÆ GRÆCORUM ET PTOLOMÆI PHILADELPHI SÆCULO.

3875.

Anni ante Christi natum.

474

263

Aristeas Philadelphî cubicularius scribit historiam de 72. interpretibus.

Demetrius Phalereus Theophrasti discipulus Regius Bibliothecarius. Leontium docta meretrix.

Chrysippus Stoicus qui plura scripsit quàm cæteri possent legere. Carnades Academ. qui nihil proponebat, quod non probaret, nihil improbat, quod non expugnaret. Ecateus Abderides philof. qui & librum edidit de vitã Abraham. (Ios. lib. 1. Antiq. cap. 7.) Lycophon, è cuius tragœdij s vnica extat Cassandra, Philadelpho charus, non tam propter poemum quàm ob Anagrammatismos.

Timochares Astronomus, Aristophanes Grammaticus, Zoilus Amphipolita Homeromastix Alexandria degunt, vbi musæ post habitis Athenis suum domicilium collocarãt.

Post Phalereum Bibliothecæ præfuit Callimachus. Otingentos libros scripsisse fertur. Soli autem hymni supersunt.

Cogtaneos sex alios poetas habuit, qui omnes à pleiadum numero pleiades dicebantur: Lycophonem, Aratum, Theocritum, Nicandrum, Philicum, Homerum Iunioem. Vide Tzetzem Lycophonis interpretem.

Abhinc serio Aegyptus Philosophari Græcè, & Græcas scholas instituere: quin etiam per totum Orientem Græcus sermo vigere cœpit. Hieronymus in proœmio lib. 2. commentariorum ad Galatas. Metasthenes Perla historiam scribit.

Imò verò per Occidentem, ita vt cum Græcorum imperio eorum quoque disciplinæ, leges & sermo in mundo, vt fit, propagata sint, sicuti attingit Cicero pro Archia. Nam etiam nostri Galli linguam Græcam coluerunt, Druidis & Semnothæis (voces sunt Græcè originis) apud se institutis, qui rebus diuinis præessent, sacra priuata & publica procurarent, religiones interpretarentur, iuuentutem erudirent, de controuersijs publicis priuatissq; responderent, præmijis pœnisiq; impositis. Cæsar lib. 6. de bello Gallico.

Arcefilas auctor nouorum Academicorum, qui spem omnium scientiæ eripuit. Seneca.

Zeno Stoicus, cui succedit Cleanthes.

Eidylia Theocritus, Aratus Antigoni Macedonum regis medicus scribit Phænomena, Nicander Theriaca & Alexipharmaca. Athenodorus Arati frater primus Zoilo pro Homero contradixit.

Aratus ignarus Astrologiæ ornatissimis atque optimis versibus de cœlo stellisq; dixit atque conscripsit. Cic. 1. de Oratore.

Vfus papyri, qua abundat Nilus & mare Aegyptium rubrum, siue chartæ iuncæ inuentus est, cum ab Attalo rege primo Pergami & Galatiæ membranas Philadelphus obtinere, ad paradam librorum tantam supellestem, non potuisset. Antea scribebatur in libris siue corticibus arborum.

Huius autem æmulatione Attalus insignem quidem, sed tamen multò inferiorem bibliothecam parat, viris doctis, quales plurimos istud æuum ferebat, è Græcia conquisitis.

Sic & reges Asiæ, quorum Bibliothecæ Euphorion ab Antiocho magno fuit præpositus. Suidas in Euphorione.

Attalus rex aurum intexere in Asia primus docuit. Vnde textum Attalicum.

Conlynges Nicomedis regis Bithyniæ vxor à canibus propter laiciuiores cum viro iocos laceratur.

Nicomedes Nicomediam condidit.

ROMAE BELLVM P VNICVM PRIMVM

O3 Primo

512

Primo foris à Romanis gestum Appio Claudio cæci fra- tre, M. Fulvio Flacco Cofs. post Romam conditam annis ferme 490. Gell. lib. 17. cap. 21. Viginti post bellum cum Pyrho sumptum. Ibid. 56. Post Alex. mortuum. 251. ante Christum. Nam antea annis prope quingentis domi lustati tantum fuerant, ad domandam subigendamque Italiã, Florus li. 2. epitomes. per annos 23. confectum, Oros. lib. 4. cap. 9.

Iam hic ergo Romanorum externa bella incipiunt per 200. annos gesta, quibus Africam, Europam, Asiam magnis victorijs peragrarunt.

Carthaginensibus opem tulerunt Lacedæmonij duce Xantippo, Hispani & Gallogræci.

Vnico anno Iani gemini porta clausa, quod sub Numa rege solum prouenerat. Anno enim sequenti bellum Gallicum exarsit. Ibid. Oros. c. 10. & 11.

Censu hominum Romæ habito inuenta sunt ducenta septuaginta millia.

M. Regulus L. Manlius Cofs. Hamilcarẽ in Hispania vincunt, Metellus deinde Afros in Sicilia.

Romani obtinent Apuliam, Calabriam & Messanam. Cum Hierone pax facta. Afri in Sicilia victi.

Hanno Carthaginensis nauali prælio victus à Duillio. Scipio Corsicam & Sardinam capit.

Annibal senior classe à Romanis victus, à militibus suis cruci affigitur.

Regulus victis nauali prælio Pœnis in Africam traiecit. Serpentem portentosæ magnitudinis interfecit. Tandem captus est.

L. Cæcilius Metellus Afrubalem in Sicilia vicit, 132. elephantos cepit, hostiũ 20. millia apud Panormum occidit. Elephantos pompa maxima Romam duxit. Plin. lib. 8. cap. 6.

E duobus Cofs. Pulcher Cæci nepos contra auspitia pugnas nauis 170. amisit, cæsis 8. m. hominum & 20. m. captis & 20. nauibus. Alter L. Iunius Pullus naufragium passus est. Florus.

Syria vastat debellato Callinico, Iudæam, Siliciam aliaque multa obtinuit. Regnavit Epiphania an. 24. alijs 26. Soro- rem in vxorem ducit.

Berenicis reginæ coma in cælum à Conone Mathematico relata.

Sapientia Salomonis sub hoc tempus videtur aut condita, aut in Græcum versa.

Simon Iustus Iudæorum Pontifex.

Onias eius nominis secundus, qui Menassi successit, 11. Hebræorum pontifex Euergeti negavit tributa. Vnde consecuta magnæ calamitates. Iosephus dux Iuda regem placauit & præfecturam Iudææ & finitimarum regionum retulit. Cuius filius Hyrcanus fuit princeps familiæ Dauidicæ vltimus. Ios. lib. 12. cap. 4. Erat è Christi maioribus. Luc. 3.

Iesus Sirach Nepos superioris Ecclesiasticum, quem librum Hebraice sub titulo prouerbiorum, Misle, auus conscripserat, in Græcum vertit an. ætatis 38. sub Ptolomæo Euergete, sic enim debet intelligi, quod ipsemet in prologo. Ecclesiast. narrat, non vt indoctè Geneuenses trãstulerunt, anno tricesimo octauo Euergetæ regis. Nam Euergetes annos duntaxat 24. regnavit. Possit etiam significare se descendisse in Aegyptum 38. anno postquam auus ipse suam sapietiam siue Ecclesiasticum Hebraice conscripserat, quem nunc ex reperto exemplari emendatissimo Græcum faceret.

Scipio-

Anni ante-Christi sum. Anni vrbis cond.

3 c Ptolomæus Euergetes an. 42.

Simone iusto, deinde Onia Pontificib.

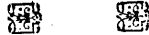
Seleuco Callinico, Seleuco Cerauno, Ant. Magno Syria reg.

Arface primo Parthorum rege, deinde Mithridate.

Anni mundi

Anni vrbis cond. Anni ante-Christi sum. na tum.

4 d Ptolomæus Philopator an. 16.

Onia Pontifice max.

Antiocho Magno Syria rege.

Mithridate Parthorum secundo rege.

Scipiones, Fabius Maximus Romanorum, Clypeus Marcellus, Rom. Gladius, Lilius primus poetarum Latinorum, qui pace cum Pœnis facta post Sophoclis & Euripidis mortem annis plus ferè centũ & sexaginta, post Menandri, annis circiter quinquaginta duobus, fabulam publicauit, an. vrbis 513. anno vno ante natum Ennium, qui Plauto & Neuo fuit senior, Cic. 1. Tusc. mox post pacem cum Pœnis factam.

Polybius Megalopolites consiliarius & præceptor Scipionis Iunioris, qui Carthaginem deleuit, Romanam historiam 40. libris cõplectitur à fuga Cleomenis & Philippi Persei f. successioni Macedonum Romana atroxens & à primo bello punico historiam Achæorum & Romanorum tractans.

Archimedes mortalium ingeniosissimus machinis arte Geometrica excogitatis Syracusas contra Romanos defendit.

Bellum Ligusticum. Tum primum Cofs. cum exercitu Padum f. transierunt.

Anno quarto ante initium secundi belli punici secunda Gallorum in Italiam expeditio, Ariouisto & Fridomaro ducibus, quos M. Marcellus vicit. Polyb. lib. 2.

Flaminius consul contemptis auspicijs, quibus pugnare contra Gallos prohibebatur, conflixit & vicit. Oros. li. 4. c. 12.

Eratostenes Grammaticus post Callimachum Bibliothecæ præpositus.

Appollonius Rhodius, qui scripsit Argonautica, Eratostenis discipulus. Post præceptorem præfectus fuit Bibliothecæ, in qua habuit successorem Aristonymum comicum sub Philopatore mox, in quem vt ingratum discipulũ poema Ibis inscriptum Callimachus condidit. Suid.

Cum tempore Aristotelis dubitaretur, num Africa ambitur mari, quidam Eudoxus iram Prol. Euergetis fugiens à mari rubro peruenit nauigatione ad fretum Gaditanum, Mela, Strabo. Quod & temporibus Iosifæ & Necaonis Pharaonis contigerat.

Cleomenes rex Lacedæmoniorum re male gesta & Lacedæmone amissa cum Antigono rege Macedonum ad Euergetem confugit.

Lycurgus Lacedæmoniorum rex creatur. Polyb. Arfaces Parthorum regnum secundo Euergetis anno condit.

Bellum Carthaginensium contra Numidas. Polyb. lib. 1. Amilcar cum exercitu in Hispaniam missus Carthaginensium imperium amplificauit. Poly. lib. 2.

Hieron Sicilia rex Romam veniens populum frumento donat. Entrop.

Hic indigna multa commisit in religionem. 3. Mach. In hippodromo Alexandriæ Iudæos efferatis elephantis proterendos exposuit, cuius historiæ summam perstringit Ioseph. lib. 2. contra Appionem, annis ferè 50. ante Machabæos.

Iudæam fraude subactam amisit, Anthiocho magno Iudæis amicissimo, qui multas vrbes ei eripuit, Aegyptum etiam aggressus.

Pattem, matrem, sororem coniugemque extinxit. Tryphon à luxu & delicijs cognominatus est. Nauem actuaria 50. ordinum primus condidit. Plin. lib. 7. cap. 56.

Ab hoc, regum Aegypti & Syriae bella varia Daniel sub nomine Regis Austru & Aquilonis prædixit. Nam Iudææ Aquilonaris est Syria, Australis Aegyptus.

Primus è Medicis venit Romam Pelopõnnensis Archagatus

chagatus Lyſaniae f. L. Aemylio, M. Liuio Coſs. an. vrbs 535. Tandiu enim Roma medicis caruit & nunquam melius habuit. *Plin. lib. 29. cap. 1.* cētum annis amplius poſt Alex. Magnū.

M. Aemilio, Paulo Seruio Coſs. argenteus nummus primum in vrbe figuratus ſub 2. bellum Punicum.

ROMANIS BELLVM PVNICVM SECVNDVM, quod deſera Saguntus excitat. Geſtum eſt annis 17. (tandiu enim Annibal in Italia cum valido exercitu manſit) & finitū anno vrbs 546. id eſt, quinquageſimo ſexto poſt primum inchoatum. Cui Macedonicum ſucceſſit. *Oroſ. lib. 4. cap. 19*

Poſt hoc Punicum Romani intra 53. annos terra mariq; potentiffimi euaserunt multis regnis prouincijsq; incredibili ſelicitate ſubaſtis. Nam vnico conſictu Philippus R. pulſus fuit e Macedonia, vnico, Antiochus Mag. Aſia ceſſit. Vnica clade Carthagenſes Lybiam amiſerunt, &c. *Polyb.*

Strabo quiſpiam peruidebat aliquid e 130. millibus paſſuum. Vt e Lilybzo Siciliae promontorio exeuntem claſſem Carthagenis portu, indicato etiam nauū numero. *Plin. Cremona in Italia conditur. Tacit. lib. 19.*

Ante ætatem Lælij & Scipionis nulli apud Romanos nominantur ſapientes, cum Diogenes Stoicus & Carneades Academicus Romam legati ab Athenienſibus miſi ſunt. *Cic. 4. Tull.*

Sero ergo admodum Roma literas & diſciplinas atigit. Primum diuortium Romæ, à Caruilio factum non ſine populi odio. *Halic. lib. 2.*

Romani Illyrios vincunt.

Demetrius rex Illyriorum.

Syphax Numidarum rex ſcedus cum Romanis facit.

Annibal vincitur à Scipione Africano maiore in Africa, quo fuerat poſt 16. annum pertraſus. Apud Prufiam Bithyniæ regem cum à Romanis repoſceretur veneno ſe necauit.

Philomenes dux Achæorū à Meſſaniis captus occiſus eſt in Sicilia.

Tunc Vulcani inſula, quæ ante non fuerat, repente mari edita, cum miraculo omnium vſque hodie manet. *Oroſ. lib. 4. cap. 19.*

Eodem tempore per Romanos in 4. locis pugnabatur. In Italia contra Annibalem, vbi variæ vices, donec Annibal anno 16. redijt, poſtquam venerat. In Macedonia contra Philippum, in Sardinia contra Sardos & ducem Aldrubalem Carthagenſium, vbi vicit Mallius, captiuus & Aldrubalem Romam abduſtis. In Hiſpania contra alterum Aldrubalem Annibalis fratrem, qui tandem à Scipione Africano victus eſt tota Hiſpania ſubaſta.

Legatione Attali regis Aſiæ & Rhodiorum, bellum Macedonicum conſecto Punico ſecundo decernitur.

Philippus Nabin Laced. Tyrannum, qui multas Græciæ ciuitates occupauerat, ſibi ſociat.

Pace accepta à Flaminio conſule omnibus Thraciæ vrbus exiuit, & Demetrium filium cum annuo tributo obſidem dat.

Flaminius quoque Græciam à Nabide Tyranno liberat.

Philippus Maced. rex à Romanis bello per Dardanos inuadentes Macedoniæ fines reuocatus eſt, pace facta cum Lænio prætor, qui cum Attalo Aſiæ rege Eumenis filio iunxerat ſocietatem.

Achæi duce Philopomene cum Nabide bellum gerunt. Arius rex Laced. de quo in lib. Mach.

Anni ante Chriſtū natū.

Anni vrbs cond.

538.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

199.

MONARCHIE GRECORVM ET PTOL. PHILOPATORIS SECVLO.

Anni vrbs cond.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

3899.

Anni ante Chriſtū natū.

554.

1. Mac.

10. &

11.

558.

5

e Ptolomæus Epiphanes an. 24.

Onia pontifice.

Antiocho magno & Seleuco Philopatore Syriæ regibus.

Mithridate, Pampano, Phraarte & Pharnace Parthorum regibus.

6

f Ptolomæus Philometor an. 25.

Onia, Iaſone, Menelao, Lyſimacho, Iuda & Ionatha Machabais Pontificibus.

Seleuco Philopatore, Ant. Epiphane, Ant. Eupatore Demet. Sotere, Syriæ regi.

Pharnace, denique Mithridate 2. Parthorum regibus.

578.

2. Mac.

10.

603.

603.

603.

603.

603.

603.

603.

603.

603.

603.

603.

603.

603.

Anni ante Chriſtū natū.

3945.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

3939.

c M. Lepidum in Aegyptū Ro. miſerunt, qui tutorio nomine regnum pupilli Epiphaniſ adminiſtraret, quod facta pactione inter ſe diuiſiſſe dicebantur Philippus rex Maced. & Antiochus Syriæ.

Contra Antiochum magnum pugnātibus ducibus regis Aegypti Iudæa in medio polita, in contraria ſtudia ſcindebatur, alijs Ptolomæo, alijs Antiocho fauentibus.

Antiochus Magnus Iudæam capit & cognita Iudæorum erga ſe voluntate, magnis eos muneribus donat & per epistolas laudat, tādē pace inita Epiphani Cleopatram filiam locat data dotis nomine Phœnicia, Samaria, Iudæa.

Cato maior orator ſeptem originum libros ſcribit. Conſul anno 132, ante Ciceronem. Nondum Græcia ſuas literas Romanis dederat. *Plin. lib. 29. cap. 1.*

Ennius poëta, qui & ſoluta oratione ſacram hiſtoriam de geſtis Iouis & cæterorum deorum ſcripſit, & de Euhemero in Latinum vertit, quam & Laſtātius, Eufebius, Aug. Varro lib. 1. de re ruſtica, Cic. 1. de natua deorum citant. Sexageſimo ſeptimo ætatis anno, duodecimum annalem ſcripſit ſub vrbs an. 580. *Gell. lib. 17. cap. vlt.*

Næuius, Portius Licinius, Plautus poëta.

Panætius, Poſſidonius Panætij diſcipulus.

Diogenes Stoicus, Carneades Academicus & Critolaus peripatericus ab Athenienſibus ad Senatū populūque Rom. negotij publici cauſa legantur.

Sp. Caruilius Ruga primus Romæ diuortium cum vxore fecit, quod eſſet ſterilis. *Gell. lib. 17. cap. vlt.*

Theombrotus medicus.

Corbis & Orna de Hiſpaniæ regno mutuis certant vlnneribus.

Metrodorus Philoſophus artis memoriæ primus auctor. (*Poſt Simonidem.*)

Scipio minor Afric. Panætium Polybiumque domi militiæque ſecum habuit. *Velleius lib. 1.*

Pampanus rex tertius Parthorum ad Euphatem vſque regnum propagat.

Mafiniſſa rex Numidarum poſt Syphacem.

- Cyrene multitudine Iudæorum repletur. Deo per terras eos diſpergente, vt aditum pararet futuræ apoſtolorum legationi.

Hiera inſula admiratione nauigantium e profundo, cum aquis calidis de repente emergit, Vulcani inſula in Sicilia.

In Accio circaque (Nam ante hunc omnia Romæ erant aſpera) Romana tragœdia, dulceſque Latini lepōris facetiæ per Cæcilium, Terentium, Afranium, ſub pari ætate nituerunt. Hiſtoria per Catonem & quosdam veteres & obſcuros. At eloquentia multò poſt per Tullium, æqualeſq;. *Velleius lib. 1.*

Inſubres Boij, à quibus Ticinum conditum eſt, Cremonam & Placentiam vaſtantes, tandem à Rom. oppreſſi ſunt.

f Philometor ſub tutela populi Romani contra impium Antiochum Epiphaneſ, qui eius regno prætextu conſanguinitatis (erat enim ex matre auunculus) inſidiabatur.

Matrem ſuam interfecit, quare per antiphrāſim Philometor. i. amator matris. Præ gaudio in victōria expirauit.

Ariſtarcho Grammatico tradidit ſuum filium Euergetem 2. inſtituendum. *Suidas.*

Eo præſente inſignis queſtio tractata de vera Eccleſia inter Iudæos & Samaritanos *Iof. lib. 13. cap. 6.*

Fauit

Fauit Iudæis contra Anti. Epiphanem, contra quem de multis Syriæ locis decertabat, Onia Iudæorum pontifice. Fauit & literatis.

Huic charus erat Hyrcanus Iosephi Iudææ ducis f. Quod æmulati fratres eius, seditione mota, magnarum calamitatum toti genti causa extiterunt.

Philometoris hortatu Aristobulus insignis Hæbræorum philosophus in Mosem commentarios edit. Ad eundem librũ de membris Dei scripsit, Fuit regis præceptor. Ad quem extat Senatus Hierosolymitani epistola. 2. *M. ach. 1.*

Historia Machabæorum hoc tempore.

Erasistratus medicus, Leptinus Mathematicus.

L. Craſſus orator. Q. Fabius.

Gn. Domitius & Pompilius.

Crates, non ille Thebanus, sed Stoicus, Polemonis successor, qui Homericus dictus est, quod more Philosophorum illius qui occuparetur circa Grammatica & poetica Homeri.

Contra Perseum Philippi filium Cephisodorus Atheniensis à Romanis auxilia impetrauit, cum parua suorum manu in Italiam traiciens. Romani autem exercitu & imperatore misso Macedonum vires adeo fregerunt, vt non multo post Perseum Philippi f. captiuum etiam Romam pertraxerint. *Paul. an. lib. 1.*

R. Iodan, R. Ibba, R. Iohai, quorum fragmenta etiam nunc extant.

Erant tunc in Hierusalem filij Belial introducentes ritus gentium, &c. 1. *M. achab. 1.*

Gens Basternarum Istrum transire volens, frigore glaciatum submersa est paucis euadentibus. *Entrop. lib. 4.*

Arianates rex Thracum amicitiam Romanorum consequitur.

Manſiniffa 92. anno ætatis Carthaginenses vincit. *Flor. lib. 48.*

Moriens Scipioni curam filiorum comisit, Africæ interiora itemque Numidiam adhuc incultam, fructibus frugibusque inanem, cultura fructuosissimam reddit, paulò ante bellum Punicum. *Suidas.*

Perſeus vltimus rex Macedoniæ ab Aemilio vincitur, & Macedonia vertitur in populi Romani prouinciam.

Scipio Nasica anno vrbis 595. primus aqua diuisit horas æquè noctium ac dierum, idque horologium sub tecto dicauit. Tandiu populi Ro. lux indiscreta fuit. *Plin. lib. 7. cap. 60.* antea diem diuidebant vespera, conticinio, intempesto, Gallicinio, Lucifero, diei mane, ortu, occasu, meridie, crepusculo, crepero. *Seruius. Censor. de die Natali cap. 19.*

Bellum Celtiberiz subito contra Ro. exoritur.

Anno Vrbis 573. Numq. libri reperti exuisti sunt.

TERTIVM BELVM PVMICVM an. vrbis 602. nempe annis 56. post finitum secundum. Durauit annos 4. *Oros. lib. 4. cap. 21. & 22.*

Eo excisa est Carthago penitus, cum stetit annis septingentis, & ita vniuersa excellisset Africa, vt etiã in Siciliam, Sardiniam, cæterasque adiacentes insulas & in Hispaniam regni terminos tetendisset. *Oros. præf. lib. 7.*

Inde Romanum imperium augeri plurimum cœpit.

Agebatur Ptol. Philometoris circiter decimus quintus.

Ita per annos 150. aut bellum inter Romanos & Carthaginenses, aut belli præparatio & infida pax fuit. *Velleius lib. 1.*

Cato maior an. vrbis 605. obiit. *Plin. lib. 19. cap. 1.*

Cum septem annis, postquam Galli urbem cepissent, Romani

Anni ante Chri. stum.

Anni vrbis cond.

178.

199.

MONARCHIÆ GRÆCORVM ET PTOL. PHILOPATORIS SÆCULO.

Anni mundi

3939

3964

Anni vrbis cond.

603.

603.

Mac.

15.

623.

7
g Ptolomæus Euergetes secundus an. 20.

Iouatha pontif. Indæorũ.

Alexandro, Demetrio, Ant. Sedete & iterum Demetrio per ord. Syriæ reg.

Mithridate 2. Pattrhorum rege.

623.

640.

8
h Ptolomæus Phif. con. an. 17

Anni mundi.

3964.

3964

3964.

Anni ante Chri. stum.

mani deducere inceperunt colonias per totam Italiam intra annos 60. vsque ad Aquileiam & Graniscum, nunc primum extra Italiam Carthaginem in Africa primam coloniam, deinde Narbonem in Gallia &c. condunt. *Velleius lib. 1.*

M. Portio Carone, Q. Mario Cofs. Narbonem Colonia deducta est, quo anno de Dalmatia triumphatum.

Bellum Numantinum sive Hispanicum à Scipione minore confectum.

Bellum Achaicum, in quo Corinthij cum Actolis aduersus Ro. conspirantes exitium sibi pepererunt. Hic æris Corinthij origo, cum incensa Corintho varia metalla liquefacta confluerent. *Iust. lib. 34. Florus.*

Tiberius Gracchus legem agrariam seminarium omnium ciuilium bellorum in annos sexaginta vsque ad Syllam, deinde in alios 60. vsque ad Iulium Cæs. promulgat. *Appian. de bel. ciuil.*

Primus fuit qui tumultu intestino interijt. Nempe ab initio regni Romuli vsque ad annum 620. nullæ in vrbe factæ sunt cædes mutæ ciuium. *Halic. lib. 2.*

Staius Cæcilius comædiarum scriptor, natione Gallus, anno post mortem Ennij iuxta Ianiculum sepelitur.

g Euergetes filijs & ciuibus Alexandrinis interfectis omnia luctu complet.

Quis tum Romanæ Reipub. status esset, egregie describitur. *1. M. achab. 8.*

L. Cæcilio Metello, T. Q. Flaminio Cofs. Carthago iussu senatus reparata est, 22. annis post euersionem & ciuium Romanorum familijs repleta. *Oros. lib. 6. ca. 11.* Vnde & deinceps illic latinè locuti sunt, donec sub annum Christi 700. à Saracenis & Arabibus caperentur.

Daphnis Grammaticus seruus tribus millibus & septingentis sestertijs venditur à Gn. Pisarense.

Cæcilius, Accius, & eorum obtrectator Lucilius poëtæ. *Gell. lib. 17. cap. ult.*

Terentius Carthaginensis, quem Afranius omnibus comicis præfert, cum tamen ei Volcatius inter comicos nõ nisi sextum locum tribuat, postponatque Cæcilio, Plauto, Næuio, Licinio, Atrillio.

Pacuius Brondusius Ennij ex filia nepos tragicus, Aristarchus grammaticus (alter ab Homero) huius regis præceptor.

Hipparchus Astrologus & Mathem.

Hic primum apud probatos historicos abhorrentes à Germanorum fabulis Bituitum reperio Aruernorum Reg. anno vrbis. 627.

Aruernorum enim principatus primus quondam Gallis fuit (*Cæsar lib. 1. bell. Gall.*) Vnde & eum extendit Strabo (*lib. 4.*) ad Narbonnensium Massiliensiumque fines, Pyreneos montes, Oceanum & Rhenum. Id ostendunt Bituiti eorum regis cruenta duo prælia, de quibus ibidem Strabo & Liuius lib. 61. Alterum contra Domitium ad Sulgæ & Rhodani, alterum contra Fabium ad Tisaræ confluentem. Postea exactis Aruernorum regibus ciuitas & Resp. libera ad Cæsaris tempora permanfit, & Plinij adhuc ætate inter liberae Celtarũ ciuitates constituitur. Quam omnium temporum gloriam & dignitatem supra vniuersam Galliam retinuit ad sexcentesimum Christi annum Gregorij Turonensis & Sidonij Apollinaris scripta demonstrant.

h Romæ leges Gracchorum agrariæ.

Attalus rex Asiæ minoris ab Eumene patruo susceptum cædi-

caedibus & venenis caedat. Testamento imperium Asiæ pop. Romano reliquit. Hinc bella Aristonici cum Romanis & regibus Nicomede Bithyniæ rege, Mithridate Ponti & Armeniæ, Ariarathæ, Cappadociæ, Philomene Paphlagoniæ, anno ab vrbe 622. Oros. lib. 3. cap. 8.

Bellum Seruile in Sicilia ortum, multas infecit prouincias, & vrbes Aticam Delon, Minturnas, Sinuessam, &c. Oros. lib. 5. cap. 7.

Aristonicus Eumenis nothus regnum inuasit & P. Craſsum interemit. Regno positur donec à Perpenna consule in Romanorum potestatem reductus est.

Sic Asia Romanorum facta, cum opibus suis vitia quoq; in urbem transmisit.

Iason Cyreneus quinque libros scribit de rebus Machab. quorum Epitome est noster secundus 2. M. acchab. 2.

Metello & Scauro Cos. censores Romæ artem Ludicram præter cantores & ludum talarium vrbe remouent.

Q. Martius Gallos sibi regem statuente prelio oppressit, sub radicibus Alpium. Nullus vel paruulus superfuit, qui nõ mallet mori, quàm seruire.

P. Rutilius primus gladiatoribus leges dimicandi tradit. Laudotia regina Parthos debellat.

Phiscone in exilium acto Cleopatra mater regnum inuadit, matrem thoro expellit, duas filias viduas alterno fratrum matrimonio facit. Alexandro alteri filio eripere regnum machinatur, donec ab eo occupata interficitur.

Alexander à populo in exilium actus, regni Cyrenarum, quod ei pater testamento reliquerat, hærede pop. Rom. instituto decedit. Ptol. autem Phiscon reuocatur. Cui mortuo mox succedit Lathyrus.

Scythæ Medos & Parthos grauissimè infestant. Thracæ à Romanis vincuntur.

Numulifantis filia Diogiridis Thraciæ regis crudelitate nobilis.

Galli ascitis quibusdã Germanis iuxta fluuiũ Rhodanum ingenti clade exercitum Romanum M. Mallij & Q. Scipionis consumpserunt. Timor tunc Romæ ingens, ne iterum Galli Romam inuaderent.

Elephatorum pugna an. vrbis 655. Romæ primum facta, Plin. lib. 8. cap. 7.

An. vrbis 657. Senatusconsultũ factũ est ne homo immolaretur quod antea fieri religiosissimũ erat, Plin. lib. 30. cap. 1.

A matre eiectus denuo recuperat regnum.

R. Simeon Ben Iohai auctor libri Zoar. Quo posuit fundamenta si ultra & vanae artis illius Cabbalisticæ, quæ languet circa literarum apices, numeros, transpositiones, anagrammatissimos, vocum inuersiones, allusiones, amphibologias, homonymias. Nam eius vanitatis mysteria tribus precipuè constant, quæ indicantur voce פנין.

Nempe Geometria (sic imperite confuderunt Geometriam cum Arithmetica) quando literæ expenditur numerus, Noteriacan, quando litera ponitur pro integra dictione. Sic autem Barbarè dicitur à notariorum apicibus. Temurá, q. permutatio (elementorum) cum vna litera pro altera substituitur. E duobus primis vocabulis, quorũ vnũ est Græcum, alterum semilatinum, intelligis, quo tempore tam inepta ars excogitata fuerit, nihilque minus esse quam Cabalam. i. scientiam quæ à maioribus per manum recepta sit. Preter istiusmodi ineptias cõtinet multa impia & ex omni hæresum fursure cõflata. Constituit decem Sephiroth siue numerationes, pro suo fundamento, quas siue statuunt esse essentiam Dei, siue aliquid aliud extra Dei essentiam, impiè introductas ex eo apparet, quòd in Deo numerum & multitudinem realem ponant.

Anni ante Christi nati 640. *Simone Pontifice, deinde Io. Hyrcano.*

Anni ante Christi nati 4009.

Demetrio, Ant. Gryppo & Ant. Cyziceno. Syria regibus.

Phraarte 2. rege Parthorũ

9

i Ptolomæus Alexander cum matre Cleopatra an.

Ioanne Hyrcano pontifice. Ant. Cyziceno Syriæ reg.

Phraarte 2. Parthorũ rege, deinde Artabano.

10

k Ptolomæus Lathyrus an.

Ioan. Hyrcano pontif.

Cyziceno, deinde Philippo vlt. Syriæ rege. denique Tigrane Armenio.

Mithridate 3. Parthorum rege.

18.

1007

numerationes, pro suo fundamento, quas siue statuunt esse essentiam Dei, siue aliquid aliud extra Dei essentiam, impiè introductas ex eo apparet, quòd in Deo numerum & multitudinem realem ponant.

Tale erat negotium vel potius otium Marini & Colorbasij discipulorum Valentini, qui cuncta suæ religionis mysteria è literis Alphabeti Græci probare conati sunt. Iren. lib. 1. cap. 9. & 10.

Reuclinum Capnionem tribus libris harum nugarum gustum mundo præbuisse sine refutatione & Picum Mirandulanum se earum patronum constituisse equidem miror.

Neque enim ea est Cabala ab eruditis patribus laudata, quæ partim historica est, partim תורה בעל פה nominatur. i. lex ore percepta.

Hæc enim legis scriptæ pura est interpres, & simplices Synagogæ traditiones, consuetudines, ritus, maiorum explanationes continet, quarum fragmenta nonnunquam suppeditant Talmud, Derasim, &c. Sed de hoc alias.

Gotthi Franconiam depopulantur. Diceneus Boroista eorum consiliarius & doctor, philosophiam & Theologiam ethnicam eos docet, sacella & ceremonias instituit. Iornand. de rebus Geticis.

Micipsa Numidarum rex moriens filios reliquit Adherbalem, Hiempalem & Iugurtam, quem adoptauit. Sallust.

Bellum Iugurtinum anno vrbis 635.

De Iugurta Afro & Boccho Mauritanæ rege C. Marius triumphat.

Cicero tertium ætatis agebat annum. Gracili erat corpore & infirmo, collo procerò & tenui. Vnde eum & amici & medici hortabatur, vt causas agere desisteret. Ipse in Bruto. Sed se exercitationibus confirmauit, ab ijsque, quorum causas agebat, nulla dona aut munera accipiens, rex fori euasit. Plutarc. in eius vita.

Mox secutum est Cimbricum bell. quod Cic. de prouincijs Cos. vocat Gallicum eodem Mario imp. Qui & Teutonon ad Rhodanum cum rege ipsorum Teutoboccho & Ambronas prope Massiliam vicit. Strabo lib. 4.

Ducenta millia Cimbrorum, qui in Italiam trãserant per Marium & Catulum Cos. cæsa sunt, octoginta autem millia capta.

L. Plotius Gallus primũ Latinè docere incepit Cicerone adhuc puero. Cic. de claris Orator. Antea Græcis exercitationibus ingenia Romanorum alebantur. Suet. de claris Rhetoribus.

P. Terentius Varro in prouincia Narbonnensi natus centesimum quintum annum agens Græcas literas summo studio didicit.

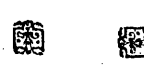
Aquilius Ro. bellum Seruile in Sicilia compefcit. Sociale bellum siue Italicum, quod non nisi quinto post anno à Sylla confici potuit. Eo nondum finito præcedentibus multis ostentis & prodigijs ciuilia bella secuta sunt per annos ferme 40.

Capitolium custodum negligentia exurit. Lucullus Mariscum bellum conficit.

A. Selepiades nouam medicorum sectam introducit, in Bithynia, vbi & florebat Theodosius Tripolita mathematicus. Strabo.

Mithridates Ponti rex vir incomparabilis memoriæ & 22. linguarum gnarus, quor nationibus imperabat, sex primis annis Scythas domuit. Cappadociam occupauit. Asiam ani-

MONARCHIE GRÆCORUM ET PTOLOMEORUM SECVLO.

mo complexus, prius vniuersè nemine sciente peruagatus omnium vrbium eius situm & regiones cognouit. Iuncta cum Nicomede rege Bithyniæ societate Paphlagoniam inuadit, Mox Galatiam. Romanis deinde per 40. annos restitit, donec tribus ingentibus prælijs felicitate Syllæ, virtute Luculli, Pompeij magnitudine consumeretur. Contra eos armarat Cimbro, Gallogræcos, Sarmatas, Basternas, Scythas & totum Orientem.

Ne veneno tolleretur, 20. rutæ folia, duas nuce & duas caricas admixto sale quotidie ieiunus capiebat.

k Bellum inter Marium & Syllam de quo mox. Primum ciuile anno vrbis 662. Marij factione. Mox Mythraticum eodem anno per 40. annos.

Cretam Metellus debellat.

Auletes à suis pulsus, à Gabinio reducitur, non sine contentione senatus, ob Sibyllina oracula. *Strabo lib. 17. Plutarch. in Catone.*

Anno vrbis 670. libri Sibyllini cum capitolio conflagraverunt. Cinna consul interficitur.

Ptol. Appion Cyrenarum & Lybiæ rex populum Rom. hæredem facit.

Iudæi literas Græcas studiose discebant. Hinc Ezechiel Iudaicarum tragœdiarum poëta Græcis carminibus exitum populi de Aegypto scribit. *Clemens Alex. 1. Strom.*

Orodes occiso Mithridate fratre duobus annis ante Mithridatis Pontici mortem cum filio suo Pacoro Parthorum nonus rex euasit.

Bellum Mitridaticum. Ciuilia inter Marium & Syllam, Octauium & Cinnam, quæ duo per 10. annos tracta plusquam 150. millia Romanorum consumpserunt. *Oros. lib. 5. cap. 21. Lucullus, Crassus, Antonius, oratores Clarissimi.*

Lucretius poëta Epicureorum amatorio poculo in furorem versus, cum aliquos libros, per insanæ interualla conscripisset, quos Cicero emendauit, se sua manu confecit ætatis 44.

Hæc ætas multos habuit Epicureos, vt Atticum, Velleium &c. Vtinam nostra plures non habeat, dum ardentius Lucretius legitur, exponitur, emendatur, quam &c.

Sylla ludiones & reliquum instrumentum ludicrum ex Olympia Romam traducit, Olymp. 175. quando Pompeius magni cognomentum accipiebat.

Catenas Iugurtæ manibus iniicit, Mithridatem compescuit, Sociale bellum repressit, Cinnæ dominationem fregit, Marium proscriptum & exulem reddidit. Primum Romanorum morte multauit. *Appian.* Deposita dictatura priuatus vixit, comment. scripsit, Luculloq; dedicauit. *Plutar.*

Vbi Athenas cepisset, è Bibliotheca Apellicontis Teij plurimos Aristotelis & Theophrasti libros nunquam antea publicatos Romam deferit.

Ante cum Peripatetici veteres Aristotelis Acroamaticis caruerunt, paucos exotericos habentes. Vnde posteriores Peripatetici exquisitius philosophari cœperunt sub Seuero Imp. Aphrodisæo eos diligenter euolente. & commentarijs illustrante. *Politia in Miscellan.* Paulo ante Plotinum & nostrum Origenem.

Andronicus Aristotelè scholijs illustrat. Ante eum Aristotelica secta aruit, vigentibus Acad. Stoica, Epicurea.

Bella ciuilia per annos ferè 40. *Oros. lib. 5. cap. 18.* quæ consumpserunt. 150. millia hominū, consulares 23. Senatores ferè 300. Ante prodigia dira visa sunt.

Anni ante-Chri- stum.

79

79

Anni vrbis cond.

658

688

k Ptolomæus Auletes an.

Alexandra regina Iudæorum.

Hyrcano eius filio pontif.

Tigrane Armenio Syriae rege.

Mithridate 3. Parthorum rege deinde Orode.

Anni mudi

407

30

4041

Anni vrbis cond.

700

Anni ante-Chri- stum natu

Viriatu Lusitanu è pastore latro cum Romanos duces atque exercitus per 14. annos protriuisset, insidijs suorum interficitur. *Ibid. cap. 2.*

Florentia Hetruriæ vrbis à Syllanis militibus conditur. Mythraticum bellum tractum fuit per 40. annos. Consulatu Ciceronis & Antonij vix consumptum. *Oros. lib. 6. cap. 1.*

Tum Mithridates in Asia omnes Romanos interficit. Archelam suum duce in Achaiam præmittit. Athenas cunctamque Græciam partim vi. partim deditione obtinuit. Nicomedem Ariobarzani filium regno eijcit.

Ariobarzanes rex Cappadocum à Senatu statuitur, ipsis se posse sine rege viuere negantibus. Qui à Tigrane Armeniæ R. studijs Mithridatis pulsus Romam venit.

L. Lucullus primus imperator appellatur, Armenia, Mesopotamia, Nisibi cum regis Armeniæ fratre capta.

Anno vrbis 679. C. Scribonius victis Dardanis primus Ro. ad Danubium vsque penetrauit.

Pompeius superat Hieram, Sertorium, Piratas, quibus octingentas quadraginta sex naues ademit, seruicia Tigranem, Mithridatem &c.

Vnica profectio consecutus est Armeniam, Pontum, Paphlagoniam, Cappadociam, Ciliciam, Syriam, Arabiam, Albanos, Iberos, Hyrcanos, Scythas, Iudæos, &c. ad Caucasum montem vsque.

De ijs omnibus, Creta itè & Basternis triumphauit. *Plin. li. 7. c. 26. & li. 37. c. 2.* Post rot victorias infeliciter res gessit, quod indignè templum Dei captis Hierosolymis habuisset.

Albanorum regem Prudentium in deditonem accepit. Minorem Armeniam Iosaro Galatiæ regi dedit. Attalo & Polomeni Paphlagoniam reddidit. Seleuciam Antiochiæ vicinam libertate donauit.

Rex Sueuorum an. vrb. 694. Metello Celcri Cofs. Galliarum præfecto Indos dono dedit. *Plin. lib. 2. cap. 67.*

Bellum Gladiatorium in campania per tres annos.

Crassus in Parthia res gerit infeliciter.

M. Ciceronè & C. Antonio Cofs. captum Hieros. templum à Pompeio. *Ios. lib. 14. Ant. cap. 8.*

Catilinæ coniuratio, qui in agro Pistoriensis à C. Antonio opprimitur.

Cicero exulat. Post oppressam remp. vacuus negotijs forensibus & ciuilibus multos quidem aureos libros philosophicos edidit, quos enumerat initio 2. de Diuinat. sed in tribus de natura Deorū seipsum superauit. Deo prouidete, vt Idololatria, per suos cultores oppugnaretur, quæ mox per Christum esset expugnanda & triūphanda. Primum enim refellit deum Epicureorum. Deinde deos Stoicorum, planetas, &c. Denique deos populares, quos fabulosos, vel homines fuisse contendit. Horum librorum præiudicio, Ethnici, cum à nostris grauarentur, eos censuerunt per Senatum esse abolendos. *Arnobius lib. 3. aduersus Gentes.* interficitur annis 40. ante Christi natalem.

Labeo, Sulpitiu, Trebatius Iurifconsulti.

Ventidius Pacorum regis Parthorum filium cum exercitu occidit.

Cæsar primus Romanorum Rhenum traicit & in Britanniam, quæ nunc Anglia, ita tamen, vt dubium reliquerit, Angliane esset insula, an continens. Esse postea insulam sub Seuero Imp. compertum fuit.

Ptol. Dionysius à Pompeio restituitur. Sed eum adhuc

MONARCHIAE GREGORVM ET PTOLOMÆORVM SECVLO.

tatem, Hefum, siue Heum, Taranim, Ogmium, eifq; huma- nas hostias litabant. Qui ritus tamen ab Augusto, Tyberio, Claudio & seqq. imperatoribus sensim sublatus est. *Plin. lib. 30. cap. 1.*

Contra Germani neque Druydes habent, neque sacrificiis student. De deorum numero eos solos ducunt, quos cernunt, & quorum aperte operibus iuuantur, Solem, Vulcanum & lunam. Reliquos nec fama acceperunt &c. *Cæsar lib. 6. latrocinari virtuti ducunt &c. Mela, Tacitus.*

Nulla pars Gallia inculta iacet, excepto duntaxat, quod paludes & Sylvarum coli prohibent. Magis hominum frequentia, quam diligentia incolitur. Mulieres fecunditate & educandi studio optime, viri bellorum magis, quam agriculturæ studiosi. *Strabo lib. 4.*

Lingua eius non multum ab hodierna differebat eiusdem significationis & prolotionis, etsi fortasse rudior. Primo quia nomina nationum, prouinciarum, ciuitatum, urbium, montium, Sylvarum, fluiorum, etiam hodie retinent antiquum nomen. Secundo, quia apud antiquos scriptores multa extant vocabula, quibus item hodie Galli, & nulli alij, vt mur, vt leuca, Beco, Crupellarius, Carra, Bracca, Bacchinum, Soldurius, &c. apud Cæsar. Ammian. Marcellinum, Suetonium, Tacitum, Gregorium Turonensem, Sidonium Apollin. Tertio, quia linguæ nullis vicissitudinibus & confusionibus ita solent mutari, nisi vetusti indigene penitus deleantur, quin radices & fundamenta permaneant, vt apparet ex Italicis & Græcis vulgaribus, quæ magis corruptæ sunt, quam mutæ. Hinc migrantes in alienas sedes alterum idioma potius imbibunt. Nam, vt Liuius in bello Asiatico de Gallogræcis ait, Planta facile vertitur in id solum, in quo feritur.

Germanicè non locutos apparet è sexto belli Cæsar, vbi Ariouistus Germanorum princeps multa consuetudine Gallicam linguam didicisse dicitur. Nò Græcè è quinto, vbi Cæsar se ad T. Ciceronem epistolam misisse Græcis literis, ne intercepta à Gallis consilia sua cognoscerentur, & è Phaurino philosopho Arelateni, qui apud Gellium se Gallum Græcas literas didicisse profitetur. Non Britonicè, vt Rhenu ridiculè censet. Nam Britones aliunde in Galliam venerunt, nempe ex Anglia, è qua Britanicam linguam post sexcentimum Christi annum detulerunt.

Franci natio Gallica, & indigena, nò Germanica, nò Troiana, nò Scandica, nò Sicambria, ex Ammia. Marcell. multo ante declinationem imperij. Nam de rebus Iuliani imp. eos cis Rhenum locat iuxta Chamano (qui hodie Geldresen) lib. 21. & 17. vbi & eos Salios vocat, vnde lex Salica. Apud quem etiam lib. 15. Romani, quo tempore signa trans rhenum inferebant, inter palatinos & prætorianos milites habebant francos. Et Iustinianus imp. epistola quam ad ipsos scripsit, apud Procop. lib. 1. ita eos alloquitur, ac si prouinciam Romanam minimè cepissent, sed iure eam velut patriam tenerent, eosque opponit Gothis, qui imperatoris ditionis Italiam per vim ceperant, nec restituere decernebant. Denique Agathius lib. 1. diserte eos Germanos non esse asserit. Rectè igitur eos indigenas docet Connanus li. 2. comment. iuris ciuil. cap. 9. Idque è Cæsar. lib. 6. Liuij lib. 5. & Rhenani annot. ad Tacitum.

Ab ijs Franconia in Germania nomen accepisse videtur, quod à Francis scilicet olim armis occupata fuerit, vt nunc tota Gallia vnde & veteres Francia siue Gallia reges, ijdè erant & Germaniæ vsque ad Carolum Crassum an. 888. quo defuncto

Anni ante Christum cond.

Anni vrbis cond.

690.

49.

710.

Anni mundi.

404.

406.

MONARCHIAE GRÆCORUM ET PTOLOMÆORUM SECTIO.

Anni vrbis cond.

710.

710.

739.

Anni mundi.

406.

4090.

Anni ante Christum cond.

29.

29.

Quarta Monarchia Romanorum ab Oceano Hispanico, vsque ad Euphratem, quæ ferrea Dan. 2.

Deiuncto Antonio August. solus ad Christi vsque natalem imperium tenuit. an. 29.

Phraarte 3. Parthorum rege.

defuncto non solum Francorum regnum, sed & imperium scissum est.

Phraartes 3. Orodii patri à se interfecto in regnum Parthorum succedit. Triginta fratres necat. Contra illum Antonius pugnat infeliciter. *Iust. lib. 42.*

ERA Augusti an. 38. ante Christi natalem, de qua supra. Quarto eius anno. *V. asens Chron. cap. 22.* qui hæc ex Eusebij Chronico manuscripto citat. Hoc tempore ædicto Augusti Cæsaris æs in tributum & census dari iubetur. Ex quo æra collecta est. Alijs Aera numeri notã, vel supputationem designat.

Augustus nepos Iulij Cæsar. 18. ætatis an. Ciceronis opera dux aduersus Antonium destinatus est.

Inita cū Antonio & Lepido societate extorsit, vt sibi viginti annos nato consulatus daretur. Hinc deinceps Reip. præfuit an. 55.

Quadraginta quatuor legiones ad tutelam orbis terrarum distribuit. *Oros. lib. 6. cap. 19.*

Cum Phraarte Partho pacem iniit, signa, quæ sub Cæsare, deinde sub Antonio capta erant, cum captiuis recipiens. *Iust. lib. 42.*

Et eius filium, quem negligentius custoditum Tyrdates quidam de Parthorum regno contendens, rapuerat & ad ipsum duxerat, vicissim reddens. *Ibid.*

Cantabri & Astures mortaliū vltimi in Rom. potestatem venerunt, & nouissimi ab eis defecerunt, adeo vt cum Gotthi Hispani iura darent, nunquam imperata fecerint, semper suis vsi legibus. *V. asens, Paulus Æmilius.*

Cantabros & Astures vltimos Hispaniæ populos Augustus debellans, Tarraconi legatos Scytharum & Indorum, eius amicitiam postulantes excepit. Ita 300. annos in Hispania decertatum est, donec tandem tota Cæsari paruit, Cantabris postremo ab ipso superatis.

Coponium constituit Syriæ præsidem & Quirinum procuratorem Iudææ. *Ioseph. Antiq. lib. 18. cap. 1.* Non dudum ante natiuitatem Christi, vt describeretur primum vniuersus orbis. *LHC. 2.*

Vniuersæ terræ tributum æris imponens, vt fluium Tyberim pontibus & tabulis æreis admodum crassis consterneret ad viginti millia. *R. Abraham in Cabbala historica.*

Ob quem census tumultus multi exorti, qui in Gallia vix sunt compositi. *Florus in Epit. Liuiana lib. 139.*

Anno deinde decimo post, perfecta est descriptio (secunda supple) capitum & facultatum per Syriam & Iudæam ab eodem Quirino, siue Cyrenio censore ad id constituto atq; misso. *Ioseph. ibid. cap. 1. & 3.*

Vel si vnica fuit Cyrenij descriptio, errauit Iosephus tempore.

Carthaginem & Corinthum euersas restituit. Lugdunum, Romanorum coloniam, per Minutium Plancum Ciceronis discipulum condidit. *Euseb.*

Quinque bella ciuilia gessit, Mutinense contra M. Antonium, Philippense contra Brutum & Cassium. Perusinum contra L. Antonium Triumviri fratrem. Siculum contra Sextum Pompeium. Asiaticum contra M. Antonium, quod inter eos exaruit anno Herodis tertio, post quod Aegyptus Romana prouincia facta est.

quatuor annos solares viginti ferme diebus superat.

Deinde, vt vrbs quingentis annis scriptoribus caruit vsque ad Canonem maiorem, qui rerum totius illius spatij memoriam colerent & literis mandarent: Ita Monarchiæ & Olympiades vsque ad octogesimam & Ecatei, Herodotiq; sæculum, certis historicis carētes, è densis tenebris non possunt explicari.

Præterea, quod omnibus commune est, tanta difficultate inter se anni ex istis æris deducti coëunt, vt sex regulas à Fucio & aliquot aliis cōfingi necesse fuerit, & ne sic quidē coeunt. De quibus nihil aliud dicam, quàm quòd tanta facilitate reijciuntur, quanta istis in inanē phantasiam venerunt.

Cuiuslibet ergo Chronici regula & mensura debet esse Scriptura, quæ tamen vt in se certa sit non caret difficultatibus & nodis, de quibus nunc dicendum est breuiter, vt causæ, cur Hebræi, Græci, Latini, in annorum enumeratione inter se dissideant, planius percipiantur.

De sacrorum Scriptorum scrupulis.

HEBRÆI suis nimium additi traditionibus, aliter numerum annorū notant. Non nihil etiā indulgent odio, quò Christianos hebdomadas Danielis ad IESVM CHRIVM pertinere demonstrantes insequuntur.

Illarum enim septuagesimam in diem, quò à Tito Cæsare euersum est templum, cadere asseruerant, & CHRIVM, quem Daniel prædicebat post 69. Hebdomadas occidendū, Agrippam Herodianorum postremum interpretantur.

Quare vt hoc doceant plurimos annos (quos ex alijs historicis restituiimus) ab imperijs Persarum, Græcorum, & Machabæorum nobis astute surripiunt.

Sic Græci & Latini veteres ob corrupta Septuaginta interpretum exemplaria. Excipio Hieronymum & Bedam, qui ob veritatis Hebræicæ peritiam, parum absunt à vero calculo. Recentiores minimo differunt, cuius rei ratio mox explicabitur.

Falsi autē sunt, quòd Septuag. Interp. 5. & 11. c. Gen. pro cētum, ducentos semper habeant, atque ita redundent mille ducentis 49. annis. Hieron. in quæstion. Hebr. Nam cap. 5. addit de suo 600. an. integros & c. 11. octingentos. Miror autem Iosephum Græcum hic quoque esse corruptum. Alioqui enim locis alijs se corrigit, & vsque ad Christum nō multo plus numerat, quàm Hebræi.

Ita nihil necesse est aliud responderi. A. Contio, qui vulgatam totius Ecclesiæ Græcæ numerationem laudat, tanquam ei congruentem, quæ in Græcorum Horologio, & Cyclo Paschali ibidem descripto notatur, & quam Cedrenus, Zonaras, Nicetas, sexta Synodus in Trullo, Nicephorus ipse chronographus, quem luculentis notis illuminauit, & vno verbo Græci omnes hodie ita sequuntur, vt frequentius per hos mundi, quàm per Christi annos tempora consignent. Nam eam examinat ad corruptissima Septuaginta interpretum exemplaria. Plurimū tribuo Septuaginta interpretibus sed incorruptos eos nobis exhibeant. Corruptos enim negare nō possunt, siue quia res ipsa cum Hebræico comparata loquitur, siue quia Ecclesia editionē D. Hieronymi, vt ipsemet Contius fatetur, præfert, in his & alijs ab hac Græca editione mirabiliter discrepantem.

Præterea veteres labuntur, quia annos Hebræorum supputarunt

Anni ante Christum cond.

Anni vrbs cond.

Anni mundi.

Baal Seder Olam, à mundi procreatione ad euerisionē templi sub Vespasiano tantum numerat annos 3888. id est, ad Christum natum 3757. & passum 3790. Talmudici ab orbe ad Christum passum an. 3784. Rabbini recentiores ad natum an. 3760. mensis 4. vnde quartus mundi millenarius ab eis in annū Domini 240. confertur. Quintus in an. 1240. & ita deinceps. Quod hodie vulgo Iudæi sequuntur. Hic ergo annus 1580. illis est mundi 5340. ad proximum vsque Septembrem. Rabbi Nahson in lib. de Cyclo Paschal. 3740. Rabbi Leni 3786. in 12. Danielis. R. Moses Gerundenfis 4058. mensis 5. Iosephus 4192. mensis 6. dies 10.

Arabes an. 5185.

Metheodorus. 5000. Eusebius. 5190. Theophilus Antiochenus ad Anolicum 5476. Græci vulgo 5508. vt in sexta Oecumenica Synodo cap. 3. in Horologio & Cyclo paschali. Nicephorus lib. 1. hist. cap. 10. 5505. Cedrenus addit unum 5506. alter tribus, alter duobus ab hac communi discedit.

Hebrai.

Græci.

Anni ante Christum cond.

Anni vrbs cond.

Anni mundi.

Anni mundi.

Hieronymus in Quæst. Heb. 3941. Augustinus 5351. Isidorus s. Ethnologiarum 5210. Orosius Eusebium sequitur. Beda cap. 22. lib. de rat. temporum. 3952. Astronomi 5328. Alphonfus 5984.

Re- Aliqui, 3974. men. 6. dies 10. centio. Alij, 3954. Nonnulli, 3960. res. Quidam, 3969.

putarunt quasi lunares, vt Iulius Africanus lib. 5. de ratione temporum, Hippolytus martyr in temporum canonibus, Euseb. lib. 8. de Demost. Hieronymus in 9. cap. Dan. Aug. epist. 78. Beda in comment. 2. lib. Ezr. cap. 16.

Noster calculus qui est an. 4121. mensis 6. dierum 16. hos superat vno centenariò & paucis aliquot, quoniam (vti antea dictum est) simpliciter accipimus locum Exodi cap. 12. quo dicitur Iacobus in Aegypto mansisse 430. an.

Rurfus causa controuersiæ, quæ inter Hebræos, Nos, & recentiores Latinos cernitur, pendet ex 70. annis captiuitatis Babylonicæ & Hebdomadis 69. Danielis, dum alij aliunde illas incipere coguntur, quòd secuti vitiosas discrepantesq; Græcorum & Latinorum historias, 200. & amplius annos falsò, vt supra docuimus, imperio Persarum tribuant. Hoc enim constituto, compelluntur multò post Cyrum Hebdomadas aufpicari, vt illæ præfinitè cadant in necem Christi.

R. Iacob posteriore tomo sui Talmud. pag. 10. col. 4. has & alias supputationis Hebræicæ causas aperit, vbi & quartum mundi millenarium in annum templi euerfi 1421. qui est nati Dom. 215. cōfert. Quod congruit calculo Seder Ol.

Ob eas igitur causas tot ferè inuenies de annis mundi sententias quot sunt scriptores. Sed comparanti loca scripturarum, quæ annotauimus, spero nostram habitū iri omnium simplicissimam, & maxime semotam ἀπο τῶν ἐπίδοξων ἡμετέρων νομικῶν.

Vbi mihi non displicet Philatrius, qui in hæreticis numerat eos, qui tempus annorū mundi ab orbe cōdito certo constare pronuntiant, perinde ac istos, qui asserunt illorum numerum penitus esse incertum. Nam quod parum distat distare non videtur.

De qua re Diodorus Cyzicenus tempore Iuliani & Valentis Imp. librum scripserat, εἰς τοὺς ἀποφῆτας χρονικὸν διορθούμενον τὸ σφάλμα Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου περὶ τῶν χρόνων. Suidas in Diodoro.

Quod sic planius mecum inductione per singulas βεβητατες discurrere concipies.

In prima ætate quæ est mundi Originarij nullus est nodus propriè. Nam quod ei superaddunt Græci annos 700. plus minus, corrupta illorum exemplaria nihil debent veritati Hebræicæ decerpere.

In secunda Diluuij scrupus etiam nullus hæret, nisi iuxta eosdem Septuaginta, qui pro annis 292. habet corruptè 1170. Sed is error aperte corrigitur, per certa & distincta Patriarcharum tempora Gen. 5. 7. 11. & 12.

Circa tertiam Patriarcharum vnica versatur quæstio, de tempore habitationis Israelitarum in Aegypto, quæ continet differentiam annorum ducentorum. Nam vulgo aiunt Israelitas duntaxat mansisse in Aegypto an. 230. Alij, quos sequor, 430. vt verba scripturæ Exod. 12. penitus retineantur, & tempus habitationis à descensu Iacob in Aegyptum numeretur, non à prima Abrahæ migratione è Charan.

Quarta Indicum nullam quæstionem recipit, quia diserte 480. annis 3. Reg. 6. concluditur, nisi in subductione membratim demonstranda.

Quinta Regum nullam etiam, vel perexiguâ admittit, quoniam certissima serie deducitur per Regum tempora libris Regum & Paralip. definita. Quare indoctè Shubertus quidam Spirensis minister nodum in scirpo quærens seriem annorum ab ædificatione templi ad destructionem eiusdem reponit inter Chronologorum scrupulos. Aperte enim Scriptura

ptura docet quādiu quisque regum regnauerit vsque ad vndecimum Sedechiæ, quo æquatū solo tradit templum, nēpe anno 430. mense 6. postquam fuisset constructum. Philo quidem 440. numerat, Eusebius 442. Iosephus 470. aliqui 427. sed differētia non est tāta, vt propterea deductus è scriptura Calculus dubitationem debeat gignere. Deinde potuerunt labi subducendo, potuerunt & eorum libri corrumpi, vt in numeris solet facillè accidere.

In sexta captiuitatis duplex inest scrupulus. Prior vbi septuaginta anni captiuitatis debeant incipere, an à Iechonia, vt ego contendo, fretus simplici Ieremiæ & Mathei autoritate, an ab vndecimo Sedechiæ, vt plerique, quod tamen discrimen est duntaxat annorum vndecim. Posterior vbi & ipsæ Hebdomades Danielis debeant incipere. Est quidem simplicius & Danielis loco propinquius, vt à primo Cyri anno incipiant, illico post septuagesimum illum captiuitatis annum, eodem ferè tempore, quo Angelus Danieli apparuit, & tam suauē sacramentum reuelauit. At non desunt qui interuallū constituāt inter finem captiuitatis Babylonice, & promulgationem edicti de vrbs reedificatione, atq; initium earum sumāt à 20. anno Artaxerxis Longimani.

Eo enim anno etiam exijt sermo, vt reedificaretur vrbs. 2. Ezræ 1. Alij à secundo eiusdem Longimani, alij à septimo eandem ob causam. Alij à quarto Sedechiæ, omnium quidem alienissimè: sed tamen etiam superiores potius confusam & suppositiciam seriem regum Persicorū & opinionem è profanis historicis anticipatam sequuntur, quàm veritatem.

Qui scrupulum mouent de mensibus, in se itē faciunt.

Esti enim menses scripture Lunares sunt, eius tamen anni in Solaribus haberi debent. Nam etiamnum hodie Hebræi, tertio quoque anno & interdum secūdo, quando vsus exposcit, vt ratio Lunæ, motui Solis respondeat, vnam Lunam siue Lunarem mensē, intercalant, illumq; annum mensium tredecim, extremo (quem Adar nominant & in nostrum Februarium ferè incurrit) cum hac copula, *Veadar*, repetito faciunt. Quamquam etiam primus potest repeti, vt mensis intercalaris sit *Venisan*, qui & Martius. Ita enim solebant veteres dicere vt Talmudicæ narrant.

Sic Arabes apud Ioan. Leonem in descriptione Africæ pa. 42. Nam sex menses habent triginta dierum, sex 29. qui reddunt dies 354. Qui numerus à nostro solari anno superatur diebus vndecim.

Quod à patribus acceptum esse, satis ex Noë historia intelligitur. Vbi enim traditum est Noe integrum annū egisse in in arca, mensibus duodecim Lunaribus, adduntur reliqui dies, qui vocātur *et xxi. Ingressus est (inquit) Noe in arcam mense secundo, die decimo septimo.* Deinde vbi nominatim facta esset mētio septimi mensis & postea decimi, & post hunc, dierum quadraginta & amplius, ac denique primi mensis. *Egreditur (ait) ex arca rursus mense secundo, die vigesimo septimo.* Interea igitur exacti sunt menses duodecim & accedunt dies decem, qui ter sumpti, mensē integrum, id est, decimum tertium anno tertio reddunt. Quomodo nos solemus quarto cuique anno inferere vnum diem ad sextum Calendas Martij, quem ob id bissextum appellamus.

Sed hac de re scribentem in Genes. primum caput Iulium Episcopum Africanum audi. Luna cum duodecies spatia sui cursus peregerit, annum facit communem dierum 354. & vt anno Solari possit concordare circuitus, tertio cuique vel secundo anno, tertium decimum addit mensē, quem Embolismum vocant nostri calculatores, & sit dierum trecentorum octoginta & quatuor. Atque hæc quidem ille præclare.

Et enim, nisi hæc fieret intercalatio, cum per legem debeant 14. die mensis Nisan festum paschæ celebrare, necesse esset vt sequenti anno diebus vndecim, pascha ipsum anteuertent. Tertio anno alijs vndecim atque ita retrorsum versus, quo vsque in Augusto vel Septembri celebrarent. Falsi igitur sunt Iulius Africanus, Eusebius Cæsariensis, August. epistola 78. & plerique veterum, qui ex eo quod menses Hebræorum Lunares erant, existimauerunt ipsorum quoque annos esse lunares, qui solaribus vndecim diebus contractiores sunt.

CHRONOGRAPHIAE LIBRI SECVNDI FINIS.

CHRONOGRAPHIAE GILB. GENEBRARDI THEOLO- GI PARISIENSIS, DIVINARVM HEBRAICARVM- QUE LITERARVM PROFESSORIS REGII PARS AL- tera de rebus à Christo nato ad nostra vsque tempora, id est, an. 1580. in duos libros distincta.

PRIOR DE REBUS OCTINGENTORVM ANNORVM VS-
que ad nouum Caroli Magni Imperium & Leonem III. Pont.
Posterior de alijs octingentis ferè annis ad vsque Gregorium XIII.

*Hæc Centuriarum impietas, mendacia, impostura coarguuntur et doctrina Catholica
continuatio ad singulorum saeculorum coronidem ostenditur.*

PARISIIS,

Apud Aegidium Gorbinum anno Domini 1580.

CLAVDIO BVRGESIO CONSILI-
ARIO REGIO, SUPPLICVM LIBELLORVM
APVD DIVIODVNENSES PRÆSIDI. GIL. GE-
nebrardus Theologus Parisiensis, Diuinarum Hebraicarumque
literarum professor Regius.

ROFERIMVS etiam alteram partem de recenti Testamento multo locupletiore & cultiore in duos libros distinctam, quam vnico Arnaldus Pontacus olim adumbrarat, tunc meus contubernalis, hodie Episcopus Bazatensis venerabilis miraculo ingenij & literarum, venerabilior virtute & moribus, quod in paucis Gallia Episcopis obseruare liceat, ex eo maximè tempore, quo Principes contra conscientiam, iusque omne & fas Sacerdotiorum nominatores extiterunt, & sacra profani ipsi tractarunt, vel potius polluerunt. Quocirca libens istam studij partem cum tanto viro communicassem, nisi eum vmbatica ista negligere perspexissem, nihil de suis aduersarijs ad me mittendo, quem nouerat hanc editionem iam pridem moliri & cudere, quod grauioribus distentus, in luce ac splendore publicorum & communium negotiorum versetur, vixque his amplius studijs nauet, quæ otium atque vmbra densissimam postulant. Admiror enim, amo, colo sanctos & doctos Episcopos, qualem eum esse non modo audio, ac audire me lætor, verum etiam per diuturnam vitæ consuetudinem testor. De integro istâ confeci & quò illi suus constaret labor, neue foelicia ipsius cœpta retardarem, materiam nouam adhibui, formam immutauim, animum ad alia, vt præstigia Centuriatorum obiter dissoluenda conuerti, quòd meo consilio id putarem commodius, nostris temporibus congruentius, lectoribus historiarum, Chronologiaeque studiosis vtilius. Si quid compendij inde in Ecclesiam redundet, mihi planè satisfactum existimabo. Neque enim soleo scribere, vt mihi nomen parem, quo nihil semper duxi ingenuo homine indignius, nihil turpius animiq; magis angusti & parui, sed vt tempus mihi à Deo tributum collocem in his diuinis studijs, quæ tum mihi ædificando, tum alteri iuuando profunt. Cùm præsertim incidisse nos videam in luctuosissima tempora, quibus nullus virtuti locus, nullus eruditioni honos, nullus Dei metus, nullus religionis amor, nulla pietatis ratio, quòdque longè est tristissimum, nulla meliorum siue spes siue species, hæreseon, Simoniarum, perduellionum, ambitionum, omnis generis scelerum furij omnia peruadentibus, vt bonis & fortibus viris sit optata mors, vel certè, si ita viuendum est, sint omnia pro sola Dei gloria, Ecclesiae ornatu, reposita in cælis spe, simpliciter suscipienda. Nam profectò si tanta animorum contentione impij hodie student indoctis libris, turbulentis, vanis, futilibus scriptis & studijs mortalium mentes corrumpere, quo non ardore, quo non studio & conatu debemus contendere, vt ad solida scripta & vtilia homines conuertamus & in-

gruentem

gruentem Dei iram à nobis auertamus! Nolo hanc querimoniam longius producere, ne istos offendam, qui quicquid de pietate, artibus & disciplinis disseritur, in eorum cultores peruersè regerunt, id in suam contumeliam dictum, scriptum, actum interpretantes, ad quòd minime possunt præ socordia & voluptatibus, quibus omnino inmergi ac obedire statuerunt, pertingere. Satis est, vt lectores, si qui futuri sunt, intelligant, me in priore parte laborasse, vt verba & sensa sacrorum codicum sequer, minusque longe ab eis abirem, qui vni & soli tot veterum sæculorum obliuionem atque tenebras depellere potuerunt. Posteriore autem studui, vt purè & fideliter præcipuas res Ecclesiae atque adeo Mundi degustarem, ac recentium scriptorum, Germaniae præsertim Theatra, Chronologias, Hæreseologias, Centurias magna ex parte mendaces, fabulosas, ex hæretico corruptoq; ingenio dictatas abolerè, & quæ duntaxat isti inchoant perficerem. Quòd non factu difficile mihi semper ipse persuasi, quoniam Chronologiae præsertim, quas nobis magno fumo vendunt, ingentes quidem sunt mole & numero foliorum, at varietatis rerum inanissimæ, paginis ferè constantes candidis, solo atramento vel minio deliniatis. Hinc quicquid per tot chartarum spatia offerunt, duobus aut tribus plenis ternionibus facile comprehenderis, vt ipsos appareat vel pauca de antiquitate tenuisse, cuius præcones se nobis futuros pollicentur, vel profecto studuisse, vt tabulas Mathematicas repræsentarent, in quibus multæ pinguntur lineæ sine re, aut papyros bene puras & candidas pueris, quò discant primos scripturæ tractus ducere, emendas exponerent. Cuius rei interdum causam prætendunt non suam incitiam (Nam omnium rerum scientissimi haberi volunt) sed sæculi infœlicitatem, quòd fuerit exhaustum hominibus illustribus & scriptis factisque posteritatis recordatione non admodum dignis. Cùm contrà, illa sæcula, quæ vocant infœlicia, sæpe reliqua & magnitudine gestorum, & summorum viro- rum multitudine, & ingeniorum admiratione, & vicissitudinum insolentia superent. Si non apud Nostros, qui aliqua tempestate segniores esse potuerunt, at apud Græcos, Hebræos, Arabas, Persas, Indos, quorum commentarios prius debuerant consulere, quàm ita audacter pronuntiare. Præterea istorum fabri, vt sunt hæretici, ita præ fastu nullos alicuius notæ, vel paucissimos, idque cõtemptim & perfunctoriè legunt, sunt indocti & inelegantes, & si cum minimo Catholico conferantur, qui dextrè hæc tractare valeat, plusquam pueri, quemadmodum iam contra quendam Apostatam Schekium planissimum feci, & illustris adolescens propediem cuidam Lamberto Dano olim Caluini, hodie reliquorum Ministellorum parasito ostèdet, qui, dum iuxta Micheæ verbum, propter panis buccellam & vini pateram stillat, dum suæ sectæ hominibus virulentiam suam ad blasphemandû conuocit, dum denique in cælum ponens os suum & linguam per terram traducens, etiam in S. Trinitatem furit miser, id quoddam fætido & Sabellium putenti ad me responso inficiari ausus est. Quòd cuiusmodi sit ex eo odorari potes, quòd vix quinque quaterniones capiat, & tamen ad fabricandum omnium Ministrorum symbolo, nouem continuis annis, & mensibus quatuor opus habuerit. Verû de hoc propediem: ac nisi nos præsens lucubratiõ distinuisset, modò rescriberemus, ipsumq; cum vniuerso Calvinolatrarû grege manifestissimo Sabellij furore agi doceremus. Interim quia Chronologia non ad plenam historiarum descriptionem pertinet, sed est potius quædam historiarum imago & breuissima tem-

porum

porum commemoratio, quemadmodum Cassiodorus vir vario doctrinarum genere insignitus libro de institutionibus diuinarum literarum retulit: ista aduersus istos tractare, qui vniuersam penè antiquitatem ignorant, ac in eo suæ inscitæ non obscura argumenta iamdudum præbuerunt, an sit operosum, ipsimet loquantur ac videant. An verò consequar, tu ornatissime Burgesi, cæteri que eruditi Catholici censeate, & si commodum duxeritis, mutare, addite, demite, orname, perficite. Etenim aliorum censuræ nihil me sollicitant. Hæc autem omnia ad te idcirco Lutetia in Burgundiam transmittimus, quoniam te nostræ musæ oblectant, ac vt tuarum ad me suauissimarum literarum verba vsurpem, eas communi illo studio, quod veluti virtuti & doctrinæ debetur, diligis. Denique quoniam amoris hisce annis inter nos diuina, opinor, virgula excitati, quotidie que occulta quadam flammula crescentis symbolum coelatum, signatum que in posteritatem extare cupio. Quem quia perpetuum tibi polliceor, tu me eo vicissim in sempiternum etiam atque etiam complectere, vt vel ipsa mors, quæ pijs est ad beatam immortalitatem transitus, tam sanctum mutæ nostræ charitatis vinculum, in cæleste domicilium secum porter. Vale & Deum vniuersi conditorem semper habe propitium. Lutetia Calendis

Iunij 1579.

CHRONO

CHRONOGRAPHIAE GILB.
GENEBRARDI THEOLOGI PARIENSIS,
DIVINARVM HEBRAICARVM QVE
literarum professoris Regij liber tertius.

Anni Christi.

SEPTIMA ÆTAS
siue vltima Christi & Ecclesie. Nam posteriora hæc à Christo tempora, scriptura vocat nouissima.

A Nato Dom. ad hæc tempora numerantur anni 1580. Summa ergo annorum ab orbe condito ad annum Dom. 1580. quinque mille sexcentorum nouem 5669.

Hanc vltimam ætatem in duos libros distinguimus. Prior historiam octingentorum annorum vsque ad Caroli Magni imperium perstringit. Posterior totidem fere reliquorum curriculum delibat ad nos vsque.

Octingentos primos sic persequimur, quod singulis centum annis insignes vices Mundus habuerit.

Primi sæculi initium.

a A Christo nascente ad primum Traiani principatû & Iohannis Euangelistæ mortem an. 100.

Secundi sæculi initium

b Annus Dom. 100. quo Traianus init imperium & Ioannes Euang. moritur.

Tertij sæculi initium

c Annus Dom. ducẽtesimus, quando primum post Apostolorum tempora cõcil. Cæ-

Anni mundi.

a O c primo centenatio pax per orbem. Euangelij lata propagatio.

Iudæorum calamitates variæ. Eius imperatores Augustus, Tyberius, Cæius, Claudius, Nero, Vespasianus, Titus, Domitianus, Nerua.

Præcipui scriptores sacri, Apostoli, Clemens, Linus, Hierotheus, Dionysius Arcopagita, Ignatius, Martialis, Hermes, Polycarpus.

Profani etiam sua serie infra per Chronographiam memorabuntur.

Heretici, Simon Magus primus hæresiarcha, Pseudoapostoli, Sacramentarij, de quibus Ignatius ad Trallianos, citante Theodorito. Menandriani, Ebionitæ, Cherintiani, Nicolaitæ, Alexander, Philetus.

Cum Simone Mago, Pseudoapostolis, Sacramentarijs Caluinitæ aliqua habent communia.

b Persecutiones exardescunt Traiani, Adriani, Antoninorum, &c.

Literæ florent, præcipuè Philosophia, Mathemata, Medicina.

Imperatores. Traianus, Adrianus, Antonini quatuor, Per tinax, Iulianus, Seuerus.

Secundi sæculi scriptores præcipui, Iustinus Martyr. Rhodo, Asianus, Modestus, Melito, Philippus cretensis, Musanus, Dionysius Corinthius, Athenagoras, Appollonius Senator, Ireneus, Theophilus Antioch. Egeffippus, Apollinaris Hieropolitanus, Victor Pap. Agrippa, Castor, Paterenus Philo.

Heretici. Saturninus, Basilides, Carpocrates è quo Gnostici. Iudaizantes. Nazarei, Cerdon, Archontici, Valentinus, Ptolomæus, Marcus, Marcion, Hermogenes, Apelles, Bardesanes, Colobarfus, Ophitæ, Cainitæ, Sethiani, Lucianus, Seuerianus, Tatianus, è quo Encratitæ, Adamiani, Ascodrogitæ, Alogi, Montanus, è quo Cataphryges, Valesij, Falsi martyres, Pepuziani, Prodicus, Angelici, Quintiliani, Artotyritæ, Quartodecmani.

Iudaizantibus & Nazareis Caluinitæ in aliquibus assentiuntur.

c Factiones. Bella ciuilia in orbe Ro. Persecutiones Seueri, Maximini, Decij, Valeriani, Aureliani, Diocletiani, Maximiani in Ecclesia.

Multi motus in orbe Persico.

Imperatores, Caracalla, Heliogabalus, Alexander Mamez, Maximinus, Pupienus, Balbinus, Gordianus, Philippi, Decius, Hostilianus, Volusianus, Valerianus, Galienus, Claudius, Aurelianus, Tacitus, Florianus, Probus, Cari, Diocletianus, Maximinianus.

Tertij fac. scriptores præc. Clemens Alex. Caius, Origenes, Tertullianus, Ammonius, Minucius Felix, Greg. Neocæsariensis, Tryphon, Hippolytus, Iul. Africanus, Cyprianus, Cornelius, Lucius, Stephanus, Dionysius Papæ, Dionys. Alexandrinus, Methodius, Malchion presbyter, Dorotheus presbyter, Pamphilus, Arnobius Lactantij præc.

Heretici, Proclus, Apostolici, Beryllus, Arabici, Sampsæi & Helcefaitæ, Theodotiani, Meletiani, Noetiani, & Nouatiani, siue Cathari, Sabelliani siue Patripassiani. Marcellus, Pau. Samofatenus, Manichei, & Cubrici, Apocraitæ, Dicaritæ, Catharistæ, Abstinentes, Donatistæ, Hieracitæ. Ecetæ, Gnosimachi, Thnetopsychi, Christolyti, Ehnophrones.

Aliquot errores Procli, Nouatianorum, Sabellianorum, Samofatenorū, manicheorū, donatistarū, Caluinitæ renouat. d Constantini Magni conuersio.

Romanum imperium ex persequente Christianum. Christus vbique floret, etiam in Indiis. Ecclesie de Idolis triumphus. Diaboli Zizania hæreses. Doctores innumerabiles.

Imperatores Constantius, Constantinus Mag. Eius filij, Iulianus, Iouinianus, Valentinianus, Valens, Gratianus, Valentinianus 2. Theodosius maior.

Quartij fac. Scriptores præcipui. Athanasius, Lactantius, Emissenus, Iuuenius poeta, Ioa. Clymachus, Epiphanius, Damasus, Gregorius Nazanzenus, Greg. Nyssenus, Basilus, Eusebius Cæs. Hieronymus, Cyrillus. Hierof. Hilarius, Theophilus Alex. Palladius, Pacianus, Foebadius, Philastrius, Optatus, Amphilocheus, Didymus, Rufinus, Ephrem, Eutropius, Prudentius poeta & alij innumerabiles.

Heretici, Coluthiani, Parerminetæ, qui perperâ scripturas interpretantur. Eustachiani, Messaliani, siue Euchitæ, Anthropomorphytæ, Aleriani, Ariani, Macedoniani, Luciferiani, Photiniani, Aerius, Apollinaris, Iouinianus, Seleuciani, Aetiani, qui & Eunomiani & Anomæi, Priscillianistæ, Vigilantius, Martianus, Heluidius, Collyridiani.

Caluinitæ in multis communicant cum Arianis, Eustachianis, Aerio, Iouiniano, Messalianis, Vigilantio, Martiano, Heluidio.

c Imperij per Barbaras nationes laceratio, Gotthos, Vandalos, Francos, Hunnos, Burgundos, &c. Vartorum regnorū origo.

Imperatores. Arcadius, Honorius, Theodosius minor, Valentinianus 3. Martianus, Leo, Maiorianus, Zeno, Anastasius.

Quinti fac. doctores præcipui, Augustinus, Chrysostomus, Innocentius, Cyrillus Alex. Synesius, Marcus Eremita, Theodoritus, Possidius, Hefychius, Iunilius, Leo Mag. Gelasius, Primasius, Eucherius, Prosper, Salonius, Sedulius, Hilarius Arelatenf. Vincentius Lirinensis, Paulin, Sulp. Seuerus, Casianus, Maximus Taurinenf. Socrates, Sozomenus, Orosius, Chromatius, Petrus Chryfologus, Proclus Constât. Paschasius, Orosius, Idacius, Gennadius. D. Benedictus, Marcellinus comes, Saluianus.

Heretici, anno 400. Pelagiani, Abeloitæ, Nazarenj, Prædestinati, Nestoriani, Pseudomoses Crctensis, Eutychni, Gaintæ, Ibas. Diacrinomeni siue hesitantes.

Caluinitæ in aliquibus capitibus sequuntur Pelagianos, Prædestinatos, Nestorianos.

f Deiflagella per Romanum imperium, Totilas, Slaui, de quibus

Ami Christi. sariense in Palestina coijt, & Artaxerxes Persa nonum apud Persas imperium condidit sublato Parthico, usque ad Saracenos. Ami mundi.

300 d An. Dom. CCC. quo Constantius Constantini Mag. Pater Cæsar est constitutus.

400 e An. Dom. CCCC. quo præfinitè Arcadius & Honorius aduent imperium, Ambrosius moritur, Chrysostomus & Augustinus fiunt episcopi.

500 f An. Dom. CCCCC. quo S. Symmachus pontificatum summum adit, & Talmud à Rabbis absolvitur.

Ami Christi.

600 g An. Dom. DC. quando Phocas imperium suscipit & iuxta quosdam, infelix Mahometes nascitur.

700 h An. Dom. DCC. quando Arabes capta Africa imminent Hispaniæ & Occidentibus Europa regnis.

800 An. Dom. DCCC. quo nouum Occidentis imperiū Carolus Magnus condit, & Egbertus regnum Anglicū.

Quæ sic membratim demonstrari possunt.

SEPTIMÆ AETATIS,

Quæ incipit anno mundi 4089. pars prior à Domini ortu ad nouum Caroli Magni imperium per an. 800.

Ami mundi.

quibus Saluianus. Mahometes. Imperatores. Iustinus senior, Iustinianus, Iustinus iunior Tyberius, Mauritius. Sexti seculi scriptores præcipui. Symmachus pont. Fulgentius, Auitus, Ferradus, Alcimus, Maxentius, Hormisda, Boetius, Euodius, Cassiodorus, Iustus Orgelitanus, Fortunatus, Sidonius Apollinaris, Greg. Turonensis, Greg. Magnus, Olympiodorus, Andreas Hierof. Gildas, Rufticus, Iornades Gorth. Episc. Euagrius, Procopius, Victor Viticensis, Faustus Rhegiensis, Theodulus, Thalassius.

Heretici. Eutychnorum sectæ duodecim. Seueriani, Tritheite, Theopaschitæ, Xenaias, Acephali, Aphtharodocete, Monophysitæ, Sadduczi, Anabaptistæ, Agnoetæ, Iacobitæ, Cononitæ, Gaiani.

Caluinitæ accedunt ad Xenaiâ, Agnoetas, Monothelitas. Mahometis & Saracenorū Apostasia orbem terrenis. Imperatores. Phocas, Heraclius, Constantinus eius f. Heraclionas, Constantinus Pogonatus, Iustinianus 2. Leontius siue Leo 2.

Septimi seculi scriptores præcipui. Ioannes Constant. Isidorus Hispalensis, Clemens Arelatenf. Adelmus, Iulianus Pomerius, Ildephonfus, Cæsarius Arelatenf. Theodorus Cantuarienf. Mandulphus Scotus. Leo 2. Sophron. Hierofol.

Heretici. Monothelitæ, Chazinzarej, Theodosiani, Traditæ, Armenij, Mahomet Pseudoproph. Bairas, Theocagnostæ, Agareni, Charurgitæ, Lampetiani, Agonichytæ, Aginnenfes, Maronitæ.

Caluinitæ. Tetraditarum, Mahometis, Lampetianorum aliquot errores amplectuntur. Turcarum in Asiam, Arabiam, Africam, & insulas maris Med. infusio.

Mahometis secta mire augetur. Octauij seculi Imperatores. Absimarus, Iustinianus 2. iterū, Philippicus, Artemius, Theodosius 3. Leo Isaurus, Copronymus, Leo eius f. Irene cum filio Constantino.

Scriptores præcipui. Beda, Strabus, Ioan. Damascenus, Gregorius Cyprius, Germanus Constant. Cosmas Hierof. Ioan. Hispalensis, Tharastus, Albinus, siue Alcuinus, Aponius, Bonifacius Mogunt. Paulus Aquileiensis, Paulus Diaconus, Zacharias pap. Theophylactus Antioch. Isuardus, Vualafrius, Carolus Magn.

Heretici. Iconomachi. siue Iconoclastæ. Felix Vrgelitanus & Eliphandus Toletan, è quibus Feliciani. Pauliciani siue Paulioannitæ, Athingani.

Caluinitæ sunt Iconomachi. Catholicos cum Paulicianis vocant Romanos, se vero Christianos siue Euangelicos.

CHRISTVS Dominus ex tribu Iuda nascitur in Bethleem Iudæ, anno Mundi 4089. 8. Calendas Ianuarij media nocte, anno imperij Augusti 41. completo, & 42. ineunte, Herodis 33. Urbis 752. Cofs. C. Cæsare Octauius & M. Plautio Syluano, quo Iani portæ tertio sunt clausæ & orbis nunquam extitit pacatior. Aera 38. Indiotione 4. (Beda & Dionys.) an. 4. & vltimo Olympiadis 194. Clongij Sycambrorum seu Orientalium in Germania Francorū Regis anno 10. Tritemius. & Ansel. Patitur Tyberij 18. Olymp. 202. anno quarto. Urbis 784 Mundi 4121. mens. 6. die 16.

Est quidem ille summus pontifex in æternū semetipsum quotidie offerens pro nobis, per se quidem in cælo, per suos verò ministros in terris. Quare non habet successores, quod in æternum maneat Heb. 7. At habet vicarios & ministros, inter quos primatum obtinet Petrus & Petri successores Romani pontif. vt tota, nemine dempto, sensu & consensu antiquitas. Tertull. in Apolog. pag. 105. Paulum Christi vicarium appellat, qui tamen Petrum habuit vel æquale, vel certe superiorem. Quapropter nos multo magis cum Christi vicarium appellabimus, eiusque successionem recensebimus ad sæculorum extremum duraturam, vt vnam è certis Ecclesiæ dotibus (ita eius notas vocat Optatus) quæ nos in Catholicæ gremio iustissimè teneat. Aug. contra Manich. fundamentum. c. 4.

Die natiuitatis Christi mandauit Augustus, ne quis Dominum se vocaret, sentiens, credo, verum orbis principem natum fuisse, Dei enim cognomentum est. Oro. lib. 6. cap. 22. Pantomimorum saltatio prius incognita in vsu esse cepit, Pilade & Bathyllo primis eius auctoribus Augusti tempore. Zosimus. lib. 1.

Athenodori Stoici consiliis parebat Augustus. Ibid. Arminius rex Cheruscorum tres Romanas legiones cum Varo Quintilio in saltu Teutoburgensi occidit. Quam postea iacturam M. Lollius Germanis domitis reparauit.

Mimatius Plancus Cicéronis discipulus, dum comatâ Galliam regeret, Lugdunum condidit.

Tyberius Augusti priuignus mox gener. postremo adoptione filius Armeniam occupat, Vindeliciam, Pannonias, & cæteras Thraciæ vicinas Romanas facit prouincias, Germaniam partim subigit, partim vastat.

Repentinis, responsionibus melior, quàm meditatis. Tam rigidis, digitis & articulatis vt malū recens tenebraret. Suet. vltimo anno visâ est Phœnix. Dion.

Agrippa Bosporanos ad deditionem compellit.

C. Asinius orator. Asinij Pollionis f. cuius meminit Virg. diris supplicis à Tyberio necatur. Sic Seianus, qui aliquando restiterat, ne Christus inter deos referretur.

Vonones obses à patre Phraarte parthorum rege Romanis datus obses in regnū reposcitur. mox spretus à Iuisab Artabano regno exiit. Tac. lib. 2. Ios. li. 18. c. 7. an. Christi nati. 18.

Parthi etiam Phraartem alterum filium Roma reposcunt, cui in Syria mortuo subrogant Mitridatem Iberum. Hinc bellum inter Parthos, Armenios & Iberos. Tac. lib. 5, sub finem Tyberij anno Christi, 37.

PRIMUM in Christianos bellum (vt Opra. li. 3. loquitur) seu persecutio mota est à scribis, in qua Stephanus moritur. Act. 6. Euseb. lib. 2. cap. 1.

Titus Liuius historiographus Patanius quarto Tyberij obiit (Euseb. in Chron.) Historiam annor. 750. ab vrbe condita ad 41. Augusti, siue ad Christi vsque natalem scripsit libris 140. vel iuxta alios 142. de quibus duntaxat super sunt 45. Pompeius Trogus.

Dionysius Halicarnas. Diodorus Sicul. Valerius Max. Augusto charissimus. Corn. Nepos, Dionysius Afer, Cor. Galus, Strabo, Xistus, Pythagoricus nascitur.

Ouidius poëta, quinto Tyberij anno. Fenestella historicus obierunt. Euseb. in Chron. Socion Philofophus Alexandrinus Senecæ præceptor. Asinius Pollio primus Romæ bibliothecam publicauit.

Clemens, de quo Philip. 4. primus ex Gentibus & Græcis in

PRIMUM SÆCULVM.

Christus Iesus Pontifex Maximus & Aeternus. vixit an. 32.

Menf. 3. dies. 10.

Octauio Augusto & Claudio Tyberio an. 23. ex ordine successionis imperatoribus Romanis.

Phraarte 3. Artabano, Mitridate 4. Parthorum reg.

Christi Principes ministri & Vicarij visibilem Ecclesiæ vnitatem & Monarchiam constituentes hi sunt.

32 b Martyr Petrus Bethsaidensis, Galileus, primus Ecclesiæ pontifex Hierosolymis sedit an. 5. quâdiu ferè Christo Tyberius superfuit. Antiochiæ an. 7. Romæ denique an. 24. mens. 5. dies 12. id est, in vniuersum an. 36. mens. 5. dies 12.

Patriarchis Alexandriae Marco Evangelista an. 6. Anniano an. 22.

Antiochiæ, post septennem D. Petri Cathedralam, Euodio an. 23. Ignatio an. 40.

Hierosolymis, Iacobo iusto an. 30. Simone Cleophæ an. 46.

Principibus. Tyberio, Caio Caligula an. 4. Claudio an. 13. Nerone an. 14. Romanis imperat.

Gotarzi Parthorum rege, deinde Vonone, mox Vologese. Marcomiro, Clodomero, Antenore per successionem Francorum ducibus.

4121 4126 4133

in Christum credit, & fuit ex eius 70. discipulis. De-roth. b NEGARE non potes, scire te in vrbe Roma Petro primò cathedram episcopalem esse collatam, in qua sederit omnium Apostolorum caput. Optatus lib. 2. contra Parmenianum. Felix Ecclesia Romana, vbi Petrus Passionem Dominicæ adæquat. Tert. de Prescrip. Ambrosi. 5. Paulus in epistolis nomen Iesu quingentes vsurpat. Simon Magus, primum baptisatus à Philippo, inter alias hæreses negat liberum arbitrium. (Clemens recogn. lib. 3.) fons, radix, atque pater omnium hæreticorum Roman venit sub Claudio. Iustin. in Apol. Iren. lib. 1. cap. 19. & 20. & prescrip. lib. 3. Tertul. lib. de hæres. Aiebat nos sola fide iustificari. Iren. lib. 1. cap. 20.

SECVNDVM bellum in Christianos excitatur à Nerone, in eo Petrus & Paulus occubuerunt Romæ eodem anno & die: Philippus crucifigitur Hieropoli. Egef. li. 3. ca. 2. Euseb. 2. cap. 25. Tunc Christiani Romani incendij infimulati miseris mortibus infontes conficiuntur. Tacit. lib. 15. Suet. in Nero.

Petrus post Christum an. 37. vixit. D. Thomas in Ioan. 21. Claudio imperante Euodium in Antiochia per manus impositionem episcopum vrbs designauit. Suidas in voce va. Cap. 05. Nempe mansit in Iudæa post mortem Domini annis quinque, septem deinde sedit Antiochiæ, vsque ad Secundum Claudij, quo in Vrbe sedem fixam & immobilem trāstulit. Hos annos 12. sic numerabis. Tyberius fuit superstes Christo annis ferme sex. Caligula annis 4. successit. Hinc duo Claudij. Reliquos 25. Romæ degit, nisi quod interdum Hierosol. & alio se cōferebat, prout Ecclesiæ vsus postulabat & tum fortasse, quando Claudius Iudæos de Christo tumultuantes Roma expulit apud Suet.

Petrus in Italia, Paulus in Græcia, Andreas in Achaia, Ioannes in Asia, Philippus in Phrygia, Iacobus in Iudæa, Bartholomeus in Scythia, Thomas in India, Mattheus in Aethiopia, Simon in Persia, Taddeus in Mesopotamia, alter Iacobus in Hispania, Matthias in Palestina (præsertim scilicet) verba Dei intonuit, Honorius in Psal. 18. Origi. Ho. 12. in Genes. ad vnum omnes. Trapezontius, libello de hoc dicto. Si sic eum volo manere quid ad te?

Caius Agrippam regem Iudææ facit, Herodem Lugdunum relegat, Pilatum ad sibi manus inferendas præ malorum magitudine cogit. Iudæos vexat.

Claudius primus imperium mercatus est, promissis vnicuique militi 350. coronatis.

Gotarzi occiso Bardano siue Artabano regnum Parthorū obtinet, Tac. lib. 11. anno Christi 49. Annis scilicet duobus. Nā illo mortuo Vonones sub Claudio Parthis regnat, & mox Vologeses filius. Tacit.

Titus Fulonius homo 150. annorum Bononiæ vixit. Thraciæ regnum in prouinciam redigitur. Picti Albaniam siue Scotiam vastant.

Anno 800. vrbs Claudij principis censura, Q. Plautio, Sex, Papinio Cofs, assertur ex Aegypto Phœnix in Vrbe & in comitijs proponitur, aquile magnitudine, collo instar auri fulgente, reliquo corpore purpureo, plumeo capitis apice, & cristato, cæruleam caudam roseis pennis distinguētibus.

tibus. *Auctor citatur Cornelius Valerianus.*
 Neroni in expensas centies centena millia aureorum decreto senatus singulis annis subministrantur.
 Eodem ferè tempore cepit Neronis in Christianos persecutio & bellum Iudaicum. *Tacit. lib. 15.* siue Simonis magi causa, qui in Neronis amicitiam sese insinuauerat. *Egeisp. lib. 3. c. 2.* siue quia Christiani in numero Iudæorum ponebatur. *Rutilius Gallus in Itinerario.*
 Præter Ioannem Euangelistam Apostoli ad vnum omnes martyrio vitam finierunt. *Trapezontius vbi supra.*
 Vologeses Radamistum Iberorum regem regno expellit & Tyridatem fratrem suum in Armeniæ regnum deducit. *Tacitus.* bellum gerit contra Domitium Corbulonem Neronis ducem, in quo captus Tyridates coram Neronis effigie constituitur. *Idem.* Tribus annis post diadema recipit, *Idem.*
 Sido & Italicus Sueuorum reges. *Idem.*
 Cottio rege defuncto Alpes prouincia Romana fiunt. *Virgilius* 20. millia Gallorum, & Germanorū trucidat. *Iudæi à Claudio Roma pulsi sunt. (Suet.)*
 Persius, Syllius Italicus, Lucanus poete, Seneca, Columella, Pomponius Mela, Latini & Ethnici scriptores florent. *Cri-nas & Carnus medici, Cornutus phil.*
 Thesalus Methodicorum princeps apud Plinium in cūcta maiorum placita & omnis xui medicos perorat.
 Andromachus Cretensis Theriacæ inuentor. *Marinus Tyrus Geographus.*
 Iacobus frater Domini, & Marcus Euangelista Aquilegiæ que secunda Roma quondam dicebatur, vbi rogantibus Romanis suum Euangelium conscripsit Græce, siue etiam Latine, vt voluit *Rodolph. Arma canus lib. 9. de quest. V ora genes (serm. de S. Marco, & Syri vniuersi,* vt taceam eos qui Latinum archetypum adseruari putant Venetijs. in Martianis thesauris) deinde Alexandriæ Episcopus, an. Christi 63. martyrio coronantur.
 Petrus Roma multos è suis discipulis factos episcopos, prædicandi gratia in diuersas prouincias seorsum in Galliam dirigit.
 Claudius Romani imperij fines ampliores reddidit. Britanniam, quam post C. Cæsarem Romanorum nullus adierat, adiecit, insulas Oceani Orcadas vltra Britanniam subegit an. Dom. 46. *Enf. Europ.*
 E Germania Vespasianum in Britanniam transtulit, qui 32. validissimas gentes & Vectam insulam in deditiōnem accepit. *Suet.*
 Francorum reges isti vsque ad Pharamundum, qui non rex, sed prædonum Fræconiæ ductor erat. mihi suspecti sunt. Nominauimus tamen, vt ijs satis faceremus, qui Trithemij de origine Francorum somniji delectantur. Nam puto nobilitatem Gallicam esse aboriginem nec ortam è tam impuro Fra nconum sanguine, de qua re alias.
 Nero cladem Britannicam accersiuit. Armeniã amisit legionibus Romanis sub iugum Parthorū missis. Põtum Polemaicū concedente rege Polemone prouinciam fecit. item Alpes Cottias, rege Cottio defuncto. *Suet. Enfeb. de tragica eius nece lege Suet.*
 Interea audi quàm rectè Ecclesia etiam tunc fuerit Catholica. i. non vnus aut alterius gentis, sed omnium. Intra 20. aut 30. ad summum annos euangelium. Romanorumque (nota hæretice) fides per vniuersum orbem diuulgata erat, etiam apud Scythas & quasque nationes re-

Anni Christi. 44
 44
 70
 70

Anni mundi. 4121
 4121
 4158
 4158

CONCILIUM primum Hierosolymitanum ab Apostolis ipsis celebratum de lege Moysis abroganda & prohibendis Idolothytis, sanguine, suffocato, scortatione. Act. 15.

Quod etiam hodie in Oriente viget ex Leone Imp. const. 52. anno Do. 886. & Balsamone in can. Apost. 63. & alys. In Occidente, saltem usque ad annum 1114. Nam historici scribunt tempore Calixti Pomeranis ad fidem tum cõuersis inuincti, ne quid immundum comederent, non morticinum, nõ suffocatum, non Idolothytum, non sanguinem animalium.

Anni Christi. 44
 44
 70
 81

Anni mundi. 4158
 4158
 4196
 4196

2

c M. Linus Tuscus se-dit an. mens. 3. dies 12.

* Patriarchis.

Alexandria Aniano.

Antiochia Ignatio.

Hierosolymis Simone Cleopha.

motissimas planeq; Barbaras. *Ro. r. col. 1.* Inductione id docet Iren. li. 1. Iustinus Martyr contra Tripho. Clemens in pro-trep. & Strom. & ceteri huius sæculi, qui vel Apostolos viderant & audierant vel Apostolorum proximos discipulos. Deinde Origenes hom. 9. in Genes. ho. 4. in Ezech. ho. 6. in Lucam. Tert. lib. de præsc. ad Scapulam, & contra Iudæos, Cypr. cum reliquis huius alterius sæculi. Quod pro summo miraculo annotat & contemplatur Chryl. in 24. Matt. Quare *Enseb. lib. 8. cap. 1.* recte ostendit ante perfectionem sub Diocletiano motam pietatis doctrinam apud omnes mortales cum Græcos tum Barbaros viguisse. Hoc prædixerat Elaias 66. ca. Quis audiuit talia & quis sic vidit: An parturit terra vno die? An gens genita est nixu vno? Itaq; deinceps in docendo quo tempore plerique de omnibus gentibus fidem receperint non laborabimus (Nam viuentibus adhuc Apostolis istud vbique per totum orbem contigit) sed quo totæ gentes vniuersæ, publicè & palam ad eius publicam professionem peruenerint.
 Euax Arabum rex de medicina ad Neronem scribit.
 * Inter medias persecutiones successio etiam & Hierarchia trium aliarum Apostolicarum sedium Orbis Christiani matricum seruata est integra. Quæ quoniam toto orbè summum erga populum Dei beneficium, prouidentiam, & gratiam ostendit, eam prætermittere nec poruimus, nec debuimus. Deinde hoc facit ad pleniorum rerum Ecclesiasticarum historiam. Denique cum memoria iusti in benedictione cõseruari debeat. *Pro 10.* & profanos, atque adeo impios imperatores & reges simus propter Chronologiae coherenti-am commemoraturi, hos nolimus non recolere, per quos Christiani nominis & religionis vnitas, ac communitio per totum terrarum orbem vique hodie respèdet: etiam si principio multarum rerum & librorum conferendorum difficultas nos deterruerit.
 Petrus an. Dom. 44. Romæ sedere cepit.
 Marcus Euangelista Alexandriæ an. 58. quatuordecim annis scilicet post cathedram Apostolicam Romæ fixa & cõstitutã.
 Euodius Antiochiæ ann. 44. Postquam annis 7. Ecclesiam Petrus illic administrasset & Romam sedem Apostolorum primariam transtulisset.
 Iacobus iustus Apostolus Domini frater Hierosolymis anno 34. proximè scilicet Christi mortem. Vnde & ei D. Petrus superuixit annos circiter 7.
 His Cathedrarum quatuor Apostolicarum fixis initijs & tanquam æris, Patriarcharum in illis sedentium successio sic, vt fecimus, facile continuabitur.
 c Petri res gestas, maximè cum Simone Mago descripsit, Cathedram Apostolicam, D. Petro absente & lese per vices in Asiam & alias regiones ad constituendas Ecclesias conferente, eius Chorepiscopus & coadiutor, administrauit.
 Illius meminit Paulus. 2. Timot. vlt. Petrus quidem Clementem ordinat, sed huic Linus & Cletus in catalogo episcoporum preponitur, quod eos Petrus sibi chorepiscopos siue coadiutores asciaisset.
 Quare quartum à Petro Clementem facit Hieronymus in catalogo. Sic Epiphanius *hæres. 27.* Nempe Clemens est secundus Petri ordinatione, non Ecclesiæ. Nominationis Petri iure, non functionis & administrationis, quã Lino, deinde Cleto detulit, non tã modestia, quã Domini consilio, ne huius nominationis exemplum transfret ad posteros, & liberè Ecclesiæ prouidentie in diligenti sibi præsulde decerperet.

+ *Historia Ecclesiæ alij, ca. lib. 2. cap. 3.*

peret.
 Quod in idem recidit. Nam qui Clementem secundum faciunt, ei annos Lini & Cleti tribuunt, vt scilicet federit annos circiter 33. & Lini & Cletum Petri, deinde Clementis chorepiscopus siue coadiutores vocant. Qui quartum, singulis suis, vt hic, assignant.
 Vespasiani an. 2. ferè completo, 8. Septemb. capitur Hierosolyma per Titum filium eius. *Ioseph. lib. 7. de bello Iud. c. 17. Tacit. li. 2. Niceph. in Chron.* cuius obsidio cœperat die Paschæ. Vndecies centena millia fame & gladio perierunt, alia centum millia publicè venundata sunt, lexcenta interfecta. *Iosippus.*
 Post Nerone tres imperium simul arripuerunt, Galba in Hibernia, Vitellius in Germania, Otho Romæ, sed fraude & seditionibus intra annum interierunt.
 Iu Nerone progenies Cæsarum deficit.
 Vespasianus prouincias fecit Achaiam, Lyciam, Rhodum, Byzantium, Samum, quæ liberæ antea erant ciuitates, Thraciam, Ciliciam, Thraciam, & Comagenem, *Suet. Eutrop. lib. 9.*
 Eos qui de domo David essent conquiri iubet. Hinc magna Iudæis persecutio exoritur. *Euseb. lib. 3. Hist. cap. 12.*
 Verbum ingreditur, inter 320 triumphos, qui ab Vrbe condacti fuerant, eximium agens triumphum, in quo pater & filius Vespasiani vno triumphali curru vecti, honorificam de ijs, qui Deum Patrem & Filium offenderant, victoriam reportarunt. *Orosius lib. 7. cap. 6.*
 Apostolici viri per vniuersum orbem discurrunt. *Euseb. lib. 3. Hist. cap. 37. Niceph. lib. 4. cap. 2.* Hinc templa propie iam desolata & sacra (Gentilium) solennia diu intermissa. Plinius Traiano *lib. 10. epist.*
 Pacorum Parthorum regem Alani in Medorum regionem irumpentes pellunt, omniaque vsque ad Armeniæ fines vastant.
 Polemius Indiæ rex, Tyridates Armeniorum, Gaudiophorus Albaniz, Beor Aegyptiorum, Aegyppus Aethiopum & Hyrtacum.
 Sauromataz Istrum transgressi sæuissimè in vicinos furunt. Plinius maior, qui vt fuerit Atheus, hoc tamè vnù diuinissimè, quod ad sternendâ idololatriâ, Nostri vrgebât. Matrimonia quidem inter Deos credi, tantoque zuo neminem ex his nasci, & alios esse grandæuos, semperque canos, alios iuuenes, atque pueros atricolores, aligeros, claudos, ouo editos, & alternis diebus viuētes morientesque puerilium propè est deliramentorum, sed super omnem impudentiam est, adulteria inter ipsos fingi, moxiurgia & odia atque etiam furorum esse & scelerum numina. *lib. 2. cap. 2.*
 Plutarchus Cheronensis, Higinus, Lucanus, Probus Grammaticus satis notii auctores. *Tacit. lib. 15. & Eutrop. lib. 8.*
 Reges vt potius duces hi Francorum nominantur è libro Trithemij de regibus Franc. Fides penes auctorem esto, quem credo è suo cerebro istos esse commentum, *supra.*
 De quo Philip. 4. vt summa imprudentia Funcius contra omnem antiquitatem affirmet eum nunquam in rerum natura existisse. Errant etiam qui, decepti fortasse affinitate vocabuli, confundunt cum Anaclero, quem ex Damaf. & eius Decretal. certum est successisse Clementi.
 Nisi, vt videtur è catalogo Hieronymi in Clemente & Ignatij epist. ad Trallianos Cletus Anaclerus quoque vocatus fuerit.

Anni Christi. Principibus, Anni mundi.

70 Galba, Othone, Vitellio, Vespasiano an. 10. & Tito, ex ordine Impp. 4158

Vologese, deinde Pacoro Parthorum rege.

Rhatero seu Dathero Francorum duce.

81 d Martyr Cletus siue Clytus Romanis sedit an. 12. 4169

93 an. 12. mens. 1. dies 11. 4181

Vacat sedes Pontificia dies 20.

Patriarchis Alexandria Anniano, deinde Albilio an. 13.

Primus

Anni Christi. Antiochia Ignatio. Hierosolymis Simone Cleopha. Principibus. Tito an. 2. & postea Domitiano an. 15. Impp. Pacoro Parthorum. Raibero Franc. duce 4

93 e M. Clemens Romanus, sedit an. 9. 4181

102 mens. 6. dies 7. 4190

Vacat sedes dies 13.

Patriarchis Alexandria Albilio, deinde Cordone an. 10. Antiochia Ignatio. Hierosolymis, Simone Cleopha, Deinde Zacharia an. 1. Principibus. Domitiano, Nerua, an. 2. & Traian. an. 19 ex ord. Impp. Pacoro, deinde Parthenaspate Parthorum. Richimero, Franc. duce

A N N V S Dom. c. c. lxxviii. Quo Ioannes Euang. Ephes. moritur, & Traianus adit imperium.

Hoc primo centenarij doctrina sana, cui hodie heretici aduersantur (nam de alia est notus) promulgata libris noui Testamenti, triplici Missa, Apostolorum, quæ superest, apud clementem lib. 8. *const. cap. 16. 17. & seq. & citatur à Grecis, vt Beftarione, Marco Epheso, Nicolao Methonensi, Iacobi Fratris domini Græce vbiq; vasali & in concilio 6. Occumenico Constantinopoli. c. 32. recepta, Matthei, quæ & Aethiopica lingua & Latina interpretatione profat.* Traditionibus Apostolicis, quæ, ne è memoria exciderent, in libros retulit Clemens Apostolorum discipulus. Canonem enim Apostolorum ab ipso publicati, non eorū sunt scriptura, sed traditiones sine scripto in Ecclesia ab eis relicte. (sic eos appellat Synod Gangrensis in peroratione) Quadragesima, cano. *Apost. 68. & 69. Clemens constituit. lib. 5. cap. 13. & lib. 7. cap. 23. Ignat. ad Philippenses. Cetera constant, ut de vrboru delectis, Monachismo, Precibus pro mortuis, Ceremonijs, ritibus, sacris vestibus &c. octo lib. de constitutionibus Apost. & alijs scriptis Ignatij, Martialis, Hermis, Dionysij Areopagite, Philonis quantumuis à nobis alieni. Missam esse sacrificium, can. *Apost. 3. & 4. Dionys. de Eccl. c. 3. vbi hostia salutaris, Martialis, ad Burdeg. Ignatius ad Smyrneses, denique in superioribus tribus Liturgijs. Verum illic esse corpus Christi. ibidem & in nobili illo Ignatij fragmēto, quod ex epist. ad Smyrnesos profert S. Theodorus. lib. 3. Polymorphi. Ευχαριστια δ̄ αποστολης ουχ̄ αποθεοται, quia το̄ μὲν ομοιοτην̄ τῶν̄ ευχαριστιας̄ σ̄ρακᾱ ειναῑ τῶν̄ σωτηριοῡ ν̄οῡ, τῶν̄ ὑπ̄ τῶν̄ μαρτυριῶν̄ ἰμῶν̄ ᾱποδοσ̄ων̄, ἢ̄ χ̄ρ̄σ̄ῶν̄ τῶν̄ ὁ̄ πατρ̄ῶν̄ ἡ̄σ̄ιν̄. Primatus Petri. *Ibid. Dionys. cap. 5. pa. Græca 197. Ignatius in inscrip. epist. ad Rom. Clem. sepius. Martyrium magni esse meriti, Ignat. epist. ad Smyrneses, Antioch. Polycarpum, Ephesos. Virginiū institutum, Idē ad Antioch. Hieronē, Tarfenses, Philo lib. de vita cont. Quadragesima & ieiunia, Idē ad Phil. & in can. *Apost. & in const. Clem. Hermes Pauli disc.****

Anni mundi. Primus literis Apostolicis salutem & benedictionem Apostolicam inscripsit. Alconius Pedianus Tito Vespasiano familiaris, Serapion philof. & orator. Flauus. Iosephus, cuius libros manu sua descriptos Titus in Romanam bibliothecam reposuit. *Niceph. lib. 3. cap. 12. & Iosippus filius Gorionis Iudæi historici. Ios. prolog. lib. de bello Iudæico.* Titum adhuc spirantem Domitianus frater succedendi cupiditate in loculum misit. *Niceph. lib. 3. cap. 11. De Gotthis & Dacis triumphauit, Bellum ciuile à L. Antonio superioris Germaniæ præfide confecit. Suet. Multos Senatorum interfecit, partem magnam in exilium relegauit. Idem. Templum sine admixtione lignorum construxit. Euseb. Primus se Dominum & Deum appellari iussit. Cassiodor. Eos qui de genere essent Davidis conquiri & interfici iussit. Euseb. lib. 3. c. 19. Piæti Rhoderico duce è Scythia nouas sedes quærentes in Britanniam primum venerunt Domitiano Imp. Quintilianus ex Hispania, primus Romæ scholam publicam aperuit & stipendium è fisco accepit. Euseb. & Cassiod. Dionys. Areopagita Romam Athenis, vbi constitutus fuerat Episcopus, veniens, vt Petrum (quem iam martyris functum ignorabat) videret, in Galliam ad Parisios Clementis suafu proficiscitur. *Hildefimus in Areopagitico.* Libros, quos habemus & multo plures, scribit. *Idem, Suidas, Michael Syngelus & alij.* Crescens iam in Galatiam venerat. 2. *Timoth. 4. id est, in Galliam. Epiph. heres. 51. Nam & Clemens lib. 7. Apost. Const. cap. 46. à Petro cum ordinatum Galliæ episcopum testatur. Sic Euseb. lib. 7. hist. cap. 3. & Hierony. in Catalog. e Ebionitarum & Nicolaitarum hæreses, variz que aliz hereticorum turmaz. Iren. 1. cap. 21. 22. & seq. Hilari lib. 1. de Trinitate.* Exoriantur autem partim è Circumcisione, partim è schola Pythagoreorum & aliorum philosophorum, vt proinde Tertullianus philosophos patriarchas hereticorum dixerit. Ebion legalia Euangelio miscēs ab animatis & carnibus, omnique edulio ex carne factio abstinendum, & pleraque alia docebat. *Epiph. heres. lib. 30.* Clemēs multa scripsit. Inter ea epistolas ad Iacobum fratrem Domini, vt apparet è Damasi pontificali, Rufino præfat. in libros recognitionum, Ioan. Patriarcha Antiocheno libro de potestate generalis concilij supra Papam, vt Sextus Senensis citat pa. 92. Item ex ijs quæ inde ad verbum accepta sunt dist. 2. 5. 13. 38. & 2. q. 1. & 7. 1. 1. q. 3. 12. q. 1. 16. q. 7. Scripsit & libros octo de constitutionibus Apostolicis, quos Aethiopes inter sacros reponūt, & Epiphanius, totaque antiquitas veneratur, vt Turrianus probat. Horum libri octaua extrema pars sunt Apostolorum, qui inscribuntur, canones. Hi enim non sunt scriptura Apostolorum, sed traditiones eorum sine scripto, scripti verò ab alio, nempe à Clemente. Vnde & eos antiqui omnes Patres vt verè Apostolicos recipiunt, atque ad illos ceu normas & regulas omnia in Ecclesia, ad eius decorem, honestatem & ordinem, exigunt. Constituit vt per regiones essent notarij, qui gesta martyrum conscriberent, quorum istis sæculis præuentione extitit vberimus. TERTIVM bellum auctore Domitiano R an. 97.*

Vsq̄ue ad vltimam hanc cladem, quæ sub Adriano facta est, quindecim fuerunt Hierosolymorum episcopi, Hebraei omnes origine. *Euf. lib. 3. ca. 5.* Marcus primus ex Gentibus. *cap. 6. lib. 4.*

Adrianus gloriæ Traiani inuides ab Armenia & Mesopotamia exercitus reuocauit & prouincias illas Parthis reliquit. *Volat. lib. 23.* In Lybiam Iudæorum bellis totam penè vastatam, colonias deduxit. *Euf. Dion in Traiano.*

Iulius Seuerus in Iudæam missus ab Adriano arces 50. diruit & vicos 980. ferro ignique vastauit. *Dion. Orosius lib. 7. cap. 13.*

Adrianus reliquias Iudæorum quinquaginta duobus annis post Titum transfert in Hispaniam. *Iosippus.* Grauius eorum res affixit, quam vel Nabugdonozor vel Titus. *In hist. Heb. de rebus Romanis.*

R. Akiba Barcozban Messiam esse credidit, seque eius armigerum constituit.

Ab Adriani Cæs. temporibus vsque ad imperium Constantini per annos circiter centum octoginta, in loco resurrectionis simulachrum Iouis in crucis rupe, statua ex Marmore Veneris à gentibus posita. *Hieron. ad Paulinum.*

Adrianus Hierosolymis deletis urbem, porco in porta scalpto instauratam Aeliam de suo nomine appellauit, quod nomen ei remansit in canonibus & historijs Ecclesiasticis. Totum Imperium Rom. perstrauit. *Dion. & Spartian.*

Existimans se fidem Christianam loci iniuria perempturum in loco passionis simulachrum Iouis consecrauit, & Bethlehé Adonis Veneris Amasij fano profanauit. *Paulin. epist. 11. ad Seuerum.*

Athenis miram bibliothecam struxit.

Adrianus ab Aristide philosopho Atheniensi, Quadrato Atheniensi antistite Apostolorum discipulo & legato apprime nobili Sereno Grannio persuasus, Christianos persequi desijt. *Euf. lib. 4. cap. 3. 8. & 9. & in Chron. Justin. Apolog. Hier. de viris illust.* Cogitabat Christo templum facere, eumque inter deos referre. *Lamprid. in Alex.*

Per epistolam Minutio Fundano procons. præcipit, ne cui liceret siue obiectu criminis & probatione Christianos damnare. *Euf. & Oros.*

* Sixtus continuit Gallos in fide. Duæ eius epistolæ extant. *Tom. 1. conc.* Ecclesiam pijs statutis ornauit. In Ecclesia Trifagion canendum instituit.

Marcus 16. Hierosolymæ reparatæ episcopus, at primus ex gentibus an. 137. *Euf. lib. 4. c. 6.*

Phaurinus, Palzmon, Dionysius Milesius, Heliodorus insignes Rhetores. *Dion.*

Finito bello Iudaico, quo arces 50. dirutæ. 980. vici igne consumpti, 50. millia Iudæorum cæsa, Adrianus Iudæos ingressu Hierosolymæ prohibuit. Urbem muro cinxit. Suem ex marmore factam portæ, quæ ad Bethlehem vergebat affixit. Urbem Aeliam capitolinam appellauit. *Dion. Oros.*

Atque hoc fuit vltimum Iudæorum excidium, siue decima captiuitas, quibus pulsus & penitus oppressis an. 137. Hierosolyma conceditur Christianis. *Euf. lib. 4. c. 5. Dion Cass. in Adria. Hugo. Floriacens. lib. 4. Lyran. in 27. Esa.*

Quos Iudæos in eo bello Adrianus cepit, in hispaniâ exulatum misit vsque ad Ferdinandum 5. Hispaniæ, & Emmanuelein Portugalliæ, qui sub an. 1500. eos inde expulerunt. *Vasans in Chroni. hispan.*

Immanitas sacrificandorum hominum Adriani principatu

Anni
Christi.

129

129

139

Anni
mundi.

4217

4217

4227

Anni
Christi.

139

150

9
i M. Thelesphorus Græcus Anachoreta, an. 11. mens. 3. dies 22.

Vacat sedes dies 7.

Patriarchis

Alexandria Eumene, deinde Marco an. 10.

Antiochia Cornelio, deinde Heroe 2. an. 27.

Hierosolymis, Marco primo ex Gentibus, deinde Cassiano an. 4. Publio an. 1.

Principibus

Adriano, T. Aurelio Fulvio Antoni. Pio. 2. Imp. 3.

Vologese Parthorum.

Marcomero 4. Francorum duce.

Anni
mundi.

4227

4238

tu ita dissoluta est, vt tamē reliquæ permanserint apud Celtas. *Euf. lib. 4. Præp. c. 7.*

i Quadragesimæ ieiunium iam ab apostolis traditū. *(Can. 69. Apost. & apud Clemētem lib. 5. & 7. Const. & Ignat. epist. 4. ad Philip. veteres denique omnes.)* sed à multis fortassis propter persecutiones neglectū, nouo dicto restaurauit. *Plati 10. 1. concil. Cap. statimus disti. 5.* Proprietes baptismi instituit. Scripsit epistolam ad vniuersos. *Tom. 1. conc.* Decorandi Christianismi gratia rem diuinam auxit, triplicis in Natali Dominico liturgiæ & Doxologiæ in ea cōtinendæ institutor. Ad hunc vsque omnes Ro. Pōr. ob Christi confessionē martyrio esse consumptos tradit Damafus.

Quoniam fuit Anachoreta, apparet in primæ Ecclesiæ aliquos huius sancti instituti fuisse sectatores.

Basilides Alexandrinus hæresiarca (qui multa deliramenta de Christi natiuitate commentabatur, plures deos, metempsychosim, fidemq; naturalem esse aserebat) Saturninus Syrus, Carpocrates Alexan. (qui dicebat solam fidem iustificare. *Iren. 1. cap. 24.*) hæretici. *Tertul. de hæres. Iren. lib. 1. cap. 22. Euf. lib. 4. cap. 8. Epiph. hæres. 29. Euf. in Chron. Deo exofas scholas aperiuunt Niceph. lib. 4. cap. 2.* Sic Valentinianæ scholæ meminit *Clem. in Strom. & Bardefanes Syrus* è schola Valentini fuisse dicitur. *Euf. lib. 4. cap. 29.* sed restituit. *Epiph.*

Aquila Pōricus (quem quidam ex vicinitate Heb. nominis eundem esse putant cum Onkelos Chaldeo illo interprete Pentateuchi) ex Christianismo recedens circumciditur, & Sacra Biblia ex Hebræo in Græcum primus post septuaginta interpretes conuertit. *Epiph. lib. de mensur. & pond.* E conuerso Hiero. in epist. ad Pammachium, Christianum effectum ex Iudæo scribit, vbi & contentiosum vocat interpretem, nec verba solum sed & etymologias verborum trāferre conatum. Quare iure reijci. Item diligentem & curiosum interpretem. *in 2. cap. Osea & epist. ad Dama.*

Ex Ecclesia pellitur ob Astrologiam iudiciariam, quod geniturarum inspectionibus & natiuitatum diuinationibus vacaret. *Ibid. Epiph.*

Arianus Nicomediensis, Maximus Tyrius, philosophi & præceptores Antonini Pij Imp. Ptolomæus Alexandrinus mathematicus, Phaurinus philosophus, Aulus Gellius, Eulstathius, Epictetus, Oppianus poeta. *Eutrop. lib. 10. Cassio. Suid. Dion.*

Agrippa Castor, qui contra Basilidem scripsit. *Euf. lib. 4. c. 8. Hieron. in Catal.*

Anto. Pius tantæ fuit equitatis & gratiæ, vt plurimæ nationes, quæ Romanâ prius à se vim repulerant, & Traiano mortuo à Romanis descuerant, sua sponte se ei subiecerint. *Iul. Cap. Euf.*

Bellum parthicum cum Vologese.

Ant. Pius solus fuit principum sine ciuili sanguine [In iudicando Vlpium Marcellum & Iabolenum I. C. adhibuit.]
k Scripsit duas epistolas, vnam ad omnes Christi fideles, alteram paræneticam ad Athenienses. E numero martyrum cum eximit Onuphrius in *Platinam.* quod Ant. Pius æquus fuerit Christianis & in eos persecutiones cohibuerit, ex *Xiphilino in Dionis epito.* Sic ante Syluestrum, ad quem vsque tamen vulgo traditur omnes martyriovitam finisse, excipit Anacletum, Pium, Eleutherium, Zephyrinum, Anterum, Dionysium, & Miltiadem, eos confessores duntaxat nominans, quod & si morte violenta non decesserint,

R 3 multa

Anni Christi	II.	Anni mundi.
154	I M. Pius. I. Aquileien- sis an. 9.	4242
163	menf. 4. dies 3. Vacat dies 4. Patriarchis Alexandriae Celadio Antiochia Heroe secundo. Hierosolymis Iuliano an. 2. Caiano an. 2. Iuliano 2. an. 1. Symmacho an. 1. Caro an. 1. Iuliano 3. an. 5. Principibus. Fulvio Antonino Pio Imp. Vologese Parthorum, Clodomero 4. Franc. duce.	4251
163	m M. Anicetus Syrus, an. 9.	4251
172	menf. 4. dies 13. Vacat sedes dies 17. Patriarchis. Alexandriae Celadio, Agrippino an. 12. Antiochia Heroe 2. deinde Theophilo an. 8. Hierosolymis Iuliano tertio, Capitone an. 3. Maximo an. 3. Principibus. Marco Elio Aurelio An- tonino Vero philosopho an. 18. cum fratre L. Commodo	4260

multa tamen à furente plebe & magistratibus passi sunt. Diuulgantur hæreses Valentini & Cerdonis (cuius fuit discipulus Martion) Valentinus Aegyptius veniens Romam vixit vsque ad Anicetum. *Iren. lib. 3. cap. 4. Euseb. lib. 4. cap. 11.*

Galenus Pergamenus medicus. *Eutrop. lib. 10. Euseb. in Chron. Pausanias Cæsariensis. L. Apuleius Madaurensis magus & philosophus Platonicus, qui postulatus est de magia apud Claud. Maximum Africæ præfectum.*

Iustinus Trogi epitomista. Nam Antonino Pio suam historiam dedicauit. Contemporaneus fuit Iustini alterius Philosophi & martyris.

I Pius hic Aquileensis inter confessores, non Martyres ab aliquibus reponitur, & sub Antonino Vero, qui Ant. Piū est proximè sequutus. Scripsit duas epistolas, ritus quosdam pios adhibuit ad decorum Baptismi & Eucharistia.

Resurrectionem Domini die dominica celebrari iussit. *Euseb. in Chron. Hermes pastor, Pij pont. frater. Damas. alijs familiaris tantum. Pauli discipulum facit Volat.*

Martion Ponticus, qui docebat legem non esse bonam, materiam rerum esse malam, & alia absurda, & Gnostici auctore Prodicō orti, qui sibi summam quandam notitiam & perfectionem, licentiamq; quilibet agendi vindicabant & turpissimè viuēbant, suum virus dilatant *Iren. lib. 3. cap. 4. Clem. Strom. 2. & 3.*

Martion docuit Christum saluasse patres ante suum aduentum. *Clem. Alex. lib. 2. Strom.* Sectatores Carpocratis, se quoque falso nomine Gnosticos appellarunt, hæresim terram & monstruosam condentes ex Simone Mago, Menandro, Nicolao &c. *Epiph.*

Taurus Berythius Platonicus, Melemedes Cretensis Lyricus poet. Apollonius Stoicus, & Basilides Syropolitani philosophi & Veri. Cæs. præceptores.

Rabbi Hakadosch summi apud Hebræos nominis. *Seder Olam.* Scripsit ad Antoninum Higgeret Hafodot. i. epistolam mysteriorum. Ab vrbs suæ excidio an. 120. primus ad Moisaicæ legis explanationem Misna perfrinxit, quod Iudæi velut ore Moisi traditum amplectuntur.

Eum secuti sunt Bar Cappara, auctor libri, qui inscribitur Tosaphtha, R. Haia, R. Osená, R. Simeon auctores librorum, qui appellantur Birithoth & Mechiloth. *R. Abraham in Cabb. histor.*

m Scripsit epistolam ad Gallia episcopos, *Tom. 1. concil. Clericos comam & barbam radere in clericatus insignem iussit. C. prohibere dist. 24. Polyd. Virg. lib. 4. cap. 8. de inuent. hoc tamē institutum Anacleto tribuit Naucerus, Martyrio vitam finijt. Damas.*

QVINTVM bellum seu persecutio Christianorum in Asia & Gallijs, per M. Antoninum & L. Comodum Ver. Imp. tunc martyrium passi sunt Polycarpus Ioha. discipulus & Smyrnenfis episcopus, an ætatis 80. qui Romam veniens hæreses Valentini & Cerdonis repressit & extinxit. In Gallia plurimi, inter quos, Iustinus philosophus & martyr, Apollonius Græcus, Apollonius senator, Fotinus primus Lugdunenfis episcopus, *Euseb. 4. cap. 13. & lib. 5. cap. 1. Grego. Turon. lib. 1. cap. 29.*

Fuit enim Ant. Philosophus, qui quartus à Nerone persecutus est Christianos. Quod non tulit impune. Nam præter publicas calamitates, apoplexia correptus, cum per triduum mutus languisset, tandem extinctus est in Pannonijs. Sic

Anni Christi.	Vero Antonino Imp. Vologese Parthorum. Clodomero 4. Francorum duce.	Anni mundi.
172	M. Soter (Sotericus Nicephoro) Fundanus, Campanus, an. 9.	4260
181	menf. 3. dies 21. Vacat sedes dies 21. Patriarchis. Alexandria Agrippino. Antiochia Theophilo, cuius extant aliqua opera, deinde Maximo an. 13. Hierosol. Antonino an. 4. Valente an. 1. Dulichio an. 2. Narcisso an. 1. Principibus. Solo M. Elio Aurel. An- tonino Vero. Vologese Parthorum. Faraberto Fran. duce.	4269

Sic & L. Commodus frater tragico exitu periijt, de quo historici,

Initio imperij Ant. Philosophus, qui Pio successit, collegam creauit fratrem Lucium Verum. Ac tum primū regnare duo Augusti cœperunt. Post hos plurima monstra imperio sunt potita vsque ad Constantinum.

Tum ergo primum Romanum imperiū duos tulit æquo iure imperantes, cum antea singulos semper habuisset Augustos. Nam Ant. Philo. inter se & fratrem imperium æquater partitus est. *Eutrop. lib. 8. Iul. Capit. in M. Anton. Oros. lib. 7. cap. 18.*

Mauri omnes prope hispanias vastarunt. *Iul. Capitol.* Apollonius senator primus Latinorum pro Christiana religione scripsit. *Hier. in Cat.*

Egesippus historicus apud Rom. pontificem Anicetum viuit. *Euseb. lib. 4. cap. 11.* Theophilus Antiochenus, Modestus, Apollinaris Hieropolitanus episc. qui fuit in hæresi Chiliastarum & scripsit contra Montanos, Musanus philosophus cretenfis doctores Ecclesiastici. *Euseb. lib. 4. cap. 7. Niceph. lib. 4. cap. 9. 10. & 11.*

Isidorus Basilidis filius, Ptolemæus, Secūdus, Heracleon, Colobarus, Marcus Valentiniani, Lucanus Martionis hæreses resuscitant. *Iren. lib. 1. August. de hæres. Epiph. heres. 32. & seqq.*

Fronto orator Marci in Latinis literis præceptor, Appianus Alexandrinus historicus. Athenæus. Macrobius. Athenagoras philosophus Christianus. Arianus & Apollinaris Hieropolitanus episcopus, qui Apologetica Antonino obtulerunt. *Euseb.*

Carpocratiani, qui vxores faciebant communes. Docite Cassiani cuiusdam sectatores, qui phantasticum corpus Christo tribuebant. Antitactæ, qui legem secundi Dei esse dixerunt, id eoque pietatis esse putarūt legi resistere scelerate viuendo, vt sic primo Deo gratificarentur. *Clem. Alex. Strom. 2. & 3.*

* Scripsit duas epistolas, prima est de fide. *Tom. 1. concil. Re-*stituit (Nam Anacleto iam instituerat) vsu solemnem copulationis desponsatorum, quæ fit benedicente sacerdote. Eius martyrij nulla mentio apud Damascum.

Bellum Parthicum cum Vologese, de quo Marcus & Lucius Veri triumphant.

Bellum Marcomannicum. *Oros. lib. 7. cap. 5. Tert. in Apol. cap. 15. Iulius Capitol.*

Circa an. Do. 178 Indi ad Demetrium Alex. episcopum nuncios ablegarunt, petentes vt doctores ad se mitteret. Mittitur Pantenus, qui ibi Euangelium D. Matthei Hebraicis literis à D. Bartholomæo descriptum inuenit, & Alexandria deportauit. *Hiero. in vita Panteni.*

Apud Bracmanes & circum ea loca Pantenus religionem docuit. *Hiero. epist. ad Magnum.*

Aurelius Antoninus philosophus ex pluuia miraculosa & fulmine precibus Christianæ legionis, quæ postea fulminatrix ab eo dicta est, impetrato, in bello Marcomannico persecutionem inhibuit. *Tert. in Apolo.* Commodus filius, quod Marciam quandam concubinam, quæ Christianis fauebat, amaret, in pace reliquit Ecclesiam. *Xiphilinus.*

Egesippus in itinere, quod Romam versus ex Asia habuit, plurimos episcopos conuenit, & eandem fidei apud omnes doctrinam deprehendit. *Euseb. lib. 4. c. 21.* Insignis Dei benedictio. Librum scripserat in quo omnes actus ec-

clefiasticos à Passione Domini, vsque ad sua tempora complectebatur. Hieron. in Catal.

Eusebius asserit eum suo tempore omnium manibus fuisse tritum. Sic suo idem Hieron.

Christianos sub Antoninis consueuisse celebrare memorias Sanctorum martyrum, agereque annos & solemnes conuentus ad eorum sepulchra, apparet ex Euf. lib. 4. cap. 15.

Soterem mire laudat à beneficentia erga pauperes & hospites, & doctrina Dionysius Corinthius in epist. ad Romanos scripta. Euseb. lib. 4.

Symmachus ex Samaritano Iudæus & Ebionius sacra Biblia tertius post 70. interpretes in Græcam linguam transtulit. Nam vixit sub M. Antonino Vero, cum Theodotion circa initium Commodi secundi non nisi agnitus sit. Epiph. li. de Pond. & mens. Nonnulli quidem Theodotionem Symmacho, postponunt. Sed veteres hunc seruant ordinem in nominandis versionibus, vt Euf. lib. 6. cap. 16. & 17. Hieron. passim.

Unica eius exitat epistola ad Galliarum prouincias. Effecit vt magna Britanniarum pars ad Christum accederet. Eius martyrij non meminit Damasus.

Prima Christianorum siue fidelium schola apud Alexandriam, quæ tum temporis, scilicet sub Commodus, moderabatur Pantenus, ex eo quod ab antiquo (.i. ab Ecclesiæ crepundijs) sacrarum literarum doctrina & exercitium illic vigebar. Pateno successit Clemens Alex. Deinde Origenes. N. ceph. li. 5. cap. 18. Euseb. lib. 5. cap. 9. & 10. Hieron. in catal. Ad eius instar instituta censeatur ecclesiæ collegiata.

Marcus quidæ Euangelista instituerat, vt illic essent perpetui doctores Hier. in catal. Sed hoc intelligitur de catechistis, qui simpliciter summam & elementa fidei docebant. Nā Pantenus philosophus Stoicus cepit fufius de Theologia disputare aduerfus Hæreticos. Deinde Clemens Alex. & Origenes. In ea docebantur Symbolum, Decalogus, oratio Dominica. Tert. lib. 4. contra Martio. Socrates in histor.

Ireneus Lugdunensis episcopus Fotini successor. Euf. lib. 5. cap. 6. & ipse li. 3. cap. 3. Quæ Græcè scripsisse testatur Hieron. in 36. Ezech. & inter auctores Græcos connumerat. Dionysius Corinthius. Hieron. in catal. cap. 37. Euseb. lib. 4. cap. 22.

Melitò Sardenfis Frōtonis oratoris discipulus, qui Marcum Impliciter erudiuit. Euseb. lib. 2. cap. 22. & 23. Philippus & Pinytus Cretensis. Bacchylus Corinthius. Ibid.

Theodotio Ponticus (siue Ephesinus vt ait Trithē.) primū Marcionista, demū circūcissione Iudæus factus, vniuersa Biblia sacra ex Hebræo in Græcū quartus post 70. transtulit. Epiph. lib. de mens. & pond. Quidam ex nominis significatione eundem putant cum Ionathan Chaldæo paraphraste.

An. 188. absoluta est pars illa Talmud à Iudæis. quæ inscribitur Misna, altera perficitur an. 505. Misna sapientū primus fuit Simeon iustus, qui Christum vlnis excepit. postremus R. Hakkados Antonino charus. Elias in Tisbi. Qui Ribbi nomine intelligitur in Talmud. R. Moje.

Hinc cœperūt doctores qui Amoraim, quorum primus Rabba, postremus Rab. Ase an. 426. Ibid. Hinc Rabbenu Hakkados Misnae, Rab. Ase Ghemare scriptores & auctores solent dici.

Volusius, Metianus, Saluianus, Iulianus, Scquola Iuriscōsulci, Iul. Pollux. Aphthonius. Philostratus.

Lucius Rex Britanniarum insularum primus omnium Regum, prædica-

Anni Christi.

196

196

196

196

181

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

196

Anni mundi.

4269

4284

4284

4284

4269

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

4284

Anni Christi.

196

196

196

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

206

Anni mundi.

4284

4284

4284

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

4294

PRIMUM post Apostolorum tempora concilium Cæsariense in Palestina à Theophilo & alys episcop. de die Paschatis. Euseb. 5. cap. 22. & seqq. sub Alio Perrinace. Beda in Chron.

Deinde Romanum. Gallicanum. Ponticum. Achaicum. Ibid.

predicationibus Fugacij & Damiani fidem Christi amplectitur. Naual. & Polyd. lib. 2. de Angli. rebus. Inde Britannia omnium regionum prima publicè fidem Christianam proficitur ad Diocletianum Imp. vsque, sub quo omni ferè religione extincta, ad idololatriam redijt.

Montanus & Apelles (quem Theodotus nominat maximum hæreticorum) cum Priscilla & Maximilla Cataphrygum hæresim spargunt, Negantes Christum verum hominem, matrimonia dissoluentes &c. Euseb. 5. cap. 15. & 18. August. in Catal. her. Epiph. in Panario.

Hæresis Eucratitarum. i. continentium, prohibentium nubere, iubentium abstinere à carnibus & vino, Tatiano, & Seuero auctoribus. de quibus intelligendū est cap. 4. Pauli Tim. 1. Euseb. lib. 4. cap. 6. Epiph. hæres. 45. Hiero. in Amos.

Rhodon. Euseb. lib. 5. cap. 13. Zeticus, cap. 16. Miltiades. cap. 17.

Sine seditione mansit Imperij administratio ab Augusto ad Marcum Antoninum. Postquam autem Commodus eius f. improbitate sua imperium commaculauit, insidijs non tantum de medio sublatus est, sed & seditiones continenter extiterunt. Suidas in Casare.

Bibliotheca magna nostrorum sollicitudine composita, capitolio fulmine icto, dum L. Ant. Commodus imperaret, conflagrauit. Honorius. Ita in medijs crucibus nostri bibliothecas instruebant, e quibus Clementis, Iustini, Ignatij, Egessippi, Irenæi & aliorum Sanctorum opera accepimus.

Lucio Britannorum regi doctores Fugatium & Damianum Eleutherius destinauit. Beda hist. lib. 1. cap. 5.

Post Pertinacem Didius Iulianus primus data pecunia imperium mercatur. Quare ad prætorium deducebatur nec senatu præeunte, nec alio legitimo satelitio, sed ijs duntaxat militibus, qui eum in honore constituerant, per vim palatium illi, cum omni eius penu, tradentibus, qui & eum postea sustulerunt. Zosim. lib. 1.

Seuerus Angaro Osroënorum rege & liberis eius in conditionem acceptis Arabiam foelicem vastat, Adiabenos vincit, fortuna magis quàm cōsilio ad Parthorum fines nauibus delatus Artabanum Ctesiphonte expulit, urbem cepit. Herodi.

Victor Latinorum secundus post Apollonium multa scribit. Hieron. in Catalog. Eius extant duæ epistolæ, vna parenetica ad Afros, altera ad Theophilum Alexand. Martyrio vitam finijt. Damasus.

Sextus & Iudas Chronographus Theologicè scribunt.

Prima inter ecclesiam Romanam & Asianam discussio atrox, propter diem Paschatis, & ieiunij, in qua Asiana tanquã hæretica à corpore vnitatis scissa est. Euseb. 5. cap. 23. & 24.

Prætebant quidem Asiani Apostolorum Ioannis & Philippi traditionem, sed non obseruabant eos propter Iudæos hoc vel constituisse vel potius tolerasse, quod Synagoga esset cum honore sepelienda. Mirum autem est Cæturarios ita esse desperatos & planè spiritu Satanæ possessos, vt S. Victorem, quem Deus ipse martyrij palma honorauit, hic mysterium iniquitatis prouexisse, ac filij perditionis constituisse atque formasse blasphemant. Præterea quanti est flagitij, propter odium Romanæ & Christianæ sedis, suscipere defensionem Asianorum Iudaizantium, qui publicè in concilio Niceno & alijs, quæ isti se recipere dicunt, damnati sunt. Est etiam impietas plusquam Diabolica centuria sexta & septima hoc solo nomine laudare Anglos.

glos & Scotos, quod ob hanc, quam sciunt esse Quartodecumanorum hæresim, anathemati à predicto concilio subiectam, sese episcopis cum D. Gregorio & alijs Rom pont. sentientibus opposuerunt. Nam illud est tenebras dicere lucem &c. Deinde quorsum isti Quartodecumanos laudant, quando nec 14. luna cum ipsis more Iudaico post æquinoctium verum, nec cum Catholicis Dominico proximo sequente celebrent.

Pantenus Stoicus à Demetrio Alexandrino episcopo in Indiam mittitur, vt Christum apud Bracmanas, Gymnosophistas & alios gætis illius philosophos philosophus ipse prædicaret, apud quos cum Euangelium secundum Mattheum Hebraicis literis scriptum prædicaret, ipsum reuertens Alexandriam secum detulit.

Nota in hoc primo Christiano post Apostolorum tempora concilio enituisse Romanæ Ecclesiæ supra omnes primatum. Nam in epistola Theophilus Cæsariensis episcopus, qui præfuit cum Narcisso Hierosolymorum, recitat se accepta autoritate à pontifice Ro. concilium conuocasse.

Victoris autoritatem prætendebat Artemon hæreticus. Euseb. lib. 5. c. 18. sed falso. Nam Theodorum coriarium Byzantinum eadem cum Artemone docentem, ab ecclesia statim eiecerat. Idem.

Gallia tota fere Christiana efficitur, sub Seuero Imp. Vniuersæ enim multitudines & domus totæ ad fidem accedebant, quiduis facere & pati paratæ. Niceph. lib. 5. c. 2.

Contra Seuero Niger & Albinus imperium inuadunt. Zosimus lib. 1.

Seuerus Ctesiphontem, Babylonemque cepit & Arabiâ vniuersam subdidit. Ibid. Iudaicum quoddam bellum confecit, & Iudeos sub graui pœna fieri vetuit. Euseb. Chro. Spartia. Seueri filio Senatus Iudaicū triumphum decreuit. Spart.

Alienam fidem in baptismo prodesse. Iust. in Respons. Missam esse sacrificium. Iren. lib. 4. cap. 32. Iust. contra Trypho. Alex. pontifex in sua decretali.

Virginem esse aduocatam. Iren. lib. 5. Sancti. Iust. q. 28. Quin & in 2. Apol. aperte fatetur Christianos colere totum exercitum bonorum angelorum.

Primatus Romani pont. Iren. lib. 5. Episcopi illius temporis in historia Victoris apud Euseb. lib. 5. hist. Eccles. & in concilio Palestino.

Signum crucis. Iust. contra Trypho. & q. 118.

Martyrium magni esse meriti. Clemens in Stromat. est expurgatorium peccatorū. Virginitas. Dionys. Corinthiis apud Euf. lib. 4. cap. 23.

Missæ ritus. Iust. 2. Apolog. Clemens Strom. lib. 7.

Baptismi Chrisma & ceremoniæ. Iust. q. 136. Iren. lib. 1. cap. 18.

Prætereo summorum Pontificum Anaclæti, Euaristi, Alex. Sixti, Telesphori, Higinii, Pij, Aniceti, Soteris, Eleutherij, Victoris, qui in hanc centuriam cadunt testimonia vt hæreticis suspensa, quorum epistole sumum habent locum, tom. 1. concil. & à Turriano doctissime contra

Centuriatores authentica demonstrantur. Cetera ab istis improbata probant omnes huius seculi auctores, vt non rogati Centuriatores consentitur, Cent. 2. cap.

4. de doctrina col. 56 & seqq. cap. 6. de ceremonijs & ritibus col. 109. & seqq. cap. 10. de Episcopis & doctoribus, columna 196. & seqq.

nisi quod, vt conscientia furias placent, inclinationem doctrina, neos, incommodas opiniones, stipulas & errores doctorum, huiusmodi fuisse scribunt. Denique qui hac ætate Sacramentarios, Simonem Magum, & veteres alios hæreticos resellunt, abunde Calinisiis respondent.

Anni Christi.

100

200

ANNVS Domini ducentisimus sub dimidiatum Victoris pontificatum, quando primum post Apostolorum tempora concilium Casariense in Palestina: & Artaxerxes Persæ, Ariabano Partho necato, Persis gloriam imperij, qua ab Alex. Magno caruerant, restituit, usque ad Saracenos, qui Hormisdâ an. 623. interfecerunt, Heraclio Imperante. Hoc secundo centenarij superiores doctores Doctrinam sanam, quam hodie hæretici oppugnant, continuant.

Liberum Arbitriū. Iust. q. 103. Iren. tom. 1. c. 72. lib. 4. Theophilus lib. 2. ad Autoly. Athenag. Clemens Alex. In parænetico, Stromat lib. 2. Gratia Dei, Iustificatio, fides. Clemens Strom. lib. 1. 3. 4. In pedagogo & ceteri, qui ubique Christi meritum extollunt.

Opera. Clemens lib. 5. Strom. Gratia saluamur sed non absque bonis operibus. li. 6. Quando audimus. Fides tua te saluam fecit, non accipimus eum dicere absolute eos saluos futuros, qui commodocunque crediderint, nisi facta quoque consequantur. Theoph. lib. 2. ad Autoly. Tatianus.

Pœnitentia. Clemens Strom. lib. 2. & in Parænetico. Alij ubique.

Anni mundi.

Anni Christi.

206

214

204

220

TERTIVM SÆCVLVM.

16

p M. Zephyrinus (siue Seueringus) Romanus.

an. 7.

mens. 7. dies 10.

Vacat sedes dies 6.

Patriarchis

Alexandria Demetrio.

Antiochia Serapione.

Hierosolymis Narcisso iterum, deinde Alexandro

an. 39.

Principibus.

L. Septi. Seuero cū fil. Aurelio Bassiano Antonino Caracalla Imp.

Artabano Parthorum ultimo.

Sunno Franc. duce.

an. 6.

mens. 1. dies 10.

Vacat sedes dies 6.

Patriarchis.

Alexandria Demetrio.

Antiochia Asclepiade an. 6.

deinde Phileto an. 11.

Hierosolymis Alexandro.

Principibus.

Aurelio M. Bassiano Antonino Caracalla, an. 6. post eum Opilio Macrino Imp.

Artaxerse Persarum primo rege an. 41.

Hilderico Fran. duce.

Anni mundi.

RELIVIT duas epistolas. vnam ad episcopos Siciliae, alteram ad Aegypti. tom. 1. conc. Rei magis diuina, quam humanae intentus. Plat. canones tulit de annua saltem laicorum communionem circa Paschatis festum. Eius martyrij nullam mentionem facit Damascus.

SEXTVM bellum per Seuero & Aurelium eius filium an. 205. in quo patiuntur Leonides Orig. pater, Calixtus PP. & plerique alij in Africa & Aegypto maxime. Euseb. lib. 6. cap. 1. Oros. 7. cap. 17.

Hippolitus, Clemens Alexandrinus Pantæni discipulus. Ammonius philosophus ad mortē vsque Christianus duo Origenis præceptores. Victor Capuanus. Euseb. lib. 6. cap. 2. 10. 14. 15. & 16. Niceph. lib. 4. cap. 12.

Papinianus, Asylum iuris, quem Antonino & Getæ filijs Seuero reliquit, Cassius, & Marcellus Iuriconsulti. Velleius Paterculus historicus.

Heraclius in Apostolum composuit enarationes, Hier. in catal. Primus id argumenti genus aggressus est. Niceph. lib. 4. cap. 35.

Maximus, Candidus, Appion, Sextus, Iudas scriptores Christiani. Hiero.

Natalius confessor, quem Zepherinus excommunicauit, quod se adiunxisset Asclepiadoto & Theodoro hæreticis. Euseb. lib. 5. cap. 28.

Seuerus Byzantium, quam postea Constantinus Magnus restaurauit, euerit & in pagi formam redegit. Herodian. vallum in Britannia per 132. millia passuum à mari ad mare per vniuersam insulam duxit. Euseb. Chron.

Christianos sub graui pœna fieri vetuit. Spart. Octo primis annis Imperij non solum equus & beneficis Christianis fuerat, sed etiam vulgo in eos furenti palam restiterat. Tert. ad scapulam, qui liber est de hac 6. persecutione.

Mortæ persecutionis pœnas luit. Nam vix triennio in imperio cū filio adhuc puero cōpleto, à militibus discepitur, conclamātibus cunctis ioco: Ex pessimo genere ne capulum quidē habēdum. Postea omnes qui quoquo modo se ei adiunxerant & amici fuisse videbātur, capti, occisi, trahi & in cloacas abiecti. Hiero & Capitolinus.

Artabanus Parthorū rex à Caracalla victus, deinde ab Artaxerse Persæ, Herodian.

Artaxerxes siue Assuerus imperiū Persarum restituit sub Antonini posteris, quod denuo per Ismaëlitas deletum fuit. R. Abra. in Cabb. hist.

Reliquit duas epistolas decretales. tom. 1. conc.

Primus Ecclesiam in honorem B. Virginis edificauit in Transiberina regione. Polyd. lib. 5. cap. 6. & lib. 8. cap. 1. Plat. Sabell.

Ieiunia quatuor temporum, in quibus ordines sacri conferrentur, instituit, cum antea in anno semel tantum, id est, mense Decembri clericis promouerentur. Plat. Polyd.

Tertullianus centurionis proconsularis filius D. Cypriano Latinorum scriptorum princeps. Niceph. 4. cap. 12. Ierna. de temp. Origenis equalis, tertius è Latinis scriptoribus. Hiero. in Catal. Nempe ante eum scripserant Latine Apollonius fenator & Victor Pontif.

Se initio à Montanistis, quorum magna erat pietatis species, decipi passus est. Vnde & contra Ecclesiam 4. libros scripsit, De Monoganna, De cibis Iudaicis & de Iunio

inuo contra Psychicos (sic Catholicos nominans) De pudicitia, De fuga in persequutione : verum post, Ecclesiasticæ præscriptionis vi considerata, respicit & Montanum eiusque æmulos in Hæreticis numeravit, libro De præscriptionibus.

Origenes secundus Ecclesiæ magister post Apostolos. *Hiero.* cuius scripta corrupta ab hæreticis. Vnde illa dissentio inter Chrysostrum & Theophilum Alex. Sex millia librorum scripsit. *Epiph.*

Caius Orig. discipulus.

* Epistolam ad vniuersos episcopos reliquit. *Tom. 1. cõc.* Martyrio absumptum esse ipsa tempora, quæ Christianis horribilia fuerit, tum omnes penè historici declarant.

Tryphon Origenis auditor.

Sub Vrbanò primùm Ecclesiæ Ro. prædia possidere cõpit, quorum prouentibus alebat Ecclesiæ ministros, & eos, qui martyrum gesta conscribebant. *Petrus de Natal.* Ea qui violasset vel alienasset, excommunicationi subiecit Vrbanus. *In eius epist. decretali.* Utendum in sacris, vasis argenteis & pætenis, quæ prius erant vitrea, sanxit. *Damasus.*

Minutius Fælix. Ro. causidicus. *Sabell. Hierony.*

Antoninus iste Heliogabalum (Deum à se fictum, à quo & cognomen retulit) in Palatino monte consecrauit, eique templum fecit, studens in illud omnia Romanis veneranda transferre, præterea Iudeorum & Samaritanorum religiones, & Christianorum deuotionem eodem transferre cogitans, vt omnium culturarum secretum Heliogabali sacerdotium teneret, omnes deos sui dei ministros esse dicēs. *Lampriidius.*

Alexander Mammeæ Abagarum siue Artaxersem regem Persarum vicit. *Herodia.*

Huic thesauros suos legasse ferunt Alexand. Seuerum, qui ita piè sentijt de Christo, vt eum inter Deos referret, ac templum ei consecrare statueret. *Lampriid. in eius vita.*

Reliquit duas epistolas ad vniuersos fideles. *to. 1. conc.* In exilio Sardinienst extinctus est.

Mammea mater Alexandri Impi, ab Origene Antiochiæ religione Christi imbuitur. *Suidas in Orig.*

Alexander in Persas profectus de Artaxerse rege triumphauit, tunc; Persæ primũ serui apud Romanos fuerunt. *Lampriid.* Vlpianus eius consiliarius & scrinij magister, Pomponius, Gordianus, Sabinus, Hermogenes, Aphricanus, Modestinus, Celsus, Marcellus omnium optimus, Iul. Paulus, Venatus, Alphænus, Florentinus, Martianus, Callistratus, Venuleius, Triphonius, Merianus, Proculus, Seuerus omnium doctissimus, Seuerianus omnium sanctissimus insignes iuris consulti, quõdam auditores Papiniani, Alexander Aphrodisæus philosophus. *Spartia.*

Dion Cassius Nicæus, historiam annor. 981, ab vrbe ad Christi 231. contexuit.

Arabia publicè fidè recipit. Nam Origenes literis Principis Arabum à Demetrio Alex. epist. postulatus aulam Ducis conuertit. *Euseb. lib. 7. c. 5.*

Mammea Alex. Imp. mater Christiana, saltem Christianis fauet & ab Origene in fide confirmatur. *Idem. li. 6. c. 21.*

Alexand. Seuerus in larario suo maiore sacra facere erat solitus, inter statuas suas, Christi & Abrahami imagines habens, in minore autem Virgilij, Ciceronis, Achillis, & maiorum virorum. *Lampriidius.* Iudæis, quibus etiã fauebat, priuilegia sua reseruauit. *Idem.*

In Aula sua doctissimos fouebat. *Idem.* Pucros alimentarios

Anni Christi.

220

224

224

234

18
* M. Vrbanus I. Romanus, an. 4.
4308
mensis 10. dies 12.
4312
Vacat sedes mens. 1.
Patriarchis.
Alexandria Demetrio.
Antiochia Phileto.
Hierosolymis Alexandro.
Principibus.
M. Antonino Bestia Cog.
Heliogab. Imp. an. 4.
Artaxerse Persarum.
Hilderico Franc. duce.

19
r M. Pontianus Romanus, an. 9.
4312
mensis 5. dies 2.
4322
Vacat sedes dies 10.
Patriarchis.
Alexandria Demetrio.
Antiochia Phileto, deinde Zebenno an. 10.
Hierosolymis Alexandro.
Principibus.
Aurel. Alexand. Seueri fil.
Mammea Imp. an. 13.
Artaxerse Persarum.
Hilderico Francor. duce.

Anni mundi.

4308

4312

4312

4322

Anni Christi.

234

239

239

252

20
f M. Antherus Græcus.
an. 5.
4322
mens. 1. dies 12.
4327
Vacat sedes dies 13
Patriarchis
Alexandria Heracla an. 14.
Antiochia Zebenno.
Hierosolymis Alexandro.
Principibus.
Seuero & postea Iul. Maximino, an. 3. cum filio Imp.
Artaxerse Persarum.
Hilderico Franc. duce.

CONCILIVM Cartaginense I. circa hæc tempora, de baptismo hæreticorũ. Cypri epist. ad Iubaianum. Augusti, lib. 4. de baptis. cap. 6.

21.
t M. Fabianus mirabile electione, *Euseb. 6. cap. 20.*
(Græcis Flavianus) an. 13.
dies 11.
4340
Vacat sedes dies 6.
Patriarchis.
Alexandria Heracla, dein de Dionysio an. 17.
Antiochia Zebenno. deinde Babyla. an. 12.
Hierosolymis Alexandro.
Principibus.
Iul. Maximino, & post eum Pupieno, Balbino, an. 1. & Gordiano Iunioro an. 6. simul Imp. postea Philippo cum fil. Imp. an. 5. & tandem Decio Imp. ann. 2.
Artaxerse, deinde Sapore an. 31. Persarum.
Hilderico Franc. duce.

CONCIL. Philadelphia in Arabia contra Beryllum. Trip. lib. 6. c. 20. Arabianum, cui vt superiori inter fuit Orig. *Euseb. lib. 7. c. 57.*

Anni mundi.

4322

4327

4327

4340

rios Mameas & Mameos è matris nomine instituit. *Lampriid.* Cyriacum Pontiani successore aliqui faciunt an. 1. mens. 3. dieb. 13. quem & ideo sublatum narrat de pontificum ordine, quod inuito Romano clero, episcopatu cesserit, & cū exercitu 1100. Virginũ Colonia Agrippinam profectus sit, ibi martyrum cum illis factus, (in persequutione fortassis deciana) *Fascic. temp. Nauclerus, Bergomensis, Henricus Erford.* Has tamen virgines, si quidem illæ sunt de Britannia profectæ cum Vrfula Colonia, in Attilæ expeditione cæsas memorat an. 453. Leone 1. pont. & Martiano imp. *Guilel. Nangiac.*

Alexandri tutor Vlpianus collegit veterum principum aduersus Christianos edicta, vt rabiem iudicum aduersus eos inflammaret. *Lactant.* In Mauritania Tingit. res feliciter gesta per Furium Celsum, in Illyrico per Varum Macrinum, in Armenia per Iunium Palinatium. *Lampriid.* Reliquit rescriptum ad episcopos Beticæ & Toletanæ provincie. *To. 1. conc.* per notarios res martyrum accuratè descripsit & in Ecclesiæ ærarium reposuit. E quo fortè hausta ferè sunt, quæ hodie de Martyribus gesta nouimus. *Vnicellius in Rom. pont. Epitome.* Martyrio vitam finisse, vt & sequentes, Fabianum, Cornelium, Lucium, Stephanum & Xistum ipsa persequutionum tempora & omnes penè historici declarant.

SEPTIMUM bellũ in Christianos, præsertim doctores, episcopos, & cæteros Ecclesiæ præfides per Maximinũ, cuius cum Imperio cœpit & desijt. *Euseb. lib. 6. cap. 19. Oros. lib. 7. cap. 19. Iul. Capitolin.* Luit deo pœnas. Nam cum vix triennium in imperio compleuisset à militibus iugulatur (*Victor*) ad Aquileiam.

Ita Maximinũ à Nerone sextus Christũ persequitur. ficta acta Christi & Pilati vulgat, quæ in scholis docerentur. *Euseb.* Primus è corpore militari sine Senatus autoritate Imperator factus est. *Iornand.*

Germanos vicit, amicos Alexandri crudeliter necauit. Duo Gordiani in Africa Imp. facti à Capelliano Maurorum profecto cæduntur. Hinc mox Pupienus & Balbinus à senatu creantur, addito Gordiano iunioro puero annorum 13. ad sedandam populi seditionem.

Censorinus scribit librũ de die natali, ipse *cap. 15. libri sui.* Iulius Aphricanus historicus. *Euseb. lib. 6. cap. 2.*

Gemianus siue Geminus. *Hier. in cat. Euseb. in Chro.* Heraclas Origenis discipulus. *Euseb. lib. 6.*

Eusebius Alex. homiliarum vetus scriptor, vt de die Dominico, vt de Sanctis colendis. Quem Anterus in sua epist. translatum scribit è parua ciuitate in sedem Alexandrinam. Tres reliquit epistolas. *to. 1. conc.* ad eum scripsit Origenes pœnitentiam agens, quod multa malè scripsisset, & causas temeritatis in Ambrosium referens, quod secreto edita & non satis expensa in publicum protulisset. *Hiero. in Apologia ad Pammac. & Ocean. ubi Origenis errores recitat.*

Martyrologia conscribenda curauit, Martyribus cœmeteria parauit. Ritus sacri Chrismatis disposuit, alioqui ab Apostolis institutum. *ex Diony. de Eccl. Hier. sub Decio patitur. Onuph.*

Gordianus aperto Iano contra Persas bellum mouet. Sapore regem vincit. Vrbes plurimas recipit. *Iul. Ca. Eutrop. li. 8.* Parthi Armeniam occupant fugato rege Tyridate, liberis eius in ditionem acceptis. *Pompon.*

Philippus Arabs, primus Imperatorum Christianus, baptifatur

tifatur simul cum fil. & Seuera coniuge. In vigilijs Pasche ab Ecclesia repulsus, ab episcopo, nec prius admissus, quam peccatum homicidij, vt videtur, confessus, inter poenitentes staret. Sabell. Enn. 7. li. 7. Euf. 6. c. 24. Oros. 7. c. 20. & Cassi. Gazas Imperatorias tradidit Fabiano, qui idcirco à Decio Imperat. interfici iubetur. Io. Mairius tract. schif. Sabel. & Bergomensis lib. 8. Imperij Philip. an. 2. cōpletus est annus 1000. Vrbs quo seculares ludis, ea pompa & magnificentia qua antehac nunquam, celebrati sunt. Pompon. Latus. Iul. Capitol.

Anno 1000. vrbis religionem profitetur, vt & millesimus annus vrbis conditæ non Idolis, sed Christo consecraretur. Phreculphus in Chron.

Sapori Persæ Armenia maiore, quæ magna ex parte Christiana erat, cessit. Vnde Armenij religionis ergo à Persis multa passi, Gregorio pontifice.

Amicitiam cum Sapore Persarum rege inuit, Artaxerxis successore, qui Parthis eripuerat imperiū & ad Persas suos transfulerat. Circa hæc ergo tempora nouum Persarum regnum cœpit. Zosimus lib. 2. Vrbem in Thracia de suo nomine condit.

Sub eo magna vrbis pars in ludis sæcularibus propter nocturnos ignes conflagrauit.

Quirinus Philippi f. instituit episcopatum Laureacensem in Austria ad Anafum fl. quem postea Attilia euerit. Tandemque ob confessionem Christi temporibus Diocletiani submergitur. Prudent. Peri epiph.

OCTAVVM bellū seu persecutio Christianorū à Decio religionis face sczūssima in odiū Philipporū excitatur, quamquam eius edictum anno vno præcessisset & durat vsque ad Galienum: obierunt Fabianus, Cornelius, Serapiō, Macarius, Babylas, Alex. Hierosylimit. qui Bibliothecam nobilem Hieros. construxit. (Eufeb. lib. 6. c. 21.) Theophilus Anthiochenus, Agatha, Saturninus Episcopus Tholosæ ac infiniti alij toto orbe. Eufeb. 6. cap. 28. & 30. Eutrop. lib. 9. Hanc Opta. lib. 3. comparat Leoni Danielis. c. 7. Eam Deus vltus est pestilentia per vniuersum Imperium Roma, in 10. vel 15. annos immissa. Eutrop. lib. 9. Cypri. lib. de mortalita.

Quin & ipse Decius cum ne biennū quidem integrum imperasset mox vna cum liberis occiditur. Eufeb. lib. 7. c. 1.

In prælio aduersus Gothos, Pōpo. Latus. & Gallus, qui per secutionem per manus acceptā continuauit biennio nondū exacto cū Volusiano filio à militib⁹ trucidatur. Eutro. Latus.

Babylas Antiochiæ Decium, Imp. cæde & sanguinis Christianorum madentem & mysterijs eorū interesse cupientem animosè prohibuit. Chryf. lib. contra gentiles.

Herodianus histor. 60. annorum contscripsit.

Arabiana hæresis contra quam Synodus coacta est. Euf. lib. 6. c. 37. Helcesatarum siue Elcefeorum ab Elceo in Arabia Moab. c. 38. Epiph. Auguf.

Odenatus Palmyrenorum rex.

Argunthis Scytharum rex Romanorum fines vastat. Iul. capit. in Gordiano.

Valens Lucinianus Rom. mperij ium arripit. Aur. Victor.

Gotthi sub Decio primū Romanis bellū intulerūt. In quo Decius submersus, filius occisus. Iornand. Cassiod. Oros.

Cum his Gallus Hostilius deinde fœdus icit, tributū eis pendens. Pomp. Blondus.

u A Decio, qui septimus post Neronem Christianos est infectatus, crudelissimè necatur. A Gallo & Volusiano. Onnph. Reliquit Duas epistolas decretales tom. 1. conc. Alias scripsit.

Anni Christi.		Anni mundi.
252	u M. Corneliū Romanus an.	4340
254	mens. 2. dies 3. Vacat sedes mē. i. di. j. Patriarchis. Alexandria Dionysio. Antiochia Fabio an. 1. Demetrio an. 7. Hierosolymis Mezabenne, an. 14. Principibus. Decio Imp. Sapore Persarum. Barthero Franc. Duce.	4342

Schisma primū. NOVIATIANVS presbyter Romanus & hæresiarcha opē Nouati presbyteri Cartaginensis (quem Theodoretus lib. de Fabul. hereti. & sępe Epiph. Eufeb. ac plerique alij confundunt cum Nouatiano) creatur in Antipapam. Cyp. epist. ad Iubalanum & ad Pompo. Hiero. in catal. Contra eum acta sunt duo Concilia Romanum epist. 60. cum presbyteris tot idem & plurimus diaconis. Plati. Eufeb. 6. cap. 43. & Cartaginense. Cyp. epist. ad Cornel. Negat requiri oleum in confirmatione. Theod. de fab. her. Reijcit satisfactiones pro panis peccatorum. Cyp. lib. 4. epist. 2.

TRIA Concilia celebrantur Cartagini. Cyp. ad Iubaia. Celeberrimū fuit contra negantes infantes baptizandos ante 8. diē. Cyp. Fido lib. 3. epist. 8. Auguf. epist. 48.

Conc. Antiochenum. Euf. lib. 6. c. vii.

Anni Christi.		Anni mundi.
254	x M. Lucius I. (Lucianus Niceph.) Romanus, an. 3. mens. 3. dies 3. Vacat sedes mens. i. di. j. Patriarchis. Alexandria Dionysio. Antiochia Demetrio. Hierosolymis Mezabenne. Principibus. Gallo Hostiliano cum fil. Volusiano, an. 2. vsque ad Valerianum & Galie. Imp. Sapore Persarum. Barthero Franc. duce.	4342
257		4345

scripsit. Ad hunc extant epistolæ D. Cypriani. Contra hunc & eius successores diu in Schismate Nouatianus S. R. E. presbyter Romæ episcopus fuit, deinde Nouatiani in episcopatu successores, qui Romæ vsque ad Cælestini Papæ pontificatum permanferunt, à quo deinceps publicè episcopum habere prohibiti sunt. Onuphrius è Socrate lib. 7. c. 11.

Quæstio inter Romanam & Africā ecclesiam, num hæretici rebaptizandi essent. Euf. lib. 7. cap. 2. & seqq.

Gotthi siue Getæ provincias Romanas ad Danubium tunc primò inuadunt.

Decius in Barbarico bello interficitur.

Nouatianorum siue Catharorum hæresis. Eufeb. 6. c. 43. & 44. Cyp. lib. 2. ep. 10. lib. 3. ep. 2. & 3. lib. 4. ep. 2. Etiam Istorum Lutherani & Caluinitæ spurij sunt. Nam eorum erant capita, nullum esse in Ecclesia poenitentiae sacramentum, nullā debere fieri Sacerdoti exomologesin siue peccatorum confessionem &c. Ibid. Cyp. & Pacianus lib. contra eos peculiari, Non vnum esse (Romanum) in Ecclesia episcopum, è quo cæteri pēdeat. Euf. lib. 6. c. 43. cōtra quod dogma Cypriani multæ epistolæ & totus liber de vnitāte Ecclesię, quē & proinde aliqui inscripserāt de Simplicitate prælatorum. Item Decretales pōtificū illius sæculi Epistolæ. Nouatianus scilicet exciderat spe Romani pontificatus potiundi, quem magno ambitu petiuerat. Cyp. Ibid. Cornelius Fabio Antio. lib. 6. Euf. c. 43.

Hæretici & Schismatici, qui reuertebantur ad Ecclesiam, cum hac fidei professione in Africa & Romæ, vbi maximè Nouatiana hæresis grassabatur, recipiebantur. Vnum Deū, Vnum Christum dominum, Vnum spiritum sanctum, Vnū episcopum in Catholica Ecclesia esse debere. Cyp. lib. 3. ep. 11. Cornelius apud Euf. ibid.

Cornelius, non, vt quidam, vim facit, vt episcopus fieret, sed ipse vim passus est, vt episcopatum acciperet. cum Fabiani locus, id est, locus Petri & gradus Cathedre sacerdotalis vacaret. Cyp. lib. 4. epist. 2. ad Antonianum. eo tempore sedens, quo Tyrannus infestus sacerdotibus Dei, fanda atque infanda comminaretur, multo patientius & tolerabilius audiens leuari aduersum se æmulum principem, quā constitui Romæ Dei sacerdotem. Ibid. Corpora SS. Petri & Pauli tot annis sepulta transtulit. Damasus. Multas epistolas contra Nouati hæresin scripsit. Hiero. Euf. Theodoritus lib. 3. hæret. Fab. Pauperes & viduas supra mille quingentos aluit. Euf. lib. 6. c. 43. ex ipsius ad Fabium Antioch. epistola.

Pestilentia toto orbe grassatur, maximè Alexandria & in Aegypto. Qua occasione Cyprianus librum de mortalitate scribit.

x Ad hunc quoque Cypriani extant epistolæ. scripsit epistolam ad episcopos Gallię & Hispanię consolatoriā. tom. 1. conc.

A Valeriano martyrio consumitur. Damasus. Moritur Origenes 70. ætat. anno. Euf. 7. cap. 1. annis 150. ante Hieronymi ætatem. Epist. ad Pammac. Sena millia librorum scripsit. Epiph. hæres. 64. Auctor fuit ecclesiarum, vt vocant, collegatarum. Hiero. Intra spatium 12. annorum totā sacram scripturam interpretatus est stando libros componens. Suidas.

Opera eius trifariam secta in Scholia, Homilias, & Tomos. Hiero. prolo. Homil. Orig. in Ezech.

y Primus vestes sacerdotales & tegumenta altarium instituit. *Isidor.* vel potius instituta ab Apostolis commendat. Nam Petalo mitræ quodam genere in re diuina vsum fuisse D. Ioan. Euangelistam Polycrates apud Eusebium testatur. Vestis splendida sacrificantium apud Clem. lib. 8. inst. c. 16. vestis pura pontificum apud Dionys. in Eccl. Sacratæ pallæ in veteri Canone Soteris. Eucharistiz operta velataque apud Orig. ho. 5. Num. & alibi. Ornamenta, cum Optato lib. 3. Instrumenta Dominica, cum Aug. epist. 165. intelligebat autem vasa, & vestimenta & eiusmodi quæ ad ministerium Dei consecrabantur, *ut ait Iustinian. §. sacra, de rerum diuisio. & leg. Sancimus Cod. de sacrosanctis Eccl. & quæ ad cultum Dominicæ passionis pertinent, ex consortio corporis, & sanguinis Domini veneranda, ut Hieronymus inquit epistola ad Theoph. Alex. ante libros Paschales.*
 Reliquit duas epistolas decretales tom. 1. conc. Inter Misarum solennia occiditur, *Platina.* ad hunc scripsit Cyprianus, sub Valeriano martyrio afficitur. *Damasus.*
 Imperium Romanum tunc cadere cœpit exorientibus vbique tyrannis, quorum 30. Galienus partim occidit, partim debellauit: vnde quidam hic constituunt Interregnum. *T rebel. Pollio. Oros. 7. cap. 22.*
 Noëtij & Sabellij hæresis oritur apud Ptolemaida Pentapoleos *Lybia. Theod. Euseb. 7. cap. 4. & 5. Hilar. lib. 6. de trinit. Basl. contra Sabel. Epipha. in pana.* Tamen Caluinus in Instit. libro 1. cap. 13. sect. 4. scribit cum post Arrium vixisse, magna antiquitatis, vt aliarum rerum, ignoratione.
 Floret impius ille philosophus, nomine Malcus, cognomento Porphyrius, Plotini discipulus. *Ipse in vita Plotini, Euseb. 6. cap. 14. Scripsit in Christianos 14. libros. Suid. & Hiero. in Daniel.*
NONVM bellum in Christianos per Valerianum Imp. *Euseb. 7. cap. 9. & seqq. Oros. 7. cap. 22. Pompon. Latus in Valer. In eo Cyprianus truncato capite, Sixtus PP. Hippolytus, Laurentius diaconus & alij quam plures martyres occubuerunt. Euseb. in Chron. Amb. 1. offic. cap. 41.*
 Valerianus ergo octauus post Neronem Ecclesiã persecuitur. A Sapore captus ignominiosa seruitute, deinde morte confenuit. Tam claro Dei iudicio territus Galienus pacem Ecclesijs trepida satisfactione restituit. *Oros. lib. 7. c. 15.*
 Impia illa persecutio effecit, vt Valerianus ad bellum Persicum profectus, in manus Saporis Pers. regis viuus venerit. A quo captus scabelli loco Saporis fuit in equum ascensuro, ad mortem vsque. Neque enim vnquam à filio Galieno redimi potuit. *Aurel. Victor. Quin & tandem exoriatu sa- leque conditus. Euseb. in Seruone ad conuentum Sanctorum.*
 Præterea filio Galieno miserum imperium attraxit. Sub eo enim nulla reip. pars fuit integra, triginta tyrannis exortis, qui vno tempore alij in alijs terris exercere imperium, in quibus etiam fæminæ Romano illuserunt imperio. *Trebellius, Vopiscus. Entro.*
 Dionysius Alexandrinus Origenis discipulus. *Euseb. lib. 6. & 7.* qui præter alia multa, scholia in opera D. Dionisij Arcopagitæ, quæ extant, scripsit. *Anast. Antioche & dnyq.* Ea citat Maximus antiquissimus eiusdem Arcopagitæ inter pres. *prima annotat. in 5. cap. de celest. Hiero. & alibi.*
 Cilicia, Syria, Cappadocia à Sapore vastantur. Alemanni Galliis hostiliter vexatis in Italiam transgrediuntur. Gotthi Pontum, Græciam, Asiam populantur. Quadi & Sarmatæ Pannonias occupant. Germani in Hispania Taraconem oppugnant.

Anni
Christi.

257

264

24

y M. Stephanus I. Romanus an. 7.

4345

mens. 5. dies 2.

4352

Vacat sedes dies 22.

Patriarchis.

Alexandria Dionysio.

Antiochia Demetrio, deinde

de Paulo Samosateno Hæresi archa an. 17.

Hierosolymis Mezabenne.

Principibus.

P. Licinio Valeriano cum

fil. Cornel. Licinio Galieno

Imp. an. 4. deinde Solo Galieno an. II.

Sapore Persarum.

Barthero Francorū duce.

Anni
mundi.Anni
Christi.

264

267

25.

z M. Sixtus II. Atheniensis philosophus, an. 2.

4352

mens. 10. dies 23.

4355

Vacat sedes mens. 1. di. 5.

Patriarchis.

Alexandria Dionysio.

Antiochia Paulo Samosateno.

Hierosolymis Mezabenne, deinde Hymeneo an. 31.

Principibus.

Eisdem Imp. & regn.

6.

a M. Dionysius ex monacho PP. primus an. 6.

4355

mens. 2. dies 4.

4361

Vacat sedes dies 6.

Patriarchis.

Alexandria Dionysio, mox Maximo an. 18.

Antiochiæ Paulo Samosateno, deinde Domno an. 3.

Hierosolymis Hymeneo.

Principibus.

Solo Galieno (qui aliquam pacem dedit Christianis edicto publice persecutionem amouens Euseb. 7. cap. 20.)

& post eum Flauio Claudio Imp. an. 2.

Sapore Persarum.

Barthero Fran. duce.

Con. Romanum de filij consubstantialitate Athan. de Syn. Arimini & in epist. contra Arianos de sententia Dionys. Alex.

Duo Concilia Antiochena contra Pa. Samosatenum, Euseb. 7. cap. 23 & 25.

oppugnant. *Euseb.*

Quæstio, an hæretici sint rebaptizandi à Stephano Pa. decisa. *Euseb. lib. 7. cap. 2.* qui propterea Heleno, Firmiliano & cunctis per Ciliciam, Cappadociam, Galatiam & vicinas gentes episcopis excommunicationem minatus est. *Ibid. c. 5.*

z Duas reliquit epistolas, quarum prima est de Trinitate 1. Tom. conc. Huic Laurentius diac. inseparabiliter adhæsit vsque ad extrema vitæ supplicia. Ecclesia tum auro & opibus in vsum ministrorum & pauperum abundabat. *Ambro. li. de Officijs.* Sub Valeriano martyrium facit. *Damasus.* Post eius mortem ob persecucionis atrocitatem sedes annos duos vacauit decerptis 15. diebus, quanto tempore Romani presbyteri, vacanti Ecclesiæ præfuerunt. *Damasus.* Platina tringinta quinque dies tantum numerat.

Victorinus Pictauiensis, Trypho, Phileas Thebaidæ, Archelaus Mesopotamiæ, Eusebius Laodiceæ Episcopi, & Melchior Antiochenus presbyter, contra hæreses & in Sacra Biblia scribunt. *Hiero. in Chron. Trinit. de script. Ecclesiast.*

An. 265. Germani viteriores Hispaniã, præsertim Tarraconensem per 12. ferè annos deuastant. *Oros. lib. 2. c. 15. Rhenanus lib. 1. rerum Germ.*

Nepotiana hæresis, *Euseb. li. 7. cap. 23.* à Nepote episcopo Aegypti, qui & laudatur alioqui ab instituta quadam Pålmodia. *Ibid. c. 22.*

Paulus Eremum primus colere incipit. Hinc Eremitarum origo. *Hiero. in eimū vita.* supra tamen audiuimus è Damaso Thelephorum nonum à Petro pontificem fuisse Anachoretam. Nempe Anachoretica vita potest transigi extra desertata & inculta loca.

Huius origo ignoratur. Hoc tantum scititur fuisse Monachum. Vnde apparet in prima Ecclesia inter medias persecutiones, extitisse qui hoc S. institutum proficerentur. *Damasus.* Scripsit epistolam ad Seuerum Cordubensem. tom. 1. conc. Amplificat Ecclesiam Catholicam. Cui non defuit sedes Hierosolymitana, Antiochena & Alexandrina multis vbique subortis hæresibus. Extrat epistola Antiocheni concilij ad ipsum & ad alios episcopos contra Paulum Samosatenum apud *Euseb. lib. 7. cap. 26.*

Tunc obiit Dionysius Alexand. Origenis olim auditor. *Euseb. 7. cap. 25.* Postquam apologiam edidisset ad Dionysium pap. & sibi falso obiectos errores refutasset ac docuisset filium Dei Patri esse consubstantialem, non opificium. *Athanas. ep. ad Arianos & in Synodo Arim. Niceph. ex Basilio lib. 6. c. 25.*

Floret Gregorius Neocæsariensis Ponti Episc. à Latinis magnus, à Græcis mirabilis seu mirificus ob crebra miracula cognominatus, dictusque Theodosius. *Euseb. 7. cap. 24. Plati.*

Paulus Samosatenus Artemonis & Ebionitarum hæresim refucitat, Christum à Maria ortum docens. *Euseb. 7. cap. 23. & lib. 5. cap. 27.* Eam cum Arriana confundit Caluinus contra libel. de offi. pij viri.

Zenobiam Persæ deuictis Romanis Syriæ & Phænicie gubernatricem dant. Quæ quia cum Iudæis sentiebat, facile Paulo Samosateno gratificata est. *Theodori. de her.*

Galienus pacem nostris concedens, permittit recipere, quæ prius amiserant, cæmeteria. *Euseb. lib. 7. cap. 13.* aduersus Posthumium, qui 7. annis iam imperatorum nomen tenebat in Gallia exercitum mittit & Francos Rheni accolæ sibi adiungit. Atque hic primum Francorum metio in Romanis

tyres à Damaso reponitur. Sacros ordines quatuor minores, duos maiores ante sacerdotium instituisse fertur. Volater.

Sed falso & indoctè, Caius quidem in sua epistola hos gradus enumerat & commendat ac ijs ad Episcopatum conscendi docet: verum ante cum id fecerat Cornelius epistola ad Fabianum Antiochenum apud Euf. lib. 6. cap. 43. qui se Romæ inter medias persecutiones habere asserit presbyteros 46. Diaconos 7. subdiaconos 7. Acolythos 42. Exorciscum lectoribus & ostiarijs 52. Et Cyprianus ad eundem Cornelium papam initio epist. 55. se Saturnum Acolythum habuisse narrat, quem in lectorem ordinatum dixerat epist. 24. ad Presbyteros & Diaconos fratres. Et sursum versus Ignarius in fine epist. ad suos Antiochenos gradatim eos nominat & salutat. Clemens epist. 3. denique Apostoli ipsi ca. Apost. 42. & 43. quem quidem canonem semper habuisse vim Chryl docet ho. 53. operis Imperf. in Mattheu. Ut omittam Ambrosium illud Epiph. 4. Dedit quosdam Apostolos. de horum 7. ordinum officijs interpretantem & Hieronymum Onesimum Pauli Acolythum vocantem prolog. epist. ad Thefl. & Synodum Carth. 4. cui subscripsit August. eorum antiqua ministeria exponentem.

Tacitus, cum sex menses vacasset imperium, ex S. C. imperator euadit. Cui post 6. alios menses mortuo cum succedere esset conatus Florianus frater, tandem Probus ab exercitu eligitur.

Demetrius Probi Imp. frater episcopatu gerit Byzantij & pro successore Probum filium ordinat. Niceph. lib. 8. c. 6. Francorum, qui à Probo Imp. sedes obtinuerant, quidam Græciam, Siciliam, Africam populantur. Zofl. lib. 1. Hierarchitarum siue Hieracarum hæresis. Epiph. Aug. de hæres.

Archelaus Mesopotamiæ & Tisus Bostre in Arabia episcopi Manem oppugnant. Hier. in catalo. Niceph. lib. 6. c. 32. Theonas Alex. qui ob elegantiam & eruditionem Origenes Junior nominatus est. Hiero. in catalo.

Probus receptis à barbaris 60. nobilissimis ciuitatibus, in prouinciam Germaniam totam redigit. Geticos populos aut in dedicationem aut in amicitiam recepit, Blemias subegit. Pacem cum Perfarum rege Narseo fecit. Gepidos, Gautumos & Vandalos per totum pene orbem pedibus & nauigando vagantes, diuersis vicibus & victorijs oppressit. Vopiscus, Alemannos vicit. Ac hic primum Alemannorum mentio. Isauriam liberauit. Saturninum in Oriente Imperium affectantem, Bonosum stipenda bibacitate celebrem & Proculum in Gallia idem molientes, Britaniaque, Hispaniam, & Galliam vindicantes vicit. Hispanos. Gallos & Pannonios vineas habere permisit & vinum cõficere. Vopiscus, Eutrop.

Carus omni Parthorum regione vastata, occupata. Perfide, Seleuciam & Ctesiphontem vrbes, cum Mesopotamia recipit. Vopisc.

Diocletianus à sui principatus initio annos signari voluit. Vnde Aera Diocletiani appellata, quæ viguit annos 248. Vnde Epiphanius & Ambrosius sic aliquando notant suas epistolas, sublatam autem fuit an. Domini 532. quo anno Codex Iustiniani promulgatus est. Beda in Iustiniano.

Metu mortis coluit idola, sed postea in Sinuesano concilio suum agnoscens peccatum liberè martyrium passus est. Plati.

289 Anni Christi. Varabane Narseo Perfaru. Clodio Franc. duce. 30.

295 e M. Marcellinus Roma. 4377 an. 6.

295 mens. 2. dies 16. 4383 Vacat propter atrocitatem persecutionis sedes an. 7.

302 mens. 5. dies 25. 4390 Patriarchis Alexandria Theona. Antiochiæ Cyrillo. Hierosolymis Hymeneo, deinde Labdo an. 3.

Principibus. Diocletiano cum M. Valerio Maximiano Hercul. an. 20. Imp.

Varabane Narseo, deinde Narse an. 8. Perf. Clodio Franc. Duce.

Conc. Romanum contra Marcellinum ipsum 300. episc. & 3. presbyt. Duo Concilia, Sinuesanum in Campania episc. 180. siue 190. ancyranum (Gratiانو Anchyritanum, alijs Anquiranum) I. confirmatum in Trullo ca. 2. Isido. tom. 1. concil. Plati.

ANNVS Christi CCC. 400 Constantius Constantini magni pater Cesar est constitutus, ardente Diocletiani persecutione & Romana sede vacante propter persecutionis atrocitatem.

Hoc superiore tertio centenariio doctrina se continuatur. Eucharistiam esse sacrificium Cypri. ex professo ad Cocilium lib. 2. epist. 3. vbi verum & plenum sacrificium. De cana, sacrificium perpes & semper permanens holocaustum. Tert. lib. de cultu femi. Orig. ho. 13. in Leuit. Baptismum conferre gartiam. Cypri. lib. 1. epist. 12. vbi baptizans spiritum sanctum confert & baptizatus intus sanctificat. Orig. passim. Tertull. lib. de baptis. quo loco disputat contra eos qui baptismum Christi & Iohannis eiusdem docent esse virtutis. Baptismi vncio & ceremoniæ. Cypri. lib. 1. epist. 12. De duplici marty. & lib. de baptis. Cornelius apud Euf. lib. 6. cap. 43. Tert. de coro. mili. de resur. carnis & lib. 1. contra Marcio. & lib. de B. sp. Purgatorium. Tert. lib. 4. contra Marcio. temporale animarum receptaculum. Et lib. de testimonio anime. Cui gratiam debes, osibus & cineribus eius refrigerium comprecari, & vt bene requiescat apud inf-

Ei

Anni Christi. ros capis. Cypri. lib. 4. epist. 2. Emudari & purgari peccata diu igne. Orig. multis locis, ho. 6. in Exod. ho. 12. in Hiero. 14. in Luc. 2. & 3. in Psal. 36. li. 5. & 6. contra Celsum. Hinc orationes pro defunctis apud Tert. lib. de Corona militis. de Monog. de anima & cet. Arnobium sub finem li. 4. contra Gentis his verbis. Cur immaniter nostra conuenticula meruerunt duri? in quibus summus Deus oratur, pax cunctis & venia postulat magistratibus, familiaribus, inimicis, ad huc vitam degentibus & resolutis corporum vitione. Primatus Petri. Tert. de Pudicit. & in Prascript. eo contra Marcion. Cypri. lib. 1. epist. 8. lib. 3. epist. 11. lib. 4. epist. 8. vbi nominatum ait Romanam Ecclesiam ab omnibus alijs pro matrice & radice Catholica ecclesiæ esse agnoscendam. lib. 1. epist. 3. & in Tract. de simpl. pr. alat. principalem Ecclesiam vocat Petri cathedram, à qua vnitas sacerdotalis exorta sit. Et lib. 1. epist. 3. lib. 4. epist. 9. Tract. de habit. Virg. Sermo. 3. de bono patient. & epist. ad quiritum. super Petrium fundatam esse Ecclesiam. Orig. tract. 5. in Matt. hom. 17. in Lucam & c. Denique patres in historia Marcellini pap. Coniugium est Ecclesiæ sacramentum. Verba Tert. de Monog. Pœnitentia. Orig. ho. 11. in Leuit. Cypri. ser. de Oratione & Ser. de Elemos. Tert. lib. de Pœnit. Hinc satisfactio pro peccatis. Ibid. Cypri. & lib. 1. epist. 3. & lib. 3. epist. 14. Tert. lib. de Ieiunio & de Pudicitia. Orig. ho. 6. in Exod. ho. 15. in Leuit. ho. 2. in Iudic. Contritio & confes. Tertull. lib. de penitentia. Vbi exomologesim penitentia ministerium vocat. Cypri. sermo 5. de lapsis, lib. 3. epist. 8. 14. 16. 18. lib. 1. epist. 3. & Orig. ho. 2. & 3. in Leuit. & in Psal. 37. & alijs ijdem locis. Sanctorum auxilia, preces, inuocatio. Orig. sub finem lib. 2. in Iob. vbi hanc formulam prescribit. O beate Iob ora pro nobis miseris & c. ho. 16. in Iosua. vbi hoc probat testimonio senioris alicuius magistris. Ho. 1. in Eze. Putamiana martyr apud Euf. lib. 6. hist. cap. 5. Cypri. lib. 3. epist. 15. & 18. & sermo. de stella & Magis. Liberum arbitrium. Tert. lib. 1. contra Mart. & initio libri de exhortat. castitatis & lib. de Monog. Orig. ho. 9. nu. 12. 20. Hom. 6. Iud. & alibi. Cypri. lib. 3. epist. 3. & lib. 3. ad Quiritum. Methodius Ser. de resurrect. Iustificatio. Orig. ho. in canticum. Ratio fidei primus habeatur salutis gradus. vbi duplicem facit, vnã primam fidei, alteram secundam operum, que nihil aliud est, quam prima iustificationis incrementum. Sic Cypri. vbi que extollit meritum Christi, propter quod iustificemur, & ceteri huius ætatis.

Opera bona requeri ad salutem. Orig. lib. 1. in Iob. 1. tract. 32. In Matt. Tert. lib. de patient. Cypri. lib. 3. ep. 25. disciplina custos spei, retinaculum fidei. Cetera ab istis impugnata confirmant idem & ceteri huius sæculi scriptores, vt etiam non inuiti consententur ceteri uariatos cent. 5. c. 4. de doctrina col. 76. & seqq. c. 6. de Ritibus & ceremonijs col. 120. & seqq. c. 7. de Gubernatione Ecclesiæ c. 149. & seqq. c. denique 10. de episcopis & doctoribus col. 215. & seqq. Nisi quod inclinationem doctrinæ, incommodas opiniones, stipulas, neuos, errores doctorum huius sæculi esse dicunt: Præterea qui reseruarunt hoc sæculo Proclum, Nonatianos, Sabellianos, Samosatenos, Manicheos, Donatistas, eadem opera aliquot blasphemias istorum reseruarunt.

Ei alij assignant annos nouem, alij duntaxat sex. Fortasse quia tribus annis non est habitus pontifex, ex quo in Synodo 300. episcoporum & 30. presbyterorum damnatus est, vel potius pœnitentia ductus se ipse dānauit, quod Idolis thurificasset in Isidis & Vestè, necem fugies, donec denuo fortissimè pugnavit accepta Martyrij laurea. Vnde & septem annos sedes vacasse fertur, id est, 4. post eius martyrium.

In hac Synodo primatus & prærogatiua sedis Apostolicæ confirmata sunt. 1. tomo. concil.

Reliquit duas epistolas, vnã ad Solomonem episc. de diuinitate filij, alteram ad episcopos Orientales to. 1. con.

V N D E C I M V M bellum omnium grauitissimum à Diocletiano in Orient. & Maximiano in Occid. excitatur, adeo sæuum vt legio Christianorum Thebanorum duce S. Mauritio à militibus Cæsariensis iugulata sit, & 17. Christiana. millia intra 30. dies varijs cruciatibus perierint. Euseb. 8. cap. 1. & seqq. Orofius 7. cap. 25.

Nocte natalitiorum Christi 10. millia Christiana in templo comburantur. Niceph. 7. cap. 6. Propterea lues & fames maxima fuit per vniuersum orbem diuina vltione Euseb. 9. cap. 8.

Martyrium patiuntur Marcellini pap. Sebastianus, Serena Diocletiani ipsius vxor, Lucianus qui septimo loco in Græcum vetus testamentum conuertit. Vincentius, Christophorus, Blasius, Geruasius, Protasius, Cosmas, Damianus, Quintinus, Gorgonius, Agnes, Lucia, Pantaleon, Bonifacius, Methodius Tyri, qui multa scripsit, Clemens Ancyranus, Euphemia, Georgius, Barbara alijsque infiniti. Euseb. lib. 8. cap. 14. Niceph. lib. 7. cap. 7. & seqq.

Diocletianus persecutio nouènis, in qua subuersæ sunt per totum mundum Ecclesiæ, & cunctæ sacræ scripturæ, que inueniri poterant in plateis exustæ, omnes ordines Christianorum trucidati: ita vt nullum Christianitatis vestigium in nonnullis prouinciæ locis appareret. Gildas de excidio Britannia.

Die Sancto Paschæ Diocl. & Max. qui decimi post Nerone Christiani nomen extinguere conati sunt, vel die Dominicæ Passionis vastari Ecclesiæ trucidarique Christianos præcipiunt, Euseb. lib. 8. c. 2. Trip. lib. 10. c. vlt.

Maximianus Hercules Amandum & Aelianum Bugaridæ factionis (terba Rusticorum sic se nominauerat) principes celeriter delcuit. Gallias pacauit. Gentianus vicit in Africa, nempe milites quinquagenarios aut vltra, qui regnum in Africa stabilire conabantur. Pomp. latrus.

Carausius Britanniam occupat an. 7. frustra oppugnat. Eutrop. donec insidijs Allecti occiditur, qui vbi regnum tenuisset an. 3. ab Afclepiadoto vincitur, redacta in Romanorum ius prouincia.

Narces Perfarum rex Mesopotamiam & Armeniam premit. Gallerius postea cum eo configit primum in foeliciter, sed relectis copijs ingenti victoria potitur. Ctesiphontem expugnat, totam Assyriam, & quinque prouincias trans Tigrim subigit. Pompon. Eutrop.

Veteris magister militum Christianos milites persequitur. Paulatim ex illo iam tempore persecutione aduersum nos incipiente. Euseb.

Carpocum & Balternam gentes in Romanorum solum transferuntur. Euseb.

f H V N C

H VNC omittunt Euseb. in Chron. Theodor. & alij Græci, fortasse vicinitate nominum Marcelli & Marcellini decepti.

Duas reliquit epistolas, quarum secunda est ad Maxentium Tyrannum, à quo tandem est maectatus.

Maxentius Romæ tyrannidem gerit, Mitior deinde in Christianos factus persecutionem prohibet. *Optat. lib. 1.*

Lucinia virgo potentissima & diues admodum, illi omnia sua bona legat. *Polyd. 6. de inuent. cap. vlti.*

Iulius Capitolinus, Aelius Lampridius, Flau. Vopiscus, Trebel. Pollio, historici Romani.

Pamphilus Martyr magno studio & diligentia Bibliothecam Cæsareæ instruxit, æmulatus Alexandrum, qui Hierosolymis idem fecerat, vndique collectis, Caij, Hippolyti, Berilli & superiorum Ecclesiasticorum scriptis. *Euseb. lib. 6. cap. 21. & 31. Scholam Philosophicam & Theologicam Cæsareæ in stituit. Niceph. lib. 5. c. 37.*

Primum an. Constantij Constantini magni patris, trecentesimo Christi atigit.

Cùm priores Augusti, vt consules salutarentur, primus Diocletianus voluit vt Deus adorari, velut in ipso esset cælestis maiestas, fratrem solis & lunæ se nuncupans. *Pompletus. Euseb. in Chron.* Solus omnium priuatus (Nam dudum imperium deposuerat) inter deos à lenatu refertur.

Maximianum Herculium regni socium assumpsit, deinde vterque generum suum, Diocletianus quidam Maximinum Galerium, Maximianus verò Constantium Chlorum anno Imperij Diocletiani quarto Cæsares fecerunt propter Achilleum, qui Aegyptum inuaserat. *Euseb. Letus.*

Carnusius Britannias occupat, quæ demum anno decimo recipiuntur, quo Narseus Orienti bellum intulit, *Idem.* Achilleus Aegyptum obtinuit, at Alexandria octauo obfisionis mensis recuperata est, cæcis vbique defectionis auctoribus. *Euseb. lib. 7. c. 32. & in Chron.* Achilleus bestijs dilacerandus opponitur. *Pomp.*

Galerius, quæ Narsus in Oriente occupauerat recepit, Assyriam præterea & prouincias quinque trans Tigrin subiecit, quæ à Traiani tempore à Romanis defecerant. *Euseb. & Letus.* Sic Imperij fines ab ortu ad Indos vsque propagati sunt, à meridie vsque ad Aethiopas, qui per legatos accessere, ab Aquilone vsque ad barbaras feratque Sarmatarum nationes, ab occasu vsque ad Gensforiacum, simul & Britannicum Oceanum, vt tam amplum Imperium ad vnum Constantinum magnum delaberetur, sub quo Dei religio & cultus publicè, liberè, securè latissimeque propagaretur & Idolorum impuritas letale vulnus acciperet.

g Tres scripsit epistolas.

Vbi Diocletianus & Maximianus Herc. vel ob ætatis defectum, vel perturbatione animi, vno die, hic Mediolani, ille Nicomediæ, vitro purpura deposita imperio se abdicassent, Constantius & Galerius Imp. facti ita imperium diuidunt, vt Constantius Galliz, Hispaniz, Aphricæ, Italiz & Occidenti præficeret, Galerius Illyrico, Græciæ & Orienti, Postea Constantio Imperium Aphricæ & Italiz recusanti Galerius Severum fil adopti. illis præfecit & Maximinum Orienti. Demum audita Severi morte, collegam sibi adiunxit Licinium. *Euseb. 8. cap. 15. & 16. Orat. lib. 7. cap. 25.*

Diocletianus, qui in Oriente persecutionem exercuerat, latrans

Anni Christi.

QVARTVM SÆ-
CVLVM.

31.

302 f M. Marcellus Romanus, an. 6. 4390

307 mens. 5. dies 21. 4395

Vacat sedes dies 20.

Patriarchis.

Alexandriæ Petro annis 12.

Antiochiæ Tyrannio an. 14.

Hierosolymis Hermone

an. 14.

Principibus.

Diocletiano in Ori. & Valer. Maximiano Herc. in

Occid. Imp. Constantio & Galerio Cæsaribus.

Narse, deinde Misdate an.

8. Persarum.

Vualtero Franc. duce.

CONCILIVM Cirræse in Numidia, de absolutendis reis proditorum gentilibus SS. librorum, Optat. lib. 1. Augustin. lib. 3. contra Cresc. cap. 27.

32.

307 g M. Eusebius Græc medicus an. 4. 4395

311 mens. 1. dies 3. 4399

Vacat sedes dies 1.

Patriarchis

Alexandriæ Petro.

Antiochiæ Tyrannio.

Hierosolymis Hermone.

Anni mundi.

Anni Christi.

eisdem Imp. postea Constantio Chloro & post eum Constantino Mag. Occi. an. 31.

Maximino Galerio an. 2.

Orientis Imp.

Misdate Persarum.

Vualtero Franc. duce.

CONCILIVM Ancyranū 2. epif. 18. Celebratum quoque est concilium Cartagin. episcop. 70. indignum quod referant Magdeburgenses inter concilia ecclesiastica, & fingant fuisse cartaginense 1. cum Augusti. in Breuiculo, & Optat. lib. 1. illud iniustum & iniquum pronunciant.

33.

311 h M. Miltiades siue Melchiades Apher, an. 4. 4399

315 mens. 7. dies 9. 4403

Vacat sedes dies 17.

Patriarchis.

Alexandriæ Petro Achille an. 12.

Antiochiæ Tyrannio, Vitali

Apollinarista an. 5.

Hierosolymis Hermone,

mox Macario an. 20.

Principibus.

Constantino Magno Occid.

Maximino Gale. cum Licinio

Orien. Imp. & tyrannis.

Maxentio in Italia (quem

vicit Constant.) Maximino

(quem duobus prælijs Licinius

debellauit) in Orientis

& Egypti partibus.

Sapore Persarum nono rege

(qui in utero matris an. 310.

coronatus est) an. 70. Niceph.

lib. 7. cap. 20.

Degemberto seu Dagoberto

Franc. duce.

Anni mundi.

latrans vt canis, *Niceph. lib. 7. cap. 20.* Maximianus qui in Occidente resti se interemit, vndecimæ persecutionis auctores, quæ est à Nerone decima Aurelius Victor vtrumque miserè interijisse etiam fatetur.

Donatus Numida sectæ suæ initium dat in Africa, indignatus, quod Cæcilianus in episcopatu Cartaginensi sibi fuisset prælatus. Deinde schisma in hæresim conuertit. *Hiero. in Catal. August. de hæres.* Obiecit cum suis Cæciliano, quod in persecutione sacros libros gentilibus cremados tradidisset, vt & multa alia, quibus septem annis post, ad se relatis Constantinus iudices episcopos Romæ dedit Miltiadè, Marcum &c. *Euseb. lib. 10. c. 5. Opt. lib. 2.* Deinde propter prouocationem Donatistarum alios Arelati. Denique ipsemet postremò Mediolani Cæcilianum absoluit. *August. ep. 162. & lib. 3. cont. Cresc. c. 71.* Vnde & postea Cæcilianus Niceno concilio interfuit. *In actis conc.* Et quidem solus ex tota Africa, cum tamen ex Lybia & Thebaide plures eò venissent. *In actis quintæ synodi.*

Græci istius hæresis, præter Theodoritum de fab. hæret. nihil meminerunt, fortasse quia Italiam Hispaniam, Africam, Galliam duntaxat peruasit, quod significat *Aug. lib. 1. cont. literas Petilia.*

Maiorinus primus Donatistarum episcopus, cui successit Donatus alter, qui hoc schisma valde confirmauit.

Cælus siue Coyllus Afclepiadoto cæso Britanniam occupat, pace à Constantio obtenta, Constantius enim Helenam ipsius filiam vxorem habebat, ex qua Constantinum magnum genuerat.

h Scripsit epistolam de Sacramento confirmationis. *10. 1. conc.*

Non videtur, martyrio consumptus. Nam sub Constantini principatu, post Maxentij & Maximini obitum Romæ vixit. *Ex Ruff. lib. 10. Eccles. cap. 5. & Optat. li. 1.* Vnde ab ipso Const. iudex datus est, cum quibusdam alijs episcopis in causa Cæciliani episc. Carthag. *Idem.*

D V O D E C I M V M bellum per Maximinum Imp. in Oriente: in quo occubuit Miltiades PP. Pamphilus martyr & plerique alij. *Euseb. 8. cap. 17. Orat. 7. cap. 28.*

In Gallia & Germania, quas regebat Constantius, à persecutione pax fuit. *Euseb. lib. 1. de vita Const.*

Tam prope excepit vndecimum Diocletiani & Maximiani, vt hunc multum Maximino confundant, & Epiph. lib. de mens. non videatur diuidere. Nam Diocletianum durasse ait vsque ad septimum Constantini Mag. Sed fuit duplex. Inchoatam enim persecutionem persecuti sunt & absoluerunt per octo annos Maximinus, Maxentius, Licinius Maximiani & Diocletiani successores, tam in Oriente, quam Occidente. *Euseb. lib. 8. cap. 17. Spenceus centu. 2. apophteg. 6.*

Pax duntaxat Christianis in illa imperij parte quam Constantius Constantini pater fuerat sortitus. *Ibid. Apophteg. 9. è Sozo. lib. 1. cap. 6.*

Fames, Pestis, & omnis generis miseræ crudeles Christianorum neces consequuntur. *Euseb. lib. 9. c. 8. hist.*

Theophilus Gottorum vltiora Istru tenentium primus episcopus, qui concilio Niceno interfuit. *Soc. lib. 5. c. 38.* Vnde liquet falsum esse, quod aiunt Gotthos vsque ad Valentis tempora Christum penitus ignorasse.

Indictiones, quæ 15. annorum spatio definiuntur, & sunt temporum indicationes & notæ, incipiunt anno Dom. 313. Constantino 11. & Licinio 11. *Coff. Omphrius lib. 2. Fistorii.*

Sunt

Sunt autem instituta ne tributorum solvendorum memoria laborerent. Sacrosb. in computo. Na indictio certi tributi genus. Padianus in 4. Verrinam & lib. 7. Codicis.

Maximinus à Licinio superatus, Tharsi viscerum morbo obiit. Euseb. lib. 9. hist.

Sextus Anienus Rufus poeta, qui vertit Arati Phoenomena & Dionysium de situ orbis. Vaseus in Chron. Hist.

Festum ad vincula Christi Rogatu Constantini instituit Polyd. lib. 6. de inuent. cap. 8.

Huic & eius successoribus Constantinus Imp. dono dedit Romam & omnia imperatoria indumenta ac ornamenta: vt manifestè probat Eugubinus duobus libris, & testatur Photius patriarcha Græcus tit. 8. Nomocanonis cap. 1. Respuit tamen diadema aureum sibi à Consta. oblatum. Sabel.

Ego semper negavi hanc consequentiam. Aliqua sunt ficta & addita ad Donationem Constantini, ergo omnia sunt ficta. Nam certum est Constantinū multa donasse Romanæ Ecclesiæ, alia & multo plura aliunde accessisse, siue largitionibus principum & diuitum, siue testamentis piorum, siue acquisitione Pontificū, permutatione &c. & quod pluris facio, diuina prouidentia & dispensatione, vt alicubi visibilis Ecclesiæ monarchia aduersus tyrannorum, hæreticorum & inferni potestatem figeretur, iuxta Prophetarum oracula &c.

Quare hæreticis eam prorsus labefactare conantibus vnum id respondeo, quod Iephte. Indicum vndecimo. Reg. Ammonitarum sibi reddi terram Galaad postulanti. Quod Dominus Deus noster victor obtinuit, in nostram cedent possessionem. Nisi forsasse docere potes, quod quisquam de ea iurgatus sit per 300 annos (hic per mille & amplius) Quare tanto tempore nihil super hac repetitione tentasti. Quibus hæc addo. In fundis præscriptio aliquot annorum sufficit. Deinde arma, legitima successio, populi cōsensus fat dant iuris Regi Francorum, vt Francia iuste potatur, & consensus Italiæ, arque adeo Ecclesiæ, totiusq; orbis, ad idem ius dandū Potifici non valebit? Præterea huic apparet non sine Dei numine Constantinum imperij terreni sedē Constantinopolim transtulisse, vt regnū Ecclesiæ à Daniele prædictum Romæ haberet sedem, quod mox Occidentis Cæsares, Constans & cæteri, qui per aliquot sæcula sunt consecuti, Roma semper cesserint & imperij Occidentalis sedem alibi locarint, vt Mediolani, vt Rauennæ &c. Quodd denique Constantius Heraclij nepos, Michael & aliquot alij eam voluerunt Romam rursum quidem inferre, sed non potuerunt. Nempe, quoniam Romanus Pontif. nec armis nec vllō alio studio, ipsorum conatibus occurrebat. Deus suæ Ecclesiæ agebat causam, cuius interest principem aliquem ministrū esse, qui Tyrannos, Hæreticos, Schismaticos &c. diuina auctoritate coerceat, terreat, fulminet, in ordinem redigat.

Zosimus ista quidem dolet, sed interim significat, quod Caluinitæ inficiantur. Constantinus (inquit) cecidit Roma & Constantinopolim à se maiestatem Imperij transtulit, quod se Romanis secret inuisum ob mutatam religionem. Cessit, cui Non Senatū, non populo, nam nemo id scripsit. Sed nec senatus populū (ve de eo vnquam mouit litem. Pontifici igitur, qui vt suam ab eo tempore possidet, seruat, de ea antiquas habet tabulas, testimonia & census.

S. Damasus, qui Constantinum vidit, de ea scripsit, vt vel Centuriatores affirmant cent. 4. c. 7.

Ammianus

ANCI CHRISTI. CONCIL. Neocaesariense, confirmatum in Trullo, 1. sed. tom. 1. concil. Ind. Cliones Constantiniane, qua pertinent ad Iustiniani tempora. Illis enim sunt imperate.

315 i Sanctus Syluester I. Romanus. an. 23. 4403

338 mens. 10. dies 11. 4426

Vacat sedes dies. 15. Patriarchis. Alexandria Achille, Alexandro an. 7. Athanasio an. 46.

Antiochia Vitali Apollinarista, Philogonio an. 5. Paulino an. 1. Rustathio an. 7. Euliano Ariano mens. 1. Euphronio Casariensi Ariano an. 1. Placido Ariano an. 3.

Hierosolymis Macario, deinde Maximo tertio an. 16.

Constantinopoli Alexandro primo Patriarcha an. 23.

Principibus. Constantino Mag. Occid. & Licinio Oric. postea solo Constantino Imp.

Sapore Persarum.

Degemberto, Clodio II. & Clodomero Franc. Ducib.

ANCI CHRISTI. 315

ANCI MUNDI. 4403 Ammianus Marcellinus Ethnicus tale aliquid innuit dū de opibus & potentia Ro. Pontificis conqueritur & dolet lib. 27.

Iustinianus Imp. centum post annis illam Donationem confirmauit, deinde Arithbertus Longobardorum rex, Pipinus, Carolus Mag. Ludouicus Pius, Otho denique Magnus in publico Rauennatenſi concilio, vt etiam Centuriatores totidem verbis referunt Cent. 1. o. c. 10. pag. 538. in Leone 8. & Iohan. success. ex authentica fortasse Iustiniani, Vt Eccl. Rom. cent. ann. gaud. præscript. &c.

D. Gregorius sub an. 600. in epistolis patrimonium Ecclesiæ amplissimum & per Occidentem late patens, quo ipse frueretur demonstrat. vt infra suo dicam loco. Quo tempore D. Isidorus in historia sua, vt Nauclerus citat generatione 11. Chronic. Constantinus inquit, urbe cecidit Pontifici, ornamentisque imperialibus, diademate videlicet, & albo equo, quo utebatur.

Planè vt Photius constant. Romanæ sedis alioqui æmulus, qui in Nomocanone nuper à quodam Henrico Hæretico verso & typis Oporini publicato, sub an. 860. integrum eius exemplar ab interitu vindicauit.

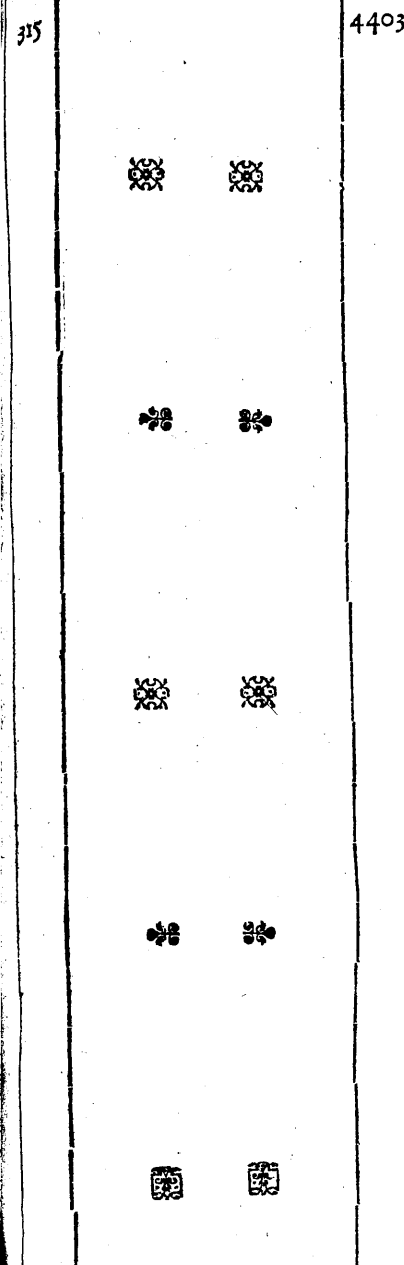
Nicephorus lib. 7. c. 49. Lateranenſi Palatium Christo sacrauit & dedit. (quod antea arigerat D. Hieronimus to. 1. epist. ad Oceanū & vsque hodie experientia probat, dum ea est præcipua Ro. pontificis sedes). Et c. 46. Ex arario suo dotauit omnes orbis Ecclesias & episcopatus pro ratione & dignitate cuiusque. Multo igitur magis Romanam quàm Egubianam &c. Consule & lib. 8. sub finem cap. 3. & 4. & lib. 10. c. 5.

Iuo in Pannomia circ. ann. 1110. ex Priuilegij formula quædam citat. Gratianus, circa 1150. Bartolo. Picernus & plerique alij vel totam vel partes proferunt.

Suffragantur Hebræi, scorsum R. Abraham Leuita in Zikron Dibré Romi הוא יצא מרושונתוה לכוסרי ארדם ער היוב הזה ובנה מדינת קוסטנר נוכח. Ipse exijt Roma & dedit eam sacrificijs Idumæorum (sic Christianos appellat) ad hunc diē, edificata Constantinopoli. Abben Ezra in 11. Danielis, ad illud. Et super vllum Deum nō intelliget. והמעם שכיבדקום רומא שהוא בנו והניחו לעון הנטראאכו. Sensus (inquit) est, decorauit locum Romæ, quæ erat sedes eius & reliquit eum iniquitati, (sic impiè de sanctis Apostolis loquuntur) quæ vocatur Petrus.

Nec obstat, quod per aliquot annos ea plene non sunt potiti Pontifices. Nam iniuria Principum iusto rerum dominio & iuri neutiquam detrahit. Christo solum Dauid de bebatur, eius tamen possessionem non adiit statim &c.

Constantinus Imp. fit Christianus visione igneæ crucis, cuius signum primus in militaria vexilla transformat & nummos eo obſignari iussit, quod deinceps à Christianis obseruatum fuit. Euseb. 9. cap. 9. Sozom. 1. cap. 3. Diem Dominicam ex constitutione veteris ecclesiæ à iudicijs & laboribus sanctam esse decreuit. L. omnes iudices, C. de fer. Histo. rrip. 1. cap. 9. Tempa idolorum claudi mandauit. L. 1. de paga. Cod. Tradit Hieronymus senem eum, idque ab Arrianis fuisse baptisatum, sed deceptus est vicinia nominis, & falso rumore: sibi enim in terræ angulo posito (vt loquitur) multa ignota esse potuisse fatetur li. de Vir. illust. Itaque quod de Constantio filio dicebatur id traduxit ad patrem: ille enim in extrema ætate fuit rebaptisatus, & vt

ait Damas, ab Euseb. Nicomediensi Arriano.
 Nam quod Syluester Constantinū baptizauerit docent Cedrenus, Zonaras initio tomi 3. Niceph. lib. 7. c. 35. & ante eos Theophanes Graptus in sacra historia. Neque enim potuisset interesse sacris quotidianis, à quibus nondum initiati baptismo excluderentur, cum tamen ea etiam in castris peragi quotidie sibi presenti curaret, aram & templum motorium circumferens.
 Eusebius li. 4. de vita Const. ita obscure de quodā eius laua chro (Nam baptismum non appellat, & an intelligat, iure dubites) loquitur, vt de eo plane incertus fuisse videatur.
 Edicta, ad omnes gentes Imperij mittit, vt repudiatis idolis christianam religionem amplecterentur. *Theod. lib. 1. cap. 16.* Imperatorum maximus, Gregis nostri Zorobabel. Illius enim instar vniuersam piorum captiuitatem reduxit ab exilio & diuina templa humi disiecta, in altum crexit. *Theod. in religioſa historia* implēs illud Apoca. 12. *Nunc facta est salus &c.* Contra Senatus & pop. Ro. voluntatem ab vltimis Britaniæ oris in Italiā venit, Romanos Imp. Maxentium, Maximinum Iuniorē & Liciniū armis fregit pietate munitis, religiones ac instituta maiorū aboleuit, Christi nomen colendum proposuit, imperij sedem Byzantium deportauit, pauco tempore Remp. rotam mutauit. In rebus gerendis mirē felix, haud dubie, quod fidei esset studiosus, bonas artes coluit &c.
 Licinius, cui vitam donarat Const. sub custodia Thessalonice viuens, quod Barbarorum multitudinem mercede conducere esset conatus clam, vt bellum restauraret, eius iussu ferro vitam amisit. *Niceph. lib. 7. cap. 45.*
 Const. Priscum filium, quod rem cum Fausta nouerca habere diceretur, interfecit. Faustam autem balneo supra modum accenso suffocauit. Antē ne conuersionem an post ista fecerit sciri negat. *Suidas in Crescente.* Creberrimis legibus omnibus interdicebat, ne idolis sacrificarent, ne vaticinia sciscitarentur, ne simulachra erigerent, ne sacrificia occulta facerent, ne ciuitates singularium certaminum cædibus polluerent, ne Aegyptij fluuuium per viros effeminatos colerent, ideoque vniuersum Androgynorum genus, tanquam adulterum, à vita tollerent. *Euseb. lib. 4. de vita Const.*
 Prouinciarum præsidibus legem dabat, vt Dominicum diem obseruarent, & martyrum dies honorarent. *Ibid.*
 Templi vbique terrarum edificauit, primū quidem manibus suis Romæ in Lateranensi palatio describendo conformauit. Quod sane palatium ipse quoque ingentibus impensis magnificè edificauit & Christo sacrauit. *Niceph. lib. 7. c. 49.* Norate Luterani canes & illum Græci locum perlegite, qui perspicuè Romanæ ecclesiæ (cuius vetus sedes est Lateranense templum atque palatium) dotatorem indicat, ne putetis, quæ feruntur de Constantini donatione, penitus fuisse à Latinis conficta, de qua paulo ante.
 Ex publicis tributis, per singulas ciuitates vectigal certum deduxit ac cuiusque loci ecclesijs & clericis deputauit, eamque munificentiam firmam ac perpetuam haberi lege statuit. *Soz. lib. 1. cap. 8. & lib. 5. c. 5.* & donationem validam in perpetuū esse sancit. *Trip. lib. 1. c. 9.* Obscuro, lecto, an in ea lege prætermisisse tibi videtur Romanam ecclesiam, cui secundum Deum, suam omnem salutem & beatitudinem (fuit enim à Syluestro conuersus) debebat?
 Prouocationes à ciuilibus iudicijs ad Episcopos cōcessit, sed & potiores eorum, quàm aliorum iudicum sententias esse

Anni Christi.

328

S. PRIMVM Vniuersale Concilium Nicenum, pro diuinitate Christi contra Arium, siue iam mortuum, vt vult Epiph. her. 68. & 69. & colligitur ex epist. Synodica lib. 5. Socrat. cap. 9. siue auditum & presentem, vt aiunt Socr. lib. 1. cap. 14. Theod. hist. trip. lib. 2. cap. 5. Rufinus & alij, legatis Rom. Pontificis Vincentio, Victore seu Vito siue Vitali presbyteris. Euseb. 3. de vita Constant. Hist. trip. lib. 2. cap. 1. Niceph. 8. cap. 14. Epist. 318. Epiph. her. 69. & lib. Ancorat. Rufin. 1. cap. 1. Niceph. 15. c. 2. Theodor. 1. c. 7. Iustinian. leg. 4. de sum. Trin. & ferē alij, siue epist. 320. Sozom. 1. cap. 17. Euseb. lib. 3. de vita Const. ait plures fuisse. 250. quod repetit Socrat. 1. c. 8. In literis Imperatoris apud Socrat. 1. c. 9. leguntur affuisse plures 300. idē Niceph. 8. c. 14. hist. trip. 2. cap. 1. In scriptis. Eustachij Anthiocheni apud Theodor. 1. c. 8. perhibentur. 270. & apud Niceph. 8. cap. 21. fere 270. Nam certum numerum in tanta multitudine reperiri non potuisse fatentur. Illis autem exhibitus est quotidiū commensatus & victus ab ipso Imp. honesta & liberali mensura. Euseb. lib. 3. de vit. Const.

446

Anni Christi.

Quatuor concilia provincialia. I sid. tom. 1. concil.

Romanum episc. 268. seu. 275.

Eliberitū prope Granatam in Hispania Episc. 19. seu 1 liberitanum ad radices montis Pyrenici, cui inter fuisse Helenam matrem Constant. cum Constante nepote ait Ioha. Georundensis.

In hoc Hispania in quinque prouincias distribuitur, & singulis prouincijs assignantur Episcopi Metropolitaniani.

Anni mundi.

esse voluit. *Soz. l. 1. c. 9.* Iudicium & iurisdictionē in clericis eidem mandauit. *Niceph. lib. 7. c. 46.*
 Vbique locorū sacerdotibus immunitatē concessit. *Soz. lib. 1. c. 19.* quam legem confirmant Constantius & Constans. *lib. 3. c. 17.* Iouinianus & reliqui. *Theod. lib. 4. c. 4. & 11. Soz. lib. 5. c. 5.* Literis fuit institutis multis scholis & bibliothecis. Et earum professores multis priuilegijs, immunitatibus, stipendijs, & honorarijs donauit. *Le. Medicos, Cod. de professoribus & Medicis*
 Iudæos templum suum Hierosolymis restaurare nitentes grauitur multauit. *Chryf. orat. 2. in Iudæos.*
 Quamuis tantus esset, non tamen canum, Paganorumque linguas effugere potuit, (vt Zosimi &c.) à quibus sic memoriæ proditum est. Decem primis annis præstantissimus, 12. sequentibus latro, decem nouissimis pupillus ab immodicis largitiones. (Ecclesijs certē & Christianis factas) Egnatius.
 Cum Licinio scilicet & Maximino imperauit circiter annos sex, solus 26.
 Pacauit orbem Romanum, sibi scythas subiiciens, Indos & Persas amicos faciens. Cum Persis dimicans secum habebat sacerdotes & tabernaculum speciem ferens Ecclesiæ. Vnde Missæ castrenses, ex quo tempore Romanorum cohortes Numeri nuncupatæ singulæ fecerunt sibi templum motorium, illicque sacerdotes & diaconos habuerūt. *L. omnes indices. C. de ferijs. Trip. lib. 1. c. 9.*
 Athanasius Alexandrinus, qui mense 5. post concilium Nicenum episcopus ordinatur. Arnobius presbyter præceptor Lactantij, Iuuēcus poeta Hispanus, *Ruffi. 1. cap. 19. & 20. Hieron. in Chron.*
 Donatus, à quo Donatistæ siue Donatiani, Numida (nam alius fuit Cartaginensis 2. episcopus Donatistarum) suum virus dilatat, quod an. 305. cœperat excitare, occasione editi Diocletiani de comburendis libris Christianorum. *Aug. lib. 3. contra Crescon. cap. 27. & lib. 7. de baptismo. cap. 7.*
 Lactantius Firmianus Crisp. Cæsaris magister, adeo in hac vita pauper, vt pleiūque etiam necessarijs indiguerit. *Euseb. Chron.* Nazarius Rhetor, cuius filia Eunomia virgo Christiana, in eloquentia patrem æquat.
 Clodomerus Fran. rex an. 326. cepit Thuringiam, Galliam inuasit, Sueuis iugum Rom. imperij excussit, cum superiores duces Fran. Zeladum, Holandiam, Sycambriam & Traiectum incoluissent. *Ireni. lib. 3. exegeseos Germa. cap. 76.*
 Festum exaltationis crucis Hierosolymis cepit. *Niceph. 8. cap. 29.* Festum item inuentionis crucis. Nam quod liber 1. concil. in epist. Eusebij, tribuit eius institutionem Eusebio Papæ constare non potest.
 Ab Imperio Constantini Hierosolyma à Christianis ornari ædificijs cœpta. *Zosimus lib. 5.*
 Helena Imp. mater à Syluestro Ro. conuersa. *Niceph. lib. 7. cap. 40.* Niceno iam Conc. celebrato lignum crucis à se Hierosolymis cum multis miraculis inuentum thecis Argenteis exornat. *Ruffin. lib. 1. cap. 7. & 8. Trip. 2. c. 18. Amb. de obitu Theod. Eutrop. lib. 2. Paulinus epist. 2. Sulp. lib. 2. Socr. 1. cap. 17. Euseb. in Chron. Theod. 1. cap. 18. Soz. 2. cap. 1. Vt D. Hieron. & ceteros præteream, qui omnes singularis impudentia arguunt Magdeburgenses, qui Cent. 4. cap. 13. hanc inuentionem inficiari audent. Macarius Hierof. erat episcopus.
 Eusebius, ob arctam necessitudinem cum Pamphilo, cognomento Pamphili, Cæsariensis Episcopus, annos 325.*

220

CHRON. GENE.

complexus, à Christo ad Constantinum Magnum historiam ecclesiasticam conscripsit ex Philone, Iosepho, Clemente Alexandrino, Egessippo, Hyppolyto, Papia, & alijs. *Niceph. 1. cap. 1.* Arianismum ante Synodum redolebat. *Theod. lib. 1. cap. 6. Hieron. in Apologia.* Chronicum ab orbe cond. vsque ad annum Christi 300. condidit, cui Hieronymus adiecit annos 50. Prosper Aquitanicus 60. Palmerius florent. 1040. Palmerius Pisanus 30. ita totum desinit an. 1480.

Nicenum concilium cœpit 14. sub Syluest. *Euseb. in Chro. Plat. in Syluest. Regino, & plerique alij.* Quidam volunt sub Julio. *Sozom. 1. cap. 18. Hist. Trip. 2. cap. 1. Niceph. 8. cap. 14. Platina in Agathone. Beda in Chro. durat 3. an & paulo plus. Niceph. 8. cap. 26.* Eius initium variè à scriptoribus traditur. Alij referunt ad annum Christi 322. quidam, vt *Euseb. in Chro. ad 324. quidam ad 330. quidam, vt plerique Græci, ad 333. quidam ad 338. vt Volater. & Beda.* Alij ad Consulat. Paulini & Iuliani. qui fuit an. 17. siue (vt alij volunt) 18. Cōstanti. Mag. *Socr. 1. cap. 13. Niceph. 8. cap. 26.* quorum ille ad 20. diem Maij, hic ad vndecimum. Onuphr. ad Aprilem. alij ad 19. Iunij conferunt. Eum an. alij dicunt esse Christi. 325. alij 326. alij 227. alij 328. Tanta est annorum à Christo incertitudo, quod veteres per annos Imperatorum numerarent, non Christi; qui mos, vt censent aliqui, tantum ab anno eius circiter 600. inualuit.

Ei Victor & Vincentius Romani presbyteri, quos nunc Cardinales appellamus & Hosius Cardubensis loco Syluestri præfederunt. *ex præfat. Sardicenses concily.*

Arius Alexandriæ mulieres castitatem profitentes septingentas veneno suo iniecit, quæ vna cum illo vrbe expulsa sunt. *Epiph. heres. 69.*

Istius libros præcepit Constantinus cremari, & cum, qui eos celare deprensus fuisset, capitali supplicio affici. *Socr. lib. 1. cap. 9.*

Arium cum suis Aseclis in exilium misit. *Ruff. lib. 1. cap. 5.* Quos, subdola ipsorum confessione deceptus, postea ab exilio reuocauit. *Socr. lib. 1. cap. 27. 35. & 38.*

Niceni patres, cum toti essent in refellendis Arianis, Donatistas missos fecerunt, nisi quod reprobarunt Cartaginensis concilij & Cypriani decretū de rebaptizandis hæreticis, quo isti nitebantur. *Aug. lib. 2. de bapt. c. 9.*

Romanæ Ecclesiæ supra reliquas eminentiā & inspectionem, quam antea consuetudine & iure Apostolico acquisierat, confirmarunt. *6. can. apud Ruff. lib. 1. c. 6. vt. & fatentur Centuriatores cent. 4. cap. 7. pag. 550.*

Quinque mensibus post concilium Nic. moritur Alexander Alexandrinus patriarcha, Arij mastix, cui Athanasius ille magnus succedit, Antonio Magno Monachorum in Africa patre confirmante atque aduersario eius omnes oppugnante, vna cum Marco, Iulio & Liberio Rom. pontif. Lactantius senex in Gallia docet, vbi & magister Crispo Constantini filio præficitur. *Hierony.*

Vandali à Gotthis in Romanum solum pulsi à Constantino Poloniam accipiunt, vbi commorantur vsque ad 13. an. Arcadij & Honorij.

317. primus Patriarcha Constantinopolitanus Alexander an. 23. Ante hunc quidem ab Andrea Apostolo 23. recenset Nicephorus Constant. in Chronologia Tripartita, at illi Patriarchæ titulum non sunt consecuti, sed Byzantinorum episcoporum duntaxat, ab agro fortasse Byzantino, potius quam vrbe, quæ in rudæribus iacebat.

Anni Christi.

Anni mundi.

Gangrense 1. in Paphlagonia in Trullo confirmatum, contra Eustathium Sebastiensem Episcopum & eius sectatores Aerium & alios. Eodem ferè anno quo Nicenum. 1. Tom. conc.

Arelatense. 1. & 2. in Galliis, vbi causa Cæciliani est indicata. Augusti. epist. 162.

Quidam addunt Aurelianense 1. præside episcopo Martino.

k Hic

Anni Christi.

Anni mundi.

35.
k S. Marcus Romanus an. 2. 4426
mens. 8. an. 20. 4429
Vacat sedes dies. 20.
Patriarchis.
Alexandria Athanasio.
Antiochia Placido Arriano.
Hierosolymis Maximo 3.
Constantinopoli Alexandro, deinde M. Paulo an. 9.
Principibus.
Constantino Magno Imp. & Casarib. eius filijs.
Sapore Persarum, Clodomero Franc. duce.
CONCIL. Cartaginense. 1. To. 1. concil.
36.
l S. Iulius I. Romanus. 4429
an. 15
mens. 2. dies 6. 4444
Vacat sedes dies 2.
Patriarchis.
Alexandria Athanasio.
Antiochia Stephano Arriano an. 3. Leontio Ariano an. 11.
Hierosolymis Maximo tertio, deinde Heraclio mens. 1. Cyrillo an. 39.
Constantinopoli M. Paulo, deinde Eusebio Ariano an. 1. Macedonio Heraclio an. 8.
Principibus.
Constantino patre & filijs, Constantino 2. in Gallijs, Hispanijs, Alpibus & Britannia, Constantio Arriano an. 24. cum Dalmatio patre in Oriente, & Constante an. 13. in Italia, Græc. Illyrico & Africa Impp.

k Hic Papa Nicenum symbolum inseruit Missæ, in locum Symboli Apostolorum. *Platt.* primus constituit, vt Hostienfis episcopus pallio vteretur & ab eo pontifex Rom. consecraretur. *Volater.* eum tamen Græci ferè omnes prætermittunt, cum tamen Trip. lib. 4. cap. 1. quæ sub eo acta sunt narret.

Misit ad Athanasium & episcopos Aegypti 70. Niceni Con. canones fideliter descriptos ex exemplaribus, quæ Syluester Romæ reliquerat. 20. duntaxat hodie extant Arrianis igne in eos lauentibus, nisi quod in Arelatenfi 2. eorum aliqui insunt.

Paulus Constantinopolitanus eiectus à Cōstantino. *Niceph. in Chro.*

Hyberni, siue Scoti prædicationibus S. Patricij (qui anno vitæ suæ 122. obiit) fidem Christi recipiunt. *Ruff. 1. cap. 11. Niceph. 8. cap. 34. Siegel. in Chron. Sabell.* Iberi ultra Armenios ad Aquilonem per captiuam, *Ibid. Ruff. cap. 10. Socr. lib. 1. c. 20.* Indi interiores miro modo per Edisium & Frumentium iuuenes. *Ruff. 1. cap. 10. Socr. 1. cap. 19.* Item Armenij. *Suid.*

Vteriores Galli, Itali & Britanni paulo post sub Constantij imperium, qui propagationem ita curauit & iuuit, item ij, qui circa montem Pyreneum ab Oceanum vsque Occidentalem habitarunt. *Soz. lib. 1. cap. 6.* Currebant assidue omnes nationes ad fidem Christi & baptizabantur, patria simulachra conuassantes, adductæ miraculis sacerdotum, qui sub Galieno captiui facti erant. *Diac. lib. 11. in Constantino.*

Tunc primum res Romana sub vno Augusto & 3. Casaribus esse cœpit. *Entrop. lib. 10.*

Aerius Arius primus damnat orationes pro mortuis, & ieiunia certo tempore statuta, presbyterum æquat episcopo, ac immutat antiquas Ecclesiæ ceremonias. *August. lib. de heres. cap. 53. Epiph. heres. 75. Socr. lib. 2. cap. 35.*

Donatus Grammaticus, quem cum parente vtroque martyrio sub Iuliano fundum refert Gigas in temporum floreto, Victorinus rhetor præceptor Hieronymi, Maximus Alexandrinus, & Methodorus Philosophi, Marcellus, D. Nicolaus Myrensis (errant enim qui putant eum vixisse sub Iustiniano) episcopi. *Hieron. in. Catalog. Niceph. 8. cap. 14.*

Arij subita & horrenda morte multi, qui ab eo decepti fuerant, conuertuntur. *Athanas. epist. ad Serap.*

Reliquit epistolam ad episc. Orientales pro Athanasio. *To. 1. concil.* vnam ad Dionysium Corinthi episcopum Eutychniani imposuerunt. qua Eutychnianorum & Apollinaristarum dogmata confirmabantur. quam esse suppositam docet Leontus Græcus lib. de sectis.

Arianos & Athanasium, de eorum dissidio cogniturus, Romam citauit, propter sedis autoritatem omnium cura ad se pertinente. *Soz. lib. 3. cap. 8.* propter Romanæ Ecclesiæ prærogatiuam. *Socr. lib. 2. cap. 15.*

Orientales obiurgauit, quod se non præmonito iudicium de Marcello & Athanasio episcopis fecissent. An ignari (inquit) estis hanc consuetudinem esse, vt primum nobis scribatur, vt hinc quod iustum est definitur possit. *Athanas. Apolog. 2.*

Contra Athanasium in Schismate federunt Arriani Eusebius an. 1. Gregorius an. 1. Georgius an. 20. Lucius an. 19.

Contra Cyrillum Hierosolymis federunt Ariani Heronius an. 3. Heraclius mens. Hilarius an. 14.

T 3

Decimum

DECIMUM tertiu bellu in Christianos in Perfide per Saporem Regem impulsoribus Magis & Iudæis. Sozo. 2.c.8. Ammianus Marcellinus lib. 25. Ibi numerosissima erant ecclesiaz. Nam Perfæ ab initio Christiani fuerunt, præsertim verè Diabenorum regio. Soz. lib. 2. cap. 12.

Ibi Martyrium faciunt Ctesiphon, Dausas, Gabdiaba episcopi, cap. 13. Vftazades Eunuchus Saporis & Simeones prius Perfarum episcopus.

Sapor an. 10. imperij Constantij, Christi 350. Nisibim obsidet. Hiero. in Chro.

Eusebius Emiffenus Arrianorum signifer multa eonfcribit. Hieron. in Chron. Tùc vixit Ioan. Clymachus, Didymus, cuius auditor D. Hieronymus Alexandriæ.

Actius Arianam Anomæorum sectam introducit, trecentis argumentis è philosophia præsertim Aristotelica deducis. tantum mysterium nimis subtiliter & irreuerenter tractado, non modo veritatis locum amisit, sed & in Atheismum incidit. Vnde & Atheus cognominatus est. Eius sectatores nunc Actiani, nunc Eunomiani dicti sunt. Suidas. Epiph. heres. contra Anomæos.

Impietas Arriana Constantij præfidijs fulta, exilijs, carceribus & varijs tormentorum modis Catholicos persequitur. Athanas. &c. per 40. continuos annos adeo in Christi ecclesiam debacchata, vt cuius superiorum persecutionu vel temporis diuturnitate, vel suppliciorum magnitudine comparari possit. Onuphr. in Plati.

Constantinus, cum superiores Impp. sacros libros plures exussissent, impèfis maximis bibliothecas instaurauit. Socr. lib. 1. c. 9.

Romanæ vrbis inhabitatores annuis muneribus testamento honorauit, filijs vero imperij hæreditatem tribuit. Euseb. lib. 4. vita.

Eius filij paternis legib' astipulati sunt & proprias adiecerunt, contra eos, qui vel sacrificare, vel idola colere, vel ethniam superstitionem exercere præsumerent. Sozo. lib. 3. c. 17.

Constantius aram Magnæ Deæ è curia Romana aufertur iussit. Amb. ep. 31.

Constantianus Francos vicit. Socrata. lib. 2. 13. Constantini fratris mortui partè obtinuit. Sic enim à patre diuisum imperium acceperant, vt autam sortem obtineret natu maximus, Orientis principatum alter, medium tertius. Euseb. lib. 4. de vit. Const. Socr. lib. 1. c. 38.

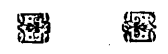
Constantianus Imperij sui decimo tertio à Magnentio Tyranno magno Catholicæ Ecclesiæ damno interfectus est, Christi 353. Nam eius morte Constantius audacior factus Arrianam impietatem prouehit. Interim 70000. hominum aduersus Magnentium educens, eum Lugdunum fugientem sibi ipsi mortem confiscere compulit.

Georgius Cappadox canones Nicenæ synodi cõbussit. Athanas. epist. ad Orthodo. Hoc iam aggressus erat sub Marco pontifice, vt ad Marcum ipsum, quem & Vniuersalis Ecclesiæ Papam nominat. scribit priuata epistola Athanasius. In Athanasij locum ab Imp. Constantio & Arrianis substitutus est.

Hilarius Pictauiorum episc. hymnum Angelorum ab Apostolis continuatum apud Clemeten lib. 7. const. c. 47. in Latinum cõuertit & in Missam includit. Vnde & cum huius hymni auctorem faciunt. Hug. viكتورinus lib. 2. de sacra. parte 2. Cassander in Liturgicis pag. 42.

Hymni & carmina in laudè Dei & Diuorum composita ab

Sapore Perfarum. Richimero Franc duce.

CONCIL. Romanum epist. 116. 1. sid. Hierosolymitanum hist. Trip. 1. capit. 33. Theod. 1. cap. 30. Antiochenum confirmatum in Trullo epist. 90. 1. sid. Agrippinense Colonense contra Euphrasium, qui negabat Christum Deum. 1. sid. Sardicense in Illyria, quo Nicenum confirmatur episc. 300. Sozom. 3. c. 11. seu epist. 250. Theod. 2. cap. 7. Trip. lib. 4. c. 21. Syrmienense contra Photinum. Niceph. 9. c. 31. Socrata. 1. cap. 29. Sozom. 4. c. 6. Alexandrinum. Athan. initio Apologiae 2. Socrata. lib. 2. c. 26.

ab Hilario & Ambrosio episcopis per totius Occidentis ecclesias cantari incipiunt. Isido lib. de diuinis offic.

m Hunc immerito inter PP. adnumerari, quòd cum Arrianis subscripsisset, censet Platina, post Hiero. de vir. illust. & Sozom. lib. 4. cap. 11. & Marcel comitem in Chron. At eum beatissimum prædicant Basilepi. 7. 4. Ambros. lib. 3. de virginit. Epiph. hæ. 75. Quin & Athanas. Apolog. 2. Socrat. lib. 4. c. 11. eum liberat ab Arriana labe. Imò & Occidentem semper ab ea liberum fuisse narrat Theod. lib. 5. c. 6.

Post mortem Constantij sub Valente fuisse Catholici summum constat è Socr. lib. 4. c. 11.

37. m S. Liberius Romanus, dictus Leo, an. 12. mens. 3. dies 4. Vacat sedes dies 6.

356 4444 368 4456

Patriarchis. Alexandria Athanasio. Antiochiæ Leontio Arriano, Eudoxio Arriano. an. 3. Aniano mens. 4. Meletio an. 2. Paulino an. 27.

Hierosolymis Cyrillo. Constantinopoli Macedonio Hgrefiarcha, deinde Eudoxio Arriano an. 10.

Principibus. Constantio Arriano Orient. Constante Catholico Occid. Iuliano Apostata an. 2. & postea Ioniano seu Ioniniano Catholico mens. 8. Orien. & Occiden. Impp. Sapore Perfarum. Theodomero Franc. duce.

CONCIL. Mediolanense. epist. plures 300. propter Athanasium. Socr. 2. cap. 36. Theod. 12. c. 15. Hist. Trip. 2. c. 36. Rufin. 1. c. 20. Alexandrinum. Rufin. 1. c. 28. Arriminese. Socr. 2. c. 37. Sozom. 4. c. 17. Hist. Trip. 5. cap. 20. Damnatu ab Ambro. epist. 32.

Authority, qua potiuntur æternæ vrbis Episcopi, damnari Athanasium desiderio nitentur ardenti (Constantius Imp.) quo non impetrato, Liberius ægrè populi metu, qui eius amore flagrabat, cum magna difficultate, noctis medio potuit exportari. Amm. Marcell. lib. 15.

Post Meletium Antiochiæ fuit schisma 30. annorum, in quo Arriani sederunt, Euzoian an. 10. Dorotheus an. 10. & c.

Paulus, & Ammon eremita. Sozom. 1. c. 14. obiit S. Antonius eremita anno vitæ 150. Soz. 1. cap. 13. Rufin. 1. c. 8. Naucler. & Beda. Osius Cordubensis, Hilarius Pictauiensis, Lucifer Calaritanus.

Proiectus Aruernorù Episc. in Aquitania Martyr. Constantij tempore.

Arriana hæresis scissa est in Eunomianos, Macedonianos, Eustathianos, Meletianos. Basile. contra. Eunomi. Hist. trip. 5. c. 15. Epiph. heres. 76. & 88.

Eunomius monachus discipulus & notarius Actij, inter alias hæreses negat Virginitatem maioris esse meriti quàm coniugium. Relicto monachatu: seduxit virgines vt nubarent. Fidem sine operibus docuit sufficere nec opera esse ad salutem necessaria. Aug. lib. de heres. cap. 54. Hieron. in 4. Ofse. Templum martyrum non ingrediebatur, ne cogereur Sãctos (vt dicebat) adorare. Hiero.

Marcellus Ancyrae episcopus hæreticus, docet regnum Christi finem habiturum. Niceph. 11. cap. 48. Bonfin. 2. dec. 1.

Photinus eius discipulus nunc Sabellium, nunc Paulum Samosatenum olebat. Epiph. in Syria & Cilicia Apollinarij vterque pater & filius. Epiph. conuertas ecclesiæ preces in cantiunculas à se conditas commutarunt. Vnde & viri potandum & operandum, mulieres in textrinis illas psallebant. Sozom. lib. 6. cap. 25.

Versus ille, Gloria Patri & Filio cz. (à Flauiano Antioche no, adiutore Chriostomo compositus. Niceph. 18. cap. 51. & lib. 9. cap. 24.) aliter à Catholicis Græcis in fine Psalmorum canebatur, aliter ab Arrianis. Sozom. 3. cap. 20. Theod. 2. cap. 24. Niceph. 9. cap. 24. postea consilio Hieronymi in ecclesia Latina additur fini Psalmorum à Damaso. Hieron. epist. ad Damas. vt errent, qui hoc tribuunt Gregorio. I. PP. Chorus in duo diuisus Cæsare Constantio (quasi antea alternis minime caneretur) Suidas in voce χορός.

Nam Flauianus & Diodorus primi in duos choros Psalmorum diuidentes, ex successione Davidicam melodiam cantare docuerunt. Theod. lib. 2. hist. c. 24. Trip. lib. 5. c. 32.

Franci, Saxones & Alemanni 40. vrbes ad Rhenum citas capiunt, quod causa m præbuit Constantio Iuliano Cæsarem constituendi & præclara aduersus eos gerendi. Zosi. li. 3.

Bellum Persicum, in quo temeritate militum ad Singaram præcepta est palma Constantio, & amissa Singara, & Anuda. Cum Sapore Nisibim iterum per tres menses

T 4 obfidentur

obfidente pax tandem initur. Pomponius, Eutrop. lib. 10.
D E C I M V M quartum bellum seu persecutio Christianorum per Iulianum Imp. Apollitam. Ruff. 1. cap. 32. & 36. Amm. lib. 20. Eutrop. lib. 10. In eo cecidit Dorotheus Tyri episcopus anno vitæ 107.

Iulianus à Libanio sophista & Maximo philosopho, qui postea, ob magiam interfectus est, corruptus in ethnicam impietatem labitur. Malignitatis argumenta Athenis in eo adhuc puero animaduertit Greg. Nazanzenus ceruicem regidam, humeros iactantes, oculos currentes, & inconstantes, pedesque furiose respicientes. Fratrem suum Gallum & imperio & vita priuauit. Magiam exercuit inspectis mulierum interioribus. Eutrop. Nazan. bello aggreditur Francos, eos videlicet, quos consuetudo Salios appellauit, ausos olim in Romano solo apud Toxiandriam habita cula sibi præfigere prælicenter. Ammian. Marcell. lib. 17. Vientinæ agens, vt omnes nullo impediendo ad sui fauorem illiceret, adhærere cultui Christiano fingebat, à quo occultè iam pridem desierat, arcanorum participibus paucis, aruspicinæ, augurijsque intentus & cæteris, quæ Deorum semper fecere cultores. Et vt hæc interim celarentur, die, quem Christiani Epiphaniam dicunt, progressus in eorum Ecclesiam, solenniter numine orato discessit. Ammian. Marcell. paganus lib. 21.

Vbi abolitis, quæ verebatur, adesse sibi liberum tempus faciendi, quæ uellet, aduertit, decretis aperiri templa, arisque hostias admoueri & reparari Deorum cultum statuit. Vtque dispositorum roboraret effectum, dissidentes Christianorum antistites cum plebe discissa in palatium intromissos monebat vt ciuilibus discordijs consopitis, quisque nullo veterante religioni suæ seruiret intrepidus. Id. lib. 22. Pulchrum nostris politicis exemplum, vt mixtis in eodem regno religionibus vel regnum perdant, vel ad alienam stirpem transferant. In Gallia Christum negauit & postea se pontificem nominauit, ad templa paganorum ueniens & cæteris idem præcipiens. Hieron. in epit. Nepot.

Quoscumque audiebat esse Ecclesiæ hostes, vel apostatas, fouebat. Quare Donatistis Basilicas restituit, quas Constantinus antea abstulerat, Iudæis &c. August. lib. 2. contra Petiliæ. cap. 92 à quibus Donatistis fuerat appellatus & laudatus. Idem epist. 148, 166. epist. lib. 2.

Iudæi à Iuliano Imp. persuasi templum Hierosolymis restaurare nituntur, sed igne & prodigijs inhibentur. Theod. lib. 3. cap. 20. Ammian. Ibid.

Perijt incerto ictu in bello Persico, postquam annum unum & menses septem imperasset. Letus.

Cum Delphos misisset consultum de belli Persici euentu, templum Delphicum terræ motu & fulminibus deletum est. Reditus ecclesijs concessos eripuit, ioco addens se facere expeditiores ad regnum celeste, quoniam in ipsorum libris scriptum esset, Beati pauperes, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Ibid.

Iouinianus Imperij noluit prius insignia suscipere, quam milites vno ore se Christianos profiterentur, negans se Christianum Paganis imperare posse. Niceph. lib. 10. cap. 28. Ruff. 2. cap. 1. Idololatrias vanitates à Iuliano restauratas destruxit, quas postea Valens permisit. Theod. lib. 4. c. 24.

Turpem pacem cum Persis agitare coactus est, ob res ab Apostata Iuliano infeliciter & Deo sinistro gestas. historici, præter Zosimum, qui Apostatam extollit.

Athanafium

Anni Christi.

356

Romanum, in quo Felix electus est Papa. Plat. I. sid. tom. 1. concil. Ab Arrianis tamen fuisse creatum volum Ruffin. & Hiero. in Acario de vir. illust. & Marcell. comes contra Niceph. 9. c. 35.

368

Anni mundi.

4444

4456

Anni Christi.

368

369

369

388

38
* M. Fœlix II. Romanus, an. 1. dies 2.
mens. 4. Patriarchis Alexandria Athanasio. Antiochia Paulino. Hierosolymis Cyrillo. Constantinopoli Eudoxio Ariano. Principibus. Valente Ariano an. 13. Ori. & Valentiniano Catholico Occid. Imp. an. 11. Sapore Persarum. Clogio. Franc. Duce.
CONCILL. Laodicenum, confirmatum in Trullo. I. sid. tom. 1. conc. Lampscænum. Eutro. lib. 10. Niceph. 11. c. 3. Hist. trip. li. 7. c. 12.
39
n S. Damasus Lusitanus an. 19. dies 11.
mens. 3. Vacat sedes dies 11. Patriarchis Alexandria Athanasio. deinde Petro 2. an. 7. Timotheo. an. 7. Theophilo an. 27. Antiochia Paulino. Hierosolymis Cyrillo. Constantinopoli Eudoxio Ariano, mox Euagrio D. 1. Demophilo an. 10. Gregorio Nazarenno an. 4. Maximo inuasore an. 1. Necla. an. 17. Principibus. Valentiniano, Valente, an. 3. & eo exusto, Theodosio 1. Magno an. 17. Orient. Gratiano & Valeriano 2. fratribus an. 6. Occid. Imp. Sapore Persarum reg. Idigerte deinde Clogio, & post eum, Marcomero Franc. duce.

Anni mundi.

4456

4457

4457

4476

Athanafium & cæteros episcopos, qui à Constantio eieci fuerant, ab exilio reuocat & vniuersa Gentilium templa claudit. Socrat. lib. 3. cap. 24.
Solam Christianam fidem profiteri subditos iussit bona Ecclesijs & clericis ab antecessoribus surrepta reddidit. Sozo. lib. 6. cap. 3.
Iouinianus alter hæresim suam spargere incipit. Sabell. li. 8. sept. Enn.
Constragruit Antiochena Bibliotheca.
Saraceni cum Zocomo principe paulo ante imperium Valentis religionem publice suscipiunt. Sozo lib. 6. cap. 38.
* Hunc Marcellinus comes in Chron. tanquam hæresis suspectum præterit. Schismaticus & illegitimum pontificem facit Onuphrius. Nam ei superstitem fuisse Liberium, atque ita throni Apostolici administrationem solum cõsecutum. quod etiam narrat Sozo. lib. 4. cap. 15.
Alij rectius. Quare & extat vna eius epistola ad Athanasium & alios Aegypti episcopos. Et factione Arianorum per martyrium sublatus est. Sozo. lib. 4. cap. 15.
Fuerat quidem ab Acacio Eusebij Cæsariensis discipulo & successore in Liberij locum constitutus, velut Arianus, Hieron. in Acacio de uiris Illust. Sed tanta vis fuit Cathedræ Apostolicæ, vt martyrem potius, quam hæreticum, vel hæreticis fauentem pontificem sustinere potuerit.
Vlphilas Gotthorum episcopus Arianus, qui vltiora Istri tenebant, Gotthicas literas inuenit & scripturas diuinas in Gotthicam linguam primus transtulit. Socrat. lib. 4. c. 33. Sozo. lib. 6. c. 34. Trip. 8. c. 13. & 5. c. 36. 38.
Valens Catholicam fidem Constantinopoli extinxisse videbatur, at vbi Greg. Nazanzenus eò è suo episcopatu translatus est, pro paruo oratorio, in quo conuentus primum habuit, maximum accepit, & Ecclesiam latentem, quata esset ostendit. Sozo. lib. 6. cap. 17. Socr. lib. 5. c. 7.
Lucifer Sardinia episc. schisma in Ecclesia de non recipiendis Arianis in Sacerdotium, post eiarum errorem contra DD. Hilarium & Damasum excitauit, non hæresim. Aug. de here. Gennad. Audæus anthropomorphita. Epiph. Valentinianus militum consensu factus Imp. post 30. dies Valentem fratrem consortem imperij & Augustum nominat. Repressit Alemannos & Saxones, quorum primum hic fit in bellis mentio. Regnat annos 11. Ei circiter triennium Valens superstes fuit, in tugurio à Gotthis crematus.
n Pontificum Romanorum vitas conscripsit & opus ad sua vsque tempora perduxit, quas alij deinceps continuauerunt. A Damaso ad Nicolaum primum Anastasius S. R. E. Bibliothecarius. A Nicolao 1. ad Alexandrum 2. Guillelmus alter bibliothecarius. Ab Alexandro 2. ad Honorium 2. Pandolphus Pisanus. ab Honorio 2. ad Honorium 4. quidam anonymus ex Martini Poloni opere de vitiis pontif. Ab eodem Honorio vsque ad Vrbanum 6. Theodoricus Niem Germanus. ab Vrbanum 6. ad Martinum vsque quintum alius quidam incertus. Quousque Damasi liber, vt circumfertur, est perductus. Multa alia scripsit. Exont aliquot eius epistolæ, ad Athanasium & alios episcopos Aegypti, ad Paulum Antiochenum, ad tria concilia Africa, Professio fidei Catholica &c.
Per seditionem obtinuit pontificatum contra Vesicianum. Ammi. Marcell. lib. 27. Vnde & sanguinariam eius ordinationem obiectant Augustino Pelagiani. lib. 6. con-

tra Pelagianos.
 Biblijs SS. à Hierony. versis primus dedit auctoritatem, cum prius septuaginta Interp. versionis vsus esset. *Plat.* Quod non obtinuit in psalmis, quoniam Clerus inueteratum cantum dediscere noluit. *Plati.* Symbolum Constantinopolitanum in locum Niceni cantari iussit ad Missarum solennia: quod vique hodie perdurat. *Sigeb. Rupert. lib. de dinin. Offic. cap. 21.*
 Ita desijt vetus versio, quæ erat 70. cæpit noua. i. Hieronymiana. *ex D. Gregorio præfat. in Iob.* Hieronymi enim, qui de Hebræo in Latinum eloquium sacras scripturas tantummodò conuertit, editione generaliter omnes Ecclesiæ vsquequaque vtuntur, pro eo quod veracior sit in sententijs, & clarior in verbis. *Isid. lib. de officijs.*
 Eius tempore fuisse Cardinales docet Volater. lib. 22. Anthropologia. Inuenio (ait) in antiquis tabulis apud ecclesiã Aretinam Donationis cuiusdam Zenobij senatoris Romani eidem ecclesiæ vsque à tempore Damasi pont. factæ, vbi est huiusmodi subscriptio. Ego Io. S. R. E. Diaconus Cardinalis ex parte Damasi pont. laudo & confirmo. Itaque non video cur D. Hieronymus Damaso charus non fuerit R. E. Cardinalis presbyter, nisi quod non magnos habebat reditus, non onerabat ecclesiam nimijs sumptibus, non erat indoctus &c. Non ergo placet, quod quidam scribunt nomen & dignitatem fuisse conditam à Benedicto 8. sub ann. 1033. Nam & D. Gregorius Cardinalem sacerdotem commemorat, qui & episcopus esse non desinit. lib. 2. epist. 52. & 25. huic & dans vsum pallij lib. 7. epist. 5. Multa addere possem, contra hæreticos, sed non sunt chronologia. Aliud est insignia esse recentiora vt pote illis addita circa illum annu, deinde amplificata circa annum 1250. ab Innocentio quarto, aliud Cardinalium nomen veteribus fuisse incognitum.
 Chorepiscopos sustulit, quos nunc suffraganeos, vel Episcopos portatiles appellamus. Episcopos, qui eis vtuntur epist. 4. meretricibus docens esse similes, quæ statim (ait) vt pariunt infantes suos, alijs nutricibus tradunt educandos, vt suam citius libidinem explere valeat. Sic & isti infantes suos. i. populos sibi commissos istis educandos tradunt, vt pro suo lubitu voluptatibus secularibus seruiant, &c.
 Gregorius Nazanzenus cogno. theologus, Cæsarius eius frater. Basilius Cæsariensis & Greg. Nissenus fratres, Eusebius Samosatenus, Euseb. Vercellensis Theotimus Scytharum episc. Timotheus Alex. Cyrillus Hierosoly. Philaster, Eustachius, Exuperius, Ambrosius Mediola. Martinus Turon. de quo Niceph. lib. 9. cap. 16. Sozo. lib. 3. cap. 13. S. Romanus Gal. Vegetius, Eutropius, Themistius Philosophus, insignes scriptores.
 Effrem eremita, qui circiter trecentas versusum myriadas composuit ad Rythmos & numeros Harmonij heretici, que in templis postea Syrorum cantari consueuerint. *Sozo. lib. 3. cap. 16. Theo. lib. 4. cap. 29. Niceph. lib. 9. cap. 16.*
 Ammianus Marcellinus historiam Romanam ab an. Christi 98. vsque ad 382. pertexit.
 Ambrosius ritum Antiphonarum, seu responforiorum, hymnorum, & Græca ecclesia in Latinam transtulit. *Sigeb. in Chron. Nauclet.* Illorum primus auctor apud Græcos creditur fuisse Ignatius. *Socrat. 6. cap. 8.*
 Gotthi ab Hunnis gente Scythica suis sedibus expelluntur. *Niceph. 11. cap. 48. Bonfi. 2. dec. 1.*
 Humorum gens barbara, prius incognita subito Valente Impera-

Anni Christi.
 383 **CONCIL. Romanum de S. Spiritu contra Arium, Macedonium, Photinum, Priscilianum, Auxentium Mediolanensem & Appollinarem.** *Hiero. in Chron. Isid. in Damas. Hist. trip. 9. c. 5. 12. 13. 14. 16. cui interfuisse Theodos. Imp. significatur apud Theod. lib. 5. cap. 4. & D. Ambrosium, Ibi. In eo additur Niceno symbolo, FILIO que, contra eos qui dicebant S. Spiritum esse filium filij, nepotem Patris, vt legi in quodam manu scripto libello Græco anonymo de S. Spiritu à filio processione à me verso, sed nondum edito, quod conuenit cum Hug. Etteriano lib. 3. de process. Spiritus sancti cap. 16. Et cum Mag. Sent. lib. 1. dist. 11. Errat enim Beza, qui in suo nouo testam. inter ea, que à Synodo Constantin. symbolo Niceno addita fuerunt, hanc distinctionem reponit, summa antiquitatis ignoratione.*
 377 **Illyricum, de trinitatis unitate.** *Theod. 4. c. 9. Hist. trip. 7. c. 8.*
 383 **Aquilienf. presente D. Ambrosio contra Palladium & Secundinum Arianizantes, quod Beza & alij perperam existimant fuisse vniuersi**
Valentinu in Gallia, epi. 30. Isid.

Anni mundi.
 4471
 4465
 4471

Anni Christi.

383

S. SECUNDVM Oecumenicum Concilium, Constantinopolitanu i. ab Orientalibus tantum celebratum contra Macedoniu & oppugnatores Diuinitatis S. Spiritus, episcop. 150. siue vt ait Prosper in Chro. 180. à Theodosio Mag. indictum, à Damaso iussu D. Ambrosij confirmatum. *Theodo. 5. c. 9. Hist. trip. 9. c. 12.*

Concil. Mauritania cui Stephanus Archiep. 2. præfuit. To. conc.

Schisma 2.
Vrsinus, siue Vrciscinus sedit in schismate contra Damasum. Ruf. 2. cap. 10. Ammia. Marcel. lib. 27.

Anni mundi.

4471

Imperatore emerit ex Asia transiens in Europam, Cimmerico Bosphoro è limo, quem Tanais flu, conuehebat, terra confrato. Scythas trans Istrum habitantes inuasit. i. Gothos, Taifalos &c. *Zosimus lib. 4.*
 Orientis episcopi Apostolicæ fedi, tanquam filij debitã reuerentiam præstant. *Theodo. lib. 5. c. 9. & 10.* Sine Romani Episcopi, cuius ante omnia sententiam cognoscere oportet, neque Vincentij, quem ad Synodum Arimincensem loco sui miserat, consensu, Synodi nullam habent firmitatem. *Theod. lib. 2. c. 22. in epistola Romani concilij.*
 Diodorus Tarsensis episcop. Chrysofomi præceptor, neglectis allegorijs, simplicem rationem interpretandi scripturas celebrem reddidit. *Socr. lib. 6. c. 3. Sozo. lib. 8. cap. 2.* Scripsit præter innumera alia Chronicon, corrigens errorem Eusebij Pamphil. de temporibus. *Suidas.*
 Gratianus episcopus Catholicos à Valente eiectos, ab exilio reuocat, Arianos sacris edibus expellit. *Theodo. lib. 5. ca. 2.* legem fert, vt cuncti subditi eam religionem retinerent, quã Damasus Rom. pontifex & Petrus Alexandrinus custodierent. *Sozo. lib. 7. cap. 4.* Pontificis Max. titulum sibi ab imperio oblatum recusauit, quod penes ciuilem magistratum ius sacroru esse negaret. *Zosim. Arianas de Deo disputationes lege vetuit. Sozo. lib. 7. cap. 6.*
 Theodosium confortè imperij nominat, cum quo 4. ann. regnat. Lugduni à Maximo interficitur. Hinc Maximus imperij vsurpator eos motus excitat, quos Ambrosius apud ipsum legatione fingens, Valentiniani nomine, explicat epist. 27.
 Moritur Athanasius an. 377. cum episcopatum Alexandrinum pace belloque gessisset annis 46. post multiplicia illa pro Ecclesiã certamina, quorum similia episcoporu aut doctorum Ecclesiæ neminem substituisse vnquam legimus. *Nazan. Socr. Sozo. Hiero. in Chron.* Nam præter quotidiana & continua exilia sub Constantio latuit in pureo aquam non habente, in quo nunquam solem aspicere posset sex totis annis, vbi suum Symbolum condidit (*Nauch. 12. generat.*) Toto ferè Iuliani Imperio Alexandria occultitur, cum per orbem ad necem conquiretetur. Sub Valente continuos 4. menses in paterno delituit sepulchro &c.
 Hierony. Epistolas & Euangelia, vt hodie habet Ecclesia, colligit & ordinat Damasi iussu. *Radulphus de canon. obser. cap. ult. Belethius ration. diuin. cap. 57 Berno lib. de missa.* cum prius ex institutione Alexadri Epistola & Euangelium satis incertu legeretur. *Honorius li. 1. cap. 38. citante Cassandro in liturgicis pa. 44.* Exstat liber, qui Comes dicitur à Pamelio, magna diligentia vulgatus. Hoc verissimũ ex eo intelligitur, quod antea Patres vtustiores lectionum duntaxat meminerunt in genere, vtriusque testamenti, post Damasum etiã certarum lectionum Apostolicarum & Euangelicarum, vt Ambrosij, Aug. Leo Pap. Saluianus, Cæsarius, Chrysologus, quorum etiam quatuor posteriores translatione D. Hieronymi vsos constat.
 Hieronymus aliqua alia in ecclesia instituit, vt etiam ipse D. Gregor. notat epist. 1. ad Iohan. Syracusanum, quã citat Amallarius lib. de officijs ecclesiasticis. 4. cap. 33.
 In chartis Ecclesiasticis iuuuit Damasum & Orientis atq; Occidentis consultationibus respondit. *Ipse epist. ad Geruntiam.* Romam cum Paulino Antiochiæ & Epiphano Cyri episcopo eum traxit ecclesiastica necessitas. *ad Paulin.*
 Valentinianus 2. à suis cubicularijs Viennæ Gallorum stragulat.

Priscil-

Damasi decimus annus, fuit, & vitæ & imperij Saporis Perfarum regis noni septuagesimus.

Romani Gallique Franconiam inuaserunt. Clogio in prelio cecidit. *Eutrop. lib. 10. Triti.*

Saraceni & Gotthi fuit Christiani. *Socrat. 4. c. 33. & 36. & labatur in Arianismu. Iornand. de reb. Gesi. & Ab. V. spargefis. Messaliani, qui Pfalliani, Euchitæ q. orantes & Enthoufia stæ. i. Deo afflati, vocantur, negant carnem Domini prodesse vel obesse sumptam in sacramento Eucharistiæ Theodor. 4. cap. 11. semper orant, docent Baptismum non conferre gratiam, & non opus esse ieiunare. Hist. trip. 7. cap. 11. Damasc. de heres.*

Vocatur & Valentiniani, quod his Valentini & Valentis temporibus pullulauerint. Itæ Bogomili. *Hermesopolus li. de scis.*

Vigilantius & Iouinianus hæretici, ille SS. venerandos & orandos eorum item reliquias osculandas & sepulchra veneranda negat: ceremonias ecclesiæ, vt cereorum accensionem, ieiunia (Hieron. ad Ripariu) despuit, continentiam heresim, pudicitiam libidinis seminarium esse (libro cõtra Vigilant.) hic damnat delectum ciborum: monachis & monialibus post votum nuptias permittit: asserit peccata omnia esse æqualia: virginitatem eiusdem esse meriti cum coniugio: liberum esse hominem post Baptismum ad bene agendum, sed non ad peccandum: nullam meritorum distantiam fore in futuro seculo: eum ideo anathematizat *Aug. de temp. in festo Trinit. serm. 3. & lib. de heres. in eos scripsit Hier. tom. 2. & ad Riparium.*

Hæretici Nestoriani negabant Corpus Christi esse in sacramento nisi in ipso vsu. contra quos Cyril. epist. ad Calo.

Nihil in doctrina Catholica à tempore Apostolorum ad hanc vsque ætatem immutatum fuit, maximè Romæ, Io. Caluinus *instit. Gallic. lib. 4. cap. 2. sect. 3. & epistola ad Sadoletum.* Statue tibi quæso (inquit) Job oculos veterem illâ ecclesiæ faciem, qualem Chrysofostomi aut Basilij ætate apud Græcos, Cypriani, Ambrosij, Augustini sæculo apud Latinos extitisse ipsorum monumenta fidem faciunt.

Atharicus, anno primo Damasi, i. 369, electus dicitur in regem Gotthorum siue Getarum. A quo rerum Hispanicarum scriptores Gotthorum reges numerare incipiunt, anno 5. Valentis. *Isid.* qui Christianos crudelissimè est persecutus, vt eorum plurimi in Romanum solum fugerint, tanquam ad fratres. *Oros. lib. 7. cap. 19.*

Rebus deinde inter ipsum & Frigidernum diuisis, Gotthi se mutuis cædibus attriuerunt.

Atharicus autem rerum potitus, à Valente missis sacerdotibus hæreticis Arianismo cum tota sua gente imbutur, quo gens infecta fuit per 213, annos. i. vsque ad Ricaredum à Leandro Hispalense couersum, *Isid.*

Transito Danubio Valentii se dedentes Gotthi Thraciã habitandam accipiunt sed seruitutis impatientes mox rebelant, & Valentem bello superatum in villula exurunt.

Theodosius à Gratiano imperator Orientis creatus Alanos, Gotthos, & Hunnos vicit fuditque. *Oros.*

Gotti mortuo Atharico illius se dediderunt imperio. *Idem & Isid.* sed post Alaricum regem creant, de quo mox.

Terencio duci maximo à victorijs ex Armenia reuertenti Ecclesiam vnam Antiochiæ Catholicis petenti, Valens denegat, atque aliud petere iussit. *Niceph. lib. 1. cap. 49.*

Quatuor reliquit epistolas, quarum vna damnat Iouinianum.

Priscillia-

Anni Christi. 400

o S. Syricius, aliàs Vrsinus Romanus. an. 15.

mens. 11. dies 25.

Vacat sedes dies. 20.

Patriarchis Alexandria Theophilo.

Antiochiæ Paulino, deinde

Flauiano an. 34.

Hierosolymis Cyrillo, mox

Ioanne 2. an. 29.

Constantinopoli Nestario, deinde Ioanne Chrysofostomo

an. 6. mens. 3. dies 26.

Principibus.

Theodosio Mag. cum Valè

tiniano 2. an. 7. post necem

Maximi in Imperiũ restituo, & eo mortuo cũ filijs Honorio & Arcadio Imp. an. 3.

Isidigerde Persarum.

Marcomero Fran. duce.

CONCIL. Cartaginense 2. in Trullo confir.

Romanum. Burdegalense contra Priscillianũ presente S. Martino Seuer. li. 2.

Prosper in chron. Telense contra Iouinianum Isid. to. 1. conc.

Cartaginense 3. episc. 44. cui interfuit Aug. Prosper in chron.

Cartag. 4. cui subscripsit Aug. To. 1. conc.

Annus Dom. CCC. quo profinitè

Arcadius & Honorius aduent imperium. Ambrosius moritur, Ioan.

Chrysofostomus pontificatum Conf. Augustinus Hipponensem suscipiunt.

HOC sæculo continuatio doctrine se habuit. liberum arbitrium. Athan. contra Gentes, Basilus lib. 3. contra Eunomiu. Nazianzenus orat. curi Gregorio patre habita. Epiph. lib. 1. Panarj. manifestu est clarumque ac minime ambiguum, quod liberu arbitriu exhibuit nobis Deus &c. Hieron. Epist. ad Ctesiphontem, ad D. emetriadem. In E. lib. 3. & alibi qui tamen contra Pelagianos scripsit. Nyssenus lib. peculiaris de lib. arbitrio. Laëtantius & ceteri. Iustificacionem non excludere presentem dispositione, vel futura bona opera. Ephrem

Anni mundi. 4476

4476

4491

Anni Christi. 4476

4476

4491

Anni mundi. 4476

4476

4491

Priscillianistæ in Hispania præfertim, quorum auctor seculi gladio percussus est. *Sulpicius. Hiero. in Chron.*

Heluidiani siue Antidicomarianæ. *Aug. de heres. Epiph.*

Priscillianus in Hispania ex Manichæorum & Gnostico-

rum dogmatibus hanc sui nominis heresim condidit. *Prosp.*

Abylæ fuit episcopus, non Phœnicæ in Syria, vt putauit Erasmus in epist. Hieron. ad Ctesiphontem, sed Hispaniæ. vt ex Aug. patet.

Damnatus prouocauit ad Maximum tyrannum, auditus Treueris, eius gladio punitus est. *Hiero. in Chron.*

Epiphanius Salaminus in Cypro. Theophilus Alexandrinus, Synesius Cyrenicæ Episcop. Optatus. *ipf. lib. 2.*

Ilychius presbyter Paulinus cognom. Humerius, Pacianus Barcinonensis, Fœbadius Agennensis, Pontius apud Aulonum, Claudianus poëta.

Theodosius senior exemplo Constantini magni Cyclum paschalem ordinandi curam mandat Theophilo Alexandri-

no episcopo & Mathematico & inter Mathematicos, qui in Agypto erant celeberrimi, versanti. Ille Cyclus dicitur Alexandrinorum & Græoricæ, cui dum non acquiescit Innocentius in epist. ad Aurelium Cartag. episcopum tem-

pore Augustini, Dionysius Abbas Romanus, item Mathematicus, ad suum, quem paucis mutatis ex illo duxerat, paulo post tẽpore Leonis magni, nostros affluefecit. *Ex con-*

putorum Eccl. auctoribus. Ea Theodosij ætate Olympiades deserunt celebrari, & earum loco substitutæ sunt Indictiones. *Cedrenus.*

Rei militaris duces, tribunos, ceterosque præfectos duplo plures constituit. Vnde factum, vt silcus nimis annonis grauaretur. Nam quilibet eorum non partem suam, sed lucrum integrum, ac si pauciores fuissent, colligere volebat. *Zosimus lib. 4. Si impio credendum.* Postremus Romanum Imperium integrum in Occidente & Oriente tenuit.

Iussu Theodosij fana Paganorũ à Iuliano Apostata aperta clauduntur & sacrificia prohibentur, pecunia, quæ ad ea è hico ministrabatur, denegata. *Ibid.*

Ad senatum, qui patrijs sacrorum ritibus inhærebat, orationem habuit, vt Christianam fidem amplecterentur. *Ibid. in fine.*

Arianos, cum per annos 40. oratoria Constantinopoli tenuissent, vrbe expellit. *Socr. lib. 5. c. 7.* In schola Romana tres Oratoriæ, decem Grammatices, quinque Sophistas siue logicæ professores, vnum Philosophiæ, duos iuris & legum doctores instituit. *leg. V. nuerfos, Cod. de studijs liberalibus vrbs Roma.* Edictum hortatu Amphiloij episcopi cõ-

scribit, quo Ariani ex vrbs eiciantur. *Theod. lib. 5. c. 16.*

Leges scripsit quibus mandabatur lucorum Idolis dicatorum destructio. Cõstantinus enim sacra dæmonum profus sustulit. Fana tamen non subuertit, sed inaccessa esse iussit. Quod continuarunt filij. Iulianus impietatem renouauit. At Iouinianus paulo post Imperium adeptus, rursus simulachrorum cultum prohibuit. Valens verò cunctis alijs, quam delegissent religionem, permisit, cum solis autem Catholicis bellare nunquam cessauit. Toto igitur ip-

sus Imperio, in aris ignis ardebat, simulachra libationibus ac sacrificijs honorabantur, in foro publicæ epulæ dabantur, initiati orgijs Bacchi cum parmis curstabant, canes discerpentes, infantes, bacchantes, & alia idololatriæ peragebantur. Huic succedens Theodosius ista omnia fun-

ditus

lib. de vera penitentia. Hiero. lib. 8. com. in Esaiam & in 4. Daniel. Hinc bona opera partes iustitiæ, Nyssenus orat. 2. de amandis pauperibus vocat. Præstandum enim aliquid esse ex proprio. Hilar. cap. 7. in Matt. & in pres. in Psalms. Nazianz. orat. de pauperum cura. Amb. epist. 82. Bona opera. castitas, continentia, humilitas, obedientia, ceteraque virtutes anima penæ sunt, quibus ad Deum subuolat. Ephrem. lib. de beati. anime c. 2 & in lib. de extr. iudicio, & Ser. de Virginitate. Athan. Apol. ad Constantiu. Basilus Ser. exhortatorio de renuntiatione huius sæculi. & li. de virginitate & in Affectis. Theophil. Alex. lib. 3. p. 8. Denique tota hæc ætas sanctis operibus plurimum tribuit. De penitentia partibus, Exomologesi, contritione, satisfactio- ne. Ephrem. lib. 2. de compunctione cordis c. 3. Hilar. in Ps. 118. ad illud, Excitatus lacrimarum transferunt oculi mei, Pacianus ad Sempronianum. Epiph. in Panario & quot quot scripserunt libros, sermo, tractatus, homilias de penitentia & aduersus Nouatianos & Meletianos, qui negabant sacramentũ penitentie esse in Ecclesia. Veritas corporis & sanguinis domini in Eucharist. & transubstit. Athanas. lib. de Christi imagine. Nyssenus in orat. catechetica, qui & tractatum scripsit de transmutatione corporis & sanguinis domini apud Nicetam lib. 18. orthodoxie Cyrillus in mystagogicu. Et quot quot illa ætate huius mysterij meminerunt, quoru testimonia Gaecius in libro collegit, Tullius & perique alij. Missam esse sacrificium. Nazianz. in Iulianum Mox sacrificij inuenti oblatione manus cõmaculat. Amb. ep. 33. Missam facere, offerre, offerre sacrificium. Item precatione prima preparatus missam. li. 4. de sacram. lib. off. c. 48. Athanas. q. 34. ad Antio. Euslib. l. c. 10. de Demost. Concil. Nicenum 14. can. Hiero.

403

4491

ditus euulsa sempiternae obliuioni tradidit. Theod. lib. 5. c. 20.

Idolorum ergo cultus, qui Constantini constitutione deinceps negligi & destrui ceperat Theodosio Imperante collapsus est. Ruff. lib. 2.

Isidigerdes persecutionem decimam quartam mouet in Perside, quae annos 30. durauit. Nam continuatur a Gororane filio. Theod. lib. 5. c. 39.

Symmachus vrbris praefectus Idolorum potifex minor & quida Romani Gentiles veterer religionis vsum fieri, ara Victoriarum quam Gratianus euerterat, in curia Romana restaurari, vestales de fisco ali postulant apud Valentinianu 2. His respodet Ambrosius duabus epist. 30. & 31. & obtinet. Relatione suam orationem siue epistolam vocabat Symmachus.

An. Christi 400. praefinit D. Ambrosius mortuus est, quo anno etiam D. Ioannes Chryf. Patriarcha Constantinop. creatus est. Quare putarim ex Ambrosio, Chrysofostomum sua commentaria in epistolam ad Hebraeos deduxisse, non contra.

Per Iouium & Gaudentium comites omnia templa spoliata Theodosij imperio. Symmachus reiectus, qui aram Victoriarum in senatu restitui procurabat. Prosper parte. 3. de Promiss. cap. 38.

Marcomerus Franc. rex Gallias inuadit, & omnia loca, quae Maximus occuparat, recepit praeter Armorican, siue Britanniam minorem: quo caeso a Valentiniano, regnum fuit penes duces aliquandiu.

Nectarius Constant. patriarcha sustulit Pcenitentiariorum, quorum scilicet munus erat publicam & solennem penitentiam iniungere, abrogans penitentiam publicam. i. publicam confessionem & satisfactionem, occasione cuiusdam mulieris, quae iussa cum ieiunijs & oratione in Ecclesia permanere (i. publice penitentiam agere) vitiata fuerat, hoc est, publicam confessionem & satisfactionem in priuatam vertit. Hanc interpretationem probat Spenceus cent. 7. Apophthegmatu e Sozo. lib. 7. cap. 16. Socrat. lib. 1. cap. 19. Niceph. lib. 12. cap. 28. Quod imitatus Leo magnus in Occidentis partibus paulo post, sufficit (inquit) deinceps reatus conscientiarum solis sacerdotibus indicare confessione secreta, & remoueat ut iam improbabilis consuetudo &c. Epist. ad episcopos per Campaniam & Pilsenam.

Ambrosio succedit Simplicianus, quem Augustinus initio sui episcopatus consulit de Iacob electione & Esau reiectione contra Pelagianos. Prosper respon. 1. ad excepta Genuensium.

Hinc deinceps viginti amplius annis contra inimicos gratiae Dei Pelag. Catholicam aciem duxit. Idem pref. lib. de Gratia contra Collatorem.

Hinc minister Gratiae & admirabilis gratiae praedicator ab eodem passim dicitur.

Praeter Pelagianos confecit Manichaeos, Donatistas & Arianos. Nam eius cum adhuc esset presbyter confictatio fuit publica duobus diebus cum Fortunato Manic. in vrbe Hipponensi, adhibitis notarijs, qui singula exciperet, in qua in foelix Fortunatus non fuit conuersus, sed tantum percussus. Altera in eadem vrbe tribus diebus cum Felice Manicheo, sed exitu feliciore. Tertia fuit celebrior in eodem etiam loco cum Maximiano Ariano, sed nullo successu. Extant harum collationum acta apud Aug. Quarta Cartagini cum Pascentio comite Ariano, vbi Laurentius iudex epist 174. &

Anni Christi. 400. epistolam Redibiam ad Euaerium. Tuae deniq; illa atq; vt Roffensis, sanctius, Camisus & alij demonstrant. Missarum solennia & ritus. In liturgia Basilij. In missa Ambrosij, libris eiusdem de sacram. & de preparat. ad Missam. In Comite D. Hiero. Apud Basil. c. 27. lib. ad Amphilo. de spir. S. quod caput veteres ecclesie traditiones multas complectitur, Cyril. Hieros. in Mystagogicis, cum ceteris, quorum sententias collegerunt Cassander & Pamelius in liturgicis. Inuocatio sanctorum Athanasij de incarnatione verbi & in Euaeng. de S. Deipara & de interpret. Psalmorum. Basil. oratio. in 40. martyres. Nazian. in sine orat. in laudem Basilij & orat. in Cyprianu. Vbi & virgo quaedam amata a Cypriano tuuc Mago, inuocacione D. Virginis ab eius amore feruatur. Amb. in lib. de viduis. & in precatone 2. preparantis Missam. Prudentius in hymno Laurentij de 18. martyribus, de Vincentio de Castiano. Hierony. de ea scriptis contra Vigilantiu. &c. Ephrem lib. de compunct. cordis. &c. 19. Totum denique illud seculum, vt Effelsus docuit lib. peculiari, Camisus in maiore Cathedra & alij.

Mortuis viuorum preces prodest, & purgatorium. Epiph. her. 75. contra Aerim, qui id negabat. Lacl. lib. 7. c. 21. Prud. in Hamartigenia. Hiero lib. 18. com. in Estiam & lib. 4. c. 4. & Marc. 9. Nyssenus lib. de anima & alibi, Chrysofostomus & Basilus in Liturgijs & alibi.

De S. Cruce. Amb. de obitu Theodosij. Prudent. hymno ante somnum. Ephrem, lib. de penitentia c. 3. & lib. de armatura spiritali c. 2. Denique, quoniam haec atas praecipue abundat libris & scriptoribus omni exceptione maioribus, ex hac maxime decerpitur, quicquid facit ad doctrina veteris contra nouam, confirmationem. Quod & Centuriatores cum magno pudore & conscientiae fremitu cōstituerunt. Cent. 4. c. 4. de doctrina. col. 291. & seqq. c. 5. de haeresibus, scorsum Donatistarum, col. 376. Arianorum 401. & c. cap. 6. de Ritibus & ceremonijs, col. 406. & seqq. per totum. cap. 7. de Politia & gubernatione Ecclesie col. 483. & seqq. alij. cap. 9. de Synodis, col. 610. & seqq. cap. 10. de episcoporum & doctorum vitis col. 881. & seqq. cap. 11. de Haereticis c. 1338. vt in Vigilantiu, Aerio &c. cap. 12. de Martyribus sparsim, cap. 13. de Miraculis col. 1434. & seqq. Denique qui hoc aeo oppugnarunt Arianos, Eustachianos, Aerianos, Iouinianum, Messalianos, Vigilantiu, Martianum, Helvidium istis & Caluinitis plane sunt doctores papistici.

QVINTVM SÆCVLVM.

403 *S. Anastasius I. Romanus an. dies. 491

Vacat sedes dies 21. Patriarchis. Alexandria Theophilo. Antiochia Flauiano. Hierosolymis Ioanne secudo. Constantinopoli Ioanne Chrysofostomo. Principibus.

Arcadio an. 13. Orie. Honorio an 31. Occid. Imp. Isdegerde Persarum. Dagoberto Franc. duce. CONCIL. Alexandrinum contra Origenem. Ab V. sperg. Cartaginense s. episc. 73. Tomo. 1. conc. sub hoc & Innocentio. Toletanum 1. confirmatum a Leone PP. episcoporum 18. siue 15. in quo damnatur Priscilianus. Isid. Tom. 1. Concil. Taurinatense lib. conc. Hipponense. Presp. in Chron.

404 p S. Innocentius I. Albanus, siue Scotus, an. 15. mens. 2. dies 25. Vacat sedes dies 22. Patriarchis. Alexandria Theophilo deinde Cyrillo an. 34. Antiochia Flauiano, deinde Porphyrio ann. 2. Alexandro ann. 3. Theodoro an. 4.

Hierosolymis Ioanne secudo, deinde Paraylio an. 7. Constantinopoli Ioanne Chrysofostomo, deinde Arfacio an. 1. mens. 4. dies 15. Arfacio an. 19. mens. 7. dies 10.

& 178. Quinta cum Donatists de Ecclesia quam Balduinus emendatam & illustratam edidit. Sexta cum Fortunio episcopo Donatista & c.

* RELIQUIT epistolam ad Episcopos Germaniae & Burgundiae. tom. 1. concil. Arcadij & Honorij primus est Domini quadringentesimus.

Ruffinum Arcadio, Stiliconem Honorio tutores adiunxit Pater moriens, Gildonem Africae praeposuit, qui regni cupiditate ad perfidiam impulsus, tandem interemptus fuit.

Stilico affectans filio suo Eucherio imperium, omnes barbaras nationes ei infudit, & lacerationis eius auctor fuit.

Cum Honorius & Arcadius Getis siue Gotthis stipendia a patre constituta, qui eis vsus fuerat contra Maximum & Eugenium, pendere nollent, Radagisus ducenta eorum milia in Italiam duxit. Stilico Henetus contra eos attraxit Burgundos, Sueuos, Alanos & alias getes mari Baltico vicinas. Captus igitur Radagisus ad Fesulas strangulatus est, captiuorum greges singulis aureis venditi sunt, reliquiae regem creant Alaricum, cum quo pacifitur Stilico, vt in Galliam transeat.

Per totum imperium Idolorum templa dirui Imp. praecipunt. Siegb.

Radagisus Gotthorum rex cum suis 200. armatorum milibus in Fesulanoru montium verticibus interclusus, consumptus est, captus & interfectus. Isido.

Honorius templa omnia Idolorum cum suis adiacentibus spatijs Ecclesijs contulit, simulque eorum simulacra confringenda in potestatem dedit. Prosper part. 3. de promiss. capite 38.

Arcadius ne traderet ad se confugientes Armenios propter Persarum persecutionem, bellum cum Persis confecit. Antequam potiretur victoria, iam coeuntibus in prelium militibus aetiae cruces in vestibus apparuere. Vnde etiam victor aurea monetam cum eodem crucis signo fieri praecipit, quae in vsu totius orbis, & maxime Aetiae hodieq; persistit Idem c. 34.

Hieronymus a Petro Apostolo incipiens & in semetipsum desinens, 135. virorum illustrium ecclesiastica volumina contra Porphyrium & Iulianum Augustum descripsit apud Bethlehem, qui imperitos dicebant Christianos. hoc opus deduxit vsque ad 14. Theodosij.

Eo Paula Hieronymum secuta, in Syria tria monasteria Virginum & Vnum virorum, cui ipse praefuit, condidit.

Apollinaris Laodicens, Antiochiae tanta laude docet, vt a S. Hieronymo iam sene discendi causa adiretur. Hieron. epist. ad Pammachium sectam introducit, quae filium Dei assumpsisse animam rationalem negaret. Tripart. lib. 5. c. 44. & 9 c. 3.

P Multas epistolas reliquit easque eruditas, 24. est ad Synodum Toletan. 26. ad conc. Mileuitanum &c.

Arcadium & Eudoxiam excommunicat. Niceph. lib. 13. c. 34. Georgiu in Vita Chrysofostomi. In qua epistola Eudoxia de gradu & maiestate imperij deicitur. Ergo pontifices Romani reges & Imp. deponebant.

Ad cum Augustinus cum 50. Episcopis concilij Mileuitani

tani epistolam 42. scribit & cum Episcopis Synodi Cartaginensis de actis aduersus Pelagium & Celestium, epistolam 90:

Cassianus & Euagrius monachi, Primasius, Orofius, Tiberianus, Maximus Taurinensis, Faustinus presbyter, qui Lucifero fuit, *Gennad.* scriptores ecclesiastici. Aufonius Burdegalenfis, Prudentius & Sedulius poete, Vincentius Lirinensis, quod monasterium erat in Aluernia, vt Sidonius Apollinaris in epist. indicat. tamen alij dicunt esse S. Honoratum in Prouincia, Isidorus senior episcopus Cordubensis, Palladius, Hilarius Arelatenfis, Polybius.

Efcicius Nazanzeni discipulus bibliothecam Origenis & Pamphili Martyris Casaræ longo corruptam tempore, multo labore restituit. *Bergom. lib. 9.*

Olympius, Audetius, Ithacius Hispanus, qui in Priscillianum scripsit Apologetici specie. *Hieron.* alius ab Idacio Chronico *contra Thritemium.*

Prima Romæ direptio an. 413. 8. seu 9. cal. Septemb. per Gotthos duce Alarico siue Athanarico (qui fuit secundus rex Gotthorum, primus Hispani. *Ritus l. 1. de Reg. Hisp. Procop. lib. 1. Cuspinia. in vita Casar. Amyl. lib. 1. Sezom. 9. c. 8. Orof. lib. 7. cap. 38.*

Crudelitatem huius describit Hiero. in Marcellæ Epitaphio & Viues in libros Aug. de Ciuit.

Sacris interim vasis abstinuit Alaricus & rapta magna cum reuerentia restitui iubet. se testatus cum Romanis bellum gerere, non cum Sanctis & Apostolis Dei. *Orofius.*

Hinc cœpit Imperij dilaceratio. Nam in illud postea barbaræ nationes Septentrionales sese infuderunt, de qua re libri Blondi de inclinatione Imperij & Pij 2. in Blondi Epitome. Imperio hæc laceratio utilis fuit. Primò bellis ciuilibus ferè finem imposuit. deinde penitus Idololatriam sustulit, quam ne Christiani quidem Imperatores radicitus extirpare potuerant. Inde denique Christiana multa regna & Imperia exorta sunt, quorum vniquodque pro suo modulo religionem propagauit. Maior erat Imperij moles, quam vt principes eius salutem, itemque vni rei Christianæ possent intendere.

Sicque impletum illud Apocalypsis 17. Decem cornua, quæ vidisti in bestia, odient fornicariam & desolatam facient illam & nudam, & carnes eius manducabunt & ipsam igni concremabunt &c.

Hinc his mille annis totæ nationes Europæ mutatae sunt, deinde Africæ, postremò Asiæ, Turcis, Tartaris, Saracenis & Mauris in eam inundantibus.

Vasconia tunc nomen hoc à Vuifgotis sortitur.

Occasione tutelæ Theodosij Iunioris à Persarum rege administrata, induciturque in 100. annos factis, late Christianismus in Perside propagatur. Sed Satanas inuidens excitauit persecutionem 30. annorum per Isdigertem regem & tutorem imperij Orientis. *Hist. trip. lib. 10. cap. 30. 33.*

Hic Chronica regum Hispaniæ propriè incipiunt. Nempe ab Ataulpho propinquo & successore Alarici, qui Dux fuit exercitus Gotthorum apud Theodosium contra Eugenium, & sub Honorio Romam quidè cepit, sed in gratiam Apostolorum delere noluit, eam duntaxat thesauris publicis & priuatis spoliatis, à sacris interim abstinentis.

Scriptores tamen Hispani reges suos numerare incipiunt ab Athanarico, qui Gotthorum rex creatus est anno quinto Valentis sub 370. *Tarapha.*

Anni Christi.

406

Principibus.
Eidsem Imp. & post mortem Arcadij Theodosio 2. iuniore Oric. Imp. an. 42. Isdigerte Persarum. Genebaldo Franc. ad Maenum & Salam Duce.

Athanarico siue Alarico Gottho primo Hispaniarum Rege, deinde Ataulpho an. 6. Sigerico an. 1. Vuallia an. 22.

Anni mundi.

4494

4505

At

Anni Christi.

406

413

COLLATIO Cartaginensis inter 286. episc. Catholicos, & nonnullos Donatistas, iussu Honorij, & studio Augustini habita. Aug. epist. 68. & in Breuiculo.

CONCIL. Toletanum, ad cuius episcopos Innocentius epistolam decretalem scripsit (eius nullam mentio in Tomis concilio rum.

Mulentanum in Numidia contra Pelagianos & Donatistas, cui interfuit Augustinus, & approbatum est ab Innocentio. Aug. epist. 92. & 157.

421

Anni mundi.

4494

4497

4497

At primus Ataulphus ab illo rex tertius primus in Hispaniam ipsi ad habitandum ab Honorio assignatam descendit, Narbone Placidia Honorij sorore in vxorem ducta. *Vasens.*

Ante eius in Hispaniam ingressum, Constantinus, Constantinus f. Maximus tyrannus eam occupauerant. Deinde Vandal, Alani, Sueui.

Honorius cum Arcadio imperat annis 13. cum Theodosio Arcadij f. annis 19. quorum primo anno statim post Arcadij mortem Vādali, Alani, Sueui Scythicæ originis populi à Gotthis pulsi, tribus annis in Gallia exactis, Hispaniam inuadunt, biennio post Romam captam. *Seuerus.* inter se diuidunt, annis fere 30 incolunt. *Sigeb. Procop. lib. 3.* Sola Celtiberia in fide imperij permanente, eam defendente Constantio Patricio, *Chronica regis Alphonfi.*

Vādali & Sueui Galleciā possident, Vādali Siliagi Beticā. Alani Lusitaniā & Celtiberiæ partem. *Vasens in Chro. Hisp.*

Vandali relicta Hispania metu Gotthorum 19. anno, quā in eam venerant in Africā concedunt. Sic duo regna tantum in Hispania fuere Gotthorum & Sueuorum, qui à Gorthis deleti sunt sub tempora Gregorij Mag.

Gothi in Ostrogotthos & Visegotthos diuiduntur. i. Orientales & Occidentales Gotthos. Visegotti per Italiam in Galliam, inde in Hispaniam venēre, atque in ea regnum per annos plus minus 386. possederunt, donec à Mauris, pene vsque ad vnum omnes deleti sunt. Ostrogotthi autem tempore Zenonis in Italia regnare cœperunt.

Placidia Honorio fratri post mariti mortem à Vallia pacē expetente reddita Constantio comiti nupsit & Valentianum 3. peperit Honorij successorem. *Orof. Propher. Sigeb.*

Hieronymus Paulianum fratrem post vastatam à Gotthis patriam Stridonem, eò remisit, vt si qua remansissent de parentū possessione venderet. *Ipsè ad Panmachium & in scripto contra Ioan. Hierosely.*

Pelagius Britannus, Heluidius, Audæus, Bonofus hæretici. *Augusti. de heres. Chrysof. & Iud.*

Innocentius primus Romæ Nouatianos pellere cœpit, & multas ecclesias illis ademit. *Socrat 6. cap. 9.*

Franci accessit à Senatore, cuius vxorem rapuerat Lucius præfes Romanus. traiecto Rheno iterum Gallias incessentes, Treuerim urbem incendunt, & magnam Galliæ partem occupant. *Sigeb. Emil. lib. 1.* Primum sedes habuisse dicuntur inter Norinum & Vindelicos. *Strabo.* Inter Saxones & Alemannos Gens non tam lata, quàm valida. *Hieronymus in Hilario.* Imo Gens erat Gallica trans Rhenum propè Geldrenses.

Germaniæ perpetua domitrix. *Amnia. Marcelli.*

Franci anno 7. Imperij Honorij & Arcadij apud Treuiros, Mediomatrices & Tullenfes confederunt, quos Sueuis, dum erant in Gallia, ob vetustas similitates instigantibus Vandali, Burgundiones, & Alani Rhenum per vim & arma transire compulerunt. Quibus pulsus Vandali Sueui & Alani ad vastandas Gallias profecti sunt. *Blond. lib. 1.*

Eraclianus consul in Africa cum incredibili classe 3070. nauium quantas nunquam habuit Xerxes, vel Alexander contra Romam venit. *Sigeb.*

Burgundi partem Galliæ ad Rhenum occupant. *Sabell.* Vexati ab Hunnis in Galliam transferūt, pietatem Christianam receperunt à quodam Episcopo baptizati, indicto ipsis octo dierum ieiunio. *Cassiodorus.*

Idacius ad Deum conuertitur anno Honorij decimo, i.

sub annum Christi 417. *Ipse in Chronic.*
 q Hic videtur Zofimus, de quo Basilius quadam epist. ad Papam Innocentium, *Onuph.* reliquit duas epistolas. *Tom conc.*

Sub Honorio Romani à Britania propter potiora Reip. negotia sponte recefferunt. Vnde Scotis & Pictis ad prædam expositi regem Vuorlegirnum crearunt, qui Saxones & Anglos duce Hengisto acciuerunt in insula perniciem. *Chron. Angl.* A Maximo Tyranno, qui eam militibus exuerat, vt Imperium occuparet eius calamitatem repetit Gildas. Ex eo enim tempore nunquam se tueri potuit, Scotis siue Hibernis è Circio, Pictis ex Aquilone erumpentibus. *Gildas sapiens de Britannia excidio.* Tanti mali causam videtur facere Pelagij hæresim.

Scoti & Picti vastant Britanniam. *Blond. 2. dec. 1.*
 Prædestinatorum hæresis ex libris D. Augustini male intellectis cœpit an 415. Omnia prædestinationi & reprobationi ita tribuit, vt neget opera vel prodesse vel obesse ad salutem *Sigeb. in Chron. Lutsemburg. de hæres.*

Zofimus Comes, post Eunapium historiam Romanam 414. annorum ab Augusto ad Honorium & Athalaricum, Gotthum, qui Romam diripuit, sex libris scelerata fide explicauit. Nam fictis laudibus impios, vt Diocletianum, vt Iulianum exornat, falsis criminibus pios & sanctos principes Constantinum, Gratianum, Theodosium &c. onerat pietati bellum indicens. Quare ab Euagrio, Photio, Nicephoro & alijs historicis recte vt canis proscriptus est. Reperit tamen præconem quendam Io. Leunclaium, qui pro eo Apologiam ita scripsit, vt se melius canē cane illo rabidiorē contra Sanctos & Religionem pingere non posset. No ua religio nobis istos parit, quibus Christiana displiceant, Pagana & impia placeant ac laudentur.

Gallitum Rempublicam constituunt excussis Romanis, Alarico res in Italia gerente. *Zof. lib. 6.* Hinc apparet Gallos euocasse Francos ad se in libertatem asserendum.

Hieronymus corpore defecto, cum è lecto sese erigere non posset, nisi apprehēso fune qui de trabe pendeat, obiit in Bethleem anno Christi 422. & ætatis suæ 91. *Prosper, vel 98. Diacon lib. 14. & Sigeb. in Chron. vel etiam 99. Trithemius.*

Ante eum sex erant veteris testamenti de Græco in Latinum conuersiones. De Hebræo autem in Latinum eloquium, solus sacras literas conuertit, cuius editione generaliter omnes Ecclesie vsquequaque vtuntur, pro eo, quod veracior in sententijs, clarior in verbis. *Isid. lib. de offic. & li. 6. Ethymol. cap. 3.*

Eudocia Leonis Atheniensis philosophi filia & Theodosij iunioris vxor *ὀμνησθέντα* siue Homero centonas contexit, ex Græcis Homeri varios vtriusque testamenti locos describens vel exponens. Quod paulo ante fecerat è Latinis Virgilij carminibus Proba Falconia Adelphi proconulis vxor in suis Virgilicentombus.

Isidorus senior Cordubensis.

Chronicon scripsit à primo Theodosij consulatu vsque ad an. 490. quod auspiciatur à D. Ioanne Chrysostomo.

Vallia Hisp. rex Genfericum & Vandalos Hispania expulit. Hi transierunt in Africam annuente Bonifacio comite D. Augustini amico. Pace facta cum Valentiniano, eam 96. an. tenuerunt vsque ad Bellisarium.

Ab Imper. ob res bene gestas secunda Aquitania & ciuitatibus aliquot vicinis, donatus est. i. à Tholosa vsque ad Oceanum

Anni Christi. 43

q S. Zofimus siue Sozimus Græcus, an. 1. mens. 3. dies 12.

421 4507

423 Vacat sedes dies 11.

Patriarchis.
 Alexandria Cyrillo.
 Antiochia Theodoro an. 4.
 Hierosolymis Paraylio.
 Constantinopoli Attico.
 Principibus.

Theodosio 2. Orient. & Honorio Occid. Imp.

Gorrane Persarum.

Genebaldo Franc. Occidentium duce, Faramundo Marcomeri filio Orientium in Franconia Germanie duce primo, mox Francorum rege.

Vallia Hispania.

CONCIL. aliud Cartaginense, nempe sextum sub Innoc. Sozimo, & Bonifacio, siue vt loquitur Ang. prouincia Cartaginensis, preside Aurelio, episc. 217. nobilissimum contra Pelagianos, confirmatum in Trullo cui potuit August. interesse August. epist. 47. 94. 95. & 106. Est fortasse Casariensis, de quo Possidius in vita Aug. In Casariensis (ait) ciuitatem eum venire cum alijs episcopis Apostolica litere compulerunt.

Anni Christi. 44

r S. Bonifacius I. Romanus an. 3. mens. 8. dies 7.

423 4507

426 Vacat sedes dies 9.

Patriarchis.
 Alexandria Cyrillo.
 Antiochia Theodoro, deinde Ioanne an. 18.
 Hierosolymis Paraylio, deinde Iuuenali an. 39.
 Constantinopoli Attico.
 Principibus.

Eisdem Imp. Faramundo tam Gallo Francorum quam Germano Francorum consensu, duce. an. 11.

Vallia Hispania.

CONCIL. Cartag. septimum 38. episc. Africanum contra Pelagianos. Aug. epist. 47. Schisma 3.

Eulalius in schismate contra Bonifacium electus, ab Honorio expellitur. Plat.

Anni Christi. 45

f S. Celestinus siue Celestius, Campanus, seu vt alij volunt, Romanus, an. 8. mens. 10. dies 17.

426 4510

433 Vacat sedes dies 21.

Patriarchis.
 Alexandria Cyrillo.
 Antiochia Ioanne.
 Hierosolymis Iuuenali.
 Constantinopoli Sifinnio an. 1. mens. 9. d. 25. deinde Nestorio Hæresiarcha an. 3. d. 29. Maximiano an. 2. mens. 5. dies 19.

Principibus.

Theodosio 2. Ori. Honorio Occid. & post eum Valentiniano 3. an. 30. Imp. Persarum Gorrane.

Oceanum, Idacius. r Vigiliis nocturnas ad sepulchra martyrum sustulit, ieiunia retinuit.

Ad eum quatuor libros contra duas epistolas Pelagianorum dirigit D. Augustus examinandos & emendandos, Apostolicæ sedis correctioni se suaque committens.

Constantiū in patritium ob egregia ipsius in Imperium merita sibi collegam assumpsit Honorius, qui è Gallia Narbonensi Vandalos & Alanos expulerat in Hispania. *Prosper.*

Chronica Francorum, ab hoc Faramundo, qui an 420. dux sit Francorum, Reges enumerare incipiunt. Præcedentium regum nomina, quæ à Trithemio afferuntur, videntur ficta. Præsertim cum Germanicæ nationes ad hæc vsq; tempora semper fuerint barbaræ sine imperio sine certis regibus, legibus &c. Si tamen Franci, qui regno Gallorum indiderunt nomen Germanica sit natio, & non potius indigena, quæ vt ex Procopio Casariensi narrat Zonaras tom. 3. circa Rhenum & Rhodanum & vicinas paludes olim habitavit.

Franci, antequam ad fidem conuerterentur, legem Salicam dictant, per suæ gentis proceres, qui tunc temporis ipsam regebant. *Auctor præfationis in legem Salicam, Sigeb. in Chronico an. 421. Otto Frising. lib. 4. c. penult.*

Florus Monachus ex libris Augustini contra Pelagianos gratiam Dei ita extollebat, vt negaret liberum arbitrium. *August. de gratia & lib. arbi.*

Vuandali è littore maris Germanici, vbi nunc Meldeburgenses & Pomerani. (*Plinius*) Alani, Suci, siue Alemāni, in tria regna Hispaniam diuidentes intestino bello inter se colliduntur: contra quos mittitur ab Honorio Castinus dux. *Sig. in Chron.*

Paulus Orosius hortatu Augustini contra Paganos imperij lacerationem Christianis temporibus tribuentes 7. libris historiam ab initio mundi ad vsque Valliam Gotthorum in Hispania regem tertium siue vsque ad annum 421. scribit.

Valliam tamen Ataulpho Gotthorum primo subrogavit Prosper & Seuerus.

Vallia pacem cum Romanis confirmat datis obsidibus. *Oros. in fine*

Eius epistola extat ad Galliarum episcopos contra Pelagij errores. *tom. conc.* Cyrillum Alexandrinæ ciuitatis episcopum pro tempore vicarium in Ephesio Conc. denuntiavit. *Verba Marcellini comitis in Chron.*

Socrates, Sozomenus, & Theodoretus, Eusebij historiam continuantes tempus ferè 140. annorum pertexerunt. *Niceph. 1. cap. 1.*

Burgundi & Occidentium magna pars fidem Christianam recipiunt. *Niceph. 14. cap. 40. Socr. 7. cap. 30.* Germanus Altiodorensis, & Lupus Treacassinus episcopi, Britannos à Pelagianismo ad veram fidem riuocant. *Prosper. in Chron.* Palladius à Celestino PP. in Scotiam missus Christum ibi docet. *Maior lib. de reb. Scot.* Primus fuit Scotorum episcopus. *Prosper in Chro.*

Clodius Franc. Rex Thoringiam Germaniæ inuadens, Dispergum castellum occupat, vbi sedem regni aliquandiu constituit. *Sigeb. in Chron. Greg. Turonen. lib. 2. cap. 9.*

Ex Augustini libris, præsertim epistolis, istius sæculi Africana historia ferè tota confici potest, quam dum non intelligeret vanissimus ille doctorum censor Erasmus, in suis censuris simpliciter confictas pronunciauit epistolas Bonifacij comitis

comitis ad Augustinum & Augustini ad eundem Bonifacium Nam primum ante hæc etiam tempora, erant qui dicerentur comites, vt ex Ammiano Marc. claret. Deinde Augustinus cogebatur de ijs rebus ad Bonif. comitem Africæ præfatum, cui erat amicissimus, scribere quoniam Vandalos ipse certis conditionibus euocauerat in Africam, vt fe de Honorio vlciferetur, qui sibi Catholico dabat hereticum successorem, &c. Pius 2. & Blondus lib. 1. de inclin. Imperij.

Bonifacius comes Africæ, cum conditiones à Barbaris iam in Africâ sua euocatione infulis violari & cõmunionis Catholicæ ædes sacras profanari cerneret, tẽdio animi paulo post D. Augustinum interijt. ydem.

Cum 205. episcopi Afri interfuissent Cartaginensî concilio, vix quinque supererant in tota Africa an. D. 1020. Leo 9. epistola ad Thomam Cartag. episc.

An. 433 Genfericus partim à Bonifacio, Aetij fraudulenti consilij alienato inuitatus, partim Gotthos veritus, cum Vandalis & omnibus eorum familijs in Africam traiecit & eam prouinciam cum successoribus miseris modis afflixit. De qua re Victor Vticensis.

Eodem anno mortuum D. Augustinum tradit Prosper in Chronico, de quo mox.

Extat eius epistola erudita ad Episcopos Orientales.

Mortur magnus ille Augustinus in Hyppone non an. Christi 440. Sigeb. in Chron. vel 446. Bed. scd. 432. Diac. li. 14. siue 433. Prosper in Chron. anno autem vitæ suæ 73. & episcopus 40. Sigeb. siue vitæ suæ 76. Diac. lib. 14. Prosper in Chron. Possid. in eius vita. siue vt alij 83. Baptisatur an. 30. ætatis, fuit Manichæus ferè 9. annis, vt ait lib. 2. de morib. Manich. cap. 19. & lib. 1. de morib. Eccles. Cathol. cap. 18.

Apud Hebræos an. 426. R. Asc doctorum, quos vocant Amoraïm, postremus.

Bononiensis Academia instituta est à Theodosio Imp. Volater.

Eudoxia Imperatrix festum ad vincula Petri celebrari Cal. Augusti obtinuit à Sixto, maximè vt populum à gentilitate reuocaret, qui eo die recolebat festum pro victoria Oætaiij Augusti de Antonio & Cleopatra. Sigeb. in Chron.

Britanni cum Pictorum & Scotorum impetus amplius ferre non possent, ethnicam Anglorum gentem. i. Saxones ad sui defensionem inuiterunt, quibus tantum terræ datum est, quantum corium tauri per corrigias potuit extendi. Sigeb. Krantz. l. 1. cap. 18. Polyd. in histor. Angli. lib. 3.

Cum eis Aetius Romanus opem ferre non posset, alijs barbarorum eruptionibus distentus, nefandi nominis Saxones, Deo hominibusque inuisos vocant. Tum tribus Cyûlis longis nauibus venit, certo apud eum præfagio per vates decantato, quod ter centum annos Britanniam obtineret, 150. .i. dimidio temporis vastaret. Gildas sapiens in libro de excidio Britannia.

Aborigines huius gentis erant ex Britannia Gallicana. Nam insula à solis Britonibus ex & Armoricano tractu aduectis habitata est, donec tandem Picti & Scoti partem eius Septentrionalem desertam occuparunt, & de nique Angli vel Saxones se parti Australi infuderunt Beda.

Valentinianus 3. propriè vltimus fuit Occidentis Imp. vsque ad Carolum Mag. Nam licet interea aliqui post seditioni, Imperatores nominari voluerint, at hi vix exiguam Italix partem obtinuerunt.

An. 439. Theodorcdus Aquitanico regno non contentus, rupto

Faramundo & postea Clodoueo, an. 18. siue Clogione, siue Clodio Crinito siue Capillato Franco Gallorum duce.

Vuallia Hisp.

S. TERTIVM Oecumenicum concilium Ephesinum contra Nestorium vocem Θεοτόκῃ. i. Deipara auersantem: pro vna persona Christi, Episc. 200. in quo nomine Celestini præserunt Cyrillus Alexandrinus & Arcadius episcopi. Euag. 1. cap. 4. Socr. 7. cap. 34. Histo. trip. 12. cap. 5 Tom. 1. conc. Plati. Hinc verba Marcellini comitis in Chron. Celestino Cyrillum Alex. ciuitatis episcopum pro tempore vicarium constituente.

46

S. Sixtus 3. Rom. an. 8. dies 18.

Patriarchis.

Alexandria Cyrillo.

Antiochia Ioanne.

Hierosolymis Iuuenali.

Constantinopoli Proclo

an. 12.

Principibus.

Theodosio 2. Orient. & Valentiniano 3. Occid. Impp.

Gorrane Persarum.

Clodio Franc. duce.

Vuallia, deinde Theoredo Hispan. Rege an. 14.

435

CONC. Regiensis episc. 13.

Agathensise in Gallijs episc. 35.

Romanum episc. 56. Sigeb. vel 57.

Plati. & Tom. 1. concil. 4519

47

S. Leo I. cognom.

Magnus, Tuscus, siue iuxta alios Romanus. an. 21.

mens. 1. dies 13.

463

Vacat sedes dies. 8.

Patriarchis

Alexandria Cyrillo, deinde

Dioscoro Ariano an. 4. Proterio an. 6. Timotheo 2. Hæresiaticha an. 4. Timotheo 3.

an. 22.

Antiochia Domino an. 7.

Maximo an. 5. Basilio an. 5.

Acacio an. 1. Martyrio an. 8.

Hierosolymis Iuuenali an. 1.

Constantinopoli Proclo, deinde

Flauiano an. 3. Anatolio an. 9. Gennadio an. 13.

Principibus.

Eisdem Impp. Martiano an. 7. qui primus à patriarcha Anatolio coronatus est, & postea Leone Magno, an. 16. Oriët. & Maioriano an. 5. Occid. Impp.

Goranane Persarum.

Clodio, Meroueo an. 18.

Childerico per ordinem, Franc. ducibus.

Theoredo Hispa. deinde

Turismundo ann. 1. Theodorico an. 7.

4526

4511

rupto federe Narbonensem agrum inuadit. Prosper.

Pax cum Genferico à Valentiniano confirmata & certis spatij Africa inter vtrumque diuisa est. Isidorus. Prosper.

Doctrinæ & vitæ præstantia magnus, doctè multa scripsit. Primus omnium pontificum Rom. in Basilica Vaticana sepelitur. Ad eum Theodorus prouocauit, & absolutus est.

Concilio Calcedonensi auctoritatem tantam solus dedit, vt cum ei totus ferè orbis resisteret, vbique receptum sit, celebrata eius epistola, quam Græci Tomum D. Leonis appellant, & fidei columnam. Leontius de sc̄ctis.

Restitit Anatolio Constant. qui sedium cæterarum priuilegia & earundem episcoporum consecrationem ad se vnum reuocare, eosque sibi subdere, vrbis magnitudine & potentia fretus, conabatur, vt epist. 51. 52. & 53. ad Martianum Imp. & Pulcheriam August. scripsit. Et sic res composuit vsque ad Pelagium 2. & Gregorium Magnum, quando illa ambitio Constantinopolitanorum iterum exarsit.

Attilæ occurrit cum clero, prælata argentea cruce & placuit. Vnde iocus inter milites, Attilam nihil vnquam timuisse præter Leonem & Lupum. Nam eum etiam Lupus Trecentis episcopus, ne Treccas vastaret, placauit. Michon de Sarm. Iouini de vir. Illust.

Hæsitantes siue οὐ διακρινόμενοι hæretici, qui hæsitabāt an Synodus Calcedonensis esset recipienda. Leontius de sc̄ctis. Flauianum Constant. deiecit Dioscorus in illa infidiosa Synodo Ephesi.

An. 451. In Africa Vandalorum exarsit persecutio, adeo vt diuinos libros exurerent, & de sacris pallijs ac vestimentis vestes sibi facerent. Sigeb.

Acephaleorum hæresis docet Christum in vna substantia adorandum, & vna natura ex Deitate & humanitate mixta constare. Plati. & Honor. in Catal. her. Sic dicti, quod sine auctore & quasi capite essent. ydem. Vel potius, quod Patriarcham suum minime secuti, seorsum communicarent. Leontius de sc̄ctis.

Possidius (vulgo Possidonius) Apher, Eucherius Lugdunensis. Gennad. in Catal. Aljmo Curienfis primus episcopus Rhætorū. Prosper Aquitanicus. Genouefa. Sigeb. in Chron. Sextus Rufus historicus.

Exiguus Abbas Romanus auctor nostri computi ecclesiastici, Sabell. Enn. 8. lib. 2. Diac. lib. 1. de Longob.

Eius cyclum paschalem completum esse septimo Iustini Iunioris an. narrat Iuo In vita Iustini. quare & eum aliqui statuunt sub Bonifacio 2. & Iustiano Imp. At suum dedicauit librum Leoni Papæ. Tritem. authorè notandorum temporum ab incarnatione Domini, fuisse colligunt ex Beda. cap. 47. lib. de natura rerum. Lucidus lib. 1. de emendatione Temporum hic incarnationem sumit pro conceptione Domini & rixam mouet Dionysio, qui tamen simpliciter natiuitatem intelligere voluit. Nam & natiuitas quædam est incarnatio. Præsentiam dixit Philastrius, à qua numerat libro de hæresibus multo ante hunc Dionysium.

Ante illum Romana ecclesia à Passione numerabat, præcis interim 33. annis, qui ab eius incarnatione ad passionem decurrunt. Nam 701. Dionysij erat Romanis 668. Ibid. Beda. Sic à passione numerabat Hieronymus in Catalogo & in primū cap. Sopho. &c. Isidorus multis historiæ locis, Turonensis, qui modo à Passione, modo à resurrectione, vt ali-

qui

qui a Natiuitate & a circumcifione vicinis inter fe rebus, numerat.

Post 305. Olympiadem, id est annum Christi 446. nulla fit mentio Olympiadum, in probatis historijs. Indictiones Romanorum mox cœpere.

Sub ann. 449. Hengiftus Anglorum Dux Orientalem Britannia partem occupat, regnumq; constituit Anglorum anno 463. Beda. Quare quecunq; de Arturo Rege & eius successoribus eorumque prophetis Merlino, Teliefino &c. hic substituit Gaufridus quidam & Balaus, planè sunt anilia & fabulosa.

Attila, flagellum Dei, à Genferico Vandalo contra Gothos in Hispaniam per Germaniam & Italiam attractus cù 500. millibus Hunnorum siue Chunorum vniuersam ferè Europam depopulatur. Bonfi. 3. deca. 1. Callimach. in Atti. Blond. 1. dec. lib. 2.

Theodoricus Rex Hispaniarum quintus apud Arelatam Narbonensis Galliæ ciuitatem, in campis Catalaunicis, dum aduersus Attilam pugnat pro Romanis, occumbit. Ritus. In quo prælio ad centum & octoginta hominû millia vtrinque ceciderunt ab hora nona diei, tota nocte, vsque ad sequentem diem.

Aëtius, qui Narbonensem Galliam regens non eum tantum ad societatem belli contra Genfericum & Attilam afsiciuerat, sed & Meroueam Francum, paulo post iussu Valentiniani interficitur, quod effugij locû Attilæ, quem debellare poterat, dedisset. Isido.

Valentinianus à duobus Aetij militibus interficitur, Maximus qui eos submiserat rapit imperium. contra eum ab Imperatrice Eudoxia accersitur ex Africa Genfericus, sed ante ipsius aduentum, ab Vrfo milite Rom. perimitur.

Post Maximum Occid. Imp. Senatus Auitum creat. sed eum anno nondum expleto Richimerus Gorthus apud Placentiam cepit. Tunc Maiorianus Imp. factus est, qui bellum Vandalis in Africa inferens tertio imperij anno, siue post Valentinianum quinto mortuus est.

Leo Constantinopoli senatus & exercitus suffragatione imperium consequitur.

Anno 449. Anglofaxones ex Boreæ Germaniæ partibus adnauigantes Ducibus Hengisto & Horfo irruptiones Pictorum & Scottorum pro tempore è Britannia insula depulerunt. Postea rupto fœdere indigenis profligatis, reliquias, quæ Vualesens appellatur, in inuijs montibus & saltibus coarctarunt. Polid. lib. 3. Ang.

Roma iterum an. 457. Vuandalis in prædam expofita est duce Genferico, iam Cartagine ab eis expugnata & Aphrica subacta. leg. 1. C. de offic. præf. pratorio Aphrica.

Flectitur à Leone Pap. & Eudoxia imperatrice, ne urbem incendat. Dies tamen. 14. direptioni ttribuit. Sic capta est bis Roma intra 44. annos.

Omnia loca Galliæ, quæ tenebat Meroueus Franc. Rex Clodij fil. seu, vt alij volunt, consanguineus, Fraciæ nomine vocari cœpta sunt. Emil. lib. 1. Ab hoc Franci Merouingi dicti sunt. Gagui. lib. 1.

Clodius Francos à Francordia in Gallias traduxit vsque ad urbem Cameracum, exinde ad Somenam siue Sumonâ fluuium omnia loca occupat: Maff. & Guilel. Nangiacum, Greg. Turon. lib. 2. cap. 10.

Persecutio Christianorum in Perfide per Gararanem Regem durat an. 30. Sigeb. Ab. Vsperg.

Bium

Anni Christi. 454 4538

S. QVARTVM generale concilium Chalcedonense contra Eutychem & Dioscorum hereticos, pro duabus naturis in Christo & proprietatibus: in quo Paschasius, Lucentius episcopi & Bonifacius presbyter nomine Leonis PP. presuerunt. Euagr. 2. cap. 2. & 4. episcop. 630. Nicep. 15. cap. 2. Sigeb. & Plat. Quidam 830. Alij 600.

CONCIL. Arauscanum siue Afriscanum, siue Auaicense primû & secundû de libro arbitrio.

Valesense seu Vafense primum in Gallijs epif. 18. deinde secundum.

Carpentoraense.

Arelatense 3. epif. 35. siue 24.

Romanum contra Eutychem. Niceph. 15. c. 4.

Constantinopolitanum aduersus eundem. Euagr. 1. cap. 9. sub Flauino insertum aetioni, prima Chalcedonensi.

Tyrimum. } Incerta actionib. 1. Beritense. } 9. & 10. concily Chalcedo. Lib. conc.

Anni Christi. 463 470

48 an. 7. mens 3. dies 10.

Vacat sedes dies. 10.

Patriarchis.

Alexandria Timotheo tertio.

Antiochia Marryrio, deinde Petro Gnaptheo Eutychem an. 1. Iuliano an. 6.

Hierosolymis Iuuenalio deinde Theodosio Schismatico an. 1. Anastasio an. 6.

Constantinopoli Gemadio Principibus.

Leone Ori. Maioriano, & post eum Seuero seu Seueriano an. 4. Occid. Imp.

Gorane, deinde Claudæ Persarum an. 41.

Childerico ann. 26. Franc. Duce.

Theodorico, deinde Errico Hispania. an. 17.

CONCIL. Turonense epif. 8.

Romanum epif. 50. lib. Concil.

Anni mundi. 4551 4558

Apud Tholosam ex eius medio tota die sanguis largissimo fluxit riuo. Sigeb.

Germania, Dacia, Sarmatia, & ceteræ prouinciæ ad Danubium & Rhenum sitæ, Hispania etiam vterior, & Aquitania omnino ab imperio Romano deficiunt. Blond. lib. 2. dec. 1. Irenic. lib. 3.

Franci magnam Galliæ & Germaniæ partem tenent. Ostgotti Pannoniam, Vuesgotti Hispaniam, Vandali Africam.

Attila Bleda fratre, qui ad Budam Hungariæ regnum sibi condiderat, trucidato per Noricum, Vindeliciam, Rhemorumque fines irrupit in Galliam, sed in Catalaunicis campis Aëtij virtute repulsus est in Hungariam. Vnde post aliquot annos per Carnicas Alpes in Italiam sese effudit. Tunc metu incolæ in proximas Hadriatici maris paludes confugere cœsti admirandæ vrbs Venetiæ fundamenta iecerunt. Est enim insula factitia, munitissimo inter paludes situ. Ionius lib. 1. vir. illust.

Venetiz ergo metu Attilæ in insulis intimi Sinus maris Adriatici an. 456. conduntur, nomine insulis illis Venetiærû imposito, quod olim erat regionis. Regio vero Mediterranea partim Lombardia, partim Marchia Taruisara, partim forum Iulium, partim Istria appellatur. Blond. dec. 1. lib. 3.

Anno 458. Agrippinus comes Narbonem Theodorico regi Hisp. qui cum exercitu in Galliam Gothicam reuersus erat, prodidit. Isido.

Epistolas de fide Catholica per vniuersum Orientem sparsit, confirmans tres vniuersales Synodos Nicenam, Ephesinam, Chalcedonensem. Extant & duæ eius epistolæ. Tomo. concil.

Procopius Gazeus, qui Octoteuchum ex Rapsodijs in nominatorum patrum exposuit apud Græcos, sic Euechus apud Latinos Genesim, libros Regum &c. eodem ferè tempore.

Victorinus in Aquitania, Saluianus Massiliæ, Chrysologus Episcopus Rauennæ, Prosper Regienensis Gemad. in catal. & Palmer. in Chron.

Iulianus Pomerius Maurus, Trithe, Fulgentius.

Eutyches & Dioscorus nolètes stare Synodi Chalced. decretis se in duodecim sectas diuidunt, inter quas fuit Iacobitarum, quæ nomen genti reliquit in Oriente, à Iacobo quodam Syro & Diacrinomenon siue hesitantium (an scilicet concilium deberent recipere) apud Leontium de sectis.

Seuerus imperator Romæ veneno extinguitur.

Faustus epif. Regienfis in Gallia inciderat in Pelagij errorem, sed emendatus à Fulgentio scribit de libero arbitrio & gratia Dei.

Ei olenti Pelagium Mamercus in nonnullis respondet, scriptis subtilissimis libris de Anima siue de statu Animæ.

Mamercus (quem Trith. vocat Claudium, alij Claudianum) episcopus Viennensis in Gallijs vtilissimo experimento, reuerendissimo exemplo primus inuexit solennitatem Rogationum (quas hodie Christiani Syri vocant Niniuitarum ieiuniû) in quibus ieiunatur, oratur, psallitur, stetit, Sidoronim lib. 5. epif. 14. Rationem instituti adfert Greg. Turon. li. 2. cap. 34 quod Viennæ assiduus terræ motus contingeret, lupique ac aliæ feræ syluestres urbem ingredientibus homines deuorarent. Igitur qui cum Polyd li. 5. de inuento. rer. cap. 10. tribuunt Leoni 3. PP. institutionem litaniarum trium dierum ante Ascensionem, vel errant, vel illum significant statutum tempus præfixisse.

An.

An. 469. absolutum à Iudæis Talmud Herosolymitanum. R Iohana operi præfuit, qui illam doctrinam totidē ferē librorum inscriptionibus, quorū Babylonica continetur, libris tamē multo contractioribus, construxit. *ex Chro. Hebr.*
 Maiorianus in Hispaniam venit, vt inde parata classe Vandalos adoriretur, sed consilio eius detecto in Italiam reuertitur & à Patritio occiditur. *Rodericus Toletan.*
 An. 465. Atax Gallus Arianum virus in Sueuos Hispaniæ spargit, ex Gallica Gotthorum gente delatum. Quo infecti manserunt an. 90. vsque dum regnante Theodomiro Catholicam fidem amplexi sunt. *Isidorus & Lucas Tndensib.*
 Eradicus frater Theodorici Regis Hisp. pugnans cum Francis iuxta legerim fl. occiditur. *Seuerus.*
 Gêsericum Vandalum iterum in Italiam nauigantem Basilicis patrius nauali acie vincit. *Matt. Palmerius.*
 Gêsericus autem curauit, vt Orientale Imperium Ostrogothi, Occidentale Vefegothi vastarent, vt ipse quietus in Africa regnaret. Regnavit autem annis 40.
 Theodoricum Erricus frater Tholozæ occidit. *Seuerus.*
 Sigeb.
 In initio regni Lusitaniam depredatur, Pampelonē, Cæsaraugustam, Tarraconensem regionem, Hispaniam denique superiorem subigit. *Isido.*
 Arelatum & Massiliam suo regno adijcit. *Idem.*
 Riothimum Britonum regem ad defensionem Galliarū Romanis venientem contriuit. *Sigeb.*
 x Suis scriptis Ecclesiam illustrat. *T. rith.*
 Tres reliquit epistolas. *Tom. co. no.*
 In earum vna factum Nundinarij Episcopi Barcinonensis & Siluarij Calaguritanij, qui sibi designarant successores, cū Romana Synodo improbat, & Episcopos subrogatos cedere iubet.
 Contra Ioannem & Athanasium 2. Alexandria sedit Petrus Moggus an. 4.
 Romanum Occidentis imperium tunc in Augustulo defecit an. Dom. 475. Vrbis 1221. *Diacon. lib. 16.* deinceps barbaris & peregrinis dominis Italiam occupatibus annis 325. vsque ad Carolum Mag. ex quo vsque in hunc diem Imperium manet stabile. *Niceph. 15. cap. 11. Palmer. in Chron. Blond. lib. 2. dec. 1. Diac. lib. 16.*
 Odoacer se regē Italiæ post depositum ab Augustulo imperium an. Domini 470. appellat.
 Childericus patri succedens ob scortationes regno pellitur, Egidio Romano in eius locum successo. Reuocatus Alemannos vicit & Francis subdidit. Cum Odoacro, qui Galliam ingressus Aureliam & Andegauum occuparat, pacem facit.
 Totam Galliam Romans eripuit & è regio genere hinc inde subregulos in maioribus vrbibus constituit. *T. rith.*
 Seuerianus Damascenus, Marinus Neapolitanus, Procli philosophi discipuli, *Suid.*
 Anno 32. post ingressum Anglorum in Britanniam Ella australium Anglorum regnum inchoat, cui ordine successerunt Sifca, Edeluachus, Berutius & Aldinus, donec ab Ino ad Occidentalium Anglorum regnum adiunctū est. *Polyd. lib. 4.*
 Anthemius à Leone in Italiam mittitur, vt sit Imp. Collegam facit Richimerum Gotthum, qui fœderum anno 4. imperij interfecit, bonis ciuium Romanorum direptis.
 Richimerus 40. die post Soceri mortem extinguitur.
 Huic

Anni Christi. 470
 Anni mundi. 4558
 x S. Simplicius (Sulpitius Palmerio) Tiburtinus an. 15.
 485 mens. r. dies 7. 4573
 Vacat sedes dies 26.
 Patriarchis.
 Alexandria Timotheo tertio, deinde Ioanne 1. mens.
 Athanasio 2. an. 10.
 Antiochiæ Iuliano, deinde Petro 3. ann. 3. Ioanne 2. mens. 3.
 Stephano 2. an. 2. Stephano. 3. an. 3. Ioanne 3. mens. 1. Ca. lendio an. 5.
 Hierosolymis Anastasio, deinde Martyrio an. 2. Salustio an. 8.
 Constantinopoli Gemadio, deinde Acacio hæretico an. 14.
 Principibus.
 Leone, & eo mortuo, Zenone Isauo hæretico Ariano an. 17. Orien. Severo, Anthemio ann. 5. Olybrio 7. mensibus, Glycerio ann. 1. Nepote dieb. 56. Augustulo ann. 1. Occid. ex ordine successione Imp. vsque ad Odeacrum Turcilingorum & Italia Regem: Claude Perfarum an. 41. Childerico Franc. Duce. Errico Hispaniæ, deinde Alarico an. 23.

Anni Christi. 485
 Anni mundi. 4573
 492
 4580
 Huic successit Olybrius septem mens.
 Glycerius Rauēgē imperator post Olybrium creatur. Sed cum non totum annum imperasset, imperio spoliatus Iulius nepos & episcopus facit in Dalmatia.
 Orestes tribunus militum Rauennæ Augustulum filiū adhuc adolescentem ad imperium euehit, fœdere cum Vandalis in Africa agitato.
 Augustulus victo patre ab Odoacro fugiens imperio se abdicat & in Campania exulat.
 Plures eiusdem nominis regna & imperia crexerunt ac eadem labefecerunt. Darius primus cum Cyro capta Babylone Imperium Persarum constituit, Darius Arsamis fil. penitus amisit. Constantinus Mag. primus Imperator Constantinopolitanus, Constantinus vltimus Imperium cum vita perdidit. Balduinus primus ex Francis Imper. Constantinopolitanus, Balduinus illius abnepos vltimus: Vrbano 2. PP. Hierusalem est recepta, Vrbano 3. recidit in seruitutem: Augustus Romanum Imperium condidit, cum Augustulo viro ominofo nominis, Romanum in Italia ruit Imperium.
 Anno ab euerso templo 436. i. Christi 476. Iudæi Tyberiadis Palestinæ indicto concilio, ad quod Babylonij confluxerunt, primarij eorum R. Ben Afer, & R. Ben Nephthali, notulas, quibus hodie Iudæi vtuntur vice vocalium & accentuum, ad lectiois facilitatem reppererunt. *Elias scilicet. 2. lib. accentuum.* Alij putant puncta inuenta Babylone, sed falluntur. Quare אָנְשֵׁי טַבְּרִיָא punctatores dicuntur. *Elias in pref. Masb.*
 Aaron ben Afer, Jacob Ben Neptali fuere punctatorum principes, qui dum inter se de aliquorum vocabulorum, & versusum lectione, notulis, accentu, distinctione dissentiūt, maximè in Decalogo, duplicem signandi & distinguendi modum Iudæis reliquerunt. Hinc prioris lectionem Iudæi Occidentales hodie sequuntur, posterioris Orientales, præcipuè Babylonij, ad fluuium Neardea. Kimhi in *ps. 60.*
 An. 471. Genserico Patri succedit Honoricus, qui multo crudelius Catholicos est persecutus, quamuis Valentiniani & Eudoxiæ filiam vxorem haberet.
 Annis ferè octo Vuandalorum Rex Arianus, 434. *Beda.* siue, vt ait Sigeb. 444. Catholicos per speciem Synodi euocatos Aphricæ episcopos mittit in exiliū. *Diacon. in Odeac. lib. 16. Ab. V. sper. in Zeno.* (mirū tot olim fuisse vnus regionis episcopos) verū biennio post corrosus à vermibus misere periit. *Proco. lib. 3. de bell. V. nād. Sigeb. cunctis interioribus effusus. Isid. Quater mille nongentos septuaginta sex in exilium misit. Sigeb. Plebem varijs affectis supplicij & innumeris linguis abscedit, qui perfectius locuti sunt. Isido. Beda. Talis miraculi meminit Iustinianus Imp. & oculata fide sibi constare testatur. Cod. de offic. pref.*
 Eugenium Cartag. cum clericis suis plus quingentis post varios cruciatus in exilium misit. *Isido.*
 y Duas scripsit epistolas Decretales. Celebrior est illa ad Acacium Constant. in qua eum deponit & Eutychnorum communionem damnat.
 Theodomorus Ostrogotthorum rex ad Catholicam fidem couertitur.
 Odoacer Rugianus exercitu in Italiam ducto Orestem Ticini obfessum capit, Placentiam adducit, ibique spectante exercitu interficit. Romam ingressus regem se vrbis & Italiæ nominat, triumphās in capitolium ascendit, magnas cædes Romæ & alibi facit, agrorum tertiam partem suis attribuit.
 CONC. Romanum.
 Tarraconensē episc. 10.
 Aurelianensē & 1. Francienm episc. 30. sine 33. insu Clodonei.
 Gerundenfē in Hisp. Lib. concil.

Theodoricus Gothorum rex a Zenone in Italiam missus tanquam vicarius duobus magnis praelijs Odoacrum vincit, & post Rauennae triennem obsidionem interficit. Potitus Italia vrbe Senatui regendam committit, sui regni sedem Rauennae collocat. Symmachum & eius generum Boethium senatores nobiliss, quod Arianis templa concedi impederant, necat, bonis publicatis.

Honoricho Vandalo succedit Guntamundus an. 12. qui restituta pace Catholicos ab exilio reuocauit. Isido. deinde Trafimundus frater an. 27. Idem.

Eugenij Episcopi Cartag. suasu Guntamundus tandem post decem persecutionis annos Catholicis episcopis dum clausas ecclesias, reddita pace, restituit. Cassiod. de Cons.

Trafimundus Anastasio Imp. fuit charissimus, Vandalorum rex quartus in Africa. Christianis non pœnis sed præmijis a fide abducere conatus est. Procop. nisi quod 220. episcopus in Sardiniam relegauit clausis eorum ecclesijs. Beda Isidorus tantum ponit 120.

Goderet comēs Gothorum Hispanias per Pompelonem, Cæsaraugustam & vicinas vrbes obtinuit. Idacius, Seuerus.

Heldefredus cum Vincentio Hispaniarum duce obfessa Tarracone, maritimis vrbebus potitus est. Idem.

Enricus rex Hisp. Gotthis primus leges dedit scripro. Vnde a S. Isidoro inter legislatores ponitur. Alphonsus, Burgess.

Egressus in Gallias persecutionem in Catholicos mouit. Turon. lib. 2. cap. 25. Sidon. epist. ad Basilium.

Sidonius Apollinaris Episcopus Claromontensis in Auernia.

Ostrogothi. i. Orientales Gotthi Zenonis Imp. tempore in Italia regnare incipiunt, Theoderico principe, qui pro nepote etiam regnauit in Hispania an. 15. Vafius.

z Gelasium eum esse scholasticum, quem Canonis missæ auctorem facit D. Greg. lib. 7. epist. 63. putant. Appellabatur nempe, ante quam esset Pontifex, Scholasticus a dignitate, quam apud Romanum pontificem obtinebat. Nam Schola significabat cœtum eorum, qui erant ex aliquo corpore & collegio in comitatu Imperatoris, vel episcopi. Vnde scholæ Quæstorum apud Iurisc. & Scholasticus nomen illius dignitatis. Qua ratione Euagrius se scholasticum appellat. Erat enim in consortio Antiocheni patriarchæ dignitate cõpiciuus, scholasticus videlicet & q. protonotarius. Sic sæpe in epistolis D. Gregorij Paulus scholasticus &c. Si ergo Gelasius, dñi adhuc esset scholasticus, hæc præcõpõsui, de Canonẽ est intelligendũ, qualẽ nunc habemus, nõ simpliciter. Quare & Greg. nõ ait Canonẽ cõpõsuisse, sed præcõ, qualis vnã precationem adiecisse tantum significet. Nam multas & præcipuas illius partes ab ecclesia vsurpata & receptas satis constat ex Ambrosio lib. 4. de Sacra. cap. 5. & 6. Cypriano lib. 4. epist. 5. Oport. contra Parm. vbi legitimum appellat, legitimum (inquit) mutare nõ auctis &c. Aug. epistola 57. & de spiritu & litera cap. 11. Imõ verõ inter preces Apostolicas magna ex parte totus reperitur Græce apud Clementem li. 8. const. 5. Oport. cap. 16. & Latine apud Amb. vbi supra. Quod Paschasius tẽpore Bertrami ante 700. annos scriptũ reliquit li. de corpore & sanguine Domini. Respicit in sacramentorum libro, instituentẽ B. Petro (v credimus) qui orat sacerdos in Canone &c.

Collectas etiam Ecclesiasticas concinnauit & plerisque composuit Gelasius ad totius anni Missarum solennia. Vnde

Anni Christi.

492

498

51

z S. Gelasius I. Apher, doctissimus, an. 5. mens. 8. dies 17.

Vacat sedes dies 7.

Patriarchis.

Alexandria Athanasio, 2.

deinde Ioanne 2. an. 9.

Antiochia Palladio.

Hierosolymis Elia.

Constantinopoli Euphemio,

deinde Macedonio 2. an. 16.

Principibus.

Anastasio cognom. Dicorus

heretico Eutychniano an. 26.

Orien. Imp.

Clande Perfarum.

Theoderico Arriano an. 37.

Italia.

Clodoneo an. 30. Franc. regg.

Hispania Alarico.

CONCILL. Epauense episc. 70.

Anno domini D. quo S. Symmachus Pontificatum adit & Flavianus 2. Patriarchatum Antiochenum & Rabbini Babylonicum Talmud absoluunt.

QVINTO seculo continuata est doctrina. Liberũ Arbitrium. Passim Chryf. eius patronum agit, vt ho. 8. ad Philip. ho. 9. in c. Iohann. hom. 45. & 46. in 6. Iohann. Augustinus ipse Gratia præcõ contra Pelagianos vehementissimũ lib. ad Simplicianum q. 2. & in solutionibus questionum q. 1. Neque enim (ait) voluntatis arbitrium i. deo tollitur, quia inuatur, sed ideo inuatur, quia non tollitur &c. li. de spiritu & litera c. 33. velle credere Deus operatur in homine & in omnibus misericordia eius preuenit nos. Consentire autem vocationsi Dei, vel ab ea dissentire, propria voluntatis est & c. Prosper. Cyrillus 3. & 8. contra Iulian. & alij omnes huius ætatis, quibus aliqui pugnantium erat pro diuina gratia contra Pelagianos eius inimicos. Secundam iustificationem requirere opera. Chryf. ho. 6. in I. Ioan. Et in dicto ad Rom. 1. iustificati gratis Augustinus nihil aliud intelligi docet, per vocem Gratias, quã quod iustificationem opera nulla præcedunt, de spiritu & litera c. 25. Prosper li. I. de vita Cont. c. 19. Hefsch. in c. Leuit. 4. & 5. Sedulius in c. 4. Rom. in 5. Philip. Non solam fidem ad salutem sufficere. Cyrill. Alex. lib. 10. c. 18. in I. Ioan. 5. Leo sermo 3. de Epiph. Sic Primus in 2. c. Galat. Queritur, vtrum sola fides sufficiat Christiano: fides sufficit, vt primõ credentem & iustum efficiat. si deinceps in iustificatione permaneat. Ceterũ sine operibus mortua est. Item in c. 4. Gal. et in 3. Heb. Saluianus lib. 4. de Prouid. Hec sit hominis Christiani fides fideliter Christi mandata seruare. Quare et ipse Aug. Pelagianorum præcipuus insectator bonis ope-

Anni mundi.

4580

4586

Anni Christi.

4580

4586

ribus multem tribuit, lib. 2. de peccatorum meritis c. 3. 4. et cap. 15. probat multis scripturarum estimonij mala opera damnare, bona vitam æternam mereri. Intercessio sanctorum. Chryf. ho. 1. et 4. in Genesim, et passim alibi. Aug. in lib. de cura pro mort. c. 16. et passim. Theodor. q. 1. in Leuit. lib. 8. de curatione Græca. qui de Martyribus inscribitur. Totum denique hoc seculum, vt Effelsus libro peculiari docet. De Penitentia & eius partibus, presertim confessione. Chryf. ho. de lapsu primi hom. ho. 3. in 2. co. 2. hom. 3. Math. Hefsch. lib. 7. in c. 27. Leuit. de duobus annis remissionis scilicet & iubilei, quorum vnus (inquit) baptissimum aperit infirmas, alter penitentiam. Eucher. lib. 4. in libros Reg. Leo epist. 91. 69. Cyrill. lib. 1. in Leuit. Aug. ho. 49. lib. 2. de visitatione infirmorum c. 4. Veritas corporis & sanguinis in Eucharist. & Trãssubstantiatio, & oblatio. Chryf. hom. de Eucharist. hom. de Psal. 115. hom. 83. in 26. Math. hom. in 1. cap. Eph. ho. 84. in Ioan. 19. Hom. de proditione Iude. hom. de resurrexione. hom. 21. in Act. ho. 6. ad popul. Antioch. lib. 6. de sacer. Euch. lib. 1. in Genesim. Aug. epist. 111. & 118. lib. 2. cont. Petilianus c. 37. Hom. 2. in Ps. 33. Ps. 37. vbi, Christus ferebatur manibus suis &c. in Ps. 119. Sermo. 28 & 40. de verbis domini. Hom. 16. Serm. 38. ad fratres in Eremo. sermo. ad Neophytos. De ciuit. lib. 21. c. 25. quod sacrificium esse docet in Euchir. in rf. 33. li. 9. conf. c. 3. epist. 59. lib. 10. de ciuit. c. 6. epist. ad Bonifacium 23 & lib. de spirit. & litera c. 11. vefsissimum & singulare sacrificium vocans. Cyrillus Alex. in Ioan. li. 3. 4. 10. Conc. Ephes. & Chalced. & ceteri huius ætatis. Recurre ad Gavettum & Tonsillam. Nam omnibus me morandis esse prolextore. Preces pro mortuis & purgatorium. Aug. in Euch. c. 10. & 69. in Ps. 6. & 37. de cura pro mort. c. 1. 5. & q. 11. ad Dulci ser. 34. de verb. A. post. de spiritu & anima c. 29. Chryfost. in liturgia &c. Cyrillus &c. & reliqui huius ætatis cõpõ nemine. Primatus Petri. Cyrillus lib. 2. in Ioan. c. 13. Aug. li. 1. retrã. c. 21. & in Ps. contra Donatũ. sermo. 124. de tempore Chryf. ho. 83. in Matt. &c. Ceterorum capitum memoriam ex plurimis huius seculi scriptoribus colligunt innumerabiles nostri temporis viri eruditi, vt ea nihil necesse sit reticere. Addendũ duntaxat Centuriatores fateri totum hoc seculum sibi etiam hostiliter aduersari, Cent. 5. cap. 3. de Persecutione & tranquillitate Ecclesie col. 25. sparsim. cap. 4. de doctrina, per totum, maximẽ illa parte, quæ inscribitur, Inclinatione doctrina complectens incommodas opinionẽs, stipulas, & errores doctorum huius seculi. col. 496. & seqq. cap. 5. de heresibus col. 529. sparsim. Per totum cap. 6. de Ceremonijs & ritibus Ecclesie col. 641. & seqq. Per totũ cap. 7. de Politia & Gubernatione Ecclesie col. 733. & seqq. cap. 9. sparsim col. 808. De Synodu. cap. 10. de episcoporum & doctorum viis col. 938. & seqq. cap. 11. De hereticis sparsim, prout cum illis collidunt col. 143. denique sparsim cap. 12. de miraculis col. 1470. Adde eos, qui isto æuo scripserunt de heresibus. Item contra Nouatianos, Manicheos, Donatistas, toninianistas, Vigilantios, Aerianos, Pelagianos, Prædestinatios, Nestorianos, Eutychnianos, simul istos cadem sentientes oppresse.

Anni mundi.

4580

4586

de & earum auctor fertur. lege Effenceum in commentario libri de collectis Ecclesiasticis. Quamuis principum ab Apostolico seculo repeti debeat. Orig. enim hom. 1. 1. in Ieremiam ad eas respicit, vbi inquit, frequenter in oratione dicimus. Da omnipotens, da nobis partem cum prophetis, da cum Apostolis Christi tui, Tribue, vt inueniamur ad vestigia Vnigeniti tui &c.

Canonicos regulares ordinis S. Augustini Laterani primus collocauit, qui ibidem vsque ad Bonifacium 8. permanferunt. Onuph. ex Archiep. Ecclesia Lateranensis.

Manicheos libris eorum combustis proscriptis. Eius duæ super sunt epistolę decretales & multa alia opera.

Clodoueus primus ducum Francorum fit Christianus, & baptisatur a S. Remigio Rhemenfi archiepiscopo, qui ei Ludouici nomẽ remposuit. Gregor. Turon. lib. 2. cap. 30. & 31. Emil. lib. 1. Quicquid Galliarum a Rheno ad Ligerim sub iure erat Romanorum ad ius Francorum transfert. Sigeb.

Delatum fuit oleum castius per columbam super Clodoueam regem primum Christianum inter reges Francorum, quo rex præfatus a B. Remigio fuit inunctus, & inunguntur posteri signis & portentis & varijs curationibus in eis ex vnctione prædicta apparentibus. D. Thomas lib. 2. de Regimine principum cap. vlt. significat autem strumarum curationem. Delati illius vasis chrismate pleni per columbam meminere Henricus Erphordienfis & Annonius de gestis Frãci. lib. 1. cap. 16. Diuinæ gratiæ & odoris in templo collocati & Balsami Greg. Turon. lib. 2. cap. 31. Cum superiores duntaxat Ducis titulo insignentur, hic primus propter sacrum oleum sibi & posteris regum meruit.

Prima Christianorum pugna contra infideles Vuisigothos, qui Engolisimam & Burdegalam tenebant, & Tholosam pro regia, feliciter confecta per Clodoucum. Sabel. lib. 1. Ennead. 8. ita gens Francica prima omnium pro religione signa cum Christi hostibus contulit. Emil. lib. 2.

Gotthis Arianis ex Aquitania pulsus Frãci Catholicis successerunt. Iuo in Chronica.

Burdenellus Tyrannidem vsurpat, eius Hispaniæ partis, quæ Romanis parebat. A Gotthis captus & Tholosæ tauro æneo impositus crematus est. Vafius.

Anastasius de Magia & Manichea hæresi suspectus, consecutus Imperium multas alias hereses amplectitur & Catholicos persequitur. Zon. Niceph. & Euagrius. Hinc turba heresiarcharum Seuerus, Xenaias &c.

Xenaias siue Philoxenus Hierapoleos episcopus Eutychnianus, primus euomuit Christi & Sanctorum Imagines venerandas non esse. Niceph. 16. cap. 27. & Cedrenus.

Remigius & Patricius Sueffionensis Episcopus fratres, Vedastus Atrebatensis Episcopus, Auitus Viennensis, qui Gallias ab Arriana hæresi defendit, Epiphanius Ticinensis, Fulgentius Rupensis Episcopi. Idacius, qui Chronica suã a primo Theodosij consulatu siue a Ioann. Chryfostomo vsque ad an. 490. perduxit. Sigeb. in Chron. Cassiodorus monachus ex senatore circa finem Imperij Anastasij. Pomerius. Gennadius Massiliensis. Hefychius Milefus.

Immireni Persiæ populi olim Iudæi, postea vero gentiles sub Anastasio Imp. petito Episcopo sunt Christiani. Theodoros lectõr lib. 2. Niceph. 16. 37.

Alamundarus Saracenorum princeps cum populo suo baptizatur. Paul. Diac. 15. Zonar. 10. 3.

Sabbas & Theodosius abbates in palestina florent. Niceph.

in eorum monachos Seuerus hærefiarcha crudeliter sæuit. *Tom. 2. concil. ex libello ab eis scripto*: Sed Iustino seniori pœnas dedit. *Euag. lib. 4. cap. 4.*

Cabades Perfarum rex imitatione Anastasij Christianos persequitur. *Niceph. lib. 16. cap. 3.* & Thrasimundus Vandalorum in Africa. *Regio lib. Diac. lib. 15.* Et Theodo Boiorum princeps, qui Ratisbonæ & in vicinis regionibus Herculis & Ethnicorum superstitiones erexit, an. domini 508. *Auenti. lib. 3. annalium Boiorum.*

Hic multa Talfridus & Balæus vanissimè de suis Britannis confingunt, vt regni cuiusdam noui iaciant fundamenta, quod antiquitate & nobilitate cum Francico & Hispanico certer, imò superet.

Arcturum magnum, qui nunquam extitit, vt ex Beda potest intelligi, tempore Clodouei profligasse Saxones, mirabiliora gessisse per totum ferè orbem, quàm Alex. Mag. Christianum fuisse &c.

Eius tempore vigiussè Thelesinum Helium ex Bardorum genere, philosophum, Mathematicum, primum poëtarum suorum. Huius auditorem fuisse Merlinum siue Melkinum ex patre incubo Vatem, & astrologum, qui cometarum effectus, & planetarum motus monstrabat. Anglicas & Gallicas regiones peragrabat. De regni Anglici & religionis mutatione sub finè mudi vêtura prædicebat. *Naucl. vol. 2. gener. 17.* hæc & alia mendacia refellit in proemio rerû Anglicarum Guillelmus Nembrigenfis & quidem Anglus.

* Hunc aliqui recensent inter hæreticos propter communionem Acacij & Photini. Atqui Anastasium Imper. excommunicauit propter Acacium & Eutylianistas. *Plati. Symmachus in Apolog.* Vnde & ad Symmachum successorem Orientalis Ecclesia scripsit, vt illos ab illa excommunicatione absolueret.

Scriptit ad Anastasium Augustum.

Ferrandus Diaconus Carthaginensis, Alcimus, Auitus Viennensis episcopus, varia, etiam contra hæreticos profa & versu emittunt. *Ado. Genad.*

Gens Bulgarorû ignota in Illyriam & Thraciam impressionem facit, Romanos fundit ad vnum ferè omnes, & ibi sedes locat. *Zon. tom. 3.*

Heruli demigrat in Italiam & ab Anastasio imp. benigne admittuntur. *Procop. lib. 2. bell. Goth.*

Proclus philosophus specula vistoria caua ex ære fabricat, ad arcendos de muro Constantinopolitano hostes. *Zonar. in Anast.* ab his speculis radij solis accenti vicinas naues Vitaliani, Archimedis exemplo, incenderunt.

* Annua subsidia, vestes & pecunias præbet Eugenio Carthaginensi & 220. episcopis, quos in Sardiniam relegarat Trasimundus Vandalorum rex. *Diacon. in Anast. lib. 15. Guil. Nangiac.*

Manichæorum, quos vrbe in exilium expulerat, libros & Simulachra in vestibulo Constantinianæ Basilicæ publicè igni tradit. *Sabell. lib. 2. Ennead. 8. Platina.*

Innumeras basilicas cõstruxit vel reparauit, eas multo auro & argento dotans. Apologeticum conscripsit.

Egeppus Theologus alius ab historico, S. Seuerinus Treuerensis, S. Elenutherus Tornacensis Episcopi. Boetius mathematicus, philosophus & poëta, Chiterini musici instrumenti inuentor. *Suple. Chron.* Symmachus exconsul, Patricius Romanus eius focer, Martyres. Quintianus Rutenensis

Anni Christi.	Anni mundi.	52
498	4586	* S. Anastasius 2. Romanus an. 1.
500	4588	mens. 10. dies 24. Vacat sedes dies 4. Patriarchis Alexandria Ioanne secundo. Antiochie Palladio. Hierosolymis Elia Constantinopoli Macedonio secundo. Principibus. Anastasio Imp. Claude Persarum. Theoderico siue Dietericho Ostrogottorum ac Ital. re. Clodoueo Franc. reg. Alarico. Hisp. An. Dom. D.
		S E X T I M S E C V L V M.
500	4588	53 a S. Symmachus Sardus an. 15.
515	4603	mens. 6. dies 22. Vacat sedes dies 7. Patriarchis Alexandria Ioanne secundo. deinde Ioanne 3. an. 11. Antiochie Flauiano 2 an. 13. deinde Seuero Hærefiarcha an. 6. mens. 1. Hierosolymis Elia, deinde Ioanne 3. an. 13. Constantinopoli Macedonio secundo, deinde Timotheo. Theopaschita an. 7. Principibus. Eisdem Imperantibus & regnantibus. Hispania Alarico & per ordinem Sisalitto an. 4. Theoderico 2. an. 15.

54
Anni Christi. Schisma 4. LAURENTIVS in schismate contra Symmachum Papam designatur: sed Symmachus in concilio Rauennati presente Theoderico confirmatur. *Diac. in Anast. lib. 16. Blod. 3. dec. 1. Platin. Greg. dial. 4. cap. 40. vbi de Paschasio Diacon. loquitur.*

CONCIL. Rauennense.

Ilerdense, episc. 8. in Hispania.

Valentinam episc. 6 in Hisp.

Romanum episc. 122. lib. Concil.

Alia 5. Concilia Roma celebrata. *Lib. concil.*

54
55 b S. Hormisda Frusiuonius Campanus, an. 9. dies 18.

524 Vacat sedes dies 6. Patriarchis.

Alexandria Ioanne tertio, mox Dioscoro 2. ann. 7. Timotheo 4. an. 17.

Antiochie, Paulo 2. ann. 3. Euphrasio an. 6.

Hierosolymis Ioanne tertio. Constantinopoli Timotheo Theopaschita, deinde Ioanne 2. an. 2. Epiphano an. 14.

Principibus.

Anastasio, & post eum, Iustino Seniore an. 9. Ori. Imp.

Cabade Persarum an. 16.

Theoderico Italia & Hispania Nepotis loco reg.

Clodoueo & postea Childerico an. 45. (alij Childerico) Franc. Reg.

Anni mundi. nensis Episcopus, Ioan. Maxentius Pictaueus Abbas, *Sigeb. Trith. Procop. lib. 1. Paschasius Diaconus libros de S. Spiritu scribit. Greg. 4. Dialog. cap. 40. Fulgentius Hispalensis Episcopus. Diac. lib. 17. Paul. Aegineta. Trith. Clodoueus Franc. Rex à Rheno ad Sequanos vsque regnum dilatat. Guilel. de Nangiac. & paulo post vsque ad Ligerim, Burgundiam sibi reddens tributariam. Sigeb. Amil. lib. 1. Blond. lib. 3. dec. 1. Lutetiam Parisiorum sedem regni constituit suauis Clotildæ vxoris. Turon. l. 2. cap. 38. Plati. & Chron. Francorum.*

Pictaui bellum intulit, qua ibi Ariana hæresis vigeat, eaque occasione suum regnum dilatauit. *Turo. lib. 2. c. 37.*

In eius Decimum quintum Christi quingentesimus incidit.

Sub an. 508. Alla primus Noxthumbriæ rex in Deira Angliæ.

Cabades rex opera vxoris è vinculis ereptus Hunnorum auxilio, regno Persarum restituitur. Mox Armeniam diripuit, Amidam Mesopotamiæ cepit. Sed eam biennio post Anastasius recepit, & in 7. annos cum Persis inducias fecit. *Agath. Procop.*

Theodericus urbem reedificauit, victis Bulgaribus Sirmium recepit. Pannoniam & Noricum regno suo adiunxit. *Blond. Vandaliam Francis, qui eam Vuestgottis ademerant, eripuit. Procop. lib. 1. de bello Goth.*

Allarico Vuisigottorû Rege vita cum vniuerso regno, cuius regia erat Tholosa, expoliato, & Apollinare Aruernorum præfesto in campis Voglatensibus caeso, Francicum regnum ad Pyreneos vsque montes extendit, & à Ligeri ad Rhodanum fluuium, qui erat limes regni Vuisigothici. *Sigeb. & Guilel. Nangiacus.* Inde Anastasius Imp. titulum & insignia consulatus ac patriciatus ei contulit, quod Gothos seu Vuisigottos Arianos ab vtraque Aquitania expulisset. *Turon. ibidem. Amil. lib. 1. Sigeb. in Chron.*

Hoc bello vouit Lutetiæ templum SS. Apostolis Petro & Paulo, quod nunc S. Genouezæ. *Paulus & Amil. Turon. lib. 2. cap. 37.* Carcaffonem obsedit, in qua erat Salomonis pretiosissima supellex, è Hierosolymis à Romanis quondam aduecta. Sed aduentante Theoderico Ostrog. in Italia Reg. obsidionem soluit. *Procop. lib. 1. belli. Goth.*

Theodericus contra eum octoginta armatorum millia mittens, Francorum 20. millia occidit, Prouincia sibi subacta & Vuestgottis reddita. *Vasens in Chron. Hispan.*

Anno 505. absolutus est à Mar filio & discipulis Rab Ase Talmud Babylonicus. Nempe ea pars, quam appellant Ghemara, 100. circiter annis post Talmud Hierosolymitanum, post Misna priorem partem an. 317. post puncta annis. 29.

Hanc editionem antecesserunt auctores Midras hoth, Mecilta &c. sunt consecuti Geonim, ij scilicet, qui Talmud illustrarunt, q. Iuris professores, & interpretes. *Matemonim in pref.*

b *A Manicheis urbem purgat palam eorum combustis codicibus. *Diacon. lib. 14.*

Reliquit multas epistolas decretales. 1. *Tom Conc.* Fortunatus Catinensis, Euodius Ticinensis episcopi profa & versu Theologica multa scribunt.

Adhæc vsque tempora Acatianos & Arianos templa & publicos conuentus habentes, Iustinus pius Imp. exterminauit. *Dia. lib. 17.* sicut Eutychianos & Nestorianos. *Amil. lib. 1. Blond. lib. 3. dec. 1.*

Quatuor filij Clodouci regnum inter se diuidunt. Lotharius seu Clotarius sedem regni sui habuit apud Sueffionem, Theodoricus ex concubina fil. Methis, Clodomirus Aureliæ, Childebertus Lutetiæ Parisiorum. *Sigeb. in Chron.*
Pacem cum Amalarico Alarici fil. firmant data illi in vxorem sorore Clotilde, Tholofatumque præfectura reddita. *P. Amylius.*

In Alexandria multi vtriusque sexus dæmoniaci quasi canes latrabant. *Sigeb.*

Alaricus 2. Hispaniæ & Aquitanæ Rex Amalasintham Theodorici regis Italicæ filiam in vxore duxit. Huic, vt supra dictum est, perempto in agro Volgodensi Clodoueus ademit, quidquid Galliarum Gotthi possidebant, cum hætenus reges Gotthorum in Narbona & Tholosa Gallicæ ciuitatibus sedes tenuissent. Theodoricus focer Vasconiam recepit & pro Almarico Alarici filio, donec adolefceret, gubernauit. *Tarapha de regibus Hisp.*

Amalasintha ita Græcis & Latinis literis imbuta, vt cum quouis docto disputaret. Linguas barbarorum callens, sine interprete his omnibus loquebatur. *Idem.*

Almaricus Totillam Clodouei regis filiam duxit, qua Arianismum detrectante, proindeque indignè habita bellum inter Childebertum Francum & Almaricum exarsit, in quo Almar. interficitur. *Idem.*

Cabades Pers. rex Christianos persequitur. *Niceph. Manicheos* in regno suo trucidat. *Diac. lib. 15. rerum. Rom.* Pacem cum Iustino facit. *Ibid.*

Childericus Honorici ex Valentiniani 3. Imp. filia filius Vadalorum rex quintus an. 7. mens. 4. in Africa à matre fide recta imbutus Catholicos ab exilio reuocat. Ecclesias sacerdotibus restituit. *Isido.* post annum 74. hæreticæ profanationis. *Beda.*

c Reliquit duas epistolas.

Iustinus primus omnium Imperatorum coronatur à Roma. Pontifice. *Blondli. 3. dec. 1.* Hunc alij Iustinianum maioram appellant. Ad reges Francorum scripsit de bello, quod Ostgotis regibus, qui Theodorico successerant, religionis nomine indixerat. quarto mense ante mortem imperatoris creat Iustinianum fororis suæ filium.

Hunc PP. quod à Iustino honorificè susceptus esset, vel quod Arianis templa nollet concedere, Theodoricus carceris afflictione peremit. *Diac. lib. 17.* qui 98. die post subita morte obiit.

Ferreolus Vicensis episcopus scribit. *Turon lib. 6. c. 8.*

Herminfredus Thuringorum rex à Clotario & Theodoro Francorum regg. victus, cuius neptis Radegunda Clotario nupsit. *Turon. lib. 3. hist. c. 4.*

Ad Africanas ecclesias episcopos 220. è Sardinia reuocat Childericus Vandalorum rex Arianus annitente Iustino seniore, postquam ecclesiæ illic an. 74. ab Arianis fuissent vexatæ. *Diac. lib. 14.*

Childericus Vād. rex ob reuocatos ab exilio episcopos interficitur & Gillimere duce in Orthodoxos excitatur persecutio, in qua eorum linguæ radicitus excinduntur. Nec tamen desierunt loqui. *Greg. lib. 3. Dial. c. 32. Iustinian. ipse lib. 1. cod. de off. pref. prat.*

Iudeus quidam Homerita, qui se Moïsi filium esse gloriabatur, in Negra scælicis Arabiæ vrbe interfecto Aretha vrbis episcopo in Christianos sœuijt *Niceph. lib. 7. c. 6.*

S. Brigida, siue Brigita, siue Pyrgita virgo scotica, S. Patritij

Anni Christi.

CONCIL. Romanum contra Eutyrianos, Seneritas & Nestorianos. Blondli. lib. 3. dec. 1.

Aurelianensē 4. Clodoueo rege. Tom. 2. concil. alyis primum.

517 *Casaraugustanam Episc. 12. lib. Conc.*

517 *Gerodensē in Hisp. episcoporum 7. 1. Tom. concil.*

516 *Taraconensē 10. episcoporum, in quo inter alia statutum, vt observatio Dominici incipiat à Sabbato. Vnde hodieque Hispani cessant die Sabbati ab omni opere sub horam vespertinam. V. a. s. è 1. Tom. conc.*

524 c S. Ioannes I. Tuscus, 4612 an. 2.

527 mens. 8. dies 28. 4615

Vacat sedes mens. 1. Patriarchis. Alexandria Timotheo quarto.

Antiochiæ Euphrasio, deinde Ephaimo an. 18.

Hierosolymis Ioanne tertio. Constantinopoli Epiphaniao.

Principibus. Fla. Anicio Iustino Imp.

Cabade Persarum.

Theodorico Ital. & Hispaniæ, quam postea reddidit Amalarico.

Childeberto cum Lotharico Franc. rege.

Anni mundi.

Anni Christi. **CONC. Ilerdensē ab 8. episc. sub Sergio illius ciuit. episcopo. 1. tom.** *Concil.*

525

525 *Eodem anno Conc. Valentinianum 6. episcopo. Ibid.*

527 *56.*
S. Felix 4. Samius, an. 4.

531 *mensēs 2. dies 13.*
Vacat sedes dies 3.

Patriarchis. Alexandria Timotheo quarto.

Antiochiæ Ephraimo.

Hierosolymis Petro tertio an. 20.

Constantinopoli Epiphaniao.

Principibus. Eisdem Imperantibus & regnantibus vsque ad Iustinianum Imp. & Alaricum Ital. reg.

Amalarico Hisp. an. 5.

CONC. Tolet. 2. episc. 8. tom. 1. Conc. sub. Amalarico rege. ca. vlt.

Anni mundi. tritij familiaris. Fuit alia à Brigitta vidua, cuius extat vaticinia & preceationes, ducissa Neritæ in regno Succorū, quæ & crexit in patria Monasteriū Vuaeæ, cuius prima abbatissa fuit D. Catharina ipsius filia. Floruit enim in Suetia & Romæ, temporibus Magni Sineech Sueciæ regis, obiitque circa an. 1363. Vtraque à Platina & Volat. vitiosè confunditur.

Duo SS. Germani, alter Parisiensis episcopus, alter Capuanus, Arator subdiaconus poeta, Pricianus grammaticus Cæsariensis apud Constantinopolim. *Diac. lib. 18. Palmer. in Chron.*

Acephalorum hæresis. *Sigeb.* hos Rusticus Diaconus elegantissimo scripto refutat.

S. Benedictus Nursinus monasterij montis Cassini Abbas, cū sorore Scholastica, miraculis & prophetiæ spiritu clarus ordinē Benedicti norū instituit. & monachos passim dispersos æmulatione D. Basilij in vnū contraxit. *Sabell. En. 8. lib. 2. Iuo in chron. Dia. lib. 19. Palmer. Greg. lib. 2. dialog. cap. 1. & 33.* obiitque an 543. vt scribit Faustus eius discipulus. Duodecim monasteria construxit. Paulo ante mortē Maurum, Faustum atque alios in Gallias mittit, vt ibi sui ordinis monasteria propagarent. *Hosiensis in Chro. Cassinensi lib. 1. c. 1.*

Ex eius discipulis. 24. extiterunt Ro. pontifices, ducenti ferè Cardinales, Archiepiscopi in diuersis ecclesijs mille sexcenti, episcopi 4000, abbates eruditione & scriptis celebres 15700. *Trithemius & Sabell. Ennead. 8. lib. 2.*

Lazi à Persis ad Romanos deficiunt & Christianam pietatem amplectuntur. *Diac. lib. 15.*

Slauī gens Scythica Histriam, primasque Veneti anguli fauces inuaserunt. Vnde postea Mauricij tempore in Boëmiam & Poloniam sunt delati. *Sabell. Ennead. 8. lib. 2.*

Histri Slauonico tumultu territi in insulam transfuerunt Caprariam, vbi Iustinopolim condiderunt. *Ibid.* Vandali ex Lybia in Italiam excurrunt. *Greg. Dial.*

Hunibaldus 18. libros de Francorū regibus per an. 926. scribit. Sex primos à Troianorum temporibus vsque ad mortem Antenoris, sex sequentes vsque ad Ferdinandum, vltimos sex ad vsque Clodouei tempora & penè per 400. annos Francorum reges ante Clodouem adducit. *Irenicus & Trithemius.* fabulosum interim scriptorem esse puto. Nā neque Francos à Troianis ortos, neque cætera gesta esse aliunde liquet.

Longobardi seu Langbaridi Pannoniam occupant expulsis Hunnis & Ostrogottis. *Diac. lib. 18. Bonfin. decad. 1.*

An. 523. Theodoricus Amalarico nepoti iam adulto Hispaniam post 15. annos reddit cum Gallia Aquitanica, atque in Italiam reuersus ob instauratam Romam & redintegratos illius muros auream statuam à Senatu meruit. *Isidor.*

Manichæi in Persia iugulantur à Cabade. *Sigeb.*

Gilimer Ilerichum Vandalorum regem quintum in vincula cum filijs conijcit & regnum Africæ inuadit. *Isid. Beda.*

Eum Iustinianus soluto bello Persicæ adortur, quod bellum Procopius duobus libris prolixè describit. Reliquit eruditissimam epistolam ad Petrum Antiochenum Episc. (vel potius Apameæ) qui addebat in Trifugio, crucifixus propter nos, quasi Trinitas fuisset crucifixa. Itē de errore Tredeitarum, qui tum incipiebat. Illa in 5. concil. Constantinop. Oecumenico est lecta & laudata.

Montanus Toletanus ex S. Alphonf. Aprugijs Pacensis Episc. qui sacras literas ita ingeniose exposuit, vt veteres præ illo non videantur exposuisse. *Isido. de viris Illust.*

prius cum videret non flecti rationibus, Christiana audacia in hæc verba prorupit: ego ad Iustinianum Imperatorem Christianis venire desideravi, sed Diocletianum inveni. *Diac. li. 17.*

Eum Agathonem appellat Niceph. lib. 17. cap. 25. & 26. Alibi Agathonem Agapeti successorem facit. *lib. eod. cap. 9.* Tribonianus cum alijs Iustiniani mandato, ex immensa legum multitudine, quæ in librorum duo millia, & versuum treces centena millia excreuerat, 50. libros Pandectarum seu Digestorum per titulos ordine digessit. *Proem. Digest. & Proc. lib. 1.*

Non tantum Pandectarum, sed & Institutionum præcipuus fuit architectus. Omnis religionis contemptor. Qui & persuasit Iustiniano ipsum non moriturum, sed cum carne in cælum assumptum iri. *Suidas.*

Narses ob beneficia à Venetis accepta in eorum vrbe D. Theodorico martyri delubrum, vbi nunc est S. Marci templum, & ibidem aliam ecclesiam in honorem S. Mennæ & Geminiani ex Gotthorum manubijs posuit. *Supl. Chronic. lib. 9.*

Gotthi duos sacerdotes Arianos ad Chosroë Medorum regem mittunt, vt eum contra Iust. imperat. impellant. *Procop. lib. 2. de bell. Gotthorum.*

* Sylueriû Antonina Bellisarij vxor ficto crimine, quod Romam Gotthis prodere voluisset, in Pontiam insulam deportari curauit. Vera causa erat quod Theodora Imp. vxor hæreticum Anthemium Const. ab Agapeto depositum non reuocari doleret. *Diac. lib. 16.*

Chosroë Persa Ciliciam & Syriam grauissimè ob Christianismum affligit. *Proc. lib. 2. bell. Pers.* cepit anno quinto Iustiniani regnare. Cum eo pacem in 110. annos fecit. At post aliquot annos fide fracta Ciliciam, Syriamque inuasit; Antiochiam cepit. *Procop.*

Sub hoc Neapolis capitur & Bellisarius Romæ præficiuntur.

Damasius Stoicus & Simplicius Platonius & Peripateticus Phryx sub Iustiniano florent. *Suidas in Damascio.*

Theodatus Theoderici Ostrogott. regis armiger pietatis oblitus, Amalafuentâ, cui debebat regnum, in balneo strangulari facit. Male confunditur à Iornande cum Theodio Gotthorum in Hispania & Aquitania rege. *Vasius,* g Factione Theodoræ Augustæ Eutychi Arianisq; aduersans flagris Constantinopoli expirauit. Vel iuxta Blondum lib. 7. dira ab Imp. propter Theodoram Augustam vrgètem Anthemij reuocationem passus, in exilium actus est.

Reliquit epistolam contra Priscillianistas & alios hæret. Iornandes siue Iordanus Gotthorum episcop. & historicus ex vltima vetustate originem, migrationes, familias regum & bella precipua gentis suæ vsque ad annum 550. explicauit, siue vsque ad Iustiniani an. 25.

Procopius Cæsar. historiam annorum 142. pertexuit vsque ad an. Christi 554. à quo Agathias eodem tempore suam historiam deduxit ad an. 566.

S. Mauritius obiit in Dalmatia. *Sabel.*

Sub an. 537. Rupertus Francorum episcopus Boios siue Bauaros cum Theodone, Vlone, Theodoualda regulis ad Christum perduxit. *Auentinus lib. 3. Annalium Boiorum.*

Childebertum Francorum regem Theodelinda regina. Longobard. ad pia multa hortatur. *Diac. lib. 4. c. 2. de Long.* Theodericus nostros Aruernos Childeberti clientes bello vexat. *Turo. lib. 3. c. 12.*

Iustinianus

Annus Christi. **CONCIL. Constantinopolit. an. 1. & 2. Provinciale aduersus Antimum Const. Severum Anthioch. Petrum Apamensem, & Zooram M enac. Syrum Niceph. lib. 17. c. 9.**

Annus mundi. **CONCIL. Hierosolymitanum 2. de quo actio 1. Constantinopol. 2.**

60

536 * **M. SYLVERIVS** 4624
(Palmer. Liberius 2.) Cæpanus doctissimus. an. 1. mens. 5. dies 12. 4625

Vacat sedes dies 6.

Patriarchis.

Alexandria Timotheo

quarto.

Antiochia Euphraimo.

Hierosolymis Petro tertio.

Constantinopoli Mena.

Principibus.

Eisdem Imp. & regnant.

536 Concil. Bracarense. Chro. reg. Alphonse.

61

537 g M. Vigili' Rom. an. 18. 4625
mens. 6. dies 26.

Vacat sedes mens. 3. di. 5. 4626

Patriarchis.

Alexandria Timotheo

quarto deinde Galanico an.

1. Paulo mens. 4. Zoilo. an. 7.

Apollinari an. 19.

Antiochia Euphraimo, de-

inde Domnio an. 14.

Hierosolymis Petro tertio,

deinde Macario 2. an. 31.

Constantinopoli Mena,

deinde Eutychio an. 13.

Principibus.

Eisdem Imp. & regg. vsque

ad Bittigem, Tendibaldû,

Totilam, siue Badiullâ, ex

ordine successionis Gottho-

rum & Italia Regem.

Annus Christi. **Cozroe Persarum. Theodio Hisp. deinde Theodisco an. 1. Aquila an. 5. Attanagildo an. 14.**

552 **QVINTVM** Generale concilium Constantinopolitanum 2. Episcop. 165 presidente Vigilio vna cū Eutychio & Apollinari Patriarcha ait Zonaras (nam Euagrius lib. 4. cap. 38. putat abfuisse) contra Antemium Constant. & Theodorum M opfessibnū hæreticos negates D. Virginem esse Deiparam, & ad confirmandas 4. Generales Synodos, cōtra etiam Origenem Didymum & Euag. Platin. & lib. Con. **CONCIL. Antiochenum contra Petrum, Severum, & Anthemium hæret. L. Con.**

Aurelianense 2. & 3. aut iuxta alios 5. & 6. tempore Childeberti regis. Aruernensi rege Theodoberto.

62

555 h S. Pelagius I. Roman. 4643
an. 6.

562 mens. 10. dies 28. 4643
Vacat sedes mens. 3. di. 26.

Patriarchis

Alexandria Apollinari.

Antiochia Domnio, deinde

Anastasio an. 12.

Hierosolymis Macario se-

cundo.

Constantinopoli Eutychio.

Principibus.

Iustiniano Imp.

Cozroe Persarum.

Totila, Tega, siue Teia Ital.

Regib. & Narsete, eo inter-

fecto & subactis Gotthis,

Proconsule in Italia,

Childeberto cū Lothario,

postea solo Lothario an. 5.

Franc. Regibus.

Attanagildo Hispan.

Annus mundi. Iustinianus partem Gallie concessit Germanis. *Procop. lib. 3.*
Gotthi duce Totila Roman captiunt, Lucanos, Campanos, Siculos & Brutios subigunt. Ciues captiuos in Campaniam abducunt. Ita tum vrbs plusquam diebus 40. deserta mansit. *Procop. lib. 3. Diac. lib. 17. Palmer. in Chron. Cru-* delitatem erga Catholicos narrat Greg. lib. 2. dial. c. 3. & lib. 3. c. 13.

4640 Vrbem solo æquant & incendunt, omnium ciuium multitudinem per alia oppida dispergunt, ne quis extremis patriæ cineribus dare posset lachrimas. Ita intra annos 142. multos iudiciorum Dei casus Domitrix illa humani generis atque omnium gentium Roma sustinuit, vt ad manus Ecclesie, cuius debuit esse caput, serio laberetur, in eumque vsum à fundamentis restauraretur. Nam postquam Alarici ductu Roma sæculo Hieronymi & Aug. direpta esset, mox à Vandalis post an. 44. vastata est, deinde post 22. ab Odoacro & Herulis, rursum post 14. à Theoderico & Ostgottis, præterea post 50. à Belisario capta, tandem in hanc miserâ conditionem per Totilam & Gotthorum reliquias venit post annos duodecim.

Theodiscus Hisp. cum mulieres suæ libidini minimè consentientes occidi fecisset, apud Hispalim orta seditione, obruncatus est. *Ritius.*

Agila Hisp. ad Cordubam à Romanis occupatam exsus est, filio trucidato, magna que suorum strage *Ritius.*

Athanagildus eius successor Brunichildam filiam Sigiberto Mediomatricum in Francia regi elocat. *Ritius.* Romanorum & Græc. Auxilia, quæ ad deturbandum regno Agilam à Iustiniano Imp. poposcerat, submouere postea Hispania non potuit, quin aduersus eos varijs postea casibus conflixit. *Isido.*

4643 Fidem Catholicam occultè coluit, Catholicos omni fauore amplexus. *Luc. Tudenfis.*

Sub an. 542. qui vrbs conditæ erat 1292. vltimus consul. creatus est Basilus, qui eum magistratum administravit an. 18. Hinc. Cofs. finis.

Sub an. 550. Lechus & Cechus fratres Polonis atque Boemis (qui etiam Cechi lingua Slaunonica vocantur) principes præfuerunt. Inde sumitur initium rerum Polonicarum. *Cromer. & Herburt. in Chron. Polon.*

Tanta fames per vniuersum orbem maximè apud Liguriam & Italiam, vt matres cogercntur vesci carnibus filiorum. *Diac. lib. 17. Procop. lib. 3.*

Acta Concilij quinti Constant. Oecumenici nō fuerunt publicata, fortasse propter Iustinianum, qui Eutychanis fauebat. Vnde nec extant Græcè inter impressas Synodos.

Iustinianus Valentinus, Iustus Vrgellitanus, Nebridius Agragenfis & Elpidius episcopi fratres scriptis clarè. *Isido, de viris Illust. c. 20. & 21. Trithem. Honor. Augustod. de script. Ecclest.*

An. 542. Childebertus eiusque frater Clotharius & tres alij Francorum Reges CæsarAugustam desicere ab hæresi Ariana cogunt, plurimasque vrbes in Hispania expugnant. Præda onustis redeunt. Tunicam Vincetij Martyris exportant, eique ædem suburbanam ædificant, quæ nunc D. Germani à Prato dicitur. *Vasius, annales Francici.*

h Ferrus instituisse septem horas Canonicas. *Polyd. lib. 6. de Inmento. rer. c. 2. Quod de commendatione interpre-* tandum;

tandum est. Nam hic septenarius horariorum precum iam inuenerat, ex Athanasio de Virginit. Hierony. ad Demetriadem, ad Lætiam, & in 6. Daniel. Basilio in quæst. fufius explicatis interrog. 37. D. Benedicto ca. 16. Regule &c.

Ab Euagrio omittitur.

S. Medardus Nouionensis, & Gildardus Rhotomagensis Episcopi & fratres eodem die nati, pontifices consecrati, & mortui an. 556. *Guilol. Nangiaco & Siegb. in Chron.* Medardus S. Radegundam uxorem Lotharij, assensu viri, in monialem consecrauit. *Pert. de Natal.*

Nicetius episcopus Treuerensis Nestorij & Eutyichis hæresim scriptis oppugnat.

Phreulphus historicus ab orbe condito ad annum Chri. 560. Chronica digerit. Fortunatus poëta, & Episcopus Pictauiensis. *Trieth. Plat. Siegb. Hermolaus gramaticus. Suid.*

Theodolus poëta. *Henricus Erphora. cap. 51. de Iustiano.* Datus episcopus Mediolanensis scribit historiam de obfisione vrbis a Vitigete facta. *Diac. lib. 16.* Fœcundus Harmianensis episcopus, contra Eutyichianos. *Isid. de vir. Illust. cap. 19. & 24.*

Erulincolæ Istri, fidem Christi suscipiunt accepta ob id pecunia à Iustiano. *Enag. lib. 4. cap. 20.*

An. 555. Gotthorum regnum, nomen & imperium Teia R. interfecto in Italia deletur, 70. anno, ex quo eam occupauerant, per Narsetem, qui postea in odium Augustæ Longobardos gentem Germanicam in Italiam vocauit, quam inter Alpes & Apenninum tenuerunt 204. annis. primus eorum rex fuit Alboinus. *Procop. lib. 3. Emil. li. 1. Plati. in Adrian.*

Narsetes Persamenus 16. an. Italiam rexit & ex magnis calamitatibus eam recreauit. Longinû successorem habuit factione Iustini & Augustæ. Longobardos, vt se vicisceretur, Italiam infudit. Priuatus vixit Neapoli, donec illic moreretur.

Initium Exarchorum & initium regum Longobardorum in idem tempus incidit. i. in 2. an. Iustini. Ex quo miser Italiam status, vtrique se mutuo oppugnantibus.

Dracontius Hexaæmerô componit. *Isid. Arator subdiaconus R. E. acta versibus reddit.*

Tosilas à Visigothis indignatis Vitigem regem suum sese & Rauennam Bellisario dedisse & ad Iustinianum triumphali spectaculo ductum esse, post Teudebaldum, deinde Atharicum, rex nominatus Italiam recepit, tandè que Romanorum familijs in Campaniæ oppida relegatis, ita tamen vt Pelagio Pontifici pro salute pub. deprecanti obedierit, & in moenia tantum sit grassatus, his precipue parcens, qui in templa confugissent. Tandem in Vmbria à Narsete Eunuchus cæsus est, postquam 11. annos regnasset. *Iouinus lib. 1. vir. Illust.*

Armenij iterum fidem Christi publicè suscipiunt. *Siegb. in Chron. & Plati. Legatos ad Iustinianum mittunt, vt Romanorum imperio subijcerentur & libere Deum colerent. Enag. lib. 5. cap. 7.*

Iudæi & Samaritæ in Palestina ecclesias incendunt & obuios quosque Christianos interficiunt. *Diac. lib. 16. cap. 1.* Sed Iustiano, misso Adamantio, militum præfecto pœnas dat. *Agath. lib. 5.*

i. Narseti Eunuchus amicissimus. Cui & consulatum impetrauit. Extat eius epistola ad vniuersos Galliarum & Germaniæ episcopos, in qua damnat Chorescopos.

Contra Macariû Hierosolymitanû per Schisma sedit Eustachius

Anni Christi.

CONCIL. Turonense 2. To. 2. Conc.

Aurelianense 4. & 5. vel 7. & 8.

Parisiense 1. & 2. Lib. Concil.

63

i. S. Ioannes 3. Romanus. Cognom. Catilina (ait Euagr.) an. 12. mens. 11. dies 26.

Vacat sedes mēf. 10. di. 3.

Patriarchis.

Alexandria Appollinari, deinde Ioanne 4. an. 9.

Antiochia Anastasio, deinde Gregorio an 23.

Hierosolymis Macario 2. Constantinopoli Eutychio.

deinde Ioanne 3. an. 11.

Principibus.

Iustiano 2. siue Iustino 2. Iunior an. 11. Pelagiano Imp.

Cozroe, deinde Hormisdas Persarum.

Anni mundi.

Anni Christi.

Alboino Clepbe Longobardorum & Ital. reg.

Heriberto an. 9. cum fratribus & postea solo Hilperico an. 14. Franc. Reg.

Attanagildo Hispan. mox Luiba ann. 1. Leouigildo an. 17.

564

Breucarense 2. presidente s. Martini Dumienf. Isid.

Lucense sub Theodomiro rege Sueuorum in Gallicia recens conuerso. Vasais.

64.

576

* S. Benedictus I. (Bonosus Euagrio) Roman. an. 4. mens. 1. dies 28.

580

Vacat mens. 2. dies 10.

Patriarchis.

Alexandria Ioanne 4. deinde Eulogio an. 27.

Antiochia Gregorio.

Hierosolymis Macario secundo, deinde Ioanne 4. an. 16.

Constantinopoli Eutychio iterum an. 4.

Anni mundi.

stachius an. 18. An. 562. in Gallia Gotthica mons Rhodano imminens, per multo dies tauri mugitum edens ab alio monte contiguo diuellitur, domibus, Ecclesijs, hominibus ac iumentis subrutis. *Siegb.*

Narsetes Bultinum & Leutharem fratres Francorum principes Italiam appetentes perdidit. Ita Francorum & Gotthorum domitor Italiam multis malis tandiu festam recreauit, nisi quod post eius mortem Longobardi Alboino rege, quem sub vitæ finem ab imperatore & Sophia Auguita legus è Pannonia accersuerat, rursus eam inuaserunt. *Iouinus i. 1. viro Illust.*

Longinus Græcus primus Italiam Exarchus constituit Rauennæ ab imperatore. *Blond. deca. 1. lib. 8.* Nam non assentior Palmerio scribenti id sub Gregorio accidisse, & Patricium Romanum primum talem magistratum suscepisse. Durauit illa dignitas annis 164 siue vt alij volunt 114. Eius erat confirmare electionem Roma. Pontifi.

Multas clades tum Italia perpeffa est, irumpentibus in eam barbaris. *Plat.*

Lothario Franc. Rege mortuo filij regnum diuidunt, Hilpericus Sueffioni sedem regni habuit, Heribertus Lutetiae, Guntrannus Aureliæ, Siegbertus Metis. *Siegb.* Maglorius Dolentis archiepiscopus sanctus vir in Britannia. S. Amadus nascitur an. 571. Mer. Caledonius: S. Leonardus. S. Goar. *Siegb. Volater. Ab. V. sparg.*

An. 565. Monothelitæ emergunt.

Franci & Hispani de Paschate celebrando dissentiunt, Hispanis 12. Calend. April. Francis 14. Calend. Maij Pascha celebrantibus. *Siegb.*

Photinus Bellisarij priuignus ecclesias Aegypti, hæresi imbut. *Diac. lib. 16.*

Cozroe Persa Armeniarum ecclesias vexat. *Euag. lib. 5. cap. 7 & seqq.*

Alboinus Longobard. rex voto Christianos in Italia & Sicilia interimit. *Turon. lib. 4. cap. 41. Diacon. lib. 2. cap. 12.* Ipse paulo post miserè interficitur. *Ibid. cap. 14 & 15.*

Eloësbaas Aethiopum rex Iustino Imp. comitante Dunaan Pseudo-Moysen crudeli tyrannide Christianos Negrae Arabiæ opprimentem extinxit. *Niceph. lib. 16. c. 6.*

An. 563. Theodimiras in Gallicia Sueuorum rex ex Ariana hæresi primus ad Catholicam conuertitur. *S. Isidorus.*

* Huius temporibus gens Longobardorum totam Italiam inuasit simulque fames tanta, vt militum magna pars se eis dedere coacta sit. In his calamitatibus Benedictus moritur.

Epistolam reliquit ad David Beticæ episc. mysterijs plenam de Trinitatis vnitatem.

Gildas Badonius cog. sapiens sub an. 580. de excidio Britanniarum patriæ suæ scribit. Proprius Gentis Britannicæ historiographus de Britannis scripsit, quod nec in bello fortes fuerint, nec in pace fideles. *Beda.* docet totam insulam in varia regna fuisse distributam, quorum regulos nominat Constantinum quendam, Aurelium Conanum, Vortiporium, Cuneglosum, Maglocorum, &c. quos de ritu gentis suas ditunculas paricidijs, adulterijs, scortationibus repleuisse, & rem Christianam parum curasse conqueritur.

Post hunc ante Bedam Heluodugus & quidam Anonymus historici illius gentis nominantur.

Heribertum Parisiorum regem, filium Lotharij ob inlustum

Y flum

stum diuortium & incestas cum duabus sororibus nuptias Germanus Parisiensis episcopus excommunicauit. Ita ille iusto Dei iudicio percussus mortem breui obiit. *Rhegino li. 1. Guntrannus rex per triduum in Paschate elemosynas distribuit. Turon. lib. 9. cap. 22.*

Præcepta Iustini ad Tyberium quouis digna principe apud Euagri *lib. 5. cap. 13. Niceph. lib. 17. cap. 40.*

Tyberius Mauritium aduersus Persas mittit. Ei post receptam Mesoporamiam victorique Persas Constantinam Iustini filiam uxorem dat.

Anno Tyberij Imp. secundo ex Aruernensium (.i. Claramontanorum in Aruernia) Iudæorum Synagoga ab episcopo Auito, ultra quingentos conuertuntur, reliqui vrbe pulsi, Massiliam profecti sunt. *Turon. lib. 5. cap. 11. De qua conuersione D. Gregorium admonuit Fortunatus lib. 5.*

Similiter Hilpericus Franc. rex multos Iudæorum baptizari iussit. *Idem lib. 6. cap. 17.* bella gerit cum fratribus Sigeberto & Guntranno, anno secundo & tertio huius Tyberij. *Ibid. lib. 4. cap. 48.*

Cosroe primum, Christianorum insectator extremis vit diebus ad Deum conuertitur. *Euag. lib. 4. ca. 28.* Ad Circæsum proficiscitur, vt Christianorum Deum inuocaret. *lib. 6. cap. 17 & Niceph. lib. 18. cap. 22.*

Antiochiam in templum S. Sergij mittit aureas cruces duas, aliaque ex præda accepta, item discum & thuribulum & alia penitus aurea. *Euag. lib. 6. cap. 21.*

Seuerus Malacitanus contra Vincentium Cæsaraug. in hæresim Arianam lapsus scribit. *Isid. Trith.*

Leouigildus Hisp. rex reliquias Sueuorum ex Hispania eiecit rege Andeca superato, qui regnum semel in Hispania constitutum per annos 177 tenuerat. *Isid.* Hermingildum primogenitum, quod ab Ario ad Catholicam conuersus esset, manibus suis securi percussit. *Tarapha. Sigebert. & Emil. lib. 1. Gregor. 3. dialogo cap. 31. Beda.*

Iustiniani milites, quos Athanagildus auxilij causa euocauerat, profigat, amplificato Hispaniæ regno, in qua Gothi antea finibus cõcludebatur. *Lucas Tudens. V. as. Extinctis vndique tyrannis & occupatoribus Hispaniæ. V. asus.* Partem Vasconiæ occupat & Victoriam ciuitatem condit. *Inem.*

Primus ærarium de rapinis Ecclesiæ ac ciuium locupletauit. Primus folio ac purpura regali vsus est, cum ante ipsum Gotthorum reges & confessum & vestitum haberent cum alijs nobilibus communem. Leges ab Enrico latas emendauit. Sub mortem præcepit filio Recaredo, vt episcopos Catholicos ab exilio reuocaret & Leandrum coleret, vt patrem. *V. asus ex Isido. Luca Tudens & D. Grego.*

Leander Hispalensis episcopus Scueriani nouæ Cartaginæ ducis filius contra Arianos scribit, & Vuisgotthorum totam gentem per Hermingildum Leonigildi filium, deinde per Recaredum regem conuertit. *Idem & Greg. lib. 1. epist. cap. 41. & lib. 4. cap. 9.*

Martinus Dumienensis vel Mandoniensis episc. Mironem Sueuum Galliciæ regem Theomiri successorem conuertit, ei dicat librum de Christiani principis institutione. *Taraph. multa scribit. Isid. In compendium contraxit concilia Orientalia. T. o. 1. Conc.*

Donatus Monasterij Seruitani conditor, primus in Hispaniam Monasticæ professionis vsum & regulam induxit. *V. asus ex D. Alphonsi.*

Brunichildis inter alia multa in suburbano Laudunensi monaste-

Anni
Christi.

Antiochia Gregorio.
Hierosolymis Macario secundo, deinde Ioanne 4. an.
16.

Constantinopoli Eutychio
itetum. an. 4.

Principibus.
Tiberio Pio Anicio Constantino an. 7. Imp.

Cosroe Persarum, deinde
Hormisdæ reg.

Antharo Ital.

Hulperico Franc. Reg.

Leouigildo Hispania.

CONCIL. Constantinopolitana
num contra Monothelitas episc. 150.
Lib. Concil.

580

4667

Anni
Christi.

580

590

Anni
mundi.

4667

4678

65.
k S. Pelagius 2. Roman.
an. 10.
mens. 2. dies 10.

Vacat mens. 6. di. 28.

Patriarchis.
Alexandria Eulogio an. 27.
Antiochia Gregorio.
Hierosolymis Ioanne 4.
Constantinopoli Ioanne 4.
Ieiunatore an. 16.

Principibus.
Eisdem Imp. postea Mauri-
tius Imp. an. 20.
Hormisdæ Persarum, deinde
Cosroe 2.
Antharo Longobardorum
& Ital. Reg.
Lothario 2. Franc. an. 44.
Reg.
Leouigildo Hispania, deinde
Recaredo rege primo Ca-
tholico an. 15.

monasterium Sancti Vincentij construxit *Annon. li. 4. c. 1.*
k Ante hunc Euagrius post Bonosum nomen Ioannem alterum à præcedenti.

Absque Imp. auctoritate, quæ solebat interuenire, per modum approbationis, pontifex est creatus, quod Longobardis Romam obsidentibus, non liceret Constantinopolim mittere. Postea misit D. Gregorium, qui principem placauit.

Scriptit epistolam contra Ioannem Constantip. qui generale concilium conuocarat. Reliquit tres alias, *Tom. conc.*

Sub eo Ioannes, & qui ei successit Cyriacus Constantip. aduersus sedem Apostolicam insurgunt, vniuersalis episcopi sibi nomen & primum in ecclesia locum assumere conatur. Eis Pelagius, deinde Gregorius restitit, cuius in registro de hac controuersia grauillimæ sunt epistolæ li. 4. epist. 76. 78. 80. & lib. 6. epist. 168. 169. 170. Sub Bonifacio 3. res composita, vt secundum locum obtineret. *Beda de ratione temp.*

Hoc tempore primum Constantinopolitani Schisma excitarunt contra Ecclesiam. Nam Ioannes loci episcopus sibi titulum arrogabat vniuersalis Patriarchæ annuete Mauricio Imp. cui se opposuit Pelagius, deinde Gregorius multis literis hinc inde scriptis. Sed tandem cum Ioannes subita morte perijisset, dissidium istud paulatim cessauit. *Sigeb. & Simoneta.*

Euagrius Epiphaniensis prætor, historiam suam orditur, vbi definit historia Tripartita, vsque ad Iustini ætatē, id est, an. 595. tempus annorum circiter 140. complectens. *Niceph. lib. 1. cap. 1.*

Floret Michael Syngelus.

Eutychius patriarcha Const. hæresim introduxit de vere spiritualibus resurgentium corporibus, ad quem refutandum missus est à Pelagio Gregorius magnus. *Beda, Regino.*

Victor Ceminensis Ecclesiæ Africanæ historiam ab exordio mundi vsque ad primum Iustini Junioris annum pertexit. *Hono. Augustod. lib. 6.*

Andreas Hierosolymitanus Cretæ episcopus, Secundus Erinæ scribunt. Iohannes Gorthus Gerundensis episcopus, præter alia, librum Chronicorum à primo Iustini anno vsque ad primum Mauritij.

Hilpericus, siue Chilpericus Regum Francorum à subditis cæsus est suasu Fredegundæ vxoris & insidijs Lauderici maioris domus, siue comitis Palatij, quem hodie Conestabulum vocamus. *Chron. Franc.* Iusto dei iudicio. Nam hæreticus, Catholicorum hostis & Nero siue Herodes suæ gratiæ. *Turon. lib. 4. c. 47. lib. 5. cap. 44. & c. 25. lib. 6. c. 46. lege & Diac. lib. 3. c. 4.*

Sabellianus erat & cum errore doctoribus Ecclesiarum atque adeo ipsi Turonensi imperauit. Sed ijs resistentibus, veritus Catholicorum motus à prosecutione destitit. *Turo. lib. 5. c. 44.* literis nostris quatuor characteres addidit Θ, Ψ, Ζ, Π. qui quamuis Græci essent, significarent tamen oe, æ, the, Vuui. *Ibid.*

Veneta vrbs fit Francis tributaria. *Annon. lib. 3. Tur. lib. 5. cap. 26. & 29.*

Leouigildo mortuo Recaredo filius in regno successor in Toletana Synodo 62. episcoporum, Arianæ hæresi abdicata, orthodoxam fidem, cum tota gente Hispaniæ complexus est. *Turon. lib. 9. c. 15. Greg. lib. 7. epist. Ind. 2. c. 26.* Guntrannum in Gallia Narbonensi vicit. *Isid.*

Perſæ anno primo Mauritij Armeniam captiuitate epifcoporum & populorum deuafant. *Sigeb. Turo. lib. 10. c. 23.*
 Longobardorum in Italia perſecutio contra Chriſtianos. *Greg. ho. 18. lib. 2. in Ezech. Ea de cauſa D. Gregorius à Pelagio ad Mauritium mittitur. Blond. lib. 8.*
 Hæreſis Manichæorum repullulat in Aphrica *Gregor. li. 4. Epiſt. cap. 50.*
 Lupi Burdegalam ingreſſi deuorârunt canes. *Sigeb. Hinc dictus eſt vicus luporum. Per totam Galliam imbrum, ignium, terræ motuum, aquarum, grandinum, morborum, famis & bellorum inter Francorum reges, calamitates. Turo. lib. 4. cap. 33. & 34.*
 Recaredus Hiſpan. rex primus Catholicus filium Childeberti regis in vxorem duxit. Anno decimo regni in Toletima Synodo 72. epifcoporum Arianam hæreſim abdicauit, deinde à finibus Hiſpaniæ eijciendam curauit, ſuos ab ea ad fidem Catholicam traducens. *Gregor. lib. 7. epiſt. 126.*
 Leges Gothicas in compendium contraxit, Pater Patriæ ſalutatus à præceſſoribus direpta reſtituit. Eccleſias & monaſteria multa condidit, multa ſerice conuerſionis ſuæ argumenta oſtendit. Romanos multis prælijs vincit. Eorum multas vrbes ſuo regno adiicit. Gothorum imperium florentiſſimum reddit. Ab eo nulla poſtea hæreſis in Hiſpania publicè extitit. *V. aſeus.*
 Mauritius primus è Grecorum genere in imperium confirmatus eſt. *Annon. lib. 3. de geſtis Franc. c. 35.*
 Eius tempore Turcarum nomen primum in hiſtoria legitur.
 Vſque ad annum 589. Ioannes Abbas ſuum Chronicon eſt proſecutus ab anno Iuſtini Imp. primo. *Iſido.*
 Ante pontificatum Pelagij erat Apocriſarius.
 Eſſe Roman. pontificem vltimum Caluinus ſcribit in Inſtit. illis tamen Funcius etiam adnumerat Sabinianum. Credant ergo ſuperiori Eccleſiæ, ſat habeant ſequentem negligere.
 Angli Cantuarij (nam gentes Aquilonares Anglorum Mercij & Nordimbrij nondum Chriſtum audierant ſub Regibus Edelfrido & Elle. *Sigeb.*) ex idololatria ad fidem Chriſtianam conuertuntur cum ſuo Rege Chelberto, id procurante Gregorio PP. per Auguſtinum Cantuarienſem, & Melitohem ſeu Melitem Londinenſem poſtea epifcopos, & Iohannem. *Sigeb. & Gergor. lib. 5. epiſt. 7. lib. 7. epiſt. 112. & lib. 9. epiſt. 52. & 60. Annoni lib. 3. cap. 74.*
 Interea à temporibus Apoſtolorum vſque ad hunc Auguſtinum in Anglia ſeptem fuerat epifcopatus & vnus Archiepiſcopatus. *Galfidus lib. 8. cap. 4.*
 Cum religione literas & diſciplinam imbiberunt. Nam illic floruerunt vſque ad Carolum mag. qui eas ex Anglia per Bedæ diſcipulos in Gallia & Italia illuſtrauit. *Inſra.*
 Modus conuerſionis eorum & miracula illic perpetrata deſcribuntur ab ipſo Greg. lib. 7. epiſt. 30.
 Longobardos ab Arriana hæreſi conuertit. *Diac. lib. 4. de geſtis Long. cap. 1. 2. 3.*
 Cum eo Mauricius inimicitias exercuit, quod ab ipſo ob turpiſſimam auaritiã obiurgaretur. *Blond. lib. 8. Abbas Vſperg. in Mauritio.*
 Gotthi & Hiſp. magna ex parte cum ſuo rege Recharedo & Siſebuto Arrij hæreſim eiurantes. Chriſtianã fidem amplectuntur. *Platin. & Sabel. Ennead. 8. lib. 5.*
 Longobardi ſunt Chriſtiani per Gregorium. *Supl. Chron. Diuinitus Longobardorum contra Catholicos furores compreſſi ſunt. Greg. 3. dial. cap. 29.*

Anni Chriſti. Anni mundi.

CONCIL. Hiſpalerſe. 1.

Toletanum 3.

Mariſconenſe. 1. & 2. Lib. Conc. Palm.

Gradenſe. Sabel. En. 8. lib. 5. Palm.

Bremiacenſe. Tiron. lib. 5. c. 49.

66

590 I. S. Gregorius Mag. Romanus vir doctiſſimus & inuitò electus. an. 13. 4678

604 Vacat ſedes menſ. 5. di. 19. dies 10. 4683

Patriarchis

Alexandriæ Eulogio,

Antiochiæ Gregorio, deinde

Anaſtaſio iterum an. 6.

Anaſtaſio 2. an. 12.

Hieroſolymis Ioanne 4. deinde Amos an. 8. Iſaacio ſiue Iſjcio an. 8.

Constantinopoli Ioanne 4. leiunatore, deinde Cyriaco an. 10.

Rerum

Anni Chriſti. Anni mundi.

590 Principibus.

Mauritio & poſtea Phoca an. 8. Imp. 4678

Cozroe 2. Perſarum.

Agilulpho, ſiue Agone Longobardorum & Ital. Reg. Lothario Franc. Reg.

Recaredo Hiſpaniæ, deinde Luiba 2. an. 2. Viterico an. 7.

590

504

Rerum Sapientia cum ſeptem artibus Romæ floruit. *Ioan. Diacon. lib. 2. cap. 13. in vita Greg. cantorum ſchola inſtituta. Ibid. cap. 6.*
 Ioannes Philoponus Alex. Philoſophus Tricheitarum auctor & Seuerus, à quo multæ hæreſes. *Niceph. lib. 18. cap. 46.*
 Maometes ille impius, ab Iſmaele originem ducens, Abdala patre, Hennina matre, vigefima tertia ſtirpe, natiſcitur an. 592. à quo & Arabes ſuam Hegiram incipiunt, vt poſtea dicam. Primus dux per an. 10. Arabum ceu Iſmaelitarum, ſiue Saracenorum (vel à Sara vxore Abrahæ, vel potius à Sara monte, quem olim ipſi incolebant) eorum que propheta edoctus à duobus Iudæis apoſtatis & à Sergio & Ioanne hereticis Arianis & Neſtorianis apoſtatis, camelorum primum paſtor, neque legere neque ſcribere ſciens, vt ipſe *Azo. 17.* fatetur, mox diuite ducta vidua mercator, tandem Pſeudopropheta an. ætatis 40. obtento Gabrielis nomine, legem ex Iudæis, Gentibus & Chriſtianiſmo compoſuit, quam partim verbis & prodigijs mendacibus columbæ, tauri, comitalis morbi & lunæ, partim vi & armis inſinitæ multitudini perſuaſit. *Zonaras. Cedrenus in Chronogr. Diacon. lib. 18. vltimam Ro. Blond. decad. 1. lib. 6. Vincent. in Specu. lib. 24. cap. 4. & alij hiſt.* Hunc facile crediderim eſſe Antichriſtum aut ſaltem regni Antichriſti conditorem. Nam *μαομετς* reddit numerum hominis beſtiæ 666. de quo Apoc. 13. Formæ *μαετς* *μαεδς*. Deinde Martius, ſanguinarius, legionarius rex ſuam legem non prædicatione ſed, vi & armis firmadam ſtatuit. Vt ſit alluſio ad Romanam Apoſtolicam temporis legionem, quæ militibus 666. explebatur.
 Et certè ſcopum Alcorani eſſe aſſerit prædicare, non eſſe tres aut plures Deos, ſed vnum ſine particeps. *In colloquio ipſus cum Iudæis & in Alco. paſſim.* Quod perinde eſt, ac ſi dixiſſet, etſi ſpecioſo trium aut plurium Deorum velo virus tegat ſibi pro ſcopo propoſitum euertere Chriſti legem, gloriam, maiestatem, diuinitatem, è qua totum pendet Euangelium. Nam cum Participis nomine paſſim intelligit, inuectus in nos, qui eum diuinitatis conſortem, participem, Dei filium, Deum de Deo proſitemur, eaque de cauſa nos incredulos, Idololatrias, impios ſceleratè appellat, & gladio ad id eiurandum cogi iubet. Quid contra Chriſtum hoſtilius poſſit ſuſcipi, quid magis eſſe antichriſtianum ſiue Chriſto contrarium?
 Multum ſudat in depellendo Magiæ crimine, quod ſibi paſſim obijciatur, *Alco. cap. ſue Azora 20. 25. 42. 79. 90. 91.*
 Amicos & ſocios habuit precipuos, Eubocaran, Haly (cuius de Alcorano interpretatione ſequuntur Perſæ) Zaid, Thalha, Bibelcomen, Arubair, & Haumar (quem vt ſidiſſimum legis interpretem cæteri complectuntur, Perſis hoſtili odio habitis.) *Chroni. Sarac.* Moritur extremis annis Heraclij, anno ætatis 40. pleuritide, iuxta alios 63. cum regnaſſet apud Saracenos an. 10. Quo anno natus eſt, Arabia tanta ſiccitate & penuria frugum afflicta fuit, vt herbis veſcerentur campeſtribus. *Rodericus. Toletan.*
 Lutherani & Caluini Antichriſti rei & nominis infamiam in alium ſuæ menti & conſcientiæ conuenientiffimè deriuant. Nam ipſorum ſecta rectè ad Mahometem ſpectat, nec vlla vnquam fuit Mahometiſmo propior, vt libro de Antichriſto docebo.
 Legem ſuam verſibus Rythmicis (*Azoa 47*) condidit, vt imperitæ multitudini eſſet ſuauiſſime cantus & Rythmi plauſibilior

bilior. Eam Al-Phurcan nominavit, i. sectiones, capita (Nam פרוקי etiam Hebraicè hoc sonat & eo vocabulo pleriq; suos libros inscripserunt, vt פרוקי אלווער & פרוקי אכוח) quòd missam sibi à Deo fabularetur non simul, sed, vt Sibyllæ folia diuersis locis & temporibus & sententijs discretis, ne quis in ea consequètiã, ordinem, rationem, sapientiam, curiosius inquireret. Quare Odmè aliorum Mahometis successorum auxilio illam in integritate primo collegisse notant, in Chron. Saracen. Post Mahometem an. 110. Arabes nominarunt etiam Al-koran. i. תנך געשפן per excellentiam impiè, Sicut Hebrèi קרא, Kara Scripturam sacram appellat.

Est autem ex hereticorum, Iudæorum, Epicureorum & similibus philosophorum erroribus, opinionibus, fabulis, blasphemijs indigestum chaos, quod tamen dicit descendisse de summo cœlo vsque ad infimum, deinde paulatim ad decimum quintum diem mensis Ramadan in terras lapsum esse, in eo Deum ad se loquentem introducens.

Slauorum gens Istrij & Illyrijs imminet & eos valde affligit. Grego. epist. ad episcopos Istria. Nam Slaui vltra Danubium sedes habentes tunc primum oram dextram Adriatici sinus occupant, frustra socero, filioque Mauritij Imp. resistentibus. Hinc deinceps, quicquid prius Istria & Dalmatia dicebatur, Slauoniæ nomen obtinuit. Blondus lib. 8. de incl. Imp. Cromerus.

Illyria tota à Slauis sub Phoca subigitur. Ibi. Blondus. li. 9. Desiderius quidam Burdegalensis cuculla & tunica ex pilis caprarum amictus, Christum se simulans arte magica miracula quædam edere conatur. Turon. lib. 9. cap. 6.

Quidam etiam Gallus Biturigenis nomine Episteus, postquam aliquos ægrotos sanasset, prædicat se esse Christum & pro Christo adorandum. Greg. Turon. lib. 10. cap. 25. Sigeb. Guill. Nang.

Gregorius Turonensis 19. episcopus, patria Aruernus historiam Francorum libris 10. mandat ab ipsorum origine ad annum D. 600. i. vsque ad sua tempora.

Cum Augustinus iuxta Dorocæstriam prædicaret, gentes illius loci caudas Rariarum vestibus illius appendebant: Hinc ipsi & eorum posteri caudas sicut pecudes referuntur habuisse. Guil. Nang.

Sic in Oceani extremis oris esse insulas Satyridas nomine, in quibus viderint nauæ tempestate delati, incolas rufos & caudas haud multo equinis minores infra clunes habentes, Paulanus docet lib. 1. de regio Græc. pag. 89.

Angli à Saxonibus oppressi, quòd Augustini prædicationem & consilium repudiauere de obedientia Romanæ ecclesiæ præstanda. Beda lib. 2. hist. gentis sue cap. 2.

Echelbertus Anglorum rex ab Hengisto quartus protento à mari Gallico vsque ad Humbrum imperio, Christum Augustino prædicante suscepit. Sigeb. Beda.

Tunica Domini inuenta in ciuitate Zaphat. Sigeb. Ab. P. sparg. Naucler. Annoni. lib. 3. c. 78.

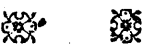
Frontinianistæ, Monophysitæ, Agnoetæ, hæretici. Greg. lib. 8. epist. epist. 35. 36. & 42. lib. 11. epist. 55. Niceph. 18. cap. 45. 46. 49.

Donatistæ repullulant in Aphrica. Greg. lib. 3. c. 35. In Illyria multi contra episcopos motus. Greg. lib. 1. indiç. 9. epist. 43.

Gregorius multa instituit in Ecclesia, Antiphonas in Missa: Modum chori & Psalmodiã: Septem Litanias, item Rogationes seu supplicationes maiores (quæ longe ante erant

Anni Christi.

590

595

CONCIL. Romanum 1. & 2. Greg. lib. 1. epist. 49. & lib. 4. epist. 88. in quo & Ibe epist. damnata est.

CONCIL. Lateranens.

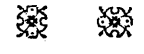

604

4692

Anni Christi.

590

ANNVS Domini DC. quo Phocas adiit imperiũ & iuxta quosdam infelix Mæometes nascitur & Ricaredus primus rex Hispania Catholicus obiit.

SEXTO sæculo continuata est doctrina. De clauibus Ecclesiæ. Orientales episcopi ad Papam Symmachum. Gildas in Castigatione ordinis Ecclesiæ. Greg. Mag. lib. 26. in Evangelia. Veritas Eucharistiæ. Transsubstantiatio, sacrificium. Maxentius Dial. 2. Andreas Hieros. Castiod. in Ps. 64. Greg. lib. 14. 22. in Evangelia, & in Psal. penitent.

Liberi arbitrii & gratiæ concordia. Olymp. in Ecclesi. 12. Euodius in epistola ad Constantinum. Greg. Mag. lib. 35. c. 21. in Job. & lib. 1. in Ezechiel. lib. 9. Secundam iustificationem requirere opera. Olymp. in 7. Eccl. Castiod. in Ps. 6. Greg. in Eze. li. 2. ho. 2. Iustificationes Dei (ait) dicimus præcepta diuina, quæ nos iustos faciunt, si impleantur. Bona opera ad salutem requiri. Greg. in 1. c. 1. Reg. in Ezech. lib. 1. ho. 3. 9. & lib. 2. ho. 16. 19. & in Evangelia hom. 12. 22. & 29. Iustus in cantica. Sanctorum intercessio, præsidia, merita. Fortunatus de Basilicis D. D. Georgij, Martini & c. Greg. lib. 12. indiç. 7. epist. 17. & 22. lib. 11. indiç. 6. epist. 8. & 44. li. 2. in 2. cap. 1. Reg. in Evangelia hom. 32. lib. 7. indiç. 2. epist. 53. 94. 126. Euodius ad Faustum. Penitentia & eius partes. Greg. lib. 6. in 15. c. 1. Reg. Non solum constituenda sunt peccata, sed etiam penitentia austeritate delenda. Et post, Tria quippe in vnoquoque veraciter penitente consideranda sunt, mentis conuersio, oris confessio & peccati vniuersa. Et in Ezech. lib. 2. ho. 16. & in Psalmis penit. & li. 3. in 7. c. 1. Reg. & lib. 4. in c. 10. & lib. 6. in 15. c. Castiod. in Ps. 4. Preces pro mortuis, Purgatoriũ. Boetius lib. 4. conf. profa 4. Greg. lib. 4. dial. c. 29. lib. 2. in c. 2. 1. Reg. in 1. & 3. Psalmos penit. citato D. Augustino. Cætera idem & ceteri huius sæculi scriptores abunde probant, vt contra se tes-

604

Anni mundi.

4678

erant in vsu apud Græcos, teste Basilio epist. 63.) in festo S. Marci ordinavit. Ipse lib. 11. ep. 2. Diac. de gest. Long. li. 3. cap. 11. Turon. lib. 10. cap. 2. Gelasianum codicem de Militarum solennitatibus recognouit, librum Sacramentorum & Antiphonarum à se ordinatum emisit. Bernoli. de Missa. Quatuor dies initio Quadragesimæ præmisit: nouies Kyrie eleison: Alleluia & Offertorium dicere iussit: statim diebus ecclesiæ frequentanti delictorum pœnas canonicas condonauit: præposuit horis canonicis versum, Deus in adiutorium & cæ. tres petitiones, Diesque nostros in tua pace & cæ. canoni Missæ (cuius auctorem fuisse Scholasticum meminit Epist. 63. li. 7. quo loco precem cum nominat, at etiam canonem lib. 11. epist. 56. ad Vitalem) adiecit: Stationes Romæ, & Scholas musicæ: adorationem crucis nudis pedibus feria 6. in passione, Psalmos pœnitentiales & multa alia ordinavit atque instituit. ipse proluxe ep. 63. lib. 7. indiç. 2. & lib. 4. epist. 88. lib. 9. ep. 9. & 45. & alijs locis, Anto. titu. 12. cap. 3. Plati. lib. Concil. & in Decretis. Errant qui putant nomen Missæ tunc excogitatum, cum reperitur apud Ambrosium (vt cæteros taceam) Missam facere. lib. 5. epist. 33. & apud Augusti. ter. ser. de temp. 51. 91. & 237. (quos sermones esse Augustini etiã docet Petr. Martyr Vermilius in cap. 1. Iudic.) Hieron. Prouerb. 11. vt præteream Rufinum, Victorem Vticensem & reliquos B. Greg. superiores.

Orationem Dominicam in Missa dici instituit. histor. Arqui Hiero. lib. 3. contra Pelag. Christum docuisse ait Apostolos eam in hoc sacrificio dicere. Gregorius ergo illam duntaxat loco mouit, iubens recitari post consecrationem lib. 7. epist. 63.

Romæ monasterium in domo sua construxit, sex verò in Sicilia. Sigeb. Turon. lib. 10. c. 1.

Ligures, Venetos, Iberos, aliosque à Schismate ad vnitatem Ecclesiæ reuocauit, Barbaricos, Sardos, & Campaniæ rusticos à Paganismo, Donatistarum hæresim ab Africa extirpauit, Manicheos in Sicilia, Arianos in Hispania, Agnoëtæ in Alexandria scriptis & legationibus ab Ecclesiæ corpore semouit. Galliam denique nostram à Neophytorum hæresi, & Simoniaca liberauit. Multum quoque in Sardinia & Gallia laborauit de Paganismo & Iudaismo ibidem abolendis. Angliam per Augustinum monasterij præpositum totam conuertit. Adeo beneficus in pauperes, vt post mortem eius, ingrueute fame, æmuli prodigum & dilapidatorẽ omnis Theauri ecclesiæ dixerint, & parũ abfuerit, quin libros eius omnes combufferint. Ioan. Diaco. libris 4. de ipsius vita.

Vigilio Arelatenis Pallium largitur & potestatem in Ecclesiis Gallicanas, ipse ep. 51. lib. 4. Sequentibus Epistolis ad Brunichildam & Francorum reges suam, Apostolicamque sedis in ipsos, ipsorum regnum, vniuersam Francorum Ecclesiam auctoritatem potestatemque ostendit.

Ad reprimendam Ioannis & Cyriaci Constant. insolentiam se primus seruum seruorum Dei vocauit & inscripsit. Ioan. Diaco. cap. 1. lib. 2. vita ipsius. Eusebius tamen Emisfenus ducentis quinquaginta annis prius, Homilia in Dominicam 21. post Pentecostem, Romanus (inquit) episcopus episcoporum omnium maximus seruum Seruorum Dei in suis epistolis se esse scribit.

Ricaredo post conuersionem suam munera ad sedem Apostolicam mittenti gratias agit epistola accurata & remittit Clauem ferream è catena D. Petri, in qua lignum Domini

4692

minicæ crucis & capilli Ioan. Baptistæ recludebantur, & Pallium pro Leandro Hispalensi.

Lotharius Brunichildam inimicam suam alligatam Caudæ equi indomiti dilacerat. Iure ne an iniuria recte dubitatur. Nam laudis multa habet testimonia apud D. Gregorium & historicos. Illud cõstat illam ei fuisse ab infidis proceribus proditam.

Clotofinda Childeberti Mediomatricum regis filia Ricaredo nubit & pax inter vtrumque populum coit. Paul. Emilius.

In nostra Gallia multi Idolis adhuc immolabant, arbores colebant, de animalium capitibus sacrificia exhibebat. Greg. lib. 7. Reg. epist. 5.

Anastafius Synaita Antiochenus Patriarc. Monophysicos & Acephalos libris impugnat. Niceph. lib. 18. Anastafius successor eam contrã hæresim in Oriente propagavit, sicque inualuerunt Monothelitę in Orientalibus Ecclesijs passim, donec per Saracenos omnis Christi religio radicibus oppressa est, ab Eutyche anno fermè 180. Diac. lib. 18. rer. Rom. Sabel. Enn. 2. lib. 6.

Nicephorus Cartophylax, Olympiodorus, Andreas Hierosolymitanus doctores in Ecclesia insignes.

Item Isychius Hieroso. episcopus ad quem Greg. scripsit lib. 9. epist. 40. indict. 4.

Vivebat adhuc Venantius, Honorius, Fortunatus Pictaviensis episc. Nam 11. libros carminum Greg. magno dedicavit, è quibus Ecclesia hymnos multos canit.

POST Gregorium Niceph. lib. 18. ca. 56. nominat Innocentium Roma. Pontificem.

Sabinianus D. Gregorio invidit, & eius res persecutus est. Nihil dignum memoria gessit.

Nisi quodd Campanas siue Tintinnabula inuenit. Polyd. li. 6. cap. 12. de inuent.

Iohannes Eleemosynarius Alex. Patriarcha paulo post floret. pietate & doctrina. Metaphr.

Seuerus scribit contra Vincentium Cæsaraugust. Ariannum.

Slauis è Russia prodeuntibus tunc primum sub Phoca oram Adriatici sinus occuparunt & ita habitationem in ea continuarunt vt quicquid prius Istria vel Dalmatia dicebatur, ad tempora vsque nostra Slauonia dicatur. Blond. li. 2. & 9. de celi. ad extremum Græcam linguam penitus corruerunt. Cromer. lib. 1. Polo.

Simplicius philosophus peripateticus, qui Philoponum passim reprehendit: etiam si Stuidas paulo ante sub Iustiano collocet. In Damascio.

Victericus Hisp. rex qui hæresim Arianam reuocare conatus est, inter epulas conuersione suorum occiditur. Isid. Nihil in vita præclarum gessit, nisi quod Seguntiam per Duces suos Romanis ademit. Corpus eius viliter elatum, vilius est sepultum. Idem.

Licinianus multa scribit. Isid. Trithem.

Euagrius Scholasticus siue protonotarius Antiocheni Episc. ab anno Christi 435. vsque ad annum 595. historiam orditur, vbi definit Tripartita historia.

Contentio inter Constantinopolitanum Patriarcham & Rom. Pontificem de primatu sedis. Pronunciante autem ex

Anni Christi. tantur Centuriatores Cent. 6. cap. 2. de loco Ecclesie col. 20 & seqq. sparsim. cap. 2. de persecutione & tranquillitate ecclesie sparsim col. 42. & seqq. cap. toto 4. de doctrina, maxime col. 177. cap. 5. de hæresibus col. 288. sparsim, prout eas amplectuntur. per totum cap. 6. De Ceremoniis & ritibus ecclesiarum col. 325. & seqq. per totum cap. 7. de Politia & Gubernatione Ecclesie, col. 587. cap. 9. de Synodis sparsim 459. & seq. toto ferè capite 10. de episcopis & doctoribus, col. 633. & seqq. cap. 13. de Martyribus sparsim col. 785. cap. 14. de miraculis col. 789. sparsim. Quis etiam eorum errores multi ab eis reselluntur qui, ex professo Xeniana, Eutycheiana, Agnoetis, Monothelitæ, præter superiorum atatum hæreses, reseruant. Adde totius huius curricula Synodos.

SEPTIMUM SÆCULVM

67

604 m Sabinianus (Sabinus Palmerio) Bledensis. an. 1. dies 9.

607 Vacat sedes mēf. 11. di. 26

Patriarchis.

Alexandriae Eulogio. Antiochię Anastasio secūdo. Hierosolymis Isauro siue Isichio.

Constantinopoli Cyriaco. Principibus

Phoca Imp. Cozroe Persarum. Agilulpho Italia. Lothario siue Clotario 2.

Francor. Reg. Viterico Hispaniæ.

68.

607 n S. Bonifacius 3. Romanus. mens. 9.

608 Vacat sedes mens. 1. di. 6.

Patriarchis.

Alexandriae Theodosio siue Theodoro an.

Anni Christi. Antiochia Anastasio secundo

Hierosolymis Isaacio siue Isicio.

Constantinopoli Thoma an.

Principibus.

Eisdem Imp. & regnant.

ex veteribus concilijs & patribus Phoca Imp. Romanã ecclesiam caput omnium ecclesiarum esse iterum decernitur. Plat. Ab. V. sperg. V. olar. Blond. lib. 9. dec. 1.

Post D. Gregorium Centuriatores & alij hæretici somniant Romanũ pontificem potentia & opum incrementa creuisse. Aded sunt antiquitatis ignari vt nesciant iam multo antea fuisse amplissimũ illius sedis patrimonium iuxta promissionem apud Ezechielem factam c. 48. & fortasse amplius & ditius, quàm hodie sit. Nam vt rectè annotat Nicolaus Clemangis libello de corrupto ecclesie statu cap. 4. Petri patrimonium pontificum ignauia satis iam attenuatum est. Fidem facit Gregorius ipse in epistolis, è quibus hinc libuit aliquo labore & diligentia vetus sedis Apostolicæ patrimonium ostendere, vt istos suæ vanitatis pudeat & maiore tasecant inuidia.

Patrimonium Petri in Africa. Epist. 73. primi libri. Vnde epist. 59. Gennadio Patritio & exarcho Africæ imperat, vt hoc, illud faciat.

Patrimonium in Neapoli. Lib. 5. epist. 11. Campania de ditione eiusdem. Lib. 2. epist. 40.

Patrimonium in Dalmatia. Ibid. epist. 41. 44. 61.

Patrimonium in Gallijs. Lib. 5. epist. 10. ad Candidum & epist. 52. & 55. Hinc in Gallijs multos habuisse reditus, lib. 2. epist. 72. quos libro 5. epist. 5. ad Brunichildam Francorum reginam patrimoniali nomine intelligit, cuius rectorem Candidum ei commendat. Sic seq. epist. 6. ad Childebertum regem Francorum.

Res S. Petri in Gallia. Ibid. epist. 55. Patrimonium Siciliæ. lib. 1. epist. 2. & epist. 68. & 70. vbi multę insulæ de iure ecclesie. Hinc in Siciliam epist. 3. Petrum subdiaconũ transmittit pro regendo ecclesie (inquit) patrimonio. Et lib. 2. epist. 76. imperat Libertino præfecto Sicilię, vt Nasam Iudæum corporaliter puniat. Et Diaco. lib. 21. rerum Roman. Sicilia tria talenta & dimidiũ auri ecclesie Romanæ pendebat.

Per Italiam ecclesie Rom. multi proventus, è quibus vult aliquid deputari Nolanarum mulierum sumptibus. lib. 1. epist. 23. ac Romam pontificij fuisse iuris lib. 5. epist. 12. declarat, quando Montanum & Thomam (inquit) liberos ex hac die & ciues Romanos effecimus.

Sardinia de iure Ecclesie lib. 1. epist. 60. Hinc causas Catellæ in Sardinia cognosci vetat & c. quod repetit epist. 62.

De alijs bonis Papatus lege lib. 6. epist. 23. & c. item quæ supra de Constantini Donatione retulimus.

Maximus Cæsaraugustanus, qui scripsit de rebus gestis Gotthorum in Hispanijs. Isido.

In Sueuia Gallus & Columbanus propter Theodoricum & Brunichildam exulantes Ecclesias plantant. Auentinus lib. 3.

Iudæi Antiochiæ seditionem excitant & sæuiunt in Anastasium loci episcopum. Diac. lib. 18. Rom.

Cosroe 2. Persarum rex fœdera rumpens cum Romanis perniciosum illud orbi classicum canit, sub Phoca quo Syria, Palestina, Phœnicia, Armenia, Cappadocia, Paphlagonia & plurimæ aliæ regiones ab Imperio auulsi sunt. Ex altera parte Auares per Europam omnia vastarunt. Niceph. lib. 18. c. 41.

Agilulphus siue Gisulphus long. rex. studio præpostero pacis, in suo regno tum Arianis tum Orthodoxis Ecclesiis concedebat. At Deus vindex extitit per Caianum Auarum ducem

607 CONCIL. Romanum. Episc. 72. presbyt. 30. de electione Romani Pontif. Plat. & ca. nullus. dist. 79.

262

CHRON. GENE B.

ducem, qui ipsum delet cum exercitu, regnum diripit, pueros & puellas vendit, uxorem eius stupratam palo affigit, &c. *Diac. lib. 4. c. 12. Sabel. Ennead. 8. lib. 6.*

Hunni & Auares qui & Bauari Thraciam vastant. *Sigeb. Slaui omnem provinciam Dalmatiz & Illyrici adiacentem mari Adriatico subigunt. Blon lib. 9. tentare coeperant sub D. Gregorio, hinc ipse epistola ad Episcopos Istriaz, Equidem de Slauiorum gente, quaz vobis imminet, & affligor vehementer & turbor.*

Hic Pantheon. i. templum omnium deorum, Romaz à M. Agrippa edificatum, ab Impera. Phoca impetratum, vertit in ecclesiam S. Mariaz & omnium Martyrum, ibique ad calend. Nouembris instituit solemnitate omnium Martyrum. *Annoni lib. 4. cap. 4. quaz postea sub Gregor. 4. dicata est omnibus Sanctis. Sigeb. tamen Romani hoc etiam nomine cam celebrant ex instituto huius Bonifacij. Sigeb. ac cesarunt demones in eo loco percutere Christianos. Pramonst.*

Heduinum Angliaz regem cohortatur ad fidem, refutans opinonem gentis de Idolis. *Beda.*

Propriam domum in monasterium vertit & paterna pre-dia ei addixit. *Sabell. Ennead. 8. lib. 6.*

Hierusalem capit Cozroe Perfaru Rex: Lignum Crucis dominicaz ex Caluaria in Persidem transtulit, illudque in throno statuit aureo, & gemmis fabrefacto, cuius extrema superficies in similitudinem celi circumagebatur. *Sabell. li. 6. Ennead. 8. Blond. lib. 9. dec. 1. Sigeb. in Chron.* Passim Christianos afflixit & expugnata Hierosolyma 90000. Iudazs trucidanda committit & Patriarcham Zachariam & numerosam ciuium multitudinem secum adducit. *Diacon. lib. 18. rerum Rom. Zon. tom. 3. quos tandem à Syroez Cozroez superati & misere interfecti filio Heraclius recepit. Ibid.*

Seuerus quispiam & Iohannes Gerundensis episcopus Arianos scriptis oppugnant.

Tritheitz & Tetraditz & Scueri nascuntur secta. *Niceph. li. 18. c. 45. item Contobarditz, Theodosiani, Agnoetaz, Acephali, Angelitz & Cononitz. Ibid. cap. 50.*

Gundemarus Hisp. rex vno prelio Vascones, altero Romanos deuicit. Plurimas statuit Leges in fauorem ecclesiarum. *Ritius. Tarapha.*

Sisebutus Hisp. rex trans fretum Gaditanu plures gentes regno suo adiecit. Item Vasconiam & omnes Hispaniaz ciuitates, quaz ad Romanos defecerant. Iudazos metu suppliciorum ad Christum compulit. *Dist. 42. de Iudazs.*

Ab eius tempore Romani in Hispania imperare desierunt. *Plat.*

Phocas libidini deditus cum sineret imperium à Persis, Hunnis & eorum rege Cagano vastari ab Heracliano Africaz prelide & Photio, cuius uxorem rapuerat. comprehensus ad exercitu adducitur, vbi ei milites brachia, pedes, denique exectis pudendis caput presciderunt.

Epistolam dedit ad Gordianum episc. Hispaniaz contra eos, qui Paschali die suos filios è Sancto Lauachro susciperet. *1. tom. Concil. fuit eximia sanctitate.*

Isidorus Iunior Hispalensis Episcopus, Leandri successor & frater, Greg. magni discipulus. *Sigeb. Fulgentius Astigitanus Leandri frater. S. Columbanus Abbas, S. Lupus Senonensis Episcopus. Sabel. Ennead. 8. li. 6. Sigeb. in Chron. Plati.*

Isidorus Hispal. preter multos alios libros, hortatu 80. episcoporum primus epistolarum pontificum Apostolicorum Clementis, Anacleri, Euaristi & ceterorum vsque ad Syl-

Anni Christi. 69 Anni mundi.

608 o S. Bonifacius 4. Valerianensis, Marfus, an. 6. dies 13. 4696

615 Vacat mens. 7. di. 15. 4703

Patriarchis

Alexandria Theodosio siue Theodoro, deinde Ioanne quinto Eleemosynario an. 10.

Antiochia Anastasio 2. deinde Gregorio 2. an. 22.

Hierosolyms Isacio siue Isicio, deinde Zacharia an. 20.

Constantinopoli Thoma, deinde Sergio Monothelita an. 23.

Principibus.

Eisdem Imperantibus, vsq; ad Heraclium haret. Monothelitam Imp. & regnant.

Viterico Hispania, deinde Gundimaro an. 2. Sisebuto Rege. Christianissimo an. 8. mens. 6.

CONCIL. Romanum. Beda lib. 2. hist. cap. 4.

Lucens. Tom. 2. Conc. Bracarense.

70

615 p S. Deus dedit, siue Theodat. siue Dorotheus Romanus, an. 3. 4703

518 mens. 3. dies 20. 4706

Vacat mens. 1. di. 16.

Patriarchis.

Alexandria Ioanne 5. Eleemosynario.

Anni Christi.

Antiochia Gregorio secundo. Hierosolyms Zacharia. Constantinopoli Sergio Monothelita.

Principibus.

Heraclio Imp. an. 29.

Cozroe 2. deinde Siroe Perfarum.

Agilulpho Ital. Reg.

Lothario Franc.

Sisebuto Hispania.

616 CONCIL. Antisiodorensis lib. Conc. 4704

Matisconense. In vita Enstasii, 3. to. ope. Beda.

Francicum, Vincent. lib. 23. c. 10. 2.

Hispalense 2. preside S. Isidoro contra Acephalos, qui duarum in Christo naturarum proprietatem negabant. Ioan. Magnus in hist. Goth. lib. 16. cap. 19.

71

618 q S. Bonifacius 5. Neapolitanus, an. 5. dies 20. 4706

263 Vacat dies 13. 4711

Patriarchis

Alexandria Ioanne 5. Eleemosynario, deinde Georgio an. 10.

Antiochia Gregorio secundo.

Hierosolyms Zacharia.

Constantinopoli Sergio Monothelita.

Principibus.

Heraclio Imp.

Hormisda ultimo Perfarum Rege.

Anni mundi.

Syluestrum decreta studiosè collegit. Ipse in prologo.

Cuius studium postea sunt imitati Burgardus Episcopus Vuormacienensis, deinde Anselmus Lucensis. Mox Iuo Carnotensis. Denique Gratianus.

Errat ergo Ceteriutores, qui epistolas decretales Pontificum à nullo fide digno auctore citari ante Caroli Magni ætatem garrunt.

Historiam Gotthorum ab exordio Athanarici regis per 250. annos vsque ad quintum Suintillaz, i. à Christi anno 369. vsque ad 626. condidit. Ecclesiam Hispalensem 40. firmè annos rexit. *Alphonf. Collegium erexit Hispali, è quo multi insignes & docti exorti sunt. Vafans.*Ioannes Gerundenfis episc. Græcè & Latinè doctus. Plati. Secundus, qui seruus Dei à sanctitate dictus est, scribit libellum de Longobard. gestis. moritur, quo tempore Slaui Istriam deprædantur. *Diac. lib. 4. c. 8. & 14.*

Aidanus Scotus apud Bedam.

Lignum crucis Domini victo Cosroe, per Heraclium à Persis receptum est. *Plati. Blond. lib. 9. dec. 1.*

Cozroem deinde & filium minore natu Mardassam, quem Cozroes successorem regni constituerat, captos Siroes maior natu interficit. Regnum adeptus pacem cum Heraclio facit redditis captiuis & cruce. Hinc festum Exaltationis institutum est.

S. Rupertus siue Robertus primò Vuormatienfis, postea Ratisbonensis Episcopus, Theodonem ducem Bauariæ ad Christi fidem perduxit. Alij id referunt ad an. 537. vt antea.

Lupus à Lothario in exilium relegatus, in Austria ducem Bofonem Landegefilum Paganum cum exercitu suo baptizat. *Vinc. lib. 23. c. 9.*Brunichildis Franc. regina post 10. reges morti traditos & infinitam vulgi multitudinem, in bello contra Lotharium capta, quater fustibus cæsa, deinde pedibus & brachijs alligata equi ferocientis caudaz discerpitur ex omnium statuum sententia. an. 618. *Sigeb. Tristrem. Gagni. Auentinus de quosupra in D. Gregorio.*

Ailfredus Angliæ rex Northumbranis imperans Britones simul & Scotos perdomuit.

Cosroe Perfarum rex victus ab Heraclio omnes ecclesias Christianorum in Perside spoliavit, eisque Nestorianaz hæresim, obtulit, tantum vt Heraclio ægrè faceret. (Vnde ad hunc vsque diem Christiani Persidis, Assyriaz & vicinarum regionum Nestoriani appellantur, quorum Patriarcha sedet Mozal siue Seleuciæ Parthorum) *Diacon. lib. 18. rerum Rom. Cosroe autem sublato Perfaz vltro ad veram sententiam, fidem & confessionem redierunt. Bonifinius dec. 1. lib. 8.*Quin & persecutus est Cosroes Christi confessores immani crudelitate in Aegypto, Lybia, Alexandria, Cartagine *Henric. Erphord. cap. 55.*Cosroe ab Heraclio cum filio maiori interfecto, paruulus Chofrois filius Syroè in perside relictus baptisatus est, & ab Heraclio regno præfectus. *Annon. de rebus Franc. lib. 4. c. 21. & Paul. Diac. Quam crudeliter fuerit occisus, lege apud Diac. lib. 18. Rom. & Rhegin. lib. 1. Chron.*q Primus Pontificu iussit aras & Ecclesias esse Asyla reis. *Plati. Sigeb. Illud Honorius & Theodosius antea sanxerant. li. 2. Co. De his qui ad Eccles. cofug. Hodie in Gallia non obseruatur.*Iacobitarum, Georgiorum, Theopaschitarum, & Armeniorum hæreses, quaz etiam nunc perdurant in Oriente. *Niceph. lib. 18. cap. 52. & 53. Saltem nomen populis remansit.*

erant

rant autem hi omnes Monophysitæ, & omnes Sanctos patres reijciebant. Niseph. lib. 18. cap. 52. licet alij alijs crassius eandem hæresim tuerentur.

Iacobitz porro non à Iacobo Apostolo, vt crassi Centuriatores tradiderunt, sed à Iacobo Syro nominati sunt de quo multa Niseph.

Arabes & Mahometani ab Hegira, cuius fuit initium anno Domini 621. quo homo perditionis Mahometes iura & leges dare cepit, annos suos numerat. Alphonfus. Nam errat & Afri, qui eius principium faciunt anno Christi 591. vel 592. quo Mahometem natum putant: & qui anno 623. quo Mahometes primam expeditionem (quod sonat vox Hegiræ) suscepit pro religione. Eius regni annum primū orditur Isidorus Pacensis ab an. Christi 617. ex historijs Arabum. quod & nos in regum illius impij imperij successionem recensenda sequimur.

Mahometes decennium regnavit in Arabia. Hinc Saracenorum nomen & origo. 22. duobus prælijs conflixit contra Persas, Græcos, Aegyptios & in omnibus ferè vicit. Moritur an. 17. Heraclij, cui in regno Arabū succedit Abubacar an. 3. deinde Homar, qui Persicū imperiū è stirpe Cozroæ rapuit. Hegiram non expeditionem sed fugam Ioa. Leo Arabs interpretatur, in Africa descript. quā ab anno Christi 592. orditur. Vnde & annus Christi 1592. Mahometis Hegiræ erit millesimus, Haud scio, num corruptè Hegira sit potius Astrologorum Aera. Nam Astrologiæ dediti multa ab illis sumpserunt & corruerunt.

Sisebutus rex Hisp. Iudæos coëgit Christum agnoscere ad 90. millia aut suo regno excedere, regni sui 4. & Heraclij quinto. Isido. In Etymolog. Ado. Quod postea dicitur æmulatus Dagobertus Franc. V. asens & Paul. Amyl.

Iohannes Casar Augustanus scribit de Ecclesiasticis officijs & solennitate Paschæ inquirenda. Alphonf.

Sub an. 624. Suintilla Ricaredi primi fil. primus Monarchiam Hispaniæ consequitur, Romanis in totum pulsus. Isid. Volatera.

Ex hoc apparet non necessario filios Patribus successisse, sed eos qui à magnatibus & populo electi essent. Quæ in 5. conc. Toletano anathemate puniuntur, qui aliter ad regnum peruenissent.

In hunc censuram exercuerunt episcopi Hispani, in 4. Tolet. Nam cum excommunicant & sua ditione & possessionibus priuant.

Seuerus Barcinonensis vnus è 70. episcopis, qui leges Gothicas in Hispania condiderunt, martyrio vitam finiit. V. asens.

Hortatur ad fidem Anglos gentiles, & Idola ostendit non esse Deos. Beda. lib. 2. cap. 17.

Eius tempore Mahometes falsa doctrina & aperta vi Christi cultores turbauit.

Eduinus rex Northumbrorū Anglorum, à Paulino episcopo baptizatur. Eius hortatu Erpualdus rex Anglorum Cantuariorū Orientem versus, qui cum patre suo Rodoaldo à fide Christiana defecerat, denuo relicta Idololatria, vnā cum gente sua Christi fidem suscipit. Guil. Nangiac. Sigeb. an. 627. post aduentum verò Anglorum in Britanniam an. 180. Beda hist. Eccles. lib. 2. cap. 14.

Prædicauit & in prouincia meridianæ Humbræ Anglicis idem Paulinus eamque vsque ad mare conuertit. Ibid. ca. 16.

Occidentales quoque Saxones prædicante Berino, quem Honorius

Anni Christi. Adualdo Ital. R. Anni mundi.

Lothario Franc. R.

Mahomete primo Saracenorum Rege an. 11.

Sisebuto Hisp. Mox Ricaredo 2. an. 1.

Suintilla an. 8.

623 r S. Honorius I. Campanus, an. 12. dies 17.

637 Vacat an. 1. mens. 7. di. 13. Patriarchis

Alexandria Georgio, deinde Cyro Monothelita an. 10.

Antiochia Gregorio Secundo, deinde Anastasio tertio

Iacobita an. 20.

Hierosolymis Zacharia, deinde Sophronio an. 2.

Modesto an. 2. Sophronio iterum an. 2.

Constantinopoli Sergio Monothelita, deinde Pyrro Monothelita an. 11.

Anni Christi. Principibus. Anni mundi.

Eisdem Imp. Dagoberto an. 14. Franc. R.

Mahomete Saracenorum, deinde Abubacar de genere Maho. an. 3. Emer siue Omar an. 10.

Suintilla Hisp. deinde Richimero an. 2. Sisenando an. 4.

623

4711

Toletanum. 4. episc. 70. lib. Conc.

626

Aquilienf. Volater.

4714

637

4725

Honorius Papa miserat, cum rege Cynigildo conuertuntur. Beda lib. 3. cap. 7.

Gandaus destructis aris Mercurij conuertunt Amandus, Aicharius Nouionensis episcopus, & Landoaldus, Dagoberto rege diploma dante. Tac. Meyer. in Chronico Flandrie.

Iudæos Dagobertus vel regno expulit, vel ad fidem adigit. Annon. lib. 4. cap. 22.

Atrebatensem prouinciam Chilenus Scotus à Pharonne episcopo Meldensi missus doctrina & miraculis clarus ad Christum perduxit sub Heraclio Auent. lib. 23. cap. 17.

Festum exaltationis S. Crucis Honorius inuexit in Occidentem. Plati. Nam à multis annis 14. die Septembr. celebrabatur Hierosolymis. Niseph. 8. cap. 29. & 50.

Aereas regulas Romulæ ædis in D. Petri transtulit. Is est, quem de hæresi Monothelitarum accusatum Adrianus Papa narrat: Vnde in 6. Syno. Constantinop. ipsius auctoritas & testimonium à Monothelitis præterditur, eius literas ad Sergium Constant. producentibus, & à Synodo damnatur act. 12. & 13. Sed aliud est Romanum pontif. in sua persona hæreticum, & si quid est deterrus, esse posse vel etiam fuisse, aliud in fidei iudicio & promulgatione contra fidem definire. Hoc posterius non potest. Nam ea est vis cathedræ, vt cogat bona & vera dicere, non bona facientes neque vera sentientes: nec sua docere sed aliena permittat. Aug. lib. 4. de doct. Christ. c. 27. & epist. 166.

Deinde ei fortasse Monothelite, vt sunt omnes hæretici impostores, literas illas supposuerant, vt Iulio pontifici Eutychniani, auctore Leontio lib. de Sectis. Nam Honorius ab Heraclio obtinuit, vt Pyrrhus isto veneno imbutus in Africam relegaretur. Vide Canum. lib. 6. de locis Theolog. c. vlt.

Paulinus primus Eboracensis Archiepiscopus. Polydor. li. 4. Angli. hist. in quadam villa per 36. dies nihil quicquam egit, quam quod à summo mane vsque ad seram noctem confluentem ex omnibus viculis & locis plebem Christi verbo instrueret, ac instructam in proximo flumine Gleni baptizaret. Beda lib. 2. cap. 14.

Cantabrigiæ Academia in Anglia instituitur. Polyd. li. 5.

Heraclius Iudæos omnes baptizari iussit aut exulare: idè in Hispania per Sifibodum siue Sisebutum Reg. & in Gallia per Dagobertum Reg. fieri curauit. prædixerat enim Astrologus quidam à circumcisus vastatum iri imperium. Blond. lib. 9. dec. 1. Emil. lib. 1. Annoni. lib. 4. cap. 22.

Arabes duce Mahometo, non acceptis stipendijs ab Heraclij præfecto, Damascum & Phœniciam occupat, in Christianos parere falsis dogmatibus recusantes sauiunt, & aliquoties copias Heraclij profligantes, à Romano Imperio Phœniciam, Syriam, Mesopotamiā, & Aegyptum auellunt. Deinde etiam Persas, stirpe regia funditus excisa, sibi subiiciunt, & ad hunc vsque diem possident. Quotidie autem in his locis Christiani, non aliter, quam oues magno sunt agmine maçtati. Diac. lib. 18. Simoneta lib. 1. epist. 4.

Cyrus vltimus Alexandriæ Patriarcha, multum turbauit Ecclesias suo Monoth. errore, donec per Saracenos concessus fuit liber religionis vsus. Soluit quotannis 200000. denariorum summam pro Aegypti libertate, eamque sic per trienniū retinuit integram. Postea verò Heraclio conditionem detrectante tota Aegyptus in hostium manus deuenit. Diac. 18. Rom.

Postremo Heraclius à Saracenis victus, 150. hominum millia amittit, vnde morbo & tædio paulo post moritur regni an.

gni an. 30. Ac fuit postremus Imp. ab exercitu Rom. elect. Nam post eum Imp. filijs suis imperij dignitatem quasi hæreditariam tradiderunt. *Francus in Chronico.*

Aduersus Saracenos ex portis Caspijs eduxit copias, de gente sæuissima, quam Alex. Magnus ob immanitatem sui super mare Caspiu inclusisse dicitur. *Ortho. Phrysing. li. 5. c. 9.*

Duxit fratris filiam Martinam, ex qua nascitur Heracleonas, qui sublato patre Constantino, cum matre biennio non toto Imperium tenuit. Nam eos senatus cepit, matri linguam præcidit, filio nares, vtrumque in exilium in Capadociam misit, ubi in carcere mortui sunt. Hæ pœnæ secutæ sunt incestum, paricidium & Hæresim.

An. Christi 634. Heraclij 20. Saraceni duce Homare Mahometis nepote Persidis Monarchiam Hormisdæ 2. eripuerunt, de profapia Artaxerxi, qui ante 413. eam eripuerat Artabano Parthorum regi. Hinc Persæ legem & imperium Saracenorum suscipiunt.

Hic Hormildas biennio ante Turcas è regione Iaxartea ad se tuendum euocarat, perpetuo Asiæ deindeque Europæ & Africæ infortunio.

* Seuerinus Papa in ecclesia D. Petri pulcherrimū musæum condidit. *Onuphrius.*

Clero viritum pecunias distribuit, Bonifacium quintum æmulatus. *Idem in vitis illorum.*

In pauperes largus. *Idem.* ab Isaacio Italiæ Hexarcho confirmatus est.

Dagobertus templum S. Dyonisij solido argento textit, corporibus sanctorum trium ibi collocatis & additis &c. *Regino. Naucler. 2. volum.* multa alia monasteria & ecclesias fundat, etiam in Germania, quæ nostris regibus semper erat vectigalis & obnoxia. *Naucler. Franc. Irenicus & Bruschi de monasterijs Germaniæ.* Ei Indica il Britonum dux fidem obstrinxit, atque hinc deinceps Britannia Gallica Franciæ regibus paruit. Slauos bello petiit.

Vuindos, Sorabos (i. Boemos) Slauosque Idololatrias vicit. *Sigeb. Saxones,* quibus tributum 500. boum imponit. *Trith. de orig. Francorum.*

Sub Dagoberto regno, sepe à Paganis, Saracenis, Gotthis & Vasconibus irruptiones factæ sunt in regnum Aquitaniam. *In gestis Metensium episc.*

Rotharis Longobardorum rex Arianus in omnibus ferè Italiæ urbibus duas ecclesias & duos diuersos antistites constituit hæreticum & Catholicum, quæ quidem res toti Italiæ ferè exitiū attulit. nam Ariani spiritu mendaciæ & cædium excitati non potuerunt à vi & seditionibus sibi temperare, atq; ita incautos nostros partim trucidare, partim in insulas fundere. Sic Bteui tempore quinque episcoporum sedes sunt insularis acquisitæ Gradenfis, Heracliana, Torcellana, Metamanucensis & Caprulana. *Sab. lib. 6. Enn. 8. Blond. lib. 9. 1. dec.*

Columbanus primus an. 630. Alqmannorum gentem ad fidem conuertit. Hinc Gallus eius discipulus, qui monasterium Sangallense in Heluetia instituit. *Bruschius de monaster.*

S. Isidorus inter quintum & sextum conc. Toletanum moritur. *Vasius.* Inter polygraphos numeratur. Ex eius lucubrationibus decretorum maxima pars excepta est.

Hispaniarum reges, ne regiam sedem conscendant, priusquam inter reliqua sacramenta iurent, se nullum non Catholicum permitturos in suo regno degere. *In sexto Toletan. c. 3.*

Cyri Monothelita Alexandrini Patriarchæ anno quinto i. anno Dom. 635. Alexandria & tota Aegyptus à Saracenis

Anni Christi.

637

638

Anni mundi.

4725

4726

73
Seuerinus Rom. an. 1. mens. 2.
Vacat m. 4. d. 29. Patriarchis.
Alexandriæ Cyro Monothelita.
Antiochiæ Anastasio 3. Iacobita.
Hierosolymis Sophronio.
Constantinopoli Pyrrho Monothelita.
Principibus.
Eisdem imp. & regnantib.
Omare Saracenorum & Persarum Miramolino an. 12.
Hispaniæ Suintilla 2. an. 6.
CONCIL. Toletanū quintum Isidoro presidente, episc. 21. Et sextum episc. 52. Io. Mag. lib. 16. ca. 18.
Bracarenfis. 2.

Anni Christi.

638

649

640

646

74
Ioannes 4. Dalmata an. 1. mens. 9. dies 9.
Vacat m. 1. d. 13. Patriarchis.
Alexandriæ Cyro Monothelita.
Antiochiæ Anastasio 3. Iacobita.
Constantinopoli Pyrrho Monothelita.
Principibus.
Eisdem Imp. & regn.
CONCIL. Hierosolymitanum. Zon. To. 3. Diac. 18. Rom. Romanis contra Monoth. Diac. Ibid.
75
S. Theodorus 1. siue Theodosius Græc. an. 6. mens. 5. dies 18.
Vacat m. 1. di. 22. Patriarchis.
Alexandriæ Petro an. 10.
Antiochiæ Anastasio 3. Iacobita
Constantinopoli Pyrrho Monothelita, deinde Paulo 2. Monothelita an. 10.
Principibus.
Heraclio, Constantino 3. eius fil. 4. mensibus, Heracliona cum Martina matre an. 2. & Constante 2. Heraclij Nepote an. 27. (siue Constantino 4. siue Constant. 2. Nam varie appellatur) ex ordine successione Imp.
Omare Saracenorum & Persarum Miramolino, deinde Autumare siue Azoman siue Attuman an. 12.
Rhotari Ariano Ita. Reg. Dagoberto Franc. Reg. Suintilla 2. Hispania, deinde Tulga. an. 2. Cinda suindo an. 16.

Anni mundi.

4726

4728

4728

4734

nis duce Haymare capta est. Is hæreticon fructus esse solet. Sequenti .i. 636. ab iisdem Hierosolyma, Damalcus, & magna Syriæ pars Romanis erepta, & exinde Hierosolymitanorum Patriarcharum successio obscura. Græci quidem eos illic continuare perpetuo conati sunt, at hic finis 64. quoniam, qui Sophronio sexagesimo quarto proxime successerit, nescitur, nisi quod an. 759. Theodorus nominatur, 787. Elias, 795. Ioannes, 802. Thomas, vique ad terram Sanctam à Francis receptam 1100.

Post annos quatuordecim Alexandrina quoque successio incomperta erit, Sic Antiochena post annos 131. vt suis locis annotabimus.

f Nonnulli hoc omisso nominant Bonifacium 4. Alij vt Palmer in Chron. vtrumque.

Hic autem omnes captiuos Dalmatas & Istrios à Saracenis redemit thesauro Ecclesiæ, Blond. 10. li. 1. Decad. Ad Scotos scripsit, Pelagianam hæresin, quæ ibi rursus vires sumebat, & errorem eorum de Paschatis obseruatione damnans, Beda de Rat. temp

Tonantius Palentinus Alphonf.

638. Antiochia & reliqua Syriæ pars à Saracenis occupata est Anastasio tertio Iacobita Patriarchatum tenente. Audis iterum heresum fructus. Necdum tamen illic notari desijt episcoporum successio vique ad an. 768.

t Liberalis in pauperes. Adhuc populi & cleri electio fiebat rata, confirmatione Hexarcharum Italiæ. *Onuph.*

Hic .i. 650. finis Alexandrinorū Patriarcharū. Nam quis post Petrum quinquagesimum episcopum sedē tenuerit, ob Saracenos, qui iam quindecim annis tenebant totam Aegyptum, incompertum est. Eam enim ceperunt an. 635.

Petrus, qui fuit à D. Marco quinquagesimus, pontificatum suscepit an. 640. & sedit vique ad 650. No minatur inter an. 743. Cosinas, & 786. Politianus.

Saraceni Cæsaream palestinae septem annis obsessam cepere & in ea septem millia Christianorum trucidant. Persas non longè antea ab Heraclio deuictos prælio superarunt, quos coegerunt Mahometi Alcoranum recipere, & vocari Saracenos: Syriam denique totam sibi subegerunt. *Emil lib. 1. Tyri. lib. 1. cap. 2. Blond. lib. 6. Decad. 1. Sigeb.*

Carcombertus Rex Angliæ primus in Anglia Idola destruxit, Christianam fidem auxit, ieiunium quadragesimæ obseruari edixit. *Sigeb. in Chron. Iac. M. egerus.*

S. Eligius Gallus, Flandros à Bononia ad Ostburgum vique religioni adiunxit, circa an. 649. Denique hoc sæculo, quantum sudabat Satanas in Oriente & Meridie ad Ecclesias per Saracenos diruendas, tantum Deus ad alias per seruos suos ædificandas in Occidente & Septentrione. Nam tum Euangelio imbutæ sunt omnes ferè Occidentis & Septentrionis nationes & insulæ. *Hoc colligitur à Theatro conversionis Gentium Merimannij & alijs Hist.*

Martinus Bracarenfis capitula ex Græcorum Synodis colligit. Interfuit Hispanensi Conc. 2. Tom. 2. Concil.

S. Oualdus Scotorum Rex. Falci. temp. S. Arbogastus primus Episcopus Argentinensis, Eutropius Episcopus Hispaniæ, & S. Reginulpha virgo in Gallia. *Platin. Sigeb.*

In Scotia & Anglia temporibus Heraclij Pelagiana hæresis reuiuisebat. *Beda de ratione temporum.*

Saraceni in Persiam irruunt, & Hormilda rege interfecto Persis legem & imperium dant an. 29. *Heraclij. Diac. lib. 18.*

Domini verbo 640. Sedē regni Babylonæ constituit & suū

Z 2

principem Calipham nominant, prouincias diuidunt inter præfectos, Sultandorum nomine eis imposito.

Cōtra eorum imperium soli Armenij Iberi, Alani sese & Christianam religionem tuentur.

Secūdo anno Constat̄is Hierosolymis templum, Homare Mahometis nepote Miramolino, extruere incipiunt. Sed cum subinde structura collaberetur, suāsu cuiusdam Iudæi, Crux, quæ in templo montis Oliuarum stabat sublata est, & sic postea constitit ædificium. Sopro. ad Sergum. Diac. li. 21.

Homar in singulis templis orationes fieri præcepit in mensē Ramadan (Martio) & vt mensibus singulis totus Alcoranus legeretur, ordinauit. Chronicon Saracen.

Hierosolymis adorans à Persa interficitur anno 4. Constantis. Domini 647. Siegb.

Manus & pes Maometis in templo ab Homar extructo Hierosolymis adorata sunt. Aditum in Chronico. Ioan. de oppido & Gigas.

Talo Czlaraugustanus à septima Synodo Toleta. & Rege Romam mittitur, ad querenda D. Gregorij moralia. Vaseus.

v Constantem imp. à Monothelitarum errore abstrahere nititur, missis aliquot legatis, qui non modo nihil promouerunt, sed partim carceribus, partim exilijs, partim verberibus excepti sunt.

Quin & Martinus ipse fraude in interceptus, lingua manūque truncatus in Thraciæ Chersonesum relegatur, vbi interiit. In Africa doctissimus vir Maximus cum duobus discipulis alijsque episcopis, qui Synodo Monothelitas anatematizarant, pari supplicio afficiuntur. Zonar. tom. 5.

Ita Martinus delatus est Constantinopolim per Pellurium Imp. Cubicularium. Indeque quod nollit Paulo Constantinopolitano Monothelitæ communicare, in Chersonesum deportatus moritur in exilio, vbi multa illic edidisset miracula.

Post mortem claruit miraculis. Rhegino lib. 1. Diac. lib. 19.

Azoman siue Artuman à Mahomete quarto regnante, multū Romano Imperio decreuit, magna Mahometanorum imperio accessione facta. Vaseus in Chron. Hisp. A suis iste interficitur. Ibid.

Saraceni maximam partem Aphricæ, & Rhodum cum vicinis insulis classe occupant. Siciliam vastant, Europam inuadunt, cognito Orientalis & Occidentalis ecclesiæ dissidio. Rhodi Colossium, qui 1360. annos steterat, deiciunt, cuius ære non gentos camelos onerant.

Postea Cyprum vastant, Aradum iusulam inhabitabilem reddunt, in Isauria, 150. millibus hominū interemptis, quinque millia capiunt. Deinde pacem cum Imp. faciunt in annos duos. Paul. Diac. Siegb. Blond. 9. dec. 1. Sabel. Ennead. 8. lib. 8.

Ofualdus Nordimbrorum Anglorum rex Mercios, eorum rege trucidato, fidem Christi suscipere coëgit. Pictos regno Anglorum subdidit. Siegb. in Chron.

Cunctis Britannæ populis imperat.

Sophronius vltimus Hierosolymorum episcopus nominatur, quod eo pontifice venerit in Saracenorum potestate. Diac. lib. 18.

Theodiscus Græcus Hispalensis factus episcopus, aliquot S. Isidori libros in odium fidei corrupti & in Arabicam linguam conuertit. Hinc ab Archiep. depositus ad Arabes se contulit, & eorum sectam amplectitur. Cuius facinoris detestandi

Anni Christi. Anni mundi.

CONCIL. Romanum contra Pyrrhum. Diac. lib. 18.

Africanum contra Monoth. Ibid.

Byzancenum, sive Vezezanum in Africa.

Proconsulare in Africa.

Toletanum 7. episc. 38.

76

646 v Martyr. Martinus. I. Tudertinus, an. 6. mens. 1. dies. 26.

651 Vacat an. i. m. 2. Patriarchis.

Alexadria Petro à Marco Euangelista quinquagesimo & vltimo.

Antiochiæ Anastasio Iacobita, deinde Macario Monothelita an. 31.

Constantinopoli Paulo 2. Monothelita.

Principibus. Constante 2. Heraclij nepote hæ. Monothelita Imp.

Azoman Saracenorum & Persarum Miramolino. Rothari Ir. R.

Clodoueo 2. (alijs Ludouico I.) an. 17. Fran. Reg. Cindasuindo, Hisp.

CONCIL. Lateranense episc. 150. cōtra Paulū Const. Theodorum, Cyrum & Monothelitas. commendatur ab Agathone in quadam decretali ad sextam Synodū. Plat. Blond. 9. dec. 1.

Tolet. octanum episc. 55. sine 59.

Nonum episc. 16.

Decimum episc. 17.

Anni Christi. Anni mundi.

77 x Eugenius I. Rom. an. 2. mens. 9.

653 Vacat an. i. m. i. di. 8. Patriarchis.

657 Antiochiæ Macario Monothelita.

Constantinopoli Paulo Monothelita, deinde Pyrrho iterum mens. 4. Petro an. 2. mens. 3.

Principibus. Eisdem Imp. & regnant.

CONCIL. Cabilonense. 1.

78 y Vitalianus Volscus, an. 14. mens. 6.

657 Vacat men. 4. di. 15. Patriarchis.

671 Antiochiæ Macario Monothelita.

Constantinopoli Thoma 2. an. 18.

Principibus. Constante 2. Imp.

Moabia Saracenorum & Persarū Miramolino quinto an. 25.

Rodoaldo & post eum Ariperto Ital. Reg.

Clodoueo, Lothario 3. an. 4. & Hilderico 2. an. 14. ex ordine success. Franc.

Cindasuindo Hispaniæ, deinde Recefuindo an. 12.

CONCIL. Toletanum 11. Romanum episc. 100. Bracarense 3 episc. 10. Anglicanum 1. Siegb. Bed.

detestandi causa primatus Hispaniæ ab Hispalensi ad Toletanam Ecclesiā transfertur. Tudit. Vaseus.

Ex actis Concilij 8. Toletani Comites videntur fuisse maioris dignitatis, quàm duces. Nam sic scribitur. Ella Comes & Dux, Faudila Comes & Dux.

Anno 650. incipiunt Boemorum Chronica, ac ferè Polonorum. Dubranus, Aneas Syluius, Cromerus.

x Decreuit vt episcopi carceres haberent ad delicta clericorum puniendā. Velater. & Suppl. Chron.

Vir fuit multæ humanitatis erga omnes & religionis amator eximius. Plat. Sabel. Diac. lib. 21.

Alpes Cortiæ & Opitergium Imperio ademit Ratharis Long. rex. Sigon. lib. 2. Ita.

Cindasuindo rex Hisp. restaurat Ecclesias per hæreticos tempore Heraclij atavi sui diruptas. Andanarseo nobili Græco in Hispaniam migranti consanguineā suam in vxorem dedit, ex qua Eringius postea rex. Vaseus.

A summo pont. obtinuit, vt primatus Hispaniæ pro arbitrio episcoporum essent, vel Toleti vel Hispali, cuius tempore tota Hispania summa tranquillitate conqueuit. Lucas Tudensis.

Quo tempore Eugenius pontifex creatur, eo Petrus in locum Pauli Monothelitæ in solium Constantinop. sufficitur.

B. Eugenius Toletanus librum de S. Trinitate & alia scribit. Cui in episcopatu successit S. Alphonus, qui & Ildephonus. Vaseus.

y Totum studium huius pontificis fuit in Dei cultu & religione. Quare tantum in Ecclesia ordinavit, ad veterē formam & puritatem cultum Dei reuocauit, organa & instrumenta ecclesijs adhibuit, fidem & religionem de Deo, De Trinitate, De duabus naturis Christi, contra Imp. hæreticum & Monothelitam defendit, vt Theodoro Const. episcopo monothelita apud Constantinum Imp. instante pene sublatus sit. Misit Theodorum & Adrianum in Britannia ad propagandā ea, quæ per D. Gregorium fuerant cepta. Beda lib. 2. de rat. tempo. Denique totus eius pontificatus fuit sanctissimus, vt etiam testatur Platina, qui aliās pronus est ad carpenda Ro. pontificū vitia. Spiritu sancto eludente Luteranos & Caluinitas, qui causantur Ro. sedem anno Christi 666. qui est plenus numerus Antechristi, & sub hoc pontifice fluxit, in apertam impietatem & regni Antichristiani professionem erupisse, argumentum aliquod captantes attribuendi Apostolico principi, quod de Maomete & Maometanis prædixit D. Ioannes. An iniquitatis mysterium potuit exprimere Vitalianus, qui totus sanctitati & reformandis Ecclesijs intentus erat, qui sanctissimus ab historicis nominatur, qui apud eisdem regulam ecclesiasticam ac rigorem (vt mos erat) omnibus modis conseruat, qui denique Doctrinam de Trinitate & de Filio Dei eiusq; sanctissima persona atque naturis, cum sui capitis periculo, tuctur ac defendit?

Vin' ergo Caluinita impie, qui Vitalianum tam bonum sanctumque fuisse doles, intelligere, quorsum ille hominis numerus 666. in Apocalypsi cap. 13. notatus pertineat; Primum est numerus non annorum Christi, sed hominis (sic enim habet Iohannis litera) nempe numerus est Maometis veri Antichristi, vel certè regni eius fundatoris, qui sic Græcè scriptus μαωμεις (forma παεις παειδς hic sapientia est, qui habet intellectum computet numerū bestiar)

præfinitè summam hanc abfoluit. Deinde vt fit annorum à Christo numerus, quando tu id vis, certè eò tempore, non per Romanū pontificem mysterium iniquitatis in apertum erumpere potuit, qui totus pro Deo diuinisq̃ rebus aduersum Imperatorum & populorum hæreticorum impresiones stabat, sed per Saracenos, siue Maometanos, quos corpus Antichristi constare docuimus. Tum enim isti magno Vitaliani pont. gemitu Siciliam, Cyprum, maris Mediterranei insulas omnes vastabant, Italiæ imminabant, Christi legem ex Africa exturbabant, suam impietatem vbiq̃ per Asiam & Africam constituebant, in Europam introducere moliebantur. Denique terram sanctam proculcabant, templo Salomonis in iuz seclæ sanum (Mosquedam vocant) verso, magno Christianorum omnium terrore atque scandalo. Consule Sophronij ad Sergium epistolam, P. Diaconū, Sigeb. Blondū, Sabellicum locis superius citatis. An non hæc tam scelerata Antichristi facinora certa anni circumscriptione multo ante designari merebantur, ne electi turbaremur, & vos reprobi refutaremini?

S. Berta abatiſſa & martyr. S. Niuardus Archiepiscopus Remensis. Sigeb. Elogius Nouionensis, Lampertus Traiectensis, Florentius Argentinensis, Claudius Archiepiscopus in Burgundia, Cæsarius Arelatenſis. Theodorus Cantuariensis episcopi sancti & docti.

Constans, cum Romam transferre imperij sedem studeret, ingressuſter incidit in Saracenorū manus cum quibus infelicitè dimicauit vix fuga elapsus In Siciliam, vbi à quodam satellite strula strangulatur.

Nempe Deus Romam semel Christianorum pontifici (Sic enim loquitur Euf. in chronico) desponsatam, non esse amplius imperij terreni locum, sed sui & ecclesiastici ostendere voluit.

A primo anno Clotarij reg. qui fuit Christi 662. vsque ad 750. regnum Francie gubernatum est per Ebrainum & sequentes maiores domus, solo nomine Regis penes filios regum remanente, qui domi morabantur, luxui indulgentes, & semel tantum in anno videbantur à populo ad Calend. Maij conuentu publico Lutetia, vbi sedentes in folio, saluabantur, & saluabant, obsequia & dona accipiebant, & alijs rependebant. Denique abhinc reges Francorum vsque ad Pipinum Caroli Magni patrem per annos fere 90. è solita fortitudine degenerantes solo nomine regnarunt nihil dignum regibus suscipientes. Sigeb. in Chronico.

Saraceni an. 668. duce Muhania Gizid expulsis Vandalis & Romanis Africam occuparunt.

* Adeodatus siue Theodatus leproſū osculando sanauit. Quod alij Agathon tribuunt. Martin. in Chronico. Apparētibus multis tristibus signis in cælo & aëre, quibus futuri motus, præsertim Turcici, qui cæso Constant. secuti sunt, denunciari videbantur, publicas preces fieri quotidie constituit. Sabell. Ennead. 8. lib. 6.

Vir religione & omni comitate præditus.

Constantinus 4. à patre in partem imperij suscipitur. Mezentius à militibus creatus Imp. Constantio interfecto, non multo post occiditur, & Constantinus 4. solus imperat an. 17.

Hildefonsus Toletanus episcopus, S. Eugenij successor, Isidori discipulus rege Recinſuido Pelagianos & Heluidianos scriptis oppugnat. Ioan. Mag. lib. 16. Goth. hist. cap. 21. Res quoque gestas Gothorum, Vandalorum, Alanorum, Suevoꝝ ab anno quinto Suintille regis, vbi finem fecerat B.

Anni Christi. Anni mundi.

79.

671 * S. Adeodatus Romanus monachus, an. 4. menses 2. dies 5. 4719

675 Vacat mens. 4. di. 20. 4763

Patriarchis.

Antiochia Macario Monothelita.

Constantinopoli Thoma secundo, deinde Ioane 5. an. 4. Principibus.

Cōstātinō 4. (iuxta alios 5.) Pogonato. i. Barbato an. 17. Imp.

Moabia siue Mahomete Saracenorū & Persarū Miramolino, Grimoaldo Ital. reg. Hilderico 2. Franc. reg. Receſuindo Hispania, deinde Bamba an. 10.

CONCIL. Herudfordianum in Anglia, cuius acta apud Bedam lib. 4. cap. 5.

Toletanum 11. an. 4. Bambe, octodecim annis post decimum.

Bracarenſi 3.

Anni Christi. Anni mundi.

80

675 x Donnus I. siue Donnus, siue Donnio Ro. an. 5. menses 5. dies 10. 4763

680 Vacat mens. 2. di. 16. 4768

Patriarchis

Antiochia Macario Monothelita.

Constantinopoli Ioanne 5. deinde Constantino an. 2. Principibus.

Eisdem Impe. & regnant.

Deinde apud Saracenos & Persas Zizit an. 3.

81

680 z Agatho Sicul. monachus an. 2. menses 6. dies 15. 4768

684 Vacat an. 1. menses 5. 4772

Patriarchis.

Antiochia Macario Monothelita. deinde Theophane an. 5.

Constantinopoli Theodoro

B. Isidorus, vsque ad decimum Flauij Recinſuidi, persequitur. Michael Carzansa in eius vita.

Hildericus Franc. rex à Satellite quodam aulico Bobylone, quem ipse ligatum ad stipitem flagellari præceperat, in venatione, vna cum vxore prægnante pugione est confossus. Paulus Emyl. Annon. lib. 4. cap. 44.

Picti coniunctis copijs cum Scotis & Britonibus se ab Anglorum iugo liberant. Sigeb.

Galli passim scholas habuerunt, quas Angli imitati similes apud se multas aperiuunt. Beda lib. 3. cap. 3. hist. Sigebertus Anglorum Orientalium rex an. 630. paulo ante Cantabrigie & alijs regni sui partibus idem cæperat. Ibid. & Polyd. lib. 4. hist. Ang. Ita à Gallis ad Anglos & Scotos literæ manarunt, non contrà.

Saraceni an. 672. Alexandria soluunt & in Sicilia Syracusas occupant, & diripiunt. Deinde Thraciam pedestri itinere & nauibus ingressi vastant, obsessa etiam Constantinopoli, sed repelluntur, igne marino à Callinico inuentu classibus exustis & 30. millibus eorum caesis. Diac. Sigeb.

In Africam irrumpunt & 80. millia captiuorum ducunt. Diac. lib. 19.

Finnanus Lindisfarnensis episc. Beda li. 3. hist. ca. 26. Vuilfridus, qui disputationibus & libris Anglos induxit ad repudiandam Scotorum consuetudinem, de celebrando Pascha & Catholicam suscipiendam. Beda.

Receſuindus Hisp. rex pius Catholicæ fidei cultor, sacrarum literarum studiosus. Isid. Pacens.

Bamba eius successor religiosissimus reformauit in Toletano concil. fines episcopatum Hispaniæ & Galliz Gothicæ, multa que notatu digna gessit. Vafans.

Ab eo Hildericus Nemaufenſis comes Galliam Gothicam totam per rebellionem abduxit & Iudæos in patriam reuocauit. Cui se adiunxit Francorum & Valconum auxilijs pecunia redemptis adiutus Paulus quidam Græca origine & perfidia, quem Bamba ad alterum expugnandum miserat. Vterq; dedit pœnas rebellibus ciuitatibus receptis &c. Vafans ex Iuliano Toletano, qui de hac cōiuratione librum scripsit.

x Donnus schisma Rauennatis ecclesiæ composuit, eamque iam pridem contra sedem Apostolicam tumultuantem obtemperantem reddidit. Sabell. Ennead. 8. lib. 6.

Sub eo Synodus Constantinopolitana conuocatur, sub Agathone incipit, sub Leone 2. abſoluitur.

Teudius & Pelagius quidam ex Gallia Gothica in Hispaniam Heluidij insanum dogma spargunt. Rodari. Tolet. Refutantur ab Ildephonso, asserta multis modis D. Virginis puritate & festis in eius honorem institutis. Idem. Vafans.

An. 676. ducentæ septuaginta naues Arabum, quæ ad Hispaniæ littora appulerant, & maritima omnia fœde vastabant, misso Bambe exercitu igni conflagrarunt. Vafans.

Misiam Bulgaribus, populis Sarmatiæ Constant. Imp. bello coactus concedit habitandam, annuo etiam tributo promisso. Diab. lib. 19. Rom. Hinc ab anno 680. Chronici regnum Bulgarorum ordiuntur.

Mardaitæ contra Saracenorū irruptiones Libanum occupat, ad quos multi captiui, & serui & indigenæ confluunt. Lon. tom. 3. Diac. lib. 19.

An. 678. Callinicus archieſtus ab Heliopoli Syriæ ad Romanos profugus ignem in aquis ardentem inuenit, quo vsi Romani Saracenorū naues exusserunt. Sigeb. Lon. to. 3. z. Sanctitatis nomine celebris, leproſum obuium osculo sanauit.

fanavit. *Plati.*
 Nouum Romanæ ecclesiæ ærarij officium instituit. *Onuphrius.*
 Circa hæc tempora ignis ardens excogitatus dicitur à Callinico architecto Syro . vulgus vocat *Fou Gregoys.* Hoc igni sub aquam facto naues Saracenicæ , quæ ad Byzantium dimicatum venerant conflagrarunt. *de quo paulo ante.*
 Bulgari gens Scythica Pannoniam & Thraciam inuadentes, post victum Imperatoris exercitum , consensu ipsius magnam Thraciæ partem occupant rege ipsorum Bathaia. *Sigeb. Blond. lib. 9.* conuertuntur per Cyrillu. *Sabel. Ennead. 8. lib. 6.* Primum tum cœpit Bulgarorum nomen celebrari à Bolga fluuij Liunionæ, non longe à Moscovia.
 Concilium Constantinopolitanum finitur sub Iustiano Rhinometo, collectis 227. episcopis in eius palatio, qui dicebatur Trullus. Ibi reconciliatæ sunt Ecclesia Latina & Græca. Ita tamen, vt Græci, cum Rom. pontificem vniuersalem Papam appellatam & appellandum faterentur , Constantinopolitanum vniuersalem (non quidem Papam, sed) Patriarcham inscribere non desierint. *Ex diuilibus, sacris & alijs horum temporum epistolis.*
 Notat Platina in eo errore Monothelitarum magis auctoritate veterum Theologorum, quàm sacræ Scripturæ testimonij explosio fuisse.
 Bamba Hisp. rex Vascones, Nemausenses & Narbonenses & ducem Biterrensem domat & in Gallia res Gothorum superat & naues Saracenorum 270. ad littus Hispaniæ applicantes parim cepit, partim perdidit. *Io. M. ag. lib. 16. c. 22.*
 Ei deinde vitam monasticam professo per annos 7. per tyrannidem succedit Eringius, excluso Theodefredo Receswinthi regis F. iusto ac legitimo hærede. *V. asaus Chro. Hisp. Ca. tamen 1. concilij 12.* Toletani Eringius dicitur à Bamba electus, antequam se vitæ monasticæ consecraret.
 Octaua paschæ anno 681. Iohânes Portuensis Papæ legatus Constantinopoli coram Imp. & Patriarcha & plebe in templo S. Sophiæ missam Latine celebravit. *Beda de Ratione temp.*
 E Bibliotheca Constantinopolitana Constantinus patribus in sex to concilio gene. libros antiquorû patrû, quos petebant, deprompsit. *Beda. de Rat. temp.* In ea opera DD. Ambrosij, Athanasij, Ioannis Constant. Cyrilli, Augustini, Leonis, Basilij, Gregorij, Dionysij, & Hilarij extitisse apparet ex actione 8. eiusdem concilij. *Et Antonino Tit. 13. cap. 4. §. 7.* Georgius Diaconus eius erat custos siue chartophylax.
 In Rom. Bibliotheca ingens etiam erat librorum multitudo. *Ioan. M. ag. Gothica hist. lib. 16. cap. 20.*
 Agathoni Imperator remisit pecuniam, quæ tyrannicè solebat extorqueri à Ro. pontificibus pro sui pontificatus confirmatione. *Sigeb.*
 Cæsarea Perfica regina circiter an. 683. vna cum marito & 40. millibus Persarum Constantinopolim venit ac baptizata est. *Regino lib. 1. Platina. Sabelli. Ennead. 8. lib. 6.*
 a Ex eius decreto pallia gratis largiuntur Archiepiscopis: licet quotidie baptizare: Oculum pacis in missa instituitur. *Plati. Volater. Suplem. Chron. Fascicul. temp.*
 Sergium, qui postea extitit pont. cum sub diuersis pontificibus sese laudabiliter gessisset in multis ecclesiasticis officijs, Cardinalem presbyterum Ro. Eccl. constituit. *Anon. Tit. 13. cap. 1. §. 6.*
 Græcè & Latinæ linguæ fuit peritissimus. A cta synodi-

Anni Christi.

an. 2. Georgio an. 2. Principibus.

Anni mundi.

Constantino 4. Pogonato Imp.
 Zizit Saracenorum & Persarum Miramolino an. 3.
 Maula 6. mens.
 Partarito kal. Reg.
 Theodorico an. 14. Franc.
 Bamba Hispaniæ, deinde Eringio an. 7.

CONCIL. Heldfeldense.
 Anglicanum 2. contra Monothelitas, cui interfuit Ioânes Abbas iussu Agathonis.
 Romanum 125. contra eosdem. Iuo.

Sextum generale concilium Constantinopolitanum 3. Episcoporum 351. vel 289. presente imp. in Trullo pro duabus voluntatibus in Christo, contra heresim Monothelitarum: & contra Patriarchas Antiochie, Alexandria & Constantinopolis. Cui in locum Agathonis presuerunt Ioannes Diaconus, Theodorus & Georgius presbyteri & Ioannes Portuensis Episcopus. Lib. Conc. Plati. Pau. Diac. lib. 18. In eo damnantur Cyrus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, Petrus, Theodorus omnes episc. Constantinop. M. acharius, Stephanus, Polychronius, Anastasius.

684

a S. Leo 2. Siculus mens.

4772

686

Vacat m. 11. d. 21. Patriarchis.

4774

Antiochie Theophane.
 Constantinopoli Theodoro iterum an. 3.
 Principibus.
 Eisdem Imp. & regnant.

Anni Christi.

Anni mundi.

CONCIL. Toletanum 12. lib. concil. anno 1. Eringij regis.

686

b S. Benedictus 2. Rom. mens. 10. dies 12.

4774

687

Vacat m. 2. di. 15. Patriarchis.

4775

Antiochie Alexandro 2. an. 16.
 Constantinopoli Theodoro iterum, deinde Paulo 3. an. 7. Principibus.
 Eisdem Imp. & regnant.

Maruam & Abdala simul Saracenorum & Persarum Miramolinis.

687

c Ioannes 5. Antiochenus. an. 1.

4775

688

Vacat mens. 2. di. 19. Patriarchis.

4776

Antiochie Alexandro secundo.
 Constantinopoli Paulo tertio.
 Principibus.
 Eisdem Imp. & regnant. & Iustinian. 2. (iuxta alios 3.) Iunior an. 10. cogn. Rhinometo, ab amputato naso.

ca sextæ Constantinopolitanæ ex Græco in Latinum vertit. Musices gnarus fuit. Nam Psalmodiâ composuit. & Hymnos ad meliorem concentum redegit. *Plati.*

Pauperum studiosus. *Idem.*
 Sub eo Constantinop. concilium absoluitur. Cui in decreto Gratiani, vt & septimo etiam Generali aliquot canones attribuuntur, qui in exemplaribus Græcis non habentur.

S. Iulianus Pomerius episcopus Toletanus, è Iudæis oriundus. *Ipsel. lib. 3. contra Iud.*

Bamba Hispaniæ rex habitu religionis & summæ tonsuræ accepto signo, Eringium pro se regem creauit. *ca. 1. Synod. 12. Tolet.*

S. Damianus Ticinensis. *Diac. lib. 18.*
 Maildolphus Scotus, qui Græcæ & Latinæ linguæ scholam apud Anglos aperit.

Eringius initio regni leges Gothicas recognouit, & à S. Isidoro institutas nomine suo euulgauit, ne Ecclesiæ nomine forum iudiciale agi videretur. *Lucas Tundensis, V. asaus.*

b Impetrat ab Imper. vt non expectato ipsius vel Exarchi Rauēnensis cōsensu, pontifex Ro. à Clero & populo electus, statim verus Christi Vicarius proclamaretur. *Naucler. Volater. & Supl. Chron.*

Misit Chilianum in Germaniam, qui primus in Francia verbum Dei sparfit, abolitis Idolis. *Herman. Gigas.*
 Magnis sumptibus multa templa restituit. *Honorius in vita eius. Plati.* Eruditionis & Sanctimoniam nomine commendatur.

Iulianus Toletanus librū respōsionis suæ fidei vel suo, vel omnium Hispaniæ præsulum nomine ad Benedictum 2. mittit, in quo affirmabat tres in Christo substantias, Verbum, corpus & animum, & alia quædam. Quæ cum omnia Benedictus improbasset & Iulianum ad retractandum nuncio adhortatus esset, in conc. 15. Toletano biennio post explicauit, & absolutus est. *V. asaus ex actis Concilij & Roderico Toletano*

Maula Arabum rex tertiam partem tributi omnibus remisit, eo sexto mense mortuo regnū Arabum in Maroan & Abdalam diuiditur. Ex qua dissentione per 4. ferme annos regnum cædibus & bellis deformatur. *V. asaus.*

Maroan, vt vires sibi contra riualem compararet, Constantino Pogon. in annum tributum, auripondo tria millia, feruorū honestorū & equorum totidem pollicetur, quæ per nouem annos soluta sunt. *Idem & Isidorus Pacensis.*

Floret bellica laude Terbellis Bulgarorum dux, cui & Constantinus Heraclij F. & Iustinianus Rhinometus tributarij fuerunt. *Suidas in Bulgaris.*

Bochanus Turca sub Iustiniano Imper. (hunc puto intelligit) Bosphorum expugnauit. *Idem in voce Βόσπορος.*
 c Hic pontifex iura ecclesiæ Rom. in episcoporum consecratione, quæ Archiepiscopi sibi passim vsurpauerant, restituit. *Onuphrius.*

Fuit in pauperes valde liberalis & apud Constantinum obtinuit, vt in Sicilia census, qui non sine onere à Subditis exigebatur, penitus remitteretur. Scripsit libellum de Pallij dignitate. *Plati. Honor. Naucl. gene. 21.*

Statuit vt Roma. Pont. ab Ostiensis, Portuensis, & Veliterno episcopis in ecclesia Saluatoris ad Lateranum, consecraretur. *Volater.* qui mos durat etiam hodie, cum antea tantum ducebatur ad Cathedram D. Petri, vt ei paulisper infideret.

deret. Theodorico consilio Ebroini maioris domus synodum episcoporum cogit, in qua multos vt indignos priuat episcopatu, alios mittit in perpetuum exilium. *Sigeb.*

An. 687. Abdala Saracenorum rex moritur, aut saltē regno expellitur. Iam Maroan fuerat eiectus ab Arabibus, offensis annuo tributo, quod Pogonato pollicitus fuerat. *V. as. Habbimelech Arabum* siue Sar. rex pace cum Iustiano in 10. annos confirmata, contra Mustar in Perside & Saidum in Mesopotamia an. 687. bellum gerit, & illis interfectis recuperat Persidem, deinde Mesopotamiam, Armeniam, Hircaniam. *Diac. 19. Beda. de ratione temp.*

Facta cum Saracenis pace Africa à Iustinia. recuperatur. *Ibid.*

Iustin. anno septimo pacem soluit adiunctis 30. Slauorum millibus cum duce Nebulo, & primo congressu vincit, sed Slauorū duce pecunia corrupto, qui ad Arabas cum 20. millibus transfugerat, postea vincitur, vnde reliquos vna cum liberis & vxoribus præcipites agit in mare, in Nicomedia finibus. *Ibid.*

Sabbis patritius cognita Romanorum clade Armeniam Arabibus tradit, quibus etiam interior Persis, nomine Cerasa, subijcitur. anno Iustiani 8. *Ibid.*

Apud Francos bella, contra Aufrastorum Regulos Martinum & Pipinum in centore Ebroino, Theodorico rege, in quibus primū enitere cepit nomē Carolorū, quos posteriore sæculo reges & Imp. Francia habuit. *Blond. lib. 16. Dec. 1.*

Pipinus à Theodorico laccitatus, collecta Francorum exulum manu, vicit, & Maior domus per totam Franciam constituitur. *Tribem. Amiliss.*

Ioan. Bergomensis episcopus magnæ doctrinæ & sanctitatis vir. *Diac. lib. 6. c. 3. Lang.*

* Conon Pap. moriturus Clero & singulis vrbis monasterijs & sacris ædibus legauit pecuniam, quam coaceruarat. *Naucler. Gener. 23.*

Impetravit vt Brutij, Lucani & Siculi multis oneribus leuantur. *Plat.*

Tempore Theodati pontif. in clerum Romanum conscribitur. Deinde ob doctrinam & virtutem, S. Susannæ presbyter cum titulo eius loci creatur, florente Beda ob religionem & sanctitatem Venerabili.

Leontius imperium inuadit an. 3. quo expulso Tyberius 3. ab exercitu eligitur, mens. 7. sed paulo post Iustianus restituitur an. 6. duobus istis è medio sublaris.

Gotbertus fertur fuisse primus princeps Christianus in Germania, & baptisatus à S. Chilianio, qui propterea vna cum Ditomanno & Colomanno pijs sacerdotibus transfossus est, per cognatos Gotberti. Conon Papa hos in Germaniam miserat. *Sigeb.*

Vestphali hoc quoque tempore fidem amplectuntur, doctentibus Eualdo Albo & Eualdo Nigro, tandem martyribus. *Fasciculus temp.*

Andoenus episc. Rhotomagensis, miraculis claret. Scripsit librum de anima Dagoberiti regis Francorum. Moritur an. 690 *Vinc. lib. 23. 24. Tritth. de Franc.*

d Hic PP. quatuor festis Annūciationis, & Hypapantē Domini, Natiuitatis, & Assumptionis Beatę Marię virginis, letanias assignauit, & statuit, vt inter comunicādum, Agnus Dei &c. cantarentur à Clero *Sigeb. in Chro.*

In Sacrario magnam portionem ligni Dominicę crucis reperit,

Annus Christi. **CONCIL. Toletanum 13.** Anni mundi.

an. 4. *Eringij.* Schisma 6.

PETRVS Archipresbyter Ro. ecclesie, sedit aliquot dies in schismate contra Theodorum Papam creatum: sed vtroque exacto suffectus est Papa Conon.

85

* Conosue Cuno, Thrax, ob vitæ probitatē dictus Angelic. *Sab. Enn. 8. lib. 6. mens. II. dies 3.* 4776

Vacat m. 2. di. 23. 4777

Patriarchis. Antiochie Alexandro 2. Constantinopoli Paulo 3. Principibus. Eisdem Imp. & regn. Abdemelec Saracenorū & Persarum Miramol. an. 20. *Eringio Hispanie.*

CONCIL. Tolet. 14. episc. 17. Schisma 7.

THEODORVS R. E. presbyter cōtra Paschalem R. E. Archidiaconum creatum PP. sedit dies aliquot, vtrisque pulsus creatus est Sergius.

86

d S. Sergius patria Antiochenus an. 13. mens. 8. dies 23. 4777

Vacat m. I. di. 20. 4790

Patriarchis. Antiochie Alexandro 2. Constantinopoli Paulo tertio, deinde Callinico an. 12. Principibus. Iustiano 2. usque ad Leonem 2. siue Leontium Imp. Abdemelec Saracenorū & Pers. Miramolino. Partaricho Ita. R. Theodorico, Clodoueo 3. (siue iuxta alios Ludonico 2.) an. 4. & Hildeberto an. 18. per success. F. Hispanie Egica an. 15.

Annus Christi. An. 684. Conc. Tolet. 15. episcoporum, 61. An. 691. Toletanum 16. 694. Toletanum 17.

694 ANNS Dom. DCC quo Arabes incipiunt inhiare Hispanie & Occidentalibus Europe regnis, donec intra 12. aut 14. annos traicte freta Gaditana eam ferē totam subijcerent, illic diu regnantes, regia sede nunc Cordubæ, nunc Toleti constituta.

SEPTIMO seculo continuata est doctrina ab hereticis impugnata. Veritas Eucharistię, sacrificium, Transubstantiatio. *Cesarus ho. 5. Isidorus lib. de Officijs, citato August. lib. 6. Originum cap. 18. Primam Iustificationem esse ex mera gratia. Concilia Toletana 6. 7. &c. huius centenarij. Cas. ho. 38.*

Iustificatione conseruari, & augeri bonis operibus. *Cas. ho. 2. 4. 12. 15. 16. 18. 23. 26. 32. 35. 38. Isidor. lib. 2. de summo bono c. 2. & 5. lib. de Numero tract. de tribus. Ademus episc. ad Germanij reg. Conc. 4. Tolet. c. 5. Bptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremonie. Conc. Tolet. 4. c. 5. Conc. Tolet. 11. & 12. Isidor. de summo bono c. 23. lib. 6. Originum. siue Etym. c. 18.*

Claues, Absolutio, Isid. li. 6. Etym. et alib. Confirmatio, Chriisma & alia sacramēta. *Isidor lib. 6. Orig. siue Etym. c. 18.*

Preces pro mortuis, Purgatorium. *Isid. lib. de officijs, Sacrificium pro defunctis ab Apostolis primo traditum demōstrat illic dimittenti esse peccata & purgatorio igne purganda. Ioan. Eleemosynarius apud Vincentium lib. 2. c. 110. Missa Mozarabū. Cesarus Avel. lib. 1.*

Pœnitentia & eius partes. *Cas. ho. 1. 6. & c. Isidor. lib. 2. de summo bo. cap. 13. & lib. 6. Ori. cap. 18. Cabillonense conc. c. 8. &c.*

Inuocatio Stautilia Sanctorum, Missa Mozarabum, Iudephonus de virgine. *Cōcil. Cabillonense. Constantinus Imp. 10mo 2. conc. pa. 402. Isid. de officijs & passim alibi, & quibus item reliquorum capitum fidelis confirmatio prolixè deduci potest. Cetera idem & ceteri huius seculi scriptores prolixè cōfirmant, vt sciat sit lectores ad eorum opera remittere. De quo contra se testimonium ferunt Centuriatores cent. 7. cap. 2. de loco & propagatione Eccles. col. 2. sparsim. cap. 3. de Perfectione & tranquillitate Eccl. sparsim col. 45. c. 4. de Doctrina, ex professi col. 108. que hanc continet inscriptionem, Inclinatio Doctrinæ completens peculiatres & incommoas opiniones, stipulas & errores doctorum & col. seq. cap. 5. de heresibus sparsim col. 121. prout ipsi sunt corli. Per totum cap. 6. de ceremonijs & ritibus Ecclesia col. 133. & seqq. Per totum cap. 7. de Politia & Gubornatione Eccles. cap. 8. de Schismatibus, cap. 9. de Synodis col. 251. per totum fere cap. 10. de doctoribus col. 465. & seqq. sparsim de martyribus de Miraculis. Huc facit, quod ex instituto multi hac tempestate scripserūt de heresibus, item contra Tetradias, mahometem, Lampetianos, Iconomachos, & alios, quorum erroribus isti imbuntur. Adde totius huius centurię Synodos, nam he contra istos planè militant. Adde & historicos. Nam etiam hi cursum Eccles. secundum nos tunc fuisse declarant.*

reperit, quæ in Basilicam Constantinianam translata, adorari cepit. *Regino lib. 1.*

Rauennatis exarchi suppetijs sese cōtra Zachariam protopatariū, à Iustiano missum, tuetur. *Diac. lib. 6. cap. 4. de Longob.*

Bella ciuilia inter Longobardorum principes. *Blond. lib. 10. dec. 1.*

Saxonum quidam fidem Christi suscipiunt. *Plati. Nempesinsula Vecta, quæ sita est contra medium Australium Saxonum & Geuissorum interposito Pelago, cum Cedualda Geuissorum rege, qui quartam partem regionis eius sacerdotibus tradidit. Beda lib. 5. cap. 7. hist.*

Sergius cum Romam profectum baptizauit. *Ibid.*

Misit Vuillbrodum ad Frisonum gentem conuertēdam. *Pla. alios ad Anglosaxones. Idem.*

Gotthi anno 693. ab Arianismo liberati ad veram ecclesiam reuertuntur. *Sigeb.*

Adelhelmus Anglicus scribit varia, & epistola ad Ethe-runtum Occidentalium Anglorum regem Anglos reprehēdit, quod non imitaretur Romanam de Paschate celebrando consuetudinem.

Daniel Ventanus, Aponius, nam Beda circa hæc tempora eius meminit. *lib. 4. cap. 5. in Cant. Salom.*

Ceolfrius Bernicius Bedæ præceptor & nutritius. *Beda lib. 5. cap. 22.*

Cedualda siue Codialdus Saxonum rex Romæ moriens, omnes suas fortunas in diuinum vsū ex testamento erogauit. *Bonfin. lib. 8.*

Pipinus Rabadum Phrysorum ducem iugit & Villebrodum genti episcopum dedit an. 694. *Sigeb.*

Iudæi, qui in Hispania superioribus regum temporibus baptizati fuerant, an. 694. non solum Christianismum maculant, sed & contra regem Egicam regnumque conspirant, vnde omnibus suis rebus nudatur, cum vxoribus & filijs per cunctas Hispaniarum prouincias disperguntur, & seruituti perpetuæ subijciuntur. *E. Concil. 17. Tolet. ca. 8.*

Liberi eorum à septimo anno nutriendi Christianis traduntur & in matrimonium dantur, ne infidelium patrum semitas iterare possent. *Ibidem.*

Egica ter cum Franciscis varia victoria pugnat. *LUCAS T udensis.*

Iustianus cum patriarcham & alios ciues Constantinopolitanos trucidari mandasset, à Leontio per insidias captus, naso priuatur & ad Cherstonam relegatur, cum an. imperasset 10. *Diac. lib. 19. an. 696. Sigeb.* In hoc Heraclij progenies defecit. *Pomponius Latus.*

Successit Leontius an. 3.

Exercitus à Leontio deficit & Absimarum Imp. designat, qui Leontium, Constantinopoli per proditionē occupata, naso priuat & in monasterium concludit. *Ibid. Zon. tom. 3.*

VIDAM scribunt hunc Martyrio obiisse. *Fascicul. e Temp.* Multo ære ab Hisulpho Beneuortorum duce abductos plurimos Christianos è Campania redemit. *Regino lib. 1.*

Palmerius in Chron. inter hunc & Sergium collocat Leonem quendam Pontificem Rom. *An.*

Anno. 702. mortuo Alexandro secundo sedes Antiochiæ vacat an. 40. Saracenis comitia prohibentibus vsque ad 742.

Haymo & Strabus fratres doctissimi. *Sigeb. Plat.* qui & Bedæ fratres habiti sunt. *Volater.* Trithemius eos facit recentiores annis multis.

Beda Chronica scripsit ab orbe cond. ad an. 700. vsque. Valafridus carmine & prosa illustris. *Tribem. Hedio. lib. 6. ca. 22. hist. Ecclesiast.* Benedictus Biscopius. *Egbertus. Sigeb.*

Primus dux Venetorum sub Absimaro an. 703. electus est Paulus Anazar Heraclienfis, anno ab vrbe cond. 252. Christophori Gradenfis consilio & suafu. *Sabel. Ennead. 8. lib. 7.*

Egica Vitifam filium in Gallicia oppido residere voluit, quasi esset Sueuorum rex, ipse verò Gotthorum. *Vasens, Lucas Tudenfis.*

f Arithpertus Rex Longobardorum Alpes Cottias iam dudum collatas vsque ad Genuam S. R. E. sed multis annis à Longobardis rege Rothari occupatas huic pontifici restituit, diplomate aureis literis scripto. *Gnil. Nang. Blond. 10. dec. 1. Beda, qui ista vinebat atate, lib. de ratione temporum.*

Saracenorum 200. millia cæduntur in Syria ab Heraclio Absimari Imp. fratre. *Sabell. Ennead. 8. lib. 7. Diac. lib. 20.*

Aegyptij sub Tyberio ab imperio recedunt & regem, qui Caliph dictus est, eligunt. *Gassarus in epitome.* Saraceni lybiam & Africam planè occupant. cum à Bellisario primi Iustiniani duce recuperata, Vandalis expulsis, annis 170. Romano imperio paruisset. *Plat. in Ioanne sexto.* Paulo post sub Iustiniano 2. Arabum principes Vlid Syriam, Masalmas Tyrannium vrbelem, Abas Romaniz multa oppida, Muctan Ciliciz vrbes expugnant. *Diac. lib. 20.*

Iulianus Tingitanæ Mauritaniz præfectus ob stupratam filiam à Roderico Hispaniz rege, Saracenos in Hispanias immittit. *Ioan. Gotthobus lib. 16. cap. 27.* Rodericum cum filio occidunt, vtrinque 70000. hominum intereuntibus. Regnum autem illic institunt diuisum in tria, Cordubanum, Hispalense & Cartagenense nouum, ibique Vuestgotthorū regnum extirpant, cum ante 346. ab Hunnis ex Scythia eiectioni ibi an. 256. dominati essent, Leonis Imp. 3. Christi 720. *Ibid. & Sigeb.*

Remansit Vuestgotthis Aquitania, sed post decem annos inde per Carolum Martellum expulsi sunt.

Astures & Cantabri, in Galicia, vt olim contra Gothos, ita nunc quoque contra Saracenos se tutati sunt, nouo rege creato Pelagio. *Ritius de reg. Hisp.*

Ita Saraceni, dum Imp. & principes Christiani intestinis bellis inter se pugnant, Africam & totam Hispaniam (exceptis solis Cantabris & Asturibus) quā circiter 800. an. tenuerunt, duce Abdimara, occupant. *Naucler. Blond. lib. 10. dec. 1. Emyl. lib. 1. Plat. in Ioanne 6.* Sigebertus id accidisse ait, sub Greg. 2. Eam calamitatē Beda prædixit & versu deplorauit, reges Christianos principesque adhortatus ad bellum contra istos Dei hostes suscipiendum. Prædicens etiam Romani imperij iminentem ruinam, & Saracenorum in Gallias irruptionem. *Plati.*

* Vitifia rex Hisp. flagitiosus pontifices veritus, ne ob suas libidines & supra populum à se abalienarent censuris ecclesiasticis, edixit, vt quot quisque sacerdotum veller aut posset, vxores vel concubinas domi aleret, neve constitutionibus pontificijs obtemperarent. *Vasens à Luca Tudenfi & Roderico Tolet.*

Per

Anni Christi.	Anni mundi.	87
702	4790	e M. Ioannes 6. Græcus an. 3.
705	4793	mensis 3. Vacat m. 1. d. 19. Patriarchis. Antiochia sede vacante an. 40. Constantinopoli Callinico Principibus. Absimaro, Tiberio 3. an. 7. Imp. Chuniberto Ital. Reg. Hildeberto Franc. R. Egica Hisp. deinde Vitifia an. 7.
705	4793	f Ioannes 7. Græcus an. 2.
707	4795	mens. 7. di. 17. Vacat m. 3. Patriarchis. Antiochia vacante sede. Constantinopoli Callinico, deinde Cyro an. 6. Principibus. Eisdem Imp. & regnant. Abdemelec Saracenorum & Persarum Miramolino, deinde Vlich. an. 7. Hispania Vitifia. an. 7.
707	4795	* Sifinius siue Zosimus, siue Sosinus Antiochenus Syrus, dies 20. Vacat m. 1. d. 18. Patriarchis. Antiochia vacante sede. Constantinopoli Cyro. Principibus. Iustiniano 2. imperium recuperante an. 6.

Anni Christi.	Anni mundi.	90
707	4795	g Constantinus Syrus an. 7. di. 20. Vacat m. 2. d. 10. Patriarchis. Antiochia vacante sede. Constantinopoli Cyro, deinde Ioanne sexto Monothelita & Iconomacho an. 2. mens. 6. Principibus. Iustiniano 2. Philippo seu Philippico Bardanio, siue Bardepane Monothelita, & Iconomacho an. 2. Imp. Vlid. Saracenorum & Persarum. Ariberto Ital. Reg. Hildeberto, & postea Clodoveo 4. Franc. Reg. Roderico Gotthorum regū in Hispania postremo an. 4.
713	4801	CONCIL. Romanum pro imaginibus retinendis contra Philippicum primum Imperatorem Iconomachum, qui & excommunicatur Abbas Vsterg.

Per speciem pacis omnes ciuitates Hispaniz præter Toletum, Legionem & Africam muris nudauit, metum alicuius rebellionis conscientia suggerente. *Idem*

Ecclesiarum priuilegia & prærogatiuas violat, Iudæos reuocat, & eos maioribus immunitatibus, quam quibus Ecclesia gaudere solet, donat. *Idem.* His gradibus deuolutum est regnum ad Saracenos, à Roderico regno orbatus: Cordubæ miseram vitam traxit. *Idem.*

Saraceni siue Arabes in Armeniam sese magnis copijs infuderunt. Iustiniano aliquoties fædera rumpente, magnam stragem inter Christianos ediderunt.

Damasci quoque Vlid rex Arabum Christianorum templum diripuit. & vetuit in posterum scribi codices Græcis literis, sed tantum Arabicis. *Diac. lib. 20. rerum Rom.*

Pisti ad Catholicam Paschatis obseruationem sub Naitano rege adducuntur an. 709. *Sigeb. & Beda. lib. 5. hist. c. 22.*

Denique per hoc sæculum fides proficit & deficit pro diuersitate locorum. Iam Aegyptus & Africa à Saracenis vastatæ sunt, & ecce quasi fides volasset, ad populum pagana peruenit. *Fascicul. temp.* Nam regiones & insulæ Europæ & Asiæ boreales, vt audies, religione imbui latè incipiunt.

In angulo Italiz circa forum Iulium Istri seu Slauu incursionem an. 706. faciunt. *Sigeb. Sabel. Ennead. 8. lib. 7.* A Pennoe duce foro Iuliano tandem vincuntur, & postea pax cum eis agitur. *Diac. lib. 6. Long. c. 3.*

Iustinianus adiutus Bulgaris imperiū recuperavit, Leontium truncatis naribus in monasterium inclusum & Absimarum per forum victos duci iussit, & prostratis coram se colla calcavit, deinde eis capita præscidit. *Zonar.*

Hic PP. statuit ne populus Romanus Philippici hæretici Imperatoris nomen, aut chartam, aut figuram de more susciperet. Vnde nec eius effigies in ecclesiâ introducta est, nec nomen ad Missarum solennia prolaturus. *Diac. lib. 18. Bed. de temp. Zona. tom. 3.* Liberalis in pauperes fuit & in fame trienni Romæ infinitos aluit. *Sigeb.*

Iustinianus Imper. de peccatis suis pœnitentiam agens Constantinum Rom. Pontificem in Nicomediam ad se vocans honorificè suscepit ac remisit; quem prostratus humi pro suis peccatis intercedere rogans, absolutionem & communionem consecutus (*Beda de Ratione temp.*) eius pedes primus Imperatorum exosculetur, & cuncta Rom. Eccle. priuilegia renouat. *Diac. lib. 18. Plat. Blond. lib. 10. Dec. 1. Emyl. lib. 2. Suplem. Chron.* Volumen quod contra Romanæ ecclesiæ ritum scripserat ad Ioan. pontif. corrigendum vel etiam delendum destinauit. *Sigon lib. 2. Italie.* Constantino pont. cuncta Ecclesiæ priuilegia & donata renouauit. *Bed. lib. 2. de R. at. temp. Regino lib. 2.*

Iulianus Roderici præfectus in Tingitana prouincia, vt se de rege vindicaret, quod ipse filiam vitiaisset, Saracenos ex Africa euocat, qui eam nuper post subactam Aegyptū occupauerant. *Ioan. Mag. vlt. lib. c. 30.*

An. 708. iuxta Rodericum Toletan. iuxta alios 713. Muza Africa præfectus iussus ab Vlich Saracenorū & Pers. Imperatore (Miramolino ipsi vocant) 12. millia Saracenorum Iuliano dat, duce Tarif Strabo, qui Hispalim muris nudatam, & aliquot vrbes diripit, simul cum tota Batica & Lusitania. Paulo post, dum alij affluunt & per octo dies esset pugnatū, vniuersa Gotthorum nobilitas cecidit, & tota Hispania in ditionem Saracenorum venit ad Pyrenæum vsque, præter Astures & Cantabros. i. Gallitiam. *Vasens, Paul. Emil.*

Aa

Emylium biennij spatio. Quo bello ceciderunt vtrinq; 700. hominum millia. *Ibid. Ioan. Mag. qui & post an. 714. contigisse ista scribit.*

Bellazin Muzæ filium illic regem præficiunt, diuque regnant regia sede nunc Cordubæ, nunc Toleti constituta.

Tria paulo post constituunt regna. Primum Cordubæ, alterum Hispali, Tertium apud nouam Carthaginem, vsque ad Ferdinandum tertium, qui an. 1216. Toletu, Corduba, multiq; alijs recuperatis Saracenos in Beticam compulit, i. Granatam & Malacam, quæ prius sub Cordubæ regno fuerant. Vnde etiam eijciuntur an. 1492. à Ferdinando ultimo. *Ibid. Ioan. Magnus.*

Iulianus Barbaris prouisionem laudantibus, non proditorem, miseram mortem in vinculis obiit, vxore eius lapidibus obruta & filio è turri Septemsi præcipitato. *Vasem è Ferd. Nanio.*

Blondus nominat hic Stephanum quemdam 2. Sed erudite refutatur à Nauclero gener. 24. conuenièter Bedæ, Diacono, Adoni, Sigeberto & act. 1. Nicenæ secundæ.

Instituit vt in Quadragesima feria quinta ieiunium & missarum solennitas fieret. *Sigeb.*

Sub Sergio Papa Romanæ Bibliothecæ fuerat custos. *lib. Pontif.* Vtraque lingua eruditus. Quin & aliquot libros scripsit. A liberalitate in reparandis publicis ædificijs, mœnibus, & templis, à castitate, sapientia, sanctitate commendatur. *Marianus, Bergomens. & alij.*

Ecclesiasticorum dogmatum fortissimus propugnator. Eius tempore Tyberis se per vrbe in infudit magna eius pernicie. Extant aliquot eius epistolæ ad Thuringos, Saxones, Germanos, qui propter paganos fidem deseruerant.

Leoni 3. Imp. sacras imagines tollenti Italicum Imperium, quod de Longobardis lupererat, eripuit an. 729.

Orientalibus destitutus auxilijs à Carolo Martello Pipini postea regis patre opem contra Longobardos Romam vexantes obtinuit. Quæ res semel cœpta, cum Longobardici regni excidio finit. *Anastaf. Biblioth. Diac. lib. 6. c. 11. & 13.*

Germania inferior prædicationibus S. Bonifacij (vulgò Vvnefris) missi à Pontifice Rom. fidem Christi recipit: & ille Bonifacius fit primus Archiepisc. Moguntinus. *Plati. Sigeb. Sabel. Ennead. 8. lib. 7.*

Quidam Syrus multos Iudzorum seduxit, dum se Christum falsò assereret, an. 722. *Plat. Diac. lib. 21.*

Vvestphalia & Phrisia regiones per S. Vvilibordum auspicijs Martelli fidem Christi suscipiunt. *Sabel. Ennead. 8.*

Philippicus Imp. ob hæresim & persecutionem Orthodoxorum breuitate Imperij & cæcitate multatus est. *Diac. lib. 20. Zona. Tom. 3.* Factus Imperator ab exercitu aduersus Chersonem, qui à Iustiniano defecerat, missò, Iustinianum & eius filium Tyberium ab ara abstractos interfecit.

Quidam Tyberius in Tuscia se Imperatorem venditat, sed Greg. 2. missis copijs eum occidit & caput Constantinopolim mittit. *liber Pontif.*

Saxones duce Cerditio circa hoc tempus in Britanniam, quæ postea Anglia dicta est, veniunt. *Gassarus in Epitome. Terram Matuariorum deuastant. Ado ata. 6.*

In Romano Imperio apud Constantinopolim Imperatores quidem erant, sed ipsi intestinis pariter, & externis, præsertim Saracenicis bellis attriti, parum valebant. Quare in Italia depositis Exarchi magistratibus singulæ ferè ciuitates sibi proprios duces crearunt, atque ita sub decem dynastis

Anni Christi.

91
714 h Gregorius 2. Romanus an. 16.

730 mens. 9. di. 11.

Vacat m. 1. Patriarchis.

Antiochiæ sede vacante.

Constantinopoli Ioâne sexto Monothelita & Iconomacho, deinde Germano cõfessore an. 14. mens. 5. di. 7.

Principibus.

Philippico Bardanio, Anastasio 2. cogn. Artemio an.

3. Theodosio Adiramiteno an. 1. & Leone 3. Isauro Iconomacho an. 24. ex ordine successionis Imp.

Arabum & Saracenorum Zuleima an. 3. Omar an. 2. Zizith an. 4. Iscam an. 20.

Ariberto Ital. reg.

Clodoueo 4. siue Dagoberto 2. an. 4. & duobus interregni. Chilperico 2. an. 5. Theodorico 2. Cala an. 15. per ordinem Franc. Regib.

Roderico Hispaniæ ultimo, deinde Reliquiarum primo rege S. Pelagio an. 16.

Anni mundi.

4802

4818

Anni Christi.

714

Anni mundi.

4802

nastis Exarchatus duravit an. 175. *Sabel. 8. lib. 8. Blond. lib. 1. dec. 2. Platina. 170. sub Stephano.* Hinc deinceps multa & diuturna Italorum inter se & cum Græcis bella, vsque ad Pipinum & Carolum.

Sic etiam in Francia reges erant, sed parum auctoritatis in administratione regni habebant. *Vspergen. in Chronico, Ottho Phrising. lib. 5. c. 16.* Eam vehementer afflixerunt bella Caroli Martelli cum regibus Francorū Raginfredo & Chilperico, & Saracenis ab ijs in auxilium acceritis. *Ado ata. 6. Ab an. 718. ad 739. Sigeb.*

Annis 718. 719. 720. Saraceni in Thraciâ duce Zulemone cum classe 300. nauium trajiciunt. *Sabel. Enn. 8. lib. 7. aut ostingentorum, Diaco. 21. aut mille, Blond. lib. 1. dec. 10. aut trium millium, Caspinia.*

Mafalmas etiam cum exercitu per Abydum irrupit & postea Gizid ex Africa naues 300. adducit. Constantinopolim obsidēt triennium reliquis in Thraciam & Bulgariam excurrētibus, vt qui de toto Rom. imperio subijciendo animos sumpissent, sed diuinitus igne, frigore, fame, tempestate atque grandine repressi sunt, vt quinque duntaxat naues in Syriam euaserint. *Idem.*

Dignitas Exarchatus in Italia occupata à Lógobardis extinguitur, cum vigiasset annos 164. *Naucl. Blond. li. 10. dec. 1.*

Artemius Imp. Romano pontifici per literas & legatos denuntiauit se Catholicam fidem & sextæ Synodi decreta amplecti. *Diac. lib. 20. Rom.*

Germanū præfulem Cizyci Constantinopolim transferri procurauit. *Ibidem.*

Post imperium trium annorum sacris initiatur. Theodosius cum annum vnum imperasset, Leone Isauro volens cessit.

Haumar anno 3. Imp. 7. Domini vtro 720. in Christianos sæuit. *Sigeb.* Imperatorem per literas hortatus, vt Mahometis legem amplectatur, paulo post moritur. *Diac. 21. Rom.* Hoc mortuo Gizid in Perside affectat dominatum, sed alter Gizid legitime in regem electus, per Musalmam, tyranno interfecto, Persidem recuperat an. 4. Leonis. *Ibid.*

Anno post quarto Gizid Iudæi cuiusdem consilio, edicto imagines Christi & sanctorum, quæ in Ecclesijs passim in honore erant, propter doctrinæ Christianæ memoriam tolli iubet. *Ibidem.*

Nihilo æquior sanctis imaginibus fuit Leo Imp. cum duobus consecutis Const. Copronymo & Leone Iuniore, vnde tristes turbe in Ecclesia exorte sunt. Nam Occumenicum professorē in Constantinopolitano collegio, cum duodecim collegis, quod nollet approbare suam sententiâ de delendis imaginibus, vna cum libris noctu igni subiectis cõbussit. *Zon. 10. 3. Et multos clericos & laicos afflixit. Diac. li. 21. Rom.*

Gregorius ergo pont. Leonem anathemate ferit, monet omnes orthodoxos ne eius mandato parcant, veltigalia Italos ei dare vetat isto cum Francis fœdere. Ita deserto Imperatore ob peruersam illius opinionem, pacem cum Francis fecit, cum prius sæpe dedisset operam, vt eum per literas ab odio Dei reuocaret. *Zon. Tom. 3.*

Pergamenses obsessi à Saracenis à Magis persuadentur vt mulierem grauidam inciderent, & ex fetu eius cõtò dexteram manicas cruore tingerent. At propterea non sunt potiti victoria, sed iusto Dei iudicio vixi interfecitque sub Theodosio. *Diac. lib. 20.*

Saraceni ob Constantinopolim obsessam & Thraciam vicinamque regiones vastatas fame & peste (quæ 300. hominum millia absorpsit) puniuntur, & à Bulgaribus 22. millia cæduntur, & grandine ignea cælitus in mare demissa nauibus exuti sunt, solis 10. saluis, quarum quinque in Syriam venerunt, quinque à Christianis captæ, Dei omnipotentis vindicem manum annuntiaverunt, primo & secundo anno Leonis, an. 719. *Diac. lib. 21. Sigeb.*

Bezer patritius, qui Leonem inflammauerat, vt contra imaginum propugnatores scuiret, ab Artabardi exercitu hasta traicitur, *Diac. lib. 22. Rom.*

An. 724 Iudæi Laodicenses Izitho Arabum principi persuadent, vt imagines aboleat. *Sigeb. Diac. lib. 21.* Coacti Iudæi à Leone Isauro, postquam à Pseudochristo Syro fuissent decepti, baptizantur quidem, sed in contemptum Baptismi, se denuo abluant, & ad Sacram mentem accedere iussi, se alio genere ciborum contaminabant. *Ibid. Deac.*

An. 729. Cazari seu Turcz duce Humo Chaiani filio in Mediam & Armeniam irrumpunt & Gradacum Arabum prætorem trucidant cum toto eius exercitu *Ibid. Diac.*

Anno seqq. Masalmas Persarum Regis dux, cum Humo congressus, fuga per Cazariz montes elabatur, & in Capadociam rediens Crusianum castrum dolo capit. *Ibid.*

Anno 722. in Turciam mouet, sed à Caspijs portis metu pedem refert. *Ibid.*

Anno 717. Pelagius è regio Gotthorum sanguine, post annos scilicet quatuor ab Hispania Roderico regi erepta rex à Christianorū reliquijs apud Asturias, Legionem, Castellā electus, primo ciuitatem Legionis recuperauit & nonnulla oppida, & sic Asturum, Legionisq; rex appellatus est. *Ritius, Tarapha, V. asens.*

Dimissis Gotthorum insignibus cepit Leonem rubrū in area candida, quo reges Legionenses hodie vtuntur. *V. asens.*

Ab hoc sine vlla interruptione deducitur Philippus, qui hodie regnat, seruata perpetua serie è patre in filium vel filiam, nepotem vel cognatum. *Idem.*

Sic qui iuga montis Pyrenæ, salutis ergo, se receperant Garfiam Ximenium è Gothico genere regem Suprarborum creant, à quo reges Nauaræ & Aragoniæ descendunt. *Idem.*

Hic cum 600. equitibus tantum, multas strages in Saracenos edidit, magnamque Nauaræ partem restituit per annos 42. Eius successor Garfias Ennicus à Pampellone ciuitate, quam Mauris ademit, se regem Pampelonnensem appellauit. *Idem.*

Interim Christiani in Hispania viuere permitti tributarij Mozarabes dicti sunt, q. mixti Arabibus. Inter eos florere Vrbanus Tolertanus, Frodoarius Accitanus, Enantius & Io. Hispalensis, Durauit hæc libertas vsque ad Almoadum (Arabum genus est) in Hispaniam aduentum, qui nullos Christianos inter suos viuere passi sunt & regnare cœperunt tempore Alphonsi 7. sub an. 1100.

Zizith Arabum Miramolinus siue imp. Adham filium Melic misit in Hispaniam, qui & Abraham, vbi regnat an. 2. & mens. 6.

Eodem tempore Arabes Pyreneos transgressi Galliam Gothicam vexant, & capta Narbona Tholiosam obsident, duce Zama, cui à Gallis occiso Abderamenem sufficiunt, donec à Miramolino dux mitteretur. *Chronica regis Alphonsi V. a-*

Anni Christi.

714

CONCIL. Augustanum apud Vindelicos pro confirmanda fide. *Mons.*

730

Anni mundi.

4804

4818

Anni Christi.

730

741

Gregorius 3. Syrus, an. 10. mens. 8. dies 24. Vacat d. 8. Patriarchis. Antiochiæ sede vacante.

Constantinopoli, Anastasio Iconomacho an. 24. Principibus.

Leone 3. (qui dictus est Conon, Iconomachus) imp.

Isaan Arabum Miramolino.

Asprando siue Luitprando Ital. reg.

Theodorico 2. Cala. Franc. Reg. vsque ad Hildericum.

Hispaniæ S. Pelagio reliquiarum rege primo, deinde Fauilla an. 2. & Alphonsi S. Pelagij genero an. 19.

Anni mundi.

4818

4829

V. asens. Zizith Miramolino succedit Isaan, qui in Oriente magna gessit. In Occidente pauca, deditus accumulandæ pecuniæ. Mittit Isabeam in Hispaniam, cui successit Abderamenes, ab Eudone cum 400. Saracenorum millibus euocatus & profligatus, ita vt ad Turonensem ciuitatem 375. millia caderent, Christianorum autem mille quingenti tantum desiderarentur. *Carol. Martellus epist. ad Stephan. 2. V. asens.*

Iuo rex Angliæ ex singulis ædibus in tota Anglia singulos denarios Pontifici attribuit an. 727. *Chron. Aug.*

Gregorius tertius Leonem imperio & communione fidelium priuat ob hæresim. *Plat. Sigeb.* Leo vicissim tributa quæ ad patrimonium Ecclesiæ pertinebant, in Sicilia & Calabria, publico fisco ascripsit. *Diacon. lib. 21. Rom.*

Græcè & Latine doctus omnes Psalmos memoriter tenebat. Reliquit epistolam ad Bonifacium in Germania legatum.

Munus legendi & docendi S. literas, item concionandi per se obiit. *Plati.*

Ab animi magnitudine, quæ nec minis nec gratia frangi potuit, mâuetudine, sapientia, liberalitate in pauperes & captiuos laudatur ab historicis.

An. 734. Beda venerabilis Anglus monachus, Ceolfridi Bernicij & Ioan. Eboracensis Græcè & Latine docti discipulus moritur. Acca, qui bibliothecæ Græcis & Latinis scriptoribus Hagustaldi instruxit, Tobias Roff. Sancti Hubertus siue Guthbertus, & Herminus episcopi. *Sigeb.*

Florent Iudocus, Adrianus, Theodorus, Vilibrordus in Anglia sancti monachi. *Sigeb.*

Aegidius in Gallia Athenis in Græcia natus, qui & scripsit de pulsu librum vnum & de venis alterum. *Berg. li. 10. V. later lib. 21.*

Germanus patriarcha Constant. se sponte abdicat, quod nollet Pseudosynodo Const. contra imagines sub scribere. *Diac. lib. 21.*

Saraceni ab Eudone duce Aquitanie vocati in auxilium contra Carolum F. Pipini, cog. Martellum siue Tuditem, Burdegalam capiunt, Ecclesias & omnia loca vastant Pictauium vsque. His occurrunt Carolus 380. (vel iuxta alios 375.) millia eorum peremit.

Tunc Eudo ipsi reconciliatus eorum superstites ad interuentionem vsque delet. *Sigeb. Aemil. lib. 2. Sabel. Enn. 8. lib. 7.*

Carolus Martellus, Palatijs præfectus sub Theodorico Dagoberti iunioris filio, Lugduno & alijs ciuitatibus captis, Burgundiam sibi subiugat. Item Aquitaniam cæso Eudone, eiusque filijs Gaifero & Himaldo victis, Auinionem, Narbonam & Arelatum recepit à Saracenis, quos è tota Gallia expulit. *Sigeb. Guil. Nangiicus. Plati. Blond. 10. dec. 1.*

In Amnia, Strachia & Atrachia insulis Rheni Idololatrias cecidit & fana eorum destruxit. *Blond. Ibid.* Frigiam suo imperio adiunxit an. 735. *Sigeb.* & Lotharingiam. *Gigas.* Leonis Imp. sexto cõtra Saxones primū sulcipit bellū an. 725. *Sigeb.* An. seq. Banaros negantes tributa sub iugum mittit. Victoque Lanfrido Alemannorū duce regionē illam sibi vindicat, & Plectrudem, quæ ad ipsos confugerat, reducit. *Sige. Auent. lib. 3. Anna.* & postea Saxones rebelles iterū vincit an. 727. *Ado. an. 6.* Sueciam Todeualdo expulso, Lutharouium Regiam, Anglostadium, Narifcorum oppidum Francorum regno subdit. *Ibid. Auentin.*

Eudo & Maruntius regnis & vita priuati sunt, qui ex

Hispanijs Saracenos ascuerant *Sigeb.* Adeo non finit Deus perfidiam impunem.

Carol. Martellus subacta Aquitania subigit Ratbodum Frifonum regem, eo quod Christianos eiecisset & Ecclesias destruxisset, instaurata Idololatria. *Hedio lib. 6. c. 21. Eccl. hist.* Saracenos, qui ab Eudone inuitari ex Hispanijs in Gallias cum omnibus suis familijs infinita multitudine tranfierant, an. 730. & dimidiam eius regionis partem occuparant, intra octo annos vix propulsauit, de suo exercitu vix mille & 500. desideratis. *Sigeb.* Saraceni ex hoc praelio fuga elapsi Tyrreni Maris insulas ceperunt, & incendio vastarunt. *Blond. lib. 10. Dec. 1.* Platina in Hispania vltiori id factum ait.

Muhamas Arabum dux vsque in Paphlagoniam Romanorum imperium praedatur an. 16. Leonis, quo Irene Cazarorum regis Chaiiani filia Christiana facta nubuit Constant. Copronymo.

An. Leonis 22. Arabum 90. millia ducibus Gamer Zulcimin, Melich & Bathal diuifis copijs Romanam Asiam incurfant. *Diac. lib. 21.*

Vvestgotthi, qui Narbonam, Nemaufum, Agathen, Riceticum, Alinurium, Montepessulanum & Biterras incolabant, duce Mauritio, sollicitatis ad defectionem Burgundionibus & Saracenis, qui ante annos circiter 24. ex Africa traescentes Hispanias occuparant, euocatis contra Carolu Mart. bellant. Hic Saraceni rege Altino cum classe Rhodanum ingressi Auenionem capiunt, eamque arcem sui regni constituunt atque ex Tarraconensi Hispania copia maiores accersunt. Sed Carolus urbem recepit, Saracenos fugientes sternit, paucis classe in Mare Tyrrhenum elapsis, Massiliam haftenus semper inuictam urbem capit, Vvestgotthorum regnum occupat, Narbona, Agathe, Nemauso & Biterris planè excisis. Reliquijs denique Saracenorū ad Arelatum profligatis omnè eis spem Gallias amplius inuadendi ademit, an. 736. 737. 738. 739. *Blond. lib. 10. Dec. 1. & Emylius. lib. 2. & c.*

Atque ita Vvestgotthorum regnum in Gallijs finijt an. 20. Leonis, Christi 737.

Arriana haeresis repullulat in Hispania. *Volater.* quam Alphonfus rex Galliciae funditus an. 736. extirpauit, vnde nomen CATHOLICI sibi & suis posteris meruit. *Mich. Ritus.*

Asprandus siue Luitprandus primus omnium regum Long. sacerdotes & clericos ordinauit, vt sibi quotidie diuina officia decantarent. *Diac. lib. 6. cap. 17. de gestis Long.*

Gregorius Cyprius cum Germano Constant. & Ioan. Damasceno sese Copronymo opposuit. *Diac. lib. 22. Rom.*

Ioannes Damascenus Theologus multa Graecè tunc scripsit, & si nonnullis credimus, etiam Arabicè. *Zona, Tom. 3. Suid.* Chrysaoram vocat *Diac. lib. 21.* Manru: etiam aliqui. Trithemius ait duos fuisse Ioan. Damascenos, hunc, & alterum sub Theodosio magno. At probatissimi historici vnus duntaxat meminerunt, qui hac ætate floruerit, & sanè omnes libri, qui eius nomine extant, superius tempus ferre non possunt.

Cosmas Hierosolymitanus his temporibus cantus & hymnos condit, qui in Graeca Ecclesia cantantur & celebrantur. E monasterio Sabæ euocatus à Patriarcha Hieros. episcopus Maiumenus consecratur. *Ioan. in uita Damasceni.*

Anno 741. quo mortuus disenteria Leo Imp. Euclid Arabs Euthycium Patricium & alios Christianos captiuos in Carris

Anni Christi.

730

733

741

Anni mundi.

4818

4821

4829

CONCIL. Romanum pro Imaginibus retinendis contra Leonem Imp. episc. 903. *Sigeb. Palmer. Aliqui sub Greg. 2. collectum aiunt an. 714.*

Anni Christi.

741

752

752

752

Anni mundi.

Anni mundi.

4829

4840

4840

Carris Mesopotamiae interficit. *Diac. lib. 21. Rom.*

Anno 735. Sigebertus Anglorum reges annotare definit. Nempe sub Egberto res illorum sunt ad exitum inclinatæ populo in factiones diuifio. *Polydo. lib. 4. Hist. Ang.* Circa quæ tempora Inas Occidentalium Saxonum rex regnum suum Romano pontifici facit tributarium. *Ibid. Polyd.* Sic Offa Merciorum rex ad Inæ exemplum regnum suum eidem tributarium reddit sub an. 775. *Polyd.*

Circa an. 744. Hunnorum gens, quod Attila Pannoniam ante 300. annos occupasset, forte ex centum & octo tribubus, 216. hominum millia, cum liberis, vxoribus, pecoribus & vniuersis ipsorum facultatibus emittit. Illi superato Tanai per Roxolanos, Sarmatas, Hamaxobios, Tauroscythas, Transsylvanos post multa cum Pannonibus & vicinis prelia, terram occupant, & linguae commercio, cum alijs Hunnis concilianur. *Bonfin. dec. 1. lib. 9. de Hung. Volater. Nauclet.* Post annos 6. vicinas Carniæ, Stiriam, Corinthiam, Morauiam, Boemiam infestare incipiunt. *Nauclet. gen. 25.*

Otgerius Gollantes cog. Cathelon an. 733. in Catalonia cum exercitu mouit, ibique posteritati (nam ipse obiit in obsidione Emporiae ciuitatis) sedes posuit contra Saracenos, vsque ad tempora Caroli Mag. *Taraph.*

Ioan. Hispanensis in captiuorum solatium scripturam in Arabicam transtulit. *V. asaus.*

Pervarios Saracenos tunc Hispania regebatur, quibus tamen vnus praerat, qui Cordubæ rex dicebatur. *V. asaus.* Hic primus cepit Francos à fide Childerici absolueret. *Emil. lib. 2. van. alius 15. qu. 6.*

Dialogorum D. Gregorij libros 4. de Patrum miraculis in linguam Graecam vertit & Bibliothecam D. Petri restituit. *Plat. Sigeb. Paci studuit. Luitprandus, Rachim & Aistulphum, Longobardorum reges Romanis placans. Sigeb. & alij.*

Pro emptis à Paganis mancipijs pretiū restituit & mancipia libertate donauit. *Idem.* recens conuersis Germanis esum crudi lardi, equorum & c. quod hæc Scythicam barbariem saperent, interdixit. *Ipsè in Epist. ad Bonif.* à suauitate, studio tranquillitatis, liberalitate in pios & pauperes, benignitate in hostes celebratur. *Historici.*

Italiam bellorum agitatione vexatam sua prudentia totam pene pacauit. Reliquit duas epistolas ad Bonifacium Germaniae legatum.

Sepulchro D. Gregorij magni epitaphium literis Graecis inscripsit. Et vt Graecis auribus dedit 4. dialogorum D. Gregorij libros, propter quos Damascenus & Euthymius horum voluminum authorè Gregorium Dialogum nominant, sic eiusdem Pastoralia Anastasius quidam Antiochiae episcopus Graeca quoque fecit. *Sixtus Senensis Bibliotheca lib. 4.*

Luitprandus Longobardorum rex dono ei dedit nomine S. Petri Harniam, Anconam, Cumanam vrbes Sabinense, item patrimonium & Sutrinum agrum vallem. *Blond. dec. 1. lib. 10.* Antiochiae, postquam annis 40. sedes vacasset, an. 742. Stephanus quartus Patriarcha creatus est.

Alexandria, vbi Monothelitarum grassati fuerant, ab haeresi recedit anno 2. Copronymi, Cosma episcopatum tenente. *Diac. lib. 22. & 23. Rom.*

Antiochia, cum ob Saracenorū tyrānidem per 40. annos episcopo caruisset, eodem 2. anno permisso Ouelid Arabum ducis sortita est Stephanum, & postea Teophylactum *Ibid. Diac. lib. 22.*

An. 745. Theophylactus Ediffenus successit. *Ibid. Sigeb.*

93
k Zacharias i. Græcus an. 10.
mens. 3.
Vacat d. 12.
Patriarchis.

Antiochia Stephano quarto an. 2. Theophylacto an. 7.

Constantinopoli Anastasio Iconomacho Principibus.

Constantino s. Copronymo an. 35. Imp.

Iscan Arabum Miramolino, deinde Vlidi an. 2. Abraham an. 2.

Rachiso Ital. Reg.

Hilderico 3. Stupido siue Insensato an. 9. Franc. Rege, vsque ad Pipinum regem electum.

Alphoso Catholico s. Pelagii genero.

CONCIL. Romanum episcopum 34.

occupavit, occiso Iuzaf, seque Miramolinum Hispaniæ appellari iussit circa an. 358. Hinc Hispania Miramolino Babyloniz & Perfidis subijci desijt. *Idem.*

Mesquitam Cordubensem opere adeo superbo extruxit, vt reliquas Saracenorum facile superaret, quæ hodie in Cathedrali Ecclesia consecrata est. *Idem.*

Moritur postquam illic imperasset an. 33. reliquens 11. filios & 9. filias.

m Paulus pont. cum paucis comitibus cellas infirmorum & pauperum & victorum iustrabat & necessaria subministrabat. *in eius vita.*

Nullum in sacro ministerio officium omisit. *Crantz, metropolis lib. 2. cap. 1.*

A mansuetudine & beneficentia in pauperes & calamitosos ab historicis extollitur.

Salim Arabs Theodorum Antiochiæ episcopum in Moabitidem regionem exulatum mittit, edicit ne Christiani nouas ecclesias extruant, ne de fide sua Arabes doceant, ne crucem Christi aspiciant, an. 16. Copronymi *Diac. lib. 22. Rom.*

Christianis colligendorum vestigialium munus ademit, sed paulo post coactus est restituere, quod Saracei ignari essent arithmetices. *Ibid.*

Habdalas Saracenorum quoque princeps an. 17. Copronymi tributa Christianis solito grauiora imperat, & quidem etiam monachis & Heremitis. Ecclesiarum cruces & vasa Iudæis vendit. Vigiliis nocturnas celebrare & literas discere prohibet. Iudæis & Christianis characteres Mahometicos inscribi iubet Hierosolymis, quod declinantes multi in Romaniam aufugerunt. *Ibid.* Ex ecclesijs Sterquilinia fecit & reliquias Sanctorum effossas disperlit. *Ino in Chron. Turri in ipsam lapsa iusto Dei iudicio an. 776. perijt. Diac. lib. 22.*

Sabinus Bulgarorum rex fuga sibi consulit, quod populus imaginum cultum defenderet, quem ille Copronymi gratia persequebatur. *Blond. lib. 1. dec. 2. Naucles. gener. 26.*

Aistulphus propter afflictum Romanum pontificem de equo lapsus ceruicem fregit. *Gaguinus li. 3. de Franc. an. 756. Sigeb.*

Chilpingus Aruernensis & Amingus Pictauiensis comites congressi cum Pipini exercitu caduntur an. 761. *Sigeb.* Pipinus deinde Aquitaniam, Lemouicinam regionem, Santonas &c. subigit. *Idem.*

Saraceni clades acceptas vlturi tertium in Franciam redeunt & à Pipino trans Pyreneos repelluntur. *Emyl. lib. 2.*

Pipinus rebellantem Gayferum seu Vuipharium ducem Aquitaniz septem annis prælijs vicit, & totam aquitaniam ad Garonnam fluuium vsque iterum subegit. *Sigeb.*

Exarchatum tredecim vrbes comprehendente, iterum S. Petro & successoribus eius in perpetuum possidenda concessit, donatione in tabulas relata *Sigonius lib. 3. Italia.*

An. 757. Constantinus Pipino organa musica misit, hæstenas Germanis & Gallis incognita. *Auentinus lib. 3. Annalium. Marianus Scotus. Annon. de Gestis Francorum lib. 4. cap. 64.*

Nempe Pipinus sacre Musicz erat studiosus, quare & paulo ante, an. scilicet 751. Romanam cantandi consuetudinem, vt suauiore & diuini laudibus congruentiorem in Gallias artulerat. *Sigeb. Emylus.* Quod perfecit Carolus eius filius an.

Anni Christi.

CONCIL. Romanum. Plat.

Anni mundi.

96

756 m Paulus I. Romanus Stephani 3. frater. an. 10. mens. 1. 4844

768 1. 4856

Vacat an. 1. m. 1.

Patriarchis.

Antiochiæ Theodoro secundo, à Petro septuagesimo secundo.

Constantinopoli Constantino secundo Iconomacho, deinde Niceta Iconomacho an. 13. mens. 2. d. 22.

Principibus.

Eisdem Imp. & regnant.

Abdala Babylonia & Persia an. 19.

Et nono Arabum apud Hispanios Miramolino Abderamen an. 33.

Froila Hispanie, deinde Aurelio an. 6.

766 CONCIL. Gentiliacum in Francia præfente Pipino & legatis Imperatoris, contra Grecos de Trinitate & S. S. imaginibus. *Sigeb. Abb. Vesper. lib. Conc. Rheginio in Chron. Emil. lib. 2. Annonius lib. 4. c. 67. Ado in Chron.* 4854

Schisma 8.

757 Theophylactus Rom. cõtra Paulum fedit in schismate aliquot menses. 4845

Constantinus 2. ex Laico contra canones electus, fedit an. 1. d. 24. Hunc quidam inter pontifices numerant.

Anni Christi.

Anni mundi.

767 Schisma 9. Philippus siue Philippicus cõtra Constantinum à Laicis & clericis electus fedit. an. 1. di. 24. 4855

768 n Stephanus 4. dictus 3. Siculo monachus, an. 4. mens. 5. di. 24. 4856

772 4860

Vacat d. 9.

Patriarchis.

Antiochiæ Theodoro 2. à Petro Septuagesimo secundo.

Constantinopoli Niceta Iconomacho.

Principibus.

Constantino 5. Imp.

Abdala Babylonia & Persia Miramolino.

Hispania vero Abderamẽ.

Desyderio Ital. Reg.

Carolo I. Magno an. 46. Franc. Reg.

Aurelio Hispania.

768 CONCIL. Lateranense Episcoporum Gallie 12. & plurimorum Italia, contra Constantinum pseudopapam Desyderij regis. Long. fratrem ex Mutio li. 7. Plati. Palmer. *Sigeb. Emyl. lib. 2. Naucles. In eo abrogatur. 7. falsa synodus Constantinopolitana contra imagines.* 4856

an. 774. *Sigeb.*

Pipinus creauit Senatum, vulgo Parlamentum, mobile quidem, nunc autem ex constitutione Hutini regis statarium Lutetiæ Parisiorum. *Gagu. lib. 4.*

Eius ope Phrisij deuicto duce Radolbo ad Christianissimum sunt conuersi, docente Bonifacio, deinde Willibrordo Anglo. *Trit. de regibus Franc. mox Vifranio Senonensi episcopo, qui secum assumptis Ansbertum & quosdam alios ex Fontanello cenobio. Volater. lib. 21.*

Theophylactus Patriarcha Antiochenus, scriptor ecclesiasticus. S. Sturmus primus Abbas Fuldensis. Crodogadus, siue Beritingrandus,

S. Burchardus episcopus Herbipolensis ducatum Orientalis Franciæ nactus est à Pipino: nec is est qui omnia decreta conciliorum & Pontificum digessit in locos communes. *Sigeb. Iren. lib. 3. c. 76.*

Mortuo Garitz Ximenio primo Nauarræ regi successit Garzias Ennicus, qui Pampelonem & multas arces & municipia à Mauris liberauit. *Vasens.*

Ambrosius Ansbertus temporibus Pauli Pont. & Desyderij Logobardorum reg. opus in Apocalyp. complet. *Ipsè in fine. Contra Centuriatores, qui eum in decimam Centuriam conferunt. Sic in aliorum multorum etatibus indocte sapissime hallucinantur, siue quia perfunctorie dumtaxat legerunt, vt quoquo modo eorũ fragmentis sua infarcirent, siue, vt in singulas centurias, eos, quos habebant in manibus, distribuerent, non tam de veritate & fide historia vel rei laborantes, quam vt quouis modo falsificarent Typographis laborem arguentibus & stipe eorum egestatem placantibus.*

n Cosmam Alexandriæ episcopum Antiochenus & Hierosolymitanus excommunicarunt, quod imaginum religiosam memoriam improbaret. *Diac. lib. 22.*

Desiderius Longob. rex an. 769. simulans orandi pietatem, Romam ingressus, multos capit & excæcat. *Sigeb.*

Lescus quispiã, primus apud Polonios equi sui calces ferreis soleis munit, cum equi de more illius temporis soleas nullas haberent. *Crom. hist. Polo. lib. 2. Paulo ante an. 800.*

Pauliciani à Paulo & Ioanne Samofatenis q. Paulioanitz, Manichæorum secta quingentis annis post D. Paulum & Pauli discipulos (imo pluribus) *Euthy. in Panopl. part. 2. tit. 21. ex scriptis Photij.* Catholicos Romanos appellabant, se verò Christianos. *Ibid.* Sic Ariani in Hispania Romanos vocitabant homines nostræ religionis, inquit Turonens. *lib. 1. de gloria Martyr.*

An. 768. finis 72. Patriarcharum Antiochenorum: Nam quis post Theodorum à D. Petro septuagesimum secundum illic episcopus fuerit, vsque ad Antiochiam per Gallos recuperatam, incertum est; nisi quod 787. Theodorus Patriarcha Antiochenus & Ioannes eiusdem Ecclesiæ presbyter in Eccl. historijs memorantur. & Theodorus Balsamon. 1186.

Saxones vel Thuringi, itemque cæteræ, quæ iuxta Rhenum sunt nationes, ex antiquo Francis tributariæ (Nota) leguntur. Quibus deinde à regno eorum deficientibus Pipinus genitor Caroli bellum intulit, quod tamen filius maiore felicitate peregit. *Helmoldus in Chronicis Sclavorum cap. 3.*

Abdala 100. armatis nauibus ducem Manucha præficiens mare Medit. infestat & Christianos atrociter necat, Cassinensi monasterio euerfo. *Chron. Cassinense.*

An. 771. moritur Ascari primus Aragoniæ comes, qui Iaccam

Iaccam ciuitatem, multas arces & oppida à Maurorum feruitute liberauit. Balindus f. succellit. *V. asens.*

Carolus Magnus Aquitanos omnes & Vascones in dedicationem accipit, & bellum Aquitanicum finit capto Hunaldo duce Aquitanie, & tota eius familia. Iuxta Dordonam fluuium ædificat castrum Francicum (sic enim legitur apud Eginardum) siue, vt vulgò, Fronciacum (quasi, vt quidam ludunt, Fronis Saracenorum.) *Sigeb.*

Constantinus Imp. omni scelere imbutus, Deo auersus, tyrannus, apostata, vesanus, Veneris cultor maestatione puerorum, inter quos Hanij filius, magus, & sacrilegus (*aiunt Palmer Sigeb. Diac. & Suidas*) catholicos, qui SS. imagines apud se habebant, & post votum vxorem nolabant ducere, ac se à iuramentis & immundicijs abstinebant, crudelissimè afflixit, vt plures occiderit martyres, quàm villus vnquàm Imperatorum cecidit. *Sige. in Chro. vnde igne celesti perijt. Sige.*

Cum Habdala Saraceno pacem ea lege fecerat vt ille Christianos, qui in ipsius essent dominatu, affligeret. *Blond. lib. 1. Deca. 2.* à Theodora seu Irene eius cadaver defossim, publicè crematum est. *Sabel. Enn. 8. lib. 8.*

o Cum optimo quouis pontifice comparari potest. Eo nemo post Petrum, Romanorum pontificum diutius vixit.

Instituit diplomata, seu literas apostolicas, quas Bullas vocant, plumbo obfirmari, vt diuturnius esset sigillum: nam antea vtebantur cera. *Polyd. Virg. lib. 8. de inuent. rerum cap. 2.* Alij hoc referunt ad Stephanum 3. Statuit vt quotidie in atrio Lateranensi alerentur. 100. pauperes, *Plati.* Scripsit libros contra Iconomachos. *Sigeb.*

A castitate, fortitudine animi & liberalitate in pauperes commendatur ab historicis. Tyberi exundante, lembis & scaphis victum aduehendum curatijs, qui erant aqua circumfusi. Romæ aqz ductus, muros, templa & alia ædificat, captiuos pecuniæ vi liberat.

An. 774. Idnabala Saracenus CæsarAugustæ regulus ab alijs regulis domestica seditione pulsus à Carolo magno restituitur & finitimi reges vctigales fiunt. *V. asens ex Annalibus Franc.*

Leo, mali corui malum ouum etiam sacris imaginibus bellum indixit. Iacobitas Hæreticos è Syria in Thraciam collocauit. *Zo. 10. 3. Diac. li. 23. Rom.* Noli mirare, si mox imperium per Rom. pontificem ad alienos translatum sit. *Zon. Ibid.* per totum sui regni quinquennium cum Irthuma & Madaij Arabum regibus, vario Marte in Asia & Syria conflixit. *Diac. lib. 23.*

Bulgarum regem Telericum à suis fugatum excepit an. 778. quo anno Carolus Longobardorum regnum vastauit. *Schanaburgense Chron.* Hildebrandum Spoletanorum ducem sequenti anno se sponte subiicientem amplectens. *Sigeb.*

Coronam ex Iaspidibus & alijs gemmis cõsertam ex ecclesia abstulit & suo capiti imposuit, sed paulo post febre correptus interiit. *Diac. lib. 23. Blond. lib. 1. dec. 2.*

An. 782. lapidea arca effoditur cum hac inscriptione, Christus nascetur ex virgine, in eum credo &c. *Diacon. li. 23. Sigeb.* Platonem fuisse multi existimant. *Gigas in Floribus temp.*

An. 786. Politianus episcopatu Alexandrinum inter Saracenos administrabat.

Carolus in Italiã ab Adria. vocatus contra Longobardos, iniuri & nolentis Pontif. pedes exosculatur. *Platin. Amyl. lib. 2.* Donationem à Pipino Pare factam Roman. Ecclesiæ non tantum confirmauit, sed etiam auxit. *Plati.* vel potius restitutionem.

Anni Christi.

772

796

773

98

o Adrianus I. Romanus an. 23. mens. 10. di. 17. Patriarchis. Constantinopoli Niceta Iconomacho, deinde Paulo 4. an. 4. mens. 6. dies. 13. Tarasio an. 21. m. 1. d. 25. Principibus. Constantino 5. Postea Leone 4. eius fil. an. 5. Imp. vsque ad Eirenem Imperatricem an. 10. cum fil. Constantino 6. Madih an. 18. Moyse an. 21. Babylonia & Persidis Miramolino. Hispaniæ vero Abderamen, deinde Hissem siue Izeca, qui & Isimen an. 7. Desyderio Ital. Reg. Carolo I. Magno Franc R. Silo Hispania an. 8. deinde Alphonso cog. Casto an. 41.

CONC. Lateranense (quod Sigeb. vocat vniuersale) presente Carolo & Episcop. 153. Sigeb. & lib. Concil. Hispanicum contra Felicem hæreticum. Annoni. lib. 4. cap. 83. Durienf. an. 779. Regi. lib. 2. Genuenf. Ibid.

Anni mundi.

4860

4884

4861

Anni Christi.

790

786

794

S. SEPTIMI Vniuersale Concilium, Nicenum 2. contra Iconomachos pro retinendis imaginibus, *Episc. 350. Palmer in Chron. siue 325. Naucl. siue 306. siue 342. siue 330. Cui loco Adriani (qui illud celebrandum curauerat) presuerunt Petrus archiepiscopus, & Petrus monachus presbyter. Ab V. sperg. lib. conc. Adrianus illud cõfirmavit. Ino Parte 4. cap. 127. & 128. Ex eo quoque testimonium sumit Nicolaus primus ad Michælem Imp.*

Anglicanum.

Francfordiense, Episcoporum Gallo. Germa. & Italo rum. presentibus Legatis Adriani, Theophilo seu Theophylatio, ac Stephano episcopis, contra Felicem Vngelicitanum seu Orieltanum Episcopum, qui adoptionem humane nature Christi inducebat. *Annoni. lib. 4. de gest. Franc. cap. 85. Amyl. lib. 2. Ab V. sperg. Ferunt aliqui in eo concilio damnatum fuisse Concilium Elbertinum episc. 19. presb. 36. in Hispania paulo antea celebratum: Errant Magdelburgenses rapso di, qui istud Concil. referunt ad annum 700. Aiunt etiã in eo damnatum Nicenum 2. de quo in margine.*

Anni mundi.

4882

4878

stitutionem. Nam Pipinus duntaxat pontifici à Longobardis crepta restituit. *Histo.*

Vicit Longobardos capto Desyderio eorum rege 22. & vltimo, in quo defecit regnum Longobardorum ab Alboino acquisitum, ab Authari & Agilulpho formatu, anno postquã Italiam occupauerat. 206. siue 213. siue 224. (neque enim conuenit inter scriptores) *Blond. dec. 1. lib. 2.*

Paulo post etiam regnum Boiorum finijt, Tassilone Desiderij Genero rege eorum nouissimo & filio Dedone, qui propter Desiderium bellum mouerant in monasterium detrusis.

Eodem an. Carolus ritum cantus ecclesiastici authenticum è Romana ecclesia, accessit ex vrbe summis musicis, in Gallias transfert. *Sigeb. Amyl. lib. 2.*

Adelgisum Desiderij filium, qui ad Græcos confugerat, & contractis copijs Constantini consensu & auxilio ad recuperandum regnum Longobard. redierat, delet & perimit. an. 789. *Sigeb.*

In Aegyptum & Africã Christianis pauperibus elemosynas misit. *Sigeb. Carthagine. V. sperg.* Hispaniam vsque ad Cordubam recuperavit profligatis Saracenis. *Prot. in rudimento, Plat. in Adriano.* Compostellensem ecclesiam locupletauit. *Erbordensis lib. 68.* Albi consilio in sacris rebus omnia gerebat. In terris occupatis passim Episcopatus & scholas constituere ad fidei propagationem. in quibus Græcè & Latinæ literæ docerentur. *Cranzium lib. 1.*

Hispaniam transijt & Nauarram capit & duos Saraceno rum regulos sibi subiicit an. 778. *Sigeb. Rhogino.*

Caroli Magni tempore Ogerus Danorum Dux Indiam superiorem occupauit & Ioannem regis Frisonum filium, presbyterum Ioannem dictum, imperio præfecit, eique 14. Barones qui alias vicinas terras tenebant, subiecit vt, ibi Christiana religio permaneret. *V. uernerus in fasciculo temporu.* An id verum nescio. Nam non video qua parte Dani per tot terrarum & æquorum spatia in Indiam peruenire potuerit. Me mouet tamen, quod paulo post Elfredum Anglorum regem sub an. 870. multa munera per Sigelium Schireburgensem episcopum ad S. Thomã Indiam misisse ait Vuilhelmus 2. cap. 16. de Anglis.

Carolus rex Francorum & Longobardorum, Patricius Romanorum nostris obtemperans monitis, atque nostram in omnibus adimplens voluntatem, per sua laboriosa certamina plura dona in perpetuum obtulit possidenda, tam prouincias quàm ciuitates seu castra, & territoria, imo & patrimonium, quæ à perfida Longobardorum gente detinebantur, brachio forti, eiusdem Dei Apostolo restituit, cuius esse dignoscebantur. *Adrianus in epistola in Concil. Lateranensi habita. & epist. ad Constantinum & Irenem Augustos missa.* Ne quis putet Carolum Mag. quicquam de suo dedisse Ecclesiæ.

Trecentis etiam primis annis vsque ad Constantinum, Christi & martyrum facta, vt eorum memoriam in oculis perpetuo ferrent, in alij tabulis expresserant, alij in vestibus sacris, in pretiosis repositorijs, in quibus incrementa sacrificia peragebantur, imagines pinxerant. Et sane huiusmodi euidenter ad nostra vsque tempora ostenduntur, durabuntque per sæcula. *Actione facta Nicene 2.*

Tolericus Bulgarorum dux baptizatur an 778. *Sigeb.*

An. 782. Sanguis de cælo & terram profluxit, qui significauit funestos conflictus Francorum & Auarum, item Auarum & Boiorum, denique Auarum & Francorum, in quibus

omnibus Carolus victor euasit. *Sigeb.*
 Theſias Arabum dux Emefæ Iudæos & Chriſtianos ad Menzerizandum (.i. characteres Mahometis accipiendum) compulſit. *Diac. lib. 23.*
 An. 784. Daci in Anglia à Bitrico rege Saxonum Occidentium repelluntur. Sed illi haud multo poſt reuerſi bonam eius partem occupant. Ita regnum Northumbriæ ab illo anno per an. 30. & amplius tam finitimorū, quam Barbarorum iniurijs expoſitum fuit. *Polydo. lib. 4. Ang.*
 Primus Flandriæ, quæ tunc erat vacua, inculta & nemoroſa, an. 792. Comes designatur à Carolo Lidericus Harledecenſis. *Iac. Meier. de Fland. Sigeb.*
 Spoletini, Reatini ſeſe & vrbes agroſq; S. Petro & Rom. Pontifici ſubdiderunt. *Emyl. lib. 2. Blond. dec. 2. lib. 1.*
 Vindekindus Saxonum dux an. 777. cum Saxones victi eſſent à Carolo, & fidem ſuſciperent, in Normaniam fugit, inde poſtea rediturus & bellum renouaturus. *Sigeb. Regino.*
 Saxones cæſis ſuorum 30. mill. ſeſe tandem poſt bellum 33. annorum Carolo dedunt, & quia à Chriſto defecerant, Chriſtiani iterum fiunt, & Vindekindus eorum dux ex ſacro fonte à Carolo ſuſcipitur. *Sigeb. & Chron. M. ſynenſe Krant. lib. 2. hiſt. Sax. cap. 6. Eginhar. Annonius lib. 5. cap. 4. Helmold. in Chron. Slauo. cap. 3.*
 Ad Albim ſu. Bardagauenſes & Norduitæ ſeſe ei dedunt & fidem Chriſti ſuſcipiunt. Saxones Orientaliores & Slaui ultra & citra Albim habitantes ei paulatim ſubijciuntur an. 780. *Sigeb. Regino.* Magdeburgo ampliatio. *Crantzius.*
 Leo 4. Imp. Coronam auream, quam Mauritius Deo vouerat, ex Eccleſia S. Sophiæ abripiens & capiti imponens, carbunculis in eo enatis febre correptus miſerè periijt, vltione diuina, vt putatur. *Blon. dec. 2. lib. 1. Plat.*
 In concilio Lateranenſi confirmatio Rom. Pontificis, Archiepiſcoporum & epiſcoporum cum omnibus inueſtituris ſub pœna anathematis & bonorum publicatione conſeſſa eſt Carolo Mag. *Sigeb. & Ca. Hadrianus, & Ca. in Synodo. 63. diſt.* Ita tunc primum tutela Rom. Pontificis à Conſtantinopolitanis Imp. ad Carol. Mag. Imp. & eius ſucceſſores, tranſlata eſt.
 Iſuardus an. 770. iuſſu Caroli martyrologium poſt Euſebium, Hieronymum, Bedam ſcribit. *Bergo. lib. 10. Hedio. lib. 6. cap. 22.*
 Paul. Diaconus Aquileienſis Cancellarius Deſyderij ſimul cum eo à Carolo captus, integram Historiam Longobardorum, ſue Langbardorum, annorum 205. vſque ad an. Chriſti 773. conſcripſit.
 Eutropij Romanæ historiæ Eccleſiaſticam immiſcuit, duoſque alios libros à Iuliano ad Iuſtinianum primum vſque adiecit. Senex admodum obiijt in Caſinenſi cenobio. *Sigeb.*
 An. 790. Flaccus Albinus Gallus iuxta Bergomenſem lib. 10. Angluſ iuxta alios, veteris & noui teſtamenti textum Caroli Mag. iuſſu correxit. *Sigeb. & ipſe epiſtola ſexti lib. in Ioan.*
 Ethnici (.i. Saraceni) ſepties à Conſtantino expulſi Hieroſolymis, denuo eam adoriantur & capiunt & Iohannem Patriarcha ei iſciunt, ſed ille reſtituitur recuperata vrbe, poſtquam Carolus copijs Imperatorem adiuuiſſet. *Henric. Erfordienſ. in vita Conſtant. c. 69.*
 Madij Saracenus Chriſtianos obſidet in Natolię vrbibus. *Diac. lib. 23. Rom.*
 Aaron

Anni Chriſti. 772
 Anni mundi. 4860
 Bauaricum contra Felicem. Anno. lib. 4. cap. 83.
 Ratiſbonenſe contra eundem. Sigeb.
 796
 4884

Anni Chriſti. 796
 Anni mundi. 4884
 800
 4888
 99.
 p S. Leo 3. Romanus ſedit annis 4.
 Patriarcha.
 Conſtantinopoli Tarafio. Principibus.
 Conſtantino ſexto ſolo Orientis Imperatore an. 5.
 Superioribus regnantibus, Vſque ad Carolum Magnum Imperatorem Occidentis declaratum.
 Et Eirenem ſolam imperio Orientis porientem.
 Et Egbertum Anglorum regnum condentem.
 Summa à Chriſto nato ad hec noua Occidentis imperia an. 800.
 Oſtiani ita Centenarij finiſ.
 OCTAVO hoc ſeculo cõtinuata eſt doctrina, de qua hæretici hodie pugnant. Clauus Eccleſiæ. Abſolutio. Beda hom. in die ſſ. Petri & pauli. in Marc. lib. 1. cap. 2. Damascenus lib. 4. de Orthod.
 Confirmatio, illa vniſio quæ per manuum impoſitionem ab Epiſcopis, vulgo confirmatio dicitur & c. Beda in Pf. 26. in 8. cap. Acto. & Hom. in Oſtiana epiſt. Conc. Arelat. cap. 18.
 Extrema vniſio. Beda lib. 2. in Marc. cap. 6.
 Liberum arbitrium. Damasc. li. 2. Orthod. cap. 4. in parallelis. contra Manich. lib. de hæreſibus. Beda in 2. c. Geneſ. lib. 8. in Iob. cap. 8. in Pf. 118.
 Iuſtificatione ex gratia. fides eſt chariſmaticum ſpiritus, non noſtræ voluntatis. Damasc. lib. 4. de Orthod. cap. 11. Preueniente ſe gratia mens hominis ſpontanea ad fructum boni operis aſſurgit. Beda in Marc. lib. 1. cap. 4. In 3. cap. 1. Iohan.
 Iuſtificationem conſeruari & augeri bonis operibus. Pelagianum dogma non inuat, quod dicitur de homine ſe ſanctificat, quia id quidem per liberum arbitrium fit, ſed non ſine diuino auxilio & gratia. Beda in cap. 3. 1. Ioan. lib. 3. in Iob. cap. 1. lib. 6. in Cant. cap. 8. lib. 1. in Prov. cap. 6. 22. in 3. & 12. cap. Exod. lib. 1. in Ex. c. 1. in Pf. 25. 77. 90. Aponius lib. 2. in Cant. Albinus in 3. cap. Eccl. Damascenus in parallelis & alijs li. paſſim. Primatus Romanæ eccleſiæ. Beda in Natali D. Benedicli. Carol. Mag. lib. 1. de imag. cap. 6. Damasc. in lib. de deſuclis. Patres ſynodi 2. Nicenæ. Concilia huius ſæculi. Amſterus li. 3. c. 5. in Apoc. Celibatus ſacerdotum. Beda lib. 1. in Lucam cap. 4. Clauus Eccleſiæ. Abſolutio Amſterus lib. 7. in Apoc. cap. 16. & lib. 1. cap. 1. lib. 5. cap. 11.

Aaron alius Saracenorū dux multa mala Chriſtianiſ infert, etiam poſtquam pacem cum Imperatrice agitaſſet. Nam in Cyprum irruit, Capadociam, Galatiã, Romaniam. *Diac. lib. 23.*
 Fœlix, cui adhærebat Eliphandus Toletanus epiſcopus, Ratiſbonæ de errore conuictus miſſus eſt Romam; vbi coram Adriano pont. Palinodiam cecinit & ſuæ eccleſiæ reſtituitur. *Annal. Franc.* aliud videtur errorem cõtraſiſſe. Nam Beda in 7. c. Io. Noua hæreſis (inquit) in Angluſ occulte ſuffurat, Chriſtus eſt adoptiuus, Chriſtus nũcupatiuſ eſt Deus.
 Aiuunt Ado Viennenſis ætate 6. & Regino lib. 2. Chron. Pſeudonymam Nicenam, quam Septimam Græci appellant, pro adorandis imaginibus Synodo Francfordienſi abdicatam penitus. Quod ſi verum eſt, cum Nicena illa deinceps obtinuerit & pro Oecumenica recepta ſit, provincialis hæc Oecumenicæ derogare non magis poteſt & debet, quàm illa Cypriani Africana, quæ cum cætera rectè ſtatuert, prauè Anabaptiſmum contra Romanam defendit. Præterea vt nec ſtatim nec abſque magnis diſſidijs Calcedonenſis illa ſanctiſſima probata eſt, vt apparet è D. Gregorij epiſtolis ad Brunichildam & alios, in quibus docet ne tum quidem poſt annos ſerme ducentos in Gallijs fuiſſe receptam penitus, ſic hæc potuit contingere. Adde Patres, qui Francofurtum conuenerant, non ſatis habuiſſe perſpectam Nicenæ ſententiã ac fuiſſe deceptos falſis rumoribus & ſcriptis. Nam contra eam ſic dimicauerunt, ac ſi ad ſtatendam imaginum adorationem ſimpliciter incubuiſſet, cum potius de retinendis imaginibus ſanxiſſet & egiſſet aduerſus Conſtantinopolitanam ſeptimam Pſeudonymum, quæ de illis confringendis & omnino tollendis, paulo ante, Canones tulerat. Alioqui hæc cum illa idem planè iudicauit ac cenſuit. Nam libri illi quatuor, qui nomine Caroli Magni & Synodi Francfordienſis circumferuntur, & quos ſuperbe hæretici contra Nicenam oſtentant, paſſim inculcant retinendas eſſe ſſ. imagines in ornamentum eccleſiæ & memoriã rerum geſtarum (hæc eorum verba ſunt in præf. & lib. 2. c. 2. & alibi) ſequè dũtaxat armant aduerſus neſcio quam præſentem imaginum adorationem, quam nec Nicena ipſa agnouit. Ico nomachos autem expugnant cum alibi tum præſatione libri primi. Et Claudius à Carolo ipſo Taurinenſis epiſcopus conſtitutus, dum eas è ſua dioceſi ſubſtulſiſſet, ſtatim vt hæreticus exceptus eſt ab ipſiſmet Gallis epiſcopis, qui maxima pars fuerant Francfordienſis Synodi. Hinc contra iſtum Ionæ Aurelianenſis libri ad Ludo. Pium de imaginũ cultu.
 Anno 791. *Palmerius & Polyd. lib. 4. de Angliſ.* Academia olim Athenis Romam attractam Carolus Mag. Lutetiam transfert. *Vernerus in Faſciculo.* Idque opera 4. Moiachorum Bedæ diſcipulorum Rabani, Albini, Claudij, Ioannis Scoti. *Erfordienſis. cap. 69.* Ac tanta illam prouentuum ac poſſeſſionum amplitudine locupletauit, quantam vix omnes Galliæ ac Germaniæ, quæ inde poſtea natę ſunt, academiæ poſſent equare. *Curio lib. 2. Chronologia.* Ita tribus aut quatuor ſæculis extinctum literarum lumen, in mundo ruſum accendit. *Ibid.*
 Sub Moſe Saracenorū Miramolino Arabes in teſtino bello in varia Dominia diſperguntur.
 p Doctõrũ amator, ita vt eos vndeſq; præmijs alliceret.
 Aegrotos viſere, elemoſynas largiri, prædicationibus, quibus plurimum ob eloquentiam & doctrinam valebat, incumbere, ei peculiare fuit.
 Bb 2 Captum

Capitulum Romani excæuerunt, lingua eius radicitus abscissa. In custodiam missus non & per murum euasit & à Carolo restitutus est. *Regino lib. 2. Chron.*
Sub hoc pontifice translatum est imperium à Græcis ad Francos.

Carolus Academiam Papiensem instituit. *Gagui. lib. 4. Sabell. Ennead. 8. lib. 9.*

Bononiensem à Theodosio fundatam renouat. *Marius lib. 9.*

Ticinensem condit. *Polyd. li. 4. de Ang.*

Ofnarburgensem, in qua literas Græcas & Latinas doceri iussit. *Crantzus in Metropoli lib. 1. ca. 2.*

Parisiensem an. 791. *Palmerius*, de qua paulo ante.

Ex Bedæ Angli discipulis Albinus siue Alcuinus & Ioan. Scotus alius à Franciscano scholastico doctore primi posuerunt Theologiæ sedem in Academia Parisiensi, è qua breui tempore prodierunt innumerabiles Theologi hæreticorum perpetuæ cruces, qui tãtam sibi tota Europa famam & auctoritatem compararunt, vt spatium quadringentorum annorum, vix extra eam aliquis Theologus alicuius nominis reperitus sit.

Tum floruerunt per ordinem, Rabanus, Angelomus, Haymo, Strabus auctor glossæ ordinariæ, Bertramus, Remigius Altifiodorensis, Pascasius Corbiensis, Amalarius, Anselmus quidã auctor glossæ interlinearis, Ionas Aurelianus, Icmarus & alij vsq; ad Hæresim Berengarij an. 1150. & Scholasticos 12. sæculi.

Alphonfus cog. Castus Hisp. rex virtutibus omnibus ornatus prodicione cuiusdam comitis Gani Carolum Magnũ in Roncesualle vicit qui in Hispaniam venerat, ipsum vt regno pelleret. *V. asaus.*

A Mauregato an. 5. à Veremundo annis tribus regno pulsus restitutus est & post restitutionem regnat an. 32. *Idem.*

Eius anno quinto ad summum pontificatum Leo 3. euectus Compostellam sedem episcopalem constituit, corpore Apostoli diuinitus reuelato, postquam diu latuisset ob Saracenorum persecutiones & dominatus. *Idem.*

Anno regni tertio occidit 70. millia Saracenorum cum ipso duce, qui ad Asturias depopulandas venerant. *Idem.*

LIBRI CHRONOGRAPHIAE
TERTII FINIS.

800

Anni Christi.

700

Beda in Mat. 16. Ioan. 20. &c. Veritas Eucharistiæ, Transsubstantiatio, sacrificium. Carol. Mag. lib. 2. de i. mag. cap. 27. & expressissime li. 4. cap. 14. & in lib. de ritibus veteris ecel. Beda in Boetij lib. de Trinit. in Proverb. lib. 3. ca. 31. in Marc. lib. 4. cap. 14. in Luc. lib. 6. cap. 22. in Ps. 21. lib. de muliere forti: Hom. in Epiphania. li. 2. de Taher. c. 2. in ps. 48. Deum pro mortuis per missarum celebrationes & elemosinas, inuocamus. Damasceus lib. 4. Orth. ca. 14. Aponius lib. 3. & 6. in Cant. Germa. Constantinop. epist. ad Thomam to. 2. Conc. & in Theoria Liturgiæ. Ambertus li. 2. c. 2. in Apo. Pœnitentia & eius partes. Damasce. de Orthod. fide & in Parallelis. Beda in ps. 1. & 4. lib. 4. in Luc. cap. 15. Aponius lib. 5. in Cât. Carol. Mag. de ritibus veteris Ecclesiæ. Ambertus lib. 1. in Apoc. cap. 1.

Intercessio, auxilia, reliquiæ Sanctorum. Beda lib. 2. in Luc. c. 7. lib. 3. in Job. & de Reuelatione S. michaelis to. 7. & in pluribus Homilijs de Sanctis diuersis. Damasce. in orationibus de nativitate Virg. &c. in Cât. Ecclesiasticis. libris 3. de imaginib. li. 4. de Orthod. cap. 16. lib. pro defunctis. Basilus Ancyranus, Theodorus Hierosol. The-rasius Constant. Theodosius Amoriensis. Adriani pap. in 2. Syn. Nicena. Cosmas in hymnis. Germa. Const. in Theoria & in epistol. Beda & Iuarus in Martyrologij, Ambertus lib. 5. cap. 12. in Apoc.

Hæresis contra imagines hoc sæculo præsertim arsit. Hanc resistarum & earum legitimam vsum docuerunt Damasceus libris 3. Germanus Constant. Gregor. Cyprius, Adrianus Pa. & alij. Nicenum 2. conc. &c.

Preces pro defunctis & purgatorij. integrum de eo opus Damascei extat ab Oecolampadio defunctorij hoste etiam versus. German. in Liturgiæ Theoria. Beda in serm. ad populum to. 7. fo. 503 in proli. 2. ca. 11. in ps. 6. in 37. in Luc. ca. 2. Albin. in 1. et 3. Ps. pœnit. & 3. de Trinit. cap. 21. Ambertus lib. 9. cap. 20. in Apoc. & lib. 10. cap. 21. & ceteri. Superfluum est cetera capita persequi. Nam pro his omnibus Damasceus quatuor libros de Orthod. fide diuinitus cõdidit. Beda. Albinus libros diuersos, Carolus Mag. fragmenta de ritibus veteris Ecclesiæ. Germa. Constant. rerum Ecclesiasticarum Theoria &c. Quare & totum seculum contra se pugnare Centuriatores docent Cen. 8. cap. 2. de loco & propagatione Ecclesiæ sparsim. ca. 3. de persecutione & tranquillitate Ecclesiæ. cap. 4. de doctrina col. 300. & seqq. cap. 5. de hæresibus. toto cap. 6. de Ceremonijs. ca. 7. de Politia Ecclesiæ. per totum cap. 8. de Schismatibus. cap. 9. de Synodis. per totum cap. 10. de Episcopis & doctoribus. sequentibus deniq; capp. Idẽ cõfirmant quotquot isto seculo scripserunt cõtra Icono machos siue Iconoclastas: huius spatij vniuersa concilia, vniuersi denique historici.

Anni mundi.

CHRONOGRAPHIAE GILB.

GENEBRARDI THEOLOGI PARISIENSIS

SIS DIVINARVM HEBRAICARVM QVE LITERARVM professoris Regij liber quartus.

DOSTREMVM hunc librum à Carolo Magno auspicabimur, quoniam cum eius Imperio, Ecclesiæ regnum maxima, in nostro Septemtrione præsertim, incrementa cepit. Tum Germania, tum Saxonia, tum Daniæ, Christi suauitatem gustare cœperunt. Tunc in Polonia religionis fundamenta publicè iacta sũnt. Bulgaria, Vngaria, Boemia, Moscouia, Lithuania, pleræq; aliæ Septemtrionis gentes se deinceps Christo dederunt. Denique vt ab Ecclesia siue sede Apostolica constitutum fuit hoc nouum Occidentis Imperiũ, ita extitit Ecclesiæ salutare, & foelix, dum signa in Barbaras & perfidas gentes intulit easq; pietati subijecit. Accedit, quòd interualli à Domini corporatione vsque ad nos dimidium in istud sæculũ incurrit. Non admodum quidem refert, vnde exordium ducamus, cum singulis centum annis insignes atque memorabiles mutationes toto orbe contigerint, quæ merito librum peculiarem sibi possint vendicare. Verum id negotij alijs relinquimus. Interim quia mirabiles illæ sæculorum vicissitudines in animis pingere possunt vniuersæ historiæ breuem quandam imaginem, ad quam adumbrandam comparatur Chronographia, priusquam pergimus, lubet id illustrare exemplo & dum mille annorum res memorabiliores per singulos centenarios insigni humanarũ rerum inconstantia documẽto extortas attingere. Nec altius incipiemus, quoniam, vt iam pridem memini, ante Monarchiam Persicam omnia apud exteros sunt incerta.

Sub annum ergo ante Christum quingentesimum plus minus (Neque enim necesse est, vt tempus sit tam exactum & definitum) Monarchia Babyloniorum Nabugdonozore auctore cœpit, è qua secundum huius operis librum sumus exorssi.

Hinc an. 400. Persarum secunda, quæ appellatur, Monarchia per Cyrum, à quo res & scripta Græcorum propriè incipiunt.

300. Macedonum siue Græcorum per Alexandrum Magnum.

200. Indorum, Parthorum, Cartaginensium noua regna & principatus.

100. Romanorum per Scipiones & reliquos Romanos duces, qui traiecto Mediterraneo in Asia res gerere cœperunt & prouincias remotiores suo populo subijcere.

o. Regnum Dei, per Christum æternũ regem, cuius solium est ad dexteram Patris in excelsis, terra scabellum pedum eius: Constituta Rep. in perpetuam Monarchiam ab Augusto & pace per totum orbem firmata. Atque inde per singula etiam sæcula mirabiles mundi vicissitudines exitere, quas lib. 3. delibare cœpimus.

Bb 3

Centesimo

Centesimo enim anno post Dominum natum Imperij ad externos principes translatio facta est, Neruum, Traianum, Adrianum Hispanos &c. Vnde deinceps licuit cui libet quantumuis obscuro & de obscura gente in illud irrepere.

200. Nouum Persarum imperium per Artaxersem, deleto Parthico.

300. Imperij Ro. ad Christianos principes translatio Constantium, Constantinum Mag. &c. in quorum potestate perpetuo deinceps vsque ad Turcas mansit.

400. Imp. Ro. laceratio, è qua varia noua regna emerferunt, in Gallia, Hispania, Anglia, Italia, Africa, Asia.

500. Imperij Occidentis extinctio vsque ad Carolum Mag. & in vnos Græcos siue Constantinopolitanos contractio.

600. Mahometis & Saracenorum apostasia, atque inde nouum horrendūq; imperium, quod Miramolinum siue Amira vocatum est, Romano mutilato, Persico exciso.

700. Saracenorum, Arabum siue Alarbarum, Turcarum, Maurorum noua ac diuersa regna, siue Caliphas & Sultanas, in India, Asia, Syria, Ægypto, Lybia, Lybia interioribus, Africa, Hispania, infulis maris Mediteranei, Oceani Æthiopici, Indici, Atlantici.

800. Imperium nouum Occidentis per Francos Septentrionalibus gentibus salutare, faustum, Christi prænuntium, è quo huius quarti Libri initium ducimus.

900. Imperij Occidentis è Francis ad Longobardos & Germanos non ita foelix translatio, Matri certè sedi Apostolicæ diu luctuosa.

1000. Noua regna Polonia, Vngariæ, Boemiæ & Septentrionalium populorum.

1100. Noua regna Occidentalium Christianorum, præsertim Francorum in Asia, Syria, Iudæa & c. profligatis Turcis & Saracenis.

1200. Nouum imperium & Barbaricum gentis incognitæ Tartarorum, magna totius Orientis, seorsum Christiani Indorum regni amplissimi calamitate.

1300. Nouum feruile & ferum imperium Othomanorum siue Turcarum magno nostro dedecore, ignauia, veterno, pernicie.

1400. Nouum imperium Tamerlanis Scythæ, quod feritatem Turcarum aliquantum repressit.

1500. Noua imperia Sophi in Perside, Lusitanorum & Hispanorum in Indijs & nouo orbe, quæ Turcis & Saracenis perniciem videntur ominari.

Faxit Deus, vt iâ Christiani suas habeât vices, & regna Tartaricis, Saracenis, Turcicis, Mauricis armis amissa recuperent, impia extinguant, noua ad ipsius & Christi sui gloriam condant in orbe nouo ac veteri, quò corpus peccati deleatur,

Perditionis filius Mahometes interficiatur spiritu oris Domini,
ipse denique Dominus vbique agnoscat, regnet
floreat in sæculorum extrema.

A M E N.

* *

Hoc

Anni
Christi.

SEPTIMÆ Æ-

TATIS, SIVE
vltimæ pars
posterior.

*A Caroli Magni Imperio
ad an. 1580.
quæ & ipsa in octo sæcula re-
ctè distinguitur.*

Octauæ sæculi extremum
& noni principium.

800 a *An. Dom. DCCC. quo
nouum Occidentis imperium
Carolus magnus Francus
condit, & Egbertus regnum
Anglicum.*

Decimi sæculi initium.

900 b *An. Dom. DCCCC.
quo Carolus simplex rex 30.
regnum Franciæ suscipit, Ab-
deramen Hispaniæ Mira-
molinus fit, Infelix sæculum
inchoat.*

Vndecimi sæculi initium.

1000 c *An. Dom. M. quo re-
gnum Poloniae per Boleslaum,
Hungariae per S. Stephanum
capit, Cordubense in Hispania
Saracenicæ desijt. Otho
3. Imp. Obijt.*

Anni
mundi.

a

Hoc nono sæculo Saraceni tentant iterum Gallias. Europa vastatur ab obscurissimis gètib; vt Gallia à Normanis, Vngaria à Bulgaris &c.

Earum ad Christum plena conuersio.

Carolus cum sua posteritate hoc sæculum metitur.

Nam eius Imp. fuerunt Carolus Mag. Ludouicus Pius, Lotharius, Ludouicus 2. Carolus Caluus, Carol. Crassus Arnulphus.

Præcipui scriptores diuini, Carolus mag. Hincmarus, Haymo, Angelomus, Amalarius, Rabanus, Remigius Antissiod. Ionas Aurelian. Paschasius, Idiota, Ansegisus, Strabus auctor Glossæ ordinariæ, Leo Philosophus Imp. Photius, Theophylactus Bulg. Freculphus Lexouienfis, Anastasius Bibliothecarius, Ado Viennensis.

Humani etiam sua serie infra per Chronologiam recensentur.

Heretici. Claudius Taurinensis, Theoda pseudopropheta in Asia. Godiscalcus Gallus, Bertramus, Fredeuardus eques, Ioannes Scotus. Græcorum heresis de Spiritu S. processione, quæ aperte erumpit Photio Patriarcha frigida suffundente.

Calumnia. Claudij Taurinensis opinioniones laudant, Bertrami, Fredeuardi, Godiscalci aliquot capita. In singulis scilicet sæculis suæ perfidiæ socios habere voluerunt.

b Septentrionalium, vt Moscouitarum, Suecorum, Polonorum, Vngarorum, Slauoniæ partium conuersio vsque ad an. 1000.

Monasteriorum & tēplorum & episcopatuū ædificationes.

Græcæ & Hebraicæ literæ florent.

Latina iacent.

Pares Franciæ instituuntur.

Imperij ad Longobardos per Berægariū & Saxones per Cōradū translatio, vnde inter vtrosq; dissensio an. plus 40.

Ratio eligendi Imperatores instituitur.

Decimi sæculi Imp. Ludouicus 3. Conradus, Germanorum primus Henricus 1. Otthones tres.

Scriptores sacri. Gilbertus siue Giselbertus. Radulphus, Suidas. Oecumenius, Smaragdus. Regino, Moses bar-Cepha Gerardus, Luitprandus, Vuitichindus.

Heretici. Græcorum schisma contra Latinos, Noui Anthropomorphitæ in Italia. Manichæorum quædam secta Philippopolim translata.

A Calumnitis Schisma Græcorum, cuius causâ à Turca abforpti sunt, probatur. Aliqua habent cum Manichæis communia.

c Mundum ignauitæ tædet.

Pietas exardescit.

Infinita monasteria apud Græcos & Latinos construuntur.

Ordines multi exoriuntur, vt Camaldēsis, Vallis, vmbrosæ Præmunstratensis, Carthusiensis, Cisteriensis, de quibus Bruscius de Monasterijs, sub finem huius sæculi.

11. *Sæculi Imp.* Henricus 2. Conradus 2. Henrici tertius & quartus.

Scriptores. Fulbertus Carnotensis, Humbertus, Heribertus Abbas, Euthymius, Ioan. Xiphilinus, Berno Augiēsis, Algerus, Bruno Herbipolēf. Albericus, Petrus Damianus, Leo 9. Lanfræcus, Adelmanus Brixienfis, Gujtmundus Auerlanus,

Bb 4 Thermanus,

Therianus, Leontius, Hermenopulus, Hildebertus Turonēf. Hildebertus Ceno manēf. Lambertus Schanaburgēf. Sigebertus, Anselmus Cantuariēfis. Iuo. Minardus, siue Meginhartus, Burchardus, Marianus Scotus. Ioan. Micrologus, Hermanus Contractus.

Heretici. Berengarius. Bogomili, Basilius monachus. Henriciana siue Simoniaca hæresis ab Henrico 4. Imp.

An se Berengarianos, Bogomilos, Henricianos, Caluinitæ negare debeant, vel velint, ipsi loquantur.

d Totum hoc sæculum transigitur in terra sancta, à Gallis præsertim.

Factiones Gibellinorum pro Imp. & Guelphorum pro Pontifice.

Theologia Scholastica fundatur per Bandinum, Petrum Longobardum &c. propter subtiles Græcorum contra Latinos disputationes de Trinitate, de processione Spiritus S. Berengarianos & Petrobusianos de sacramentis, Porretanum & Aballiardum Theologiæ miscentes Philosophiam, vt subtiles illæ quæstiones deciderentur & amputarentur.

Ordines Hospitaliorum, Templariorum, & similibus contra Turcas instituti & confirmati.

12. sæculi Imp. Henricus 5. Lotharius Saxo. Conradus 3. Fredericus Aenobarbus, Henricus 6.

Scriptores. Petrus Alphonsus, Honorius Augustodunensis, Odo Cameracenf. Hugo Victorinus, Rupertus Tuitienfis. D. Bernardus, Petrus Cluniacensis, Richardus Victor. Bandinus, Petrus Longobardus, Hugo Etterianus, Leo Tuscus. Ioan. Salisburienfis, Anselmus Anelbergēf. Potho presbyter, Berengofus, Ecbertus, Petrus Blefensis, Petrus Rhemenfis Cantor, Otho Frisingēfis, Theodorus Balsamon, Zonaras, Cedrenus, Conradus, Abbas Vspergēfis, Hugo Lincol. Nicetas Coniatus, Saxo Grammaticus, Conradus Hirsauigiēfis, Ioan. Belehuis, Gratianus, Petrus Comestor, Helmandus, Guliel. Tyrius, Hildegardis & Mechtildis femina eruditæ. Samuel Israelita.

Heretici. Clancularij Berengarij, Durandus de Vvaldach, Tendemus, Henriciani, Petrobusiani, Arnoldus Brixianus, Porretanus, Petrus Aballiardus, Eudo de Stella, Apostolici, Publicani, Cathari siue Patareni, Inabbati, Correrij, Vualdenses siue pauperes de Lugduno. Agenenses, Hæretici de Barulo. Hæresis de Dogmate Dei Mahometis: Hæresis de corruptibilitate diuinorum mysteriorum.

Caluinitæ in multis conueniunt, cum Henricianis, Petrobusianis, Apostolicis, Publicanis, Patarenis, Vvaldensibus, Agenensibus, Hæreticis de Barulo.

e Christianorum per Tartaros vastatio in Oriente & Septentrione.

Scholastici doctores innumeri.

Ordines mendicantium sub principium huius sæculi. Ita inter superiores recentiores ordines & hos vix centum anni intercedunt.

13. sæculi Imp. Philippus Aenobarbi F. Otho 4. Fredericus 2. Conradus 4. Rodolphus, Adolphus.

Scriptores. Innocentius 3. Guilieimus Parisiensis, Iohannus Abbas, Alexander Halefius, Bonaventura, Albertus Mag. Thomas Aquinas, Aegidius Romanus, Iohannes Scotus, Iacobus Vistriacus, Richardus de Mediavilla. Henricus Gandaueus & plerique alij Scholastici, Nicol. Cabasilas, Hugo Cardinalis auctor Concordantiarum, Vincentius Beluacensis, Durandus episcopus Mimatenfis, Accursus, Nicolaus

Anni Christi.

Anni mundi.

Duodecimi sæculi initium.

1100 d *An. Do. M. C. quo Urbanus auctor expeditionis in infideles moritur. Godefridus rex Hierosolymorum constituitur. Paschalis 2. pontif. max. eligitur, Bernardus Patriarcha Antiochenus, Dabertus Hierosolymitanus primi è Latinis.*

Decimertij sæculi initium.

1200 e *An. Dom. M. CC. quo Tartari gens antehac ignota regnū suum condunt, deleto presbytero Ioanne Indo. Constantinopolis capitur à Francis & Venetis. Philippus Aenobarbi f. Imperium Occid. suscipit.*

Anni Christi.

Anni mundi.

Decimiquarti sæculi initium.

1300 f *An. Dom. M. CCC. quo Otomanus Turca de genere Scytharum siue Magog Turcicum Imperiū condidit, Antichristi regnum fundans. Et Albertus primus Imperium Occidentis adit.*

Decimiquinti sæculi initium.

1400 g *An. Dom. M. CCCC. quando Tamerlanes mundi terror & Græca litera in Italia reducuntur, è qua 700. annis exulauerat, quo denique Robertus Palatinus comes fit Occid. imperator.*

Decimifexti sæculi initium.

1500 h *An. Dom. M. D. quædo nouus orbis aperitur, Ludouicus 12. Pater populi dictus regnum Gallia mit, Sophus Persarum.*

colaus Lyranus.

Heretici. Albigenfes siue Albiani, Almaricus, Baiolentes & Concordenses Albigenfium secta. Petrus Iohannis, Dauid Dinantius, Guilieimus de S. Amore, Desiderius Longobardus. Raimundus Lullus, Hermannus Italus.

Caluinitæ hos habent patres Albigenfes, Almaricum, Petrum Iohannis, Desiderium Long.

f Boffuli siue aciculæ marinæ inuentum.

Turcarum in Oriente inter se & cum Christianis confictus varij.

Vbique calamitas.

14. sæculi Imp. Albertus primus, Henricus 7. Ludouicus 4. Bauarus, Carolus 4. Vucnezlaus.

Scriptores. Guilieim. Nangiicus, Alanus Insulensis, Nicephorus Calixtus, Bartholus, Georgius Pachimeres, Durandus de S. Portiano Guido Carmelita, Martinus Polonus, Paulus Burgēfis, Greg. Ariminenfis, Ioan. Andreas, Paulus de Perusio, Ioan. Hisdinius, Franc. Petrarcha, Radulphus Tugrenfis, Franc. Maronis Sorbonicæ inuentor. Guilieimus Occam, Atefanus, Nicephorus Gregoras.

Heretici. Fratricelli, Templarij, Dulcinistæ, Barlamus & Acindinus, Iacobus Iusti, Begardi & Beguinæ, Flagellantes, Lothardi, Ioan. de Poliaco, Bononatus, Marfilus Patauinus, Bartoldus de Borbach, Bartolomæus Ianouesius, Adamitæ in Boemia, Ioan. Vuicleffus, Guil. Albus, Turelupini.

Caluinitæ conspirant cum Fratricellis, Begardis & Beguinis, Flagellatibus, Lothardis, Marf. Patauino, Ioane Vuicleffo.

g Emanuel Chrysoloras studia Græcarum literarum in Italiam refert.

Vilumcassanus Persiam rapit.

Ars Typographica reperta.

15. sæculi Imp. Robertus, Sigismundus, Albertus, Fredericus 3. Maximilianus.

Scriptores. Ioan. Gerson. D. Antoninus, Blondus, Aeneas Syluius, qui & Pius pont. Frossardus, Leonardus Aretinus, Capreolus, Pet. de Aliaco, Thomas Campēfis, Ioan. Dominici, Io. de Turrecremata, Baldus, Angelus, Thomas Vualdēfis. Mattheus Palmerius, Belsario Card. Marcus Ephefius, Laonicus Chalcondylas, Io. de Indagine Dionys. Carthusianus, Platina, Franc. Philephus, Ioan. Trithem. Baptista Ferre. Sabellicus, Gabriel Biel, Albertus Crantius, Matthias Palmerius Pifanus, Ioan. Nauclerus, Ioan. Maior.

Heretici. Iohannes Hus, qui anno 1401. se prodit, Hieronymus de Praga, è quibus variæ & multiplices sectæ. Zisca, In Caluinitis sæculo sequenti renascuntur.

h Religionis in deterius mutationes, apud Mahometanos per Ismaelem Sophum in Perside, Pet. Cheribum in Africa.

Apud Christianos per Lutherū in Germania, per Caluinum in Gallia, per alios alijs in locis.

In melius per Lusitanos in Indijs, per Hispanos in nouo orbe, vt quædo in aliquibus locis fides deficit, in alijs proficiat.

Hæreses fructus per totam Europā cædes, seditiones, intestina bella, sacrilegia, Simoniz, latrocinia, Circumcelliones &c.

16. sæculi imp. Maximilianus idem, Carolus 5. Ferdinandus, Maximilianus 2. Rudolphus 2.

Scriptores. Ioan. Ekius, Ioan. Roffensis, Thomas Morus, Thomas Caietanus, Ambros. Catarinus, Ioan. Gropperus, Stanilaus Hofius, Reginaldus Polus, Gaspar Contarenus Cardina-

Cardinales, Hieronymus Scripandus, Aloisius Lipomanus, Cornelius Ianfenius, Vuillelmus Lindanus, Hieronymus Oforius, Melchior Canus, Fridericus Nausca, Claud. Sanctius episcopi, Syluester Pricras, Córadius Bruns, Ioan. Cochleus, Ioan. Driedo, Ioan. Arboreus, Iodoc. Clitæus, Albertus Pighius, Erasmus Rotcradamus, Sanctes Pagninus, Petrus Galatinus, Fredericus Staphylus, Petrus Soto, Alanus Copus, Ioan. Hesselius, Petrus Canisius, Franc. Turrianus, Sixtus Senensis, Laurentius Surius, Nicolaus Sanderus, Guill. Alanus, Claudius Spéceus, Anto. Demochares, Iacobus Billius, Gétianus Heruetus, Iac. Pamelius & innumerabiles alij.

Heretici, Lutherani, Zuingliani, Caroloftadiani, Seruetiani, Anabaptistæ, Osiandriani, Dauid Georgius, Trinitarij, Antitrinitarij, Autotheani, Campanistæ, Caluinistæ, siue Huguenotij, Adamitæ in Holládia, Suencfeldiani, Vbiquitarij, qui & Brentiani, Bibliistæ, Ansdorfiani, Maioristæ, Tropistæ, Antidemoniaci, Infernales, Adessenarij, Antinomi, Athei siue Epicurei, Puritani & Laicocephali in Anglia, Vncti in Surria comitatu Angliæ, Familia de amore, & Illuminati in eadem Anglia, cum multis alijs, ita vt non modo à nostris, Hosio, Lindano, Pratteolo, Staphilo, Sanctio verum etiam ab ipsismet, vt Lauathero, Lipsiensibus, &c. plus ducentæ sectæ numerentur.

Caluiniæ cum his omnibus in aliquo scelere coniunguntur. Nam istorum omnium sunt colluuiæ.

CORONAVIT an. 800. vel 801. in Imp. Carolum Magnum, petente vniverso populo & ter acclamante, Carolo Augusto & à Deo coronato Magno & pacifico vita & victoria. Inde factum est vt etiam hodie imperatores Occid. inungantur & consecrentur à Rom. Pontifice. *Sabell. Ennead. 8. lib. 9. Blond. Dec. 2. lib. 1. Annoni. lib. 4. cap. 90. Sigeb. Deinceps imperium Romanum, siue Occid. mansit penes Francos plus 100. annis.*

Honorabilem & venerandum virum eum appellat Zona. 10. 3. castum, factundum, constantem, liberalè in pauperes. *Anoninus lib. 1. 4. Tardum ad irascendum, velocem ad condonandum & mitem, Ioan. Oppidanus, doctum & sapientem Bonfin. dec. 1. lib. 9. A mantem virorum doctorum lib. Pontif. cui diuinitus visus & vox reddita sint, cum ab aduersarijs vtroque fuisset orbatus. Sigeb. vocis non meminit Diac. lib. 23. Rom.*

Carolus conuenit de diuidendo Imperio cum Eirene, postea cum Nicephoro, vt ille Orienti, ipse vero Occidenti præfesset, *Plati. Blond. dec. 2. lib. 1.*

Hinc deinceps qui in Gallia & Germania fuere Imp. dicti sunt Occidentis, Constantinopolitani autè Orientis, vbi notent & vlcificantur Imperatores & Principes Christiani atrocem iniuriam sibi à Centuriatoribus factam, qui Cent. 8. cap. 10. in Leone P. attribuunt ipsorum Imperij creationem, siue translationem præcipuis Antichristi operibus.

Per Daciam Metanastus & lazyges transiens Sacerdotes passim iussit Christi religionem populo tradere. *Bonfin. rer. Vngar. lib. 9. dec. 1.*

In Pannonijs Slauj & Hunni conuertuntur per Bonificiũ, qui ibi diaconos & episcopos constituit. *M. utius in Chron.* Ex Holsatiæ ecclesia per Heridagũ, qui primus illic episcopus à Carolo constitutus est & Ansgarium successorem in omnes

Anni Christi.

Anni mundi.

Quæ sic membratim demonstrari possunt.

SEPTIMÆ
ÆTATIS, siue vltimæ,

Pars posterior, quæ incipit à no mudi 4888. Christi 800. ab Eirene sola imperante in Oriente, Carolo magno imperium nouum Occidentis suscipiente, Egberto Anglorum regnum condete ad annum 1580.

99.

796 a Leo tertius, Sigeberto
800 4. Romanus sedit an. 4.

Patriarcha.

Constantinopoli Tarasio.

Principibus.

Constantino 6. solo Orientis

Imperatore.

Mauregato & Veremundo an. 3. Hisp. regnum occupantibus.

Vsq. ad imperatoriam consecrationem Caroli Magni.

Anni Christi.

Anni mundi.

Eirene imperij Orientalis recuperationem.

Alphonfi Casti in regnum Hispaniæ restitutionem.

Aaronis Saraceni in Persarum regem inaugurationem.

An. Dom. DCCC. quo Carolus Magnus nouum Occidentis imperium, Sedis Apostolica concessu & munere suscipit.

NONVM SEPTIMÆ ÆTATIS sæculum.

99.

800 a Leo 3. sedit adhuc an. 4888
16.

mens. 5. di. 18.

id est, in vniuersum an. 20.

817 mens. 5. di. 18. 4905

Vacat dies 10.

Patriarcha.

Constantinop. Tarasio, deinde Nicephoro an. 9. Theodoro Iconomacho an. 6.

Principibus.

Eirene sola an. 4. Nicephoro an. 8. Stauratio Iconomacho an. 1. Michael 2. Carolpalate SS. Imaginum propugnator an. 2. Leone 5. cog. Armenio ex ord. Orientis Imp.

omnes Slaorum & Danorum regiones fides propagatur. *Hemoldus cap. 3. & 4.*

In Suecia per Herbertum Lincopensem, qui ab eodem Carolo ad Biornium regem Sueonum & Gotthorum missus fuerat & primus in Ostrogotthia episcopus constitutus. *Gothus lib. 17. cap. 1.*

In Germania Saxones & Dani & Germani ferè omnes, præsertim Boreales, conuertuntur. *Crantzius lib. 1. Sigeb. cù quibus Car. Mag. per 30. amplius an. bella gessit, multis eorum in Flandriam, Brabantiam, Vasconiam trãlatis. V. sper. Obotriti, qui Christiani erant, Saxonum in Franciam transfatorum pagos occuparunt, an. 803. Sigeb.*

Hierosolymam & terram sanctam à Saracenis diuexatam Constantinus Imp. adiutus copijs Caroli Magni Christianitati restituit. *Ptol. Lucensis in Rudimento, & Erfordiensis vbi sup.*

An. 798. à matre Eirene oculis & imperio orbatur, eodè die, quo ille ante annos 5. Nicephorum & Alexium Mosolim iniuste excæcarat & alijs quibusdam linguas præciderat. *Zon. 10. 3. Ad illud Matris facinus sol per dies 17. suos abscondit radios & ipsa post annos 4. aut 5. a seruo relegatur in exilium. Diac. lib. 23. Rom. Interea iustum Dei iudicium obseruandum, Nam Constantino isti in delicijs erat leui de causa excæcare ministros suos. Diac. & Blond. lib. 1. dec. 2. Martis sidus hoc toto anno in cælo non est conspectum. Regino. lib. 6. Ado. et. 4. 6.*

Commercium nundinarium centum librarum auri largitus est Ecclesijs Ephesi ad Ioannis Apostoli ministerium. *Diac. Ibid.*

Slauius Theffaliam, Græciam & Peloponnesum tenentes, pace cum Arabibus facta, sibi Eirene tributarios fecit, multis cæsis an. 784. *Diac. lib. 23.*

Nicephorus Imp. Christianos exules ex omnibus prouincijs in Sclauinias ferri iussit, eorumque bona vendidit an. 8. *Idem lib. 24.*

Hunni siue Auari à fide deficiunt, ad Sicambriam siue Budam à Carolo subacti Christiani fiunt. *Gaguin. lib. 4. Bonfin. de Vngar. dec. 1. hodie vocantur Hungari.*

Veneti feriunt fœdus cum imperatoribus Ori. & Occid. vt neutri subessent, nisi præstando vtrique homagium, sed suis legibus vterentur. *Nauclet.*

Historia Slaorum an. 800. incipit apud Helmoldũ. Gothia & Suetia circa idem tempus fidem Christi amplectuntur. *Ioan. Mag. lib. 5. de Gent. Sept.*

Egbertus anno eodem Regnum Angliæ, quod ad hunc vsque diem durat, condit, subacta præter Scotiam tota pene insula, i. regulis Merciorum, Cantij, Northumbriæ, Danorum, Saxonũ, lege data, vt omnes tam Britani quàm Angli & Saxones insulam habitantes, præter Scotiam, Angli dicerentur, insulaque in perpetuum Anglia vocaretur. *Polyd. Maior.*

Contra Nicephorum omni tyrannidis genere ferocientè sæpius seditiones excitatæ describuntur à Diac. lib. 24. *Rer. Rom.*

Nicephoro ergo & Stauratio filio eius extinctis, qui suos subditos miris artibus argento emunxerant, Michael Imp. paci studuit, & contra Manichæos & Attinganos capitalem sententiam promulgauit. *Zon. som. 3.*

Digladiantibus inter se Saracenis, Christiani in Syria, Aegypto & Africa cedibus & alijs grauissimis calamitatibus afficiuntur,

CHRON. GENEB.

300

afficiuntur. Hierosolymis loca sancta subuertuntur. Multi in Cyprium & Constantinopolim euadunt, erga quos liberalitas Michaelis Imp. & Nicephori Patriarchæ cniuit. *Paul. Diac. lib. 24.*

Michael imp. per Nicephorum patriarcham & alios Pios promulgat capitalem pœnam in Manichæos, Paulitanos, Attinganos in Phrigia & Lycaonia degentes, quam postea in exilij supplicium commutat, adductus disceptatione mota, An hæretici essent interficiendi. *Diac. lib. 24.*

S. Saluus Episcopus Aquitanie martyrio coronatur. *Sige. Hitto Frisingensis Episcopus versionem SS. Biblio. pro virili restituit.*

Carolus, vt supra dictum, duas Academijs Parisiensem & Papiensem instituit. *Gagu. lib. 4. Sabell. Ennead. 8. lib. 9. Bononiensem à Theodosio fundatam renouat. M. ut. lib. 9.*

Sermones Patrum, homilias Sanctorum & Martyrogia diligenter inquiri & conscribi iussit. Omnium item nationum, quæ ipsi parebant, memorabilia gesta, in literas nondum relata, scribi mandauit. *Crantzius in sua Saxonia lib. 2. cap. 2. & 9.*

Gallicianam D. Iacobi ædem inuist, ditatque amplissimis prædijs & donarijs. *Sabel. Ennead. 8. lib. 8. Spolia & thesauros in Vngaria repertos per episcopatus & monasteria largissimè distribuit, multis ecclesijs ædificatis. Saxonia Crantzij lib. 2. cap. 6. Auent. lib. 4. annal.*

De eius expeditione Hierosolymam versus Franci scriptores nihil tradunt, præter Turpinum Remensem Archiep. & ex exteris Erphordiensem cap. 69.

Decies mille Saxones cum vxotibus & paruulis in Galliam transtulit, ex quibus Brabantij & Flamingij, & Gallos vicissim in Saxoniam. *Adæ Treuirensum, Volcadi Abbatis S. Dionysij Parisiensis opera apud pōtiffices ab multa vsus est, vt antea Pipinus pater, Sigeber. Blond. lib. 1. dec. 2.*

Brabantinorum & Flaminginorum origo à Saxonibus in Franciam à Carolo Magno translatis. *Emyl. lib. 3.*

Duodecim pares Franciæ instituti à Carolo: sex Ecclesiastici, tres Archiepiscopi & duces, Remensis, Laudunensis, & Lingonensis, tres episcopi & comites, Bellouacensis, Nouionensis, & Cathalaunensis: sex Laici. 3. duces, Burgundia, Northmania, Aquitanie. 3. comites, Flandria, Tholose, Capania, qui hodie mutantur pro arbitrio regum. *Gagu. lib. 4.*

Guido Caroli Mag. comes totam Angliam in ditione accepit, & arma Regum & Ducum, qui se dederant, subscriptis nominibus singulorum obtulit Carolo. Atque ita tunc primum tota Anglia à Gallis subiugata est. *Guil. Nang.*

Carolus sibi subegit omnem Aquitaniam, Vasconiam, & vniuersas Gallias, Italiam, Germaniam, Hungariam, Sclauoniam, Baiouariam seu Bauariam, Daciam, Saxoniam, Angliam, Britanniam, Frisiam, & optimam partem Hispaniæ. *Guil. Nang. Venetias, quas Pipinus occuparat, Nicephoro reddidit an. 809. Anno. lib. 4. cap. 96.*

Intra annos 47. quater Romam ad vota persoluenda & orandum profectus est. *Eginardus in eius vita.* Inter cœnandum sibi libros D. August. de Ciuit. & historias legi curabat. *Crantzius in Saxo. lib. 2. cap. 8.*

Perfæ rex ei misit horologium æneum & duo candelabra, quæ Aquisgrani in D. Mariæ reposuit. *Chronica Saxon.*

Hildefonsus Asturiæ & Galliciæ rex, an. 798. Vlisippone capite, 70. Maurorum millia cecidit, & de præda loricas, mulos & captiuos Carolo mittit. *Adæ. Rheg.*

Anno

Anni Christi.

800

Carolo Magno Francorum rege & primo Occidentis Imperatore an. 16. vsque ad Ludouicum.

Perfarum & Saracenorum rege, siue Miramolino Aarone an. 12. deinde Mahomete an. 5.

Hispaniæ Alphonso Casto annis iterum 32.

Egberto Primo Angliæ rege an. 37.

CONCIL. Aquisgranum episc. 365. Prolo. Lucensis Io. Gothus lib. 17. cap. 1. Lupoldus de Zelo Christia. religio. Helmod. Chro. 5.

813

Carolus quique concilia reformatoria (vt vocant) celebrari fecit per Gallias. Sigeber. & Annoni lib. 4. cap. 101.

817

Anni Christi.

813

Moguntinum. an. 813. Sigeber.

Vormaciense.

Remense. eod. an. Sigeber.

Turonense 3. eodem an. Sigeber.

Cabilonense 2. eod. an. Sigeber.

Arelatense. 3. eodem an. Sigeber.

Synod. apud Villam Theodonis per Carolum Mag. congregata, ad cohibendam tyrannorum quorundam in Sacerdotes Domini grassantium vim.

Ticinense. potius conuentus Imperialis fuit, quam Synodus episcoporum.

817

Anni mundi.

813

Anno sequenti Saraceni Barchinonam recuperant, sed Francorum copiæ urbem obsident & Baleares insulas contra Saracenos tutantur. *Ibid.*

Gallicia iterum redit ad Saracenos. Nam eius rex cum suis subditis victus à Carolo fidem Christi suscepisse circa an. 807. dicitur. *Chronica Saxonia.*

Normani dum Hybernos Christianos infestant, propulsantur à Scotis sub Carolo Magno. *An. li. 4. c. 98. Rheg. lib. 2.*

Egbertus quatuor regna Britannia in Anglia in vnum redegit, regnare incipiens an. 800. sed Eardulphum Northymbrorum regem Carolus restituit an. 808. *V. nil. c. 1. li. 2.*

Chumeid an. 807. Saracenorum dux ob Christianorum in Rhodo afflictionem, tempestate copias & classes amisit. *Diac. lib. 24. Sigeber.*

Crannus Bulgarorum rex, victo Niceph. caput amputauit & ex cranio eius poculum fecit. *Diac. lib. 24. an. 810. Sigeber.*

Alcuinus siue Albinus præceptor Caroli, Claudius, Isuardus, Io. Mailrosius, Bedæ auditores, viri doctissimi, primi ornant scholam Parisiensem. Egidius Atheniensis, Eginhardus Caroli Cancellarius, Turpinus Remensis Archiepiscopus, Paulinus Aquileiensis, Fortunatus Treuirensis, qui librum de diuinis officijs scripsit, Trilinguis quidam interpres, cuius meminit Angelomus lib. 2. Reg. cap. 5. clarent.

Paul. Diaconus iussu Caroli vitas Sanctorum conscripsit, ex quibus Carolus vnicuique festo anni cōuenientem lectionem, quæ in Ecclesia legeretur, assignauit. *Sigeber. Quidam tribuunt Paul. Diacono hymnum. Vt queant laxis. &c. alij Alchuino.*

Carolus Mag. triennio ante obitum testamento diuidit Gazas suas in tres partes: vnam seculum morem Christianorum filijs, seruis domesticis, & pauperibus: duas alias 21. Metropolitanis Ecclesijs, quæ solæ suo Imperio suberant, ex quibus erat Burdegalenis, impertitus est. *Sigeber. in Chro. & Gagu. lib. 4. Anno. lib. 5. cap. 10.*

Nouem Cathedrales seu Episcopales sedes erexit: Monasteriensem Lugdero præfule, Mindensem Heriberto præf. Halberstadensem in Saxonia Hildegrino præf. Osnaburgensem in Saxonia S. Vuhone præf. Bremensem Vuilchado præf. Padeburnensem Harimario præf. Verdensem Suniberto præf. Håburgensem Heridago præf. Hildemensem Gùthero præf. Duos episcopatus in Metropolitanas sedes, Hamtuoagensem, Saltzburgensem, seu Iuuanensem, *Krantz. lib. 1. Sax. c. 5. 6. 10. & li. 2. cap. 14. Irenic. lib. 3. cap. 40. & 44. Cornipolit. in Chron.*

Aaron Saracenus Asiam ingressus Nicephorum Imp. ad emendam pacem cogit. Soluta pace Cyprum vastat; Chumeid mittit ad populandam Rhodum. Carolo Mag. donauit gentia & elephantem mittit. *Emyl. lib. 3.*

Annis 813. Mahomet eius successor in Perside ab Abdalla fratre vincitur, ita vt ipse Gaddam, frater vero Aegyptum & Africam acciperet. *Sigeber. Diac. lib. 24.*

Eodem Michael Imp. & Crannus Burgarorum rex inter se dimicant. *Ibid.*

Eodem Mauri Centumcellas Tusciæ oppidum, & Niccā in Narbonensi prou. vastant. *Annal. Franc. & ex Hispania in Corsicam irumpunt. Ibid.*

An. 810. Normani ducentis nauibus in Frisiam irruunt, ac tribus prælijs victores centum libras auri pro tributo exigunt. *Rheg. li. 2. Eginar.*

Michael Curopalates imp. Ori. monacho cuidam in Sanctas Imagines iniurio linguam excidi iussit. *Zon. in Mich. Errant enim qui scribunt eum fuisse Iconomachum.*

C c

* Vif

* Vir Sanctus. Porro Remis Ludouicum inaugurauit Imperatorem & Hirringardin Auguftam. *Plat. Annal. Franc. Damascenus adhuc florebat. Nam à Leone 5. Imp. Const. est persecutionem passus.*

Hoc libro deinceps non potuimus, magno nostro dolore, trium sediu Apostolicarum & Patriarchaliu successiones persequi, quod iam Sarraceni illas, no quidem extinctas (o miraculum) sed nobis incompartas reliquerint.

In caru interim locu imperatores Occidentis, & reges Angliz, Poloniz, Portugalliz, Turcaru, prout eorum regna his posterioribus saeculis exoriuntur, subrogabimus, vt nostri studij fructus ad plures ac potentiores orbis nationes dimanet.

Qui vult, ex alijs chronicis appingere poterit principes Scotiz, Sueviz, Daniz, Nauarraz, Moscouiz, Tartarorum, & seruata temporum proportione & singulis eorum cum pontificum rationibus diligenter collatis, ne vllus existat error, quado omnes omniu res & annales inter se cofereatur.

Slauu Boemi ab an. 805. bello fracti & Fracis subiecti ceperut paulatim ad religionem assuefieri. Horum duces quatuordecim baptizados curauit Ludou. Imp. Bathurico Reginoburgensi in episcopum constituto, sub an. 816. *Martii. in Chro. vitiose in Siegb. 846.*

Eodem anno Ludouicus, qui in Synodo Aquisgranide Gotthorum & Suonum conuersione consilia captauerat, Ansgarium ad Biornum regem doctores petentem misit, qui in Byrca Suediz metropoli Ecclesiam collegit. *Lupoldu de Zelo Christ. Reli. Helmod. Chro. c. 5. Ioan. Goth. li. 17. c. 1.*

Illis annis 26. quibus imperauit Ludouicus Pius Danis, Normani, Bulgari, Saraceni ecclesiam diuexarunt. Eius agrotantis cibus per 40. dies solummodo fuit corpus dominicum. *Anno. lib. cap. 19.*

Mortuo Sanctio Garfia rege Nauarraz interregnum fuit 4. annorum, dum mitterent qui decretum afferrent summi pontificis & leges, quibus vterentur Nauarti, regno interim administrato per 12. viros. *Vafans in Chron. Hisp.*

Postea Ennicus Arista vnctus & primus rex Nauarraz appellatus est. *Idem.*

Halihatanequitum quinque millia ad corporis sui custodiam delegit, partim Christianis Apostatis, partim Eunuchis. *Vafans.*

b Paschalis sanctitate conspicuus, liberalis erga peregrinos, captiuos multos redemit, tepla vel noua edificauit, vel collapsa magnifice restaurauit, incendium, quo Burgus (Angloru schola) absumi ceperat signaculo crucis repressit, Gracos monachos cenobio donauit, Lotharium coronauit, preclara multa egit, que Christi decent vicarium. *Plat. Siegb. &c.*

Ludouicus Imper. renunciat iuri eligendorum pontificu, & Romanis restituit. Confirmat donationes & restitutiones factas Rom. pontif. *Vola. li. 3. c. Ego Ludou. & seq. dist. 63.*

Vbi non dat Pontifici Romam & Italiz aliquot regiones, sed restituit. Nam illis antea potiebatur sub Longobardis.

Na in diplomate Ludouici istud inter car. habetur. Necno exarcatum Rauennatem sub integritate cum vrbibus & ciuitatibus, oppidis & castellis, que pia recordationis Dominus Pipinus rex, ac bonae memoriae genitor noster Carolus imp. beato Petro Apostolo, cum praedecessoribus nostris iam dudum, per ordinationis paginam restituerunt. Haec igitur non fuerunt ab illis donata, sed e manibus Longobardorum erepta, ecclesiae reddita.

Rex Bulgariae sub Ludouico an. 817. Christianam religionem suscepit. *Siegb. quod fecerat Telericus, superioru saeculo*

Anni Christi.

Anni mundi.

100
817 * Stephanus 5. dictus 4. dies 24.
817 mens. 6. dies 24.

Vacat. d. II.
Patriarcha.
Constantinopoli Theodoro Iconomacho.

Principibus.
Leone 5. Orien. Imp. an. 8.
Ludouico I. Pio an. 26. Occid. Imp. & Franc. Rege.

Abdala 3. Babyl. & Persa. Miramolino an. 17.
Halihatane Hispania Miramol.

Alphonso Casto Hispania rege.
Egberto Anglia primo reg.

CONCIL. Vnormacienfe circa haec tempora. Onmph.

101.
817 b Paschalis I. Romanus monachus an. 7.

824 mens. 3. di. 17.
Vacat d. 4.
Patriarcha.

Constantinop. Theodoro Iconomacho deinde Antonio an. 13.

Anni Christi.

Anni mundi.

Principibus.
Leone 5. Armenio & post eum Michaeli 3. cognominto Traulo. i. Balbo an. 9. Iconomachis Orie. Imperatorib.

Ludouico Pio Occident. Imper. & Franc. Reg.
Abdala 3. Babylonia & Persia.

Halihatane, deinde Abderamene an. 20. Hispanie Miramolinois.
Hispania Rege Alphonso casto, deinde Ramiso an. 7.

Anglia Egberto.

820 CONCIL. Aquisgranense primum & secundum pro canonicorum regula, & contra Iconomachos. Plat. Siegb. Lib. concil. V alefrid. Strabo lib. De exordi. & increm. rerum Eccles. cap. 8. Aimoin. lib. 5. ca. 10. Naucler. collocat sub. Gregoir. 4.

823 Romanum Episc. 30. in quo Paschalis accusatus se purgauit. Plat. Siegb. Blond. dec. 2. lib. 2.

culo, tam en gens aut mansit in superstitione Ethnica, aut fidem postea abiicit, nam paulo post, sub imperio Theodora & Michaelis circa an. 851. aut 860. tota illa gens Christiana facta traditur. *Crom. lib. 3. Polon. cap. 1. Zon. tom. 3.*

Harioldus seu Sebaldu Danoru rex cu vxore & filijs suis Moguti a Rabano baptizatur, & parte quadam Daniz & Friziz a Francis occupata a Lud. donatur. Regno enim fuerat exutus. Deinde cum Erico altero Danorum rege, de permissu docendi Christi agitur & impetratur *Helmod. c. 5. Sax. de Danis sub. an. 825.*

In Tullenfi territorio iuxta villam Commerciam puella quaedam circiter annorum 12. post sacram Communionem, primo per decem menses pane, deinde omni cibo & potu per triennium abstinuit *Amoin. lib. 4. cap. 113. & Siegb.*

Siciliam post eiectos Cartagenenses Romani Romaniue Graeci Imperatores semper tenuerunt, donec Saraceni ab Euphono exarcho, qui spe obtinenda Siciliae & Italiae Imperatoris se nominarat, contra Michaeli Balbu attracti e Cauerno, cu in subigenda magna Sicilia parte ei strenua nauassent operam, illo caeterisq; Graecis trucidato, eam sibi vendicarunt an. 230. vsque ad Constantinu Monomachum.

Dalmatia Graeci imperij tugum excussit imperante Michaeli Balbo. *Zon. tom. 3.* Vnde regnorum Dalmatiz, Bosnensium, Croatiaeque origo, quae aliquandiu his proximis annis Hungariae reges tenuerunt.

Thomas cognita caede Leonis Imp. vniuersas Orientis prouincias occupat, cum Saracenis pacem init. Michaelis copias contra se missas, passim in Asia caedit. *Zon. tom. 3.* in Thraciam irrumpens Constantinopolim obsidet, quam cepisset, nisi Mortagon Bulgarorum princeps superpetias tulisset. Fugiens igitur Adrianopoli obsidetur, vbi captus, manibus & pedibus truncatus, in asino per triumphum a Michaeli circumducitur. *Ibid.*

Ludouicus Pannoniae dux a Ludouici fide deficiens, tandem profligatus est. *Annales Franc.*

Bernardus quoque Italiae rex rebellionem contra eundem meditatus an. 819 oculis & regno priuatur. *Ibid.* Lupus ite Vasconum rex eodem anno ob eandem causam in exilium deportatur. *Siegb. Aimoi. lib. 4. cap. 102.*

Lotharius a Paschali Pap. Coronam regni & nomen imperatoris atque Augusti consequitur an. 823. *Ibid.*

Ebbo siue Ibbu Remorum episcopus & quidam alij tam episcopi, quam principes Ludouico abrogant imperium, & Lotharium ac Pipinum Caesares designant, ob vxoris suae Iudith libidines & tyrannidem, qua & in monasterium recodit, quin & ipse Ludouicus in monasterium D. Methardi abditur, donec biennio nondum exacto ab alijs principibus restituitur, eiq; Lotharius supplex recociliatur an. 839. *Siegb. & alij.*

Post multa bella inter Lud. Imp. filios imperij proceres eo re deducit, vt constituta tetrarchia Ludouicus Germaniam, Carolus Franciam, Lotharius Italiam teneret. cum imperio & prouincijs, quae inter Rhenum & Mosellam flumina ad veteres Mediomaticas & Treuiros pertinet. Quae Ludouico attributa sunt regnu Orientale, quae Carolo Occidentale dicta sunt, vt ab imperio Lotharij discernerentur. Ea vero pars Gallia, quae vtriq; regno interiecta vtriq; ceu limes dirimeret, a Lotharij nomine tum primu Lotharingie vocabulu acquisiuit.

Ludouicus Lotharium primogenitum fil. Italiae regem imperijque consortem fecit; Pipinum secundu natum Aquitaniz; Ludouicum Iuniorem Bauariae Reges designauit. *Amym. li. 3. Blond. lib. 2. dec. 2. Crantius lib. 2. cap. 25. Quae diuisio,*

lieet sacramentis Optimatum imperij confirmata, mortuo patre maxima bella & cruentas strages peperit, vt nulla maior cades legatur apud Francos vnquam extitisse. *Gagui. lib. 4. & Naucler. in Chron.* verum aliquandiu post inito scedere aliter inter se & Carolum Caluum regnum diuidunt.

c Eugenius eruditione, facundia & sanctitate clarus, in pauperes liberalis, exules restituit & suis sumptibus iuuat, principes inter se pugnantem hortatus est, vt in Saracenos arma verterent. *Plat.*

Rabanus Maurus Fuldenfis Abbas, & postea sub Leone 4. Moguntinensis Archiepiscopus, Strabus Fuldensis Monachus primus coaceruator Glossæ ordinariæ natione Gallus ex Bergomensi & Vincentio, Haymo Alcuini auditor, & tertius Halberstatensis Episcopus, S. Aufgarius Episcopus Hamburgensis, qui Danos & Ericum eorum regem couertit, Amalarius Treuerensis, Ansegisus abbas Lobienfis, Ionas Aurelianensis, qui contra Clau dium Taurinensem episcopum de imaginum cultu differuit, Bellator, Hamulus Lugdunensis Latine & Hebraice doctus. Angelomus, viri celebres & scriptores Ecclesiastici. *Trit. Krant. li. 2. cap. 25. Sigeb. in Chron.*

Suetia & Dania tunc primo fidem Christianam profiterentur. *Anno. lib. 4. cap. 114. Sigeb. Saxo. Grammati. lib. 9. de Dania* At paulo post à fide deficiunt.

Ibbo Remorum episcopus Danis per vnam ætatem cõcionatur. *Annal. Franc.*

Strabus Chronicon Hirsaugiense incepit, quod postea alij continuauerunt. Eius auditor Ruthardus floret.

Pauliciani & Athingani Manichæorum noua secta, è Gẽtilismo, Christianismo & Iudaismo, præcipue in Phrygia & Lycaonia. *Zon. & Diacon. continuator.* Istis Michael Balbus Imper. fauit. *Ibid.*

Musicæ Hydrantica, vulgo Organa, tunc primum cœpere in Francia ad Aquas graneas, ad Græcorum imitationem, industria cuiusdã Georgij Veneti sacerdotis, & sumptibus Ludouici regis. *Auent. lib. 4. Annal. Annon. li. 4. de gest. Frã. cap. 114. Qualia Constantinopoli ex auro Michael Imp. cõflarat. Zon. 10. 3.*

* Tantæ sanctitatis, vt nõdum presbyter, sed Diaconus summi pontificatus gradum conscenderit.

Hactenus autem hi pontifices à Ludouico pio sui pontificatus confirmationem petiuerunt. Nam adeo premebatur Christi ecclesia, vt electus adire pontificatum recusaret, priusquam ab Imp. confirmaretur.

Post imperium translatum in Occidentẽ, gliscibat Schisma seu zmulatio Græcorum contra Latinos.

An. 827. D. Marci corpus ex Alexandria à mercatoribus Venetias defertur, vbi nunc religiose, seruatur ædificata in celebriore vrbis loco ecclesia. Alij sub Gregorio 4. qui huic successit, id factum narrant.

Abderamen Hispaniæ Miramolinus persecutionem mouet contra Christianos. *S. Eulogius.*

id Festum omnium sanctorum iam ante 220. an. institutum Romæ, monente hoc pontifice, & consentientibus vniuersis Episcopis, Ludouicus imp. in Gallias & Germaniam inuexit. *Sigeb. Guil. Nang.*

In Germaniam veniens in Synodo Aquisgrani sedit, Lud. Pium & eius filios reconciliauit. *Plat. Sigeb. Auent. lib. 4. Gregoriopolim contra Saracenos struxit an. 836. Sigeb.*

Aimoinus siue Annonius monachus & notarius monasterij S. Germani Parisiorum, historiam Francorum ad hæc tempora conscripsit. *Ipsè lib. 4. cap. 113. & alias sæpe. Certissimum*

Anni Christi.

102.
824 **c** Eugenius 2. Rom. cog. 4912
pater pauperum. an. 4.
828 mens. 6. dies 24. 4916

Vacat d. 3.
Patriarcha.
Constantinopoli Antonio.
Principibus.
Michaele 3. Balbo Iconomacho Orient. Imp.
Ludouico I. Pio cum fil. Lothario Occid. Imp. & F. R.

Abdala 3. Babyl. & Persia.

Abderamene, Hispania Miramolinis.
Hispania reg. Ramiro.
Anglia Egberto.

Schisma, 10.
Zinzinus in schismate contra Eugenium à quibusdam creatus sedit dies aliquot.

103
828 * Valentinus Roma. 4916
828 mens. 7. di. 20. 4916

Vacat d. 3.
Patriarcha.
Constantinopoli Antonio.
Principibus.
Eisdem Imp. & regnant.

104.
828 **d** Gregorius 4. (aliàs Leo 4916
844 4.) Roma. an. 16. 4932
Vacat. d. 15.

Patriarcha.
Constantinopoli Antonio, deinde Ioan. 6. an. 6. Methodio confessore an. 4. mens. 3.

Anni Christi.
Principibus.
Eisdem Imp. & Theophilo Iconomacho an. 13. Orient. Imp.

Abdala, deinde Mahomete an. 40. Babylonia & Persidis.

Abderamene, deinde Mahomete an. 35. Hispania Miramolinis.

Hispaniæ rege Ramiro, deinde Ordonio an. 10. Alphõso 3. cog. Magno an. 46.

Anglia Egberto, deinde Eteluuolfo an. 20.

CONCIL. Romanum. Plat.

Aquisgranense.

105.
844 **e** Sergius 2. Romanus 4932
847 an. 3. 4935

Vacat m. 2. d. 15.
Patriarcha.
Constantinopoli Methodio confessore.

Principibus.
Theophilo Oriẽ. Imp.
Lothario Occid. Imp. an. 15.

Carolo 2. Caluo eius fratre an. 36. Franc. Reg.

Mahomete Babylonia & Persidis.

Hispania Miramolinis.
Mahomete.

Alphonso 3. cog. Magno Hispania rege.
Eteluuolfo Anglia.

Anni mundi.
mum argumentum falso ei adscribi integrum librum quintum, cum contineat historias vsque ad annum 1165.

Christianus siue Druthmarus Aquitanicus. *Trit. Saraceni, qui Italiam & Romam affluerant, Vaticano direpto reuersuri in Africam, tempestate oborta naufragium faciunt an. 834. M. artinus in chron. Ranulph. lib. 5. cap. 30. Massais.*

An 839. Ennicus Arista vnctus est & appellatus rex Nauarre primus, & ab eo reliqui omnes. *V. ajens.*

Alphonso 3. cog. Magnus regnum Hispaniæ adit an. 841. *Idem.*

An. 843. Theodulphus Abbas floriacensis profas & uersus, qui in ecclesijs cantari cœperunt, composuit. *Sigeb.*

Theophilus quinquies congressus cum Saracenis in Asia Romanas provincias vastantibus bis victor redijt, ter cæditur. *Zon. 10. 3.*

Saraceni cum non possent è Sicilia expelli Ludouici exercitus duce Bonifacio, ex Italia in Africam irruit, maguamque stragem edidit, Afris prælio victis an. 828. Quo moti è Sicilia ad Africam tuendam, recesserunt. *Sigeb. Naucler. Genera. 18. fuerant autem in Siciliam euocati ab Euphemio, qui Monacham duxerat. Zon. 10. 3.*

An. 844. ex Africa redeuntes, Beneuentum occupant. *Sigeb.*

Mahometes Hispaniæ Miramolinus motam à patre Abderamene persecutionem continuat. Nostros tributis affligebat, quorundam Christianorum eius voluntati fauente nequitia, si ramen Christiani & non potius operarij iniquitatis appellandi sunt, qui vt priuilegium Chirographa exigendi obtineant, sortem Domini à rege mercantes, importabili census onere colla aggrauant, &c. *D. Eulogius in memoriali Sanctorum lib. 3. cap. 5.*

e Hic Papa fuit vir pius primusque Pontificum mutauit nomẽ suum. Nam antea Osporcius appellabatur. *Plati. Successores Magna ex parte id sunt imitati.*

Ex Anastasio Bibliothecario, qui hoc vixit tempore, cõtrarium elici docet Onuphrius. Eum scilicet Sergium ante Pontificatum vocatum fuisse. Et Iohãnem 12. priscum nomen primum omnium mutasse, cum ante Pontificatum Octavianus diceretur.

Lotharium coronauit, Ludouicum filios regem Logobardorum designauit, Ludouici cilius de regno digladiãtes ad pacem per legato; perduxit, & regni partitionem approbavit. *Crantzins lib. 1. cap. 33. Metro.*

Austrasia ab Lothario Imp. qui ei imperabat Lotharingiæ nomen obtinuit. *Plat. Falluntur qui scribunt eum fuisse regem Franc. & Imp.*

Galliæ pars ab Oceanno Britannico vsque ad Mosam fluium, ex quo cessit Carolo Caluo, post diuisum regnum inter fratres, deinceps obtinuit nomen Franciæ. *Sigeb.*

Radulphus iuxta quosdam primus Aquitaniz Dux, cum antea esset Regnum.

Ragenarius dux Normanorum qui an. 846. Parisijs D. Germani monasterium diripuerat, magnificè sese effrens ob victoriam subito concidit, & post triduum efflauit. Socij verò eius plerique disenteria perierunt. *Quintus Amomyca. 20. Post annos septem alia Normanorum manus per mare Britannicũ ostia Ligeris ingressa, Nannetum vrberu inuadit, Turonũ & Andegauim occupat. Sed tandem cum annis 20. Franciam vexassent, in patriam suam reuersi in sese inuicem*

inuicem mutuis cædibus, adeo fœuerunt, vt de regia stirpe tantum vnus puer remanserit. *Sigeb.*

Michael Imp. cum adolouisset matrem omni potestate priuatam in monasterium relegauit, relictam ab eain ærario pecuniam in luxum, crapulas, ludos, mimos, adulatorum profudit, eo redactus inopia, vt vestes etiam regias venderet. Basilium Macedonem, à quo postea interfectus est, cuius opera in domandis & exercendis equis vñs erat, Cæsarem creauit, tradita ei in vxorem concubina Eudoxia. *Zon.* Leo 4. instituit, ne in presbyterio seu choro laicis esse liceret, quo tempore Missarum solennia celebrantur. *Sigebert.* iuxta ecclesias iussit claustra seu scholas cõstrui, in quibus ecclesiasticis clericis imbuantur disciplinis. Leopolum, in qua Centumcellenses propugnaculum contra Saracenos statuerent, ædificauit. *Liber pontif. Præter alia miracula, Saraceno- rum naues, precibus excitata tempestate in mari submersit. Plati. & alij.*

Sub eo, an. Do. 850. tres Arabû persecutiones in Hispania contigerunt intra decennium, quas tribus libris describit D. Eulogius Cordubensis, qui in illis occubuit. Regnabant in Hispania latè persecutionis auctores Haldaragman huius nominis 3. & filius postea Mahomet. *Rasis Maurus de Arabum histroia.*

Recastredus interea Cordubensis episc. iussu Tyranni, Dei Ecclesiam misere conturbat, & Eulogium in carcerem conijcit. Quia nimirum Martyres cohortabatur & ad Martyriũ incendebat. *Ex eius vita per Aluarum scripta.*

Georgius Syrus illuc cucurrit ad Martyrium è monte Sina, sed persecutiones cessasse reperit. *Ipse epist. ad Seruos Dei, filios S. Sabæ quingentos, apud Eulogium lib. 2. memorialis Sanctorum.*

Anastasius presbyter Cardinalis S. Marcelli & Bibliothecarius Rom. Ecclesie in Rom. Concilio ab officio & sacerdotio deponitur, quod parochiam suam annis quinque contra canones deseruisset. *Plati. Luitprandus.*

Adilulphus, seu Athulphus Rex Angliæ insulam suam voto tributariam facit pontifici, abundantius, quàm fecerat superiores Reges, Inas 11. Anglorum siue Occiduorum Saxonum Rex, & Offa Merciorum Rex, an. Christi 740 *Polyd. lib. 4. & 5. Angl. & Sabelli.*

Theodora iussit SS. Imagines in templis restitui. *Zonar. in Theodor.*

Sub Theodora & Michaelè Theophylactum Bulgarie episcopum ponunt.

Classis Arabû Venetam & Constantinopolitanam vicit. Dalmatiam inuasit. Ancoram vi captam spoliatamque incendit.

Ieron Anglus in Hollandiam Euangelium ferens à Tyrannis occiditur.

Theoda Sueuica an. 848. se prophetissam mētitur, & extremum diem certo definit. Moguntia palo alligata verberibus afficitur & in exilium mittitur. *Sigeb. Egnatius lib. 2. cã à filio Michaelis imp. in monasterium detrusam narrat.*

An. 849. Godescalcus Belga errores quosdam seminat. *Sigeb. præcipuè de prædestinatione è libris D. Aug. male perceptis. Raba. epist. ad Euerard. comitem Cucullam abiecerat, Rabano in Synodo imponens, quod se inuitum Monachum fecisset. Hatto ad Orgarium.*

Liparam insulam an. 851. Saraceni occupates D. Bartholomei ossa dispergunt. *Sigeb.*

Pauli-

Anni Christi.	106	Anni mundi.
847	f Leo 4. (<i>Sigeb. 5.</i>) Roman. an. 8.	4935
855	menf. 3. di. 6. Vacat dies 15.	4943
	Patriarcha.	
	Constantinop. Ignatio an. 16.	
	Principibus.	
	Eisdem imp. & Theodora cum fil. Michaelè 4. an. 13.	
	Orient. Augusta.	
	Mahomete Babylonia & Persidis.	
	Mahomete alio Hispania Miramolins.	
	Alphõso 3. cog. Magno Hispania rege.	
	Eteluolfo siue Adilulpho Angliæ.	
	CONCIL. Romanum Episc. 47. siue 64. Plati.	
848	Moguntinum, in quo Godescalcus hereticus damnatur. <i>Sigeb. & Bernard. de Luitemb.</i>	4836

Anni Christi.	107.	Anni mundi.
855	g Benedictus 3. Rom. nolens & inuitus PP. creatus an. 2.	4943
858	menf. 6. di. 9. Vacat d. 15.	4946
	Patriarcha.	
	Constantinopoli Ignatio.	
	Principibus.	
	Michaelè solo Orien. Imp. Lothario monasterium sponte ingresso, Ludouico 2. an. 21. Occid. Imp.	
	Carolo 2. Caluo an. 36. Franc. Reg.	
	Mahomete Babyl. & Persidis.	
	Mahomete Hispania Miramolins.	

Pauliciani hæretici cum Saracenis coniuncti multas clades imperio inferunt. *Zon. 10. 3.*

Normani, siue Dani, è Cimbrica Cherfoneso egressi Frisiam, deinde Gallias bellis infestã, Aquitaniã & eius metropolim Burdegalam, Pictauos, Sanctones, Aurelianenses, Turonenses, Parisienses, & multa alia oppida depopulãtur. *Æmyl. lib. 3. Blond. lib. 2. dec. 2.*

Saraceni Cycladas insulas populantur, multis Christianis partim cæsis, partim in captiuitatem abductis, quod à Michaelè Imp. essent deserti. *Zon. 10. 3.*

Nicolaitarum hæresis repullulat. *Sigeb.*

Sub Ludouico 2. Monachi aliqui è cenobio Corbeie, per Vandalorum prouincias transeuntes, ad Ranos seu Rugianos (qui habitãt in maris corde) veniunt & eos Christianos faciunt. *Helmold. in Chron. Slau. cap. 6.*

Idiora (nam aliud eius nomen ignoratur) Lupus Seruatius, Theophanes Nicenus, Theodor^o fr. Hymnographi apud Græcos, Ido Paneburgensis, Freculphus Lexouicensis, qui scripsit historiam rerum gestarum ab initio mundi vsque ad Bonifacium D. Gregorij successorem, Ansegisus Senonensis, Notgerus, Rabertus, Vuadelbertus, Salomõ Baro. *T. rith.*

Methodius inter Morauos, Sclaus & Polonos ecclesias colligens inuenit characteres literarum Vandalicarum & sacra multa in vulgarem sermonem conuertit. Claruit à tempore Lud. Pij vsque ad Arnulphi imperium, nisi duo fuerint eius nominis. *Auent. lib. 4. Annal.*

Cyrellus frater impetrauit à Pontifice, vt sibi Slauiõicæ vsus in aliquibus sacris aliquandiu concederetur. *Æneas Sylvius Boem. hist. cap. 13.*

Igmarus siue Hincmarus Rhemensis Archiep. librum de varijs capitulis Ecclesiasticis hoc tempore scripsit contra Igmarum Laudun. qui infantes baptizari prohibebat.

Post Leonem 4. Recentiores, præsertim hæretici, nominant quendam Ioannem 8. siue vt Sabellicus inscribit, septimum Anglicum, vel iuxta alios, Moguntinum, quem partim ferunt sedisse annum vnum, menf. 1. di. 4. partim an. 2. & semis. Nam mendaciũ non sibi constat. Esse autem fabulam multis argumentis euinci potest. Primum qui hoc tradunt, omnia ponunt incerta. Nam alijs dicitur, Ioannes septimus, alijs octauus. Alijs Anglicus, alijs Moguntinus. Alijs annũ vnum, alijs annos duos sedit. Sed nec Ioannes Septimus esse potuit, quia Græcus ille erat & hanc tempestatem centum sexaginta an. præcessit. Nec Octauus, quoniam ille Romanus erat & decem annis præfuit.

2. Nullam huius mentionem faciunt, qui ordine proxime sunt sæcui historici, & à quibus omnem Põtificum historiam habemus, Anastasius bibliothecarius, Ademarus, Luitprandus, Regino, Hermannus Contractus, Lambertus Schanaburgensis, Orho Frisingensis, Conradus Abbas Vpergensis, Leo Hostiensis, Ioan. Cremonensis.

3. Solus Martinus Polonus ante 300. annos, anno scilicet Do. 1320. rem euulgauit. Nam quod Sigebertus id videatur dicere, fictum est, eique inspersum, vt fidem faciunt tum antiqua eius manuscripta exemplaria, in quibus nihil tale reperitur, tum Chronica Guiliel. Nangiãci, in quibus, cum totus liber alioqui Sigeberti exscriptus sit, hoc vnum desideratur.

4. Quin nec Martinus Polonus nec Platina, nec alij post eum, vt veram & certam historiam, sed quasi ab incerto rumore & obscuris auctoribus acceptam referunt, & tapã variè, vt vix duo inter se in omnibus conueniant.

Cc 4

5. Auen-

5. Auentinus lib. 4. Annalium Fabellam esse asserit à Theodola nobili scorto ortam. Ego, à recentioribus adulatoribus, in Romanæ sedis odium, dum post dissidium inter Romanos Pontifices & Imperatores Germanos excitatum, Imperatorum gratiam inire, ab eis opes & honores consequi vellent.

6. Est enim ratio hæc ineluctabilis. Leo nonus epistola ad Michaelem Constantinopolitanum & Leonem Acriданum episcopos, anno à Passione millesimo & vicesimo, vt ipse scribit cap. 5. i. post annos centum septuaginta, inter cætera argumenta, quibus eleuat authoritatem Constantinopolitanæ sedis, eam negat comparandam in puritate, integritate, gratia à Deo accepta cum Romana, quod femina in illa sede aliquando federit. Proculdubio non hoc argumento vsus fuisset, si intellexisset tale aliquid aduersum Romanam Ecclesiam, cuius puritatem tuebatur, posse obijci. Verba eius sunt. Absit autem, vt velimus credere, quod publica fama non dubitat asserere, Constantinopolitanæ Ecclesiæ contigisse, vt Eunuchos, contra primum S. Niceni concilij capitulum, passim promouendo, *feminam in sede Pontificum suorum* sublimasset aliquando. Hoc tam abominabile scelus, detestabileque facinus, & si enormitas ipsius, vel horror, fraternaque beneuolentia non permittit nos credere, considerata tamen incuria vestra erga Sanctorum censuram canonum, qui Eunuchos in aliqua parte corporis inminutos, non solum ad clericatum, sed ad pontificatû etiam indifferenter & solenniter adhuc promouetis, fieri potuisse pensamus.

7. Denique tæpus quod illi ascribitur, non hadet locum, iuxta Anastasij bibliothecarij computationem, qui tamen hac vixit ætate & vitas Romanorum pontificum descripsit vsque ad Nicolaum primum pontificem proximum, cuius creationi non modo interfuit, imo & Adriani 2. & Ioannis octaui, vt ipsemet nominat, verû etiã docuit post Leonẽ 4. Sedem dies tantum quindecim vacasse, Benedicto 3. mox creato & magnis motibus exortis propter electionem à Lothario sedatis.

Valeant igitur, qui aniles nugas de quadam statua feminae & sede sterco raria iactitant.

Deinde fingite Centuriatores hoc verum esse, ac mulierem fraude, ementio sexu, detestante mundo aliquandiu extitisse Romanæ Ecclesiæ caput, an id magis ridiculum, quàm quod vos probatis, laudatis, defenditis, Reginam Angliæ palam, aperte, videtibus, sciëtibus vobis (ô portentum, ô scelus) Anglicanæ esse dicique caput.

Benedictus lachrymans, diu reluctatus & inuitus pontificatû suscepit, Aegrotos inuisit, pauperes aluit, calamitosos consolatus est, viduas & pupillos defendit. Clericos ad honestè incedendum & viuendum compulit. *Mart. Polon. Plati.*

Petronas Michaelis dux Amer Saracenorum ducem in acie interficit. *Zon. 10. 3.*

h Nicolaus Sanctissimus, beatissimus, Zelo feruentissimus. Denique post B. Gregorium vsque in præsens, nullus Romanorum præsul illi videtur æquiparandus. Regibus ac Tyrannis impetavit, eisque ac si Dominus orbis terrarum, auctoritate præfuit, pijs humilis, blandus, pius, mäsuetus apparuit, impijs & à recto tramite exorbitantibus terribilis, atque auctoritate plenus extitit, vt merito credatur alter Elias (Deo suscitante) nostris temporibus resurrexisse. & si non corpore, tamen spiritu & virtute. *Reg. lib. 2.* Scripsit plures epistolas

Anni Christi.

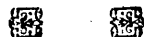
Alphonso 3. cog. Magno Hispania rege.

Anni mundi.

Eteluolfo Anglia, & per ordinem Edelbaldo mens. 6. Edelberto an. 5.

CONCIL. Ticinense. 10. 2. concil.

Schisma 11. Anastasius 3. contra Benedictum sedit dies aliquot, non longe post coactus abdicauit.

108.

h Nicolaus I. magnus & pientissimus Rom. abfens & inuitus eligitur an. 9.

4946

mens. 7. di. 13.

4956

Vacat mens. 7. Patriarcha.

Constantinopoli Ignatio, deinde Photio an. 7.

Anni Christi.

858

Principibus.

Anni mundi.

4946

Michaele solo Orien. Imp.

Ludouico 2. Occident. Imp.

Carolo 2. Caluo Fran. Reg.

Mahomete Babyl. & Persidis.

Mahomete Hispania Miramolino.

Alphõso 3. cog. Magno Hispania rege.

Edelberto Anglorum rege, deinde Edelredo an. 9.

865

CONCIL. Romanum 113. episc. contra duo prouincialia, Metense & Aquisgranense, que Theobergam non esse Lotharij legitimam uxorem pronunciauerant, facta alterius ducende potestate.

4956

868

4956

epistolas, vir cathedra illa dignissimus. Scripta vna epistola ad Michaelem Imp. longe doctissima & altera ad omnes Asiæ & Libyæ Catholicos acta legatorû suorum rescindit, & Ignatij patriarchæ depositione, & Photij consecrationem illegitimam esse pronunciat. *Zon. tom. 3. & tome 2. conc.*

Eius decreta in vnum collegit Gratianus & in aliquot titulos distribuit.

Contra Nicolaum Photium patriarcha Const. concilium habuit, ex quo tempore Constantinopolitana Ecclesia à Romana palam discedit, Spiritus Sancti processionem à solo patre petulanter defendens. *Nilus li. quodam Greco. mansc. vbi & docet veterem Romam vsque ad Christophorum Papam cum noua in fide consensisse, qui sedit anno 905.*

Ignatio à Barda iniuste patriarchatu eiecto, quod ipsum ob dimissam vxorem & consuetudinem cum Nuru sua excommunicasset, Photius successit. Vnde postea secuta magnæ turbæ, Basilio restitutionem Ignatij iuxta canones procurante. *Zon. 10. 3.* Photio libros contra scdem Apostolicam scribente. *lib. Pontif.*

An. 858. Dæmonium, quod iam triennium in pago Camonti, nõ procul à Bingio, suis præstigijs Mogutinam ciuitatè & vicinos incolas affligebat Sacerdotes Mogutini litaniis & aqua benedicta tandem abegerunt. *Sigeb. Auent. lib. 4. Annal.*

Constantinopoli scholas Bardas Cæsar instaurauit, singulis doctoribus publica stipendiã decreuit, & omnibus magnum & communem doctorem præfecit Leonem Philosophum. *Zon. 10. 3.*

Apud Bulgaros nuper conuerfos Trebellij Regis filius à fide deficit & Idola instaurare incipit. Verum patres è monasterio egressus copias cõscribit & filium capit, atque oculis orbatum in carcerem conijcit sub an. 865. *Sigeb. Zon. 10. 3.*

Nogierius S. Galli abbas sequentias siue profas composuit, quas Nicolaus pont. cantari concessit. *Trieth. Martyr. Polo. Chron.*

Certis autem in locis obscuræ & parum Latine de industria factæ sunt, vt cõcentus, & tonus atque adeo sonus esset iucundior. Nam musici & cantores in omnibus linguis id præcipuè obseruant. Quod de suorum Rabbiorum hymnis annotat Elias lib. 4. Bahur rad. 3.

Vualdradam pellicem Lotharij, legatus Nicolai Pap. an. 864. excommunicat. *Sigeb.* Ipse autem epistola Lotharium monet vt ab ea abstineat, ni & ipse velit excommunicari. *Regi. li. 2.* Legatos in Galliam misit, qui renuntiarunt se nullum sapietem episcopum in toto regno Lotharij inuenisse, qui in canonicis esset institutus disciplinis. *Reg. lib. 2.*

Epistolam, quam post Pantaleonem Centuriatores nomine S. Hildericus Augustani Episcopi ad Nicolaũ 1. pro clericorum coniugijs asserunt, esse fictitiam, à nemine citatam, nulli cognitam, tempori non cõgruentem docet *Spencæus lib. 1. de continentia cap. 12.* Nam Hildericus 70. minimum annis fuit Nicolao posterior. *Infra.*

Slauï & Dalmatæ vna cum Sueropilo suo rege, prædicationibus Cyrilli & Methodij fratrum Chrtistiani fiunt. *Chro. Polon. Bonfin. lib. 10. dec. 1. Blon. dec. 2. lib. 2.*

Tunc regnabat Polonis Semouitius Piaſti f. à quo sequetes Polonorum reges vsque ad Jagellonem orti sunt, & Silesiæ principes ad hunc vsque diem. *Cro. Polo. lib. 1. cap. 13.*

Theodoricus ex genere Regum Francorum, primus comen-

mes Hollandiæ constituitur à Carolo Caluo *Mater histo.*
Hunni & Bulgari olim Christiani sed à Scythis victi circa
an. 500. in paganismum relapsi magna ex parte cum suo rege
Trbellio (qui paulo post ingressus est monasterium) iterum
ab idololatria ad Christi fidem, Sacerdotibus eo à Rom. Põti-
fice missis conuertuntur circa an. 870. *Plati. Sigeb. & Rheg.*
lib. 2.

Britanni ingenti numero Gallias ingressi, cuncta fere de-
prædantur. *Palmer.* ob quã calamitatem Carolus cum rege
eorum Heruspoo fœdus inicit, eisque locum habitationis in
Gallijs concedit an. 861. *Sigeb. Rhegi. lib. 2.*

Anno 861. incipit historia rerum Moscouitarum apud
Sigmundum Liberum.

Anno 869. in agro Brixienfi triduo sanguinem pluit.
i Commendatur à liberalitate in pauperes, pietate in Ni-
colauo antecessorem, humilitate (Nam episcopis ministrabat
& pedes eorum lauabat) & dono miraculorum. *lib. Pon-
tif. Anton. tit. 16. cap. 1. §. 10.*

A populo & clero electus siue imperatoris consensu.
Primus Alfredum sextum Anglorum Regem corpna
regia insigniuit. *Polyd. lib. 5. hist. Anglic. Qui in Indiam muna-
nera ad S. Thomam misit. Nilivellus lib. 2. de Anglijs ca. 16.*

Ozoniensem scholam aperuit cum nullus eo tempore in
toto regno eius Grammaticæ doctõr existeret. *Ranulphus
lib. 6. cap. 1. Pfallterium transferre cœperat in linguam suam.
Ibid.*

Tunc primum Græci cœperunt vti campanis beneficio
Venetõrum. *Sabell. Ennead. 9. lib. 1.*

Proto Danorum rex in Britanniam irruit, suorum maio-
rum ditionem recuperaturus. Vbi & à Christianis, quos sub-
egit, Christianus factus est, circiter an. 870. *Cranicus in Da-
nia lib. 4. cap. 15. Filius eius Gurundus siue Gormo ab Alfre-
do Britannicæ rege captus cum 30. proceribus & maxima fa-
tellitum turba baptizatur & fortitur Orientalium Anglorum
& Northumbrorum prouincias Nil. li. 2. de Ang. cap. 14.*

Saraceni ex Alexandria, Aegypto & Africa in Siciliã inge-
ti multitudinem irrumunt, & omnia ferro incendioque va-
stant. *In Chronico Cassinensi.*

An. 870. cum Persis bellum gerunt *Sigeb.*
Carolus Franc. Carolomannum filium, qui abiecto habitu
sacerdotali, regnare moliebatur cepit & oculis priuauit. an.
872. *Sigeb. Rhegino lib. 2.*

Bulgaria olim Christiana, occupata à Scythijs circa an. D.
500. gentiles superstitiones recepit, quas iterum anno circi-
ter 870. abiecit, sacerdotibus à Rom. pontif. missis. *in Synodo
Constantin.* Paulo post, quòd ea regio obnoxia esset Impe-
ratori Orientis, Græcos ritus suscepit. *Plati.*

Valafridus, Otrifridus, qui exemplo Caroli Magni conatus
est linguam Germanicam scribere & regulis grammatice
astringere, Vuereimburtus, Hardinudus Rabbani auditores.
Thrit.

Contra Saracenos & Manichæos pugnat Basilius & tra-
iecto Euphrate terras eorum populatur, & tandem Chryso-
chiorum eorum principem interfuit. *Zon. tom. 3.*

Tarensium & Melitineorum Saracenorum copiarum cum
Esnæ eorum Amyra ab Andrea duce cæduntur. *Ibid.*

Inter Saracenos & Græcos, Saracenos & Francos ab anno
867. ad 873. in Italia ad Beneuentum, Ragusium, Barcos Lon-
gobardiæ urbem varia prælia. In illis Sultanus eorum seu
Adalgisus captus Capuãque ductus fraude elabatur. *Zo. to. 3.
Ludouicus*

Anni
Christi.

Conc. Ro. 2. & 3. contra Photium
& c. Episc. tit. Plati. & Lib. Conc.
Rheg. lib. 2.

Anni
mundi.

868

874

109.

i Adrianus 2. doctus &
optimus Roman. an. 5.
mens. 9. di. 12.

4956

4962

Vacat d. 12.

Patriarcha.

Constantinopoli Photio, de-
inde Ignatio iterum an. 7.

Principibus.

Eisdem Imp. & regnant.

Basilio Macedone an. 20.

Orient. Imp.

Mahomete Babylonia &

Persidis Vicesimo quinto

Miramolino.

Mahomete Hispaniæ Mi-

ramolino. deinde Almuidio

an. 2

Alphonso 3. cog. Magno

Hispaniæ rege.

Angliæ Edelfredo, deinde

Alfredo an. 28.

Anni
Christi.

CONCILIUM VORMACIEN-
SE CONTRA ERRORES GRACORUM.

Anni
mundi.

868

870

OCTAVVM vniuersale
Concilium Constantinopolitanum
4. episc. 383. siue 300. contra Photiũ
inuaforem sedis Constantinopolita-
ne. In quo etiam can. 3. latũ est ana-
thema contra Iconomachos. Presue-
runt legati Adriani Donatus Hosi-
sis, Stephanus Drepefinus siue Ne-
phesinus, episcopi, & Marinus Dia-
conus. Plati. & lib. Conc. Anno. li. 5.
cap. 25. Huic in decreto Gratiani
multi canones attribuentur, qui non
extant in exemplari Græco. Hac Sy-
nodo confirmantur 7. præcedentes
generales.

Acciniacense, cuius acta ab Hinc-
maro Remensi Archiep. conscripta.
Pontigonense. Ann. lib. 5. cap. 33.
Colonienf. Sigeb.

110.

874

884

k Ioannes 8. Rom. do-
ctus, antea Cardinalis,
an. 10. dies 2.

Vacat d. 3.

Patriarcha.

Constantinopoli Ignatio ite-
rum, deinde Photio iterum
an. 9.

Principibus.

Basilio Imp.

Carolo 2. Caluo, Ludouico

3. dic. 2. Balbo an. 2. per ordi-

nem Occi. Imp. & Franc.

Regibus.

Carolo 3. Crasso siue Grosso

primò 2. annis cum Balbo,

postea solo Occi. Imp. an. 12.

Ludouico 4. cum fratre

Carolomanno, filijs spurijjs

Balbi an. 5. Franc. reg.

Almuidio Hispaniæ. Mira-

molino apud Cordubam.

deinde Abdala an. 25.

Alphonso cog. Magno Hi-

spaniæ rege.

Alfredo Angliæ.

Ludouicus Imp. contra Normanos & Slauos in Germa-
nia res gerit. *Sigeb.*

Basilius Macedo pecunias publicas, quas Michael in lar-
gitiones exhauserat repetiuit publicato edicto, vt qui ab i-
lo pecunias acceperat abique iusta causa, eas redderet.

Post Mahometem Saracenorum & Persarum Miramoli-
num siue Amyram 25. historici nullum ordine nominant.
Sed pro rerum gestarum cum nostris ratione, qui fuit annus
Dom. 871. At Hispanorum Arabus Miramolini in His-
panicis Chronicis nominatur apud Rafim, Rodericum To-
letanum, Valæum.

k Scripsit quatuor libris vitam D. Gregorij Pontificis
Romani, vbi se Ioannem Diaconum inscribit. fuit Latinè &
Græcè doctissimus. *Thrit.* Carolus Caluum inauguraui
imperatorem. In Gallia Ludouicum Balbum Francorum re-
gem coronauit. Romam reuersus Carolum Crassum Dia-
demate imperij adornauit. Saracenos parato exercitu ex I-
talia & Sicilia profligauit. *Plat. Sigeb. Suplem. Chron.*

In Galliam profectus est, vbi multa gessit. *Anon. lib. 5. à c.
32. ad 37.*

Tres Imperatores coronauit intra quatuor annos, quod
nulli alij Pontificum vnquam contigit. *Amyl. lib. 3.* Caro-
lum Caluum, Ludouicum 3. Balbum, & Carolum 3. Crassum.
*Anonius in locis supra citatis & Ortho Frisingens. lib. 6. hist.
cap. 7. & 8.*

Photio misit pontificalem stolam, humerale indumentũ,
penulam & sandalia, vt ostenderet se eum in Constantino-
politana sedis patriarchatu suscipere. *Ottau. conc. Constanti-
nop. sessio. 4.* Hæc insignia ita postea Patriarchas insularunt, vt
deinceps se Romano Pontifici æquales, interdum superio-
res dixerint.

In Synodo apud Treca, Flandris primum ex nemorosis
locis ad meliorem cultum perductis, episcopum dedit. *Plati.*

Circa an. 875. Rhuffi bello à Basilio Maced. afflicti pacem
petunt & Christi doctrinam amplectuntur, post miraculum
libri Euangeliorum ab igne illæsi & intacti. *Zon. tom. 3.*

An. 876. Carolus post adeptum imperium consuetudi-
nes Francorum negligens, Græcos & insolitos amicus af-
fectabat, & talari Dalmatica indutus & supernè Baltheo ac-
cinctus vsque ad pedes pendente, capite vero inuoluto serico
velamine & Diademate superimposito procedebat. *Sige.*

Basilius post Ignatium è viuis sublatum, quem restituerat
Adrianus, Photium restituit in pristinam sedem. Vnde ite-
rum cum expulit Leo Philosophus ac in monasterium Ar-
menianorum relegauit, in quo videtur mortuus. *Zon. to. 3.*

An. 874. locustæ Galliam depopulantur, quæ vt castrorum
acies turmatim volâtes, duces cum paucis itinere vnius diei
præmittentes ad metâda loca vêturæ multitudini, circa horã
nonam veniebant, ibique solis ortum expectantes, per spa-
tium vnius diei aerem velabant, donec ad mare Britannicum
peruenientes, ventorum flatu in profundum demersæ sunt.
Vnde secuta pestis & fames, quæ penè tertiam hominum
partem consumperunt. *Sigeb. Rhegi. lib. 2.*

An. 876. Caroli Calui copiarum à Ludouico & fratribus,
Calui nepotibus in Germania cæduntur. Eo itaque fugato
eres fratres regnum Germaniæ partiuntur. *Rheg. lib. 2.* Eo-
rum minimus Carolomannus contra Slauos multa prælia
confecit, perpetuoq; victor regnũ suum amplificauit. *Ibid.*

An. 877. & seqq. Gallia tumultibus plena propter Norma-
nos, itemque dissentiones de successore Ludouici Babbi. *Sigeb.*

geb. Rheg. lib. 2.

Hoc tempore mota est quaestio à Fredeuardo equite de manducatione corporis Domini, sitne illa vera an tropica, sensibilibus an insensibilibus, modo corporeo an spiritali, ad qua Paschasius Abbas Corbeicis Latinè & Graecè doctissimus, doctissime respondit, nonnulla tacite corrigens, quæ de ea quaestione Bertramus presbyter paulo ante, minus scitè & commode ad Carolum Caluum rescripserat. E Paschasij libro de Sacramento altaris.

Hinc librum de Eucharistia scripsit Ioan. Scotus, à quo Berengarius postea videtur suam blasphemiam hausisse. Sed is lectus in Vercellensi Synodo omnium sententia damnatur. Lanfrancus lib. de verit. Euchar. Et auctor graphijs discipulorum conficitur. Crinitus de honesta discip.

Remigius Antiffiodorensis. Io. Scotus (alter à Franciscano doctore subtili, nã Palmerius videtur confundere) Aristotelis moralia de secretis secretorum, siue de recto principum regimine è Graeco in Chaldaicam, Arabicam & Latinam linguam conuertit, & ex eodem Dionysij Hierarchiam in Latinum Ludouici iussu, ad quem missa fuerat à Michaele Imp. Const. Sig. Nancler. Franco. Bertramus, Ascrius Britannus. Milo & Hubaldus Galli. Paschasius Corbeicis. Trithe. Sigeb.

Nortmani siue Dani totum Angliæ tractum à Septentrionali parte Tamasis flumij sibi subiecerunt, postea Galliam repetentes Andegauum vrbem occupant. Guil. Nangiac. ob ethnica suas impietates vindicandas, passim in tēpla & Christianos sæuim per Saxoniam, Lotharingiam & Franciam an. 882. Helmsold. cap. 7.

Carnotensis antistes indutus Camisia interiori D. Virginis magnam edit Normanorum stragem. Gaguin. lib. 5.

Anastasius Romanæ vrbis Bibliothecarius vertit è Graeco in Latinum Dionysij Hierarchiam & septimam Oecumenicam Synodum Nicenam. Hubaldus cantus de multis Sanctis condidit, qui passim cœperunt cantari. Sigeb. Henricus Antiffiodorensis. Trithe.

Gisēbertus siue quisquis fuit auctor libri, qui inscribitur altercatio Synagoge & Ecclesiae. Nam Ioan. Scotum vt coetaneum allegat. Suo tempore ibi vnam tantum Eucharistiae speciem exhibitam multitudini declarat.

Britones mortuo Salomone suo rege, de regno inter se contendētes, à crebris Galliarum incursionibus cessarunt. Palmer. in Chron.

Malis artibus pontificatum adeptus, non diu sedit.

Saraceni an. 884. Cassinēse monasterium occupant, Bertharium Abbatem ad altare D. Martini maclant, spolijs Italiae onusti, Garilianum redeunt. In Chro. Cassinensi.

Eodem an. Godofridum Normanorum ducem post Frisiam acceptam Carolus Crassus de Sancto Baptismo suscepit. Sigeb.

Mart. Pont. scholas Saxonum prece Alfredi regis omnibus tributo relaxauit & magnam partem Sanctæ crucis ad ipsum misit. Ranulph. lib. 5. cap. 3.

Circa illum annum Dani grauissimo bello victi, Anglia excedere coacti sunt, præter eos, qui Christiani fiebant. Nam & illi manserunt, & eorum rex Gormo Northumbria ab Alfrede præfectus est. Post annos 5. Rollo Danus Angliam inuasit. V. Willielmus lib. 2. cap. 14. de Anglia.

Theophylactus Bulgarie episcopus. Nam à Photio patriarcha Bulgaris missus episcopus legitur in libro fratrum Prædi-

Anni Christi.

Anni mundi.

879

4967

CONCIL. Trecent. praesentibus Romano Pontifice & Ludouico Balbo Franc. Reg. qui ibi à Pontifice elegitur Imperator. Sigeb. Palmer. & ca. M. iror. cum seq. dist. 50. Aimoin. lib. 5. cap. 37. In eo Flāndri sunt Torneacensis diocesis. Plat.

Macrense. in sinibus diocesis Rhemensis.

884

4972

III. Martinus 2. (siue priori nomine vt quidā aiunt.)

Marinus 1. Gallus an. 1. mens.

885

4973

Patriarcha. Constantinopoli Photio iterum.

Principibus. Basilio Orient. Imper. Carolo 3. Occid. Ludouico & Carolomanno

prædicatorum contra Græcos.

Mahometes Alba regnijs Aratenfis Arabs Mathematicus an. 884. scribebat librum de motu stellarum an. 743. post Ptolomæum. Ipse ibid.

Tū cōperit annū solarē cōstare diebus 365. & quarta diei, minus centesima sexta parte ipsius diei. Ipse c. 52. & 53. suis lib.

Carolus Crassus Aeram Christianam siue annos à Christo nato primus suis diplomatibus & epistolis subscripsisse fertur. Cum Orientales principes, recētis adhuc Basiliensis concilij tempore ab Orbe condito iuxta Eusebianam supputationem, multis annis alioqui redundantem & mendosam suis literis subnotarent.

Eo Caroli Crassi tempore circiter an. 884. Normani trās Daniam populū in Germaniam & Galliam irrumperere incipiunt. Quibus non parum addiderat virium ea Imperij Romani diminutio, quæ post Ludouicum Pium contigit. Prius enim est intestinis bellis exhaustum, postea in 4. portiones diuisum, dum Lotharius Italiam, Lotharingiam & Burgundiam possideret, Ludouicus Rhenum & Germaniam, Carolus Galliam, Pipinus Aquitaniam. Helmsold. cap. 7. Chronici Sclauorum. Vbi obserua posteritatem Gallorum iure hæreditario possedisse Germaniam.

Initio sui Pontificatus ad senatum populūque retulit, ne in creando pontifice Imperatoris auctoritas expectaretur, vtque libera essent & Cleri & Pop. suffragia. Quod institutum à Nicolao 1. tentatum, potius quam inchoatum fuerat. Moritur collachrymantibus omnibus.

Nonnulli historici secus Sigebertum in Chron. post Marinum PP. nominant quendam Agapitum PP. qui sederit an. 1. & inter hunc & Stephanum collocant Basilium, quem volūt sedisse an. 4. Nos sequimur Platinam & Magnam partem scriptorum.

Guilielmus dux Aquitaniæ & Aruerniæ Comes, vir pius, Cluniacense monasterium in fundo paterno inchoauit, & Bernonē primum Abbatem præfecit, designatis prouentibus ad victum monachorum. Plat. Sigeb.

Nortmanni post varias incursiones in Franciam à Carolo subacti, cum Rollone Duce suo (qui postea dictus est Rupertus) baptizantur, & ex contractu matrimonij Ducis eorum cum Gisla filia Simplicis, habuerunt ad habitandam vltra Sequanam flumium, Neustriam regionem (quod ea esset rebellis in Francos) eamque ex suo nomine Nortmanniam vocauerunt. Blond. lib. 2. dec. 2. Guilielm. Normiac. an. 888. Sigeb.

Multi Iudæi præbita & promissa ipsi ab Imper. Orientis pecunia, Christianam fidem amplectuntur. Idem. m Stephanus eo tempore pontificatum iniit. quo Gallia à Normannis, Anglia à Dacis, Pannonia ab Hungaris, Italia à Saracenis affligebatur. Sigeb.

Sub an. 888. Italia nouum regnum exortitur per Bērengarium in annos 80. siue vsque ad annum Othonis Magni tricesimum secundum, qui Adelbertum depulit.

Eius reges fuere Beregarius an. 36. quem, postquam cōtra eum regnasset Guido an. 6. Lambertus an. 5. Ludouicus Bosonis f. an. 5. Ioannes decimus coronauit an. 91. 62. Hugo an. 20. 3. Lotharius cum patre an. 12. & solus an. 4. 4. Bereugarius 2. an. 4. demque Adelbertus. an. 4.

Supplicium feruentis aquæ & cadentis ferri (quod in vsu quaestionum erat) prohibuit. ca. Consultus 2. qu. 5.

Bulgari ruptis fœderibus bellum gerunt cum Græcis, sed vincuntur.

Anni Christi.

Anni mundi.

885

4973

I Adrianus 3. Rom. an. 1. mens.

886

4974

Patriarcha. Constantinopoli Photio iterum. Principibus. Eisdem Imp. & regnant.

III

886

4974

m Stephanus 6. dictus 5. Rom. an. 6. di. 11.

892

4980

Vacat d. 5. Patriarcha. Constantinopoli Stephano an. 7.

Principibus. Leone 6. Philosopho an. 17. Orient. Imp.

Carolo Crasso 3. Occi. Imp. & Frā. Rege ad Eadonem siue Odonem seu Orthonem Franc. Reg. vsque.

Abdala Hispania Miramolino.

Ordonio 2. Hispania Rege an. 8.

Alfredo Anglia.

vincuntur à Leo Imp. nec nō & Agareni. *Zon. to. 3. Cedrenus.*
 Saraceni ex Africā in Italiā descendentes, Fraxinetum castrum occupant. Hinc deinceps magno exito Italiā esse cœperunt. *Sigeb. Guil. Nang.*
 Vsq̄ue ad Carolū Crassum & annum 888. iidem erant Galliæ siue Franciæ & Germaniæ reges. Nam nostrorum armis perpetuo Germania succubuerat.
 Eo mortuo non solum Francorum regnum, sed & imperium scissum est.
 Ab Ordonio Hisp. rege. ob ipsius in suos comites iniurias Castella prouincia deficit & Iudices duos creat. *V. asens.*
 n Hic Arnulphum Carolomanni filium Imperatorem coronauit. Carolo Crasso à Francorum principibus remoto & à suis deserto, eo quod non animaduertisset in Normanorū duces captos, sed cum muneribus dimisisset in Reip. perniciem. *Rheg. lib. 2. Blond. lib. 2. dec. 2. Sigeb.*
 In eius electione Romæ magnum extitit dissidium.
 Commendatur à Sanctitate à Luitprando Ticinensi, qui de eo multa scribit li. i. hist. c. 1. & 8. vt & Abbas Vsp̄ergēsis.
 A Sancto Petro ad hunc vsq̄ue nullus creatus est pontifex, per annos plus minus 900. qui non per omnium ordinū Ecclesiasticorum gradus ad Diaconatum, vel sacerdotium saltem, in Romana ipsa Ecclesia non ascendisset. *Onuphrius.*
 Primus enim omnium Rom. Pontificum Formosus ex aliena Diocesi factus est, cum ante ipsum non nisi ex presbytero vel Diacono Cardinalibus creatus esset. *Idem.* Sed hæc obseruatio falsa est, vt plerq̄; eius aliæ. Thelephorus enim à Petro 9. ex Anachoreta, Dionysius 26. ex Monacho Pontifex est institutus. &c.
 Hatto Abbas & Moguntinensis Archiepiscopus. *Sigeb. Constantinus Afer.*
 Odo, quem Franci neglecto Carolo Ludouici Balbi filio sibi præfecerant, Danos ad Axonam fluuium vicit, & Vualterium seditio nem occupauit. Cum autem in Aquitania Ramnolfum & fratrem eius Ebulonem ac alios rebelles domaret, Carolus in regnum paternū à Francis reuocatus & à Falcone Remensi inunctus an. 894. contra eum arma capit, sed frustra, etiam si ab Arnulpho Imp. auxilia obtinisset. Quare non nisi Odone mortuo, ad illum Francorū regnū redijt post annos tres. *R. beg. lib. 2.*
 Liliorū insignia ab hoc instituta & vsurpata primū quidam narrant.
 Zuentiboldus Arnulphi filius Lotharingiæ rex Lugdunum obsedit & Treuiri occupauit. *Sigeb. Rhegi. lib. 2.*
 Negligentia Episcoporum multi Abusus irrepserunt in Ecclesiam, qui propter bella non poterant reprimi. *Plati.*
 Hudeus Nortmannorum rex fidem amplexus à Carolo de baptismo suscipitur an. 896. *Sigeb.*
 Carolo regnante Berengarius & Guido inter se clam partiti fuerant regnum & cesserat Berengario Italia, Guidoni Francia. Mortuo illo Berengarius Italiā occupat. Guido Romam abiit, vt à Pontifice consecratur. Dum abest Franci Odonem regem designant, itaque mutato consilio Italiā inuadit & collatis signis ter vincit atque ita inuito etiā Arnulpho Imp. Italia potitur, an. 897. *Sigeb. & Luitprandus lib. 1. cap. 6. de rebus Europa.*
 Arnulphus cum multis copijs Longobardiam ingressus vrbes multas capit. Romam expugnatis muris ingreditur & hostes Formosi pont. capitali supplicio afficit. Postea contra Guidonem mouet, sed ægrotus recedere cogitur an. 901. *Idem.*

Radulphus

Anni Christi.

CONCIL. Colonienf. Tom. 2. Concil.

Vuormaciensf. Ibid.

Moguntiacum.

II 4.

892 n Formosus Rom. an. 5. 4980

898 mens. 6. 4986

Vacat m. 2. Patriarcha.

Constantinopoli Stephano, deinde Antonio 2. an. 8. Principibus.

Eisdem & Arnulpho an. 12. Imp.

Odone an. 9. Reg. Franc. Abdala Hisp. Miramol.

Ordonio 2. Hisp. Rege, an. 8.

Alfredo Angliæ.

Anni mundi.

Anni Christi.

Schisma 12. Sergius 3. electus in schismate contra Formosum sedit dies aliquot.

895 CONCIL. Triburiense episc. 26. Germania pro tuenda Episcopali auctoritate, cōtra quosdā Laicos. *Rhegi. lib. 2. Chron. & tom. 2. Conc. Gratian. 2. qu. 5. Sigeb. illud reijcit ad an. 899.*

Moguntinum.

II 5.

898 o Bonifacius sextus Tufcus (seu vt alijs placet Romanus) dies 26. 4986

898 Patriarcha. Constantinopoli Antonio secundo. Principibus. Eisdem Imperantibus. & regnant.

Anni mundi.

Radulphus circa an. 890. in Burgundia regnum constituit quod multos annos postea durauit. *Rheg. lib. 2. Sigeb.* Hic Gallia & Francia multas insignes mutationes est experta. *Ibid.*
 Alanus rex Britonum, quod Normanos vicisset, duodecim eorum millibus cæsis, decimas Deo & B. Petro Romano misit. *Ibid.*
 Cyrillus Moraorum præsul Suatocopum Regem Morauiæ ad fidem Christi perduxit. *Aneas Syl. hist. Boemia cap. 13.*
 Saraceni Taurominium & Lemnum insulam occupâtes, crudeliter in Christianos sæuiunt. *Zon. tom. 3.*
 Ioan. Meyerus 2. parte promptuarij Concil. scribit Vienna Delphinatus in Gallia sub Formoso an. 892. Iussu Ludouici Balbi celebratum fuisse Concilium Episcoporum Gallia, præsidibus Paschali & Ioanne legatis Pontificis Ro. sed vt multis alijs in locis, sic hic nimum credulus fuisse videtur: nam certum est ex Sigeb. Naucel. & alijs, Ludouicum Balbum obiisse au. 880. & non potuisse attingere tempora Formosi. Quod sit adnotatum propter eos, qui tale concilium satis imprudenter proferunt contra Ecclesiasticum cœlibatum.
 Moraui, qui à Francis subacti erant, & ad fidem Christi adducti, spe recuperandæ libertatis arma capiunt, ac religione abiecta Hungaros sibi adiungunt, & more eorum capita profus detondent, Christianos infestant cædibus, ecclesiæque incendunt, adeo vt in tota Pannonia vna tantum superesset Ecclesia, *Bauaria Episcopi ad Ioan. 9.*
 Turcæ, ceu Hungari à suis finibus erumpentes, cōtra Moraorum regem accersiti ab Arnulpho Imperatore Saxoniæ, Thuringiam, Alcmāniam, Franciam & Italiā ferro igneque vastarunt. *Sigeb. Rhegi. lib. 2. Guil. Nangiac.* Quam sæuitiam in Germania continuarunt, donec consensu principum Henricus Auiceps ad imperium est vocatus.
 De tempore, quo sedit magna contentio inter scriptores. Sed & magna confusio ob Cæsares Germaniæ omnia in Ecclesia miscentes & tanquam porcos feros, vineam Domini depascentes.
 Leo Philosphus Imp. scripsit libros βασιλικών. Quo tempore patriachatum administrabat Photius auctor Nomocanonis, sæculo tam infelici apud Latinos, vt nullum illi haberent, qui Græcis æquo Marte sese posset opponere, Græcis propugnantibus dogma de processione Spiritus S. è solo Patre.
 Hic enim Photius primus secessionem fecit à Latina Ecclesia, dum apud nos regnarent Caroli Caluus & Crassus.
 Leo Turcos Istrum accolentes, Vngros nomine, muneribus in Simeonem Bulgarorum regem sibi adiungit an. 898. qui Bulgaros vincunt & plurimos capiunt. Victoria tandem penes Bulgarum fuit. *Zon. tom. 3.*
 Turcæ ceu Hungari in Bulgariā à Leone euocati cœperunt Pannonias & postea Carantanos & Marahenses diuexarunt. Ad eos propulsandos Zundebaldus Slauroū Morauiensium rex ab Arnulpho ducatum Boemorū, qui hæctenus à principe eius gentis administratus fuerat, accipit, sed postea tributum imperatori denegās, Hungaris per tractas munitiones, quas clausas appellant, euocatus, sub iugum redigitur. *Luitprandus lib. 1. cap. 3. de rebus Europa.*
 Non prius Ecclesia à Northmanis & Danis pacem habuit, qui in Gallijs, Burgundia, Lotharingia, Vuormacia, & alijs

D d 2

alijs Germaniæ vrbibus grassabantur, quàm ab Arnulpho Imp. propemodum deleri sunt, & rex eorum Hundeus, confilio Caroli fidem amplexus est. Helmod. cap. 7. Sigeb. Eorū nihilo minus reliquæ in Daniam recedentes Prumiense monasterium & loca Arduennæ proxima populantur. Rheg. lib. 2.

Denique cū per annos 70. Christianos passim afflissent, tandē ab Arnulpho cæsi sunt ad cētum millia, vix vno atque altero ē Christianis amisso. Helmod. cap. 7. anno 895. Sigeb.

Fames maxima hoc tempore, vt multi cogentur vesci humanis carnibus. Ab. V. sberg.

p Magno odio persecutus est Formosi nomen, cuius ordinationes omnes rescidit, & damnauit. Iam enim tum incipiebat Pontificum virtus & integritas deficere propter Arnulphum & seqq. Germaniæ imperatores sibi Ecclesiæ iura rapientes & libera Ecclesiæ suffragia in eligendis pontificibus tollentes. Hæc Ecclesiæ captiuitas durauit annis ferē 140. in qua apparuit pessimam electionem præstare optime principum nominationi. Quod proinde sæculum ab Historicis infelix inscribitur, vt mox notabimus.

Formosi cadaver ē sepulchro eruit & indignè habuit. Quod tamen fabulosum censet Onuphrius.

Constantinopoli multæ turbæ, quod Leo philoso. Imp. quartō vxorem duxisset, Nicolao, deinde Euthymio Singello patriarchis quatuor nuptias improbantibus & ecclesiastica censura notantibus. Zon. tom. 3. Cedrenus.

Vualdris Bauarus, Bernardus Pictauiensis. Plat. in Stephano 5. Trith. de vir illust.

Agarenos Asiam populates vincit Andronicus, postea Imperatori suspectus ad eos deficit. Zon. tom. 3.

Vndique bella consurgunt, hostes sœuiunt, inimica gens Paganorum inseditur populis Christianorum, Conc. Tribur. cap. 34. Quod ad Normanos & Danos pertinet, qui bis Parisiorum mœnia oppugnarunt, & in Burgundiam recedentes, Senonensem vrbem, sed frustra tentarunt, per Macronem fluuium Treca incenderunt, vicinas vsque ad Viridunum & Tullum populates &c. Sigeb. & Rhegi. lib. 2.

q Vniuersa acta Stephani improbat & abrogat.

Carolus Crassus propter ignauiam, & quod Nortmannis Galliæ partem cōcessisset, regnumque imminui passus esset ab optimatibus regni repudiatu est anno 890. Sigeb. & copiosius Ottho Frising. Chro. 6. cap. 9. lib. 5. cap. 42.

Hic cum post Carolum Magnum inter omnes reges Fræcorum maximæ esset auctoritatis, breui in tantam tenuitatem venit, vt panis quoque egens, ab Arnulpho iam rege factio, stipendia miserabiliter exigeret, ac ab ipso paucos ficos granter susciperet. Ibid. Otth.

r Post Phorium Constantinop. Patriarcham vtraque parte coniuente post longam concertationem de Primatu illud vsurpari cœptum est, vtambo episcopi, Rom. scilicet & Constantinop. Oecumenici & vniuersales appellarentur. Hic quidem vniuersalis patriarcha, quod ceteris esset dignior & primum post Papam haberet locum, ille verò vniuersalis Papa, quod Papæ nomen videretur excellentius: Atque hic fuit litis huius finis inter hos dnos. Onuphrius.

f Hungari an. 900. Bauariam deuantantes simul Ecclesias igne perdunt. Auent. lib. 4. Annal.

Florebat Comes Fernandus Gongidifaluus, qui mira gessit contra Mauros, Vnde & rerum potitus est in Castella, & eius primus Comes extitit. V. asens.

t Infelix

116
Anni Christi. 898
Anni mundi. 4986
p Stephanus septimus dictus sextus Romanus. an. 1. mens. 3. 4987

Vacat d. 3. Patriarcha. Constantinopoli Antonio 2. Principibus.

Eisdem Imp. & regnant. Leone scilicet philosopho Orient. Imp. Abdala Hisp. Miramolino. Froila Hisp. reg. Alfredo Anglia.

117
q Romanus Gallefianus Tuscus, mens. 3. 4987

Vacat d. 8. Patriarcha. Constantinopoli Antonio 2. Principibus. Eisdem Imp. & regnant.

118
r Theodorus 2. Rom. dies. 20. 4987

Vacat d. 11. Patriarcha. Constantinopoli Antonio 2. Principibus. Eisdem Imp. & regnant. deinde apud Hispanos Alphonso 4. an. 5. apud Anglos Alfredo, deinde Edouardo an. 24.

219
f Ioannes 9. Romanus monachus, an. 2. di. 15. 4987

Vacat d. 9. Patriarcha. Constantinopoli Antonio 2. Principibus. Eisdem & Arnulpho Imp. Carolo 4. Simplicio an. 27. Franc. Rege. Abdala Hisp. & Corduba Miram. deinde Abdera. an. 4c. Alphonso 4. Hisp. R. Eduardo Anglia. 4989

Anni Christi. 399
Anni mundi. 4987
CONCI L. Rauennensē episc. 74. presentibus Francorum Archiepiscopis, pro ordinatione Formosi contra Synodum Stephani, cuius Synodi acta coram Episcopis combusta sunt. Plat. Sigeb.

AN NVS Dom. DCCCC. quo Carolus Simplex rex Francorū trigessimus regnum suscipit, Abderamen Hispaniæ Miramolino factus est, infelix sæculū cœpisse fertur.

NONO sæculo permansisse veterem doctrinam à Sectarijs oppugnatam sic constat. Corporis Christi veritas, Sacrificium, Transsubstantiatio. Rabanus lib. de Sacramento Eucharistiæ & li. instit. cleri. c. 33. vbi formā Missæ describit. Paschasius lib. de corpore & sanguine Domini, vbi Canonis missæ meminit & eius multa exponit, Transsubstantiationem ponens c. 19. & 50. Sic Haymo 1. Timo. 2. Theophylactus in 25. Mat. Mar. 14. Luc. 22. Ioan. 6. Photius in bibliotheca & alijs scriptis. Transsubstantiationis habet semina Bertramus ipse. vtiur enim vocabulis permutationis, commutationis, & conuersionis lib. de corpore & sang. Domini, quantumvis sit à Sacramentiarijs corruptus & suppositus. Baptismi effectus, necessitas, ceremoniæ varietas, aliena fides. Hieronymus epistola ad Hieronymum Laudanensem, Haymo super Ascensione Dom. Theophylactus multis locis, Rabanus epistola ad Reginaldū, lib. 1. c. 2. de instit. cleri. Photius in Bibliotheca, Leo Imp. in suis constitutionibus, in quarum 17. baptismum illuminatum appellat, vt cum apud veteres baptismum sacramentum illuminationis dicebatur. Sæculorum preces, suffragia, inuocatio, reliquæ, imagines, festa. Idiota cap. 1. & 4. contempl. de virgine. Haymo hom. de Virginibus. Raban. lib. 4. cap. 10. de sermone proprietate. Si quis (inquit) contra hanc sententiam venit, non Christianus, sed Eunomianus & Vigilantianus creditur. epist. ad Orgarium. li. 2. de instit. cleri. cap. 15. & passim. Ionas Aurelia. libris 3. de imaginibus. Conc. Cabil. cap. 45. Moguntinum cap. 36. &c. Photius in Bibliotheca. Leo Imp. in constit. Strabus auctor Glossæ ordinariæ multis locis. Liberum arbitrium, fides, iustificatio, Gratia, bona opera. Haymo in 1. cap. Malachie. lib. 1. in Esaiam. in 4. Heb. super Euang. in cetera Pasche super ps. 26. 135. super cap. 6. Roman. Rabanus epist. ad Humbertum episc. lib. 14. in Ierem. lib. 4. in Ecclesiasticum cap. 6. & lib. de modo Penitentiae. Theophylactus passim. Photius in Bibliotheca. Anglomus in 7. c. 3. Reg. in 13. c. 4. Reg. Strabus in Glossæ Ordinariæ sepe. Idiota lib. de Diuino amore cap. 17. 22. 24. &c. de vera patientia c. 7. 13. 15. Penitentia & eius tres partes. Rabanus lib. 8. in Ecclesiasticum cap. 3. & lib. 7. cap. 7. epist. ad Reginaldum Chor. episc. lib. 2. cap. 30. instit. cleri. cap. 14. 16. 30. & lib. de modo Penitentiae. Conc. Cabilonense cap. 33. & 45. Haymo in cap. 6. Heb. Claus. Abolutio. Theophyl. in 16. Matt. & 20. Ioan. Photius in Bibliotheca. Primatus Romani Pontif. Hieronymus ad Hincmarum ad Hincmarum Land. & Tornacensem Ecclesiæ. Synodus Arelatensis, Cabilonensis & alia huius sæculi. Nicolaus Papa in Epistola. Hæc & alia agnoscenti Centuriatores in epistola 9. Centuriæ. Patrum (inquunt) superiorum sensum atque intellectum in ipsam Dei scripturam importarunt, ac picululum dixerunt, si quis ab eorum ductu velatum vnguere desisteret. Quod postea confirmant initio col. 1. Membratim deinde indicant cap. 4. de Doctrina col. 205. & seqq. cap. 6. de Ceremonijs & ritibus Ecclesiæ pag. 227. & seqq. c. 7. de Politiâ & gubernatione Ecclesiæ col. 289. & seqq. cap. 9. de Synodis col. 301. passim. cap. 10. de Episcopis & doctoribus Ecclesiæ col. 484. & seqq. passim. Vnde qui refutarunt hoc sæculo Claudium Taurinensem, Godiscalem & similes, simul istos sunt execrati. Adde totius huius curricula Synodus vniuersas, quæ non parua fuerit numero. Adde & historicos. nam hi omnes cursum Ecclesiæ nostro similem planè puxerunt.

Anni Christi. 901
Anni mundi. 4989

DECIMUM SÆCVLVM. 120

t Benedictus 4. Rom. an. 3. mens. 4. 4989

Vacat d. 6. Patriarcha. Constantinopoli Nicolao Mystico an. 2. deinde Euthymio Sycello an. 5. Principibus.

Leone 6. Alexandro 2. Constantino 7. Leonis fil. an. 41. per ordinem, Orient. Imp. Arnulpho, & post eum Ludouico Iuniorē 4. dict. 3. an. 4992

Anni Christi. 904
Anni mundi. 4992
INF OELIX dicitur hoc sæculum, exhaustum hominibus ingenio & doctrina claris, in quo nihil ferē dignum memoria posteritatis gestū sit: vnde ferūt tunc reperit fuisse quoddam monstrū capite canino & cæteris membris humanis, quod statum illius temporis mirifice referret. Hoc ipso infelicissimū, quod Eccl. sub Cæsariis esset captiua, sine vilo bono fere potifice, sine vilo celebri Cōc. &c. Apud Græcos & Hebræos aliquatō felicitus. Nā Græci sub Leone philosopho doctrina & reb. bellicis florēbat. Hebrei, præsertim hi, qui Gheonim appellatur, nomine literario tum erant clarissimi, vt ē Cabbala R. Abraham Leuitæ apparet.

Græcia literatis abundabat, quoniā & ipse Leo imperium administrans philosophabat, cuius laudatur à Suida resposum, ad quendā Eunuchum, qui honoraria philosophorum tribui volebat militibus, Vtinam (inquit) mei imperij temporibus contingat, vt quæ sunt militum potius in doctores & literarum professores consumantur.

Quidam hunc Papam fabulantur martyrio coronatum Haiburgi, quæ vrbis est Germaniæ. Præquam enim legitur Pontificem Romanum illic fuisse præter Benedictum quintum, qui eo loci relegatus ab Othone Imperatore, tēdio animi moritur, vt ait Platina in eius vita.

Cum

ris, Pontificatu exiit. Verum cum male questum peius amiserit, mense sexto vel septimo eiectus in Monasterium.

Hac tempestate in Babylonia florebat R. Amram R. Sifanæ filius qui precum formulam & ordinem (Sic appellant Breuiarium Iudæorum Hispanicum) in Hispaniam detulit. *R. Abraham in Cabbala.*

y Lateranenseni ecclesiam, quæ temporibus Stephani sexti pene corruerat, reparauit, diuersisque donarijs atque ornamentis locupletauit. Rebus in pontificatu suo confirmatis in Gallias venit. *Nauclerius.*

Christophorum è monasterio tractum in vincula coniecit. Formosi nomen persequitur, cuius corpus defossum truci capite iussit. Nihil mirum si isti pontifices prodigiosi essent. Nam non more maiorum eligebantur, sed à Cæsariibus intrudebantur.

Regino Monachus & Abbas Prumiensis, suos annales à Christi natiuitate ad annum 905. deduxit.

Saraceni à Fraxineto & Garchiano monte exeuntes Calabriam, Apuliam, Beneuentum, ac Romanorum vrbes ita occupant, vt vnamquamque mediam Romani, mediam Saraceni tenerent. *Sigeb.*

An. 910. Franci infeliciter cum Hungaris pugnant in finibus Bauariæ & Franconiæ.

911. Imp. moritur sine liberis & Ratis bonæ sepelitur. Mox igitur sequenti anno Hungari nemine resistente, Franconiam & Turingiam populantur.

Annus Christi 912. erat an. 1000. conditæ vrbis Florentiæ. *Palmer.*

Post Hunnorum & Danorû strages, tertia Hungarorum irruptio defauit tempore Ludouici 3. & Conradi 1. Collecto enim exercitu, omni Bauaria & Sueuia potiti sunt, & Rheno cõtiguis locis. Saxoniam quoque vsque ad Britannicum Oceanum igni atque cruore compleuerunt. *Helmoldus in Chro. Slauium cap. 1. & 2.*

z Mortuo Ludouico Iuniore sine masculis, genus Carlinguorum, seu Caroli Magni defecit in Imperatoribus. Conradus enim Imp. non fuit Ludouici filius, sed Conradi Ducis Saxonum, *Honor. & Contractus.*

Conradus primus Imp. Germanus.

Ann. 912. apparuit cometa præter morem rutilantior, quem Imperij à Francis ad Saxones translatio secuta est, vel comitata, quod sine magnis moribus & cædibus fieri vix potuit. *Contract. & Honorius in Chronico.*

Ado Viensis hoc tempore historiam per sex ætates digestam, vsque ad annum 900. perduxit.

Stephanus Metensis, qui Officiû de trinitate, quod in octauis Pentecostes cõtari solet, ex Alcuini libro exornauit. *Sigeb.*

Rathbodus Ultraiectensis Nannonis philosophi discipulus. *Trit. de viris illust.*

Bulgari varijs incurfionibus vastarunt Græciam. *Zonar. tom. 3. & Cedren.*

Amputato capite statuz referentis Simeonem Bulgarorum Principem, ipse statim (quod mirum est) compertus est mortuus *Zonar tom. 3.*

Conradus Imp. Guormonem Daniæ regem adeo bellis attriuit, vt & pacem supplex peteret & Christo nomen dare vltro promitteret. *Helmold. c. 8. Idem & Otto apud Danos & Slauos fidei immemores paulo post egit. cap. 9.*

Morbo correptus priuatis odijs sepositis suasis, vt Imperium à Barbaris afflictum commendaretur Henrico Aucupi

Anni
Christi.

905

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

913

CONCIL. Gallicanum de bonis ecclesiasticis. *Emyl. lib. 3.*

123.

y Sergius 3. Rom. an. 7. di. 16.

Vacat d. 7.

Patriarcha.

Constantinopoli Euthymio Sycello, deinde Nicolao Mystico iterum an. 13.

Principibus.

Eisdem Imp. & regnant.

124.

z Anastasius 3. Romanus an.

Vacat d. 2.

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao Mystico iterum.

Principibus.

Constantino 7. cum Romano Orient. Imp.

Conrado I. Occid. Imp. an. 7.

Carolo 4. Simplicis Fr. Reg.

Abderamen Hisp. Miramolino.

Ramiro Hisp. Rege.

Edouardo Anglia.

Anni
mundi.

4993

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

5001

Anni
Christi.

915

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

916

a Landus, siue Lando Sabinenfis,

menf. 6. di. 21.

Vacat d. 2. 6.

Patriarcha.

Nicolao Mystico iterum.

Principibus

Eisdem Imp. & regnant.

b Ioannes 10. Roman.

an. 13.

menf. 2. di. 3.

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao Mystico, deinde Stephano

2. an. 3. Tryphone. an. 6.

Principibus.

Constantino 7. cum Romano

Orie. Imp.

Conrado 1. & postea Henrico I. Aucupe an. 18. Occid.

Imp.

Carolo 4. Simplicis Fr. Re.

& postea fugato in Angliã

Ludouico eius filio, Rodolpho Burgundione an. 2. Frã.

reg.

Abderamen Hispaniã Miramolino.

Ramiro Hisp. Rege, deinde

Ordonio 3. an. 5. Ordonio 4.

an. 5.

Eduardo Angliã, deinde Adolstano an. 16.

Anni
mundi.

5003

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

5004

cupi hosti suo, cui & per fratrem Eberardum insignia Imperij misit.

Oddo siue Ottho (quem quidam cum Odilone 4. Abbate Cluniacensi confundit) instituit in Burgundia Ordinem Cluniacensium sub regula D. Benedicti. an. 913. *Vincentius in Specul. lib. 25. Antonin. 2. parte histo. tit. 15. cap. 16. Sabel. Ennead. 8. lib. 1. Chronicon breue & succinctum composuit. Trit.*

Hung

modò veniam, sed arma & agros conferebat, vt ipsis in bello contra Barbaros vteretur. *Sigeb.*

Cum Hungaris conflicturas, vouet Simoniacam hæresim se toto imperio expulsum. *Luitprand. lib. 2. c. 8.*

A Rudolpho Burgundionũ duce lanceam dominicam, cui Clau artificiosè affixi erant, magnis pollicitationibus impetrat. Quod munus non tantum auro & argento copioso, sed & magna Sueuorũ prouinciæ parte compensauit. *Luitprand. lib. 4. c. 12.*

Ea vsus est pro Labaro. Quare & præeunte hoc signo victorifero, semper hostes suos teruit, & in fugam conuertit. *Ibid.*

Rutgerus Treuirensis, qui librum decretorum scripsit, obiit an. 928. *continuator Reginonis.*

Notingerus siue Notingus Constantiensis. *Nacler.*
Henricus cum Hungaris pacem in 9. annos. Deinde bellum contra Lotharingos & Francos gerit & imperata facere cogit. *contin. Regino.* Slauis, Danis, Dalmatis & Boëmis tributum imponit. *Ibid. Sigeb.*

c Luitprandus Ticinensis post superiorem Ioannem, alterum Ioannē 11. subijcit, Sergij Papæ & Marociæ nobilissimæ Romanæ filium. At quotquot de Romanis pontificibus scriperunt (fuerunt autem plurimi) non alterum Ioannem, sed Leonem sextum & illi Stephanum 7. subijciunt. Post quos Ioannem ipsum 11. Sergij P. filium communi cõsensu referunt. *Onuph.*

Leo intestinis Italiæ motus, qui multos iam annos durauerant, pacare studuit. *Plati. Naclerius.*

Ordonij Hispa. regis tempore Almanzor dux Saraceno- rum bellicosus.

d Stephanus pacis, mansuetudinis, religionis studiosissimus. *Cranzius & Schedeuir.*

Nuba Danorum, seu Normanorum Rex ab Henrico Imperatore superatus, cogitur cum suis baptismum suscipere, & Bosbo ipsis Christum adnunciat. *Vitich. li. 1. Saxonum & Luitprandus lib. 3. cap. 13.*

An. 931. Henricus Imp. regem Abroditarum Christianum facit. *Sigeb. & Brandenburgi incolas an. 920. vbi Ortho primus episcopatu crexit. Chro. Mersburg. Munster. in Cosmog. & Sarabos siue Vandalos, qui tunc Delemantici nominabantur. Ibid. Magdeburgũ ad Albim instaurauit, atq; Vandalis metropolim statuit, Episcopo Adelberto, qui inter Vandalos præclaram nauarint operam. Cranzius lib. 2. cap. 30. Vandal.*

c Regi Angliæ negligenter res sacras in suo regno curanti, nisi emendetur, minatur excommunicationem. *Polydor. lib. 6. Angli.*

Curricula militaria, quæ torneamenta vocantur & equestres ludi atque paleftrici tum primum apud Germanos excogitantur ab Henrico Imp. & magna pompa ac solennitate Magdeburgi habentur an. 938. in quibus decretum est, vt magnatum scelera punirentur. *Munster. in Cosmog. Chronicon Saxonia.*

Tempore Henrici Imp. Louaniensis Academia in Brabantia fundatur. *Gaffarnus.*

An. 933. Henr. pacatis vbique hostibus, Hungaros aggreditur & ad 40. millia cædit. Hac victoria libertatem patriæ restituit & summam auctoritatem in imperio & apud exteros sibi comparauit. *Luitprandus.*

Marchias seu limitaneas præfecturas passim cõstituit, vt in officio

Anni Christi. **CONCIL. in Altain pago Rhetia. Auent. lib. 4.** Anni mundi.

127.

929 c Leo 9. Roma. 5017
930 mens. 7. di. 15. 5018

Vacat m. 1.
Patriarcha.

Constantinopoli Triphone.
Principibus.

Constantino cum Romano
Orient. Imp.

Henrico I. Occid. Imp.

Ludouico 6. dict. 4. Trans-
marino ex Anglia reuerso
an. 27. Franc. Reg.

Abderamen Hispa. Mira-
molino.

Ordonio Hispaniæ rege.
Adelstano Angliæ.

128.

930 d Stephanus 8. dict. 7. 5018
932 Rom. mens. 1. di. 12. 5020

Vacat d. 10.
Patriarcha.

Constantinopoli Theophy-
lacto.

Principibus.

Eisdem Imp. & regnant.
Hispa. reg. Sæctio cog. Crasso
siue pingui an. 10.

129.

932 e Ioannes 11. Rom. an. 4. 5020
937 mens. 10. di. 15. 5025

Vacat d. 12.
Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao
Mystico, deinde Stephano
2. an. 3. Tryphone an. 6.

Principibus.

Eisdem Imp. & regnant.

Anni Christi.

130.

937 f Leo 7. Roma. an. 3. 5025
940 mens. 6. di. 10. 5028

Vacat d. 3.
Patriarcha.

Constantinopoli Theophy-
lacto.

Principibus.

Constantino 7. an. 16. cum
Romano Lacapeno Orient.
Imp.

Othone I. cog. Magno an.
36. Occid. Imp. vel potius
Germanorum rege.

Ludouico Fr. Reg.

Abderamen Hispaniæ Mi-
ramolino.

Sæctio Crasso Hispa. Reg.
Adelstano Anglorum reg. 8.

937 **CONCIL. Erphordienfe** 5025
contra Imperatorem, qui monachos
eiecerat à claustris. Lambert. Schaf-
na. in histor. Germ.

131.

940 g Stephanus 9. dictus 8. 5028
Germanus an. 3.

943 mens. 4. di. 12. 5031

Vacat d. 10.
Patriarcha.

Constantinopoli Theophy-
lacto.

Principibus.

Eisdem Imp. & regnant.
Halibatan Hispaniæ Mi-
ramolino an. 16.

Ramiro 3. Hispa. reg. an. 25.
Edmundo Angliæ an. 6.

Anni mundi.

officio regiones continerentur, vt in Cymbrica Chersone-
so Slesuicensem Marchiam, Brandeburgensem contra Hene-
tos, Misnensem contra Boëmos, Lusaticam contra Polonos
& Silesios.

Fons sanguinis largissimè fluxit Genuæ, in prælagiũ for-
tasse imminentis ruinae ipsius: nam eodem anno capta est à
Saracenis. *Martin. in Chron. Sigeb. & Antonin. 2. par. Bistho-*
ria, tit. 16. cap. 1. §. 15.

Nouergix reges Christianam religionem amplectuntur
Volquardo ibi verbum Dei propagante & Henrico Imp.
annitente. *Cranzius in Metrop.*

Firthehanus primus Episcopus Vintoniensis in Anglia.
Polydor. lib. 6. hist. Angli.

f Otto primus Paganos Saxoniam incolentes ad Christi fi-
dem perduxit. *Martin. in Chro.*

Veterum more Consulium securim sibi præferri præcepit,
qua nocentes percutiebat. *Cranzius lib. 3. Metrop. cap. 12.*

In Zelandia & Scandia Othnicarus Albus sacerdos doctri-
nam Christi propagauit. *Saxo. Gram. lib. 10.*

Denique Othonis primi tempore Nortuegi, Liuones,
Escones, Curoni, Luxates conuersi sunt. *Henri. Token. Ec-*
clesiæ verò Slauiorum, Vuagrorum, Obotritorum siue ky-
cinorum maximopere auctæ sunt. Helmod. cap. 12. ibi Al-
deburgi primum episcopum gessit Marco. Ibid.

Vuni siue Vuno Hamburg. episc. Gormone ab Henrico
superato, qui Christianos crudelissime fuerat persecutus,
in Daniam veniens, multos ad Christum reducit. In insulas ma-
ris passim visitat, conuersis Heroldum præponit. Et vlteri-
us progrediens, Ancarij exemplo mare Balticum ingreditur
& ad Byrcam ciuitatem ad litus maris sitam appellens
Suecos & Gothos iterum Deo lucratur, vbi & moritur an.
936. *Helmodus.*

Aldedagus Hamburgensis potestatem à Leone 7. in om-
nem Septentrionalem plagam, ad episcopos & Ecclesias
constituendum accipit. *Cranzius lib. 3. cap. 16. & 17. Metrop.*

Romanus Lacapenus Imp. Theophylactum filium suum
minimum de tonsura comam clericum fecit, vt per graduum or-
dinem posset adipisci patriarchatum vrbs Imperatoriz.
Zon. 10. 3.

g Stephanus Germanorum primus pontificium apicem
est consecutus. *Nacler.*

Anthropomorphitarũ hæresis repullulat, dicentiũ Deum
esse corporeum, & habere humanam formam. Eos sua eru-
ditione & libris repressit Racherius siue Catherius Veron-
ensis Episcopus. *Sigeb.* Prius exorta fuerat circa annum
400. *Sozom. lib. 8. cap. 11.*

Parnassum Longobardiæ ciuitatem, quæ tota ea hæresi
contaminata erat, vicinæ vrbes capiunt & incendunt, om-
nibus pene trucidatis & agro diocesis inter tres Archiepis-
copatus Mediolanensem, Placentinum & Cremonensem,
diuiso. Qui è tanta clade superferuerunt, eiurata hæresi op-
pidum Cremam haud procul inde distitum extruere per-
missi sunt. *Bergomen.*

S. Huldricus Augustanus episcopus annis 50. S. Conra-
dus Constantiensis. S. Vigilbertus Lotharingus, siue Vgi-
bertus eius regionis princeps singulari pietate, & miraculis.
Bergomensis.

Magdeburgum fit Archiepiscopus, & ei subijciuntur
sex suffraganei: Merspurgenfis, Misnensis, Gizenfis, Bran-
deburgensis, Hamburgensis, & Borenenfis. *Kranzi. lib. 3. ca.*

24. *Irenic. lib. 3. ca. 38.* nempe tota Vandalia atque ad Panim fluuium.

Guilielmus secundus à Rollone dux Normaniæ, pius aliqui, interfectus est an. 943. Huntho eius successor eandem fidem secutus est. *Lactius.*

Paulo post ille ducatus in comitatum versus, tandemque occupatus à Francorum Regibus, diuturnorum bellorum inter eos & Anglos seminarium extitit. *M. unfl. lib. 4. Cosmog.*

R. Saadias Haggao scribebat in Babylonia commentarios in Biblia & Talmud. libros item in hæreticos sui temporis, maxime in quendam Hanielé Balcim, qui legem è suo capite interpretabatur & scholam ad id aperuerat. *R. Abraham in Cabbala.*

h Martinus totum se religioni addixit, templa reparauit, pauperes liberaliter fouit, pacem coluit. Quare Otthoni & Lothario Hugonis Italiæ regis filio auctor fuit, vt ab armis discederent, cum tota Italia, præter famem alijs etiam acerbis calamitatibus premeretur. *Plat. Bergomens.*

Duces Hungarorum duo præcipui Bologudes & Gylas Imp. Constantinum conuenerunt, atque imbuti doctrina Christiana, sacro lauacro tinguntur. Muneribus ornati & dolore verbi assumpto (cui Hierotheo nomen fuit, *Volater.*) redeunt. Hac occasione verbum Dei in illis regionibus plantatur. Verum alter in pristinam Idolomaniam relabatur, Gylas verò religionem & iusiurandum fideliter tueretur. *Zo. 10. 3.*

Gylas videtur esse Geylas filius Toxis, qui Hugaros Christianos olim sub Carolo magno effectos, deinde relapsos, doctoribus è vicinis gentibus accersitis, iterum ad fidem perduxit. an. 954. vel iuxta Cromerum 990.

A pontifice Rom. postulauit, vt Strigoniensem Ecclesiam metropolitanam esse iubeat, ac cæteros episcopatus in Hugaria erectos sua auctoritate confirmet. *Bonfn. lib. 1. dec. 2.*

Pilgrinus Batauensis & Laureacensis episcopus cum Vuolphango viro eo seculo doctissimo, in Hungariam profectus, ecclesiam Christo lucrificet. *Auent. lib. 5. Annal. Boiorum.*

Eliga vxor ducis Russorum, qui Romanos classe infestarat, defuncto marito Christo nomen & fidem dedit. *Zon. 10. 3.*

Otho Lotharingorum & Francorum Duisburgæ conuentum an. 944. egit. *Reginonis continuator.*

944. Abdara Saracenorum rex à Gallitiæ rege Radimiro vincitur, quod ingenti terræ motu significatum ferunt. *Luitprandus. Sigeb.*

Luitprandus Ticinensis Diaconus historiâ rerum per Europam gestarum libris sex ab anno 858. ad 30. vsque Ottonis Magni ferè continuat.

i Agapetus tota Italia bello ardente pontificatum iniit, à vitæ innocentia & Christianæ religionis amore celebratur. *Nauclet. Bergomens.* pacis fuit studiosus. Quare Albertum Berengarij filium Venetos, postquam Ottho ab Italia discessisset, vexare, pro virili prohibuit. *Platin.*

Otho bis Italiâ ingressus, primò vicit Berengarium quartum Italarum Regem, secundò eum Regno pellit. *Palmer. & Volat.* Idem Otho Magdeburgum ciuitatem Germaniæ condidit, ad petitionem Edittiæ vxoris suæ, cum antea esset ibi tantum arx extructa.

Hungari Noricam, Italiam, Franciamque petunt, & Baioariam depopulantes victi ab Otthone, immensa cæde iuxta Augustam urbem Alemanniæ, necantur. *Herm. Contra. in Chron.*

Daniâ ab Otthone subiugata & ad fidem plenius conuersa in tres

Anni Christi.

Anni mundi.

132.

943 h Martinus 3. (sive Martinus Sigeb. Roman. an. 3. mens. 6. dies 10.

Vacat d. 12.

Patriarcha.

Constantinopoli Theophylacto.

Principibus.

Eisdem Imperantibus. & regnant.

843 CONCI L. Bonnenſe Episc. 22. Lambert. Schaſn. in hist. Germ. & Reginonis Continuatio lib. 2.

133.

947 i Agapetus 2. Iunior Romanus. an. 7. mens. 9. di. 10.

Vacat d. 12.

Patriarcha.

Constantinopoli Theophylacto, deinde Polyucto an.

17.

Principibus.

Eisdem Imp. & Constantino solo Orient. Imp.

Halihat an Hisp. Miramolino, deinde Hissen an. 29.

Ramiro 3. Hispaniæ rege.

Elfredo Angliæ an. 9.

Anni Christi.

Anni mundi.

958 CONCI L. Ingelheimenſe Episc. 30. vel 34. præſide Marino ſive Martino legato Apoſtolico, præſentibus Otthone Germanorum, & Ludouico Francorum Regibus. Herma. Contractus in Bero. Lambert. Schaſn. in hist. Germ. & Continuatio Reginonis lib. 2.

963 Augustanum 2. apud Vindelicos Episc. 25. præſente Imperatore. Herm. Bontraſt.

134
955 k Ioannes 12. Romanus an. 9. mens. 3. d. 5.

Vacat d. 1.

Patriarcha.

Constantinopoli Polyucto. Principibus.

Constantino solo & post eum, Romano cogn. Pucro eius filio Orient. Imp.

Otthone I. Mag. Germanorum & Romanorum Imp.

Lothario an. 31. Franc. Reg.

Hissen Hispaniæ Miramolino.

Ramiro 3. Hispaniæ Reg.

Elfredo Angliæ & per ordinem Eduino an. 4. Edgardo an. 16.

in tres Episcopatus diuiditur, atque Hamburgensi metropoli subijcitur. *Helmold.*

Constantinus Imperator regnauit cum Leone patre, Alexandro patruo, & matre annos tredecim, cum Romano Lacapeno viginti sex, postremo solus quindecim. *Zonar. tom. 3.*

Frotho Daniæ rex petit ab Agapeto Pont. sibi doctores mittit. *Saxo Gram. lib. 9.*

Manasses grauissimo scandalo episcopatum Arelatensem reliquit, vt ad Veronensem, deinde Mantuanum, postremo Tridentinum transfuaret, quod huiusmodi sacerdotiorum permutatio antiquis ecclesiæ canonibus aduerfaretur. *Luitprand. lib. 4. c. 3.*

Bruno Colonienſis plurimos Normanorū in ſua prouincia paſſim vagantium, Hoſatos, Danos, Nortalbingos & Dithmarſos ad religionis & imperij Rom. obedientiam adduxit. *Cran. Saxo lib. 3. c. 12.*

S. Dunſtanus, & Odo Scuerus, Cantuarienſes, qui de tranſubſtantiatione & plurima alia ſcripſerunt. *Polyd. lib. 6. Ang. Ofualdus Floriacenſis. Alphredus, Etheluloldus. Idem. lib. 7. Serlo & Fridegodus Britanni.*

947. Acris & Niuoſa hyems à Nouëbris initio vsque ad æquinoctium vernum in Polonia pedurauit. *Crom. li. 3. Pol. k* Potentia patris fretus pontificatum sibi assumit. Venationibus magis, quam precibus deditus & c.

Ioannem hunc 12. primum in pontificatu nomen suum mutasse docet Onuphrius, cum antea Octavianus vocaretur, vt Guilielmus Bibliothecarius scribit. Contra eos, qui hoc Sergio, multo ante, tribuunt.

Otho rebus feliciter cõtra Beregarium gestis à Ioanne 12. coronatur & inungitur in Germanorū primum imperatorem, atque à Romano populo salutarum Augustus. *Sigeb. Emyl. lib. 3. Palmer in Chron. Luitprandus lib. 6. cap. 6.* Fuit primus qui post translatum ad Germanos Imperium Imperiales titulos recte suscepit. *Palmer.* nam à Ludouico 3. vsque ad ipsum deinceps Imperij corona caruerunt.

Helena Ragorum regina legatos ad Otthonem Imp. mittit, vt episcopos & presbyteros assequatur, ad Christi doctrinam in sua gente prædicandam, an. 959. & Adelbertum, qui postea Magdeburgensis episcopus factus est, recipit. *Continuatio Reginonis.*

Regnum Nauarræ ultra montes Pyreneos, ab Eneco Comite Bigorræ sumpſit originem, anno 961. Nam è montibus Pyreneis in vicinam Nauarræ planitiem descendens cū magno exercitu, eam totam regionem è potestate Sarracenorum eripiens, meruit primus rex in eo loco salutari. *Volater. lib. 22.*

956. Arnulphus Flandriæ comes multa cœnobijs detraxit, quæ suæ diuisti nobilitati, sed eo misere mortuo possessiones receptæ sunt intercessionem Emmiæ Regiæ apud Lotharium regem. *Meyer. in Chron. Fland.*

Bardas Phocas legionum domesticus Agarenos Orientales repreſſit, eiſque vrbes multas ademit. *Zon. 10. 3.*

Romanus Imp. matrem & forores aula exegit, quæ postea doloris impatientia quæstum prostitutione corporis quæſiuerunt. Hoc imperante Nicephorus Phocas legionum præfectus Cretenses Agarenos vincit, deinde in Syria Berreæam capit. Sic Leo eius frater Agarenos Orientales vel necat vel proſſigat paſſim graſſantes. *Zonar.*

Giselbertum auctorem libri Altercationis Ecclesiæ & synagogæ

Ee

nagogæ

nagogæ circa an. 960 ponunt, sed nos supraliter an. 880. Cruces in vestibus apparuerunt, & signum in sole. Her. Contra. in Chron. Multa horrenda portenta contigerunt. Sigeb.

Tres Reguli Hungarorum bello per Otthonem capti suspendio perierunt: & Hungari ita iterum prælio attriti sunt, vt vltra mutire ausi non fuerint. Sigeb. in Chron.

Multa monasteria per Otthonem, aut restaurantur, aut ampliantur, aut ædificantur. Sigeb.

958. Bruno Coloniensis Archiepisc. Nortalingenses, Danos, Holfatos, Stormaros, Dithmarfos & reliquos in Cheroneso Cimbrica ad fidem Christianam conuertit. Chron. Mersburg. Sigeb.

In Synodo Romana Ioanni pont. vitio datur, quod matutinas & canonicas horas neglexerit, & se crucis signo non munierit. Luitprandus. lib. 6. c. 7.

Sub Romano const. Imp. Christi effigiem nullis factam manibus, sed diuinitus linteo impressam, Agareni ea pacem sibi redimentes, Constantinopolim transmittunt. Zon. 10. 3.

Ethelstanus Anglorum rex ab Otthone magno Ensem Constantini Magni, cuius in capulo clauus Christi hærebat, Lanceam, qua latus eius transfossus, partem S. crucis & spinæ coronæ impetrauit, quorum partes aliquot idem rex Malmesburiensibus donauit. Ranulphus lib. 6. c. 6.

Transfertur Imperium Italarum siue Longobardorum ad Germanos per Otthonem mag. Berengario 4. cum Alberto filio mortuis.

Hic & sequentes pontifices variè ab historicis collocantur. Quin & ante hunc aliqui nominant Benedictum quintum mens. 6. quem eiecit Ottho Imp. de sede, compellens clerum, vt illius loco Leonem susciperet.

Leo 8. damnato per contumaciam Ioanne 12. in Concilio Romano, ex Laico electus est Roman. Pontifex: vnde natæ sunt Romæ maximæ seditiones. Sigeb. Palmer. Luitprand. lib. 6. cap. 8. & 9. Ipse cum toto clero & populo Romano in Concilio potestatem eligendi Rom. Pontificem, & ius inuestituræ Imperatori iterum contulit. Plat. Sigeb. & Ca. in Synodo distin. 63.

Nicephorus Imp. Orientis in Ciciliam veniens capit Anabarzâ, Rosum, Tarsum, Mopsuestiam, classem Aegyptiæ, Cyprum quoque recuperat & Syriæ ciuitates prope Libanum vsque ad Antiochiam.

Ob leges iniquas fuit omnibus exosus. Prætextu enim bellorum omnis generis exactionibus subditos premebat. Ob frequentes expeditiones inopiam pecuniæ cauendo annua dona iam olim templis & pijs domibus concessa penitus sustulit. Decreuit ne fndi Ecclesiarum augeretur, quod illæ opes à sacerdotibus in Ecclesiæ vtilitatem non conferretur. Sumpta occasione cõtionis inter episcopos & patriarchâ de suffragijs, auctoritatè designandi Episcopos sibi vëdicauit: Vnde in vacantem ecclesiâ mittebat aliquem suorum seruorum, quo parè sumptus necessarios faciente, ipse reliqua sibi vendicabat. Præterea decreto sanxit, vt milites in bellis interfecti pari cum Martyribus honore colerentur: quod ratum non fuit, Patriarcha Polyucto, primoribus sacerdotum, & principibus senatus strenuè resistentibus. Zon. 10. 3. in vita Nicephori & Zimisca.

Arrepta licentia conferendi episcopatus pro suo arbitrio, mox quoque cum suis politicis ipsam religionis formam præscribere conatur, itemque milites consecrare siue inter martyres

Anni Christi. Anni mundi.

958 CONCIL. Ingelheimense 2. Episc. 16. presente Otthone. Continuatio Rheginonis. 5046

963 CONCIL. Romanum plurimorum Archiepiscoporum, omnium prope Episcoporum Italia, presente Otthone Imp. qui illud coegit contra Ioannem 12. Papam. Continuatio Rheginonis, & Luitprand. lib. 6. cap. 6. & sequentibus. In eo electus est Pontifex Rom. Leo 8. 5051

135 963 Leo 8. Romanus an. 1. mens. 4. 5051

Patriarcha. Constantinopoli Polyucto. Principibus.

Eisdem Imp. & post Romanum, Nicephoro Phoca an. 10. Orient. Imp. & regnat.

Anni Christi. Anni mundi.

134 955 m Ioannes 12. profugus, Leone 8. vrbe fugato, iterum Pontificatum obtinuit, mens. 3. di. 28. 5034

Patriarcha. Constantinopoli Polyucto. Principibus. Mieslao Polonoꝝ principe & Christiano an. 35. 5052

IN CONCILIO quorundam Episcoporum Leonem 8. deposuit & damnauit eius acta, & Concilium Romanum collectum ab Otthone. Sigeb.

Schisma 13. 964 * Benedictus 5. Romanus mortuo Ioanne 12. à Romanis cõtra Leonem 8. electus sedit. 5052

135 964 n Leo 8. Romanus, post Benedicti coactam abdicacionem restitutus ab Imperatore sedit. mens. 8. di. 2. 2. Vacat m. 6. d. 15. 5052 5053

martyres referre decretis, hymnis, alijsque diuinis honoribus. Patriarcha & nonnulli primarij sacerdotes & laici Deum timentes sese opponunt, atque tricinio ab vsu sacræ communionis remouent. Zon. 10. 3.

Eodem tempore, quo Nicephorus Phocas ius conferendi episcopatus & sacerdotia in Oriente sibi sumperat. Zon. 10. 3. Ottho primus, an. scilicet. 961. hoc iure in Occid. vti cœpit. Nam Landouardus Mundensis episcopus, primus inter omnes antecessores suos inuestituram (vt loquebantur) & regalia suscepit de eius manu. Crant. lib. 3. Metrop. c. 33. Quapropter longa de hoc iure fuit in Ecclesia & miserabilis cõcertatio, Hoc enim duo Henrici Pater & filius, hoc idem duo Frederici auus & nepos, qui defendere & tueri tentarunt. Sed vicit Christus, vt ius suum Ecclesijs Imperatores reliquerint, aut potius relinquere propter infortunia coacti fuerint. Idem. lib. 2. cap. 29.

Ottho ad Comitum Abbatiam Lauresheim petentem, scriptum est, inquit, Nolite sanctum dare canibus. Quod quamuis à doctoribus spiritualiter intelligendum esse prædicetur, ego tamen satis me dare canibus sanctum censo, si monasteriorum prædia, quæ à religiosis viris Deo sunt militantibus tradita, tulero, & sæculo militatibus dederò. Luitprandus lib. 4. c. 15.

Hic incipit historicorum varietas in recensendis huius nominis pontificibus. Nam aliqui ex hoc Ioanne 12. cum bis pontificatum tenuerit duos faciunt. Sed perperam è Lamberto, horum temporu vicino. Quod & fatentur Magdeburgenses Cent. 10. c. 10. pag. 530. & Cent. 11. c. 10. pag. 519. Quod arguit Ioannem siue Ioannem Anglicum (vt qui nunquam in eorum natura existerit) nunquam agnatum fuisse inter pontifices. Alioqui ab ipso, vt pote octauo, diuersitas debuisset auspicari.

Nicephorus pacta vetera renouat cum Imperatoribus Occid. Ottho vicissim confirmandæ amicitie causa, petit Theophaniam priuignam Nicephori, Romani autem filiam filio suo: Quod cum indignè ferrent Græci, & legatos in itinere violassent, Apuliam & Calabriam, quæque adhuc in Italia vrbes eis parebant, depopulatur, donec Theophania filio suo nubit.

* Platina & nonnulli alij hunc numerant inter Roman. Pontifices. n An. 960. legati Rufforū ab Otthone doctores & Sacerdotes impetrant. Præcipuè Adelbertū ex monasterio Corbeienfi doctrina & sanctitate insignè. Verum is vix euasit ipsorū manus, priusquam firma pietatis fundamenta icesset. Chron. Hirsaugiensis.

968. Adelbertus quintus Italiæ rex anno regni sui quarto ab Otthone pellitur, ac sic Italiæ regnum, quod per 80. annos fermè steterat, desijt.

Anno 964. Mieslaus principatum Polonicum post patris Zemomilli funus, anno seq. 965. Christianum baptisma cū tota gente suscepit. Hinc deinceps Poloni publicè Christiani. Ante quem annum supputatio temporum apud eos est incertissima. Quare hic eorum Chronica proprie incipiunt. Cromerus.

Cum inter filios regum Francorum, æqua lance partitio fieret, vt & omnes regni titulo decorarentur, sub hæc tempora Lotharius solus regnū obtinuit & fratribus portionē, quæ regis Franciæ imperio esset obnoxia, assignauit. Quod postea obtinuit in tertia Capetiorum familia in huic diem.

Anni Christi.	Anni mundi.
o In remunerationem collati in se beneficij ab Otthone Imper. Otthonem eius filium Augustum appellauit. <i>Palm.</i> Polonis Aegidium Tufculanum Cardinalem religionis plantandæ gratia, dedicat Apostolum ut ibi dioceſes & Episcopos 13. conſtituat. <i>Chron. Polonia. Crom. lib. 3.</i> Ei Ottho in Rauenneniſi plurimorum episcoporum Concilio urbem & terram Rauénatenſem aliaque à ſuis maioribus ablata reddidit, quæ vel Conſtantineſis donauerat, vel Carolus Mag. reſtituerat, aut ante illum Iuſtinianus vel A-riſthbertus Longobardorum rex confirmauerat. Gerardus Cameracenſis Episcopus doctiſſimus. Quidam ad hæc tempora referunt Stephanum Episcopum Heduēſem. Vuitichindus ſive Vuindichinus monachus Corbeienſis, vitam Pauli Eremitæ, & Otthonis 1. Imper. ac hitoriam de geſtis Saxonum vſque ad an. 973. conſcripſit. <i>Sigeb. Trit. extat eius hitoria.</i> Mieſlaus ſive Mieſcilauſ 14. Poloniae Dux omnium Ducum Polo primus Chriſtianus fit an. 965. Ex quo tempore tota Polonia Chriſtianam fidem retinet. <i>Bonfin. lib. 1. de reb. Vngar. dec. 2. & Marti. Cromer. lib. 3. hitor. Polon.</i> Boleſlai primi Bohemorum ducis filiam ducit, ſeptem mulieribus Ethnicis repudiatis, cuius diſciplina totum ſe ad propagandam Chriſti religionem conuertit, regiones in dioceſes diſtribuit. Archiepiscopos duos Gneſinenſem & Cracouienſem inſtituit, reliquis verò Eccleſijs episcopos attribuit, Poſnaniēſi, Smagorouienſi, Cruſuiciēſi, Plocēſi, Culmenſi, Lubuſcenſi, Camenēſi. <i>Crom. lib. 3.</i> Huius filium Boleſlaum Adelbertus in fide erudit, qui ad Boruſſos poſtea veniens Martyr Chriſti euasit. <i>Cranzius lib. 2. cap. 29. V andal.</i> Stratiquates Boleſlai Bohemorum regis filius, olim clero aſcriptus, cum ad episcopatum quendam vocaretur, eum tanquam ſuo genere indignum contempſit. At cum poſtea alium quendam ſplendidiorem ambiret, propter familiaritatem obtinuit quidem, ſed dum à Mogūtino conſecratur, ſtatim à diabolo arreptus, miſereque tortus expirauit. <i>Ibid. cap. 28.</i> An. 970. Hatto Moguntinus episcopus murium morſibus conſcitur, eiſque nomen parietibus & chartis inſcriptum abraditur in turri, quæ à Muribus nominata in hunc vſque diem in Rheni flumine conſpicitur, quod pauperes famis tempore in quodam horreo per ſpeciem murium cremasſet. <i>Maria. Scotus Martini chronicon. Honor. in Flor.</i> 966. Haraldus Rex Danorum cum vxore & Sueuone filio baptizatur, conſpicatus Popenem adhuc clericum per miraculum ferrum ponderoſiſſimum candens in fidei Chriſtianæ probationem manibus citra noxam geſtantem: vnde iuſſit ſubditos omnem proſuſ idololatriæ eiurare, & vnum ſolum Deum adorare. cum antea Chriſtum ſimul & idola colerent. <i>Sigeb. & Kram. lib. 3. cap. 25. V nitichin. lib. 3. hitor. Saxon.</i> In Nouergia & Anglia eccleſias Chriſti adiuuit. Haquinū Nouergie principē reſtituit, prius pietate inſtructū, ut Chriſtianis deinceps nihil moleſtiarū afferat. <i>Cranz. lib. 3. c. 38.</i> Etmundus Suecorum rex Erici filius Haraldo fœderatus, Chriſtianis æquus. <i>Ibid.</i> Ottho Imperator in Saxonia prope Goſſariam an. 968. auri & argenti fodinas primus aperuit. <i>Sigeb.</i> Hermannum totius Saxonie ducem primum conſtituit. quamuis	
964	5052
	136
o Ioannes 13. Romanus an. 6. mens. II.	5053
965	5060
972	5060
	137
	138
	139
	140
	141
	142
	143
	144
	145
	146
	147
	148
	149
	150
	151
	152
	153
	154
	155
	156
	157
	158
	159
	160
	161
	162
	163
	164
	165
	166
	167
	168
	169
	170
	171
	172
	173
	174
	175
	176
	177
	178
	179
	180
	181
	182
	183
	184
	185
	186
	187
	188
	189
	190
	191
	192
	193
	194
	195
	196
	197
	198
	199
	200

Anni Christi.	Anni mundi.
972	5060
973	5061
973	5061
974	5062
974	5062
975	5063
975	5063
975	5063
984	5072
984	5072
	137
	138
	139
	140
	141
	142
	143
	144
	145
	146
	147
	148
	149
	150
	151
	152
	153
	154
	155
	156
	157
	158
	159
	160
	161
	162
	163
	164
	165
	166
	167
	168
	169
	170
	171
	172
	173
	174
	175
	176
	177
	178
	179
	180
	181
	182
	183
	184
	185
	186
	187
	188
	189
	190
	191
	192
	193
	194
	195
	196
	197
	198
	199
	200

quamuis non niſi mediocri loco inter Saxones natus eſſet. *Hoſatienſe Chron.*

Supererant adhuc in Oriente Manichæorum reliquæ, quas precibus Theodori Patriarchæ Antiocheni Ioan. Zimifces Imperator ex Orientis partibus Philopolim in Occidentem tranſtulit. *Zon. tom 3.*

Ruſſi Bulgariam occupant, è qua vix abigi potuerunt. *Ibid.*

Vuormatienſes, Spirenſes, & Moguntinenſes canonici, monaſticam vitam commutant in ſeculare. *Monſter. in Coſmog.*

A Cinthio Rom. ciue capitur & in arcæ S. Angeli includitur, donec illic fame moreretur.

Sub Ioanne Zimifce Suidas. *Ipe in voce Adam*, vbi eſt mendum 45. annorum. Nam Zimifcem ait mortuum anno Dõm. 1018. quem conſtat minime perueniſſe ad annum 984. Mirum autem eſt nonnullos aſſerere Suidam non fuiſſe Chriſtianum, cum vbique liber ipſius reclamet, ſeorum in voce *eiua, gµvñ*, qui eſt epitome libri cuiuſdam Heſychij.

Zimifces expertus iram Dei ſequere in Imperium & Imperatorem, quod Nicephorus proximè ſibi ius pro ſuo arbitrio episcopos designandi, ſublatis electionibus, rapuiſſet, illo iure Eccleſiaſtiſcis ceſſit. *Zo 10. 3.* de Ruſſis triumphat. *Ibid.*

In Anglia Duſtanus Cantuarienſis, principe Edgardo opitulante, reſiſtit cupientibus ſacerdotum connubia introducere, & nouis alijs dogmatibus eccleſiam obturbare. *Polyd. lib. 6. hiſt. Ang.*

Hic omittitur à quibuſdam: apud Sigebertum mendose legitur Nonus, nam in antiquis exemplaribus manuſcriptus eſt Donus.

Circa hanc tempeſtatem Camaldulenſis profeſſio, auctore Romoaldo, in Apennino inſtituitur. *Sabell. lib. 2. Enn. 9.*

Tres ſequentes pontifices inuicè contendunt de Papatu. Malis artibus Bonifacius Pontificatum adeptus, malè amiſit.

In Boemia, quæ nuper Idololorum cultum abiecerat, episcopatum Vuolfangus inſtituit. *Chron. Bavarie.*

Otthone bello Danico occupato Henricus Boiorum dux in Batauiam irruit, ſed ab Imp. poſtea captus Treuirim in exilium mittitur. *Auent. lib. 5. Annal.*

In Slauiam in 18. pagos diſpartita, pagi omnes, præter tres, ad fidem Chriſti ſub Ezicone quarto Aldeburgenſi episcopo perueniunt. *Helmold. cap. 14. è quodam Magiſtro Adam, qui Hamburgeniſis eccleſie pontificum geſta ſcripſerat.*

Herigerus, ſive Henricus. *Trit. Sabell. li. 2. Ennead. 9.* Angilbertus ſive Engelbertus, Theodorius 5. Albani *Trit. in Chro. Hirſaug.* Adelbertus ſive Albertus Lobienſis, Erardus Luneburgenſis, Smaragdus. *Trit. de vir illuſt. Britferdeus.*

Ottho 2. cum à Lothario Franciæ Rege armis denuo Lotharingiam recepiſſet, eius quemdam tractum Colonienſi & Leo dienſi episcopis attribuit, reliquum donauit Carolo Lotharij fratri, ea lege, ut beneficio Imperatoris, tanquã Imperij prouinciam poſſideret.

Regnum Hungariæ initium tunc primum accepit à S. Stephano Geiſſe filio, qui poſtquam ab Imperio defeciſſet, à S. martyre Adelberto Pragenſi Episcopo factus eſt Chriſtianus, & ſtudio Gizlæ vxoris, cum tota ſua gente, Hungarica & Tranſyluana, quæ hæcenus idololatriæ fuerat dedita, baptizatus fuit, ſtatuis Martiſ & Herculiſ vbique diſiectis.

Ee 3 Ritum

Ritius lib. 2. Aeneas Syl. cap. 16. hist. Bohem. Bonfin. dec. 2. lib. 1. Nacler. Alij hoc referunt ad Sergium. 4. *Sigeb.*
 Stephanus Hungarię rex ad Benedictum pontificem Legatos mittit, vt regium sibi diadema & nomen assignaret. Quod & impetrauit. *Cromerus lib. 3. de rebus Pol.* Nonnulli hoc referunt ad an. 1000. præfinitę.
 Mieciffaus Polonorum dux Lambertum Cracouiensem episcopum ad Benedictum pontificem ablegat regium diadema sibi & posteris petitem, verum repulsam patitur. *Cromer. lib. 3. Polo.*
 Ottho 2. animam agens in 4. æquas partes regium diuisit Thefaurum. Primam ecclesiarum, 2. Pauperum, 3. filiorum, 4. ducum, qui relicta patria malorum fuerant participes, esse voluit. *Chron. Saxon.*
 Ottho 2. Theophanam Nicephori Imp. priuignam duxit in vxorem.
 Coronam Imperij insigne à Benedicto suscepit, & bellum gessit contra Græcos & Saracenos in Italia. *Palmer. & Lambert. Schafnaburge. in hist. German.*
 Ex infelici contra Saracenos prælio ad mare fugiens à nautis intercipitur & defertur Rosanam Tarentini littoris vrbem, vbi à nautis liberatur. *Mart. Polo. vel è nauis hostium in mare exilię ac natando euasit. Auent. lib. 4. Annal.*
 Quam cladem præsignificauerant an. 979. flagrantis per totam noctem in cælo visæ acies, ac mutuis vulneribus se conficientes. *Sigeb. V. spergenf.*
 Confusæ sunt admodum istorum temporum historia, vt vix duo scriptores conueniāt, quātum ad annos & numerum Pontificum Roman. Nos sequimur Sigebertum, Platinam & quosdam alios.
 An. 981. Hala ciuitas ad falis fontes in Saxonia ædificatur.
 Gens Leucicorum ad idololatriam delabitur. *Guilelm. Nangiac.*
 Mensē 3. sui pontificatus à Romanis capitur, & in mole Adriani inclusus pædore carceris & media moritur.
 Ottho 3. Guifonem vrbem Polonia primariam, supplicandi gratia, ad Adelberti tumulū proficiscitur. *Auent. lib. 5. Annal.*
 Paternæ, auitæque virtutis æmulus Christiana pietate Remp. iuuat & auxit, viros eruditos amauit plurimum, ingenuis disciplinis condigna stipendia largiens. Nec minus religioni intentus antiqua templa diruta restaurauit. *Cusf.* Regnam Danicum tenuit, adeo vt etiam de episcopis illi prouiderit. *Crantz. lib. 3. cap. 17.* Alter Salomon. Nam annos vix natus vndecim præpositus est imperij competitoribus, & inauguratus tantam virtutis & sapientię speciem præbuit, vt mirabilia Mundi nuncupatus sit. Præfuit imperio an. 19. *Honorius. Sigeb. Blondus.*
 Mistaus Rex Vandalorum atrocem in Christianos sæuitiam exercet, Bernardi Saxonie ducis odio, in extrema tamen senectæ animum ad religionem adiecit. *Crantz. lib. 3. Metrop.*
 Tunc etiam Brandeburgensem & Hanelbergensem dioceses horribiter Vandali vastarunt. *Ibid. cap. 31.*
 Basilius Porphyrog. Bulgaros debellauit & ad cæteros terrendum quinddecim captiuorum millibus oculos eruit, in singulis ceterijs, relicto vno monoculo, qui dux itineris esset socijs domum reuertētib; nouo crudelitatis exemplo.
 Bilungus Vislali filius Herulorum & Vandalie interioris ad Orientem siue Obotrutorum rex fidem Christi suscipit &

Principibus.
Eisdem Imp. & regnant.
 & Basilio Porphyrogenito cum Constantino fratre an. 50. Orientis Imp.
 Hissen Miramolino Hisp. deinde Abdemelec an. 7.
 Veremundo 2. Hisp. Rege. deinde Alphonso 5. an. 27.
 Eduardo 2. Anglia, deinde Ethelredo an. 28.
 Mieslao Polonorum primo Christiano principe. 141.
 984 t Ioannes 14. Papiensis 5072
 984 (aut iuxta alios Romanus.) mens. 3. 5072
Patriarcha.
 Constantinopoli Nicolao 2. Chrysoberge.
Principibus.
 Basilio Porphyrogenito, cum Constantino fratre Orient. Imp.
 Orthone 3. ob eximias virtutes dictus Mirabilia mundi, an. 19. Occid. Imp.
 Lothario Franc. Reg.
 Abdemelec Hispanie Miramolino.
 Alphonso 5. Hisp. Rege.
 Ethelredo Anglia.
 Mieslao Polonia Principe.
 v Bonifacius 6. Ioanne 14. capto & in carceres coniecto, iterum Pontificatum tenuit. mens. 4. di. 6.
 Vacat d. 10.
Patriarcha.
 Constantinopoli Nicolao 2. Chrysoberge. 142.
 984 x Ioannes 15. Ro. mens. 8. 5073

Vacat d. 7.
Patriarcha.
 Constantinopoli Nicolao 2. Chrysoberge.
Principibus.
Eisdem Imp. & regnant.
 143.
 985 y Ioannes 16. Roman. 5073
 an. 10.
 995 mens. 8. di. 10. 5080
Vacat d. 6.
Patriarcha.
 Constantinopoli Nicolao 2. Chrysoberge, deinde Sisinio 2. an. 3.
Principibus.
Eisdem Imp.
 Lothario, Ludouico 7. dicto 5. ultimo re. ex Caroli Mag. genere an. 1. Hugone Capeto primo an. 9. ex Gallis & Parisiensium Comitū familia, successiue Franc. Reg.
 Abdemelec Hispanie Miramolino, deinde Abdaramen mens. 5.
 Zulema aliquot mensib. Amohado an. 5.
 Alphonso 5. Hisp. Rege.
 Ethelredo Anglia.
 Mieslao Polonorum primo Christianor. principe.
CONCIL. L. Remense Episcoporum totius Francia, contra Arnulphum Remorum Archiepisc. per Hugonem Capeti collectum. Sigeb. & Volater. Quidam post Ioan. le Maire 2. part. Concil. hoc Concilium referunt ad tempora Benedicti 7. Sed quomodo id stare possit non satis vido.
 Aliud Remense siue Mosmense. Annonius Martinus Pol. 144.
 995 z Gregorius 5. Saxo, 5083
 an. 2.
 997 mens. 5. dies 10. 5085

pit & Virginum cœnobium Megalopoli, quæ deinde Vuifmaria, instituit. Sed paulo post à Misilao filio odio Noueræ flagrante seductus religionem & coniugem, quæ erat Vaugonis tertij episcopi Aldemburgensis soror, etiam si ex ea Hodicam filiam suscepisset, repudiat an. 986. *Marscalcus, Helmold. cap. 14.*
 An. 983. vbi que locorum grauius laboratum est fame. *Sabel. lib. 2. Ennead. 9. Plat.*
 Carolini vltima Clodouinorum (quæ prima fuit stirps Regum Gallie) emulati, etiam ipsi Monarchiam perdidērūt, & in alienam familiam Hugonis Capeti trāsmiserunt. Nam electiones clero diriperant. Abbates equites armatos constituebant & Monachis præficebant, ita vt Laicus Abbas diceretur, ille verò qui curam monasterij gerebat non Abbat, sed decani titulum præferret, &c. *Frouardus episcopus & Annonius.*
 y Sigismundus Liberus in Moscouia, & Vulodimirus Prussie dux Christianam fidem simul cum baptisate suscipiunt. *Munse. in Cosmogr. & Chron. Polon. lib. 2. ca. 3.*
 Mortuo Ludouico rege Fræcorum sine hærede, regnum per Hugonem Capetum transit ad nouam & tertiam progeniem, scilicet Comitum Parisiensium. Nec tamen penitus defecit genus Carlingorū: nam Hugo Capetus per muliebrem sexum à Carolo Magno descendebat. Habuit enim Hacidam matrem, filiam Henrici Imperatoris ex Matilde, filia Ludouici 3. Iunioris Imp. quem diximus fuisse vltimū Imperatorem ex familia Caroli Magni. *Chronica. Franc.*
 Anglia sit tributaria Dacis. *Polyd. lib. 7. hist. Angli.*
 Grana tritici & pisciculos minutos imbribus immixtos pluuisse in Gallia apud Albanium ferunt. *Palmer. in Chron. & Sigeb.*
 S. Odilo 4. Abbas Cluniacensis prouexit illum ordinem: Primus creditur instituisse festum (vt vocant) omnium Animarum per omnia sua monasteria. *Volater li. 2. & Anton. 2. parte tit. 15. cap. 15.* Quidam scribunt Ioannem 16. eius cōsilio edixisse vt illud festum in omnibus ecclesijs celebraretur. *Polyd. lib. 6. de inuent. re. cap. 8. & R. Barns citat ex Ioan. Stell. Bergom. lib. 12.*
 Crescentius Numentanus Romam occupat, vsurpata consulari & tribunitia potestate & in Hetruriam pontificē secedere cogit, sed eam illi tandem restituit, Imperatoris irā metuens. *Plati. Blond.* Quod cum denuo tentasset sub Gregorio 5. ab Imp. capitur & spectaculi loco per vrbem circumducitur, eiusq; membra paulatim præsecantur, tandem ante vrbs mœnia patibulo suspenditur. *Nacler.*
 Ignis è Rheno ascendit, quo vicinæ conflagrarunt villæ an. 991. *Shanaburgensis.* Deinde hyems sæuissima ab initio Nouembris vsque ad Maium, deinde paucis interiectis tepidis diebus vsque ad Iulium, quo mensē præ glaci rigore stagna & flumina concreta sunt, arbores, fruges & pascua exaruerunt, fames & pestilentia atrox sæuijt. Deinde anno seq. Slauorum in Orientales Saxones incurso & vastatio. *Chro. Saxonie.*
 z Imposuit Otthoni 3. Coronam insigne imperij: Imperium Germanis penitus concessit: quod extincta Caroli Magni sobole, Italia perpetuis seditionibus conflaretur, vt eam maiestatem vel ad suos, vel ad alienos suo arbitrio transferret. Quare consentiente Otthone in Synodo Romana Septem viros ELECTORES Imperij instituit, Moguntinum, Coloniensem Agrippinæ, & Treurensem Archie.

chiepiscopus: ducem Saxoniz, comitem Palatinum, Marchionem Brandeburgensem, & vt eorum arbitrum, ducem Bohemiz (nondum enim dicebatur rex). Decreuit præterea, vt qui ab his Germanis Proceribus electus esset, diceretur Cæsar: post confirmationem autem & coronationem ab episcopo Romano susceptam vocaretur Augustus. Itaq; (vt scribit Geruasius lib. ad Otthone 4. Imp.) ex eo tempore à Romana sede pendet Germanorum Imperium. vide Blond. deca. 2. lib. 3. Irenis. lib. 3. Krantium. lib. 4. cap. 25. & Platinam.

Hoc ἀνεραλον & incertum docet Onuphrius in suo Chronico, & in libro de Comitibus Imperatoris ac quæ de 7. electoribus traduntur sub Gregorio 10. non 5. instituta ostendit. Nam de tantare inter tot historicos qui eo ferè tempore in Germania floruerunt, nulla est mentio. Silet Sigebertus, Ottho Frisingensis, Schanaburgensis, Vitichindus, Luitprandus, & Annonij continuator, Sabellicus dubitat Einnead. 9. lib. 2. Auentinus etiam aliter sentire videtur.

Cum his Monarchiz in Germania inijs concurrunt principatus familiarum Hugonis Capeti in Gallia, regium nomen in Polonia & in Hungaria. Ottho enim in Poloniam profectus regem & Imperij Romani amicum Boleslaum Poloniz principem nominauit. Hungaria autem regis nomen ysurpauit, postquam Sephanus Hungariz dux Christianissimum professus est, duxitque Gilesam sororem Henrici Sancti, qui huic Otthoni successit, Henrico approbante & confirmante.

Eudo siue Odo quidam cog. Magnus Abbas ob multitudinem occupatorum monasteriorum Monarchiam Gallicam inuast, quam tamen testamento hæredi legitimo voluit reddi. At cum Hugo Capetus Parisiensis comes præripuit, quam vt in sua familia firmaret, renunciauit iuri nominationum, electiones clero attribuit, ad religionum animum conuertit, ob quam neglectam Carolini regno exciderant.

Sabaudienfis Comitatus erigitur. Fascio. temp. Almarus primus Dux Montiferratenfis. Sabel. Ennead. 9. lib. 2. Africus Cantuariensis. Abba siue Abo patria Aurelianensis, qui ex Aureliana schola in Angliam venit, ibique Literas docuit & multa edidit. Trit.

Annonius, siue potius Annonij continuator Floriacensis monachus. Trit.

Radulphus vt ipse significat li. 20. c. 1. in Leuit. qui & scripsit historiam rerum Francicarum & breue chronicon.

Rosumita, quæ Latinè & Græcè docta multa scribit, seorsum de gestis Otthonis Imp. Trit.

An. 997. Vuilperolphus præful Argentinensis vir sceleratæ vitæ, secreto Dei iudicio à muribus corroditur. Munst. in Cosmog.

Imperatrix Maria nomine, filia regis Arragonum ob adulterium publicè igne concrematur. Krantius lib. 4. cap. 26. histor. Saxo.

Vlodomirus Russiz dux ducta Anna sorore Imperatorum Constantinopolitanorū Christi fidem suscepit. Math. Mechoeni. lib. 2. Chron. Polo. cap. 13. an. 990.

Gilbertus Remensis præful organa, quæ calefactæ aquæ violentia modulatos edebant sonos fabricauit & Horologium. Erphordiensis. Cæsar Otthonis & Roberti Hugonis filij Reg. Franc. præceptor, qui & tandem Romanus euasit pontifex, discipulusque est Syluester. In Hispanensi schola in Hispania

Anni Christi.

Vacat d. 15. Patriarcha.

Constantinopoli Sisinio 2. Principibus.

Basilio Porphyrogenito Orient. Imp.

Othone 3. Occi. seu potius Germanorum Imp.

Hugone Capeto Franc. R. cum filio Roberto.

Almohadi Hisp. Miramol.

Alphonso. 5. Hisp. rege.

Ethelredo Anglia.

Mieslao Polonia principe.

CONCIL. Romanum de sanctione electionis Imperatoris in Germania. Platin.

997

Anni mundi.

5083

145.

+ Ioannes 17. Græcus, menf. 10.

Vacat d. 20. Patriarcha.

Constantinopoli Eulogio siue Sergio an. 20.

Principibus.

Basilio Orient. & Otthone 3. Occident. Imp.

S. Roberto an. 34. solo Fræc. Reg.

Almohadi Hisp. Miramol.

Alphonso 5. Hisp. Reg.

Ethelredo Anglia.

Mieslao Polonia principe Christiano

Gregorius 5. pulso & excolato Ioanne, pristinæ sedi restituitur ab Otthone 3. Imp.

146.

* Syluester 2. Aquitanus (antea Gerebertus vocatus) an. 4.

menf. 1. di. 10.

Vacat d. 23. Patriarcha.

Constantinopoli Eulogio siue Sergio.

Principibus.

Eisdem Imperantibus.

Almohadi Miramolino.

Alphonso 5. Hisp. Rege.

Ethelredo Anglia.

Mieslao, deinde Boleslao cog. Crobio 2. Polonorum principe Christiano & rege primo an. 25.

An. Dom. M. quo per Boleslaum regnum Polonia cepit, & Cordubense in Hispania Saracenicum desit.

DECIMO seculo continuatam Eccle-

Anni Christi.

997

998

998

1002

Anni mundi.

5085

5086

5086

5090

Nonnulli recentiores historici hunc ex albo Pontificum Roman. prorsus expungunt, quod vi & contra canones Pontificatum Roman. iuuaserit. Hinc (inquiunt) in nominis numero nulla est eius ratio habita à tribus Pontificibus proximè succedentibus, qui Ioannis nomen habuerunt.

Viuentem Gregorio sedem per tyrannidem occupauit. Nec inter pontifices numerandum aiunt, quia viuentem adhuc Gregorio sedem occupauit & reliquit. Onuphr.

* Quidam loco istius nominant Agapitum quendam. Malis artibus pontificatum dicitur consecutus. Magus fuisse perhibetur. His temporibus cuique licebat in sedem Petri irrepere propter iura Ecclesiæ ab Imperatoribus rapta. Captiua erat Ecclesia & gemens sub Germanis Imp. ab Arnulpho ad Henricum 4. quem Gregorius 7. an. Do. 1080. in ordinem reduxit fulminibus Apostolicis.

Iuxta alios doctissimus Mathematicus, & Philosophus monachus è Floriacensi cœnobio, propter insignem doctrinam primum Archiepiscopus Rhemenfis, deinde ab Otthone I I. Rauenas, denique Papa. Annon. lib. 5. cap. 46. Grib. Bibliothecanus.

Verum quoniam admodum pauci in Occidente Philosophiæ & Mathematicæ operam dabant, ab imperito vulgo de magia suspectus fuit. Sed perperam, vnde quæ de eius morte & Diaboli percussione feruntur fabulosa sunt, vt ex eius Epitaphio à Sergio Papa successore Laterani posito constat. Onuphrius.

Nullus scriptorum affirmare dubitat, Syluestrum 2. literis, moribusque ornatissimum fuisse. Blondus dec. 2. lib. 3. Boleslaus cognomento Crobius, primus Poloniz rex appellatus, socius & amicus Rom. Imperij à tributo & omnium Imperatorum iurisdictione immunis an. 1001. à Pontifice Roma. & Otthone 3. imperatore. Martinus Cromerus in hist. Polon. lib. 3. Crantz. lib. 4. hist. Saxon. c. 36. Math. Mechoeni. lib. Chron. Polon.

Fulbertus Carnotensis Episcopus edidit illa Responsoria (vt vocant) Stirps Iesse &c. & Chorus nouæ Ierusalem. Composuit etiam hymnos & orationes quasdam Trit.

Herigerus Abbas Lobienfis inter alia scripsit librum de corpore & sanguine Christi. Trit.

Alpharabius Arabs philosophus & astronomus, Anedadis phil. & medicus. Bergo. & Sabel.

Sub hoc tempora, & an. 990. Saracenorum Miramolinus è Corduba misit nauales copias duce Audamahim ad Christianas naues & vrbes maritimas infestandas. Quæ nauim palestina ceperrunt, in qua erant quatuor insignes Rabbini Babylonici.

Equibus R. Samarias venditur in Aegypto Alexandrinis, R. Hofiel in Africa Alkroanis, quæ prouincia tum erat potentissima Saracenicarum Occidentium, vbi genuit R. Hananelem, qui moriens reliquit in loculis decem aureorum millia.

Rabbi autè Moses & R. Henoc filius in Hispania Iudæis Cordubensibus, qui nondum erant exercitati in scriptis Talmudicis. Ab ijs R. Mose præfectus scholæ, quem appellabant Synagogæ iudicem, factus est. Atque hinc in 400. annos literæ Hebraicæ florere in Hispania incipiunt, & præcipuum Iudæorū Gymnasium decrescete propter Ismaelitarum persecutiones Babylonicæ. R. Abraham. Leuita in Cabbala.

Equibus R. Samarias venditur in Aegypto Alexandrinis, R. Hofiel in Africa Alkroanis, quæ prouincia tum erat potentissima Saracenicarum Occidentium, vbi genuit R. Hananelem, qui moriens reliquit in loculis decem aureorum millia.

Rabbi autè Moses & R. Henoc filius in Hispania Iudæis Cordubensibus, qui nondum erant exercitati in scriptis Talmudicis. Ab ijs R. Mose præfectus scholæ, quem appellabant Synagogæ iudicem, factus est. Atque hinc in 400. annos literæ Hebraicæ florere in Hispania incipiunt, & præcipuum Iudæorū Gymnasium decrescete propter Ismaelitarum persecutiones Babylonicæ. R. Abraham. Leuita in Cabbala.

Rabbi autè Moses & R. Henoc filius in Hispania Iudæis Cordubensibus, qui nondum erant exercitati in scriptis Talmudicis. Ab ijs R. Mose præfectus scholæ, quem appellabant Synagogæ iudicem, factus est. Atque hinc in 400. annos literæ Hebraicæ florere in Hispania incipiunt, & præcipuum Iudæorū Gymnasium decrescete propter Ismaelitarum persecutiones Babylonicæ. R. Abraham. Leuita in Cabbala.

Rabbi autè Moses & R. Henoc filius in Hispania Iudæis Cordubensibus, qui nondum erant exercitati in scriptis Talmudicis. Ab ijs R. Mose præfectus scholæ, quem appellabant Synagogæ iudicem, factus est. Atque hinc in 400. annos literæ Hebraicæ florere in Hispania incipiunt, & præcipuum Iudæorū Gymnasium decrescete propter Ismaelitarum persecutiones Babylonicæ. R. Abraham. Leuita in Cabbala.

Rabbi autè Moses & R. Henoc filius in Hispania Iudæis Cordubensibus, qui nondum erant exercitati in scriptis Talmudicis. Ab ijs R. Mose præfectus scholæ, quem appellabant Synagogæ iudicem, factus est. Atque hinc in 400. annos literæ Hebraicæ florere in Hispania incipiunt, & præcipuum Iudæorū Gymnasium decrescete propter Ismaelitarum persecutiones Babylonicæ. R. Abraham. Leuita in Cabbala.

sa doctrina, cui oblatant heretici, hinc apparet. Gratia Dei, fides, Iustificatio. Radulphus lib. 16. c. 3. in Leuit. Renouatio vite inchoatur à fide, qua creditur, in eum qui iustificat impium, bonisq; moribus augetur, & roboratur de die in diem, cum magis magisque renouatur interior homo. Gilbertus Altercat. cap. 3. & 5. Deus auctor est salutis, liberum arbitrium tantum capax. velle, posse, perficere solus est adiutricis gratie, sine qua nec baptisimus, nec fides, nec opus effectum habet meriti, sola igitur mater gratia libero arbitrio succurrit pro libertate aeterna consequenda. Eucharistia veritas, sacrificium, transubstantiatio, adoratio, Missa ritus. Gilbertus Altercatione c. 8. Post consecrationem est corpus Christi verum, non tantum sacramentaliter, verum etiam essentialiter, & cap. 9. 10. modica particula tantum habes, quantum in magna. Denique scribitur Christum in sacramento tam esse integrum ac perfectum sub alterutra specie, quam sub vtraque. Item, transire substantiam panis in substantiam corporis ac sanguinis Christi. Denique sufficere vnam tantum speciem exhiberi populo. Regino lib. de disciplina. Ecclesiastica. Suidas multis locis. Radulphus lib. 11. cap. 3. in Leuit. lib. 14. ca. 4. Oecumenius in 1. cap. 10. & 11. c. Heb. 5. &c. Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniarum. Gilbertus Alterc. cap. 1. 3. 5. 7. 8. Radulphus lib. 10. cap. 1. in Leuit. Smaragdus in Ioan. cap. 3. Regino libris de disciplina Ecclesiastica. vetus Agenda. Penitentia & eius partes tres. Radulphus lib. 3. cap. 3. 6. 7. in Leuit. lib. 20. cap. 3. lib. 6. cap. 1. Gilbertus Alterc. cap. 7. & 21. Tria remedia sunt cuiusque anime Baptismus, penitentia, Martyrium &c. Regino lib. 1. de disc. Eccl. cap. 2. 2. neminem ad communionem admittendum, nisi confessus sit & Dominica orationem & symbolum Apostolorum memoriter teneat. Clauis, absolutio. Radulphus lib. 12. c. 1. in Leuit. lib. 5. c. 4. lib. 1. c. 1. lib. 12. c. 1. lib. 18. c. 4. lib. 3. cap. 1. 6. lib. 20. cap. 4. & 5. Regi. lib. 1. de Eccl. discip. cap. 295. &c. Suidas. Oecumenius multis locis. Confirmatio & reliqua alia sacramenta. Gilbertus Altercat. cap. 5. vbi coniugium vocat sacramentum, 8. Vetus Agenda. Regino de disciplina Eccl. qui lib. 1. c. 115. modum inuigendi iustis explicat. Primatus sedis Apostolicæ. Smaragdus super Marcum cap. vlti. Regino in Chron. passim. Luitprandus lib. 3. cap. 14. vbi Sedem Romanam nominat summam atque vniuersalem & sedem, lib. 6. cap. 6. vbi Romanum episc. vocat summum pontificem & venerabilem Papam. Quin eum Apostolicum hæc atas nominabat. Regino & eius continuator. Liberum arbitrium, bona opera. Radulphus lib. 2. in Leuit. cap. 1. lib. 10. cap. 1. Gilbert. Alt. cap. 5. Suidas multis locis. Hic Oecumenius. Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquie, imagines, felta. Radulphus in prefatio. & lib. 1. cap. 4. in Leuit. Orationis sacrificium non nisi Domino soli offerendum est. Nam ceteri sancti rogantur à nobis, non tamen ut nos ipsi saluati (Domini siquidem est salus) verum ut nobis salutem impetrent. Alioquin maledictus qui spem suam ponit in homine. Hæc igitur est latra, que soli debetur Deo, adorandi & sacrificandi deuotio. Et lib. 3. cap. 1. Oecumenius Scholiorum Græcorum auctor in illud 2. Pet. 1. c. d. ubi autem operam & frequenter habere vos post obitum meum, ut horum memoriam faciatis. Hinc enim colligit Sanctos preces post mortem pro vniuersis ferre &c. Gilbertus Alterc. c. 16. 20. Luitprandus li. 5. cap. 13. lib. 6. cap. 6. & passim alibi. Vniuersales libris gestorum Saxoniorum passim. Regino lib. 1. de eccl. discip. vetus agenda. Preces pro defunctis, Purgatorium. Gilbert. Alterc. cap. 5. probans illud dicto 1. Cor. 3. ignis opus eius probabit. Luitprandus lib. 4. cap. 7. pro delictorum expiatione, celebre exequiarum officium, vnamque Deo hostiam offerre, Mahildis post obitum Henrici Imp. coniugis sui non dixit. Regino lib. 1. de discip. Eccl. cap. 190. Cetera idem & ceteri huius seculi auctores prolixè cõfirmant. De quo contra se testimonium ferunt Centuriatores Cent. 10. ca. 2. de loco & propagatione Ecclesie col. 9. & seqq. passim. cap. 3. de Persecutione & tranquillitate Ecclesiarum passim. col. 2. 4. & seqq. cap. 4. de doctrina, ex professo col. 272. per totum. cap. 6. de Ceremonijs & ritibus Ecclesie col. 233. & seqq. per totum 7. de Politia & Gubernatione Ecclesie col. 380. & seqq. per totum 8. de synodis col. 429. per totum fere ca. 10. de doctoribus & episcopis col. 920. & sequentibus passim. nam his non dissimulauerit irati sunt, quod illas sententias sint amplexi. Passim denique cap. de Martyribus, de miraculis &c. &c. Huc facit quod ex inscripto multi hac etate scripserunt de hæresibus, item contra schisma Græcorum, & novos Manicheos, quorum sordes isti lambunt. Adde totius huius memorie tum Synodos, tum historicos. His enim omnibus Ecclesie status planè idem representatur.

SVB an. 1000. Regnum Hungariæ initium sumit à S. Stephano de Atrile postteris. Post paulo inchoabit Boticum, vt paulo ante cepit Polonicum. Et apud Arabes in Hispania multis imperium sibi vendicantibus & alijs alio inclinantibus intestina seditione grauitur laboratur. Hinc Hali, Cazin, Abderamen, Haia, Abderamen alter, Mahometes quidam, Hissen, Humeia intra 7. annos regnantes, finem regno Cordubensi atulerunt, quòd trecentis iam annis steterat: Anno ergo 1000. regni Cordubensis ferè finis fuit. Hebraicæ literæ illic florere incipiebant. R. Ioseph ben Ifaac R. Mosi primi Scholæ Cordubensis præfectus vniuersum Talmud in linguam Arabicam vertit ad Alhachim regem Saracenorum. R. Abraham in cabbala. R. Hai Gaon in Babylonia Geonim .i. Talmudicorum Iurisconsultorum excellentissimus & potitremus, de domo David, & regio Iechonæ sanguine. Neque tamen fuit princeps exulum, quod neque ipse, neque parentes eius magistratum illum voluissent pecunia à Regibus Mahometanis, in quorum regione exulabant, emere. Annis 40. Scholam Iudaicam administravit. Ibid. R. Seriram patrem R. Hai Gaon, bonis eius publicatis, rex Mahometanus patibulo affixit. Ibid. Eo tempore celebris erat R. Samuel sacerdos filius Hophni, & multos libros scribebat. Ibid. Tum magia publicè à Saracenis docebatur. Maxime Hispali.

Anni Christi. **VNDECIMVM SÆCVLVM.** 147. 1002 a Ioannes cognom. Siccus (ait Blond) 18. alijs 17. Romanus. 1002 mens. 4. di. 20. 1002 Vacat d. 19. Patriarcha. Constantinopoli Eulogio siue Sergio. Principibus. Eisdem Imp. & regnant. Bolefslao Polonorum rege primo.

Anni Christi. 148. 1002 b Ioannes 19. alijs 18. mens. 4. 1007 Vacat d. 19. Patriarcha. Constantinopoli Eulogio siue Sergio. Principibus. Basilio Imp. Orient. Otthone 3. & post eum S. Hærico 2. cognom. Claudio. (non Claudio vt perperam quidam scribunt) an. 22. Occident. Imperat. S. Roberto. Franc. Rege. Alphonso 5. deinde Vere-mundo 3. Hisp. an. 10. Ethelredo Angliæ. Bolefslao Polonia reg. primo. 149 1007 c Sergius 4. Romanns an. 2. mens. 15. 1009 Vacat d. 8. Patriarcha. Constantinopoli Eulogio siue Sergio. Principibus. Eisdem Imp. & regnant. CONCIL. Francfordianum presente Imp. Concil. Bambergense.

Anni mundi. Hispali. Sub an. 1000. Babylone insignis Saracenorù Academia, in qua disciplina, præsertim Medicæ & Astrologiæ Chaldeorum, Arabum, Persarum, Aegyptiorum, Iudæorum docebantur. Chronic. Cassinense lib. 3. cap. 34. b Ad otium conuersus, nihil memoria dignum gessit. Henricus 2. primus Imperator creatus à septem Electoribus. Deinceps non per successionem sanguinis, sed vi electionis constituti sunt imperatores Germanici. Basilius Orientis Imper. totam Bulgariam subegit. Zon. 10. 3. Aegypti Sultanus rupto fœdere, quòd cum Basilio habebat, Hierosolymitanum templum ac monasterium propinquum spoliat. Zon. Borno seu Bernardus Augiensis. Contra. Danorum rex solenni stipatus comitatu Romam venit, pontificem rogat, vt Ecclesiam sui regni, quæ satis multæ essent, è iurisdictione Hamburgensis Archiepisc. eximat. Respondet pontifex se breui missurum Cardinalem, qui earum regionum conditionem exploraturus, eaque facturus esset, quæ rei ecclesiasticæ congruerent. Cranzli. 5. Da. c. 2. Hoc postea perfecit Greg. 7. Nam cunctos Dania, Nouergia & Suecia episcopos ab obedientia ipsius exemit & Bremensi subiecit. S. Vuibertus à Zutteberi Idoli cultu reuocauit Sorabos, Vandalicè per interpretem Euangelium docens, ac Lucum Idolo destinatum ita excidit, vt nullum appareret vestigium extructo S. Romani facello. Obijt an. 1012. Chro. Mersburgense lib. 2. cap. 6. c Sergius vir sanctissimæ vitæ & ante pontificatum & in pontificatu. in pauperes liberalis, in amicos iucundus, in delinquentes clemens, in Deum totam mentem conuertens, iuste & integrè omnia gubernabat. Plat. Ipsi hortatu principes Saracenos Sicilia expulerunt. Pla. Eo mirabilior, quòd istius temporis Pontifices, vt intrusi ab Imperatoribus potius, quàm electi, monstra essent. Hi sunt fructus oppressæ à Tyrannis Ecclesie, & electio-num ereptarù. Sed & turbata hic fuit legitima successio, vt olim in Synagoga sub Antiochis paulo ante Machabeos: Hanc Labem Centuriatores agnoscant à Germanis Imp. exortam, quos laudant tantopere. Nam illi iura Ecclesie sibi rapuerant & Iure Herodis Ecclesie prouidebant. In Lotharingia iuxta montem Castrilocom fons aquæ in sanguinem vertitur. Sigeb. 1008. Burchardus primò Lobienfis monachus, deinde Episcopus Vuormatiensis, veteres Ecclesie canones in vnum volumen congestit. adiutus ab Olberto Leodiensi siue Géblacensi Abbate, suo olim magistro. Sigeb. Eos postea Gracianus dum redegit in epitomen non parum corrupit. Quàmquam alij malint eum sua ex decreto Iuonis Carnotensis Episcopi delibasse. An. 1007. Sorabi & Vandalij ad Elystram Misnia fluium habitantes Vuiliberti Mersburgensis prædicatione conuertuntur. Chron. Mersb. lib. 2. cap. 6. 1008. Brunus Magdeb. à Prutenis manibus pedibusque & tandem capite truncatus martyr Christi efficitur. Sigeb. Maria. Scotus. Oddar cum 60. socijs martyrium etiam à Slauis patitur. Helmold. Idem Vuolfridus à Succis, quod Torstam Idolum in cõ-

cione concidisset. *Crantz. lib. 4. cap. 8. Metrop.*

Razis Medicus Arabs. siue Pēnus. qui ab alijs Bachilo, ab Auicenna etiam Menæthus Almanfori Saracenorum regi sua dicat scripta.

Almanfor regnabat in Hispania & Mauritania, cum R. Henoch magna celebritate profiteretur Talmud Cordubæ & academiā Hebraicā à patre ceptam excoleret anno Dom. 995. *R. Abraham Leuit. in Cabbala.*

Ioannes Serapion, Isaac Benimirā Medici Razis æquales. *Schedelius.*

Campanus Longobardus Astronomus, qui errorē Ptolemaei in supputatione motus Lunæ & aliarum stellarum, ortum ex ignoratione motus octauæ sphaeræ, qui non nisi longi temporis obseruatione deprehenditur, animaduertit. *Idem & Bergomensis.*

His ferè suppare Almæon, Azophi, Azarchales Arabes astronomis studijs insignes. *Schedelius.*

Granatæ regnabat Badim de semine Philistim. Plurimi faciēbat R. Samuelem Leuitam, quem aiunt fuisse locupletissimum, condixissetq; multos librarios ad scribendum Misna & Talmud, quos Scholasticis pauperioribus largiretur tam in Hispania, quā in toto Occidente. *Ibid. R. Abraham. Palestinus vocat Saracenos, qui tunc occupabant regnum Granatæ.*

d Ritius lib. 1. de Reg. Sicil. putat hunc nominatum fuisse Stephanum.

Henricus Imp. coronam sumpsit Imperij ab hoc Pontifice, qui eum salutauit Augustum. *Sigeb. Palmer.* per ipsum tota Germania, Gallia, Italia erant pacatissimæ, vt aureum hoc imperatē vigere videretur sæculum. *Herm. Gygas.* Claudus est appellatus, quod in bello cōtra Adrianum Marchionē, quem Nobiles & Episcopi Itali Imperatorē Mediolani declarant, captus & deceptis custodibus elapsus, de muro se præcipitans, luxato fractove crure deinceps claudicaucit. Arduinum interea duobus prælijs vicit & trucidauit:

Græci & Saraceni in Italia tumultuabantur.

Cum vxore Chunegunde perpetuam seruauit castitatem *Crantz. lib. 3. cap. 32. Sax.*

An. 1005. Arduinum Imperatorem salutatum ab Italis acie interemit, vniuersasq; Padum vrbes subigit, Italiam componit. *Palmer.*

Bernardum Saxoniarū ducem rebellantem subigit, Slauos & Polonos, qui ei auxilio venerāt, tributarios facit. *Helmsdus cap. 16. & 17. Slav.*

An 1009. Balduinum 4. Flandrensiū comitem & cæteros rebelles domat. *Sigeb.*

An. 1013. Cunctos Saracenos Italia, Calabria, Campania, Picentino agro, expellit, & Apuliam diu ab ijs possessam recuperat Ismaele duce dato, indeque Romam veniens Augustus consecratur. *Cuspinianus. Sigeb.*

Hunc Platina Henricum 1. nominat, sed quia Germani in dissentione tempore Longobardorum orta alium Henricum elegerunt, quem primum vocant, & Platina inter Henricum 4. nullum quintum agnoscit, sed tantum 6. & 7. Germanorum numerum amplecti est satius. *Onuphr.*

Pannonnes Christianam religionem communiter & publicè recepisse quidam scribunt. *Palmer.* an. 1010. Transylvani quoque victo & capto Giula fidem partim metu, partim sponte amplexi sunt, & ipse Giula cum vxore & liberis baptizatus, à Stephano Hungariæ rege dimittitur. Similiter & Bessi

Anni Christi.

Anni mundi.

1009 d. Benedictus 7. di. 8. 5097
Tusculanus an. 11.
1020 mens. 1. di. 13. 5108

150

Patriarcha.
Constantinopoli Eulogio
Sergio, deinde Eustratio an.
16.

Principibus.
Eisdem Imp. & regnant.

Veremundo 3. Hisp. deinde
Ferdinando cognom. Ma-
gno an. 40.
Ethelredo Anglia, & per
ordinem Edmundo an. 1. Ca-
nuto an. 20.
Boleslao Polonia.

Anni Christi.

Anni mundi.

1016

CONCIL. Aquisgranense
presente Imperatore Henrico in
quo dicuntur decreta fuisse ieiunia
in Vigilijs S. Ioan. Baptista & S.
Laurentij, vide Krantz. lib. 4. ca. 37.
& Sigeb. in Chron.

1017

Noniomagense, in Cosmiodromio.

Salægumstadiense.

Schisma 14.

Altero pontifice cuius nomē
ignoratur, & qui in schismate ele-
ctus erat, vrbe exacto, Benedictus
7. sedem recuperat. Plati.

5108

& Bessi & Bulgari ab eo superati. *Bonfinius dec. 2. lib. 9.* Sicque Ecclesia Hungarica ad annos fere 40. pacatissima. *Ibid. lib. 11.*

Comitatus Bellouacensis in Francia datur ab Odone Comite Campaniæ, Rogerio Bellouacensi Episcopo, in permutationem Castri, quod dicitur Sanctum Cæsaris, siue Sincerium apud Biturigas, quod iure patrimonij erat ipsius Episcopi. *Sigeb. & Guil. Nang.* Ipse vnā cum Aliaco & Moguntiaci eum Comitatum Ecclesiæ cathedrali S. Petri siue Episcopatui in perpetuum donauit. *Sigeb.*

Rex Noricum reuersus è Francia in Regnum suum, à gente sua perimitur, quod abiurata idololatria baptizatus esset. *Guil. Nang.*

Dum Samuel Bulgarorum rex contra Basilium bellum gerit, commoda ex Bulgarico bello occasione oblata & rupto cum Imp. federe, Saraceni & Turci an. 1012. Hierosolymam expugnant Calipha Aegyptio principe, & Ecclesiam S. Sepulchri demoliuntur. *Zo. 10. 3. Palmer. Naucler.*

Samuelem Basilium vincit & captiuus 15000. oculos eruit, singulis Centurijs vnū relinquens monoculum, qui cæcos ad suum principem denuo clapsum reduceret. Quo territus intra paucos dies expirauit. Hinc Basilium regia sobole & proceribus Davidi Archiepiscopi in fidem gratiamque receptis, totius Bulgaricæ dominium obtinet. *Zo. 10. 3.*

Crabatæ & Siomij se eidem subiiciunt. *Ibid.*

Apud Saxoniam in Colbecke villa Halberstadenſi Othbertus quidam cum decem & octo sodalibus, viris 15. & feminis tribus, choreas ducens nocte Natalitiorum iu cœmeterio S. Magni, cum non desisterent admoniti à Sacerdote, eius dira imprecatione, sine quiete per annum integrum in eodem statu manserunt inuicem manibus hærentes, & non multo post interierunt. *Vincenti. in Speculo, & Crantz. lib. 4. cap. 33.*

An. 1013. Sueuo Danorum rex magna crudelitate totius Angliæ regnum subegit, in illis motibus Elphegus Cantuariens. martyrio afficitur. *Polyd. li. 7. Ang.* Ad Canutum filium solum an. 1017. regnum Angliæ peruenit, quod coniugio Enninæ Ethelredi vltimi regis filia prudenter, iusteque firmavit. *Ibid.* Nouergiam deditone accipit. *Ibid.* Romam limina SS. Apostolorum salutaturus inuisit.

An. 1018. Ranimirus Sanctij Maioris filius Aragonum rex primus. *Vasens.*

Suidas hoc anno ad hoc viuebat. *Ipse in voce Adam.*

An. 1016. Etsi terra sancta & Hierosolyma esset sub Saracenorum potestate, tamen in Sina monte monachi Christiani fuerunt, inter quos Simon Syraculanus. *Sigeb.*

Anno eodem Rex Poloniæ Russos deuicit & Christianos fecit. *Chron. Saxonia.*

Venedi intima Germaniæ incolentes Saxoniam vastarunt. Sed ab Henr. Imp. victi Christo nomen dederunt. *Naucl.*

Maximas dat turbas passim in Orientali Imperio Bardas Slerus, Mesopotamiæ præfectus, seque imperatorē salutandum curat, adiunctis Arabibus belli socijs. Post aliquot tamen victorias, quibus Imperatorum fratrum res ad extremū perduxerat, cæsus ad Cosroë Babylonium fugit, à quo in carcerem missus poenam perduellionis luit. *Zo. 10. 3.*

Perfiæ Saracenorum iugum excutere duce Inargo nituntur, cum quibus Cosroes Babyl. cōgressus sæpius vincitur, donec soluto Bardas & tribus millibus Romanorum captiuorum vititur ad Persas partim cōcidendos, partim proffigados. *Ibid.* Elapsus Bardas, Imperatori tandem reconciliatur, & Iberiā

Ff adiens

adiēs Georgium illius principem, vt suis finibus contentus sit, compescuit, filio eius accepto obfide. *Ibid.*

Imp. pacata Iberia principem Tripolitanum, Damascenum, Tyrium, Berytium sibi seruire cogit. *Ibid.*

Pazinacæ gens Scythica Imperante Constantino Bulgariam populabundi inuaserunt, qui licet vltra Istrum reijceretur, sapius tamen reuertentes, fines Romani Imperij infestare deinceps non destiterunt. *Ibid.*

e Conrado imperij diadema tribuit, qui & vicissim eum à Romanorum violentijs & clandestinis motibus defendit. *Volater.*

Vita eius pluribus prædicatur. *Plati.*

Guido Aretinus monachus S. Benedicti in Italia primus excogitauit nouam rationem cantus, quam solmifationem vocant, per sex syllabas seu notulas digitis leuæ manus per integrum diapason distinguendas, Vt, re, mi, fa, sol, la, Scale Muficæ auctor. *Sigeb. in Chron. Pal.*

Robertus Franc. Rex alsquas Sequentias & Responsorias (vt vocant) quibus etiam nunc vtitur Romana ecclesia, composuit, Profam, scilicet, S. Spiritus adit nobis gratia &c. Responsorias de natiuitate Domini, Iuda & Hierusalem &c. de S. Petro, Cornelius Centurio &c. de Martyribus, Concede nobis Dom. &c. & O Constantia Martyrum &c. *Guilielmus Nangiac. Trith.*

Ad fluuium Carum an. 1023. habet cõsiliu cum Henr. 2. Imp. de stabilienda Rep. Christiana & regno, imperioq; firmandis concordia, legibus, optimisque institutis. *Sigeb. Auen. lib. 5.*

An. 1010. vel iuxta alios 1025. in Hispania regnorum & Titulorum permutatio facta est. Ferdinandus enim Sanctij maioris filius, occiso vxoris fratre Veremundo, regnum Legionum ac materno iure Castellam occupauit, seq; Castellæ & Legionum regem appellauit. *Ritius lib. 3. Hisp.*

An. 1016. Ramyris Ferdinandi frater nothus testamento patris Aragoniam adeptus, primus Aragonum rex designatus est. *Ibid.*

Conradus non paucos hostes in exordio regni sui habuit. Pacatis autem patriæ rebus comitantibus Rudulpho Burgundia & Canuto Angliæ, Dania & complurium aliarum gentium regibus in Italiam ad compescendos illic motus & pro corona à Io. Pontif. obtinenda abijt, filium suum Henricum 3. Romanum regem declarans. *Auent. Lambert. Vandalos maris Baltici accolat ab imperio & fide Christi descendentis crebris bellis domuit. Crant.*

Theodoricus Hirsfeldensis, Arbo. Bruno Herbipolensis, qui in sacra biblia & in symbolum Athanasij commentatur. *Trith.*

Heribertus hymnos & cantus complures in ecclesia Eiectensi cantari postea solitos componit. *Bruscus.*

Misteno Vuagjroru princeps Holsatos & finitimos populos crudeli bello vexat, adeo vt nullum fere Christiani nominis vestigium trans Albim flu. manserit. Ipse tãdem fidem amplectitur & regno suo eiectus Bardeuici diem claudit extremum circa an. 1025. *Helmold. cap. 16.*

An. 1025. à Polonis Boemi antea stipediarij, studio Prædistlai deficiunt, eis etiam Morauiam eripientes. Pomerani autem opera Belæ Vngari, tum quidem in Polonia exultantis in Polonorum potestatem redacti sunt. *Crom. lib. 4.*

An. 1028. Græci ad pristinum errorem relapsi sunt. Spiritum S. procedere à solo Patre insonantes & Romanam ecclesiam

Anni Christi.

1020

1031

1023

1030

151.
e Ioannes 20. alijs 19.
Tusculanus. an. II.

mens. 1. di. 9.

Vacat d. 8.
Patriarcha.
Constantinopoli Eustratio.
Principibus.

Basilio Porphyrogenito, & postea Constantino 8. eius fratre an. 3. Orient. Imp.

S. Henrico 2. & post eum, Conrado 2. cognom. Saliquo an. 15. Occid. Imp.

S. Roberto & postea eius filio Henrico 1. an. 30. Fr. Re.

Hispania Ferdinando.

Angliæ & Dania Canuto.

Poloniae Boleslao, deinde Miecislao an. 9.

CONCIL. Saligustadense. Bucchardus, qui & interfuit & Trithem. In eo componitur dissentio singularium consuetudinum in diuinis officijs, ieiunijs, festis &c. 20. canonicibus.

CONCIL. Triburienfe inssu Conradi Imp. In eo agitur de statu Ecclesie, & præcipue de ieiunijs. Sigeb. Plati. Irenic. lib. 3. cap. 48.

5108

5119

5118

Anni Christi.

1030

1044

1030

5118

152.
f Benedictus 8. dict. 9.
Tusculanus. an. 13.

mens. 4. di. 9.

Patriarcha.
Constantinopoli Eustratio,
deinde Alexio an. 16.
Principibus.

Romano Argyropolo an. 6.
Michaele 5. Paphlagone an. 7. mens. 8. Michaele 6. Calaphate mens. 4. per ordinem successionis, Orient. Imp.

Conrado 2. & post eum Henrico 3. Nigro an. 17. Occid. Imp.

Henrico 1. Franc. Reg.
Hispaniæ Ferdinando Magno.

Angliæ & Dania Canuto & per ordinem Haraldto an. 4. Canuto 2. an. 2. Sancto Eduardo 3. an. 24.

Poloniae Miecislao, deinde Cazimiro Monacho an. 24.

Anni mundi.

5108

5132

clesiam excommunicantes *Herman. Gidas.*
Dithmarus Mersburgensis episc. septem libris Chronicorum, res sub Otthone primo & successoribus gestas vsque ad annum 1021. congescit.

Ferdinandi Magni tempore Castella, Nauarra, & Legio per connubium Sanctiæ, quæ Veremundi vnica erat soror & hæres, coniunguntur. Denique Aragonia morte Ramiri fratris. Ideoque Magnus & Hispaniæ monarcha nominatus fuit an. 40. *Vasens.*

Eius pater Sanctius maior Nauarræ rex post mortē Sanctij Comitris Castellæ factus Comes, nõ se comitem sed regem Castellæ scripsit. Hinc deinceps Castella regio titulo decorata est. *Idem.*

Sub ad. 1020. R. Ezechias successit scholæ R. Hai Haggaton in Babylonia, sed calumpnia suorum biennio post à Rege Saraceno necatus est, cum tota sua familia, duobus exceptis filijs, qui fugerunt in Hispaniam ad R. Ioseph Leuitam Hânaghid, quousque mora persecutione in regno Granatæ ipse R. Ioseph interiijt. *R. Abraham in Cabbala.*

In hoc R. Ezechia defierunt Gheonim .i. Iuriconsulti Talmudici, imo & Scholæ Babylonicæ, quæ antea adeo erant celebres, vt ad eas ex Occidente ipso, Hispanijs, Africa, Aegypto, Palestina Iudæi filios studij causa mitterent. *Ibid.*

f Hunc propter ignauiam eiecerunt Romani, in eius locum Ioannem Sabinum, qui Syluester 3. est appellatus, sufficientes.

Cazimirus Cluniacensis monachus atque Diaconus, Regni Poloniæ hæres, dispensatione Benedicti, de eorogati à Polonis, absolutus à religione, coronatur Rex, ann. 1041. *Matthias M. echouiensis lib. 2. Chron. Polon. cap. 13.*

Ad id adacti sunt Poloni quod anno 1038. Raxa Regina pueri Cazimiri mater, abusa sua potestate intestinis dissidijs omnia miscuisset, ob quæ clam cum filio fugam arripere coacta fuit, & accessissent externorum irruptiones. Russi enim Septentrionem Poloniæ oram Boemi duce Prædistlao Meridionalem & Occidentalem vastabant. *Crom. li. 4. Polo.*

Huius dispensationis gratia iniunctum equitibus Polonis, vt in festis solennibus inter sacra fasciam lineam candidam instar stolæ, qua sacerdotes & diaconi vtuntur, de collo suspensam gerant. *Ibid.*

Plebeijs autem, vt de singulis capitibus quotannis obolum vnum in Lucernam perpetuo in æde D. Petri arsuram pendant, qui etiamnum S. Petri numus dicitur. Omnibus deniq; Polonis, vt rotunda in morem Monachorum tonsura capillorum vtantur, nec infra auriculas, ritu barbarico, quisquam omnino comam promittat. *Idem.*

Amer Calepitæ filius Agarenorum princeps pacem ætæ grandi redemptam dat Romano Argyropolo. Eamque vidua & filius Ameri cum Michaele Paphlagone in an. 30. renouarunt. *Zon. 10. 3.*

Africanæ Agarenorum naues circiter mille mare mediterraneum infestant. Siciliam occupant, donec Georgius Mamaces eam Michaeli Monomacho iterum subijcit. *Ibid.*

An. 1038. Canuto rege ex Anglia in Normaniam trajiciente, vt in Richardum, qui cum sorore eius Hestrica repudiū fecerat, armis animaduerteret, Normanus cum suis fugit in Siciliam. Apuleiæ autem vrbes & castella Italorum discordia & timiditate inductus, partim vi partim dolo cepit. *Saxo Gram. lib. 10. de. reb. Danicis. Sigebert.*

Canutus Malcomum Scotorum regem rebellem subegit.

Vincen. lib. 35. cap. 15.

Henricum 3. Imp. coronavit. de cuius ætate illud Vuitichindi historici. Non bella pace disturbabāt, non classica quietem rumpebant, non rapina grassabatur, non fides mentiebatur, adhuc iustitia sui vigoris. adhuc potestas sui iuris erat.

An. 1051. Berengarius Turonensis, Archidiaconus Andegauensis hæreticus docet panem & vinum in Eucharistia post consecrationem esse tantum figuram & sacramentum & non verum Corpus & sanguinem Christi. Sigeb. Volater. Bernard. de Lutemb. & ca. Ego Berengarius disti. 2. de consec. Malè etiam sentiebat, (teste Oecolampadio) de Matrimonio, & Baptismo paruulorum. Multi dicunt eum Magia (erat enim præstigiator. Polyd. lib. 9. Ang. hist.) vna nocte fuisse Romæ, & eadem legisse Turoni vnam lectionem. Guiliel. Nangiac

Animam agens penitentia ductus ista verba immurmurabat. Nos sane credimus post benedictionem Ecclesiasticā illa mysteria esse verum corpus & sanguinem Saluatoris, adducti veteris Ecclesiæ autoritate &c. Spenceus Apolo. lib. 8. cap. 5. Gagni. in vita Henrici. 1. Guilielmus Bibliothecarius Malmerberienf. lib. 3. de gestis Anglor. Caluinitæ, quem errantem amplectuntur, respicientem sequuntur.

A Rege Burgundiorum Rodulpho, quod subditi sæpe in eum inoleserent, Burgundiæ Regnum diuiditur in Comitatum & Ducatum: ille donatione cessit Conrado Imperatori: hic Henrico 1. Franc. regi. Gaguinus lib. 5. cap. ultimo. Plati. Emyl. lib. 3. Sigeb. in Chron.

Richardus Viridunensis Abbas, Adalboldus, Alphanus Salernitanus doctissimi. S. Hugo monachus Cluniacensis. Volat. lib. 21. & Trith. Chron. Cassinense.

Multi volunt nomen CARDINALIUM hoc tempore exortum fuisse. Volater. lib. 21. R. Barns. Sed quanto fit antiquius vide Vuolfangum Lazium lib. 2. cap. 2. commentariorum Rcip. Roma. cæpit ergo potius esse in pretio, non in vsu.

Henricus Franc. rex templum D. Martini, quod Camporum appellant, Parisijs an. 1034. struxit, propter victoriam de Eudone Campaniæ comite & Balduino Flandrensi reportatam. Gagus. lib. 5.

Conradus Imp. Misconem parte Poloniæ & ducatu donat. Auent. lib. 5.

Cappadociam, Armeniam, Paphlagoniam, totum que fere Orientem fames & locustæ adeo affligerunt, vt multa suis sedibus relictis hominum agmina alio commigrare coacta fuerint. Verum Romanus Argyropilus auro ad patrios lares redire eos compulit. Zon. tom. 3.

Contra Imp. Constantinopolitanum Arabes in Mesopotamiam incurrunt, Pazinacæ in Bulgariam, Agarenii in oram Illyrici maritimam. Zon. tom. 3.

Romanus Argyro. infidijis Michaelis Paphlagonis, cū quo vxor Zoe Constantini 8. filia consuetudinem stupri habebat, sublatus est.

Zoe tandem incidit in hydropisim & Michaelè Calaphatem ex sorore nepotem hæredem imperij instituit, seque in monasterium abdidit. Sed inde excitata seditione reuocata est ad Imperium & sibi adiugens Theodoram sororem, Michaellem è fuga retraxit & luminibus priuauit.

Huius temporis schisma diligenter describunt Herma. Contractus in Chronico. Leo Hostienfis hist. Cassinensis li. 11. Ottho Frising. lib. 6. cap. 32. & 33.

Mulier-

Anni Christi.

Anni mundi.

1044

CONCIL. Constantiense præsentate Henrico Ab. V. sparg.

5132

1044

153. g Syluester 3. Romanus contra Benedictum.

5132

1044

menf. 1. di. 19. Principibus. Eisdem Imp. & regnant.

5132

Anni Christi.

Anni mundi.

Muliere due cauponatrices, in via, qua ibatur Romam, hospites in equum, suum, vel asinum mutare solebant. Vincen. lib. 25. cap. 28. Erphordiensis in vita Henrici 3.

Henricus 3. imperante corpus Gigantis incorruptum in sepulchro Romæ inuentum est, quod erectum Vrbs mænia superauit, cum hoc epitaphio, filius Euandri Pallas, quem læcca Turni militis occidit, iacet hic. Nauler. Crat. Marti. in Chron.

An. 1041. Boemia bello iterum facta est tributaria Imperatori. Contract. Lambert.

Eodem tempore 28. anno, postquam Sueno Danus totius Angliæ imperio potitus esset, Angli alienigenas expellit, legem sancientes, ne quis Danorum, vnquam Angliæ rex creetur. Polyd. lib. 8.

Edouardo Etheredi filio, qui in Nortmania regnantibus Danis latuerat, regnum tradunt in annos 24. Ibid.

Hungari à Christiana religione deficientes in paganismū, episcopis & sacerdotibus interfectis, pœna capitis Christianismum retinere coguntur ab Andrea Rege quarto Vngariæ, & Vela eius fratre. Nauler. & Bonfin. lib. 2. dec. 2.

S. Eduardus tertius, rex Angliæ, fuit clarus miraculis: solo tactu morbum strumæ sue scrophulæ sanabat: quod Diuinū munus ad posteriores aliquot Angliæ reges manauit, sed prius recitatis quibusdam hymnis, nec sine sacris cæremonijs. Polyd. Virgil. lib. 8. hist. e. Ang.

Cum ipsi ab exactoribus ingens auri vis, quod viritim in vniuerso collegerant regno, offerretur, dæmonem vidit circa illud colludere. Eo spectaculo territus subditis restitui iubet. Eod. lib.

Cægenes & Tyrachus Pazinacarū duces ad Monomachū deficientes baptizantur & suis Scythijs idem persuadent. Zo. 10. 3. Scythæ Triballos, Seruios, Dyrrachium & finitimas gentes infestant. Ibid.

Cum claruisset virtus Nortmannorum in bello Berégarij contra Hunnos, Georgius Mumaces sub Constantino Monomacho eos cum Longobardis vocauit, in belli societatem contra Saracenos iam annis 230. Siciliam obtinentes: Quibus, post eis Siciliam ereptam, cum contra pacta inique prædam dispertiretur, illi Guilielmo Farabato duce, Apuliam Græcis eriperunt.

Paulo post Mumace in Epeiro, in acie obruncato Saraceni Siciliam recuperant vsque ad annum 1060.

Turci, quos supra in Asiam ab Agarenis in ipsorum perniciem accersitos docuimus, Babylonijs in suam potestatem redactis totum ferè Orientem subiugunt. Zo. 10. 3. Nam circa an. 1051. Sadone, primo eorum principe, cui successit Dogrissa, Asiaz regnum occupant. Hæito Arm.

Mahomet Sultanus Persidis, Sogdiane & Mediaz Turcos contra Calipham armat, seque è iure Caliphæ eripit. Turci postea, cum ipsis pacta stipendia minimè soluerentur, latrocinijs & bellis continenter incumbentes, in Armenijs, Cappadocia, Galatia, Bithynia peculiare regnum incipiunt an. 1051. donec Tartari ab Armenis euocati an. 192. post. principatu deturbantur.

Vulfstandus Vigornienfis, & Vincentius Leodiensis Episcopi insignes. Sabel. Ennead. 9. lib. 2.

In Concilio Sutrinum propter schismata & similitates, que ex Pontificum electionibus exoriebatur, ablata est Romanis electio Pontificis Roma. & concessa est Imperatori. Krant. lib. 4. hist. Saxo. cap. 41. Hinc Henricus Imper. iuramento

Ff 3

1044

h Gregorius 6. Rom. an. 2. mens. 7.

5132

1046

Patriarcha. Constantinopoli Alexio. Principibus.

5134

Theodora cum Zoe sorore Imp. in Oriente, postea Constantino 9. Monomacho sine

Gladiatore an. 13. Ori. Imp. Henrico 3. cognom. Nigro, Occid. Imp.

Henrico 1. Franc. Reg. Hispania Ferdinando Magno.

Anglia S. Eduardo. Polonia Cazimiro.

1046

CONCIL. Papiense Her. Contract.

5134

1046

CONCIL. Sutrinum non longe ab vrbe Roma, præsentate Imperatore Henrico 3. ad tollendum schisma celebratum. Itaque Benedicto qui residebat in Palatio Lateranensi, Syluestro, qui sedem Pontificiam ad S. Petrum collocauerat, & Gregorio qui suam sedem habebat ad D. Mariam, Pontificatu expoliatis, electus est Sindegerus, sine Suigernus Brambergensis Episcopus, qui postea dictus est Clemens 2. Blond. lib. 3. dec. 2. Herma. Contractus.

5134

miento adegit Romanos, vt ab eleſtione Põtiſicis Romani abſtinerent. *Naucler. Sieb.* Alij ſcribunt Clementem 2. eam ipſis prohibuiſſe. *Blond. lib. 3. dec. 2.*

Zoe Imperatrice tertio nubente nuptiale ſacrum peragere detrectat Alexius patriarcha. Poſtridie tamen coronationis ritum ſolemniter peregit. *Zon.*

Gregorius Theſſalonicensis.

i Die natalis Domini quo ipſe in Pontificem conſecratus eſt; Henricum 3. Imper. & eius cõiugem Agnetam coronauit. *Herm. Contractus & Naucler. in Chron.*

Pontifex creatur in Synodo imperante & cogente Henrico, verum eo abeunte veneno tollitur.

1046 i **Clemens 2. Saxo, m. 9.** 5134

1048 **Vacat m. 9.** 5136

Patriarcha.

Constantinopoli Alexio.

Principibus.

Eiſdem Imp. & regnant.

Imp. Romanos iurare cogit, nullum ſe deinceps Pontificem vel electuros vel conſecratos, niſi quem Imperator dediffet. *Onuph.* Principium ſequentium motuum, qui iuſto Dei iudicio, Imperium & Imperatores labefactarunt.

Sub Henr. 3. Robertus Guiscardus Græcos prælio ſuperatos, Calabrię finibus præter Sacerdotes eiecit. Necnon Saracenos ex improuiſo adortus, ab obſidione Capuę repulit. *Sabel.*

S. Algerus non ex Corbiens (ſicut putat Trithemius) ſed ex Leodiens canonico monachus Cluniacensis, Adelmanus Brixienſis Episcopus qui Berengarij fuerat diſcipulus ſub Fulberto Carnotenſi episcopo. S. Lanfrancus Abbas Cadomeſis poſtea Cantuarienſis Archiepiſcopus, Guido Abbas de S. cruce S. Leofredi, doctiſſimis ſuis ſcriptis, quorum nonnulla extant, ſe opponunt Berengario. *Trithem.* Hos Caluinus pro ſua modèſtia vocat imperitos, Barbaros, & Sophiſtas, quia non fuerunt vt ipſe ſacramentarij.

* Per vim pontificatum occupat, nullo cleri populiq; cõſenſu. Adeo inoleuerat hic mos, vt cuiq; ambitioſo & principi gratioſo liceret Petri ſedem inuadere.

An. 1048. Conſtãtino Monomacho ſumptus ſuggerente Chriſtiani Hieroſolymis templum & cultum Dei reparant. Daber enim Caliphæ Aegyptij filius cum Argyropilo Imp. icto cõedere id conceſſit Nicephoro Patriarchatum ibi adminiſtrante. *Tyrus de bello ſacro cap. 5. & 6.*

Fuerat enim paulo ante ſolo equatum à Sultano Caliphæ auunculo Orefſtis, qui illic pontificatum adminiſtrabat. *Ibid. cap. 4.*

Franco Leodiensium ſcholasticus ſcribit de quadratura circuli. *Siegb.* Theodorius Moguntinus. *Chron. Hirſaug.*

k Hic natus clariffimis parentibus ab Henrico Imperatore renunciatus Rom. Pontifex, conſilio Hugonis Cluniacensis Abbatis & Hildebrandi monachi, depoſito Pontificali ornatu, vt priuatus Romam ingreditur: quod Imperator Pontifices creãdi nullum ius haberet, illo ad clerum populumq; Romanum pertinente. Propterea eo libentius eligitur PP. à clero Rom. & in ſuo Pontificatu ita piè degit vt ad eius ſepulchrum edita ſint miracula. *Siegb. Plat.* Ita Eccleſiæ ius de eligendo Pontifice, exploſo Imperatore reſtituit. De multis Sanctis cantus compoſuit, & multa alia ſcripſit, præſertim librum contra varios Græcorum errores, quibus imbuebantur à Michaele Patriarcha Constantinopolitano, & Leone Acridano Bulgarorum Episcopo. *Siegb.*

Claruit autem multis miraculis, *Hif.* Domus eius pauperibus & peregrinis ſemper patuit. Totus Eleelymonarius, vſque ad miraculum apparentis Chriſti in ſpecie leproſi: Dãnat hæreſim Berengarij. Primus, qui ſedem Apoſtolicam ab Imperatorum inueſtitura reſtituit, cum per annos 130. id ſibi

1048 * **Damasus 2. Bauarus** 5136

1048 di. 23. 5136

Vacat m. 6.

Patriarcha.

Constantinopoli Alexio.

Principibus.

Eiſdem Imp. & regnant.

156.

157.

1048 k **Leo 9. Alfarius in Germania an.** 5136

1054 **menſ. 2. di. 6.** 5142

Vacat menſ. 11. di. 26.

Patriarcha.

Constantinopoli Alexio, deinde Michaele Cerulario an. 8.

Principibus.

Conſtãtino 9. Monomacho, ſiue Gladiatore Orien. Imp.

Henrico 3. cog. Nigro Occi. Imp.

Henrico 1. Franc. Reg.

Hiſpaniæ Ferdinando Magno.

Angliæ S. Eduardo.

Poloniæ Cazimiro.

1049 **CONCIL. Romanum, Episcoporum Italia præſide Rom. Pont. de ſtatu Eccleſiarum. Her. Contra. in Chron.** 5137

1049 **Papienſe præſide Rom. Pontif. de componendo ſtatu Eccleſiarum. Her. Contra. in Chron.** 5137

1049 **Remenſe, præſide Rom. Pontific. cum Galliarum Episcopis, de ſtatu Eccleſiarum. Herman. Contra. Siegb.** 5137

1050 **Moguntinum Episcoporum 40. vel 42. (nam valde errant qui numerant 130) præſide Rom. Pontif. & aſſidente Imperatore Henrico, ac alijs Principibus, propter componendum ſtatum Eccleſiarum & refor-** 5138

fibi iuris iſti magna temporum infelicitate rapuiſſent. Cætera enim perfectã ſunt à ſequentibus Pontificibus, præſertim Greg. 7.

Contra Normanos auxiliũ ab Imp. poſtulauit, qui à prioris Henrici temporibus in Calabriam, Samniam & Campaniam confluxerant, ab Italis ob belli peritiam vocati. Nã non vt hospites viribus & numero aucti iam ſe gerebant, ſed vt indigene, prætereaq; omnia diuina & humana, prout viribus plus poterat, confundebat, an. 1053. *Herm. Contractus.*

In Natali D. Lucæ concionatus eſt Bambergæ. *Hiſtor. Bambergensis.*

Nonnulli exterarum nationum principes miſſis ad Pontificem literis, per legatos, ſubiectionem ipſi promittunt. *Contractus.*

Per epistolam Conſtantinum Imperatorem ſibi concilians, miſit tres legatos Conſtantinopolim ad conuincendos 14. Græcorum errores, qui vt Simoniaci donum Dei vendebant: vt Valeſij, hospites ſuos caſtratos etiam ad Episcopatum promouebant: vt Arriani, rebaptizabat Latinos baptizatos in nomine S. Trinitatis: vt Donatiſtæ in ſola Africa, ſit illi in ſola Græcia orthodoxam eſſe eccleſiam iactabãt: vt Nicolaitæ, nuptias ſacerdotibus concedebant: vt Seueriani, male dictam dicebant legem Moſis: vt Pneumatomachi profeſſionem S. Spiritus è ſymbolo detrahebant: vt Nazareni, Iudaïſmum obſeruabant, paruulos morientes ante octauum diem à natiuitate baptizari, mulieres in partu vel menſtruo periclitantes communicari, vel ſi paganæ eſſent baptizari, prohibebant: Latinos vocabant Azymitas, eorum eccleſias claudebant: de fermento ſacrificabant: Romapæ Ecceſiæ Conſtantinopolitanam præponebant. *Siegb. penes quem horum fides eſto.*

Obtinuerunt legati ab Imperatore, vt Nicetas Monachus cogn. Pictoratus, quem ipſi coram eo vicerant, librum ſuum contra Romanos inſcriptum de Azymo, de Sabbato, & de nuptijs ſacerdotum, anathematizaret & incenderet. *Siegb.*

ſcripſit ad Africanos episcopos Petrum & Ioannem, qui contra Grunnitanum episcopum dignitatem Eccleſiæ Cartagenenſis defenderant.

Reſpondit Michaeli Conſtantinopolitano episcopo & Leoni Acridano, qui hæc tria præcipuè damnabant, quod Latini Azymis panibus in Sacramento vterentur, quod in quadrageſima obſeruarent Sabbata, quod ſuffocatis veſcerentur.

Ad Thomam Cartagenenſem ſcripſit, in qua ei authoritatem conuocandi Synodos, quod ius ſibi Grunnitanus episcopus arrogat, tribuit.

Andream Hungarorum regem cum Imperatore æquis propoſitis conditionibus in gratiam redire detrectantem anathemate ſerijt. *Herman. Contractus.*

Fredericus Cardinalis frater Godefredi Lotharingi Conſtantinopolim mittitur, vbi indiſtã ſynodo, cum Imper. & Patriarcha deſede dedignarentur, egreſſus vrbe Sandalia ſua more Apoſtolorum publicè ſuper eos excuſſit. Quo quidẽ facto, ita omnes terruit, vt Imp. & Patriarchacum omni clero & populo ſequenti die, ſacco & cinere obuoluit ad eum procederent, & Apoſtolicam authoritatem in eo proni in terram venerarentur. *Erphordienſis.* Poſtea factus eſt pontifex, Stephanus 10. nomine.

An. 1050. Machetas Scotorum rex Romæ argentum, ſeminando, pauperibus diſtribuit. *Marian. Scotus.*

Templum sepulchri Christi Hierosolymis à Saracenis & Turcis destructum, Leone 9. Romanorum pontifice procurante apud Imperatorem Constantinopolitanum, est reedificatum. *Palmer. Plat.*

An. 1052. Hêricus Imp. in Saxonia, apud Goslarè omnium consensu iussit patibulo suspendi quosdam hæreticos, qui inter alios errores, omnis animalis esum iuxta Manichæos execrabantur. *Herma. Contract.*

Dedit Leoni Pontifici Beneuentum urbem Italix. *Nauc.*

Petrus Damianus Episcopus Hostiensis, Theoduinus Episcopus Leodiensis, Lambertus Leodiensis monachus, Erhardus, Hildebertus viri celebres. *Trith. de script. Ecclesiast. Anton. titul. 16. cap. 8.*

An. 1050. Turca nomine Sadoc filius Mynuth in Galatiam latè penetrauit. Pamphylus & Lycos affixit, Rhodios terruit, Duces alij Turci Dogrissa, Aspal, Melecha, Artol, Belchiaroth, qui præcesserunt Solymannu stirpis Otthomanicæ caput, tempore belli sacri, paucis annis occuparunt minorem Asiam.

Humbertus Syluè cãdidè Cardinalis Græcos scriptis oppugnat. Nicetas Pistoratus Studites & Leo Atridè in Bulgaria archiepiscopus Latinos. *Sigeb. Trithem.*

Victor in Florentina Synodo episcopus quosdam ob Simoniam & scortationem episcopatu priuat.

Bruno Signinus. *Chron. Cassinens. lib. 4. cap. 33.*

Henricus 3. impotenter ferens suum exercitum fuisse ad internecionè cæsum à Slaus Lufatijs, ægritudine paulo post obiit, buccella panis suffocatus.

Post mortem Monomachi Theodora illius coniugis soror imperium sola tenuit, ac nullum maritum in Imperij societate adduxit. Cum morbo grauissimo laboraret suasu procerum imperium Michaeli Stratiotico admodum seni delegauit.

Stephanus arguit Hêricum 3. quod Pontificum auctoritatem minueret. Vir longiore pontificatu dignus.

Marbodus Rhidensis, Rogerius Colonienfis, Ruthardus Hirsfeldensis. *Chron. Hirsaug. Lambertus.*

Bizetiflaus Bohemiæ decimus octauus Dux, ex matrimonio cum Iulha Otthonis Ruffi filia, quam ex Ratisbonensî monasterio an. 1030. raptam in vxorem duxerat, eas nuptias confirmante postea Imperatore, relinquens quinque filios obiit an. 1052. *Aneas Syluius hist. Bohem. cap. 19.*

An. 1058. Robertus Guiscardus pulsus Afris Siciliam obtinuit, fratrique suo Roderico eam donauit. *Palmer.*

Mediolanensis Ecclesia, quæ ante 200. circiter annos se à Romano Pontifice subdlexerat, huic Stephano PP. se subdidit. *Sabel.*

Quidam historici hunc non numerant inter Pontifices, quod legitimis suffragijs renunciatus Pontifex non fuerit. Sequor Sigebertum, Palmerium, Platinam, &c.

Eiectus est sede, orta Romæ contentione de electione ipsius. Subrogatus est in eius locum Gerardus quidam episcopus Florentinus.

Simoniaci enim, per vim & metum contra canones & iuramenta pontificatum obtinuerat. *Petrus Damiani quadam epistola, qui hoc vixit tempore.* Cætera Herman. Contractus. *Lambertus Schanaberg. Leo Ostiensis lib. 2. hist. Casimirus. cap. 102.*

Post huius tempus ob insignem librorum copiam, quæ hæcenus apud nos desiderata est, omnia erunt clariora. Vnde ex ob-

Annus Christi. 1059

Annus mundi. 5147

1059

1058

1057

1056

1055

1054

1053

1052

1051

1050

1049

1048

1047

1046

1045

1044

1043

1042

1041

1040

1039

1038

1037

1036

1035

1034

1033

1032

1031

1030

1029

1028

1027

1026

1025

1024

1023

1022

1021

1020

1019

1018

1017

1016

1015

1014

1013

1012

1011

1010

1009

1008

1007

1006

1005

1004

1003

1002

1001

1000

999

998

997

996

995

994

993

992

991

990

989

988

987

986

985

984

983

982

981

980

979

978

977

976

975

974

973

972

971

970

969

968

967

966

965

964

963

962

961

960

959

958

957

956

955

954

953

952

951

950

949

948

947

946

945

944

943

942

941

940

939

938

937

936

935

934

933

932

931

930

929

928

927

926

925

924

923

922

921

920

919

918

917

916

915

914

913

912

911

910

909

908

907

906

905

904

903

902

901

900

899

898

897

896

895

894

893

892

891

890

889

888

887

886

885

884

883

882

881

880

879

878

877

876

875

874

873

872

871

870

869

868

867

866

865

864

863

862

861

860

859

858

857

856

855

854

853

852

851

850

849

848

847

846

845

844

843

842

841

840

839

838

837

836

835

834

833

832

831

830

829

828

827

826

825

824

823

822

821

820

819

818

817

816

815

814

813

812

811

810

809

808

807

806

805

804

803

802

801

800

799

798

797

796

795

794

793

792

791

790

789

788

787

786

785

784

783

782

781

780

779

778

777

776

775

774

773

772

771

770

769

768

767

766

765

764

763

762

761

760

759

758

757

756

755

754

753

752

751

750

749

748

747

746

745

744

743

742

741

740

739

738

737

736

735

734

733

732

731

730

729

728

727

726

725

724

723

722

721

720

719

718

717

716

715

714

713

712

711

710

709

708

707

706

705

704

703

702

701

700

699

698

697

696

695

694

693

692

691

690

689

688

687

686

685

684

683

682

681

680

679

678

677

676

675

674

673

672

671

670

669

668

667

666

665

664

663

662

661

660

659

658

657

656

655

654

653

652

651

650

649

648

647

646

645

644

643

642

641

640

639

638

637

636

635

634

633

632

631

630

629

628

627

626

625

624

623

622

621

620

619

618

617

616

615

614

613

612

611

610

609

608

607

606

605

604

603

602

601

600

599

598

597

596

595

594

593

592

591

590

589

588

587

586

585

584

583

582

581

580

579

578

577

576

575

574

573

572

571

570

569

568

567

566

565

564

563

562

561

560

559

558

557

556

555

554

553

552

551

550

549

548

547

546

545

544

543

542

541

540

539

538

537

536

535

534

533

532

531

530

529

528

527

526

525

524

523

522

521

520

519

518

517

516

515

514

513

512

511

510

509

508

507

506

505

504

503

502

501

500

499

498

497

496

495

494

493

492

491

490

489

488

487

486

485

484

483

482

481

480

479

478

477

476

475

474

473

472

471

470

469

468

467

466

465

464

463

462

461

460

459

458

457

456

455

454

453

452

451

450

449

448

447

446

445

444

443

442

441

440

439

438

437

436

435

434

433

432

431

430

429

428

427

426

425

424

423

422

421

420

419

418

417

416

415

414

413

412

411

410

409

408

407

406

405

404

403

402

401

400

399

398

397

396

395

394

393

392

391

390

389

388

387

386

385

384

383

382

381

380

379

378

377

376

375

374

373

372

371

370

369

368

367

366

365

364

363

362

361

360

359

358

357

356

355

354

353

352

351

350

349

348

347

346

345

344

343

342

341

340

339

338

337

336

335

334

333

332

331

330

329

328

327

326

325

324

323

322

321

320

319

318

317

316

315

314

313

312

311

310

309

308

307

306

305

304

303

302

301

300

299

298

297

296

295

294

293

292

291

290

289

288

287

286

285

284

283

282

281

280

279

278

277

276

275

274

273

272

271

270

269

268

267

266

265

264

263

262

261

260

259

258

257

256

255

254

253

252

251

250

249

248

247

246

245

244

243

242

241

240

239

238

237

236

235

234

233

232

231

230

229

228

227

226

225

224

223

222

221

220

219

218

217

216

215

214

213

212

211

210

209

208

207

206

205

204

203

202

201

200

199

198

197

196

195

194

193

192

191

190

189

188

187

186

185

184

183

182

181

180

179

178

177

176

175

174

173

172

171

170

169

168

167

166

165

164

163

162

161

160

159

158

157

156

155

154

153

152

151

150

149

148

147

146

145

144

143

142

141

140

139

138

137

136

135

134

133

132

131

130

129

128

127

126

125

124

123

122

121

120

119

118

117

116

115

114

113

112

111

110

109

108

107

106

105

104

103

102

101

100

99

98

97

96

95

94

93

92

91

90

89

88

87

86

85

84

83

82

81

80

79

78

77

76

75

74

73

72

71

70

69

68

67

66

65

64

63

62

61

60

59

58

57

56

55

54

53

52

51

50

49

48

47

46

45

44

43

42

41

40

39

38

37

36

35

34

33

32

31

30

29

28

27

26

25

24

23

22

21

20

19

18

17

16

15

14

13

12

11

10

9

8

7

6

5

4

3

2

1

Annus Christi. 1059

Annus mundi. 5147

1059

1058

1057

1056

1055

1054

1053

1052

1051

1050

1049

1048

1047

1046

1045

1044

1043

1042

1041

1040

1039

1038

1037

1036

1035

1034

1033

1032

1031

1030

1029

1028

1027

1026

1025

1024

1023

1022

1021

1020

1019

1018

1017

1016

1015

1014

1013

1012

1011

1010

1009

1008

1007

1006

1005

1004

1003

1002

1001

1000

999

998

997

996

995

994

993

992

991

990

989

988

987

986

985

984

983

982

981

980

979

978

977

976

975

974

973

972

971

970

969

968

967

966

965

964

963

962

961

960

959

958

957

956

955

954

953

952

951

950

949

948

947

946

945

944

943

942

941

940

939

938

937

936

935

934

933

932

931

930

929

928

927

926

925

924

923

922

921

920

919

918

917

916

915

914

913

912

911

910

909

908

907

906

90

suam Chronicon ab orbe condito ad annum Christi 1054. cui continuator aliquis superaddidit annos 10. Hymnos etiam dulci melodia composuit, vt, Salue regina miser. & alia multa. *Tritheim.*

An. 1066. Episcopi & principes Imperij frequentibus comitijs Triburæ in ripa Rheni conueniunt. Collatis ibi de morum licentia & vitæ turpitudine, quam Bremenſi Archiepiscopo tutore agebat Imperator. sententijs, ipse Archiepiscopus, nisi Cæsarem confestim reddat, iudicatur hostis: Cæsari quoque ad principes venire detrectanti, regnum abdicandum esse decernitur. *Lambert. & Auent. lib. 5. Annal.*

Vzi Gēs Scythica, Pazinacis fortitudine & numero præstator Const. Ducæ freti ignauia Istrum cum vxoribus & liberis traiciunt, cæsiſque Nicephoro Botoniate & Basilio Apocape superato Danubio, cum locum deinceps liberè incolerunt. *Zo. 10. 3.*

Vuandali & Slauu interfecto Gottschalo suo duce pijsq; omnibus, à fide Christiana iam reuſio ad Paganismum deficient an. 1065. *M. uſſer in Cosmog.*

Reum successu elati duce quodam Bluffone Hamburgese, Sturmarios, & Hollatos aut prosternunt aut victos in patriam ducunt. Transalbinos vexant, ad suos cum ingenti præda redeunt, in Domesticis religionē abijcere detrectates, pari crudelitate sæuiunt & Radigalto suo Deo immolant. *Helmold. cap. 22. 23. & 24.*

Bluffo reuerſus à sui iusto Domini iudicio obruncatur. *Ibid.*

In concilio Mantuano iterum (vt quidam volunt) statuitur, Papam à solis Cardinalibus eligendum esse: Neminem debere interesse Missæ sacerdotis, quem certò nouerit esse concubinarium. *Ca. præter hoc, disti. 32.*

Quidam vir alioqui robustus dum esset in mensa confumitur à muribus, cæteris qui accumbebant illæſis. *Faſc. tempor. & Naucler. in Chron.*

An. 1064. Septena hominum millia cum episcopis Moguntino, Traiectensi & Bambergensi, multisque Bauariæ proceribus terram sanctam viſunt, qui multa ab Arabibus auri spe passi, interfectis plurimis tandem à Comite de Ramula liberati sunt. *Sigeb. Marian. Scotus.*

Pazinacæ & Bulgari Vzos grassantes in Macedonia & Græcia ad internecionem deleuerunt. *Zon. 10. 3.*

An. 1067. Carinthij, Austriaci, Norici, Vindelici ciuili bello inter se sæuiunt. *Lambert.*

An. 1070. Angli hinc à Francis, inde à Scotis bello petiti vel fame mori, vel humana carne vesci coguntur. *Marian. Scotus.*

Ignauia & auaritia Imp. Ducæ Saracenis animus crescit, nostris deijcitur. Inter hæc turbas ipse moritur relicto Imperio viduæ & tribus impuberibus filijs. Qua occasione Barbari denuo Mesopotamiam, Melitenem, Ciliam, Cappadociam, Cæloſyriam aliaque insecta reddebant. Quin & Turcæ post varios belli euentus, totius pene Asiæ regionibus Pontum spectantibus subactis & regnum & sedes suas ibi fixerunt. *Zon. & Cusſinianns.*

An. 1066. Harduicus Rex Nordanimbrorum spe regni Angliæ ob fratrum dissidia crectus, cum classe mille nauium traicit, sub capto Eboraco cum suis ab Haraldo Anglico necatur. *Sigeb.*

An. 1069. Henricus Imp. ipsa hyeme fluminibus passim glacie congelatis, Lüticios subijcit. *Sigeb.*

Const.

Anni
Christi.
1073

nēs à Cardinalibus ab-
sens electus an. II. m. 6.

Anni
mundi.
5161

Patriarcha.
Constantinopoli Constanti-
no, deinde Ioanne 7. an. II.

Principibus.
Isaacio, Constantino 10. Du-
ca an. 8. Eudoxia cū filijs &
Romano Diogene an. 4. per
ordinem successionis in Ori-
ente Imperantibus.

Henrico 4. Rom. Imp.
Philippo 1. Franc. Reg.
Ferdinando Magno Hispani-
æ, deinde Sanctio 2. an. 16.
S. Eduardo Anglorum, &
per ordinem Haraldo an. 1.
Gulielmo Normaniæ duce
an. 22.

Boleslao secundo Polonia.

Schisma 15.

1062

Honorius 2. Cadulus antea vo-
catus, autoritate Henrici Imp.
inconsultis Cardinalibus Ponti-
fex renunciatus sedit contra Ale-
xandrum. an. 5.

5150

1565

CONCIL. Mantuanum,
contra Honorium pseudopapam, li-
bidinosos clericos, & Berengarium
(quem victum rationibus compule-
runt quartò ad palinodiam. Lanſra.
de Sacram.) presentibus Imperato-
re Henrico 4. & Alexandro Roma.
Pontif. qui iurcurando se à crimine
Simonia liberans, confirmatur in
Pontificatu.

5153

Anni
Christi.

1071

1073

Vuormatiense. Sabel. Ennead. 9.
lib. 3.

Moguntinum, preside Mogun-
tino Archiepiscopo, & Imperatore
assidente, de ordinatione Caroli Cō-
stantiensis episcopi, qui deiectus est
ab Episcopatu. Lambert. Schafn. in
hist. Germanorum.

Erphordienſe, indictum ab Epif.
Moguntino plurimorum Epif. Ger-
mania, presente Imper. de decimis
Thuringia Moguntino Archiepi-
scopo soluendis. Lambert. Schafn.

163.

1073

Gregorius 7. proprio
nomine Hildebrandus,
natione Hetruscus, patria
Soanenſis, an. 12.

1087

menſ. I. di. 3.
Vacat an. I. m. 4. d. 27.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanne ſep-
timo, deinde Cosma an. 5.
menſ. 9. Eustratio 2. an. 3.
Nicolao 3. an. 27.

Anni
mundi.

5161

5161

Const. Ducas moriens iureiurando Eudoxiam obstringit, ne imperium, nisi filijs traderet. Verum sex mensibus post Romano Diogeni nupſit, quod existimaret imperio ruenti opus esse strenuo propugnatore.

Diogenes deinde ad Theodosiopolim contra Saracenos pugnans captus, Ab Axam Sultano certis conditionibus dimittitur. Ei reduci contra iururandum Michael Ducæ foculos eruit. Ex quo cum vulneris curatio negligeretur, capite intumescente, ac verminante, misere mortuus est.

An. 1067. Guilielmus Bastardus, siue northus, Normano-
rum Dux, Haraldo vltimo Anglorum totius Angliæ Rege
victo & caſo, regnum Angliæ & conuictoris nomen est
adeptus. An. 1070. Nortimbriam in extremâ redegit vasti-
tatem. Ex eo tempore Normani ex Dacis orti Angliam oc-
cuparunt. *Polyd. Virg. lib. 8. & 9. Angl.* Regnum Normano-
rum in Anglia durauit 69. an. & menſ. 3. hoc est, ad an. Chri-
ſti. 1136. quo translatum est ad Francos. *Polyd. li. I. hist. Ang.*

Guilielmus autem numeratis apud Anglos sacris ædibus
reperit 45017. parochialia templa. Habet enim apud eos
quilibet vicus etiam si vix sit ignium viginti, parochiale
vnum. *M. ior. lib. 3. cap. 6. Scoto.* paulo ante mortem, viribus
è graui morbo receptis igni & ferro agros Francicos per-
didit. Verum intestini equi saltu ruptus bello sine imposuit.
Polyd. lib. 9.

Guilielmo Ruffo minori filio Angliam reliquit, Rober-
to Normaniam. *Id. lib. 10.*

An 1063. quarta pars Hierosolymæ datur incolenda so-
lis Christianis, à Calypha Aegyptio Bomenſore Elmonſtē-
ſabe, cū antea promiscuè habitarent cum Saracenis. Hinc
illa quarta pars semper deinceps cessit in ius Patriarchæ. *Ty-
ri. lib. 9. cap. 17. & 18.*

Turcæ Diogenis & Michaelis Parapinatij ignauia, præ-
ter Persiam & Aegyptum, cuncta ferè Asiæ loca suo iugo
sub miserunt ad ipsam vsque Constantinopolim: & Hieroso-
lymis magna immunitate pios oppreſſerunt per annos ferè
30. vsque dum solennis expeditio Gotfridi Bullonij susci-
pitur. *Tyrius lib. 1.*

Parapinatus sponte se abdicauit imperio quod se conser-
uare non posse videbat, contra vndique concurrētes hostes,
Monasticum habitum induens cum coniuge Maria Alana in
solitudinem secessit.

Ab hoc cœpit vitas Pontificum vsque ad Honorium 2.
Pandolphus Pisanus.

Confirmat ordinem monachorum Vallis vmbrosæ. *Vo-
lar. lib. 1.* Indixit ex more veterum, abstinentiam carniū in
die sabbati, *ca. Quia dies de Conſecr. dist. 5.* Romæ conciones
habeat. *Benno.*

Omnium bonorum consensu pontifex creatur. formula
electionis ipsius extat apud Plat. Henricum 4. Imp. multa
in Ecclesia temere molientem, omni prius priuatum impe-
ratoria administratione anathemate percutit, nec absoluit,
donec deposito regio ornata, nudis pedibus, quantum asperri-
ma esset hyems & gelu cuncta rigescerent, ad se veniret pe-
tens veniam & pollicens integram obedientiam & emenda-
tionem. Vir dignus pontificatu ad deprimentam Politico-
rum Supercilium. Monarchas terruit nominis sui & Zelū cla-
ritate. Captiuitatem Ecclesiæ & seruitutē, quam à principi-
bus patiebatur, restituit, vltantibus Centuriatoribus.

Miraculis coruscavit. *Martinus Polonus.* signa & prodigia
per orationes faciebat. *Lambertus Schafnab.* Dono prophæ-
tiæ præ-

ria prædicitur. V. *incentius Gallus ex Guilielmo hiflor. in Speculo lib. 25. cap. 44.* semper in Ecclesiastico rigore constantiffimus. *Ortho Frifing. lib. 6. ca. 32.* Inter omnes Romanos Pontifices præcipui Zeli & authoritaris. *Ibid. cap. 36. consentiunt Gotfridus Vuerbiefis in Chron. part. 17. Trit. in Chron. N. auclerius gen. 37. Crant. in Metrop. lib. 5. cap. 20. Sabel. Ennead. 9. lib. 3. T. yrius lib. 1. cap. 13. denique Anselmus, Bernardus Corbiensis, Marianus Scotus, Martinus Polonus, Blondus. Abbas V. fberg. Soli Centuriatores reclamant.*

An. 1079. Boleflau 2. cog. feru Polonorum regē regni titulo & iure pellit. *Cromer. lib. 5.* Vnde successor Vuladiffaus regem se appellari non est passus, quod inunētus & coronatus solēnicer Pontificis interdicto non esset. Quod obtinuit vsque ad an. 1295. *Ibidem.*

Laudatiffimus & Zelo singularis vereque Apostolicus. Quare audita Stanilai episcopi nece Boleflaum Poloniæ regem, difficillimis alioqui temporibus, excommunicat. Aulicos quosdā Henrici Imp. quorum consilio Sacerdotia, Pontificatus, Monasteria vendebatur, ac Lupi, non pastores præfiebantur, repetundarum postulauit, & execratus est fulmine apostolico, Henrico præcipiens, vt illos aula, prætorio, curia, exigeret. Postremo Henticum ipsum, solēniciter misso per omnes ferē orbis partes anathemate excommunicauit. Noluit enim pati, vt istius voluntas requireretur in eligendo Ro. Pontifice, item vt episcopatus imperij terminis incluso Imperator pro suo arbitrio distribuere. Nam que sunt Dei Deo. Quid principi politico cum rebus Ecclesiæ? Deniq; vt maritos faceret sacerdotes, vt viciffim sacerdotes maritos, cōtra receptū ecclesiæ morē. Adeo piam causam adiuit Deus. Exorti enim motus Henticum ipsum perdidit, & Imperij superbiam valde attriuerunt, isto de imperij gradu ignominiosiffimē deiecto.

Pont. proceres & populum sacramento præstito sanctē soluit, & vt Rudulpho adhæreant sanctius Imperat. Eius enim est videre, ne quid detrimēti res Christiana à Principibus patiat. An non Samuel Leuita, Dei authoritate Saueim regē creauit, deindeq; peccantē publicē deposuit. Dauide substituto & inuncto? An non Elias Dei spiritu reges constituit & abdicat, non modo in Israēl, sed & in Syria? *Reg. 19.* An non Hieremias Sacerdos accipit potestātē super gentes & regna, vt destruat & ædificet, euellat & plantet. *(1. cap.)* An Apostolica authoritas minor est quam prophetica. Quo modo igitur illud Spiritus S. impletū, Pro patribus nati sunt tibi filij, constitues eos principes super omnē terram? Quare stat immota vox, vel potius oraculum D. Ambrosij epist. 33. Veteri iure à sacerdotibus donantur Imperia, non vlrpantur. Et illud Petri Cluniacensis epist. 29. li. 6. Quamuis Ecclesia non habeat Imperatoris gladiū, habet tamen super ipsos Imperatores imperium. Vnde ei sub figura prophetici nominis dicitur, Constitui te super gentes & regna, vt euellas, destruas, disperdas, diffipes, ædifices, plantes. Hæc contra Centuriatorum euulatus.

Henricus voluit intrudere vi quendam in sedem Apostolicam, qui Clemens Antipapa dictus est. Clam accedens ad vxorem suam specie adulteri (adeo enim ei insensus erat, vt omnes diuortij occasiones quæreret) ab ipsa & ancillis pugnis, sedilibus & quibuscunq; instrumentis multatus extruditur foras. Hinc morbo deinceps sex Hebdomadas laborat. *Chron. Magdeburgense.*

Conradum filium incitat, vt cum nouerca coeat. *Crantz.*

Anni Christi.

Anni mundi.

Principibus.

Eisdem Imp. & Michaelē Duce filio, Parapinatio, an. 6. deindeq; Nicephoto Bontoniare an. 3. ac postea Alexio Commeno an. 33. Imperatoribus Constantinopolita.

Hispania Sanctio secundo, deinde Alphonso 6. an. 26.

Angliæ Guilielmo Bastardo.

Poloniæ Boleflao secundo, deinde Vualadiffao 1. an. 20.

1074

CONCIL. Romanum ad reformationem morū. Antonin. tit. 16. ca. 1. §. 21. In eo præsertim agitur de Simoniacorū excommunicatione. *Abb. V. fberg. & prohibitione vxorū presbyteris facta, non nouo edicto (vt voluit Centuriatores censur. II. ca. 7. pag. 382. sicut docet Spencens li. 1. de Continent. cap. 12.) Sed iuxta antiquos canones. ait Lambert. Schaf. in hif. Germ.*

1562

Anni Christi.

Anni mundi.

1074

Erphordienfē, præfide Moguntino Archiepiscopo, vbi de celibatu sacerdotum actum sit, quidam hic collocant.

1562

1076

Aliud Concilium Romanum Episc. 110. in quo notati sunt Anathemate, Gilbertus Rauennas Archiepiscopus, Hugo Cardinalis, & (si Antoni. credimus) Henricus Imperator, omnes etiam simoniaci, maxime hi qui à Laicis recipere inuestitura. (Nam inolenerat mos, præsertim in Imperio, vt Episcopi eligerentur & annulo ac baculo pastoralis inuestirentur ab Imp. Guiliel. Tyri. lib. 1. bel. Sac. cap. 13.) V. *incent. in Specul. lib. 26. cap. 82. Crant. lib. 5. hif. Sax. cap. 6. Plati. & omnium optimē R. Baranus in vita Pont.*

1564

1076

Henricus Imp. vt se vlcisceretur, indixit Concilium Vnormatiæ Episcop. 24. qui exautorant Pontificatu Gregorium 7. misso ad eum cum epistola decretali Concilij Rolando quodam, quo ipsi nomine Concilij publicē interdiceret munij Pontificis. *Ab. V. f. in Chro. Lamber. Schaf.*

1564

in Metrop.

Vult à se vocari vel ordinari pontifices etiam Romanos. Hinc ille graues & perniciose turbę inter eum & Ecclesiam, quę integrum sæculum durarunt.

Introducere conatur sacerdotum coniugia & maritos episcopos designat. *Lambert.* cui quia se sanctiffimē opponit Gregorius, à Magdeb. Gen. 11. cap. 7. pag. 382. traducitur, quasi primus publico edicto sacerdotibus coniugia interdixerit, & populum eorum sacrificijs interesse aut illos pro sacerdotibus habere vetuerit, quasi etiam vsque ad hoc tēpus sacerdotibus integrū fuerit vxores ducere. Quod falsiffimū docet Elpenceus lib. 1. de Continentia præsertim 12. ca. è signatis antiquiffimorum Pontificum, Patrum, & Canonum, Conciliorum, Hiftotiarū tabulis. Et Lambertus, qui hæc scribat tempestate, Clericis (inquit de hoc Pontifice) illicita & contra scita canonū contracta coniugia prohibebat, contradicentibus Regis (Henrici) fautoribus & clericis. Hinc Henriciana hæresis apud Abb. V. f. *Nacl. vol. 2. gener. 36.*

Officium Ecclesiasticum quo Hispani à S. Leandro & S. Isidoro instituto etiam inter Mauros vtebantur vsque ad hæc Alphonfi 6. tempora, & dicebatur Mozarabum, auctoritate Gregorij 7. mutatur. *V. asens.*

Alphonius 6. Toletum Christianis restituit.

Marianus Scotus Fuldenfis monachus Theologus & insignis historiographus, præter alia annales ab orbe condito duxit optimo ordine vsq; ad annum Domini 1082. qui erat ætatis suæ 56. *Sigeb.* cuius continuator fuit Dodechinus.

Ioannes Xiphilinus Patriarcha Constantinopolitanus tunc Dionis Nicæi hiftoriam in epitomen redegit, vt testatur in vita Aug.

S. Guitmundus Lanfranci Canthuariensis quondam discipulus, Auerfanus Aquilię Archiepiscopus, & Hildebertus (qui prius fuerat ex Berengarij sectatoribus) Turonenfis Archiepiscopus, Albericus, Vuolfelmus & Leufredus aduersus Beręgarianam hæresim acerrime scripserunt. *Venericus. Trit. Drogo. Chron. Fland.*

Gifelbertus Anglus commentatur in Esaiam prophetā. *Tritem. de script. Eccles.*

Petrus Eremita Ambiensis, primus modum orandi per calculos (quod vulgō Patenostros vocamus) docuisse traditur. *Polyd. V. irg. lib. 5. de inuent. rer. ca. 9.* Factus est dux Christianorum in bello Turcico. *Guiliel. Tyri. li. 1. de bel. sac. c. 11. Plati. Bonfin. lib. 5. Vngar. dec. 2.*

Ordo Grandimontensis sub regula S. Benedicti inchoatur, per Stephanum Aruernum nobilem, apud Lemouicenses, vbi statuitur illius ordinis prima sedes in quodam mōte, qui toti familiæ nomen dedit. *Volat. lib. 21. Gisl. Nang. Poly. lib. 7. de inuent. rer. cap. 7.*

Bohemiæ Ducatus tunc primum an. 1086. erigitur in regnum. Nam Vratiflaus, quōd debellasset Leopidum Austriæ marchionem, Moguntia ab Henrico Imp. Rex declaratus, inungitur ab Engelberto seu Gilberto Treuirorum Archiepiscopo. *Æneas Syluius hif. Bohe. cap. 22.* At Matthi. Mechoui. in Chron. Polon. lib. 3. cap. 4. ait id euenisse sub Viatore an. 1087.

An. 1075. Kiouia à Boleflao Pol. rege capitur, ideo Ruteni populabundi Poloniā inuadūt, sed vi repellūt. *Crom. li. 4.*

Phillippus Rex Franc. seculares clericos Ecclesiæ S. Martini de Campis, quā ipsius pater Henricus cōstruxerat, mutauit in monachos ordinis Cluniacensis. *Guiliel. Nang.*

An. 1079. Turci in Arabes & Saracenos inualuerunt, ac Armeniam Syriamque depopulantes, multas vrbes ipsamque Antiochiam ceperunt. *Sigeb.*

Præter Antiochiam, duce Belphet, ceperunt vtramque Ciliciam, Isauriam, Pamphiliam, Lyciam, Pisidiam, Lycaniam, Cappadociam, Galatiam, vtrumque Pontum, Bithyniam & Asiæ minoris partem, incolis abductis & ecclesijs deiectis. *Tyrius lib. 1. cap. 9.*

Nicephorus Botonianses cum Michaelem tenuisset, societate Turcicorum bellorum imperium sibi asseruit. Verum coniuratione Comnenorum fratrum violenter oppressus monasterium imperio relicto ingredi coactus est.

Comneni fratres ita inter se partiti sunt imperiū, vt Alexius imperij titulum vsurparet, ceteri alia noua nomina fortirentur, & singulis cederent certi anni redditus ex imperij reliquijs. Sic dilaceratis imperij redditibus Alexius conuertitur ad rapinas & exactiones. Cumque corrupta pecunia pro aurea & argentea gram signasset, tributū tamen loco auream dependi voluit. Amisit in mari Chium, Lesbum, Samum, Rhodum nfulas, quas Turci duce Zarcha occuparūt subacta littorali Asia.

Pazinacæ sub Alexio Comneno, Macedoniam & Thraciam depopulantes, primo victores, deinde victi, in Moglenem traducti sunt. *Zon. 10. 3.*

Quam tunc deploratus fuerit Ecclesiæ status & fermè nostro simillimus cernere licet apud Sigebertū, Vincenti & Antoni. Magnæ similitudines inter Imperatorem & Pontificem: Sacerdotes erant moribus deprauatissimi, & propterea ipsi & res sacræ populo contemptibiles: quilibet ex plebe audebat de sacris mysterijs disputare: sacramenta etiam ab infantibus turpiter tractabantur: in extremo vitæ viaticum Dominicum contemnebatur: decimæ presbyteris debita igni cremabantur: Corpus Domini sæpe pedibus conculcabatur, & sanguis effundebatur, multaque alia scelera in Ecclesia parrabantur. Qua occasione multi hæretici prophanis nouitatibus plebem ab ecclesiastica disciplina auertebat. *Sigeb.*

Dux Polonorum ipso die Natali Dom. an. 1077. à quindecim episcopis in regem consecratur. *Lambert Schanab.*

An. 1079. Boleslaus deuictis Russis ad suos Polonos redijt. Stanislauum Cracouiensem, qui ipsum ob tyrannidem excommunicauerat, ad Aram interfecit. *Crom. lib. 4. Polon.*

Cuius facinoris an seq. pœnas luit, nam mente captus mortem sibi consciscit. *Ibid.*

Eum Greg. Pont. anathematizarat audita Stanilai necce, &c. *Matthias Mechoi. lib. 2. Polo. cap. 20.*

Theofridus carmine & prosa historias, aliaque reliquit. *Bruscus de Monasterijs.*

Vuilhelmus de musica, de ratione computi, de Astrolabio & similibus commentatur. *Chron. Hirfang.*

D. Guilielmus monachus & Bibliothecarius Malmesburiensis scripsit historiam Angl.

In Londinensi conuentu an. 1078. auctore Lanfranco, sex Angliæ ciuitates, Bathonia, Lincolnia, Sarsberia, Exonia, Cestria, atque Cicestria fiunt Episcopales sedes, quæ antea erant in oppidulis. *Polyd. lib. 9. hist. Angl.*

Lambertus Schafnaburgensis, Herueldensis monachus cursum obiter attingens prima tempora ab orbe condito ad annum Christ 1040. ab hinc diligenter persequitur historiã suorum temporū per annos 37. vsq; ad annū Christi 1077. Ordo

Anni Christi. 1079

Aliud Concilium Romanum tertio conuocat Gregorius Papa, in quo excommunicat Sigifridum Moguntinum Archiepiscopum cum omnibus Episcopis & clericis assentientibus Henrico Imp. in quem denuo anathema renouat, & Imperio iterū priuat. Ille metu amittendi Imperij (nam iam principes propter Pontificiam excommunicationem ab Imperatore se subducebant) supplicem veniam petijt à Gregorio, qui post preces multorum & præstitum ab Imp. instrumentum obedientiæ & pacis eum absoluit. Plati. R. Barnus. Multi & fere omnes ita confundunt ista tria Concilia Romana, vt vix ex ipsorum scriptis iudices an unicum vel trinum fuerit. Fortasse istud est concilium Roman. in quo disputatum est contra Berengarij errorē, quem ipse tunc iterum quinito & postremo abiurauit. Thom. Vald. 10. 2. de Sacramentis cap. 43. ex actis illius concilij, que ipse legit.

Eduense. 19. q. 3.

1080

Schisma 16. durat. an. 29.

Rodulpho Sueuicæ Duce, qui à Saxonibus & nonnullis Principibus Theutonicis suafu Pontificis electus fuerat Imperator, occiso, Henricus Imp. in Concilio Brixinensi Episcoporum Italiæ, Longobardiæ & Germaniæ, purgatus de criminibus sibi obiectis à Pontif. eum ipsdem infimulat, & curat eligi in Pontificem Gilbertum siue Vuicbertū Rauennatē Archiepiscopum, qui dictus Clement. 3. legit an. 17. vel vt alij volunt. 21.

1085

CONCIL. Moguntinum, presente Henrico Imp. pro Clementis ordinatione contra Gregorium. Sigeb.

Anni mundi 5167

Anni Christi.

1087
1088

164.
r Victor 3. Beneuentanus, an. 1. mens. 4.

Vacat m. 5.
Patriarcha.
Constantinopoli Nicolao 3. Principibus.
Alexio Comneno Orient.
Henrico 4. Occid. Imp.
Philippo 1. Franc. Reg.
Hispaniæ Alphonso 6.
Angliæ Guilielmo Bastardo, deinde Guilielmo Ruffo an. 13
Vuladislao 1. Poloniae principe.

CONCIL. Beneuentanum, in quo presidente pontifice rursus Imperator & laici dantes sacerdotia & clerici accipientes Simoniaci declarantur & excommunicantur. Chro. Cassinensi lib. 3. cap. 71.

Stampense. Iuo in epistolis.

1088

165.
f Vrbanus 2. Gallus, ex oppido Castellionis, in diocesi Rhemensi an. 12. mens. 4. di. 19.

Vacat d. 13.
Patriarcha.
Constantinopoli Nicolao 3. Principibus.
Alexio Comneno Orient. Imp.
Henrico 4. Occid.
Philippo 1. Franc. Rege.

Anni mundi.

5175
5176

Ordo Carthusiensium an. 1084. sumit initium à S. Brunone Colonienfi Theologo, & canonico Remensi. *Sigeb. Plat. Volat. lib. 2. Polyd. de inuent. lib. 7. cap. 3.* qui propter quandam funebrem apparitionem mortui vale dixerat in udo. *Falic. temp. Summa Antonini, Francif. de puteo Lugdunensis. Schedelius.*

r Opera Henrici 4. veneno in calicem infuso, dum sacrificat, necatur. *Plat. & Fasc. temp.* Alij tradunt eum obiisse alui profluuiio. *R. Barnus.*

Cōtinuatur schisma superiore Pōtifice cceptum, de quo sic Hermoldus in chron. Slaorum cap. 30. Gilbertum Rauennæ sedis episcopum ordinari fecit in Papam (Henricus 4.) Durauitque hoc schisma 25. annis. Defuncto enim Gregorio successit Desiderius (qui Victor) post quem Vrbanus, deinde Paschalis, qui omnes Imperatorem cum Papa sua excommunicationis sententia damnarunt, continentese apud reges Franciæ, Siciliæ, Hispaniæ, qui Catholicam partem tueri videbantur. Mortuo autem Gilberto, qui & Clemens, sopita sunt schismata & redijt vniuersa Ecclesia ad Paschalem.

Machtilda quoq; comitissa Pontifici fauebat, quæ & omnes suas possessiones ad altare S. Petri obtulit, quæ S. Petri patrimonium vocantur. *Mart. Polonus.*

Anful rex Galliciæ Christianus vicit Saracenos in Hispania, & Toletum maximam eorum vrbe per aliquot annos obsessam tandem expugnat. *Sigeb.*

Basilii Monachus errorem Berengarij restaurat. Euthymius contemporaneus Alexij imperatoris. *Ipsè Panoplia part. 2. Tit. 23.* Cum Iudæi seruiissent annos 1000. part. 1. Tit. 8. est ergo mendum apud Sixtum Senensem dum eum ait claruisse sub an. 1180. pro 1080.

An. 1087. Bogomili Messalianorum secta non multo antea etatem Hermenopoli. *Ipsè libro de sectis.*

Tempore Alexij Comneni secta Bogomilorum in Oriente grassatur, auctore quodam Basilio medico, qui 15. annos sua peruersa dogmata didicerat, & 52. docuerat, qui & in Theatro combustus est. *Zon. tom. 3.*

Paulicianæ hæresis è Manicheis orta à Ioan. Zimisce Philippopolim translata adhuc durabat. Nam Alexius Com. Imp. disputatione multos ab ea reuocauit. *Ibid.*

Grammaticorum scholam construxit, in qua publicè docerentur pauperū liberi, magistris & pædagogis constitutis, victuque tam docentibus, quam discipulis ordinato. *Ibid.*

Deus dedit Card. Canonū volumen, iubente hoc Victore, in ordinem redegit. *Plati.*

Constantinus patria Cartaginensis Babylone disciplinis Chaldæorum, Arabum, Persarum, Aegyptiorum, & Indorum perceptis an. 39. peregrinationis in patriam redijt, deinde in Italiam traiciens monachus Cassinensis efficitur, vbi è diuersis gentium linguis transtulit complura opera artis Medicæ. *Chron. Cassinensi lib. 3. cap. 34.*

Elfuuardus librum de rebus Anglofaxonum in Britannia, ante Normanorum imperium vulgat.

Itali suafu Victoris Papæ, sub vexillo S. Petri, Africam infestis signis ingressi centum millia Saracenorum occiderūt, & eorum præcipuã vrbe euerterunt. *Chron. Cassinense lib. 3. c. 70.*

Cyprus, Creta, Chios, Lesbus, Samus, Rhodus & aliæ insulæ, quæ vel defecerant, vel à Zarcha Turco occupatæ fuerant, à classe Alexij imp. breui recuperantur. *Zon. tom. 3.*

f Scripsit contra hæreticos. *Palii.* Fertur confir maffe vt clericis

clerici septem horas canonicas quotidie dicerent: totidem iussit recitari quotidie in laudem D. Virginis, & instituit ipsius officium in Sabbathis. Anton. tit. 16. c. 1. Nacl.

Ordinem Cisterciensem an. 1098. excitatum in Burgundia ab Ardingo Anglo, vel vt alij volunt, Roberto Molifnense, primus confirmauit. Platina.

Galicia regem cum tota S. Jacobi Diocesi Anathemate percussit, quod prouinciae episcopum in carcerem coniecisset.

Eius monumento marmoreo inscriptum est, Vrbanus 2. auctor expeditionis in infideles. Onuphrius.

Excommunicauit in Gallia eos, qui a laicis ad dignitates Ecclesiae euherentur. Quare Henricus Sueffionum episcopus pontificatum, quem a Philippo rege acceperat, Pontifici tradidit. Amyl. lib. 3.

An. 1081. Robertus Guiscardus filius ex Italia in Epidaurum expeditione suscipiens Castoriam, Larissam, & alia oppida subegit, Raimundus vero vbi ex Asia vasculo inclusus, taquam mortuus domum relatus esset, de Alexij perfidia conquestus suos ad arma concitat, traiecitque mari, ad eundem Epidaurum, Imperatorem ad Europaeam Coloniam ad pacem compulsi. Chron. Cassinense lib. 3. cap. 48.

An. 1088. Religio Christiana, Toleti ab Alphonso fugatis Saracenis tradi coepit. Sigeb.

Idem Alphonso filiam Therasiam, ex pellice natam, Herico Lotharinge comiti cum Portugallia, vxorem dedit. Vnde Portugalliae reges originem trahunt. Ritus li. 3. Hisp.

Petrus Nauarrae rex tertius ab Urbano 8. Decimas & ius patronatus ecclesiarum impetrauit, belli sacri praetextu. Vafens.

Post orationem Urbani in concilio Claromontensi, instigatore Petro Hispano (Helmold. Ibid. cap. 31.) Eremita an. 1096. expeditio maxima facta est contra Turcas & Saracenos, militum 600000. (Fucherus cap. 4.) ad Hierosolymam recuperandam: quae 490. circiter, annis postquam eam Saraceni occupassent, capta est 39. die obsidionis. ann. 1099. & Idib. Iulij (Amyl. ait 4. Nonas) feria 6. hora qua Christus mortuus est, ducibus Godefrido Billionensi, siue de Bullon Lotharinge principe, Eustathio & Balduino eius fratribus, Hugone Magno fratre regis Francorum Podiensi siue Aniciensi in Aluerna episcopo, Roberto Comite Normannorum, Raymundo comite Tholosa (cum Gotthis & Gasconibus ait Fucherus) Boamundo duce Apuliae, & infinitis alijs nobilibus. Guilel. Tyr. li. 1. de bell. Sac. ca. 17. Blond. dec. 2. lib. 4. Plati. Emil. lib. 4. Fucher. cap. 2. & 19.

Adfuit huic expeditioni Alphonso 6. rex Castiliae. Ritus lib. 3. de reg. Neapol.

Tribus diuersis itineribus eo contenderunt, per Constantinopolim, indeque Calcedonem trecenta millia descriptorum peditum, & centum millia galeatorum equitum. Iohannis lib. 1. viroorum illust.

Ad Niceam primo Solymanus Turcarum Imp. victus. Ad Antiochiam Corbana Parthorum, Medorum & Assyriorum dux.

Nam ante Hierosolymam, Niceam, Antiochiam multaque ciuitates a Barbaris possessas receperunt, non de imperio & fortunis dimicantes. sed de religione & sacrorum autoritate.

Aegyptius Caliphus ad Hierosolymam superatur, cum Godefredus admota turri lignea, ex caque in hostilem murum demisso ponte, trucidatis depulsisque Barbaris primus in vr-

Anni Christi.

Alphonso 6. Hisp. Guil. Russo Ang. Vladislao 1. Polon.

Idem Vnicertus per schisma contra Urbanum sedit vsque ad an. 1100. Sigeb.

Conc. Melphicum praeside Pont. dist. 32.

Troianum in Apulia eodem praeside 25. q. 6.

Placentinum, Episc. totius Italiae, praeside

Pontif. ad hominum, maxime sacerdotum

malos mores corrigendos. In quo inter alia,

Gregorij decreta acta contra Henricum &

Clementem 3. Antipapam confirmantur. To-

lectanus Archiepiscopus sit primas totius His-

paniae. Plati. Volater. Tyr. li. 1. c. 14. dist. 70.

Romanum in quo inuestitura Ecclesiarum

laicis prorogus adimuntur, quod & seq. anno

repetitum in Claromontensi, Mathews Paris.

Claromontense in nostra Aruermia, praeside

Pontifice, Episcoporum & Abbatum 30. adeo vt

voceur generalis. In eo agitur de Ecclesiae

reformatione, & praecipue de expeditione co-

tra Turcas, & decretum est vt singuli pro-

fecturi Hierosolymam signum crucis vel in

pileo vel in vestimentis conseruet. Plat. Guil.

Tyr. lib. 1. de bel. sacro cap. 14. & 15. Fucher.

lib. de expediti. Hieros. cap. 1.

Parisiense a Gallis, Anglis, Normanis,

Flandris, & Lotharingis celebratum aduer-

sus Turcas. Ab. Vberg.

Melchicenses coactum ab Urbano Pontifice,

Ca. eos qui. dist. 32.

Barense, in quo Anselmus Cantuariensis ab

Anglia tum electus Graecos de processione

S. Spiritus refutauit. Eder. in vita D. Ans.

Romanum, praesente eodem Anselmo co-

tra Principum Laicorum inuestituras, Ibid.

VNDECIMO saeculo doctrina continuatio sic ostendit.

Gratia Dei, fides, iustificatio. Ansel-

mus lib. 1. Cur Deus homo. cap. 9. & 10. lib. de

concordia Praef. & Praedest. li. de Concordia

Gratiae & liber. Arb. De meditatione redempt.

humana. c. 7. & in Epist. ad Rom. c. 4. & 7. in 3.

c. 2. Corint. Alger. cap. 2. lib. de Euclia; Berno

serm. de Nativitate, Dom.

Eucharistiae veritas, sacrificium, trans-

substantiatio, adoratio Missae, ritus. Al-

gerus libri luculentis de Euclia, Berno serm.

de Paschate, & lib. de concord. Offic. Damia.

Epist. ad Blancam, Adelmanus episc. ad Be-

rengarium. Lanfranc. libri contra Berengarium

in Oribod. de Sac. Euch. Anselmus in

c. 10. & 11. Corint. in 7. & 10. Heb. Alberic. de

Sac. Guitmund. de eod. Humbert. in respon-

sione ad Nicetae librum, Iuo de conuenientia

veteris & noui sacerdotij, & Trac. de signif.

indumentorum Sacerdotium. Euthymius

in Panop. apud quem part. 2. sit. 21. est caput in-

scriptum de Transmutatione corp. & sang. D.

Berno Angiens. li. de reb. ad Miss. spectantib.

Anni mundi

1099

1183

Anni Christi. 1088

Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniae. Anselmus in 3. & 15. cap. Math. in 4. cap. 2. Corint. & alijs multis locis. Algerus lib. 3. de Euclia. cap. 4. 6. 7. Iuo de Sacramentis Neophytorum. & de Sacramentorum dedicatione. Leontius & Hermenopolus de sectis. Euthymius in Panoplia & alijs passim.

Poenitentia, & eius partes tres. Ansel. lib. Similit. c. 99. & seq. item 144. vbi sicca poenitentia, quae est sine compunctione, & Humida, quae habet vtramque. Iuo episc. 34. lotio pedum sacramentum poenitentiae est & remissionis &c. Minardus ad Guntherum de fide, Euthymius in Panoplia.

Claves Ecclesiae, Absolutio. Ansel. in 16. cap. Math. & in Euang. enarrat. Iuo in Epistolis. Petrus Damianus in Epistolis. Conc. Salegnis. fidei cap. 18. &c. Euthymius in Panoplia.

Confirmatio & reliqua alia sacramenta & eorum usus. Algerus li. 5. de Euclia. cap. 4. & c. Minardus episc. ad Guntherum de fide. Anselmus multis libris, vt in episc. de diuersitate Sacramentorum &c. Berno serm. de Pentecoste, Iuo sermo de Sacramentis dedicationis, de Sacramentis Neophytorum, in tractatu de conuenientia veteris & noui Sacerdotij, de excellentia sacrorum ordinum. Micrologus &c.

Primatus sedis Apostolicae. Berno episc. stola ad regem Hungariae. Lanfranc. de Euclia. sacramento. Anselmus in Mat. 16. Hinc hic etiam etate Pontificis absoluti Apostolici nomine in concilijs, vt in Salegnis. fidei in- telligitur. cap. 18. Humbertus contra Nicetae.

Liberum arbitrium, bona opera necessaria. Anselmus dialogo de lib. Arb. & de similitud. cap. 18. 2. lib. de concord. Grat. & lib. Arb. lib. de lapsu hominis in 2. & 15. cap. 1. Corint. in 5. cap. 2. Corint. in 2. cap. Galat. Berno sermo de Resur. Dom.

Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquae imagines, festa. Berno de diuinatione Damo. contemenda. serm. 1. & 2. de S. Marco & alijs sermonibus, de concordia Officiorum. In Epist. ad Hugo. Lanfranc. Ansel. lib. de excellentia virginis. Sigeb. Iuo serm. de Sacramentis dedicationis, & de conuenientia Sacerdotij. Petrus Damianus inuectiua in Cadalou. Euthymius in Panoplia. Leontius & Hermenopolus de sectis.

Preces pro defunctis, purgatorij. Ansel. in 5. & 12. cap. Math. in 3. cap. 1. Corint. Algerus &c. Berno in epist. ad Anglicos. Fra. Euthymius in Panoplia, & in euangel. Nam etiam Graeci orant & offerunt pro defunctis.

1100

Anni mundi. 1176

in urbem peruasisset. Ex quo omnium procerum consensu Hierosolymorum rex appellatus est, quas & Christiani reges tenuerunt vsque ad octogesium septimum annum, quo eas Saladinus Aegyptius nostris eripuit.

Die, quo expugnata est Hierosolyma Soliquot gradibus retrocessit. Fucher. hist. cap. 21.

E Latini orbis prouincijs omnibus eo confluerunt, exceptis Orientalibus Francis, Saxonibus, Thuringis, Bauaris & Alemannis, intestinis nimirum bellis occupatis (aut potius pietate carctibus, qui equitum, peditumque turmas suum solum transeuntes ludibrijs excipiebant, stultos eos appellantes, quod sua temere desererent, & aliena appeterent. Abbas Vrspergensis Germanus.

Godefridus Billionius ab vniuerso exercitu constitutus primus rex Hierosolymitanus, noluit coronam auream suscipere, quod Christus ibi tulisset spineam. Dabertus electus est primus Patriarcha. Blond. dec. 2. li. 42. Tyr. li. 9. ca. 2. & 15.

Philippus Rex Francorum Biturigensem Comitatum emit 40000. libr. (alij dicunt 60000. aure.) ab Harpino Comite, profectus est Hierosolymam. Guil. Nang. & Mater histor.

Repudiata vxore Bertha, Fulconis cuidam ereptam coniugem pro vxore habuit aliquot annos, donec Urbani excommunicatione coactus sit eam dimittere & legitimam recipere. Amyl. lib. 3. Sigeb. Annon.

An. 1099. Magnus Noricorum rex cum Haraldo, filio Haraldi regis quodam Anglici, Orcadas, Menemas, & alias Oceani insulas sibi armis subiicit. Malmesburienfis lib. 4. cap. 25. Angl.

An. 1098. Edgarus, omnium Scotorum primus rex sacra vocatione inauguratur. Maior. lib. 3. cap. 11. Boethius lib. 12.

In facto bello nauarum Italiae Resp. Venera, Genuensis & Pisana, sed eo consilio, atque adeo euentu, vt belli sumptus, labores & pericula in socios deriuarint, praemia & fructus ad sese transtulerint. Nam Genuenses perceptis tota Syriae spolijs, etiam maris dominio potiti sunt, se per Aegaeum, Hellespontum, Bosphorum Thracicum, & Pontum Euxinum ad Tauricum Chersonesum dispergentes, Veneti ex Creta Isthriae Illyricoque peropportuna sibi subiecerunt, Peloponnesum & Cyclades insulas ad Thessalonicam vsque vna ex parte, ex altera maris Ionij insulas & littora, donec bello inter has resp. orto, maris imperium Venetis cessit.

Variè a Guilielmo Russo Angl. rege pugnatum est cum Scotis, Northumbris & Vuallis.

Fucherus Carnotensis, in sacra expeditione Cappellanus Balduini fratris Godefridi ducis Lotharingi, historiam rerum per annos 29. gestarum ab ann. 1095. vsque ad 1124. breuiter & magna fide perstrinxit.

Milites inopia iumentorum vtuntur ad sarcinas suas veruecibus, capris, iuibus, arietibus, interdum etiam equitantibus. Fuch. c. 5.

Occiduum Christianorum in Orientem profectio significata est caelitus. infinita multitudine locustarum orta ab Occidente, & tanta vt inrer volandum nubibus aequipararetur & solem obumbraret. Zo. 10. 3.

Alexij conueni & Graecorum hic vituperatur perfidia. Nam Latinos, comiteu denegato, aut interuerso; aut infecto, auxilijs interceptis, clam etiam instigatis atque adiutis Turcis, impediterunt.

1188

An. 1097. Nicea vrbs quinta hebdomada obsidionis expugnatur à nostris. Fucher. cap. 4. Eodem anno Balduinus frater Godefredi fit Comes Edessæ Mesopotamiæ & Medorum Metropoleos. Fucher. cap. 6. Tyri. lib. 4. c. 2.

Denique ex Orogorgo, Nicea, Antiochia Pifidiæ, Iromo, Heraclea, Tarfo, Manuftra: ex Armenia minori, Samofato, Sororga, Antiochia Syriæ, Albara, Marrha, Antorado, Ptolomaide, Ramula, & denique Hierofolymis, alijsque infinitis locis à sacro milite eiekti sunt. Idem.

An. 1099. id est tertio expeditionis anno Hierofolyma in nostrorum venit potestatem, cum prius totus fere Oriens, vsque ad Euphratem fuisset recuperatus. Tanta fuit sacrorum militum in Barbaris perdendis celeritas.

Boemundo Antiochiæ cessit principatus, Balduino Edefsæ, Tancredio Tyberiadis & totius Galileæ, Tolofano Seleuciæ, Godfredo Hierofolymorum cum regio titulo. Cæteri principes ad patrium rediere solum.

Nobiles aliqui Sacerdotes, inter quos & Petrus Massiliensis nocturno oraculo de loco, vbi Dominica latebat læca, quæ contra hostes victoriam datura fit, admonentur. Idem.

An. 1098. Cisterciensis ordo Roberto auctore, deinde Stephano Hardingo, qui regulam scripto complexus est, ex Benedictinorum monasterij Molfimi in episcopatu Lingonenfi secessione. Sigeb.

Rogerus Norhmannorum dux potitus tota Sicilia & tota propemodum Apulia & Calabria primus regium nomen illic vsurpauit, regni hæreditate in filium Guilelmum cog. Malum translata, cui successit Guilelmus cog. Bonus.

Boemundus Rogeri fratri vrbe Melphi cedens, cum 12. millibus armatorum nomen sacræ militiæ dedit, & Antiochia 9. mense obsidionis capta, comamuni consensu princeps in ea constituitur, deindeque Constantiam Philippi Francorum regis filiam ducit. Ritius lib. 1. de reg. Siciliæ. Fulcher. cap. 7. & 17. Tyri. lib. 5. c. 17.

Anni Christi.

Cætera ydem & cæteri huius seculi auctores proluxe confirmant. De quo contra se testimonium ferunt Centuriatores cent. 11. c. 2. de loco & propagatione Ecclesiæ col. 17. & seqq. sparsim. cap. 3. de persecutione & tranquillitate Ecclesiarum sparsim col. 30. & seq. cap. 4. de doctrina, ex professo col. 225. & seqq. c. de hæresibus col. 238. & seqq. Per totum c. 6. de Ceremonijs & ritibus Ecclesiæ col. 247. & seqq. Per totum 7. de vilitate & Gubernatione Ecclesiæ col. 349. Per totum c. 9. de synodu col. 444. Per totum fere c. 10. de doctoribus & episcopis col. 516. & sequentibus, quibus non obscure irascuntur, quod recepta à patribus doctrinam sequuti sint & scriptis mandauerint. sparsim c. de Martyribus, de Miraculis. Huc facit quod ex instituto multis hac atate scripserunt de hæresibus item contra Berengarium & Bogomilos, quoru scilicet ista maculantur. Adde totius huius cæturæ Synodos, quæ non exiguo fuere numero. Denique historicos, qui ecclesiam nostræ similem planè descripserunt.

Anni mundi.

EXPONENTE populo, eligente clero, collaudante Cardinalium senatu nolens & latitans, quod diceret humeros suos nequaquam oneri suffecturos. Pontifex efficitur. Plati. Valde hallucinantur hi qui scribunt eum primum iussisse decimas persolui sacerdotibus. Huic & pontificatum & gubernationis annos prædixit Albertus Alatrinus episcopus. Plati.

Henricus 4. sexaginta duo prælia gessit. Fascic. temp. Ex eius nomine, quod ipse ius inuestituræ mordicus sibi vendicaret, Simonia dicta est Henriciana hæresis. Ab. V. sperg.

Propter labem Simoniacam & cætera peccata, quæ illi impingebantur, iussu Paschalis pont. & Principum, qui ad generalia comitia conuenerant, Moguntinus, Colonienfis, & Vuormaciensis episcopi ei imperialia insignia & indumta detrahunt & Henrico filio tradunt, eumque in Imperium substituunt. Helmold. in Chron. Sclauorum cap. 32.

Ipsè quidem conquirebatur se sustinere ignominiam, quantam nemo regum, qui ante se fuerant. Verum immerito. Nam per minas à Pascale ius assignandorum episcopatum in suis regnis extorserat. Quod concilium Lateranense mox reuocauit, anathemati illum subijciens & reliquos principes, qui deinceps idem attentarent.

Præterea coniugia sacerdotum contra canones intro-

1100

DVODECIMVM SÆCVLVM.

166.

a Paschalis 2. Tuscus.

an. 18.

1118

menf. 6. di. 7.

Vacat d. 3.

Patriarcha.

Constantinopoli Nicolao tertio, deinde Ioane 8. an. 24.

Antiochia Bernardo primo ex Latinis an. 33. post eam recuperatam.

1188

1188

1188

1188

1188

1188

1188

1188

1188

1188

1188

1188

1188

Anni Christi.

Hierosolym. Daberto è Latinis primo an. 3. mens. 3. deinde Ebrevaro an. 4. Gibelino an. 4. Arnulpho an. 7.

Principibus.

Eisdem Imp. vsque ad Henricum 5. Imp. Occid.

Et Ludouicū 8. dict. 6. Crasum Franc. Regem.

Hispania Alphonso 6. deinde Alphonso 7. an. 19.

Anglia Gulielmo Ruffo, deinde Henrico 1. an. 35.

Polonia duce Vuladislao 1. deinde Boleslao 3. cog. Crinousto an. 36.

Portugallia rege primo Alphonso Lotharingi Henrici filio an. 73.

Anni mundi.

ducebat. Sed & suorummet scriptorum præiudicio vgeri poterat. Nam quadam epistola ad Hildebrandum (sic contemptim Gregorium 7. vocabat) quam laudant Centuriatores, cent. 11. cap. 8. col. 423. se ab imperio deponi posse, si à fide exorbitasset, non vlla alia causa professus fuerat. Cum ergo Hæreticus Schismaticus; esset quidni Ceteriatores, iustissime imperio est abdicatus?

Sacri belli duces an. 1100. Epistolam ob res feliciter gestas scribunt totius belli summam breuiter complectentem; vbi diuinitus lanceam Domini. munus non visum à tempore Apostolorum à se inuentam prædicant, quæ circumlata pignus victoriæ perpetuo extiterit. Marian. Scotus continuat.

Petrus Alphonfus Iudæus ætatis an. 44. ab Alphonso Hispaniæ Rege de sacro baptismo suscipitur, 1106. Ipse præfatione dialogi sui.

Hoc tempore passim colligebantur concilia; & quicunque à Laica manu episcopatum aut aliam ecclesiasticam iuris inuestituram accipiebant, excommunicabatur sub an. 1111. Sigeb. Tumque conuentio inter Paschalem & Henricum 5. qua priuilegium de inuestitura Episcoporum & Abbatum Imperatori concedebatur, Simoniaca plurimis concilijs & cœcumenicis & prouincialibus declarata est. V. sperg. Hanc censuram minime omnium hodie curant Principes.

An. 1110. Aſcētinus Balduino rege, à Gibelino legato pontificio primus creatur episcopus Bethleem. Tyrius lib. 11. cap. 12.

An. eodem Regnum Portugallia siue Lusitanæ diuulsum ab Hispania proprium regē habere cœpit Alphonsum Henrici comitis Lotharingæ filium. Blond. lib. 2. Geog.

Alphonfus 6. Hisp. rex Toletum Saracenis ademit. Filiam suam Tarasiam Henrico Lotharingo depondit, data ei Portugallia dotis nomine, cum titulo Comitatus.

Ex eo connubio Alphonfus nascitur, qui se ducem Portugallia appellauit per an. 27. donec cum Ismaro & 4. alijs Saracenorum regibus prælium commissurus rex ab exercitu salutatus est. V. asaus.

Post eos victos regnauit annis 46. qui cum 27. quibus dux appellabatur, summam 73. constituunt, vsque annum 1185. Ei enim contigit, Saporis perse, & Theodosio Iuniori; vt à cunis princeps esset. Totam ferè Portugalliam, quanta nunc est, à Saracenorum Tyrannide liberauit. Idem.

Iuo Carnotensis Episcopus Pannoniæ. i. decreta Pontificum, & Patrum, exemplo Isidori & Burchardi, redegit in vnum volumen, quo Iuriconsulti vsq; ad Gratiani tempora vsi sunt, scripsit & alia multa. Sigeb. & Trith. de scrip. Eccles. Zacharias Chrysoptitanus Episcopus.

Anselmus Laudunensis Glossæ marginalis & interlinearis in vtriusque Testamenti libros ex patrum scriptis collector, Anselmus Lucensis Episcopus, & Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus, Rupertus Tuicensis Abbas, Berengosius Abbas, Hugo Carthusianus, sanctissimi Theologi. Sigebert. Plati. & Trith.

Cœnobium Clarcuallensē construitur sub primo eius Abbate D. Bernardo anno ætatis ipsius 27. Guilel. Nang.

Sigebertus Gallus Celbatenfis (seu Gemblacenfis) monachus, Annales à fine Tripartitæ historiz, id est, ab anno Christi 381. vsque ad annum 1112. perduxit. Cui successit appendix 103. annorum, incerti auctoris, nempe vsque ad an. 1216.

1102

CONCIL. Lateranense, Episco. Italia & Gallie. In eo Anathema contra Henricum 4. Imp. promulgatum confirmatur. Ab. V. sperg. Palmer.

1105

Florentinum, Episcoporum 340. preside Paschali, contra Fluentinū illius loci Episcopum, qui motus quotidianis portentis, quæ tunc accidebant, dicebat iam tum natū esse Antichristum. Sabel. Ennead. 9. lib. 3. Palmer. Fuit etiam contra Henricum 4. Imp.

1190

1193

S. Agnes nobilis mulier, natione Romana. & Abbatissa Hierosolymz. Tyr. lib. 18. cap. 5. suum ordinem Sanctimonialium auspicatur. V. ol. st. Polyd. lib. 7. De inuent. c. 5. S. Maria virgo obiit Venetijs an. 1113.

Vuilhelmus Anglicus Tyri primus Archiepiscopus post sacrum bellum constituitur an. 1115. Tyrus lib. 13. c. 23.

Ortho Bambergensis Episcopus, regionem Pomeranam cum duce Vucriflao ad Christi fidem conuertit. Krantius li. 5. c. 45. Munster in Cosmog. Alij referunt ad tempora Calixti 2. hoc est, an. 1124. Ab. V. sper. Nauclet.

Multa vbiq; prodigia contigerunt: Sus in Gallia apud Legiensem parochiam enixa est foetum humana facie: Galinaceus quatuor pedibus nascitur: Biceps infantulus sexu duplex natus est Namurci. Siegb. Guiliel. Nangiac. Innumera aues aperto caelo dimicantes, exanimes in terram deciderunt: In Italia sic terra per 40. dies tremuit, vt villa quaedam vehementia motus alium in locum fuerit translata: Multi sacro igne accenduntur membris instar carbonum nigrescentibus. Talia multa leguntur tunc accidisse.

Henricus 1. Angliae rex incarcerato Roberro fratre, ac omnibus penè Normaniae principibus captis aut caesis, totam Normaniam obtinuit. Siegb.

Ordo Praemonstratensis sub regula D. Augustini an. 1116. initium habuit à Noberto nobili Lotharingo. Continua. Siegb. Emil. li. 5. Alij hoc ad an. 1137. reijciunt, alij ad tempora Vrbanii 2.

Io. Zonaras apud Graecos Annales suos ab orbe condito ad mortem vsque Alexij, hoc est, ad an. Christi 1117. perduxit, vno tomo Iudzorum, duobus alijs Imperatorum gesta recensens. Eos enim in tres partes distribuit. Prima est Hebræorum. 2. Graecorum. 3. Latinorum. Sic Honorius presbyter Augustodunensis apud Latinos vsque ad idem tempus.

Anna Alexias libris 20. de rebus ab Alexio patre gestis Zonaræ narrationem persequitur.

Basilus quidam medicus habitu monachali auctor & heresiarcha sectæ nefariae Bogomilorum, communi suffragio & iussu Alexij Imperatoris apud Constantinopolim in equestri theatro comburitur. Zo. 10. 3.

Alexius Impe. apud Philippopolim multos Manicheorum, qui vulgo Pauliciani dicebantur (nam magnam multitudinem Manichæorum Ioannes Zimisces, vt diximus, in ea loca ex oriente transtulerat) ad fidem catholicam traduxit, Zo. 10. 3.

Polydorus lib. 4. de inuent. rer. cap. 10. & lib. 11. histor. Angli. notat circiter hæc tempora Principes vbiq; gentium cepisse sibi ius declarandorum Episcoporum & Abbatum vendicare, cum hæctenus partim penes clerum, partim penes populum, partim penes Monachos, partim penes hos omnes fuisset.

Hoc hodie principes de Simonia nihil solliciti post tot conciliorum censuras mordicus tenent, detestabiliori etiam modo & libidine. Nam hic remanebat quedam antiquæ electionis species, nec erat simpliciter liberum Principibus, quem vellent nominare. Testis Vincentius lib. 26. c. 10. hisce verbis. Priuilegium de inuestitura episcopatum vel Abbatiarum, tam per annullum, quam per virgam erat, vt regni eius episcopi vel Abbates libere, præter violentiam, & Simoniam auctis inuestituram virgæ & annulli princeps conferret. Post inuestituram verò canonicè consecrationem acciperent,

Anni Christi.

Anni mundi.

1105

CONC. ad Northusen Thuringia ciuitatem, Moguntino Archiepiscopo, & Constantiensi Episcopo vicarijs sedis Apostolicae, indictum est ab Henrico 5. viuo patre. In eo actum est de doctrina, damnataque est simonia & nuptia sacerdotum. Ab. V. sperg. & Barni.

5193

1107

Guardastallense in Logobardia, multorum Episc. & Principum: in quo actum est de iure ecclesiasticorum, Homagij, feudis. Plati.

5195

1108

Beneuentanum presente Paschali. Chron. Cassinense lib. 4. cap. 35.

1109

Trecastrinum in Gallia, preside Paschali Rom. Pontifice: vocatur vniuersale à Guilel. Nang. In eo nuptie interdicitur sacerdotibus, & simoniaci, & Laici collatores beneficiorum ecclesiasticorum, ab Ecclesia proscribuntur. Pontifex superpetias implorat à Philippo Rege contra Imperatoris factiones: Gallia sacerdotum ad meliorem frugem reducuntur. Alij referunt ad annum 1107.

5197

1110

Legiense. Siegb.

1112

CONC. Lateranense contra Henr. 5. Episc. circiter 100. in quo Pontifex priuilegium de inuestitura Episcoporum concessum Henrico 5. Imperatori, vt per vim impetratum, reuocat, eiusque aqua & igni interdicit. Plati. Krantii. lib. 5. ca. 34. & 37.

5200

CONCIL. celebre Londini celebratur ab Anselmo Cantuariensi episcopo, qui in eo multa salutaria instituit de reformatione ecclesiastici status. Polyd. lib. 11. Angl.

Anni Christi.

Anni mundi.

1114

Tria Concilia in Gallijs celebrantur à Conone Apostolica sedis legato. Guil. Nang. Remense. Bellouacense. Continuatio Siegb. Cathalanesse.

5202

1116

Lateranense aliud, presentibus legatis Henrici 5. Imper. Eo in Concilio iterum Pontifex datum Henrico de inuestitura priuilegium condemnat, & ipsum excommunicat. Agitur & de translatione Episcoporum. Ab. V. sperg. in Chro.

5204

1101

Schismatici sub Paschali 2. Post Clementem 3. successit in schismate Albertus Attellanus qui sedit. an. 4.

5189

1101

Syluester 3. Romanus, antea vocatus Theodoricus succedens Alberto sedit. m. 3. d. 15.

5189

1102

Vtrisque coactis renuntiare Pontificarij successit in schismate Maginulphus Romanus, qui non longè post decessit.

5190

1118

b Gelasius 2. Caietanus, monachus, vir sanctissimus (Plati.) an. I.

5206

1119

Vacat d. 2. Gregorius 8. dictus antea Burdinus, Bracharensis Episcopus, contra Gelasium ab Henrico Imp. creatus, in schismate sedit annos aliquot.

5207

Patriarchis. Constantinopoli Ioanne 8. Antiochia Bernardo è Latinis primo. Hierosolymis Guarimundo an. 10.

Principibus. Caloioanne Comneno (cognomen Mauro, Tyrius. lib. 15. cap. 23.) Constantinopoli. siue Orient. Imp. an. 25. Henrico 5. Occident. siue Germanorum Imp. an. 20. Ludouico 8. dict. 6. cognom. Crasso siue Grosso an. 28. Franc. Rege. Hispania Alphonso 7. Anglia Henrico 1. Polonia Boleslao 3.

perent, ab episcopo ad quem pertinebant.

Contra hoc sacrilegium Concilium Lateranense habitum tunc fuit. Nam in eo Henricus 4. qui hoc sibi vendicabat, anathemate ideo est percussus & reuocatum: quicquid ipsi à Paschali pont. concessum fuerat, Palmer. Pius 2. in Epistome lib. 4. decad. 2.

Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus libertati Ecclesiasticæ patrocians & acerrimè resistens Henrico Anglorum Regi, qui tale ius sibi iam vsurpabat, recusauit eos consecrare, quos ipse Rex elegerat velut abortiuos religionis filios vt (appellabat) & tandem obtinuit, vt audito iudicio Paschalis Pontificis Romani abstineret ab huiusmodi electione. Polyd. lib. 11. Angl.

Responsum autem Paschalis inter cetera his verbis factum est. Sed quia te hac dignitate expoliatum esse conuerteris, quam Apostolorum Canones, & Antiochena Synodus, decreta quoque Romanorum pontificum sub Anathematis interdicto ab omni sæculari remouet potestare, valde miramur. Nemo enim spoliatur ea re, qua semper extitit nudus, nec eius scimus expoliationem, cuius inuestituram nunquam agnouimus. Ibid. Sic iniquè Henricus Anglus de non recipiendo concilio Lateranensi & Anselmi disciplina causabatur.

Rex Hungariæ renunciauit Pontifici inuestituras Episcoporum & Abbatum. Mart. Capel.

b Gelasius in Schismate contra se ab Imp. excitato fuga elapsus. in regno Francorum mansit vsque ad diem mortis suæ. Helmoldus in Chron. Slauium cap. 41.

Regnante Hierosolymis Balduino rege 3. Ordo fratrum Militiæ templi siue Templariorum (sic dicti sunt, quòd iuxta templum Domini apud Hierusalem in palatio Regio habitarent) instituitur Hierosolymis per quosdam nobiles equestris ordinis, quorum præcipui erant, Hugo de Paganis, & Gæfredus de S. Aldemaro, vt armis peregrinos à Mahometanis rutos redderent, & per omnem terram sanctam circumducerent, quibus vitæ normam D. Bernardus præscripsit. Tyr. lib. 12. cap. 7. Emul. lib. 5. Eodem ferè tempore cæperunt ordines Ioannitarum siue Hospitaliorum D. Ioannis, qui hospitio excipiebant peregrinos, siue Rhodiorum militum à Rhodo & alijs multis insulis maris Mediterranei occupatis. Tyr. li. 18. c. 4. 5. & 6. Et Theutonicorum, qui ordo ex vtroq; priorum mixtus erat. Nā & ipsi hospitio excipiebant peregrinos, & necessitate exigente, etiam armis pro religione pugnabant. Chro. Colon.

Edmerus Anglus, Herucus Britannus, Honorius Augustodius Theologi scriptores. Trit.

Ludouicus Crassus quinque potiffices max. in Gallia vidit, Vrbanum, Paschalem, Gelasium, Calixtum, & Innocentium. Emul. lib. 5.

Alphonfus 6. rex Castiliæ nulla relicta Mafcula sobole Tiresiam filiam Henrico Lotharingæ comiti, Godfredi Bullonei ex Guillelmo fratre nepoti despondit, addita, dotis loco, Gallitię parte, quæ hodie Portugallia est. Cuius posteritatem hodie Lusitaniam tenent.

Alteram despondit Remondo Berengario Tolosæ comiti, Ita à Remundo postrema regum Castilię stirps per Alphonsum filium propagata est.

Alphonfus 7. Imperator Hispaniæ dictus est. Eius morte rursum separatam est regnum Legionis à regno Castellæ duobus relictis filijs Sanctio & Ferdinando. V. asens.

Eius tempore Almohades Arabum genus in Hispania imper-

imperare cepit. Hi nullōs Christianos inter suos viuere sunt passi, sed vel fidem abnegare coegerunt, vel crudeli martyrio peremerunt. *Idem.*

Calixtus Pontificem fuisse de Deo ac de hominibus bene meritum scribit *Platin.*

Electus est in Cluniacēsi cœnobio, in quo Gelasius obiit. Noluit prius pontificatum suscipere, quam intelligeret, se à Cardinalibus confirmatum, qui Romæ in Italia remanserant.

Omnes eo tempore Papæ bellarunt pro Hierosolymis seruandis contra Saracenos.

Calixtus excommunicationis fulmine in Remensi conc. Henricum 5. ad egit, vt omne ius inuectendi episcopos, Ecclesiæ restitueret. *Plat. an. 1122.*

Sub eo tandem pax inter Ecclesiam & Imperium facta anno plus minus 50. ex quo inter Gregorium 7. & Henricum 4. discordia ingens ob sacerdotiorū collationem emergerat. In ea Episcoporum & Abbatum electiones, quas Imperatores & reges vsurpauerant, Clero & Monachis restitute sunt. *Abbas V. spurg. in vita Henrici 5. Tyrus de bello sac. lib. 1. cap. 13. Ortho frising. lib. 7. c. 16. Pandolphus Pisannus in vita huius Calixti.*

Henricus Angliæ rex ad confirmandum statum sui regni, tam sacerdotum quam populi Principes conuocauit Sarisberiam. Inde vsus Comitiorum Angli etiam hodie frequenter retinet. *Polyd. lib. 11. Angli. Histor.*

An. 1119. Ioannes Indorū Patriarcha vnus de Maximis Roman venit ad Calixtum pontificem, *Schedelius.*

Hoc sæculo florebat Ioannes Indiæ presbyter & rex. Is Christianam doctrinam Nestorianismo diluit. Samiados fratres Perfarum & Medorum reges vicit atq; Ecbatanam regni sedem expugnauit. Exercitū per Tigrim coagulatū hyeme traduxit, vt Hierosolymitanæ ecclesiæ subueniret. Vbi tum ex aëris intemperie multos ex suis amisit atque re infecta domum redijt. *Frising. lib. 7. cap. 33.*

Otho Bambergensis Pomeranię partem, quæ intra Viadrum & Poloniam sita est, ad Christianam religionem, vna cum principe ipsorum Vuercslao, an. 1124. conuertit. *In eiu vita lib. 2. c. 4. 5. 6. & Jegg.*

Vicelmus idem tentat in Holfatia & Vandalia. *Helmod.*

Tyrum Florentissimam urbem Phœnicum Christiani post longam obsidionem, per dedicationem capiunt an. 1124. Tertia pars vrbis Dominico Duci Venetorum est assignata. duæ alia partes manserunt penes Balduinum 2. regem Hierosolymorum. *Tyri. lib. 13. c. 13. & 14. Palmer. in Chron.*

Hic Pontifex familiaritate doctorum & præclarorum virorum mirificè delectabatur. *Plati.*

Ludouicus Crassus in ordinem Ecclesiasticum sæuiens, bona eius sibi vsurpans, se inconsulto Episcopos & Abbatos eligi nolens ab Stephano Episcopo Parisiensi excommunicatus est. Vnde, etiam si abolitionem ab Honorio obtinuisset, quam D. Bernard. improbauit binis ad ipsum Honorium literis, grauibus admodum & acerbis, non diu supersuixit, & Philippum filium regio ornatum diademate Parisijs equo deturbatum subita morte amisit.

Tandem Adamitarum hæresim condens multos Antuerpiæ seduxit sua eloquentia & subtilitate. Hic negabat Corporis & sanguinis Christi perceptionē ad salutem professe: nihili faciebat sacerdotes & episcopos: suis hæresibus non assentientes occidi iubebat per suos sectatores. Habebat

Portugallia primo rege Alphonso. *Ann. mundi.*

CONC. in Apulia.

168.

1119 **c Calixtus 2. Burgundus an.** *5.*

1125 **mens. 10. dieb 6.** *5213*

Vacat d. 8. Patriarchis.

Constantinopoli Ioanne 8. Antiochia Bernardo è Latinis primo.

Hierosolymis Guaremūdo. Principibus.

Iisdem in Oriente & Occidente Imperantibus & regnantibus.

1119 **NONVM generale & primum apud Latinos ecumenicum Concilium Lateranēse Patrum 900. contra Saracenos & Turcas, de recuperanda terra Sancta. Platin. Crant. lib. 3. hist. Saxoni. cap. 40.** *5207*

1119 **Remense prius à Gelaso indictum, celebratur à Calixto, presentibus legatis Henrici Imp. Quo in concilio proscripti sunt ab Ecclesia simoniaci, & pro sepultura, christmate, & baptismo pretium exigentes: Imperatori quoque interdictum est aqua & igni, quod nollet reconciliari Ecclesia Rom. Guil. Nang. Paulo post Henricus Imp. ratione eius concilij, iratus Franci, proposuit Remensem ciuitatē destruere, sed ei strenue resistit Ludouicus Franc. Rex.** *5207*

1120 **Neapolitanum in Samaria, reformatoriū vt vocant, ad corrigendos mores in omnibus penè valde deprauatos, præside Guaremūdo Hierosolymitano Patriarcha, & præfente Balduino Hierosolym. Rege, cum multis alijs Orientalibus Episcopis. Eo in concilio editi sunt 25. Canones. Guil. Tyr. lib. 12. de bel. sac. cap. 13.** *5208*

Calixtus Papa cum esset Guilelmi Burgundiæ Comitis filius, & proinde Henrici Imp. consanguineus (& vt quidam volūt ex genere Francorum Regum) fretus ipsius fauore, apud Sutriū, captum Gregorium 8. pseudopontificem pelle induit vrsina, ac ita camelo impositum ad Canensē cœnobium relegauit. Ita grauisimo & periculossimo schismati finē imposuit. Guil. Tyr. lib. 11. cap. 8. *5211*

1123 **Romanum Concilium, in quo pax inter Pontificem & Imperatorem confirmatur: quod Imperator in Comitijs Vuormatiæ ius inuestituræ cessisset Roma. Pontifici. Continuatio Sigeb. Plati.**

Thalasinum præside Calixto contra quosdā hereticos monachos, in bona Ecclesiæ & sacramentum Eucharistiæ blasphemos. Faciunt. temp.

169.

1125 **d Honorius 2. Imolen-** *5213*

Ann. Christi.

1130 **sis, an. 5. mens. 2.** *Ann. mundi.*

Vacat d. 8. Patriarchis. *5218*

Constantinopoli Ioanne 8. Antiochia Bernardo. Hierosolymis Guaremūdo, deinde Stephano an. 2. Principibus.

Calo Ioanne Comneno Ori. Imp.

Henrico 5. ac post eum Lothario 2. an. 13. Occid. Imp.

Ludouico 8. dict. 6. Magno cognom. Crasso Franc. Reg.

Alphonso 7. Hispania, deinde Alphanfo 8. an. 20.

Anglia Henrico 1.

Polonia Boleslao 3.

Portugallia Alphonso rege primo.

1127 **CONCIL. Cretense in Francia. Tyr. lib. 12. cap. 7.** *5215*

1130 **Londinense, præside legato Romani Pontificis, ad corrigendos deprauatos mores sacerdotum. Polyd. lib. 11. Angl. hist.** *5218*

Schisma. 17.

Celestinus 2. in schismate à quibusdam Cardinalibus Pontifex renunciatus est, at sedulo se abdicauit & cessit Honorio 2.

bat enim circiter tria millia militum qui eum vbique sequebantur. *Continuat. Sigeb.*

Ad eam hæresim ex hominum animis eradicandam illius loci constitutus est Episcopus Norbertus auctor Præmonstratensis ordinis, qui suis concionibus adeo profecit, vt ferè omnes ad fidem Catholicam conuersi fuerint, adferentes in ecclesiam Corpus Dominicum, quod per decem annos in cistis & foraminibus secluserant. *Continuatio Sigeb.* Ex his videtur, etiam tunc Christianos manu propria sumpsisse corpus Christi.

Circiter hæc tempora conscriptus est liber Iudaicorum Annalium a nobis versus, qui inscribitur Seder Olam, siue series mundi: summæ est auctoritatis apud Iudæos. Quare R. Selomo, R. Kimhi & recentiores Hebræi non raro eum citare solent.

Item liber Cabbalę R. Abraham Leuitę Hispani, rege Alphonso 7. qui imperator Hispaniarum appellabatur, Heroicis Laudibus tam claro, vt R. Ille Abraham eum regē regum appellat. Nam sæpius de Saracenis triumphauit. Cordubam eis ademitt &c.

Hugo de S. Victore Parisiensis Theologus, Franco Haffigiuiensis Abbas, Ambercus Archiepiscopus Remensis, Rupertus Abbas Linpurgensis, Odo episcopus Cameracensis, viri doctissimi. *Plati. Trith.*

S. Osmundus Sarisberienfis præter alia vitā D. Anselmi & libellum de Ecclesiasticis officijs concinnat, in quo digerit preces horarias, quas Catholici in Anglia etiam nunc obseruant. *Polyd. lib. 9. Ang. Ranulph. lib. 7. cap. 3.*

An. 1125. Vniuersa ferè pomeranorum natio à Boleslao Polonorum duce subacta in Christi castra transijt, Oththonis Bambergensis sedulitate. *Helmod. cap. 41.*

An. 1127. in Parochia Genlacensi cum quidam frumentum moleret, farina ardere cepit. *Ibid.*

An. 1127. In Syria gemino prælio cum Saracenis scelicitè nostri conflixerunt. *Sigeb. Cont.*

Conradus Imp. septuaginta millia equitū infinitamq; perditum multitudinem contra Turcas eduxit. *Munzer.*

Caloioannes eremitas in Syria magno numero è suis cellulis eduxit & crudelissimè tractauit. *Frising. lib. 7. cap. 28.*

Ad Innocentium pont. Legatos misit. *Cusps. de Imp.*

An. 1124. Rupertus Abbas Limburgensis in Spirenfi diocesi Benedictinos exemplo patrum Antonij, Pauli, Macarij, Mosis, Bambonis & aliorum ad fabas, pisa & legumina adigere voluit, subductis omnibus, quæ vitam habuissent, vt piscibus, ouis, lacticijs, nescio quas reuelationes prætexēs, sed à suo episcopo prohibitus est. *Trith. Chro. Hirsaug.*

In Concilio Cretensi instituta est regula Templariorum militum, decretumque vt candido pallio vterentur. Cum hæcenus nouem tantum essent equites illius ordinis, ex eo tempore adeo excreuerunt numero & opibus, vt ante 50. annos fuerint circiter 300. equites & infiniti penè fratres inferiores, quos vocabat Seruientes. Nulla etiam erat regio Christianorum, à qua ipsi maximas possessiones dono non accepissent. *Tyri. lib. 12. cap. 7. Contin. Sigeb.*

An. 1126. in Germania & Italia Conradus Sueuorum dux cum Fratre Frederico contra Lotharium Cæs. arma capiunt, donec victi D. Bernardi opera ipsi reconciliantur. *Cromer. lib. 5. de rebus Polo.*

An. 1128. Boleslaus rex Cilicium indutus, paucis sacerdotibus & alijs pijs hominibus stipatus, ad S. Aegidij Sepulchrum

chrum iter pedibus confecit. *Cromer. lib. 5. de rebus Polon.*
An. 1130. Magnus Gotthorum rex Christianam fidem
est complexus. *Olaus M. ag. lib. 2. de gentibus Sept. c. 7.*
e Lotharius Imperator corona Imperiali ab hoc pontifice
est insignitus, & compefcuit schisma contra Innocentium.
Palmer. in Chron.

Nam multa hic Pont. ab Antipapis passus est. Anselmum
Hanelburgensem an. 1138. misit ad Caloioannem Orient.
Imp. Constantinopolim, qui in conuentu S. Sophiæ de pro-
fessione Spiritus S. contulit, Nechite Nicomedienfis epi-
scopo contrâ disputâte. Lege libros tres eiusdem Anselmi,
τὸν ἀπὸ πνεύματος, quos rogatu Eugenij 3. edidit.

Cum in Galliâ venisset Innoc. Iudæis Parisiensibus sacræ
legis volumen preciofo panno velatum offerentibus res-
pondit, Deus omnipotens auferat velamen à cordibus ve-
stris. *Annales Franc.*

Confirmat ordines monachorum Præmonstratensium
& Cisterciensium. *Plati.* Posterior antea receptus fuerat à
Rom. pontifice Paschali.

Ludouicum Iuniorem regem Francorum Remis inun-
git. *Anno. lib. 5. c. 52. Pet. V. venerabilis lib. 5. epist. 2.* Pisanos &
Genouenses conciliat. *Plat.*

Philippus puer paulo ante regio ornatus diademate Pari-
sij equo deurbatus, subita morte periit an. 1131. *Sigeb. Cör.*

Hoc tempore populus R. multa cum finitimis Tiburti-
nis, Tusculanis, Albanis, Prænestinis, & reliquis Latij popu-
lis bella gerere cepit, quæ Tusculi excidio tandem, quin-
quagesimo post anno, finita sunt. Quorum occasione Inno-
centio Pont. qui pacem, quam bellum mallebat à ciuitatis
administratione submoto, Senatores aliquot (non Coss. vt
Platina & Volateran. putant). Equites, Patritius, qui omni-
bus præfesset, iudicisque alij, veterum Romanorum exem-
plo instituntur. *Onuphrius.* & vicissim Populus ab electio-
ne Pontificis penitus excluditur. *Idem.*

Lotharius Imperator Pandectas, Codicem, & alios iuris
ciuilis libros suo tempore à tineis & blattis liberatos per
Vuernherum Iuriconsultum, (eum Accursius nominat Ir-
nerium) edixit legi in scholis publicis, & ex ipsis iura in fo-
ro dari. *Carion. in Chron. lib. 3.* Hinc emerferunt eo tempore
doctissimi iuris interpretes, inter quos post illum Vuernhe-
rum (qui ob eminentem eruditionem dictus est Lucerna
iuris) Azo primas obtinuit, qui obiit Bononiæ an. 1200.

Antea per 600. amplius annos Romanæ leges ex Italia
exulauerant. Nam cum eam Gotthi, Franci & Longobardi
occupassent & lacerassent, patrias leges in illam intulerant,
Romanis legibus oppressis & forma Iudiciorum mutata.

Vuernherus iuris interpres, qui auditor Iuriconsultorum
Constantinopoli fuerat, Lotharium Saxonem minus in bel-
lis ciuilibus impeditum hortatur, vt lites præcipiat ex legi-
bus Romanis iudicari & eisdem Romæ & Bononiæ enar-
rari. Sola enim Græcia studia veteris illius doctrinæ, sicut
& cæterarum ferè artium retinuerat, vt indicant commen-
tarij in ius Romanum Constantinopoli scripti, glossematiss
& enarrationibus doctorum Italicorum similes.

Hoc occasionem dedisse iuri pontificio multi scribunt.
Nam & Gratianus, qui Pontificum decreta congeffit, sub
Lothario vixit. Tunc & Theologia scholastica siue disputa-
trix de suo incremento meditat.

Manuel Imp. per legatos amplissima munera Conrado
Imp. offerentes exemplo patris sui, foedus cum eo renouat.
Frisin-

Anni Christi. 1150
170.
Anni mundi. 5218

e Innocentius 2. Roma-
nus, an. 14.
menf. 7. d. 13. 5232

Patriarchis.

Constantinopoli Ioanne 8.
Antiochia Bernardo, deinde
Rodulpho an. 4. Americo
an. 50.

Hierosolymis Gulielmo an.
15.

Principibus.

Eisdem Imperant. vsque ad
Manuelem Orient. Imp.
Conradum 3. Occid.

Philippum cum patre &
solum Ludouicum 9. dict.
7. Iuniorem seu Lenem Fræ.
Reg.

Alphonso 8. Hispaniæ,
Henrico I. Angliæ, deinde
Stephano Franco an. 20.

Boleslao 3. Poloniæ principe,
deinde Vuladislao 2. an. 7.

Alphonso Portugalliæ rege
primo.

CONCIL. Herbipolense,
presente Lothario Imp. In eo confir-
matur ordinatio Innocentij. *Mu-
ster. in Cosmog.*

1130
Claymontense, preside Papa
contra Anacleum Antipapam &
eius factionis socios. *Polyd. li. 5. Ang.* 5218

1131
Remense, preside Innocentio, qui
in eo damnat schismaticos, & Ludo-
nicum Iuniorem coronat, presente
patre Ludonico Crasso. *Guil. N. ang.* 5219

Placentinum.

Anni Christi. 1131
Pisanum, pro fide Christiana in-
enda in Syria & contra Pseudopa-
pas. *Plati. Quidam etiam volunt fu-
isse contra Henricum monachum
Tholosanum hæreticum.*

Stampense, in quo D. Bernardus,
Petrus qui se Anacleum nomina-
bat, repudiari persuadet approbato
Innocentio. *V. in cent. lib. 27. cap. 6. &
in vita D. Bernardi lib. 2.*

1131
Moguntinum, presente Lotha-
rio, & preside legato Apostolico,
Trib. in Chron. monast. *Hirsang.*

DECIMUM vniuersale
Concilium Lateranense, Patrum
mille, pro iure cleri, & contra pseu-
dopontifices. *Plati. lib. Concil.*

1140
Suefionense, presente legato Ro-
pontificis contra Abailardum sub
Lud. Seniore Fræc. rege. *Otho Fri-
sing. lib. 1. de Frider. cap. 17.*

1141
Senonense, presente Ludonico Iu-
niore, & multis Episcopis atq; Ab-
batibus, contra Petrum Abailardum
peripateticum, qui timens iudicium
Concilij & eorum quos ipsemet ele-
gerat, pronoucauit ad sedem Aposto-
licam. *Guil. N. ang. Bernard. epist.
189. & 191.*

Antiochenum plurimorum Epi-
scoporum Orientis, preside legato
Apostolico Petro Archiepiscopo

Anni mundi. 5219
Frisingens. lib. 7. c. 28. Interim tamen farinæ gipsum miscuit,
ex quo Conradi in Syria exercitus miserè periit. *Nicet. in
Annal.*

Ei pro Mahumeto decreta condenti, pacis prætextu, &
alia in religionis capitibus molienti resistunt Theodosius
Constantinopolitanus Parr. & Eustathius Theffalonicens.
Nicetas lib. 7. de eius gestis. Anathema in Mahometis deum
quem nec genitorem nec genitum, sed holosphylon esse af-
ferit, ex omnibus catecheticis libellis aboleri satagebat, sed
ijdem fortiter restiterunt. *Ibid.*

Ludouicus Iunior Franc. Rex vno ferè mense ante inor-
tem patris Alienoram, siue Alienordim, siue etiam Leono-
ram hæredem Guilelmi Ducis Aquitaniz duxit in vxorem
apud Burdegalam vrbem. *Emil. lib. 5.* Harum nuptiarum
causa eius pater Ludouicus Crassus primus (nam & ipse il-
lud idem postea edito confirmauit) remisit diocesi Bur-
degalensis iura regalia in eligendis archiepiscopis, episcopis,
& abbatibus, vt apparet ex tabulis cameræ rationum Lute-
tianiæ.

5219
Petrus Abailardus (qui nonnullis Bailardus, alijs Alardus
dicitur) Britannus hæreticus, & lumus philosophus, pri-
mò relicta vxore monachus apud D. Dionysium, demùm
Abbas in Britannia. *Guilel. Nangiac.* Præter Deum ali-
quid æternum constituabat, & quid tertium præter creato-
rem & creaturas. *Bernard. de Lutsemb.* Docebat Christum
non assumpsisse carnem vt hominem liberaret: Timorem
Domini castum non esse in futuro sæculo. *Bern. epist. 190.* De
Trinitate sapiebat Arrium, quanquam ab Alberico Remen-
se & Leualdo Nouariense Sabellianus indicatus sit. *Otho
Frising. lib. 1. de Frider. c. 17.* de persona Christi Nestorium,
de gratia Pelagium. *Bern. epist. 192.* Malè insuper sentiebat
de processione S. Spiritus, quæ negabat esse ex substantia
Patris vel filij: De anima Christi, de descensu Christi ad in-
feros, de Sacramento altaris, dicens post consecrationem
priora accidentia quæ remanent pendere in aère: de pote-
state clauium, de originali peccato, de concupiscentia, & de
alijs multis religionis capitibus. *Bern. epist. 188. & 189. & 190.
Arnaldus de Brixia alter ex Italia hæreticus se illi adiunxit.
Bern. epist. 189. & 195.*

5228
Petrus de Bruis Petrobusianos sacramentarios multis er-
roribus deformes creat. *Petrus Cluniacens. epist. 1. & 2. & ali-
bi. in Septimania, Arelatensi, Ebreduensi, Diensi & Vua-
picienti episcopatus, denique in Valconia & Narbonensi
& Tholosana prouincia. Idem.*

Apostolicos, qui se distabant iuxta Apostolorum doctri-
nem vitam instituere, videtur appellare Bernard. *Ser. 65. &
66. super Cantic.*

5229
Primi negarunt post Berengarium Missam esse sacrifi-
cium, è Petro Cluniacensi. Tractatu contra Petrobusianos,
siue de sacrificio Missæ.

Henricus Tholosanus Petri Bruis discipulus monachus,
hæreticus, negabat oblationes pro mortuis aliquid profes-
se: damnabat sanctorum inuocationem: olei & chrisimatis
consecrationem, ecclesiasticam excommunicationem, pere-
grinationes religionis voto, omnes denique ecclesiasticas
constitutiones spernebat. Tale in sinuat *Bern. epist. 241. &
liber 3. de vita Bernardi cap. 5.*

Vilbertus Carnotensis, Conradus Hirsaugiensis. Hugo de
Folieto Corbiensis monachus auctor libri De claustru ani-
mæ & corporis. *Guilel. Nangiac. Trithem.*

H h

Maximus

Maximus Armeniorum pontifex, imo omnium episcorum Capadociae, Armeniae, Mediae & Persidis doctor eximius. *Tyr. lib. 15. c. 18.*

Calo Ioannes Imp. Constant. frustra Syriam tentat, Gabulensi episcopo firmiter resistente. Itaque in Syrios eremitas effudit bilem, colique trucidavit an. 1143. *Frisingens. lib. 7. cap. 28.*

D. Bernardi hortatu Conrardus 3. sacra arma induit.

Quidam Ioannes à Temporibus vel à Stampis fertur vixisse annos 361. à tempore Caroli Magni, cuius ipse erat armiger, vsque ad Ludouicum Iuniorem. *Guilel. Nang. Gagui. lib. 6. Ignatius. Nauic. & Sup. Chro.*

Anno 1136. mortuo sine virili sobole Henrico 1. Anglorum rege, regnum Angliæ à Normanis translatum est ad Francos per Stephanum Francum illius nepotem ex Adela sorore, & Stephani Blefensis Comitis filium. *Polyd. lib. 12. histor. Angli.*

Malachias Archiepiscopus Ardinachenfis siue Armachanus in Hybernia doctissimus & sanctissimus miraculorum dono clarus obiit, an. 1148. *Bernard. in eius vita.*

Primus sine villo populi interuentu Papa creatus est, lege à præcessore Innocentio 2. posita, qua populus omnino à Pontificis comitijs exclusus est, & ad solos Cardinales Pontificis electio, paulatim etiam cleri primoribus exclusis, vel in Cardinalium collegio coopertis redacta. *Onuphrius.*

Vna re foelix, quod nullis seditionibus vexatus fuit. Quo tempore Hierosolyma iterum capta est à Saracenis. *Vnicelium.*

Capta etiam Edessa Mesopotamiæ vrbe ab Alaph siue Sanguino Turcorum principe, omnes Christiani, quotquot fidem noluerunt ciurare, cum Hugone episcopo miserè maectati sunt. Mulieres item, in ludibrium Christi aris imposte violantur, deindeq; interficiuntur. *Bonfinius lib. 6. Vnigar. deca. 2. Siegb. Continuator.*

Eadem ferè tempestate sub Imperio Manuelis Comneni Clizastlanes Sultanus magnam Christianorum multitudinem Laodicæ in Phrygia pecudum more partim abegit, partim occidit. Inter quos & Salomon pontifex. *Nicetas Coniat. in Annal.*

Gerardus à Nazareth Laodicensis Episcopus, de vna Magdalena contra Græcos & alia scribit. Ioannes Sarisburiensis.

Ludouicus Rex, quod expugnato Victriaco in Ecclesia 1300. diuersi sexus & ætatis hominis cremati essent, terram sanctam penitentiae causa adiit, vbi integrum annum substitit. *Siegb. continuator.* Idem an. 1155. S. Iacobum in Galicia, exinde post quatuor annos montem S. Michaelis de periculo maris religionis ergo petijt. *Ibidem.* & an. 1177. in Angliam ad B. Thomam. *Ibid.*

Henricus rex Portugalliae primus multa gerit contra Saracenos, à quorum tyrannide an. 1147. Olisipponem liberauit.

Albo Ali Abinzeni (.i. ex posteris Seni, nomen enim patris ipsius erat Eli inquit, Elias in Tisbi rad. 1288) Abenroes siue Abenrois Mesue Medici, & Philosophi Arabes, Aben Tumert Astrologus Cordubæ florent ab anno 1140. Regnabat Mauris Africae & Hispaniae Albo Haly Aben Tiffin, qui in illis motibus perijt, quos pro Imperio quidam Abdelmon concitabat. *R. Abraham in Cabbala. Sabellicus Ennea. de 9.*

Lugdunensi, contra Radulphum Patriarcham Antiochenum, qui depositus est & reclusus in monasterium. *Tyri. lib. 15. cap. 16. & 17.*

Hierosolymitanum, eodem presente Maximo Armeniorum Catholico, imo & omnium Episcoporum Cappadociae, Mediae & Persidis principe, Eo in concilio actum est contra Armeniorum errores in fide, quos ipse Episcopus promisit se curaturum emendari. *Tyri. lib. 15. cap. 18.*

Schisma 18.
Anacletus 2. nomine Petrus, à quibusdam Cardinalibus electus Pontifex Rom. sedit contra Innocentium. an. 7. mens. 9.

Post eius mortem à suæ factionis Cardinalibus creatus est Victor 4. qui cum sedit menses aliquot consilio D. Bernardi cessit Innocentio. *Amyl. lib. 5. Plati. In hoc schisma componendo D. Bernardus septennium laborauit. Fascic. Temp.*

171.
Celestinus 2. Tuscus mens. 5. di. 13.

Vacat d. 13.
Patriarchis.
Constantinopoli Michaeli Iuniore an. 4. mens. 6.
Antiochia Aymerico.
Hierosolymis Gulielmo.
Principibus.

Manuele Comneno an. 38.
Orient. Imp.

Conrado 3. an. 14. Occiden. Imp.

Ludonico 9. dict. 7. Iuniore an. 43. Franc. Reg.

Alphonso 8. Hispania.
Stephano Franco Anglia.

Vladislao Polonia.
Alphonso Portugalliae rege primo.

CONCIL. Lateranense, ne laicus clericum vim inferret. Plati.

172.
Lucius 2. Bononiensis mens. 11. d. 4.

Vacat d. 2.
Patriarchis.

Constantinopoli Michaeli Iuniore.

Antiochia Aymerico.
Hierosolymis Gulielmo.
Principibus.

Isdem Imperantibus & regnant.

CONCIL. Gallicanum contra Petrum Aballardum Peripateticum.

173.
Eugenius 3. Pifanus, an. 8.

Vacat d. 20.
Patriarchis.

Constantinopoli Michaeli Iuniore, deinde Cosma 2. m.

9. Nicolao 3. an. 3. Theodosio 2. an. 2.

Antiochia Aymerico.
Hierosolymis Gulielmo, deinde Fucherio an. 11. di. 17.

Principibus.

Manuele Comneno Orientis Imp.

Conrado 3. Occid. Imp.
Ludonico 9. dict. 7. Iuniore

Franc. Reg.
Alphonso 8. Hispania, deinde Sanctio an. 14.

Stephano Franco Anglia.
Boleslao Crispo Polonorum

principe an. 27.
Alphonso Portugalliae rege primo.

de 9. ponit sub Alexandro 3. an. 1159.
Rabbi Iehuda Leuitis incidit in eadem tempora. *Abben Ezra in 9. cap. Daniel.*

Bellator contra Saracenos pro Hierosolymis. *Platina.* Huius consensu factum concilium in Gallia contra Abellardum, qui rationibus victus, non modo sententiam mutauit, sed & monasticam vitam professus est. *Summa Concil. Scio fuisse conuersum & sanctè mortuum Petrus Cluniacensis in epist. testatur.*

S. Amedeus Lauffanensis, Drogo Hostiensis Episcopi doctissimi.
Mesopotamiæ populi ferè omnes ad fidem Christi reuertuntur. *Palmer.*
Edessa paulo post à Turcis capta, Episcopus capite truncatur, & multa Christianorum millia trucidantur, an. 1145. *Siegb. Continuator.*
Conradus Imp. Iudæos à Gallia Germania que populo cictos recepit, ac in suis municipijs, præsertim Norimbergæ tutum hospitium concessit. *Frising. lib. 1. cap. 37. de gestis Frider.*
Cum oppidum Vuemsbergam ijs conditionibus cepisset, vt mulieribus saluis abire liceret, portantibus de suis rebus, quantumcunq; vnaquæq; posset, illæ solos maritos in humeris & paruos liberos in sinu atque amplexu gestantes, exierunt, cæteris rebus militum præde relictis, Quæ philostorgia motus Imper. omnibus conuiuio exceptis ignouit.
Moriturus præterito filio ætate iam maturo Fredericum Aenobarbum imperio destinavit.
Eudo de stella, qui se dicebat esse Christum an. 1148.
Bellum sacrum tertium Eugenij tempore, cui præfuerunt Conradus Imp. & Ludouicus Iunior. Hanc expeditionem Tyrius scripsit, & ex Græcis Nicetas Coniates.
h Discipulus S. Bernardi, qui ad eum sedentem in Petri cathedra scribit libros de Cõsideratione, religione & eruditione refertissimos, quos Pontifices debent semper habere in manibus.
Instituit Tornacensem Episcopatum in Gallia, cum per annos circiter 600. à tempore S. Medardi fuisset sub Nouioduncensi Episcopatu: Electo in Episcopum Anselmo Laudunensi Abbate. *Guilel. Nang. Continuator Siegb.*
Ad Armenios id per legatos petentes Sacrificij formam, iuxta ecclesiæ Romanæ consuetudinè transmisit. *Otho Frising. lib. 7. cap. 32.*
Cardinales nutu diuino perciti hunc Pontificè elegerunt. *Plati.* Ille per D. Bernardum impetrauit à Conrado Imperatore & Ludouico Francorũ rege, vt Christianis in Asia contra Alcoranistas opem ferrent. Hinc vterque cum magno exercitu in terram sanctam profectus est, tempore Balduinorũ. Illa fuit 3. expeditio contra Turcas. *Tyri. lib. 16. cap. 18.*
Nam S. Bernardus miraculis clarus Francofordiam veniens Imperatori Conrado & Principibus persuadet, vt expeditionem contra Saracenos in Asiam suscipiant. *Helmold. in Chro. Slaunorum cap. 60.*
Partem exercitus destinant in partes Orientis, alteram in Hispaniam, tertiam ad Slaunos, qui iuxta Saxones habitabant. *Ibid. cap. 61.*
Ipsi cum venissent Hierosolymam iunctis copijs cum Balduino. 3. & Hierosolymorum quinto rege Damascum obsident: sed dissidio ac dolo cuiusdam Asijrij, obsidio-

nem soluere coacti sunt, & ita quisq; ad sua nauigauit. Tyri. lib. 17. cap. 8. & Amyl. lib. 5. Gagni. lib. 5.

Miscrabilis fuit interitus exercituum Imperatoris Conradi & Ludouici regis Franc. legati Imperatoris Constantinopolitani dolo. Helmold. in Chro. Slaworum cap. 61.

Hoc vnum prospere cessit de vniuerso opere, quod peregrinus exercitus Lisbonam in Portugallia cepit, & eam Portugalesi regi vindicari. Ibid. cap. 62.

Sugerius Abbas S. Dionysij, regni Francorum negotia ob absentiam regis, iuxta illius cœnobij prærogatiuam administrabat. Ortho Frising. lib. 1. de Friderico c. 55.

Gilbertus Porretanus Pictauiorum episcopus, ob insignem eruditionē Vniuersalis dictus, pro scribitur ab Ecclesia in concil. Remensi quod negaret diuinitatē, qua Deus est, esse Deum. Bernard. sup. Cantica ser. 80. Contin. Sigeb. Rem paulo aliter narrat Ortho Frising. lib. 1. de Friderico. cap. 55. 56. 57. Quatuor scilicet Porretano obijciebantur: primo quod assereret diuinam essentiam non esse Deum. 2. proprietates personarum non esse ipsas personas. 3. Theologicas personas in nulla prædicari propositione. 4. Diuinam naturam non esse indeterminate incarnatam. De tribus vltimis ob exortum Cardinalium contra D. Bernardum & Gallos episcopos tumultum, simul ob Theologicas rationes, quæ hinc inde habebantur, nihil est decretum. De primo Romanus pontifex definiuit. Episcopus verò præmissam summis Pontificis sententiam reuerenter excipiens, Archidiaconi suis in gratiam receptis, cum ordinis integritate & honoris plenitudine ad suam diocesim recreauit.

Potho presbyter Prumiensis ann. 1152. scribebat lib. de Domo Dei. Ipsc. Ibid.

Rabbi Moses Hispanus, Ben Maimon (qui & contractis dictionibus dicitur Rambam) videtur floruisse circa hæc tempora. Hunc Iudæi habent in summo honore, adeo vt eū insigniuerint titulo מורה נבוכים, id est, Doctoris iustitiæ.

Ipsē præfatione Maimonim, quo opere complexus est, vniuersum Talmud linguam purē Hebraicā, in eorum gratiā, qui nesciunt linguam Talmudicā, vel vt impuram & barbarā, fastidiunt, se scribere tradebat an. 1108. excidij Hierosolymitani, Mundi 4936.

Idem in quadam epistola de Astrologia, meminit suæ ætate fuisse in Australi plaga quendam impostorē, qui se prædicans præcursorem ac nuncium Messiaē siue Christi mox venturi, multos Iudæos ac Arabes seduxit euentis miraculis.

Eustathius Thessalonicensis Archiepiscopus in libros Homeri scripsit commentarios sicut & in Dionysij descriptionem orbis. Nicetas lib. 7.

Narrabat Gabulensis in Syria Episcopus Eugenio Papæ, quod ante non multos annos Ioannes quidam vltra Persidem & Armeniam in extremo Oriente agens rex & sacerdos cum gente sua Christianam profiteretur religionem, verum Nestorij fermento permixtam. Frising. lib. 7. cap. 33. Quem post aliquot annos à Tartaris deletum ex Marco Veneto annotabimus.

An. 1148. Rogerus Siciliae rex Archiepiscopum Africae, qui Romam vt consecraretur venerat, ad sedem suam remittit liberum. Sigeb. Conti.

An. 1146. Ludouicus Francorum rex Hierosolymam, voti causa, abiit. Annon. lib. 5. cap. 53.

Robertus Nazarenus episcopus crucem Christi erigens contra

Anni Christi.

1153

1145

1145

1147

1148

CONCIL. Vexelium siue Vizeliacum in Burgundia, pro expeditione contra Turcas, preside Eugenio, & presente Ludouico Rege cum Leonora Regina, & alijs Regni Principibus, qui post orationem habitā à D. Bernardo crucem accipiunt sacram militiam professi. Plati. Ioan. le Maire.

Parisiensi quoddam Concilium fertur tunc celebratum ab Eugenio. Ioan. Tili.

Ptolomaicum presente Conrado. 3. Tyri. lib. 17. cap. 1.

Remese, preside Eugenio & presente D. Bernardo, contra haresim Gilleberti Pictouu Episcopi, Abalardi subtilitatem secuti, quam ipse eo in Concilio publice recantauit. Bernard. ferm. 80. in cantica. Ant. tit. 17. cap. 1. Fuit etiam contra quendam nomine Eonem, qui se magnum prophetam, imo verō Dei filium, per quem omnis oratio concludebatur, cum diceretur per a. i. o. v. a. & c. prædicabat, & ex suis discipulis alios constituebat Angelos, alios Apostolos. Contin. Sigeb. Ortho Frising. lib. 1. de Frederico cap. 50. 51. vsque ad 55.

Anni mundi.

5233

5233

5236

Anni Christi.

1150

1153

1154

Baugentiacum, in quo Ludouicus Leonoram uxorem repudiavit, ex qua habebat duas filias, Mariam & Aliam. Ioan. Tili.

Treuirensis, cui interfuit Eugenius cum 18. Cardinalibus & D. Bernardo. In eo libri 5. Hildegardis recepti sunt. Tritem. in Chro. Hirsang.

Lincopianum in Suecia. Magnus lib. 18. hist. Gothorum cap. 18.

174
i Anastasius 4. Romanus an. mens. 4. d. 24.
Vacat d. i. Patriarchis. Constantinopoli Constantino 4. an. 2.

Antiochia Aymerico. Hierosolymis Fucherio.

Anni mundi.

5238

5241

5242

contra incendium, flammam & fumum, impellente vento in exercitum Turcicum conuertit. Tyri. lib. 16. cap. 11.

Aleonora repudiata à Ludouico Rege in ipsius odium an. 1152. nupsit Henrico Duci Normaniæ & Andegauenfi Comiti, qui postea fuit Rex Angliæ: Ex quo habuit filios quatuor, Henricum, Richardum, & Ioannem postea reges Angliæ, & Ganfridum Comitem Britannia: filias totidem, quarum alia collocata est Regi Castellæ, ex qua nata est Blancha Regma Francia, mater S. Ludouici: Altera Alexio Imperatori Orientis: Tertia Saxoniæ Duci, vnde natus est Ortho Imperator: Quarta Tholozano Comiti. Quæ nuptiæ fuerunt causa grauissimi belli inter Francos & Anglos. Guiliel. Nangia. Gagni. lib. 6. Amyl. lib. 5.

Libri 4. Ioannis Damasceni de Orthodoxa fide à Græco in Latinum transferuntur per Burgundionem iudicem & ciuem Pisanum, qui maiorem etiam partem operum D. Chrysofostomi à Græco in Latinum conuertit. Antoni. tit. 17. cap. 1.

Archiepiscopus Vlisbonensis in Hispania instituitur an. 1147. Meier. in hist. Fland.

An. 1152 quatuor Archiepiscopus instituntur in Hybernia, sicut illic sunt quatuor prouinciæ. Armachana, Dublinensis, Cassellensis & Tuamentis, Quarum Armachana 15. habuit episcopus. Dublinensis 5. Cassellensis 13. Tuamentis 10.

Templarij vt essent conspectiores suis candidis clamydibus assuunt cruces panni rubei. Tyri. lib. 12. cap. 7.

Amator & nutritus pauperum. D. Mariæ rotundæ templum extruxit. Famis tempore, qua tota ferè Europa conflabat, victu egenis etiam extra Romæ mœnia degenitibus, largissimè suppeditauit. Plati. Tuniu & Tenebium Aegypti pagi à Christianis inhabitabatur. Nicetas lib. 5. in M. annee.

Tamiathi insignis virgini dicata ecclesia habebatur in precio, inter medios Saracenos, quod ibi olim Christus cum parentibus substitisset, Herodem euadens. Ibid.

Apud Francos Politici bonis Ecclesiæ inhiates, nihil non contra ecclesias & monasteria moliti sunt. Claromontensis comes, eiusque nepos Podiensis Guilielmus, & alter de Polinato comes. Sic Guilielmus Cabillonensis. Sed eos repressit Ludouicus rex. Anno. lib. 5. cap. 56. Gagni. lib. 6.

Rupertus Buconiensis, Petrus Mauritius cog. Venerabilis Abbas Cluniacensis. Nicephorus Basilices Paulinarum epistolarum insignis interpres. Nicetas lib. 7. de M. annee.

Hæresis Publicanorum in Anglia. Polyd. li. 13. Ang. quos alij Catharos, alij Patinos. Concil. Lateran. c. 27.

Catharorum hæresis ex Tandemi reliquijs, primarijs Arnaldo, Marsilio, & Theodorico, quos Egbertus S. Florini Abbas oppugnauit. Chron. Hirsang.

Cardensis hæresis de corpore & sanguine Domini male sentiens. Ibid.

Guilielmus Aquitaniæ dux & Pictauiensis comes D. Bernardi discipulus eremiticæ vitæ genus apud Gallos constituit, vt deinceps eius ordinis fratres non Augustiniani, sed Guilielmitæ dicerentur, vsque ad lunocentium 3. qui eos Eremitarum S. Augustini nomine appellari voluit. Parisijs, relicta eremo, prima iecit cœnobij fundamenta, Anastasij, deinde Adriani Pont. iussu. Bergom. lib. 12. & Chron. Colon.

An. 1154. Afsalon à rege Balduino capitur, ibique episcopus constituitur. Tyri. lib. 17. c. 30.

Fredericus hoc tempore suscipit imperium, sex expeditiones in Italiam moturus & multas turbas in Ecclesia excitaturus. Nicet. lib. 7. de gestis Manuelis. Et in Armenia, ubi contra Tutcas pugnabat, in rapido quodam amne submergitur. Naucer. Tyrus.

Sub 1153. Galfridus cognomento Arturus, quod de Arturo Britannorum rege ficticio multa scripserit, item de Ambrosij Merlini eius vatis predictionibus &c. Balans.

Hæresis Armenorum Monophysitis cōsentanea, Nicet. lib. 17. Orthodoxia. Hinc Manuel Imp. sub an. 1170. ad eorum Catholicum, Theorianum legat, qui ab illa eum reuocaret, cuius disputatio ibidem extrat apud Nicetam.

Vtæque tamē errat, siquidem Catholici siue summi Armeniorum Pōtificis ad Græcos responsio, quam ipsi afferūt, non est supposita. Nam Armenij fatebatur duas quidē esse naturas in Christo & vnā, sed diuersa ratione. Vno modo naturam pro parte Cōstituti accipiebāt, altero pro Cōstituto siue Cōposito, vt cum apud Aristotelem nunc Cōpositum, nunc partem Cōpositi significare dicitur. Sic in Christo (inquirebant) duę sunt nature. i. duę partes Constituti, deitas & humanitas; & vnā natura. i. vnum Constitutum ex vtraque natura, Christus siue persona Christi. Afferebant pro simili hominem, in quo duę naturę existunt, corpus & anima, & vnā natura. i. vnum ē corpore & anima compositum. Multum ergo aberant à Monophysitarum sententia.

Illo artificio Græci sapius vsi sunt in Christianos Orientales, vt quos cernerent in sedem Apostolicam propensos, hæresicos infamia traderent, vel etiam, quia præ se alios solent contemnere.

Hinc eos suspectos habeo, quotiescunque de Syris, Maronitis, Aethiopiis, Persis, Indis, Georgianis, Aegyptijs scribunt, eos vel Iacobitas, vel Nestorianos appellates. Nam qui versus eos peregrinantur, Catholicos offendūt, nec nisi quibusdam ritibus & ceremonijs à vobis differentes vident.

Mota questione de Dogmatibus Mahometis, Manuele Imperante, Deum ipsius anathematizandum visum est, vt qui solitarius asseratur, auroque solido constans, (Holophyros) qui nec genuerit, nec genitus sit, nec sibi similem quenquam habeat. Nicetas lib. 26. Orthod. & lib. 20. Anathematismo 22.

R. Benjamin auctor libri Massahoth. i. Professionum, siue vt interpres Benedictus Arias vertit, Itinerarij, genere Hispanus, tunc vigeat. Narrat enim se Ludouico Rege & Alexandro Romano Pontifice, qui mox sedebit, Lutetiam venisse Regni totius caput, in qua (inquit) sunt sapientum discipuli, omnium, qui hodie in omni regione viuunt, doctissimi, atque hi noctu diuque legis studio incumbunt. Loquitur de Iudeis tum Lutetię degentibus & studijs suis Hebraicis incumbentibus.

K Noruegiam sub gelido axe (Onuphrius Sueciam addit) sua prædicatione ad Christi fidem perduxit antequam esset Roma Pontifex. Plati. Ioan. Stella in. Chro.

Templorum restaurator insignis. Guilelmi Sicilię regis ob raptam Ecclesię bona excommunicati subditos, omni sacramento liberat. Plati. Gradensem Ecclesiam primatum super omnes Venetorum, Istrię & Liburnorū Ecclesias obtinere declarauit. Dec. 2. lib. 5. Blondus.

Vuilhelmus seu Guilelmus huic Pontifici reconciliatus ab eo declaratur & coronatur Rex vtriusque Sicilię, quam acceperat in feudum. Crani. lib. 6. cap. 16. Ex eo tempore Regnum

Anni Christi. 1153 Principibus. Anni mundi.

Manuele Comneno Orient. Imp.

Frederico I. Abenobarbo siue Barbarossa an. 38. Occid. Imp.

Ludouico 9. dict. 7. Fr. Reg.

Hispania Sanctio tertio.

Anglia Stephano Franco.

Polonia Bolelao Crispo.

Portugallia Alphonso.

1154 1159 175 k Adrianus Anglus an. 4. mens. IO. 5242 5247

Vacat d. 3. Patriarchis.

Constantinopoli Constantino 4. deinde Luca an. 12.

Antiochia Aymerico.

Hierosolymis Fucherio, deinde Amarrico an. 23.

Principibus.

Manuele Comneno Orient. Imperatore.

Frederico I. Abenobarbo seu Barbarossa Occid. Imp.

Ludouico 9. dict. 7. Fr. Reg.

Sanctio tertio Hispania.

Anni Christi. Stephano Franco Anglia, deinde Henrico 2. Andegauenfi an. 34.

Boleslao Crispo Polonia.

Alphonso Portugallia.

1156 1178 176. Alexander 3. Senensis, an. 21. di. 19. 5247 5268

Vacat d. 14.

Patriarchis.

Constantinopoli Luca, deinde Michaele 3. an. 9. Charitone an. 1. mens. 2. Theodosio an. 6.

Antiochia Aymerico.

Hierosolymis Amarrico. Principibus.

Manuele Comneno Constantinopolitano siue Orient. Imp.

Frederico I. Abenobarbo siue Barbarossa Occid. Imp.

Ludouico 9. dict. 7. Francorum Rege.

Sanctio 3. Hispania, deinde Ferdinando 2. an. 17. Alphonso 9. an. 38.

Henrico Andegauenfi Anglia.

gnum Sicilię appellatum est Patrimonium Petri.

D. Bernardus Abbas Clareuallensis oraculum sui sæculi, vitæ sanctimonia & summis miraculis clarus obiit an. ætatis 63. & an. Christi 1153. In eius vita lib. 5. cap. 2. Alexander. 3. PP. eum in Sanctorum numerum retulit an. 1165.

Eo intercedente Fredericum & Conradum duces Bambergæ Lotharius Imp. in gratiam recepit. Frising. lib. 7. ca. 19. Sic an. 1144. eodem conciliante Theobaldum comitem Ludouicus Rex. Sigeb. Cont.

Anno 1158. Liouonia Regio, quæ hodie vocatur Liffand, cœpta est tunc primum à mercatoribus Christianis explorari: ubi cum plurimi lucri causa sæpe aduentarent, S. Menardus tunc presbyter doctissimus Christum prædicans multos eorum, inter quos erat Cobbe Liouonię Princeps, à gentilitate ad fidem Christianam traduxit. Ipse postea rogatu Cobbe Principis ab Alexandro 3. PP. designatur illius loci Episcopus, ubi nunc est Riga Metropolis. Crant. lib. 7. ca. 13.

Eodem an. Sicilię rex Guilielmus captam Sibillam, quæ est Metropolis insulæ Gerx inter Africam & Babilonem Aegypti, Christianis incolendam dedit, præposito Archiepiscopo. Sigeb. Continu.

Mediolanum Friderico Imp. Iudæi produnt. Bergo. lib. 12. Eam diruit & sale conspersit, auctoribus defectionis securi percussis.

An. 1158. eiectis, qui supererant in Obotritorium terra, Sclanis, incolas ex Hollandia Frisiaque Henricus Saxo substituit. Helmad. cap. 88.

Ducem Boemiarum regia dignitate & titulo insigniuit, ob res preclare ad Mediolanum gestas renunciatione & confirmatione publica & solenni ritu facta.

A Gunthero poeta versibus celebratur.

1 Confirmat ordinem Cartusienium. Fasci. temp.

Optimè præfuit, quatuor Antipapis è medio sublatis, quos contra ipsum crexerat Fredericus Imp. bello furens contra Italiam.

Doctissimus fuit præcipue in sacris literis, decretis, Canonibus, & Romanis legibus. Conti. Sigeb.

Romæ moritur sublatis prius è medio quatuor Schismaticis pontificibus, quorum seditionibus Ecclesia Romana penè subuersa est.

Cælianos Pseudopontifices excommunicatos, quamquam integra ætate, senex iusto Dei iudicio sepelijt. Favebant ei legitimo Pontifici duo Reges, Ludouicus Galliarum & Guilelmus Sicilię. Ionius lib. 1. viro illust.

Eo tempore Guelphorum & Gibellinorum factiones Italiam præcipue miscebant. Guelphi auctoritatem Romani Pont. contra Cæsarem tuebantur.

Frederici Imp. vim metuens ad Venetos confugit. Verù Orthone Imperatoris F. qui cum clæto pontificem repetebat, à Venetis victo & capto, pax Italię est reddita. Cromer. lib. 6. de rebus. Pol.

Ad eius pedes procubuit Fredericus Imp. petens absolutionem excommunicationis. Plati. Ferunt Ludouicum Francorum & Henricum 2. Anglor. reges, pedes ei inseruisse stratoris officio, ac leua dextraque frænum equi ipsius tenentes eum per Totiacū urbem magna cum pompa deduxisse.

Illum ptenfabat Emanuel Orientis Imp. Occidentis Imperium ambiens, non ignarus inimicitiarum eius cum Frederico. Plati.

Fredericum Occidentis, Emanuelem Orientis Impera-

tor Guilielmum Siculum & Longobardos diffidetes in gratiam reduxit. *Martinus Polonus*. Henricum quoque regem Anglorum & eius filium. *Continuat. Sigeb.*

Præter vnū D. Petrum qui 25. ferè annis, Syluestrum primum & Adriam primum, quorum vterque 23. annis præfuit, cæteros annorum numero in Pontificatu superauit. *Ibid.*

Sub hoc Alexandro totus tunc orbis Christianus mutuis bellis fere collidebatur. Veneti cum Hungaris, & Græcis de Dalmatiæ dominatu decertabant. Gregorum Imp. Emanuel ab Alexandro Pontif. non ignarus inimicitiarum eius cum Friderico magnis pollicitationibus & donis Occidentis imperium ambebat. In Anglia Henricus rex Thomam Cantuariensem cum occidisset, à filio regno pellebatur. Fredericus Imp. Longobardiam & Italiam vexabat. Germaniam Henricus Saxonum dux motibus cõcitabat. Boëmia ciuilibus bellis distinebatur. *Crom. li. 6. de rebus. Polon.*

Alexander Lutetiam se contulit & sacella multa in S. Germani de Prato Ecclesia dedicauit. *In Chronic. Monasterij. S. Germani Præterensis, quorum ibi fragmentum pendet de Sacellorum quorundam cancellis.*

In Asia Emanuel Orientis Imp. in prælio quodam captus à Turcis, mox ex pacto dimissus, paulo post obiit. *Cromer. Ibid.*

Petrus Longobardus cognomento Magister sententiarum, qui Episcopus Parisiensis an. 1160. salutus est, cessione Philippi Ecclesiæ illius Archidiaconi, Ludouici regis fratris, qui alioqui à maiore parte electus fuerat. *Amyl. in Lud. Iunior. Contin. Sigeb.*

Gratianus Bononiensis monachus, rapsodus libri Decretorum.

Petrus Trecentis cognomento Comestor vel manducator, auctor scholasticae historici, si nonnullis credimus, fratres nothi. *In vita Gratiani.* Alij contra putant eos nec germanos nec *συγγενους* fuisse: sed ipsi falluntur, quod ad eorum tempus pertinet.

Richardus à S. Victore Theologus Parisiensis.

Contra Petri Longobardi aliqua capita scripserunt Guilielmus episcopus Senonensis, Ioannes Cornubiensis in suo Eulogio & Ioachim Abbas.

Hugo Eterrianus, qui ad hunc Alexandrum suos tres libros de processione Spiritus S. scripsit, & apud Emanuelem Imp. Constantinop. magnæ fuit auctoritatis. Errat enim Triteimius, dum illum locat sub Alexandro 4. Multa Græce & Latine scripsit.

Leo Tulcus interpres Liturgiæ D. Ioannis Chrysostomi se eius *σύντομος* fuisse scribit.

Banduinus alter auctor librorum 4. sententiarum Theologicarum. Nam nescitur vter ipse an Petrus Longobardus fuerat. cuculus, alienum sibi supponens partum, vt sit in Plinio & Solino. Hoc vnū sibi Theologiam Scholasticam ab his duobus præcipuè fuisse fundatam, ob subriles Græcorum contra Latinos disputationes de Trinitate, de Processione S. Spiritus, ob Berengarianos & Petrobusianos. cõtra Sacramenta multa temerè & curiosè effundentes, ob Gilb. Porretanū, Pet. Aballardum philosophos Theologiæ philosophiam admiscentes, vt spinosas & subtiles quæstiones deciderent & amputarent. Aemulati sunt Damascenum, cuius 4. libros de Orth. fide, citant, ordinè & methodum sequuntur.

Anni Christi. **Boleslao Crispo Poloniae, deinde Miecislao sene an. 4. Cazimiro an. 17.** Anni mundi.

Alphonso Portugallie rege primo.

Schisma 19. quod durauit an. ferè 20.

1159 Octavianus, qui & Victor 4. cõtra Alexandrū à tribus tantū, vel vt alij volunt quinque Cardinalibus factore Imperatoris Ahenobarbi electus PP. sedit an. 4. mens. 7.

CONCIL. Claromontense, præside Alexandro Rom. Pont. contra Victorium, & Fredericum Imp. celebratum fuisse, testantur Platina & alij alij.

Cisterciensè habitum Morimundis. Helmold. lib. 2. cap. 9. de Slaus.

1163 *Turonensè, præside Alexandro Papa. quo in Concilio acta Concilij Papiensis, in quo Victor Pseudopontifex, & Fredericus Imp. præseruati, damnata sunt, & vterque excommunicatur. Contin. Sigeb. Amyl. li. 3.*

Anni Christi. 1164 Calixtus 3. Victori in schismate succedens, sedit ferè an. 6.

1169 Paschalis 3. antea appellatus Ioannes, à quibusdā electus post mortem Calixti, iussus tandem est à Friderico Imp. se abdicare pontificatu: sic finitum est schisma, postquam sedisset. an. 7. m. 5.

1171 **CONCIL. celebre plurimum Episcoporum, coactum ab Henrico Angliæ rege Casseli. quæ vrbs est Hyberniæ insule, ad corrigenda ea quæ minus rite secundū dogma Christianum fiebant in Hybernia (nam singuli pro opibus plurimas habebant uxores) quam ipse Henricus nuper edomitam ab Alexandro Papa dono acceperat, cum iā ab initio post Christianam religionem acceptam Hyberni sese ac omnia sua in Romani Pontificis diuione dedidissent. Polyd. lib. 13. Ang. hist.**

1178 vel 1180 *Vndecimum generale Concilium (secundum vniuersale Latinorum) alijs primum Lateranense, præside Alexandro Rom. Pontif. Episc. 280. (vel 300. vt ait Tyrinus lib. 21. c. 26.) cum Orientalium, tum Occidentium: continens 50. capita de reformationis moribus, tam Laicorum quàm Ecclesiasticorum, & ne infidelibus arma deferantur. Antonin. tit. 17. ca. 1. Tom. 3. Concil. In eo secta Valdensium damnatur. Item Calbarorum*

Anni mundi. 5252 Ottho Frisingensis Episcopus filius S. Leopoldi, frater Henrici ducis Aultriæ & Freder. Imp. patruus, Chronologiam ab orbe condito ad annum Christi 1150. octo libris pertexuit. Primus Bauaros rationem disputandi Aristotelicam docuit. *En. Syluius.*

Helmoldus canonicus Butsoniensis Historiam Henetorum sue Sclauorum à Carolo Magno ad Fredericum AEnobarbum vsque ad an. Christi 1168. perduxit.

An. 1162. Cingi. siue Congi Tartarus faber extra Imam Magnus Cham siue Imp. gentis suæ per seditionē creatur, mox vicinos subigit & tandem Vmcanum ipsum dominum suum, qui à Latinis presbyter Ioannes vocabatur, & in India & Serica, nō Aethiopia, imperabat. Illic deinceps imperium Orientis desijt esse penes Christianos, mansit tamen religio incolumis, vnde & totus Oriens Christianis resperus est, & prouincia Tenduc, vbi erat presbyteri Ioannis Regia, tota penè Christiana. *Hac ex M. Veneto, quorum fuit spectator.*

Inde eius posteritas in Scythia & India latissimè regnat, collocata regni Metropoli in Caray & Quinsai, & tota Scythia Tartariæ nomen sortita.

Quidam Sardenis mente captus, elapsus à parentibus, diu more ceruorum vixit, gradiens pedibus manibusque & vescens eorum pabulo. Tandem cum Rex Sardinia insulæ venaretur, captusque fuisset cum ceruis alijs, parentibus eum alloquentibus nihil respondit, sed nec appositum panem & vinum gustare voluit, contentus herba: vnde & paulò post media nocte clam, manus parentum cuadens, ad ceruos redijt, nunquam postea visus ab aliquo. *Abben Ezra in cap. 4. Daniel.*

Petrus Blefensis Archidiaconus, Thomas Græcus, Arnoldus Abbas Bonauallis, Guibertus Abbas Gemblacensis, Petrus de Riga Remensis, Ganfredus Antisiodorensis, Ioannes Episcopus Carnotensis, Balduinus monachus Abbas Fordienis, postea Vuigorniensis Episcopus, Balduinus Archiepiscopus Cantuariensis, Ebertus Abbas S. Florini, Odo Cantianus scriptores Ecclesiastici. *Trit. de scripto. Contin. Sigeb.*

Ordo Vuilhelmitarum seu Guilelmitarum (quos vocant heremitas) sumpsit initium à Ioanne Bono Mantuano. *Sabel. Ennead. 9. Fascicul. temp.* Nomen autem à Guilelmo Aquitanix duce & Pictauiensium comite, qui eam familiam condidit vt sectarentur collectam ex D. Augustini operibus regulam.

S. Thomas Cantuariensis Archiepiscopus, cognomento Bequetus, sit martyr in Anglia an. 1171. *Tyri. lib. 20. cap. 23.* Quam ob eadem Henrico 2. tunc Angliæ regi specie poenitentia: iniunctum est inter cætera ab Alexandro Pontifice Rom. vt ipsius subditi possent liberè ad Romanam curiã prouocare: & ne deinceps vllus esset rex Angliæ, quem Roma. Pontifex non designasset. *Polyd. lib. 16. hist. Ang. Blond. li. 5. dec. 2.* Henricus 8. Angliæ Rex ipse S. Martyris reliquias incendit an. 1538.

Petracensis vrbs vltra Iordanem in sinibus Moab, secundæ Arabiæ metropolis an. 1167. episcopali dignitate insignitur. *Tyri. lib. 20. cap. 3.*

An. 1168. Rugiani Sclauorum gens ab Erico Danorum rege & vincuntur & Christo lucrifunt. *Saxo lib. 15. & 16.*

Finlandi ab Erico Sueuorum rege cruento prælio superati Christum agnoscunt. *Ioan. Mag. lib. 19. Goth. cap. 3.*

An. 1172. Petrus Legatus Rom. Pontif. sese Agennensibus hæreticis opposuit. *Contin. Siegb.*
 Rainaldus Antiochiæ princeps, deinde Boamundus Rainaldi priuignus in patriarcham & episcopus sæuiunt, frustra intercedente Balduino Hierosoly. rege. Quod dissidium res Turcarum mire auxit. *Naucler. gener. 39. Tyri. lib. 22.*
 An. 1182. Ioannes Cardinalis ab Alex. Papa Constantiopolim missus, petente id Manuele Imp. vt Græcorum ecclesiam Romanæ vniret, à Græcis immaniter occisus est & per vicos vr̄bis raptus. *Siegb. Conti. Manuels odio Andronicus hanc patrauit cædem. Cusfinia. de Imp.*
 Alexander Pontifex Rom. retulit inter Sanctos, Bernardum Abbatem Claruallii an. 1165. & Thomam Cantuariensem Archiepiscopum an. 1174.
 R. Mose filius Maïemon an. 1176. absoluit suum Misna, quo totum Talmud lingua purè Hebraïca elegantissimè est complexus.
 An. 1177. Blesis habitantes Iudei puerum Christianum in crucem egerunt ipso die cœnz Dominicæ. *Siegb. Cont.*
 Ob quæ & huiusmodi alia, Galliæ & Germaniæ vulgus passim in istos sæuiit. *Fresing. lib. 1. c. 37. de gestis Frederici.*
 Ordo Carmelitarum (qui tunc variegata Chlamyde induebantur) initium habuit in desertis Syriæ, Almerici Antiocheni antistitis opera. *Polyd. lib. 7. de inuent. re. cap. 3.* In Europam eum postea induxit Albertus patriarcha Constantinopolitanus.
 Milites D. Iacobi sub ritu S. Augustini approbante Alexandro PP. exoriuntur in Hispania. Primus eorum magister fuit Petrus Ferdinandus. *Polyd. lib. 1. c. 5.*
 Calatranenses milites à loco denominati auctore Sanctio rege circiter an. 1160. oriuntur. Nigrum vestitum cum rubra gestant cruce ac Cisterciensium æmulantur regulam. *Polyd. lib. 7. de Inuent. cap. 5.*
 An. 1079. Cazimirus rex Poloniæ quatuor Russiæ provincias occupat, & legibus suum regnum ornat, quæ ab Alex. 3. Papa confirmantur. *Funcius.*
 Burgundio Pisanus Chrysofotomum in Ioannem in Latinum vertit. *Contin. Siegb.*
 Vualdensium (qui sic dicti sunt ab Vualdo Lugdunensi eorum auctore) siue pauperum de Lugduno variæ hæreses exoriuntur anno 1170. *Guido Carmelit. lib. de hæres.* Bernardus Lutzemburgus eas reijcit in annum 1218. Inter multa dogmata quæ ipsis attribuit Aeneas Syluius cap. 35. hæc sunt, Preces pro mortuis & purgatorium ignem esse inuentum auaritiæ Sacerdotum: delendas sacras imagines: Confirmationem & extremam vnctionem non esse sacramenta: auticularem confessionem esse nugacem: Sacerdotem quoocunque loco, quocunque tempore sacrum Christi corpys conficere posse & sufficere si verba sacramentalia tantum proferat. Idem fortasse cum hæreticis illius temporis, quos auctor (qui tunc debebat) continuationis historię Siegeberti vocat Agencenses.
 Berna (id est lingua Heluetica, Vrsus; ita dicta, quod cum ea ædificaretur casu occurrit vrsus) & Friburgum vr̄bes edificari ceptæ. *Naucl. M. unff.*
 Micisslaus senex ter Monarcha deiectus Poloniæ principatu.
 m Lucius literatus fuit. *T yr. lib. 22. c. 7.* Vixit an. fermè 50. in Cardinalatu. *Onuph.* Principibus auctor fuit, vt in Asia laborantibus Christianis suppeticas ferrent. *Plati.* ab vr̄be deiectus

Anni Christi. *qui etiam patris & Publicani. In eo etiam lex salutaris de duabus terris suffragiorum Cardinalium ad euitanda in posterum Schismata facta est.* Anni mundi.

1177 **CONCIL.** Northantoni in Anglia celebratur à quodam Cardinale nomine Hugone legato Rom. Pontificis, conuocatis tam Anglicanis quam Scotis Episcopis, ad componendas lites inter Cantuariensem & Eboracensem Archiepiscopos, qui contendebant de primatu in Scotos Episcopos, qui cessit Eboracensi. *Polyd. lib. 13. hist. Angl.* 5265

1178 **Concilium alterum Northantoni coactum Episcoporum Angliæ, præside Hugone quodam Cardinale legato scdit Apostolica. In eo multa & varia pro Christianæ religionis status agitantur. *Polyd. lib. 13. Angl. hist.* 5266**

1177. **m Lucius 3. Lucensis, natione Tuscus. an. 4. mens. 2. di. 18.** 5279

1185 **Vacat d. 12. Patriarchis. Constantinopoli Theodosio, deinde Basilio Camatero an. 3. mens. 6. Antiochiæ Aymerico.** 5283

Hierosolyms Heraclio an. 24.

Anni Christi. **Principibus.** Anni mundi.

1181 **Alexio puero Comneno an. 3. Orient. Imp. & post eum Andronico Comneno tyranno an. 2. Orient. Imp. Friderico 1. Barbarossa Occident. Imp. Philippo 2. cogn. Theodato & Augusto an. 43. Franc. Reg. Alphonso 9. Rege Hispaniæ. Henrico 2. Andegauensi Angliæ. Cazimiro 2. Polonia. Alphonso Rege Portugaliæ primo, deinde Sactio an. 26.** 5279

1185 **CONCIL.** Vronens. præside Lucio Papa, vt Christiani occidui Principes Asiani contra Turcas ferrent suppeticas, & contra Romanorum superbiam. *Platin.* 5283

iectus est, quod ex ea consulum nomen abolere niteretur.
 Primus iuxta constitutionis formam positam in 11. c. 6. cil. Lateranensi creatus est pontifex. Ad hunc vsque Nicolaus Maniacutus Heroicum carmen de Romanis Pontificibus edidit & nomina 178. Pontificum centum viginti quatuor versibus scite conclusit.
 Theodorus Balsamon iuriconsultus & theologus, Antiochenus postmodum Patriarcha multa hoc tempore scripsit, vt ipse de se testatur in præfatione super Nomocanonem, *Nicetas quoque lib. 3. de Isaacio.* Sed aliquot errores suis libris immiscuit.
 Sedit contra Aymericum tertium è Latinis Patriarcham capta à Turcis Antiochia an. 1186. Tum enim Isaacius Imp. Theodorum Bals. patriarcham nominauit. Quomadmodum postea Hierosolyms captis illic Græcum Laconicum siue Leotium virum eruditum Patriarchâ Hierosolymitanum constituit an. 4. Deinde Dositheum (*Nicetas lib. 3.*) Vnde intelligitur Isaacium collusisse cum Saladino. Vel alter Patriarcha Antiochenus erat titulo tenus duntaxat.
 Hoc tempore bella terræ sanctæ inualecebant. *Vnicelina.* Saladinus Castro de Vado Iacob vi expugnato, Templi milites ferris medio dissecuit sub an. 1180. reliquos sacerdotes capite damnauit. Plebi vitam promisit, si nepotem bello captum restituerent. *Siegb. Cont.*
 Armeniorum rex cum omnibus episcopis & regni subditis an. 1181. se sedi Apostolicæ subijcit.
 An. 1182. Heraclius Hierosolymitanus Patriarcha ad Philippum regem venit petitum auxilium contra Saladinum Aegyptium. *Gagu. lib. 6.*
 Eius anno septimo Hierosolyma capitur. Tum contra eum sedit Laonicus siue Leontius Græcus.
 Guilelmus Tyrius Archiepiscopus, quintus ex Latinis, suam historiam de bello sacro Latinorum contra Turcas & Saracenos, 84. annos complectentē, ab anno Christi 1100. vsque ad annum 1184. persequitur.
 Scripsit etiam historiam Orientalium, annorum 570. Acta Synodi Lateranensis & alia quædam. *Ipsi lib. 21. cap. 26.* Octogenarius obiit sub an. 1219. Heroldus.
 Alexij Comneni tempore dogma motum est de Mysterijs altaris illane essent corruptibilia, an incorruptibilia. Ea esse incorruptibilia confirmauit Alexius. *Nicetas lib. 27. Orthodoxia.*
 Andronicus, vt Alexio puero nepoti imperium raperet, ex aula summouit æmulos, deinde puerum 15. annis agentem neruo arcu eliso immaniter strangulatū, arcæque plumbeæ inclusum, in mare demersit, atque desponsatam illi Annam Francorum Regis filiam vxorem duxit.
 Alexium vindicaturus Vuilielmus Siciliæ rex prælio aggredditur Tyrannum & vincit. Qua occasione Isaacius seditione excitata fugientem comprehendit, & mutilat altera manu & oculo. Deinde scabro camelo facie ad caudam versa per vr̄bem circumducit, vbi vulgi tumultu vnici & harpagonibus penè frustulatim disceptus est.
 Eustathius Thessalonicensis episcop. in Homerum & alia scribit.
 Petrus Comestor iuxta quosdam viget.
 Tartari circa an. 1180. Duce Cingis aut Chonigast ab Oriente progressi Europam Orientaliorem miserè afflicerunt, hodieque in Hordas diuisi cognoscuntur.
 Alphonso 9. Hispaniæ rex Blancæ nostræ D. Ludouici patris

parens regnat an. 38.
 An. 1183. Multi heretici combusti sunt in Flandria iussu Philippi Flandrensis Comitis & Guilelmi Remensis Archiepiscopi sedis Apostolicae legati. Illi dicebant omnia aeterna a Deo, corpus autem hominis & temporalia a Lucia-belo creata esse: baptismum paruulorum & Eucharistiam reprobabant: sacerdotes ex sola auaritia Missas celebrare calumniabantur. *Guilel. Nangia. Vincent. lib. 29. cap. 26.*
 Septem millia Cotarellorum, qui regionem Biturigensem vastabant, ab illius terrae incolis interficiuntur. Ipsi persequerentur maxime viros Ecclesiasticos, quos miseris mortibus conficiebant: Sacrum Christi corpus pedibus conculcabant, & Ecclesias incendebant. *Guilel. Nangia.*
 Iudaei a Francia expulsi sunt, & eorum synagogae euerse vel mutatae in Ecclesias, edicto Philippi Regis, quod Christianum puerum in Christi ludibrium cruci affixissent, & grauissimis vlturis vexarent Franciam. *Emil. lib. 5. Gagni. lib. 6.* Verum non multo post tempore redeuntes, ab eodem admittuntur. *Emyl. lib. 6.*
 Inter eos fuisse aiunt R. Selomonem Iarhhi, quos rex in Germanias expulit. Est autem magni nominis Rabbini, ordinarius veteris testamenti & Thalmud interpret, qui videtur cognominatus Iarhhi, q. Lunensis. Luna autem oppidum est Prouinciae Aquitanicae, ubi Iudaeos mansisse scribit D. Greg. lib. 3. epist. 21.
 Dissidentibus inter se Christianis, scilicet, Guidone Lusignano Rege Hierosolym. & Raimundo comite Tripolitano, Saladinus Calipha Aegyptius post maximam stragem nostrorum fere 22000. recepit Hierosolymam cum suo Rege ad Tyberidem capto an. 1187. 2. Octobris, feria 6. anno 88. *(Acmyl. 89.)* ex quo regnum Hierosolymorum ceperat esse penes Latinos. *Emil. lib. 5. Blond. lib. 6. dec. 2. 87. Iouius lib. 1. virorum Illust.*
 Campanas Basilicasque omnes praeter Salomonis templum euerti iussit. *Simoneta lib. 5. cap. 82.*
 Guilel. Nangiachus Isaacij Orientis Imperatoris meminit sub nomine Cursac, quem ait alios vocare Isaquinum: sed id non mirum in historia aliena.
 Heraclius vltimus Hierosolymorum a Latinis Patriarcha post cladem a Saladino factam venit ad Lucium Papam & Philippum Galliae Reg. conquisitum auxilia. *Blond. de decl. lib. 6. dec. 2.*
 Graeci mox post captam Hierosolymam videntur egisse cum Saladino, vt Patriarchae constituendi ius reciperent. Nam Leontium, virum eruditione & virtute praestantem Hierosolymorum patriarcham extitisse & obiisse an. 1187. quo scilicet vrbs capta est, eique Dositheum successisse Isaacij Imp. familiarem, scribit *Nicetas lib. 2. de Isaacio.*
 Vrbanus de Turcarum victorijs certior factus Venetias pro comparanda classe contendit. Sed Ferrariae in itinere, cum negligentius sacrum bellum a Christianis principibus suscipi cerneret, animi maiore interijt. *Plati.*
 Pacem fecit inter Philippum Francie regem & comitem Flandriae an. 1186. *Chrom. Fland. lib. 6.*
 Decimas Polonis indicit pro recuperanda terra sancta. *Chrom. lib. 3.*
 Bellum Vngarorum cum Venetis composuit. *Idem.*
 Danos excommunicat quod sacerdotes ferrent coniugatos. *Saxo lib. 15.*
 Epistolarum eius particulae innumerae extant in Iure Canonico.

Anni Christi.		Anni mundi.
1185	n Vrbanus 3. Mediolanensis an. I.	5283
1187	mens. 10. di. 25. Vacat d. 11. Patriarchis.	5285
	Constantinopoli Basilio, deinde Nicolao 5. alias Niceta an. 6. mens. 6.	
	Antiochia Aymerico, deinde Rodulpho 2. an. 33.	
	Hierosolymis Heraclio. Principibus.	
	Eisdem Imperantibus & regnantibus, & post Andronicum, Isaacio 2. Angelo an. 16. Orientis Imperatore.	
	CONCIL. Parisense, praesente Philippo Rege, Episcoporum Galliae, pro expeditione contra Turcas. <i>Gagni. lib. 6.</i>	

Anni Christi.		Anni mundi.
1187	o Gregorius 8. Beneuetanus. mens. 1. dieb. 27. Vacat di. 20. Patriarchis	5285
1188	Constantinopoli Nicolao 5. siue Niceta. Antiochia Rodulpho secundo. Hierosolymis Heraclio. Principibus.	5286
	Eisdem Imperantibus & regnantibus.	
1188	p Clemens 3. Romanus, an. 3.	5276
1191	mens. 5. Vacat mens. 8. Patriarchis.	5279
	Constantinopoli Nicolao quinto, alias Niceta. Antiochia Rodulpho. Hierosolymis Heraclio. Principibus.	
	Eisdem Imperantibus & usque ad Henricum 6. Occid. Imperat.	
	Philippo 2. cog. Theodato & Augusto Francorum Rege.	
	Alphonso 9. Hispania.	
	Henrico 2. Andegauensi Angliae, deinde Richardo an. ferè 12.	
	Cazimiro 2. Polon. princip.	
	Sanctio Portugalliae secundo Rege.	

canonico.
 An. 1129. Henricus 2. Angliae rex motitur. Et hic Normanorum .i. externorum hominum in Anglia principatus finis fuit, post annos 122. quam Guilielmus primus regno Angliae potitus est, *Polyd. lib. 13. Ang.*
 o Quidam historiographi hunc praetermittunt. Totus autem in bellis fuit contra hostes Christi, vt reciperet Hierosolyma. *Vnicelius.*
 Tractans de recuperanda Hierosolyma Pisis moritur Pontificatus die 57.
 Perpetua per annos plus minus 50. inter populum Rom. & Pontifices discordia de vrbs administratione fuit, cui Populus Patritium quendam summa cum auctoritate praefecerat senatoribus creatis, ab Innocentio 2. ad hunc vsque: Nam eius rei occasione Innoc. 2. & Caelestinus 2. animi dolore defecerunt. Lucius 2. penè interfectus est. Eugenius 3. Alexander 3. Lucius 3. Vrbe pulsi sunt. Vrbanus 3. & hic Gregorius 8. exules fuere, donec nouissimè conuentum, Clemente 3. vt Senatores confirmarentur, Patritij verò loco, praefectus reponeretur. *Omph. in Platinam.*
 Leontius & Hermenopolus, qui de sectis scripserunt. Nam hic Bogomilos non multo ante suam aetatem ortos tradit. Saladinus cum regnasset an. 16. Saphandinum filium reliquit, qui Christianorum reliquias in Oriente debellauit. *Iouius lib. 1. virorum Illust.*
 Henricus 2. Andegauenis Anglorum rex Cumbriam & Northumbriam recepit. Vvallos ad defectionem declinante domuit. *Polyd. Maior.*
 Clarebant Thebites ben Choras genere Iudaeus Hispanus & Alfraganus Astronomi & Mathematici.
 An. 1188. vel vt alij volunt 1202. Tartari Scythica gens è finibus suis, qui erant ad Tapuros montes vltra mare Caspium egressi deuicti & interfecto Indorum rege (Christiano & Presbyteri Ioanis nomine nostris tunc cognito. *Marc. Venetus & Oforius de rebus Emanuelis Portug.*) eorumque excusso dominio, cui seruierant, Asiam pene omnem victores longe lateque peruagati & Rha siue Volga flumine transmissi ad Occidentem progressi, vicinis Russorum Polouicijs Campestria ad Tanaim & Mzotim Paludem habitantibus bellum intulerunt, eosq; & Russos suppetias ferentes delueerunt, & omnem illam oram cum Taurica Chersoneso habitare ceperunt. *Cromer. lib. 7. Polo.*
 p Vir scientia literarum, facundiaq; clarus, sed & vita puritate, animiq; integritate praeclearior, suiq; acer castigatior. *Anton.*
 Quarti belli sacri auctor.
 Eridericus Imperator, Philippus rex Francorum, Guilelmus Siciliae, Richardus Angliae, Odo Dux Burgundiae, Philippus comes Flandriae, Henricus comes Campaniae, Theobaldus Comes Blesensis, Episcopi quamplurimi, & omnes sacre regni Franciae Barones, quartam expeditionem contra Turcas precibus huius Clementis Papae suscipiunt, si que cruce insigniunt, cum audissent Hierosolymam & totam Syriam praeter tres vrbes Tyrum, Tripolim, & Antiochia, & quaedam arces a Saladino fuisse occupatas. *Palmer. in Chron. Gagni. lib. 6. Blond. lib. 6. dec. 2.*
 Verum Philippus & Richardus mox redierunt ad suos, & Eridericus in Armenia dum in flumine lauaretur submergitur. *Continuatio Siegb. Palmer. Guilel. Nangiac.*
 Porro Gallus cum Anglo & Veneti cum Pisanis, qui etiam classes suas in Asiam miserant, ex eo tempore postea diuturnis &

nis & graubus bellis inter se conflictati sunt. *Cromerus lib. 6. de rebus Polon.*

Henricus Anglus in illa expeditione Cyprum occupavit eiecto Isaacio Commeno, & Hierosolymitano regi donavit, ut ibi amisso regno habitaret. *Nicetas sub finem lib. 2. de Isaacio Ang.*

Frideric. ante discessum imperij successorē reliquit Henricum 6. an. 1186. despondens ei Constantiam Rogerij Siculi filiam ē monasterio educatam, quæ ad eum Sicilia regnum attulit. Et si autem ea existimaretur nunquā paritura, quod 50. annum attigisset, tamem grauida facta an. 1193. 7. Calend. Ianuarij Panormi enixa est Fridericum 2. (magno Ecclesiæ dāno) in sacello publico, quod vt spectari parvus posset, ne supposititus censeretur, Henricus extruxerat.

Philippus Theodorus siue A Deo datus, multa Parisijs vtiliter instituit: Aediles, quos vulgo vocamus Scabinos siue Escheuinos, eligendos curauit. Eam urbem auxit tota illa parte quæ à Pario ponte ad abbatiam S. Genouefæ tendit, quam etiam mœnibus cinxit, plurimos vicos strauit lapidibus, D. Innocentij cœmeterium extruxit, forum vnanale vulgo Hallas, in platea quam Campellos vocabant ædificauit, nemus Vicenarum (*de Vincenē*) prope urbem muris cinxit. *Guil. Nang. Amyl. lib. 9. Gagui. lib. 6.*

An. 1198. Iudæos, quos regno expulerat, Parisios reduxit, Ecclesiæq; ibi grauitur afflixit. *Antoni. tit. 17. c. 9.*

Eodem an. Bertholdus secundus Liouonensium Episcopus ab infidelibus trucidatur. *Crantzius lib. 7. Saxonia c. 13.*

q. Toti Franciæ sacris interdixit ob diuortium Philippi Regis, qui Ingebergam seu Gelbergam vxorem repudiauerat. *Guiliel. Nangiac.*

Occupatur & ipse bellis Palestinis, & scelicus, præsul Ecclesiæ perutilis. *Vicelinus.*

Teutonicorum ordinē confirmat, S. Augustini regulam eis præscribens cum alba veste & cruce nigra, qua ab alijs differret, *Polyd. lib. 7. de Inuent.* Et singulis diebus ac noctibus ducenties orationem Dominicam, Symbolum Apost. & Angelicam salutationem repeterent. *Ibid.*

Constantiam monacham rege Rogerico natam occultē ē monasterio Panormitano eduxit & Henrico 6. dispensatione collocauit, ē quo natus Fridericus Sedis Apostolicæ mafix. Hi sunt dispensationum illegitimarum partus.

Philippus Gall. rex Augustus D. Ludouici auus expeditionem suscepit aduerfus Guidonem Aruerniæ comitem, qui vexabat Ecclesiasticos, Abbatiam euerterat, episcopum Claromontensem in carcerē incluserat, captamq; Aruerniā sui regni peculio adiecit. *Annal. Gallici.*

Ante hanc Philippi Augusti ætatem nullus liber Gallica lingua scriptus dicitur.

Sub an. 1190. tota Francia Iudæos expulit in Germanias, qui tamen paulo post rediere, quousque sub an. 1323. penitus exigerentur. In hac eiectione R. Salomonem Iarhi ordinarij veteris testamenti & Talmud glossatorem fuisse aiunt.

Gilbertus Abbas, Alanus Episcopus Antifiodorensis, Philo Episcopus Carpathius, Guarricus Abbas Igniacensis, Ioachimus Calaber Abbas Florentinus, vt de se testatur super cap. 9. Apocalyp. Godefridus Viterbiensis, Mauritius Episcopus Parisiensis, cuius exemplo inualuit mos per aliquot annos in Francia vt Sacerdotes morientes tabulā Catholicam fidem de resurrectione complectentem pectori appo-

Anni Christi. 1200

Anni mundi. 5288

181.

1191 q Celestinus 3. Romanus an. 6. mens. 7. di. II.

1198

Patriarchis.

Constantinopoli Nicolao quinto siue Niceta, deinde Leontio an. 1. Dositheo an. 1. Georgio Xiphilino an. 7.

Antiochiæ Rodulpho 2.

Hierosolymis Heraclio.

Principibus.

Isaacio 2. Angelo Orient. Imperatore.

Henrico 6. an. 8. Occiden. Imperat.

Philippo 2. cognom. Augusto & Theodato Franc. Rege.

Alphonso 9. Hispania.

Richardo Angliæ.

Cazimiro 2. Polonia, deinde Lesco Albo cum Helena matre an. 8.

Sanctio Portugallia rege secundo.

1279

5286

Annus Dom. M C C. quo Tartari regnum suum deleto Presbytero Ioane Vncano Indorum rege eadunt. Constantinopoli à Francis & Venetis capitur, Theodorus extra urbem in Asiam imperium Græcorum transfert.

DVODECIMO hoc seculo doctrinam contra hereticos sic cōtinuatam liquet. Gratia Dei, fides, Iustificatio. Honoris scilicet. quoniam voluit me. R. tribuit mihi &c. Nota in primis. Gratia à Deo gratis, non ex meritis hominem præuenit, vt ad bene volendum carperetur ipse gratia per pia affectus studium. Richardus de statu hom. inter. cap. 12. 16. & passim in quæst. in epistolâ Pauli. Bernardus sermonibus de aduentu Dom. & in canticâ serm. 67. Gratia reddit mihi iustificatum gratis & sic liberatum à seruitute peccati &c. Petrus Cluniac. lib. 2. contra Iudæos cap. 4. Rupertus lib. de victoria verbi. Magister sententiarum lib. 3. dist. 19. &c. Fulgentius lib. de gratia Dei. Eucharistiæ veritas, sacrificium, transsubstantiatio, adoratio, Missæ ritus. Bernard. serm. de cana Dom. & in alio serm. de eadem. Petrus Cluniac. contra Petrobrusianos, scorsum lib. 1. epist. 2. Magister Sentent. lib. 4. dist. 8. & seqq. dist. 10. refutat contraria docentes. Bandinus lib. 4. dist. 9. & seqq. Rupertus, ubi & figuram refutat lib. 16. com. in 6. cap. Ioan. & lib. 7. cap. 7. lib. 2. de sap. cap. 24. in mat. lib. 10. cap. 26. lib. 1. de diu. offic. cap. 2. 22. & 23. Quin & lib. 1. cap. 28. & seqq. aliquot integram Missæ rationem explicat. Richardus lib. de sacramento Melchisedec. Guil. Signiacensis lib. de sacramento Altaris. Leo Tuscus in sua Christiismi & Græcorum liturgia versione, & ex Græcis Zonaras, Balsamon, Nicetas Coniatus diuersis in locis. Hildegardis lib. 2. vis. 6. & lib. de Sacra. Altaris. Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniæ. Mag. Sentent. li. 4. dist. 3. & seqq. Bandinus lib. 4. cap. 3. & seqq. Bernard. sermo. de cana Domini & Bapt. & ablut. Ped. & alibi. Rupertus lib. 10. de diu. Offic. cap. 5. & c. lib. 8. Apoc. Petrus Clun. lib. 2. contra retrobrusianos, Balsamon in canones Apostolorum & Synodorum. Zonaras & Nicetas Coniatus diuersis in locis. Honorius in speculo Ecclesiæ. Penitentia & eius partes tres. M. Sentent. lib. 4. cap. 14. & seqq. Bandinus lib. 4. cap. 13. & seqq. Hugo lib. de conscientijs. Petrus Cantor cap. 166. & seq. Theodorus Balsamon ubi supra. Clausus Ecclesiæ. Absolutio. Petrus Cantor cap. 21. Absolutio enim spirituale est, pertinet ad possessionem clauium. M. Sentent. li. 4. dist. 18. &c.

Anni Christi. 1200

Anni mundi. 5288

Annus Dom. M C C. quo Tartari regnum suum deleto Presbytero Ioane Vncano Indorum rege eadunt. Constantinopoli à Francis & Venetis capitur, Theodorus extra urbem in Asiam imperium Græcorum transfert.

DVODECIMO hoc seculo doctrinam contra hereticos sic cōtinuatam liquet. Gratia Dei, fides, Iustificatio. Honoris scilicet. quoniam voluit me. R. tribuit mihi &c. Nota in primis. Gratia à Deo gratis, non ex meritis hominem præuenit, vt ad bene volendum carperetur ipse gratia per pia affectus studium. Richardus de statu hom. inter. cap. 12. 16. & passim in quæst. in epistolâ Pauli. Bernardus sermonibus de aduentu Dom. & in canticâ serm. 67. Gratia reddit mihi iustificatum gratis & sic liberatum à seruitute peccati &c. Petrus Cluniac. lib. 2. contra Iudæos cap. 4. Rupertus lib. de victoria verbi. Magister sententiarum lib. 3. dist. 19. &c. Fulgentius lib. de gratia Dei. Eucharistiæ veritas, sacrificium, transsubstantiatio, adoratio, Missæ ritus. Bernard. serm. de cana Dom. & in alio serm. de eadem. Petrus Cluniac. contra Petrobrusianos, scorsum lib. 1. epist. 2. Magister Sentent. lib. 4. dist. 8. & seqq. dist. 10. refutat contraria docentes. Bandinus lib. 4. dist. 9. & seqq. Rupertus, ubi & figuram refutat lib. 16. com. in 6. cap. Ioan. & lib. 7. cap. 7. lib. 2. de sap. cap. 24. in mat. lib. 10. cap. 26. lib. 1. de diu. offic. cap. 2. 22. & 23. Quin & lib. 1. cap. 28. & seqq. aliquot integram Missæ rationem explicat. Richardus lib. de sacramento Melchisedec. Guil. Signiacensis lib. de sacramento Altaris. Leo Tuscus in sua Christiismi & Græcorum liturgia versione, & ex Græcis Zonaras, Balsamon, Nicetas Coniatus diuersis in locis. Hildegardis lib. 2. vis. 6. & lib. de Sacra. Altaris. Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremoniæ. Mag. Sentent. li. 4. dist. 3. & seqq. Bandinus lib. 4. cap. 3. & seqq. Bernard. sermo. de cana Domini & Bapt. & ablut. Ped. & alibi. Rupertus lib. 10. de diu. Offic. cap. 5. & c. lib. 8. Apoc. Petrus Clun. lib. 2. contra retrobrusianos, Balsamon in canones Apostolorum & Synodorum. Zonaras & Nicetas Coniatus diuersis in locis. Honorius in speculo Ecclesiæ. Penitentia & eius partes tres. M. Sentent. lib. 4. cap. 14. & seqq. Bandinus lib. 4. cap. 13. & seqq. Hugo lib. de conscientijs. Petrus Cantor cap. 166. & seq. Theodorus Balsamon ubi supra. Clausus Ecclesiæ. Absolutio. Petrus Cantor cap. 21. Absolutio enim spirituale est, pertinet ad possessionem clauium. M. Sentent. li. 4. dist. 18. &c.

apponerent, quod tunc multi de ea dubitarent. *Guiliel. Nangiac.*

Ordo Cruciferorum oritur in Italia an. 1197. *Volater.*

S. Guilelmus Biturigenfis Episcopus floruit. Honorius 3. Papa eum in Sanctorum numerum retulit.

In Dania quidam persuadere conantur populo, vt sacerdotibus suis matrimonia decernat. Et vix hoc schisma à Vualdemaro rege & alijs Principibus repressum est. *Saxo li. 15. Dano.*

Isacius Angelus Imp. viduus Eleemosynis, pauperulas virgines dote, & sumptu nuptiarum magna hebdomade iuuaat. *Nice lib. 3.*

Xenodochijs Constantinopolim repleuit. *Ibid. ab eo Blachi & Bulgari deficiunt. Ibid. lib. 1.*

An. 1190. 13. Calendas Decembris auctoribus quibusdam ciuibus Bremæ & Lubecæ Ordo Marianorum militum (ad Teutonicorum formam) instituitur in Ptolomaide, magnis sumptibus ædificato ibi Xenodochio, in vsum eorum, qui familiæ infererentur. Postea cum numerus creuisset, ceu Colonias inde in Germaniam deduxerunt, ad Christo subigendas Slauiorum & aliorum infidelium Septentrionalium terras.

Samuel Iudæus abdicato Mose Christum amplectitur an. 1200. & cōtra Iudæos de vana Messiæ expectatione subtiliter disputat.

In Asia per id tempus Christianorum res in deterius Labuntur, nec multo post euertuntur. Quin Berica siue Granata à Saracenis subacta est, Angliæ & Hybernia in sulz Romano Pontifici vectigales factæ sunt. In Germania Henricus Imp. cum regnum Sicilia nomine Constantiæ recepisset, ac Fridericum F. trimulum Cæsarem siue regem Romanorū renuntiauerat, moriens longam litē de imperio reliquit. *Cromer. lib. 7. de Reb. Polæ.*

Philippus enim dux Sueuorū patruus ac tutor pueri coronatus est ritu solenni Moguntij. Contra quem Ortho Saxorum dux ab Innocentio 3. Philippo diris deuotio, confirmatus est. Sicque aliquandiu Germania intestino bello collisa est, donec Philippo & Otthone interfectis Fredericus iam adultus imperio suscepto pacem restituit. *Ibid.*

In Græcia verò varij etiam motus erant, adeo vt an. 1200. Constantinopoli à Gallis & Venetis capta, Alexius Impulsus Halisiam in Russia fugerit, ad eum nomine Romanum Polonorum regis Clientem, cui cum Alexius puer à Victoribus suffectus, & paulo post interfectus à suis esset, Balduinus Gallus successit, Orientemq; sublatō schismate Romanæ Ecclesiæ reconciliauit. *Ibid.*

Bandinus ibid. Richardus lib. de potestate ligandi & solu. in confessionali. de peccatorum differentiis. Theodorus Balsamon in Canonibus. Confirmatio & reliqua alia sacramenta & eorum usus. M. Sentent. lib. 4. Bandinus lib. 4. Hugo libris de Sacramentis, Rupertus lib. de divi. Offic. lib. 5. cap. 15. 16. 17. 18. &c. Honor. in Speculo Eccl. Primarius Sedis Apostolicæ. Bern. serm. de Ioan. Baptist. & libris de consideratione ad Eugenium. Item epist. 133. 237. 285. Richardus lib. de auctoritate Petri. Potho lib. 1. & 3. de statu domus Dei. Salisberiensis lib. 8. cap. 17. Petrus Cluniac. lib. 6. epist. 44. Zonaras & Cedrenus in vita Leonis Icomachi, ubi hic Gregorium Apostolicum virum & Petri Coriphæi ἀρχιεπίσκοπος vocat. Liberum arbitrium, bona opera. Bernardus tract. de libero Arb. & passim super Cantica vt ser. 81. 82. & alibi. Magister Sententiarum lib. 2. dist. 24. &c. Bandinus lib. 2. de Prædest. & lib. Arbit. Richardus de statu hom. interio. cap. 23. &c. & in explicacione dubiorum. Hugo lib. de Confessione & alibi. Petrus Cluniacensis lib. 1. de Miraculis cap. 6. Ioan. Slaisberiensis lib. 5. cap. 4. &c. Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquæ, imagines. Bernardus multis sermonibus & in Cant. Honorius in speculo Ecclesie. Rupert. lib. 4. com. in Zachar. cap. 10. lib. 7. in Cant. Richardus sup. Cant. &c. Petrus Cluniac. contra Petrob. lib. 1. Epist. 1. Sigeb. & Zonaras sparsim. Nicetas Comiatis in eadem, vt in Andronico, in Isaacio Angelo li. 3. in Alexio. Denique de Sanctis extant auctororum huius sæculi sermones penè innumeri. Preces pro defunctis, purgatorium. Etterianus libro peculiari, de regressu animarum ab inferis. Petrus Cluniac. lib. 1. de Miraculis vt cap. 23. &c. lib. 1. contra Petrob. epist. 1. & 2. Honorius in Speculo Eccl. sermone de Natiu. Dom. Mag. Sententiarum lib. 4. dist. 20. 21. 24. &c. Rupert. lib. 1. in Lenit. cap. 42. fol. 175. Tyri. lib. 18. cap. 32. Sigebert. sparsim. Ceteri quædam & ceteri huius sæculi auctores prolixè confirmant, de quo contra se testimonium ferunt Centuriatores Cent. 12. c. 2. de loco & propagatione Ecclesie col. 11. sparsim. cap. 3. de Persecutione & tranquillitate Ecclesiarum sparsim col. 38. cap. 4. de doctrina, ex profess. col. 77. et seqq. cap. de hæresibus sparsim col. 83. & seqq. ubi Petrob. uisus contra Petrum Cluniac. Apostolicorum contra D. Bernard. ser. 65. & 66. in Cant. in scriptis patrociniis. Per totum ca. 6. de ceremoniis & ritibus Ecclesie col. 83. & seqq. Per totum 7. de Politia & gubernacione ecclesie col. 1009. & seqq. cap. 8. de Schismatibus col. 1105. sparsim. toto 9. cap. de synodis col. 1235. & seqq. Per totum fere cap. 10. de doctoribus Episc. col. 1365. & seqq. quos proinde maledictis inscribantur. sparsim cap. de martyribus, de miraculis. Euc. facit quod ex inscripto multis hæc etate scripserunt de hæresibus. Item contra Henricianos, Petrob. uisus, Apostolicos, Publicanos, Patrenos, Vnaldenses, Agenenses, Hæreticos de Bachelo, Clancularios Berengarianos, quorum maleficijs isti fascinantur. Adde totius huius Centurie Synodos, quæ non exiguo fuerunt numero. Consule & historicos. Nam & huius temporis Ecclesiam à nostra nihil differre quantum ad doctrinam & ritus ostendunt.

1198 **1216**
a **Quit** doctissimus Theologus & Iuriconsultus, multif- que Epistolas decretales de rebus arduis scripsit, vt in libris quinque Decretalium plura ipsius rescripta reperiantur, quam omnium aliorum simul Pontificum. Est idem belli accensor contra Saracenos.
 Misit an. 1212. ad Battum siue Baidonem vnum è Tartarorum Chamis siue Imp. aliquot viros religiosos, qui per Croaciam & Russiam iter agentes, ibi etiam acceperunt equos Tartaricos, qui aquam & pabulum sub niue norunt querere. Illi ubi redissent, hoc vno impetrato, ne Christianis molestus esset, Saraceni persuadent vt Mahometis legem amplectatur. Ita ab eo tempore Tartari Mahometismo insciantur. In epist. Asiaticis Ies.
 Alij & melius conferunt in annum 1245. & ad Innocentium quartum. Vincent. lib. 31. c. 51.
 Ipso procurante Liouonia Christi fidem amplectitur. Blond. lib. 6. dec. 2.
 Ejus temporibus orta hæresis in Tholosæ partibus, quam D. Dominicus mira celeritate compescuit.
 Exorti sunt multi ordines religiosorum, siue monachorum. Dominicus Calagiritanus Hispanus instituit ordinem Prædicatorum, cuius ordinis feruntur fuisse 4143. cœnobita. Franciscus Assiatis Italus ordinem Minorum. Palmer. Plati. Horum suo tempore 90. millia fuisse scribit. Sabel. Ennead. dec. 9. lib. 9. Carmelitarum ordo tunc ab Alberto Patriarcha Hierosolymitano instauratur. Ordo Eremitarum S. Augustini. Ordo S. Trinitatis inchoatur à Ioanne Martha & Felice Anachoreta. Gagu. lib. 6. Polyd. lib. 7. de Inuent. cap. 21.
 Abbas Vrpergensis suum Chronicon ab Orbe condito ad hæc sua tempora. i. annum 1199. conscripsit & Fredericum secundum. Conradus de Lichtenanu nominatur ab Onuphrio.
 Lite apud Græcos de Eucharistia orta, dū Ioannes Xiphilinus Patriarchatu fungeretur, damnati sunt, qui negabant corpus Christi in ea esse incorruptibile & quale nunc est in celo,

Anni Christi. **TREDECIMUM** S A E C V L V M . 182.
1198 **a Innocentius 3. Anagninus an.** 18. mens. 7. **1216** **Vacat d. 1. Patriarchis**
 Constantinopoli Georgio Xiphilino, deinde Ioanne 9. Camatero an. 5. Michaele 4. an. 5. mens. 6. qui contra Thomam primum è Latinis sedit. Theodoro 3. an. 2. Maximo 2. mē. 7. Antiochia Rodulpho secundo. Hierosolymis Heraclio, deinde Alberto an. 23.
Principibus.
 Isaacio 2. Angelo, Alexio Cœneno eius fratre, Alexio Angelo Isaacio filio, Alexio Ducacognomento Murzuzlo alijs Murzupho, alijs Murtilo) tribus his Alexijs anno vixit, Balduino an. 1. & Herico eius fratre an. 12. ex ordine Orientis siue Constantinopolitanis Imperatoribus: Theodoro Lascari Gracori Imp. an. 18. Philippo an. 10. Othone 4. an. 4. Friderico 2. an. 38. Occid. Imp. Philippo 2. Franc. Reg. Alphonso 9. Hisp. deinde Henrico 1. an. 3. Richardo Anglie, deinde Ioanne Ricardis fratre an. 17. Lesco Albo Polon. cum matre Helena, deinde Vladislao Lascongo an. 4. rursus Lesco Albo renouato an. 21. Sæc. Portu. deinde Alpho. 2. an. 12.

Anni Christi. **1199** **CONCIL. Diuionens, plurimorum Episcoporum Gallie, præside legato Apostolico, qui secundo ex sententia Concilij Philippo Regi & toti regno sacris interdixit propter diuortium Regis, & secundum matrimonium cum Agnete Ducis Morauie filia. Gagu. lib. 6. Amyl. lib. 6. Rex appellauit ad Pontificem, vel ut alij dicunt, ad generale Concilium.**
1215 **DVODECIMVM œcumenicum Concilium Lateranense, omnium, quæ unquam fuerunt in Europa celeberrimum, contra errores Abbatis Ioachim &c. in quo presuit Innocentius Papa, interfuerunt duo Patriarche Constantinopolitanus & Hierosolymitanus: Archiepiscopi tum Græci tum Latini 70. Episcopi 400. Abbates 12. Priores conuentuales 800. Simil omnes Patres 1285. Legati Romani & Græci Imperatoris, Oratores regum Francie, Hispania, Anglia, Hierusalem, Cypri &c. Eo in Concilio actum est de 70. capitibus contra hæreses, & ad mores atq; statum Ecclesiasticum pertinentibus. Tractatum item est de recuperanda Hierosolyma. Tom 3. Concil.**
TRANSVBSTANTIATIONIS vocabulum auctoritate illius Concilij ad cauendas omnes hæreticorum tergiversaciones in Ecclesia teceptum est. Capite. 1. de sum. Trinit. Idque non secus (vt hoc obiter dicam) atque verbum Homouison antea decreto Niceni Concilij: nec aliud significat, quàm Cyprianos (ser. de cœna) panem vinum in carne & sanguinem Domini mutari ac conuerti, & panem omnipotentia verbi factum carnem: Eusebio Emiseno no (homil. 4. in Pascha) terrena commutari & transire: & iterum, creaturas conuerti in substantiam corporis Christi, & in verba Christi, Nisi manducaueritis, Ioannis 6. panem & vini virtute ineffabili in sui corporis & sanguinis substantia conuertente, mutare, &c. Greg. Niseno in oratio catechetica. Panis sanctificatum in Dei verbi corpus immutari, vt citat Euth. Græcus Panop. part. 2. tit. 21. ubi est caput inscriptum, De transmutatione corporis & sanguinis Do. Christi. (ser. de Encenys) nihil substantia panis remanere: (in Liturgia) Deū visibilia in corpus Christi iue & βάλανει id est, transmutare.

celo, aut eorum in tota & totum in singulis eius partibus: Nicetas Comiatis lib. 3. de gestis Alexij Angeli.
 Isaacius Angelus à fratre, quem à Turcis captum multo auro redemerat, impetio & oculis priuatus est; atque in sordidum carcerem detrusus. A quo postea per filium extractus cum infueti aëris nouitate & asperitatem ferre non posset, morbo contracto interiit. Ibid.
 Alexij Comneni posteritas vno anno pœnas luit impeditæ clam Gallorum expeditionis contra Turcas, quatuor his Alexijs vno anno miserabiliter sublatis, imperioque in Balduino potestatem redacto.
 Bonifacius Montisferrati marchio, Balduinus Flandriæ & Henricus S Pauli comites, & Allobrogum dux in Iunioris Alexij gratiam, classem Dalmatia ad Bosporum Thracium adducta, è sinu, qui Peram à Byzantio 15. stadiorum interuallo dirimit, occupato, rupta catena ferrea, quæ obtenfa fuerat, urbem capiunt deditione, & certis conditionibus Alexio Iuniori tradunt. Alexio altero aufugiente auctis secum Theauris imperij.
 Alexius Ducas post urbem secundo captâ fugiens, in Peloponneso comprehensus est & è turri præcipitatus.
 Nicetas Acominatus Choniates libris 19. historiam rerum memorabilium quæ in Constantinopolitano Imperio per 88. circiter annos, hoc est, ab anno Christi 1117. in quo desinit Zonaras, vsque ad an. 1205. contigerunt complectitur.
 Post cædem Philippi, Pontificis opera imperij Orthoni commissum est. Sed cum is postea anathemate fuisset percussus, Germaniæ principes Fridericum 2. eligunt.
 Fredericus 2. cum Philippo Franc. sædus inijt, quod cum esset suspectum Anglo, hic promissione auxiliorum Orthonom atraxit in Belgicam. Verum Ortho à Francis profigatus, ab imperio sponte destitit.
 Quo anno Balduinus Constantinopolim cepit, Adrianopolim obsedit, sed irruentes Bulgari accitis Scythis, quos nunc Tartaros vocamus, ei in planitie Orefridis cæso vitam & victoriam adimunt. Balduinus, cui dimidium vrbis prouinciarum, veftigialium rerumque omnium, quæ communi bello quæstæ fuerant, attributum erat, Bonifacium Montisfer. regem Theffalia declarat. Venetis Cretam insulam Bonifacio cedente, qui eam dono Alexij consecutus fuerat, tradit.
 Guilelmus Episcopus Antisiodorensis, Absalon abbas; Petrus Senonensis, Stephanus Anglus, Casarius Heysterbachensis, Eustathius abbas Anglus; Alexander Neckam Anglus.
 Helmandus siue Helymandus monachus frigidimontis, in Beluacensi territorio præter alios libros cõposuit Chronologiam ab orbe condito ad annum Christi 1210. Guil. Nangir. Antonin. tit. 18. cap. 5.
 Albigenes, alijs Albiani, alijs Albij, hæretici, in Comitatu Tholosano inter alias hæreses reijciebant omnia sacramenta, damnabant nuptias. Vide eorum errores apud Bernard. Lutzem. in catal. hæret. Talium protectores erant rex Arragonum, Comes S. Eligij, Princeps Fuxi, & Raymundus Comes Tholofares. Illi Catholicos miserè tractabant; eosque illudentes, quod Sanctos & D. Virginem venerarentur, blasphemabant in D. Virginem, eam meretricem appellantes. Guilel. Nangiac. Contra eos à Francis; tam clericis quam Laicis variè certatum est ferè per 12. annos. I i 3 Tandem

Tandem victi sunt à Simone Montifortensi Comite, qui contra eos missus fuerat à Philippo Rege Franc. Eique decreto Lateranensis Concilij datus est Tholosanus Comitatus. *Polyd. lib. 6. Angl. hist. Emil. lib. 6. Blond. li. 6. dec. 2. Fasc. temp.*

Dominicus etiam plures eorum ad veram fidem reduxit. *Plati.*

Almaricus siue Amoricus Carnotensis vir eruditus, sed hæreticus, conuictus est viginti errorum, quorū vnus erat: Corpus Christi non magis esse in sacramento Eucharistiæ, quam in qualibet alia re. Eius sequaces cum eiusdem officibus refoffis Lutetiæ postea viti sunt. *Gagui. lib. 6. Emil. lib. 6. Bernard. Lutzemb. in Catal. hæretic.*

Alij quidam heretici blasphemii in Personis S. Trinitatis comburuntur Parisijs. *Gagui. lib. 6.*

Alij hæretici in Alfatia esum carniū in Quadragesima & quouis alio tempore dicebant esse licitum: negabant fornicationem esse peccatum, quod coitus esset res naturalis. Quare eorum circiter octaginta vno die apud Argentinam comburuntur. *Nacl. Trib. in Chron. monasterij Hirsaugiensis.*

Philippus post varia prælia cum Anglo, totam Normanniam septem Episcopatus constantem recepit anno 332. (alij 260. *Aemyl. 170. Polyd. 316.*) postquam Carolus Simplex eam concessisset Rolloni Duci Normannorum. *Guilel. Nangia. Aemyl. lib. 6. Polyd. lib. 15. Angl. histor. Gagui. lib. 6.*

Aquitania etiam se tota ferè subdidit Philippo. ita ab vniuersa, quam in Gallijs habebat, possessione Ioannes Rex Angliæ sua ignauiā penè est depulsus. *Polydor. lib. 15. Ang.*

Galli & Veneti expugnata an. 1200. vrbe Constantinopoli contra Alexium Comnenum, qui Isacium Comnenum fratrem excæcatū detinebat in carceribus, inter se conueniunt, vt Galli Imperatorem Gallum, Veneti Patriarcham Venetum darent: Illi Balduinum Flandrum, hi Thomam Maurocenum nominarunt. *Blond. lib. 6. dec. 2. Emil. lib. 6. Nicetas lib. vlti.* Sic imperium Orientis mansit penes Gallos 60. ferè annos. *Blond. lib. 8. deca. 2. alij. 50. alij 63.*

Obsidioni terra marique in 68. diem continuatæ, finem imposuit insana intra vrbe de imperio contentio Theodori Ducæ & Lascaris.

Balduinus Orientis Imperator Græcam Ecclesiam ad tempus Romanæ audientem & concordem reddidit. Illius vnionis facta est mentio ab Innocentio PP. in Concilio Lateranensi.

Thomas primus è Latinis an. 1204. in Constantinopolitana Patriarchatus Cathedra sedit. Contra quem è Græcis extra vrbe sedit Michael quartus mortuo Ioanne 9. an. 5. mens. 6.

A Philippo Imp. Premislus siue Ottocarus Boëmorum princeps regium diadema suscepit & successoribus suis reliquit. *Crom. lib. 7. Polo.*

Veneti an. 1202. eripiunt Græcorum Imperatoribus Cretam insulam, quæ olim ἐλατομπαλις, hodie Candia dicitur. *Sabel. Ennead. 9. lib. 9.* Circuitus eius 588. millia passuum continet. Ei ritus Græcos retinere permittunt. Inde cum Genuensibus multa bella gerunt, quæ vix componi potuerunt post an. 70. per Gregorium 10. ea lege, vt Insula sub Venetorum iure & imperio remaneret. Nam Crentenses eis parere nolebant, donec omnes vrbes mutis exuta, & coloniæ in insulam missæ sunt.

Ioannes

Anni Christi. 1215

Augustino (serm. 28. de verbis Domini) iam non esse panem, sed corpus Christi. Hierony. in Marc. Christum transfigurare panem in corpus suum: Ambrosio (lib. 4. de Sacram. cap. 4. & 5. & lib. de ijs qui inveniuntur ca. 9.) creaturas & naturas siue substantias mutari: Damasceno (lib. 4. de Orthod. fide cap. 14.) & Hesychio (Lent. lib. 6. cap. 22.) panem in carnem Domini supernaturaliter transmutari, & fieri sensibilibus translationem & commutationem: Theophylacto (in 4. c. Marc.) transelementari panem in carnem Christi, vel transformari in 6. cap. Ioan. & in 26. Math. Bedæ, Panem fieri per transmutationem corpus Christi. Transire enim substantiam panis, non formam siue speciem, in Christi corpus, in Boetij librum de Trinitate. Bertramo ipse libro de corpore & sanguine Domini, quem heretici laudant propter obscuras & quasi ancipites de tanta re questiones & locutiones. Nam videtur vocabulis permutationis, commutationis, conuersionis. Ipse nanque (ait) qui nunc in Ecclesia omnipotenti virtute panem & vinum in sui corporis carnem & proprij cruoris vndam, spiritaliter conuertit. Et rursum, dicit (Christus) verè per mysterium panem & vinum in corporis & sanguinis sui conuersam substantiam à credentibus sumendam &c. Quod & fatentur Magdeburgensium centuria 9. cap. 4. pag. 212. Transubstantiationis habet semina Bertramus &c. Nam &c.

In hoc Concilio certus habitus est Iudeis assignatus. cap. In nūnullis, de Ind. & Sarrac.

5303

Anni Christi.

Anni mundi.

Ioannes Brennus Christianorum Principum vno consensu Rex Hierosolymitanus designatur, sed nomine tenus. *Blond. lib. 6. dec. 2.*

Eius filiam Iolam Fredericus 2. prima vxore mortua ducit accepto dotis nomine regno Hierosolymitano, ea conditione vt statim à nuptijs ad vrbe recuperandam proficisceretur. Hinc qui Siciliæ regnum possederunt Hierosolymitani regni nomen & insignia simul vsurparunt.

Henricum filium natu maximū Cæsarem factum in carcere necat. Gemellos ipsius filios veneno tollit per Conradum filium & Manfredum nothum regni Siculi & Neapolitani æmulos. Multa bella contra Pontifices gerit.

Petrus 2. Aragoniæ rex ab Innocentio 3. Romæ coronatus obtinuit, vt successores sui Cæsaraugustæ coronarentur à Tarraconensi Archiepiscopo.

Eius successor Iacobus Baleares insulas & regnum Valentia ac Murtia à Mauris recepit.

Ioannes Rex Angliæ vir impius post sacras ædes à se spoliatas, & sacerdotes pulsos regno, & redditibus Ecclesiæ per sex annos retentis, in pœnam religionis contemptæ excommunicatus à Pontifice Rom. non antea absoluitur, quam diadema capiti ademptum Pandulpho legato Apostolico traderet, nunquā id ipse accepturus aut hæredes nisi à Pontifice Roma. Angliam item & Hyberniam reddidit feudatarias Romanæ. Ecclesiæ, promittens pro Anglia 700. marchas auri, & pro Hybernia 300. *Polydor. lib. 15. Angl. hist. Aemyl. lib. 6. Blond. lib. 6. dec. 2. Guilel. Nangia.*

Saxo Grammaticus pertexit historiam Danorum vsque ad annum ferè 1200.

Græci odio Latini nominis nolentes parere Constantinopolitanis Imperatoribus, sibi ex sua natione Theodorum Lascarim Imperatorem creant ad Niccam vrbe. *Niceph. Gregoras lib. 1.*

Apud Marochium Franciscani aliquot prædicandi gratia, hinc inde vagantes, propter Christi nomen necati sunt. *Schedelius ata. 6.*

Coronauit Romæ Fredericum 2. Imperatorem Occidentis, & Robertum Petri fil. Imperatorem Constantinopolitanum cum Iole vxore. *Plati. Blond. lib. 7. dec. 2.* Verus pastor. *Plati.*

Confirmavit ordines Prædicatorum & Minorum monachorum, biennio ante mortem D. Francisci.

Quo tempore Damia captæ est à Nostri in Asia & perditæ, Fredericus 2. anathemate notatus.

Alexius Comnenus Theodori Lascaris focer genero imperium inuidens, quod defendere nequiuert, ad Turcos se confert. Turcis à Lascari superatis captus vita donatur. Contractis iterum copijs, quantas potuit, nouum imperium Trapezuntini condit, complexum Cappadociam & Colchidem. Hinc imperatorum Trapezuntinorum origo. Sic Orientis imperium diuisum est in Europæum & Asiaticum ad Colchidem & Pontum.

Petrum Antiochensem Imp. in nemorosissimis Thessaliæ locis per insidias Lascaris Imp. intercipit & biennio in squalido carcere detentum obruncat. Pro ea vidua Imperium administrat vsque ad Roberti filij reditum ex Gallia.

Sub Ludouico Leone Franc. Rege Galli suo sermone Rythmos. i. similiter desinentes versus vsurpasserunt. Cum Rythmorum vsus paulo ante cæpisset apud Siculos, deinde in Italiam transisset. *Petrarcha præfatione ad Epist.*

li 4 fami.

183.
1216 b Honorius 3. Romanus an. 10.

1217 mens. 7. di. 13. 5315

Vacat d. r.

Patriarchis.

Constantinopoli Manuele

an. 4. mens. 7. Germano 2.

an. 17. mens. 6.

Antiochiæ Rodalphi secundo, deinde Raimerio an. 20.

Hierosolymis Alberto, contra quem sedebat Dositheus Græcus.

Principibus.

Petro Alrijodorensi an. 5.

Roberto eius filio an. 7. successiue Constantinopolitanis

Imperatoribus,

Theodoro Lascari an. 18. &

Ioanne Duca Græcor. ex ordine Imp.

Friderico 2. nepote Barbarossæ Occid. Imp.

Philippo 2. Ludouico Leone

10. dict. 8. an. 3. per ordinem

successionis Franc. Reg.

S. Ferdinando 3. Hispaniæ

an. 45.

Ioanne Richardi fratre Angliæ, deinde Hærico 3. an. 56.

famil.
 Monasticus Vallischoolariū ordo sub regula D. Augustini originem sumit in Campania, per Guilelmum Richardum, Euarardū, & Manasse Theologiae professores: confirmatur ab Honorio.
 S. Clara conciuus Diui Francisci ab eo edocta ordinem Virginum auspicatur. *Volater lib. Alexander 4. eam in numerum Sanctarum Virginum retulit an. 1255.*
 Pruteni coguntur a Teutonicis fidem Christi suscipere. *Munster. in Cosmog.*
 Tartari gens Scythica per Changiuscam primum suum regem Georgianam Armeniamque maiorem sibi subegerunt, inde Poloniam Hungariamque depopulati sunt. *Blond. lib. 7. dec. 2. Plati.*
 Indorum Christianorum dominatu excusso ac vicinis edomitis, Cathaica amplissimum regnum Magnae Tartariae nomine condiderunt. Quod regnum per vastissimas & latissimas Orientis solitudines ad Oceanum vtrumque Orientalem & Meridionale ex parte vna, ex altera Tanaim & Persidis & Turcorum regna extensum, vtramque Scythiam ac multas alias terras, vt Sericam, Ariam, Sinarum regionem, ad quam Lusitani nauigant, complectitur. Ad Boreā ignotis circumscriptum limitibus. Regia sedes Cambalu, cuius ambitus 28. millia passuum continet. Hodie internis & externis bellis valde imminutum dicitur, ex quo repudiato Christo se Mahometi addixerunt. Nam initio Mahometem nescientes Christianis studebant, pro eis ad Hierosolymam contra Turcas multa bella gerentes. *Infra ex Haytone. Armenio.*
 Vincentius Cadlucus primus Polonorum historiam conscripsit, & episcopatu Cracouiensi vltro se abdicauit, ne quicquam aduersante principe & lacerdotum collegio. *Hervurtus lib. 6. c. 8. Chroni. Polo.*
 Mancipia siue seruitia hominum etiam inter Christianos nondum his temporibus desisse testantur constitutiones istius Friderici Imperatoris, De seruis & ancillis fugitiuis, in Placitis Regni Neapolitani: sed ea tamen non longē post cessasse conicio ex Bartholo, qui, Ad hostes de captiuis, scribit suo tempore (viuebat an. 1320.) nusquam homines Christianis moribus vendi & iam pridem seruitia desisse.
 Hierosolyma à Coradino siue Gordirio Saraceno filio Saphadini penitus subruta praeter Templum Sancti Sepulchri, & arcem quam Turrim David appellant. *Guilel. Nangia. Trib. in Chron. Monaster. Hirsaugiensis.*
 Floruit tunc Accursius Florentinus, primus vniuersi iuris glossator & adhuc vltimus: licet anno aetatis 37. coepisset studio legum vacare, tamen summus euasit iurisconsultus, natus 78. mortuus est Bononiae an. Christi 1279.
 Ludouicus Rex Franc. Rochellam urbem expugnauit: tum Lemouicenses, Petragorij, & omnes Aquitaniae Principes, exceptis Vasconibus, qui vltra Garumnam habitant, ei fidelitatis sacramentum praestiterunt. *Guilel. Nangiac. Gagu. lib. 7.*
 S. Dominicum auctorem fratrum praedicatorum & S. Franciscum minorum biennio post eius mortem Sanctorum catalogo adscribit. Item S. Antonium Vlisbonensem Minoritam, qui dicebatur Episcopus S. Francisci: & Elizabetham Helsingam Hungariae regis filiam. *Tribem. in Chron. Monast. Hirsaugiensis. Palmer. Krant. lib. 8. hist. Saxo. cap. 4. Plati.*

Vetuit

Anni Christi.
 Lesco Albo iterum Poloniae.
 Alphoso 2. Portugallie deinde Sanctio 2. an. 26.
 1225 **CONCIL. Germanicū, praeside Conrado Legato Apostolico, contra Simoniacos & concubinarios clericos. Tom. 3. concil.**
 Oxoniense praeside Stephano Archiepiscopo, de officio & statu Ecclesiasticorum. Tom. 3. concil.
 184
 1227 **c Gregorius 9. Anagninus an. 14. mens. 3.**
 1241 **Vacat m. 2. d. 1. Patriarchis.**
 Constantinopoli Germano secundo, deinde Methodio 2. mens. 3.
 Antiochia Raimerio, deinde Elia an. 8.
 Hierosolymis Thoma designato duodecimo, sed non ineunte, Roberto an. 12. cuius tertio Hierosolyma à Frederico recuperata est.

Anni mundi.

5313

5315

5293

Anni Christi.
 Principibus.
 1227 **Balduino 2. an. 33. Constantinopolitano Imp. & Ioanne Duca Graecorum Imp.**
Friderico 2. Occid. Imp.
D. Ludouico 11. dict. 9. an. 44. Franc. Rege.
S. Ferdinando Hispania.
Henrico 3. Anglia.
Lesco Albo iterum Polonorum principe, deinde Boleslao Pudico an. 52.
Sanctio 2. Portugallie
CONCIL. Lateranense, contra Fridericum 2. Imp. Plati.
 1241

Anni mundi.

5315

5329

Vetuit ius ciuile legi Luretiae & alijs in locis vicinis. *Cap. super specula. De priuilegijs.*
 Libros quinque Decretalium, eò quo nunc sunt ordine digeri curauit per Raimundum Barchinonensem.
 Statuit Laicos cuiuscunque essent ordinis praedicare non posse. *Cap. sicut. de haeret.*
 Statuit vt campanae ad Eucharistiae confectionem pulsarentur & ad salutationem & laudes D. Virginis. Alij istud stitutum adscribunt Honorio 3. *Abb. V. sberg.*
 Exactor belli Asiatici contra Saracenos pro recuperanda Hierosolyma diligentissimus.
 Taxatur subinde Frederici 2. mala mens, vt hominis perfidi & hostis Romanorum & c. qui Italiam in factiones diuisit, vt sciret quinam suis partibus fauerent, quinam pontifici. Caesarianis praefuit, Gibel. inde Gibelini. Pontificijs Guelphus, vnde Guelphi, alteri alteros diripiebant, trucidabant & c.
 O impietates Frederici 2. planè indigni nomine Caesaris. Fauille dicitur Saracenis, spoliator Templariorum & c. maximus persecutor Ecclesiasticorum, mira verò huius Gregorij laus, vt veri Pastoris. *Vuicelius in epitome Rom. Pont.*
 Henricus Anglorum Rex Francos vicit in Aquitania, Pitones recuperauit, Vascones domuit. *Amyl. lib. 7. Polydor. lib. 16. Angl. hist.*
 Odacharus seu Othocarus, & Vuentzelus Reges Bohemiae dant ius consecrandi Reges Bohemiae Archiepiscopis Moguntinis, qui per multos annos illud retinuerunt, donec aliquis eorum tale ius vendidit Ecclesiae Praegensi. *Tribem. in Chron. Monast.*
 Hierosolyma per Fridericum Imperatorem sine sanguinis effusione certis conditionibus à Soldano Aegyptiorum recuperata est, cum quibusdam castellis. an. 1229. siue 1230. *Tribem. in Chron. Monaster.*
 Fridericus Imp. sublati aemulis post vexatam Italiam vix adactus à Gregorio nono expeditione in Syria suscepit. Ibi id tantum gessit memorabile, quod Hierosolyma à Sultano ex pacto recepit, regemque eius, ritu solenni, appellari se curauit. *Crom. lib. 7. de reb. Polo.*
 Mox reuersum Italici motus excepere, quos ille quidem placide composuit, sed Hierosolymam multo post amisit. Titulum tamen eius regni etiam posterius & successores eius retinere. *Ibid.*
 Maiorica insula Saracenis, qui eam multis annis occupauerant, ab Arragonum rege est erepta. Magna etiam pars terrae quam ipsi in Hispania possidebant, occupata, cum Eremita & Valentia ciuitatibus, à rege Legionis, & eius filio Castellae rege. *Tribem. in Chron. Monaster. Hirsaug. Blond. lib. 7. dec. 2.*
 Academia Luteriana, quae propter ciuium in scholasticos seditiones & caedes dilabebatur, quamque Henricus Rex Anglus, ad Oxoniensem scholam occultis nuncijs ad se pellicere studebat, à S. Ludouico restituitur. *Gag. lib. 7.*
 Annus Christi 1240. est Iudaeis quintus millesimus ab orbe condito, à quo solent plurimum numerare.
 S. Ethmundus Cantuariensis Episcopus, S. Stanislaus Cracouiensis, Ioannes Friburgensis Episcopus Bossniensis, S. Samonas Gazensis Episcopus, doctissimi Theologi.
 Iordanes Dominicanus Theologus suis silentium mensae praescribit. *Volater. lib. 21. Geographia.*
 Tholosa & totus Comitatus à Francis in deditionem accipitur.

pitur: sicque finitum est bellum contra Albios hæreticos. *Emyl. lib. 7.*

S. Antonius de Padua discipulus S. Francisci obiit ann. 1231. *Trith. in Chron. Monast. Hirsaugienfis.*

Dum dira fames grassaretur in Francia, & tanta, vt homines belluarum more herbis campestribus vescerentur (*Guilel. Nangia.*) Guilelmus Niuernensis episcopus singulis diebus alebat duo millia pauperum. *Mater. Historia.*

An. 1238. Theologi Parisienses post longam disputationem definiunt, neminem posse duo beneficia, si vnum sufficeret ad eum alendum, obtinere sine mortali peccato. *Chron. Franco. & Jac. Meier. in Hist. Flandria.*

Factiones Gibellinorum pro Imperatore Friderico, qui ter fuerat a Gregorio 9. excommunicatus, & Guelphorum pro Rom. Pontifice, ardent in Italia, quæ per 260. ferme annos grauissima & plus quam intestina bella pepererunt. *Plat. Blond. lib. 7. dec. 2. & Emyl. Kranti. lib. 3. Histor. Saxo. cap. 3. Trith. in Chron. Monast.* cœperunt sub Alexandro 3. circa an. 1160.

d Senex optimus. *Vnicel.* Vacat eo mortuo sedes, donec Cardinales, qui a Frederico Imp. in carcere detinebantur, liberati sunt.

Lyranus è Iudæo Christianus. *Antoninus titul. 24. cap. 3.* Circa annum 1240. Franciscanus factus dicitur. Eius sepulchrum & epitaphium Hexametrum ostenditur Lutetiæ in Fræscianorum capitulo. Se significat scripsisse in Esaiam an. 1293. *Esa. 2.* Lege Paulum Brugensem in prolog. operum Lyrani, qui & ipse paulo post ex Iudæo & Christianus & Episcopus in Flandria existit.

Hunc annum Christi, Hebræi annum mundi quinquies millesimum faciunt. Quo tempore florebant in Hispania eorum literæ & disciplinæ.

R. Abraham Abben Ezra Hispanus, qui commentarijs vetus testamentum illustrauit. *Ipsè in præfat. decalogi.* Rhodi expositionem Malachiæ scripsit an. mudi 4917. (i. Christi 1237.) *Ipsè ultimo Malac.*

Baldunus Imp. dominicæ crucis partem cum spongia & Lanceæ ferro Venetis pignori obligat. Quæ postea D. Ludouicus, potestate redimendi accepta in regio sacello Lutetiæ condidit, institutis ibi Sacrorum ministris. *Gag. lib. 7.*

Alexander Villadeus Dolensis, qui scholasticum compendium, quod vocant, metricum complectens ducentis & duodecim versibus Hexametris totius veteris & noui testamenti librorum & capitum summulam composuit, vbi singulæ dictiones singulorum capitum sacræ scripturæ argumenta perstringunt.

Iachinus Magni Cham Tartarorum F. Ariz, Drangianæ & Aracosia: terris occupatis, ad regnum Turquestan & Persidis oram, continentibus prelijs Turcos laceffit. donec an. 1242. Barro duce Goniæ Turcorum regi regnum admittit, Vniuersisque ad pontum gentibus sub iugum redactis, Maotidis accolis superauit ad Poloniam vsque.

An. 1240. Tartaros, qui ante 30. annos Russiâ maxima ex parte subiugata habitare cœperant, Poloniam finitimam inuasert & vsque ad Vistulam longe lateque depopulati, etiam Cracouiam incendunt, & Hungariam cum finitimis prouincijs triennio vastant. *Crom. lib. 8. de Polo.*

S. Ferdinãdus ab omnibus ferè Hispaniæ finibus Mauros expellit. Vtroq; regno Castellæ & Legionis potitus Cordubam

Anni Christi.

1237

Londinens. præside Osthone Cardinale legato Apostolico. In eo Concilio post longam consultationem multe leges lata sunt, quæ deinceps sacerdotali ordinem conseruauerunt. Poljd. Vrg. lib. 16. Angl. hist.

5325

1241

185.
d Cælestinus 4. Anagninus, dieb. 18.

5329

1243

Vacat an. 1. m. 9.
Patriarchis.
Constantinopoli Manuele 2. an. 14.

5331

Antiochia Elia.

Hierosolymis Roberto.

Principibus.

Balduino 2. Constantinopolitano Imp.

Ioanne Duca Græcorum

Imp.

Friderico 2. Occid. Imp.

D. Ludouico Franc. Rege.

S. Ferdinando III. Hispanig.

Henrico III. Angliæ.

Boleslao Pudico Polonorum principè.

Sanctio II. Portugalliæ.

Anni Christi.

1243

186.
e Innocentius 4. Genuensis an. 11. mens. 6. di. 12.

5331

1254

Vacat, non quidem annos 2. vt quidam putat. sed dies 3. vel vt alij 1.

5342

Patriarchis

Constantinopoli Manuele secundo.

Antiochia Elia vsque ad an. 1247. Nam quis post eum è Latinis Patriarchis sex creatus fuerit, incompertum est.

Hierosolymis Roberto, deinde Iacobo Pantaleone an.

14.

Principibus.

Balduino 2. Constantinop. Imperatore, & Ioanne Duca Græcorum.

Friderico 2. Occid. Imperat. & inter regno Occid. Imperij an. 17.

D. Ludouico II. dict. 9. Fræcorum Rege.

S. Ferdinando 3. Hispanig.

Henrico 3. Angliæ.

Boleslao Pudico Polonia Principe.

Sanctio 2. Portugalliæ, deinde Alphonso fratre an. 32.

bam & Hispalim Christianis reddit. *Vasens.*Academiam Salmaticensem instituit. *Idem.*

Robertus Lincolnensis episc. è Græco aliqua vertit.

Deiparmi milites, qui & Mariani dicuntur, Theutonici post Ptolemaidem in Syria amissam, in Germaniam reuersi, ne otio marcerent, concedentibus Friderico 2. & Massouig ducibus Prussiam Germaniæ & Sarmatiæ participem & conterminam armis acquirunt, & Christo suoque perpetuo iuri addicunt. *Ioann. Boem. lib. 3. cap. 8. de Gentium moribus.*

Circa hoc tempus Biblia in capitula, quæ hodie habemus, distinguntur. Scholasticorum videtur esse inuentum, eorum fortasse, qui cum Hugone Cardinali concordantiarum fuere auctores. Nam ante ista tempora Theologi superiores ea non vsurpant, inferiores frequenter, Alexander Alefus, Albertus Magnus, D. Thomas, Bonauentura & cæteri vsque in hanc diem Scholastici. Inuentum tam commodum, vt hodieque Iudæi eo frui velint, quod eorum in Parshioth & Hapharoth partitio sit nimis prolixa.

Distinctio autem veterum partim nulla, partim numerosior & longe pluribus paginis comprehensa, partim cuique propria & arbitraria, vt Hilario, Ammonio, Eusebio, Tatiano, Bedæ, Ambrosio, Euthymio, Oecumenio, Andree, Arethæ.

e Scripsit Apparatus decretalium & Authenticas: & de iurisdictione imperij, auctoritateq; Pontificis apologeticum, contra quandam Petrum Vineam omnia Imperatori tributentem. cognominatus est Patet iuris. *Volat. lib. 22.*

Cardinales vt pileo vterentur roseo & equo veherentur instituit. *Ibid.*

Bene vexatus, à Frederico, tandem hunc deponit à Cæsareatu. Hinc ille omnia vastat incendio & c. sed perit. *Vnicelius in epito. Rom. Pont.*

Cum Fredericum Italiam infestantem factionesq; Guelphorum & Gibellinorum, sumpto à Pisis initio in singulis fere vrbibus excitantè à cepto reuocare non posset, coacto Lugduni concilio, Imperiū ei diris deuoto abrogauit, Germanosque principes concitauit, vt Henricum Langrauium Turingiæ, D. Elizabethæ filium successorem ei absentem crearent, & post Henricum interfectum Guillelmum Hollandiæ comitem. Sicque non multo post Fredericus profligato à Pontificijs exercitu & Eutio filio capto in Apulia perijt an. 1250. *Cromer. lib. 8. de reb. Polo.*

Lugduni in Concilio Cardinalibus proprium insigne Pileum rubeum dedit. *Marti. Polon.* Quo significabatur eis etiam caput suum, si opus esset, pro Ecclesia offerendum, eo præsertim tempore, quo Ecclesia à Frederico 2. vehementer oppugnabatur. Reliqua eius ordinis insignia posteriores Pontifices addiderunt, precipuè Paulus 2. *Onuphrius in Plat.*

Stanislaum Cracouiensem Episcopum, & Petrum ordinis Prædicatorum retulit inter Sanctos. *Volat. lib. 22. Anthrop.*

Acelinum ordinis Præd. cum tribus alijs an. 1245. in Tartariam mittit in Baiotnoi (Battum alij, opinor, appellant) castra, ad eos ad Christianismū inuitandos, sed sine fructu. *Vincen. lib. 31 c. 57.* Hanc peregrinationem confecerunt annis. 3. mensibus 7. Illic multos Christianos repererunt & principem Cuine, qui clericos Christianos alens in sacello ad maius tentorium erecto quotidie suum habebat sacrum. Clerici autem certis horis cantabant more Græcorū. *Idem lib. 29. & 30. Naclernus gener. 42. vol. 2.*

Hugo Cardinalis S. Sabinæ, antea Barchinonensis monachus

nachus scripsit in vniuersam scripturam cōmentaria iuxta quadruplicem sensum, vtens numerali citatione & enumeratione capitum, quam nunc habemus.

Primus ex ordine Prædicatorum ad Cardinalatum assumptus, primus in capitula libros sacros distinxit. Primus Biblicum indicem, quem vocant concordantias maiores, cum Conrado Alberstadio monacho collegit, coniunctis quingentorum monachorum è diuersis cœnobijs operis, qui omnia Nomina, Verba, Participia, denique omnes tam declinabiles, quam indeclinabiles orationis partes toto Biblicorum contextu comprehensas, in Alphabeticum ordinẽ digessit, annoratis librorum capitibus & capitum lineis. Labore tam vtili sacrarum literarum studiosis, vt Græci opera Eutalij Rhodij Monachi, & Hebræi studio R. Isaac Nathan istud fuerint æmulati. Obijt sepultusque est Lugduni an. 1262. Ex Bibliotheca Sixti Senensis lib. 4. & alijs.

Albertus Magnus Dominicanus & Ratisbonensis Episcopus, S. Bonauertura Fraciscanus, Alexander Alesius, Io. Valleis Anglus, Gualterus Pictauensis Episcopus, Ioanes de Rupella Parisiensis, Guillemus Episcopus Parisiensis, ex oppido Aruerniæ Aurilaco, Bartholomæus Brixianus, Gilbertus Tornacensis, Bernardus Parmensis præbyter Compostellanus, Hilarius episcopus Aurelianensis, Iacobus Achonenis Episcopus, Odo Cancellarius Parisiensis, Henricus Ebredu-nensis Archiepiscopus, Theologie præsertim Scholasticæ & iuris canonici doctissimi interpretes.

Magnificentiæ & studijs Innocentij 4. S. Ferdinandi Hispaniæ, S. Ludouici Franciæ Regis Theologia & bonæ artes, quæ valdè languerant ab annis 100. vires recepère. Itaque præter hos extiterunt alij viri docti innumerabiles, vt Martinus Polonus Innocentij 4. Pœnitentiarius, qui vitas Romanorum Pontificum vsq; ad suam ætatem conscripsit, &c.

Vincentius Bellouacensis Dominicanus historiam vniuersalem, maximè Ecclesiasticam ab Orbe cōdito ad annum Christi 1250. in suo Speculo historiali complexus est.

Henricus primus Dux Brabantiæ, cum antea ipsius maiores essent Louanij Comites.

Circa hæc tempora lingua Germanica cœpit scribi Latinis characteribus: tunc etiam Germani nomina Sanctorum imponere cœperunt suis in baptismo, cum antea peregrinis Scytharum appellationibus vterentur. Curio lib. 2. Chronol.

Grossiome gens Arabica instigante Soltano Babylonico Christianos miseris modis persequitur in Asia, & expugnata Hierosolyma templum Sepulchri Domini destruxerunt. Blond. lib. 7. dec. 2. & Amyl. lib. 7. Guiliel. Nang.

Iacobus Rex Arragonum duos ordines militũ instituisse fertur, quorum alterum amictu albo & nigra cruce insignitum vocauit ordinem D. Mariæ de redemptione captiuorum siue de mercede, quibus scilicet cura esset de redimendis captiuis: alterum appellauit ordinem militum Montesiæ rubenti cruce insignem. Alij hanc institutionem antiquiorem faciunt, & incidisse in an. post Christum 1212. & vtramque militiam aiunt fuisse à Gregorio 9. approbatam.

Ioannes de Sacro Bosco Anglus tunc insignis Mathematicarum professor Parisijs, vt licet ex eius Computi Ecclesiastici sine colligere. Sepultus est Lutetiæ in claustro Mathurionorum. Methodo Aristotelica, non Geometrica Sphæram tractauit.

Frederico 2. excommunicato & decreto Concilij expoliato Imperio, vacauit Imperium per 28. annos vsque ad Rudol-

Anni Christi.

Anni mundi.

1245

DECIMVM tertium vniuersale Concilium Lugdunense, præside Innocentio Rom. Pontif. contra Fridericum Imperatorem, qui vocatus ad Concilium & non comparuit, hostis Ecclesiæ indicatur ac deponitur Imperio: Fuit etiam actum de recuperanda terra sancta, D. Ludouico Franc. Rege constituto Duce illius quintæ expeditionis: qui Cruce signatus, ubi in Asiam cum ingenti exercitu traiecisset, redijt in Galliam quinto post anno. Plati. Amyl. lib. 7. Guiliel. Nang. Tom. 3. Conc. V. in cent. lib. 32. Gagu. lib. 7.

5333

Anni Christi.

Anni mundi.

Henricus deposito Friderico eligitur, cui mortuo succedit Vniuersus, quannus Conradum 3. Friderici f. nonnulli proponant.

RUBER Pileus, & Purpura in eo Concilio primum concessa sunt Cardinalibus, vt admoneretur se semper paratos esse debere sanguinem pro Christiana religione fundere. Illis etiã concessum est vehi equo in vrbe & ferre rubrum galerũ. Plati. Gagu. lib. 7. Amyl. lib. 7.

Rodolphum. Palmer. interea multæ sunt ortæ dissentiones inter principes ob electionem Imperatorum, & tres ordine electi sunt, non quidem Imperatores sed Reges Romanorũ. Nam primò iussu Pontificis electus est à quibusdam Principibus, contra Fridericum, Henricus Lantgrauius seu Comes Hassiæ & Thuringiæ, qui non consecutus Imperij coronam obiit an. 5. Regni, viuo adhuc Friderico, qui ob omnes Pontificis execrationes noluit cedere Imperio. Mortuo Henrico an. 1259. statim ab Electoribus Imperij procurante PP. per Legatum Petrum Caputium, contra Fridericum & Conradum fil. designatus est rex Romanorum & coronatus Vuilhelmus Comes Hollandiæ. Quo mortuo 7. anno Regni, electus est à duobus Electoribus & quibusdam Principibus Richardus Cornubiæ Comes, sed anni Regni ipsius sunt incerti. Trithe. in Chron. Monast. Hirsaugiensis. Historici mirè variant hoc loco: alij numerat Conradum filium Friderici, & Vuilhelmum, ac constituunt Interregnum annorum tantum 17. alij 22. alij negant sedem Imperij vacasse. Sed omnium optimè Trithe.

Robertus Sorbona Theologus, primus instituit & dedit Collegium Sorbonæ, pro scholasticis, qui vacarent Theologiæ. Guil. Nang. in Chro. Fran. Valde sunt inepti Historici recetes qui putat Robertũ huc fuisse Fratrem D. Ludouici.

Circiter an. 1245. Tertius Imp. Tartarorũ Regis Armeniorũ suasu ad Christũ cõuertitur & baptizatur. Hait. Arm.

Defensionem Christianorũ aduersus Saracenos suscepit. Misso Hielone fratre cũ exercitu, qui Persiã Syriæ ac Mesopotamiæ magnã partẽ debellauit. Idem. & anno 1258. Mustacenum Caliphum Babyloniu Christianos Orientis mirè affligentẽ, & illud Euãgelij ab eis, propositis alioqui pœnis, exigentẽ, Dicitur Mõs huic & transferetur, in suam potestatem rededit, atq; inter ipsius thesauros fames peremit. Idem.

Ab hoc Calipha vsq; ad Sophim Persarũ populus summo legis doctore caruit. Vnde & Sophim sub an. Christi 1500. suum genus & doctrinam ad Mahometis generũ Halim referentem facile admisit. In Epist. Asiaticis. Iac. Nauarchus.

Christianis de Hierosolymitano regno cum Aegyptijs certantibus Hielon & Absaga eodem itinere, quo centum ferè annis post Tamerlanes in Asiam inundauit, è Tartariã in Syriam penetrarunt, incertum socij an hostes forent cum religiones Idololatrarũ secuti, neq; Christianarum, neq; Mahometanarum partium viderentur, Verum illi frustra muneribus Balduini regis inuitati. repudiatis Christianorũ sacris ad Mahometis impietatem declinarunt. (Bellum deterius ferè militibus persuadet) Louius in Tamerlane lib. 2. vir. Illust.

Hielon siue Agelonus frater Mangu regis Tartarorum bellis ciuilibus & externis distractus, cum Virboco exercitum & Syriam commendasset, in Tartariam redijt.

Virboco Christianis infesto, quod Germani milites nepotem eius occidissent, multaq; contra eos hostiliter gerente Aegypti Sultanus Meledinus Tartaros Hierosolymæ obsidionem molientes duce cæso & reliquijs fuga dilapsis Syria expulit. Lib. 4. continuat. historia sacra c. 15.

Meledinus per Grossiinos ex Babylonia atcitos Gazam Templarijs eripit, Acalonam & alia loca Hospitalarijs. Denique trucidatis iuxta Tyberiadem Christianis militibus Hierosolymam occupat, sine delectu omnes maclar, templum & sepulchrum Domini diruit. Ibid.

D. Ludouico ad Cyprum cum classe appellenti ann. 1249. occurrunt Tartari quidam ab Erchaltao Principe cum literis missi, quibus cognoscit Cham Tartarum regem Christi fidẽ

anno abhinc tertio recepisse & baptizatu esse cum magnatu & plebis multitudine maxima instructuq; habere milite que in fidei hostes duceret. Gag. li. 7. literaru a legatis exhibitaru exepiar superest apud Vincent. li. 13. c. 91. Ludouicus vicissim ad Ercaltau legatos misit additis literis, que cum & magnu Cha hortabatur ad permanedu in pietate. misit & tectoriu quodda ex purpura in Sacelli forma costruatu, in quo arte singulari depicta erat, quecuq; Christu in corpore pro nobis gessit & alia ad cultu diuinu pertinencia. Gag. li. 7. Vinc. li. 3. c. 92. 94.

Eum Saphandinus Saladini filius ad Damiatam urbem in Pelusiaci Nili ostio cepit, qui vt se redimeret in pactionis fidem Christianam Hostiam victori tradidit. Iohannis lib. 1. virorum illustrium. Quam postea numerato pretio redemit.

Sanctius 2. Portugallie Rex iussu Innocetij 4. Alphonso fratri regno cedit, quod ineptus esset ad eius administratione. Alphonso autem ducta vxore Beatrice F. Alphonso decimi Castilie reg. regnu Algarbiorum in dotem accepit. Vnde reges Portugallie se deinceps ita inscribunt. V. as. in Chr. Hist.

In India erat magnus quidam Rex Christianus. Terra Caghat, vnde tres reges in Bethleem venerunt, tota adhuc erat Christiana, sed sub domino Cham. Conestabularius Armenie ad Cypri regem apud Vincent. lib. 31. c. 92.

Tartari quidam ad Lugdunense conc. venerunt ad Innocentium 4. qui domi Christianam religionem edocti, tum sacro baptizate imbuntur. Blond. Martin in Chro. alij id factum sub Gregorio 10. Li. 5. c. 1. continuata Historia sacra.

Magna huius Papae laus, nam pater pauperu. Edicto aboleuit libellum contra paupertatem scriptum a Gulielmo de S. Amore, doctus & scriptor. V. nicelius.

Sub hoc feliciter fuit in Asia pugnatu, & Guelphi eiceti per Gibelinos ad sua reuocati. Idem.

Michael Paleologus Iohanni Theodori lascaris Iunioris filio, ne patri succederet, annum 10. egresso oculos eruit & imperium inuadit, Balduinum Constantinopoli expellit, stratagemate Alexij Cesaris, qui cum 50. satellitibus noctu per cuniculos antiquos ab incolis intronissus, elato clamore horribili & iniecto multis in locis igne ciues ita terruit, vt plena esse omnia hostibus putarent, domiq; se clauderet. Sic effractis portis reliquos 750. qui ad urbem excubabant, introduxit. Gregoras lib. 4.

Ita Imperiu Constantin. pulsus Gallis post an. 58. vel vt alij volunt 63. Graecis restituit. Nec multo post in Lugdunensi Conc. concordia inter Graecos & Latinos tredecies scissam & resectam redintegrauit. Cromerus lib. 9. Polon.

Ludouicus multa in Regni vtilitate instituit: Dignitates & officia noluit esse venalia: Blasphemis, & in vanum iurantibus per nome Dei, cauteriu infro te inussit: Lupanaria prohibuit: vetuit Magistratibus in toto suae iurisdictionis tractu aut fundos emere, aut liberis sacerdotia procurare, aut eos collocare nuptui: histrionis aula exegit: multa coenobia & Valetudinaria partim condidit, partim instaurauit & ditauit: beneficia Ecclesiastica noluit conferre, sed ius illud restituit collatoribus ordinarijs iuxta antiquos Ecclesie canones. Gag. li. 7. Amyl. li. 7. Chron. Franc.

Cum ei instituendi pastores a Pont. potestas facta fuisset, ad idq; diploma legatus Romae rediens attulisset. Quod mea (inquit) Romae negotia strenue obieris, laudo, quod mihi a Pontifice munus hoc retuleris, non probo. Intellego enim, quato cum periculo anime mee & regni id suscipere. Ac protinus diploma in igne proiecit. Broimard. cancel. in eius vita.

D. Ludouicus volebat se immiscere collationibus Sacerdotio,

Anni Christi.

1254

1261

187.

f Alexander 4. Anagnin. 6. mens. 5. di. 5.

Vacat m. 3. d. 4. Patriarchis.

Constantinopoli Manuele secundo, deinde Nicephoro, qui non inijs, mox Arsenio an. 4. Germano an. 1.

Hierosolymis Iacobo Pantaleone.

Principibus.

Balduino 2. Constantinopolitano Imp.

Theodoro Lascari iuniore, Duce fil. Graecorum Imp.

Michaele 7. Comneno Paleologo an. 35. Constantinopolios & Graecorum Imperat.

Interregno Imperij Romani.

S. Ludouico Francorum Rege.

S. Ferdinando Hispania.

Henrico 3. Anglia.

Boleslao Pudico Polonia.

Alphonso 3. Portugallia.

5342

5349

Anni Christi.

1258

5346

CONCILIO Oxoniense contra Pictos qui ingenti numero confluerant in Angliam: quos statuerunt cum ceteris alienis exterminandos. Polyd. Virgil. lib. 16. hist. Ang.

Anni mundi.

dotiorum, dicens. Sat mihi est coram Deo de temporalibus mihi creditis, non etiam spiritualibus, rationem reddere. In libel. Virga directionis pag. 32.

Cum Edouardus filius Henrici 3. Anglorum Regis duxisset in vxorem Aleonoram Alphonso Castellae Regis, sororem, pater eum donauit Principatu Vualliae. Hinc fit vt filius Regis Angliae natu maior vocetur Princeps Vualliae. Polyd. lib. 16. Angl. Antea cum Ducatus Normaniae esset sub ditioe Anglorum Regis dicebatur Princeps Normaniae: a tempore Henrici I. qui Guilelmum filium suum Ducem fecerat eius regionis circa an. 1120. Polyd. lib. 11. Hist. Ang.

Daniel Russorum dux legatione ad Opiffonem legatum Apostolicum in Poloniam missa, cum promitteret se cum vniuersa gente ad Romanam Ecclesiam communionem accessurum & Christianas regiones aduersus Tartaros, qui iam ingentem formidinem omnibus Principibus Christianis incusserant & superiori biennio Poloniae Nogaio & Celebuga ducibus iam tertio vastauerant, defensurum, nomen ac diadema regiu sibi & posteris suis, dissuadetibus frustra Polonis, impetrauit. Verum consecutus id quod concupierat, fide violauit & in Graecia communionem permanfit. Cromerus lib. 9. Polon.

S. Thomas Aquinas Dominicanus discipulus Alberti Magni scholasticae doctrinae princeps.

Henricus de Segusia dictus Cardinalis Hostiensis, tunc Summam suam edidit: habuit auditorem Guilelmum Durandiu, qui dictus est Speculator. Floruit Guilelmus de S. Amore doctor Sorbonicus, qui scripsit contra ordines Mendicantium.

Iacobus de Bellouiso Iuriscōsultus, scripsit in libros Feudorum quos septies publice interpretatus fuerat.

Memorable scodus an. 1259. (alij 1265.) inter Anglos & Francos, Lutetiae in magno Principum conuentu, praesentibus Ludouico Francorum & Henrico Anglorum Regibus, percussus est: vt Ducatus Normaniae, Comitatus Andegauensis, Cenomanensis, (quorum causa tot olim bella inter Anglos & Francos, & quos a Philippo Augusto receptos Franci ad eam aetatem possidebant) item etiam Turonensis & Pictaueusis cederent in perpetuum Franco: acciperet vero Anglus pro impensis bellicis 150. milia aureorum & in singulos annos vectigalis nomine dena millia, contentusq; esset vltiori Aquitania, & ceterioris parte vsque ad Carantum fluiuium, cum finibus Agenensium, Lemouicum, Cadurcorum, de quibus tamen ius clientelae deberet Franco, renuncians iuri, quod sibi in Galliae regno vendicare posset, sicque adscriberetur inter Barones Francia, ac Par Duxq; Aquitaniae vocaretur. Polyd. lib. 16. Angl. hist. Gag. lib. 7. Amyl. lib. 7. Guilel. Nangiacus.

An. 1254. Borussi ad religionem deducuntur per fratres Teutonicos, quibus Fridericus 2. eam terram acquirendam tradiderat. Naclerus vol. 2. gen. 42. Crantzius Vandalia lib. 7. cap. 21.

Eodem tempore Mandanus Lithuanorum dux, abiecta religione Christiana, quam simulatē ad tempus susceperat, infestior in dies Christianis vicinis erat. Crom. lib. 9. omneque Masouiam & Cruciferoru terram depopulat. Idem.

Sic paulo ante. sub an. 1240. Suentpelci suau Prussi religionem Christianam abicientes, Germanos Polonosque omnes, qui apud se negotiabantur, vel sedes inter ipsos posuerant, certa die trucidant. Idem lib. 8.

* Festum Sacramenti Corporis Christi instituit. *Trieb. in Chron. Monast. Polyd. de inuent. rer. lib. 6. cap. 8.* Thomas Aquinas composuit officium illius festi cum hymno & prosa, quæ misit ad Vrbanum PP. à quo in præmium retulit columnam argenteam. *Naucler.* Extant inter eius opera.

Centum annis post Papiæ cæpit lustratio sacramenti, qua corpus Christi in ferculum fertur. *Chronica Bossy.* Atque hinc ad reliquas Occidentis partes manauit, præsertim Audegaurum, vbi Berengarius fuerat Archidiaconus & Sacramentariam impietatem sparserat, vt corporis Christi presentia preces sint ardentiores, fidei publica fiat professio contra Sacramentarios, debitus cultus Christo exhibeatur, qui nobiscum corporaliter versari dignatur. Sic olim publice circumgestabatur arca Testamenti, manna corporis Christi symbolum continens. *Ios. 6. 1. Reg. 4.* ad pacem & misericordiam procurandam, ad debitum cultum Deo, qui in arca habitare dicebatur, exhibendum, &c. Sic Iudæi hodie festo Septembris, quod *חג הסוכות* dicitur, librum legis circum Synagoga ferunt solenniter, adorant, postea que in Tebâ, deinde in Hecal ceu armario reponunt.

Fuit humili loco ortus, fertur enim habuisse patrem futorem veteramentarium: cum Cardinales non possent conuenire ad vnum eligendum ex suo collegio, ex Patriarcha Hierosolymitano creatus est Roman. Pontifex. *Plati.*

Diu in Thuscia, cum Romana curia permanfit, quod Maufredi Sicilia regis potentia ecclesia vexaretur.

Misit in Angliam Orthobonum legatum ad componendum intestinum bellum, inter Henricum regem & eius optimates. *Polyd.*

Maufredus Frederici 2. nothus Frederici filios legitimos tollit, regni Siculi cupiditate, Henricum iuniorem clam iugulari curat à Saraceno transfuga, Henricum alterum pille infecto extinguit, Conradum veneno. Sic ex vniuersa Frederici familia tres tamē restabât, Maufredus iste, Conradus cogn. Caput Antiochiæ princeps nepos Frederici ex notho Frederico, & Conradinus Conradi veneno sublatus.

Neapolim occupat. Nonnullos, qui in Germania Conradinum tollant, subornat, cæde nondum patrata mortem illius diuulgat literis commentitijs demonstratis, ac regna iure successionis sibi vendicat. Præsidia pontificia in Apulia opprimat. Regium nomen vsurpat, Sicilia adiungit. Se munit affinitate Iacobi Arragonum regis, filia Constantia filio eius maximo Petro desponsata.

Carolus Andegauenfis ab Urbano, qui Maufredum anathemate percussit, attractus, victoriam cum vtroque regno obtinuit, Siciliam paulo post amisit Conradino regna sua repetente. adiuto auxiliarijs copijs Frederici Austriaci, Pisanorum, Senensium, & Genuensium, Panormo, Messana & Siraculis exceptis. Conradinum & Fredericum Austriacum in conspectu Marfisco postea captos an. scilicet 1268. securi percussit. Vesperarum Sicularum coniuratione insulam, quam hoc bello recuperauerat, ad extremum perdidit.

Alphonfus 10. cog. Sapiens Hispaniæ rex insignis philosophus & Mathematicus Septipartitum opus iuris civilis, Hispanorum historiam generalem, librum Theauri, & tabulas Astronomicas conscripsit. Quæ er decies vniuersa Biblia cum suis Glossis, inter tot negotia legit. Imperator Romanorum electus fuit, sed reculauit imperium. *V. a. s. u. T. r. i. t. e. m. i. u. s. in Chro. H. i. r. a. u. g.*

Ioannes Semeca cognomen. Theutonicus primus gloriator

Anni Christi.

Anni mundi.

188.

* Urbanus 4. Trecensis an. 3.

5349

1261 mens. I. di. 4.

5353

Vacat m. 5. Patriarchis.

Constantinopoli Iosepho an. 13.

Hierosolymis Thoma, post quem quis à Latinis sederit, non literis traditum.

Principibus.

Michaele 7. Commeno Paleologo cognom. Magno. Orient. Imp.

Existente Interregno Imperij Occident.

S. Ludonico Franc. Reg.

Alphonso 10. cog. Sapiente Hispania. an. 25.

Henrico 3. Anglia.

Boleslao Pudico Poloniae principe.

Alphonso 3. Portugallia reg.

Anni Christi.

Anni mundi.

189.

1265 g Clemens 4. Narbonensis an. 3. di. 21.

5353

1271

5359

Vacat an. 2. m. 9.

Patriarcha.

Constantinopoli Iosepho.

Principibus.

Eisdem Imp. durante interregno Imperij.

Eisdem quoque in Francia, Hispania, Anglia, Polonia, Portugallia regnantibus.

1266 DV O Cœcilia plurimorum sacerdotum celebrantur in Anglia per Orthobonum Apostolicum Legatum, de rebus ad religionem pertinentibus, quibus etiam nunc in Anglia vtuntur. *Polyd. Virgil. li. 16. Angl. hist.*

5354

alterum fuit } Northantoni, } Londini.

fator, vt vocant, Decreti, Humbertus, Alexander de Villa Dei minorita, Albinus Abbas Ferrariensis, Adamus de Marfisco Anglus, Ioannes Episcopus Bossinensis, David Germanus, Valericus Argentinensis Alberti discipulus, Theodorius Thuringus, Ioannes Bizuntinus Episcopus, Adelinus Sagienfis Episcopus, Theologiae scriptores, vt ferebât illa tempora, doctissimi.

Alexius Cæsar Strategopulus iussus à Michaele Paleologo obiter tentare Constantinopolim, eam cepit cum 800. tantum militibus, *Niceph. Gregoras lib. 4.* Ita Balduino Graecia expulso Gallorum imperium apud Constantinopolim 55. annis obtentum finitum fuit. Illud deinceps Graecis restitutum mansit penes familiam istius Paleologi 200. ferme annis, donec Mahometes Turca Bizantium occuparet an. 1453.

Libera Christi prædicatio per Aphricam à Saracenis concessa. *Blond. lib. 8. dec. 2.*

Iaz Vuings victis à Boleslao Polonorum duce & reliquijs ad fidem conuersis, Gnesnensis Archiepiscopus autoritate Urbani 4. episcopum præficit an. 1264. *Cromer. lib. 9.*

g Optimus Pontifex. Bona Ecclesiæ optimè dispensauit. Cum duas filias ex mortua vxore ante Pontificatum suscepisset, vni in monasterio collocatæ 30. tantum libras dedit. Alteri 300. libras dotis nomine. Clerico nepoti tres præbendas habenti duas abstulit, se dicens Deo, non carni & sanguini velle acquiescere.

Siculum & Neapolitana regna, quæ post Frederici Imp. necem, Maufredus nothus eius inuaserat Carolo Ludouici Regis Francorum fratri addixit, à quo Maufredus & mox alio prælio Corradinus Frederici à Conrado filio nepos interfectus est. *Crom. lib. 9. Polon.*

Carolus D. Ludouici fratrem inuixit Romæ, Siciliae & Hierosolymorum Regem, ea lege vt in singulos annos 48. millia aureorum (Naucler. 40. mil.) nomine tributum penderet. *Plati. Blond. lib. 8. dec. 2. Amyl.*

D. Ludouicus Franco. Rex, signatus cruce, relicta Regni administratione, Simoni Neclæ & Mathæo Vindocinensi Abbati D. Dionysij, cum tribus filijs, Ioanne, Philippo & Petro, magna classe comparata traiecit in Africam, secundo dimicaturus contra Saracenos: sed anno proximo Carthagine expugnata, Tuneto obfessa, & Ioanne Trifanne prioris filio defuncto, ipse ex alui profluuijs (alij peste) obiit ad 8. Cal. Septemb. an. 1270. *Gaguin. lib. 7. Amyl. Blond. lib. 8. dec. 2. Palmer. in Chron.* Bonifacius eum inter sanctos retulit. *Gaguin. lib. 7.*

Margarita eius vxor, sanctitatis viri defuncti emula se totam Deo vouit, ac suburbanum Lutetiæ cœnobium Franciscanarum extruxit.

Quemadmodum ab eius viro D. Ludouico cœnobium Sanctæ Catharinæ Vallischolearium, Maturinorum, & Sanctæ Crucis Guilelmitarum Lutetiæ fuerant posita.

Desyderius Longobardus multis scriptis impugnavit ordines mendicantium: contra quem D. Thomas lib. contra impugnantes religionem, cap. 6.

Tartarorum duces quidam in Asia religionem Christianam susceperunt, & magnas res in Syria & Persia socijs Armeniorum regibus contra Saracenos & Aegyptios aliquandiu gesserunt. Equibus vnus Cassanus successoribus suis Persarum regibus nomen dedit. *Crom. lib. 9. Polon.*

Nicolaus Paulus & Maffeus Veneti cum Chogotolo nobili

bili Tartaro à Cobila Tartarorum 6. Camo siuc Imperatore destinatur ad Pont. Clementē, vt mittantur, qui Tartaris legem Christi prædicent. *M. Paulus in suo lib. Cobilam tandem sacra baptismō fuisse initiatū tradit Hayto Armenius.*
 An. 1269. Collegium Quæstorum siue Theſaurariorum à Guilhelmo de Saana Ecclesiæ Rothomagensis Theſaurario Lutetiæ conditur.
 An. 1270. Franci & Carolus Siciliæ rex Tunetum in Africa capiunt captiuos Christianos liberos faciunt, in omnibus regni ciuitatibus monasteria construunt, *Chronic. Martini. Gaguin. lib. 7. Emyl. lib. 7. Continuatio hystoriae sacrae lib. 4. c. 17.*
 h Conclaus vsum in creatione Romani Pontificis aduersus interregna, quæ in postterum accidere poterant, vt ante suam electionem contigerat, instituit in magno Concilio Lugdunensi an. 1274. Hinc deinceps conclaui egredi nulla ratione possunt Cardinales, nisi creato pontifice.
 Statuit ne pecunia scœnori daretur. Nihilominus Mercatores & mensarij Itali in Francia scœnus exercuerunt rege Philippo permittente, grandi accepta pecunia.
 Audiens ciuilia bella & frequentes seditiones, ac infinita mala quæ quotidie fiebant in Germania, quod nullus esset Imperator, monuit Electores vt ad certum tempus Imperatorem aliquem designarent; qui elegerunt Rodolphum Hapsburgensem Comitē. *Trithem. in Chron. Monast.*
 Magna pars historicorum Philippum Francorum regem cognominat Audacem, sed tanta fuit morum & animi lenitate, vt merito poterit appellari Lenis. At fortasse quod dicebatur de Philippo Duce Burgundiæ, qui fuit vir strenuus & forti animo, ipsi imprudenter traxerunt ad Philippum Regem Francorum.
 In Concilio Lugdunensi Rudolphus confirmatus est Imperator: Minores 25. annis exclusi sunt à cura Parochialis Ecclesiæ. *ca. Licet canon de electio. lib. 6.*
 D. Thomas Aquinas obiit ann. 50. ætatis dum Lugdunum ad Concilium euocatus proficisceretur. *Mat. Hystor.*
 Michael Paleologus Imperat. Græcos nolentes Romanæ & Catholicæ Ecclesiæ fidem ac ritus recipere, varijs modis mulcavit, bonorū publicationibus, relegationibus, carceribus, execrationibus, flagris, mutilationibus, & alijs similibus pœnis. Becum Constantinopolitanum Patriarcham, virum excellentis ingenij & doctrinæ, suo edicto aduersantem, cum omnibus ferè ipsius consanguineis coniecit in terribissimos carceres. *Niceph. Gregoras lib. 5.*
 Pauld post ipse Becus, postquam librum sibi ab Imperatore missum (quem ante 25. annos, cum ea questio agitata esset, ex multis sacræ Scripturæ & sanctorum patrum libris pro Latinis collegerat Nicephorus Blemmydes) diligenter expendisset, & cum sanctorum libris, ex quibus Blemmydes ea excerpterat, ad verbum contulisset, mutata sententia restituit suæ dignitati, & deinceps fit ab intimis consilijs Imperatoris, adeo vt sine eo nihil profum gereretur. *Niceph. Gregor. lib. 5.*
 Qui an. circiter 1290. partem Imperij Vncami Preto annis à Tartaris ante 100. an. confecti, sub Cobila 6. Cham regebat, de Vncami stirpe quartus erat, Rex & Sacerdos Georgius. *Ex M. Veneto.*
 An. 1274. Boleslao gentis Rege quatuor milliariibus à Cracouia Poloni duros salis lapides effoderunt, præcipuas regni opes. *M. unst. lib. 4. Cosmog.*
 Emerſerūt ex Italia Flagellantes heretici incerto auctore, qui

190.
 h Gregorius 10. Placenus, an. 4. 5359
 mens. 2. dies 10. 5364
 Vacat di. 9. Patriarcha.
 Constantinopoli Iosepho cogno. Beco, deinde Ioanne an. 10.
 Principibus.
 Michaele 7. Comneno Paleologo Orient. Imp. Post finitum interregnum Imperij Rodulpho an. 19. Occi. Imp.
 S. Ludouico Franc. Reg. & post eum eius filio Philippo 3. Audace an. 15.
 Alphonso 10. cog. Sapiente Hispania.
 Henrico 3. Angliæ, deinde Eduardo 4. dicto 1. an. 34.
 Boleslao Pudico Polonorū principe.
 Alphonso 3. Portugallia reg.
 1273 vel 1272
 DECI MV M quartum generale concilium Lugdunense scundum, preside Rom. Pontifice, Episc. 500. Abbatum 60. & aliorum minorum prelatorum & sacerdotum ferè 1000. Pro terra sancta recuperanda (hac de re nihil fuisse definitū ait Ioan. le Maire) & contra Græcos de processione S. Spiritus à filio. Interſuerunt Græcorum & Tartarorum legati (Guilē. Nang. & Gregoras) & si nonnullis credimus, Michael Paleologus Imp. Græcorum, cuius auctoritate, est repugnātibz pluribus Græcis (Nicephorus Gregoras lib. 5. Pachymeres lib. 5.) conciliata est quidem (sue per eum, siue per legatos) decima tercia (Trith in Chron. Monast. Hirsang.) vniō siue concordia vtriusque Ecclesiæ, sed ea non diu durauit, sicut nec præcedentes. *Gaguinus lib. 7. Emyl. lib. 7. Tom. 3. concil. Blond. dec. 2. lib. 8. Plat. Palmer.*

191.
 i Innocentius 5. Burgundus, Tarentasiensis. 1276
 mens. 6. di. 2. 5364
 Vacat di. 9. Patriarcha.
 Constantinopoli Ioanne decimo.
 Principibus.
 Iisdem Imperantibus & regnantibus.
 192.
 k Adrianus 5. Genuensis mens. 1. di. 9. 1276
 Vacat d. 28. Patriarcha.
 Constantinopoli Ioanne 10. Principibus.
 Iisdem Imp. & regnant.
 193.
 l Ioanes 21. (alijs 20. alijs 22.) Lusitanus Vllibonensis mens. 8. 1276
 Vacat m. 6. d. 7. Patriarcha.
 Constantinopoli Ioanne 10. Principibus.
 Iisdem Imp. & regnant.

qui vagantes per Germaniam & Gallias, semetipſos flagellabant & prædicabant multos errores: vt Aquam benedictam nihil plus habere efficaciz, quam non benedictam: Euangelium finem accepisse post aduentum suæ sectæ: præferebant suam flagellationem Martyrio, & c. *Berni. Luce. emburg. & Alphon. lib. 3. contra heret.*
 Petrus 3. Regum Aragoniæ primus per mortem Manfredi socii sui fit rex Siciliæ. *V. asens.*
 i Absens eligitur & primus ex ordine Prædicatorum fit Romanus Pontifex. Antea vocabatur Petrus de Tarantasia & erat doctor Theologus, qui super libros 4. sententiarum & epistolas Pauli scripsit. *Trith. in Chron. Monast. Volater. lib. 21. Plati.* Alij volunt eum fuisse Longobardum. *Fascia temp.*
 Philippus Cancellarius Parisiensis, Thomas à Cantiprato, Richardus Mediauillanus minorita Anglus, Albinus Boloniensis, Ioannes Valensis, Guillemus Arronius, Godofridus seu Cuiardus Episcopus Cameracensis, scriptores Theologici.
 Philippus Tudertus ciuis Florentinus ordinem seruorum Beatæ Mariæ redegit ad formam. *Polyd. lib. 7. de inuent. cap. 4. Sabel. Ennead. 9. lib. 7.* Honorius 4. eum confirmauit.
 k Moritur ante consecrationem suam. Reuocauit constitutionem Gregorij 10. de Conclauis, quam reuocationem & Ioanes 21. successor confirmauit. Atque ita sine conclauis reclusionē sequentes pontifices Nicolaus 3. Martinus 4. Honorius 4. Nicolaus 4. Cælestinus 5. creati sunt. Cælestinus vero 5. renouauit, deinde Bonifacius 8. successor, qui & in librum 6. decretalium eam retulit. A quo deinceps tempore Cardinales in conclauē recluduntur. *Ioan. Andraas ca. vbi Periculum.*
 Tuo rex Armeniæ Haitonis filius ab Emerico Lusignano Cypri rege & Villarelo Templariorum magistro suppetias contra Mahometanos obtinuit.
 Eius Pater Hayto postquam multa bella cōfecisset contra Tartaros, Perſas, Malec Sultanum siue Calipham Babylonium & Melechdaer Soltanum Aegyptium, per annos 45. eos quinque memorabilibus prælijs superans. 1. in Pamphitia. 2. in Seleucia, tribus reliquis in Perside, Præmonstratensem ordinem in Cypro professus & Macarij nomen sortitus, anno 1273. in Domino moritur. *Ex hystorij. Armeniorum.*
 l Vir literatus, sed in rebus gerendis parum prudens. Sub hoc damnatur, qui asserabant Christum & eius discipulos nihil habuisse, ac in his, quæ habuerunt, nullum obtinuisse ius. *In Extrauag. cum inter nonnullos de Verborum significatione.*
 Sub eodem damnatur error Ioannis de Poliaci doctoris Parisiensis. *In extrauag. communi, V. as electionis.*
 Pontifices qui idem nomen habent variè apud historicos numerantur, sed in his, qui nomē Ioannis obtinuerunt, tanta est in numerandi ratione confusio, vt vix quicquam certi liqueat, adeo vt quod de vno dicendum erat, sæpe imprudenter à multis alteri tribuatur. Qui faciunt Ioannem 17. Schismaticum, hunc nominant Ioannem 20. qui verò illum inter pontifices adscribunt, & simul numerant Ioannem illum 8. si dijs placet, scæminam, vocant ipsū Ioannem 22.
 Mortuo Duce Austriæ sine liberis Rodulphus Imperator ex Concilio principum dedit eum Ducatum filio suo Alberto, quem eius successores etiam hodie possident. *Trith. in Chron.*
 K k 4

Chron. Manass. Hirsaug. & Volfang. Lazius.
 m Nūquā sacrificabat, quin lachrymas funderet. Sacerdotia non nisi idoneis cōferebat. Notarios & tabelliones curiæ Romanæ vt pestiferos sustulit. Gregorium 10. & Ioannem 21. imitatus.

Dionysius rex Portugalliæ sextus 44. oppida partim instaurauit, partim à fundamentis struxit. *Vasans.* Agricolas appellabat neruos Reip. vnde & eis consulebat. *Idem.*

Rodulphum Hasburgensem quidam tradunt ciuitatibus Italicis imperij iura vendidisse.

An. 1280. Turci, qui à Tartaris attriti fuerant, resumptis animis reuersi ad latrocinandi consuetudinem reliquias imperij Græci in Asia comminuunt, terras subactas in Satrapias 7. partiuntur à mari Pontico & Galatia vsque ad mare Lycium & Cariū, flumenque Eumedontem.

Caramannus Alismieus Phrygiam & Antiochiam, Saranus Ioniā, Sanson Magnesiā, Priem & Ephesum, Calames. & Cerasus filius Mysiam. Ottomanus Bythiniam, Amuriada à Sangaro flu. vsque ad Paphlagoniam sibi distribuunt.

Cæteris oppressis se quatuor familiæ extulerunt. Assumbei, Candelori, Caramanni (hinc Cilicia Caromanniæ nomen accepit) Ottomani.

Candelori Sinopem regionem circa pontum, Caromani Ciliciam cum obtinuissent, diu Ottomanis restiterunt. Victi confugerunt ad Assumbeum, qui Cappadocum terras & minorem Armeniam possidebat, ex cuius stirpe natus est Vsumcassanus, qui regnū Persicū inuasit, de quo postea.

Iacobus Meyerus ad ann. 1278. suum Chronicon Flandriæ deduxit.

Siculi impatientes libidinis & insolentiæ militaris Gallorum, communicatis consilijs, cum Nicolao 3. qui Carolo infensus erat, & Paleologo Byzantino Imp. qui Gallos nuper ex vrbe eiecerat, & Petro Arragonio, coniuratione facta an. 1281. die Paschæ ad pulsū campanarum conuocantium ad vesperas, omnes Gallos ad vnum supra octo millia cum vxoribus etiam grauidis intra duarum horarum spatium contrucidarunt. Vnde prouerbiū, *VESPERAE SICILIANAE*, seu Vesper Siculus, de subita cæde. *Emyl. lib. 7.* Soli illi superferuerunt, quos Spirilinga arx munitissima protexit.

Deficiunt Siculi ad Petrum Aragonium regem (cui Regnum Siciliæ debebatur iure dotis Constantiæ vxoris, filiz Mauffredi, quem Carolus vita & regno spoliauerat) qui ad Hipponem Africæ armata classe euentum Siculæ conspirationis præstolabatur, propterea à Nicolao 3. Roman. Pontifice hostis Ecclesiæ iudicatus. *Emyl. li. 7. Plat. Blond. lib. 8. dec. 2.*

n Fuit vir sanctissimus, adeo vt cæci, muti & claudi, ad eius sepulchrum sanitatem recuperarint. *Trit. in Chron. Manass. Hirsaug.*

Eldad Danius Hæbræus historicus scripsit suam historiam, de Iudæis Clauis in Aethiopia, circa annum Domini 1283. qui iuxta rationem numerandi Hæbræorum, est an. ab orbe condito 5043. *Ipsè ad finem sui libel.*

Martinus Polonus à B. Petro incipiens vsque ad Honorium 4. vitarum opus edidit.

o Ordinem Carmelitarum (qui sic dicti sunt à Carmelo monte Syriæ) mutatis chalydyibus virgularis siue versicoloribus in albas, cōfirmavit & reformauit. *Plat. Trit. in Chron. Ordinem Eremitarum sancti Augustini Lutetiæ Parisiorum*

1277 m Nicolaus 3. Romanus, ob vitæ integritatem vulgo dictus Compositus, an. 3. mens. 8. di. 15. 5365

1281 an. 3. mens. 8. di. 15. 5369

Vacat m. 5. d. 20.

Patriarcha

Constantinopoli Ioanne 10.

Principibus.

Eisdem Imperantibus & regnantibus, & post Alphonsum Portugalliæ Dionysium an. 46.

CONCIL. Camuariense, preside Archiepiscopo, ad confirmandum statum religionis. *Polyd. lib. 17. Ang. hist.*

1281 n Martinus 4. Turonensis, an. 4. mens. 1. 5369

1285 an. 4. mens. 1. 5373

Vacat di. 3.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanne decimo, deinde Iosepho iterum mens. 1. Mox Georgio siue Gregorio an. 6. mens. 6.

Principibus.

Michaele Paleologo Orient. Imp.

Rodulpho Occid. Imp.

Philippo 3. Franc. Rege.

Alphonso 10. cog. Sapiente

Hisp. deinde Sactio 4. an. 8.

Eduardo 4. dict. 1. Angliæ.

Lesco Nigro Polo. principe.

Dionysio Portugalliæ Reg.

CONC. Heripolense, preside Legato Apostolico à latere, mulorū Episcoporum, Abbatum, presentibus Rodulpho Imp. Principibus Ducibus & Comitibus. vbi inter alia Legatus nomine Papa cōtributionem decimi denarij à clero, & Rex ab vniuerso populo exigere cepervnt. *Trithe. in Chron. monasterij Hirsaug. At Mūsterus in Cosmog. refert ad an. 1287.*

1288 o Honorius 4. Roma-

5371

1285

1281

1285

1281

1285

1281

1285

1281

1285

1281

1285

1281

1285

1281

1285

1281

1285

1281

1285

1288 an. 2. di. 1. 5376

Vacat m. 10.

Patriarcha.

Constantinopoli Georgio siue Gregorio.

Principibus.

Michaele Paleologo Orient. Imp.

Rodulpho Occi. Imp.

Philippo 4. Pulchro an. 28.

Franc. Reg.

Sanctio 4. Hispania.

Eduardo 4. dicto 1. Angliæ.

Lesco Nigro Polo. principe.

Dionysio Portugalliæ.

197.

1288 p Nicolaus 4. Afulanus an. 4. mens. 1. di. 8. 5376

1294 an. 2. m. 3. d. 2. di. 8. 5382

Vacat an. 2. m. 3. d. 2.

Patriarcha.

Constantinopoli Georgio siue Gregorio, deinde Athanasio an. 4.

Principibus.

Eisdem Imperantibus & post Rodulphum Aftaulpho seu Adulpho an. 6. Imp. & regnantibus.

Sanctio 4. Hispania, deinde Ferdinando 4. an. 13.

Eduardo 4. Angliæ.

Lesco Nigro Polonia principe, deinde Pramisso, qui regnū titulū repetiuit. an. 6.

Dionysio Portugalliæ.

CONCIL. Londinensē ad Vnestmonasterium iussu Edouardi Regis. Eo in Concilio publico edito iussu sunt Iudæi de Angliā in perpetuum exire: cautum est etiam, vt nemini liceret dare prædia collegijs monachorum sine Regis permissu: neue monachis aut alijs sacerdotibus emere possessiones, idque ne eiusmodi possessiones cenobiorum aliorumue sacerdotiorum dotes fierent. *Eam Le-*

rum nondum receptum confirmauit. *Trithe. in Chron.* Sunt autem, vt id obiter dicam, precipui quatuor Ordines probatissimi, quorum cæteri omnes sunt veluti appendices. Basilij, Augustini, Benedicti & Francisci, sanctorum patrum. *Volater. lib. 21. Geograph. Polydor. lib. 7. de inuent. cap. 4.*

Vacat sedes 10. menses ob ægritudinem Cardinalium, qua apud S. Sabinam correpti sunt.

S. Rochus Narbonensis, Guilelmus Durandus Miniacensis Episcopus auctor Rationalis, Gilbertus Magnus Anglus, Aegidius Biturigenis Archiepiscopus, Guilelmus Lugdunensis Archiepiscopus, Ioannes Gennensis, Ephrem (alius ab Eremita) Græcorum historicus, Arlothus generalis Minoritarum, Guido Bononiensis Archidiaconus, Nicolaus Cabafilas Dyrachij Episcopus, Ecclesiastici viri & Scriptores.

Raymundus Lullius Catalanus Monachus Tuneti in Africa, multa scripsit de rebus nimium curiosis: in eius libris adnotati fuere plusquam quingenti errores à Petro Terracensi Archiepiscopo: vt Deum plures habere essentias, (tale quidpiam hodie asserunt noui Trinitarij in Polonia) Patrem priorem filio: Spiritum sanctum conceptum ex patre & filio, &c. quæ tamen omnia, hæretica & plusquam diabolica audacia, assererat se à Christo sibi apparente in forma crucifixi in quodam mote accepisse, vt totum orbem à tenebris, quibus detinebatur liberaret. *Bernard. Lut. enburg. in catal. hæretic.*

Palatium Parisiense (vbi Ludouicus Hutinus Parlamentum olim vagum sedentarium fecit) constructum est à Philippo Pulchro, Eugerrano Marinio fisci præfecto illud opus in insula regiæ vrbis vrgente. *Emil. lib. 8.*

Parlamentum quoque Tholosanum Ocitanorum gratia rex idem instituit. Quo regnate bellum sacrum in Oriente, Ptolomaide à Sultano capta, finitum est. *Idem.*

Collegium Scholasticorum Choleticum Lutetiæ instituitur à Ioan. Choletio natione Picardo Cardinali. *Mater historiarum.*

Ioanna Nauarrorum regina, Philip. Pulchri vxor Gymnasium Campanum, vulgo Nauarricum, Parisijs extruit & locupletat. *Ibid.*

Eodem tempore collegium Cardinalitium Ioannes Monachus natione itidem Picardus Cardinalis posuit.

Rodulphus Imper. Heluetios, qui comiti Sabaudiz erant subditi, sibi subegit. *Blond. lib. 8. dec. 2.*

Philippus Pulcher, rex quoque fuit Nauarræ an. 36. propter vxorem. *Vasans.*

Primus Pontifex è Franciscanorum ordine. Nam errant, qui scribunt Honorium 4. fuisse minoritam.

Mulech Sapherapes Saracenorum Soltanus (hoc est, Imperator) non quidem Aegyptius, vt quidam putant, sed Babylonius, Tripolim, Tyrum, Berithum, Sidonem & Ptolemaida, nobilissima emporia, quæ sola tunc à Christianis tenebantur, ferro & igne vastauit, altercantibus inter se de finibus, iam dudum per 30. annos Venetis, Genuensibus, & Pisanis. *Emyl. lib. 8. Plat. Blond. lib. 8. dec. 2. Fascicul. tempo.* Ita dissidentibus inter se Christianis amittuntur omnes portus Asiatici. Tuncq; finitum est bellum Sacrum in Oriente.

Miraculose per vxorem filiam Haytonis Regis Armeniæ Mangu Cham Tartarorum à Cingis Cham quintus conuersus baptizatusque est, cum fratre Allan siue Hielon & tota familia

rum nondum receptum confirmauit. *Trithe. in Chron.* Sunt autem, vt id obiter dicam, precipui quatuor Ordines probatissimi, quorum cæteri omnes sunt veluti appendices. Basilij, Augustini, Benedicti & Francisci, sanctorum patrum. *Volater. lib. 21. Geograph. Polydor. lib. 7. de inuent. cap. 4.*

Vacat sedes 10. menses ob ægritudinem Cardinalium, qua apud S. Sabinam correpti sunt.

S. Rochus Narbonensis, Guilelmus Durandus Miniacensis Episcopus auctor Rationalis, Gilbertus Magnus Anglus, Aegidius Biturigenis Archiepiscopus, Guilelmus Lugdunensis Archiepiscopus, Ioannes Gennensis, Ephrem (alius ab Eremita) Græcorum historicus, Arlothus generalis Minoritarum, Guido Bononiensis Archidiaconus, Nicolaus Cabafilas Dyrachij Episcopus, Ecclesiastici viri & Scriptores.

Raymundus Lullius Catalanus Monachus Tuneti in Africa, multa scripsit de rebus nimium curiosis: in eius libris adnotati fuere plusquam quingenti errores à Petro Terracensi Archiepiscopo: vt Deum plures habere essentias, (tale quidpiam hodie asserunt noui Trinitarij in Polonia) Patrem priorem filio: Spiritum sanctum conceptum ex patre & filio, &c. quæ tamen omnia, hæretica & plusquam diabolica audacia, assererat se à Christo sibi apparente in forma crucifixi in quodam mote accepisse, vt totum orbem à tenebris, quibus detinebatur liberaret. *Bernard. Lut. enburg. in catal. hæretic.*

Palatium Parisiense (vbi Ludouicus Hutinus Parlamentum olim vagum sedentarium fecit) constructum est à Philippo Pulchro, Eugerrano Marinio fisci præfecto illud opus in insula regiæ vrbis vrgente. *Emil. lib. 8.*

Parlamentum quoque Tholosanum Ocitanorum gratia rex idem instituit. Quo regnate bellum sacrum in Oriente, Ptolomaide à Sultano capta, finitum est. *Idem.*

Collegium Scholasticorum Choleticum Lutetiæ instituitur à Ioan. Choletio natione Picardo Cardinali. *Mater historiarum.*

Ioanna Nauarrorum regina, Philip. Pulchri vxor Gymnasium Campanum, vulgo Nauarricum, Parisijs extruit & locupletat. *Ibid.*

Eodem tempore collegium Cardinalitium Ioannes Monachus natione itidem Picardus Cardinalis posuit.

Rodulphus Imper. Heluetios, qui comiti Sabaudiz erant subditi, sibi subegit. *Blond. lib. 8. dec. 2.*

Philippus Pulcher, rex quoque fuit Nauarræ an. 36. propter vxorem. *Vasans.*

Primus Pontifex è Franciscanorum ordine. Nam errant, qui scribunt Honorium 4. fuisse minoritam.

Mulech Sapherapes Saracenorum Soltanus (hoc est, Imperator) non quidem Aegyptius, vt quidam putant, sed Babylonius, Tripolim, Tyrum, Berithum, Sidonem & Ptolemaida, nobilissima emporia, quæ sola tunc à Christianis tenebantur, ferro & igne vastauit, altercantibus inter se de finibus, iam dudum per 30. annos Venetis, Genuensibus, & Pisanis. *Emyl. lib. 8. Plat. Blond. lib. 8. dec. 2. Fascicul. tempo.* Ita dissidentibus inter se Christianis amittuntur omnes portus Asiatici. Tuncq; finitum est bellum Sacrum in Oriente.

Miraculose per vxorem filiam Haytonis Regis Armeniæ Mangu Cham Tartarorum à Cingis Cham quintus conuersus baptizatusque est, cum fratre Allan siue Hielon & tota familia

familia. Deinde Allan exercitum in Palestinam duxit habes in vexillo Christi crucifixi effigijs contra Cathos Melechmees, vt Hierosolymam reciperet. *Guil. Nangiac.*

Mox redierunt Tartari ad priscam pietatem. Vnde hodie sunt Mahometani vel potius Sagomorbarei. Nam habent Sagomorbare Cham pro magno propheta, vt Turca Mahometem, qui de Deo vno & de Politia & moribus aliqua eis dictata reliquit, inter quæ est edictum, quod vsque hodie iurant successores Cingis Cham, de non affigendis Christianis, neque tributo ab eis exigendo copiosiore, quã à reliquis.

Hiclon pulsus quidem Saracenis potitus est regno Syriæ & Hierusalem circa an. 1290. At triennio post Soltanus Babyloniz illud recepit. *Continuat. Nangiaci. Sabelli. Ennead. 9. lib. 7.*

Inter Philippum Regem Franciæ & Eduardum Angliæ crat capitale odium, quod fuit causa secundi belli Anglici seu Francici & multorum malorum. *Polyd. lib. 17. Ang. quo per Carolum Valesium Pulchri fratrem Aquitania ditioni Franciæ adiungitur.*

Adhuc viuebat & scribebat Nicolaus Lyranus. *Ipsè in 2. cap. E. saie.*

Ferdinandus 4. rex Hispan. mortuus dicitur die sibi dicto à duobus, quos iniuste tanquam homicidij reos occidi iusserat. *V. aians in Chron. Hispan.*

q Per cannam deceptus est voce tanquam cælitus missa insonantem, vt desereret Pontificatum & Bonifacium institueret. Sedisse biennium aliqui scribunt.

Instituit ante Pontificatum ordinem S. Benedicti in Montibus, siue Celestinorum monachorum, sub r gula D. Benedicti. *Guilel. Nangia. Polyd. lib. 7. de inmento. cap. 2. Eum confirmavit Bonifacius 8.*

Fertur edixisse, Ne deinceps Romani Pontifices & Cardinales veherentur equis & mulis, sed tantu a sinis, Christi, cuius haberi vellent vicarij, exemplo. *M. ater histo. O legem nunc prodigiôsè euerfam.*

Cum rebus agendis parum idoneus haberetur, persuasus est vt Pontificatum resignaret, itaque coram omnibus in Consistorio, mitram, anulum & Sandalia deponens, Pontificatu se liberè abdicauit. *Platin. Relatus est inter Diuos à Clemente 5. Blond. 9. dec. 2. & M. ater Histor. vel à Ioanne 22. Palmer. vel à Viennensi Concilio. Ioannes M. eyerus.*

S. Nicolaus Tolentinus tunc obiit: qui catalogo Sanctorum adscriptus est ab Eugen. 4.

Michael 7. Comnenus Paleologus cognomèto Magnus, obiit anno sui imperij 35. sed quod ad Ecclesiam Romanã desciuisset priuatus est, etiam à proprio filio Andronico, sacra sepultura. *Nicephor. Gregor. lib. 5. Amyl. lib. 8.*

Angli Normaniã & Aquitaniam inuadunt, capto clau-ro Blauiz, & duobus alijs oppidis circa Burdegalam, à cuius accessu propulsi sunt per Radulphum Neela Magistrum Equitum, proditione ciuium in deditionem accipiunt Baionam urbem *Guilel. Nang.* Sibi Adulphum Imp. & Guidonem Flandrum sociant. Hinc bellum inter Francos & Flandros quindecim annos diuturnum.

Sub an. 1295. iam tertio Iudæi à Philippo Pulchro tota Francia spoliati & exacti sunt. Quam exactiõnem ipsi appellant *q 55*, quod ea contigerit 55. anno post quintum mundi conditi millenariu, & in aliquando *157*, quod anno 136. post illam Philippi Augusti eiectionem, quæ incurrit in annum

Anni Christi. 1294. *gem ad Manumortuam vocarunt, quod res semel data collegijs sacerdotum non rursus venderentur magis, quam res mortua. Durat in hodiernum diem. Polyd. Virgil. lib. 17. Anglic. hist.* Anni mundi.

1292. *ASCHAFFENBUR- gense prouinciale, preside Gerardo Archiepiscopo Moguntino cum 7. suis suffraganeis, Abbatibus & presbyteris. vbi multa utilia de negotijs Ecclesiasticis statuuntur. Tribem. in Chron. monast.* 5380

1294. *q S. Celestinus 5. Eferni- ensis, mens. 5. di. 7.* 5382

1294. *Vacat d. 10. Patriarcha. Constantinopoli Ioanne undecimo an. 6.* 5382

Principibus. Michaele 7. Paleologo Orientis Imp.

Adulpho Occidentis Imp.

Philippo 4. Pulchro Franc. Rege.

Ferdinando 4. Hispaniæ.

Eduardo 4. dict. 1. Angliæ.

Premislo Poloniæ.

Dionysio Portugalliæ.

Anni Christi. 1294. *199. r Bonifacius 8. Anagninus, ex nobili familia Caietana, an. 8.* 5382

1303. *mens. 9. di. 17. Vacat d. 10. Patriarcha* 5391

Constantinopoli Ioanne 11. deinde Athanasio iterum an. 8. contra quem an. 1305. Hugolinus Latinus sedit. Principibus. Andronico Paleologo seniore siue maiore filio Michaelis an. 37. Orient. Imp.

Ortomano 1. Turcoru Imp.

Adulpho & post eum Alberto 1. an. 10. Occid. Imp.

Philippo 4. Pulchro. Franc. Reg.

Ferdinando 4. Hisp.

Eduardo 4. dict. 1. Angliæ.

Premislo Poloniæ, deinde Vladislao Loctico an. 3. Vuceflao Boemo an. 5.

Dionysio Portugalliæ.

1297. *CONCIL. Lugdunense. preside Bonifacio Pontifice, qui ammaduertens quotidie Principes noua uectigalia sacerdotibus imponere interdum sine iusta causa, interdixit in eo Concilio, ne posthac id facerent neue sacerdotes iniustu Rom. Pontificis illa imposta conferrent. cap. 3. de immunita Ecclesie lib. 6. Fuit causa magne discordiæ apud Anglos. Polyd. lib. 17. Anglic. hist.* 5385

annu 1190. falluntur qui in hac R. Salomonẽ fuisse aiunt. Nã ille est antiquior Abben Ezra, qui se vixisse scribit sub annum mundi 5000. i. Christi 1240. Itaque eum relego ad illam priorem.

Pulsi Iudæi migrarunt in Germaniam. Quare Iudæos Germanos esse de radice siue trunco Francoru scribit. Elias in Tisbi, Rad. קרבי

r Instituit duplex maius (vt vocant) in Festis 12. Apostolorum, 4. Euangelistarum, & 4. Doctorum Ecclesiæ. *Platin.*

Fertur fuisse auctor illius orationis Ecclesiasticæ, Aue virgo gloriosa &c. Aliquas epistolas Romanorum Pontificum, quas vocant Decretales, in quinque Libros per tres doctissimos viros, Guilelmum Ebrudunensem Archiepiscopum, Berengarium Episcopum Biterenensem, & Richardum de Senis, iuris vtriusque doctorem, digeri curauit, easque sub nomine Sexti libri Decretalium in Concilio Lugdunensi confirmavit, & legi in Scholis ac in iudicijs obseruari mandauit. *Prefatio lib. sex. Decret. Paulo aliter Volater. li. 22. Amb. Sextum, inquit, Decretalium iuuante Dino Mugellano composuit: Lustralem annum siue IVBILEVM centesimo quolibet anno celebrandum primus instituit annis 1300. Platin.*

Ingètia bella in Italia excitauit. Excommunicauit regem Gallorum Philippum & torum regnum donauit Alberto Auftriæ domus Cæsari. Captus est postremo & in carcere periit. Atq; hinc dicitur, intrauit vt vulpes, regnauit vt Leo, mortuus est, vt canis.

Henricus d. Gandauo Tornacensis Archidiaconus, Iacobus Genuensis Archiepiscopus, Alexander de Villa, Conradus Halsbertadensis Dominicanus, Ioannes Scotus Franciscanus doctor subtilis, (qui obiit an 1308.) Ioannes Sanctogeminianus, Petrus de Palude, Renerus Pisanus, Theologiæ Scholasticæ, vt vocant, acutissimi scriptores, *Trith.*

Circa hæc tempora Nicephorus Calixtus Xanthopolus historiam suam Ecclesiasticam à Christi natiuitate ad annum 625. decurrentem, Andronico maiori Constantino-politano Imperatori dedicauit. *Ipsè in dedicatione operis. & lib. vlti. cap. ultimo.*

Guilelmus Nangiac. monachus monasterij D. Dionysij, prope Lutetiam, Chronographiam vniuersalem ab origine mundi ad annum Christi 1302. digessit, quam duo eiuſdem cœnobij monachi vsque ad annum 1368. continuarunt. Extat codex hac in Parisiorum vrbe apud cœnobitas S. Germani.

Præmislus an. 1295. regni titulum apud Polonos repetiuit, quod fuerat annis 215. intermissum. *Cromer. lib. 11.*

An. 1300. Vuceflaus Boemus rex Polonis expetit, tempore Ottomanorum primi, *Ibid.*

Quidam qui volebant haberi tertij Ordinis D. Francisci, quique vulgo fraterculi siue Fratricelli, seu Fratres de paupere vita, vel Bisochi siue Beguini, & alijs nominibus vocabantur, in partibus Italiæ, Siciliæ & Narbonensis prouinciæ, damnati sunt hæreseos à Bonifacio 8. (alij volunt id à Ioanne 22. primò factum fuisse.) Ipsi Ecclesiastica sacramenta contemnebant: dicebant Sanctas animas non frui visione diuina ante diem extremum: in suis nocturnis conuentibus post inuocationem Sancti Spiritus, & luminibus extinctis promiscuè coibant cum mulieribus, quæ aderant: Ecclesiæ potestatem iam diu ob corruptos mores Ecclesiasticos-

hitorum extinctam fuisse: se solos esse Ecclesiam Dei, seque imitari Apostolos, ac Ecclesiam Romanam esse meretricem ac Pontifices omnes post Syluestrum I. fuisse impios, quod in paupertate non degissent, ideo ipsis denegandas esse decimas: Margaritam concubinam Dulcini grauidam ab eo factam, tam erant impudentes, vt affirmarent concepisse de Spiritu sancto. *Mater hist. Supplement. Cronic. Extravaug. Sancta Romana de religio. domib. Plati, Bernardus Lutsemburg.* Dulcinus erat eorum hæresiarcha Plati. Manserunt in Marchia vsque ad Eugenium 4. & Nicolaum 5. qui eos comburi iusserunt, sed multi in Græciâ fugerunt. *Ano. tit. 24. ca. 9. §. 15.* Apamienfis episcopatus instituitur à Bonifacio Papa cum antea ea regio subiaceret Tholosano Episcopatu. *Guil. Nã.* Vedigal quod Malam-toltam vocabat, centesimæ, & post quinquagesimæ omnium bonorum, primo solis mercatoribus, deinde tam clericis, quam laicis impositum est anno 1296. cuius causa magnæ seditionis ortæ sunt postea in Flâdria. *Guilel. Nang.*

Tota Lutetia Sequanæ illuione inundatur, vt per 8. ferè dies nauigijs annonæ consulendū fuerit, nec liceret per vllū ferè vicum incedere absq; nauiculis & scaphis. *Guil. Nang.* Burdegalenses timentes, ne iterum agitata pace cum Anglo ei subderentur, nec mitius cum eis ageretur, quàm paulo antea cum Londinensibus, pullis vrbe omnibus Francis, sui iuris fiunt. *Guilel. Nangiac. Gaguin. lib. 7.*

Fœdus percussum est inter Philippum Reg. Franc. & Eduardum Reg. Angliæ, cui Philippus quadriennio postquam locasset Margaritam forem, vniuersam Aquitaniam reddidit. *Guilel. Nangiac. & Polydor. Virgil. lib. 17. Angl. hist. Philippus vniuersam Flandriam subegit. Gagui. li. 7. Emyl. li. 8.*

Cambagadus Tartarorum Impr. epudiatō Christianismo Mahometismo amplexus alios suos exēplo pertraxit, cæteros ita preslit, vt non multo post Christiana religio apud eos ferè exoleuerit. Hinc concidit Tartarorum imperium in Asia. Nam ad Pontum Turcorum potentia Ottomanī auspicijs restitui cœpit. Parthi Persiam inuolarunt duce Gempia. Reliquiæ Tartarorum in Hordas diuisæ per Europam & Asiam dispersæ sunt, quibus singuli principes præfuerunt. Alij in Taurica Cherfoneso confederunt, quæ hodie Gazara, & hi Precopitæ dicuntur, quorum princeps filiam in vxorem dedit Selymo Turcæ, ex qua natus est Solymanus. Alij Mogai, qui non vnus imperio, sed Reip. more à Senatu reguntur, à quibus Horda Hagutatorum, seu Zauolliensium, quorum Metropolis Samarcanda Tamerlani patria.

Tunc primum, Tartarorum imperio valde imminuto, an. 1300. tyrannicum Imperium Turcorum nullius antea ferè nominis per Ottomanum Turcam (qui regnauit an. 28.) originem habuit, mille annis postquam Ecclesia à Constanti tempore floruerat. *Plater. Paul. Iouius.* Illud autem intelligi per Bestiam Antichristi Apocalyp. cap. 20. nemo sanæ mentis ibit inficias, cum multorū veterū & recētorum iudicio nomine Gog & Magog intelligantur Saraceni & Turci, vt etiam cogitur fateri Fuccijs lib. 1. cōmenta in Chron.

Eodem fermè anno Austriacam domum inter Christianos principes Deus extulit. Vtinam in Christi gloriam & Ottomanicę perniciem. Sic Hebræi obseruant, quo die diruit Templum Nabugodonozor, eo natum Cyrum qui eius posteritati exitium attulit.

Nouæ factiones Alborum & Nigrorum in Italia. *Bond. lib. 9. dec. 2.*

a Dvos

Anni Christi.

1297

Londinensē, cum Episcoporum virorum omnium ordinū, præside Roberto Cantuariensi præsule, presente Edouardo 2. in quo statuitur, ne in perpetuū Regi liceret tributum vllum Anglis imponere, nisi ex Concilij decreto. Id etiam hodie manet inuolutum. Poly. li. 17. Angl. hist.

Romanum, quo Philippus Rex Francie Alberto Imperatori subijcitur. Onuph. Plati.

1302

Parisiensē, præside Ioanne Cardinale Legato sedis Apostolica, qui eo missus fuerat à P. P. quod Episcopi Francie vocati in ius Romanū, à Bonifacio, non comparuissent. Guilelm. Nang.

An. Dom. MCCC. quo Ottomanus Turca de genere Scytharum siue Magog, emerfit mille annis post ligatum Saranam, ne persecutionibus amplius noceret Ecclesie, eis à Constantino sibilatis & orbe conuerso. Apo. 20. vsque ad hoc tempus, quo solus cœpit & mysterium iniquitatis à Mahomete inchoatum in apertum proferre.

DECIMO tertio seculo doctrina continuatio sic eluceat. Gratia Dei, fides, iustificatio, Cabasilas in expos. liturgiæ, cap. 29. de morte Christi quis nescit eam esse solam, quæ peccatorum remissionem in mundum introduxerit, sed illud etiam scimus, quod post mortem illam, etiam fide & penitentia & confessione opus est, &c. Bonanensis in tractatu de res. hominis à peccato ad Gratiam. Innocentius in 7. psal. penit. Cum nemo iustificetur, nisi ex dono gratiæ, patet, quod nullus iustificetur ex merito vite. Nam infusio gratiæ propriè iustificatio appellatur, quam Deus nulli concederet, si eum secundū meritū exigentiam iudicaret. Audis Romanū, Pont. Thomas in 1. Apoc. Remissio peccatorum gratis datur. Denique Scholastici in 2. sentent. dist. 27. Eucharistia, veritas, sacrificiū, transsubstantiatio, adoratio, Missæ ritus. Cabasilas in expos. liturgiæ multis capitibus, lu-

Anni mundi.

3385

3390

Anni Christi.

Innocentius libris de mysterijs Missæ. Thomas lib. de Sacramento Eucharistia. in officio festi Sacramenti, & in 4. sentent. 3. q. 74. & seqq. lib. peculiaris de Sacramento Altaris, vbi cap. 29. populus non accipit sanguinem sub specie vini. & quare. Guilel. Parisiens. lib. de eadem re. Alexander 4. q. 36. 37. & seqq. 5. Samonas disp. contra Achmed Saracenum. Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, ceremonie. Thomas 3. q. 66. & seqq. in summa cont. Gentil. lib. 4. D. Samonas Ga. cens. disp. contra Achmed Sarac. Scholastici in 4. sentent. dist. multis Guil. Paris. de baptismo & eius partibus, lib. de tempore Baptizandi li. de ritu baptizandi. Toadimus Abbas varijs locis. Albertus magnus itidem. Hugo Cardinalis & Lyranus similiter in varia Bibliorum capitula. Durandus de diuinis officijs. Penitentia & eius partes tres. Cabasilas cap. 29. Guilel. Paris. lib. de Sacramento Penitent. Innoc. in 1. & 3. psal. Penit. Bonauent. in dietis de Penitentia. Thomas in tract. de Articulis fidei cap. 14. & 3. q. 84. & c. Doctores huius seculi in 4. sent. dist. Claues Ecclesiæ, absolutio. Cabasilas c. 29. Thomas opus. de forma absolutionis. 3. q. 84. Durandus Dimaten. de diuinis officijs. Scholastici in 4. sentent. Confirmatio & reliqua alia Sacramenta & eorum vsus. Thomas in tractatu de Articulis fidei & Scholastici in 4. sentent. Guilel. Paris. prius tractatibus. Durand. Mimatensis de diuin. officijs. Hugo Card. & Lyr. in Biblia sapius. Cabasilas in expositione liturgiæ cap. 29. Vltimum (ait Graecus ille, & quidem disputans contra Latinos) olei sacramentum perficit sacerdotum oratio, quod etiam corporalis morbi medelam & peccatorum remissionem dat vs, quibus peragitur vt habet apostolica traditio &c. vbi & inter sacramenta nominat sanctissimum vnguentum, Ordinationem per impositionem manus, mysterium remissionis peccatorum per sacerdotem, orationem sacerdotis in Matrimonio, vt intelligas hæc sacramenta non esse Papisticæ, sed etiam Grecorum, & quidem disputantium contra nos. Primatus sedis Apostolicæ. Fredericus Imp. epist. 3. & quidem Sedem Apostolicam oppugnans. Graeci in conc. Lateranens. Rusci, Poloni, Boemi apud Vincenium in specul. lib. 31. cap. 39. nuntijs & literis confessi sum. Accursus in Authentica. vt Eccl. Rom. gaudeat 100. annorum præscript. vsus Roma habet primam sedem Ecclesiæ, item originem legum, item fontem sacerdotij. Thomas lib. 4. contra Gentil. cap. 76. Liberum arbitrium, bono opera. Thomas in summa de Veritate, Mater. 24. q. 1. 1. q. 83. art. 1. & Scholastici in 2. sent. dist. 3. Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquiæ, Imagines, festa. Cabasilas in expositione liturgiæ cap. 33. 34. 43. 49. 50. Thomas 2. 2. q. 85. Innoc. ser. 1. de dedicat. templi, &c. Denique sermones & tractatus penè innumerales doctorum huius seculi. Preces pro defunctis, Purgatorium. Cabasilas cap. 33. 42. quod inferibitur, de vs qui dormierunt, an sanctificentur à Mensa. 44. 45. quod præferri hunc titulum. Quod huius qui dormierunt, perfectior sit sanctificatio. 47. Thomas 3. q. 82. art. 6. & in summa contra Gentil. li. 4. ca. 91. Bonauent. in 7. parte Breuil. ca. 2. Innocentius in 3. psal. Penit. Doctores in 4. sentent. dist. 21. Cetera quædam & ceteri huius seculi auctores prolixè confirmant, de quo contra se testimonium ferunt Centuriatores. In epist. nuncupatoria Cent. 13. Tunc (aitur) norma docendi & iudicandi controversias constituta sunt patrum scripta & conciliorum decreta &c. deinde c. 2. de loco & propagatione Ecclesie. col. 11 & seq. cap. 3. de perfectione & tranquillitate Ecclesie sparsim col. 18. & seqq. cap. 4. de Doctrina proximi col. 25. & deinceps. c. 5. de hæresibus sparsim col. 54. & seqq. per totum cap. 6. de ceremonijs & ritibus Ecclesie col. 190. & seqq. per totum 7. de Pultia & gubernatione Ecclesie col. 686. cap. 8. de Schismatibus col. 714. sparsim. cap. 9. de Synodis col. 789. & seqq. Per totum ferè ca. 10. de Doctoribus & Episcopis col. 780. & seqq. sparsim in reliquis, vt de Martyribus, de Miraculis, Hac facit, quod ex instituto multi hac ætate scripterunt de hæresibus. Item contra Albigenes, Almaricum, Almaricum, Petrum Ioannis, Desiderium. Longobardum, quorum damnatas opiniones isti recoquunt: adde totius huius Centuriæ Synodos, quæ non exiguo fuerunt numero. Sed & Historici istius curricula omnes docent non alium fuisse Ecclesie cursum.

Anni mundi.

DECIMVM
QVARTVM
sæculum.

200.

1303 a Benedictus 10. dict. 11. 3391
1305 Palmerio 12. Tarusinus. 3393
mens. 8. di. 17.

Vacat an. 1. m. 1.

Patriarcha.

Constantinopoli Athanasio.

Principibus.

Isdem & in Imperio & in regnis & Ottomano Turcarum primo Imp. an. 28.

Anni mundi.

LIBER QVARTVS.

1397

a Dvos Cardinales Columnenses & Philippum regem Franc. regni iure à superiori potestate deiectū restituit. De interfectoris Bonifacij questione egit. *V. ol. li. 22. Amb.* Franciam Bonifacij interdictione soluit. Ecclesia Romana sub an. 1300. non à passione domini vt olim, *Beda cap. 47. libri de Naturæ rerum*, sed à natiuitate numerat. *Lucidus de vero die passionis c. 3.* Ottomanus Turca, qui ab Abagano Perfarum regē Natoliā regendam acceperat, de se augendo cogitans duobus aut 3. an. ante Benedicti 10. Pontificatū Turcici Imperij iacit fundamenta. Et si quingentis ante annis Turcas è Scythiā profectos, sedes in Asia collocasse certum sit. verum neque regem neque imperatorem habebant, diuisi dumtaxat per tetrarchias & regulos, nisi quod metu Gothfredi Bulonij Solymanum tumultuarium olim ducem creauerunt. Ita Andronico auro in Andronicū Iuniorē nepotē in dulgentiore, proindeq; luniore auxilijs Gennensiu imperium inuadente, occupata Thracia & vrbe Constant. Ottomanos pleraq; vrbes Bythinæ capit, Prussia caput & metropolim suæ gentis, belliq; contra Europæos arcem constituit. An. 1303. Occidentalis Tartaria cepit nostris innotescere, è qua legatus ad Philippum Pulchrum venit, auxilium petens aduersis Mahometanos suas regiones infestantes, promissa suorum ad Christum conuersione, si quidem Christianorum manu affererentur. Re non impetrata discessit. Circa eundem an. Flavius quidam Melfensis in regno Neapolitano reperit Aciculum siue Indicem, siue Bosfulum Marinum, cuius cuspis Magnete iningitur, vt perpetuo prospectet ad Aquilonarem Polum, polarem ve stellam. Vallet aduersus Maris fluctus, tempestates & pericula, vt scias quo in loco verferis, quo sit descedendum, &c. Est species Astrolæ.

Anni mundi.

Astrolabij. Eo non vtuntur Græci, neque Caspij neque Rubri maris nauæ suæ propter ignoracionem, siue quia illorum nauigatio est breuis, facilis, littoralis, vsu trita. Tam prestans & necessarium inuentu Deum noui orbis apertioni præmisit, quod ad eum nauigatio non nisi emenso Oceano & per altum pelagus fieri possit.

Capapo, (quæ Damasco præfecerat Cassanus magnus Cham, qui deuicto Bandone suo consanguineo Mahometis religionem abiecerat Christianam amplexus, & rogatu Armenij R. Hierosolymam in potestatem acceptam restaurat cum Templo dominico, eamque Armenijs, Georgianis cæterisque; è Cypro & latebris conuolantibus inhabitandam. Molaius verò gubernandam an. 1298. concesserat) ad Aegyptum Sult. defecit & cum eo Hierosolyma expugnat. Hunc Molaius tandem (cum supplementa misisset Cassanus, in fugam vertit an. 1301. & qualemcunq; pacem Syriæ restituit. *Lib. 5. continuata histor. de bello Sacro.*

b Fuit filius Bertrandi equitis ex oppido Mihandran Burdegalenfis diocesis in Vasconia: antequam electus esset Pontifex dicebatur Bertrandus, Burdegalenfis Archiep.

Transiit propter seditiones Italicas, quibus mederi non poterat, magno Christianorum incommodo sedem Pontificiam ab vrbe Roma Auinionem Galliarum urbem, ubi successores mansere an. 70. *Volat. lib. 22. Anthro. Plat.* quod captiuitatem Babylonicam Itali appellabant vsque ad Gregorium vndecimum an. 1371. Congessit constitutiones quæ ab eo dictæ sunt Clementinæ, & publicatæ in Viennensi con. *Ibid.*

Leges à Gregorio 10. editas confirmauit nonnullis additis vel suppletis in Viennensi concilio.

Templariorum ordinem iustis de causis destruxit, eorum bonis Rhodijs militibus concessis. *Ibid.* res Italicas per tres Cardinales administrat.

Philippus Pulcher Iudæos è Francia exegit & bonis spoliavit. Sed 7. annis post Ludouicus Vtinus pecunia, vt ferunt, corruptus eos recepit. *Emyl. lib. 8. Gagu. lib. 7.*

Templarios tota passim Gallia vno quasi momento deleuit. Quod cum in Germania auditum esset, illis vt postulabant, Moguntia an. 1311. auditis, nomen tantum & leges mutantur, personis & redditibus distributis in alias sacrorum ordinum familias. Per reliquum orbem Christianum ob nefanda quædam scelera & opinioniones prauas de religione, quasi dato à Pontifice signo è concilio Viennensi, totus eorum ordo deletus est.

Rhodus an. 1308. in Christianorum potestatem anno obsidionis quarto redijt, prostrigatis Turcis ab Hospitalarijs auctis Templariorum diuitijs, qui proinde equites Rhodij nominati sunt. *Blond lib. 9. dec. 2.*

An. 1309. morte Vindonis Marchie Eugolisimensium comitatus regi Franciæ obuenerit. *Gagu.*

Ioannes Meunius Poeta mandato Philippi regis multos libros è Latino in Gallicum transiit.

Equus pictus Constantinopoli, quo ante sacellum Deiparæ virginis sustinebatur D. Georgius, media nocte bis hinniuit, magno omnium terrore; vt prius fecerat ante annos plus minus 50. *Niceph. Greg. lib. 8.*

Ioannes Rex Armeniæ dimisso regno Leoni suo nepoti sit monachus ordinis Minoritarum. *Autopin. tit. 24. cap. 9. para. 13.*

Philippus Aurelianensem Academiam auctoritate Clementis

Anni Christi.

Anni mundi.

201
1305 **b** Clemens 5. Burdegalenfis. an. 8.
1315 **menf. 10.** di. 15. 5403

Vacat an. 2. m. 3. d. 17.

Patriarcha.
Constantinopoli Athanasio,
deinde Niphone an. 3. m. 10.

Principibus.
Andronico maiore cum filio
Michaeli Iunioris Orient.
Imp.

Ottomano Turcarum. Imp.

Alberto, Henrico 7. an. 6. ex
ordine Occident. Imp.

Philippo Pulchro Fr. Reg.

Ferdinando 4. Hispania,
deinde Alphonso 11. an. 42.

Eduardo 4. dicto 1. Angliæ,
deinde Eduardo 5. dicto 2.
an. 19.

Venceslao Boemo Polonia,
deinde Vualdislao Loctico
regnum recuperante an. 28.

Dionysio Portugallia.

1311 **DECIMUM quintum generale Concilium Viennense, preside Clemente 5. presertim tribus regibus Franco. Anglo, Tarracconensi, duorum Patriarcharum Alexandriae, & Antiochie, Episcoporum 114. (alij volunt 300.) & aliorum multorum Patrum, contra Saracenos pro recuperatione terræ sanctæ, contra hereses, Templarios, & mores corruptos clericorum, biennio celebratur. Plati. Palmer. Tom. 3. Concil.**

Eo in Concilio ordo & nomen Templariorum, qui annis 203. (Trit. 184.) steterat, condemnatur: eorum redditus D. Ioannis Hospitalarijs, qui tunc vocabantur equites Rhodij, conceduntur. Gagu. lib. 7. quem vide errores Templariorū.
Beguardi & Beguina etiam in eo damnantur.

Approbantur Clementine constitutiones: Festum corporis Christi confirmatur.

Anni mundi.

mentis confirmatam instituit. *Chron. Franc.*

Albértus Imp. à fratris filio Iohanne interficitur, cui tanquam prodigo, administratione Sueuiæ ademerat; Iohannes postea ab Hérico 7. perpetuis carceribus in Pisano Eremitarum cenobiò damnatur.

Henricus 7. Imp. pro more Mediolani Ferrea corona decoratur. Postea Romæ à tribus Cardinalibus à Pontifici missis auream coronam, imperij insignem, suscipit. *Trit. in Chron. Emyl. lib. 8.*

Veneno sublatus dicitur à Dominicano, cum sacrosanctum Christi corpus sumeret.

Guido Ferrariensis auctor Margaritæ Bibliorum, Alanus Insulensis, Gerardus Leodiensis, Petrus de Verberia, Hubertinus Casalanus, Gerurdus Bononiensis, Malachias Dominicanus, Albertus Patauinus, Guilelmus Haffignienfis, Ioan. Vitalis Cardinalis, Raymundus Eremita, Richardus Pampolitanus, Bernoldus Cisterciensis, Porchetus Saluaticensis, Guido seu Gilo Cameracensis Episcopus, Iacobus Vetulolonius Eremita, Marfilus Paduanus, Galterius Burgenfis Episcopus Pictauefis, Ioan. Glodeston, Petrus Aruernus, omnes Theologiæ peritissimi.

Florebant quoque nominatissimi iuriconsulti, Dynus Mugellanus, Petrus de bella Pertica Burgundus, Iacobus de Arena Parmensis, qui sæpe laudatur à Bartholo, Richardus de Malunibris Cremonensis, Iacobus de Butrigarijs Bartholi præceptor, Oldradus de Ponte Laudensis, Cynus Sigibuldus Pistoriensis.

Hæresis noua apud Nouarienses per Dulcinum & Margaritam inuenta, qua mares & feminae simul habitantes in omnem libidinem prolabeantur, & Anabaptistarum more senserunt nihil habendum proprium, non esse administrandas Resp. Christianis & similia absurda. *Summa concil.*

Beguardi & Beguinae hæretici in Germania, inter alia asserbant hominem ad eum perfectum esse posse in hac vita, vt peccare nequeat nec iustior fieri: nullum coitum esse peccatum: ideo licere quidquid natura suggererit: Christum non esse adorandum in sacramento Eucharistiæ, quod illud esset imperfecti hominis. Damna fuerunt in concilio Viennensi, & iterum à Ioanne 22. *Clementi. Ad nostrum de hære. M. assens. lib. 18.*

An. 1309. Equites Hospitalarij S. Ioannis Hierosolymitani, Rhodum insulam cum vicinis alijs quinque à Saracenis seu Turcis recipiunt, anno 4. obsidionis. Hinc ceperunt dici Equites Rhodij & haberi illustres. *Emyl. lib. 8. Blond. lib. 9. dec. 2.* Eam retinuerunt. 214. annis.

Anno 1314. vacauit Imperium, sedes Pontificia, & regnum Francorum.

Ferunt Margaritam Comitissam Hollandiæ vno partu peperisse 363. liberos, & omnes viuos, qui fuerint baptizati. *Annales Hollandia. & Mater Histor.*

Sic paulo ante, anno scilicet 1269. in Cracouiensi regione quædam honesta matrona Margarita etiam nomine Virboslai Comitis vxor 36. pueros viuos vno partu edidit. *Herbertus hist. Polo. lib. 7. cap. 13.*

Multa collegia monachorum in Aquitania, seculari habitu donauit, Clemens vt metropolim Ecclesiam diocesis Burdegalenfis, & collegiatis S. Seuerini, & D. Acmyliani, quarum Abbates conuertit in Decanos.

Multi hæretici, quorum auctor erat Loihaldus quidam nomine Vualtherus, comburantur in ciuitate Cremenfis vr-

be Austriae, & alij in locis, quod dicerent inter alios errores, Missam, Baptismum, & extremam vnctionem nihil professe: Luciferum iniuste celo pulsum fuisse, & tandem restituentum: omnes Angelos & suae sectae aduersarios deputandos aeternis cruciatibus: D. Mariam non mansisse Virginem: Dominicum corpus in Sacramento esse Deum fictitium: matrimonium esse iuratum meretricium: Deum nec scire nec punire mala quae hic fierent: praetextu charitatis coibant promiscue in locis subterraneis: carnes quouis tempore edebant: dies festos non obseruabant: Merita & intercessionem Sanctorum irridebant, & multa alia eiusmodi profitebantur, adeo pertinaciter, vt cuiuslibet essent aetatis & sexus mallent mori quam respicere, sic eos fascinoerat Satanus: In Austria & Bohemia vel vicinis locis erant eius secte plus 800. millia, vnde ceperit Bohemorum haereses. *Trith. in Chron. Monast. Hirsaug.*

Georgius Pachymeres historicus & Philosophus, ab anno primo Michaelis Paleologi ad 23. Andronici senioris historiam Graecorum per annos circiter 8. persequitur.

Imperatorum Constantinopolitanorum tempora apud vllum auctorem vix satis distincta reperiuntur: adeo vt ex collatione Graecorum & Latinorum scriptorum ferè diuinandum fuerit.

Franciscus Maronius Franciscanus sub an. 1315. magnanimum illum actum Sorbonicum introduxit, quo aetate per singulos dies Veneris responderetur à quinta matutina ad septimam vespertinam sine praeside, sine socio, sine praedio & pastu, sine vlla emigratione, in eadem perpetuo corporis sede & animi contione, donec cunctis opponentibus satisfactum sit, praesertim Baccalaureis primi & secundi ordinis, qui sunt minimum sexaginta & argumenta circiter centum agitant. Nam singuli primi ordinis duo texunt, primus etiam (quem Priorem appellant) nouem. Facinus in expertis formidabile, at cuius causa nemo haecenus in valetudinis discrimen venerit, plures melius habuerint, siue quia vis audentes diuina iuuat, siue quia mentis contentio non finit cogitare de corpore, minus de tempore.

Edidit 20. constitutiones, quas Extrauagantes vocauit. Ante Pontificatum Iacobus Cadurcensis vocabatur, Cancellarius Franciae, vnde & ope Ludouici Hutini pontificatum Max. est adeptus.

Aureorum florenorum decies ac septies centena millia in aetario pontificio reliquit.

Instituit vt ter singulis diebus tintinabula ad vesperum pulsarentur, quod vnusquisque ter salutationem Angelicam recitaret. *Polyd. lib. 6. de inuent. cap. 12.*

Episcopatum Tolosanum in sex Episcopatus diuisit, & Tolosam sedem metropolim constituit. Sic quoque Episcopatum Pictauensem in tres, Pictauensem, Maleacensem, & Lucionensem; cum hi duo postremi antea essent Abbatiae. *Continuatio Nangiaci.*

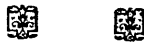
In Ludouicum Bauarum censuris ecclesiasticis animaduertit.

Nouam militum religionem in Lusitania instituit, quorum caput est oppidum Syluensis Diocefeos. Huius etiam tempore secta Fratricellorum de opinione excitata est, qui Petro Corbario Pseudopapae obtemperabant. *Volat. lib. 22.*

Errorē Lactantij & Irenei de receptaculis animarū vsque ad resurrectionem tenuit & publice praedicauit (*de quo post*). Sed ex decreto Parisiensis facultatis illū retractauit. *M. a. s. l. in 4. dist.*

Anni Christi.

In eo etiam decretum est, vt in principalibus Academijs professores honestis stipendijs donarentur, qui Hebraicam, Chaldaicam, Graecam (nam autographum Concilij hanc vocem habuisse testatur Ioan. Andreas iuris Canonici interpres) & Arabicam linguam publice docerēt, vt essent qui apud infideles, qui has linguas potissimum callēt, fidem possent propagare. cap. 1. de Magistris in Clementinis lib. 5.

202

1315 vel 1316
1335
c Iohannes 22. alijs 21. alijs 23.) Cadurcensis an. 19. mens. 4. Vacat d. 16. Patriarcha. Constantinopoli Ioanne duodecimo an. 4. Gerasino an. 1. Esaiā an. 18.

Anni mundi.

Anni Christi.

1315

Principibus.
Andronico seniore Paleologo, cum Andronico iuniore nepote, Orient. seu Graecorum Imp.

Ottomano an. 28. & Orchane an. 22. ex ordine Turcorum Imp.

Ludouico 4 Bauario siue Bauaro an. 32. Occid. Imp.

Ludouico Vtino 12. dict. 10. an. 2. Philippo 5. Longo an. 5. Carolo 4. Pulchro an. 7. filijs Philippi Pulchri, & Philippo 6. Valesio cogno. Catholico, an. 22. per ordinem successionis Francorum Regib.

Alphonso 11. Hispania.

Eduardo 5. dicto 2. Anglia, deinde Eduardo 6. dict. 3. an. 50.

Vladislao Loctico Polonig.

Dionysio Portugallia, deinde Alphonso 4. an. 31.

1335

Anni mundi.

5403

4 dist. 13. art. 3. Tanti olim fiebat huius Facultatis auctoritas. Damnauit eos qui dicerent Christum & Apostolos nihil possedisse. *Extraua. Cum inter nonnullos, de Verbo, significat. Mater histor.*

Cum bella inter Ludouicum Bauarum & Fredericum Austriacū pro imperio exarsissent, Heluetij, praesertim Vrii, Syluani & Suitenses soli. (Nam reliqui Imperio subditi Frederico studebant) Bauaro adfuerunt. Quare hic rebus benegestis, remunerationis loco, *αυτονομία* eis concessit, additis immunitatibus & potestate sese perpetuo foedere, defensionis causa, coniungendi. Quoniam verò initium confederationis factum est in oppido Suitensi, Suitensium siue Suifforum nomen omnibus confederatis est tributum. Hic ergo incipit Heluetiorū respub.

Henrico 7. mortuo interregnum imperij fuit mensium 14. Quatuor electores Ludouicum Bauarum, tres reliqui Fredericum Austriacum elegerūt. Vnde bellum ciuile in octennium, donec victus & captus est Fredericus.

Ludouicus Bauarus Guil. Occam scholasticum stipendiarium sibi fecerat, vt se tueretur aduersus fulmina Apostolica, Innoc. 22. & Benedicti 11. vt eius scripta testantur.

Orchanes filiorum Ottomani minimus caesis fratribus Tyrannidem adipiscitur.

Niceam & Nicomediam obsidione fatigatas ferè tandem domuit.

Ludouicus Vtinus viuo patre per matris obitum coronatus est Pon. pelone & appellatus Rex Nauarrae annis 9. *Va sens in Chron. Hisp.* Engerranum Marinium Longauiillae comitem filii summum praefectum, tanquam grauissimi tributi imperandi auctorem, ob quod Campani, Atreabates, Bellouaci, Burgundi, multique alij populi in se conspirauerant, furcae suspendit. Paviotum magum laqueo sustulit, Claudiam sortilegam, ob caeruleum sigillum effictum, vt eo paulatim ad ignem liquecente sensim ac tabe lenta deperiret, igne consumpsit. Iudaeos in Galliam reuocauit. Parlamentum prius motorium, statarium fecit.

Philippus Longus exclusa filia Ludouici Vtini regnū Nauarrae tenuit an. 6. atque ex eo tempore dicunt apud Gallos filias non esse haeredes regni. *Idem.* eius vltimo .i. 1323. Iudaei propter suspicionem veneni in puteos sparsi, in regno Gallico vexati sunt, vt deinceps in ea mansisse non videatur. A Philippo Aug. sub an. 1190. pulsi fuerant. Reuersi, à Phil. Pulchro spoliati & exacti sunt iterū, an. 1295. quam exactiōnem Hebrei notant *הבד* id est an. 55. post quinque mille annos orbis conditi, & *הבד* .i. anno 136. post illam primam, in qua fuisse R. Selomonem aiunt. Postea à filio Ludouico Vtino reuocati quidem sunt, at post quinquennium aut sexennium vltimo Philippi Longi .i. 1323. vt dictum, planè sedes mutare non tam Principis iussu, quā Plebis eiectione coacti sunt. Atque haec quarta est & postremo eorū exactio, cuius ipsi tamen, non meminere, quod illam Vtini attingeret. Vnde & eam Symbolo *הבד* notant, non solum quia annū designat, verum etiam quia significat, *Desijt, Consummatum est.*

Philippus quintus nunquam ab Ecclesiasticis & populo decimas sibi à Pont. concessas & tributa imperata impetrare potuit. Eius vxor Ioanna comitis Burgundorum filia collegitū Burgundūm Parisijs extruit fundatque.

Carolus Pulcher an. etiam 6. rex fuit Nauarrae. Alphonso 11. Hispaniae rex adiutus auxilio Alphonso 4.

5423

Portugallie regis foci sui infinitas Barbarorum copias vicit, & bellum gerens contra Allibohacen Marochi regem & Banamarim & alios 4. reges quadringenta quingenta Saracenorum millia occidit, Christianis duntaxat 20. defideratis. *V. Afsus. Ibid.*

Nicolaus Aqueuilanus, Franciscus Maronius Scotus, Petrus Aquensis Archiepiscopus, Coradus Sancto-georgianus, Augustinus Anconitanus, Guilelmus Ochan Anglus (conductitius Papæ oppugnator, ait Pighius) Guilelmus Abbas Pictaucensis, Martinus pœnitentiarius Episcopus, Guido Maioricensis episc. Alpharus Minorita, Guilelmus à Petra alta, Adamus Goddamus, Aftalanus siue Aftalamis, Monaldus, Lupoldus Carthusianus, Guido montis Rocherij, Petrus Episcopus S. Pauli, Theologiz scriptores.

Petrus Cunerius aduocatus regius in Senatu Parisiensi conatus labefactare Ecclesiasticorum iurisdictionem temporalem, Ecclesiasticamque libertatem infringere, sibi perpetuam ignominiam acceperunt, Bertrando Episcopo Heduorum pro Ecclesiæ iuribus apud regem Philippum Valefium perorante, & Sigillo fimo deformi; illi per ludibrium in Chori cathedralis parietem infixi, quod etiam hodie stylis suis scriptorijs, pugnisque; prætereuntes in perennè impietatis memoriam confodere solent.

Refutatio erat facilis, etiam si Cunerij causam impij quidam Principum consiliarij, veneno haud dubie Centuriatorum & Caluinitico tincti, restaurare studeat. Contra quos hæc pauca annotabo. Prima iurisdictione in fideles, etiam in causis ciuilibus est Episcoporum. Nam Christus fundamentum Iurisdictionis in laicos iaciens, eos hortatur, si se aliqua in re lesos putent, vt adent non Curiam, sed Ecclesiã, Mat. 18. Et Paulus 1. co. 6. de eternandis in Ecclesiã causis præceptum dat. i. apud Episcopum, vt intellexerunt & interpretati sunt veteres & conc. 3. Carthaginense præfente Aug. ca. 9. Et 1. Timo. 5. aduersus presbyterum accusationem recipendam à Timotheo episcopo sub duobus aut tribus testibus.

Constantinus Mag. apud Nicepho. lib. 7. ca. 46. iudicium & iurisdictionem in clericos episcopis mandat, & apud Sozom. lib. 1. ca. 9. appellandi è ciuilibus iudicijs ad episcopos potestatem facit.

Theodosius Mag. leges tulit, vt liceret cuique siue actor esset, siue reus relicto foro seculari, etiam lite cõtestata, forum Ecclesiasticum adire.

Patrem secuti Arcadius & Honorius dant optionem actoribus & reis, vt causas seculares ad Episcopos deferant, l. si quis ex consensu, Cod. de Episcoporu audientia, & l. Episcopale, ijdem Imp. tantam vim tribuunt Episcoporum iudicijs, quantam præfetti prætorio. Tantum abfuerunt sanctissimi illi Imp. vt Ecclesiæ iura abolerent, vt ea augerent fori secularis detrimento.

Carolus & ipse Magnus in constitutionibus ex Calcedonenfi & Carthaginensi Synodo clericorum & Ecclesiasticorum lites inter Ecclesiasticos & non apud seculares componi debere decernit.

Iustinianus §. si quis contra, 123. Nouel. Monachos & clericos libet at à Iurisdictione magistratum & coram Episcopo citare iubet.

Sic apud Hebræos Deut. 17. & alibi, ad Tribunal Ecclesiasticum fontes citari iubentur, & Num. 5. Mulier de adulterio suspecta, quam & adiuret (inquit) Sacerdos &c.

Quin imo apud eos nulla fiebant iudicia, nisi duobus Leuitis

Anni Christi.

1327

CONCIL. Moguntinum Provinciale, præfide Matthia Archiepiscopo Moguntino, præsentibus eius suffraganeis, Abbatibus & multis alijs sacerdotibus. In eo multe cõstitutiones ad Ecclesiæ utilitatem sunt editæ. *T. rith. in Chro. Monast. Hirfang. & Continuatio Nangiac.*

Anni mundi.

5415

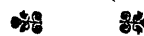

Anni Christi.

1327

Nicolaus 5. antea dictus Petrus, ordinis Minorum, contra Ioannem 22. (quem acerrimè odebat Ludouicus Imperator) in schismate ab Imperat. Pseudopõtifex Romæ creatus sedit. an. 3. m. 3. d. 4. Auenione in carcere moritur.

Schisma 20.

Anni mundi.

5415

uitis assidentibus, è Iosepho Ant. lib. 4. cap. 8. εκάση δὲ ἀρχὴ (ait pa. 107) δύο ἄνδρες ὑπὲρταὶ δίδδοσασαι εκ τῆς τῶν λειυτῶν φολῆς. Quam legem secutus Iosaphat 4. Reg. 3. & 2. Paral. 19. vt idem refert initio lib. 9. κατέγραψε ἕν τῶν τοῖς κριτὰς εκ τῶν ἱερεῶν, ἕκ τῶν λειυτῶν.

Quare Synedrion etiam tempore Christi, de quo Thalmudici in Tract. Sanedrin, ferè totum Sacerdotibus constabat. Et Phariseorum iurisdictione explicatur à Iosepho Ben Gorion Hebraico lib. 4. cap. 6.

Sic apud Paganos lus Põrificium, iuxta quod Cicero pro Domo sua apud Pontifices contra Clodium perorat, & de Aruspicum responsis eosdem quandam habuisse ciuilem iurisdictionem testatur.

Tertium Conc. Carthag. ca. 9. prohibet, ne Clerici in Iudicio Laicorum de re ciuili litigent, cum Priuatorum (.i. Laicorum) causas Apostolus etiam Ecclesiæ deferri & ibi determinari præcipiat. *Nota vim argumenti.*

Vnde Augustinus testatur se audiuisse multorum lites, & Chrysofomus lib. de Sacerdotio quartam officij Pontificij partem in eo positam docet. Et epistola 1. Clemens, apud Presbyteros Ecclesiæ negotium fratrum (quoslibet Christianos intelligit) quæcunque illa sint, iudicentur. Et lib. 2. Const. ca. 47. Fiant iudicia vestra secunda feria, vt si fuerit discessum à sententia, possitis liberè vsque ad Sabbatum sedare controuersiam & pacare disceptantes in diem Dominicum (tam breui tempore ius dici Apostoli volebant.) Denique extat nor tantum epistola 1. Clementis de iurisdictione Ecclesiæ in secularia, verum etiam Anacleti prima. Hæc contra nostri æui Cunerianos.

Ioannes de Columna auctor libri, cuius titulus est Mater historiarum, Guido Parpinianus & Ioan. Andreas Canoniste, Dantes Aligerius Florentinus insignis poëta in lingua Hetruscorum, obiit anno Christi 1321. & ætatis 56. vel, vt alij volunt, 61. Gentilis Fulginas, & Dinus Florentinus medicus. Franc. Petrarcha & Bocacius.

Durandus de Vualdach in Arragonia hæresiarcha, inter alia euomebat matrimonium esse occultam scortationem. *Bernard. Luzemb. in catal. hæresi. Tandem comburitur.*

Complures Manichæi cum suo doctore ad ecclesiam Catholicam se conferentes, sacrum baptisma suscipiunt. *Nicoph. Gregoras lib. 8.*

Petrus Ioannes Biraensis seu Pyrannensis hæreticus, per Babylonem Meretricem magnam (*Apocalyp. cap. 17.*) intelligebat Catholicam ecclesiam, & Papam per Antichristum. *Berna. Luzemb. Sententia Clementis 6. exhumatus, flammis traditur.*

Carolus Pulcher fertur primus Regum Francorum permisisse Papæ decimas ex suis subditis, vt eius quæstus fieret particeps. Vel vt pontifex Ludouicum Bauarum Imp. hostem Ecclesiæ iudicatum bello persequeretur. *Chron. Franc.*

Gottofredus Plessæus Lutetiæ Gymnasij Plessæi cõditor. Ordo militum Iesu Christi exortus est tunc primum in Lusitania an. 1326. *Plat. confirmatus est à Benedicto 11.*

Ducatus Borbonius initium habuit à Ludouico Claramontensi Comite, qui munificentia Philippi Valefij Regis Francorum nominatus est Dux. *Gagus lib. 8.*

Carolus Franc. Rex, offensus, quod Edouardus 2. Anglorum Rex, vt beneficiarius non iurasset, nomine possessionis Aquitaniz & Pontini, in verba Ludouici Regis, deturbatis Anglis, ferè totam Aquitaniam occupauit, exceptis tribus

ciuitatibus, Burdegala, Baiona, & S. Seuero: Verum biennio post an. 1323. iureiurando, per Eduardum 3. adhuc iuuenem 12. annorum, dato, renouatoque fœdere, omnem Aquitaniam reddidit Anglo, precibus Isabellæ fororis Reginæ Angliæ. *Gagu. lib. 3. Emyl. lib. 8. Polyd. Anglic. histor. lib. 18. & Chron. Franc.*

Vltimus Philippi Pulchri f. etiam ad regnum peruenit. Nempe notandum oraculum, vt cæteri hoc exemplo caueant, *Nolite tangere Christos meos.* Episcopus Morianensis vir sanctissimæ conuersationis, coram multis ait, postquam Bonifacius 8. in sidijs Philippi Regis esset captus, Hoc nuncium magnam afferet lætitiâ Regi Franciæ, sed notabile propter tantum facinus irruet in eum & eius progeniem. Quod totum impletum est, non multo post tempore. Nam Rex intercurrente apro inter equi sui crura, mortuus est. Tres autem eius filij, vnus post alium breui spatio regnarunt, eorumque omnium vxores in adulterio deprehensæ sunt. *Antoninus part. 3. tit. 20. §. 20.*

Ann. 1324. agitur cōuentus nobilium Londini in Anglia, vbi intet alia statutum est, vt deinceps suspendio strangulandi statim sepelirentur: qui mos etiam nunc durat in Anglia. *Polyd. lib. 18.*

Mortuo Catolo Pulchro absque virili stirpe an. 1327. orta est quæstio (quam adhuc Angli dicunt esse sub iudice) inter Francum & Anglum, de regno Franciæ. Eduardo 3. Rege Angliæ, quod esset filius Isabellæ filiæ Philippi Pulchri iure proximioris gradus cognationis, contendente regnum sibi deberi: contra Philippo Valefio filio Caroli Valefij, fra. Philippi Pulchri decreto legis Salicæ, qua foemina à regni successione excluduntur, illud sibi vendicante. At Franci Valefium regem decernunt, Eduardus verò Regis Galliæ solum titulum & insignia assumpsit, quibus eius posterij in hunc vsque diem vsi sunt. *Polyd. lib. 19. Emyl. lib. 8.* Hinc ortum est funestum & cruentum bellum Anglicum, quod cœpit in Aquitania, sæpius intermissum & renouatum.

Vladislauus imperato à Pontifice Diademate regio, qui illud olim ademerat post cædem D. Stanilai, cum Heduigi vxore Cracoui coronatur solenni ritu an. 1320. Ex eo tempore ius coronandi Reges Polonos atq; ipsa insignia Regū Giesna Cracouiam translata sunt. *Herbertus lib. 9. Histor. Pol. cap. 8.*

Gulielmus Occamus Imperatoris stipendiarius & à Papa ob aliquos errores excommunicatus, *Trit.* Ioannem 22. maledictis lacerat. *Emyl. lib. 8.* Impudenter. Nam etsi Ioannes Papa probabilis putaret sanctos nondum clara Dei visione frui, quæstione de hac re orta, quod ita sentire viderentur Tertullianus, Lactantius, Victorinus, Ambrosius, Augustinus, Prudentius, Bernardus, & ex Græcis Iustinus Martyr, Irenæus, Orig. Chrysof. Theodoric. Occumenius, Theophylactus, Euthymius, apud Sixtum Senensem in Biblioth. lib. 6. annot. 345. *tamen morte præuentus* (inquit Benedictus Papa successor) *istud perficere nequirit. lege Bonifacij constitutionem li. 3. Alphonsi de Castro contra hæres. Verbo, Beatitudo. Quin & Occamus ipse fatetur Papæ Ioannis verba hæc fuisse. Nunquam tamen mea intentionis fuit dicere aliquid contra fidem. Et si aliquid diximus, totum ex tunc reuocamus.* Dialogo primo part. 2. c. 9. & 10.

Impudentius Caluinus Instit. primarum c. 8. num. 133. Ioannem 22. palam asseruisse animas esse mortales, vnaque cum corporibus interire vsque ad diem resurrectionis, & nemi-

Anni Christi.		Anni mundi.
1315		5403
	✠	✠
	✠	✠
	✠	✠
	✠	✠
1335		5423

Anni Christi.		Anni mundi.
1335	203 d Benedictus 11. dict. 12. Tolofas, an.	5423
1342	7. mens. 3. di. 17. Vacat d. 15. Patriarcha. Constantinopoli Esaiâ, deinde Iohanne 13. an. 16. Principibus. Andronico iuniore Paleologo an. 13. Græcorum Imp. Orchane Turcorum Imp. Ludouico 4. Bauaro Occi. Imp. Philippo 6. Valefio Franc. Reg. Alphonso 11. Hispania. Eduardo 6. dict. 3. Anglia. Cazimiro Polonia. Alphonso 4. Portugallia.	5430
1341	CONCIL. Anglicanum, in quo multi suo officio abutentes, turpiter deponuntur. Polyd. Virg. li. 19.	5429

neminem Cardinalium huic se tantæ insanæ opposuisse. Nam nemo Christianus vnquâ sensit animas esse mortales, nedum asseruit, & tota quæstio in eo versabatur, an sanctorum animæ à Dei facie siue essentia ante diem Iudicij clare cernenda retardarentur. Vt etiam pontificis Maleuoli confitentur.

d. Confirmavit ordinem Militum Iesu Christi. Reformavit ordines Benedictinorum & Cisterciensium. Censuras in Bauarum à Ioanne, vt in usurpatorem Imperij, factas confirmavit. *Plati.*

Vir sanctissimus omnibus collachrymantibus sepelitur. Auenioni sedens collegium & templum Bernardinorum Parisijs fundauit, cuius Bibliothecam Cardinalis quidam Tolofas Ordinis Cisterciensis libris exornauit, & sedecim operam Theologiæ dantes alumnos perpetuos instituit.

Decretalem edidit, determinans, animas sanctorum nihil habentes expurgabile, statim vt decedunt, ante diem iudicij faciem Dei cernere. *Lazarus Calestinus in Epitome vniuersalis historia.* id est, decidit, quod Innocentius morte præuentus non potuit perficere. *paulo supra.*

R. Leui ben Gersom Theologus & Philosophus magnus Hebræorum scribebat in Pentatheucum anno mundi 5093. i. Christi 1334. *Ipse in Lewit. 2. sectio.*

Hermanus de Schildis Augustianus Eremita, Simon de Cassia, Ioannes Baconthorpe, Bartholomeus Sanctocordius Pisanus, Ioan. Hasalanus, Theologici scriptores.

Aluarus Pelagius. *Ipse in proemio libri de Plantu Ecclesie.*

Puella 9. tantum annorum peperit filium in quadam regione prope Mosellam fluuium. *Mater Historiarum.*

Andronicus senior post multas contumelias obiit in monasterio (in quo ferè biennium agere coactus est) anno ætatis 74. & ex quo Imperium susceperat 50. an. verò Christi 1335. *Niceph. Gregor. lib. 5. & 10.*

Matthias Golaccius gente Toporus tunc Vladislauicis episcopus, qui solus è 12. quos mater vno partu edidit, vixit, reliquis, mox vt nati fuerant mortuis. *Herbertus lib. 9. histor. Polo. cap. 10.*

Cazimirus 2. meruit Magni cognomentum, non tam virtute bellica & victorijs, quam magnificis operibus & plurimarum arcium & oppidorum munitione, & erga tenues magnificentia & liberalitate. *Cromer. lib. 12. Pol.*

S. Lupoldus Babembergenfis episcop. qui de veteri principum Germanorum erga religionem Zelo scripsit.

Petrus 4. Aragoniæ rex obiit citatus in sexagesimum diem ad tribunal Christi, à procuratoribus Ecclesiæ Tarracensis, quod eius patrimonium tyrânicè vellet vsurpare. *Vasari in Chron. Hisp.*

Ludouico 4. Cæsare in plerisque vrbibus Italiæ noui tyrâni extitere. Qui postea Ducum & Marchionum titulis, indulgentibus Pontificibus, sese cohonestarunt. *Cromer. lib. 12. de reb. Polo.*

Per idem tempus Ludouicus Vngarorum rex regnum Neapolitanum armis receptum in vitionem Andree fratris Neapo. regis à Ioanna vxore strâgulati, annitente Pont. Max. Ioannæ restituit. Illa verò Auenionem Narbonensis prouinciæ vrbem Pontifici loco mercedis iure sempiterno donauit. *Ibid.*

Increbuerunt tunc per vniuersum ferè orbem Christianum greges virorum pariter & mulierum nudis vmbilico tenus corporibus obambulantium & flagellantium sese, diuinam clemen-

clementiam miserabilibus vocibus implorantium, vexillis præcunctibus. Hi in Poloniam quoque, tunc venere ex Vngaria. Sed cum ea superstitione à flagitijs & hæresibus non penitus immunis esse deprehenderetur, pœnis coercita & extincta est. *Herbertus lib. 10. cap. 6.*

Philippus Valesius Philippo Eburouicum Comiti ea lege regnum Nauarræ restituit, vt posteri eius reges Francorum patronos suos agnoscerent. *Annales Franc.*

Catholici cognomentum retulit, quod actionem Petri Cunerij irritam iudicavit, iura Ecclesiarum augere se potius, quam imminuere velle prædicans. *Ibid.*

Longobardos & Italos trapezitas ob immodicas vsuras expulit & proscriptit. *Ibid.*

Petrus Bertrandus Eduorum Pontifex, qui Cunerio Episcopis temporalem iurisdictionem auferre conati restitit, collegium Eduense Lutetia posuit, & Stephanus Burgolus Turonensis Archiepiscopus collegium Turonense

Custodia Sepulchri Christi an. 1336. Hierosolymis octo Franciscanis committitur, à Sultano Egyptio. *Munster in Cosmog.*

Vir pius & doctus.

Inscripsit catalogo sanctorum S. Iuonem, qui sub Honorio 4. floruit in iure Canonico. *Sabel. Missis in Germaniam legatis fecit prædicari bellum contra Turcos infideles, his, qui suis bonis subuenirent vltra solitas cõdonationes, indulgens eum ouorum & lacticianorum in sextis ferijs & quibuslibet ieiunijs, præter Quadagesimam: quod Treuerensis & Colonienfis Archiepiscopi in perpetuum impetrarunt, sed Moguntino Archiepiscopo recusante aliquid contribuere ad Cruciadam, vt vocabant, etiam in hodiernum diem mansit, vt in tota dioecesi non liceat ouis vti tempore cuiuslibet ieiunij, sicuti permittitur in alijs duabus dioecibus. *Tritheim. in Chron. Hirsaug.**

Iubileum ad 50. annos retulit, emitque Auinionem vrbem Gallie à Ioanna filia Roberti Sicilie Regis: vnde in perpetuum pontificij iuris facta est. *Plati. Errant igitur qui putant ipsi datam esse à Philippo Rege Francorum.*

Carolus 4. Imp. auctor Bullæ aureæ.

Andronicus iunior Græcorum Imperator an. ætatis 45. & Imperij 21. post mortem autem aũt à 9. ex hac vita decedens an. Christi circiter 1344. reliquit Imperatorem Calo Ioannem fil. natum 12. an. tutoremq; ei assignauit Ioan. Cantacuzenum. *Laonicus Chalcocondylas lib. 1. de reb. Turci. Niceph. Gregoras lib. 11.*

Ioannes Cantacuzenus, Ioan. Paleologi tutor annis 16. non se pro tutore, sed pro vero Imperatore gerit, donec armis eijceretur. Paleologus Genuensibus, qui sibi in eo bello affuerant, Lesbum insulam dono dedit, qua sunt potiti vsque ad an. 1464. Turca eam eis eripiente.

Nicephorus Gregoras descripsit libris 11. Græcam historiam annorum 145. nempe à capta vrbe Constantinopoli à Latinis, vsque ad obitum Andronici Iunioris, qui contigit anno, vt ipse computat, Orbis conditi 6849. hoc est, (numerando secundum vulgarem morem Græcorum, quibus primus annus Christi est, ab orbe condito, 5505. vt liquet ex Nicephori Calixti libro 1. cap. 10.) anno Christi 1344.

Angli deditio ceperunt Caletum, post arctam obsidionem 11. mensium. *Polyd. lib. 19.* Eam circiter 210. annis retinuerunt, vsque ad annum Domini 1558.

Anni Christi.

Anni mundi.

204.

1342 e Clemens 6. Lemouicensis, an. 10. mens. 6. di. 28.

1352

Vacat di. 11.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioanne decimo tertio.

Principibus.

Andronico Iuniore, & post eum Calo Ioanne Paleologo eius filio an. 30. Græcorum Imp.

Orchane (& iuxta quosdam Salaimanio) & Amurata an. 23. ex ordine Turcarum Imp.

Anni Christi.

Anni mundi.

1342 Ludonico 4. Bauario, & post eum Carolo 4. Imp. an. 32.

Philippo Valesio, & Ioanne an. 14. ex ordine, Franc. Regibus.

Alphonso 11. Hispania, deinde Petro cog. crudeli an. 19.

Eduardo 6. dict. 3. Anglia.

Cazimiro Magno Polonia.

Alphonso 4. Portugallia.

Delphinatus Vienensis vili 40. mille aureorum pretio venditur (ei testamento relictum falso ait Polyd. li. 19.) Philippo Valesio Regi Franc. ab Humberto Principe ordinem Prædicatorum professio, ea quidem lege, vt primus Regis filius Delphinus vocaretur (quod etiam nunc obseruatur) sibi que, quoad viueret, florentiorum decem millia quotannis penderentur. *Emyl lib. 8. Gaquin. li. 8. M. ater. Histriarum.* Lutetia in eorumdem templo sepultus est.

An. 1348. propter absentiam Pontificum Nicolaus Rentiarius Romæ scriba publicus, in spem restaurandæ veteris Monarchiæ elatus, se Augustum Seuerum, Clemetem, libertatis, pacis, iustitiæque Tribunal occupat, Ciues Romanos ac fere totius Italiæ principes ipsius successibus permotos sibi vel subijcit vel adiungit. Pontificem interpellat vt vel intra certum tempus redeat, vel se pontificatu priuandum sciat, Ludouico, deinde Carolo Imp. ceterisque Germaniæ principibus & Electoribus diem dicit, se alioqui aduersus eos, vt rebelles progressurum. Verum is tandem, dum tyrannus paulatim efficitur, mense septimo Italia pulsus, fugit ad Carolum Imp. qui vincum Auenionem ad Pontificem misit. A quo post dimittitur Romam, vt Francisc. Barocello ciui Romano, qui similem tyrannidis stultitiam mouerat, resisteret. *Volater. lib. 22.*

Ioannes Franc. Rex ordinem equitum Stellæ est auspiciatus in antiqua & nobili domo S. Audoenj ad Lutetia. Illi stellam aut in caputio aut alio loco conspicuo vestis pro insigni gestabant. Tesseræ erant, monstrant regibus astra viam.

Eduardus Rex Angliæ adductus æmulatione ordinis Garteriorum equitum numero sex & viginti D. Georgio sacrum instituit. Horum princeps eques, est Rex Angliæ: vtuntur pallio cæruleo, & crus sinistrum infra genu loro (à quo nomen datum est toti ordini, quod garter lingua Anglica significet perisclidem) fibulato gemmis & auro ornato cingunt eique inscribunt Gallicis verbis, Vituperetur qui male cogitat. *Polyd. lib. 19. Anglic. hist.*

Vestigal salis Francis imponi ceptum est à Philippo Rege ad belli necessitatem. *Gaquin. lib. 8.*

Ioan. Cantacuzenus fraude cuiusdam Apocauci familiaris Imperatoris missus in exilium, iniuriæ impatiens bellum quinquennale gessit contra Ioannem Imperatorem, & Turcorum arma Europæ inferens (non quidem primus, vt vulgò putant, sed tertius, sicuti constat ex Gregor. lib. 7. & Calcocond. lib. 1.) capta Constantinopoli, & filia data in vxorem Orchani Turco Imp. Imperio Constantinopolitano est positus per aliquot annos, donec Calo Ioanne Genuensium, & vt ait Egnatius, Turcorum (quibus primus tradidit in Europa locum ad habitandum, vt idem ait) ope imperium reciperante, coactus est eo se abdicare, & ingredi monasterium, vbi vnà cum Achæmemide Meletio quodam è Saracenis ad Christum conuerso, scripsit contra legem Mahometicam pro religione Christiana. *Calcocondylas lib. 1. de reb. Turci. Egnat. lib. 2. & Cuspinia.*

Salaimanum tertium Turcorum imperatorem nominat Chalcocondylas lib. 2. quem ait aliquot annis regnasse. Nostrum eius non meminerunt.

Vladislaus Dux albus Poloniæ, qui è monasterio D. Benigni Diuionensis, dispensatione Papæ, pro successione Regni Poloniæ reuocatus est ad Regni administrationem, obiit in ciuitate Argentina an. 1388. 10. cal. Maij, & vt iusserat, sepelitur.

pelitur in Ecclesia D. Benigni Ditioni, vt constat ex eius epitaphio: quod miror historias Poloniz subiciisse.

Parthi Duce Gempfa Turca, qui aliquando ante Saracenum iugum expulerat, an. 1350. Persiam pulsus Tartaris subiugarunt. A Gempfa deinde descenderunt Persarum reges vsque ad Malouchrem, quem Vssumcassanus e familia Assambeorum Turcarum in Cappadocia & Armenia minore regnantium interfecit. Hinc cepit Tartarorum potentia declinare. *In Epistolis Asiaticis.*

f Præbendas Ecclesiasticas non nisi probatissimis dedit, fecitq; vt omnes Pastores ad suas Ecclesias proficiscerentur.

Aegidium Carillam Hispanum Auenione ad res Italia componendas misit. *Volat. lib. 22.*

Bernardus Abbas Moticassini, Michael de Massa, Fischatius, Ioannes de Bachone, Gregorius Arimincensis, Petrus Berthorius, Thomas Argentinensis, Henricus à Balma, Ioan. de Tambacho, Armacan, Heluicus Germanus, Henricus Constantiensis, Omnes hi circiter hæc tempora de Theologicis quæstionibus scripserunt.

An. 1360. fœdus inter Anglum & Francum initur, & auctoritate Innocentij Papæ ratu habetur. Eius summa erat, vt Anglus Franco cederet omni iure, quod in Franciæ Regnũ, in Normaniam, in Andegauenses & Cenomanos haberet: ut obtineret Aquitaniam his finibus, ad quos iungerentur Vascones, Pictones, Santones Petracorij, Cadurci, Lemouices, Engolismenses, Caleti, Ginarum & Pontium Comitatus, ipseque nullum deinceps vectigal vel iusurandum daret Frãco: Francus verò redemptionis nomine ad certam diem tricenis centum millia aureorum persolueret, & interea datis obsidibus liber e captiuitate rediret in Franciam. *Polyd. lib. 19. Chron. Franc. Amyl. lib. 9.*

An. 1361. Guilelmus Latinorum tertius an. 10. contra Calixtum Patriarcham Constant. & Philetum sedit.

Bertholdus de Borach Begardus comburitur Spiræ an. 1355. quod inter alia Blasphema diceret Christum in passione derelictum, adeo vt etiam de salute dubitaret. *Continuatio Ab. Vspersensis & Nauler.* Idem sentit Caluinus lib. 2. Institutio. cap. 16. sect. 11. & sepè alibi.

Pragensis Academia & Archiepiscopus in Bohemia instituitur per Carolum 4. Imper. *Tritem. in Chron. Monast. Munsler. in Cosmog. Nausler. in Chron.*

Obijt an. 1355. celebris ille iuriconsultus Bartholus de Saxoferrato, Mathematicus & Hebraicarum quoque literarum peritus, an. ætatis 56. *Palmer. alij aiunt 46.*

An. 1358. in Aragonia in conuentu Valentiano à rege Petro sublata est temporis per æras numerandi ratio. *Vasens cap. 22. Chron. Hisp.*

Et in Castella paulo post, nempe 1383. à Ioanne 1. Reg. Et in Portugalia à Ioanne 1. sub an. 1415. à quibus iussum, vt à natiuitate Domini in posterum numeraretur. *Ibid.*

Ioannes Vuiculus hæresiarca, quia non potuit consequi Episcopatum Vigoriensem, cepit tunc sua dogmata euomere in Anglia, & composuit plusquam 200. Volumina librorum, quibus præter suos immiscebat Martionis & Manicheorum errores. *Aneas Sylu. histor. Bohemi cap. 35.* In 8. sessione Concil. Constantiensis damnati sunt 45. articuli ex eius libris collecti, quorum nonnulli nostra ætate recriuerunt.

Tunc primum in Anglia an. 1361. in conuentu principum anno ætatis Eduardi 50. decretum est, vt deinceps in foractiones, sententiæ & cætera acta fierent lingua Anglica, nec

Anni Christi.	Anni mundi.	
		205
1352	f	Innocentius 6. Lemouicensis an. 9. mens. 8. di. 6.
1363		Vacat an. 1. m. 5.
		Patriarcha.
		Constantinopoli Ioanne decimo tertio, deinde Calixto an. 2. Phileto an. 13. mens. 6.
		Principibus.
		Calo Ioanne Paleologo Græcorum Imp.
		Amurate 1. Turcorum Imp.
		Carolo 4. Occidentis Imp.
		Ioanne 1. Franc. Rege.
		Petro cog. Crudeli Hispania.
		Eduardo 6. dicto 3. Anglia.
		Cazimiro magno Polonia.
		Alphonso 4. Portugallia, deinde Petro an. 10.

Anni Christi.	Anni mundi.	
		206
1363	g	Vrbanus 5. Lemouicensis an. 8. mens. 4.
1371		Vacat d. 10.
		Patriarcha.
		Constantinopoli Phileto.
		Principibus.
		Calo (sive Carolo) Ioanne Græcorum Imp.
		Amurate 1. Turcorum Imp.
		Carolo 4. Occid. Imp.
		Ioanne 1. & post eum Carolo 5. Sapiente an. 16. Franc. Rege.
		Petro cog. Crudeli Hispania, deinde Henrico 2. an. 10.
		Eduardo 6. dict. 3. Anglia.
		Cazimiro 2. magno Polonia.
		Petro Portugallia, deinde Ferdinando an. 17.

nec amplius Gallica vel potius Normantica, vt antea fiebat. *Polyd. lib. 19. Histor. Angli.*

Eodem anno Eduardus Angl. Rex in similitudinem iubilei Christiani, celebrans iubileum suæ ætatis, exules quosdam reuocauit, & custodias omnes dimisit, condonatis malefactorum pœnis: magnas immunitates, præcipue quas vocant Magnæ Chartæ, de integro populo concessit. Hinc Reges iubileum ætatis celebrare consueuerunt, vt scilicet Rex vel regina in annos singulos tot pauperes die suo natali vestiat, eisque largitiones faciat, quot illo die annos ætatis compleuit. *Polyd. Ibid.*

Calo Ioannes Græcorum Imperator cum Amurate Turca, inijt societate, contra Principes Græciæ Bulgarorũ opes fractos, Theodoro natu minimo dato obside, factuque vectigalis filio suo Andronico natu maiori filiam Sufmani Myriorum Regis & sororem vxoris Amuratis, dedit in vxorem. *Calcocond. lib. 1. de reb. Turci.*

Hæc fuere initia tristissimæ seruitutis, quæ nihil aliud, præter inane Imperij nomẽ attulerunt. Nam deinceps militare cogebantur per sese & filios, contra quos Turcæ vellent, nec capesserẽ nec vsurpare imperium, nisi accepta ab eis potestate.

Amurates cum 60. millibus Turcarum ann. 1363. vsus Genuensium triremibus numerato in singula militum capita aureo nummo trajcit in Europam, tanquam socius vel inuiti Cæsaris ad reliquias belli persequendas & pœnas exigendas de defensoribus.

Mox Callipolim in Chersoneso & aliquot vicina Hellepontii oppida expugnat, Thraciam peruagatur, Philippopolim occupat, deinde Adrianopolim, frustra Paleologo initum cum infido hoste fœdus, & res perditas deplorante, regni sedem constituit, nunquam deinceps de relinquenda Europa cogitaturus.

Anno circiter 1368. Romam venit Nestorianus quidam, Maraus nomine Patriarcha designatus, quẽ summus Pont. consecratum ad suos remisit. Nam Nestoriani Christiani, quorum Patriarchalis sedes est in Mozal. i. Seleucia Parthorum, suum Patriarcham non nisi à 4. Metropolitans initiari posse sentiunt, aut si numerus hic desit, à solo Rom. pontifice. *In profess. fidei Sind. quam transfudit è Syro And. Masius.*

Romanum enim Pontificem Apostolorum principis successorẽ appellant. *Iacobus Nanaucus in epist. Asiatica, qui & superiorem historiam recenset.*

S. Brigitta (altera ab Scotica) Regina quondam Suetiæ, Neritiæ, veniens Auinionem (Alij, Romam) ab Vrbanõ 5. confirmationem regulæ ordinis à se instituti impetrauit. *Tritem. in Chron. Monast. & Polyd. lib. 7. de Inuent. cap. 4. & Volat. lib. 21. Geograph. Palm. in Chron.*

Baldus, Angelus, & Petrus fratres, ex Petro de Vbaldis medico Perusino, insignes iuriconsulti.

Baldum leuiter morsum in labro à sua canicula post quartum mensem rabiem concepisse & hydrophobicum (i. a. aquas metuentem) interijtse narrat Matthiolus in Dioscoridem.

Bellum inter Anglos & Francos renouatur, sed cuius culpam fati constat. Itaque Cadurci, Lemouicenses, & alij plures Aquitaniz vrbes, quia nimis vectigalium exactionibus ab Anglis premebantur, Carolo Regi Francorum se dederunt: sed paulo post Angli diripiunt Lemouicum principem vrbe illius defectionis, & sibi resumunt ius in

Franciæ Regnum. *Polyd. lib. 19. hiflor. Angl.*

Carolus legem tulit, vt Regum filij anno 14. consecratur & coronentur. *Contin. Nang.*

Ioannes Rex Franc. Burgundiã Ottonis & Philippi nepotis principũ interitu defolatam inuastit atque eam Galliæ regno coniunxit, excluso Carolo Nauarræ rege. Eam enim sibi hæreditario iure deberi, quod Iohanna mater esset Ottonis, Ruperti filij filia, nec Philippus sobolem reliquisset.

Eam post Carolus 5. Philippo Audaci fratri Turonum duci donauit, vt ei nuptias Margaritæ Flandricæ conciliaret.

Caroli 5. cog. sapientis studio maxima pars Latinorum clafficorum in Gallicam linguam conuertitur, eademque opera veteres Romanni prosa editi fuere, qui vetere Rythmo constabant.

Henricus 2. Petrum cog. crudelem Regem Hisp. occidit, sicque successit. *V. asens.*

Contra Vuicessum complures viri docti scribunt, Ioannes Kynningam, Strodus, Richardus Lauinham, Guil. Bertho, Ioannes Gascuyn, Simon Sothray, Thomas Ascheborn, Thomas Vuynterton, Richardus Maydeston, Galterus Disfa, Robertus Humbleton, Ioannes Tylligton, Ioan. Maronis, Ioan. Mark, Gulielmus VVodfordus, omnes Angli.

Ordo montis oliuarum instituitur anno 1370.

Sedem Pontificiam post septuagesimum annum Romam Auenione retulit suafione & literis S. Catharinæ Senensis, & Baldi Perusini Iurecõsulci. *P. lati.* Cum omnia in Italia Pontificatus oppida defecissent, Tiferatibus, Perusinisque initium facientibus, ac Florentinis sollicitantibus. *V. later. lib. 22. Anthro.*

Et Amurates traiceto nauibus Genuensium Helleponto plurimas Græcorum & Constantinopolitani Imp. (à quo fuerat contra rebelles Despotas ex Asia in auxiliũ euocatus) vrbes cepisset, magnaq; strage Bulgaros, Serbos & Alanos profligasset, Italiam terrans. *Cromer. lib. 13. Polo.*

S. Catherina Senensis & Baldus Perus. vrgebant Romam propriam esse sedem summi Pontificatus, quod eã D. Petrus suo sanguine consecrasset &c. Dominicus tamen Soto dubitat, num successor Petri possit vel sedem suam mutare in aliã Ecclesiã, vel nullibi omnino residere, sed manere duntaxat Vniuersalis Ecclesiæ Episcopus, vt quondam Apostoli per totum mundum obambulantes. *4. sentent. to. 2. q. 1. art. 1.*

Franciscus Petrarca insignis poëta, & Ioan. Bocatius vir amœni ingenij, mortem obierunt, ille 72. anno etatis, hic 62. *Palmer. in Chron.*

Petrus Bercorius mandato Ioannis Francorum regis cõuertit Titum Liuium in Gallicum sermonem.

Richardus Notinghamus, Maximus Planudes Græcus monachus, Iacobus Lauanensis, Nicolaus Oresmus Gallus, Guillemus Anglus, Himbertus Abbas Pruliacensis, Mathæus Cracouiensis, Pelbartus Pannonius, Gualtherus Hunte Anglus, Bartholomeus Pifanus, Richardus Lauinhã Anglus, Ioannes Thaulerus Coloniensis, Gerardus Magnus Dauentriensis, Palus Venetus, Theologię scholasticę præsertim scriptores.

Carolus 5. Franc. Rex secundus à Carolo Magno iussit Sacra Biblia fideliter verti in Gallicum sermonẽ, cum Vualdenses & alij pro libidine ea transferrent. *Ioannes Tili.*

Iohanna Neapolis reginã adoptat. Ludouicũ Andegauensem fratrem Caroli 5. deinde an. 1415. Alphonsum Ferdinandi regis filium. Quo postea ex hæredato regnum promittit Ludouico

Anni Christi.

Anni mundi.

1371

1378

207

h Gregorius II. Lemoicensis an. 7.

mens. 2. di. 27.

Vacat d. II.

Patriarcha.

Constantinopoli Phileto, deinde Macario an. 2. mens. 7. di. 6.

Principibus.

Calo Ioanne Græc. Imp.

Amurate I. & post eum Baiazete I. siue Paiazite siue Paizete (varie enim legitur) an. 26. Turcorum Imp.

Carolo 4. Occid. Imp.

Carolo 5. Sapiente Franc. Reg.

Anni Christi.

Anni mundi.

1371

Henrico 2. Hispaniæ.

Eduardo 6. dicto 3. Angliæ, deinde Richardo 2. an. 22.

Ludonico Vngaro Poloniæ rege an. 12.

Ferdinando Portugalliæ.

1419

1378

5466

do uico Andegauensi superioris Ludouici nepoti. Hinc bellum inter Alphonsum & Ludouicum, qui Iohannẽ consensu hæredem instituit fratrem Renatum Lotharingiæ ducem, propter Isabellam vxorem Lotharingici ducis filiam. Quoniam verò Renatus ius suum in fratris Caroli filium transtulit, qui solus restabat ex Andegauensi stirpe & is vicissim in Ludouicum I. Carolus 8. expeditionem Neapolitanam postea suscipiet.

Carolus Sapiens Senatoribus promulgantibus sanxit vt filij regum Franciæ anno suæ etatis 14. vngerentur & coronarentur. *Annal. Franc.*

Oresmum libenter audiebat, qui multos Aristotelis, Ciceronis, aliorumque auctorum libros in Gallicum diligenter transtulit. *Ibid.*

Quicquid patri ablatum fuerat, id omne ferè per fratres & præfectos togatus recepit. Quin & regium ararium, licet initio regni exhaustum, copiosum reliquit ad duodeuices millia nummum aureorum. *Emyl. lib. 9.*

Turelupini Cynicorum sectam suscitant de nuditate pudendorum, & publico coitu. *Bernard. Lutemb.*

Eduardus Anglorum Rex in conuentu principum Regni primus indixit pœnam immanem his, qui in posterum vlla Anglicana sacerdotia impetrarent à Romano Pontifice, aut causas, nisi per appellationem, ad eum deferrent. *Polyd. lib. 19. Angl. hiflor.*

Amurates certius Turcarum Imperator ex Ogoziorum siue Ottomanorum familia, qui plures in bello occidit, quàm vllus præcessorum, post 37. bella in Europa Asiaque confecta tali fortuna, vt in nullo victus succubisset, à seruo quodam Seruiano siue Tryballo, siue Vngaro Seruicõm Lazari Patroni sui necem vindicaturus, vt Turcis & Latinis placet, vel vt volunt Græci, à quodam Miloc generoso milite interfectus est, sub an. Christi 1373. & Imperij 23. (neque enim ratio temporum & historiæ ferè potest annos 57. quibus legitur apud Chalcocondylam li. 1. regnasse, apud quem, vt obiter id dicam, numeri plerumque mendosi, aut oblitterati reperiuntur) *Ionius de rebus Turci. & Ioan. Egnatius Lonis. Chalcocond. lib. 1. de reb. Turci.*

Baiazetes Bulgari Seruicõque deuictis cum Marco Despotâ & vniuersa nobilitate deleta, in extremã Illyriæ regionem & interiorem Macedoniæ & Epiri partem, quæ nunc Albania, atque Hungariam penetravit. *Ibidem.*

Vuenceflaus Boemiæ rex Imperator factus Ioannem Galeacium Mediolanensem vice comitem, primum Mediolanensem, ducem nominat, sceptro pileoq; eius dignitatis insignibus, per legatos transmissis, vrbe ditioneque grandi pecunia vendita, additaque potestate, vt in hæredes eam transferre posset. Nam antea Imperatoribus eam præfecturam tribuere, quibus vellent, liberum erat.

Ioannes Galeacius dux factus Veronam & Vincentiam Scaligeris ademit. Carariensibus Pataviũ, Taruisium, montanaque oppida, cum Tridento, Perusinis, Assatibus, Senensibus, Lucensibus eius imperium minime detrectantibus.

Florentini contra eum Gallos euocant, qui ad Alexandria vincuntur, ducẽ interfecto.

Per 900. plus annos vsque ad mortem Cazimiri Magni, semper Polonia sui generis reges atque principes habuit. I. vsque ad annum 1370. Vuenceflaus Boemo excepto. Cazimiro nullos mares relinquente iam externi apud Polonos regna

regnarunt, Ludouicus Vngarus & gener eius Vuladiflaus Iagello Lituanius, cum sua posteritate que ad hunc vsque diem durat & regnat. *Cromer. lib. 13. Pol.*

Ludouicus Vngariæ & Poloniæ rex apud Polonos an. 12. regnat, apud Vngaros an. 41.

Post Gregoriū ingens schisma oritur, Itali Italum pontificem Vrbanum, Galli Gallum in Italia, quem Clementem 7. appellarunt, qui se Auenionem recepit. Alter in alterum censuris læuicbat. Durauit hoc schisma an. 36. vsque ad Concilium Constantiense.

Tota Resp. Christiana duos tunc habebat pontifices ab Vrbanus & Clemente. Nam Clemēti Galli Cardinales & qui cum eis sentiebant Benedictum huius nominis 13. natione Aragonensem, qui Auenione sedit, an. circiter 30. Vrbanus verō Itali Bonifacium nonum, Innocentium 7. Gregorium 12. suffecerunt. Hos alij principes & populi, illum alij sequebantur. *Crom. lib. 16.*

i Festum visitationis D. Mariæ instituit. *Mat. histor. Annum Iubilei tertio celebrat. Plat.*

Satis infœliciter suum Pontificatum transegit.

Carolus 5. Francorum Rex fuit literarum & literatorum amator summus, ac Scripturarum sacrarum studiosus: iudicij frequenter aderat: Arma nunquam induit, ex quo Rex creatus est, sed manū togatus: Quicquid patri ablatum fuerat, id omne fermē ab Anglis recuperauit: Reliquit post mortem decem & octo miliones aureorum, licet initio regni ipsius exhaustum fuisset regium ærarium. *Gagui. & Chron. Franc. Amyl. lib. 9. ait duodeuicies 100. millia numerum aureorum.*

Iagello Lituaniæ princeps post Ludouici Vngariæ & Poloniæ regis mortem anno 4. accepta eius in vxorem filia, an. 1386. Craconiam venit & suscepto Christianismo Rex Poloniæ coronatur. *Crom. lib. 13.*

Ioannes 1. Hispaniæ Rex memorabili victoria, casu equi à Lusitanis occisus est. *V. asus.*

Ioannes illegitimus Petri reg. filius ex magistro militiæ declaratus Rex Portugalliæ regnum à Castellanis iam penē Nobiliū defectione possessum recepit, Septem Africa: ciuitatē Mauris ademit. *Idem.*

Ordo monasticus Iesuatorum (sic dicti sunt quod nomen IESU frequens esset in ore eorum) Senis initium habuit à Ioan. Columbano, & Francisco Vincentio Senensibus. Gestabant pro insigni albam tunicam & capitium quadratum à ceruice ad humeros deiectum, cingebantur scortea zona, & nudos pedes ligneis soleis in inferiore parte muniabant, propterea que caninum pallium tunicæ superiectum ferebant. *Sabel. Ennead. 11. lib. 9. Polydori. 7. cap. 4. de inuent. rer.* Alij referunt eius initium ad Vrbanum 5. tempora.

Floruit tunc Bartholomeus Salicerus Bononiensis iurifconsultus.

Ioann. Hus pseudoeuangelista Bohemorum, hereses Viclefistarum spargit in Bohemia, sub Vuenceslao Rege. *Aeneas Syl. histor. Bohem. cap. 35.*

An. 1380. Bertholdus Schwartz siue Niger (dubium an fuerit monachus & Germanus) artis chemicæ peritus, apud Venetos excogitauit machinam Aeneam, quam à sono terribili (nempe à bombo & ardeo) Bombardam dixerunt. *Plat. & Moser. in Cosmogr. Herburus lib. 11. Polo. ca. 6. Alij ad Gregorium 11. reijciunt.*

Torus Occidentis ciuilibus seditionibus agitabatur ob noua vecti-

Anni Christi.

Anni mundi.

208.
1378 i Vrbanus 6. Neapolitanus an. 11. mens. 8. 5466
1389 5477

Vacat d. 17.
Patriarcha.
Constantinopoli Nilo an. 20.

Principibus.
Calo Ioanne cum Emanuele fil. Græc. Imp. postea Andronico 3. & Emanuele eius filijs, an. 3. ex ordine Græcor. Imp.

Baiazete 1. Turcorum Imp.

Carolo 4. Occident. Imp. cū filio Vuenceslao Cesare, postea solo Vuenceslao Imp. an. 22.

Carolo 5. Sapiente. & post eum Carolo 6. Beneamato an. 42. Francorum Rege.

Henrico 2. Hispania, deinde Ioanne primo an. 10.

Richardo 2. Angliæ.

Ludouico Hūgaro Poloniæ, deinde Interregno 4. annorū, & Vuladislao Iagellone an. 48.

Ferdinādo Portugalliæ, deinde Ioanne an. 50.

Anni Christi.

Anni mundi.

Schisma 21. & omnium grauissimum, quod durauit an. circiter 50. alij volunt 30. alij 39. alij 40. nonnulli. an. 52.

1378 CLEMENS 7. Arelatenfis, à quibusdam Cardina libus Gallis pseudopapa electus, sedit Auinione contra Vrbanum & eius successorē Bonifacium 9. PP. an. 15. mens. 11. di. 23. 5466

Clementi adhæsit Francia & Hispania.

Vacat di. 11.

1379 Duo Concilia Gallicane ecclesie, ob electionem Clementis Antipape, habita sunt Lutetia. 5467

Primum 3. Idus Septembris.

Alterum 16. Calend. Decemb.

209
1389 k Bonifacius 9. Neapolitanus an. 14. mens. 11. 5477

1404 Vacat d. 15. 5492
Patriarcha.

Constantinopoli Nilo, deinde Antonio 4. an. 4. contra quem Latini quartus sedit Angelus Corarius.

ua vectigalia. *Polyd. lib. 20. Angli. hist.*

Ortum est graue bellum propter successionem Regni Lusitanæ inter Ioannem I. Regem Castellæ & Legionis, qui duxerat in vxorem Beatricem filiam Ferdinandi Regis Lusitanæ, & Ioannem Nothum ipsius Ferdinandi, qui exutus monastico habitu regnum paternum obtinebat. *Polyd. lib. 20. Ang.*

Carolus 6. Franc. Rex tantum tres flores liliorum pro insigni Regum Franciæ pingi instituit. Cum iam inde ab Odone incertum liliorum numerum per insignia sua spargerent & adhiberent Reges.

Nunquam alias Francia tam vexata fuerat, quam Carolo 6. iuuenē & stulto imperante. Nam præter alia vectigalia tunc primū ablata sunt vi & armis sacræ decimæ ad necessitates belli. *Chron. Franc.*

Græci dum inter se miserè certant de Imperio, sunt sub potestate Turci Imperatoris, & totam ferè Græciam amittunt: Andronicus cum filio Ioanne contra patrem Calo Ioannem & fratrem Emanuele à Baiazete precario Imperium obtinet, & eius ope Bizantium expugnauit, quam 4. plus minus annis tenuit, donec Emanuel promissis tributis nominē tribus myriadis aureorum, Imperio restituitur à Baiazete, apud quem deinceps Andronicus & eius filius facti Ianissarij, vt vocant, diu manserunt. *Chalcocondyl. lib. 2. de rebus Turci.*

An. 1386. Iagello Lituaniæ Princeps, cum octo fratribus suis & tota Lituania, & Samagitia, ad fidem conuertitur & Vuladiflaus nominatur. *Olaus M. ag. lib. 2. hist. Septent. ca. 1. Munster. In Cosm.*

Cuius Poloniæ reges vsque ad nouissimum Sigismundum huius fuere posterij. Huduigam, deinde Annam eam mortua Polonici regni hæredes in vxores duxit. Regno Lituaniam, in qua Borysthenis fluij origo, Samagitiā & Russiam in perpetuum addidit. *M. unst. Cosmogr. lib. 4.*

Academiam Cracouiensem instituit, Professoribus è Pragenfi Academia accersitis, census è Salinis & Telonio tribuens. *Ibid.*

Denique, quæ Cazimirus 2. de ea ordinanda, impetratis à Pontifice priuilegijs, proposuerat, perfecit, an. 1401. Tum duæ domus siue Collegia excitata. Alterum Philosophis & Theologis, in platea, quæ Iudæorum tunc fuit, nunc D. Annæ nuncupatur. Alterum Iurifconsultis & medicis, quæ ex vrbe ad arcem itur. *Herburus lib. 13. Pol. cap. 2.*

Lithuani populi vltimi in Europa fidem Christianam receperunt. *M. unst. in Cosmogr.* Extirpata Vilnæ Idololatria à Iagellone. &c.

k Ferrur confirmasse festum Visitationis Virginis Mariæ.

Ad Onera belli contra infideles secundus indixit Annatas beneficiorum vacantium, vt qui beneficium consequeretur fructus vnus anni aut dimidiam eorum partem sc̄po Apostolico persolueret. Illud soli Angli recusarunt, tantū in Episcopatus & maioribus sacerdotijs admittentes. *Platt.* Quidam hoc inuentum referunt ad Ioan. 22. sed, si credimus Polydor. lib. 8. de Inuent. cap. 2. multò est antiquius, cum Hostiensis (quem diximus vixisse circa an. 1260) in cap. Inter cætera, de offic. ordina. dicat de ea re sæpe reclamatum fuisse, & Francif. Zarabellā scribat in Concilio Viennensi statutum fuisse, vt sublatis annatis vigesima pars vectigalium, sacerdotium quotannis Rom. Pontifici penderetur.

Hic annorum circiter 30. erat, cum pontificatum iniit. Ita tamen vixit in tanta peccandi licentia, vt nihil ei obijci

M m 3 posset,

posset, nisi quod fortassis Annatarum vsu sacerdotijs im-

posuit. Summa Conc. Hoc tempore Tamerlanes & Albi per totam Italiam visi, quos Bonifacius compressit, eorum duce supplicio affecto. Quidam enim ex Alpibus descendens cum vexillo crucis & alba veste ingentem omnium ordinis, sexus, & aetatis cateruam secum specie religionis traducebat. Volat. lib. 22,

Ioan. Rusbrochius, Iacobus Peretz de Valentia, Simon Cremonensis, Conradus Ratisbonensis, Gallus Abbas Aulæ regiae, Laurentius Iustinianus Venetus, Dionysius Burgenfis eremita, Mattheus Episcopus Vuormaciensis, Ioan. de Hisdinio Hospitalarius, Michael Angrianus Bononiensis, Gerardus Zutphanus, Renerus Pipernus, Henricus Boicius, Nicolaus Gorranus, Dominicanus, Philippus motis Galerij, Thomas Calensis, Alphonsus Thostatus Episcopus Abulensis, Hugo à Castro nouo, Iacobus Magnus Toletanus, Ioannes Bromiardus omnes Theologici scriptores.

An. 1391. in conuentu Regis & Principum Angliæ sanctum est, iurisdictionem Rom. Pontificis esse terminandam Oceano, itaque nemini Anglo licere in posterum sub pœna perpetuæ custodiæ pro quauis causa agere apud Rom. Pont. vt quispiam in Anglia eius auctoritate excommunicaretur, nene exequi aliquid tale mādatur, si quod ab eo acciperet. Polyd. lib. 20. Angli.

An. 1395. Iudæi se eiectos quarto & extremo exilio à Fræcia asserunt. i. ante annos 184. centum ferè annis ante quam expulsi sunt ex Hispania.

Benedictus 13. Antipapa fertur à nonnullis, primus Eucharistiã ante se gestasse ad sui custodiam.

Emanuel Chrysoloras Byzantinus Græcas literas in Italiam quasi postlimio reduxit, quæ per 700. annos ferè exulauerant. Platin. Palmer. A Ioanne Paleologo missus, vt regum opem imploraret, perfunctus munere in Italia substitit

Blondus Forteguiensis historicus seriem temporum ab an. Christi 407. vsque ad 1400. retexit.

Ioannes Frohardus canonicus & presbyter historiã Franciæ, Scotiæ, Hispaniæ, Britanniæ, Vasconiæ, Flandriæ ab an. 1326. ad an. 1400. est persequutus.

Acadèmia Erfurdensis instituitur anno 1392. Kranti. lib. 10. cap. 15. & Crauiensis anno 1400. Monst. in Cosmog.

In Lutetiana multa collegia extruuntur, inter ea Forteticũ an. 1391. à Petro Fortet Aurilacensi Aruerno.

Paulo ante regnate Carolo 5. Sapiente collegiũ Prælleũ à Rodolpho Prælleo, Dormanum, seu Bellouacum à Ioanne Dormano Cancellario Franciæ, Cardinali & Episcopo Bellouaco, Damuillæum à Iohanne Damuille amanuensi Règum Ioannis & Caroli 5. cum fratre Morinorum Episcopo.

Sigismundus Vngariæ seu Pannoniæ Rex post vnum aut alterum prælium contra Baiazetem cum Gallorum & Vngarorum copijs feliciter gestum, an. 1395. solenni legatione missa ad Principes Christianos, à Rom. Pontifice summam vim peruniæ præter exercitum & à Carolo 6. Franc. Rege 8. millia militum, cum præcipuis Regni Principibus, quorum Dux erat Ioannes Niuernensis Comes, obtinuit. Itaque ducens exercitum in Bulgariam cepit Orizum & Bionium vrbes: sed cum post 18. diem quo Nicopolim obsidebat cum Baiazete acie congressus esset, temeritate Gallo-

Anni Christi. Principibus. Anni mundi.

1389 Emanuele Paleologo filio Caloloannis an. 30. Græcor. Imp. 5477

Baiazete, (deinde iuxta quosdã Iesu sine Iosue, Musulmane seu Mulsumane) Turcorum Imp.

Vnenceslao, & Ruperto an. 10. ex ordine Occid. Imp.

Carolo 6. Franc. Reg.

Henrico 3. cog. Valetudinario an. 16.

Richardo 2. Angliæ, deinde Henrico 4. an. 4. mens. 6.

Vladislao Iagellone Polonia.

Ioanne Notho Portugalliæ.

1400 5488

Anni Christi. Anni mundi.

1394 Clementi 7. Pseudopontifici successit Petrus de Luna, dictus Benedictus 13. vir doctissimus, à Cardinalibus tanti schismatis auctoribus electus Papa confedit Aueuione annos plus minus 30. 5482

1394 CONCIL. Gallicanum, omnium pralatorũ Franciæ, iussu Caroli 6. habitũ Lutetiæ 23. Ianuarij contra schisma, in quo Benedictus Antipapa deponitur, qui nihilominus noluit cedere. Chron. Franc. 5482 alij 5486

1400 Annus Dom. M. CCCC. quando Tamerlanes mundi terror emergit, & Chrysoloras studia Græcarum literarum in Italiam reducit, è qua 700. annis exulauerant. 5488

DECIMO quarto seculo per mansisse veterem doctrinam per scriptores illius ostenditur. Gratia Dei, fides, iustificatio, Cantuarus Apol. 1. & 4. Pælymer. lib. 12. hist. Solius Dei est vestras illustrare conscientias.

Gallorum magna clade affectus; fugiens Veneta classe seruatus est, & 300. nobiles Franci capti sunt, quorum 24. redempti sunt 200. millibus aureorum, cæteris cæsis. Chalcocond. li. 2. Gaguin. lib. 9. Egnat. & Volater. Chron. Francorum.

Ioan. Niuernensis, post patrem Philippum Audacẽ principatum Burgundiæ obtinuit. Domum è captiuitate Baiazetis reuersus equites instituit, quorum symbolũ esset torquis aureus angulosus nexibus & quasi annulis cõcatenatus, ita inter se aptatis, vt figuram crucis S. Andreæ exprimeret, silice annexo & subtus aurei velleris effigie dependente, quòd in his locis exulasset, in quibus Iason aureum vellus quæsiuerat, ac S. Andreas concionatus fuerat.

Baiazetes (qui à celeritate cognominatus est lingua Turcica Heldrin, & à Græcis Lælaps, qu. turbo venti seu procella) Turcorum Imperator totam ferè Græciam & magnam Bulgariæ partem sibi subegit. Ignatius & Iouius. Indignatus quòd Emanuel Constantinopolita. Imperator nollet apud eum fungi munere Ianizarij, Byzantium decennio (Egnatius ait octenio) oppugnauit. Quo tempore Emanuel Imp. venit in Italiam & Franciam à Rom. Pontifice, Venetiæ, Italiæ Ducibus, & Carolo 6. (Pa. Iouius falsò putat eum fuisse 7.) tunc phrenetico & furioso superitas petiturus. Sed cum moras aliquandiu traxisset in Francia, donec rex Carolus curaretur. (nam ex Gaguin. lib. 9. circa an. 1399. duo Eremitæ D. Augustini sc. eum sanaturum receperant, licet frustra, vnde supplicio capitis perierunt) coactus est redire Constantinopolim re infecta (si enim Græcis & Gallis historicis credimus, decipitur Paul. Iouius, qui exercitum à Francis antea concessum Sigismundo regi Vngariæ nondum Imperatori, huic datum refert.) Chalcocondylas lib. 2. de reb. Turci.

Tamerlanes seu Tamerlanes (quem Demetrius Mofcus Themircutum. Græci Temirem vocant) Scythia, ex latrone & priuato homine factus Imperator, & Dei flagellum, incursione in minorem Asiam facta, Baiazetem ab obsidione Constantinopolis (quam alioqui expugnaturus fuisse creditur) retraxit, & cruentissimo confliũ caprum catenis aureis ligauit, & in ferream caueam intrudidit, atque si nonnullis credimus, eo vsus est pro scabello, si quando equum conscenderet an. 1402. Chalcocondyl. 2. & 3. de reb. Turci. Egnati. Sabel. Pius 2. lib. 2. de scrip. terre. Regnauit Baiazetes an. 25. Chalcocondyl. lib. 3.

In numerandis Turcorum & Græcorum Imperatoribus sequor Chalcocondylam, qui vt erat natione Græcus, rem propius attigisse videtur. Alioqui Latini aiunt Baiazetem habuisse regni successorem filium Cyrifcelebem (quem vulgò nominant Calepinum) qui regnarit ann. plus minus 6. cuius filios faciunt Mahometem & Orchanẽ. Paul. Iouius. Alij eos duos faciunt filios Baiazetis, & volunt Orchanem eum esse qui dictus sit Calepinus. Sed in rebus alienis facile est hallucinari. Earum autem cognitio necessaria est ad multa loca Apocalypseos intelligenda.

Exoriuntur sectæ Hussitarum, Adamitarum & Orebitarum siue Orphanorum in Bohemia, Albarum in Italia. Aneas Syl. hist. Bohem. cap. 35. 41. & 43. Bonfin. dec. 3. lib. 2. Polyd. lib. 7. de inuent. cap. 5.

Boemica hæresis tam multiplex & diuersa, vt contrarijs semper fluctet opinionibus. Hic Adamitas cum mulieribus nudos incendentes, sine pudore ostendentes, Mm 4 cernere!

cernere erit: Hic Iacobitas, hic Paulinos, hic Taboritas, hic Hussitas ac varias hæreticorum formas quique spectabit. *Matthias Hungaria rex apud Bonfi. lib. 2. decad. 4.*
 Isabella 8. annos nata filia Caroli Regis Franciæ Ricardo Anglorum Regi desponsata, inter Francos & Anglos induciæ in 30. annos pactæ sunt an. 1396. *Polydorus lib. 20. Ang. historia.*

Anni Christi. &c. Niceph. Calixtus lib. 1. cap. 5. ex quo capite possit intelligi quid sibi velit Pauli illa conclusio Ro. 3. Arbitramur fidem iustificari hominem absque operibus legi. Occam in Centilogio concl. 60. Sententiary in 2. dist. 26.
 Eucharistiæ veritas, Sacrificium, transubstantiatio, adoratio, Missæ ritus. Nicephorus Calixtus multis locis, qui & libro 16. cap. 36. de monia ex edibus, quas insistant, ubi celebratio Missæ testatur, vt Augustinus longe ante lib. 22. de Ciuit. cap. 8. Pachymeres in Eccl. Hierarch. Dionysii cap. 3. de Synaxi & lib. 4. & 5. hist. Nicoph. Calixtus lib. 1. cap. 28. lib. 12. ca. 41. lib. 11. cap. 14. lib. 13. cap. 7. & 19. Aluarus lib. 2. de Planctu anime cap. 12. Occam libello de Sacramento Altaris. Heruicus in cap. 7. ad Heb. Corpus & sanguis Christi permanent in Ecclesia in æternum. Propter ista recte dicitur Melchisedec manere sacerdos in perpetuum, quia nullus alius ritus instituitur, per quem eius oblatio mutetur, & quia Christum designat peremerit pro nobis interpellantem. Durand. lib. 4. sent. dist. 10. q. 1. A principio Ecclesiæ fuit articulus fidei ab omnibus confessus, quod verum corpus Christi esset realiter in hoc sacramento, & non figuratiue, nec sicut in signo tantum, nec per solam communicationem Idiomatum. Scholastici huius æui omnes lib. 4. sent. dist. 10. & seqq.

Baptismi effectus, Necessitas, aliena fides, ceremoniæ. Pachym. ibidem cap. de Sacramento Illuminationis. Nam sic Dionysius vocat baptismum, Cantacuz. Apol. 4. Niceph. Calixt. lib. 7. cap. 33. lib. 14. cap. 12. 17. lib. 16. cap. 35. Scholastici fuisse lib. 4. sent. & alij libris.
 Penitentia, & eius partes tres. Pachymeres paraph. in Epistolam Arcopag. ad Demophilum & lib. 4. hist. Niceph. Calixtus lib. 11. cap. 34. & lib. 12. cap. 28. Scholastici in eundem lib. 4. sent.

Claues Ecclesiæ, absolutio. Ibid. Pachym. in Eccl. Hierarchiam cap. 5. & epist. ad Demophilum. Niceph. Calixt. lib. 12. cap. 28. & 41. Niceph. Gregoras lib. 10. cap. 17. Cantacuz. in Apolog. Occam in Dialogo.
 Confirmatio, extrema vinctio, & reliqua alia sacramenta, & eorum vsus, Pachym. lib. 11. Historie, Michael Andronici Imp. filium de desperato morbo sancto oleo recreatur. & cap. 4. & 5. Eccl. Hierarch. Scholastici huius seculi in totum 4. Sententiary.

Primatus sedis Apostolicæ. Pachymeres historiaryum lib. 5. recitans capita Græcorum ad Latinos. Principatus sit Romane sedis. Ad eam appellare liceat Græcis. Et memoria Romani Pontificis vna cum Patriarchu celebretur. Nicephorus Calixtus, Rom. Pontificem gloria ceteros antecere lib. 4. cap. 38. Primariam Apostolorum sedem lib. 9. cap. 37. Niceph. Gregoras lib. 5. de libro de ea re Nicephori Blemmydii, & cap. 17. lib. 10. in suo contra Latinos altoqui consilio. Occam in Dialogo. Item in prologo libelli de Sacramento Altaris, de illo protestor me nihil asserturum nisi quod Romana tenet & docet Ecclesiæ. Guido Carmelita in summa de hæresib. de Valdensibus. Aluarus in proemio lib. 1. de Planctu Ecclesiæ & cap. 6. 13. 36. 37. 68. Durandus in 4. sentent. dist. 24. q. 5. August. de Ancona libro de potestate Ecclesiastica. Heruicus libro de potestate Papæ. Bartholus in constitutione extraneagante, que incipit. Ad reprimendum. verb. Totius orbis. Post Christi aduentum, sublatis monarchijs omne imperium est apud Christum & eius vicarium, & transfertur per Papam in principem secularum, de quo prophetauit Daniel ca. 9. Ipsius Vicleffus epist. ad Vrbanum 6. apud Ioannem Foxam Calvinitatem lib. 7. com. rerum gestarum. Romanus Pontifex summus Christi vicarius in terris.
 Liberum arbitrium, bona opera. Cantacuz. contra Mahometem. Niceph. Calixtus lib. 1. cap. 35. Occam in Centilogio. Sententiary in 2. sent. dist. 25. & 26. & 28. ubi de hæres. Pelagianorum. Paulus Brugenfis in Biblia passim.

Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquie, Imagines, festa. De ijs extant auctorum huius seculi sermones & tractatus penè innumeri, testimonij etiam non paucora: vt Niceph. Gregora lib. 9. cap. 17. Cantacuz. Imp. Constant. integra Apologia tertia contra Mahometanos & orat. 3. contra eosdem. Pachym. lib. 4. hist. & 6. ubi D. Nicolai cura & maris periculo Antiochenus Patriarcha liberatur, item 9. & 11. 12. & in Eccl. Hierarchiam Dionysii. Niceph. Calixt. lib. 7. cap. 33. & 34. lib. 14. cap. 2. Sententiary lib. 4. dist.

Preces pro defunctis, purgatorium. Pachym. in Eccl. Hierar. cap. 7. de dormientibus. Niceph. Calixtus lib. 8. cap. 31. ubi & nocturne defunctorum memoria. Doctores in 4. sentent. dist. 21. & c.
 Non hic possumus Centuriarum testimonium proferre, quando non sunt ultra decimam tertiam Centuriam, quod sciam, progressi, sed quid ipsi sentiant, quid concipiant, non difficile est diuinare ex eo, quod posteriori seculorum doctoribus acerbius tractantur, quod que laudent Marjij Patanius, Elagelantium, Lohardorum & Ioannis Vicleffus apostasiam, qui de ijs tragedias hoc seculo excitantur. Verum vbi memini, non modo ab eius scriptoribus resuati sunt, sed etiam ab omnibus Synodis, que non fuerunt paruo numero, denique ab historicis, qui Ecclesiæ cursum secundum nos planè extiisse Docuerunt.

DVOBVS annis infelicitè pontificatu administrato moritur.
 Ab anno 1399. imperabat apud Tartaros siue Barbaros Tamerlanes, humili quidem loco natus, verum scientia rei militaris & foelicitate eo prouectus, vt duodecies centena millia hominum haberet in exercitu, ac ad Stellam montem memorabili Pompeij magni victoria & Mithridatis calamitate celebrem Turcis profligatis Imperatoreq; eorum Baiazete capto & in ferrea cauea ferè in modum circumuecto, Iberia, Albania, Armenia, Persia, Mesopotamia, & AEGYPTO incredibili trium annorum celeritate vastatis, orbem terrarum nominis sui terrore implebat. Cum hoc Lithuani duce Vitoldo cum multa nobilitate Polonica & Germanica confligentes vincuntur. *Herbertus lib. 12. hist. Pol. c. 10.*
 Baiazetè captum in caueaq; duos annos & semis detentù, donec sibi acuto piscis osse iugulum perforaret, & extingueret, non vt regem, sed vt paricidam, vt qui fratrem natu mardoccidisset; se digna pœna plectere dicebat, item se Dei esse iram, quæ deprauati sæculi mortales vicisceret. In eo prælio cæsa narrantur supra centù & quadraginta hominum

DECIMVM QVINTVM sæculum.
 210.
 1404 a Innocentius 7. Sulmonensis an. 2. di. 2. 5492
 1407 a Vacat d. 23. 5495
 Patriarcha. Constantinopoli Antonio quarto. Principibus. Emanuele siue Manuele an. 30. vt dictum est. Constantinopolitano Imp.

Anni Christi. **Mulsumane Turcoru Imp. Ruperto siue Roberto Occident. Imp. Carolo 6. Beneamato Frac. Reg. Henrico 3. Hispania. Henrico 4. Angliæ. Vladislao Iagellone Polon. Ioanne Notho Portugallia.**

211
 1407 b Gregorius 12. Venustus Theologiæ doctor celebris an. 2. mens. 7. di. 5. 5497
 Vacat d. 10. Patriarcha. Constantinop. Calixto an. 13. Principibus. Eisdem Imp. & regnant. Ioanne 2. Hispaniæ Rege an. 50.

CONCIL. Pisanum plurimorum prelatorum, indictu à Cardinalibus contra Schisma. In eo ambo Pontifices Benedictus 13. & Gregorius 12. accusati de collusione, abrogantur, & Alexander eligitur Papa sed illud nullius fere fuit profectus, nan neiter voluit cedere, sed nec ad concilium venire, varia causans. Palmer. Plat.

212.
 1409 c Alexander 5. Cretensis. Theologiæ doctor. 5497
 1410 mens. 10. di. 8. 5498
 Vacat d. 11. Patriarcha. Constantinopoli Calixto. Principibus. Eisdem Imp. & regnant.

Anni mundi. num millia. *Ionius lib. 2. virorum Illust.*
 Primo die tendebat alba, secundo nigra, tertio rubra, quod primi diei deditioem obfessis esse vellet innoxiam, secundi luctuosam & pœnis mixtam, tertij planè cruentam, & citra veniæ spem & delectum, dicatum ruinis, igni, cædibus.
 Tandem spolijs vniuersæ Asiæ onustus Samarcandam redijt, vbi fato functus dicitur an. 1402. *Ibid.*

Cuius duo filij hæredes sic à paterna virtute degenerarunt, vt imperium tueri nequiuissent, breuique tempore maximum Imperium collapsum defecerit.
 b Angelus Corrarius antea dicebatur. Contra hunc sedit Petrus Lunensis, qui Benedictus 13. appellatus est. Itaque extinguendi schismatis causa, quod supra 40. annos, binis ac ternis interdum de summo pontificatu contendentibus, valde Ecclesiam afflixit. Pisanum Concilium in Hetruria coijt. Sed non modo non oppressum est schisma, verù etiam auctum, cum duobus frustra depositis, tertius Petrus Cretensis de ordine Franciscanorum creatus sit & Alexander 5. appellatus. *Crom. lib. 16. Pol.*
 Poloni secuti sunt Concilij authoritatè, cum antea Gregorium pro Pontifice habuissent. *Ibid.*

Hinc Ioannes Hus & Hieronymus Pragenfis Boëmiam inficere hæresibus cœperunt. *Ibid.*
 Hugo Ambriotus prætor, vel iuxta alios præfes (non autem Episcopus, vt malè quidam censent) Parisiorum, Iudeorum sectator, osor clericorum (quod aliqui de Scholasticis interpretantur) & Eucharistiæ contemptor, vt hæreticus à Parisiensi Episcopo perpetuo carceri adiudicatur. Ipse est, qui Bastildum ad D. Anthonij portam munitissimum propugnaculum, & Pontem D. Michaelis extrui curauit, cum Ponticulo & Castello ad propulandos Scholasticorum noctu vagantium impetus. *Geguin. lib. 9.*
 Ordines Montolietenium auctore Bernardo Ptolomæo: Canonicorum S. Georgij de Alga auctore Laurentio Iustiniano, & Mendicantiu D. Hieronymi (quos Ioan. 23. confirmauit) instituantur an. Domini 1407.

Iesus siue Iosue minimus filiorum Baiazetis Christianæ religioni initiatus mox moritur. *Calcocondyl. lib. 4. de reb. Turci.*
 Ciuile bellum in Gallia ob controuersias duarum familiarum Ioannis Burgundiæ & Ludouici fratris regis Aureliani Ducum, quod magnum multorum annorum malum inussit Gallia. Burgundio dum rerum est potitus, Carolum regem suo arbitratu regebat: Reginam & eius filiam huc illuc pertrahere & vexare. *Polyd. lib. 22. Angli.*
 c Cum Gregorius 12. promississet se cessurum pontificatu, si Benedictus itidem non recusaret, & fugiente Benedicto in Catalonia, relicta Auenione, promissum, suum reuocasset, Concilio Pisis à Cardinalibus vniuersis habito, vterque est depositus & in locum successus tertius, hic Alexander quintus Sanctus Dei. *Crom.*
 Qui aded fuit munificus in pauperes, vt de se ipso sæpe per iocum diceret, se diuitem fuisse Episcopum, pauperem Cardinalem, mendicum Pontificem. *Plati.*
 Ordo Scopetitorum, siue S. Saluatoris originem habuit à Stephano Bononiensi anno 1410. *Volat. lib. 21.*
 Ioannes Gerson, qui Concilio Constantiensi interfuit, quem indoctè, vt Cætera Caluinus lib. 4. Infit. cap. 7. scæ. 28. sub

28. sub Iohanne 2. vixisse affirmat. Mediolanensem Ducatu Franci armis reperit diuturno & atroci bello. Valentinae scilicet, quam nuptui dederat Ioan. Galeacius pater Ludouico Aurelianorū Principi Caroli 5. fil. cū eius fratres sine legitima prole decessissent, debebatur. Galeacij filij ingenijs & fortuna patri dissimiles vrbibus Italicis exciderunt. Duces enim Galeacij validis praesidijs subnixi passim vrbium dominatum arripuerunt. d. Vnus de tribus contententibus de Pontificatu. *Crom. lib. 17. Pol.*

Bononiae mansit, vt Gregorius 12. Arimini, Benedictus 13. in Hispania, vsque dum Sigismundi Imp. opera Constantiae Synodus cogeretur, vbi sunt tres pariter deiecti, & electus Martinus 5. *Idem.*

Petrus Aquillanus, Thomas Campensis, Iordanus Magdeburgensis, Thomas Haselbachius, Henricus Heflus, Reinhardus Fronthoniensis, Petrus de Aliaco Cardinalis & Episcopus Cameracensis, Ioannes Capreolus, S. Vincentius Valentinus (hic semel in die tantum manducabat, & à Calixto 3. in numerū Sanctorum relatus est. *Volater. lib. 21.*) Franciscus Zarabellus, Ioan. Dominici Cardinalis: Omnes hi Theologiae professores.

Nicolaus Clemangis doctor Parisiensis, qui de corrupto Ecclesiae statu scripsit.

Florent tunc Laurentius Valla doctus Grammaticus, Alphonsus Rex Arragonum, Antonius Panormitanus, Ioannes Imolenfis, Paulus Vergerius Iustinopolitanus.

Alphonsus 5. cog. Magnanimus Aragoniae regum primus fuit rex Neapolitanus. *V. saec. in Chron. Hisp.*

In Synodo Constantiensis Adolphus 2. Cluiae & Amadeus Sabaudiae comites donati sunt iuribus amplioribus, ducesque imperij constituti.

e. Decreuit vt singulis decennijs celebraretur Concilium vniuersale. *Plati.*

Huius pedes Sigismundus Imperator est exosculatus. *Volater. qui duos & triginta regulos Mariae Ludouici Pannoniarum regis filiae aduersantes securi percuti iussit. Egnat. lib. 3. Rom.*

Non est hic dissimulandus error auctoris Summae Angelicae, cuius occasione Canonistae fuitiles quaestiones excitant, & Petrus Martyr. in 2. Samuel. cap. 13. calumniam inussit huic Pontifici: nam quod ille auctor ait in verbo, Papa, Martinum 5. relaxasse alicui matrimonium cum sua sorore Germana, impudentissimum esse commentum facile conuincitur ex ipso Antonino, quae idem citat. Ille enim in summa, *tomo 3. tit. 1. cap. 11. de affinitate in sine* scribit Martinum 5. post longam Theologorum & Canonistarum de eare consultatione, dispellasse cum quodam qui consummauerat matrimonium cum quadam Germana eius, quam (vt loquitur) cognouerat fornicari. Germanam propinquam, non fororem vocans.

Mahometes Turcorum nonus (Ioui 6.) Imperator, post recepta omnia loca, quae Tambrlanes in Asia minore occupauerat, Imperatoria insignia ex Prusa (quae hodie Bursa dicitur) in Graeciam transtulit, & Adrianopoli vrbe Thraciae collocavit, *Iouius lib. de rebus Turci.* Vt erat moribus tranquillus & placidus perpetuam habuit amicitiam cum Graecorum Imperatoribus: cum regnasset 12. annos (Ioui ait 14.) & Imperij successorem designasset Amuratem filium. obiit anno circiter 1420.

213
Anni Christi. 1410
1417
1414
1417

d Iohannes 23 (alijs 22, alijs 24. Neapolitanus an. 5. di. 15. 5498 5505)

Vacat an. 2. Patriarcha. Constantinopoli Calixto. Principibus Emanuele Constantino Imp. Mulsumane & Mose, filijs Baiazetis ex ordine Turcorum Imperat. Sigismundo an. 28. Occid. Imp. Carolo 6. Francorum Reg. Ioanne 2. Hispania. Henrico 4. Anglia, deinde Henrico 5. an. 9. Vladislao Iagellone Polo. Iohanne Notho Portugal.

DECIMUM sextum vniuersale Concilium Constantiense in Germania, Patriarcharum 4. Cardinalium 29. Archiepiscoporum 47. Episcoporum 160. (alijs 270.) Abbatum et Doctorum 564. presidente initio Ioanne Papa & praesente Sigismundo Imp. celebratum fuit contra schisma trium Pontificum, Ioannis 23. Bononiae, Gregorii 12. Arimini, & Benedicti 13. in Hispania, qui tres priuati fuerunt, electo P. Martino 5. Fuit etiam contra haereses praecipue Ioan. Wicleffi, & Ioan. Hus, & ad schisma tollendum. Denique contra vicia tam Laicorum quam clericorum. Liber Conc. Plati. Palm. Naucle. Durauit annos tres & aliquot menses, ab an. 1414. die 5. Nouemb. ad an. 1418. inchoatum, vt liquet ex actis ipsius Concilij. Mirum est quod narrat à die Pascha ad Pentecostem numeratas fuisse 6050. exteras personas quae ad Concil. confluxerant. confirmatur à Martino 5. *Plat. Onuph.*

214
1417
5505

e Martinus 5. Romanus, vir optimus & doctissim⁹,

Anni Christi. 1431
an. 14. men. 3.
Vacat d. 12. Patriarcha. Constantinopoli Calixto, deinde Euthymio 2. an. 5. mē. s. Iosepho an. 1. s. Principibus. Emanuele Paleologo, & post eum Flauio Iohanne eius fil. & abnepote Andronici 2. an. 4. ex ordine Constantinop. Imp. Mechemete sine Mahomete 1. fil. Baiazetis Turcorum 9. (iuxta alios 5.) Imp. an. 17. Sigismundo Occid. Imp. Carolo 6. & Carolo 7. Victore cog. an. 38. ex ordine Franc. Reg. Ioanne 2. Hispania. Henrico 5. Anglia, deinde Henrico 6. an. 38. Vladislao Iagellone Polonia. Iohanne Notho Portugallia.

Continuatio Schismatis.
Clemens 8. Hispanus, à quibusdam anticardinalibus factione Alphonsi Regis Arragonum, post Benedictum 13. in Antipapam creatus est, sed, post reconciliacionem Alphonsi cum Martino Ro. Pontifice, coactus est se abdicare Pontificatu an. postquam sedisset ferè quinito.

Sic finitum est tam ingens & diuturnum schisma, & Martinus 5. mansit solus verus Pontifex Maximus.

CONCIL. Senens. Onuph.
215.
1431
f Eugenius 4. Venetus, an. 15. men. 11. di. 21.

Anni mundi. 5419
Primus traiecit Danubium & afflictijs Valachis Dominatum Bosniae est consecutus. An. 1425. vsus Bombardarum tum primum à Gallis agnoscit cepit, Thoma Montacuto Sarisbertense Comite Anglo, Coemaonum vrbem illis tormentis oppugnante. *Polyd. lib. 23. Angli. Histor.*

Lutetia à Burgundione occupatur, & Rex Carolus 6. cum tota aula in eius potestatem recidit: postea Philippus Burgundiae Dux cognita cede Patris, iniens societatem cum Henrico 5. Angliae Rege in patris sui vltionem regem, reginam, Lutetiam, & quicquid suae factionis habebat ei tradidit an. 1419. eoque tempore apud Treca Catharinam Caroli filiam illi nubere coegit, ea lege vt ij eorumque liberi Francia Regno succederent, & Henricus interea viuente Carolo Reges Fraciae cognominaretur. *Polyd. li. 22. Emyl. Gagui. lib. 9. & 10.*

Interregnum anni vnus.
Ioanna Puella siue uirgo, inope pastore in Lotharingarum Damprenio pago orta, anno aetatis circiter 20. Aureliam vrbem obsidione Anglorum, qui Lutetiam magnamque Galliae partem possidebant, liberat an. 1429. eius auspicijs multa praelia feliciter à Francis gesta sunt. *Gagnia. lib. 10. Baptist. Fulg. lib. 3.*

Treca, Lutetiamque cepit, inter primos milites in muros ascendens. Ab Anglis tandem capta Rhotomagi, vt Maga combusta est. *Ibid.*

Antonius à Rampegolis, Ioannes de Turrecremata Hispanus, Ioannes Fouentinus, Antonius Parmensis, Thomas de Kempis, Hermannus Sturdorpius, Henricus de Cosuelia, Nicolaus Dunkelpuglius Vicentis, Henricus Heflus, Poggius Florentinus, Thomas Vualdenfis, Raymundus Sebeidius, Hermannus Petra Carthusianus. Hi omnes illius temporis insignes Theologiae scriptores.

Louaniensis Academia an. 1427. erigitur à Ioanne 4. Brabantiae Duce. *Monster. in Cosmog.*

Gentiles errores (quos Germani Heidem, nos Bohemos vocamus) primum an. 1417. per Germaniam visantur, qui excocti sole, immundi veste, intentique furis homines falsa sua chiromantia passim decipiunt. *Polyd. lib. 7. de inuent. cap. 7. Krant. lib. 11. cap. 2.*

Paulus de S. Maria (ita dictus est postquam ex Iudaeo Hispano Christianus factus) Theologus Episcopus Burgenfis & Archicancellarius Ioannis Regis Castellae, absoluit suas additiones ad postillas Lyrani super Biblia Sacra, annis 1429. vt est in eius prolog. initio *Glosse ordinariae.*

R. Moses Gerundenfis in Hispania tractatum aduersus hunc Paulum Burgensem scripsit, vbi pressus autoritate testimoniorum Talmudicorum, dixit non esse incommodum, si nonnulla interduum Talmudicorum dicta minime admittantur. *Ritius sub finem lib. 2. de celesti agricult.*

Sub Martino quinto Boemorum haereticorum duces post mortem Zisca Caei orphanos sese dixere. Qui cum Lusatiam, Silesiam &c. diuexissent, in templa atque monasteria, in sacerdotes & monachos barbarico furore debacchabantur. Zisca autem ducis sui immanitatem sequebantur, qui quasi viuens parum insanisset, moriens curim sibi detrahi, eamque tympano induci iussit, fore pollicens. vt ad eius tympani sonum animis ipsorum aduersarij conciderent. *Cromer. lib. 20. Polo.*

f Ab Eugenio 4. Georgius Trapezontius Romae Gymnasia

fito præficitur & multis annis Rhetoricam ac Philosophiam docet. Deinde à Nicolao quinto Eugenij successore scriba fit Apostolicus. Præ morbo, etiam sui nominis memoriam amisit. Aemulos habuit Ioan. de Monteregio ob Ptolomæi opus de magna Construct. versum & scholijs illustratum, Theodorum Gazam, ob librum de animalibus Arist. quem quoque verterat, & Ioan. Episcopum Aleriensem.

Eugenius in Aethiopiã legatos Theodorum, Petrum, Didymum & Georgium mittit ad Zerach Iacob Abyssinorum Imp. significans Ioannem Palæologum Imp. & Græcos conuenisse in Ecclesiæ vnitatem, & ad eãdem illum inuitans, quod reuenter præstitit. *David Ethiopia Imp. Epistola ad Clementem 7. apud Damianum Goes lib. de Aethiopyum moribus.*

Amurates Turcorum 10. (Latinis 6.) Imperator ordinem institutum iam ante ab Ottomano primo rege. (*Chalcocondylas lib. 1. de reb. Turci*) peditum militum, quos Ianuas seu Ianizaros vocant, ad sex seu decem millia auxit, & eos ex Christianorum filijs eligendos iussit. Duos vnuerse suæ Monarchiæ præposuit Imperatores seu Bassas, vnum Europæ (quem Bassam Romanicæ vocant) alterum Asiæ, qui Bassa Natoliæ dicitur. *Chalcocond. lib. 3. Callimachus in histo. Vngaria. Ipse obiit an. Christi 1450. & sui Imper. 32. vel vt ait Iouius, 31. Chalcocond. lib. 7.*

Fastidita Imperij proferendi cura, ita regno se abdicauit, vt Hali purpurato Mahometis filij nutritio relinqueret, & in nemorosum Bithyniæ specum cum paucis sacerdotibus ad contemplationem rerum cælestium (*sicamen aliquam præbere potest impuritas Alcoranica*) abderetur. *Iouius lib. 3. viros. Illust. Sed pœnitens resiliit, cum certior fuisset factus, de Ladislai regis Hungariæ & Poloniæ, Christianorū que principū aduentu, terra marique. Tandem Mahometem 2. ea lege hæredem reliquit, vt esset perpetuus Christiani nominis hostis. Idem.*

Thessalonicam Venetis eripuit an. 1444. Qua clade motus Theodorus Gaza Thessalonicensis & alij viri docti relicta Græcia in Italiam se contulerunt, & linguam Græcam propagare illic cœperunt.

Mustapha Patruo & Mustapha fratre, quos Græci contra eum adiuuabant occisis, peragrata Thracia & acceptis in deditioem vrbibus, Phocidem, Atticam, Beotiam, Actoliam, Acarnaniam & omnem intra Peloponnesum regionem vsque ad sinum Corinthiacum perdomuit.

Iohannes Castriotus in Epiro & ea Macedoniæ parte regnans, quæ Albania dicitur, ab Amurate pacem impetrauit cessione Croiæ oppidi & filijs tribus obsidibus datis. Inter quos Georgius Scandeburgus, qui magna calliditate post patris mortem euadens per adulterinas literas Croiam, Epiri & Macedoniæ populos recepit, suumq; regnum per multos annos tutatus est.

Eduardi 5. Portugalliæ reg. ex filia Leonora nepos extitit Maximilianus Augustus Caroli 5. Imp. auus.

Alphòsus 5. eius successor Africani ritulum meruit, multis magnisque victorijs in Africa contra Mauros potitus.

Ioannes Gritus, Carolus Aretinus, Paulus Episcopus Brugenfis, Nicolaus Burgundio Dominicanus, Nicolaus Amici, Ioannes Niderus Dominicanus, Ioan. Segonius, Ioan. Noblet Carmelita, Thomas de Corfellis, Ioan. à Spina, Bartholomeus Carthusianus, S. Bernardinus minorita Remensis (hic factiones Guelfhorū & Gibellinorū ferè repressit.

Anni
Christi.
1447

Vacat d. 12.
Patriarcha.

Constantinopoli Iosepho, de
inde Gregorio 3. an. 13.

Principibus.

Ioanne Paleologo Constan-
tinopolitano Imp. an. 24.

Amurate 2. Turcorum 10. (4-
lijs 6.) annis 34. Imp.

Sigismundo, Alberto an. 2.
& Friderico 3. an. 54. ex or-
dine Occid. Imp.

Carolo 7. Franc. Reg.

Ioanne 2. Hispaniæ.

Henrico 6. Angliæ.

Vuladislao 3. Poloniæ an. 11.
& interregno annorum 4.

vsque ad an. 1447.

Ioanne Notho Portugalliæ
rege undecimo, deinde Edu-
ardo an. 5. Alphonso 5. Afri-
cano an. 43.

1431

DECIMUM septimū ge-
nerale Concilium Basiliensē contra
Hussitas, primum à Martino 5. indi-
cū Papie, sed ob pestem ibi grassan-
tē, Senas translatum & inchoatum,
deinde interruptum ab Alphonso
Aragonum rege, continuatur Ba-
sileæ, ubi interfuit Sigismundus Im-
perator, præside Iuliano Legato
sedis Apostolicæ, & post eius reuoca-
tionem, Ludouico Cardinale Arela-
tensi, & præsentibus multis prælatis,
ad reformationem Ecclesiæ & com-
ponendos mores tam laicorum quam
clericorum. Ea demum acta que ad
censuras & causas beneficiales atti-
nent confirmata sunt à Nicolao 5.
Papa. Fuit etiam contra Hussitas
seu Bohemorum hæres. *Plati. Lib.
Concil. Aneas cap. 49. & 50. hist.
Bohemi. Peractum est vsque ad
annum 1442. vt constat ex vltima
sessione 45. durauitq; an. xi. mens. 9.
di. 27. In eo damnata fuerunt anna-
ta beneficiorum & cautum ne Car-
dinalium numerus 24. excedat. Ac
ne quis nepotum Pontificis aut Car-
dinalium ad Cardinalatum admit-
tatur.*

Anni
mundi.
5535

5519

Anni
Christi.

1439

Schisma 23.
Felix 5. antea Amadæus olim
Sabaudia Dux, in cōcilio Basiliensi
contra Eugenium 4. Pontifex e-
lectus, liberè se Pontificatu abdi-
cauit postquam sedisset an. 9. m.
6. di. 7.

1438

*CONCIL. Gallicanum a-
pud Biturigas omnium Episcoporum
Francia, pro approbatione Pragm-
aticæ Sanctionis. Ioan. le Maire.

1438

DECIMUM octauum
(Græci vocant octauam Synodum)
œcumenicum Concilium Florentinū
inchoatum quidem Ferrariæ 5. Idus
April. sed inde ingruente peste, tra-
nslatum Florentiam, præside Eugenio
4. præsentibus Iosepho Constantino-
politano Patriarcha (qui Florentia
obiit. *Chalcocond. li. 8.*) Ioanne Pa-
leologo Orientis Imperatore, multif-
que Græcorū & Latinorum Cardi-
nalibus & Episcopis. In eo Græca
Ecl. vltimo conuenit cum Romana,
nec cum ea Armeni & Indi vnitatē si-
dei reintegrarūt. recipientes Sacra-
mentum Confirmationis. *Plati. Vo-
later. Palmer. Naucler. Chalcocond.
lib. 6. de reb. Turc. Bessarion Trapa-
zuntinus Nicenus Archiepiscopus
& Isidorus Thessalonicensis Archi-
episcopus Rutenorum, doctissimi
Græcorū in Latinis perinde ac Græ-
cis literis, quod in eo Concilio fuissent
auctores Concordiæ Ecclesiarum, in
Cardinalium ordinem cooptantur.*

Anni
mundi.

5527

5526

5526

prestit. Sabel. & eum Nicolaus 5. inter sanctos numerat an. 1450. *Platin.*) Ambrosius Camaldulensis, Ioannes Episcopus Leodiensis.

Carolo 7. Franc. Rege Burgundioni omnia, quæ petebat, & ad eò plus quàm posset, concedente, factiones diuturnæ sunt sopitæ an. 1435. & ex quo cœperant an. circiter 28. *Æmyl.* Anno sequente Lutetia à Francis virtute Ioannis Villarij recepta est post 16. an. quàm in Anglor. ditionem venerat. *Polyd. lib. 23. Gaguin. lib. 10.* Anno 1440. sedate sunt inimicitia Burgundionum & Aurelianensium.

Parlamentum Tholosanum à Philippo Pulchro institutum an. 1320. à Carolo 7. renouatur, qui pulsus è Francia Anglis, regnum bellis attritum præsidij munitionibusq; firmare statuit. Vnde & Cetenarias & Quinquagenarias militū turmas instituit, & vt sine externo pedite, regni fines tutaretur, quinq; millium peditum cohortes descripsit, habito delectu Peditum Agrestium, qui vulgo Arcuarij dicti sunt, quia liberi omni tributo arcu sagittaque in militia vtebantur.

In Concilio Basiliensi ædita est Pragmatica sanctio, apud Bituriges à Carolo 7. Nonis Iulian. 1438. probata, & in Senatu Parisiensi publicata 3. Idus Iul. *Gaguin. lib. 10.* Damnatae sunt annatae Beneficiorum, & deambulationes in templis dum sacra relebrantur. *sessio 21.* Cautum est ne numerus Cardinalium 24. excedat, ac ne quis nepotum Pontificis aut Cardinalium ad Cardinalatum admittatur. *sessio 23.* Festa Conceptionis & Visitationis D. Mariæ confirmata fuere. *sessio 36. & 44.*

In eo indultus est Boemis vsus Calicis, quod is iam apud eos inoleuisset. Ea tamen lege, ne diuersum vsum improbant, ne se ab Ecclesia Catholica in cæteris ritibus dogmatibusque seiuerent. *Crom. lib. 21. Pol.*

Per id fermè tempus Sigismundus Imp. ab ea gente rex appellatus est, ingressusque Boemiam ad pacandas res animum intendit. Sed diu non postea vixit. *Ibid.*

Iacobini & Armenij Ecclesiæ reconciliantur.

Ioannes Guttenbergius Argentinesis Artem IMPRESSORIAM, seu excusioriam, nouum scribendi genus, primum excogitauit an. 1440. in vrbe Argentinenfi; inde veniens Moguntiam eam feliciter perfecit. *Iacob. V. nymphenburgius in Epiom. Germanor. cap. 65. & Fulgus lib. 8. cap. 11.* Platina & ferè omnes tale inuentum referunt ad Ioannem (Polyd. vocat Petrum) Faustium Moguntinum sub annum 1452. *Infrà.* at Paul. Iouius à Cataynis Indiæ populis per Scythas & Moscos illud ad nos peruenisse scribit. Adde Temistitaneos, quorū vrbem Parrū memoria Castilij in nouo orbe occuparunt. Ferunt libros Augustini de ciuitate Dei; & Lactantij Firmiani de Diuinis institutionibus fuisse primos, qui typis excussi sunt. *Volat.*

Græci ferè omnes cum Ioanne Imperat. Constantinopolim è Florentina synodo reuersi, sunt in fens Rom. Pontifici, quod ab eo tantum auxilij quantum erat pollicitus non acciperent: & conuentioni, quam cum Latinis de religione inierant, non stantes, iterum ad vomitum redeunt, auctoribus Marco Episcopo Ephesino, & Scholario Græcorum doctissimis. Quibus motus Eugenius, misit viros doctos Constantinopolim, qui rursus disputationes de eadem re cum Græcis haberent: sed ipsi re infecta discedere coacti sunt. *Chalcocondyl. lib. 6. de reb. Turci.* Paulò post Isidorus Ruthenus, qui erat ex ijs Græcis, qui ad Concilium

N n accessi-

accesserant Cardinalis ad Græcos missus, ipsos cum Romano Pontifice reconciliauit, sed serò nimis. Chalcocond. lib. 8. Metropolitanus erat Kiouensis. Quare vnione Ecclesiæ Romanæ percepta, in Russiam redijt. Sed eum Moscouitæ obedientiam Romanam illis prædicantem spoliauerunt, & in necem extremam impulerunt. Matthias Michon lib. 2. de Sarmatia.

In Russiâ plures sectæ. Græcorum videlicet, Armeniorum & Iudæorum. Vbi etiam est regio Christiana Romano Pontifici subiecta, quæ regit ac præualet, quanquam sit exigua numero. Ibid.

Ladislaus siue Vuladislaus 3. Poloniæ Rex cum magnam partem Hungariæ occupasset, Iohannem Huniadem Transsylvaniæ siue Daciæ præfecit, vt se intestino bello distento, Turcos ab ea parte arceret, Georgium Seruiæ Despotam Principatu & liberis ab Amurate spoliatum ad limites contra Belgradum collocauit. Carameum Bassam Phrygiæ Huniadis consilio aggreditur & obruit. Pacem dat in annos decem, his conditionibus, vt Amurates totam Seruiam redderet Georgij Despotæ liberis, Moldauiam non repeteret, ab iniurijs abstineret in posterum.

Huniades multos Turcorum exercitus delet, Seruiæ partem & Moldauiam recipit. Maximam Seruiæ & Bulgariæ partem victricibus armis percurrit. Anatoliæ Bassam Amuratis affinem cum 30. Turcorum millibus occidit.

Ladislaus Poloniæ & Vngariæ, siue Pannoniæ Rex, in non dubiam recuperandi Bizantini Imperij spem elatus, Iuliani Cardinalis exitialibus consilijs scœdera rumpens, prope Varnam urbem cum Amurate Turco ad pugnam congressus, post maximam suorum stragem, à Turcis occisus est anno 1444. cum esset cœratur totos tres dies noctesque & victoria primum ad Christianos inclinasset, primis Turcorum ordinibus disturbatis, atque in fugam dilapsis. Chalcocond. lib. 7. de rebus Turci. Bonfin. dec. 3. lib. 6.

Cum eo occisi sunt Iulianus Cardinalis & Variensis & Agriensis Episcopi, qui cruce pro vexillo vtentes, voluntariorum militum numerum duxerant.

Amurates hac victoria elatus Peloponesum petijt, vbi fratrem Imperatoris Const. cum Græcorum exercitu repentina clade obruit, captisque aliquot oppidis, reliquam tributariam fecit.

In prælio quod gerebat aduersus Vuladislaum regem Vngariæ, cum valde timeret, vouit si incolumis & victor euaderet, se commissurum filio Imperium & secessurum in monasterium monachorum Turcicorum. Sed post victoriam cum aliquandiu mansisset monachus, mutato consilio imperium recepit, industria Chatitis Principis, qui tunc Mechmetem eius filium venatum abire iusserat. Chalcocondyl. lib. 7.

Fl. Blondus Eugenij secretarius 30. libros ab inclinatione Imperij, ad sua vsque tempora, & libros 10. de Roma triumphante scribit.

Antonius Bonfinius A sculanus.

Hic fuit linguæ Latinæ & bonarum literarum illustrator, doctis viris tam in humanioribus quàm in diuinis literis magna stipendia adsignauit. Vaticanâ Bibliothecâ crexit missis quoquoersus viris doctis ad comparandos libros. Quid de veteri factum sit, nescio. Nam Bibliothecæ Romanæ mentio apud D. Greg. lib. 7. epist. 29. Iubileum quintum celebrauit. Plati. Vlat. lib. 22. Ambr.

Electedus supplex rogauit Cardinales, vt maturius Ecclesiæ consulere-

Chalcocond. lib. 6. Durauit partim Ferraria, partim Florentia serè an. 1. mens. 3. De primatu Romani Pontificis tunc in Concilio tractatum fuit, toto hoc serè tempore propter Græcos (Nam hoc antea nunquam in questionem venerat) & tandem definitum Romanum Pont. in vniuersum orbem tenere primatum, esseque successorem B. Petri. & que sequuntur in Decreto.

1447 g Nicolaus J. Saracensis, an. 8. di. 19. 4855 Vacat d. 4.

Patriarcha. Constantinopoli Gregorio 3. deinde Gennadio 1. post captam Constantinopolim an. 8. an. Dom. 1452.

Principibus. Ioanne Paleologo & post eum Constantino 11. Dragose cognometo, fratre Ioannis, & ultimo Christiano Constantinopolitano Imperat. an. 8.

Amurate 2. & eo mortuo, Mechmete seu Mahomete 2. eius filio Turcor. 11. (alijs 7.) an. 32. Imp.

Friderico 3. Occid. Imp.

Carolo 7. Franc. Reg.

Ioanne 2. Hispaniæ, deinde Henrico 4. an. 17.

Henrico 6. Anglorum.

Cazimiro 4. dicto 3. an. 45.

Alphonso 5. Africano Portugalliæ rege duodecimo.

1455

consulerent. se enim esse indignum tanto magistratu. Tandem inuitus assum p̄t pontificatum.

Officium nullum seu magistratum vendidit. Quinque ducatorum millia ad se Euangelium D. Mathei Hebraicum afferenti promisit. Ekius hio. de S. Marth.

Ludouicus Cardinalis ex bonis Ecclesiasticis primus sui ordinis canes & equos alere cepit. Vlat. in Anthropol. Quo tempore Turca Mahometes res gerebat in Græcia.

Mogutiæ, qui limes est superioris & inferioris Germaniæ inuenta est laudabilis illa ars typographica circa an. 1453. per Ioannem Faustum. Petrus Appia. 2. parte Cosmog. de eo proxime ante fusus.

Nicolaus Iaquerius, Ioannes Huxarus, Bernardus Parentinus, Nicolaus Aufmius, Hugo Parisiensis Tusculanus Episcopus, Oliuerius prior S. Bauonis, Ioannes Vuessalia Erfordienfis, Leonardus Vtinenfis, Ioannes Capistranus, Ioannes Varenaskrius, Bartholomeus Chammius, Ioannes Raulinus, Felix Malleolus, Theologici scriptores.

Mathæus Palmerius Florentinus suum Chronicò vniuersale ab anno 449. in quo deserat Hieronymus, ad an. 1449. deduxit, postea conuictus de hæresi ob librum, quem de Angelis ediderat, comburitur apud Cornam. Tribe. de scriptorib.

Friburgensis Academia in Brisgoia instituitur. an. 1450. M onster. in Cosmog. Alij id accidisse ferunt an. 1463.

Bosina gens infecta Manichæorum in hæresi. Sabel. Emead 10. lib. 6.

Leo Baptista Albertus, Nicolaus Perotus Episcopus Sipontinus, Franciscus Philephus, Theodorus Gaza Thessalonicensis, Gregorius Triphernus, Georgius Trapezuntius, (qui oblitus omnium literarum in extrema senectute obiit Romæ, anno 1486.) Viatorius, in Latinis & Græcis doctissimi.

Constantinopolis (quæ hodie Czarigrad. i. regia vrbis appellatur) à Mahomete Turcorum Impera. an. ipsius 3. & Christi 1453. 4. Calend. Iunij, die Martis & 60. die obuidionis expugnatur, & Constantinus huius nominis 11. Imperator Constantinopolitanus, vltimus Christianus & ex familia Paleologorum, in illa expugnatione occubuit. anno 3. & Mens. 3. Imperij. Paul. Ioni. Chalcocondyl. lib. 8. Egnati. lib. 3. Gaguin. lib. 10. De hinc Orientis seu CONSTANTINOPOLITANVM Imperium cepit esse penes Turcos & Ottomanicos Imperatores. Tantam crudelitatem in ea exercuit, vt nulla id queat oratione explicari.

Tunc labente illo Imperio cœptæ sunt Græcæ literæ à Chrysolora, Bessarione, Gaza, Trapezuntio Chalcocodyla, Musuro, Gemisto Plethone, Lalcare & alijs in Italiam, & qua 700. annis serè exulauerant, reduci, ac deinde in alias Europæ Latinæ partes ferri. Nam post annos circiter septuaginta Andronicus Cantoblaca Basilisæ, & Hermotimus Spartanus Lutetiæ ludum istarum literarum primi aperuerunt.

Gregorio tertio mortuo Gennadium primum an. 1452. post captam Constantinopolim Patriarcham Græci creant, & sic deinceps suam Hierarchiam ad hæc vsq; tempora perducunt. Cardinalis quidem Bessario annis 20. beneficio Nicolai PP. Constantinopolitanus Patriarcha nominatur, sed titulo tenus, sicuti ij, qui deinceps è Latinis Romæ hunc titulum ferunt. Imperatoria & Despotarum species illic primus aboletur. Sic inter Turcas & Saracenos Regum &

Principum status, non Ecclesiæ perit, ne quis hanc ex illis pendere putet.

Nescio autem an is sit Gennadius Scholarius Patriarcha Constantinopolitanus, qui Synodo Florentinæ interfuerat, & pro Latinis contra Græcos de capitibus quinque scripserat à Græcorum Patrum testimonijs.

Eligitur autem Patriarcha à confratribus sine Principis interuentu, & post consecrationem Canonicam in demortui Cathedram sufficitur. Spiritualem habet iurisdictionem in Græcos, præsertim in montem Athos, in quo 45. monasteria, aliquam item ciuilem, ad quam etiam Mahometanis appellare & Christianos citare licet. Moschi, Bulgari, Russi & pleriq; alij populi eum pro summo Patre agnoscunt & obtemperant. Benedictionum habitu se ferè induit, vt reliqui Calogeri. Tria Sequinorum millia pendit, vt Turca crucem auream in Patriarchatus pinnaculo toleret, quam alioqui publicè in suis ditionibus non fert. Est autem Patriarchatus situs in antiquo monte, vbi Palatium Constantini Imp. Hæc è Ioanne Maumontio.

Carolus 7. totam ferè Normaniam (nam restabât Caletû vrbs & aliquot vicina loca) recuperauit anno. 1451. post annos 30. quàm Henricus 5. Hærici 6. qui tunc regnabat, pater Anglorû Rex eam occupauerat. Anno sequenti capta primû Burdegala & Baiona ciuitatibus, Franci vniuersam Aquitaniam recipiunt, post annos circiter 299. ex quo Henricus Andegauensum Comes, & mox Angliæ rex eius nominis 2. illam nomine dotis Aleonoræ vxoris (vt diximus) accepit an. 1153. & post annos 222. quàm Henricus tertius eandem à Philippo Augusto Francorum Rege Ioanni eius Patri paulò ante ademptam receperat. *Polyd. lib. 23. histor. Angl. An. 1453.* Burdegala & aliquot vicina oppida ad Ioannem Talbotum Anglum Comitem Salopientem deficiunt, sed eodem anno recuperantur à Carolo 7. post cædem Talboti & multorum Principum Anglorum, qui in pugna ad Castellionem apud Petragorios ceciderant. *Polyd. Ibidem Gauguin. lib. 10.*

Ita cessauit per multos annos bellum inter Francos & Anglos, qui tunc ita exacti sunt è Francia, vt nihil possiderent in Gallia, præter Caletum & aliquot vicina loca. De hinc ciuilia bella per annos aliquot in Angliâ & Gallia regnarunt. h. Festum Transfigurationis IESV CHRISTI instituit ad 8. Idus Augusti ob victoriam de Mahomete Turca anno 1456. eo die acceptam ad Belgradum vel ad Taurinum oppidum, quod nunc Albam vocant. *Matthias Palmer.*

Ad Vsumcassanum Persarum & Armeniæ principem misit ad eum in Turcam excitandû. Ferunt Vsumcassanum rescripsisse, se ob eius preces victoriam de hoste reportasse. *Plat.*

Renouauit extrauagantem Martini 5. de conditionibus, quæ necessariæ sunt ad emendos annuos census, cum pacto retrouendendi &c.

Ioan. Huniades expeditionem in Turcas continuo sumpsit, 12. triremes instruit, Lesbum cum aliquot castellis per classem præfectum expugnat, Vsumcassanum Regem Persiæ & Armeniæ per oratores contra eosdem induxit. Quare ille victoria potitus, gratulatum ad pontificem legatos misit, quòd eo impulsore hæc felicitas sibi contigisset. *Volat. lib. 22.* Dicitur est fulmineus. Turcorum terror.

Mahometem à Belgradi obsidione fortissime depulit, cessis 40. millibus. Vbi dierum duorum prælijs fessus mortem placidam & gloriosam obiit.

Post

Anni
Christi.Anni
mundi.

1449

CONCIL. Gallicanû. Lugduni celebratum iussu Caroli Regis ad tollendum Schisma inter Nicolaum & Felicem, qui rogatus à Concilio & Friderico 3. Imp. libere cessit Pontificatu: unde vulgo de eo serebatur carmen,

5537

Lux fulsit mundo, cessit Felix
Nicolaus. Ioan. le Maire.

1455

217
h. Calixtus 3. Hispanus
Valentinus an. 3.

5543

1458

menf. 3. di. 16.
Vacat d. 17.

5546

Patriarcha.
Constantinopoli Simeone an.
9. deinde Maximo an. 10.
Principibus.

Mechmete siue Mahomete
2. Turcorum & Constantinopolitano Imp.

Friderico 3. Occident. Imp.

Carolo 7. Franc. Reg.

Henrico 4. Hispania.

Henrico 6. Angliæ.

Cazimiro 4. Polonia.

Alphonso 5. Africano Portugallia.

Anni
Christi.Anni
mundi.

1458

i. Pius 2. Senensis an. 5.
menf. II. di. 26.

5546

1464

di. 26.

5552

Vacat d. 16.
Patriarcha.
Constantinopoli Gennadio,
deinde Sophronio an. II.
Principibus.
Mahomete 2. Turcorum &
Constantinopolitano Imp.

Friderico 3. Occid. Imp.

Carolo 7. & Ludonico II. an.
23. per ordinem Franc. Reg.

Henrico 4. Hispania.

Henrico 6. Angliæ, deinde
Eduardo 7. dict. 4. an. 23.

Cazimiro 4. Polonia.

Alphonso 5. Africano Portugallia.

1459

CONCILIVM (siue conuentus) Mantuanum celeberrimum contra frequentes Turcorum excursions, ex omnium gentium Europe legatis & Principibus collectum à Pio 2. Papa, qui cum eo in Concilio præfesset, sua oratione omnium animos vehementer affectit ad bellum gerendum contra Turcos. Sed grafsantibus vbique intestinis bellis quorundam inuidia discessum est à Concilio sine vilo profectu, mense postquàm eo ventum est 8. Plati. *Matthias Palmer. Pius epist. 97. Chalcocond. lib. 8.*

5547

Post hanc cladem Mahometes cogitans de iniuadendis Maris Aegæi insulis, Vsumcassani bello reuocatus est, in quo duobus prioribus conflictibus, attritus est, tertio victor euasit, Persis insolito Bombardarum fragore territis, vnde Vsumcassanus sese ad suos recipere coactus est, amisso filio Zualde, qui globo traxectus occiderat.

Vsumcassanus ex Assumbeia Turcica stirpe, Cappadociæ Armeniæ & aliquot vicinorum locorum Domiuus interempto Malaonchee siue Demitio Persarum rege, ex vetusta stirpe Gêpse magni apud Parthos Sultani, Persiam inuafit.

Huius Vsumcassani filium Iacupum Ismael Sophus è familia Gempæ oriundus bello superatum interfecit & regnum auitum ad veros hæredes reduxit.

Nicolaus Dorbellanus, Ioannes Bononiensis archidiaconus, Ioannes Hagen de Indagine, Ioannes Capgrauæ Anglus, S. Antonius Florentinus Archiepiscopus, S. Laurentius patriarcha Venetus, Ioannes Sabinensis Episcopus, Godeschaldus Hollensis, Iacobus Crysolopolitanus Episcopus, Aegidius Cameracensis decanus, Theologi.

Cazimirus Polonorum rex, 14. annis bellum gessit contra milites Theutonicos, tandemque eis totam Prussiam ademit. *Munster. lib. 4. Cosmog.*

Ioannes Behaim tympanista & pecorum pastor vitam Cleri accusans, decimas, deinde vltimus progressus telonia, vectigalia, tributaria persoluenda esse negabat, quin & aquas & nemora omnibus esse libera volebat. *Munster. lib. 3. Cosmog.* i. Prius dicebatur Aeneas Syluius, fuitque vir bonarum artium peritissimus, scripsit enim complures libros: profectiorem contra Turcos cum indixisset, præuentus morte non potuit perficere. *Platin.*

Scribarum bruciatores primus creauit, qui postea à Paulo 2. exauctorati, à Sexto 4. denuo recipiuntur. *Polydor. de inuent. lib. 8. cap. 2.*

Subactarum à Turcis Christianarum gentium misertus & à cæteris propulsare cupiens Christianos principes atque populos ad pium bellum, Crucis vexillo proposito cohortabatur, dux belli ipse futurus. *Cromerus & Herburthus hist. Pol. lib. 16. cap. 14.*

Ludouicus de Bononia minor à Nicolao 5. & Calixto 3. in Asiam & Orientis partes missus, vt pro sua prudentia, rerum, locorum, hominumque notitia Christianos Orientis & alios Christianorum amicos excitaret contra Turcam, ad Pium hunc 2. redit, secum adducens Michaelem Imperatoris Trapezudarum, Nicolaum Regis Persarum, Costopam Ducis Georgianæ, Maunthem Assembeth Soltani Mesopotamiæ, Morathum Verbrecht in Armenia Dominum oratores ac nuntios, qui suorum Dominorum literas Pontifici attulerunt, exprimentè fauorem contra Turcam. *Pius ad Ducem Burgundia epist. 376.*

Stephanus Bruslerius, Nicolaus de Cusa Brixienfis Episcopus & Cardinalis, Albertus Babenbergensis canonicus, Henricus Herphius, Theologi.

An. 1461. Trapezus à Turca capitur. Laonicus Chalcocondylas Atheniensis historiam de origine ac rebus gestis Turcorum, quæ ab anno Christi circiter 1300. ad hæc sua tempora. i. ad annum 1462. contigerunt, libris decem est complexus.

Ludouicus Francorum Rex per legatos missos ad Pium 2. liberam Ecclesiæ & Pontificis Regno obedientiam præstitit: abrogationem Pragmaticæ Sanctionis, & magnam

Turcos auxilia pollicetur. *Matthias Palmer in Chron.* At Senatus Parisiensis non potuit adduci, vt pragmaticam legem tolleret. *Gaguin. lib. 10.*

Petebat Pius vt eam tolleret, vt pote, quæ Schismatis tempore atq; per seditionem mora esset. *Ipsè epist. 375. ad Regem Francia.* Cui Rex se obtemperatum promisit literis datis Turonis sub Magno Sigillo suo, die 27. Nouemb. an. Dom. 1461. Regni sui primo.

Georgius Schanderbegius Epirotarum Rex vir bellicosus, strenue in Græcia Turcis resistit. *Aeneas Sylvius in descriptione Europa. cap. 15. Volat. lib. 8.* Barletius libros 13. de eius vita reliquit.

Multas victorias de Amurate & eius filio Mahomete tulit. Nec tamen vnquam auctis copijs maius militiæ robur, quam sena equitum, ternaque peditum expeditorum millia hostibus opposuit. Delectu veterani militis, non numero victorias parari prædicans. Vnde & eorum nomina factaque memoriter tenere consueuerat, &c. *Ioni. lib. 3. viror. Illust.*

i Georgium Pogebriacum Bohemiæ regem publico cõfistorio hæresi damnatum an. 1466. regno priuauit. *Palmer.*

Matthiæ Hungariæ regi regnum illud donat, qui proinde ante 1468. Georgium vicit, eius filium cepit & tantam regni Boemiæ partem possedit, quantam in eo bello occupasset, Hæretici posteritate regno orbata. Nam Morauia Slesitiæque interdictione promulgato deterriti, Georgij partes deseruerunt, Senatus populûque Brunensis, Olomutij, Catholicæ denique omnes ciuitates Bohemiæ & Morauia illum regem Bohemiæ eligunt, eumque Orthodoxæ fidei vindicem perpetuo se habituros profiterentur ac iurant. *Bonfin. dec. 4. lib. 1. & 3.*

Cardinalatus insignia multa excogitauit.

Omnia sacerdotia ipsius tempore Romæ erant venalia, officia & beneficia Episcopatus his committebat, qui officium aliquod haberet venale, vnde elici munus possit. *Summa conc.*

Apoplexia solus in cubiculo, nemine vidente, secunda hora noctis moritur. *Ibid.*

Gaza scribit librum de mensibus an. 1470.

Ordo Minimorum IESU MARIE (quos Franci vocant Bonos homines) sumit originem à S. Francisco de Paula (quem Leo PP. adscripsit inter sanctos) Siculo. *Volater lib. 21.* postea confirmatur per Sixtum & Iulium 2.

Henricus Gorricanus, Landolphus, Dionysius Ricelius Carthusianus, Nicolaus de Vuachenheim Heidelbergensis, Guilelmus Vorillonius, Theologiæ professores.

Baptista vel Bartholomeus Platina historiam Pontificum in hoc Paulo 2. à quo in carcerem trusus est, terminauit.

Mahometes 2. Turcorum 11. Imperator duo Imperia Constantinopolitanum & Trapezuntinum euerit: Regna 12. Christianis ademitt: cepit 200. vrbes: Chalcidem insulam armis, & Scodram deditione Venetis extorsit: Rhodum oppugnauit: Italiam capta Hydrunte inuasit: in bellis, quæ gessit, plusquam 300. hominum millia perijisse compertum est. *Egnat. lib. 3. Iouis hist. de rebus Turci.* Obijt anno 1481. & Imperij ferè 32. ætatis 53. à capta Constantinopoli anno 27. mense 11. die 5. *Iouis & Palmer in Chron.*

Subiecto sibi Radulone Palatino Transalpinæ Moldauia à Stephano Palatino siue Vaieuoda, qui vix 30. millia producebat, omni æuo memorabili clade apud Barladum annè & Raoueciã paludem profligatus est. Centum viginti millia in eo exercitu fuisse dicuntur, nec prius fugã stitère Turcæ, quam Danubium transmiserunt, persequentibus fugientes Vualachis

Gallicanum Aurelianense, iussu Ludouici XI. coactum, ad tollendam Pragmaticam sanctionem, & annatas Beneficiorum. Sed mox rebus indecisiss dissoluitur indicto in aliud tempus Lugdunensi Concilio, quod nullum fuit. Dilationis causa fuit, quia Senatus Parisiensis, non potuit adduci, vt Pragmatica tolleretur. Gaguin. lib. 10. Ioan. le Maire.

219

i Paulus 2. Venetus an. 6. mens. 10.

Vacat d. 11.

Patriarcha.

Constantinopoli Sophronio.

Principibus.

Mahomete Turcorum & Græcorum Imp.

Friderico 3. Occidentis Imp.

Ludouico 11. Franc. Reg.

Henrico 4. Hispania.

Eduardo 7. dict. 4. Anglia.

Cazimiro 4. Polonia.

Alphonso 5. Africano Portugallie, rege duodecimo.

Anni Christi.

1471

3484

220
k Sixtus 4. Sauonenfis an. 13. d. 5.
Vacat d. 15.

Patriarcha.

Constantinopoli Simeone an. 9. deinde Maximo an. 10.

Principibus.

Mahomete & post eum Biazete 2. an. 31. Turcico Imp.

Friderico 3. Occid. Imp.

Ludouico 11. Franc. Reg.

Ferdinando 5. cog. Catholico Hispania an. 30.

Eduardo 7. dict. 4. Anglia, deinde Richardo 3. an. 2.

Cazimiro 4. Polonia.

Alphonso 5. Africano Portugallie, deinde Ioanne 2. an. 14.

Anni mundi.

5559

552

chis & vsque ad lassitudinem trucidantibus, vel in paludem ac Danubium impellētibz, Bassę quatuor in eo prælio desiderati, signa militaria capta centum & amplius. *Cromerus & Herburus hist. Polo. lib. 17. cap. 7.*

Narus matre filia Georgij despotæ Scruia, à qua cum esset ad Christiana instituta à teneris affluens, ad Mahometismum ita se contulit, vt matri addictus, Atheum se ageret, nullum nisi bonæ fortunæ numen reueritus.

An. 1480. à Rhodi oppugnatione post cruentissima prælia, ductu Petri Dambuson summi Magistri natione Galli repellitur.

Poli in Aequicolis quidam hæretici dicētes, nullum verè Christi vicarium fuisse, post Petrum, nisi qui Christi Paupertatem essent imitati. *Platina.* Pantaleon peruersa fide & verbis hæc recitauit. Sed sic habet historia.

Hermanus Riffiuch Apostata. Nam à fide Christiana penitus deficiens, eam totam velut stultam damnauit, Aristotelis doctrinam ei præferens. *Bernard. Lut. zemb.*

Ludouicus 11. Franc. Rex ordinem Equitum D. Michaelis instituit an. 1469. cuius aureum insigne quod Franciscus Dux Britannia recusasset, ipse exercitum mittit contra Britones, sed mox reconciliato duce cum Ludouico omnia inter ipsos fuerunt pacata. *Gaguin. lib. 10.*

Diuerforia equis cursorijs primum in Gallia constituit, sublati sagittarijs Heluetijs ad quinque millia stipendium dedit. Fuit ferox, omnium impatiens, literarum osor, vnde nolebat filium plus Latinè discere, quam illa quinque verba, qui nescit dissimulare, nescit regnare. Populo formidabilis, vectigalium & tributorum maximus exactor, primus emancipasse reges fertur.

Parlamentum Gratianopolitanum instituit. Diuionense in Burgundia à Philippo Duce institutum restituit.

k Iubileum ad annos 25. reduxit. *Cap. 4. de penitentis & remis. in Extrauag. Comm.* Festum Conceptionis D. Virginis confirmauit, cum approbatione officij eius diei. *Cap. 1. de reliq. in Extrauag.*

Bibliothecam Vaticanam libris auxit & restit.

Principes Bosnæ, reginas Cyprî, Andream Paleologum Peloponesi & Leonardum Toccum Epiri Despotas aluit. Templa, Xenodochia, opera publica restituit, denique Romam ex lutea Lateritia, sicut olim Augustus ex Lateritia marmoream reliquit. *Volater. lib. 22. Ambro.*

An. 1473. David Calo Ioannes Trapezontinus Imp. captus à Mahomete cum vniuerso regio sanguine necatur, qui in suum caput contractam ab eo affinitatem cum Vsumcassano Persarum rege hoste suo interpretabatur. David enim Vsumcassano filiam suam Despinam Catonem elocauerat.

Vsumcassano successit Iacuppus, qui nulla re memorabili gesta impudicæ vxoris dolo periit. Scilicet vt regnum Ismaëli Sopho fororis filio inuadendum obijceret.

Post mortem Iacuppi, Alenante & Morath Chamo eius filijs contententibus, in antiquam Gempfæ familiam regnum sub an. 1500. redijt.

Sixto 4. Platina vitas Romanorum Pont. dicauit, cuius libro à Sixti Pontificatu quatuordecim sequentium Pont. vitam subiecit *Onuphrius.* In Paulo 2. cuius iussu in carcerem conuectus est, terminauit.

Eidem Andreas Trapezuntius Patris sui Georgij versionem de magna Constructione Ptol. dicat, scribens Patrem suum Roma ob æmulorum inuidiam Neapolim discessisse,

comiterque ab Alphonso illic susceptum & educatum cum tota sua familia.

Petrus Oxoniensis Theologiæ professor in Academia Salmantica libellum confessionis edit, qui per Alphonsum Toletanum & Theologos damnatur & comburitur. *Summa Conc.*

An. 1474. Isabella & Ferdinandus 5. reges verè Catholici in annos 30. regnare incipiunt. Hi expugnato regno Granatensi Saracenos Hispania penitus exterminarunt: Iudæos vel Christum agnoscere, uel regnis suis exulare coegerunt. Inquisitionis officium instituerunt. *V. asens Chronic. Hisp.*

Antoninus Florentinus Archiep. fusam historiam ab orbis condito vsque ad an. 1470. deducit.

Auctor Fasciculi temporum peruenit vsque ad an. 1484.

Guilelmus Hilacensis, Rodoricus Samorensis Episcopus, Iacobus Gruytrodius, Ioannes Tinctorius, Ioan. Bessius, Alexander Ariostis, Nicolaus Denisus, Michael Mediolanensis, Henricus Arnoldi Carthusianus, Paulus Cortesius, Bernardus Decanus Moguntinus, Theologi.

Tubingenfis Academia auctoritate Apostolica instituitur à Comite Vuirembergensi. *Naucles.*

Ioannes de Monte Regio summus Mathematicus auditor Purbachij, Rudolphus Agricola, (qui obiit an. 1485.) Pomponius Lætus, Ambrosius Calepinus auctor Latini lexicæ, in literis humanioribus excellentes.

An. 1479. Heluetij primùm à rege stipendium accipiunt, sublato ordine Francorum sagittariorum (hos Carolus 7. instituerat. *Gaguin. lib. 10.*) quod atrocinijs & rapinis vacarent. *Naucles. in Chron.*

Ludouicus Francorum Rex instituit vt hora meridiana (sicut mos erat ad vesperam) ad pulsum campanæ quilibet è populo Virgineum salutaret Angelica oratione, obtinendæ publicæ pacis gratia. *Gaguin. lib. 10.* Id primùm fieri cœptum est anno 1472. primo die Maij. *M. ater historiarum.* Fuit vir ferrox, versatili ingenio, & osor literatû, vt qui nollet filium suum Carolum plus discere Latinæ linguæ, quàm illa quinque verba. Qui nescit dissimulare, nescit regnare. Primus pressam nobilitatem seruire coëgit, se populo formidabilem præbuit: eum tributis & vectigalibus plus vexas, quàm priorum Regum quisquam alius, ita posteris Regibus viam muniens ad nimiam potentiam & opes, vnde dicitur primus emancipasse Reges Franciæ: primus assignauit equis cursorijs (quos postea vocamus) diuersoria & stativos: Statuerat, nisi morte præuentus fuisset, morem & ius vnum lingua vulgari & breui libello comprehensum per totam Galliam constituere, ad hæc pondus vnum & mensuram. Vide eius historiam, quam Scandalosam vocant, & Philip. Cominium. Calixtus PP. fertur antea statuisse, vt ad meridiem post pulsam campanæ fierent preces pro Christianis pugnantibus contra Turcos.

Carolus Burgundiæ vltimus Dux occisus est ad Nancium an. 1476. pridie Id. Ianuarij (alij volunt Nonis) à Renato Lotharingiæ Duce fines suos recuperante. *Gaguin. lib. 10.* Is fuit exitus triumphorum & deliciarum domus Ducum Burgundionum.

Eodem an. 1476 Burgundia Ludouico 11. se certis conditionibus, legibus, & pactis dedit, quæ singuli Francorum reges singulis suis inaugurationibus se inuiolatè seruaturus iurando pollicentur.

Facto

Anni
Christi.
1471Anni
mundi.
5559

1482

5572

Anni
Christi.Anni
mundi.

Facto Regum Franciæ & Angliæ congressu ad Pinguinacum oppidum Ambianorum ann. 1475. induciæ inter eos constitutæ sunt ad aliquot annos (*Gaguin. ait. 7. alij 9. Polyd. in multis annos*) *Gaguin. lib. 10. Polyd. lib. 24. Angliæ. histor.*

An. 1478. Ioannes Moschorum dux Tartarorum tributarius & seruus, vxore Græca magis etiam hominem incitante, sumptis armis iugum turpe excussit. Finitimos Russorum principes consanguineos suos actu magis, quàm armis subiugauit, & longius ad Occidentem solem prouectus Nouogrodum totius Septétrionis emporium celeberrimû Polonis & Lituaniæ extorsit. Nouogrodensis prædæ magnitudine tatus euasit, vt magno hodie sit terrori Tartaris, Turcis, Polonis & cæteris vicinis. *Cromer. lib. 29. dereb. Polo.*
I Eius tempore inuētus Crucis Titulus in Basilica S. Crucis in medio templi pariete occultus cum triplici lingua, Iesus Nazarenus Re. cætera deficiunt. *V. olater. lib. 22. Ant.*

Baptista Trouomala scriptor Rosellæ casuum, Gabriel Biel monachus Germanus, Angelus de Claufio auctor Summæ Angelicæ, Vuernerus Vuestphalus Carthusianus, Rupertus Episcopus Aquilanus, Guilelmus Textor, Nicolaus Salicetus abbas, Ioan. Lapidanus, Ioan. Tesseranus, Theologi.

Albertus Krantius Bambergensis, Ioannes Trithemius Abbas Spanheimensis, Marthias Palmcrius Pisanus, insignes historici. Marfilus Ficinus, Baptista Mantuanus poëta & carmelita, Iouianus Pontanus, Philippus Beroaldus, viri summa eruditione clari.

Ferdinandus Magnus Hispaniæ Rex an. 1487. (alij 1492.) Mauris siue Saracenis, decimo post cœptum bellum, ademit Regnum Granatæ, siue Beticum, quod, vt dixi, ipsi 800. ferè annos occupauerant. Hinc fortitus est à Roman. Pontifice cognomentum CATHOLICI. Idem 124. (alij 120.) millia familiarum Iudaicarum Hispania expulit, nec eis permittit aurum vel gemmas Regno exportare, vide Pontanum de bello Ferdinandi.

Guinea ab Hispanis 12. gradibus ab æquatore inuenta est, circa quam complures insulæ postea ab ijdem exploratæ.

Quo anno bellum Hispanorum perfectum est contra Mauros, eorundem expeditio aduersus Indos Occidentales cœpit, quasi Hispanorum opus sit expugnare infideles & Paganos.

Nam Ferdinandus Isabellæ Regiæ Castiliæ, Legionis, Aragoniæ, Siciliæ vxoris suæ suafu Christoph. Columbum Genuesem ad vestigandas nonas terras misit, quas & Columbus aperuit an. 1492.

Quo anno 1492. in perpetuum Iudæos suis Hispanicis regnis expulit, 97. post Gallicanum eorum exilium. Et vt hæreticos & Mauros penitus inde eelleret, Inquisitionis officium instituit, cui etiam Rex ipse subesset. Granatense, Neapolitanum & Nauarreum regnum subegit. *V. asens.*

Doriphori (quos Lantznechos vocant) tunc primùm exorti sunt in Germania.

Ducatus Britannię Regno Franciæ accessit nomine dotis Annæ hæredis Britannię, quam repudiata Margarita vxore, Carolus 8. vxorem duxit, licet ipsa per legatum nupta iam esset Maximiliano Austriæ Archiduci. *Naucles. Gaguin. lib. 11. Chron. Franc.*

Mediolanenses mortuo Philippo Maria duce vltimo sefe, in libertatem vendicant & ex Plebe 12. viros, Reip. constituendæ

1484

1492

221

I Innocentius 8. Genuensis an. 8. di. 26.

Vacat d. 22.

Patriarcha.
Constantinopoli Maximo,
deinde Niphone an. 10.Principibus.
Baiazete 2. Turcico Imp.

Friderico 3. Occid. Imp.

Carolo 8. an. 14. Franc. Reg.

Ferdinando 5. Hispaniæ
cum Isabella vxore.

Henrico 7. Angliæ an. 24.

Cazimiro 4. Poloniæ.

Ioanne 2. Portugalliæ rege
decimo tertio.

5572

5580

lituendæ causa creant. Verum post duram obsidionē Fran-
tiscum Sfortiam, qui Blancam Philippi filiam notham du-
xerat, in urbem & ducem recipere coacti sunt, à quo Caro-
lus Aurelianensis competitor victus est, Fridericus Imper.
suum ius neglexit, bellis domesticis detentus, & multitudine
competitorum absteritus.

Alphonfus rex Neapolit. quem Philippus hæredem te-
stamento instituerat, cum hæreditatem longe à se distitam
& à competitoribus vndique circumfessam videret, quieuit.

Thoma & Demetrio Paleologis fratribus inter se dissi-
dentibus, Demetrius ad hostem transit filia ei in uxorem
data, Thomas rebus perditis Romam fugit. Sic Mahome-
tes Peloponesum subigit sublato illic Paleologorum & Ven-
etorum Dominatu: Lesbum, Lemnum, Euboeam, siue
Nigropontum ponte admirabili super Euripum cõstruõ
recipit.

Per id tempus Vngari duce Bathoro ex Turcis, quorum
erant centum millia insignem & omni zuo memorabilem
victoriam Matthiæ regi retulerunt. *Crom. lib. 29. Polo.*

Cazimirus Cazimiri Regis Polonorum filius medicis
concubitum suadetibus, si sanus esse vellet, Ne se pollueret
maluit ille mori. *Crom. Ibid.* Michaeli Verino poëtæ Hispano
vix 18. annos nato paulo post idem visum est. *Politianus.*

Boemici motus ab hæreticis excitati, regi etiam pericu-
losi, ita vt Rex de vita sua periclitatus ad Cuthnos montes
fugere coactus sit, Senatus verò veteris & nouæ Pragæ
contrucidatus sit & Monasteria direpta. *Herbertus lib. 17.
Polo c. 10.*

Ioannes Standon Theologus collegium Montis acuti
Luteræ fundauit, legauitque multa ad Pauperum, vulgo
Capetarum, alimoniam.

Carolus 8. cum Cancellario & libellorum supplicum
magistris septemdecim consiliarios laicos & sacerdotes
creauit, quia Cancellarius tot negocijs se implicare non po-
terat.

Fauens auspicijs Ferdinandi & Isabellæ Hispa. regum,
qui duce Columbo an. 1492. Indias Occiduas aperuerant,
Bulla illos legitimis earum Dominos constituit ita tamen
vt præcones Euangelij illuc mittere tenerentur, Bulla ab A-
lexandro data est an. 1493. quarto nonas Maij sui Pontificat-
us 2.

Primus præco fuit Bueil Catalanus ordinis S. Benedicti,
quem Alexander Bulla sacerdotibus duodecim præfecit, lu-
umque vicarium apud illas regiones nominauit. *Fumus in
historia Gallica Indiarum Occidentalium lib. 1. cap. 2.*

An. 1497. Americus Vesputius Forentinus sub Zona tor-
rida, vltra citraque, terras occiduas nauigationibus qua-
tuor aperuit & Americam de suo nomine appellauit, qua-
rum duas versus Occidentem mandato Ferdinandi Regis
Hisp. suscepit, duas alias versus Austrum Emanuelis Lusita-
niæ regis iussu. Propter eius magnitudinem quarta pars or-
bis nominatur, nescitur continens ne sit, an insula, nisi quod
est probabilis versus polum quodam Isthmo cum Groe-
tlandia iungi. Quoniam sæpius quidem tentatus est per Se-
prentionem ad Mare Moluccarum transitum, verum nun-
quam repertus. Per Austrum ad Moluccas transitum Ma-
gellanus reperit, & fretum Magellanicum de se nominauit.

An. 1501. Petrus Aluarus Cæbralus Brasiliam in torrida
Zona extra æquinoctialem versus meridiem adinuenit.

Ordo pœnitentium mulierum ex profectibus coepit Pa-
risijs,

Anni Christi. 1492 222 580

m Alexander 6. Valen-
tinus Hispanus an. 11.
di. 8.

1503 Vacat m. i. d. 4.

Patriarcha.

Constantinopoli Niphone,
deinde Pachomo (qui præsi-
nite sedit anno. 1500.) an. 10.

Principibus.

Baiazete 2. Turcico 12. Imp.

Fridetico 3. & post eum Ma-
ximiliano an. 25. Occi. Imp.

Carolo 8. & Ludouico 12.

Patre populi cog. an. 17. ex
ordine Franc. Regg.

Ferdinando 5. Hispania.

Henrico 7. Anglia.

Cazimiro 4. deinde Alber-
to an. 9. Alexandro an. 5.

Polonia.

Ioanne 2. Portugallia, de in-
de Emanuele Magno an. 26.

An. Dom. M. D. quando Ludo-
uicus 12. Pater populi dictus, regnum
Gallicum inuit, Sophus Persicum, no-
ue terra aperiuuntur.

DECIMO quinto seculo continuatã
quidem fuisse Doctrinam dubitari non po-
test, quod ideo Lutherus & innumerabiles
hæreticorum copia insurrexerunt &c. Sed
interim id more nostro demõstrans & cer-
tis Græcorum & Latinorum testimonijs.

Gratia Dei, fides, Iustificatio, Græci
in sua Apologia Basiliensi concilio exhibita.
Bessario & Trapezuntius multis suorum li-
brorũ locis. Sic Gerson &c. Biel in can. Mis-
se lect. 23. §. E. Sententiary in 2. dist. 26. &
27. & lib. 1. dist. 47. vbi disputatur, an Præ-
destinationis sit aliquod meritum.

Eucharistię veritas, sacrificium, trá-
substantiatio, adoratio, Missę ritus. Bes-
sario de Eucharistia sacramento. Marcus
Ephesus lib. Quibus verbis conficiantur di-
uina muneris. Laonicus Calcocondylas, Eu-
chologium, in quo tres liturgia Chrystomi
cap. 2. Basily cap. 3. τὸν ἁποστολικὸν
cap. 4. & 7. cum eius interpretatione cap. 5.
& 6. Thomas Valdensis in tomis de Sacra-
mentis contra vnicelostas, Biel in Canonem
Missę. Sententiary multis distinctionibus li-
bri. 4. Gerson parte 1. tractatu de Communio-
ne sub vtraque specie & part. 2. in Compen-
dio Theologia tract. 3. de Sac. Eucharistia &
alibi.

Anni Christi. 1492 580

Baprisini effectus, necessitas, aliena
fides, ceremonie. In Euchologio Græcor. c.
15. 17. 79. Sententiary multis distinctionibus
li. 4. Gerson in compendio Theologia tract. 3.

Pœnitentia & eius partes tres. Eucha-
logium cap. 49. 98. &c. vbi canõ in extrema
vntione in Peccatorũ confessione seruadus.
Ibidem Gerson. Sententiary lib. 4. dist. 14. vj-
que ad dist. 22.

Clauis Ecclesię, Absolutio. Trapezun-
tius, in dictum Euangelij si sic volo eum
manere &c. Græci in suo Euchologio ca. 114.
Sententiary li. 4. dist. 18. & 19. per totũ. Biel
in can. Missę lect. 23. per totum. Gerson parte
2. tract. de potestate ligandi atque soluedi,
& alio de contemptu Clauium.

Confirmatio, reliqua alia sacramen-
ta, & eorum vsus. In Euchologio ca. 95. 97.
98. vbi sacramentum vntionis extrema voca-
tur, ἀρκέσις & ἀρκέσις c. 5. cap.
140. cap. 18. & 19. & seqq. vbi matrimonij
officium cap. 111. & seqq. vbi ordinum
singulorum dispensandorum ritus & officij.

Aeneas Syluius epist. 130. ad Bohemos. Septem
sunt Ecclesię sacramenta, est vos tantũ quin-
que recipitis. (Nam de confirmatione & ex-
tremavntione nihil sentiebant) D. Antoni-
nus p. 3. tit. 1. c. 1. §. 3. ad eripiendũ nos ab in-
firmis spiritualibus anime Dominus
instituit medicinas septem Sacramentorum,
Gerson in regulis Moralibus part. 2. & in
compendio Theologia tract. 3.

Primatus sedis Apostolicę. Gerson
de Aufferibilitate Papa, & 4. parte sermo. de
pace & vnitate Græcorum. Omnes principes
& alij subiectionem habent ad Papam, in
quantum suis iurisdictionibus, temporalitate
& dominio abuti vellent, contra legem diui-
nam & naturalem. Item lib. de modo habē-
di se tempore Schismatis. Baldu leg. f. in fine
C. D. LL. nu. 4. solus Papa potest deponere Im-
peratorem, & non ex omni causa, sed solum ex
causa grami & notoria, ex qua turbatur vni-
uersalis status christianus vel Ecclesię. Et
Nu. 2. Cum Apostolicus confirmet Principem,
istud est manifestum signum superioritatis,
vt in Aethiõca. De defensore ciuitatis. S. inte-
rim. Et ideo imperator iurat Papæ fidelitatē.

Thomas Valdensis contra vnicelostas. Io.
de Torr. Cre. in summa de Ecclesiã, & alibi.
Trapezuntius in dictum Euangelij, si volo
cum manere. Aeneas Syl. epist. 288. Gabriel
Biel in can. lect. 23. Clemangis de corrupto
Ecclesię statu.

Liberum arbitriũ, bona opera. Græci
in Apologia ad Concilium Basiliense. Tra-
pezuntius vbi supra. Biel in in cano. Missę lec-
tio. 19. & 59. Gerson in compendio Theolo-
tract. 2. Sententiary in 2. sent. dist. 25. 26. 28.

Sanctorum preces, suffragia, inuoca-
tio, reliquie, imagines, festa. Græci in
Horologijs & Menologijs suis. Item Eucholo-
gio, vbi de crucis collocacione c. 30. & Exal-
tacione cap. 93. & lectioes Apostolicę & E-
uangelicę de SS. martyribus cap. 103. de fan-
ctis medicis cap. 104. de Sancto Chrystomo
& reliquis Sanctis pontificibus cap. 105. de
alijs varijs Sanctis cap. 106. 107. 108. 109. sed
& apud nostros huius seculi scriptores de ijs
omnibus extant sermones & tractatus pene
innumeri. Biel in canonem Missę lectione 30.
31. 32. 79. & de imaginibus lect. 49. & de re-
liquijs lect. 42.

Preces pro defunctis, Purgatorium.
Dionysius Carthusianus de quatuor Nouissi-

rifijs prædicatione Ioannis Tisserani Minoritæ an. 1494.
Continuatio Palmerij, Volater.

Ioannes Mederus, Ioannes Dalburgius, Georgius Flo-
rus Baldinus, Guilhelmus Pepinus, Baptista à Satis, Ioannes
Keiferspergius, Hieronymus Saunarola, Theologi. Ioan-
nes Trithemius, qui sum de scriptoribus Ecclesiasticis
librum absoluit an. 1494.

An. 1493. coepit expeditio Francorum pro acquirẽdo
Regno Neapolitano, contra Alphonsum Regem: Carolus
Rex Franco. statim illud regnum obtinuit, sed an. proximo
ab eo ad Ferdinandum Alphonsi filium defecit.

Morbus facer sub primum descensum Francorum in Ita-
liam primum coepit agnosci in Europa, & propterea dictus
est Gallicus, & Neapolitanus. Hispani Arragonenses vocant
eum Morbum S. Sementi. Granatenfes Curialem, Franci
grossam verolam.

An. 1494. obierunt tria literarię reipublicæ lumina, Her-
molaus Barbarus Patriarcha Aquileiensis, Angelus Politia-
nus vir eloquentissimus, & Ioan. Picus Mirandulæ Comes
summus Philosophus. Continuatio. Palmerij.

Ioan. Nauclerus Tubingensis, cuius historia à Surio Car-
thued. continuata est. Philippus Bergomensis, Hermannus
Schedellius, Baptista Egnatius, Raphael Volaterranus, Frã-
ciscus Irenicus, Iacobus Vuimphelingius, Polydorus Virgili-
us Anglus, Ludouicus Patricius, Antonius Sabellicus, his-
torici celebres. Sebastianus Brand, Georgius Valla, Iodocus
Badius, viri loci.

Emanuelis Regis Portugaliz auspicijs sub an. 1500. aper-
ta est nauigatio in Indias, circumnauigata tota Africa & re-
pertis multis nouis regionibus & insulis. Prima illa nauiga-
tio fuit vsque ad Callicutium, & deinde Cochinum, vbi ma-
gnum Christianorũ numerum S. Thomæ videre licet, quo-
rum sacerdotes in magna degunt abstinentia, in templis
Crucem tantum habentes. Sacrificant pane Azymo, & vi-
no ex vua passa & aqua expresso, quod alio careant. Apostoli
corpus hinc procul 350. milliaribus situm est apud oppi-
dum Mailapar, etiam Saracenis & Paganis venerabile. Vo-
later. lib. 12. Geograph.

Parlamentũ Rothomagẽse Scacarij loco, à Ludouico 12.
instituitur, an. 1499. Cal. Octobr. Sic Aquisense in Prouincia
Narbonensi & Burdegalense in Aquitania.

Iosephus Indus patria Caragonorensis vir Christianus
Romam venit & Alexandro 6. narrauit eorum populorum,
qui circa insulam Ornum & reliquum Orientem habitant,
magnum quẽdam esse Antistitem, qui Catholicus appella-
tur, cui assent Cardinales duodecim, Patriarche duo, Archi-
episcopi & Episcopi complures. In eius nauigatione cap. 33.
Oferius de Emanuele.

An. 1499. septuaginta Turcorum millia per Vualachiam
in Russiam se effundentes frigore & fame conuulsa sunt.
Reliqui à Stephano Vaicuoda contrucidati. Cromerus lib. 30.
Polon.

An. 1500. quidam Iudæus nomine Lemlen impofuit Iu-
dæis quibusdam (credo in Germania) se esse verum Chri-
stum, quem expectabant. Ioann. Isaac super Epistolam R.
Mosis filij Maimon, quam ipsi ex Hebræo in Latinum con-
uertit.

Eo anno Portugallia Iudæi excedere iussi sunt, octo annis
postquam à regibus Hispani in perpetuum eieciti essent.
V. a. s. u.

Ismael

Ismael Sophus ex Astumcaffani filia progenitus Mahometanam legem nouis interpretationibus exponens, nouam religionem introduxit, atque ea via Persia Regnum occupauit. Paul. Ioum.

Dei clementia & Ecclesie precibus. 3. eos interim exiari lustratione carceris, vel tenebrarum & ignorationis, & exilij: hoc vno à Latinis differens, quod ignem purgatorium corporalem, materiale ve negent, vt in eo non panam sensus, sed damni duntaxat constituunt. Hinc in eorum Eucologio cap. 118. pro monacho mortuo ferale officium. cap. 119. pro sacerdote mortuo. cap. 120. pro laicis mortuis. ca. 121. pro feminis dormientibus. c. 122. & ultimo pro infantibus defunctis. & in ipsorum liturgis cap. 1. 3. 4. 7. Sententiary dist. 21. lib. 4. Biel in can. Missæ lect. 56. 57. 58.

Reliquo infidios alios Latinos quoniam his præcipue temporibus hereticis suspecti sunt, quod Hussitas, Hieronymum de Praga, & sciam ac eorum multiples & dissectas sectas proscripserint, styloque & igni persecuti sunt. Superfluum etiam esset Synodos totius huius spatij itémque Historicis recensere, cum omnes eandem prorsus Ecclesie faciem cum superioribus seculis nobis pingant, vt propterea ad illos nec velint nec ausint prouocare.

mis. In Apologia Græcorum de Purgatorio igne. Basiliensî concilio exhibita, & per Ioan. Hartungum versa, vbi Graci huius aui docent tria è suis patribus 1. quarundam reatus post mortem à Deo cõdonari. 2. id f-

REGNUM Manicongo an. 1503. in Africa Christi fidem suscipit.

Aleuante & Morath Chamo Iacupi filijs contententibus, adueniens Ismael Sophus adhuc adolefcens, qui nouam sectam Mahometanæ perfidiæ à patre Harduelle ceptam supplicij metu suppresserat, primo Aleuantem acie secum congressum obruncat. Deinde Morath Chamum in Arabiam profugere compulsi.

Sic rerum potitus à Persico Oceano ad Seruanorum fines atque ipsum Caucaum motem & per Hyrcani maris meridionalem oram ad Coraxenos omni regione perdomita, Zagaleisq; Tartaris ad Oxum Iaxartemque flumina pertinentibus sæpe acie superatis, in Armeniam reuersus est, vbi aliquanto post in Calderanis campis à Selimo Turca vincitur, cuius virtuti totus Oriens cesserat.

Helenæ Alexandri regis Pol. vxori diadema de more reginarum non est impositum, quod Græcorum Schismati esset dedita, vt pote Ioannis magni ducis Moschorum filia. Cromer. lib. 30. Pol.

Bogdanus Vualachia Vaieuoda his legibus Elizabetham forem Alexandri regis Pol. accipit in matrimonium, vt is ad Ecclesie Romanæ ritus cum aulico suo comitatu accederet: In Vualachia vt templa, sacerdotes, & vnus Episcopus Romani ritus instituerentur, Romanus Pont. Bogdano postulante matrimonium id approbaret. Ibid.

Ismael Sophi magni Vstumcaffani Regis ex filia nepos per suasionem commutatæ religionis excitatis in suam sectam Orientis gentibus, Iacupi Regis auunculi sui filios regno depulsi, mortem patris vindicans & nouam religionem propagans, per Armeniam, Mediam, Persidem, Parthiam, Mesopotamiam, Assyriam, Hyrcanos & Turcas laceffuit. Edicta inuitati generis venatione Syluestres equos cepit & domuit, qui aspectu truces, prælongis atque horrentibus comis, rigida ceruice, & arietino capite deformes, bidui cursu minimè fatiscunt. Iouius lib. 5. viro. III.

Ludouico 12. Academiam Parisiensem priuilegia sibi sublata conuerentem, turbasq; concitantem reprimente, in publico Academiæ apud Bernardinos conueto decretum est, vt conciones, Medicinæ praxis, studium, lectionesq; statutz intermitterentur.

Georgius Amboësius Cardinalis & Legatus Franciæ instituitur, qui vnico Rothomagensi sacerdotio absque vllis Abbatibus &c. cõtentus, è viuus multo post deceffit. Vir antiqua virtute & fide, nondum conscientijs ad Sacerdotiorum Polygamiã prostitutis.

Bellica gloria, quàm Pontificia clarior. Moritur dum celebratur Concilium Lateranense.

Bononiam expugnauit: Seruiam, Rauennam, Fauentiam, Forum-

Anni Christi.

1503

1503

1503

1513

Anni mundi.

DECIMUM SEXTUM ET vltimū sæculū.

223.

a Pius 3. Senensis, di. 16.

Vacat d. 24.

Patriarcha.

Constantinopoli Pachomo.

Principibus.

Baiazete 2. Turcorum Imp.

Maximiliano Occid. Imp.

Ludouico 12. Franc. Reg.

Ferdinando 5. cog. Catholico Hispaniæ.

Henrico 7. Angliæ.

Alexandro Polonia.

Emanuele Mag. Hispaniæ.

224.

b Iulius 2. Genuensis, an. 9.

mens. 3. di. 12.

Vacat d. 17.

Patriarcha.

Constantinopoli Pachomo, deinde Theolypto an. 10.

Anni Christi.

Principibus. Baiazete 2. & post eum Selimo 1. an. 8. Turcorum 13. (alijs 9.) Imp.

Maximiliano Occid. Imp.

Ludouico 12. Franc. Reg.

Philippo primo an. 2. & iterum patre Ferdinando Catholico an. 10. pro Carolo nepote suo Hispaniæ Reg.

Henrico 7. Angliæ. deinde Henrico 8. an. 39.

Alexandro Polonia, deinde Sigismundo 1. an. 41.

Emanuele Portugalliæ.

1510

CONCIL. Gallicanum Turonense, omnium Episcoporum Gallia, & plurimorum doctorum tam Theologia, quàm iuris Canonici, pro Rege Franciæ cõtra Pontificem Romanum. In quo decretum est, vt mitterentur ad P. legati, qui cum eo de pace agerent, vel si ipsos nollet audire, eum prouocarent ad conuocandum generale Concilium. Cbro. Fræ.

Anni mundi.

Forum Iulium & reliquis Ecclesie terras à Venetis occupatas vi obtinuit: Mirandulam & Mutinam cepit. Paul. Ioni. & Continuatio Palmery: Gallos opera Heluctiorum è tota Italia expulsi, vnde à nonnullis ei tribuitur titulus liberatæ à Gallis Italiæ, Surius in histor.

Edictum in Ludouicum 12. promulgauit quo eum & quotquot illi studeret, omnibus & Schismaticorum & Hæreticorum pœnis subiiciebat, facta cuique potestate fortunæ, regna, resque illorum inuadendi. Ex quo secuta est Regni Nauaræ occupatio. Guiciardinus historiæ sui temp. lib. 11.

Iulius Pont. Maximilianus Cæsar, Ferdinandus Hispanus, Ludouicus Gallus, Alphonus Ferrariensis in Venetos conspirantes, eos omni Imperio terrestri spoliarunt. Ottomanni autem multis vrbibus & insulis Græcis, donec Cyprus tandem nouissimè amiserint.

Academia Francofordiensis approbante Iulio PP. instituitur an. 1506. ab electore Ioachimo Brandeburgensi Marchione. Monst.

Florent doctissimi viri, Iohannes Lapidanus doctor Theologus, qui linguam Hebraicam Lutetiæ docet ipsum Ioan. Reuchlinum Capnionem, vt agnoscit ipse in sua Apologia. Ioan. Reuchlinus Capnion Hostriano diffidio, variè afflictus, (qui primus eo tempore cepit Hebraicam linguam in Germania profiteri) Marcus Marulus Spalatenfis, Lodoic. Viues, Iacobus Faber Stapulensis, Desyderius Erasmus Roterdamus (obiit an. 1536. septuagenarius) Syluester Prierius Dominicanus Italus.

Petrus Galatinus, qui eandem Hebraicam in Italia excolebat (Nam ea inter Christianos incipiebat propagari.)

Aelius Antonius Nebriffensis, Iacobus Lopes Stunica Philosophus & Theologus, Græcæ, Hebraicæ & Arabicæ linguæ peritus, Hispanus vterque.

Ioan. Picus Mirandula Marti. Daryli Hebræi discipulus, & æmulus Pici Mithridates Romanus, Hiero. Aleander Brundusinus, Iustinianus Nebiensis, Aug. Steuchus Eugubinus Itali.

Francis. Ximenius episcop. Toletanus Compluti Biblia multis linguis & interpretationibus insignia typis exprimi curauit, secundus post Origenem Adamantium.

Gallus & Pontifex vario Marte congregiuntur in Italia. Paul. Ioni. Vnde Rex Ludouicus & Maximilianus Impercurant haberi Concilium, quod nunquam fieri potuit, Pontifice reclamante.

Philippus Archidux Austriæ, Caroli quinti Imp. pater annos. 2. regio Hispaniæ sceptro potitur. Comitatu Flandriæ cū reliquis ditionibus regno Castiliæ vnit. Immatura morte præreptus regnum Ferdinando 5. Catholico patri, qui se Neapolim receperat, reliquit, donec Carolus adleuisset.

Sultanus Aegyptius ereptū sibi dolens vestigal reliquorum Christianorum, Alexandriam gratia mercis Indicæ aduentum, ad Iulium Pont. Oratorem denuntiatum misit, nisi Portugaleses abstineant, se quoque Hierosolymitanum iter prohibitorum. Volat. lib. 12. Geogr.

Huius laudis æmuli Hispani sub Ferdinandi regis auspicijs duce Christophoro Columbo an. 1496. Gadibus soluit inter Zephyrum & Austrum, & Canarias, aliasque insulas, deinde Orbem nouum aperit, non ad antecos siue antipodas, vt Lusitani, sed ad paræcos nostros cursum dirigens.

Oo Ibid.

Ibid.
 Baiazetes 2. Turcorum duodecimus Imperat. venenato Pharmaco, sibi iussu Selimi filij per Iudæum quendam medicum parato, interijt an. 1512. postquam Imperio præfuisse 31. annis, quibus Valachiam & Moncastrum (hodie Neper) ac Lithostomum oppida subegit, contra Caitheum Sultanum Aegyptium copias misit (tunc Turci tantam ab illo Sultano stragem acceperunt, vt nullam vnquam maiorem tulerint) Venetis Lepantum (antiquis Naupactum) & Methonem vrbes ademit: Gallos se aggressios fugauit: foedus iniit cum Venetis, quod durat in hodiernum diem: ferrum Lanceæ, quæ Christi latus aperuit, ad Innocentium 8. PP. per Mustapham Bassam Visirum dono misit. *Paulus Iouius. lib. de reb. Turci.*

Anno 1510. 8. Idus Februarij circa horam noctis secundam Paulus Form in Marchiæ Brandeburgensis villa *Knobloch*, è templo subreptam thecam argenteam & inauratam, qua Eucharistia conseruabatur, cum sacra hostia vendidit cuidam Iudæo, qui post multos ictus pugionis videns eam integram permanere, ira exandescens, Si tu es (inquit) Deus Christianorum te ipsum manifesta: mox hostia in tres partes diuisa sanguine per oras maduit. Eo territus Iudæus, postquam illas particulas panno inuolutas apud se detinuisse, missis duabus ad duos alios suæ factionis, tertiam iterum pugione confodit, sicque denuò sanguinis guttulæ dimanarunt. Tunc timens ne scelus proderetur, eam absumere voluit: sed cum non posset, proiecit in flumen, dein illa enatante, in ignem: demum cum intacta esset, commiscuit azymo, ac vbi furno imposuisset, le alioqui obscurus resplicuit, & massula azymi, cui tertia illa particula erat immixta, in Iudæi faciem insilijt. Re à Magistratu cognita Paulus Form forcipib⁹ discerptus est, & in cineres redactus: Omnes Iudæi illius Marchiæ carceribus inclusi sunt Burlini, ex quibus habita quæstione cum inter alia flagitia faterentur se septem Christianorū infantes acubus & punctionibus peremisse, eorum 38. (al. 40.) flammis traditi sunt, & duo, qui petierunt baptizari ante mortem, capite plexi sunt. *Suri. in histor. & Historia rerum memorabil. &c. conuersa à Pontano lib. 1.*

Acurius Ioseph sacerdos, Moses Monachus Diaconus, Helias Hypodiaconus è Syria ad concilium Lateranense legati mittuntur à Petro Patriarcha Maronitarum è Monasterio S. Mariæ de Camibin in monte Libano ann. 1515. Febr. 14. Ab his Thefeus Ambrosius Albonesi regulus Iurisc. literas Syriacas didicit, à quo postea canonico D. Augustini Bononiæ illæ inter nos cæperunt propagari, Leone 10. Pontificatum administrante, quando introductionem in linguam Chaldeam, Syriacam & Armenicam euulgauit. *Ipsè Ibid.*

Sub an. 1510. Occidentales populi per Dominicanos ex Hispania conuertuntur.

Selymus Campsonem Gaurum Cairi Sultanum eiusque exercitum ad Singam occisione deleuit, Indeque Syriam, Iudæam, atque Aegyptum victorijs peruagatus, Mamelchorum nomen & Sultaneum Imperium euertit, Tomobeio vltimo Sultano, qui in locum Campsonis demortui tumultuariè successus fuerat, capto.

Tomombeium vltimum Aegypti Syriæque Soltanum vicit, captum, diuque in quæstione de Thefauris tortum, impostumque vili camelo & per Cairum circumductum, ad Ba-

Anni Christi. Anni mundi.

1511 Pisanum, coactum à Maximiliano Imp. & Ludouico Rege & quibusdam Cardinalibus, contra Iulium P. P. postea translatum est Mediolanum, deinde Lugdunum: sed sine profectu & villo exitu, interueniente morte Iulij Papa. Chro. Fræc.

1511 DECIMUM nonum Concilium œcumenicum Lateranense indictum est à Iulio Papa contra Concilium Pisanum, contra Turcos, & pro reformatione Ecclesie, sed ipsius morte est interruptum, & postea continuatum & absolutum à Leone 10. PP. anno 1517. 17. Calend. April. Sleid. lib. 1. & Surius. In hoc Pragmatica Sanctio factioe quorundam abrogari finitur.

Anni Christi. Anni mundi.

1513 c Leo 10. Florentinus (Prius dictus Ioannes de Medicis) an. 8. mens. 8. di. 21. 1522

Vacat m. i. d. 7.

Patriarcha. Constantinopoli Theolypto, deinde Ieremia an. 15.

Principibus. Selimo 1. & Solimano eius filio an. 46. per ordinem successionis Turcorum Imp.

ad Basucliam Syriæ portam laqueo necauit, vncoque ferrico suspendit. *Iouius lib. 4. vir. Illust.*

Ismaëlém Sophum occupata Taurisio eius regia in Calderanis campis deuicit. In eo loco canceroso renum vlcere pestilenti infœlicem exhalauit animam octauo Imperij anno, in quo patrem Baiazerthem acie adortus opprimere cogitabat, & veneno suffulerat postquam Acomathem & Corthum Germanos fratres & septem impuberes consanguineos ad vnum omnes peremisset, dictitans nihil suauius, quam sublato omni consanguineorum metu solum regnare. *Idem lib. 5.*

c Anno 1517. PP. promulgauit per vniuersam Christianorum ditionem remissionem omnium peccatorum ijs, qui sua bona in expeditione Turcicam erogarent, quæ Cruciacia vocabatur. Eius rei cura in Germania Alberto Moguntinensi Episcopo à PP. demandatur, qui elegit Ioannem Tetzellium Dominicanum: quod ita offendit Augustinianos, maximè Staupitium ordinis generalem per Germaniam genere clarum ac disertum, Martinum etiam Lutherū, vt ipse contra tales Indulgentias eodem anno tonare cœperit, fretus Friderico Saxonie Duce, quem suarum partium reddiderat: 95. propositiones edidit quibus oppugnabat Indulgentias: contra Tetzellium alias 106. Lutheranis planè contrarias. Ex hac lite ortum est illud LVTERANAE hæreseos incendium, quo tota pene Europa conflagrauit. *Surius in sua historia. At Sleid. lib. 1. paulo aliter.*

Pragmaticam sanctionem sustulit, Concordata, quæ vocantur, cum Rege Francisco agitans, de nominatione Episcoporum & Abbatum specioso prætextu, vt Rex propter electionum abusus Doctorem quidem vel Licentiātū Theologiæ, Iuris ve canonicæ à celebri academia ad Episcopatum, Religiosum eiusdem ordinis, Doctorem similiter, vel certè Baccalaureum earundem facultatum ad Abbatiam nominare teneretur: reuera autem ageretur mysterium illud iniquitatis, quo perditam Ecclesiam Gallicanam cernimus.

Hinc enim eius perniciēs, in ea omnis generis hæreseon, Simoniarum, Fiduciarum, seminariū, scientiæ, virtutis, pietatis exterminatio, regni pestis.

An. 1515. Concordata sunt condita. 1516. decime sacrilegij species introductæ. 1517. Lutherus emerfit. paulo post foedus cum Turca agitur, & magistratus omnes vanales prostituuntur, ne quisquam bonus & doctus ad eos possit sine numerata pecunia contendere. Bella successio & nostris digna moribus, ad quam aliquis scilicet Deum expectet propitium.

Emanuel Portugalliæ rex ad extendendam subactæ à se Indiæ laudem Leoni pontifici suæ victoriæ trophæa. Elephatum aurea instratum stragula & turrito ephippio Indos homines gestantem, passus ad modulos tibiaram temperantem, Principem, hominesque augustiore habitu, certo gestu venerantem, per Tristianum Acunium Lusitanum dono misit. Ad dederat Rhinocerotem Elephato paulo humiliorem, lōgitudine parem, sed in Ligusticis scopulis merfus est. *Iou. lib. 4. viror. Illust.*

Florentini, qui intestinis discordijs ferè continenter per an. 300. laborauerant, tanta quidem rabie, vt modo Patricios, modo Populares alternante victoria è ciuitate in exilium expellerent, seuis sedibus integras sepe familias delerent, armis Cæsarianis oppressi, Dominum sibi imponi passi sunt, Alexandro Duci, qui mox interfectus est à Laurentio cognato,

primum obtemperantes ea lege, vt hæc dignitas ad liberos eius pertineret, atque his deficientibus ad eius cognationis proximos.

Senenses & ipsi feditiosissimi aliquot post annos eadem fortunam subierunt.

An. 1514. Muleamethes, cui Sciriffo q. magno sacerdoti cognomen erat, ex Eremita & cõcionatore ad regna Fessæ & Marochi peruenit, religionis nouæ authoritare & armorum gloriæ florens. Ita Africam miscuit, vt coacta multitudine in Lybiæ & Aegypti interiora penetrans, tribus annis obtinuerit præter superiora duo, regna Tremissæ, Daræ, Taphiletæ, Suez, quæ 43. annis tenuit, venando à stipatoribus corporis senex admodum interfectus sub an. 1557. Iouius li. 7. vir. Illust.

Huius Eremitæ initia attingit Ioannes Leo in descript. Africa, qui cum eo versatum se per tres dies scribit.

Eius filius Abdala pòst, Marochi regnat. Eodem tempore & spiritu Lutherus de ordine Eremitarum August. cæpit tale quid moliri in Europa, sed ad tantam felicitatem peruenire non potuit, etiam si Cardinalatum, indeque Papatum animo fuisset complexus.

Ioannes Eckius, Fridericus Nausea, Iacobus Latomus, Syluester Prieras, Ioan. Cochleus, Iacobus Sadoletus, Ludouicus Berus, Langdailus Anglus, Ioan. Arboreus Laudunensis, Ambrosius Catharinus, Thomas de Vio Caietanus Cardinalis, Ioann. Fischerius Roffensis Episcopus, & Thomas Morus eques, Angli (hi duo pro tuenda religione, & quod nolent secundas nuptias Henrici 8. priore viuente, approbare, mortem obierunt an. 1535.) Iodocus Clitovæus, viri doctissimi, & fidei defensores.

Martinus Ludderus siue Lutherus Saxo (ferunt eum ex incubo natum Cochle. de acti. Luth.) monachus Augustinianus, cum suis sectatoribus hæreticus pronuntiatur anno 1518. (alij 1520.) 6. Calend. Augusti. Carion. lib. 3. An. 1520. Louanienses & Colonienses Theologi multos ipsius libros dignos flammis decernunt, qui in Germania eodem anno ex mandato Imperatoris & Leonis PP. combusti sunt. Sleid. lib. 20. Anno sequente Parisienses Theologi damnarunt hæretici eiusdem scripta: Carolus 5. eum proscriptit. Ipse dum esset in exilio scripsit librum de abroganda Missa priuata (ad quam cum communionem sub vnica specie abolendam seraciocinationibus diaboli persuasum fuisse gloriatur in lib. de Missa angular. fol. 228, tom. 7.) ad fratres suos Augustinianos Vuitenbergenses, qui primi omnium Missas abrogarant, quos hortatur, vt in eo incepto etiam contra conscientiam (ô vox impia) accusationem persistant, sicut & se in quibusdam fecisse ait. Sleid. lib. 3. Suri. in histor. Tamen postea Lutherus factum Augustinensium publicis concionibus reprobauit. Suri.

Aliqui eum Antichristum esse contendunt, quod sit caput & Patriarcha hereticorum in Occidete, qui se toti armarunt contra Christi doctrinam & beneficiorum eius memoriam. Adde ad illorum coniecturas חתני לולתר characteribus Hebraicis reddere numerum Antichristi 666. Apo. 13. Ex quo apparet, vt quamuis non videatur verus Antichristus, tamen nobile proximumque eius sit membrum, qui Mahometis veri Antichristi regnum in has terras inducturus sit, quemadmodum & eius ministri & sectatores certatim ad Mahometismum quotidie deficere (pro dolor) cernimus.

Omnes in Regno Granatæ aut Christiani fieri, aut regno exire

Anni Christi.

1513

Maximiliano & Carolo 5. an. 39. ex ordine Occidentis Imp.

Ludouico 12. & post eum Francisco 1. Valefio an. 32. Franc. Regibus.

Ferdinando 5. cog. Catholico iterum Hispania reg. deinde Carolo 5. Imp. an. 39.

Henrico 8. Angliæ.

Sigismundo 1. Polonia.

Emanuele Portugallia.

1522

Anni mundi.

5601

5610

Anni Christi.

1513

1522

Anni mundi.

5601

5610

exire coguntur. Regnum Magnicongo in Africa, Regi Lusitania federatum fidem Christi suscipit. Cont. Palmer.

Franciscus Valefius Dux Engolismensium literarum instaurator, Rex Francorum inauguratur an. 1515. quò quidem Mart. Lutherus scribit contra indulgentias. Sequente an. expeditione in Mediolanum suscepta ad 15. horas cum Heluetijs pugnans victor euadit, Mediolanum recepit, fœdus cum Heluetijs in certa pecuniâ, quæ singulis antîs illis pensatur, pactione: cum Leone PP. conciliatur: ius creandorum Præsulum conuentibus Sacerdotum & Monachorum adimit & sibi vendicat. Tili.

Henricus 8. Anglorum Rex, quod librum plenum pietatis & eruditionis contra Lutherum scripsisset, meruit titulum DEFENSORIS FIDEI, sibi & suis posteris à Leone Pontifice concessum. Sleid. lib. 3. Georgius Lilius in Chron. Anglor.

Ferdinandus Hispania Rex nullo meliore iure, quam quod sibi vtile & commodum esset, Regnum Nauaræ, expulso Ioanne Albreto occupat anno 1513. Ioan. Tili. Et regnis Castiæ sociat. Ioanni autem Albreto siue Labritensi regnum venerat è Catarina Foiftea herede. Paulo aliter rem narrat Guiciardinus historiarum sui temporis lib. 11.

Ex Aragonijs tandem potitus nuptijs Isabella Castilia regina, deinde regno Granatensi, pulsus Saracenis siue Mauris, qui id tenuerant annos plus 780. decennali bello, vniuersæ Hispania vires obtinuit, Lusitanis exceptis, quæ cum Iohanna filia, nuptijs, postea transferunt ad Philippum Austracum Maximiliani Imp. filium, Caroli 5. & Ferdinadi Imp. patr. Indeos se uero Edicto ablegauit, Punicas vrbes à Syrtibus ad Herculis columnas vi cepit, nouum orbem ac inauditum immenso & insuperabili Oceano mira felicitate perdomito tota vitæ regni adiecit, vt regum huius memoriam maximus haberi possit.

Eo tamē deserto, quod parum esset liberalis, Hispani Philippum Maximiliani Cæsaris filium, qui in Hispaniam nauigauerat ad adeundum Isabella socrum regnum recipiunt, anteponebant alienigenam principem indigenæ, generum socero, nouum regem iuuenē seni. qua re Ferdinandus offensus Neapolim nauigauit. Nec multo post, vbi oborta febre Philippus interiisset, rebus compositis ad sua regna redijt.

Eo defuncto Carolus 5. postea Imp. regnis Castellæ, Legionis, Aragoniæ, Nauaræ, Valentia, Granatæ, & reliquis potitus est.

Hispania cum primum paruit Austrijs Dominis & Belgis præfectis magnis motibus agitata est. Belgas enim perosi Hispani rebellarunt. Quam defectionē & prælia multa & incendia urbium & damna prouinciarum secuta sunt, nec cessarunt, nisi externo milite conspecto.

Anno 1516. abrogata est in Gallijs Pragmatica sanctio, & Concordata (vt vocant) substituuntur, fremente vniuerso clero. Scholasticis, populo, bonis denique & doctis omnibus. Ioan. Tili. Carion lib. 3.

An. 1517. Elias Leuita Iudæus Grammaticorum Hebraicorum summus & facillimus, suæ linguæ discendæ Christianis Romæ, Venetijs, & alibi in Italia, in quam è Germania venerat, copiam facit, ob quam rem magnas à reliquis Iudæis calumnias & odia sustinuit. Ipsi passim. Egidius Cardinalis Elia studiofus hebraicatur.

R. Abraham de Balmis, qui Grammaticam scripsit Venetijs, R. Iacob filius Selomonis, qui collectanea è Thalmud

Nota -

Ioan. Mag. in hist. Sueuorum.

Suetia primum experta crudelitatem istius, demum Gunstanum nouum hominem regnare patitur. Cuius filij Ericus & Ioan. male concordēs alternante fortuna in se saueiunt. Nam Ericus maior fratrem nihil tale suspicantem in custodiam tradidit, è qua emissus Ericum vicissim inclusit.

Ioan. Magn.

c An. 1524. secta Lutherianorum cœpit diuidi in Zuinglianos, qui tropum in verbis Sacramenti Eucharistię inducunt; Carlostadianos, qui particulam, *hoc est*, in verbis cœnæ Christum ipsum mensuram assidentem monstrare dicunt, (hanc opinionem amplexati sunt Anabaptistæ) & Lutheranos qui *in, cum, vel sub pane* Corpus Christi esse asserunt.

Surius in histor. Lanatherus in histor. controuersæ Sacrament.

An. 1525. Carlostadius Archidiaconus Vuitenbergensis, qui paulò ante primus omnium sacerdotum nostri seculi uxorem duxerat Vuitenbergæ, opera & studio Lutheri è tota Saxoniz Ducis ditione profugatur. *Surius, Sleidanus lib. 5.*

Franciscus Alumnus Symbolum Apostolorum & initiũ Euangelij Ioannis, quod à sacro recitatur, in Denarioli spatio, sine notis scripsit, stupentibus Imp. Carolo & Clemente Pontifice. *Petrus Aretinus.* Sic Iliadem Homeri nucis putamini inclusam vidisse Ciceronem tradunt Plinius lib. 7. & Solinus.

Rusticanum bellum perniciosissimum & sauisimum contra Clerum, Principes & Magistratus initum prætextu libertatis Euangelicæ, cœpit aduersus Comitē Luphium Sueuum anno 1524. Mense Nouembri. Serpsit per totam ferè Germaniã, Alsatiam & Sueuiam anno 1525. quo Thomas Muncerus sine Monetarius, Cœlestium Prophetarum hæresiarca, infinitam turbam rusticorum ad seditiones cõcitauit, qui 200. arces & monasteria in vna Franconia incenderunt, quique ad 130. millia (alij 150. millia, vt est in vita Clementis PP.) in acie ceciderunt. Hic fuit exitus belli Rusticani, quod intra vnum mensem Maium maiores cædes & vastitates attulit Germaniz superiori, quàm bellum decennale Hispanorum & Gallorum per id tempus Italiæ. *Sleid. lib. 4. & Sur. in hist.*

Bernardus Lutzemburgus, Franciscus Titelmanus minorita Louanienfis, Ioannes Faber Viennensis Episcopus, Laurentius Cæpegus Cardinalis, Thomas Murnerus, fidei propugnatores inuictissimi.

An. 1525. Lutherus ducit in uxorem Catharinam Boram sanctimonialē olim virginem. *Sleid. lib. 5. Sur. in hist.*

An. 1526. Fœdus Mediolanensium, Gallorum, Anglorum, Venetorum, omniumque Longobardiæ ciuitatum contra Carolum Imp.

Interfecto Lud. regē Vngariæ & Boemiæ à Turcis Ferdinandus Romanorum Rex vtrumque regnum consequitur, ob Annæ Ludouici regis sororis coniugium.

Sigismundus Pol. Dantiscum venit, hæreticos punit, Catholicos restituit.

An. 1527. Roma ab exercitu Caroli Imp. duce Carolo Borbonio capta & direpta.

Eodem secta Anabaptistarum vigere cœpit. *Sleidanus Lib. 6.* Eorum auctor variè refertur: alij volunt esse Thomam Muncerum, vt *Sleid. lib. 10.* alij, vt Echius contra confessionem Zuinglij, Baltazarem Pacimontanum, alij, vt Erasmus Alberus, Carlostadium, alij, vt Antonius Coruius, Zuinglium, alij, vt Staphylus, Bernardum Romanum, alij, vt Lind.

Anni
Christi.

1523

1534

227
e Clemens 7. Florentinus familia Medicea an.

mens. 10. di. 8.

Vacat d. 16.

Patriarcha.

Constantinopoli Ieremia.

Principibus.

Solimano Turcor. Imp. 14.

Carolo 5. Occid. Imp.

Francisco 1. Valesio Franc. Reg.

Anni
mundi.

5611

5622

Anni
Christi.

1527

1523

CONCIL. Senonense provinciale, ad reformationem morum & contra hæreses. Finitur anno 1528. Tomo 4. Concil.

Ratisbonense ad reformandum cle-
rum Germaniæ.

Hildemense.

Anni
mundi.

5615

5621

vt Lind. Nicolaum Stolkium, ipsi se à Luthero originem trahere gloriatur, ob eius epistolam ad Vualdenses, in qua ait melius esse omittere baptismum, quàm pueros, sine fide .i. non credentes baptizare.

Tunc quidam Anabaptista Sangalli oppido Helueticorum fratri suo germano caput præcidit, præsentē vtroque parente, quibus persuasit (ò cæcitas!) id sibi diuinitus imperatum; sed a magistratu comprehensus eandem pœnam & ipse luit. *Sleid. lib. 6. Suri. in histor. Gilbert. Cognat. in narrat. tragica.*

Hoc ipso anno decreta fuit apud Bernates Helueticos valde perniciofa disputatio Catholicorum cum Zuinglianis, sed nullus Catholicorum voluit adesse (quod Senatus Bernensis leges disputationis ipsis iniquas præscripserat) præter Conradum Tregerum prouincialem Augustinianum. Finita disputatione an. 1528. 7. Cal. Ianuar. mox apud illos & aliquot vicinos, inter quos numerantur Geneuenses, Missæ, aræ, & imagines deturbatæ & dejectæ fuerunt. Dies & annus abolitæ antiquæ Catholicæ religionis autem literis in columna inscriptus est, vt testimonium apud posteros extaret sempiternum. *Surius in hist. Sleid. lib. 6.*

An. 1528. Disputatio Bernæ Helueticorum de Eucharistia, post quam planè deteriores euaserunt amplexo Caluinismo.

An. 1529. Sudor Anglicus exoritur, morbus ante inognitus, prænunciatus hæreticæ pestis, quæ illum pop. erat infectura duobus post annis.

Eodem aca fuerunt comitia Imperij Spizæ multis de causis, maxime de expeditione contra Turcos, & pace religionis. Tunc natum est Protestantium nomen, eorum, qui protestantes se quibusdam decretis eius conuentus, salua conscientia, subscribere non posse, prouocarunt ad Imperatorem. *Sleid. lib. 6. Suri. in Hist.*

Eodem anno iussu Philippi Hassiæ Landgrauij fit conuentus Marpurgenfis, vt Lutherani & Zuingliani inter se agerent de concordia religionis: sed, cum decreuissent vt à scriptis famosis vtrinque abstineretur (quod Melanchthon violauit anno proximo) re infecta discessum est, Luthero recusante Zuinglianos fratrum loco habere, licet plurimum hortaretur Landgrauius, & Zuinglius palam cum lachrymis coram Landgrauio & omnibus rogaret, vt saltem frater, appellaretur à Lutheranis, ex *Lutheri scriptis Brentius in append. & Surius in Hist.*

Mox mense Octobri iisdem altera disputatione instituitur Suabachi: sed eum inter se conuenire nõ possent de cœna Domini, tertium colloquium indicunt. Smalcaldie ad Idus Decēbris (alij ad mens. Nouembri) sed nihil ad concordiam confici potuit, quâ tamen plerique eorum optabât, vt facilius suas vires contra Imperatorem & Principes coniungeret. *Surius in histor. Lanatherus in histor. controuersæ sacramentariæ, Sleid. li. 6. & 7.*

Anno 1530. comitia Imperij Augustana celeberrima præsentē Carolo 5. Imp. in quibus Lutherani, Protestantes dicti, suam confessionem (quam Melanchthon composuerat) lingua Latina & Germanica scriptam obtulerunt, quam, licet postea sæpe auctam, emendatam & adulteratam, multi Lutherianorum tanti faciunt, vt malint de Pauli (ait Ioan. à Lasco in Epistola ad Regem Poloniæ) quam de ipsius doctrina dubitare. Zuinglianorum etiam quatuor vrbes, Argentoratum, Constantia, Meminga, Lindauium, suam confessionem ab altera longè diuersam, in eo conuentu exhibuerunt. *Surius in hist. Sleid. lib. 7. Lanatherus in historia controuersæ*

Acta Sacramentaria.

Eodem Florentia ab exercitu Imp. & Pontificis vi fame- que expugnatur.

Eodem Francisc. i. Franc. Rex. Gulielmo Budeo & Ioane Belαιο hortantibus, ad addendum Colophonem ijs, quæ in Parisiensi Academia desiderabatur, destinato aureorum ducentorum honoratio, Regios linguarum professores instituit. Hebraicæ quidem Franciscum Vatablum. Græcæ autem Petrum Danesium Parisiensem, Postea Episcopum Vaurensem. Quibus duobus continuo addidit Iacobum Tusanum Græcæ, Agathium Guidacerium Hebraicæ doctorem. Aliquantò post duos in Mathematicis Orontium Finæum, & Ioan. Martinum Poblacionem. Denique auctore Petro Castellano Anagnoste suo alios in literis Latinis Medicina, Philosophia adiunxit. Carion. lib. 3. Ioan. Til. in Chron.

An. 1531. 5. Idu. Octob. an. ætatis suæ 48. Zuinglius occubuit in prælio, quod Catholicis (qui tamen erant numero & apparatu bellico inferiores) Quinquepagici Heluetij, contra Zuinglianos, Tigurinos & eorum socios gerebant: eius cadaver postea exustum est. Sleid. lib. 8. Surius in histor. Hinc illud cuiusdam: Occubuit Patrio bellator Zuinglius ense, & præfata est armis gens populosa suis.

Heluetij asperi montanique homines soliti alijs dissidentibus mercenaria auxilia submittere, inter se de religione acriter dimicarunt, ex vno federe, quo prius 13. pagi deuinciebantur, duo facientes.

Mense Nouembri proximo (alij aiunt triduo post mortem Zuinglij) obiit Oecolampadius, siue ab vxore in lecto extinctus, vt quidam aiunt, siue ignitis Satanæ telis & hastis confossus, vt scribit Lutherus lib. de Missa priuata, siue iuxta alios sui ipsius suorumque manibus clam peremptus. Lind. Dialog. 3. dubita. Zuinglio successit Bullingerus. Oecolampadio Oualfius Myconius.

An. 1532. Turci non procul à Neapoli Austria caduntur duce Sebastiano Sterlino. Mare exundat in Hollandiam, Frisiam, Zelandiam, &c. Sophus duplici clade Turcos afficit.

An. 1534. Barbarossa Turcæ pirata regnum Tuneti occupat in Africa. Henricus 8. Anglus ab ecclesia deficit, an. seq. Thomam Morum & Roffensem Episc. viros pios & doctos securi percutit.

Eodem coacta est Synodus (sic ipsi vocabant) Constantiensis auctore Buccero, inter Lutheranos & Zuinglianos, in qua frustra laboratum est de concordia & pace. Lauater.

Tum Anabaptistæ, Monasterium vrbem Vuestphaliæ occupant. Non à Hierusalem nominant, quam tandè amittunt in natali S. Ioan. Baptiste, opera Episcoporum & Frederici Saxonis, qui Ioannem Lapidanum Sartorem illorum ducem, quem regem Israel & Sion appellabant, in spectaculum caueæ ferreæ inclusit, atq; è turris S. Lamberti fastigio suspensum inedia peremit. Per. Apianus 2. parte Cosmog.

Solimanus Turco. Imper. an. 1526. Vngariam igne & fero vastat, Budam diripit, Ludouico Rege Vngariæ cum exercitu caeso, Viennam obsidet. Idem postea an. 1532. alteram faciens irruptionem in Vngariam & Austriam, per 20. dies oppidulum Huns (iam à Turcis 13. oppugnatum) frustra obsidet. Iouius lib. 23. & 28. Carion. lib. 3.

Anabaptistæ Monasteriensis an. 1535. vi homines ad suam hæresim compellentes, Ioannem de Leiden sartorem Regem eligunt, Clerum & Magistratus pellunt. Tandem sumptu

Anni Christi.

1523

1534

Anni mundi.

5671

5622

Anni Christi.

1534

1546

Anni mundi.

5622

5637

sumptu & opera Episcoporum, & Ioannis Friderici Saxonis electoris extirpantur. Sleid. lib. 10. Suri. in histor.

Catharina ex iuniore Laurentio Medice nepris Pontificis despõdetur Henrico Valesio secundo regis filio, apud Masiliam vrbem anno 1533. Interfuit nuptijs Clemens PP. Præter materna oppida in Aruernis, 100. millia aureorum cum vnionibus multisque gemmis & preciosa supellectile dotis nomine Henrico accesserunt. Surius in histor. Sleid. lib. 9.

Ordo Sodalitatis diui amoris siue Theatinorum (postea hoc nomen sortiti à Petro Carapha, qui factus PP. dictus est Paulus 4. Episcopo Theatino eam viuendi rationem suscipiente) initium Romæ accepit. Diego lib. 1. orthodoxarum explicationum.

Basilius Moscorum princeps, licet Græcos ritus sequatur, Demetrium Legatum ad Clementem Pont. misit, vt ex principe adoptaretur in regem, quod paulo ante per legatos suos, cum Maximiliano Cæs. tractauerat. Iouius lib. 6. viror. Illust.

Eum Mahometes & Abba germani fratres Tartari, quorum ille regnabat in Taurica, hic a Citracâ Volgæ in Hyrcanum erumpentis Emporium illud redegerunt, vt per Syngropham Mahometi se perpetuo tributarium profiteretur. Ibid.

Ioannes & Olaus Magni Gotthi fratres, Paulus Iouius historici. E quibus hic historiam omnium pene populorum sui temporis ab an. 1494. vsque ad 1540. scribit. Illi de populis Septentrionalibus.

Ferdinandus Cortesius post Columbum Ligurum, primus ab vltimo insulæ Cubæ promontorio sub Cancri tropico ad Peruana & Cuscana regna aurifera peruenit, & cuidam regulo auxiliaria arma iungens, Mutezumam potentissimum inter Mexicanos regem in Temisitana vrbe inter Tropicum Cancri & Aequatorè regnantem domuit, dum Barbari equitum conspectum & tormentorum bombum horrerent. Eique mortuo, suffragijs multorum regulorum suffectus est eo titulo, vt Cæsaris supremi Imperatoris se vices gerere profiteretur. Iouius lib. 6. viror. Illust.

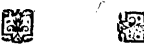
Ibi Deo, Christo, & Virgini aras extruxit & Baptisteriũ condidit, ad quod tunc sunt infiniti, aduenas Hispanos non homines, sed Deos arbitrati. Quin & duos illustres gentis proceres publico decreto instructa legatione ad Cæsarem in Hispaniam atq; inde ad Clementem Romam miserunt, qui omnium nomine obedientiam pollicerentur. Quos Clemens cum multis muneribus ad suos remisit cum Antonio Mendocio, quem Cortusio successorem Cæsar destinauerat. Idem qui eos se Roma vidisse scribit.

Ad Clementem 7. an. 1527. Helena auia & Dauid Aethiopiæ Imp. literas & legatos mittunt obedientiam pollicentes, benedictionem & communionem Apostolicam deprecantes. Eas Latinas fecit Paulus Iouius. & in suum librum de Fide & moribus Aethiopum retulit Damianus Goeceques Lusitanus. Legatorum præcipuus erat Zaga Zabo. Elias Leuites in lib. Bahur se cum eis contulisse narrat.

Ad Emanuelem & Ioannem Lusitanæ Reges ijdem literas & legatos mittunt, ad fœdus & amicitiam, confirmandam, quam Emanuel per Aluaresium & eius comites postularat. Ibid. & in Aluaresio, qui historiam Aethiopicam descripsit.

Hoc Pontifice Orientales populi per Iesuitas & Franciscanos è Lusitania conuertuntur.

Sacramentariorum siue Zuinglianorum secta in Gallia innotescit

228.

f Paulus 3. Rom. ex nobili familia Farnesiorum an. 15. dies 29.

Vacat m. 2. d. 29.

Patriarcha.

Constantinopoli Ieremia, mox Dionysio an. 20.

Principibus.

Solimano Turcorum Imp.

Carolo 5. Occid. Imperatore, Hispania Reg.

Francisco I. & post eum Henrico 2. eius filio an. 12. Franc.

innotescit anno 1534. 15. Calend. Nouemb. sparsis passim & affixis in aula Regia Lutetia famosis libellis contra Eucharistia sacramentum. Ioan. Tili. vnde grauitur animadu- uerfum est in haereticos.

Henricus 8. Ang. Rex cum primis regni annis Deum san- ctissime coluisset, Ecclesiam Catholicam libris etiam editis contra Lutherum, defendisset. Iulium Pont. Gallorum ar- mis oppressum erexisset, Clementem Caesarianorum impetu in urbem factum captum adiuuisset, inter Catholicos reges belli & pacis pius arbiter extitisset, in sano mulierum amore corruptus, duarum probarum & nobilissimarum vxorum repudijs & aliarum duarum caedibus, vt Bolemiæ adamatae secundo, & Paria sexto coniugio iungeretur, an. 1535. à Maiorum religione defecit. Phiferio Episcopo Rossensi à Pontifice in Cardinalem lecto & Thoma Moro epistolam eius magistro trucidatis, quod sacrorum antiqua iura ardentissime tuerentur. Paulus Iouius, Georg. Lilius in Chro. Surius in histo. Sleidan. lib. 9.

In odium Romani pontif. qui Catharinae materterae Car- roli Imp. legitimae & praefatae vxoris repudium anathemate damnauerat, templa expilauit, sacra vasa conflauit, Coenobia euertit, multis pijs, seorsum Carthusianis, martyrio affectis. Diuorum ossa & cineres in Fl. Tameisum proiecit, Ecclesiae redditus & latifundia in fiscum redegit, leges fecit an. 1534. in publicis comitijs ad 3. Nouembris, quibus se caput Ec- clesiae Anglicae appellauit, & sibi eo nomine annatas Sacer- dotiorum, decimasque persolui iussit. Ecclesiae Doctrinam & religionem & ritus, quae contra Lutherum libris defen- derat, immutauit, tot tamque impia aggressus, vt eum ire- rum Pont. anathemate percussit, & eius regnum primo occupaturo addiderit. Eduardum filium regni ac impieta- tis haerem reliquit. Vnde ex eo tempore Anglia in eum horrorem deducta est, qui etiamnum hodie magno pro- borum dolore cernitur. Hac ex huius temporis historijs.

Zuingliani & Lutherani crebras synodos priuata aucto- ritate celebrant, in quarum ullis, cum de ipsorum con- cordia ageretur, nunquam potuerunt inter se conuenire. Ioachim, Vadianus libro 3. Aphorismorum.

Rotae supplicium primum in Gallia aduersus Latrones decernitur an. 1535. mense Decemb. Append. Caria. & Ioan. Tilius.

Ioannes Hofmeisterus, Iulius Pflugensis, Georgius Vni- cellius, Dominicus Soto. Isidorus Clarius, Ambrosius Ca- tarinus, Petrus Lysetus Abbas S. Victoris, Aloysius Lypo- manus Episcopus Veronenis, Alphonsus de Castro, fidei Catholicae propugnatores.

Damianus Goes eques Lusitanus & Aluarezus Aethio- pia. Ioan. Oforius Indiae siue de rebus Emanuelis historiam conficiunt.

An. 1535. Carolus Imp. Tunetum Africae capit 1542. Algerum Africae oppugnat, sed naufragium passus repel- litur. 1544. Africae regnum per suos obtinet. 1550. Aphro- disium, quod nunc Africa, per Hispanos occupat.

An. 1536. Rex Portugalliae magnam Indiae maritimae partem consequitur.

An. 1538. Pax inter Regem Franc. & Carolum Imp. non diu duratura, vnde & 1540. Carolus Parisios amicus venit. 1544. hostis eam vt expugnaret.

Regem Thabor Christianum regionis Tartariae, qui an. 1540. traiecerat in Europam ad Regem Franciscum, deinde ad se,

Anni Christi.

Regibus.

Anni mundi.

1534

Henrico 8. Anglorum, deinde Eduardo 8. dict. 5. haereticorum an. ferè sex.

5622

Sigismundo 1. Polonorum, deinde Sigismundo 2. cogno. Augusto an. 24.

Ioanne tertio Portugalliae.

1549

5637

Anni Christi.

Anni mundi.

1536

CONCIL. Colonicense, provinciale praeside Hermano Archiepiscopo (qui postea in haeresim lapsus est) ad reformationem Cleri & de dogmatibus & ceremonijs religionis. Tom. 4. lib. Concil.

5624

ad se, quod Hispanos ad Iudaismum sollicitaret, in Hispania combusti.

An. 1544. Vuillelmo duci Cluensi, quod Gallo adhaeret, ad obedientiam compulsi, adempto ducatu Geldrensi.

An. 1546. bellum contra Protestantes incipit, in quo Io. Fredericus Saxo capitur & Landgravius vincitur.

Obierunt Lutetiae Guillelmus Budaeus an. 1539. Tili. in Germania Ioannes Eckius & Albertus Pighius an. 1543.

Suri, Lutetiae Franciscus Varablus, Iacobus Tusanus è primis Regijs professoribus an. 1546. eodem quidem die & anno, sed non eadem hebdomada: Beatus Rhenanus an. 1547.

Andreas Alciatus Papiae an. 1549.

E tribus praecipuis sectis Lutheranorum, Zuinglianorum, & Anabaptistarum, Caluinistae noui sacramentarii, Antinomi, Stacariani, Seruetiani, Suencelidiani, Clancularij, vulgo fratres Hortenses, Osiandrii, Vbiqutarij, Trinitarij siue Deitè (qui Trinitatem vocant Cerberum tricipitem) & tot tamque pugnantès sectae & haereses hoc ferè tempore natae sunt, vt vix certus constet numerus. Quidam 52. alij 65. alij 90. numerat, at Hedio Zuinglianus epist. ad Melancthonem conqueritur emeruisse errores ferè 128. quos tamen multi pro verbo Dei venditent. Quales sint Staphyl. in Apologia, Lindanus in Dubitant. docent, & Nos paulo post.

In Gallia decreta Latine fiebant, donec Franciscus Rex I. an. 1539. id vetuit. Matavellus contra Francogalliam.

Varabli nomine noua Bibliorum versio conditur, Geneuensis, multis in locis impurior & indolisior, quam nec Varablus agnouit, nec qui leuiter linguas tincti sunt, probat. Eius causa Robertus Stephanus Geneuam Genesium receptatricem profugit, surreptis secum Regijs characteribus, adulterinos alios partus viris bonis & doctis suppositurus, vel genuinos, ritu loci, corrupturus.

Henricus 8. Rex Angliae an. 1539. egit conuentum (Angli vocant Parlamentum) ordinum Regni in quo inter alia de religione decreta contra Lutheranos, edicit primo in Eucharistia sub panis & vini specie post consecrationem esse corpus & sanguinem Christi, nec amplius remanere substantias panis & vini. 2. communicare sub vtraque specie non esse omnibus necesse ad salutem, & sub alterutra esse totum Christum: 3. non licere nuptias sacerdotibus. 4. vota castitatis praestanda. Missas priuatas retinendas: 6. confessionem auriculari esse ad salutem necessariam: ijs qui secus docerent, vt hereticis, supplicia grauissima constituit. Sleid. li. 12. Suri. in hist. Talia decreta paulo post an. 1547. edicto publico abolerentur sub Eduardo Rege, f. & ferè eodem tempore Missa ibidem abrogatur. Sleid. lib. 19 & 20.

An. 1548. Ioachimus Perionius Benedictinus Theologus Parisiensis Philosophiae Aristotelicae curriculum ita Latine & Ciceronianè primus vertit, vt deinceps Philosophi Latine loqui ceperint, qui antea erant infantes, & paulatim dediscere barbariam, qua eorum disciplinae & libri erant foedati. Repudiatis veterum versionibus & formulis, hoc diuinum beneficium manauit longius. Nam & Theologi, Medici, Iurisperiti certatim sese ad eius imitacionem componentes antiquam Cypriani, Arnobij, Lactantij, Hieronymi, Ambrosij, Augustini, Cornelij Celii, Vlpiani & similibus eleganti- am reuocarunt velut postliminio, impuritatem loquendi è suis scholis & libris depulerunt, suumque saeculum adeo facundum reddiderunt, vt cum quouis de ea laude facile possit contendere.

Martinus Cromerus elegantissime libris 30. & vna oratione

tione funebri de Sigismundo 1. Historiam rerum Polono- rum ab an. 550. ad 1548. complectitur.

Ordo Societatis Iesu institutus ab Ignatio Loyola Can- tabro, qui fuerat olim Dux Hispanorum in arce Pompeio- politana tunc obsessa à Gallis, à Paulo 3. PP. primùm ap- probatur an. 1540. & ab eodem confirmatur an. 1543: Post eum Iulius 3. Paulus 4. Pius 4. & Tridentinum Concilium sessio. 9. cap. 15. eum ordinem iterum confirmarunt. *Suri. in histor. Diego. lib. 1. Orthod. explication.*

Martinus Bucerus ex Dominicano primò Lutheranus, postea Zuinglianus, tandem in magna Lutheranorum syno- do apud ædes ipsius Lutheri habita Vuitembergæ an. 1536. cum multis alijs à Zuinglianis ad Lutheri partes defecit. (*Func. in. Chro. & Alan. Copus dialog. 6. Lauather. in histo controuersie Sacram. id etiã testatur eius synodi acta publicè edita*) præcipuos duos errores Zuinglianorum reuocans, de Bap- tismo paruulorum, quem negant esse necessarium, (hoc enim ipse antea scripserat in Math. cap. 3. Quosdã infantes sine baptismo æternam vitam consequi, quosdam licet bap- tizatos delabi in infernum) & de Cœna. *Ipsè in Comment. in Ioa. cap. 6. & Math. 26. ubi veniam precatur à Deo & Eccle- sia, quòd multos Zuinglij heresè fascinauerit. quam tamen antea scripserat in epistol. ad Norimbergenses esse diuinitus à Christo traditam, & Lutheri doctrinam esse nouam & cum sacris literis pugnantem: imò in epistol. ad Elingenfès vocauerat Lutheranos fanaticos, Suermeros, furiosos, &c.*

Carolus Imper. celebrat an. 1541. Comitìa Ratisponæ cum Turcis relittendi, tum religionis componendæ causa, sed soluta sunt re omni infecta. *Suri. in histor. qui hac in re im- pudentissimi mendacij arguit Sleidanum.*

Germania postquã maxima ex parte à Religione defecit, etiam Cæsaris maiestatem & auctoritatem negligere cœ- pit. Hinc Plebeij à Nobilibus passim tota Germania defece- runt, & per cohortes distincti, in eos eorumq; fortunas cæ- co impetu corruerūt, nec bellum tam latè extingui potuit, nisi post supra centum millia hominũ maximè Rusticorum occisa

Hanc calamitatem secuti sunt motus Principum Germa- niæ, qui Cæsaris maiestatem imminuētes, eodem, quod ex- citarant, incendio conflagrarunt.

Hinc Turca Viennam bis adortus, omnia circum finitima loca igne & ferro longe lateq; partim populatus est, partim cepit: Illinc Moscusiua sit Dorpatium in Liuania imperio subiecta.

Collegia equitum Teutonicorum in Prussia & Liuania sub- lata sunt, amissis per discordiam religionis, & luxum arcibus & vrbibus suis, quas Poloni, Dani, Suetij, Mosci occuparūt.

An. 1545. Lutherus Puellam quandam dæmoniãcã à Misnia Vuittembergam ad se deductã cum à demone libe- rare cõaretur suis exorcismis, in quodam sacratio parochia- nã ecclesiã inclusus, vbi dæmonem cœpit adiurare, eius vo- ce ita est perterritus, vt statim de fuga cogitarit, sed cum ostium ita malus dæmon obstruxisset, vt neque foris neque intus referari posset, in eas venit angustias, vt etiam per fe- nestras cancellis ferreis obductas crumpere conaretur. Ve- rùm non prius reperit exitum, quàm securi ferrea per can- cellos immissa, ostium confringeretur à Staphylo tunc iu- uene & eius auditore, qui hanc historiam vt viderat scriptam reliquit Apologi. 2.

Anno seq. 1546. Islebij cum vesperi egregie esset pãstus, & potus

Anni Christi.

1545

VIGESIMVM Ge- nerale Concilium Tridentinum cõ- tra Lutheranos & alios hereticos præsidibus tribus Apostolicæ sedis Legatis, præsentibus quibusdam ora- toribus Principum Christianorum & circiter 24. Episcopis, celebratum contra heresè, abusus, & corruptos mores tam Leticorum quam Cleri- corum. Bellis ingruentibus transfer- tur Bononiã an. 1547. licet Episco- pi & Theologi Imperatorij mansif- sent Tridenti iussu Imperatoris. *T. o. 4. Concil. Sleid. lib. 19.*

5633

1548

Treuerensè provinciale, reforma- torium, vt vocant, præside Ioanne Archiepiscopo Treuerensè. *T. o. 4. Concil.*

5636

1548

Augustanum diocesanum, ad re- formationem Cleri, præside Othone Cardinale Augustano Episcopo. *T. o. 4. Concil.*

5636

Anni mundi.

Anni Christi.

1549

Treuerensè alterum, eodem præ- sule. *rom. 4. Concil.*

5637

1549

Moguntinum, provinciale, de fi- de & moribus, præside Archiepisco- po cum suis suffraganeis. *T. o. 4. Cõc.*

5637

1549

Coloniensè alterum provinciale reformatorium, præside Adolpho Archiepiscopo.

5637

Anni mundi.

& potus, mane repertus est ad Satanam descendisse.

Monialem ex Monasterio Nymicensi raptam Catheri- nam de Bore vxorem duxit. *Turianus lib. 5. de epist. Pont. c. 2.*

Carolus 5. Imp. anno 1547. pactis cum Turca inducijs, & pace cum Gallo confecta, instigante Paulo PP. bellum gessit contra Protestantès (eorum exercitus creditur fuisse supra 60. millia) quos feliciter simul cum tota Germa- nia domuit, Vuitembergenfi Duce omnibus facultatibus exuto, captisq; Ioanne Friderico electore Saxonie, & Philippo Landgrauio Hassie, multatisq; ingenti pecunia ciuitatibus, quæ contra se arma tulerant: vnde ob res tam præclare gestas cognomentum MAXIMI & FORTIS- SIMI accepit à Pontifice. *Suri. in histor. Sleid. lib. 19.*

Eodem anno celebrauit comitia Augustana, pro pace re- ligionis & Reipub. in quibus omnes Principes, excepto Saxone, Concilij Tridentini decretis se submitunt. For- mula quædam (quæ passim dicebatur INTERIM) certa ca- pita doctrinæ, & ceremoniarum, & emendationis ecclesi- asticæ continens, omnibus per Germaniam obseruanda præcipitur vsque ad Concilij definitionem. *Surius. in histor. Sleid. lib. 21.*

Seditio Aquitanica excitatur an. 1548. ob salinarum ve- ctigal, & extraordinaria tributa: demum comprimitur, se- ditiosis grauius castigatis à Rege Henrico, misso illuc cum exercitu Anna Momorantio Conestabili.

An. 1555. Carolus 5. Tunctum Solimano extorquet: Gouletam arcem expugnat: regnum Tunicum totum reci- pit & Regem Alzacheum siue Muleassem antè pulsum restituit. *Paradinus.*

Muleasses Tuneti rex ab Ariadeno Barbarussa regno spo- liatus à Carolo 5. restitutus est, cuius causa ad nostra vsq; tẽ- pora Tuneti reges regi Hispano subduntur. Iterum ab Ami- da filio pulsus fuit, à quo oculorum vsu priuatus est, candenti scapello, proscissa vtriusque pupilla, sicut ille suis fratribus olim fecerat.

Ariadenus cog. Barbarussa è Lesbo insula piraticam cum fratre Horucio exercens rex Algeri in Mauritania euasit, vndique oram Hispanie, Italie, insulasque omnes maris Me- diterranæi populatus & Turcarum classi à Solimano præfe- ctus, Deinde incidens inter Hispanos & Gallos bellis cõ ingenti classe Francisco Regi opem tulit, gementibus pijs, quibus impiorum à Christi nomine abhorrentium fœdera improbantur. Quod cum euentu congruit. Nam Barbarussa in Prouincia apud Tolonem hyemans, Prouincialium tan- tum bona & opes consumpsit. Sequenti anno vastata Hetrur- iæ ora atque insulis Ina, Igilio, Aenaria & Lippara afflictis Constantinopolim rediens, exploratis Gallie portibus & locis, ad introducendos, cum erit commodum, Turcis, Ala- nem filium Algeri regem reliquit. *Ionius lib. 6. vir. Illust.*

Eodem tempore Sinas Iudæus è piratica à Solimano ac- cerfitus Rubro mari & Indicio præficitur, vice Solimani E- pirotæ Eunuchi, qui Lusitanorũ nauigationes ex India A- romatum merces in Europam aduehentium, magno Mem- pithici portorij & vectigalis detrimento, frustra interclu- dere conabatur. *Ionius Ibid.*

Martinus Lutherus, quem tertium Eliam quidam ausi sunt vocare, cum benè potus ac hylaris in lecto cubuisset, mane repertus est mortuus an. 1544. 12. Calend. Mart. & ætatis 63. *Hofius lib. de heres. Iustus Ionas eius cocys lib. de eius vita & obitu, refert Lutherum paulò ante mortem sibi,*

ſibi, Cælio, & alijs qui tunc aderat dixiſſe: Orate Deum pro Domino noſtro Deo & eius Euangelio, vt ei bene ſuccedat &c. Eum ſub morte probaſſe dogma Zuinglianorū de Eu- chariſtia cōtendūt miniſtri Heidelbergēſes in libro Germa- nico, cuius titulus, Acta colloquij Mulbrunenſis fol. 217. f. Bellum Lutheranorum contra Zuingianos, propter ci- uilia bella Imperatoris aduerſus Proteſtantes & hæreticos, ſimulata concordia triennio intermiſſum, inſtauratur an. 1552. à Ioachimo Vueſtphalo, edito libello, Sacramenta- riorū confulaneas & inter ſe diffidentes opiniones de cœ- na Domini continente. Tale diſſidium nunquam poſtea po- tuit extingui, ſed magis ac magis exarſit, ſcriptis ab vtriuſ- que partibus doctis & indoctis multis libris, orationibus, dialogis, confeſſionibus, epiſtolis, adeò vt maiori quàm vnquam antea impetu, ſurſum & deorſum res agitata fuerit. Lutheranī multas habuerūt Synodos, quibus de opprimen- dis Sacramentarijs actitarunt: multi eorum ſe iunxerunt Catholicis, vt Zuingianos facilius opprimerent (ſic nūper factum eſt Antuerpiæ) in quos tanquam peſtilentiſſimos hæreticos acerbè inuehebantur, eiſque aqua & igni inter- dicebant: nec erant cōtenti, niſi omnes expreſſe profiterētur ſe Corpus & Sanguinem Chriſti corporaliter & ſubſtantiali- ter ore corporis, quin & impios quoque, manducare. Erant in hoc negotio vehementes ſcriptores, ex Lutheranis Io- achimus Vueſtphalus, Ioan. Timannus, Erardus Suepſius, Eraſmus Alberus, Stolzius, Brentius: ex Sacramentarijs Henricus Bulingerus, Ioan. Caluinus, Bernardinus Och- nus, Ioan. à Laſco. Hæc & alia multa ſcribit Ludouicus La- uatherus Zuinglianus. in hiſtor. controuerſia Sacramentaria.

Quidam hoc tempore, qui per Galliam dicebat ſe habe- re Spiritum D. Ioannis Euangelizæ, exurit Tholoſæ, alter viſus eſt Luretæ & Baſileæ, qui genio Petri duce ſe frui cō- tenderet: alius etiam Baſileæ auſus eſt aſſerere ſe Moſis ange- lum habere. Suri. in hiſt.

Dauid Georgius impudenter per Hollandiam & Friſiam ſcribebat ſe eſſe verum Meſſiam & Dei nepotem, & non ex carne natum, ſed ex S. Spiritu.

Jonas cocus Lutheri ſe Iuſtum Ionam prædicabat, Oſian- der ſe Enochum ſecundum. Surius in hiſt.

Rodolphus à Moſhan decanus Patauienſis, Lutheranif- mum & Papatum (ſic Eccleſiam Catholicam vocabat) An- tichriſto iungebat, & ſe vtriuſque partis mediatorem con- ſtituebat. ait Oſiander.

Henricus Franc. Rex prætextu tituli quo ſe libertatis Ger- maniz & Principum captiuorum vindicem appellabat, an. 1552. ingenti cum exercitu progreſſus, tres Epiſcopatus, Tullum, Verodunum, & Metim Imperio ſubtrahit: Lotha- ringiam occupat, Ducem puerum 9. annorum in Gallias mittens, ei que ſiliam ſuam in matrimonium ſpondens. Sleid. lib. 24. Surius in hiſtor. Eodem anno cum Carolus Imperat. Metim per vnum meſem obſediſſet. hyemis intempérie obſidionem ſoluere cogitur. Sleid. lib. 24.

Obijt Martinus Bucerus in Anglia an. 1551. 3. Cal. Marc. Scribunt quidam ſe ex fide digniſ & ab eius diſcipulis accepſiſſe, ipſum moribundum dixiſſe Ieſum Chriſtum non fuiſſe verū illum promiſſum Meſſiam, ſed alium nobis ex- pectandū. Lind. diſt. 2. dubia.

An. 1552. Grauis controuerſia de Iuſtificationis articu- lo & Dei iuſtitia inter Andræam Oſianderum & alios Luthera- nos, præſertim Viſeburgēſes. Iam ab an. 1548. Mathias Flaccus

Anni Chriſti.	Anni mundi.
1550	5638
1555	5643
229.	
e Iulius 3. Romanus, ſed ex Aretina diocēſi ori- undus. an. 5. menſ. I. di. 16.	
Vacat di. 17.	
Patriarcha.	
Conſtantinopoli Dionyſio.	
Principibus.	
Solimano Turcorum Imp.	
Carolo 5. Occident. Imper. & Hiſpaniæ Reg.	
Henrico 2. Franc. Rege.	
Eduardo 8. dict. 5. Anglo- rum, deinde Maria ſorere Catholica cum Philip. Hi- ſpaniarum an. 5.	
Sigifmundo 2. cog. Auguſt. Polonorum.	
Ioanne 3. Portugallia.	

Anni Chriſti.	Anni mundi.
1551	5639
1555	5643
CONCIL. Tridentinum ex Bo- nomia reducitur Tridētum, ſed poſt 8. meſes quàm continuari cœperat, bello Germanico diſſoluitur. Surius in hiſto. Sleid. lib. 24.	
Augustanum Diocēſanum.	
Treuerenſe Diocēſanum.	
Aliud Treuerenſe.	

Flaccus Illyricus turbare cœperat hæreticos Saxoniz & vi- tatam illorum doctrinam miſcere.

Tum Mauritius & Albertus in Caroli Imp. arma capiūt propter diu in captiuitate detentos duces & Concilium Tri- dentinum an. ſuperiore inchoatum.

Vita defuncti ſunt Fridericus Nauſea, Andreas Oſiander (quem hoc tempore fuiſſe vnicum veritatis aſſertorem au- det ſcribere Funccius in Chro. Eum autē plane mutū obijſſe ait Palladius) Conigpergij, & Gaſpar Hedio Argentini. an. (iſti duo eodē die) 1552. Sleid. li. 24. Lyzerus Lutetiæ an. 1554.

Siud à Neſtorianis Syriæ, Aſyriæ, & Perſiæ Patriarcha Mozal ſiue Seleuciæ Parthorum designatus an. 1552. Romā venit, vt à Pont. vngeretur, cum Epiſtola populi Neſtoriani, in qua ſummum Pont. Patrem Patrum & paſtorem max. nominat, Petrum temporis noſtri, Paulum dierum noſtro- rum, cinguloque comprehendentem vniuerſum Chriſtia- norum cœtum, vicarium Chriſti, clauigerum regni cœleſtis, Murum fortis ciuitatis & matris ciuitatum Romę, quam pi- ſcatus eſt Petrus Apoſtolorum princeps & prudens Archi- tectus Paulus. Addunt ſe mittere magiſtrum noſtrum Siud virum doctum, temperantem, cœlitum charitate præditum, excellētē omni vitæ probitate, quia Sacerdotium noſtrum (inquiunt) à priſcis temporibus à Roma eſt, quæ eſt Sedes Petri, dolentque iam 300. annis viam interceptam eſſe, quo- minus Romam tuto venire queat. Profeſſio autē fidei Siud, quam Romæ profeſſus eſt ore & ſcripto an. 1552. edita & verſa eſt ab A. dræa Maſio. In ea recipit omnia concilia, quæ Romana Eccleſia admittit, eiurat nominatim Neſtorium, vt iam Chriſtiani illi non videatū dici Neſtoriani à Neſto- rio hæretico, ſed à gente quapiam.

An. 1553. quidā ordinis Patricij in ius vocatus à plebeio, cui debebat aureos ferè 300. petens dilationem 8. dierum ad reſpondendum iurat facta imprecatione (conſtabat au- tem ipſum falſò iurare) ſe dolo cum eo non agere: vix extra palatij ſcalas delapſus, cecidit ſimilis apoplectico & ſexto die moritur. Appendix Cario.

Eo an. Turci à Perſis magno prælio vincuntur. Catholica religio magna ex parte reſtituitur in Anglia, & Euangelici egregiè mulctantur, translato per mortem E- douardi ad Mariam reginam Imperio, Philippo Caroli Imperatoris filio deſponſatam. Anno ſequēti 1554. priuſ reſtituitur, & Euangelicis diffugientibus. Tota Anglia Ec- cleſiæ conciliatur, accepta in regni Comitij generali abſo- lutione ſchiſmatis commiſſi contra Eccleſiam, Rege & Re- gina cum cæteris qui aderant ad genua Cardinalis Reginal- di Poli procumbentibus. Suri in hiſt.

Cum Andreas Zebedeus & Ioannes Angelus miniſtri Zuingliani, ille Nyoniſ. hic Burſini oppidorum Bernaten- ſium, publicè in ſuis concionibus & priuatis colloquijs hæ- reſi notarent Ioan. Caluinum, ipſe cum ſuis quibuſdam di- ſcipulis Bernam profectus an. 1554. meſe Nouembri, in eos actionem calumniarum intendit: illi contra, collectos ex eius libris Latinis & Gallicis, articulos 15. de prædeſtinatione & reprobatione, hæreticos eſſe pœna incendij do- cendum ſuſcipiunt: & præterea conqueruntur quorundam Francorum exulum clandestinis perſuaſionibus ſuos Ber- nenſes Geneuam attrahi, vt illic cœnam de Caluini mani- bus ſumerent. Itaque Senatus conſulto Bernenſi cautum eſt anno 1555. 3. Non. April. ne Geneuenſes libros, quibus hu- iusmodi articuli continerentur (qualis eſt inſtitutio Calui- ni) de-

nonnulli veneno sublatum arbitrarentur. *Iovius lib. 6. viror. Illust.*

Anni Christi.

Anni mundi.

Eod. an. 1555. Philippus 2. Hispaniæ regnum adit, Patre Carolo cedente, & in sacram solitudinem abeunte.

1555

5543

Eodem Turci accersiti à Gallis Corsicam depopulantur. Carolus 5. qui Solymanum tantarum virium fastu tumētem solo prope Castrorū fremitu aliquoties profligarat, qui Ariadenum Barbarussam acie devictum, ac Funetano regno exutum Africa depulerat, qui imperium superiorum Impignauia labefactarū ac penē perditū restituerat, qui coniu-rantem Germaniam retuderat, defectionis ducibus victis & captis, qui regem Fraciscum, & Clementē pont. in potestate habuerat, qui in orbe nouo multa præclara in Dci & Ecclesię decus per suos gesserat, ædificatis vrbibus, templis &c. qui deniq; vno dēpto Carolo Magno, omnes Occid. Imp. pace belloq; superarat, religione tactus, quam sanctissimē semper coluit, & aduersus hereticos asseruit, rēdō rerū humanarū affectus, propter cælestium & æternarum desiderium, primus post conditum Germanicum imperium. (Nam Lorharius Francus erat) maiestate Imperij fratri Ferdinando abdicata, reliquis regnis atque ditionibus vnico filio Philippo traditis ad vitam religiosam, assumptis aliquot pijs viris, se contulit & in sacram solitudinem secessit.

Ioannes Fuccius Ptenus Chronologiam vsque ad an. 1553. ab orbe conscripsit. Postea an. 1566. de quadam coniuratione cōuictus sub Sigismūdo Polonorm rege laqueo vitā hereticā finijt. Eum aliqui continuarūt vsq; ad an. 1574.

Ioan. Lascus Polonus, Episcopi dignitate excidens primūm Lutheri, deinde Zuinglij dogma suscepit. Tandem ne frustra nixus penitus videretur, ab Eduardo Rege Anglię profugus obtinuit, vt peregrinorum Episcopus & superintendēs vocaretur. *E. defens. 2. contra Vnesphalum.*

Ioannes Caluinus ex matre pontificij sacrificuli concubina Canonicus Nouiodunensis. *Vnesphalus Luteranus in Apologia,* incipit clarescere & de fori rabula Theologus de repente prodire, vbi ad pœnam quæsitus cum quodam Copo tunc Academię Parisiensis rectore regij magistratus manus subdolē effugisset.

Tammus Sophus de Imperio Mesopotamię & Assyrię excidit. Taurini regiam expilari, Persidem diripi à Solimano passus est. Solimanus postea 400. Turcarum millibus amissis in Carintho cum eo pacem an. 1557. facere cogitur.

Gulielmus à Prato Episcopus. Claromontensis Cancellarij Regij, Cardinalis & Legati f. qui postea an. 1559. obiit, relictis copiosis pecunijs & redditibus, è quibus diues Valentinarium Claromonti, & tria Iesuitarum collegia conderentur, vnum Lutetię Parisiorum, alia duo in Aruernia, Biliomi & Moriaci.

Robertus Mancop Seotus à puero cæcus vsque eo Parisijs in literis profecit, vt Theologię doctor Romę creatus Archiepiscopus Armachanus, deinde Legatus à latere in Hybernia fieret.

Præter vulgares Lutheranos, Zuinglianos, Caluinitas, Seruetianos, Anabaptistas, & infinitas Sacramentariorum formas, recrudescunt alij se in contraria scindentes, *Brentiani,* Vbiquistę, vbiquitatem humanitatis Christi docentes, *Ostendarini,* hominē iustificari ea iustitia, qua Deus est essentialiter iustus. *Stancariani,* Christum iustificare secundum solam humanam naturam. *Amldorfiani,* bona opera ad salutem esse pernitiōsa. *Maiorista,* infantes non saluari per so-

1555

5543

lum

Anni Christi.

Anni mundi.

lum baptismum. *Antinomi,* hominē ad legis Dei obedientiā non obligari. *Suenkeldiani,* sacras literas penitus esse abijcendas, & pendendum è sola diuina inspiratione, qui proinde dicti sunt propheta Cælestes. *Trinitarij sive Tredeite,* tres esse Deos. *Antitrinitarij,* tres personas nō in se subsistere, sed in diuina essentia, esseque diuinę essentię duntaxat residentias siue qualitates, Sabellianorū secta, qua infames sunt omnes ferē Lutherani, & Caluinitę, vt multis libris docuimus. *Autotheani,* Christum esse Deum à se, non à patre, vt proinde improprie dixerint patres Niceni, Deum de Deo, lumen de lumine, &c. Hoc venenum suis miscuit Caluinus, vt ibidem ostendimus. *Biblistę,* nihil proponēdum in Ecclesia populo, vel in scholis iuuentuti, præter Biblia, nec discendas vllas Philosophię artes. *Sabbatarij,* non dominicam diem colēdam, solum Patrem esse inuocandum, non Filium, non Spiritū Sanctum. *Stebleri,* nec gladium, nec peram portandam, nec villo modo litigandum, aut in iudicio comparandum.

Demoniaci, Dæmones post finem mūdi saluandos. *Georgio Davidici,* Georgium Dauidem esse Christum, Diabolū nullum existere, non futuram Carnis refectionem.

Memonita, Christum carnem è Maria non sumpsisse. *Ochinista sive Polygamista,* licere viro multas simul habere vxores.

Musculus diuinam Christi naturam vna cum humana fuisse mortuam.

Ioannes Langus, carnem Christi esse deificatam siue transfusse in diuinam substantiam.

Matheus Flacus Illyricus multa horrenda in omnes sectas inuexit.

Melanchton vt multorum reus etiam à suis traducitur.

Hieronymus Zanchius & Iacobus Schekius Medicus de duabus Christi naturis, & de S. Trinitate monstra nouis portentis auxerunt, quæ proprio opere refutauimus.

Hos quidem defendere hodiē conatur *Lambertus quidam Daneus;* at nimis inuerecundē, quoniam sola impudentia hæretica armatus, disciplinarum omnium expertus, tantam prouinciā suscipit.

Valentinus Gentilis cum Seruetianorum fermento Deistarum Lemani lacus vndas miscuit, contra quem precipuē Tertium meum de Trinitate distaui.

His iam omnibus superstes *Theodorus Beza* quotidie aliquid noui ad iam putres eorum Blasphemias addit. *Hec ex istorum scriptis & farragimibus.*

h. Bellum mouit proregi Neapolitano. Pietate & virtute insignis.

Ioan. Caluinus ad nundinas autumnales Francforti an. 1556. cum ministris eius loci de Cœna conferre volens, reiectus est, quod se Zuinglianum profiteretur. *Lauater in hist. Controuersie Sacramentarię. Surius in hist.*

Eodem anno cum plerique Laici in Poionia vsum calicis in sacramento Eucharistę contentiose efflagitarent, quasi Christus esset exanguis sub altera specie, & Roma Pontifex eo misisset Aloysium Lipomanum Veronensem Episcopū ad Regem Polonię Sigismundum, ea quæstio diuino miraculo est iudicata. Nam cum quidam Iudeus *Bisheim* siue Benedictus in quodam Polonię oppidulo Sachazeto nomine, tribus milliariibus ab arce *Louit;* à sua ancilla Christiana, Dorothea Lazezla nomine, sacram Eucharistiam (quam ipsa ad pagum Catzo diē Paschę susceperat, & ex ore extraxerat in sudariolum repositaerat, vt ad surum herum deferreret) tribus

1555 h. Paulus 4. Neapolitanus, ex familia illust. Caraffa. an. 4.

5643

1560 mens. 2. di. 27.

5648

Vacat mens. 4. di. 6.

Patriarcha. Constantinopoli Ioasaph.

Principibus. Solimano Turcorum Imper.

Carolo 5. & Ferdinando eius fratre an. 6. per ordinē, Occidentis Imperatoribus.

Henrico 2. Franc. Rege, & vsque ad regni Francisci 2. initium.

tribus daleris & veste fericas fimbrias habente emisset, & in synagoga pugionibus, & cultris confodisset, repente ex illa **MVLTVS CRVOR** emanauit, quem Iudæi cocleari in vitreum calicem transfundunt. Hac de re paulo post cognita, & ad Sigismundum Regem, qui tunc erat Vlnæ, (quæ est vrbs Lituaniz Metropolis) delata, mandat illius oppiduli præfecto secundario, vt totum negotium diligenter inquirat & in huius sceleris conscios extremo supplicio animaduertat. Itaque Dorothea cum Iudæo suo hero, die Veneris post Christi Ascensionem flammis exurit, reliqui item Iudæi sceleris socij (vno excepto qui aufugerat) Calend. Iun. idem supplicium luunt. Vnde multi & ipse Poloniae rex non mediocriter in retinenda Catholica Ecclesiz communiõne confirmatur. *Historia rerum memorabilium &c. conuersa à Pontano lib. 5. & Surius in hist.*

Sub hæc tempora imago Crucifixi à quodam lapidibus per indignationem ista emisit sanguinem, sed sceleris reus Moguntiz supplico afficitur. *Brennius in cap. 3. ad Galat.*

An. 1556. obierunt mortem Ioannes Sleidanus Argentinae, Conradus Pelicanus ex minorita, Zuinglianus Rubeaqui, & omnium pessimus David Georgius Basileæ.

Lutetiz Franciscus Picardus Theologus, & Andreas Tiracuellus iuriscõsult. an. 1558. Io. Fernellus summus medicus Lutetiz an. 1559. Romæ Ioannes Gropperus Theologus & Cardinalis, apud Biturigas Franciscus Duarenus iuriscõsult. in Vngaria Isabella Vngariae regina, quæ, rara felicitate, fuit Regis filia, Regis soror, vxor & mater, Lutetiz Hæricus Rex 6. Id. Iulij an. ætatis 40. mens. 3. die 11. & Regni an. 12. mēf. 3. die 11.

Eodem anno Non. Septemb. Lutetiz summo mane, via Iacobeæ in ædibus cuiusdam priuati hominis, qui tunc aberat, ante collegium Plestiacum, comprehenduntur Caluinistæ siue Lutherani, vt vocabantur, vtriusque sexus circiter 120. qui nocte ipsa illuc ad concionem & preces conuenerant: Ex ipsius nonnulli paucos post dies comburuntur. *Nox & amor vinumq; nihil moderabile suadent.*

Anno 1557. Prid. Non. Septemb. inchoatum est Vuormatiz colloquium inter Catholicos & Lutheranos decreto Comitiorum Ratisponensium, sed turbatum artibus Flacci Illyrici. Aderant Euangelicarum partium 12. ministri, qui à Catholicis interrogati, quas sectas confessioni Augustanæ consentaneas & dissentaneas existimarent (quod variæ sectæ sub Augustana confessione comprehendere vellent, & decretum esset, cum ijs duntaxat colloquium habendū, qui essent antiquæ Religionis vel Augustanæ confessionis) per 16. dies inter se concertarūt, cum alij ex ipsis sectas quasdam vt à confessione Augustana discrepantes damnarēt & excluderēt, alij retinendas, cisque parcendum censerent. Ea concertatio eo vsque progressa est, vt ex 12. ministris, 5. reiecti & excõmunicati fuerint, tanquã contrarij confessioni August. in præcipuis capitibus, vt de Lege & Euangelio, de Libero arbitrio, de Iustificatione, de Operibus, de Sacramentis, & vsu Ceremoniarum. His ita gestis, quia à 7. reliquis Ministris nunquã impetrari potuit, vt sigillatim multiplices sectas à confessione Augustana secernerent & damnarent, ne inanis esset labor colloquij, illud vix adhuc bene cœptū intermittitur & suspenditur. *Amsdorffius in lib. Publicæ confessionis pura doctrina Euangelij &c. Nicol. Gallus in suis Thestibus & hipotypos. Historia rerum memorabilium &c. conuersa à Pontano lib. 5. Lauatherus in hist. controuersie Sacram. Sur. in hist.*

Anni Christi.

1555

Philippo 2. Hispania.

Maria Philippi vxore Catholica Angliæ Regina, deinde Elizabetha sorore, quæ his iam annis 22. regnat.

Sigismundo 2. Augusto Polonia.

Ioanne 3. Portugallia. deinde Sebastiano an. 21.

1560

Anni mundi.

5643

5648

Anni Christi.

CONCIL. Colonienf sub Adolpho.

Moguntinum.

1560 i Pius 4. Mediolanens, an. mens. 11. di. 8.

Vacat di. 29.

Patriarcha.

Constantinopoli Ioasaph, deinde Metrophane.

Anni mundi.

5648

5654

An. 1558. Franci Duce Francisco Guisiano Principe, vrbem Caletum omnium opinione inexpugnabilem 7. obfidionis die, 5. Non. Ianuarij expugnarūt, Mox Guinã arcem munitissimam captam incendunt, & Hamam capiunt, denique Anglos ex tota Gallia exturbant.

Eodem an. Nouembris die 17. ætatis verò suæ 43. Maria Angliæ Regina Catholica obiit.

Eodem die, post horas duodecim Cardinalis Polus vespere defunctus est natus an. 58. mens. 6. *Surius*. Quibus duobus luminibus vno die extinctis, magna simul & regni & religionis subsecuta est in Anglia & vicinis regionibus, obscuritas.

Scoti expellunt Gallica præsidia.

An. 1559. Ianuarij 15. in Demortuæ locum Angli substitunt Elizabetham, quam Henricus ex Anna Bohemia suscepit. Hinc restituitur Zuinglianismus & Caluinismus, Clero & Episcopis carcere & rerum suarum amissione multatis, nonnullis etiam veneno, nec &c. absumptis.

Eodem anno, 7. Non. April. Inter Gallum & Hispanum inita pace, qua hodiè fruimur, Philippo Regi Hispaniarum Elizabetha filia Henrici Francorū Regis natu maxima despondetur, & Margarita eius soror vnica Emanucl Philiberto Allobrogum Duci.

Vigesimo secundo Iunij dum celebrabantur nuptiæ Philippi regis & Elizabethæ Henrici regis Franc. filie, simulque Philiberti Sabaudiz Ducis & Margaritæ Sororis eiusdem Henrici, ipse Henr. hæstæ fragmento per galeam adactus à Mōtgoмерio Comite in cranium, occubuit ex vulnere natus an. 40. Eius obi. in Gallia locum dedit crebris rerū nouarum machinationibus & hæreticorum imprimis audaciæ.

Eodem anno iuniores Saxoniz Principes & Comites Mansfeldenses Lutherani, edunt separatim publicum scriptum, quo vnde cim sectas huius sæculi, & præcipuè Zuinglianam, vt execrabiles hæreses damnarunt. *Surius in hist. Lauater. in hist. Controuersie sacramentaria.*

Dithmarshi domantur à Rege Danorū, populus ante liber & inuictus, dum Archiep. Bremensis pareret & Catholicam sequeretur. At tum Lutheranizans, dat suæ leuitatis pœnas.

Ioanni 3. Portugalliz defuncto succedit Sebastianus his 21. annis. Nam eius parens Ioannes 4. vt nominatur, ante Ioannem 3. Patrem mortuus est, ita tamen vt Sebastianum hunc vix tres menses agentem reliquerit.

Hostis Simoniacorum, & plura habentium Beneficia; offer dispensationum.

An. 1564. Decretali siue Bulla Fiduciariorum Sacerdotiorū, quos vulgo Custodinos appellamus, perpetuo anathemati subiecit, restitutioni addixit, Simoniacos declarauit, peccati expiationem soli Cathedræ Apostolicæ referuauit. Inscribitur Bulla contra quoscunque Ecclesias & beneficia Ecclesiastica quæcunque in confidentiam retinentes seu recipientes. Quod successor Pius 5. renouauit.

Addis filius Ioannis de domo Martia, ex Ciuitate Gezira in Tigri Flumine, olim monachus ord. Sancti Antonij, Monasterij Sanctorum Rahæ & Ioanis fratrum, electus primas siue Patriarcha ciuitatis Muzal in Assyria Orientali Romam venit, vt confirmaretur, vbi & obtulit Pio professionē fidei, & attestationem manu sua pictam & subscriptam, die 7. Martij, An. Do. 1562. Iurans se credere, recipere, & approbare omnia quæ in Sede apostolica tenebantur, & se id curaturū in sua iurisdictione, sub qua essent multi Metropolitæ, Episcopi

Episcopi & Diocesani. Videlicet Arbel Metropolis, Saraua, Hancava Episcopus, Cheptiam Metropolis, Caranileys, Achusch Episcopus, Nassybin Metropolis, Machazzin, Tallecaui, Mardin Episcopus, Sceert Metropolis, Azzen Episcopus, Elchessen Metropolis, Zuch & Mesciara Episcopus, Gurgel Metropolis, Elci Episcopus, Amed Metropolis, Chiaruchig, Hayn, Tamir episcopus, quæ omnes simul regiones sub sunt imperio Turcarum, Ormi superior Metropolis, Vicimi & Cuchia Episcopus, Ormi inferior Metropolis, Durra, Soldos, Elchinuch Episcopus, Espurgan Metropolis, Nare, Gien nunc Episcopus, Salamas Metropolis, Baumar, Sciabatâ, Vaschâ Episcopus. Omnes Persarum Regi vulgo Sophi nuncupato subiecti: In India verò Lusitanis subiecta Cuschin Metropolis, Cananor Metropolis, Goa Metropolis, Calicuth Episcopus, cui subest Carongol ciuitas, quæ adhuc ab Idololâtris & Echnicis hominibus possidetur. *Hæc ibi.*

Metrophanes Constantinopolitanus Patriarcha centesimus quadragesimus primus sedere incipit anno 1563.

An. 1560. Lutherani & Sacramentarij ardentissimo odio inter se flagrant, cum scriptis cõtrarijs, tum edictis publicis. Nam Vuitembergenses, quibus præerat Brentius, edictum promulgant contra Sacramentarios: Ienenenses ministri edunt supplicationem ad Ioan. Fridericum 2. Ducem Saxonie, eiusque fratres ac alios Principes & ordines confessionis Augustanæ, pro legitima synodo, in qua soli Lutherani conuenirent, & Zuinglianos atque alios, quibus aduersantur, condemnarent. Contra ab Heidelbergensi academia post publicam disputationem Zuinglianorum contra Lutheranos, Heshufius Lutheranus abire iussus est: & mox Superintendentes Heidelbergenses, edunt decretum, quo Lutheri & Brentij Catechismi extra Ecclesiam eijciatur, & eorum scripta nullam habeant auctoritatem. *Lauaterus Zuinglianus in hist. controuersia Sacrament. Surius in hist.*

Illo anno Carolus 9. Rex Francorum sexagesimus regnũ ingreditur.

Magni tumultus à nescio quibus Euangelicis religionis causa excitantur in Gallia, & Allobrogibus.

In Scoria etiam mire tumultuatum est, dum Calvinismũ amplectuntur, Anglis suppeticas ferentibus, qui & ipsi hæreticum furorem fuerant amplexi. *Surius.*

Regina Scotiæ Maria Guisiani olim ducis filia inter hos motus Edimburgi tædio & curis moritur. *Surius.*

In Vuallia regione Angliæ crux inuenta est, in quadam fraxino turbini vi & tempestate deiecta. *Idem & Alanus Copus in Dialogo.*

Mosci deletis 6000. Tartarorum redeunt in Liuoniam. Liuonij à Polonis auxilia petunt.

Baiazetes & Selymus Solimani filij inter se dimicant ad Anasum, deinde Alepum Syriæ. Baiazetes victus fugit ad Persas, vbi & moritur.

Magdeburgenses ministri, quorum antesignatus est Matthias Flaccus Illyricus Centurias diuulgatũ errorum, mendaciorumque plenissimas. Contra quos Alanus Copus Anglus paulo post sex Dialogos edidit, Bucingerus centuriam vnam, Canisius libros de corruptelis scripturæ, nempe de Ioãne & de D. Virgine. Turrianus opus pro Epistolis Põtificum decretalibus. Nos huius Operis posteriorẽ partem, quam speramus suffecturam ad eorum fraudes & calumnias detegendas atque dissoluendas, aut certe iter præmõstraturam

Anni Christi.

1560

Principibus.

Solimano Turcorum Imp.

Ferdinando & Maximiliano 2. an. 12. ex ordine Occid. Imperatoribus.

Francisco 2. an. 1. & post eũ, Carolo 9. Maximiliano, eius frat. an. 14. Franc. Rege.

Philippo 2. Hispania.

Elizabetha Anglia.

Sigismundo 2. Augusto Poloniae.

Ioanne 3. Portugallia.

1566

Anni mundi.

5648

5654

Anni Christi.

1562

CONCIL. Tridentinum ali-
quandiu interruptum continuatur,
presidentibus 4. Legatis sedis Apo-
stolicae, & presentibus 2. Cardinali-
bus, 3. Patriarchis, 21. Archiepiscopis,
168. Episcopis, 7. Abbatibus, 57.
Generalibus ordinum, 39. procura-
toribus absentium cum legitimo mæ-
dato. Durauit an. 1. m. 11. d. 4. Clau-
ditur die 4. Decembris 1564.

1560

Anni mundi.

turani, vt quisq; facile per sese cætera adjiciat. Nam facile est inuentis addere. Quin & res ac historias ab istis prætermis-
sas magno numero colligauimus. Studerãt enim immani-
bus illis voluminibus non historiam scribere, sed fabulas;
vt Pontifices traducerent.

Genevæ nefandissimum consilium de Francisco 2. Rege
Franciae, Regina vxore, Regina matre, eius liberis, Proceri-
bus, & bonis Magistratibus ad certum diem per insidias tru-
cidandis; Beza principe, Caluino auctore, Ottomano sub-
signatore; Spifamio suasore, omnibus Gallia prædonibus
& laicis conficijs. *Surius.*

Hinc seditio Amboësiãna prætextu boni publici & con-
seruandarum legum Francia à quibusdam sectarijs non ad-
modum clavis, numero 500. præter aliquot pedites, quæ
detegitur 9. Calend. April. Eius quidem duces grauissimis
supplicijs plectuntur, at mox Rex omnes reos hæresis absol-
uit edicto publico, modò in posterum fidem Catholicæ Ec-
clesiæ retinerent. Ex eo tempore, qui prius Lutherani dice-
bantur, per totam Galliam cœperunt vocari Huguenoti.

Et vita excefferunt an. 1560. Robert. Cœnalis Arboricen-
sis Episcopus, & doctor Theologus Lutetiæ, 5. Cal. Maij. Ioan.
à Laſco Zuinglianus in Polonia 1. die Ianuarij, Philippus Me-
lanchthon 13. Calend. Maij Germaniæ cothurnus, de omni
religione securus. Vnde post eius mortẽ, eum statim quisq;
hæreticorum sibi vendicare voluit. Caluinus contendebat
in sua confessio ne mortuum, alij in alia.

Franciscus 2. Rex Fran. Prædie Non. Decẽb. eiusdẽ an. obit.
Multa hoc tempore varijs in locis ferebantur visa por-
tenta, & horrẽda monstra, præsertim in Anglia, in qua Lon-
dini Pyramis Paulinæ Ecclesiæ tota fere lignea plumboque
cooperta de cœlo exuritur, deinde mensa illa, in qua hæretici
Caluini communionem exercebant. *In Annalib. Angl.*

An. 1561. quidam Lucas Stembërgerus docet inter alia
non esse Trinitatem, sed vnum Deum Patrem, Sabbathum
esse seruandum, Eucharistiæ & baptismi sacramentum Sata-
nicam esse institutionem, &c. *Surius.*

In Polonia contra Gregorium Paulus, Cazanouius & alij
tres esse Deos, Symbolum Athanasij esse Sathanasij, & cæt.
Quibus dum se Caluinus & eiusdem metalli ministri se op-
ponunt, Autothecani & Antitrinitarij siue Sabelliani eua-
dunt, & doctrinam de Deo Vno, & Trino sceleratis modis
conspurcant. Quas blasphemias hodieque perpetuant. *Vide
nostros libros de S. Trinitate, & contra Schekium.*

Eodem anno, quòd multæ nouæ hæreses, prætextu con-
fessionis Augustanæ irreperent, fuit conuentus Principum
Numburgi in Thuringia, in quo egrunt de Zuinglianis so-
lenniter condemnandis, sed id à quibusdam Principibus
impeditum est.

Saxones etiam Lutherani ad sedandos motus propter
rem Sacramentariam exortos conuentum agunt Lunæbur-
gi, damnantq; hæreseos Albertum Hardemburgium Zuing-
lianum. *Lauater. in hist. controuersia Sacrament.*

In Transyluania alij Lutheri, alij Zuinglij doctrinam se-
quuntur, magno apud Turcos ludibrio religionis Christi-
anæ. Bremenenses omnes Lutheranos vrbe sua exire iubent.
Ibid. & Surius.

Ferdinandus Imperat. in Vngaria feliciter res gerit con-
tra Turcos & Transyluanos. Paulo post Transyluania Va-
ieuoda occupat arcem Zathmar. Vnde initium noui belli.
Institutum fuit à Rege colloquium Possiacum inter Ca-
tholicos

tholicos & Evangelicos, sed cum primùm publicè, deinde priuatim colloquuti fuissent per aliquot dies, dissoluitur absque vilo profectu. Impudentissimum est mendacium, quod Lauatherus scribit colloquutores Catholicos confensisse cum ministris. Huius fructus fuere Bella immania quæ deinceps per 18. consequuta sunt.

1561. anno 16. Cal. Februa. edicto Regio permissum est Euangelicis suos conuentus ac exercitia & negotia suæ religionis extra mœnia vrbiũ habere, donec aliter à Rege decerneretur, siue vsque ad Concilij œcumenici Tridentini determinationem. Promulgatur in senatu Parisiensi Prid. Non. Martij. cum hac clausula: *Audito procuratore Regis, absque tamen approbatione nouæ religionis, & id totum per modum promissionis, & donec aliter per Dominum Regem fuerit ordinatum.*

Francorum exulum (qui erant Zuingliani) Ecclesia cum Francforti per annos ferè 7. mansisset, anno 1561. 9. Calendas Maij. Senatusconsulto Francfordiensi vrbe excedere, aut ab exercitijs suæ religionis abstinere iubetur: quòd ipsi à Lutheranis siue Germanis ministris dispares essent & religione & cœremonijs & doctrina, quodque à præcipuis capitibus confessionis Augustanæ, eius Apologiæ, pacificationis Vuitembergenis, factæ an. 1536. denique Francfordiensi concordiæ actæ an. 1542. 5. Idu. Decembris, dissentirent. *Vide huius Rei acta & historiam editam à Francisco Philippo.*

An. 1562. in regno Franciæ omnia fuerunt funesta, grafsantibus per totam ferè Galliam bellis, fame & peste: Plura certe mala vnico anno Gallia à suis pertulit, quàm cunctis superioribus bellis ab exteris. Illis commemorandis propter legem *à moueri* prudens lubensque superledeo.

In hoc primo ciuili bello Rex Nauarræ Rhotomagum obsidens interficitur. In confliũu Druydũ Dux Niuernensis, Sãctandreas Marefcalus & plæriq; alij desiderãtur. Princeps Condæus & Annas Montmorantius vtriusque partis Ductores capiuntur. Dux Guyfius, dum victoriã persequitur, in Aureliarum obsidione, proditoriè à Poltroto, quem Admiralius & Beza subornarant, glande percutitur & post aliquot dies sanctissimè expirat.

In medijs his Galliarum tumultibus Angli se iungũt Huguenotis, Normaniam vastant, fortissimum maris portum, vulgo Portum gratiæ occupant à Septembri an. 1562 vsq; ad finem Iulij anni sequentis, è quo prius non exierũt, quàm grauisissima peste inde discedere coacti sunt, quæ discedentes in Angliam vsque comitata est, ita vt Londini solum, eo anno pluiquam 20. millia hominum perierint.

Incipit bellum inter Fredericum Daniæ & Erricum Suetiæ reges, in quo Dani Noruegiam recuperant.

Hoc ferè tempore Abdifũ Assyriorum Patriarcha Romã venit, vt à Pontifice confirmaretur, & polliceretur obedientiam, seque Conciliorum, & speciatim Tridentini decreta omniã suscepturum. *Scribit.*

Huius anni mens. Nouembri Francforti in Romanorũ regem eligitur Maximilianus Ferdinandi f.

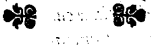
Mense Maio factus est conuentus Luneburgensis à Lutheranis contra Caluinistas & Sacramentarios. Metuebant enim Lutherani, ne irrepentibus iam in Saxoniã Caluinistis, ipsi solum vertere cogerentur.

Tilmannus Heflusus Luther. contra Caluinum, Boquinum & istius facis ministros scribit.

Paulus

Anni Christi.

1560

Anni mundi.

5648

5654

Anni Christi.

1566

1572

Anni mundi.

5654

5661

Paulus Alciatus Caluina Mahometapud tandem effectus est. *Beza præfat. in acta Valentini Gentilis pag. 17.* Caluinismus scilicet gradus est proximus ad Mahometismũ. Vnde & Valentinus Gẽtilis probabat sua dogmata è veteri Testamẽto, nouo & Alcorano, quasi hæc tria essent *deũ & vna. Benedictus Aretius Bernensis minister cap. 1. & 3. Historia Valentini Gent.*

Petrus Martyr pridie Idus Nouemb. non sine suspitione veneni à Caluinitis propinati, dum respondere parat Brentio monstrfam Vbiquitatem introducẽti, & Caluinitis, à quibus vt spectrum in Eucharistia constituentibus proxime in Possiaco conuẽtu dissenferat. exclamans pro sua parte, neq; reipsa Corpus Christi esse in Eucharistia, neque reipsa sumi, cum isti affirmarẽt reipsa quidem abesse, reipsa tamen sumi, quòd est prodigij pluiquam simile, infelicem exhalat spiritum. *Spenceus in Apolog.*

An. 1563. Bullingerus calamitosus senex Brentio respondet. Ita inter Lutheranos, Caluinitas, Zuinglianos rixa est implacabilis, quam non nisi mutuis cœdibus placare possint.

Mense Martio in suburbio Augustæ Vindelicorum rectoris cuiusdam filia an. 20. nata à malo dæmone obsessa cum à Lutheranismis nullo modo liberari possẽt, quòd Satanã Satanam non eijciat, à Simone Theologo & Catholico Ecclesiaste apud D. Mauritium Augustæ, inuocato nomine Christi, liberata est.

In obsidione Aureliæ Franciscus dux Guyfius præfectus exercitus Regij incredibili luctu piorum omnium à Poltroto proditoriè perimitur.

Paulo post è custodia liberantur capti Caluinitarum proceres, pax agitur non diu duratura. Lugdunenfes se regi dedunt, & Catholica religio apud illos restituitur.

Tum, inuito scedere cum fautoribus nouæ religionis, promulgatur edictum pacificationis.

Mense Decembri finis optatus impositus est Synodo Tridentinæ.

Presburgi in Vngarię regem coronatus est Maximilianus Romanorum & Boemiæ rex.

An. 1564. Caluinus 14. Cal. Iunij tam varijs morbis extinctus est, vt (nisi à Beza scriptum esset) vix crederetur. Per 4. ferè annos discruciatas 9. horrendis morbis, Cholica, Calculo, morbo articulari, Hæmorrhoidibus, febri phthysica, Asthmate, Hemicranio, Catharro continuo, Vomitu deniq; sanguinis. An mentiar Beza, esto tu iudex. Nam ad verbum ista è tuo Gallico opusculo exscripti. An Herodes terribilius animum Satanæ reddiderit, equidem nescio. Tanquam forer, Beza, tuo indicio perijisti? Cur ista de tuo præceptore nõ occultabas? Cur famæ tui doctorculi sic male consulebas?

Eodem Rex Daniæ & Lubecenses bellum, quod superiori anno in Regem Suediæ susceperant, continuant.

Lituanii Moscos ad Vbium oppidum profligant & è sua prouincia eijciunt.

Hispanica classis Mauritaniam littoralem infestat è regione Beticæ.

Quinto die Martij Ingolstadij obiit Fredericus Staphylus an. ætatis 51. vir doctissimus, qui se à Luthero ad Catholicam redijisse scripsit, cum alijs de causis, tum quia se presentẽ Lutherus anno vno ante obitum ab Energumena vllis exorcismis dæmonem non modo non potuisset eijcere, sed etiam ab eo in ipsum insiliente, & seram, ne egredereetur, miscente, egregiè vapulasset, donec per loci fenestram semi-

Qq 2 mortuus

Tridentinum Conc. seruandum curauit, quantum in ipso fuit, è cuius præscripto Breuiaria, Sacerdotalia siue Missalia, & preces horarias reformauit, Catechismum emisit &c.

Dæmoniacas multas suis precibus in publicis supplicationibus liberauit.

Gravi Calculi morbo pressus solebat exclamare, Adauge Domine dolorem, sed da patientiam.

Elias Romanæ synagogæ Iudæorum præpositus cum tota sua familia sit Christianus, & à PP. baptizatur prid. Idus Iunij 1566. Eodem an. eius exemplo Iudæi plus 300. fidem Christianam suscipiunt.

An. 1566. Solymanus venit in Vngariam. Ante expugnatione Sigeiti in castris moritur, cum prius Nicolai Serinensis Comitit caput, qui oppidum strenue defendisset, perfidè amputasset.

Selimus Turcicum imperium suscipit duodecimus ab Ottomano, vsque ad an. 1574. solus, è filijs Solymani. Nam ritu patrio cæteri cæsi & iugulati à patre fuerant.

Ioannes Albinus nobili Valzergorum & Seretiorum familia ortus Tholosanus Ecclesiastes & archidiaconus, fidei defensor, & voce & libris clarus, toti Aquitanie charus Tholosæ obiit 3. Cal. Septembris sub horam noctis decimam natus an. ferè 38.

Belgium commouetur, in multis locis sacris imaginibus deiectis.

Franciscus Sonnius Episcopus Boscoduensis, Vuilelmus Lindanus Ruremundensis, Cornelius Iansenius Gandauensis, Cunerus Leuoardensis, vt primi suarum Diocecon in episcopatus novos erectarum præfules, ita & probi iuxta ac docti.

Ioannes Hesselius Louaniensis, Iudocus Rauelften Tiletanus, Sixtus Senensis doctores Theologi.

Tumultus Flandrici Caluinistarum, qui ex hoc tempore Gueusiorum, hoc est, balatronum nomen retinuerunt contra Philippi Regis Hispaniæ edicta, post vnum ferè annum quam excitati fuerant, coercentur, receptis ciuitatibus, quæ defecerant, à Regijs magistratibus: Seditiosi egregie puniuntur, Philippi Regis Hispaniæ aduentu in Flandriam nunciato. In his turbis egregiam suo Regi nauarunt operam Norcamius Hannoniæ præfectus, Rassegemius quarundam etiam ciuitatum præf. Comes Meganus in Geldria.

Tumultus Scotici, quibus vt tutius occurreret Maria regina, nubit Darleio nobilissimo iuueni ex veteri Anglorum Scotorumque regum stirpe.

In his Caluinitæ noui regis animû clam regina tentarunt, atque ad ignoscendum ipsis omnia pellexerunt.

Reuocati ab exilio in oculis ipsius ac reginæ Dauidem Secretarium interficiunt, in animo habentes reginam grauidam, si quid effudisset, simul cum spe partus tollere, adulterij crimine in illam conficto, & Catholicos omnes interficere, vel saltem regno pellere, Missam abolere, Caluinismum stabilire.

Regina simulans se ad illorum omnia conuiuere, se Regemque eduxit media nocte, illorumque manus effugit, deinde collectis amicis & fidis perduelles in Angliam, vnde prima mali labes, fugauit, aliquot etiam supplicio affectis.

In lste-

Anni
Christi.

1566

Principibus.

Solimano Turcorum Imp.
an. 8.

Maximiliano 2. Occid.
sue Romanorum Imp.

Carolo 9. Maximiliano
Franc. Reg.

Philippo 2. Hispaniæ.

Elizabetha Angliæ.

Sigismundo 2. cog. Augusto
Polonia.

Sebastiano Portugallie.

1572

1566

Anni
mundi.

5654

Anni
Christi.

1566

CONCCIL. Mediolanense
& alia passim provincialia pro executione Concilij Tridentini.

Anni
mundi.

5654

In literis Louani excussis an. 1566.

Paucis mensibus interiectis peperit Masculum, cui vel hoc vno pessime consultum, quod ipsi Buchananus quidam Bacchicus histrio & Atheus poeta pro præceptore tributus sit.

Iacobus nothus reginæ frater spe regnandi curat, vt rex, qui exacto conuiuio dormitum abierat, inter confederatorum manus suffocaretur, siue è fenestra elapsus, siue cum ædibus puluere tormentario in aëra sublatus.

Reginam, quod huic cõuiuio non interfuisset, propterea-que coniurationem frustrata esset, auctorem huius cædis mox spargunt, prætextu cuiusdam Zelotypiæ, ac nubere è vestigio cuidam Boduuelo cogunt, vt his nouis & acceleratis nuptijs, nonnulla etiam apud Catholicos fieret suspitio & adulterij & paricidij. Quæ vbi se collegisset, vsa strategemate euasit in Angliam, vbi calunij obruta contra ius Gentium, paris dominium perpetitum.

Sic Iacobus Nothus regni administrationem occupat, & specie pacis & cõcordiæ data fide, initoq; colloquio, nobiles & reginæ amici omnes sunt cõprehensi, & in custodia artificum traditi. Luit ille pœnas, nam an. 1570. post à suæ sectæ aliquo glande ærea confossus est, idque priuati tantum odij ac inimicitie causa. Atq; hæc sunt in Scotia noui Euangelij constituendi initia & successus, à seditione, conspiratione, Principum cæde, profugatione, calumnia.

Elizabetha Londini disputationem indixit, sed Catholici antistites partim circũstantiũ vndiq; protestantiũ fremitu, partim nobiliũ quorũdã auctoritate interrupti ac perturbati quietè audiri nõ potuerunt, nec inchoatã oratione absoluerunt.

Cum autem hæretici victi triumphatiq; conticuisent, sine pudore tamen libellum diuulgant, in quo singula longe aliter referebant, tanquam ipsi superiores euasissent.

Ecclesiam illic afflictam recreant è Belgio scriptis Anglicis & Latinis Angli exules Thomas Hordingus, Nicolaus Sanderus, Thomas Heskyuus, Guil. Allenus, Thomas Stapletorus, Copus, Theologie Doctores, Thomas Dormannus, Ioannes Martialis, & alij, quibus impij flammis duntaxat publicè illorum libris decretis occurrunt.

An. 1567. Traiectenses ad Mosam atque Mafecam sacris imaginibus & Episcopo suo Leondiensis bellum indicunt.

Septimo Ianuarij Frisia pacatur à Comite Arenbergio.

Tornacum etiam mox occupatum est à Norcamio & Episcopus cum Clero pulsus restitutus.

In fine Feb. Valencenæ iam ferè expugnata à Norcamio, sine vlla conditione se permittunt Regis voluntati.

Septimo April. Gubernatrix Ducissa de Parma cõditiones quasdam Antuerpiensibus præscripsit. Quibus acceptis res ibi meliuscule habere cœperunt. 18. Iulij Bruxellas est reuerfa Comite Mansfeldio Antuerpiæ relicto cum præsidio.

Cambresij quidam Ioannes Carmelita apostata mutato nomine se Philippum vocat. Captus pernegat se cum esse, etiam si multi & mater ipsa certis indicijs id ostenderet, & ad respicientiam hortaretur. Cum suspensus fuisset, sparso rumore hæretici excitatum dixerunt, ac in Francia concionari. Eius ergo cadauer perquisitum, denuo est suspensum.

Ad reliquias S. Liuini Gandau absconditas clauda mulier sanata est, & alia facta miracula, quæ in publica acta relata sunt.

Mense Augusto Belgium venit Dux Albanus corpore senex, animo iuuenis, cum electa militum Hispanorum manu, in

Q9 4

nu, in locum Ducissæ Parmensis, quæ annis plus septem pacificè illud gubernarat.

Anni Christi.

Anni mundi.

Comes ab Helfenstein Vtricus ad Catholicam redijt, ab actis è sua ditione hereticis. Sic Gablerus medicus, qui Paulo Vergerio adfuerat intereunti, apud quem mira viderat.

1566

5654

In Gallia noui tumultus, accitio etiam è Germania peregrino milite: Comes Aremburgius eò venit cum auxiliariis copijs. Nam an. 1567. ciuile bellum secundum.

In conflictu Dionysiano Montmorantius Comes Stabilis nouissimus ceditur & paulo post interit. Admiralius & reliqui fuga euadunt. Deinde collectis reliquijs Carnutum obfident, ne victi viderètur, & vt secundâ pacem consequerètur.

Anno igitur sequenti confecta pax, sed non diu duratura. Nam mox tertium bellum exardebit.

An. 1568. Gulielmus Auracæ princeps duxit exercitum in Brabantiam irrito conatu.

Mox Albæ dux capit perduelles multos, Securi percuit Comites Egmontanum & Hornensem aliosque complures fœderatorum principes. Granatensè regnû mouet defectiorem, contra Philippum R. sed frustra.

Comes Aremburgius è Gallia reuersus in Frisiam contra Gueulios mittitur, vbi procumbens contra Ecclesiâ patriâque rebelles, non potuit leto nobilitate mori.

Eum secutus dux Albanus ad primum conflictum occidit 1500. non longè à Gruninga. Ad secundum 7000. partim ferro, partim submersione. Ludouicus Auracæ principis frater nando se seruauit. Capta sunt signa 3. è 25. tormenta bellica 16. commeatus omnis generis, prædaque maxima. E regio milite desiderati sunt tantum sex aut septem.

Ad tertium in fine Septembris 8000. vt proinde Auracæ excesserit ditionum Belgij limites in fine Nouemb. nulla re memorabili gesta, nisi quòd in Ecclesiâ sit grassatus, multo plus damni Imperij vrbibus inferens, quàm Catholicis regis sui ditionibus.

Albanus Bruxellas reuertitur, ac pacem toti Belgio restituit.

Turcæ in Asia bellû gerunt contra Saracenos & prouincias, quæ defecerant. Perdunt Mecham ad mare rubrum.

An. 1570. aduersus Venetos in Cypro pugnant & eam capiunt, nullo feritatis genere prætermisso. 1572. infœliciter res gerunt contra Moschos ad Tanaim.

Tertium bellum ciuile in Francia in duos annos. In Iarnacensi conflictu princeps Condæus interfectus est.

An. 1569. mense Martio Montcoturiana pugna, in qua magna parta victoria Caluinitarum partes plurimum sunt comminutæ, Admiralis de more fugiente in Vasconiam.

Bipontinus Comes non ita diu post mortuus est.

A Philippo rege mittitur in Galliæ regis subsidium Comes Mansfeldius cum magno Burgundionum auxilio, qui in mensis Octobris prælio vulneratus est.

Flaccus Illyricus renouat Manichæos furores de causa & essentia peccati.

Regina Scotiæ è manu perduellium euadit in Angliam, vbi perfide capitur & contra iura hospitij detinetur in hunc vsque diem.

An. 1570. Tertium pacificationis edictum in Francia.

1572

5661

Eodem Anna Maximiliani Imp. filia Philippo regi Cathol. nubuit, quæ in fine anni sequentis 1571. ei hæredem masculum peperit.

Cosmus Medices à Pontif. magnus Dux Hettruriæ creatur,

Anni Christi.

Anni mundi.

tur, cum antea Dux Florentiæ duntaxat appellaretur.

Cyprus à Turca Venetis eripitur.

Vincti in Surria Comitatu Angliæ, è Caluini schola oriuntur, qui docent peccare neminem, nisi qui veritatem ab ipsis prædicatam non recipit, &c. Sanderus lib. 7. visib. Monar.

In Italia terræ motus immanes, maxime in vrbe Ferraria, quæ vastas ex ijs ruinas perpetitur. Maris & Fluiuidium magnæ inundationes, præsertim in Frisia, contra in Anglia littora maris intro cedebant, vt homines possent ad aliquor passuum millia intra maris ambitu pedibus incedere.

Franciscus Balduinus Iuriconsultus obit, qui è veneno Caluini tandem conualescens, sui doctoris & ministri pudenda detexit.

An. 1571. in Anglia mons sat procul à mari distitus motus est suo loco, eueris radicitus arboribus, &c.

Ioannes Storeus Anglus Londini illustri martyrio ad superos migravit. Nam Christum confitenti præciduntur genitalia, aperitur venter, viscera eruntur, caput amputatur, membra diffecantur. Sanderus Anglus in fine li. 7. de visib. Monar.

Séptimo die Octobris tribus aut 4. horis pugnatum est à Turcis & Christianis, sed victoria inclinauit ad Christianos, Ioanne Austriaco Caroli 5. motho belli socialis contra Turcas duce in Sinu Lepantino. Triremes Turcarum captæ 180. combustæ 20. submersæ totidem. Magnus Basa interfectus, 25. millia Turcarum occisa, multa capta, è quibus nobiliores, si tamen illic sit nobilitas, vbi cuncta sunt feruilia, ad Pontum tracti & in castrum S. Angeli inclusi, 20. millia Christianorum recuperata. Ex nostris triremes admodum paucæ defideratæ sunt, sed viri plures quàm fortissimè pugnantes occubuerunt, quorum pietas in meliorem vitam transijt.

Columnæ suæ classis præfecto magnificentissimum triumphum Pontifex decernit, virtutis ergo, ad veterum speciem, vt sic in Capitolium veheretur.

Mensibus circiter 18. post cæsum Iacobum Nothum, in Scotia interfectus quoque est pari ferè modo Comes Lineuxensis, qui secundus Prorex, etiam cum præsidio, ex Anglia eo missus fuerat. Dehinc varijs multisque cædibus inter se Scoti ad hunc vsque diem sciuunt, nec vllus adhuc tantorum malorum exitus videtur.

Fernandus Princeps Philippo 2. Hisp. regi ex Anna Austriaca nascitur, Madriti die 4. Decembris.

Quarto Octobris Claudius Spencæus Theologus Polygraphus obiit, post S. communionem petito & sumpto extremæ vnctionis sacramento: suæ instructissimæ Bibliothecæ herede relicto Cardinali Lotharingo & 7. Sorbonicis doctoribus, legatione Franciscanis & Dominicis facta ducentarum libellarum, Carmelitis & Augustinianis centum, Sorbonæ ducentarum, Nauarricis doctoribus quingentarum, Paræchiæ S. Cosmæ centum quinquaginta, in qua se sepeliri iussit conuocatis omnium collegiorum & Ecclesiarum ordinibus, accensis innumeris cereis, funere ornatissimo: Præter Apologiâ & alia opera impressa relictis scriptis posthumis, quibus se ab hæreticorum furij alienissimum ostendit.

An. 1572. Angliæ regina excõmunicatur & proscribitur à Pont. à quo an. 1569. hæretica fuerat denunciata, vt inde omni dominio & potestate in Catholicos excideret, ipsique ideò in illam, velut Ethnicâ & publicanâ, se posse insurgere, nec illius legibus & mādatis deinceps teneri intelligerent.

Eximius Iuriconsultus, ad vestigia sanctissimi sui præcessoris se componit. Vir tanto pontificatu dignus, Faxit Deus

1572

5661

1580

5669

234.
I GREGORIVS
13. Bononiensis nunc sedet, cui det Dominus vitâ diuturnam, Imperium securum, domum tutam, exercitus fortes, Senatam fidelem, populum probum, quietum & pacatum.

Patriarcha.
Constantinopoli Metrophane, deinde Ieremia.

Principibus.
Selimo Turcorum Imp. deinde Amurate 3.

Maximiliano 2. Occidentis sue Romanorum Imp. deinde Rodolpho 2.

Carolo 9. Francoum rege, deinde Hærico 3. qui & Polonorum.

Philippo Hispania.

Elizabetha Angliæ.

Deus, vt diu sedeat & se non ad opes sed ad opus euectum perpetuo meminerit. Ipsius cura & constantia pastorali Ecclesia vbique hodie indiget.

Simonem Vigorem & Ioan. de Prouetis Theologos Paris, renitentibus Aulicis ad Narbonensem Archiepiscopatum & Præmonstratensem abbatiam solo virtutis & doctrinæ, no mine exiit. Suspectos à Sacerdotijs quouis prætextu excludit Fidem Catholicã vbique restituere conatur.

Aliæ eius virtutes & præclara facta literis suo tempore mandabuntur. Iam octauum annum sedet, cui vitam in hoc sæculo diuturnam, in futuro æternam omnes pij exoptant ac præcantur.

Post mortem Metrophanis hodie in Patriarchatu Constantinopolitano sedet Ieremias, vt in Antiocheno Ioa-chimus, Hierosolymitano Germanus, Alexandrino Syluester. Est autem Ieremias inter Constantinopolitanos centesimus quadagesimus secundus.

Qui a capta Constantinopoli siue an. 1452. pro Patriarchis Græcis Latinos Cardinales nominant Bessarionem an. 20. Petrum an. 2. Hieronymum Landum an. 11. Ioannem Michaelem an. 18. Marcum Cornelium an. 21. Egidium Viterbiensem an. 6. Franciscum Pisaurum an. 14. m. 3. Marinum Grimmanum an. 1. m. 7. Ranusum Farnesium an. 4. Fabium Colummam an. 4. Ranusium iterum an. 12. Scipionem denique Rebibam, titulo tenus id faciunt, nec Canonicam successionem, minus ministerium sequuntur.

An. 1572. Carolus 9. Elizabetham Austriacam sanctissimam principem vxorem ducit.

Regina Nauarræ Lutetiæ moritur. Genesius & cæteri Galli prope Montanaldum ab Albano cæduntur, nepe *Hereticis certum est Flandrorum terra sepulchrum.* Regis Nauarræ nuptiæ, quas excepit ob quandam in Catholicos Principes coniuurationem Dies Bartholomeanus, siue matutinæ Bartholomeanæ.

Postridie de alijs poenæ sumptæ. Inter eos Petrus Ramus Verodomanius turbulentę vitę & sui in Linguas, Artes, Disciplinas, Theologiam denique ipsam furoris poenâ luit.

Magloriani Monachi è vico D. Dionysij in suburbana D. Iacobi transfati sunt, vbi olim valetudinarium D. Iacobi de alto passu, vt in eorum monasterium filię Poenitentes introumitterentur.

Scribunt varia hoc tempore Iac. Billius Prunæus S. Michaelis in Eremo Cœnobiarcha, Laurentius Surius Carthus. Martinus Cromerus, Iacobus Pamelius, Benedictus Arias, Martinus Isengrenius, Petr. Canisius, Fran. Turrianus Iesuitæ, Ioannes à S. Andræa, Ioannes Maumontius, Gentianus Heruetus.

Stanislaus Hofius Polonus, Carolus Borromæus, Guil. Sirletus Cardinales, Vuillelmus Lindanus Ruremundensis, Iacobus Amiotus Altiussidorensis, Petrus Epinacius Lugdunensis, Guilielmus Rufus Andegauensis, Claudius Sanctius Ebroicensis, Arnaldus Pontacus Bazatensis, Aymarus Ennequinus Redonensis, Arnaldus Sorbinus Niuernensis Episcopi scriptis & pietate illustres.

Ioannes Baptista Ficlerus, qui ius ciuile Theologicum siue Theologiam iuridicam condidit, è Iure ciuili docens fidem nostrã Catholicã illam ipsam esse, quę ante mille du-cetis & eo amplius annos floruit, ac Iuriscõsultos, si qui sint hæretici, contra suam artem, libros, leges, principia peccare.

Inter hæreticos solus ferè Theodorus Beza scribit, quamquam

Sebastiano Portugallie, deinde Henrico Infanti Cardinali, An. Dom. M. D. LXXX

ATQVE hic decimũ sextũ seculũ terminamus, in quo perpetuari doctrinæ & superioribus sæculis per manus acceptam, vt in singulorum coronide docuimus, ne isti quidẽ, qui eam impugnant, inficiari possunt. Nam statim eis restiterunt omnes boni, docti, patrier & indocti, deinde sapientissimi quique pro ea scripserunt. In genere quidem Ekius, Erasmus, Cochleus, Tapper, Gropperus, Ofius Cardinalis, Theologi Parisiensis, Salmaticenses, Louanienfes, Oxonienses, Colonienfes, Hiericus 8. Rex Ang. Rossensis, Alb. Pighius, Sõnius, Lindanus, Alphõsus de Castro, Melchior Canus, Canisius, Auratus, & alij infiniti, vernaculis etiam linguis. In specie vero q̃, à quibus de sequentijs capitibus, circa quæ eorum præcipue versantur hæreses libri peculiare confecti sunt.

Gratia Dei, fides, Iustificatio. Driedo lib. de concordia liberi arbitrij, Pighius opus de Iustitia. V. vicius lib. de voluntate hominis Christiiani. Carbalus in explicationibus argumentorum obiectione 22. & 1. Sententiarum cap. 59. Sententiarj huius aui lib. 3. sentent. dist. 19. & alijs scriptis. Qui & allegant illud Augustini de spiritu & litera ca. 9. Iustificati gratis per gratiam ipsius. Non itaque iustificati per legem, neque per propriam voluntatem, sed gratis per gratiam ipsius. Non quod sine voluntate nostra fiat, sed quod sanet gratia voluntatem, vt sanata voluntas implet legem, non constituta sub lege, neque indigens lege. & cap. 10. per gratiam quispian iustificatur gratis, id est, nullis suorum operum precedentibus meritis. Sil-lud D. Thome in 2. cap. Iacobi. Nonne ex operibus iustificatus est. Contrã Paulus Ro. 4. & ibi glossa Augustini. Non ex operibus iustificatus est, sed ex fide. Responso, Apollolus & Aug. loquuntur de operibus precedentibus fidem, vt patet ibidem, ex quibus nullus plane iustificatus est. Hic autẽ loquitur de operibus sequentibus fidẽ, que dicuntur iustificare, non quatenus iustificatio dicitur gratia infusio: sed quatenus dicitur iustitia exercitatio, vel ostensio, vel confirmatio. Res enim dicitur fieri quãdo perficitur, vel innotescit. Guilielmus Parisiensis doctor in epist. ad Rom. duplex est iustificatio prima & secunda, &c.

Eucharistiæ veritas, sacrificij, transsubstantiatio, adoratio, Mille ritus. Demochares lib. de Sacrificio Missæ, & lib. de Eucharistia. Gareus de eadem. Tostallus de ead. Caietanus contra Lutherum. Cassander in Liturgicis. Pamelius in Liturgicis, & in Cyprianum. Ioannes Hessel? lib. de probatione corporalis presentie Corp. & sang. Domini. Espenceca lib. de adoratiõne Eucharistiæ, & libel. de vtraq; Missa. Claudius Sanctius in repetitionibus, & in Liturgicis Græcorum. Soto in 4. Sententiarum, vbi & omnia dubia istorum soluit. Canisius in Catechismo maiore. S. cretus libris sex de sacram. Altaris, Gaspar Casaluis Iustianus de Cane & calice Domini, Iacob. Faber Molinensis pro sacrosancto Missæ sacrificio aduersus Anatonem Missæ, & alij innumerabiles.

Anni Christi.

1572

1580

Anni mundi.

5661

5669

Baptismi effectus, necessitas, aliena fides, Ceremoniæ. Soto & Sententiarj reliqui in 4. sentent. Canisius in Catechismo maiore. Clichonius in 4. li. Damasceni, de Orthod. fide. Tilmanus Segebergensis lib. de 7. Sacramentis, & quotquot hac atate scripserunt de Baptismo cõtra Caluinistas & Anabaptistas.

Poenitentia & eius partes tres. Canisius in Catechismo, Sententiarj in 4. Concilium Colonienfe parte de sacramentis. Slotanus lib. disputationum aduersus hereticos, Turrianus lib. pro Epistolis Pontificum, &c.

Clauis Ecclesiæ, Absolutio. Canisius in Catechismo. Sanderus de vrbilibi Monarchia Eccl. Ekius in locis communibus, Cortesius, & alij Sententiarj in 4. Turrianus libris de Dogmaticis characteribus, & libris tribus de primi capitis & iudicis auctoritate & Principatu. Ioan. Antonius Delphinus oratione de Ecclesiã.

Confirmatio, extrema vnctio, reliqua alia sacramenta, & eorum vsus. Canisius in Catechismo. Soto in 4. multis distinctio. Ekius in locis communibus. Concilium Colonienfe. Hofius in confessione, & alij multi. Tilmanus Segebergensis lib. de sacramentis 7.

Primatus Romani Pontificis. Acuirius Ioseph à Petro patriarcha Maronitarum, è Monasterio S. Mariæ de Cambim in monte Libano an. 1515. Romam ad eum agnoscedum missus, apud Ambrosium Thejcum in introductione in linguam Chaldaicam, Syriacam & Armenicam, quas ab eo didicit. Siud Syrus Nestorianorum patriarcha an. 1552. in sua professione fidei à Maso verfa. Abdusu Patriarcha Assyrius in sua atestatione manus ipsius picta & subscripta die 7. Martij, an. 1562. Græci in tractatu Nili de Primatu Romani pontif. quem verit Placcus Ilyricus, vt tanquam forex suo iudicio periret. Nam Nilus illic concedit Romanum esse summum? ont impugnat, duntaxat, quod eum tantum esse dicimus iure diuino, cum esset dicendum iure Ecclesiastico & Conciliorũ. Abyssini & Aethiopes apud Damianũ Gæs duabus legationibus mathæi, & Zaga-rabi, Latinos producit & enumerat Nicolaus Sanderus egregio illo opere de vrbilibi monarchia Ecclesiæ, vt iam nefus sit dubitare hanc esse fidem non huius aui modo, sed & reliquorum omnium precedentium. Turrianus lib. pro Epistolis Pontificum.

Liberum arbitrium, bona opera. Vnicelius lib. de voluntate hominis Christiiani. Driedo lib. de Prædest. & lib. de concordia liberi arbitrij. Erasmus libro peculiari cõtra Lutherum. Ambros. Catarinus in opusculis & contra Caietanum. Slotanus lib. disp. aduersus hæreticos. Clichonius in libris Damasceni de Orthodoxa fide, capite de hac materia. Sepulveda contra Erasmus.

Sanctorum preces, suffragia, inuocatio, reliquæ imagines, secta. Effelsus libro peculiari. Amb. Catarinus in Opusculis. Soto in 4. sentent. Canisius lib. de virgine & lib. de Ioanne Baptista contra Centuriatores. Syri & Nestoriani in tabula & titulis noui testamenti, & in suis liturgicis & Ritualibus. Ekius tribus tomis de sanctis, de quibus & sermones innumeri sunt Theologorum & Ecclesiasticum huius atatis.

Anni Christi.

1572

1580

Anni mundi.

5661

5669

quam ab aliquot annis rariis, siue quia ad eruditionis suæ fundum peruenit, siue quia delictis iuuentutis fractus est. Nam ministri, qui hodie supersunt vel nascuntur, præ infantia nec scribere, nec intelligere solidi quicquam possunt. Ita breui infelicem Caluinianæ bestię interitum expectamus. Nisi grauissima nostra scelera Deus Maometismo, quò Caluinismus inclinat, vindicare velit. Quod ipse auertat, qui est benedictus in sæcula.

Hieronymus Burgensis Catalaunensis Episcopus & Comes de pietate & literis bene merit? in mense Decẽbri è vita discedit.

Sacrum fœdus siue vinculum post mortem Pij Pontific. cuius studio & sumptibus fuerat conciliatum, à Venetis dissoluitur, dum clam socijs Victores à victo Turca magno ære & integra Cypri cessione pacem turpiter promercantur, partæsi Dei hostes vincere, nisi interim per totius Mediterranei emporia suam quæstuosam mercaturam exercent, nec recordati illud Græcorum apud Pachymerem lib. 5. historix. *Cum Hostibus Crucis geratur bellum, vbi & victoria laudabilis est, & vinci salutare. Item, Pax colenda, vbi Dei iacturam non facimus, rursus bellum gerendum, vbi religio periclitatur.*

An. 1573. Rupella obfidetur. Item Sancerra, vbi horrenda fames obfessos nefandis cibis vti coegit, quòd promulgatæ pacis conditiones nolent admittere.

Quarta pacificatio, ob Henricum Regem Poloniae designatum.

An. 1574. Montgomerius Comes, Lutetiæ securi percucitur.

Henricus 3. è Polonia rex sexagesimus primus fit Gallix. Amurates Selymo patri in Turcico imperio succedens à fraternali cædibus eius administrationem aufpicatur.

Amidas Rex Tuneti victus à Turcis regno excidit, quod in prouinciam redactum est, expugnata demum Guleta, quę Hispanico præsidio tenebatur.

Calendis Februarij Iacobus Carpentarius in Philosophia meus præceptor, professor & medicus regis, antiquæ Philosophiæ contra Ramum & alios Logodædalos assertor tabe trimestri, magno eruditorum desiderio, ex hac vita decessit.

Vigesimo sexto die Decembris die S. Stephani moritur Carolus Lotharingus Cardinalis summo Caluinitarũ voto, siue quia sua authoritate & consilio illorum conspirationes disturbabat, siue quoniam in conuentu Possiaco Petrum Martyrem, Bezam, & decem alios Ministros luculenta oratione lætaliter vicerat, & vniuerso Conuentui piaculares reddiderat.

An. 1575. Quartum bellum ciuile Francicum inira Caluinitarum cum aliquot Catholicis societate. Vnde quintum Pacis edictum an. 1576. secutum est.

Eodem Abdemelec regnum Marochianum & Fessenfe armis Turcicis adiutus nepoti suo Mahometi Cheribo eripit, qui post aliquot prælia in Portugalliam elapsus, magnarũ calamitatum Christianis ipsum reducere conantibus auctor fuit.

An. 1576. Torenfis cum copijs, quas è Germania deducebat, proffigatur à Duce Guyfio, qui tamen, dum ardentius palantes & fugitivos insequitur, in vulnũ vulneratur.

Rodolphus 2. Romanorum fit imperator.

Conuentus Blesensis, in quo reuocatur edictum pacificationis, quo prætextu vrbes aliquot à Caluinicis intercipiuntur.

untur. In eo perorant pro primo ordine Petrus Epinacus Lugdunensis Archiep. celebri sui & totius Ecclesiastici nominis palma, pro secundo Nobilius, Claudius Baufremontius Senecæ Baro, ut genere, sic virtute doctrinaq; nobilissimus, pro tertio, Veriorius Parisiensis Patronus.

Isidorum in Aruernia funditus à Francisco regis fratre & prorege deletur.

Erastus contra Paracelsum veteris medicinz labefactorem, & nouæ conditorem scribit.

An. 1577. Belgij accepta potestate conuocandi ordines, vt de re sua & tranquillitate patriæ deliberarent, modò nihil de religione tractarent, circumuenti à Gueusijs, mortuo Gubernatore in suum Principem conspirant, abigendos Hispanos decernunt, se hæreticis iungunt, Auraco principi obsequuntur, euocant Matthiam Imperatoris fratrem dominationis specie, cum interim ipsi & Auracus omnia essent gesturi.

Antuerpiani milites introducunt, Hispanos in arcæ obsident, qui factò impetu, quamuis pauci, de eorum perfidia pœnas dignas sumunt, quatuor externorù militum millia iugulant, oppidanos sternunt, diripiunt, in carceres conijciunt, fugant, ædibus compluribus concrematis.

Ioannes Austriacus ad Flandriam pacandum mittitur cù imperio. Certis conditionibus recipitur ab Ordinibus, qui ei postea infidantur, externos principes alliciunt, Catholicis melioribus diffidunt, sacerdotes & omnis generis clericos eiiciunt.

Chirurgi à Medicorum Parisiensium schola deficiunt, ac, illis frustra se eorum Patres, Dictatores, Magistros esse docentibus, quod hætenus ex ipsorum lectionibus, dictatis, consultationibus, examinitibus pendissent, seorsum sua omnia agere, publicè Chirurgiam prælegere, priuatum denique corpus conficere incipiunt, actionibus, declamationibus, libris hinc inde versu ac profa cõtra se mutuo editis.

Petrus Danesius Parisiensis professorum regionum primus, per quem literæ Græcæ deinceps suum solium Lutetiæ constituerunt, deinde Varenfis Episcopus Aprilis 23. sub ætatis 80. tribus linguis & omnibus disciplinis ornatus, vitæ puritate illustris in Domino obdormit. Sepultus est in D. Germani Prætoris, quò se biennium ferè antè contulerat, vt in sancta solitudine inter Psallentium choros psallens ipse moreretur, quando id in sua Diocesi per hæreticorum arma non licebat. E nostra in eum funebri oratione.

Grassinorum Collegium absoluitur pecunia testamentaria Grassini Senatoris. Atque ita Lutetiæ 54. Collegia existunt, eaque omnia ferè ab Ecclesiasticis vel condita, vel locupletata: quot & quanta in vlla alia orbis academia vix quispiam notauerit.

An. 1578. magna infelicitate Sebastianus Portugalliæ rex cum Muleyo Mahomete Cheribo, quem in suum Fensense regnum temere reducere conabatur, ab infinita Barbarorum multitudine oppressus, fortiter dimicans perimitur, vbi & cæsis duodecim Christianorum millibus, & totidem captis desiderari sunt Episcopi Coimbrensis & Portuensis, Præfectus Pontificius, Marchio Hybernæ, quem Pontifex intruxerat cohortibus Italicis ad Hyberniam occupandam, multique alij Principes.

Paulo post initio Octobris Ioannes Austriacus in Castris contra Flandros diem claudit extremum, princeps immortalitate dignus, iniunctus Hæreticorum & Turcarum victor, vt

Preces pro defunctis, Purgatorium. Græci hodierni, qui & illud vocant πύραξ βαπτισμῶν vnicò vocabulo, & πύραξ βαπτισμῶν Nestoriani Mesopotamij, qui vocant Guesitha. Moses Mardenus, in tabula lectionis noui Testamenti Syriaca. Syri & Nestoriani in titulis noui Testamenti, & in suis liturgijs. Hebræi Hodierni, vt docent Hæretici Fagius & Munsterus in 14. Deutero. & Nos libro peculiari. Auratus paradoxo 86. ex August. Grego. Nysseno &c. De Latinis alijs non laboro. Nam sunt innumerabiles.

1572 5651

Hæc & alia à Sectarijs contra Religionem disputatâ omnia comitia Imperatoria, cuncti conuentus Principum, Populorum, Academicarum, vniuersæ denique Synodi huius temporis magno numero confirmant, Lutherum, Caluinum & istiusmodi reliquos detestantes & anathemate fulminantes. Cuius quanta sit vis euentus ipse loquitur. Nã non tam à nostris, quàm seipis confecti sunt, quotidieque consueuerunt. Lutherus Anabaptistas, Zuinglium, Carlostadium, Oecolampadii aggressus est. Protestantes & alia Germanorù scilicet Lutheri dogmata penitus deseruerunt, nec se amplius Lutheranos dici patiuntur. Ioac. Vuesphalus, Th. Hessusius, Castalio, Carionius, Gregorius Paulus, Molinæus, Ioan. Morellius, Cassander, Valentinus Gentilis, Blandrata, Ochinus, Roserius, Bernthses Caluinum expugnauerunt, vel eius sectam in plurimas scelerunt. Castalio, Brentius, Smidelinus & plerique alij Bezarum vexant. Protestantes, istorum annos in Germania multis locis excurrunt. Denique ita in se seuerunt, vt corpus istud peccati propediem interiturum speretur, cui & illud quadret Epiphanijs, lib. 2. de Hæres. c. 2. Veteres narrant fabulam, quod ex multis aspidibus in vno testaceo vase collectis & in singulis quatuor angulis Templorum Aegyptiacorum positâ, si qua alij fortior reperia fuit, ea reliquas aggressa deuorauit. Et vbi sola mansisset, alimentoque careret, conuersa seipsum à cauda deroderet cepit, & vsque ad reliquam corporis partem se adedit, quoad vinceret, vnde & Aspidogorgona vocauerunt. Sic hæretici se penitus consumit & per Christi potestiam delit.

Accedit istorum Historicis & Chronologos omnes nobis dare testimonium, vt Sleidanum, Carionem, Magdeburgenses, Pantaleonem, Vancium &c. Nam etiam isti secudum nos Ecclesiæ cursum fuisse, esseq; docent, & dum res Ecclesiæ se narraturos pollicentur, nostra diuinitat explicant, nostrosq; solos allegant, quasi apud Nos positam esse Ecclesiæ tacita conscientia fateantur, Quin & tradunt Romanam religionem in cunctis Europæ terris receptam esse, quam ipsi conati quidem sint & scriptis & armis conuellerent, sed nondum potuerint, nec, Deo duce, poterunt, vt vel eorum confessione sit nostra ecclesiæ continua, perennis, immobilis, immutata, denique Catholica permaneat & omnes sectas speliat. Est enim Catholicam, quod semper, quod vbiq; quod ab omnibus aut plurimis, & q; quidem quorum spectata est perfectio, sapientia & pietas, communiter est creditum.

1580 5669

Anni Christi. 1572

Atque hæc quidem sunt, quæ simpliciter demonstranda susceperam, de Doctrina, Fidei, Religionis, Ecclesiæ per singula secula perpetuitate, vnitatis, continet successione, atque Romanam Ecclesiæ, quæ hodie est, esse Catholicam illam, quæ Symbolo credi iubetur, fuisseq; eandem semper religionem Christianorù iam inde vsque ab Apostolis, donec id fufusus, distinctusq; vel à nobis, vel ab alijs præstetur. Vale interim & nobis Deum precibus concilia.

1580

Anni mundi. 5648

vt proinde appositè in suis signis militaribus cruce cum hac tessera gereret. In hoc signo vici Turcas, in hoc signo vincam Hæreticos. Ei succedit Dux Parmensis, de quo illud Eisaia cap. 14. sibi dictum perduelles interpretentur. Ne lateris Philistea tu, quod comminuta sit virga percussoris tui (Ioannis Austriaci.) De radice enim colubri egredietur Regulus, & semen eius absorbens volucres &c.

Gandau Gueusij rati Catholicos satis iam à rege Catholico suis artibus abalienatos, quo cõsilio cepissent arma detegunt; nempe non vt bono publico confulerent, sed vt pietatem labefactarēt. Nam tunc sacras imagines deiciunt, tēpla subuertūt, diripiunt, Catholicos vexat & opprimunt.

Atrebat seditio & alijs in locis contra Gueusios, apud se idem, quod Gandau, molientes. Hinc Ordinum à se inuicem distractio. Mox ne perirent funditus & mutarent non Dominatum, sed Dominum, incipiunt captare Imperatorem de pace à suo Principe ex oranda. Vinam eis illud Osee 2. & 3. c. congruat. Post hæc reuertentur filij Israel & querēt Dominum Deum suum, & David regem suum, & dicent, vadam & reuertar ad regem meum priorem, quia melius mihi erat tunc, quam nunc.

Pontis lapidei supra Sequanam prope Augustianos Parisiensis insignia fundamēta iaciuntur in Luparam regiam. Mense Decembri Seruan vrbs Mesopotamiæ munitissima prope Tegil Fl. Amurati eripitur à Sopho Perfarum, cæsis centum sexaginta Turcarum millibus. Bassæ, qui Constantinopolim auaserunt, ab Armurate ob tantam cladem stomachante, securi percussi sunt.

A peruigilio cœptus ordo Equitum S Spiritus, die primo anni 1579. instituitur ab Henrico 3. Franciæ R. Faxit Deus, vt suo nomini consonet, sanctoque Spiritu regatur, neque sit oneri & damno Ecclesiæ, pro qua honoranda tuendaque conditus dicitur.

Mense Aprilii riuus Gentiliacus, vulgo Bieura, nimio 30. horarum imbre exundans agros & suburbana D. Marcelli nocte obruit, aliquot hominibus & pecoribus extinctis, muris, parietibus, nonnullis etiam ædibus disiectis.

Decimo septimo Maij hora decima in Monasterio S. Vedasti Atrebatensis Artesij, Hannones, Insulæ Duaci, & Orchiaci pacem à rege Catholico certis conditionibus impetrant, hymno Te Deum postridiè Atrebat decantato.

In Flandros, Brabatinos, Hollandos, Zelandos & reliquos perduelles, eius nomine, Parmensis Dux exercitum mouet, vt vel eisdem pacis conditiones subeant, vel debitas perfidia pœnas luant.

Baptista Brissonius patronus Regius & Renatus Choppinus summi nostræ ætatis Iuriconsulti hoc mense Maio cõtra Paracelsistas (Pseudomedicorum genus, qui damnato Hippocrate, Galeno, & veteri schola prodigiosam Medicinæ praxim vsurpant, & prodigiosorem Theoriam, Principia, causas &c. constituunt) pro Medicorum veteri disciplina in Senatu Parisiensi perorant.

An. 1580. speramus & optamus Deum Opt. nobis fore propitium, suam iam pridem in nos inflammatâ iram auerturum, corda filiorum ad Patres conuersurum, animos impiorum per hæresum & Atheismi deuia errantium Spiritu suo Sancto illustraturum, vt terra sit vnus oris & labij, ipse vnus agnoscatur, colatur & celebretur in vna Ecclesiæ, qui solus est in secula benedictus. Amen.

5654

FINIS.

Rr RATIO

RATIO, CVR PER PONTIFICES ROMANOS

deducta sit Chronographia.

Irenæus lib. 3. cap. 3.

Maximæ & antiquissimæ & omnibus cognitæ, à gloriosissimis duobus Apostolis Petro & Paulo Romæ fundatæ & constitutæ Ecclesiæ fidem per successiones episcoporum peruenientem vsque ad nos indicantes, confundimus omnes eos qui quoquo modo, vel per *φλαυρίαν* malam vel vanam gloriam, vel cæcitatem, & pravam sententiam, aliud, quam oporteat, colligunt. Ad hanc enim Ecclesiam, propter potentiorē potentialitatem, necesse est omnem conuenire Ecclesiam, hoc est, eos qui sunt vndiq; fideles, in qua semper ab his, qui sunt vndique, conseruata est ea, quæ est ab Apostolis traditio. Fundantes igitur & instruētes Beati Apostoli Ecclesiam, eius administrandæ episcopatum Lino tradiderunt. Succedit ei Anacletus, post eum tertio ab Apostolis loco episcopatum sortitur Clemens &c. vsque ad Eleutherium, sub cuius, *inquit*, ordinatione & successione veritatis traditio & prædicatio peruenit vsque ad nos.

Tertulianus lib. de Præscriptionibus aduersus hæreticos.

Cupio ostendat mihi ex qua auctoritate prodierint, edant origines Ecclesiarum suarum, euoluant ordinem Episcoporum suorum, ita per successiones ab initio decurrentem, vt primus ille episcopus aliquem ex Apostolis, vel Apostolicis viris, qui ramentum cum Apostolis perseuerauerit, habuerit auctorem & antecessorem: hoc enim modo Ecclesiæ Apostolicæ census suos deferunt: sicut Smyrneorum Ecclesia Polycarpum à Iohanne collocatum refert, *sicut Romanorum Clementem à Petro ordinatum edit.* &c. Confringant aliquid tale hæretici.

Augustinus contra epistolam Manichæi funda. cap. 4.

Multa sunt alia, quæ in eius (Ecclesiæ) gremio me iustissime teneant, tenet consensio populorum atque gentium, tenet auctoritas miraculis inchoata, spe nutrita, charitate aucta, verustate firmata. *Tenet ab ipsa Sede apostoli Petri, cui pascendas oues suas post resurrectionem Dominus commendauit, vsque ad presentem Episcopatum successio sacerdotum.* Tenet postremo ipsum catholicæ nomen &c.

Idem in Psalmo contra partem Donati tomo 7.

Numerare sacerdotes, vel ab ipsa Sede Petri & in ordine illo patrum quis cui successit videte, ipsa est Petra quam non vincunt superbe inferorum portæ.

Idem in lib. Quæst. veteris & noui Test. cap. 110.

Ordinem ab Apostolo Petro ceptum, & vsq; ad hoc tempus per traducem succedentium episcoporum seruatum perturbant, ordinem sibi sine origine vindicantes, corpus sine capite.

cedentium episcoporum seruatum perturbant, ordinem sibi sine origine vindicantes, corpus sine capite.

Idem & Fortunatus & Alipius episcopi epist. 165.

Si ordo Episcoporum sibi succedentium considerandus est, quanto certius & verè salubriter ab ipso Petro numeramus, cui totius Ecclesiæ figuram gerenti Dominus ait, Super hanc Petram, &c. Petro enim successit Linus, Lino Clemens &c. vsque ad Anastasium, qui tunc tenebat cathedram.

Optatus lib. 2. contra Parmeniam ubi Rom. Episcopos enumerasset ad Syricium vsque, insultans Donatistis & probans suam Ecclesiam partem esse Catholicæ, quæ cum Romana consentiat.

Vos, *inquit*, vestræ cathedræ originem edite, qui vobis vultis sanctam Ecclesiam vindicare.

Epiphanius lib. 1. cap. 27. tom. 2. ubi seriem Rom. Episc. ex catalogo enumerauit,

Et ne quis, *inquit*, miretur quòd singula ita recensemus, per hæc enim claritas ostenditur.

Erasmus contra Nouatores.

Mihi pro mea causa sufficit veterum sanctimonia, vitæ probatissimorum auctoritas, Episcoporum maiestas, publica Christianarum gentium consuetudo. Quos omnes si damnatis insanix, malo cum illis insanire, quàm vobis assentiri.

D. Paulus Ephes. cap. 4.

Ipse (Christum intelligit) dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Euangelistas, alios autē Pastores & Doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi: donec occurramus omnes in unitatem fidei & agnitionis filij Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi: vt iam non simus paruuli, fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum &c.

Vsi sunt hac ratione multi alij veterum, vt Origenes, vt Augustinus alijs locis, qui & Manichæis eam obijcit quinquies aut sexies in libris contra Faustum, & in libro de vtilitate Credendi, & in lib. 1. contra Aduersarium legis cap. 20. Quam etiam admittere cogūt istius æui hæretici, si suis principijs insistere velint. Quæretes enim cur Romani Pontifices semper habiti sint *πρωτοι των ιερων* & cur, *τα προβηια τριμης* in clesia ipsis apud Ecclesiasticos scriptores etiam Græcos (*Soc. lib. 2. cap. 15.*) attribuantur, tres aut quatuor causas fuisse respondent. 1. Quia Romanam Ecclesiam inualuerat Petri ministerio fuisse fundatam & constitutam, vnde & ipsi magnum honorem vbi que veteres detulisse & reuerenter de ea locutos esse. 2. quia doctrina, peritia & mul-

tarum rerum vsu præstantes viros haberet. 3. Quod omnibus alijs sedatior & doctrinæ semel traditæ tenacior fuerit, proindeque sedes Apostolica vocata habitaque sit. Centuriat. cent. 4. cap. 7. Calui. lib. 4. Instit. cap. 6. sect. 16. & cap. 7. sect. 11. 12. 13. 14. 17. 18. 19. Bucerus in præparatorijs ad conciliū. Molineus & Villerius contra Ruffum.

IN OPERIS COMMENTATIONEM
dationem carmen.

*Haud facile est (aiunt) complecti plurima paucis,
Nec promptum in tabula pingere lata breui.
Hoc opus egregie factum proponit utrumque,
Et duplici fœtu corda grauata leuat.
Nam breuitas sensum vincit, sed sensus abundans
Exuperat molem, quæ grauatur ora virum.
Digerit à prima nascentis origine mundi
Tempora, describit Cæsareasque vices.
Pontificesque sacros, & Regum nomina promit
Ordine, commonstrans aurea sæcla patrum.
Quos Romana colit, celebratque Ecclesia, tutam
Quæ tenet in terris tempus in omne fidem.
Vnde potest quiuis longo dignoscere cursu,
Quam reliquis præstet sancta cathedra Petri.
Illam Pontificum firmat successio vera
Romanorum, vllum non habitura modum.
Non habitura modum (inuidia rumpantur iniqui)
Nam aeternum Petri petra colenda manet.*

Gilb. Cheze Theologus Parisiensis.

AD G. GENEBRARDVM
Tetrastichon.

*Si facis extinctum viuendo viuere tempus,
Ingratum (haud doleas) non tibi tempus erit.
Præteritis vitam sæclis, Genebrarde, parasti,
Ac tibi nunc vitam sæcla futura parant.*

Petrus Catel Tholosas.

CHRONOLOGIA
HEBRAEORVM MAIOR, QVAE

SEDER OLAM RABBA INSCRIBITVR,
ET MINOR, QVAE SEDER OLAM ZVTA,
De Mundi ordine & temporibus ab orbe condito
vsque ad annum Dom. 1112. cum alijs o-
pusculis ad res Synagogæ per-
tinentibus.

Interprete Gilb. Genebrardo Theologo Parisiensi diuinarum Hebraicarumque literarum professore Regio.

PARISIIS,

Apud Ægidium Gorbinum.

DOCTISSIMO ET NOBILISSIMO DIACOBO
BALLIO PRVNÆO S. MICHAELIS IN EREMO COE-
nobiarchæ G. Genebrardus Theologus Parisiensis diuinarum
Hebraicarumque literarum professor Regius.

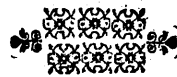

QVONIAM te Hebraica nostra literatura delectat, ac varia re-
rum sacrarum historia afficeris, Prvnæ doctissime, accipe hunc libellum,
mole quidem perexiguam, at argumento amplissimum. Res enim quatuor
ferè millium annorum maximas perstringit, quas antea Rabinorum ne-
mo satis apto distinctoque ordine explicauerat. Occurret fortasse aliquid
controuersum minusque certo et probatè constitutum, ut fieri non potest,
quin in tanta temporis longinquitate multi nodi, ut in senili corpore, non enascantur, verum id
obiter indicauimus, in nostra saltem Chronographia, quam simul locupletissimam, et
iam nouem annis meditatam emisimus. Operis huius fructum exaggerando pluribus com-
memorare nolo, ne simul meam operam et studium predicare videat. Hoc unum dicam, tan-
ti ab Hebraeorum doctoribus et magistris fieri, ut sine eo cæca et incognita suorum scripto-
rum vestigia non dubitent confiteri. Quod me ad ipsius interpretationem non tam auidè ad-
duxit, quam ut me olim fide discipulis nostris data plenè liberarem. Memini me anno abhinc
quinto me voti reum constituisse, dum Seder Olam Zutá, i. breuius Chronicon, Latine ex He-
braico proferrem, ut maius exemplum, nempe Seder Olam Rabbá, è quo illud erat excerptum,
si quidem alicunde nanciscerem, etiam uerterem, ut quod uno duntaxat fuerat indicatum, co-
piosius altero explanatum consequeremur. Si auctoris nomen expectas, liber est anonymus, nec
satis teneo, cuiquam cerè attribui debeat. Sæculum mihi videtur liquidius. Quamquam ne id
quidem satis, quoniam obiter duntaxat citatur à Rabbis quadringentorum annorum, ut Se-
lomone Iarhi, Abben Ezra, Kimhi. Qui ex eo descripsit Zutá, circa annum 1125, in Hispa-
nia uigebat, ut et R. Abraham Leuita cabbalæ historica et aliorum librorum auctor, quan-
do Alphonsus septimus, qui se imperatorem Hispaniarum appellauit, Heroicis uirtutibus cla-
rebat, Saracenis Cordubam eripiebat, et sapius de illis triumphabat, ut proinde ab hoc poste-
riore Rex regum cognominetur. An uerò idem sit utriusque Seder, breuioris scilicet et copio-
sioris, artifex, non facile affirmauerim. Hoc mihi probabile videtur, utrumque, si modo duo
fuerunt, eadem extitisse aetate, vel cerè alterum alterius aetatem proximè attigisse. Quicquid
sit, methodus est recens, nec excedit, opinor, annum Domini millesimum, sententia autem uetus.
Nihil enim hic pronuntiatur, quod non uel scriptura auctoritate constet, uel ueterum docto-
rum, præsertim Talmudicorum traditione et testimonio sustentetur. Utrique Chronico Epi-
tomen Cabbalæ historica et duo capita de Messia, quæ extrema sunt pergrandis illius ope-
ris R. Mosi Maieomonis filij, quod כסנה החורה inscribitur, aliaque eiusmodi simul edere
operæ pretium censui, ut qualem Christi historiam futuram putent Iudæi, cuiusmodi Chri-
stum expectent, quid de ipso sapiant, quid impediatur, ne nostrum unicum atque adeo uerum
amplectantur, iudicari sane possit atque intelligi, quid nobiscum habeant commune, quid pro-
prium,

prium et per quam partem irrumpendum sit in ipsorum arces et propugnacula, ut celerius fi-
dei imperio subiciantur. Quod non ualde uidetur operosum, modo Deus mentium illustrato
ira sci istus desinat, qui propter Patres sunt charissimi, et sinat attendere ad simplicem Prophe-
tatum contextum, quando, uti scis, omnes scripturas, quas de Messia Christiani interpretamur,
non solum recipiunt, uerum etiam de eodem interpretantur. Tota autem controuersia in eo
uersatur, Hicne sit Christus iuxta illas scripturas, quas utrique communiter ad Messiam
referimus, quem nos iam merito recepimus et Mariæ natum profiteamur, an iste Tardigradus,
quem isti, sed frustra, præstolantur. Quocirca tota quæstio à Thesi relabitur ad Hypotesim,
nec enim audiendi sunt, qui opinantur Iudæos ita malè animatos erga omnem Christianæ præ-
tatis sensum, ut quo longius à nobis recedant, Psalmorum et Prophetarum oracula, de alio quo-
uis potius, quam de Messia exponant. Nam, ut de pauculis quibusdam locis id concedendum
uideatur, tamen uniuersè affirmari potest, nullum prope Psalmum, nullum Prophetarum præ-
dictum ad Christi Saluatoris nostri personam, nostra sententia et interpretatione, pertinere,
quin Glossularij illorum ordinarij, qui passim uersantur in manibus, ac ubique uaneunt, ne
ad libros lucifugas, multorum ritu, uideat confugere, consimiliter id fateantur et clament.
Veritas uidelicet è corruptis, atque adeo coniuratis et inuitis cordibus erumpit. Quod quidè
hoc libro ex Elia Leuita, qui alioqui hæc agès, nihil minus, quam nobis gratificari cogitabat, di-
ligenter obseruatum reperies. Nam etiam hunc locum meo opusculo dignum putauit, qui et
Hebraice et Latine proferretur, ne dum ista profiteremur et miramur sanam intelligentiam
sic potuisse cõseruari apud nostra sanctæ religionis hostes, erubescamus sine lege loqui. Clarè est
caput quinquagesimū tertium Esaiæ, quo pacto Christum sonet, et tam graphice eius perpe-
sionè depingat, ut Iudæos ipsos cæcitate cum mirabili tum miserabili esse percussos planè euincat,
qui in tam fulgenti uerbi prophetici splendore, nondū Dominum ipsum cernant. Eoque magis,
quod ista Chaldaeus Paraphrastes, quem primatū tenere inter omnes suos interpretes fatentur,
de ipso nominatim explicat, et R. Dauid Kimhi (quantus, Deus immortalis, nostri Iesu ho-
stis?) ad extremum illius capituli, quod cateroquæ enarrauerat de toto populo Domini, affert
Chaldaei Paraphrasis intelligentiam et suo ueluti calculo concludit ac approbat. At qui
hoc oraculorum omnium maxime uidebatur à male erga nostrum Iesum affectis labefactandū
et more Geneuensiū (tam illi sunt gloriæ Christi amantes) ad Cyrum detorquendū, vel quem-
libet alium, modo non Iesum Mariæ filiū ulla ratione insinualet. Sed de ijs alias. Si quid inte-
rim fructus inde res Christiana consequitur, id tibi, secundum Deum, acceptum ferat,
cui nos qualemcunq; hanc interpretationem in presens dedicamus.

Vale et Deum habe propitium, pridie

D. Ioannis Baptistæ 1579.

CHRONOLOGIE HEBRÆORVM MAIORIS CAPVT PRIMVM.

Interprete G. Genebrardo Theologo Parisiensi diuinarum Hebraicarumque literarum professore Regio.

De mundo Originario.

Adam vsque ad diluuiū mille sexcenti quinquaginta sex anni, qui singulatim hoc modo numerantur.

Gen. 4.

Adam huius summæ primos annos 130. præbet, quibus filium suum Seth antecessit.

- 2 Seth annos 105. 6 Jared 162.
3 Enos 90. 7 Enoch 65.
4 Cainan 70. 8 Mathusale 187.
5 Maalaleel 65. 9 Lamech 182.

Enoch.

10 Noë denique an. sexcentos, quot erat natus propinquante diluuiō.

Enoch Adamum sepelijt, vixitque post eum quinquaginta septem an.

Mathusale dies suos ad diluuium ipsum protendit.

De mundo post diluuiū renascente.

A Diluuiō ad diuisionem vsque (gentium & linguarum) 340. anni.

Post hanc diuisionem Noë communis omnium parens annos decem vixisse comperitur.

Mêdofe in veneciano 45. Heber Propheta.

Abraham pater noster diuisionis tempestate attigerat 48. annum.

Heber, vt scriptum reliquit R. Iose, magnus fuit propheta, quoniã afflatu Spiritus sancti filium suum Phaleg nominauit. Nam scribitur, Quia

Genes 11.

diebus eius diuisa est terra &c. Non quidem dierum vitę eius initio. Nam certē Iectan frater eius natu erat minor, qui tamen tredecim cognationes siue stirpes & familiarum capita, quę in hanc venerunt diuisionem, procreauit. Non in medio. Nam id minime occultasset Mosaica Genesis historia, sed indicasset. Quod ergo ait diebus eius diuisam fuisse terram, ad finem dierum & vitę ipsius pertinet.

Abraham.

Abraham pater noster, quando ipsum Deus est colloquio suo dignatus inter diuidendum victimas, peruenerat ad annum septuagesimum. Id liquet ex eo, quod in Exodo legitur, Fuitque in fine quadringentorum triginta annorum, vt egrederetur omnis exercitus domini de terra Ægypti.

Gen. 15.

Exod. 12.

Post hoc colloquium descendit in Haran, ibique commoratus est annos quinq;. Hinc illud, Et Abram septuaginta quinque annorum erat cum egrederetur de Haran.

Genes 14.

A generali diuisione gentium ad Abrę exitum de Haran, anni viginti septem reperiuntur.

Genes 14.

Istis duodecim annis Sodomitę & reliqui pentapolitani seruiert Codorlaomer Elamitarum regi, tredecimo rebellant. decimo quarto ab eo superueniente superati sunt.

Genes.

Is ipse annus, quo exijt Abram pater noster de Haran, est annus famis, cuius causa descendit in Ægyptum, vbi transegit tres menses. Deinde ascendens, redijt in terram Chanaan, seditque b in Alone Mamre, quę in Hebron. Atque iste est annus, quo supra dictum Codorlaomerem & reliquos reges deuicit. Illic mansit annis decem

b In Quercu amre.

Genes 16.

ibid.

Genes 17.

Isaac.

b Hęc ex Genes. cap. 13. per cōiecturā addidimus. Alioqui exēplar erat mancum.

Genes 22.

decem priusquam duceret Hagarem. Nam scriptum, Accepitq; Sara vxor Abram Hagarem A Egyptiam ancillam suam post annos decem, quam habitare cœperant in terra Chanaan & dedit eam viro suo vxorem, præterea scriptum extat, Abram autem octoginta sex annorum erat, quando peperit ei Hagar Ismaelem.

Ismael maior natu Isaac reperitur annis 14.

A diuisione gentium ad patris nostri Isaac ortum 52. anni.

Habitata fuit Sodoma quinquaginta vno annis. Ex illis floruit & beatè tranquilleq; stetit tam ipsa, quam ipsius vicina oppida 26. Nam proditū est à Mose, b sicut paradysus Domini & sicut Ægypti venientibus in Soar.

A Diluuiō, ad natiuitatem Isaac anni 392. quorum hęc est singularis enumeratio.

Istę sunt generationes Sem. Sem centenarius erat & procreauit Arphaxad biennio post diluuium.

- Arphaxad 35. annorum erat, dum genuit Sale. 1. Rehu 32.
2. Sale 30. an. 6. Sarug 30.
3. Heber 34. 7. Nahor 29.
4. Phaleg 30. 8. Thare 70.

Abraham postremo centenarius erat, quando sustulit Isaac filiū suum.

Isaac pater noster peruenerat ad 37. annū, quando super altare ligatus est.

Abraham autem peregrinatus est in terra Philistinorum multis diebus. Hi dies superarūt eos, quibus hæsit in Hebron. Nam in Hebron mansit annis viginti quinque tantū, at apud Philistinos annos viginti sex. Hoc ipso temporis articulo nata est Rebeca.

Constat patrem nostrum Isaac

accepisse in matrimonium Rebecam, dum quartum decimum ægeret.

Pater noster Abraham Thare patrem suum sepelijt duobus annis ante mortem Sarę.

Jacob pater noster ministravit patri nostro Abraham annis quindecim, & Patriarchę Sem annis quinquaginta.

Ex his colligitur omnibus Jacob patrem nostrum versatum esse cum Sem annis 50. & Sem cum Mathusale annis 98. & Mathusale cum Adamo 243. atque ita hos quatuor viginti duas generationes esse emensos. Quinimo septem sunt homines, qui metiuntur totam ipsius mundi durationem, Adam primus videlicet, Mathusale, Sem, Jacob, Amram, Ahaia Silonites; & Elias, qui adhuc est superstes & viuut.

Caput 2.

PATER noster Jacob, quando benedictionem patris est adeptus, complebat sexagesimum tertium annum, quo temporis puncto mortuus est Ismael, vt indicat iste locus. Videns Esau, quod benedixisset Isaac Jacob, misissetque eum in Mesopotamiam, vt inde vxorem duceret, quodque obediens Jacob patri suo isset in Syriam, probansque Esau quod non libenter aspiceret filias Chanaan pater suus, iuit ad Ismaelem & duxit vxorem Melech filiam Ismael filij Abram sororē Nabaioth; Nam nisi mortuus fuisset Ismael, non erat operæpretium dicere Sororem Nabaioth. Cum verò id pronunciauit Scriptura, docuit Ismaelem quidem eam despōsasse ipsi Esau, posteaque esse mortuum: At Nabaioth fratrem matri-

Jacob quādiu vidit Abraham & Sem

cōsecrari-um superi-orum omni-um

Jacob

Genes 27

Genes 28

monium absoluisse, ipsiq; Esau suam sororē à patre desponsatam collocasse.

Degit pater noster Jacob in terra Israël annos duodecim absconditus & ministrans Patriarchæ Heber.

Heber autem decessit ex hac vita, postquam descendisset Jacob in Mesopotamiam. Iam à duobus annis egressus fuerat inde & peruenerat in Mesopotamiam. Cum stetit ad puteum septuaginta septem erat annorū. viginti annis subsedit in domo Labā. Nempe septem, priusquam duceret matres Liam & Rachelem, septem alios, ex quo eas duxit, sex deniq; postquam geniti sunt vndecim tribuum principes & Dina. inueniuntur enim omnes tribuum Patriarchæ intra septē annos procreati, præter Benjamin, singuli singulis septem mensibus.

Egressus est Jacob de Mesopotamia, perueniensque in Succoth, ibi hæsit mensibus octodecim. Nā scriptum, Jacob venit in Succoth, vbi ædificata domo & fixis tentorijs appellauit nomen loci Succoth. Relicto illo loco, accessit Bethel, ibique est comoratus menses sex oblati Deo sacrificijs.

Inde digresso natus est Benjamin, mortuaq; Rachel. Eodem etiam temporis puncto vitam cum morte commutarunt Rebecca & Debora.

Constat Rachelem ingressam ex hac vita anno ætatis 36. Lia autē non excessit annum 46.

Quin inueniuntur Rachel & Lia in matrimonium acceptę anno ætatis 22. Nam eodem partu sunt æditæ.

Peruenit Jacob ad Isaac patrem suum in terram Chanaan, eique ministravit 22. annis. At Ioseph nouem

duntaxat cum auo est versatus.

Istæ sunt generationes Iacob. Ioseph septemdecim erat annorū, quo tempore hoc reliquit seculum Lia.

Descendit Ioseph in Aegyptum & mansit apud Putipharem mensibus duodecim. Nam scriptura proditum, A quo præpositus omnibus gubernabat creditā sibi domum & vniuersa, quæ ei tradita fuerant. Benedixitq; Dominus domui Aegyptij propter Ioseph, & multiplicauit tam in ædibus, quàm in agris cunctam eius substantiam. In ædibus quidem propter æstum, in agris verò propter frigus.

In carcere mansit annis duodecim. Vnde Psalmographus, Affixerūt cōpedibus pedem eius &c. Donec venit verbum eius &c.

Anno tricesimo exijt de carcere. Nam legitur. Ioseph autem triginta erat annorum, quando stetit in conspectu Pharaonis & circuiuit omnes regiones Aegypti.

Eo tempore obiit Isaac. Hinc septem anni vbertatis & duo anni famis. Ioseph, quando descenderunt patres nostri in Aegyptum, agebat annum tricesimum nonum. Leui autē erat annorum quadraginta quatuor.

Sic inuenitur Ioseph à patre suo Iacob fuisse separatus, vt ei non ministraret, viginti duobus annis. Quo temporis interuallo duxit Iuda filiam Suæ Chananei, dicente scriptura, factumq; est illo tempore vt descenderet Iuda a fratribus suis, videretque ibi filiam hominis Chananei vocabulo Suæ. Et accepta vxore ingressus est ad eam. Anno primo satus est Her, annis septem educatus auctusque, & accepit vxorem, Habes octo annos. Annum, vnum Her potitus est illo

con-

ibid.

* Mēdōse
in nostra
editione
bibliorum
latina
annus.

Genes. 45.

b Quia si
gnificat
phares
genisse
Ezrō
anno
ætatis
nono,
quod
prodigij
est
simile,
conatur
alijs
ex
emplis
id
efficere
probabilius.

Gen. 18.

Genes. 11.

Genes. 12.

Genes. 21.

Genes. 17.

iugio, deinde Onan, qui fratris reliquam duxit, annum alterum. Anno sequenti dictum est Thamari. Sede vidua in Domo patris tui. Anno præterea post impletum est, quod eodem Genesis loco sequitur, Euolutis autem multis * diebus mortua est Suxor Iudæ; Anno primo conceptus Phares, qui postea creuit septem annis, deindeque vxorem accepit. Ennisi octodecim. Annus sequens fuit Hezronis, postremus Hamol. Hezron autem & Hamol descenderunt cum eo in Aegyptum.

Simile est quod legitur, Haran genuit Lot. Quot annis Abram prouectior fuit Sara? decem. Nam sic scribitur, & dixit in corde suo, Nunquid ceterario nascetur filius, & Sara nonagenaria pariet? Abraham autem duntaxat superauit anno Nachorem. Et Nachor altero fratrem suū Haran, qui post septennium ab ablatatione accepit vxorem, anno certè vitæ octauo; hinc natus est Lot, sequenti demum anno Iescha, quæ & Sara. Vocata verò est Sara Iescha à conspiciendo, quoniam eam omnes intuebantur, pulchritudinis gratia. Hinc illud, & laudauerunt eam apud Pharaonem. Vel etiam, quia cernebat futura, attentaque erat ad prophetiam, quod indicauit Deus Abraham, Quicquid (inquit) dixerit tibi Sara fac & audi vocem eius. Quia in Isaac tibi vocabitur semen.

Pater noster Abraham hora circumcisionis suę erat annorum nonaginta nouem, vt his verbis scripturæ declaratur, Abraham autē nonaginta nouem annorum erat, quando circumcidit carnem præputij sui: vita verò fungitur centesimo septuagesimo

quinto ætatis. Sara moritur anno vitæ suæ 127. Eo enim pertinet illud Genesis, & fuit vita Saræ centum viginti septem annorum & mortua est in ciuitate Arbee.

Isaac moritur 180. anno. Iacob 147. dicente scriptura, factique sunt omnes dies vitæ illius centum quadraginta septem annorum.

Caput 3.

DICTVM est Abraham dum diuideret victimas. Cognoscēdo cognosces quia perigrinum erit semen tuum quadringentis annis. Quodnam verò semen? Isaac de quo pronuntiatum, In Isaac vocabitur tibi semen. Quæ promissio contigit anno vno ante eius ortum. Deinde Isaac legitur sexagenarius, quando procreauit Iacob & Esau. Iacob autem testificatus est apud Pharaonem dies suæ peregrinationis peruenisse ad annos 130. qui omnes summan 190. exhibēt. Restant igitur 210. qui exprimentur annis vitæ Iob, illa tempestate orti. Quod sic demonstrari potest. Vixit Iob (ait scriptura) post flagella hæc 140. annis. Cumque præmissum sit, Et addidit Dominus omnia, quæcunque fuerant Iob, duplicia, ante flagella attigisse eum oportet annum 70. sicq; constat quando descenderunt Israelitę in Aegyptum natum fuisse Iob, quando autem ex Aegypto ascenderunt, iam mortuum.

Sed fortasse inquires, totis quadringentis annis fuerunt Israelitę in Aegypto. At nonne Caath fuit de descendentibus in Aegyptum: Nonne etiam scriptum est, Anni vitæ Caath 133. & anni vitæ Amram 137. qui ad octoginta Mosis additi, duntaxat reddunt annos 350. Tot enim natus erat

Sf 4 Moses,

Genes. 23.

Genes. 35.

Genes. 47.

Genes. 15.

Genes. 22.

Genes. 12.

Genes. 47.

Iob. 42.

Iob. 41.

Actas Iob

210. anno

rum.

Exod. 16.

Genes. 29.

Gen. 33.

Genes. 35.

Genes. 5.

Genes. 50.

Exod. 1.

Ibid.

Moses cū Israēle ex Aegypto eduxit. Quid igitur respōdendū? Quo pacto hęc inter se conciliāda? Nempe quod dicitur, *Et seruiēt eis & affligēt eos quadringentis annis*, docet totum tempus, quo semen Abrahæ fuit in terra non sua cōprehensum quadringentis annis. Dum ait, *seruiēt*, respicit dies seruitutis atque habitationis in terra aliena, dum verò, *affligēt*, dies, quibus oppressi afflictique sunt à Pharaone, qui quidem omnes, (ab Isaac nato & versato cum suo semine in aliena ditione) vsque ad Mosis liberationem, quadringentos annos complent.

Mortuus autem est Ioseph & cuncti eius fratres. Ioseph mortuus est anno vitæ centesimo decimo. Nec est qui minus diu vixerit inter omnes fratres, quemadmodum nullus est qui inter eos diutius vixerit ipso Leui.

Quandiu Leui fuit in viuus, Israēlitæ non sunt oppressi Aegyptiorū seruitute. Nam scriptum, Mortuusque est Ioseph & cuncti fratres eius, surrexitque rex nouus, qui non cognouit Ioseph: Postquam verò fatis Leui concessit, cœperunt Aegyptij seruituri eos subijcere. hinc manauit prouerbium, vno fratrum mortuo dolent cuncti fratres, vno sociorum fatis functo, dolet vniuersa societas.

Filij autem Israel creuerunt & quasi germinantes multiplicati sunt ac roborati nimis impleuerunt terram. Surrexit interea rex nouus, & cetera. Numerantur anni ab obitu Leui ad exitum Israelis de Aegypto 116. Proinde seruitus Aegyptiaca nec plus nec minus 87. annis durauit, quantus fuit annorum Marię sororis Mosis numerus. Vnde Maria appellata est ab amore (quę tota ipsius ætate senserunt)

Plagæ Aegypti duodecim fuere mensium. Nam scriptum, & dispersus est populus in omnem terram Aegypti ad colligendas paleas. Quando verò itum est ad paleas. In mense Iiar siue Aprili, ipsi verò exierunt ex Aegypto mense Nisan, qui est Martius.

Percussi sunt vicissim Aegyptij decem plagis per 12. menses. (Sic) Plagæ Iob 12. fuerunt mensium. Nam in eius libro commemoratum est, Hæreditare factus sum menses vanitatis & noctes laboris constituerunt vel numerarūt mihi. Sicut noctes constitutę fuere & numeratę, ita & menses.

Iudicium Gog futuris temporibus duodecim quoque mensum erit. Eo enim pertinet istud Esaiæ, & æstiuabit super eo ales, cunctaque bestia agri super eo hyemabit.

Iudicium impiorum in Gehenna tot vigebit mensibus. Nam scriptum, à mense in mensem & à Sabbato in Sabbatum, veniet omnis caro, vt adoret corā facie mea dicit Dominus. Et egredientur & videbunt cadauera virorum, qui præuaricati sunt in me. Vermis eorum non morietur & ignis non extinguetur, & erunt vsque ad fatietatem visionis omni carni. R. Iohanan Nuri filius à Paschate interpretatur ad octauam eius, quia additum est, & à Sabbato in Sabbatum.

Post duodecim menses præuaricatorum Israelis, qui violarunt legem & præcepta, animæ veterascet & corpus consumeretur, redigenturq; in cineres. Et Gehēna eiciet eos foras, ventus autem disperget subter plantas pedum iustorum. Nam pronuntiatum à Malachia, Et conculcabitis impios, cum fuerint cinis sub planta pedum vestrorum, in die, qua ego facio,

Plagas Aeg. 87. vocat, quibus Aegyptij Isra. elitarū calamitatem auerunt.

Exod. 5.

Iob. 4.

Es. 18.

Es. 66.

Negamentum iudeorum. De mortuorū impiorum statu.

Mala. 4.

Es. 66.

Ps. 49. quę locū coactę interpretantur.

Ps. 49.

3. Reg. 8.

Incepta obseruatio.

Genes. 6.

cio, dicit Dominus exercituum. Qui autem se separarunt à communione fidei, exempli gratia, hæretici, apostatæ, proditores populi Dei, hypocritæ Epicurei & qui terrorem sui incusserunt in hac viuentium terra, item qui negarunt mortuorū resurrectionem, & prædicarunt non esse legem traditam diuinitus atque riserunt sapientū dicta, in sua presentia Gehennam fera claudi cernent, intra eam luant vt pœnas in sæculorū sæcula. Scribitur enim, Egredientur & videbunt cadauera virorū qui præuaricati sunt in me. Præterea, quod grauius est, infernus veterascet, ipsi autem non veterascet. Hinc illud Psalms, & forma eorum ad veterascendum in inferno ab habitaculo suo, hoc est, propter habitaculum suum vetustatę cōficiet formam eorum, & forma eorum erit ad infernum vetustate conficiendum. Quidnam huic rei causam attulit? Quia extenderunt manus suas in tabernaculum, sicut scriptum est, ab habitaculo suo. Nec verò per tabernaculum siue habitaculum istud, quicquam aliud intelligendū præter ædem sanctuarij. Nam scripto proditum, ædificando ædificauit domum tabernaculi tibi.

Caput 4.

DILVVIUM durauit menses duodecim, vt liquet è discursu historiae Noe. Nam cæpit anno sexcentesimo vitæ Noe. Vbi obseruandum homines ætatis illius non frui æterna vita, sed nec esse iudicatos siue damnatos, quoniam scriptum, Non iudicabit spiritus meus in homine in sæculum.

R. Iosue tradit decimo septimo die mensis secundi Iiar siue Aprilis,

qui sequitur Nisan siue Martium, quo productus est mūdus, quo & hyades, siue oculus Tauri occidit, cæpisse Diluuium. Ac Deum euertisse mundi ordinem, propterea quod homines opera sua ante se peruerterant.

R. Eliezer mauult decimo septimo die mēsis secundi Marhesvan, siue Octob. qui secundus est à Tirzi siue Septembri, quo createm mundum asserit. quo & hyades siue oculus tauri oritur, vt quod tempus sit pluuiæ atque imbrium.

Sapientes sequuntur sententiam R. Eliezer, quantum ad diluuium, at R. Iosua, quantum ad anni tempestates.

Facta autem est pluuiia per quadraginta dies & quadraginta noctes vsque ad 27. mensis Cisleu, qui Decembri consonat. *Et inualuerunt aqua super terram centū quinquaginta diebus*, ad vsque primum mensis Siuam, id est Maij. Tum aquæ consistebant & silentes conquiescebant, impijs intra eas supplicium debitum luentibus, prout quisque suis operibus commuerat. Expletis centum quinquaginta diebus minui cæperunt aquę, cumque sensim deficerent requieuit arca mense septimo vicesimo die mensis super montes Atmenix.

Aquæ celsiores erant terra quindecim cubitis, & per sexaginta dies consumebantur, singulis quaternis diebus cubito, quotidie sesqui palmo. *Et requieuit arca mense septimo decimo septimo die mensis.* Siuan siue Maij. Quando verò numerare incipis à tempore quo cessarunt pluuiæ descendere, reperitur quieuisse ad decimum sextū diem. Erat autem eleuata à terra quatuor cubitis,mersa autem intra aquas vndecim.

Nam anni ordiuntur ab æquinoctio verno.

Percurrit contextum Genes. cap. 7. 8.

Siuan septimus ab Octobri quo cepit diluuium.

Cumque

Genes. 8.

Cumque trāsissent quadraginta dies, id est, post quadraginta dies, quibus cœperunt aquæ deficere, nempe de cimo die mensis Tammuz, ceu Iunij, *Aperiens Noë fenestram arca, quam fecerat, emisit coruum, &c. Expectatis autem septem diebus alijs emisit columbam ex arca quæ non inuenit, &c. Distulit adhuc seprē dies & decimo emisit columbam quæ non est reuersa ultra ad eum, sed abiit & confedit in montium cacuminibus.*

Decimi mensis primo die apparuerunt montium cacumina. Iste verò decimus mensis erat Ab, siue Iulius. A primo tempore, quo cœperunt pluuiæ descendere, à primo die Iulij vsque ad Septembris siue Tizri diem primum absorptæ sunt aquæ.

ibid.

Et factum est sexcentesimo primo anno vite Noæ, primo mense prima die mēsis imminutæ sunt aquæ super terram. Pars mensis habetur pro toto, hinc discimus, vbi dies vnus mēsis effluxit mensē numerari pro integro. item, vbi mensis vnus iniit annum, annum illum censerī integrum & completum. Nam pars mensis pro integro & completo mense æstimatur, & anni pars, pro toto anno.

Exiccatae sunt aquæ super terram. aquas, quæ supernè descenderant, desiccavit ventus. Quæ verò inferne eruperant & super terram ascenderāt, in loco suo sub se absorptæ sunt. Adhuc autem terra erat humida & ad speciem turbidi & crassi limi redacta. Vnde dilata est fatio, donec descenderent pluuiæ. Aquæ enim diluuij argumentum & speciem præbebant maledictionis. Nec verò cum maledictione stat benedictio.

Genes. 8.

Mensis autem secundi 27. die nem-

pe Marhesvan siue Octobris, aruit terra & ad ficitatem reducta est. Sic voluti sunt duodecim menses integri & dies præterea vndecim. Nempe, si rationem postulas, vt doceremur annum solarem excedere lunarem diebus vndecim. Atqui, ait R. Eleazar, nonne ab initio mundi conditi annus solaris excedebat lunarem diebus vndecim? Cum præsertim Sol & Luna creata sint plena (in plenilunio) decimo quinto die, è quo numero, si tollis quatuor, qui corū procreationem antecesserāt (Nam quarto die tantum producta sunt) supererūt vndecim. Cui cum dixissent auditores, at post primum embolismum peruenit Luna ad Solem, ipse respondit, Luna ipsa progreditur & retrocedit. Rabban Simeon Gamalielis filius, qui vult (inquit) scire, an annus Solis sit maior Lunæ anno diebus vndecim, notet punctum in solstitio æstiuo mense Iunio. Tum percipiet anno sequenti lunam non peruerturam ad illud idem punctum, ante vndecimum diem. Sic cursum solis lunare diebus vndecim excedere deprehendas.

Caput 5.

TOTIS septem diebus collocutus est Deus cum Mose in Rubo, vt ex his verbis colligi potest. Dixitque Moses ad Dominum, obsecro domine, non sum eloquens & ab heri & nudius tertius, & ex quo locutus es ad seruū tuū. Nam *nudius tertius* tres dies exhibet, tres autem coniunctiones, *Et, Et, Et*, tres alios, qui iūcti diei, quo cum Mose loquebatur, septem efficiunt. Erat autem agni paschalis hora. Nam cum preparabāt ad 15. Nisan siue Martij. Quo tempore anno proximi

Exod. 4.

Genes. 15.

proximè sequenti egressi sunt Israelitæ de Aegypto.

Sic etiam 15. die Nisan conuenit Abrahamum Deus inter sectas victimas. Decimo quinto Nisan venerunt Angeli ad Patrem nostrum Abraham ad nunciandum Isaaci conceptum, & eodem temporis puncto anno sequenti natus est Isaac Pater noster. Nam scriptum, reuertens veniā ad te tempore isto. Decimo quinto item die Nisan exierunt Israelitæ de Aegypto. Nam scriptum. Expletis triginta & quadringentis annis, quibus manserunt in Aegypto, eodē die egressus est omnis exercitus Domini de terra Aegypti. Istorum autē omnium vnus idemque terminus. Decimo quarto die immolarunt Israelitæ agnos suos paschales in Aegypto, qui dies erat quintus (i. Iouis) Hac ipsa nocte percussi sunt primogeniti. A crastino Pascatis, vespere Sabbati profecti sunt de Ramese. Nā scriptum, profectique sunt filij Israel de Ramesse in Succhot. item, & profecti sunt de Ramesse mense primo, decimo quinto die mensis. & paulo post, videntibus cunctis Aegyptijs & sepelientibus primogenitos, quos percusserat Dominus. Et, de Ramesse in Succhot, de Succhot autem in Ethan, ante libertatem. Sic tres dies consumpti sunt.

Genes. 18.

Exod. 12.

Nisan siue Martius. Nota die Iouis & tres in Aegypto immolasse agnos, vt & Christum.

ibid.

ibid.

Num. 33.

Exod. 14.

ibid.

Quarto die, & nunciatum est regi Aegyptiorū, quod fugisset populus. Quinto & sexto, persecuti sunt Aegyptij filios Israel &c. vbi illuxit septimus descenderunt ad mare. Nam scriptū, & erat nubes tenebrosa & illuminans noctem, sub aurorā ascenderunt Israelitæ de mari, Aegyptij autem submersi sunt. Illaque

hora cecinerunt Israelitæ canticum, quoniā dictum est, Tunc cecinit Moses & filij Israel carmen Domino, & dixerunt, Cantemus Domino. Glorioso enim magnificatus est &c. Iste autē dies septimus erat quintus hebdomadæ, itemque festus, nempe extremus celebritatis paschalis.

Exod. 15.

De mari rubro profecti sunt in Mara, iuxta illud, Et venerunt in Mara, nec poterant bibere aquas eius loci, quoniam amaræ erant. de quo loco paulo post proditum est, Ibiq̄ constituit præcepta & iudicia. Ibi enim traditus est Decalogus, cuius septem præcepta fuerant iam imperata filijs Noë. Siquidem legitur. *Præcepitque dominus Deus homini dicens de omni arbore Paradisi comedendo comedes.* Vox enim *Præcepti* respicit iudicia, vt quidem è Genesi declaratur. *Scio enim, quod præcepturus sit filijs suis, & domui suæ post se, vt custodiant viā Domini, & faciant iudicium & iustitiam, vt adducat Dominus propter Abraham omnia, quæ locutus est ad eum.* Dominus respicit benedictionem nominis Domini, itaque in Leuitico dicitur, Et maledices nomini Domini morte moriatur.

19

Genes. 22.

Genes. 18.

Leuit. 24.

coniectura frigida ad elucida septem præcepta legis naturæ. Genes. 9.

Jerem. 3.

autem

484

CHRONOL.

Leuit. 5.

autem scortata es cum amatoribus multis, dicit dominus. De omni arbore paradisi. ad rapinam. Sic enim scriptum, de omni super quo falso iurauerit, reddet solidum & quintam in super partem. Quin etiam sic commentatur R. Haiá. Quod seruatur in horto prohibitum est rapinæ nomine. Quod verò non seruatur in horto, permissum est rapinæ nomine. Comedendo comedes, ad membrum animalis viuientis refertur. Siquidem scriptum reperitur, verum carnem in anima sua (&) sanguine suo non comedetis. His verò præceptis (naturæ) septem addiderunt Israelitæ super septem alia isto tempore, Sabbatum, iudicia, & parentum honorationem.

Genes. 9.

Num. 33.

Alus.

Mosè septimum Aprilis vocat qui est septimus à Septembri.

Exod. 16.

Raphidim

Exod. 16.

A Mará profecti sunt in Elim. Ná sic legitur, profecti de Mará ad Elim venerunt, vbi erant 12. fontes aquarum. Ex quo colligimus Israëlitas duntaxat mansiones collocasse iuxta aquas. De Elim porro castra metati sunt in Alus. vt ibidem declaratur, profectique de Elim venerunt Israelitæ in desertum Sin, id est, Alus, decimo quinto die mensis septimi ab exitu Israelitarum de Aegypto, qui primus dies fuit Hebdomadæ. Vnde docemur principium mensis Iiár, id est, Aprillis incurrisse in primum hebdomadis diem. Præterea Israelitas vitasse panibus subcineritijs, quos exportauerant de Aegypto, totis triginta diebus, isto autem die panes illos defecisse, & ad vesperam coturnices esitasse, mane verò collegisse manna.

Cæterum in Alus acceperunt sabbatum, ibique primam sabbati celebritatem agitarunt. Eo enim pertinet istud Exodi, Et sabbatizauit populus

die septimo. Sequenti die, qui primus erat hebdomadæ & vicesimus tertius Iiár siue Aprilis, descendentes de Alus acceperunt ad Raphidim, vbi putei miraculum sunt consecuti, pugnarunt contra Amalechitas, celebrarunt secundum sabbatum.

17.

Desertum Sinai.

Hinc è Raphidim progressi sunt ad desertum Sinai, in quo repperunt nubes diuinæ maiestatis. Omnibus quinque diebus Moses ascendebat ad montis verticem & descendebat vt populo Dei oracula declararet, & responsa populi Domino renuntiaret. Sexto die mensis tertij traditus est Decalogus. Erat autem Sabbatum.

Caput 6.

POST datum Decalogum die septimo Moses in montem cõscendit. Nam scriptum, Et habitauit gloria Domini super montem Sinai, eumque texit nubes senis diebus ad purificandum Mosem. Die autem septimo dominus clamauit ad Mosem de nubis medio, sicque Moses ingressus medium nubis ad montem ascendit, illicque hæsit quadraginta diebus & 40. noctibus. Decimo septimo mensis Tammuz, qui ferè cadit in Iunium, descendit fregitque tabulas & crastino conuocatam plebem arguit scele- ris, Vos peccastis &c.

Exod. 24. Moses mensis Maii in monte agit.

Iunius. Exod. 39.

Deut. 9.

ibid.

Iterum ascendit decimo octauo eiusdem mensis Iunij & misericordiam Dei pro Israël implorauit. Nam legitur, Et procidi ante dominum 40 diebus & 40 noctibus, quibus eum suppliciter deprecabar &c. Qua hora placatus est dominus Israelitis iustique Mosem alteras, tabulas sculpe- re & denuo ascendere. Hinc illud, tem-

Deut. 10.

Iulius.

Augustum transigit in monte.

September.

Exod. 34.

ibid.

35

Exod. 39.

Deut.

Deut. 1.

tempore illo dixit Dominus ad me, sculpe tibi secundas tabulas lapideas prioribus similes. Et summo mane iuit Moses &c. Ascendit autem vigesimo nono mensis Ab, qui est Iulius, & iteratam renouatamque legem secundo est consecutus. Quod ille sic testatum reliquit, Ego steti in monte iuxta dies primos diebus 40. & noctibus totidem exaudiuitque me dominus etiam ac vice & te perdere noluit. Cum autem posuit, iuxta dies primos significauit diebus primis & postremis Deum fuisse placatum, interim dijs verò iratum.

Decimo die Tizri siue septembris, qui quidem dies erat expiationum de monte descendit, reatitudinis eorum causa, ob quam in gratiam à Domino erant recepti, iuxta illud, & vt auferas iniquitates nostras atque peccata, nosque possideas. Ex quo constitutus est dies solennis & memorabilis sequentibus generationibus. Nam scribitur, & erit istud vobis in statutum sempiternum. Cumque descendisset Moses venerunt etiam ad eum omnes filij Israel, quibus præcepit cuncta quæ audierat. Quænam verò sunt ista, quæ illis imperauit Moses? nempe vt facerent tabernaculum.

Atque ita cæperunt incumbere in opus tabernaculi & singuli obtulerunt mente promptissima atque deuota &c. Quæ postquam Moses cuncta vidit completa, quemadmodum mandauerat dominus, benedixit eis. Benedictio autem hæc erat. Maneat, obsecro, diuina maiestas in manuum vestrarum opere, populo respondente, Et sit suauitas domini Dei nostri super nos &c.

R. Meir putat Mosem non hac fu-

isse usum benedictione, sed ista, Dominus Deus patrum vestrorum adiciat, sicut estis, mille vicibus & benedicat vobis sicut locutus est. Præterea super vos, Beati Israëlitarum estis qui ministerium tabernaculi meruistis. Quæadmodum autem illud meruistis, sic meritis vestris efficit, vt vobis ædes electa tribuatur & habitet diuina maiestas in vestri medio. Nam scriptum, Et facient mihi sanctuarium & habitabo in medio eorum, iuxta omnem similitudinem tabernaculi, quod ostendam tibi.

Caput 7.

LOCVTVSQUE est Dominus ad Mosem dicens. Mense primo, prima die mensis eriges tabernaculum conuentus & pones * in eo arcam, dimittesque ante illam velum, & illa mensa pones super eam &c. Cæperunt septem consecrationum dies, 23 die mensis Adar. i. Februarij, primoque die Nisan siue Martij expleti sunt. Cunctis septem diebus consecrationum erigebat Moses tabernaculum mane quolibet & ad illud offerebat oblationes, posteaque disungebat atque dissoluebat. At die octauo erigebat quidem, sed non disungebat. R. Iosue filius R. Iehudæ in alia est sententia. Nam, inquit, etiam die octauo erigebat & deponebat. Comedebant autem Aaron & filij eius carnes Arietum & panes qui in canistro erant positi.

Septem diebus nocte & die, manebitis in tabernaculi ostio vsque ad diem quo complebitur tempus consecrationis vestræ, feceruntque Aaron & filij eius cuncta quæ locutus est dominus per manum Mosi. Facto autem

T t tem

Exod. 25.

Exod. 41.

* sic à mense Septembris in tabernaculi structura consumpti sunt quatuor menses integri.

Exod. 39.

Leuit. 8.

Leuit. 8. Secundus annus ab exitu hic incipit a totius liber Exodi ad annum primum pertinet.

tem octauo die vocauit Moses Aaron &c. post septem consecrationum dies, qui primus erat hebdomadæ & principium mensis Nisan siue Martij. Illo verò die Aaron & filij eius abluerunt manus pedesque è concha & suis officijs atque ministerijs iuxta ordinem constitutum functi sunt. Quin & ipso die cæpere principes offerre. Sic enim scripto traditum est. Primo die obtulit oblationem suam Naafson filius Aminadab de tribu Iuda, fueruntque in ea acetabulum argenteum pondo centum triginta siclorum &c.

Primus dies orbis conditi primus fuit dies oblationis principum. Primus, quo infedit diuina maiestas Israëlítico populo, iuxta illud & habitabo in medio filiorum Israel. Primus quo prohibita est Idolorum ara. Primus, quo institutum sacerdotiũ, primus, quo benedictus populus, primus solemnium sacrorum, primus mensium, primus immolarum hostiarum ad Septentrionẽ. Primus quo sacra manducata sunt, primus, quo ignis cælitus descendit, scribete Mose, & ecce egressus ignis à Domino deuorauit holocaustũ & adipem, qui erant super altare.

Illo ipso die Israëlità iuge sacrificium, sacrificia votiua & spontanea, sacrificia pro peccatis, pro delictis, primitias & decimas obtulerunt. Ac de isto die Salomon scriptũ reliquit, Excitare Aquilo, veni Auster, perfla hortum meum, fluant aromata eius. Nam excitatio Aquilonis est holocaustũ, quod in parte Aquilonari immolabatur, Auentus Austri pacifica, que in parte Australi maetabantur. Perflatio horti tabernaculum cõuen-

tus. fluxus Aromatum incensum odoramentorum. Quæ autem apud Salomonem sequuntur, sic debent intelligi, *Veniat dilectus meus in hortum suum, diuina maiestas & præsentia. Et comedat fructum deliciarum eius, oblationem. Veni in hortum meum soror mea sponsa. die octauo. Messui myrrham meam cum aromate meo, incensum & thus oblationum. Comedi fauũ meum cum melle meo. membra holocaustorum & adipem sacrorum solennium. Bibi vinum meum cum lacte meo, libamina & adipem communium sacrorum. Comedite socij, ô Mose & Aaron. Bibite & inebriamini dilecti, ô synagoga Israel.*

Ipso illo die Elizabeth filia Amminadab affecta fuit in Israel quatuor insignibus gaudijs, & vno luctu. Nã Leuir eius erat Rex, maritus pontifex sacerdotũ maximus, frater princeps, filij Cardinales secundum pontificatus gradum obtinentes. At duos filios suos igne cælesti concrematos luxit. Quidam addunt nepotem ipsius vñctum etiam fuisse ad bellum, nempe Phineem.

Secundo die mensis Nisan siue Martij cremauit Eleazar sacerdos vaccam pro peccato & aspersi sunt cuncti Israëlità cocco, hyssopo & cedro. Decimo quarto die immolarunt agnos suos paschales. Erat autem Sabbati dies.

Caput 8.

LOCVTVSQUE est dominus ad Mosem in deserto Sinai in tabernaculo conuentus prima die mensis secundi, anno altero egressionis eorum ex Ægypto, dicens, tollite summam vniuersę congregationis filiorum Israel

Moses Ad- von Naaf- son.

Num. 19.

Num. 1.

rael

rael per cognationes & domos suas & nomina singulorum, quicquid sexus est masculini à vigesimo anno & supra omniũ virorum fortium Israel & numerabitis eos per Turmas suas, tu & Aaron, eruntque vobiscum. Et postea, Numera primogenitos sexus masculini de filijs Israel ab vno mense & supra, Et mox, Tolle summã filiorum Caath de medio Leuitarũ per domos & familias suas à tricesimo anno & supra vsque ad quinquagesimum annum. Et iterum, Tolle summã etiam filiorum Gerson. Rursum, Tolle summam filiorum Merari, denique, iuxta os domini numerati sunt per manum Mosi principes tribuũ ac domorum in cognationibus suis.

Decimo quarto mensis Iar immolarunt immundi pascha secundũ. Quo pertinet, factumque est vt viri qui erant immũdi anima, qui non poterant facere pascha in die illo, accedentes ad Mosem & Aaron dicerent illis, Immundi sumus super anima hominis. Quare fraudamur, vt non valeamus oblationem offerre domino in tempore suo inter filios Israel. Quibus respondit Moses, staret vt consulam, quid præcipiat dominus de vobis, locutusque est dominus ad Mosem dicens. loquere filijs Israel, Homo qui fuerit immundus super anima, faciat pascha mense secundo quarta decima die mēsis ad vesperã.

Anno secundo, mense secundo, vigesima die mensis eleuata est nubes de tabernaculo fœderis. Sic inueniuntur morati in deserto Sinai duodecim mensibus, demptis duntaxat diebus decem. Testante autem scriptura, scripsit Moses exitus eorũ per ipsorum profectiones, quas domini

iussione mutabant. Profecti autem sunt à deserto Sinai & venerunt ad sepulchra concupiscentiæ, vbi hæserunt diebus triginta, vt ex sequenti loco apparet, Comeditis non vno die, nec duobus vel quinque, sed vsque ad mensem dierum.

De sepulchris concupiscentiæ profecti sunt ad Haseroth, manseruntque ibi septẽ diebus, vt hinc probari potest, Exclusa est itaque Maria extra castra septem diebus. De Haseroth profectus est populus in desertum Pharan vigesimo quinto die mensis Sivan. vigesimo autem nono eiusdem mensis Moses exploratores misit, vt colligi potest ex eo, quod scribitur. Erat autem tempus, quando iam præcoque vuæ ædi possunt. Redierunt verò ab exploratione terræ expletis 40. diebus, id est, nono die mensis Ab. Ex quo traditum à maioribus nostris reperitur, Nono mensis Ab decretum est, ne patres nostri ingrederentur terram.

Post exploratorum reditum accidit Choræ Seditio eiusque, hiatu terræ, consumptio. Nam scribitur, sane non induxisti nos in terram affluentẽ lacte & melle, nec dedisti nobis possessiones agrorum & vinearum. Et exarsit ira domini in Israel. Porro in Deuteronomio legimus, Tẽpus autẽ, quo ambulauimus de Cadẽs Barneã vsque ad transitum torrentis Zared triginta & octo annorũ fuit, donec consumeretur omnis cõgregatio hominum bellatorum de castris, sicut iurauerat Dominus.

Decimo nono anno iterum infirmerunt, & manserunt nouemdecim annis in Cadẽs Barneã. Hinc illud,

3

4

Aprilis anni secundi.

Num. 9.

Num. 10.

Num. 33.

Martius secundi anni.

Num. 7.

Diei dominici prerogativa. Ne igitur miremini ô Iudei, si ei sabbarum vestrum cessarit.

Leuit. 9.

cant. 4. 5.

cap. 11.

Matth.

Matth.

cap. 16.

Deut. 32.

Num. 34.

Num. 2. 2.

(Vnde) mortua Maria sublatuſ eſt puteuſ, recuperatuſ tamen poſtea merituſ Araoniuſ & Moſiuſ. Mortuo Araone diſparuit nubiuſ columna, etſi poſtea ſit illiſ Moſiuſ merito reddita. Mortuo Moſe perierunt tria hæc, nec recuperata. Nam ſcriptum, & Excidi tres paſtores menſe vno. Etſi enim menſe vno eodemq;ue tres hi minime ex hac vita migrauerunt, ſed eodem potiuſ anno (Maria quippe fatiſ conſeſſit decimo die Niſan, Aaron primo Ab, Moſeſ ſeptimo Adar) tamẽ quoniam, quo die mortem ſubiit Moſeſ, tria iſta ita interciderunt, vt non ampliuſ apparuerunt, tres paſtores vno dicuntur menſe exciſi.

Zac. 11.

Martiuſ.

Iuliuſ.

Februariuſ.

Qui interea collegerant Manna ſeptimo die Adar, eo uſi ſunt uſque ad decimum ſextum Niſan. legitur enim, Defecitq;ue Manna poſtquam comederunt de frugibuſ terræ, nec fuit vltra filiuſ Iſrael Manna, ſed comederunt de frugibuſ præſentis anni terræ Chanaan. Atque hinc exponi poteſt quod commemoratũ fuerat in Exodo, filiuſ autem Iſrael comederunt Man quadraginta annis donec venirent in terram habitabilem, id eſt, uſq; ad diem mortuſ Moſiuſ. Illo enim die deſijt Manna de celo decidere. Hoc autem cibo paſti ſunt, quo uſque tangerent fineſ terræ Chanaan, id eſt, uſque ad illum diem quo in ipſorum manibuſ conſumptũ eſt Manna. Quæ quadraginta annorum ſumma exiſtit. Deſiderantur quidem dieſ triginta, at illiſ triginta, quibuſ uſi ſunt tortiſ, quas ſecum de Ægypto exportauerant, quæ & victum eiſ abundẽ ſuppeditarunt Mannæ iſtar, iſtum ſupplent numerum atque perficiunt.

Iof. 5.

Exod. 16.

Partiſ primæ Finiſ.

Caput 11.

POPVLVS autem aſcendit de Iordane decimo menſis huiuſ & tulerunt ſibi duodecim lapideſ de exteriore Iordanuſ ripa, & poſuerunt eoſ, vbi ſteterant pedeſ ſacerdotuſ. Præterea tulerunt alioſ 12. lapideſ de medio Iordanuſ alueo & poſuerunt eoſ in Galgal contra Orientem vrbuſ Iericho.

Iof. 4.

Poſtquam aſcenderunt de Iordane venerunt ad montem Garizim & ad montem Ebal, qui erat in agro Samariæ à parte Sichem, iuxta Alone More. Sic enim ſcriptum eſt. An non iſti ſunt in latere Iordanuſ, poſt viam, quæ vergit ad Soluſ occubituſ, in terra Chananei, qui habitat in campeſtribuſ contra Galgalam. Illic Iſraëlitaſ proclamarunt benedictioneſ & maledictioneſ, eaſq;ue diſpoſuerunt iuxta ordinem, quem mandauerat illiſ Moſeſ dicent, Tollite de medio Iordanuſ alueo, vbi ſteterunt pedeſ ſacerdotuſ duodecim duriffimoſ lapideſ, quos ponetis in loco caſtroruſ, vbi fixeritſ hac nocte tentoria. Porro duodecim illoſ lapideſ, de Iordane ſublatoſ erexit Iofue in Galgal. Vbi autem eoſ compegiffent calceſ, ſupernè inſcripferunt legem ſep̄tem linguuſ. Sic enim memoratur in Deuteronomio. Et ſcribeſ ſuper lapideſ omnia verba legiſ huiuſ planè & lucidè. Præterea obtulerunt ſacrificia pacifica ibique epulati ſunt. Hinc illud eodem loco, Et offeretſ ſuper eoſ holocauſta domino Deo tuo, & imolabitſ hoſtiat pacificat comedetq;ue ibi & epulaberitſ coram domino Deo tuo.

Deut. 11.

Iof. 4.

Deut. 27.

Ibid.

Hac illa hora Iſraëlitaſ cœperunt obligari & aſtringi ad præcepta de polenta

Primuſ menſiſ primi anni in-

trituiſ in terram.

Iof. 5.

Ibid.

Martiuſ.

Ibid.

Iof. 6.

Iuniuſ.

Iof. 10.

Iof. 14.

polenta & de præputio, & de Neomenia. Illo tempore dixit dominuſ ad Iofue, fac tibi cultroſ acutoſ vndecimo die Niſan, fecitq;ue Iofue quod iuſſerat dominuſ & circumcidit filioſ Iſrael in colle præputioruſ.

DECIMO quarto Niſan immolarunt Iſraëlitaſ agnoſ ſuoſ Paſchaleſ, iuxta illud, manſeruntq;ue filiuſ Iſrael in Galgal, & fecerunt Phafe quarta decima die menſiſ ad veſperum in campeſtribuſ Iericho.

Decimo ſexto Niſan obtulerunt filiuſ Iſrael manipuluſ. Nam ſequitur, & comederunt de frugibuſ terræ die altero.

Poſt Paſcha vigefimo ſecũdo Niſan mandatuſ acceperunt de circumcunda Iericho. die deinde ſeptimo diluculo conſurgenteſ circumierunt vrbem, ſicut diſpoſituſ fuerat ſep̄ties. Quem diem fuiſſe ſabbati affirmat R. Iofe.

Bella Ierichuntiuſ & Hay & Gabanonuſ facta ſunt intra trimeſtre tertio die Tammuz. Dixitq;ue Iofue coram vniuerſo Iſrael. Sol contra Gabacone moueariſ, & luna cõtra vallẽ Hailon. ſteteruntq;ue Sol & Luna, donec vlciferetur ſe gens de inimicis ſuiſ. Quem diem tradit incurriſſe in ſolſtitiuſ æſtimum R. Iofeph. Vnde colligimur principiuſ menſiſ Niſan ſiue Martij illo anno fuiſſe diem æquinoctij verni.

Caleb allocutuſ Iofue, Quadraginta & quinque anni ſunt (inquit) ex quo miſit me Moſeſ ad explorandam terram. Nunc autem hodie octoginta quinque annorum ſum. Vnde licet colligere ſep̄tem annoſ Iſraëlitaſ cõſumpſiſſe in ſubigenda terra Chanaan. (Secundo enim anno ab exitu iſta

ad explorandum miſſio contigit). Cæterũ ſi quærat, vnde liqueat, quòd ſep̄tem alijs annis terram ſortito diuiſerint, priuſquam inciperent numerare decimat, & annoſ remiſſionuſ & Iubileoſ, reſpondetur ex eo, quod octingentiſ quinquaginta conſederunt Iſraëlitaſ in ſua terra, ab eo die, quo in illam ingreſſi ſunt, donec ex ea ſint eiecti per integroſ & plenoſ iubileoſ ſep̄temdecim. Et quidem id declarat Ezechiel, vigefimo quinto anno (inquit) exilij noſtri in exordio anni, decima menſiſ, quarto decimo anno poſtquam percuſſa eſt ciuitat, facta eſt ſuper me manuſ Domini. Quod ipſi dictuſ eſt initio Iubilei. At, inquit, ſi ſep̄temdecim Iubilei pleni perfectiq;ue extiterunt, quo pacto redundarunt anni quatuordecim. Nempe quatuordecim hi anni ſunt, quos tranſegerunt Iſraëlitaſ in Galgal, ſep̄tem quibuſ ſubegerunt terram & ſep̄tem, quibuſ eandem diuiſerunt. Poſtea enim congregata eſt omniſ multitudo Iſrael in Silo. Atque tuſ captuſ eſt numerare decimat, remiſſionuſ annoſ, Iubileoſ.

Ezech. 40.

Iofue vli.

Eodem tempore vocauit Iofue Rubenitaſ & Gadditaſ & dimidiam tribuſ Manaffe, allocutuſq;ue eoſ dimiſit in ſua tabernacula & benedixit eiſ. Illi autem ingreſſi terram ſuam, monimentuſ ſui ædificarunt, altare admirabilis magnitudiniſ.

Iof. 22.

Iofue agitauit cum eiſ annuſ remiſſionuſ primuſ. ſecunduſ non potuit abſoluere quia antè fato conſeſſit. Aedeſ autem electaſta in Silo infernè ædificata erat ſtructura lapidea, ſupernè habebat pelleſ & cortinaſ. Stetit trecentiſ ſexaginta nouem annis. Demum in ſolitudinem eſt re-

Nempe anno 21. ſui principatuſ moritur autem anno 25. poſt, aut iuxta alioſ 28.

dacta.

Caput 12.

Iosue rexit Israël 28. annis. Post hæc mortuus est Iosue filius Nun seruus Domini ætatis centesimo & decimo, sepelieruntque eum in finibus possessionis suæ in Tamnath Sare, ad montem Ephraim. Eodem tempore mortuum Eleazar, filium Aaron, sepelierunt in colle Phinees, filij ipsius, ad eundem montem Ephraim. Seruiuitque Israel Domino cunctis diebus Iosue & seniorum, qui produxerunt dies post Iosue & qui noverant omnia opera Domini, quæ tecerat in Israel. Vbi notandum literæ veritatem dicere, qui produxerunt dies non item annos.

Post Iosuem Othoniel filius Cenez tenuit principatum annis 40. sed ab illis aufer octo annos, quibus seruiuerunt regi Cusan Rishataim, cuius tempore extitit Michæ sculptile.

Nam scribitur. Et erexerunt sibi filij Dan sculptile & Jonathan filiu Gerson filij Mosis ac filios eius sacerdotes posuerunt in tribu Dan vsque ad diem captiuitatis suæ. Huius quoque diebus fuit concubina Gabæ, vt ex Iudicum historia apparet, statim surrexit (inquit) & venit contra Iebus, quæ altero nomine vocatur Ierusalē, qui dixit, Non ingrediar oppidum gentis alienæ, quæ non est de filijs Israel, sed transibo vsque ad Gabaa.

Othonieli successit Aiod filius Ghera 80. annos. Subducendi hinc sunt anni octodecim quibus seruiuerunt Egloni Moabitaru regi. Huius extremis diebus viguit, Sangar filius Agath. Quin & Eglonis diebus accidit historia libri Ruth, quæ nupserat

filijs Elimelech. Quod sic demonstrari potest. Naasson filius Aminadab mortuus anno secundo ab exitu Israelitarum de Ægypto. Salmon eius filius fuit de ingredientibus terrâ, mortuusque est post Iosue, vt & tota illa ætas. Elimelech autem Salomonis erat frater.

Post Aiod administrationem Reipub. susceperunt Debora & Barac filius Abinoam 40. annis, vbi subduxerunt duos annos, quibus oppressi sunt Israelitæ à Iabin & Sisara. At anni septem, de quibus narratum est, feceruntque Israelitæ malum in oculis Domini & tradidit eos Dominus in manum Madian septem annis, pertinent ad Gedeonis tempora, qui dominatum tenuisse dicitur annis 40.

Regnauitque Abimelech super Israel tribus annis.

Post Abimelech surrexit dux in Israel Thola filius Phua patru Abimelech & iudicauit Israel viginti & tribus annis.

Post quem Iatr Galaadites viginti duobus annis. Extrahe annum vnum qui vtrique fuit communis.

Filij autem Israel peccatis veteribus iugentes noua fecerunt malum in conspectu Domini. Contra quos Dominus iratus, tradidit eos in manus Philistim & filiorum Ammon per annos decem & octo, vsque ad secundum annum Iephthe.

Secundo anno, Iephthe Regi filiorum Ammon nunciauit, Quando Israel habitauit in Hesebon & viculis eius & in Aroer & villis illius vel in cunctis ciuitatibus iuxta Iordanem per trecentos annos, quare tanto tempore nihil super hac repetitione tentasti. Principatum autem exercuit sex annos

Ios. 24.

Debora & Barac.

Iud. 4.

Gedeon.

5

Iud. 9.

Iud. 10.

Ibid.

Interregnum.

Ibid.

Iephthe.

Iud. 11.

Iosue. 10. 24.

Iud. 3.

In nostrata men ed. 10. ne annos legitur.

Othoniel.

Iud. 3.

Ios. 1. 2.

Iud. 19.

Aiod.

Abesân.

Abesân de Beth Iehem iudicauit septem annos, sed annus extrahendus est, vt pote ipsi & Iephthe communis.

Iud. 13.

Rursumque filij Israel fecerunt malum in conspectu Domini qui tradidit eos in manus Philistinoru quadraginta annos. Viginti scilicet Iephthe temporibus & alios viginti diebus Samsonis.

Caput 13.

Heli.

Heli gubernauit Israël annis quadraginta. Quo autem die interijt, Dominus deseruit tabernaculum Silo & repulit tentorium Ioseph, & dedit in captiuitatem fortitudinem suam. Fuitque arca Domini in agro Philistinorum septem mensibus, & post hæc vocauerunt Philistim sacerdotes & diuinos dicentes, quid faciemus de arca Dei. Cumque eam remisissent venerunt viri Cariath Iearim & reduxerunt illam & intulerunt in domum Aminadab in Gabaa. Et factum est, ex quo die mansit arca Domini in Cariath Iearim multiplicati sunt dies. Erat quippe iam annus vigesimus. Quod si abstuleris septem illos annos quibus Dauid regnauit in Hebron super Iuda, supererunt tredecim è quibus Samuel vndecim imperauit solus & reliquos duos cum Saule.

1. reg. 5.

7

Samuel.

Itic putat saulem duos annos duntaxat regnasse. quod falsu.

Initio autem istorum viginti annorum intulerunt tabernaculum fæderis siue conuentus in Nob. Et quauis arca Domini esset in Cariath Iearim, offerebant tamè in Nob cunctis annis, tredecim primis & septem postremis in Gabaa.

Expletis viginti annis extulit arcam Domini Dauid de Cariath Iearim in domum Obed Edom Gethei.

6 Nims ab vupte à 7. cap. 1. REG.

Mansit autem arca Domini in domo Obed Edom Gethei tribus mēsis & ei benedixit dominus & vniuersæ domui eius. Vnde colligendum Obed Edom non nisi fuisse benedictu propter Dei arcam.

Filius vnus anni erat Saul cum regnare cepisset. Duobus autem annis regnauit super Israel. Nempe quando Samuel dixit Sauli post illum in regem consecratum, Et descendes ante me in Galgala, Ego quippe ascendam ad te vt offeras oblationem & immoles victimas pacificas, annus cepit primus. Quando autem Saul percussit Naas regem Ammonitaru atque ab Israele vnus fuit, secundus. Quando autem descendit in Galgal, neque promissum seruauit audiens ex Samuele, stulte egisti nec custodisti mandata Domini Dei tui, quæ præcepi tibi. Quod si non fecisses iam nunc præparasset Dominus regnu tuum super Israel in sempiternum. Sed nequaquam regnum tuum vltra consurget. Quæ sunt enim Dominus sibi virum iuxta cor suum, tum certè vnctus est Dauid, dicente Domino ad Samuelem (sic enim memorat scriptura) Vt quequo tu luges Saul, Cum ego proiecerim eum ne regnet super Israel. Et paulo post, Tulit ergo Samuel cornu olei & vnxit Dauidem in medio fratrum eius. Porro Dauid tum attigerat vigesimum nonum ætatis annum. Non relictis autem oculis Saul eum aspiciebat à die illa & deinceps. Spiritus autem Domini recessit à Saul & exagitabat eum Spiritus nequam à Domino. Et directus est Spiritus Domini à die illa in Dauid & deinceps. Illo tempore destructa est Nob, & migravit sibi in Gabaa.

Vniuersi dies Samuelis videntis

ad 6. p. di transit y fallitur in eo quod existimet sa muelim & saulem 13. tantum ab nos principatum tenuisse, cum vt minima imperauerint 40. an. 1. Reg. 13. Saul. 1. Reg. 13. 1. Reg. 10.

Gabaon unitas sacerdotalis post Nob destructam.

1. Reg. 22. Tempora

con-

Ita nimirum sunt contra Ba. Nam pendente in falso principio, quod saul tantum biennium imperauerit. Itaque cum Sa gestalibri primi reg. ad illud referre cogitur. 1. Reg. supponit samuelem conceptum primo anno principatus Heli 4

sed nec i stud. facis liquet. 1. Reg. 17. 2. Reg. 2. 2. Reg. 2.

* Sic vocat Regnum Is boseth siue domus saulis ad discrimen regni Dauid, que sequebatur tribus Iuda.

2. Reg. 5.

2. Reg. 6.

cōcluduntur annis quinquaginta duobus, maximè quoniam scriptum, Heli sacerdote sedente super sellam ante postes domus Domini, cum esset Anna amaro animo, orauit ad Dominum flens largiter & votum vouit &c. Illo enim temporis articulo in futurum iudicem destinatus est. Postea enim legitur. Ipseque iudicauit quadraginta annis. Ita supersunt anni tredecim, à quibus tollendus est annus concepti Samuelis. Vndecim autem quibus Samuel iudicis munere functus est & primus annus Saulis his quadraginta adiuncti quinquaginta duos perficiunt.

Samuel moritur ante Saulis obitum quatuor mēsis. Scribitur enim fuit autem numerus dierum, quibus habitauit Dauid in regione Philistinorum, quatuor mensium. Post quos consuluit Dauid dominum dicens. Num ascendam in vna de ciuitatibus Iuda. Et ait dominus ad eum, ascende in Hebron. Natus erat Ibsoseth 40. annos, cum regnare cœpisset super Israel, duobus annis regnauit in Ierusalem. Sola autem domus Iuda sequebatur Dauid, fuitque numerus dierum, quos cōmoratus est Dauid imperans in Hebron super domū Iuda, septem annorum & sex mensium. Sic constat regnum Israel quinque vacasse annis. Venerunt autem vniuersæ tribus Israel ad Dauid in Hebron. Venerunt quoque & seniores, vnixeruntque Dauid in Regē super Israel, quæ postrema fuit vnctio.

Filius triginta annorum erat Dauid cum regnare cœpisset & quadraginta annis regnauit.

Caput 14.

D A V I D & seniores Israel & tri-

buni congregati sunt vt adducerent arcam Dei in medium tabernaculi quod tetenderat ei Dauid (in monte Sion). Cumque compleisset Dauid offerens holocausta & pacifica benedixit populo in nomine domini exercituum. Et partitus est vniuersæ multitudini Israel, tam viris, quam mulieribus singulis collyridam panis vnam & asaturam bubulæ carnis vnam & similam frixam oleo, & dimisit ad sua populum. Constituitque corā arca domini de Leuitis, qui ministrarent & recordarentur operum eius & glorificarent dominum Deum Israel, Asaph principem & secundum eius Zachariam. In die illo fecit Dauid principem ad cōfitendum domino Asaph & fratres eius. Mane dicebant, Confitemini domino & inuocate nomen eius, notas facite in populis actiones eius, & reliquum Psalmi, vsque hunc versum, Nolite tægere christos meos, & in prophetis meis nolite malignari.

Inter duas vespers cantabant sequentem psalmum, Cantate domino omnis terra, annunciate de die in diem salutare eius, ad finem vsque, Et dicat omnis populus amen & hymnum Deo. Atque ista quotidie per quadraginta tres annos in Sion ante arcam, quo vsque eam collocaret Salomon in eade fixa & immobili, quam ipse ædificauerat.

Cum fugit Dauid à facie Absalon filij sui pontificatum exercebat Abiathar, adeo vt ascendens in montem oliuarum oraculū Vrim & Thumim apud ipsum consulerit. At sum motus est Abiathar pontificatu & in locum eius suffectus Sadoc. Reducta autem arca in locum suum, tabernaculum

1. Paral. 15.

Initio regni, Dauid constituit Dei cultum & religionem.

1. Paral. 16.

Psal. 104.

Psal. 105.

1. Paral. 16.

culum fœderis siue conuentus quod fecerat Moses in deserto, itemque altare aheneum, quod perfecerat Beseleel, candelabrū, mensa, ignis diebus Mosis de celo lapsus erant in excelsis in Gabaon. Sadoc autem sacerdotem & fratres eius sacerdotes reliquit Dauid coram tabernaculo Domini in excelsis, quod erat in Gabaon, vt offerrent holocausta super altare holocaustomaris iugiter mane & vesperi, iuxta omnia quæ scripta sunt in lege domini. Et cum eis Heman & Ieduthun canentes tuba & quatientes cymbala & omnia musicorum organa ad canendum domino. Quæ omnia ad hunc modū peregerunt cunctis quinquaginta annis in Gabaon, donec venirent in ædem Salomonis fixam & imnotam: nempe à primo anno regni Dauidis vsque ad decimum vel vndecimum Salomonis, quo demum templum absolutum dedicatumque est.

Expletis quadraginta annis dixit Absalon ad regem Dauid, Vadam & reddam vota mea, que voui domino in Hebron. Vouens enim vouit seruus tuus, cū esset in Gessur Syriæ &c. Hic autem annus incidit in 37. regni Dauid. Rabbi Nehorai nomine R. Iosuz terminat hos 40. annos ad finem illius temporis, Postularunt Israelitæ regem. Nempe ad annum decimum Samuëlis videntis. Vnde colligis Salomonem, cum regnare inciperet, fuisse annorū duodecim. Nam quo tempore genitum Salomonem misit Dauid in manum Nathan prophetæ, factum est vt Absalon filij Dauid sororem speciosissimam vocabulo Thamar adamaret Ammon filius Dauid & deperiret eam valde. factum

est autē post tempus biennij vt ronderentur oues Absalon in Balafor quæ est iuxta Effraim, & vocauit Absalon omnes filios Regis, è quibus Ammon fratrem interfecit. Absalon autem cum fugisset & venisset in Gessur fuit ibi tribus annis. En anni quinque. Reuocatus deinde Absalon, mansit in Ierusalem duobus annis & faciem Regis non vidit. En nunc septem. Facta est quoque fames in diebus Dauid tribus annis iugiter. Audis numerum annorum decem. Iam vndecimum accipe. Et lustrata (inquit) vniuersa terra affuerunt (destinati numerando viritim populo) post nouē menses & viginti dies in Ierusalem. Anno deniq; vltimo reformauit Dauid custodias sacerdotij & cleri & ordinauit vniuersam religionis ædem, de quo & scriptum legitur, Quadragesimo anno regni Dauid recensiti sunt & inuenti sunt viri fortissimi in Gazer Galaad &c.

Caput 15. De Salomone.

DIES autem, quibus regnauit Dauid super Israel quadraginta anni sunt. factum est ergo quadringentesimo & octogesimo anno egressionis filiorum Israel de terra Aegypti in anno quarto mense Ziu, qui erat secundus mēsis regni Salomonis super Israel, ædificare cœpit domum Domino. Nam hæc summa sic facile potest ostendi. Scriptum est in historia Iephte, Habitauit Israel in Hesebon & viculis eius & in Aroër & villis illius vel in cunctis ciuitatibus iuxta Iordanem per trecentos annos. A secundo autem anno Iephte, quo vsque edificatum est templum sunt anni cētū quadraginta. Deinde quadraginta annis

Ibid.

1. Paral. 16.

3. Reg. 2.

Ibid.

annis Israëlitarum hæserunt in deserto. Qui anni in vnum collecti reddunt quadringentos octoginta.

In medio Iubilei ædificatum est templum anno quarto hebdomadæ. itemque quarto Regni Salomonis. Nam sic scriptum. cœpit autem ædificare mense secundo anno quarto regni sui domum Domini. Et in anno vndecimo mense Bul, qui est octauus, perfecta est domus in omni opere suo & in vniuersis vtensilibus, ædificauitq; eam septem annis, Domum autem suam ædificauit tredecim annis & ad perfectum vsque perduxit. Tunc congregati sunt omnes maiores natu cum principibus tribuum & duces familiarum filiorum Israel ad regem Salomonem in Ierusalem, vt deferrent arcam foederis domini de ciuitate Dauid, id est, de Si-on. Conuenitque ad regem Salomonem vniuersus Israel in mense Bethanin in solenni die. Ipse est mēsis septimus. Ex quibus intelligitur Deum non exhibere suæ præsentiam maiestatis, nisi in cōgregatione siue ecclesia. Hinc illud, viditque omnis populus & iubilauerunt &c. Rursum, Propinquaruntque omnis congregatio Israel & steterūt coram domino &c. Sic in legis promulgatione scriptum est, die tertio descendit dominus ob oculos totius populi super montem Sinai. Item de templo fixo & Salomonico. Cum desisset Salomon orare, ignis descendit de cælo, omnibus filiis Israel cernentibus. Atque de illa tempestate intelligitur illud Salomonis, Egredimini filiarum Sion & videte regem Salomonem in diadmate, quo coronauit illum mater sua in die desponsationis illius & in die

lætitia cordis eius. In die, inquam, desponsationis, i. die octauo post septem consecrationum. Et in die lætitia cordis eius, i. in die templi completi & absoluti.

Dilexit verò Salomon Dominum, adeo vt ambularit in statutis Dauid annos quatuor, priusquam inciperet templum construere. At postquam cœpit ædificare templū, filiam Pharaonis coniugio acceptā introduxit in ciuitatem Dauid. Habuitq; Adad Idumeum hostem itemq; Razon Regem Damasci. fecitque vt tanta esset abundantia argenti in Ierusalem quanta & lapidum. Educebat equos de Aegypto & de Choa. Emebat quadrigas ex Aegypto sexcentis siclis argenti & equos centum quinquaginta. Adamauit mulieres alienigenas multas, filiam quoque Pharaonis & Moabitidas & Ammonitidas, Idumeas, & Sidonias & Cetheas, de gentibus, quas prohibuerat dominus, ne auerterent corda Iudeorū & sequerentur deos earum, vt licuerit dicere illud Ieremiæ, Quia in furore & in indignatione mea facta est mihi ciuitas hæc, à die quo ædificauerunt eam vsque ad diem istam, qua auferetur de conspectu meo propter malitiam filiorum Israel & regum eorum & principum eorum.

Interea sub senium Salomon prope mortem spiritum sanctum habuit inhabitantem & dictauit libros istos, Prouerbia, Canticum Cantorum & Ecclesiastem. Ahia autem lucutus est ad Hieroboam nomine domini. Si igitur audieris omnia quæ præcepero tibi & ambulaueris in vijs meis sicut fecit Dauid seruus meus, ero tecum & ædificabo tibi domum fidelem

3.Reg.ii.

10

11

Exod. 34.

Ierem. 32.

3.Reg.ii.

De Hebdomada anno rum nō dicunt loquitur.

2.Paral. 6.

6

3.Reg. 6.

7

8

2od. 19.

3.Reg.

Cant. 3.

lem & tradam tibi Israel, sicut ædificauit Dauidi domum. Nempe quem admodum dedit Dauidi regnum triginta & sex annorum super Israel, ipsimet Dauidi videlicet triginta trium annorum, (Tandiu enim regnauit in Ierusalem super vniuersum Israel præter alios septē, quibus in Hebron rex fuit solius tribus Iuda) Salomoni vero filio eius regnum annorum trium: ad hunc profecto modum si Ieroboam filius Nebat meruisset, habuisset sibi regnum Israel per triginta tres annos & filio per tres. Vnde subiungitur in Regibus, Et affligam semen Dauid super hoc, verum tamen non cunctis diebus. vbi illud super hoc refertur ad 36. annos, quibus affinitate coniunctus fuit Pharaoni Aegypcio, &, Verum tamen non cunctis diebus ad Asam, quem dominus liquido sciebat altaria peregrini cultus & excelsa subuersurum & statuas lutoque succisurum, præcepturumque Iudæ, vt quæreret dominum Deum patrum suorum.

Caput 16.

REGNAUIT Salomon in Israel quadraginta annis. Roboam filius eius septemdecim. Abia filius eius tribus. Anno autem vigesimo Ieroboam filij Nebat, quadraginta & vnius annorum erat Roboam, cum regnare inciperet, regnauit autem septemdecim annis in Ierusalem. Vnde Dauid auus illum non vidit nisi annum vnum. Obseruauit autem legem ipse & filij eius tribus annis. Quarto vero rebellauerunt, vt locus iste indicat, Quia ambularunt in vijs Dauid & Salomonis annis tantum tribus, & quarto præuaricati sunt, vt alter ostē-

dit. Cum roboratum fuisset (inquit) regnum Roboam & confortatū dereliquit legem Domini & omnis Israel cum eo. Quin etiam cynedi erāt in terra. Anno autem quinto regni eius Sefac Rex Aegypci ascendit in Ierusalem, quia peccauerat Domino cum mille ducentis curribus & sexaginta millibus equitum & sustulit thesauros domus Domini & c. Persecutus est autem Abia fugientem Ieroboam & cepit ciuitates eius Bethel & filias eius & Hiesana cum filiabus eius. Ephron quoque & filias eius. Nec valuit vltra resistere Ieroboam in diebus Abia. Quem percussit Dominus & mortuus est. Nec vero facile intelligis vtrū dominus percussit, Abiamne an Ieroboam. Sed de Abia est accipiendum, vt quem Ieroboam sepelierit. Verū cur non percussit Ieroboam sed Abiam? Quoniam subsistens ad montem Samarie, qui erat in Ephraim ex probas Israël, dicensque, Habetis vitulos aureos, quos fecit vobis Ieroboam in deos, & quæ illic sequuntur Abiæ verba ad Israëlitis exercitum, Sat habuit capere Bethel filiasque eius, vnde quoniam conspectum vitulum aureum missum fecit nec substulit vel fregit, ideo à Domino percussus est.

Asa regnauit quadraginta vno annis. Eius Imperio quieuit terra decē annis. Decimo quinto regni anno venit Zarah Aethiops & Asæ restituit vniuersam prædam, quam exportauerat Sefac Rex Aegypci de Ierusalem capitiq; eam Asa anno illo, id est, anno 35. à Salomonis morte, quando suscitauit ei Deus aduersarium Razin filium Eliadæ.

Ieroboam rexit Israël viginti duobus

3.Paral. 14.

3.Reg. 14.

2Prd. 11.

Melius dicitur de Ieroboam.

3.Reg. 11.

Ieroboam.

duobus annis Nadab filius eius duobus. Anno tertio Asæ regis Iuda regnum Israël suscepit Baasa filius Achizæ per 22. annos. Anno 36. regni Asæ ascendit Baasa Israël Rex contra Ierusalem, Hæc quidem habet scriptura. At fortasse dices, Nonne Asa Baasam sepeliuit anno regni sui vigesimo sexto? Qui ista possunt conciliari? Nempe triginta sex anni isti dicuntur respectu 36. annorum, quibus Salomon coniugio filiz Pharaonis Ægypti Regis potitus est, itæque respectu 36. annorum, quibus decretum est, vt Regnum Dauidicæ familiæ diuideretur, & ad extremum redintegraretur. Denique respectu 36. annorum, quibus decretum fuit, vt de regibus Syriæ, esset aduersarius Israël, tandemque manu & potentia domus Dauidicæ concideret. Ideo enim sic dictum est, Anno tricesimo sexto regni Asa ascendit Baasa & c. Id est, anno 16. Asæ postquam manu ipsius cæsus est Zara Æthiopum Rex. Nam hic annus est trigessimus sextus à morte Salomonis. Tumque hoc ipso temporis articulo pepigerunt fœdus Reges Israel & Syriæ, vt ascenderent contra Asam, commissioque prælio perderent. Protulit autem Asa argentum & aurum de Thesauris domus Domini, misitque ad Benadab regem Syriæ, qui habitabat in Damasco dicens, fœdus inter me & te est. Quo comperto Benadab misit Principes exercituum suorum ad vrbes Israel, qui percusserunt Ahion & Dan & vniuersas vrbes Neptalim muratas. Quod cum audisset Baasa desijt ædificare Rama & intermisit opus suum. In tempore illo venit Hanani propheta ad Asam regem Iuda

& dixit ei. Nõne Æthiopes & Lybes multo plures erant, quos, quia in Domino credidisses, tradidit in manu tua. Nec destiterunt Reges Syriæ esse hostes Israël vsque ad Achaz mortem, cuius diebus fœdus agitarunt cum Regibus Israel, vt iunctis copijs ascenderent & præliarentur contra Achaz. Cumque nihil haberet iustitiæ & meriti Achaz, cuius causa vtrique armis Iuda cæderentur, conciderunt ambo manu Teglati Phalassar Assyriorum monarchæ.

Caput 17.

BAASA rexit Israël 24. annis. Ela filius eius duobus. Ita liquet Asam sepelisse Elam anno regni sui vigesimo septimo.

Zamri interfecit Elam regnauitque post illum septem dies in Tarfa, porro exercitus obsidebat Gebbethon urbem Philistinorum. Cumque audisset populus Israel rebellasse Zari & occidisse regem, tunc diuisus est in duas partes. Media pars populi sequebatur Tebni filium Ginech, vt constitueret eum regem & media pars Amri. Præualuit tamen populus, qui erat cum Amri. Durauit autem istiusmodi contentio annis quatuor vsque ad annum tricesimum primum Asæ. Tum enim mero dominatu regnare cœpit Amri, præualuitque populus, qui ipsius partes sequebatur. Amri enim postquam ipsius filiam Asa accepit vxorem filio suo Iosaphat, Tibni competitorem occidit. Regnauitque Amri in solidum annis duodecim (connumeratis annis discordiæ quatuor) vsque ad 38. Asæ.

Anno tricesimo octauo Asæ regis Iudæ rexit Israël Achab filius Amri,

ri, 22. annis. Anno ipsius quarto, regnum 25. annorum auspiciatus est in Iuda Iosaphat natus annos triginta quinque.

Anno tertio Achab fuit vehemens fames in Samaria per tres annos, & bellum Benadab per duos annos & semis. Qui euerunt tribus annis sine prælio tam Syri quam Israëlitarum.

Ochozias filius Achab biennium functus est Israël principatu. Anno ipsius secundo reconditus est Elias, neque cõparebit donec veniat Christus. Tum enim apparebit & recondetur secundo, donec prodeat Gog & Magog. Nunc interim singularum ætatum res & acta conscribit. Mortuus autem est Ochozias iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat Elias. & regnauit Ioram frater eius pro eo anno secundo Ioram filij Iosaphat regis Iudæ. Non enim habebat filium. Atqui inquires, Nonne anno 19. Iosaphat regis regnare cœpit? Respondeo. Iosaphat quando descendit in prælium inita cum rege Israel societate & lapsus in manus hostium, exclamauit, merebatur quidem illa hora interfici, sed tamen quia exclamauit inuocauitque Dominum, ita septem annis superuixit, vt tamen Scriptura eos filij ipsius regno attribuat & assignet.

Anno quinto Ioram filij Achab regis Israel & Iosaphat regis Iudæ, dum rediret de prælio, postquam interemissent Ammonitas, Moabitas & Idumeos constituerunt regem Ioram filium Iosaphat super Iuda, qui habuit fratres filios Iosaphat sex. Deditque eis pater suus multa munera argenti & auri & pensationes cum ciuitatibus municissimis in Iuda. At postquã

mortuus est Iosaphat surrexit Ioram & occidit omnes fratres suos gladio, quemadmodum in Paralipomenis scriptum extat. Allatæ sunt autem ei literæ ab Eliæ propheta, in quibus res ipsi euenturæ scribebantur. Nimirum de celo. Nam iam septem erant anni, ex quo Elias reconditus disparuerat.

Iorem autem erat triginta duum annorum quando regnare cœpit. Octo verò annis regnauit in Ierusalem. De filio ipsius Ochozia relinquitur aliquod dubium. Nam in regibus dicitur, 22. annorum erat Ochozias cum regnare cœpisset, & vno anno regnauit in Ierusalem. At in Paralipomenis, Quadraginta duorum annorum erat Ochozias cum regnare cœpisset & vno anno regnauit in Ierusalem. An enim (inquit R. Iose) potest esse filius senior patre duobus annis? Respondendum, Ex quo Asa rex Iudæ dedit Iosaphat filio suo in matrimonium filiam Amri regis Israel, diuinitus decretum est (detestandæ impiæ illius affinitatis gratia) vt regnum Iudæ periret cum regno domus Achab & Israel, (nempe quadraginta duobus annis ante præsentem historiam). Hoc significatum fuit ista posteriore numeri notatione, item eo quod subiectum est. A Domino quippe fuit conculcatio Ochoziæ, vt veniret ad Ioram, & cum venisset & egrederetur cum eo, aduersum Iehu filium Namsi, interficeretur, Athaliaque regnū familiæ Dauidicæ labefactaret. Sicque ambo reges eodem die simul sunt extincti (annis 42. post contractam affinitatem).

Caput 18.

Diebus Ioram filij Achab contigit grandis fames in Samaria

2. Paral. 16.

ibid.

ibid.

ibid.

chokias

2. Paral. 22.

3. Reg. 16.

ibid.

4. Reg. 1.

4. Reg. 3.

3. Reg. 21.

Ioram.

2. Paral. 21.

Iosaphat.

per annos septem, quo spatio Benadab bellabat cum Israel. Anno autē extremo maledixit Elifeus ipsi Giezo, abiensque Damascum vnxit Hazaelem regem Syriae & misit Ionam filiū Amitthei, qui consecraret Iehu regem Israel in Ramoth Galaad.

2. Para. 12.

Cum ergo euerteret Iehu domum Achab inuenit principes Iuda & filios fratrum Ochoziae, qui ministrabant ei & interfecit illos. Ipsum quoque perquirens Ochoziam comprehendit latitantem in Samaria, adductumque ad se occidit. Athalia autem mater eius videns, quod mortuus esset filius suus, surrexit & interfecit omnē stirpem regiam domus Ioram. Porro Iosabeth filia Regis tulit Ioas filium Ochoziae & furata est eum de medio filiorum Regis cum interficerentur, fuitque cum ipsa in domo Dei absconditus sex annis, quibus regnavit Athalia super terram. Atque illud est quod legitur in Psalmis, Quia abscondit me in tabernaculo suo & in petra exaltabit me, id est, in Ioiada Pontifice homine petrae simili. Vnxit ergo illum Ioiada Pontifex & filij eius & comprecati sunt ei atque dixerunt, Viuat rex, & leratus est vniuersus populus terrae.

Ioas.

23

24

Septennis erat Ioas, cum regnare inciperet. Regnareque coepit anno septimo regni Iehu, & regnavit 40. annis in Ierusalem. Anno 23. regni restaurauit facta recta templi Dei, anno centesimo quinquagesimo quinto, postquam fuerat aedificatum a Salomone. Fecitque Ioas rectum in oculis domini, quandiu vixit Ioiada. Seniuit autem Ioiada plenus dierum & mortuus est cum centum triginta esset annorum. Nempe Oriente diebus

Ioiada natus diebus Salomonis.

Salomonis labe & ruina, natus est simul Ioiada, qui eam corrigeret. Postquam autē obiit Ioiada ingressi sunt principes Iuda & adorauerunt regem. Qui dilinitus eorum obsequijs, acquieuit eis. Seipsum enim Rex Ioas Deum consecrauit & nominauit. Nam hoc declarat, quod ponitur. *Et adorauerunt regem, item illud, Acquieuit eis Rex.*

ibid.

Caput 19.

IEHV regnum Israel gessit 28. annis. Et dixit Dominus ad Iehu &c. Istius dicti nuncius fuit Ionas Amitthei filius, qui in duodecim minoribus prophetis numeratur. In diebus illis coepit dominum tædere super Israel. Percussitque eos Azael in vniuersis finibus Israel à Iordane, contra Orientalem plagam, omnem terram Galaad & Gad & Ruben & Manasse. Anno vigesimo tertio Ioas regnavit Ioachaz filius Iehu super Israel in Samaria decem & septem annis. Anno tricesimo septimo Ioas regis Iuda regnavit Ioas filius Ioachas super Israel sedecim annis. Helifeus autem aegrotabat infirmitate, qua & mortuus est. Descenditque ad eum Ioas rex Israel & flebat coram eo, anno nimirum regni sui decimo. Ex quo colligis quot annis Elifeus pauerit Israel. Nempe ab anno decimo nono Iosaphat ad hoc usque tempus per annos plus sexaginta.

4. Reg. 9.

Ionas.

10

13

ibid.

Elifeus.

Amazias.

4. Reg. 14.

2. Para. 36.

dora-

dorabat eos & illis adolebat incensum. Quamobrem iratus dominus contra Amasiam, misit prophetam ad illum, qui diceret se cogitare de occidendo eo. Si quæras, quænam fuerit cogitatio siue consilium, quod contra Amaziã dominus instituit, è sequentibus historiarum responderetur. Igitur Amazias rex Iuda inito pessimo consilio, misit ad Ioas filium Ioachas regem Israel, dicens, Veni videamus nos mutuo. Dixisti, percussi Edom & idcirco erigitur cor tuum. Noluit audire Amazias, eo quod domini esset voluntas, vt traderetur in manus hostium propter Deos Edom. Corruitque Iuda coram Israel & fugit in tabernacula sua. Porro Amaziam regem Ioas cepit & adduxit in Ierusalem, destructo muro à porta Ephraim vsque ad portam anguli, quadringentis cubitis. Omne quoque aurum & argentum, & vniuersa vasa, que repererat in domo Dei & apud Obed Edom, in Theauris etiã domus regiae, necnon filios obsidum reduxit in Samariam. Illo temporis puncto mortuus est Ioas & venit sibi Amazias Ierusalẽ, vixitque postquam mortuus est Ioas Rex Israel quindecim annis. Cæterum à tempore, quo recessit Amazias à domino, tetenderunt ei insidias in Ierusalem. nempe audierant, quod Propheta ante ei dixerat, mala à Domino comminatus. Sicque interfectum reportarunt super equos & sepelierunt cum patribus suis in ciuitate David.

ibid.

ibid.

Ozias.

4. Para. 25.

esperatus est in omnibus. In quo obsecro? Aedificauit Elath & restituit eam Iudæ, postquam dormiuit Rex cum patribus suis. Quid istud est, postquam dormiuit rex cum patribus suis. Nempe diebus patrum suorum Amaziam regnasse significatur. Indicari etiam potest, sic Amaziam discessisse ex hac vita morte violenta & ab alijs illata, quemadmodum Ioram, Ochozias & Ioas à percussoribus violente fuerant interempti.

4. Reg. 14.

Ioram non videtur reponendus inter Reges interfectos.

Ozias & Ieroboam simul regnarunt, nisi quod Ieroboam regnavit diebus patris eius annum vnum. Sic enim scriptum est. Anno autem vicesimo septimo Ieroboam regis Israel regnavit Azarias filius Amasie regis Iuda. Quod si iustes, vtrumque simul regnasse, respondeo regnum eius fuisse percussum lepra atque ita attributum alteri. Nam scriptum reperitur, fuitque Ozias rex leprosus vsque ad diem mortis sue & commotus est in domo libera leprosus, quia excisus erat à domo Domini & Ioathã filius eius in domo regia iudicabat populum terrae. Itaque omnes illi anni attribuuntur diebus Ioathan regis Iuda & diebus Ieroboam regis Israel. Quod si obijcias Oziam sepeliuisse Ieroboam & tres reges Israel ipso posteriores, idem respondebo. Nam 25. anni, quibus Ozias fuit leprosus, Ioathan filius eius in domo regia iudicabat populum terrae.

2. Para. 25.

4. Reg. 14.

2. Para. 26.

1. Reg. 16.

10

4. Reg. 14.

Ieroboam filius Ioas quadraginta vno annis regnum Israel moderatus est. Anno tricesimo octavo Ozias regis Iuda Zacharias filius Ieroboam regnavit super Israel in Samaria sex mensibus. Ille est sermo domini quem locutus est ad Iehu, dicens, filij

tui vsque ad quartam generationem sedebunt de te super thronum Israel Factumque est ita.

Caput 20.

zach. 14.

TERRÆMOTVS, qui contigit sub Ozia, meminit Zacharias his verbis, Et fugietis ad vallem montium meorum, quoniam coniungetur vallis montium vsq; ad Athal. Et fugietis, sicut fugistis à facie terræmotus in diebus Iosifæ regis Iuda. Porro Esaia, Oseam, Amos, Micheam prophetas his viguisse temporibus probari potest ex ipsorummet librorum principijs, Visio, (inquit) Esaia filij Amos, quam vidit super Iudam & Ierusalem in diebus Ozia, Ioathan, Achaz & Ezechia regum Iuda. Verbum domini, quod factum est ad Osee filium Beeri in diebus Ozia, Ioathan, Achaz & Ezechie regum Iuda, & in diebus Ieroboam filij Ioas regis Israel. Verba Amos, qui fuit in pastoribus Tecue, quæ vidit super Israel in diebus Ozia regis Iuda, & in diebus Ieroboam filij Ioas regis Israel ante duos annos terræmotus. Verbum domini quod factum est ad Micheam Morastite in diebus Ioathan, Achaz & Ezechia regum Iuda. Quis autem alterum antecesserit non facile scias, præsertim cum commemoretur, Hoc esse principium sermonis Domini cū Osea. Sic in Amos, ante duos annos terræmotus, Et in Esaia, Anno, quo mortuus Ozias, vidi Dominum sedentem super solium excelsum & eleuatum, Et commota sunt superliminaria cardinum à voce clamantis, & domus repleta est fumo. Quæ quidem extrema verba declarant id contigisse diebus terræmotus. Interea

es. 1.

osa.

am. 1.

Mich. 1.

os. 1.

es. 6.

quoniam Micheas non meminit Ozia, sed Ioathan & duorum sequentium Regum, intelligitur aperte reliquos fuisse ipso superiores & antiquiores.

Visio Abdia, Hec dicit Dominus de Edom. Surgite & cõsurgamus aduersus eam in prælium. Quando istud prælium contigit! Diebus Amazia. Nec erat tunc rex constitutus in Edom. (Sic dictum de sæculo Regis Iosaphat.) Ex quo autem conciderunt Idumei tempestate Amazie non constituerunt regem in loco suo, neque caput erexerunt ad hunc vsque diem. Nam postquam collapsi sunt iuxta verbum Elisei, se nunquam erexerunt, nisi quod excitarunt bellum diebus Achaz, sed mox sunt oppressi. Similiter Palestini ex quo ceciderunt regnante Ezechia, non habuerunt proprium regem ad huc vsque diem. Hoc idem contigit Assyriorum Regibus. Nam ex quo, Ezechia sæculo accisi sunt, hunc vsque gentili rege caruerunt. Hoc idem Ægyptijs. Postquam enim Ægyptus armis Nabug donozoris succubuit, non amplius eleuata est super gentes vsque hodie. Sic fuerat prædictum Domini oraculo, Inter cætera regna erit humilima. Et non eleuabitur vltra super nationes & imminuam eos, ne impèrent gentibus.

Filij Zaræ Zimri, Ethan, Heman, Calcol, Dará prophetæ fuerunt, qui vaticinabantur in Ægypto.

Filij Choræ Asir, Elcana & Ebia-saph prophetæ munere functi sunt in deserto. Virum prophetam misit dominus ad filios Israel, qui inuitaret eos ad poenitentiam tempore iudicij, dum affligerentur à Madianitis sub Gedeonis tempora. Ille autem propheta

Mich. 4.

3. Reg. 22.

4. Reg. 3.

Ezech. 29

Catalogus prophetarum. 1. Paral. 2. Exod. 6.

Iud. 6.

pheta erat Phinees.

1. Reg. 3.

Elcana vir ille Dei erat, qui scribitur venisse ad Heli & dixisse Nunquid non aperte reuelatus sum domui patristui, cum esset in Ægypto in domo Pharaonis. Quare ergo calce abiicistis victimam meam &c.

1. Paral. 5.

De quibus legitur, Hos constituerunt David & Samuel videns in fide sua, tam ipsos quam filios eorum in ostijs domus domini & in tabernaculo vicibus suis, pertinet ad 24. familias Sacerdotum & Leuitarum.

Gad videns & Nathan propheta rem templi & diuinam cum Dauide disposuerunt.

Asaph, Heman & Ieduthun vaticinabantur rege Dauide.

Ahias Silonites apud Salomonem vatis onere ter functus est.

2. Paral. 11.

Samaias bis apud Roboam & principes eius. Maximè autem cum fugerunt à facie Sefac rege Ægypti. Vbi annotandum istum Sefac appellari Zebub alio loco, siue muscam, Sibilabit Dominus ad muscam Ægypti. Sefac autè ideo dicebatur, quia attentè & veluti sedens obseruabat quado moreretur Salomon. Ei enim nobis non erat similis. Postea quæ ergo intellexit Salomonè mortuū venit & tulit Thesauros domus Domini.

Esa.

3. Reg. 14.

Iddo.

3. Reg. 13.

2. Paral. 15.

Iddo propheta vaticinatus est contra altare in Bethel dicatum à Ieroboam dicens, Altare, altare, hæc dicit Dominus, Ecce filius nascetur domui David Iosias nomine & immolabit super te sacerdotes excelsum, qui in te thura succendunt & ossa hominum super te incendet.

Azarias filius Oded factus in spiritu Dei egressus est in occursum Asæ, & dixit ei, Dominus vobiscum,

quia fuistis cum eo &c.

Illo tempore venit Hanani videns ad Asam regem Iuda & dixit ei, Quia habuisti fiduciam in Rege Syriæ & non in Deo tuo, idcirco euasit Syriæ regis exercitus de manu tua.

Micheas vaticinatur apud Achab quinquies. Nam eum esse dicunt, de quo legitur, Et vnus de filijs prophetarum dixit socio suo in sermone Domini, Percute me, & abijs, occurratque regi in via & mutauit aspersione pulueris os & oculos suos, clamans ad regem &c. Item de quo. Et accedens vnus vir Dei dixit ad Regem Israel, Hæc dicit dominus, Quia dixerunt Syri, Deus montium est dominus & non est Deus vallium, dabo omnem hanc multitudinē grandem in manu tua, & scietis, quia ego sum Dominus. Item de quo paulo supra, Et ecce propheta vnus accedens ad Achab regem Israel ait ei. Hæc dicit Dominus. Certe vidisti omnem multitudinem hanc nimiam. Ecce ego tradam eam in manum tuam hodie, vt scias, quia ego sum Dominus. Et

quarto, Accedens autem propheta ad Regem Israel dixit ei, Vade & cõfortare, & scito, & vide quid facias. Sequenti enim anno rex Syriæ ascendet contra te. Quinto, Quis decipiet mihi Achab regem Israel, vt ascendat & cadat in Ramoth Galaad.

Diebus Iosaphat Dominus prophetis vrebatur Iehu filio Hanani & Iaziele filio Zachariæ filij Banaia & Eliezere filio Dodia de Marefa.

Diebus Ioram cælitus allata sunt literæ ab Elia propheta, in quibus futuri istius regis casus describebantur.

Diebus Ioas mittebat Dominus ad populum prophetas, vt reuerterentur

16

3. Reg. 30.

Ibid.

Ibid. supra.

Ibid.

3. Reg. 22.

2. Paral. 19.

10.

Ibid.

21

24

tur ad Dominum, quos protestantes illi audire nolebant. Spiritus itaque Dei induit Zachariam filium Ioiadæ sacerdotem & sterit in conspectu populi & dixit eis, Hæc dicit Dominus Deus, Quare transgredimini præceptum domini &c.

Diebus Amasiæ venit homo Dei ad illum, & ait, ô rex ne egrediarur tecum exercitus Israel. Qui postremò ad ipsum descendens, Scio, inquit, quod cogitauerit dominus occidere te, quia fecisti hoc malum & insuper non acquieuisisti meo consilio. Hunc autem prophetam ferunt esse Amos fratrem eius, Esaia patrem.

Sæculo Achaz erat ibi propheta domini Oded nomine qui egressus obuiam exercitui venienti in Samariam dixit eis. Ecce iratus dominus Deus patrum vestrorum contra Iudam tradidit eos in manus vestras, & occidistis eos atrociter, ita ut ad cælum pertingeret vestra crudelitas.

* Ioel, Nahum & Habacuc vaticinabantur tempestate Manassis. At quoniam improbus erat Manasses, subtruerunt eius nomen, neque se appellarunt de eius vocabulo. Itaque etiam scriptura, locutusque est (inquit) dominus ad eum & ad populû illius & attendere noluerunt. Idcirco superinduxit eis principes exercitus regis Assyriorum, ceperuntque Manassem & vincitum catenis atque cõpedibus duxerunt in Babylonem.

Verbum domini factum est ad Sophoniam filium Chusi filij Godolia filij Amasiæ, filij Ezechia in diebus Iosif filij Amon regis Iuda tertio decimo anno regni eius. Fuit quoque vir prophetans in nomine domini Vrias filius Semei de Cariath Iearim

& prophetauit aduersus ciuitatem & terram iuxta omnia verba Ieremia. Factum est verbum Domini ad Ezechielem filium Buzi sacerdotem in terra Chaldæorum secus flumẽ Chobar. Nempè vniuersi illi prophete vaticinationes suas funderunt prope excidium.

Baruch Neri filius, Seraia Mahasiæ filius, & Daniel vir desideriorum Nabugdonozoris tempore.

Mardocheus Iudeus, Haggeus, Zacharias, Malachias anno Darij secundo.

Inter eos, decem reperiuntur insigniti titulo viri Dei, Moses, Elcana, Samuel, Dauid, Semaias, Iddo, Elias, Elifeus, Micheas, Amos Esaia pater. Duo nomen videntis consecuti Samuel & Hanani. Duo vocabulû filij hominis fortiti Daniel & Ezechiel.

Secundæ libri partis Finis.

Caput 21.

PATER noster Abraham donatus est prophete vocabulo in Genesi. Nunc igitur redde vxorem viri, quia propheta est. Quo pacto de Sara tale aliquid significatur alio loco, Haran pater Melcha & pater Iescha (Sic enim vocabatur Sara, quasi speculans.) Inde autem intelligis vniuersos sanctos patres & matres prophetarum vocabulo decoratos, quòd in Palmis sit scriptum. Et abierunt de gente in gentem, & de regno ad populum alterum. Nolite tangere Christos meos & in prophetis meis nolite malignari.

De Maria Mosis & Aaronis Sorore legitur, Sumpsit ergo Maria prophetissa soror Aaron Tympanum in ma-

Ierem. 26. Ezech. 1.

Genes.

Genes. 11.

De Prophetis.

Exod. 15.

ma-

manu sua, egressaq; sunt omnes mulieres post eam cū Tympanis & choris, quibus præcinebat dicens, Cantemus domino. Gloriosè enim magnificatus est.

De Debora, Erat autem Debora prophetissa, vxor Lapidoth, quæ iudicabat populum in illo tempore, & sedebat sub palma, quæ nomine illius vocabatur inter Rama & Bethel in monte Ephraim.

De Hanna Samuelis matre, Et orauit Hanna & ait, Exultauit cor meum in Domino, & axaltatû est cornu meum in deo meo &c.

Abigail prophetauit apud Dauidem, quemadmodum de illa Dauid testificatur. Benedictus dominus Deus Israel, qui misit te hodie in occursum meum & benedictus sensus tuus & benedicta tu, que prohibuisti me hodie, ne irem ad sanguinem & vlcerer me de manu mea.

Holdam quoque vatem fuisse scriptura nominatim commemorat. De Ester autem his significat verbis. Scripsitque Hester regina filia Abiahil & Mardocheus Iudæus etiam secundâ epistolam, ut omni studio dies ista solennis sanciretur in posterum &c.

Hi sunt quadraginta octo prophete & prophetissæ, qui apud Israëlitas vaticinati sunt, quorum & mentio facta in scripturis.

Extiterunt quidè & alij inter exentes de Ægypto, at nomina eorum non sunt literis sacris mandata. Si dicas id factum, quod essent pauci numero, refutaberis loco isto Scripture, Ierunt igitur ambo pariter (Elias & Elifeus) & quinquaginta viri de filiis prophetarû secuti sunt eos, vbi multi fuisse dicuntur prophete & tamè no-

minibus supprimuntur. Rursum si id tribuas inscitie eorum, eadè Scriptura refelleris, quæ illos declarat fuisse scientiæ laude atq; dono præstâtissimos, dixerunt (inquit) Eliseo, Nunquid nosti, quia Dominus hodie tollet dominum tuum de Elia, non item Dominum nostrum, quid aliud, obsecro, putas significare scripturam, quàm vniuersos illos fuisse, pares Elia & eiusdem cum Eliseo momenti atque ponderis? Et sic ait Moses, Quis det eos talem habere mentem, ut timeant me, & custodiant vniuersa mandata mea in omni tempore, ut bene sit eis & filijs eorum in sempiternû. Præterea, Quis tribuat ut omnis populus propheta & det eis dominus spiritum suum? Præterea Abdias dicebat Elia, Nonne indicatum est domino meo, quid fecerim dum occideret Iezabel prophetas domini, quo modo ex eis absconderim centum viros, quinquagenos & quinquagenos in spelûcis, & pauerim eos pane & aqua. Quo tamen numero non comprehendebantur prophete, qui erant in Iuda & Benjamin. Rursum Elias sic aloquebatur Eliseum, sede hic, quia dominus misit me vsq; in Bethel, Cumq; descendissent Bethel, egressi sunt filij prophetarum, qui erant in Bethel. Item, sede hic, quia dominus misit me in Iericho. Cumque venissent Iericho, accesserunt filij prophetarum, qui erant in Iericho. Et post, sede hic quia dominus misit me vsque ad Iordanem. Ierunt igitur & quinquaginta filij prophetarum secuti sunt eos. Nam nulla erat vrbs in terra Israel, quæ non haberet prophetas. Interea prophe-

Ibid. Docet multos fuisse prophetas, præter eos memoratos ex nomine.

Deu. 5.

Num. 11.

3. Reg. 18.

4. Reg. 1.

etiam inter tribus erant prophete.

tia

25

Ibid.

De hoc Amos 2. Pa. 14. 25.

28.

* Hæc citat R. David Kimbi in suis commentarijs superioru suoru in hos prophetas. v: est alia passim ex hoc chronico.

2. Para. 33.

soph. 1.

Ierem. 1.

368
tia eorum tantum est commemorata, que ad necessitatem legis faciebat, de quibus intelliguntur ista Salomonis in Cantico Canticorum: Quam pulchri sunt amores tui soror mea sponsa. Quam boni sunt amores tui præ vino. Et odor vnguentorum tuorum præ omnibus aromatis. Fauum stillat labia tua sponsa. Mel & lac sub lingua tua &c.

Genes. 2. Adam propheta
Aliquid fuisse doni prophetici in Adam apparet ex eius historia. Immisitque dominus Deus Soporem in Adam. Cumque obdormisset tulit vnam de costis eius & repleuit carnem pro ea & ædificata muliere, dixit Adam, hoc nunc os ex ossibus meis & caro de carne mea. &c.

Genes. 6.
In Noe, Noe vir iustus atque perfectus fuit in generationibus suis, cum Deo ambulauit & genuit tres filios.

In Iaphet, Dilaret Deus Iaphet & habitet in tabernaculis Sem.

ibid.
In Sem. Benedictus dominus Deus Sem. & in psalmis, Tu es sacerdos secundum ordinem Melchisedech.

10
In Heber, Vocauitque nomen eius Phaleg, eo quod in diebus eius diuidenda esset terra.

Hi sunt prophetae, qui in mundo steterunt, priusquam Abraham pater noster veniret in mundum. Post Abraham vero ortum fuisse Balaam eiusque pater, Iob de terra Huz, Eliphaz Themanites, Baldad Suites, Sophar Nammathites, Elihu & Baraceel Buzites, quiquidem prophetiae munere functi sunt apud exterarum nationum priuquam sanciretur lex Israelitum.

Postquam autem concessa lex est Israelitis, desijt Spiritus sanctus afflare gentes. Quod quo temporis momento contigerit, colligi potest à Mo-

sis verbis. In quo (inquit) cognoscetur nunc, quod inuenerim gratiam in oculis tuis, ego & populus tuus, nisi ambulaueris nobiscum vt glorificemur ab omnibus populis, qui habitant super terram. habetur verò Deum Opt. Max. Mosis voluntatem perfecisse paulo post. Ecce ego in eo pactum videntibus cunctis, Signa faciam, quae nunquam visa sunt super terram, nec in vllis gentibus, vt cernat populus iste, in cuius es medio, opus domini terribile, quod facturus sum. Illa enim hora Spiritus sanctus gentes deseruit.

Caput 22.

4. Para. 15.
SELLVM filius Iabes Zachariam interfecit, pro eoque regnavit in Samaria, dierum mensem. Et ascendit Manahem filius Gaddi de Tirsā, venitque Samariam & percussit Sellum filium Iabes & pro eo interfecto regnavit, anno tricesimo nono Azariae regis Iuda, super Israel decem annis.

Anno quinquagesimo Azariae Regis Iuda regnavit Phaceias filius Manahem biennium.

ibid.
Anno quinquagesimo secundo Azariae Phacee filius Romeliae super Israel regnum occupauit in Samaria annis viginti. Eius anno secundo Ioathan filius Azariae siue Oziae agens 25. ætatis annum regnum Iuda suscepit & sedecim annis administravit in Ierusalem.

18
Anno decimo septimo Phacee filij Romeliae regnum Iuda consecutus est Achaz agens annum viceimum & obtinuit annos sedecim. Eodem anno, decimo septimo regni sui Phacee occidit de Iuda centum viginti millia in die vno, omnes viros bella-

ibid.

bellatores, eo quod reliquissent dominum Deum Patrum suorum. Veneruntque Idumei & percusserunt multos ex Iuda, & ceperunt prædam magnam. Philistini quoque diffusi sunt per vrbes campestris & ad meridiem Iuda, ceperuntque Bethsames, & Ahilon, & Gadiroth, Socho quoque & Tamnam & Ganzon cum viculis suis & habitauerunt in eis. Humiliauerat enim Dominus Iudam, propter Achaz regem Iuda, eo quod nudasset eum auxilio & contemptui habuisset dominum.

ibid.

Eodem tempore occidit Zechri vir potens ex Ephraim Maasiam filium regis & Ezricam ducem domus eius, Helcanam quoque secundum à rege. Ceperuntque filij Israel de fratribus suis ducenta millia mulierum, puerorum & puellarum & infinitam prædam, pertuleruntque eam in Samariam. Hoc autem accidit anno Phacee viceesimo.

5/4-7.

Et factum est in diebus Achaz filij Ioathan filij Oziae regis Iuda, vt ascenderet Rasin rex Syriæ & Phacee filius Romeliae rex Israel in Ierusalem ad præliandum contra eam & non potuerunt debellare eam. Et nunciaverunt domui Dauid, Et dixit dominus ad Esaiam, Egredere in occursum Achaz & dic ad eum, Vide, sile & ne timeas, eo quod consilium inierit contra te Syria in malum, & Ephraim & filius Romeliae dicentes, Ascendamus in Iuda & suscitemus eum & euellamus eum ad nos & ponamus regem in medio eius filium Tabael. Hæc dicit dominus Deus, Non stabit, neque erit istud. Illa ipsa hora, quo ista tractabantur à domino, accepit Achaz argentum & aurum, quod

4 Reg. 16.

inueniri potuit in domo domini & in thesauris regis & misit regi Assyriorum munera postulatū auxilium, qui & acieuit voluntati eius & ascendit cum multis copijs in Damascum.

Anno viceesimo Phacee regis Israel venit Teglath Phalassar rex Assur, abstulit vitulum aureum in Dan, atque ita discessit. Hinc illud, venitque contra eum Teglath Phalassar rex Assur & affixit eum & nullo resistente vastauit. Quia Achaz spoliata domo domini & domo regum & principum dederat regi Assyriorum munera. Audierat enim id quod ad ipsum locutus fuerat propheta. Non stabit neque erit istud.

4 Reg. 15.
Illa autem hora coniurauit & tendit insidias Osee filius Ela contra Phacee filium Romeliae & interfecit eum regnavitque pro eo viceesimo anno Ioathan filij Oziae, id est, anno quarto Achaz. Et sic potuisset notare Scriptura, nisi id iam à sæculo Ioathan fuisset decretum. Est & altera ratio. Voluit scriptura attribuire hos annos Regi mortuo Ioathan & non Achaz viuo (quod esset impius).

4 Reg. 7.
Contra Oseam ascendit Salmanazar rex Assyriorum & factus est ei Osee seruus, reddebatque illi tributa. Anno autem nono Osee cepit Rex Assyriorum Samariam & transtulit Israel in Assyrios. Sic inueniuntur Achaz rex Iuda, & Oseas rex Israel seruisse regi Assyriorum annos octo. Anno duodecimo regis Achaz excitauit Dominus Deus Israel spiritum regis Assur & abstulit vitulum aureum qui erat reliquus in Bethel, discessitque implens illud quod scriptum erat. Etiam ipse in Assyriam portabitur. De quo

Ose. 10.

Am. 3.

Vbi R. Dauid Kimhi ista citat.

quo R. Nehorai nomine R. Iosua, Ecce scriptura inquit, Hæc dicit dominus Deus. Quo modo si pastor eruat de ore leonis duo crura, aut extremum auriculæ, sic eruentur filij Israel, qui habitant in Samaria in plaga siue angulo lectuli & in Damasci grabato. Quod asserit, *In plaga siue angulo lectuli*, docet non relinquendos fuisse in eo nisi vnum de octo, & reliquias *populi peregrinaturas Damascum ad implendum, quod alibi oraculo, traditum est. Et migrare vos faciam trans Damascum, dicit dominus, Deus exercituum nomen eius.

Kimhi ille legit strati.

Amos. 5.

Illa tempestate cernens Oseas filius Ela rex Israel abductos esse vitulos aureos, sustulit præsidia quæ posuerat Ieroboam filius Nabat in terre suæ limitibus, ne quis Ierosolymam ascenderet. Nam de vniuersis regibus Israel nominatim scriptum est. Ambulauitque in vijs Ieroboam filij Nabat, & in peccatis eius. At de Osea, fecitque malum coram domino, sed non sicut reges Israel, qui ante eum fuerunt. Quare igitur (inquires) sententia iudicij eorum, vt abirent in captiuitatem, executioni mandata est ipsius tempore? Certa vt ostendetur non omnino fuisse crimen regum suorum, in quos ipsi Israëlitarum omnem reijciebant culpam dicente oraculo. Ego noui Ephraim, & Israel non est absconditus à me. Quia nunc fornicatus est Ephraim, contaminatus est Israel, &c.

4. Reg. 17.

Ose. 5.

Illa ætate animaduertens Oseas Regem Assyriorum velle ascendere contra se & abducere in captiuitatem Israëllem, tertio societatem iniit cum regibus Ægypti.

4. Reg. 17.

Duodecimo anno Achaz regis

Iuda Oseas filius Ela regnum in Israel suscepit, nouem annis. Arqui (inquires) Oseas nonne regnavit ab anno quarto Achaz. Respondendum nouem annos, quibus regnasse scribitur, numerandos esse à tempore, quo cœpit rebellare contra regem Assyriorum. Hinc enim in eius historia sequitur, Cumque deprehendisset rex Assyriorum Osee, quod rebellare nitens misisset nuntios, ad Sua regem Ægypti, ne præstaret sibi tributa, obsedit eum & vincitum misit in carcerem.

ibid.

Anno quarto regis Ezechia, qui erat septimus Osee filij Ela regis Israel, ascendit Salmanazar rex Assyriorum Samariam & oppugnauit eam & recepit. Nam post tres annos, sexto Ezechia, id est, nono Osee, ab ipso scilicet rebellione, capta est Samaria & transtulit rex Assyriorum Israel in Assyrios, collocauitque eos in Hayla & in Abor fluuiio, Gozan & in ciuitatibus Medorum, quia non audierunt vocem domini Dei sui, & euulsi eos de terra sua in ira & in furore & in indignatione maxima, proiecitque in terram alienam, sicut hodie comprobatur. Adduxit autem Rex Assyriorum viros de Babylone, de Cutha, & de Abaioth & de Emath & de Sepharuaim, Dineos, Apharsatheos, Tarphaleos, Archueos, Apharsaceos, Babylonios, Suseos, Dyaeos Elamitas & ceteros de gentibus, quas transtulit Assennaphar magnus & gloriosus & habitare eas fecit in ciuitatibus Samariae & in vrbibus eius.

Ezech. 18.

Deut. 29

Exre 4.

Caput 23.

ANNO quarto decimo regis Ezechia.

Ezechias.

4. Reg. 18.

10. tribus tres passæ sunt captiuitates.

Esa. 9.

2. Para. 36.

Esa. 20.

Esa. 16.

Esa. 36.

Esa. 37.

zechia ascudit Sennacherib rex Assyriorum ad vniuersas ciuitates Iuda munitas & cepit eas. Quemadmodum 8. anni intercesserant inter primam captiuitatem & secundam, Item 8. anni inter secundam & tertiam, ita dominus interposuit octo annos inter tertiam Israëllem captiuitatem & hunc regis Sennacherib contra Ezechiam & Iuda ascensum, ad implendum id quod scriptum apud Esaiam, sicut primo tempore alleuiata est terra Zabulo & terra Neptalim, nouissimo aggrauata est via maris trans Iordanem Galileæ siue termini gentium. Sed, inquit R. Iosue filii? Cotha, vehemeter errauit Sennacherib.

Post quæ & huiuscemodi veritatem venit Sennacherib rex Assyriorum & ingressus Iudam obsedit ciuitates munitas volens eas capere. Ea autem hora misit Tarthan Regis Assyriorum præfectus in Azothum in eamque ingressus est vt scribit Esaias, inundauit Ammonitas & Moabitas, qui ipsum iuuabant, cum Samariam obsideret, per tres annos, vt impleretur oraculum. In tribus annis quasi annis Mercenarij auferetur gloria Moab super omni populo multo, & relinquetur in eo, sicut racemus paruus & modicus, nequaquam multus.

Tum misit Rex Assyriorum Rabfacem de Lachis in Ierusalem, ad regem Ezechiam cum manu graui & egressus est ad eum Eliachim filius Helchiae, qui erat perfectus domus, & Sobna scriba, & Iohaha filius Asaph à commentarijs. Et venerunt postea serui regis Ezechia ad Esaiam, & dixit ad eos Esaias. Hec dicetis domino vestro. Hec dicit Dominus, Ne timeas à facie verborum, quæ audisti. Ecce ego dabo ei spiritum & audiet nuntium & reuertetur in terram

suam. Quemnam verò nuntium? De Tarachâ rege Æthiopiæ, quod egressus sit vt contra ipsum pugnet. Inundauit Sobna Thesaurarius & eius socij, profectiq; sunt in Æthiopiã & tulerunt pretiosissima quæque terrarum, redieruntque Ierusalem, sicque impleuerunt, quod ab Esaiâ fuerat oraculo pronunciatum. Hæc dicit dominus. Labor Ægypti & negotiatio Æthiopiæ & Sabaim, viri sublimes ad te transibunt & tui erunt. Labor Ægypti pertinet ad Pharaonem Ægypti regem, Negotiatio Æthiopiæ ad Ethiopum regem Tharachâ Sabaim viri proceri ad eorum copias & exercitus. Illi omnes ô Ierusalem (ait Esaias) super te transibunt, & tui erunt, pace iam tecum facta. Post te ambulabit ô Ezechia, vincit pergent torquibus & molibus. Et te adorabunt, teque deprecabuntur, id est, tribuent laudem Deo in tui medio & dicent, Tantum in te est Deus, & non est Deus extra te, verum tu es Deus absconditus.

Illa tempestate misit rex Assyriorum Tharthâ & Rabfacem de Lachis ad regem Ezechiam cum manu valida Ierusalem. Qui cum ascendissent, vocauerunt regem. Misit autem Esaias filius Amos ad Ezechiam dicens. Iste est sermo, quem locutus est dominus de eo. Cui exprobraſti & quæ blasphemaſti. Contra quem exaltaſti vocem tuam, & eleuaſti in excelsum oculos tuos? contra sanctum Israel. Per manum nuntiorum tuorum exprobraſti domino & dixiſti Ego Fodi & bibi aquas alienas & siccaui vestigijs pedum meorum omnes aquas claufas &c. Factum est igitur, in nocte illa venit angelus Domini & percussit in castris Assyriorum centum octoginta quinque millia. Cuncti autem

Esa. 45.

4. Reg. 18.

19.

ibid.

tem reges redimti erant coronis in suis capitibus. Porro ante stragē hāc Senacherib egrotavit Ezechias tribus diebus. Ac dies tertius morbi eius, iuxta R. Iose, incidit in hanc cladem Senacherib, stetitq; illi sol, quemadmodū steterat patri Achaz. hoc enim testatur scriptura. Ecce ego reduco umbram graduū per quos descenderat in horologio Achaz in sole retrorsum decē lineis. Et reuersus est sol decē lineis, per gradus, quos descenderat.

Eodem die decē stationes percurrit Senacherib. Venit in Aiath. Transibit in Magron, apud Magmas commendauit uasa sua. Transierūt cursim. Gabaa sedes nostra. Obstupuit Rama, Gabaa Saulis fugit. Hinnj uoce tua filia Gallim. Attende Laïs paupercula Anathot. Migravit Madmena. habitatores Gabin collegerunt sese. Adhuc dies est, ut in Nobe stetur. Sic enim inuenias Esaiā dicentē isto die Senacherib decē profectioes cōfecisse.

Vndecimo anno Iubilei, anno quarto hebdomadæ ascendit Senacherib, ut ex eodē Esaiā colligitur. Tibi (inquit) hoc esto signum. Comede hoc anno, quæ sponte nascuntur. & in anno secundo pomis uescere. Anno autem tertio seminare & metite & plārate uineas & comedite fructū earū. Nam ascendit in benedictione Pasche, ut non poterint feminare & comederint germina, quæ sponte nascuntur. Anno autem secundo poma siue fructus per se è radicibus pullulantes. Nam truncos arborū exciderunt. Anno uerò quarto seminarunt & messuerunt, plantarunt uineas & uas earū comederunt. Ex quibus intelligitur de hebdomade unū dūtaxat annū superfuisse.

Post cladem Senacherib Ezechias liberos dimisit milites qui se uinctos

dediderant & religionem atque regnum Dei sponte amplexi fuerant, ad implendum alterum Esaię oraculū, in illa die erunt quinq; ciuitates loquentes lingua Chanaā & iurantes per dominum exercituū. Quin & profecti edificarūt altare & Deo cęli super illud obtulerunt holocausta, iuxta eundem Esaiā. In die illa erit altare domini in medio terrę Egypti & titulus domini iuxta terminū eius. Præterea numine adorato precati sunt uersus Ierusalē. Sic enim idem Esaias alio loco, ad te adorabunt, & ad te deprecabuntur.

Ante aduentum Senacherib obturauit Ezechias aquas Gion. hinc illud initio cum principibus cōsilio, uirisq; primarijs obrurauerunt cūctos fontes & riuū, qui fluebant in medio terræ, dicentes, Ne ueniant reges Assyriorū, & inueniant aquarum abundantiam. Erat autem annorum viginti quinq;, cum regnare inciperet & viginti nouē annis regnauit in Ierusalē.

Caput 24.

DUODECIM annorum erat Manasses, cum regnare cepisset, & quinquaginta quinque annis regnauit in Ierusalem. Anno regni 22. abductus est captiuus Babylonem cum Idolo Michæ. Sic enim prædictum, Posueruntque sibi filij Dan sculptile & Ionathan filium Gersom filij Moysi ac filios eius sacerdotes in tribu Dan usq; ad diem captiuitatis terræ. Postquam autem coangustatus est, orauit dominum Deum suum & egit poenitentiam valde, coram Deo patrum suorum, deprecatusque est eum & obsecrauit intentē & exauditus est atque reductus in Ierusalem in regnū suum. Reperitur scilicet egisse poenitentiam 33. annis ante suum obitum.

Viginti

Es. 38.

Es. 10.

Es. 37.

Es. 19.

Ibid.

Es. 45.

2. Para. 32.

3. Para. 29.

Manasses.

2. Para. 33.

Iud. 18.

2. Para. 33.

sic Talmudicos scripsit author Kimhi in 4. Ezech.

Amon.

Ibid.

Iosias.

2. Para. 34.

4. Reg. 22.

2. Para. 35.

4. Reg. 23.

2. Para. 35.

Viginti trium erat annorū Amon, cum regnare cepisset & duobus annis regnauit in Ierusalem. fecitque malum in cōspectu domini, sicut fecerat Pater eius, & multo maiora deliquit lege ex Israel consumpta & incensa.

Octo annorum erat Iosias cum regnare cōcepisset & triginta & uno annis regnauit in Ierusalem, fecitque quod erat rectum in cōspectu domini. Anno octauo decimo regni sui mundata iam terra & templo domini, misit Saphan filium Ezelij & Massiam principem ciuitatis, & Iohannem filium Ioachaz à commentarijs, ut instaurarent domum Domini. Eodem anno inuentus est liber legis in domo Domini, qui & erat principium Iubilei. Eodem Iosias refecit templum. Atque ira lapsi sunt ducenti octodecim anni, ex quo Ioas illud restaurauit, ad hanc usque reparationem. Ideo autē tempore Ioas tam cito refectum est, post Salomonē, quoniam Athalia impia & filij eius illud ruperant. Eodem anno Iosias agitauit poenitentiam, nec habuit ante se regem similem, qui sic conuerteretur ad dominum &c.

Iosias recondidit arcam. Sic enim scriptum. Leuitis quoque, ad quorum eruditionem omnis Israel sanctificabatur domino, locutus est, Ponite arcā in sanctuario templi, quod ædificauit Salomon filius Dauid Rex Israel. Nequaquā enim eam ultra portabitis.

Diebus eius ascendit Pharo Necho rex Egypti contra regem Assyriorum ad flumen Euphratem. Et Abijt Rex Iosias in occursum eius. At ille missis ad eum nuntijs ait, Quid mihi & tibi rex Iuda? Noluit Iosias reuertī, sed præparauit contra eum bellum itaque vulneratus dixit pueris suis, ut se educerent de prælio. Qui transtu-

lerunt eum & asportauerunt in Ierusalem, ubi & mortuus est & sepultus in Mausoleo patrum suorum. Vniuersus autem Iuda & Ierusalem luxerunt eum, Ieremias maxime, cuius omnes cantores usque in præsentem diem lamentationes super Iosiam replicant. De eo lamentatus est, Spiritus naris nostrę Christus domini captus est in retibus suis, de quo dicebam⁹ in umbra tua uiuemus inter gentes.

Tulit ergo populus terræ Ioachaz filium Iosias & constituit regem pro patre suo in Ierusalem. Viginti trium annorum erat Ioachaz cum regnare cōcepisset & tribus mensibus regnauit in Ierusalem. Vinxitque eum Pharo Necho & regem constituit Eliachim filium Iosias fratrem eius pro patre suo.

Viginti quinque annorum erat Ioachim Eliachim cum regnare cōcepisset & uidecim annis regnauit in Ierusalem, fecitque malum coram domino Deo suo. Sic reperitur natus gradior quā frater Ioachaz, duobus annis.

Initio regni Ioachim filij Iosias regis Iuda Ieremias propheta ad uniuersum Iuda & Ierusalem concionatus est. Hęc dicit dominus exercituum; Deus Israel, conuertimini quæso, quisque à uia sua mala, & à prauitate operum uestrorum &c. sapius enim eos redarguit. Cumque minime respicerent, rursus est concionatus, adiecta uaticinatione, Nisi audieritis, sic dicit Dominus exercituum. Ponam domum istam, sicut Silo, &c. Principio regni Ioachim filij Iosias regis Iuda, Hęc dicit dominus ad me. Fac tibi uincula & catenas & pones ea in collo tuo & mittes ad reges Edom &c. Ego feci terram & homines & omnia quæ in ea

XX z sunt

Lament. 4.

Ioachaz.

2. Para. 36.

4. Reg. 23.

Ioachim.

2. Para. 36.

Ierem. 27.

sunt, dedi que ea in manu Nabugdonozor Regis Babylonis serui mei, & seruient ei omnes gentes & filio eius & filio filij eius. Gens autem & regnum, quod non seruerit Nabugdonozor regi Babylonis, visitabo super gentem illam in gladio, & fame & peste, donec consumam eos manu eius. Tum Ioachim Vriam interfecit, nam scriptum. Eduxeruntq; Vriam de Aegypto, & adduxerunt eum ad regem Ioachim & percussit eum gladio, proiecitque cadaver eius in sepulchra vulgi ignobilis, quod prophetaffet aduersus ciuitatem & terram Iuda, iuxta omnia verba Ieremias.

Ierem. 25.

Ibid. 26. cap.

Qualia fuerat vaticinatus Vrias, talia vociferabatur & inculcabat Ieremias. Verum manus Aichan filij Saphan fuit cum Ieremia, vt non traderetur in manus populi, & interficeret eum.

Ierem. 46.

Quarto anno Ioachim, Nabugdonozor Rex Babylonis percussit Pharaonē Necho, Hinc illud, factum est verbum domini ad Ieremiam prophetam contra gentes in Aegypto aduersus exercitum Pharaonis Necho regis Aegypti, qui erat iuxta fluuium Euphratem in Charchamis, quem percussit Nabugdonozor rex Babylonis anno quarto Ioachim filij Iosias regis Iuda.

Nabugdonozor.

4. Reg. 24. Ibid.

Anno primo subegit Nabugdonozor Niniuem, secundo ascendens in Iudæam subiugauit Ioachim, factusque est Ioachim illi seruus annis tribus & rursus rebellauit contra eum. Et ultra non addidit rex Aegypti, vt egrederetur de terra sua. Tulerat enim rex Babylonis à riuo Aegypti, vsque ad fluuium Euphratem, omnia, quæ

fuerant regis Aegypti.

Anno quarto Ioachim obsignata est sententia iudicij Israel, vt abducerentur in captiuitatem Babylonicam, & vt Ierusalem biberet calicem vini furoris.

Ierem. 25.

Caput 25.

ANNO tertio regni Ioachim regis Iuda, Venit Nabugdonozor rex Babylonis Ierusalem & obsedit eam, & tradidit Dominus in manum eius Ioachim regem Iudæ. Ita quidem Daniel. At Ieremias prodit, quartum annum Ioachim filij Iosias regis Iuda fuisse annum primum Nabugdonozoris. locus ergo Danielis sic exponendus. Anno tertio rebellionis Ioachim venit Nabugdonozor & c. Sic alio loco, vbi Ieremias annum septimum Nabugdonozoris, liber regum habet, annum octauum, quoniam idem annus erat octauus & septimus, octauus regni Nabugdonozoris & septimus à subactio Ioachim.

Dan. 1.

Ierem. 25.

Ierem. 52.

4. Reg. 24.

Dan. 1.

Est etiam notandum loco iam citato Danielis, Ioachim traditum in manum Nabugdonozoris & tamen Ieremias, Sepultura (inquit) asini sepelietur. Præterea alio scripturæ loco dicitur vincus fuisse compedibus. Nempe vincus quidem fuit, at mox in vinculis interiit, indeque raptatus & obiectus bestiis ad implendum, quod ex Ieremia commemoratum est.

4. Reg. 24.

Translulit Ierusalem & vniuersos principes & omnes fortes exercitus decem millia in captiuitatem, de Iuda tria millia, & de Benjamin & reliquis tribus septem millia, omnes viros fortes & bellatores. Atqui qualis esse possit fortitudo in viris in capti-

Allegorica interpretatio.

Psal.

Num. 21.

Psal.

Ierem. 24.

Iechonias.

4. Reg. 24.

2. Par. 36.

2. Par. 36.

ptiuitatem abactis? Item quod bellum gerere possint homines compedibus vinciti, & in vinculis positi? Est igitur sensus, omnes fortes, fortitudine scilicet legis, sic enim loquitur scriptura. Benedicite domino omnes angeli eius potentes siue fortes robore. Bellum autem gerebant, quoniam se vltro citroque exercebant in prælijs legis, de quibus legitur. Vnde dicitur in libro bellorum domini. Sicut fecit in mari rubro, sic faciet in torrentibus Arnon. In eo quod sequitur in historia regū. Translulit etiam artifices & inclusores mille viros, fortes terræ, artifices appellantur Heres à filendo quod vno loquente, tacerent reliqui, inclusores autem Masgher à claudendo, quod ab ipsis sedentes auditores docerentur, metaphora, qua scriptum, A perit & nemo claudit, claudit & nemo aperit. Denique fortes terræ sunt nobiles de tribu Iuda & Benjamin, de quibus scribitur, hæc dicit dominus Deus Israel. Sicut ficus hæ bonæ, sic cognoscam transmigrationem Iuda, quam emisi de loco isto in terram Chaldæorum in bonum.

Octo annorū erat Iechonias cum regnare cepisset & tribus mensibus regnauit in Ierusalem. Alio loco scribitur octodecim annorum fuisse cum regnum suum auspicaretur. Quid ergo sentiendum? Certè octo annorum erat cum regnauit (cum patre). At postquam regnasset, octauum decimum agebat, quando obsignata est iudicij sententia vt abduceretur in captiuitatem, dicente Nabugdonozor, è prauo cane carulus probus non nascitur.

In medio Iubilei migravit Iecho-

nia, anno quarto hebdomadæ, vt notat scriptura his verbis. Cumque anni circulus volueretur misit Nabugdonozor rex nuntios, qui & abduxerunt eum in Babilonem, asportatis simul pretiosissimis vasis domus Domini, id est arca. Regem verò constituit Mathanian patruum eius super Iudam & Ierusalem quem nominauit Sedechiam. Viginti & vnus anni erat Sedechias, cum regnare inciperet, & vndecim annis regnauit in Ierusalem.

Sedechias.

Ierem. 26.

Factum est anno illo in principio regni Sedechiæ regis Iuda, in anno quarto, mense quinto, dixit ad me Ananias filius Azur propheta de Gabon in domo Domini coram sacerdotibus & omni populo dicens. Hæc dicit Dominus exercituum Deus Israel. Contriui iugum regis Babylonis: Adhuc duo anni erunt & ego referri faciam ad locum istum, omnia vasa domini, quæ tulit Nabugdonozor de loco isto Babylonem. In hanc falsam prophetiam adductus est Ananias occasione Ieremię sic de Elam ipso præsentis vaticinati. Hæc dicit Dominus exercituum. Ecce ego confringam arcum Elam sumam fortitudinē eorum & indicam super Elam quatuor ventos à quatuor plagis celi & c. Mortuus est Ananias propheta anno illo mense septimo.

Ierem. 49.

Ierem. 28.

Ethæc verba libri quem misit Ieremias propheta de Ierusalem ad reliquias seniorum transmigrationis, & ad sacerdotes & ad prophetas & ad omnem populum, quem traduxerat Nabugdonozor Babylonem. Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel omni transmigrationi, quā transluli de Ierusalem Babylonem. Edi-

Ierem. 29.

ificate domos & habitare, plantate hortos & comedite fructum eorum. Accipite vxores & generate filios & filias & date filijs vestris vxores, & filias vestras date viris & pariant filios & filias & multiplicamini ibi, & nolite esse pauci numero, & querite pacem ciuitatis, ad quam transmigrare vos feci, & orate pro ea ad dominum, quia in pace illius erit vobis pax. Et postea, cum ceperint impleri in Babyione septuaginta anni, visitabo vos & suscitabo super vos verbum meum, bonum & redacam vos ad locum istum.

Anno quarto regni, Sedechias descendit Babylonem comitatus suis principibus, vt sibi conciliaret gratiam Nabugodonozor regis Babylonis. Deinde redijt Ierosolymam in regnum suum.

Caput 26.

FACTVM est tricesimo anno, in quarto, in quinta mensis verbum domini ad Ezechielem filium Buzi in terra Chaldeorum. Ipse est annus quintus transmigrations regis Iechoniz. Triginta hi anni sumuntur ab eo tempore, quo repertus est liber in domo Domini. Et veni ad transmigracionem ad aceruum novarum frugum, ad eos qui habitabant iuxta flumen Chobar & sedi, vbi illi sedebant, & mansi ibi septem diebus, merens in medio eorum. Post septem dies Ezechieli dictum est. Et tu dormies super latus tuum sinistrum, & pones iniquitates domus Israel super eo numero dierum quibus dormies super illud & assumes iniquitates eorum. Ego autem dedi tibi annos iniquitatis eorum numero dierum, trecentos & nonaginta dies & portabis iniquitatem domus

Israel. Docebatur Israelitas prouocasse iram domini ab ingressu in terram Chanaan, quousque ex ea demigrarent per 390 annos integros. Et cum complueris haec dormies super latus tuum dexterum secundo & assumes iniquitatem domus Iuda quadraginta diebus. Diem pro anno, diem inquam pro anno dedi tibi. Significabatur domum Iuda irritasse dominum contra se quadraginta annis, postquam exulatum abductae essent decem tribus, donec vastaretur Ierusalem. Qui anni omnes sunt 430.

Et factum est anno sexto, sexto mense, quinta mensis, ego sedebam in domo mea & senes Iuda sedebant coram me. Indicat illum annum fuisse intercalarem ac tredecim habuisse menses. Et cecidit ibi super me manus Domini Dei. Tum Deus Ezechieli monstrauit gloriam maiestatis suae recedentem de medio aedis siue templi. Et eleuantia Cherubim alas suas exaltata sunt a terra coram me. Et stetit in introitu portae domus Domini Orientalis, & gloria Dei Israel erat super illos. Et ascendit gloria domini de medio ciuitatis, stetitque super montem, qui est ad Orientem vrbs, & spiritus leuauit me, adduxitque in Chaldaeam, & sublata est a me visio. Illic reperies decem Domini ab aede sacratissima profeciones.

Et factus est anno septimo, quinti mensis decimo die. Venerunt viri de senioribus Israel vt interrogarent dominum & sederunt coram me. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis, loquere senioribus Israel, & dices ad eos. Haec dicit dominus Deus. Nunquid ad interrogandum me vos venistis &c. Tunc percussit

ibid.

cap. 8.

10

11

Ezech. 20.

Ierem.

34

fit rex Sedechias fœdus, cum omni populo in Ierusalem, predicans, vt dimitteret vnusquisque ancillam suam, Hebraeum & Hebraeam liberos, & nequaquam dominarentur eis. i. Iudaeo & fratri suo. Audierunt igitur & dimiserunt, sed reuersi sunt deinceps, & retraxerunt seruos suos & ancillas suas, quos dimiserant liberos, & subiugauerunt in famulos & famulas. Et paulo post. Non obseruauerunt verba fœderis, quibus assensu sunt in conspectu meo, vitulum, quem consciderunt in duas partes, & cuius inter diuisiones transierunt principes Iuda & principes Ierusalem, Eunuchi & sacerdotes, & vniuersus populus, sicque rebellauerunt contra Dominum. Nam haec & eiusmodi commemorat, propter rebellionem. Tunc (igitur) rebellauit Sedechias contra Babylonium regem & sese adiunxit Aegypti regibus.

Hic obserua omnia in Israele siue decem tribubus & Iuda siue duabus tribubus paria reperiri. Illi societatem cum Aegyptijs regibus iniisse leguntur. Isti similiter. Illi tribus diuersis exilijs exportati e sua terra, isti totidem exilijs abacti in alienam. Illi triennium obsidionem Assyriorum sustinuerunt, antequam caperentur, isti tribus annis a Babylonijs circumfessi sunt, donec expugnaretur ciuitas. Illi esitarunt carnem filiorum suorum & filiarum, isti explere famem, eodem nefando cibi genere coacti sunt. Eiusmodi profecto est, quod propheta praedixerat, in via fororis tuae ambulasti, & dabo calicem eius in manu tua. Haec dicit dominus Deus. Calicem fororis tuae bibes profundum & latum. ebrietate repleberis,

calice fororis tuae Samariae.

Anno octauo Sedechiae regis Iuda venit exercitus regis Babylonis contra Ierusalem. Et exercitus Pharaonis egressus est de Aegypto, & audientes Chaldaei, qui oblidebant Ierusalem, huiusmodi nunciu receperunt ab Ierusalem. Exercitus autem Pharaonis vastata Gaza redijt in Aegyptum.

Factum est verbum domini ad Ezechielem anno nono, mensis decimi die decimo dicens, fili hominis scribe tibi nomen huius diei, in quo confirmatus est rex Babylonis aduersus Ierusalem hodie. id est, die decimo mensis Teuet siue decembris.

Anno decimo duodecimo die mensis decimi factum est verbum domini ad me dicens, fili hominis, pone faciem tuam contra Pharaonem regem Aegypti & propheta de eo & de Aegypto vniuersa loquere. Illo tempore Ecce Ananeel filius sellum patruelis Ieremiae ad eum venit, dicens, Eme tibi agrum meum qui est in Anathot in terra Benjamin. Tibi enim competit ex propinquitate, vt emas. &c.

Et factum est vndecimo anno, primi mensis die septimo verbum domini ad Ezechielem dicens. Fili hominis brachium Pharaonis regis Aegypti confregi & ecce non est obuolutum, vt restitueretur ei sanitas. Item ad eundem factum verbum domini anno eodem vndecimo, primo die mensis tertij, dicens. Fili hominis, dic Pharaoni regi Aegypti & populo eius. Cui similis factus es, in magnitudine tua? Rursu vndecimo anno, primo mensis dicens. fili hominis pro eo quod dicit Tyrus de Ierusalem, Euge contractae sunt portae populorum, conuersa est ad me. Im-

Ierem. 37.

Ezech. 24.

Ezech. 39.

Ierem. 34.

Ezech. 30.

Ezech. 31.

Ezech. 26.

plebor. deserta est. propterea hæc dicit dominus & c.

Die tertio mensis Tizri siue Septembris, die quinquagesimo secundo ab æde diruta, interfectus est Godolias filius Ahicam filij Saphan, itemque Iudæi, qui cum ipso erant in Maspha. Reliqui profecti sunt in Aegyptum, secum trahentes Ieremiam & Baruc.

Ezech. 33. Anno duodecimo, decimo mense quinta mensis transmirationis, venit ad Ezechielem, qui fugerat de Ierusalem, dicens. Vastata est ciuitas.

cap. 32. Eodem anno, mensis duodecimi die primo factum est verbum domini ad eundem dicens. Fili hominis, assume lamentum super Pharaonem regem Aegypti, & dices ad eum. leoni gemitum assimulatus es. Eodem duodecimo anno, sed decima quinta mensis, factum est quoque verbum domini ad Ezechielem dicens. fili hominis, cane carmen lugubre super multitudinem Aegypti, & detrahe eam in terram, cum his qui descendunt in lacum. Tumque monstratum est Ezechieli exterarum nationes addici puteo interitus.

Ibid. Anno decimo tertio Nabugdonozoris tradita est in manum eius Tyrus, & quadam veluti inundatione raptauit vniuersos Iudæos, qui in ea, itemque apud Ammonitas, Moabitas, vicinasque regiones exulabant, ad septingentos quadraginta quinque.

Ezech. 29. Anno vicesimo septimo, imperij Nabugdonozor Aegyptum occupauit, cepit multitudinem eius, depredatus est manubias eius, diripuit spolia eius & ea in mercedem exercitui data, transtulit Ieremiam & Baruc

Babylonem.

Vicesimo quinto anno transmirationis nostræ, exordio anni, decima mensis, quarto decimo anno postquam percussa est ciuitas, facta est super Ezechielem manus domini & adduxit eum Ierosolymam in visionibus Dei. Illo die per visionem Ezechieli monstrauit Deus exemplum ædis siue templi futuris sæculis ædificandi.

Caput 27.

Anno nono regis Sedechiæ mensis decimi die decimo venit Nabugdonozor rex Babylonis & omnis exercitus eius ad Ierusalem & obsedit eam. Vndecimo autem anno Sedechiæ mensis septimi die nono preualuit fames in ciuitate, nec erat panis populo terræ. Et rupta est ciuitas & omnes viri bellatores fugerunt & exierunt de vrbe nocte per portam, que est inter duplicem murum ad hortum regis. Porro Chaldæi obsidebant in circuitu ciuitatem, & profecti viam solitudinis persecuti sunt regem, comprehenderuntque eum in planicie Iericho, & omnes bellatores, qui erant cum eo dispersi sunt & reliquerunt eum. Apprehensum ergo regem duxerunt ad regem Babylonis in terram Emach, qui locutus est cum eo iudicium. Filios autem Sedechiæ mactauit coram ipso, atque principes Iuda in Rablatha. Er oculos eius effodit, vincitumque catenis adduxit Babylonem. reclusitque in custodiam vsque ad diem mortis suæ.

Totis viginti octo diebus Nabugdonozor diruit & complanauit montem. Hinc illud, Mense quinto, septimo die mensis (Ipse est nonus decimus

Ezech. 40.

Ierem. 39.

4. Reg. 25.

4. Reg. 25.

cimus

cimus annus regis Babylonis) venit Nabuzardan princeps exercitus in Ierusalem & succendit domum domini & c. Alio tamen loco id contigisse dicitur decimo die mensis, decimo octauo anno Nabugdonozoris, sed hæc sic sunt concilianda. Decimo nono anno à regno scilicet Nabugdonozoris cepto dirutum est templum, decimo autem octauo à Ioachim subiugato. Item septimo die mensis quinti, quoniam eo primum ingressæ sunt gentes illæ profanæ in templum, indeque sustulerunt Mare, bases, columnas & sequentibus duobus diebus, octauo scilicet & nono, ceptam die septimo à fundamentis euerisionem continuarunt, donec dies ille (decimus) appelleret. Quare Ieremias, adornate (inquit) super eam bellum, confurgite & ascendamus in Meridie. Hei nobis, quia declinavit dies, quia inclinata sunt vmbra vesperti. Surgite ascendamus in nocte & dissipemus domum eius. tempore tenebricoso succenderunt tunc ignem, & decimo mensis exultum est. De qua ætate Moses hæc commemorat. Scio enim figmentum eius, quod facturus sit hodie, antequam introducã eum in terram, quam ei pollicitus sum. Et postea, Ergo enim scio rebellionem tuam & ceruicem tuam durissimam. Et mox, Nui enim quod post mortem meã iniqui ageris & corrupemini, atque cito declinabitis de via, quam precepi vobis, & occurrent vobis mala in extremo tempore, quãdo feceritis malum in conspectu Domini, vt irritetis eum per opera manuum vestrarum. Atque hæc sanè congruunt cum Sedechiæ & hominum illius ætatis factis. Nam de illis sic scribitur. In regem quoque Nabug-

donozor rebellauit, qui adiurauerat eum per Deum, & indurauit ceruicem suam & cor, vt non reuerteretur ad dominum Deum Israel. Sed & vniuersi principes sacerdotum & populus præuaricati sunt iniquè iuxta vniuersas abominationes gentium, & polluerunt domum Dei, quam sanctificauerat sibi in Ierusalem. Mitebat autem dominus Deus patrum nostrorum ad illos per manum nuntiorum suorum, de nocte confurgens, & quotidie commouens. At illi subsannabant nuncios Dei & parui pendebant sermones eius & adduxit super eos regem Babylonis & interfecit Iuuenes eorum gladio in domo Sanctuarij. Vniuersaque vasa domus domini tam maiora quam minora & Thesaurus templi & regis & principum transtulit Babylonem, & exulit domum domini & ædes Regias, abducens in captiuitatem eos, qui euaserant gladium, Babylonem, vt compleretur sermo domini ex ore Ieremiæ, & celebraret terra Sabbata sua. Cunctis enim diebus desolationis egit Sabbatum, vsque dum completerentur septuaginta anni.

Rabbi Iosè non nisi quinquaginta & duos annos terram Iuda putat versatam in solitudine, ita vt nullus per eam transiret. Id ex Ieremia colligit, Super montes assumam fletum & lamentum & super caulas deserti planctum, quoniam succensa sunt, eo quod non sit vir pertransiens.

R. Iosè, Septem, (inquit) annis impleta est hæc scriptura in terra Israel, Sulphur & Sal & combustio totum solum eius, ita vt ultra non seratur neque virens quippiam germinet & c. Percussosque eos rex Babylonis

Hier. 5.

Deut. 31.

2. Par. 36.

lonis, partim interfecit, partim in exilium abduxit de terra sua, animas nimirum octingentas triginta duas de Iuda, tribus transmigrationibus quatuor mille sexcentas. Et de Benjamin & reliquis tribubus septem millia captiuorum, qui migrarunt cum Iechonia.

Caput. 28.

ANNO secundo Imperij Nabugdonozoris, vidit Nabugdonozor somnium & contritus est spiritus eius & somnus eius fractus est ei. Sic dici potest, nisi quod numerat Scriptura annos à templo euerfo, vt & menses ab eo euerfo. Et sic in Ieremia, factum est verò anno tricesimo septimo transmigrationis Iechoniae Regis Iudae, mense duodecimo, vicesima quinta die mensis, eleuauit Euilmerodach rex babylonis ipso anno regni sui caput Iechoniae regis Iudae & eduxit eum de domo carceris. Cum alio scripturae loco legatur *vicesima septima die mensis. Quae si velis conciliare & inde aliquid certi discere, scito, vicesima quinta die mensis duodecimi Nabugdonozorem eius hostem excessisse è viuis & fuisse sepultum: vicesima autem sexta eum extraxit Euilmerodach de sepulchro & raptauit, quo ipsius decreta aboleret, vt impleretur quod de illo scriptum reliquerat Esaias, Tu autem proiectus es de sepulchro tuo, quasi stirps inutilis, pollutus & obuolutus cum his, qui interfecti sunt gladio & descenderunt ad fundamenta lacu, quasi cadauer putridum. Die autem vicesima septima eduxit ipsum Iechoniam.*

Ac eo temporis articulo interijt Sedechias & de ipso hunc instituerunt

plandum, Heu, qui mortuus est rex Sedechias * bibens feces omnium aetatum. Vt illud Ieremiae constaret, Non morieris gladio, sed in pace morieris & secundum combustiones patrum tuorum, regum priorum, qui fuerunt ante te, sic comburent te, Et vae domine, plangent te, quia verbum ego locutus sum, dicit Dominus.

Singulare humanae miseriae exemplum. Nam intelligitur omnibus, qui versantur in bonis, timenda esse mala, & contra quod quot haerent in malis, ne desperent de bonis. Vnde quaesio istud? Certè ex Iechonia & Sedechia.

Nabugdonozor quadraginta quinque annos Imperauit. Euilmerodach eius filius vigintitres. Balsazar ex filio isto nepos tres.

Anno primo Balsazaris regis Babylonis somnium vidit Daniel. Visio autem capitis eius erat de quatuor diuersis bestijs grandibus de mari ascendentibus, quarum vltima habebat cornua decem, & paruulum aliud, quod postea exortum est de eorum medio.

Anno secundo regni Balsazar visio apparuit mihi. Ego Daniel, post id quod videram in principio. Vidi autem & ecce Aries, cui omnes bestiae non poterant resistere & liberari de manu eius. Et ecce hircus qui currit ad eum in impetu fortitudinis suae & percussit eum & conculcauit, & nemo quibat liberare arietem de manu eius.

Anno tertio regni Balsazar, &c. Balsazar rex fecit grande conuiuium optimatibus suis mille, coramque mille his vinum bibit. Praecipit ergo inter forbendum vinum, vt afferen-

* i. Luens peccata omnium superiorum aetatum. Ierem. 34.

Dan. 7.

Dan. 8. Vbi tamen legitur, anno tertio.

Dan. 5. vbi mentio anni tertij nulla, sed cap. 8.

tur vasa aurea & argentea, quae exportauerat Nabugdonozor pater ipsius, de templo quod fuit in Ierusalem, vt biberent in eis rex & optimates eius, vxoresque eius & concubinae. Tunc attulerunt vasa illa aurea & argentea & biberunt in eis. Bibebant vinum, & eadem hora apparuerunt digiti, quasi manus hominis scribentis contra candelabrum, in superficie parietis aulae regiae. Et rex aspiciebat articulos manu scribentis. Tunc species regis immutata est &c.

Sic impleta est Esaiæ vaticinatio. Et clamauit leo. Super speculam domini ego sum, stans iugiter per diem, & super custodiam meam ego sum, stans totis noctibus. Ecce iste venit ascensor, vir bigae equitum, & respondit & dixit, Cecidit, Cecidit Babylon & omnia sculptilia deorum eius contrita sunt in terram &c. Onus Duma. Ad me clamat de Seir. Custos quid de nocte? Custos quid de nocte? Dixit custos, Venit mane & nox, Si quaeritis, quaerite. Reuertimini, Venite. Quinam est iste custos? Deus Opt. Max. Scribitur quippe in Psalms, Ecce non dormitabit, neque dormiet custos Israel. Dominus custodiet te, dominus protegio tua, ad manum dexteram tuam. Dominus custodiet te ab omni malo, custodiet animam tuam dominus, dominus custodiet introitum tuum & exitum tuum, cum toto Psalmo. Cuiusmodi est ista custodia? Ne ingrediatur gens in gentem & regnum in regnum, ne latum quidem filium. Sed regnum, cuius ruendi tempus per diem appetijt, die cadat, cuius per noctem casus imminet, nocte cadat & pereat. Quemadmodum asseruit propheta. Et dabo

ignem in Aegypto. Quasi parturiedo dolebit Pelusium, & Alexandria fundetur & in Memphis angustiae diei. Et in Taphnis nigrescet dies, quando coteram ego ibi scepra Aegypti.

Illud est Danielis. Eadem nocte interfectus est Balsazar rex Chaldaeus. Et Darius Medus suscepit regnum iam annos natus sexaginta duos.

Quid significat, obsecro, *Iam annos natus sexaginta duos?* Scilicet Nabugdonozori, quo die inuasit in templum, diebus Iechoniae, natus est hostis, nempe Darius. (Sic rebus Deus prouidet.) Quo die vnctus est Iehu in Ramoth Galaad, inunctus est & Hazael eius aduersarius.

Ita expleti sunt septuaginta anni, ex quo imperauit Nabugdonozor, septuaginta, vno minus, ex quo subiugatus est Ioachim. Adhuc autem annum vnum in Babylone stetit Darius & peregit, vt Daniel narrat, Anno (inquit) primo Darij filij Assueri de semine Medorum, qui imperauit super regnum Chaldaeorum. Anno vno regni eius ego Daniel intellexi in libris numerum annorum, de quo factus est sermo Domini ad Ieremiam prophetam, vt complerentur desolationis Ierusalem septuaginta anni. Nec reperias annum Medo in scripturis, praeter istum duntaxat.

Animaduersio. Mirum quo pacto affirmet septuaginta annos tunc expletos, ex quo imperauit Nabugdonozor. Nam desideratur vnus. Quando enim numeras triginta septem ab exilio Iechoniae, quod accidit anno illius octauo, vsque ad Euilmerodach, si postea recenseas annos Nabugdonozoris sursum versus, non nisi septem existent, nec nisi quadraginta

Esai. 21.

ibid.

Ezech. 30.

Dan. 5.

Dan. 9.

Ierem. 25.

Dani. 2.

Ierem. 52.

4 Reg. 23.

b sic enim legendum non 16. vt in exemplari venetiano.

Esai. 14.

tur

qua-

quatuor imperasse Nabugdonozor reperietur, numeratis etiam annis imperfectis & incompletis.

6. Istud me adducit in alteram admirationem. Nam hoc ipso libro ipsemet narrat regnasse (Medum) tribus annis imperfectis, cum hic iradat non reperiri in scripturis annum Medo præter istum. Alioqui quo pacto dicimus in tractatu Meghilla fo. 30. quinq; esse annos Darij & Cyri. cum nõ amplius qua tuor inueniamus. Responderi potest annum tertium Balsazaris, qui præcessit Darium Medum, non fuisse completum, extitisseque primum Darij. Postquam igitur in præcedenti sectione attribuit eum Balsazari, iuxta id, quod scriptum est, Anno tertio regni Balsazaris regis visio apparuit mihi, de Ariete scilicet & hirco inter se confitentibus, noluit illum assignare Dario. At de anno eius secundo, qui est quartus Darij, quo scilicet fuit sepultus, dicit scriptura, Anno vno sine primo Darij filij Asueri. Interim tamen biennium regnavit iuxta id, quod Talmudici in tractatu Meghilla numerant, annos quinque inter Darium & Cyrum. Et tamen non occurrit annus Medo in scripturis, nisi iste solus, qui Darij reuera fuit secundus, quoniam primus accensetur Balsazari. Adhuc igitur annum unum Babylonis stetit Darius & eum compleuit, anno sui regni secundo, qui quidem est primus ipsi propriè ascriptus.

Sic Ieremias ipsis Israëlitis dixit, Egredimini de medio eius popule meus, vt saluet vnusquisq; animam suam ab ira furoris Domini. Et ne forte mollescat cor vestrum, & timeatis auditum, qui audietur in terra hac, id est, auditum Balsazaris, & veniet in anno auditio, Darij scilicet, & postea in antio auditio, de qua Esaias, Et

erit Babylon illa desiderata in Regnis, sicut Sodoma & Gomorha, Et violentia siue iniquitas in terra, super Ierusalem & dominator Cyrus persa super dominatorem

Ego autè anno primo Darij Medo stibam, vt confortaretur & roboretur. Et nunc veritatem anuntiabo tibi. Ecce adhuc tres reges stabunt in Perfide, id est, Cyrus, Asuerus & Darius, qui ad eum extruxit. Quid verò disci debet ex eo, quod subiicitur apud Daniele, Et quartus ditabitur opibus nimis super omnes, & cum inualuerit diuitijs suis, cõcitabit omnes aduersus regnum Græcię? Quartus, à Dario Medo videlicet.

Fuit autem Daniel vsq; ad annum primum Cyri Regis. Quo temporis puncto ei dictum est, Ab exordio precum tuarum egressus est sermo. Ego autem veni vt indicarem tibi, quia vir desideriorũ es. Tu ergo animaduerte sermonem & intellige visionem. Septuaginta Hebdomades decifæ sunt super populum tuum & super urbem sanctam tuam, vt consummetur præuaricatio & finem accipiat peccatum &c. Scito ergo & animaduerte: ab exitu sermonis, vt iterum ædificetur Ierusalem vsque ad Christum ducem Hebdomades septem & Hebdomades sexaginta duæ erunt: & rursus ædificabitur platea & muri in angustia temporum. Et post Hebdomadas sexaginta duas excindetur Christus. Hebdomades septem sunt hæ, quas transegerunt in exilio & ascenderunt. Sexaginta duæ hæ, quibus in terra Israel post reditum manserunt. Vna autem Hebdomada ea est, cuius partem egerunt in terra, partem extra terram, postquam Hebdomadam contigit, quod dictum est, Excindetur

De Regib. Persarum.

Dan. 11.

Dan. 11.

9

Corruptum odio nostri Christi aperia Danielis verba.

Dan. 8.

Dan. 9.

Ierem. 51.

Esai. 13.

excindetur Christus & firmabit fœdus multis Hebdomada vna & dimidio Hebdomadis cessare faciet sacrificium & oblationem.

Rabbi Iosé numerandas docet hebdomadas septuaginta ab excidio templi prioris, vsque ad posterioris per Romanos excidium. Septuaginta scilicet annos, quibus excisum & destructum mansit, & quadringentos viginti, quibus exædificatum stetit. Sed quid, inquires, septuaginta hebdomadæ Danieli ab Angelo memorabantur, cum iam septuaginta anni excidij essent transacti? Nempe decretum hoc iam latum erat ante septuaginta annos (at nunc primum promulgabatur & Danieli reuelatur.) Quæ ratione legimus in Genesi, Et erunt dies illius centum viginti annorum, cum tamè postea scriptura dicat, Anno sexcentesimo vitę Noe, mense secundo, septima decima die mensis, rupti sunt omnes fontes abyssi magnæ. Quasi illa centum viginti annorum humanæ vitę determinatio nondum ad illa pertineret tempora, quibus referebantur. Sed duntaxat domini decretum proponeretur de futuro humanę vitę termino. Sic Esaias, Hæc dicit dominus Deus. Adhuc sexaginta quinque anni & desinet Ephraim esse populus. Nam hæc asseriebantur anno quarto Achaz, post quæ intra annos octodecim Ephraim siue decem tribuum populus euersus est & in captiuitatem Assyriacam exportatus. Dici igitur potest hanc Esaiæ prædictionem atque sententiam fuisse à Domino decretam, non tunc primum, sed, à diebus Amos propheta, biennio ante terræ motum, quando scilicet, sicut scriptum est,

* sic legendum non, decem, in exemplo venetiano.

Genes. 5. ibid. 7.

Isa. 7.

prædicabatur istud, Sic dicit Amos, Gladio morietur Ieroboam & Israel migrando migrabit de terra sua. At tunc per Esaiam populo vel repetitam vel reuelatam.

Caput 29.

ANNO primo Cyri regis Persarum, vt completeretur verbum domini ex ore Ieremiæ, suscitauit Dominus spiritum Cyri regis Persarum, vt scriberet, Hæc dicit Cyrus Rex Persarum, Omnia regna terræ dedit mihi dominus Deus cæli, & ipse præcepit mihi, vt ædificarem ei domum in Ierusalem, quæ est in Iudæa. Quis est in vobis de vniuerso populo eius. Sit Deus illius cum ipso. Ascendat in Ierusalem & ædificet domum Domini Dei Israel. Et omnes reliqui in cunctis locis, vbicunque habitant, adiuuent cum argento & auro & substantia & pecoribus, præter id, quod voluntariè offerunt templo Dei, quod est in Ierusalem.

Et surrexerunt Principes patrum de Iuda & Benjamin & sacerdotes & Leuitæ & omnes, quorum Deus suscitauit spiritum, vt ascenderent ad ædificandum templum domini. Vniuersique qui erant in circuitu, adiuuerunt manus eorum, in vasis argenteis & aureis, in substantia & iumentis & suppellectili, exceptis ijs, quæ sponte fuerant oblata.

Tota autem multitudo quasi vnus quadraginta duo millia, trecenti sexaginta, præter seruos eorum & ancillas, qui erant septem millia trecenti triginta septem, & in ipsis cantatores & cantatrices ducenti.

Vniuersè quidè quadraginta duo millia;

Amos.

Ezra. 1.

Ierem. 29.

De secunda Monarchia

Ibid.

Ezra. 2.

millia, at singularim non nisi existunt triginta millia, trecenti sexaginta. Vbi ergo sunt duodecim millia? In ijs sane, qui ascenderunt de reliquis tribubus & locauerunt altare super bases suas, deterrentibus eos per circuitum populis terrarum, & obtulerunt super illud holocaustum Domino mane & vesperi, dederuntque pecunias latomis & cemetarijs: cibum quoque & potum & oleum Sidonijs Tyrijsque vt deferrent ligna cedrina de libano ad mare Ioppe, iuxta id, quod praeceperat Cyrus rex Perfarum.

Cyrus regnum tenuit annis tribus, non tamen integris.

In regno autem Assueri in principio regni eius scripserunt accusationem aduersus habitatores Iudæ & Ierusalem. Tunc intermissum est opus domus domini in Ierusalem, & cessauit vsque ad annum secundum regni Darij regis Perfarum.

Tertio anno imperij sui fecit grande conuiuium cunctis principibus & seruis suis fortissimis Perfarum & Medorum & prefectis prouinciarum coram se.

Totis quatuor annis Ester delitebat in Susan vrbe & ducta est ad Regem Assuerum mense decimo, qui vocatur Tebeth, septimo anno regni eius.

Totis quinque annis complectebatur animo Haman spolia Mardochai. Mense autem primo (cuius uocabulum est Nisan) anno duodecimo regni Assueri, missa est fors in urnam, quæ Hebraicè dicitur Phur, coram Haman, quo die & quo mense gens Iudeorum deberet interfici, & exiit mensis duodecimus qui vocatur Adar.

Decimo tertio die mensis Nisan Haman scripsit literas ad omnes Satrapas Regis & Iudices prouinciarum, diuersarumque gentium, vt occiderent atque delerent omnes Iudæos à puero vsque ad senem, paruulos & mulieres vno die, hoc est, decimo tertio die mensis duodecimi, qui vocatur Adar.

Decimo quinto Nisan siue Martij ingressa est Ester in conspectum Regis. Decimo sexto eiusdem mensis suspensus est patibulo Haman, quod parauerat Mardochæo.

Vicesimo tertio mensis tertij, qui appellatur Sivan Mardochæus scripsit epistolas ad Iudæos & ad principes, procuratoresque & iudices, qui centum viginti septem prouincijs ab India vsque ad Æthiopiam præsidebant, vt reuocaret ipsius Haman literas.

Decimo tertio Adar, qui fuerat trucidandis Iudæis destinatus, percussit Iudæi omnes inimicos suos plaga magna, & occiderunt eos, reddentes eis, quod sibi parauerant facere, in tantum, vt etiam in Susan quingentos viros interficerent & suspenderent decem filios Haman, propterea quod scripserant accusationem aduersus habitatores Iudæ & Ierusalem. Die illo numerus eorum, qui occisi erant in Susan, ad regem relatus est.

Illo tempore anno sequenti contigit, quod scriptum est. Scripsitque Ester regina filia Abihail & Mardochæus Iudæis etiam secundam epistolam, vt omni studio dies ista solennis sanciretur in posterum.

Anni septuaginta, de quibus pronuntiat Ieremias, cum cæperint impleri

Ester. 5.

7

Ester. 8.

9

Ester. 9.

Ierem. 29.

pleri Babyloni septuaginta anni, visitabo vos, vt reducam vos ad locum istum numerandi sunt ab excidio Ierusalæ. Nempe quinquaginta & duos annos post eius excidium Israëlita traduxerunt in Chaldæorum regno, & visitati sunt, ascenderuntque. Hinc deinceps tres anni Cyri, quatuordecim Assueri & secundus Darij, quo ædificatum est templum. Hanc enumerationem confirmat Zacharias, Et respondit Angelus Domini & dixit. Domine exercituũ vsquequo tu non misereberis Ierusalem & urbium Iudæ, quibus iratus es his iam septuaginta annis. Nam hoc factum est die vicesimo quarto vndecimi mensis Sebat, anno secundo Darij.

Per continuos quatuor annos (sequentes) templum ædificatum est, vt fidè facit Ezras. Et completa est (inquit) domus ista vsque ad diem tertium mensis Adar, qui est annus sextus regni Darij regis.

Quo tempore anno sequenti ascendit Ezras de Babylone cum alia exulum cohorte. Nam dicitur, Ipse Ezras ascendit de Babylone & ipse scriba velox in lege Mosis, quam dominus Deus dedit Israël, & dedit ei rex, secundum manum domini super eum, omnem petitionem eius. Et ascenderunt de filijs Israel & de filijs sacerdotum & de filijs Leuitarum & de cantoribus & de ianitoribus, & de Nathinæis in Ierusalem anno septimo Artaxerxis regis, & venerunt in Ierusalem mense quinto. Ipse est annus septimus regis. Quia in primo die mensis primi cœpit ascendere de Babylone, & in primo die mensis quinti venit in Ierusalem, iuxta manum Dei sui bonam super se. Ezras

enim parauit cor suum, vt inuestigaret legem domini & faceret & doceret in Israel præceptum & iudicium. Venit autem & separauit Israel à mulieribus alienigenis.

Caput 30.

VERBA Nebemiæ filij Helchiæ. Et factum est in mense Cisleu, anno vigesimo, & ego eram in susis castro &c. Mansit Nehemias annis duodecim in terra Israel, aptauit murum & restituit singulos Israëlitas in urbem suam & possessiones suas. Quod ipsemet his testatur verbis. In omnibus autem his, non fui in Ierusalem, nisi anno trigesimo secundo Artaxerxis regis. Nam in fine dierum rogavi regem & veni in Ierusalem. Ab anno vigesimo vsque ad trigesimum secundum duodecim existunt anni. Sanè Ezras, Seniores, inquit, Iudeorum edificabant & prosperabantur iuxta prophetiam Aggai propheta & Zachariæ filij Iddo. Et edificauerunt & construxerunt decernente Deo Israel & iubente Cyro & Dario & Artaxerxe rege Perfarum. Et compleuerunt domum Dei istam usque ad diem tertium Mensis Adar, qui est annus sextus Darij regis. Atqui non inuenias reges Perfarum in scriptura nisi duos Cyrum & Darium, Medorum vero duos alios Darium & Assuerum. Dico igitur tam Cyrum quam Darium (in hoc Ezræ loco) esse Artaxersem, propterea quod omnes reges vocabantur Artaxerxæ.

Summa omnium annorum regum Mediæ & Persidis ducentis & quinquaginta annis comprehenditur.

Habitarunt autem sacerdotes & Leuitæ & ianitores & cantores & re-

Y y 2 liquum

Zach. 1.

Ezra. 6.

Ezra. 7.

* vitiose decimus in Venetiano.

Ezra 3.

Ezra 4.

Ester 1.

2

3

Neh. 1.

Nehem.

Ezra. 6.

Nehem. 7.

liquum vulgus & Nathinei & omnis Israel in ciuitatibus suis. Et venerat mensis septimus: filij autem Israel erant in ciuitatibus suis. Congregatusque est vniuersus populus, quasi vir vnus ad plateam, quae est ante portam aquarum, & dixerunt Ezrae scribae, vt afferret librum legis Moſis, &c. Fecit ergo vniuerſa Eccleſia eorum, qui redierant de captiuitate tabernacula & habitauerunt in tabernaculis. Non enim fecerant a diebus Iosuæ filij Nun tam celebriter filij Israel, vsque ad diem illum, & fuit letitia magna nimis. Dicitur potest, quod comparat ingressum Israelitarum in terram, diebus Ezrae, cum eorundem in eadem ingressu diebus Iosuæ. Quemadmodum diebus Iosuæ obligati sunt ad decimas, annos remissionis & iubileos, atque sanctificarunt muratas vrbes: sic in suo ingressu, Ezrae tempore, astricti fuerunt legibus de decimis, de annis remissionis, de Iubileis, sanctificarunt vrbes mensibus cinctas & vehementer lætati sunt coram domino Deo. Vnde disertè scribitur, vt modo dictum est, Et fuit letitia magna nimis.

Sic scriptura comparatè ad duo ista loquitur in Deuteronomio, Et assumet atque introducet te in terram, quam possederunt patres tui & obtinebis eam: & benedicens tibi maioris numeri te esse faciet, quam fuerint Patres tui. Comparat enim possessionem tuam (tempore Ezrae) cum possessione Patrum tuorum (tempore Iosuæ). Quemadmodum possederunt Patres tui terram & eam obtinuerunt cum omnium istarum rerum innouatione: Sic tu possidebis obtinebisq; eam cum omniū istorum re-

nouatione. Si dicas potest Moſes loqui de tertia hereditatis adeptione, contrarium te docebit idem scripturae locus, *Et obtinebis eam.* Nam dum semel hoc commemorat, quasi dicit, prima & secunda vobis hic significatur hæreditatis adeptio, non item tertia.

Porro Hircus capraxum rex Græcorum est, & cornu grande, quod erat inter oculos eius, ipse est rex primus. Stabit verò rex fortis & dominabitur potestate multa, & faciet quod placuerit ei. Et cum steterit, conteretur regnum eius & diuidetur in quatuor ventos cœli. Iste est Alexander Macedo, qui duodecim annis regnavit.

Huc vsque prophetae per Spiritum sanctum vaticinati sunt. Hinc deinceps inclina aures tuas & verba sapientum audi. Nam dictum est, Inclina aurem tuam & audi verba sapientum. Appone autem cor ad doctrinam meam. Quoniam pulchrum erit tibi cum seruaueris ea in ventre tuo, & redundabunt in labijs tuis, vt sit in Domino fiducia tua. Et mox, Nonne scripsi tibi terna in cogitationibus & scientia, vt ostenderem tibi firmitatem & eloquia veritatis, vt respondeas ex his eloquia veritatis, illis qui miserunt te. Quo pacto etiam legitur, *Interroga Patrem tuum & annuntiabit tibi, senes tuos & dicens tibi. Quos senes intelligit? vulgares ne, qui in triuijs & compitis occurrunt? Minimè, sed eos, qui scientia atque sapientia pollent. Ideo enim addidit Et dicent tibi.*

Iuxta sententiam R. Iose, Perſarum imperium stante templo viguit triginta & quatuor annos, Græcorum

De tertia Monarchia Dan. 8. II.

Prover. 22.

Deut.

8.

Ibid;

Deut. 30.

Monarchia centū & octoginta, Machabeorum regnum centum & tres, Herodianorum Tyrannis centum similiter & tres.

Hinc deinceps extrahe & numeram a templi (per Romanos) excidio. Porro in captiuitate scribunt contractus, sumpto numerationis exordio, à Græcorum Monarchia.

Hi verò sunt octo Græcorum reges Alexander Macedo, * Phirton, Selimon, Seleucus, Santroc, Anthiochus, Antiochas, Gasclanas. A bello Assueri Phul, vsque ad bellum Vespasiani, octoginta anni. Atque hi stante templo. A bello Vespasiani vsque ad bellum Titi anni ^b quatuor. A bello Titi vsque ad bellum Barcozbæ anni sedecim. Bellum autem Barcozbæ fuit duorum annorum & semis. Atque ita viginti duo anni impleti sunt post templi excidium.

Auctore R. Iosé, deuoluitur meritum in diem meriti, & peccatum in diem peccati. Exempli gratia. Quando templum primo destructum est, dies ille erat vespera sabbati, atque adeo extremum anni septimi (.i. remissionis) erat etiam custodia & hebdomas ipsius Ioarib, itemque nonus dies Ab siue Iulij. Similiter quando secundo est euersum. Ac in vtraque euersione Leuitæ stabant in suis suggestis & dicebant canticum. Quodnam, obsecro, canticum? Et reddet illis iniquitatem ipsorum, & in malicia eorū disperdet eos, disperdet eos Dominus Deus noster.

Mense quarto, nona mensis fissa est ciuitas in primo excidio. Eiusdem mensis decima septima in secundo. Benedictus dominus Deus Israel à sæculo & vsque in seculum. Et dicat

omnis populus, Amen, Halelu ia. Benedictus Deus, Deus Israel, quia facit mirabilia solus, & benedictum nomen gloriæ eius in æternum, & repleatur maiestate eius omnis terra, Amen, Amen.

Et ipse mutat tempora & tempestates, transfert reges atque constituit, dat sapientiam sapientibus, & scientiam scientibus disciplinam. Ipse reuelat profunda & abscondita & nouit in tenebris constituta & lux cum eo est. Tēpora, id est, tempus Sodomorum. Tempestates, tempestatem siue tēpus Ierusalem. Quam restaurari breui contingat. ad quod optatum respondeant omnes, Amen. Aufer Reges, Regem Iochim. Atque constituit, Regem Babylonis Nabugodonozor. Dat sapientiam sapientibus, Moſi magistro nostro sapientia parenti, intelligentiaque patri. Et scientiam scientibus intelligentiam, Iosua filio Nun, de quo legitur. Et Iosua filius Nun repletus erat spiritu sapientia. Glossema alterum. Dat sapientiam sapientibus, Iosepho filio Iacob iusto, de quo in Genesi, Non est intelligens neque sapiens similis tibi. Et scientiam scientibus intelligentiam, Danieli & socijs ipsius, quoniam scribitur. Tunc Danieli in visione noctis mysterium reuelatū est. Ipse reuelat profunda & abscondita. Profunda de profunditate Quadrigæ Ezechielis dicuntur. Abscondita de opificio rerum principio procreatarum apud Moſem. Et nouit in tenebris constituta. Supplicia, quæ impijs in Gehenna infliguntur. Et lux cum eo habitat. Premium in futuro seculo iustis attributum. Glossema aliud. Dat sapientiam sapientibus. Iosua filio Nun, de quo affirmatum reperias. Et Iosua filius Nun, plenus erat spiritu sapientia. Et scientiam

psal. 72.

Dan. 2.

* Non agnosco istorum nominum maiore partem.

^b Expungo viginti in Venetiano.

psal. 94.

scientibus intelligentiam. *Ieremia, de quo illud, Antequam formarem te in utero, noui te, & priusquam exires de vulua, sanctificauit te, & prophetam in gentibus dedi te.*

Qui suspicatur Deum duntaxat presentia quando sunt, nosse, contrarium discere debet ex illo *Genes. 5.* Nam his scriptura docet Deum Opt. Max. monstrasse primo homini singulas aetates, rectores singularum aetatum, suos per singulas aetates prophetas, suos pios, suos sapientes, suos pastores, suos iudices, sapientes singularum aetatum, prophetas singularum seculorum, iustos cunctarum generationum, nominum eorum numerum, dierum ipsorum computatione, horarum ipsorum calculum, gressuum eorum summam. *Iob. 14.* Siquidem in *Iob* legitur. Tu quidem gressus meos dinumerasti, sed parce peccatis meis. Et alibi, Sed & hoc parum visum est in conspectu tuo domine Deus, nisi loquereris etiam de domo serui tui in longinquum. *Ipsal. 139.* Ista enim est lex Adam domine Deus. Et informe meum viderunt oculi tui & in libro tuo omnia illa scribentur, dies formabuntur, & nemo in eis. Mihi autem quam honorificati sunt amici tui Deus, quam confortatus est principatus eorum; Dinumerabo eos & super arenam multiplicabuntur: exurrexi & adhuc sum tecum.

Atque hic sit doctrinae Seder Olam maioris.

FINIS.

Deo laus, honor, gloria.

BREVE HEBRAEORVM

Chronicon, quod inscribitur Seder Olam Zuta, eodem Gilb. Genebrardo interprete.

ORDIAMVR de mundi ordine compendiarium descriptionem, Dei conditoris ope atque praesidio.

Amen.

Partium chronici nouem formulae.

- 1 Ab Adam vsque ad diluuium, anni sunt mille sexcenti quinquaginta sex.
- 2 A diluuiio vsque ad diuisionem siue linguarum, siue populorum, anni trecenti & quadraginta.
- 3 Ab illa diuisione ad ortum vsque Isaac anni quinquaginta duo.
- 4 Ab ortu Isaac donec egredierentur Israelitae ex Aegypto quadringenti anni.
- 5 Deinde Israelitae quadraginta annis errarunt in deserto.
- 6 Ex quo in terram ingressi sunt, donec ex ea in exilium Babylonicum demigrarent, anni octingenti quinquaginta.
- 7 Anni septuaginta inter aedem primam (Salomonis) & secundam (Zorobabelis.)
- 8 Aedis secundae structura stetit quadringentis viginti totis annis.
- 9 Ex quo illa aedes (a Romanis) diruta est, ad hoc vsque tempus, anni sunt mille quinquaginta tres. †

Summa omnium istorum quatuor mille, octingenti & unus anni.

Partis omnium prima

Demon-

sic euersum templum a Rom. anno mundi 3828. † Qui cadunt in annum a Christo nato 1124.

Gen. 5.

Demonstratio.

Adam natus centum triginta annos genuit Seth. In vniuersum autem annos nongentos & triginta compleuit.

Seth vixerat, priusquam ipsi nasceretur Enos, annis centum, & quinque. Peregit nongentos & duodecim annos.

Enos vixit, donec ipsi nasceretur Cainan, septuaginta annis. Expleuit nongentos & quinque annos.

Cainan natus erat, dum genuit Malaleel, septuaginta annos. Vira autem ipsius tota annorum fuit nongentorum & decem.

Malaleel cum genuit Jared, agebat annum vitae sexagesimum quintum. Transegit vero aetatem octingentorum nonaginta quinque annorum.

Jared vitae centesimo sexagesimo secundo generauit Enoch. Perduxit vitam in nongentesimum sexagesimum secundum annum.

Enoch vivebat annum sexagesimum quintum dum ei natus est Mathusalé. Ac ambulauit cum Deo trecentis sexaginta quinque annis, nec postea apparuit, quia tulit eum Deus.

Mathusalé, dum generauit Lamech, agebat annum aetatis centesimo octogesimum & septimum. Vixit autem diuissimè, nempe annos nongentos sexaginta nouem.

Lamech anno aetatis centesimo octogesimo secundo procreauit Noë. Vixit autem nongentos quinquaginta.

Iam Noë, cum appetijt diluuium, sexcentenarius erat. Post diluuium deinde vitam produxit in alios trecentos quinquaginta annos.

En tibi decem aetates.

Secunda decuria.

Sem vixit, priusquam procrearet Arphaxad, centum annos, deinde quingentos.

Arphaxad biennio post diluuium natus, dum ipsi genitus est Sale, agebat annum trigessimū quintum. Post eum editum, anni ipsius fuerunt quadringenti tres.

Sale vivebat, dum ipsi natus est Heber, trigessimum annum. Deinde confecit quadringentos tres annos.

Heber anno vitae trigesimo quarto genuit Phaleg. post eum genitum vixit annis quadringentis triginta.

Phaleg anno aetatis trigesimo procreauit Rehu. Vixit ducentis annis & nouem, ultra illos triginta.

Rehu trigesimo secundo anno vitae sustulit Sarug. Expleuit deinde annos ducentos & septem.

Sarug trigesimo anno genuit Nahor, quo genito vixit adhuc annos ducentos.

Nahor generauit Thare vigesimo nono aetatis anno, vixit postea centum quinquaginta & octo annos.

Thare agens annum septuagesimum generauit Abraham, vixit in solidam annos ducentos & quinque.

En hic etiam aetates decem.

A diluuiio vsque ad natiuitatem Abraham ducenti nonaginta duo anni.

A Nato Abraham vsque ad diuisionem linguarum & populorum quadraginta octo anni.

Ab illa diuisione vsque ad ortum Isaac quinquaginta duo anni. Sic sunt centum anni a nato Abraham ad natum Isaac. Vixit autem Abraham centum septuaginta quinque annos.

Diuidit tempus a mudo condito, vsque ad captiuitatem Bab. in quinque, stipia decurias.

48. Anno Abrahæ diuisio linguarum.

Decuria 3. cuius principium Isaac.
Isaac vixerat sexaginta annis, dum genuit Iacob. Numerus autem annorum vitæ eius centum octoginta.

Iacob ætatis suæ anno octogesimo quinto genuit Iudam. Vixit annis centum quadraginta & septem.

Iuda anno vitæ trigesimo quinto genuit Phares. Vixit annis centum & nouemdecim.

Mirū Phares genuisse anno nono.

Phares viuebat annum nonum, cū ipsi genitus est Ezron. Ezron vero & Hamal descenderunt in Aegyptum.

Sic exurgit summa bis mille ducentorum triginta & octo annorum ab orbe condito.

Digressio ad numerū annorū vitæ 12. Pater triarcharū.

Ruben, quem genuit Iacob anno ætatis octogesimo tertio, expleuit annos 124. Mortuus est post obitum Ioseph annis duobus.

Simeon vixit centum viginti annis. Anno primo post mortem Ioseph è vita discessit.

Leui vixit annos centum triginta septem.

Iuda vixit (vt prædictum est) centum nouemdecim annis.

Ifachar centum viginti duobus annis.

Zabulon 124. fato autem concessit duobus annis post Iosephum mortuum.

Dan expleuit ætatem centum viginti septem annorum.

Aser centum & viginti sex.

Ioseph centum & decem.

Cur Neptalim & Gad prætermisit, nescio.

Beniamin centum & vndecim, ita vt moreretur circiter viginti sex annos ante Leui.

Reuertitur ad decuriam tertiam ordinem institutum.

Interea Ezron genuit Ram. Ram autem genuit Aminadab. Aminadab Naason, qui quidem extitit ex ijs, qui

descenderunt in Aegyptum, vsque ad annū bis millesimum quadringentesimum quadagesimum octauum à mundi productione, quo egressio ex AEgypto contigit.

Egressio ex Agypto an. 2448.

Illo autem anno mense secundo data est Israëlitis lex, mense tertio proximè sequenti Decalogus.

Rursum anno secundo die expiationum data illis lex, quo certè anno obiit Naason.

Naason autem generauit Salma, qui fuit de ijs, qui in terram ingressi sunt.

Salmon autem generauit Booz. Ac anno 41. exitus Israël ex Agypto, id est, anno bis millesimo, quadringentesimo, octogesimo nono à mundi ortu ingressi sunt Israëlita in terram.

Mortuoq; Iosua expletæ sunt decem aliarum ætates.

Decuria quarta, Cuius initium Obed ex Ruth.

Booz genuit Obed. Obed Iesse. Iesse Dauidem. Dauid regnare cepit in Israel anno trecentesimo, nonagesimo ab ingressu Israëlitarum in terram, id est, anno ab egressu de Agypto, quadringentesimo trigesimo, qui annus erat mundi bis millesimus octingentesimus, septuagesimus quintus.

Ruth. 4. Dauid rex.

Abiathar diebus illis sacerdotio summo fungebatur, prophetiæ autem munere Nathan & Gad. Regnavit autem Dauid 40. annis ac genuit Salomonem.

Nota successionem perpetuam pontificum & prophetarum.

Salomon anno 4. regni ædificare cepit ædem Domini. Perfecit anno regni sui 10. regnauerat 3. annos, cum expletus est quadringentesimus quage-

dragesimus annus ab ingressu in terram, siue quadringentesimus octogesima ab egressu AEgypti, hoc est, annus mundi bis millesimus nongentesimus vigesimus octauus, fundauitque ædem. Ipsius autem tempore Sadoc magnus erat sacerdos. Ionathan, Iddo & Ahias Silonites propheta.

Roboam. 3.

Hunc subsequutus Roboam filius regnavit annos septemdecim, Achimaa pontificatum administrante, Samaia & Iddo vaticinantibus.

Abia. 4.

Abia filius eius regnū suscepit tribus annis, Azaria pontifice eodēque propheta, Iddo propheta adhuc supersistere.

Afa. 5.

Afa filius post ipsum regnavit quadraginta vno annis. Tum vaticinationis munus obibant Ioram, Azarias filius Oded, Hanani videns, Iehu filius Hanani.

Iosaphat. 6.

Iosaphat post Afam patrem regnū administravit viginti quinque annis, Ioas sacerdote summo, Iehu filio Hanani, Abdia, Michea, Iehiele filio Zachariae, Eleazaro filio Dodiae vaticinibus.

Ioram. 7.

Ioram filius post patrem Iosaphat regnum tenuit annos octo, Ioarib pontifice, Elia propheta.

Ochoz. 8.

Ochozias filius Ioram deinde regnū gessit, anno vno. Tum princeps sacerdotum erat Iosaphat, propheta Eliseus, completæque sunt decem aliarum ætates.

Decuria quinta.

Athalia.

Postea surrexit Athalia Ochoziam mater & perdidit posteritatem regiam, vniuersamq; Dauidis familiam. Tanta fuit istorum temporum calamitas, vt nullus principum superstes euaserit, præter Ioas admodum in-

fantem, quem absconderat Ioïada pontifex. Regnavit Athalia annos sex, postque trucidata est.

Ioas. 9.

Regnum igitur recepit Ioas quadraginta annis, Ioïada & Pedaia per ordinem sacerdotum principibus, Zacharia Ioïadae filio sacerdote simul ac propheta, qui iussu Ioas Regis necatus est.

Amas. 10.

Amasias eius filius post patris obitum regnavit viginti nouem annis. Pontificatum obtinebat Sedechias, Prophetiæ manus Amos regis Amasias frater, paterque Esaiæ propheta.

Ozias. 11.

Ozias filius post patrem Amasiam regnum tenuit quinquaginta duobus annis. Ioël summus erat sacerdos, Oseas, Amos, Esaias propheta.

Ioatham. 12.

Ioatham filius eius sedecim annis post ipsum regnavit. Pontifex erat Ioatham & ipse regis habens nomen, Prophetæ Oseas, Esaias, Amos, Ozias, Micheas Morastites.

Achaz. 13.

Achaz filius ipsius sedecim alijs annis in regno versatur. Vrias præsidebat in Aaronis cathedra. Oseas, Esaias, Amos, Micheas, Oded prophetiæ munus exercebant.

Ezechias. 14.

Ezechias filius post patrem Achaz viginti nouem annis regnavit, Neria summo sacerdote, Osea, Esaias, Amos, Michea vaticinibus.

Manasses. 15.

Manasses post eum regnum obtinuit quinquaginta quinque annis. Oseas summum sacerdotium exercebat, propheticam functionem Ioël, Nahum, Habacuc.

Amon. 16.

Amon natus ipsius post eum mortuum regnum tenuit duobus annis. Sellum erat pontifex, prophetabatur ipse idem, tum Hozai,

Ioas. 17.

Iosias post patrem Amonem mortuum regnavit annis triginta & vno.

Prin-

Princeps sacerdotum erat Helchias, Sephonias, Hieremias, & Holda propheta.

Ioachaz. 18

Ioachaz patri Iosia succedit tribus mensibus eodem pontifice simul ac propheta. Tunc etiam Hieremias vaticinabatur.

Ioachim. 19

Ioachim superioris regis frater regnavit annis 11. Azaria sacerdotum primo, Hieremia & Vria varibus.

Atq; hic finiunt decem alia aetates.

Nabugdo- nozor.

Ceterum regni tertio anno captivus factus est Ioachim a Nabugdonozore rege Babylonis, Mortuus ad extremum in vinculis, ut impleretur praedictum Hieremiae, Sepultura asini sepelietur.

Hier. 22.

Prima trans- migratio Babylonis.

Tum Nabugdonozor in captivitate transfudit civis Hierosolymitanos cum cunctis principibus. Item de Benjaminia reliquitque tribus septena millia exulum, qui omnes fortitudine ac arte bellica excellabant.

Iechonias 20.

Post patrem Ioachim regnavit Ioachin siue Iechonias tribus mensibus diebus decem. Seraias administrabat pontificatum. Hieremias propheta- bat. Traxit autem illum in exilium Nabugdonozor Rex Babylonis cum octodecim millibus, Sedechiamque patrum eius filium Iosia in locum ipsius suffecit.

Transmigratio. 20.

Sedechias 21.

Qui postremo regnavit annis vndecim, eodem pontifice, prophetis autem Iosadac fratre Ezrae scribae, Hieremia & Ezechiele.

Anno quinto regni ipsius profecti sunt exercitus Babyloniorum Hierosolymam, castra metati adversus eam construxerunt vallum per circuitum, obsidione presserunt diuturna, usque ad annum regni eius vnde-

cimum.

3. Transmigratio.

Illo anno Iudam abduxit a patrijs sedibus Nabugdonozor, id est, anno octingentesimo quinquagesimo ingressus in terram, & octingentesimo nono exitus de Aegypto. Nempe anno mundi ter millesimo trecentesimo tricesimo octavo.

38. cognationes domus David.

Nec vero relictus est de familia Davidis ullus, praeter Iechoniam, qui genuit Salathielem, Malchiram, Pedaiam & Gamariam, cum tamen existerent 38. cognationes.

Nabugdonozor.

Ac imperium obtinuit Nabugdonozor usque ad annum trigessimum septimum exilij regis Iechoniae.

Euilmerodac.

Post eum mortuum Euilmerodac filius eius imperavit annis viginti tribus. Is anno primo regni sui. eduxit Iechoniam de carcere, qui postea discessit de vita, Sedechia iam mortuo.

Hier. vi.

Decuria 6. cuius initium Iechonias.

Salathiel.

Salathiel filius Iechoniae, ut quidem narrant sapientes, erat in captivitate, imperante tribus annis Baltazare.

Zorobabel.

Ei mortuo successit Zorobabel filius.

Darius.

Anno quinquagesimo secundo ab excidio templi, id est, anno septuagesimo imperij Babylonici imperavit Darius Medus, desijtque imperium Chaldaeorum.

Primus reditus.

Ascendit autem Zorobabel Hierosolymam & exules cum ipso anno primo Cyri regis Persarum.

Cyrus.

Iosue filius Iosedech sacerdotio supremo fungebatur, Aggaeus, Zacharias, Ezrae prophetiae munere.

Ezrae 5.

Imperium post Cyrum suscepit Assuerus. Is interpellavit aedificationem templi, expetiuitque radicitus delere Israelem, sed Deus opt. Max. & ipsum & Aman

Reditus 2.

& Aman impium, (qui huius tragediae author erat & caput) de hoc mundo funditus extirpavit.

Anno decimo octavo Medorum, id est, anno septuagesimo templi excisi ascendit Ezra scribe Hierosolymam & alij cum ipso exules. Aedificavit murum urbis, aptavitque aedem sanctuarij. Tum Zorobabel redijt Babylonem, ibique est mortuus.

Mesulam.

Post Zorobabelem stetit Mesulam filius ipsius. Eius autem diebus incipit imperium Graecorum.

Anno quinquagesimo secundo Medorum & Persarum mortui sunt Aggaeus, Zacharias, Malachias.

Propheta desinunt.

Quo tempore cessavit prophetia de Israele, anno videlicet ter millesimo, quadringentesimo, quarto, ab orbe condito.

Hinc deinceps inclina autem tuam & audi verba sapientum (non scripturae.)

Alexander. Hananias. Successores 4. Alexandri aliter a nostris nominantur.

Alexander Macedo Rex Graecorum imperavit annis duodecim: Tum obiit Mesulam, successit autem Hananias filius ipsius, ut tradunt sapientes nostri, cuius diebus regnabant Porthan, Salmon, Alafcanus, Mapparis Reges Graecorum.

Deinde anno centesimo quadragesimo Graecorum mortuus est Hananias, & Mattathias filius Iohannis filij Simeonis. Stetit autem post eum Barachias filius ipsius, iuxta sapientium nostrorum Historias.

Barachias.

Huius tempore Dominus erat ex Nicanore Seleuco Soter, Antiochus, Antiochus alter, & Nasclanas. Denique Antiochus qui aedificavit Antiochiam, & Ptolomeus, qui transcribi iussit legem in linguam Graecam.

Callinicus.

Anno centesimo septuagesimo regni Graecorum occisus est Simeon filius Mattathiae, filij Iohannis, mortuusque Barachias.

Simeon Machabens.

Ei successit Hasadias filius ipsius, e sapientum scriptis, illis vero diebus,

Hasadias.

tempore Nicanoris regis Graecorum, Israelitae affecti sunt insigni calamitate, adeo ut procederent in aciem Hasmonei & eum interimerent, cum uniuerso ipsius exercitu. Iste est annus centesimus septuagesimus quintus regni Graecorum, ac post patrem Simeonem Mattathiae filium quem genuerat Hasmoni, regnavit Iohannes triginta septem annis, dormiuitque

Imo vero hic Nicanor Dux regis de metry. 1. Mac. 7.

Machabaei.

Hasadias, post quem stetit Esaias, uti a sapientibus est proditum.

Esaias.

Iannes deinde filius Iohannis sacerdotis magni regnavit viginti septem annis.

Iannes Alexander.

Ei defuncto successit Aristobulus filius, regnumque administravit annis tredecim, interfectusque est.

Aristobuli & Antigoni regnum Iosephus hyrcano primo genito.

Post eum Antigonus filius viginti sex annis. Occisus autem est anno centesimo tertio regni posteritatis Machabaeorum.

Iannis tribuit.

In eius vicem substitutus est Herodes filius Antipatris Machabaeorum seruus, qui rebellans cunctam familiam Dominorum suorum trucidavit. Regnavit autem annis (multis) interea obdormijt Abdias, post quem stetit Samaias filius ipsius, ut quidem sapientes nostri commemorant.

Interpreta liqui interpretantur Iosephus b. e. num. Puto desiderari. 37. 17.

Sic (a captivitate) finiunt decem alia aetates (familiae Dauidicae).

Agrippa.

Regnavit deinde Agrippa Herodis filius, & per ordinem Munabaz Agrippae filius.

Septima decuria, quam auspiciatur Sechanias.

Ob.

Sechanias.

Obdormienti autem Samaïæ successit Sechanias, quemadmodū prodiderunt sapientes nostri.

Profelytos appellat Herodianos. Nam herodes Idumeus, aut iuxta alios Philistens. Vespasianus.

Anno centesimo tertio regni profelytorū, qui est annus quadringentesimus vigesimus, à tēplo restaurato, ter millesimus, octingentesimus vigesim⁹ octauus ab orbe cōdito venit Vespasianus, & solo æquauit ædem. Traduxit in captiuitatē Israēlitas, familias multas domus Dauidicę & Iudā in Hispanias, quas vocamus Sepharad.

Agebatur annus centesimus octogesima Romanorum, ex quo regnauerant stante templo.

* Bither vrbs maritima in qua reliquias Iudæorum Titus reliquerat. Ezechias.

Anno autē quinquagesimo secūdo à tēplo diruto destructa est Bither.*

Anno centesimo sexagesimo sexto ab excidio templi Persæ irruerunt in Romanos. Tum defuncto Sechania successit Ezechias filius ipsius, vt ijdem sapientes nostri tradiderunt.

Obdormiuit Ezechias & sepultus est in terra Israel in colle Arbeël, qui erat Iosua filij Nisraph sacerdotis, in Orientali vrbis parte: Huic successit filius suus Nathan nomine, qui cum obdormiisset pater, * creuit in visceribus matris suę. Iste est Nathan Retursitá.

Nathan. * posthumus fuit.

Nathā vbi defunctus esset, habuit filium suum Magistrū Huna successorem. Obdormiit etiam Akob relicto filio Nahum iuxta scripta sapientum nostrorum.

Huna. Acob. Nahum.

Magistri Huna, Hanana Mattana, Hananeel ipsius fuerunt sapientes. Deinde obdormienti Nahum successit Iohanam, vti extat in sapientum nostrorum literis, cuius sapientem fuisse dicunt magistrū Hananeelen.

Iohanam.

Obiens Iohanam filiū Saphat successorem reliquit, iisdem auctoribus,

Saphat.

Magister autem Hananeel sapiens siue doctor ipsius extitit.

Obeunti Saphat successit Anā eius natus iuxta traditionem sapientum. Magister autem Samuel doctor eius fuit.

Anan.

Tum ascendit in terram Israēl Pasa Nefardæ filius, posteaque venit in Neardeam vrbem ad Euphratis litus, ac obdormiuit magister Hanana, sepultusq; est in terra Israel iuxta Magistrum Haia Rabba.

Paja.

Post ipsum stetit filius suus Nathā, vti sapientes nostri asseuerarunt, qui habuit doctores Magistrum Iudam Ezechielis filium, & Magistrum Sēseth.

Nathan.

Obtinuerunt imperium Persæ anno ducentesimo quadagesimo quinto ab ædis Domini excidio, decreueruntque persecutionem aduersum Iudæos.

Mortuus interea Nathan primatus familiae Dauidicę heredem reliquit Nehemiam filium, iuxta sapientum nostrorum scripta. Iis habuit pro doctore Magistrum Sazbí.

Nehemias.

Deinde mortuo successit Akabias filius, iisdem narrantibus, cuius doctores fuere Rabbá & Rab Adá. Eius temporibus ascendit Rex Persarum in Syriam, eamq; subegit.

Akabias.

Defunctusque est Mar Hakban Retursitá, & sepultus in terra Israēl. Habuit autem successorem Honam fratris filium, cuius doctores commemoratur Abaí, Rabba, & Rab Ioseph Hamæ filius.

sic posthumum appellat. Hona.

Istius temporibus ascendit Sapor in Nisibin cepitque eam. Vbi obdormiisset Hona Mar, dignitatem eius inter Iudæos consecutus est Ocba eius frater, vt narrant sapientes, ac

Ocba

Magi-

Aba.

Magistrum Hananelem pro doctore habuit.

Ocbæ mortui primatum suscepit Aha filius fratris eius, filij Mar Oeban. Eius autem sapientes siue doctores fuerunt Rabba & Rabbena.

Anno quadringentesimo decimo sexto templi excisi mundus extitit sine Rege.

Cahaná.

Discessitq; ex hac vita Aha relicto successore Magistro Cahaná fratre, cuius doctor fuit magister Saphra.

Saphra.

Magister Saphra post mortuū fratrem, id est, magistrū Cahaná dignitatem illam est adeptus, vsusque est doctore magistro Aha Marpateo.

Mortuus est Mar Zutra, deinde successit Cahaná filius ipsius, cuius doctor R. fuit Rabena.

Mortuo magistro Cahaná successit Magister Hona filius fratris prædicti Cahanæ, habuitq; pro doctore magistrum Aha Mathpateū Hanilei filium.

Hona.

Locum mortui Honæ tenuit magister Hona patruus ipsius. Eius sapientes extiterunt filius Magistri Cahanæ, Magister Meri & doctor Hanina Rabba. Fuit autem filius eius ruina & pernicius domus Dauid, Nempe vxor ipsius, id est Magistri Honæ principis exulum filia erat doctoris Haninæ Academiae rectoris.

Doctor Hanina.

Porro doctor Hanina vir fuit summus & admirandus. Cum aliquando profectus esset Iudex principis exulum in oppidum Doctoris Haninæ Academiae rectoris ac expetiuisset interpretari Pérek, non id permisit Academiae rector. Ad eum cum venisset princeps exulum, præcepissetque insolescens ad se adduci Academiae rectorem, eum iuxta portas oppidi tota nocte statui iussit. Die insequen-

Perek scilicet Thalmud.

ti venire ipsum iubet & imperat (ministris suis) vt euellerent omnes barbæ ipsius angulos, neq; ei quisquam hospitium concederet. Venit igitur Academiae rector, cumq; sedisset ante ædem maioris Synagogæ, & lachrymās lachrymis oppleuisset + Cokyzan, eamq; obebisset, dira pestis lues irruit in domum principis exulum, vnaque nocte cunctos extinxit.

extrema

mensura genus.

Zutra.

Creuit autem doctor Zutra in vulua matris suæ. Tum nocte illa in somnis Doctor ac magister Hanina sibi visus est ingredi in hortū cedris constitum, atque accepta securi excidisse cunctas cedros, quæ illic essent. Vnā autem pusillam crescere cernebat subter terram, ne eam securis excinderet. Mox aduenire virum ruffum senem, qui se Dauidem Regem Israel, ac illum hortum suum esse diceret, deinde quid igitur, inquit, tibi cum ipsis cedris, quod eas amputaueris? feriens eū prostrauit ita vt verteret eū

* in faciem dorsum.

* in omnem partem. Excitatus autem faciem suam retrorsum conuertit, rogauitq; doctores nostros qui occurrerunt, essetne exortus aliquis de domo Dauid. Respondentibus illis, neminē ex illa familia natum, nisi quod filia tua (inquiunt) grauida est, abiens obsedit portam suam, siue plueret, siue æstus esset, donec illa pareret. Quando igitur illa peperisset, aptassetq; faciem ipsius, vt de more mulierum est, illum ad se recepit, nominauit & virum summum reddidit.

Interea erat quidam doctor recēs coniugatus Pahra nomine in familia Dauidica. Is cernens extinctam familiam Dauidicā, obtulit pecuniam & munera Regi, & principatum inter exules consecutus est. At vbi do-

ctor Zutra attigisset decimum quintum annum, tam ipse quam Academiae rector conuenerunt Regem, ab eoq; obtinuerunt vt Zutra princeps esset exulum, & magister Pahrá eo magistratu cederet. Porrò in nares istius Pahrá, qui per corruptelá principatum fuerat adeptus, inuolauit musca: illeque tandiu sufflauit, donec interiret. Obeamq; causam Dauidici Achmalotarchæ cælant muscam in suis signatorijs annulis.

Doctor ergo Zutra Achmalotarcha, siue princeps exulum fuit viginti annos, quo tempore habuit pro doctoribus magistrum Hanina, magistrum Samá, & magistrum Isaac.

Diebus illius interemptus est doctor ille magister Isaac Academiae rector. Eodem tempore prodijt Rabba Mir magnus (principis autem nostri recordatio sit in vitam æternam) eiq; apparuit columna ignea, ac cum eo exierunt quadringenti viri, qui bellum gererent aduersus Persas & Irith Regnum.

Exegit ille quidem tributa septem annis, sed ad extremum septennij peccarunt isti nebulones, qui cum ipso erant. Reperit enim eos bibentes vinum dijs peregrinis libatum, & potiones in curia Regum exterarum gentium. Quocirca disparuit columna illa ignea, quæ multa & frequens erat antea, & vicerunt eum Persæ atque interfecerunt. Suspenderunt etiã principem exulum doctorem Zutra & Academiae rectorem in trabe portus, iussuque regis opidum exulum principis diruperunt.

Itaq; die illo interfectus est doctor Zutra exulum princeps (cuius principis nostri memoria in benedictione

esto). Natus autem ei est filius, quem consimiliter Zutra appellarunt de patris nomine. At qui erant de domo Dauid fugerunt. Triginta annis non potuit doctor Hanana * apparere in publico. Doctor Rab Giza patruus eorum qui erant de domo doctoris illius magistri Nehilai discessit commemoratusque est in Nearfebá.

Doctor Zutra superioris doctoris Zutra filius exulú princeps ascendit in terrá Israel, & constituerunt illum qui illic erant Iudæi * archididacalum.

Anno verò quadringentesimo quinquagesimo secundo à templi euerfione, id est, anno quater millesimo ducentesimo octogesimo ab orbe condito ascendit in terram Israel, factusq; est fori, siue senatus princeps.

Et post eum magister Guria, cui successit filius ipsius doctor Zutra, ac per ordinem magister Iacob eius filius & post eum magister Migas filius eius, & rursus magister Nehemias filius istius, deniq; vsq; ad octogessimam & septimam ætatem magister Abdini Nehemiæ huius filius. Omnium autem in vniuersum nomina octoginta septem sunt.

Ac postea magister * Abai genuit magistros nostros Iacob Phineen & Azariam, Phinees autem magistrum Hatub. Sic existit octoginta nouem ætates.

Finis breuioris Hebraeorum Chronici.

ANNOTATIONES
interpretis in aliquot loca superioris Chronici.

Phares viuebat annum nonum, cum genuit

* Reuelare faciem.

* Caput sectionis Thalmud.

* videtur esse superior Abdini.

genuit Ezron. pag. 10. fa. 2. Putarem esse mendum ac legendum עשרה עשר decimum nonum, ni summa horum omnium numerorum hoc postulare. Est enim valde mirum aliquem procreare anno ætatis nono, cum ætas ad procreandum idonea incipiat ab adolescentia i. paulo ante annum decimum quartum, ex Aug. lib. 16. de Ciuitate Dei cap. vlt. & in Psal. 104. Quin & lib. 15. eius operis cap. 12. & 15. Nemo, inquit, decem annorum potest gignere filios, quia nondum matura pubertas. Physici præterea & Medici ad id requirunt decimum tertium annum & vnum diem, ac aiunt generationi tum homines esse idoneos, cum pubes viris in mento nascitur, scæminis in muliebribus. Vnde in his nubilis ætas est annorum duodecim, in illis quatuordecim. Regula igitur interdum fallit, quod alijs exemplis demonstrari potest, Salomon vndecim annos natus genuit Roboam. Nam Roboam annum quadagesimum vitæ agens patri Salomoni successit 3. Regum. 14. Salomon autem dum vitam & regnum deseruit erat annorum duntaxat duorum & quinquaginta, cum anno ætatis duodecimo regnum suscepit 3. Reg. 2. & quadraginta annis solum tenuit 3. Reg. 11. Achaz decennis procreauit Ezechiam. Anno enim vigesimo ætatis regnum est consecutus, illudque administravit 16. annis 4. Reg. 16. Sic obiit anno vitæ 36. Iam Ezechias eodem regum loco patri successit natus annos viginti quinque. Denique D. Hieronymus ad Vitalem præmissa obtestatione commemorat mulierculam alioqui prouectam factam fuisse à puero de-

cenni gravidam.
2. Quo tempore cessauit prophetia pa. 16. fa. 2. Malachiam nouissimū esse prophetarum constanter asseuerant Hebræi. Quo autem sensu (Nam nonnullos post illius sæculum prophético munere cumularos nō difficile est ostendere) audi ex Iosephi libro contra Appionem pag. 919. Ἐπεὶ δὲ ἀρπαξέειξεν μὲν τοὺς ἁγῶν ἡμῶν ἄρχοντας γέγονεν αἰὼν μὲν ἕκαστος. πῶς δὲ ἑκάστοις ἡγεῖσται τοῖς ἁγῶν ἐαυτῶν, διὰ τὸ μὴ γινέσθαι τῶν τῶν ἀποφθῶν ἀποφθῶν διαδοχῶν. Ab Artaxerfē vsque ad nostra tempora scripta quidem sunt singula, verum tamen non merentur tantam fidem, ac superiora, quod successio prophetarum non extiterit deinceps certa & accurata.

3. Agebatur annus 180. Roman. pa. 18. fac. 2. Non ab vrbe condita. Nam lapsus erat iam sub Augusto annus vrbs septingentesimus quinquagesimus, vt apparet è Liuiō & Floro, & proinde plusquam octingentesimus, dum templum à Tito & Romanis dirutum est. Sed ab vrbs populiq; Rom. monarchia & iusto imperio, quod Hebræi auspiciantur ex eo tempore, quo Romani primū transierunt in Asiam contra Antiochum magnum. Tum enim nominis & imperij eorum potentia atque celebritas Orientalibus coepit innotescere. Lege 1. Mach. 8. Hinc illud Iosephi Gorionis filij libro. 3. Historiæ Hebræicæ cap. 15. ויהי בימים ההם החל חחת יהודה מלכות רביעית על מלכות שלישי הוא מלכות רומיים אשר נתעורר על מלכות יון ויגדל שם רומיים על כל מלכויות היא חזרה רביעית אשר חזרה וניאל איש חמדות אשר אכלה ופרקה ושארית ברולה רמורה Diebus illis cepit sub Iuda Machabæo monarchia quarta post tertiã, id est,

Rabba. Mir.

Zutra posterior.

est, imperium Romanorū, quod excitatum est contra imperium Græcorū. Magnificatum autem est nomen Romanorum super vniuersa regna, nempe erat bestia quarta, quam conspexit Daniel vir desideriorum, quæ deuorabat & comminuebat, & cætera pedibus proculcabat.

Dan. 7.

4 Principis exulum. pag. 21. fa. Iudæi à Zorobabele diligenter notant perpetuam successionem eorum qui è familia Dauidica primatum & quasi imperium tenuerunt in Iudæos in Babylonica transmigratiōe permanentes, qui in patrias sedes reuerti nunquam voluerunt siue liberorum, siue possessionum siue alia causa, quod putent se sic seruare familiam Dauidis, ex qua tandem exoriri possit, iuxta promissiones, Christus. Id obseruauit noster Origenes initio libri quarti *de i. ap. xlvii.* Vbi enim docuit defecisse princeps ex Iuda iuxta patriarcham Iacob oraculum Gen. 49. & Osæ, cap. 3. His ergo testimonijs, inquit, utimur aduersus eos, qui videntur asserere, quod de Iuda dicta sint & dicunt permanere adhuc principem ex genere Iudæ, istū videlicet qui est gentis eorum princeps, quem nominant Patriarcham, nec deficere posse de semine eius, qui permaneat vsque ad aduentum eius, quem sibi ipsi describunt. Id etiam notari potest sæpiusculè apud Iosephum, seorsum dum scribit Hyrcano Regi fugato hanc dignitatem à Babylonijs Iudæis vltro delatam, quam alioqui à Regibus illorum locorum semper redimebant & magno precio conseruabant, vt de sua gente & Dauidis familia suos haberent magistratus & extra suam remp. in sua repu-

blica viderentur viuere. Qui hac dignitate potiebatur, ab eis nominabatur Res Galuta, princeps exulum, Aechmalotarcha, & iuxta Origenem Patriarcha.

5 Neardea pa. 19. fa. 2. Vrbs ad Euphratis ripam ab exulibus cōdita Ios. lib. 18. antiq. cap. 12. Eius crebra mētio in Talmud, quod esset præcipuum Iudæorum gymnasium, ex quo innumerabiles Rabbini prodierunt, seorsum ij qui condiderunt Talmud Babylonicum. Est enim aliud, quod Hierosolymitanum appellatur, minoris authoritatis sicut & molis.

6 Rab. Mar. pag. 20. fa. In his dignitatū vocabulis est aliqua distinctio. Rab tribuitur sapientibus & doctoribus Babyloniæ. Rabbi terræ Israël. Rabban vel Rabhana sapientibus domus Dauid. Mar siue Mor sapientibus Babyloniæ, qui simul essent exulum principes siue Aechmalotarchæ, siue patriarchæ. Rabbi enim maior quam Rab, Rabban maior quam Rabbi, qui simplici nomine appellatur, vel Mar maior quam Rabban. Lege Eliam in Thisbi.

HISTORICA CABBALA

Sapientis illius, rectorū ornamenti, Rabbi Abraham Lenita Dauidis filij.

Eodem interprete.

VNC librum scripsimus ad declarandum vniuersa verba doctorum nostrorum, quos scilicet faustumque sit nominasse, tam eorum qui auctores fuerunt * Misna, quam Talmud à sapi-

* cōtextus Talmud.

à sapiētissimis maioribus nostris fuisse tradita, & sapientum atq; iustorum vnum ab ore sapientis & iusti alterius suam doctrinam per ordinem accepisse. Verbi gratia, Gymnasiarcham & collegium eius ab ore Gymnasiarchæ & collegij ipsius, sapientes Thalmudicos à viris synagogæ magnæ qui sua acceperant à prophetis, quorum omnium recordatio fausta perennisque esto. Quanto igitur minus sapientes doctoresve Misna aliquid protulerunt è suo cerebro, præter ordinationes, quas consensu omnium ordinarunt, vt septem legi conficerent? Quod si deridet te aliquis, qui non nihil olet ex hæresi, ac dicit, se relinqui incertum & dubium ex verbis ipsorum, propterea quod in quamplurimis locis dissentiant, heus tu contunde dentes eius atque eum ostende præuaricari aduersum decreta Senatus, doctoresq; nostros nunquam inter se dissentire de principio vel summa præcepti, sed eius duntaxat consecutionibus, quod audierint quidem principium, summamq; ipsius à doctoribus suis, sed non interrogauerint illos de consequentijs, propterea quod nil inseruiebant ipsorum necessitati. Exempli causa, nō disputant, sit accédenda lucerna sabbato, necne. De quo igitur disputat? Quo humore vel oleo sit accendenda, quo non sit. Consimiliter non dissentiant, an oporteat recitare lectionem Audi Israël &c. vesperi & mane, necne, sed quando quove tempore vespertinæ, quando, quove tempore matutinæ precis, illa recitanda commemorandaque sit, vt præcepto satisfiat. Atque ita de ceteris ipsorum verbis atque sententijs.

Hæc sunt traditiones seniorum. Mat. 13. &c.

De radice.

Dent. 5.

Ait Abraham Leuita Dauidis filius hunc librum Cabbalæ.

Ab Adam vsque ad Diluuiū mille sexcenti quinquaginta sex anni.

A Diluuiō vsque ad Abrahamum ducenti nonaginta duo.

Ab ortu Abrahami donec primū egrederetur Charris quinquaginta duo anni.

Ab exitu eius de Charris donec staret inter victimarum dissecationes octodecim anni. Cum Charras redijisset illicque mansisset quinque annis, & remigrasset in terrā Chanaan, natus erat 75. annos.

Gen. 15.

Hinc donec nasceretur Isaac viginti quinq; anni. Postea donec nasceretur Iacob sexaginta, deinde donec descenderet Iacob in Ægyptum centum triginta, rursus donec Iacob moreretur septemdecim.

Deinceps quousque discederet ex hac vita Ioseph quinquaginta tres anni.

Ab obitu Ioseph, donec prodirent in Ægypto pseudopropheta à filijs Ephraim & Galaad, seducerentq; Israëlitas, & interficerentur, anni centum & decem.

Ab hinc vsque ad exitum de Ægypti terra triginta anni.

Egressi sunt ex Ægypto mense Martio anno mundi bis millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo, ante ædis primæ substructionem quadringentis octoginta annis. Substructa est ædes illa anno mundi bis millesimo nongentesimo vigesimo nono, ante excidium suum annis quadringentis triginta tribus.

3. Reg. 6.

Sed tamē quadringentos duntaxat & decem annos ipsi attribuunt, quoniam à principio transmigratiōis I-

achim regnum nullum fuisse puratur.
 Quod particulatim sic demōstro.
 In deserto quadraginta annis.
 Iosue annis viginti octo.
 Seniores, qui post Iosue aliquan-
 diu superstites fuerunt, annis 17.
 Othoniel quadraginta.
 • Ehud octoginta.
 in quorū extremo Samgar anno vno.
 Debora & Barac quadraginta.
 Gedeon quadraginta.
 Abimélech tribus.
 Thola viginti tribus.
 Iair viginti duobus.
 Iepte sex.
 Abesán septem.
 Elan decem.
 Abdon octo.
 Samsom viginti.
 Heli quadraginta.
 Samuel vndecim.
 Saul duobus.
 Dauid 40. toridem Salomon, at
 eius tertio ædes cæpta est ædificari.
 Roboam septemdecim.
 Abia tribus.
 Asa quadraginta vno.
 Iosaphat viginti quinque.
 Ioram octo.
 Ochosias anno vno.
 Athalia sex.
 Ioas quadraginta.
 Amazias viginti nouem.
 Ozias quinquaginta duobus.
 Ioatham sedecim.
 Achaz sedecim.
 Ezechias viginti nouem.
 Manasses quinquaginta quinque.
 Amon duobus.
 Iosias triginta vno.
 Ioachaz tribus mensibus.
 Ioachim vndecim annis.
 Iechonias tribus mensibus.

Sedechias vndecim annis.
 Sic existit summa quadringento-
 rum triginta trium annorum à fine
 anni tertij Salomonis vsque ad tem-
 pli excidium.
 Post transmigrationem Babylo-
 nis hæc principum, qui alij alios or-
 dine perpetuo genuerunt, fuit series.
 Iechonias, Salathiel filius eius,
 Zorobabel, Mesullam, Hananias, Ba-
 rachias, Hasadias, Esaias, Abdias, Se-
 chianias, Samaïas, Naadaïas, Eze-
 chias. Aiunt autem huius Ezechiaë
 fratrem fuisse Hillelem.
 Vniuersi autem hi Israëlitarū prin-
 cipes extiterunt Babylone. Sed ascen-
 dit Hillel Babylone, fuitque in terra
 Israëlis princeps centum annis ante
 templi secundi excidium.
 Deinde magister noster Simeon fi-
 lius eius, & per ordinem filiorū patri-
 bus succedentium magister noster
 Gamaliel senior filius eius, Magister
 noster Simeon F. e. Magister noster
 Gamaliel F. e. Magister noster San-
 ctus F. e. Magister noster Gamaliel
 F. e. Magister noster Iuda princeps,
 filius eius.
 Moses ergò doctor noster, qui in
 pace conquiescit, accepit legē à Deo
 opt. Max. in monte Sinai. Decalo-
 gum quidem Sivan siue Maio mense,
 anno bis millesimo quadringentesi-
 mo quadagesimo nono, cætera au-
 tē præcepta illis quadraginta diebus
 quibus permansit in monte ad vsque
 decimū septimum mensis Tammuz
 .i. Iunij, quo descendit, fregitque ta-
 bulas, itemque; reliquis anni primi exi-
 tus ab Ægypto, & anni secundi ad
 nonum vsque mensis Ab, qui Iulio
 responderet, quo die reuersi sunt ex-
 ploratores à terra exploranda, & in
 maio-

Moses.

maiores nostros, cum nolent ascen-
 dere, decretum est, ne in ipsam ingre-
 derentur.
 Hinc deinceps nullū prorsus præ-
 ceptum illis imperatum est. Excessit
 verò Moses legislator noster, qui pa-
 ce perfruitur, die sabbatino, tempo-
 re pomeridiani sacrificij, septimo die
 mensis Adar, siue Februarij, anno
 mundi. 2489.
 Iosue.
 Iosue filius Nun, super quem pax,
 ab ipso habuit legem vtramque; id est,
 scriptam & ore acceptam. Nam cer-
 tē Moses legislator noster præsidens
 disceptabat omnes Israëlitarum con-
 trouersias à mane ad vesperam.
 Quòd si dicos hoc esse intelligédum
 de lege scripta, hoc fieri non potest.
 Nam illa non complectitur vnum è
 mille casibus, qui quotidie exoriun-
 tur.
 Postea autem eis præposuit tribu-
 nos, centuriones, quinquagenarios,
 decuriones, apudque illos hæc habuit
 verba, Negotia fratrum vestrorum &
 quod iustum est Iudicare. De seipso
 verò, Præcipique vobis tēpore illo,
 quid facere deberetis &c. Quod qui-
 dem præceptum non est aliud, nisi lex
 ore tradita, &c. ἀρχαῖος.
 Præterea de negotio immolatio-
 nis & legibus siue ritibus eius scrip-
 tum est. Quemadmodum præcepi ti-
 bi, sacrificabis & comedes. Quibus
 aperte docet Moses sibi fuisse præ-
 scripta mandata de immolandis vi-
 ctimis, quæ in lege exarata non sint.
 Atqui impossibile est, quin ea succes-
 sori Iosue declarauerit.
 Iosue autem illa tradidit seniori-
 bus, & discessit ex hac vita in sempiternam
 anno mundi 2517.
 Seniores, qui ætatem produxerunt

Probat le-
gem aliqua
esse non
scriptam in-
ductione.

Probat in
iudiciali-
bus esse tra-
ditionem.
Deut. 1.
Ver. 16.
Ibid. 28.

Idem pro-
bat in cere-
monialibus.
Deut. 12.

post Iosue, ea deinde tradiderunt pro-
 phetis. Prophetæ autem sibi mutuo,
 alter alteri secundum seculorum &
 ætatum ordinem, vsque ad Haggeum
 Zachariam & Malachiam.
 Rursum prophetæ ea tradiderunt
 viris synagogæ magnæ, nempe Zo-
 robabeli filio Salathielis Iechoniaë
 filij, hisque qui cum ipso redierunt ab
 exilio Babylónico, Iesu, Nehemiaë,
 Seraiæ, Raaliaë, Mardocheo, Balsani,
 Maspari, Bagoæ, Rahum, Baanæ. Hi
 quippè sunt principes Synagogæ ma-
 gnæ.
 Ædificata est ædes prima anno
 mundi 2909. stetit 427. deinde diruta
 est post obsidionē bellumque; septen-
 nale. Mansit in illis ruinis annos sep-
 tuaginta.
 Tandiu in ruinis suis mansisse pri-
 mam illam ædem sic ostenditur. An-
 no quadagesimo nono excidij ip-
 sius, qui erat primus Cyri Regis Per-
 sarum, cæperunt eius fundamenta iacere.
 Cæterum quoniam aduersum
 ædificatores, Rahum consiliarius &
 Simsai scriba dederunt literas ad Cy-
 rum Regem Persarum, respondesque
 Cyrus sic rescripsit, Nunc decernite
 vt desistant viri illi, sed nec ciuitas illa
 ædificetur donec à me decretum sta-
 tuatur: totum negotium intermissum
 est vsque ad secundum Darij Regis
 Darij Regis annum minimè est repe-
 titum.
 Adesdum autē & considera, quàm
 * fideles sint consolationes Domini
 Dei nostri. Nam iuxta exilij modum,
 extitit & redemptio ipsorum.
 Ab initio exilij vsque ad excidium
 templi & regni finē viginti & vnus an-
 ni. (Sic) ab eo tēpore, quo cæpit red-
 in-

Primæ etas
hominū sy-
nagogæ ma-
gnæ.
Ezra 2.

In alio ex.
an. 2929.

Ezra 4.

In Ezra est
Artaxerxes
quam puto
esse Assue-
rū cum ab-
ben Ezra,
non Cyrū.
Nam Cy-
rus fante
perpetuo
Iudæis ex-
Esa. 44.
seq. Dama-
le & Ezra.

* Firma.

integrari templum vsque ad eius ab-
solutionē anni vnus & viginti. Siqui-
dē anno, qui partim fuit tertius Ioa-
chim, partim quartus, regnare cepit
Nabugdonozor, eoq; ascendit Hie-
rosolymam. Dominus ergo tradidit
in manum eius Ioaachim Regem Iu-
da, Daniele[m], Hananiam, Misaclem
Azariam anno illo tertio Ioaachim, id
est, primo Nabugdonozoris.

Sub extremum deinde septennij
mortuus est Ioaachim & regnum sus-
cepit Iechonias. Ascendens autē Na-
bugdonozor, in captiuitatē abduxit
Iechoniam, itemq; decem exulum
millia, præter septena millia hominū
laude bellica insigniū, id est septem-
decim millia. In libro quidem Hiere-
miæ commemorantur duntaxat tria
millia & viginti tres, verū id fit, quia
principes stirpium nominare tantum
voluit Hieremias. Sed nec meminit as-
census Nabugdonozoris in Ioaachim
patrem Iechoniæ, cum in captiuita-
tem transtulit Daniele[m].

Præterea ascēdit Nabugdonozor
sexto regni Sedechiæ, id est, regni
sui decimo octauo, & in exilium tra-
xit octingentos viginti duo. Rursum
regni sui vigesimo tertio captiuum
fecit Sedechiam & euerit ædem sa-
cram. Sic propter annos dimidiatos
qui interfluxerunt, reperimus inter
transmigrationem Daniēlis & Sede-
chiæ vnum & viginti annos integros.

Cæterum stetit adhuc Nabugdo-
nozor in regno suo duobus & vi-
ginti annis. Quinquaginta enim &
quinque annis rerum potitus interijt.
Successit Euilmerodac filius ipsius
tribus & viginti, ac regni primo eue-
xit ad honores Iechoniam Regem
Iuda. Post eum mortuum regnauit

Baltazar. & anno regni tertio à prin-
cipibus suis vincus interfectusq; est
in domo conuiuij, quod ipse instru-
xerat. Atq; illud est, quod prædixerat
Esaias. Pone mensam, contemplare
in specula, comede & bibe, surgite
principes, arripite clypeum. Imple-
tumq; Nabugdonozori illud pro-
phetæ. Et seruient ei vniuersæ gen-
tes, & filio eius & filio filij eius.

Sic 45. anni Nabugdonozoris, 22.
Euilmerodach, tres Baltazaris red-
dunt septuaginta annos imperij Ba-
bylonici.

Postquàm interemptus est Balta-
zar, Chaldeorum imperio præposi-
tus est Darius filius Assueri de semi-
ne Medorum, illudq; administravit
annum vnum, & mortuus est.

Illud deinde tenuit Cyrus tribus
annis, cuius spiritum regni primo ex-
citauit Dominus vt construeret san-
ctuarium, etiam si postea à cepto de-
stitit. Vbi tres annos expleuisset, in-
terfectus est à Regina Scytharum,
quod & ipse duos eius filio intere-
misset, qui magni erant reges.

Post eum imperauit Assuerus an-
nis sedecim, post quem mortuum
imperium obtinuit eius filius, quem
genuerat Ester, nempe Darius, qui &
Artaxerxes. Huius anno secundo ex-
tructa est ædes Domini.

Darius iste agebat annum vitæ se-
ptimum cum regnare cepit, impe-
rauitq; triginta duobus annis. Nam
ascendens aduersus eum Alexander
Macedo percussit & trucidauit eum
anno structuræ tēpli tricesimo. Tum
accisum est Imperium Persarum &
initium habuit Imperium Græcorū.

Ætas secunda hominū synagogæ
magnæ incipit à Simeone Iusto, qui
nomi-

Es. 21.

Hier. 27.

2. Actus.

nominatur Iaddus, filio Iosue filij
Iosedech sacerdote magno, cuius tē-
poribus deletum est Imperium Per-
sarum ab Alexandro Græcorum Re-
ge, qui post deletum Persarum im-
perium venit Hierosolymam, eamq;
optauit euertere & denuo eius ciues
in exilium exigere anno quadragesi-
mo structi templi. Sed ad eū Simeon
Iustus exijt, quem comspectum Ale-
xander rex plurimi fecit & in magno
honore habuit, acqueiuitq; ipsius pe-
titioni. Petebat autem Simeon Iustus,
ne templum dirueret, néve urbem
suis orbaret ciuibus. Cum sic fieri
imperasset Rex, admiratio subiit ip-
sos principes & purpuratos, qui eum
sciebat dixisse se eam euersurum,
nunquam autem reuocasse verbum
semel dictum. Sed respondens Ale-
xander, similitudo, inquit, persone
huius ante me in bellis vincit. Pactus-
que est Rex cum Simeone Iusto vt
omnes, qui illo anno nascerentur sa-
cerdotibus, vocarentur Alexandri de
nomine suo, vtque numerum contra-
ctū suorum ab ipso inchoarent. Erat
autem annus egressionis ex Aegypto
millesimus, mudi ter millesimus qua-
dringentesimus quinquagesimus.

Eo tempore obiit Ezras scriba,
Hageus, Zacharias & Malachias,
estque sublatum prophetiæ munus
ex Israël.

Effectum est autē illud miraculum
insigne opera Simeonis Iusti, quale
non contigit Anani, nec Carcasneo
hæreticorū principibus Seteis. Tum
Alexander in terra Israël reperit Cu-
theos multos, qui extiterant à diebus
Senacherib, quorum principes erant
Sanballat Horonites & nonnulli Is-
raëlitæ. Et certè ex filijs Iosue filij

Iosadac sacerdotis magni quidam co-
nubia contraxerant cum illis, quos
proinde eiecerant è domo Domini
Ezras sacerdos & Nehemias tarsata.

Dum ergo venit Alexander in ter-
ram Israel, ad ipsius auditionē accessit
Sanballat Horonites & cæteri Cu-
thæorum siue Samaritanorum prin-
cipes, eumque rogarunt vt sacerdoti-
bus generis & affinibus suis liceret
ædificare ædem alteram sacram in
monte Garizim, itemque omnibus,
qui duxerant vxores alienigenas, nec
eas volebant dimittere. Cui petitioni
cum rex assensisset, ædificarūt ædem.

Tunc populus Israel in duas par-
tes sectus est, vna secuta est Simeonem
Iustum & Antignum discipulum
ipsius, cæterumque eius, idque iuxta
illud, quod traditione acceperant ab
Ezra, altera Sanballat & generos
ipsius. Itaque obtulerunt holocausta
& sacrificia extra ædem Domini, de-
creta constituerunt & iudicia, prout
cor eorum dicitabat. In hoc fano sa-
cerdotis munere fungebatur Manaf-
ses Iosue filij Iosadac filius. Prima-
rius erat Sadoc cum collega Baieros.
Hoc fuit initium heresis. Nam Sadoc
& Baieros sese diuiserunt à magistro
suo Antigno & defecerunt ad fanum
montis Garizim, illicque fuerunt pri-
marij. Stetit autem fanum istud Cuf-
theorum hæreticorum circiter du-
centos annos.

Anno enim ducentesimo duodeci-
mo ab ædificatione tēpli secundi, qui
est mundi ter millesimus sexcentesi-
mus octogesimus primus, rebellauit
Matthias Ioannis filius summus sa-
cerdos, qui cognominatus est Haf-
monæus, in Antiochum Regem Græ-
corum, stansq; in acie cum filijs suis,
ducem,

Ex Sereorū
familia.

ducem, qui ipsi erat secundus & dominatum exercebat in Hierusalem, obruncavit & exercitu ipsius, ragnauitque annum vnum.

Post eum mortuum Iudas filius ipsius, vir potens, natu maximus regnū administravit sex annos.

Post eum mortuum Jonathan frater ipsius, qui etiam erat filius Hasmoniei, regnavit alios sex annos, sicque fato concessit.

Eius locum consecutus Simeon frater, mortuus est anno regni decimo octavo.

Deinde Iohannes filius Simeonis filij Hasmoniei, qui cognominatus est Hyrcanus primus, regnum obtinuit. Is ascendens in Samariam evertit Fanum à Curtheis ædificatum in monte Garizim, necavit hæreticos qui offerebant holocausta & sacrificia extra ædem Domini & constituerant decerta & leges siue iura ex animi sui libidine.

Reuersus in pace victor epulum sapientibus instruit. Ibi eorum vnus senex, animo hilaris, sufficit, inquit, tibi corona regia, relinque coronam potestati semini ipsius Aaron. Mater quippe tua captiua fuit, capta in monte Modith. Patrem enim tuum Simeonem adegerunt exteri ad illas angustias in illo monte, vt fugeret & caperetur vxores ipsius. Sicque postea illi sunt redditæ. His auditis conuiuæ inter se mussitarunt quasi rex esset suspectæ originis. Contra rex audita acerbissime ferēs valde indignatus est. Itaque, postquam administrasset supremum sacerdotium quadraginta annis factus est Sadduceus.

Eique mortuo successit in regno Alexander filius, qui vocatus est Ian-

nes. Is quoque odio infectatus est Sapientes & eos magna cæde affecit. Ab vno Simeone Saræ filio abstinuit, quod esset frater vxoris suæ.

Fugit autem Iosue Peraïe filius superioris Simeonis Saræ socius Alexandriam Aegypti, donec Simeon Saræ filius ei supplicatione reditum à Rege impetrasset.

Simeon ergo iustus tradidit Cabalá Antigno discipulo suo. Iose autē filius Ioazaris & Iose filius Iohannis eam acceperunt ab Antigno Sotheo. Ab his deinde Iuda fili⁹ Tabei & Nathus Arbelites. Ab istis cōsequenter Iosue Peraïe filius & Simeō Saræ fili⁹.

Historiam scriptores in Israël aiunt Iosueam Peraïe filium magistrū fuisse Iesu Nazareni. Quod si res ita habet, viguit ille profecto temporibus Iannis Regis. Historiographi autem exterarum gentium ipsum affirmant natum diebus Herodis, Archelai autem tempore cruci suspensum. Quæ contentio est maxima, quoniam discrimen est inter ipsos plus quam centum & decem annorum. Probabile autem extitisse diebus Hillelis & Sammei & Iosue Peraïæ filij sapientis, qui cōsimiliter profectus est Alexandriam Aegypti, in suo comitatu habens Iesum.

Hic valde aduersantur historici exterarum nationum, quoniam certè verba sua plurimis conclusionibus definiens, nempe anno trecentesimo duodecimo iuxta numerum contractuum eum natum dicunt, deinde anno 31. cruci suspensum. Fuisse autē natiuitatem eius anno trigesimo octavo imperatoris Augusti Romanorum principis, diebus Herodis, crucifixionē verò diebus Archelai istius filij.

Error 14-
daorum de
Christi tem-
pore.

Mose

filij. fortassis autem vsque eò pugnantiter contendunt, quò dicant templū & regnum Israel post crucifixionem ipsius non nisi paulisper sterisse.

At penes nos verissima est traditio & historia è Misna atq; Thalmud quorum auctores nihil de rebus immutarunt. Siquidem R. Iosue Peraïæ filius fugit in Aegyptum his Alexandri Iannæ diebus, cumque eo Iesus Nazareus. Cōsimiliter apud nos vera est traditio, quòd anno quinquagesimo primo regni Macchabæorū, & ducentesimo nonagesimo nono structi templi comprehensus est, idque ætatis suæ anno trigesimo sexto, qui tertius erat regni Aristobuli Iannæ filij.

Semias & Abtalion ab illis consequenter per manus disciplinam nō scriptam acceperunt. Erant autem profelyti iustissimi. Ab is rursus Hillel & Samai, quorum Hillel ascendit è Babylone in terram sanctam anno vitæ quadragesimo, ac ibi docuit alijs annis quadraginta. vixit quippe centum viginti annos, ac erat de domo & gentilitate David, è regio semine. Habuit octoginta discipulos, quorū maximus extitit Jonathan Vzialis filius, minimus magister noster Iohanan Zachæi filius.

Is ergò Iohanan Zachæi filius Cabbalam accepit ab Hillele & Samai. Tempore ipsius Vespasianus ascendit contra Hierosolymam, & Hierosolymæ Aba sicarius dux erat latronum, qui filius erat sororis magistri * Iosephi historiarum scriptoris. Is clam accessit ad Vespasianum Imp. rogans vt ad se ascisceret R. Iosephum historiographum. Quo obtento affuit Iosephus, quem, vbi eius

Iosephus.
* Legi etiā
post R. Iohanan ben
zachai de
quo proxime
ante. At
in alijs scri-
ptis abbra-
orum istud

egregiam sapientiam cognouisset Imperator, multo honore affecit, euexitque.

Tunc Vespasianus præfectus erat aduersum Hierosolymam. At mortuo Nerone Cæsare Romano Imp. à senatu Decretum, vt imperium susciperet. Profectus itaque Romam reliquit Titum filium aduersum Hierusalem, ac præcepit vt honore multo afficeret R. Iosephum historiographum.

Sic destructum est templum sacrū ab orbe condito anno ter millesimo octingentesimo vigesimo nono. Occisus R. Ismael Elisei filius itemq; R. Simeon filius Gamalielis senioris.

Illis diebus stetit quidam Cozba nomine, qui contendebat se esse Christum Davidis filium. Is misit manum in Domitianum Rom. Imperatorem, interfecto eius præfecto, qui prouinciam Iudæam administrabat. Cum Domitianus Imp. adhuc esset puer, non roboratus est ante eum. Itaque regnavit Cozba istè in Bither annis quinquaginta duobus post excidiū templi. atq; in suo regno mortuus est, successorem relinquens filium Ruffum nomine, qui similiter mortuus est relicto regni hærede filio suo Romulo. Collecti autem sunt ad Cozban & filios eius multi Israëlitarum populi, qui in captiuitate versabantur, è cunctis suis regionibus & locis.

Huius Romuli. qui filius erat Ruffi Cozba filij, tempore firmavit se Adrianus, ascendensque in terram Israel, cepit Bither nono Iulij, anno septuagesimo tertio post templi eversionem. Interfecit Romulū, percussit Israëllem insigni clade, cuiusmodi

dicunt. de
Iosepho le
Gorion, vel
ben Mattia
thia.

3829.

Romulus
videtur esse
quem nos
sunt Bar-
Cozban
vocant.

non

non fuerat audita neque diebus Nabuzardan, neque Titi.

Ptolomæus.

Illam tempestate vigeat Ptolomæus & scribebat librum Almagesti.

Anno ter millesimo nongentesimo quadragesimo nono, id est, quingentesimo numeri contractuum & centesimo vigesimo excidij templi editus est Misna siue contextus Thalmudicus.

Galenus,

Imperante autem apud Romanos Antonino, & magistro nostro Sancto vigente confecti sunt pluri libri medici, quando quidem illa ætate erat Galenus. libri autem Hippocratis medici conscripti sunt temporibus Mardochei & Ester. Nam illa ætate viuebat Hippocrates. Achæ quidem sunt ætates Tannaïm siue doctorum Misna, quem contextum esse Thalmudicum iam prædiximus.

Misna & Tannaïm.

Deinceps anno quater millesimo centesimo octogesimo septimo, qui est annus contractuum septingentesimus trigessimus octauus, obiit Rab Ase, qui à se inchoatam Ghemara siue decisionis Thalmudicæ conscriptionem morte præreptus non potuit absoluere. At Mar filius eius & vtriusque socij absoluere ac appellarunt Thalmud Babylonicum. Sicque obsignatum conclusumque est opus anno quater millesimo ducentesimo sexagesimo sexto à mundi procreatione, & diuulgatum per vniuersum Israël, ita vt illud sibi seruandum susceperint, publicè singularum ætatum sapientes docuerint, communibus animis Israëlitarum omnes approbauerint, nihil ei vel addendum, vel demendum censentes. Cæterum circiter octoginta anni fuerunt,

Thalmudis posterior pars.

ex quo captum fuerat à Rab Ase, atque compositum donec concluderetur atque obsignaretur, anno quippe septuagesimo tertio mortis eius perfectum est.

Interim Israëlitarum erant in Persarum potestate. Postquam enim accisum fuit eorum imperium ab Alexandro, collegerunt se tandem post mortem Antonini Imp. Romani, & steterunt pro salute sua & libertate, vt à se iugum Romanorum depellerent. Itaque postquam mortuus est Antoninus exclamauit Magister noster Sanctus, dissolutus est fasciculus, nec dum tamen inualuerunt admodum Persæ vsque ad obitum ipsius, diebus R. Iohanan.

Tum rex quidam Vrsir nomine filius Babac ad vniuersas Persarum provincias scripsit ipsis esse cognitum, quemadmodum gladius Aristotelis philosophi illo ipso adhuc die, quingentis iam annis eos deuoraret, propterea quod Alexander discipulus ipsius fuisset. His verbis ammis confirmati sunt & gesserunt bella cum Romanis, ita tamen vt nec hi illos vincerent, nec illi istos, sed imperium diuiderent. Nempe Terra Elamitarum, Emath in Syria, Sennaar siue Chaldea, aliqua pars Græciæ, Terra Israel, ad vsque Arabiam omnino Persis paruerunt. Romanis autem Italia, Germania, Gallia, Hispania, reliqua Græciæ pars, Ægyptus Palestina siue ora Iudææ maritima. Sic ergo denuo Israëlitarum venerunt in potestatem Persarum.

Persarum initio dilexerunt Israëlitas temporibus maximè Vrsir, id est, Asueri & Saporis regis, cuius diebus prodijt in mundum Manes, qui contendit

Manes.

tendit duos esse Deos in vniuersitate, vnum viuificantem & bona efficiantem, alterum mortem inferentem & vniuersa mala perpetrantem, commentusque legem Magis è corde suo euasit in gentem magnam. Occidit autem eum Sapor sapientia sua.

Præterea Persæ habuerunt regem Hormiz nomine, qui moriens uxorem grauidam reliquit, ex qua qui natus est, ipso partus die rex est declaratus. Vocarunt autem eam Baaram de nomine stellæ Martis sub qua natus fuerat. Habuerunt rursus magnos alios reges, qui omnes dilexerunt Israël, donec inualuit regnum Ismaëliitarum, qui Persas è cæli concilio deleuerunt.

Mahometani.

Amoraim. Tannaïm.

Hactenus ætates Amoraim, qui auctores fuerunt Ghemara siue decisionis Thalmudicæ, & Tannaïm, qui auctores fuerunt Misna, siue Thalmudici contextus, ætates denique doctorum legis, qui vigerunt in æde sacra à diebus Zorobabelis & cæterorum, qui cum ipso ex exilio Babylónico ascenderunt, vsque ad extremum diem Rabbenæ, & Rab Simæ Rabbæ filij, quorum omnium anni sunt octingenti viginti septem.

Tertij doctores Seboraim.

Extiterunt post illos magistri nostri Seboraim, quorum primus magister Iose, postremus magister Isana. Anni autem eorum centum octoginta septem.

Gheonim, doctores quarti.

Illos subsecuti Gheonim siue Thalmudici Iuris interpretes, quorum primus magister Haaina de Nehar pacod, postremus magister Hai Gagon, qui promouit legem in Israel supra cæteros Gheonim, adeo vt ad ipsius lumen incedant, qui vacant legis

studio ab Oriente solis ad occasum vsque: Obijt autem anno millesimo trecentesimo quinquagesimo nono contractuum, id est, quater millesimo septingentesimo nonagesimo octauo.

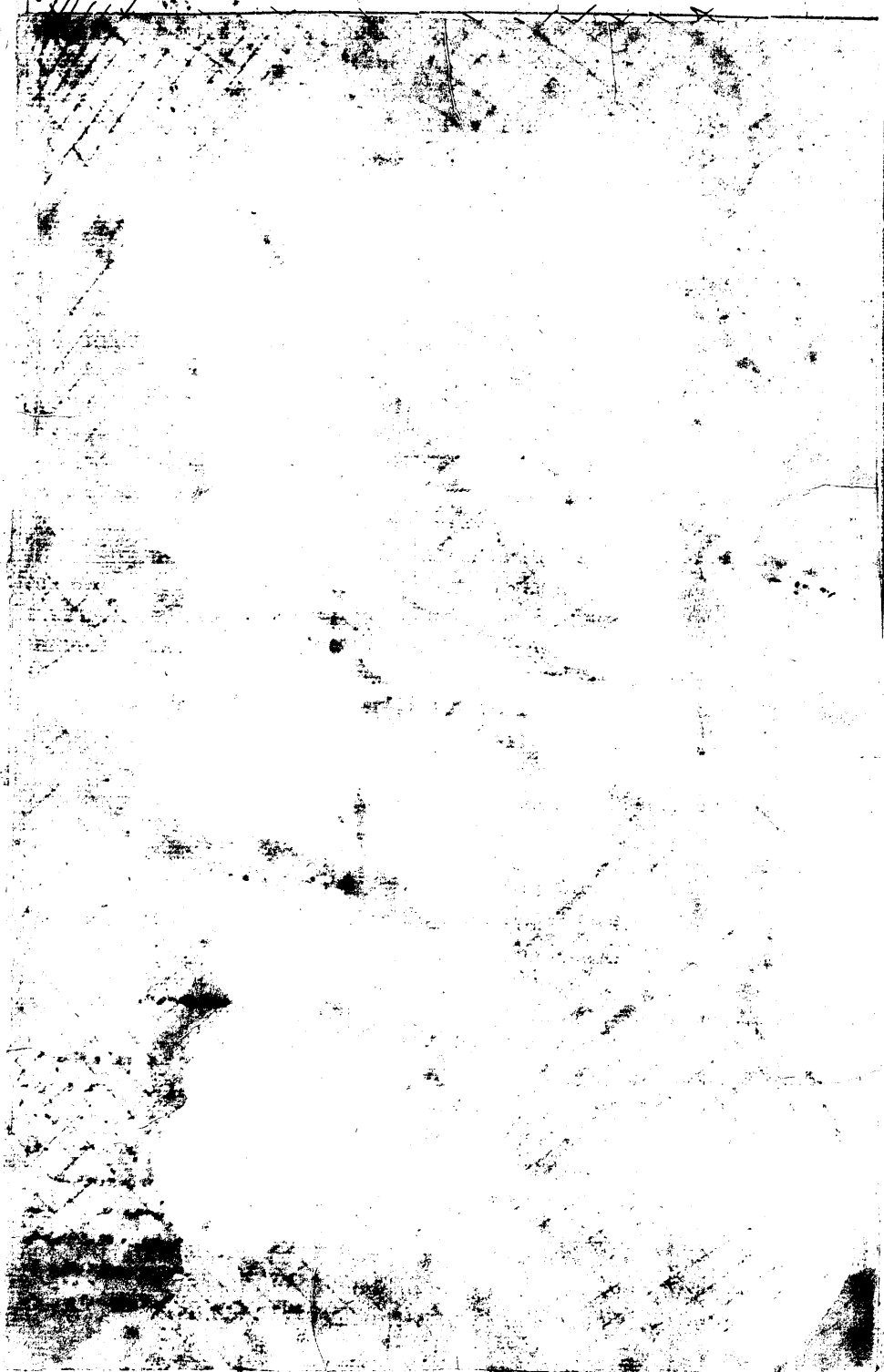
An. Christi. 1121.

Hic finem habuerunt academicæ & Gheonim siue interpretes Thalmud. Nam etiam extincta sunt academiarum instituta, ad quas proficiscebantur Iudæi ex Hispania, toto occidente Africa, Ægypto, terra denique desiderij.

Sic Iudæam vocat.

Hactenus ex Cabbala Historica R. Abrabæ. Cætera enim in exemplari Hebraico Parisijs impresso desiderantur, quod Venetianum à commodante citius repetitum sit, quam ut transcribi totum à nobis potuerit. His interim fruere. Cætera propediem accipies, quæ sunt velut Catalogus Doctorum & Rabbinarum illustrium. Nam integrum iam sumus consecuti.

Mahometem pseudoprophetam intelligit.

sepho. 38

quod in Esaia dictum est, Et habitabit lupus cum agno & pardus cum hodo stabulabitur, figurata est locutio & tropica, qua significatur Israelitas versaturos confidenter cum impijs aliarum nationum mundi, quæ comparantur lupo & pardo. Alibi quippè dictum, lupus vespertinus vastabit eos, & pardus vigilans super civitates eorum. Præterea conuertendos esse per pœnitentiam omnes ad veram legem & doctrinam, item non direpturos neq; nocituros, sed manducaturos rem permissam pacatè & tranquillè cū Israële. Scribitur enim eodem Esaia loco, Et leo sicut bos paleam comedet. Idem iudicium de consimilibus verbis, quæ ad res Christi pertinent. sunt enim figuratæ parabolicaeque locutiones. Diebus autem Christi intelligetur cuiusnam rei sint parabolæ, quamq; rem designet.

Itaque sapientes nostri, inter mundum hunc, inquirunt, & tēpora Christi nullum plane discrimen præter tyrannidem Imperiorum. Ac videtur è simplici contextu oraculorum Prophetorum initio dierum Christi futurum prælium Gog & Magog, & ante illud prælium emerfurum principem Israëli, vt præparet cor eius. Est enim prædictum, Ecce ego mitto vobis Eliam Prophetam ante quam veniat dies Domini magnus & terribilis. Porro non est venturus vt poluat purum, aut vt purget impurum, neque vt deprauet homines, qui valde recti sunt, aut vt rectos efficiat eos, qui valde deprauati sunt, sed potius vt pacem afferat mundo. Nam hoc significatur sequentibus Malachia verbis; Et conuertet corda patrum in filios.

Esaia. 11.

hiere. 5.

Esaia. 11.

Mal. 4.

Lapis in illud Evangelij Ioan. 9. v. ni vt qui non vident videant, et qui vident cecifiant.

Caput duodecimum illarum legum de Regibus.

NE in animum tuum inducas tēpestāte Christi quicquam defecturū è cursu mundi; aut aliquid immutandum è primo naturæ opificio atque ordine, sed mundum pro suo more & cursu administrandum scito. Ac id

Con-

Consimiliter Sapientum aliqui asseruerant ante aduentum Regis Christi venturum Eliam. At omnia verba hæc atque eiusmodi nemo scit, quo pacto euentura sint, donec re fuerint comprobata. Talia enim abstrusa sunt apud Prophetas. Præterea sapientes ex verbis nullam habent traditionem maiorum, nisi quatenus è veruum sacræ scripturæ pondere dijudicare possunt. Quocirca inter se quidē discrepant de huiusmodi rebus, sed ordines euentuum rerum allarum, & minutæ circumstantiæ non sunt de fidei summa, sed nec quisquam laborat de verbis Hagadoth, neque moratur verba Middrasboth, quæ cōmemorantur de his rebus & similibus, neque reponit in fidei principijs & capitibus, vt quæ neque promoueant charitatem, neq; timorem. Similiter non supputandos temporū fines docuerunt sapientes nostri his verbis, Efflet anima eorum, qui fines supputant, sed præstoleretur & credat in vniuersum verbis scripturæ, quemadmodum explicauimus.

Tempestate Regis Christi, cum disponetur eius imperium & congregabuntur ad ipsum vniuersi Israëlitarum secundum familias censebuntur omnes iuxta præscriptum ipsius, instinctu Spiritus sancti, qui super eo requiescet. Nam prædictū à Malachia, Et sedebit conflans & purgabit omnes filios Leui. Filios scilicet Leui in primis purgabit & dicet, hic de propapia est sacerdotali, iste de Leuina, remouebitque eos qui non sunt de gentilitate & familia Israëlitis. Hoc enim Ezras significat, dum inquit, Ait Ather Sata eis vt non comederent de sancto sanctorum, donec surgeret

sacerdos ad Vrim & Thummim.

Eecce didicisti instinctu spiritus sancti omnes, qui in possessionis ius admittuntur, tum in suam gentilitatem reducendos, tum declaratuos primum sui generis auctorem. Cæterum Christus non distinguet gentilitates nisi in tribus. Declarabit enim hunc ex hac esse tribu, illum ex altera. Non item dicet vnum esse spiritum, alterum seruum. Æquum quippe est, vt familia quæ obscura est, occulta ignotaque maneat. Nec verò prophetæ & sapientes nostri desiderarunt dies Christi, vt imperium haberent in nationes huius mundi, & exteris gentibus imperitarent, neque vt ipsos populi alij extollerēt, sed nec vt ipsi esculentis fruerentur & voluptatibus & gaudijs, verum vt vacui essent ad legis studium, neque haberent durum herum & interpellatorē qui desistere iubeat, quò possent vitam futuri sæculi promereri, quemadmodum ostendimus in tractatibus de poenitentia.

Illo autem tempore nulla ibi erit fames, nullum bellum, nulla æmulatio, nulla lis & contentio, felicitas enim abundē affluet, ac omne deliciarum genus instar pulueris obtinebitur. Mundus, quàm latè pater, non nisi occupabitur in Deo cognoscendo. Quocirca Israëlitarum sapientia valde erunt insignes ac res arcanae atque abstrusæ omnibus innotescēt, qui & consequentur sui summi opificis notitiam pro humanis viribus. Nam replebitur terra cognitione Domini, sicut aquæ mare operientes.

Benedictus Deus misericors, qui adiunxit nos.

SCRIP

SCRIPTURÆ, IN QUibus Chaldaus Paraphrastes interiecit nomen Messia siue Christi præter litteram Hebraicam explicationis gratia, ex Methurgeman Elia Leuitis, in Radice חַוִּי, vnxit. Observatio diligens, erudita & perutilis, vt in pusillo quasi speculo, consideremus, quos locos vetus Synagoga citra controuersiam acceperit de Christo. Eos nimirum, quos Christiani de eodem exponimus, etiam hostium nostrorum confessione.

Gen. 49.

NON auferetur sceptrum de Iuda, & dux de femore eius donec veniat Silo. Chald. donec veniat Christus. Ori-

Num. 24.

etur stella ex Iacob, & consurget virga de Irael, Chald. Et magnificabitur Christus.

3. Reg. 4.

Et disputauit super lignis à cedro, quæ est in libano, vsque ad hisopum, quæ egreditur de pariete.

Esa. 4.

Chald. Et vaticinatus est de regibus domus Dauid qui regnaturi erant in hoc mundo & in mundo Christi.

Esa. 11.

In die illa erit germen Domini in magnificentia & gloria. Chald. in die illa erit Christus Domini in lætitia.

Esa. 11.

Et egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet.

Esa. 9.

Chald. Et Christus de filijs filiorum eius orietur.

Et vocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius, Deus fortis, pater futuri sæculi, princeps pacis.

Chald. Christus pacis.

De Radice colubri egredietur regulus. Chald. egredietur Christus.

Emitte agnum ad dominatorem terra de petra deserti ad montem filie Sion.

Chald. ascendere facite tributa ad Christum Israëlitis qui roborabit, propterea quod fuerunt in deserto, montem congregationis Sion.

Et preparabitur in misericordia solium, & sedebit super eum in veritate, in tabernaculo Dauid iudicans & c.

Chald. tunc Christus Israëlitis præparabit in bono thronum suum, & sedebit & c.

In die illa erit Dominus exercituum corona gloriæ & certum exultationis residuo populi sui.

Chald. In die illo erit Christus Domini exercituum in corona lætitiæ, & c.

Ecce intelliget seruus meus, exaltabitur & eleuabitur & sublimis erit valde & c. Non est ei species neque decor & c.

Chald. Ecce prosperabitur seruus meus Christus & eleuabitur & c.

In ciuitatibus Iuda adhuc transibunt greges ad manum numerantis.

Chald. In vrbibus Iuda adhuc transibit populus per manum Christi.

In diebus illis & in tempore illo germinare faciam Dauid germen iustitiæ & faciet iudicium & iustitiam in terra.

Chald. Dauidi germinare faciam Christum Iustitiæ.

Et tu turris gregis nebulosa filia Sion que ad te veniet & veniet potestas prima, regnum filie Hierusalem.

Cald. Et tu Christe Israëlitis, qui absconderis propter debita Synagogæ Sion, ad te peruenturum est regnum,

Hagadoth & Midrasboth allegorice interpretationes Rabbimorum

vel suffla animam.

Mat. 3.

Ezra 2.

14.

16.

ibidem.

cf. 20.

Esa. 2. & Nota Chaldaum hinc Esaie

exposuisse de Christi cum exaltatione tum per:essione

Hier. 30.

ibid. 27.

Mich. 1.

peccata.

gnum, & restituetur imperium pristinum regni Synagogæ Hierusalem.

Mich. 5. Et tu Bethlehem Ephrata paruula es in millibus Iuda. Ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israel, & egresus eius ab initio à diebus æternitatis.

in familijs Chald. Et tu Bethlehem Ephrata veluti paruula es vt numereris in millibus domus Iuda. Ex te coram me exhibit Christus vt exerceat imperium in Israëlem, cuius nomen ab antiquo dictum est à diebus sæculi.

Abac. 3. Ego autem in Domino gaudebo & exaltabo in Deo Iesu meo.

**salutis meæ.* Chald. Tunc in signo & redemptione, quam facies Christo tuo & reliquijs populi tui, qui erit superstes, confitebuntur his verbis. dixit Propheta, Et ego in verbo Domini gaudebo, exultabo in Deo, qui operatus est redemptionem meam.

Zach. 3. Ecce ego adducam seruum meum Orientem.

**germen.* Chald. seruum meum Christum. Et educet lapidem primarium, & exæquabit gratiam gratiæ eius.

Zach. 4. Chald. Et reuelabit Christum suum, cuius nomen vocatum est ab antiquo & dominatum tenebit in vniuersa regna.

**Plausus, gratia, gratia illi (st).* Hæc ait Dominus exercituum dicens, Ecce vir Oriens nomē eius. Et subter eum orietur & edificabit templum domino.

Zach. 6. Chald. Hæc dicit Dominus exercituum, Ecce vir, cuius nomen Christus, reuelabitur, & magnificabitur, & construet templum Domino.

germen. Quia visitauit Dominus exercituum gregem suum, domum Iuda & posuit eos quasi equum gloriæ suæ in bello.

Zach. 10. Ex ipso angulus & ex ipso egredietur omnis exactor simul.

Chald. Quia recordatus est Do-

minus exercituum populi sui, domus Iuda & ponet eos sicut equos roboris, quorum gloria est in prælio. Ex eo rex ipse, ex eo Christus ipse, ex eo robur belli eius, ex eo magnificabuntur omnes rectores eius simul.

Iuda vel Deo.

Domine in virtute tua letabitur rex & super salutare tuum exultabit vehementer.

Psal. 21.

Chald. Domine in fortitudine tua magnificabitur rex Christus. & in redemptione tua quam plurimum iubilabit.

In alio exemplo la- tabitur.

Quoniam rex sperat in Domino & in misericordia altissimi non commouebitur.

Ibid.

Chald. propterea quod rex Christus sperat in domino &c.

Speciosus forma præ filiis hominum, diffusa est gratia in labijs tuis, propterea benedixit te Deus in æternum.

Psal. 45.

Chald. Pulchritudo tua rex Christe exuberat præ filiis hominum, Positus est spiritus Prophetiæ in labijs tuis, propterea benedixit tibi Deus in sæculum.

Dies super dies regis adijcies, annos eius usque in diem generationis & generationis.

Psal. 61.

Chald. Dies super dies venturi sæculi Christi Regis adijcies, annos eius sicut ætates præsentis sæculi & ætates sæculi futuri.

Sic Psalmum dicam nomini tuo in sæculum sæculi, vt reddam vota mea de die in diem.

Ibid.

Chald. tunc collaudabo nomen tuum in sæcula, cum reddam vota mea, in die redemptionis Israel & in die, quo magnificabitur Christus Rex, vt regnet.

Deus iudicium tuum regi da, & iustitiam tuam filio Regis.

Psal. 72.

Chald.

** Vias, mo- dos, ratio- nes.*

Psal. 80.

Chald. Deus leges iudiciorum tuo regi Christo da, & iustitiam tuam filio Dauidis regis.

Respice de celo & visita vineam istam, & perfice eam quam plantauit dextera tua, & super filium hominis, quem firmasti tibi.

Chald. Respice de celo & vide, & recordare in miserationibus, vineæ istius & operis, quod statuit dextera tua & super regem Christum, quem roborasti tibi.

Can. 1.

Si ignoras tibi o pulcherrima inter mulieres, egredere & abi post vestigia gregum tuorum, & pasce hædos tuos iuxta tabernacula pastorum.

Chald. Deus omnibus modis benedicendus dixit Mosi propheta. Si illis (qui persequuntur populum domini) exultatio fuerit percutere Synagogam, quæ similis est puellæ speciosæ, quam diligit anima mea, ambulet illa in vijs iustorum, & ordinet preces iuxta præscriptum rectorum suorum, & pastorum ætatis illius, atque doceas filios suos, qui similes sunt hædis caprarum, vt proficiantur in ædem Synagogæ & in locum concionis & studij. Sic merito illorū operum pascentur in exilio, quo vsq; mittam Christum Regem, qui regat & ducat eos placide & quiete ad tabernacula ipsorum, id est, ædem sanctuarij, quam ædificauerunt illis David & Salomon pastores Israëlis.

Ibid.

Tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra cupressina.

mea opera.

Chald. Ait Salomon Propheta. Quam decora ædes sanctuarij quæ ædificata est per manus meas, ex arboribus cedrinis; Atqui speciosior multo erit ædes Sanctuarij, quæ ædificanda est, diebus regis Christi, eius

trabes erunt è cedris paradisi Eden, & laquearia è cupressis, Sagis, & Surbanis.

Duo vbera tua sicut duo hinnuli caprea gemelli, qui pascentur in lilijs.

Chald. Duo redemptores tui, qui te redempturi sunt Christus Dauidis filius & Christus filius Ephraim, similes sunt Mosi & Aaroni filijs Iocabed, qui comparantur duobus hinnulis gemellis caprea, & pascebant populum domus Israel merito suo, quadraginta annis in deserto; Manna & auibus altilibus & aquis putei Marix.

Mandragora dederunt odorem in portis nostris, Omnia poma noua & vetera dilecte mi seruan tibi.

Chald. Cum placebit Domino redimere populum suum ab exilio, dicetur Regi Christo. Iam expletus est finis exilij, & merita iustorum fragrant coram me, sicut odor balsami, & sapientes ætatum affixi sunt portis collegij Theologici, occupantes se in verbis librorum, præsertim legis. Nunc igitur surge, & suscipe regnum, quod destinatum est tibi.

Quis mihi det te fratrem meum, suam gentem vbera matris meæ, vt inueniam te solum foris, deosculer te, & iam me nemò despiciat.

Chald. Illo autem tempore apparebit rex Christus Synagogæ Israel, & dicent ei filij Israel, Ades dum, esto nobiscum pro fratre & ascendamus Hierosolymam & fugamus tecum sensus legis, quemadmodum fugit infans vbera matris suæ. Quoniã etiam omni illo tempore, quo vagus eram & extorris à meapatria, modò recorderer nominis Dei magni &

voluptatis rarissima & preciosa cedrorum esse dicant.

Can. 4.

Duos Christos constituit ob duplicem aduentum Christi, dum ne sciunt distingere inter Christum patientem, & triumphantem.

Can. 7.

Can. 8.

traderem animam meam pro diuinitate ipsius, populi exteri non me contemnebant.

Ibid. Apprehendam te & ducam in domum matris mee, & in cubiculum genitricis mee, ibi me docebis, & dabo tibi poculum ex vino condito, & mustum malorum granatorum meorum.

Chald. Deducam Rex Christe & introducam te in ædem sanctuarij mei, ac illic me docebis timere Dominū, & ambulare in semita ipsius. Illic etiam † instruemus epulum Leuiathā, & bibemus vinū vetus (generosum & præstans) quod in suis racemis asferuatur à die, quo orbis procreatus est, & fructus malorum granatorum, qui parati sunt iustis in paradiso Edem.

g.d. De Leuiatham, fatana triu-phabimus.

Ibid. adim-racione totius libri prestema.

Chald. Dicit Rex Christus, Aduro ego vos popule mi, domus Israel, cur contenditis cum populis exteris de exeundo exilio, & quare rebellatis in copias Gog & Magog, expectate quæso paulisper, dum deleantur populi qui venerunt dimicatum aduersum Hierusalem. Nam postea vestri recordabitur Dominus orbis iuxta miserationes, quibus prosequi solet iustos, placebitque ipsi vos redimere.

Chald. Dicit Rex Christus, Aduro ego vos popule mi, domus Israel, cur contenditis cum populis exteris de exeundo exilio, & quare rebellatis in copias Gog & Magog, expectate quæso paulisper, dum deleantur populi qui venerunt dimicatum aduersum Hierusalem. Nam postea vestri recordabitur Dominus orbis iuxta miserationes, quibus prosequi solet iustos, placebitque ipsi vos redimere.

Ruth. 1.

In diebus vnus iudicis, quando iudices præerant facta est fames in terra.

Chald. Temporibus quibus præerant iudices facta est vehemens fames in terra Israel. Decem autem fames insignes decretæ sunt de cælo, vt sint in mundo, à die orbis conditi vsque ad aduentū Christi ad castigandos habitatores terræ, quarum deci-

ma in illius dies incidet, eritque fames non edendi panem, aut sitis bibendi aquam, sed audiendi Verbum prophetiæ, quæ à conspectu domini manat,

Ruth. 3. Et rursus expande, inquit Booz pallium tuum quo operiris, & tene vtraque manu. Qua extendente & tenente, mensus est sex modios hordei & posuit super eam & ingressus est ciuitatem.

Chald. Rursus dixit, præbe peplū, quo conuolueris & prehende illud. Qua apprehendente mensus est sex fata hordei & humeris ipsius imposuit. Immissum autem est ei diuinitus robur ad portanda ea. Iraque protinus dictum est spiritu prophetico, exorituros ex ea sex iustos, quorum singuli benedicerentur sex benedictionibus, Dauid, Daniel, tresque socij ipsius & Rex Christus. Ingressus autē est Booz urbem.

Lament. 2. Vocabis quasi ad diem solennem qui terrebant me de circuitu, & non fuit in die furoris domini qui effugeret & relinqueretur.

Chald. Clamabis libertatem populo tuo domui Israel per Christum, quemadmodum fecisti per Mosem & Aaronem in die Paschæ, quo cōgregati sunt adolescentuli mei vndique omni ex loco, in quo erant dispersi, die quo ardebat vehementia furoris tui ô Domine, nec illis erat liberatio & reliquiæ.

Lament. 4. Completa est iniquitas tua filia Sion. Non addet ultra, vt transmigrare te faciat.

Chald. Postea finire faciet iniquitatem tuam ô Synagoga Sion, & redimeris per Christum, & Eliam sacerdotem magnum. Nec addet vltra Dominus, vt in captiuitatem amandet te.

Non

Ruth. 3.

Lament. 2.

Lament. 4.

Ecclesiast. 1.

Non est priorum memoria, sed nec eorum quidem, quæ postea futura sunt, erit recordatio apud eos, qui futuri sunt in nouissimo.

Chald. Non est memoria præcedentium ætatum, sed nec sequentium erit recordatio apud eos, qui erunt diebus Regis Christi.

Hæc etiam inuenimus in Targum siue interpretatione Hierosolymitana.

Hæc Hierosolymitana in Pentateuchi insigniores locos interpretatio valde vetusta est & lingua aliquantum à cæteris Hebræa dialectis discrepante. Propter antiquitatē magna est authoritatis apud Iudeos. Quoniam autem mysterijs excellit breui, si Dominus fauerit, eam in Latinum conuersam in commune proferemus. Quæ sequuntur ab Elia de Christo obseruata tibi præstamenti vice sent. Ipsum conteret caput tuum, & tu conteres calcaneum eius.

Gen. 3.

Targum Hieros. Cùm filij mulieris attendent ad legem & seruabunt mandata, insidiabuntur & percutient tibi caput tuum, teque occidēt. Cùm autem derelinquēt filij mulieris præcepta legis, neque mandatis parebūt, insidiaberis tu & mordebis eos in calcibus ipsorum, pessimeque illos afficies. Verum erit sanitas & medicina filijs mulieris, tibi autem ô serpens nulla erit sanitas. Verum ipsi inter se facturi sunt conculcationes calcibus suis in fine calcis dierum, † per regem Christum.

Manibus Regis Christi. Gen. 49.

Non auferetur sceptrum de Iuda & dux de femore eius, donec veniat Silo, & ipse erit expectatio gentium.

Targ. Hieros. Non desinent reges domus Iuda, neque † tardabunt doctores legis de filijs filiorum eius vsque ad tempus quo veniet Christus, cuius est regnum, & cui seruitura sunt vniuersa regna terræ.

† Desiderabuntur.

Ligans ad vineam pullum suum, & ad vitem ô fili mi asinam suam. lauabit in vino stolam suam & in sanguine vna pallium suum.

Targ. Hieros. Quam pulcher est rex Christus, qui surrecturus de est domo Iuda. ligabit lumbos suos & exhibit in prælium aduersum hostes suos: Occidenturque reges cum principibus. Rubefaciet fluuios sanguine, & dealbabit colles suos pinguedine fortium illorum. Vestimenta eius imbuentur sanguine, ipse autem similis erit formæ boëtorum.

Pulchriores sunt oculi eius vino, & dentes eius lacte candidiores.

Targ. Hieros. Quam pulchri sunt oculi regis Christi ad cernendum, præ vino defæcatissimo, ne illis spectet incestos concubitus, cædesque innocentium; Dentes eius exercitati sunt in lege, ne illis commanducet iniquitates & rapinas. Rubescant montes eius vineis & torcularibus vini. Candescēt colles eius copia tritici & gregum ouium.

Nox est ista obseruabilis domini, quædo eduxit eos de terra Egypti. Hanc obseruare debent omnes filij Israel in generationibus suis.

Targ. Hieros. Quatuor enim noctes scriptæ sunt in libris memoriarum. Nox prima, cum manifestatum est verbum domini in mundo, vt crearet ipsum. Mundus erat inanis & vacuus & tenebræ expandebantur super faciem abyssi. Verbum autem Domini lucebat & illuminabat, & vocauit noctem illam primam. Nox secunda, cum manifestum est verbum Domini Abraham inter animantium diuisiones. Erat Abraham natus centum annos, Sara autem nonaginta, ad im-

Ibid.

Ibid.

Exod. 12.

Gen. 1.

Gen. 12.

plendum, quod prodidit Scriptura, Nunquid Abraham centenarius poterit gignere filios, nunquid Sara nagenaria poterit parere? Nunquid accesserat ad tricesimum septimum annum pater noster Isaac, quo tempore oblatuſ est super altare? Cæli depressi sunt & descenderunt, ipse autem conspexit fundamenta illorū, & caligarunt oculi eius præ sublimitatibus. Vocatur autem illa nox secunda. Nox tertia, cum reuelatum est verbum Domini super Ægyptios, in noctis medio, ac dextera eius occidit primogenitos Ægyptiorum, seruauit autem primogenitos Israëlitarum, ad confirmandum id quod dixit scriptura, filius meus primogenitus Israel. Appellaturque nox illa Tertia. Nox quarta, cum explebit mundus terminum suum, vt redimatur, funes impietatis excidentur & iuga ferrea rumpentur. Moses eduxit de medio deserti, Rex autem *Christus* de medio † Romæ. Hic, quemadmodum ille, loquetur in summitate nubis. Verbum autem Domini loquitur inter vtrumque, ipsis pariter ambulatibus. Hæc est nox Paschæ, quæ corā domino seruatur, & parata est omnibus filiis Israel, per generationes ipsorum.

Remanserunt autem in castris duo viri quorum vnus vocabatur Eldad, & alter Medad, super quos requieuit spiritus domini.

Targ. Hierof. Remanseruntq; duo viri in castris, quorum vnus vocabatur Eldad, alter autem Medad, & infederat, super eos spiritus sanctus. Eldad sic viticinabatur. En Moses propheta † scriba Israëlitarum congregatus est de medio mundi. Et Iosue filius Nun eius discipulus, post eum

administrabit res exercitus. Medad autem propheta dicebat. Ecce cornu descendit de mari, fuitque offendiculo Israëlitis. Vterque autem pariter vaticinabatur ac inquebat. Extremo dierum sine † Gog & Magog & eorum copiarum ascendent Hierosolymam. At manibus ipsius *Christi* regis concident: Tantaque strage vt in totum septennium filij Israel exurant arma eorum bellica, neque ad arandum exeuntes, neque arbores amputantes.

Fluet aqua de situla eius, & semen illius erit in aquis multis. Tolleitur propterea Agag rex eius & efferetur regnum illius.

Targ. Hierof. Surget Rex eorum filij ipsorum, & redemptor eorum ex illis, in illisque erit & congregabit exules illorum, de prouincijs hostiū ipsorum, ac filij eorum consumentur in populis, itemque robur Saulis, qui peperit Agag Regi Amalechitarum & magnificabitur regnum ipsius Regis *Christi*.

Hæc quidem Elias obseruauit. Caterum scio scio multa ei esse elapsa, cum præsertim Chaldæi paraphrasista, maxime Ionathan, qui Christum ætate viginti octo annis præcessit, quauis occasione Christi siue Messia nomen in ore habeant, vt Osea 14. vers. 8. Conuertetur habitates in umbra ipsius, Chaldæi congregabuntur de medio exiliorum suorum & habitabunt in umbra Christi sui. Es. 66. Antequam peperit &c. Chaldæi reuelatus est Messias: Agg. 2. Desiderium Gentium Chaldæi Messias. Ni minimum fuisset prolixus, ego de meo alia eorum adieciſsem. Vos qui Christum Dominum amatis eumque in prophetis legere desideratis & testimonia veterum patrum circumcisorum, quatenus in gloriam Dei redundant, recipitis, his primitiuis Linguis date operam, & sitibundas mente s bonis literis imbuite, quæ pietatem ingeminant. Narrauerunt iniqui fabulationes, sed non vt lex tua Domine.

Collectanea R. Iacob Salomonis filij de Christo, è Talmud, tractatu Sane-drin, capite Helec, pagina 124.

Saraceni et Turce.

Num. 24.

Et cum illis.

Psal. 119.

De

Gen. 22.

Exod. 4.

Sic se Iudæi in hoc Romano exilio frustra cõsolantur.

Num. 11.

Legislator.

Magistro per antonomaſiam.

Amos 9.

Amos 4.

Psal. 89.

De aduentu Christi tempore.

R. Naaman dixit † Rabbo. Quinã audiuit, quando venturus sit casus prolapsionis filius? Quis iste casus & prolapsionis filius, inquit ille? Christus, respondet Naamam, ille enim est de quo scribitur, die illo erigam tabernaculum Dauid, quod cecidit.

Atqui (infert alter) nunquid ex traditione R. Iohanan, qua ætate aderit Dauidis filius, pauci erunt sapientum discipuli & reliquorum oculi deficient fatigatione, suspirio, angustijs multis, duraque principum edicta in dies renouabuntur, adeo vt primo posito, secundum protinus consequatur.

Docuerunt doctores nostri, qua annorum hebdomade Dauidis filius uenerit, anno primo implendam esse hanc scripturam, & pluam super vnã ciuitatem, & super alteram non pluam. Altero dimidiam famem exorturam. Tertio plenam & absolutam, ac morituros vtriusque sexus homines, Sanctorum paruulos, virosque operibus insignes, legem præterea, ne discatur, obliuioni tradendam.

Quarto futuram saturitatem, quæ minime sit saturitas. Quinto rerum omnium abundantiam, ita vt copiose esculenta, poculenta, & quæ ad gaudium & læticiam conferunt, suppetant, lex etiam restituatur, iterumque discatur. Sexto tonitrua, Septimo prælia. Ad extremum septimi anni affuturum Dauidis filium.

R. Ioseph ait, En quod hebdomades sic se habuerunt, necdum tamen venit? Deinde sexto anno (inquit R. Abai) tonitrua quis exoriri fecit, item septimo prælia? Præterea quis sic eo ordine collocauit? Quod exprobrarunt hostes tui Domine, quod ex-

probrarunt vestigia Christi tui.

Ex quadam obseruatione R. Iudæ, qua ætate uenerit Dauidis filius, conuenus (* Theologici) erunt lupanaria, terminus (vel, Galilea) desolabitur, limites (terræ Israël) vastabuntur, homines in confinij habitantes circum errabunt oppidatim, nec misericordiam consequentur. Sapientia scribarum putescet, qui timet Deum offendere erunt abominationi, facies illius ætatis, velut facies canum, ueritas deseretur. Scriprum enim. Et facta est ueritas in obliuione, id est, vt quidẽ discipuli R. aiunt, facta est rura rura, siue priuationes, & sibi abiit. Deinde quod sequitur, & qui recessit à malo, prædæ paruit, sic interpretatur schola R. Sillæ, quicumque recessit à malo, * spoliatus est per creaturas.

R. Nehorai hæc docuit. Qua ætate ueniet Dauidis filius, pueri pallore suffundent facies senum, Senes stabunt sedentibus pueris, filia insurget in matrem, nurus in socrum, facies illius ætatis velut facies canis (i. impudens) filius non erubescet in patris sui conspectu. R. autem Nehemia, qua ætate filius Dauidis ueniet, peruersitas multiplicabitur, honorabilis deprauabitur, vitis dabit quidem fructum suum, sed vinum erit carum. Omne imperium peruertetur hæresi, nec disciplina habebit locum.

Astipulatur R. Isaaco asseuerantẽ filium Dauidis non accessurũ, donec vniuersa regna uertantur in hæresim. Rabba, quid enim aliud, inquit, declarat scriptura, si omnis in candorem uersa, est mundus erit? Docuerunt Doctores nostri ex hoc Deuteronomij loco, quia uidebit, quod abierit manus, non uenturũ filium Da-

Sic interpretatur R. Iacob de schola, in qua docetur.

impudens.

Es. 59.

vacuus sapientia ab omnibus creaturis dicitur.

Leu. 17.

Deut. 32.

uid, donec multiplicentur proditores & apostatæ. Alij, donec diminuantur discipuli. Alij, donec deficiat numus de marsupio. Alij, donec despererent redemptionem. Et clausus quoq; deficiet, & derelictus, adeo vt apud Deu possint dicere, non est qui sustentet, neq; qui adiuuet Israël.

R. Zira, cum aliquando offenderet doctores quosdam nostros sese in eo occupare, vt cognoscerent aduentus Christi tempus, dixit illis, de aduentu rogo vos, ne procul illum reijcite, quoniam lego ego, tria esse, quæ veniant de repente, præter mentis attentionem, Christum, essentia, scorpionum.

R. Katina inquit, sex annorū millibus erit mundus, vno autem desolabitur. Reperitur enim scriptum, & eleuabitur Dominus solus in illa die. Imò verò, ait Abai, duobus millibus desolabitur. Nam dicitur ab Osea, Viuificabit nos post duos dies, die tertio suscitabit nos, & viuemus in conspectu eius. Argumentum, idem ac R. Katina colligens, tale est. Quæ admodum hebdomas annorum † remittit annum vnum singulis septennijs, sic mundus remittit mille annos singulis septenis annorum millibus. Id apparet è precedenti Esaiæ oraculo, Eleuabitur Dominus solus in die illa. Quin etiam è Psalmo, qui inscribitur Psalmus canticum in diem Sabbati, id est, in diem, qui totus Sabbatum. Præterea ex altero, Quia mille anni in oculis tuis, tanquam dies hesternæ quæ præterijt.

Docet * Domus Eliæ. Sex mille annis erit mundus. Duobus mille inanita, duobus mille lex, duobus mille dies Christi. At propter iniqui-

tates nostras, quæ multiplicatæ sunt, elapsi sunt ij, quos præterijisse cernimus.

Scholion R. Iacob in superiorem traditionem R. Eliæ vertere etiam hic placuit, antequam reuertamur ad contextum Thalmudicum, vt p̄j Iudæos considerent scripturas & traditiones maiorum suorum, tempus aduentus Christi desinientes, ita male torquere & deprauare, vt imprudentes Christianam doctrinam aduersum suam perfidiam firment & muniant.

Sex mille annis inanita, quoniam nondum lex data erat, sed mundus erat velut inanita & chaos, à primo videlicet homine, vsque ad quinquagesimū secundum Abraham. Sic enim numerari debent bis mille anni primi, quemadmodum è scriptura colligitur. Iam expletis illis duobus millenis annis, occupauit se Abraham in lege, quoniam legitur, & animas, quas fecerant in Haran, quod Chaldaice sic translatum legimus, & animas quas legi operati sunt in Haran. Præterea in vetustis doctorum nostrorum scriptis hæc reperiuntur, expletis in Idolorum cultu duobus annorum millibus, illa ipsa hora Abraham agebat annum vitæ quinquagesimū secundum Duobus mille lex. nempe ab hominibus, quos Abraham & Sara Deo conuerterunt, vsque ad Christi aduentum. Quadraginta enim & octo anni vsque ad natiuitatem Isaac, & 60, donec nasceretur Iacob, efficiunt 108. Vixerat autem Iacob 130. annos cum descendit in Ægyptum. Ecce 238. In Ægypto permanserunt Nostri 210. Ecce 448. anni. Ab exitu eorum ex Ægypto, quousque adificari cepit templum primum, 480. Sic quippe scribitur, factum est anno quadringentesimo & octogesimo egressio nis filiorum Israel de terra Ægypti, vt adificare Salomon inciperet domum Do-

mino

Scholion R. Iacob.

Gen. 12.

ergo venit iam Christus.

3. Reg. 6.

ibid.

Esai. 2.

Esai. 6.

Desolat. proprie.

Esai. 29.

Esai. 90.

Academia schola.

mino. Sic existunt anni 928. Hoc autem templum primū stetit annis 410. vti scripturæ ostendunt per numerum annorū Regum, deinde captiuitas durauit annis 70. templum secundum 420. Exurgunt igitur anni 900: qui superioribus additi constant duo annorum millia, demptis 172. Et certe rotidem annis, id est 172. ante absolutū quartū ab orbe condito millenariū diruta est à Rom. ædes Domini. Itaque expletis illis 172. annis perfecta sunt duo annorum legis millia, de quibus hoc loco agitur. Non quod alioqui desierit lex post illum annorum numerum. Duobus mille Dies Christi. debuit enim post expletos bis millenos annos legis aduenire Christus, & soluere captiuitatem Israël. At propter iniquitates nostras quæ multiplicatæ sunt, Christus non adfuit ad extremum quarti illius millenarij, elabentibus ultra annis multis. Adhuc enim aduentus ipse dilatus retardatusque est.

Dixit Elias Rabbi Iehudæ fratri R. Salle Esseni (vel, sancti). Mundus non habet Iubileos pauciores octoginta quinque. (.i. annis 4250). Extremo autem Iubileo filius Davidis venit. Interroganti que, initione illius, an fine, respondit se nescire, an Iubileus ille sit explendus necne. R. Ase ei etiam dixit, ante illum Iubileū ne eum expectes. Hinc deinceps illum præstolare.

R. Hanan Tahliphæ filius misit ad R. Ioseph, qui diceret Reperi hominem habentem in manibus codicem vnum sermone Assyriaco & lingua sancta. Interroganti mihi, vnde nam illum esset consecutus, respōdit se dum militaret Romanis inter illorum thesauros illum inuenisse. Porrò in eo scribebatur post quater milenos annos ducentos nonaginta vnū

ab orbe producto mundum consummandum. Illisque annis partim futura bella cetorum inter se, partim prælia Gog & Magog, de reliquo Dies Christi. Neque Deum renouaturum orbem suum nisi post millenarium septimum. Quanquā R. Aha R. Abæ filius post quintum millenarium dicendum putat.

Nota. R. Nathan cōmemorat sequentem predictionem Abacuc perforare atque peruadere vsq; ad abyssi extrema, (.i. esse perceptu difficilimā, & quasi impossibilē, è R. Iacob) Quia adhuc visio in tempus & loquetur in finem, & non mentietur. Si tardauerit, expecta illum quia veniendo veniet & non tardabit. Aliter quàm Doctores nostri, qui cōmentati sunt vsque ad tempus, tempora & dimidium temporis. Item aliter, quā R. Samlai, qui commentatus est, Cibasti eos pane lachrymarū, & potum dedisti eis in lachrymis in mensura, ite quàm R. Akibá, qui interpretatur, Adhuc vnum modicum & ego cōmouebo cælum & terram, regnum primum (Machabeorum) duntaxat fuisse (in splendore) 70. annis, secundum (Herodiorum) 52. tertiu Barcosbæ duobus annis & semis. Quid, Et flabit siue loquetur in finem, & non mentietur? R. Samuel filius Nahmani nomine R. Jonathan, sufflato, inquit, siue exhibito illos ipsos qui supputant fines & aiunt cum appetuerit finis nec adhuc venerit, minimè veniet, verum expecta eum, nam scriptum, si tardauerit, expecta eum. Si forte dicis, Nōs quidem expectamus, at ille mihi minime expectat, recordare scripturæ, propterea expectat dominus vt misereatur vestri, & propterea eleuabitur vt mi-

Bbb 4 ferea-

i. post p̄v. d. d. c. 23

Abac. 2.

Dan. 7.

Esai. 4.

Agg. 1.

Abac. 2.

ibid.

Esai. 30.

Esai. 30.

feratur vestri. Quid igitur, inquires? Cum & nos expectemus & ipse quoque expectet, quis retardat & prohibet (aduentum illū Christi)? * regula iustitiæ retardat & differt. Si ita est inquires, cur ergo eum expectamus? Ad mercedem percipiendam, inquā. Sic enim eodem Esaia loco, Beati omnes qui expectāt eum. Ex quo R. Abai coniecit, mundi qualibet ætate non minus extare quam triginta sex iustos, qui percipiant faciem Dei. Sic enim scribitur, beati qui expectāt, *ib.* eum, quod pronomen ratione arithmetica reddit 36. Quod autem dixit Rabba, ætatem esse, qua astantes, Deo opt. Max. eum ambiūt in octodecim mille * parasangas, illud certè est quod scribitur in Ezechiele, per circuitum (ciuitatis) decem & octo millia, siue de ijs qui fruuntur claro Dei conspectu, siue de illis qui comprehendunt deum speculo aliquāto minus lucido. Ac quā multi omnes sint ille locus de clarat. Quod verò ait Ezechias, dixit R. Ieremias nomine R. Simeonis filij Iohai, se vidisse bases siue gradus ascensus, qui essent pauci. Interea, inquit, si sint mille, ego filius que meus ex illis sumus, sin duo, non dubium quin ego filius que meus illi ipsi simus, siue qui ingrediuntur cum licentia, siue qui ingrediuntur aq̄que licentia, (præ iustitiæ & sanctitatis abundantia & multitudine).

Ex pronuntiatis * Magistri, expleti sunt omnes termini (positi de aduentu Christi) ac res pendet è sola pœnitentia & bonis operibus. At iuxta Samuelem * lugenti, vt perseueret in suo luctu sat est. Sicut autem suspicatur doctor R. Eliezer, si Israëlita egerint pœnitentiam redimentur, sin

minus, non redimentur. Cui respondit R. Iosua, imò verò nisi egerint pœnitentiam non redimentur, sed Deus opt. Max. præficiet illis regem, cuius edicta dura sint sicut Hamanis (in libro Ester) & reuocabit eos ad bene agendum.

Istud notabile R. Eliezer ponit. Si Israëlita egerint pœnitentiam redimentur, quia scriptum, Reuertimini filij rebelles, sanabo rebelliones vestras, cui opposuit R. Iosue istum Esaia locum, gratis venditi estis, & sine argento redimemini. Gratis venditari istis idolatria, & sine argento redimemini, sine pœnitentia & bonis operibus. Respondens R. Eliezer, Nonne, inquit, etiam legitur, conuertimini ad me & ego conuertar ad vos, cui R. Iosue, Nunquid etiam scriptum, Quia ego iure coniugali possedi vos & accipiam vos vnū ex vrbe, & duos è familia, & introducam vos in Son. Cui R. Eliezer, Sed & legitur, in tranquillitate & quiete saluabimini & c. Respondens autem R. Iosue, Atqui Esaia scribit, sic dicit dominus redemptor Israel, sanctus eius ad contemptibilem animam ad, abominatam gentem, & c. Contrà apud Hieremim, respondit R. Eliezer, ista habentur. Si reuertaris Israel, dicit dominus, si reuertaris hypothetica est locutio. Cui R. Iosue. Quid igitur significat Daniel ijs sequentibus verbis, Audiui virum illum indutum lineis, qui erat super aquis riuī & eleuabat dexteram suam & c. Hoc commemorato conticuit R. Eliezer.

Vt quidem prodidit R. Aba, Non potes colligere certum determinatumque tempus aduentus Christi ex hoc

pœnitentia redimentur
scholion R. Iacob.

Ier. 48

Es. 24.

Mal. 4.

Antinomia scripturarum pugnat inter se.

Es. 49.

Hier. 48

Dan. 2.

Mensura prophetas.

Milliaria Persica, que leucas Germanicas æquant.

Ex. 48.

Scholion R. Iacob.

Rab.

si sufficit Israëlitis sua angustia, nam etiam sine

Ezech. 36.

Zach. 8.

Ibid.

Psal. 119.

si porta frugum & vini que admodum dicimus Dominus satietas magna R. Iacob.

Ezech. 29.

Es. 28.

Zach. 3.

Audi vt confirmet vocationem Apostolorū & ceterorum qui ex iudeis crederunt,

hoc Ezechielis oraculo, Et vos montes Israel ramos vestros dabit, & fructum vestrum feretis populo meo Israel. R. Eliezer, nec isto Zachariæ, Si quidem ante dies illos merces hominum non fuit. Quid autem declarat quod sequitur, Neque introeunti, neque exeunti, pax præangustia? Ne quidem sapientum discipulis, inquit Magister, futuram pacem præangustia, in quibus alioqui est pax, iuxta illud Psalmi, Pax multa diligentibus legem tuam, donec viuierit * portæ, inquit R. Samuel, sint libratæ & æquales, tum enim veniet Christus.

Ex dictis R. Hanina Dauidis filius non prius veniet, quàm vestigetur piscis ægrotati, nec reperiatur. Quoniam scriptum, Tunc demergam aquas eorum & flumina illorum sicut oleum fluere faciam, vbi postea scribitur, in die illo pullulare faciam cornu domui Israel, Ex dictis R. Hanina filij R. Hanina, Dauidis filius non veniet antequàm desinat regnum vel abiectum & vile ex Israel, quoniam scriptum, Et præcedentur Ramusculi eius falcibus, deinde paucis post versibus, In illo tempore deferetur munus domino exercituum, & c. Vt autem prodidit R. Zeini ex dictatis R. Hanina, non veniet Dauidis filius donec consumantur timidi animo ex Israël, Sic enim legitur, Tunc auferam de medio tui, exultabundos elationis tuæ, & post, Et relinqua in medio tui populum pauperem & tenuē, & sperabunt in nomine domini.

R. Mili retulit ex sermonibus R. Eliezer R. Simeonis filij, non venturum Dauidis filium quo vsque consumantur ex Israël cuncti iudices & præfecti, idque declarare Esaia hac

oratione, Et conuertā nanum meam ad te & excoquam ad purum scoriā tuam, & c. & restitua iudices tuos, & cætera.

Ex dictis † Vlæ, Hierusalem redimetur per solam iustitiam, quod in Esaia scriptum inueniatur. Sion in iudicio redimetur, & reducent eam in iustitia. Ex R. Papha, si desinant inflati & superbi ex Israel, desinent magi. Nam in Esaia scriptum, & excoquam in camino scoriā tuam. Si desinant iudices, desinent Myranni gentium, quod Zacharias scripserit, Abstulit dominus iudicia tua, euerit inimicos tuos.

Ex R. Iohanan, Cùm conspicias ætatem progressu minui, expecta ipsum Christum. Est enim scriptura traditū, Populum pauperem saluabis, & oculi tui super elatos, vt humilies. Præterea, inquit, Si videris ætatem obrutā angustijs multis instar fluij, expecta illum. Scribitur enim, Quia veniet quasi fluius violentus, quem spiritus domini cogit. Et mox, & veniet Sion redemptor. Præterea, ait ille, non venit Dauidis filius nisi ætate, quæ vel tota sit pura, vel tota corrupta & scelerata. Pura quidem iuxta illud Esaia, Populus autem tuus omnes iusti, corrupta verò, iuxta istud, & vidit Deus, quia non est vir, & obstupuit, quia non est qui occurrat.

R. Alexandro R. Iosua filius Leui oraculū istud Esaia, In tempore suo accelerabo istud, sic componebat, quod videantur opponi in tempore suo & accelerare. Meritum est Accelerabo, non meritum, in tempore suo. Sic in se inuicem comparabat Danielelem & Zachariam, Ecce, inquit, Daniel, cum nubibus cæli quasi filius hominis veniet,

Principum autem iudeorum refectionem.

Es. 1.

Nomē Rabini.

Ibid.

Ibid.

Zac. 3.

2. Sam. 12.

Es. 59.

Es. 60.

Es. 59.

Es. 60.

Dan. 7.

Zac. 9.

nit, cum contra Zacharias, Pauper & sedens super asino. Sapor rex (Persarum) colloquens cum Samuele, dicit inquit, Christum venturum super Asino. Mittam ad eum ego equum * fulgentem quo vror. Tibi ne est equus centicolor, ait Samuel (vt ille Christi Asinus?)

Vel. castrum.

Paradisus voluptatis.

* In horti porta que Romae respicit. R. Iacob. Allusio ad verba Es. 53.

Psal. 90.

dixit scriptura, hodie si vocem eius audieritis.

Interrogarunt R. Ioseph filium Kisma discipuli ipsius quando venturus esset filius David. Respondit ille, veretur ne a me queratis signum, vbi polliciti essent se minime id fracturos respondit, veniet filius David, cum ceciderit haec porta (* ostendebat autem vrbis Romae portam) & restaurata fuerit, ceciderit iterum, tum enim ei tertio redintegranda non sufficeret, donec veniat Davidis filius. Illis postea signum petentibus praeter pactum nihilo minus dedit & ait si ita est, verantur aquae speluncae Paneadis (vbi origo Iordanis) in sanguinem, quod certe factum est hora obitus ipsius. Aitque illis, in profundo conficite mihi arcam meam, quoniam nulla erit palma Babyloniae in qua non ligetur exercitus Persarum, Nec vlla erit arca in terra Israel, in qua equus Medorum non comedat paleam, (q. d. Medi & Persae venturi sunt Babilonem capientque eam & implebunt vniuersam Babyloniam suis exercitibus. Inde excurrent in terram Israel, & eam capient.)

Scholion R.

sepulchrum meum.

Scholion R. Iacob.

Mich. 5.

Dolores Christi.

Magister ait, Non veniet Davidis filius quousque expandatur regnum impium super Israel nouem menses. Quoniam scriptum. Propter hoc dabit eos usque ad tempus, in quo parturiens pariet, & reliquiae fratrum eius conuertentur ad filios Israel.

Vla ait, veniat & ne videam eum. Sic etiam dixit Magister, Veniat & ne cernam eum. R. Ioseph inquit, Veniat. & merear sedere in vmbra stercoris asini eius. Percontanti autem Abai magistrum, quorsum diceret, & ne cernam eum, respondit: propter dolo-

dolorem ipsius Christi. Notandum est autem discipulos interrogasse R. Eliezer, quid facturi essent homines vt liberarentur a dolore Messiae, ipsumque respondisse, si se occuparent in lege & officijs pietatis. Mor dixit, siue lex siue officia pietatis (praestanda sunt) ne forte causa sit (alicuius mali) peccatum, promissionesve impediat. Quemadmodum R. Iacob filius R. Edi. R. enim Iacob filius Edi componit has scripturas inter se, *Ecce ego tecum sum & custodiam te, quocumque perrexeris, & Timuitque Iacob admodum & angustia affectus est.* Quasi timeret Iacob, ne peccatum (alicuius incommodi) causam praerberet & promissioni officeret. Quemadmodum exponitur, *Donec transeat populus tuus Domine de ingressu primo Israelis in terram sanctam sub Iosue, Donec transeat populus quem possedisti,* de secundo sub Zorobabele & Ezra. Itaque consentaneum erat vt Israelitis in secundo ingressu signa & prodigia contingerent, aequae ac in primo, sed prohibuit peccatum. Sic dixit R. Iohanan, veniat sed ne cernam eum. Quorsum haec, inquit ei Res Lakis: Nempe quia scriptum, *Quomodo si fugiat vir a facie Leonis & occurrat ei versus & ingredietur domum, & inuitur manu sua super parietem & mordeat eum coluber.* Ad eisdem, & assignabo tibi simile in hoc mundo. Si aliquando homini exeunti in agrum occurrat agrorum diuisor, iste ipsi erit velut leo, Si ingredienti deinde in urbem occurrat exactor siue publicanus, sibi ipse videbitur similis ei, cui occurrat versus, sin postremo ingrediens domum suam reperiat filios filiasque suas conflictari cum fame, sibi vide-

Gen. 28.

Gen. 32.

Exod. 15.

Amos 5.

bitur veluti morsus a colubro.

Scriptum est, interrogate & videte si generat masculus. Quare ergo vidi omnis viri manum super lumbos suos quasi parturientis? Quid istud, *Vidi omnis viri?* Respondet Raba filius Isaac, vir iste ille est cuius propria est omnis virtus & fortitudo (nempe Deus) Quid quod sequitur in Hieremia, *Et conuersae sunt vniuersae facies in auruginem.* Respondet R. Iohanan, familia superior (Angelorum) & familia inferior (Israelitarum). Illa hora dixit Deus summus, + hi aequae ac illi sunt manuum mearum opificum, Quo modo igitur perdam hos propter istos. Illud est quod vulgato proverbio fertur, cum currens bos cadit, adductus equus in locum ipsius statuitur ad praesepe.

Hier. 30.

Gentes aequae ac iudaei.

Scholion R. Iacob. Deus opt. Max. cruciat se velut parturient, aequae quo temporis puncto vult delere gentes exterarum in gratiam Israelis, Quo pacto perdam illas istorum causa? Proverbij autem haec sententia est, in locum bonis, qui currendo cecidit, solent sufficere equum ac collocare ad alterius praesepe. Quod noluisse dominus facere ante lapsum ipsius, vt quem haberet precipue charum. Caeterum post sanatum bonem illo die siue insequenti grauate fert extrudere equum suum, bouis sui causa & nomine, ex quo eod semel est introductus. Sic Deus opt. Max. simul atque lapsi in ruinam Israelis dignitatem tribuit nationibus exteris, vbi ipse Israel conuersus est per penitentiam & redemptus, moleste fert perdere nationes exterarum Israelis gratia.

Contextus.

Ex dictatis Magistri, Rab. Ghidel ait, Israelitae comesturi sunt annos Christi, ar vero, inquit R. Ioseph Pesita, quisnam illos comodet? Hilec & Bi.

& Bilec eos comedent. Ad remouendam sententiam R. Hillelis, qui dixit, Non est Christus Israël, quoniam iam comederunt illum diebus Ezechia.

Scholion R. Iacob. *Israëlitæ comedunt sunt annos Christi, id est, satietas & rerum abundantia quæ illis temporibus futura est, pertinebit ad Israël. Verum Hilec & Bilec comedent eum. Erat autem locutio hæc vulgaris & trita, eo sensu, quo dici solet, cacodæmones cuiusuis sexus comedent eum, ut apparet ex tractatu Hulim. Mihi autem videtur Hilec & Bilec sonare vastitatem & desolationem. Alij dicunt duos fuisse indices Sodomæ qui his nominibus appellarentur. Non est Christus Israël, sententia Hillelis est hæretica nisi sic accipiatur. Non est Christus propter Israël vel causa Israël, cui Ezechias fuit Christus & is de quo dicta sunt vniuersæ Prophetiæ, ut Pullulare faciam cornu domui Israel, & stabit & videbit fortitudinē eius. sed (est Messias) propter Dauidem, eiusque meritum, qui doctus erat innumerabiles Psalmos & Hymnos. Item propter Mossem, qui legem suscepturus erat.*

De nominibus Christi.

Ait Magister, Mundus nõ est procreatus nisi ob Dauidem. Samuel, nisi ob Mossem. R. Iohanam, imò verò ob Christum. Quod nomen eius? * Domus R. Sila respondet, Silo nomen eius, quoniam dictum, donec veniat Silo. Domus R. Ianai, Innon nomen eius, quoniam dictum. sit nomē eius in sæculū, ante solem Innon nomen eius. Domus R. Hanina, Hanina .i. misericordia nomen eius, quoniã scriptum, Non enim dabo illis Hanina, misericordiam. Non desunt qui

dicant † Menahem filius Ezechie nomen eius, quòd legatur in Lamentationibus Hieremiæ, Quia longe factus est Menahem, consolator, conuertens animam meam. Porro doctores nostri appellandum esse * album domus Rabbi, tradiderunt, allegantes oraculū Esaiæ, verè infirmitates nostras ipse portauit, & dolores nostros tulit. Nos autem reputauimus eum quasi leprosum & percussum à Deo & humiliatū. R. Nahamam ait, si Christus est vnus è viuus, est mihi similis quoniam scriptum, & erit dux eius ex eo & princeps de medio eius produceretur. Rab autem inquit, imò si Christus est in viuus, similis est magistro nostro Hakkados, si in mortuis, similis est Danieli viro desideriorū. R. Iuda ex dictatis Rab, siue magistri dictū reliquit, Deus opt. Max. prolaturus est Israëlitis Dauidem, quoniã scriptum, & seruient domino Deo suo, & Dauid Regi suo, quem suscitabo eis. Illic enim scribitur suscitabo, non item suscitauit, sed hoc similiter affirmanti Rabbino Abai respondit R. Papha. Scriptura hæc, & Dauid seruus meus princeps eorum in sæculum, Dauidem appellat Christum, quo modo Imperator primus & secundus nominantur Cæsar.

Illud Prophetæ, væ desiderantibus diem Domini. Ad quid eam vobis. Dies domini ista tenebræ & non lux, illustrat exemplum Galli Gallinacci & Vespertilionis, qui expectant lucem, inquit R. Samlai, dum allegoriar caprat. Affatur igitur Vespertilionem Gallus. Ego quidem expecto lucem, quoniam mea est. At quod ad te attinet, quid tibi cum luce? Illudq; est quod dixit ille hæreticus Rabbi-

q. consolator. Lam. 1. i. leprosum, R. Iacob. vbi obscriua 53 caput Esaiæ ab hebraeis explicatum de Christo. hierc. 30.

ibid.

Ezech. 37.

Amos 5.

no

no Abahu, Quando venturus est Christus. isti enim respondit, Abi tege istas tenebras isti hominibus. cui cum hæreticus diceret, quisnam imprecationem huiuscemodi mihi imprecatus est, scriptura, inquit, cuius hæc sunt verba, Ecce tenebræ operient terram & caligo populos.

Scholion R. Iacob. *Ego quidem expecto lucem. Vespertilio, non habet oculos. lux ergo mea est, qui habeo oculos, ut videam & illa frui soleo. Sic Israëlita spectant redemptionem, quoniam dies Domini illis erit lux clarissima. Quorsum autem diem illum expectent exteræ nationes, cum præsertim ipsis futurus sit tenebra & non lux?*

De annis vite Christi.

Obseruandum, quod R. Eliezer ait, dies Christi quadriginta esse annos, eoq; facere locum psalmi, Quadriginta annis, in fensu sui generationi huic, R. Eliezer Azariæ filius posuit septuaginta, ex hoc Esaiæ loco, Et erit in die illa, in obliuione eris ò Tyre septuaginta annis, sicut dies regis vnus. Quis iste rex singularis? responde, Christus. Ribbi eum victurum dixit tria sæcula, è Psalmo 72. Timebunt te cum sole & ante lunam in generatione & generationes.

Hillel asseruit non esse Israëliti Christum, quòd iam * comedissent eum tempore Ezechia. R. autem Ioseph, parcat, inquit, dominus R. Hilleli. Nam quando extitit Ezechias? Nonne stante templo primo? Atqui Zacharias ista vaticinatur in æde secunda, Exulta vehementer filia Sion, iubila filia Ierusalem. Ecce rex tuus venit tibi, iustus & saluatus.

Sequens documentum R. Eliezer

dicatit. Dies Christi 400. anni. Quoniam dictum, lætati sumus pro diebus, quibus nos humilasti, annis quibus vidimus mala. scribitur autē in Genesi, subijcient eos seruituti & affligent quadringentis annis. Ribbi pauciores numerat, nempe 365. pro numero dierum Solis, quòd prædictum sit, Dies enim vltionis in corde meo annus redemptionis meæ venit. Quid est, dies vltionis in corde meo?

R. Iohanam, cordi meo, inquit, reuelauit, mēbris meis non item. (* quoniam id non protuli ore meo, vt mēbra possent exaudire, verū intra cor totum istud continui) R. Simeon ben Lachis, cordi meo, inquit, reuelauit, Angelis autem administratorijs non reuelauit. Vt verò docet Abimas filius R. Abahu, dies Christi Israëliti sunt septem annorum millia, quòd scriptum, sicut gaudet, sponsus super sponsa, gaudebit super te Deus tuus* (diebus autem septem conuiuij lætatur sponsus, iam dies Dei mille anni) R. autem Iuda ex Samuele, dies Christi sicut à die orbis conditi, ad hoc vsque tempus. Quippe scriptū, vt multiplicentur dies vestri, sicut dies cæli super terram (* tantiu enim versaturi sunt Israëliti in terra sua diebus Messia.) R. Nahaman Isaaci filius, sicut dies Noé, ad hoc temporis punctum vsque, iuxta locum Esaiæ, sicut in diebus Noé istud mihi est, cui iuravi ne inducerem aquas diluuii.

R. Haia Abæ filius ex doctrina R. Iohanam, vniuersi, ait, prophetæ non nisi vaticinati sunt de diebus Christi. At de futuro illo sæculo, oculus non vidit ò Deus præter te, quæ facies sperantibus in te. Quod non caret controuersia. quoniam Samuel nihil inte-

Ccc resse

Es. 60.

Contextus.

Es. 55.

Es. 3.

Hæresim esse non fuisse venturū Messiam. Perdidisset propter peccata. zach. 9.

Es. 9. Es. 3.

Scholion R. Iacob.

Es. 62.

Deut. 1. Scholion R. Iacob.

Es. 54.

Es. 64.

Handwritten initials or symbols on the left margin.

schola.

Gen. 49.

Psal. 49.

Qui 9; istorum alludit ad suum nomen.

Hiere. 16.

resse scribit inter praesens saeculum & dies Christi, praeter vnam imperiorum tyrannidem.

Asserit praeterea R. Haia Aba filius e sententia R. Iohanan, omnes prophetas vaticinatos duntaxat de hominibus in poenitentiae squallore versantibus. Iustis autem absolutis illud propheticum quadrare, oculus non vidit Deus praeter te, quae preparasti sperantibus in te. Quaestionem hanc auget R. Abahu, quia affirmat iustos perfectos & absolutos non posse stare in loco poenitentibus apparato, adducens illud Esaiæ, Pax, Pax ei qui longe est, & qui prope, dixit Dominus, & sanauit eum, ei scilicet qui longe est in principio, postea vero prope. Quis iste remotus? qui longe est ab initio. Quis propinquus? qui prope est hoc praesenti tempore. R. Iohanan interpretatur remotum eum qui est longe à transgressione, propinquum eum qui est prope transgressione, sed longe se ab ea subducit.

Ex sententia R. Iohanan R. Haia Aba filius, vniuersi, inquit, prophetae

non nisi de Christo vaticinantur, idque discipulo sapientum & ei qui se in actione virtutis exercet, discipulo sapientum, & ei qui liberaliter largitur discipulo sapientum de suis facultatibus. Ceterum de discipulis sapientum ipsismet dicitur, oculus non vidit Deus praeter te. Quid, oculus non vidit, declarat? Vinum, quod seruatur in suis racemis à sex primi orbis procreati diebus, vt quidem affirmat R. Iosua filius Leui. Vt autem Res Lachis, Eden siue paradisum, quem non spectauit oculus ab ipso saeculo. Vbi igitur, inquires, versabatur Adam? Nonne in horto, qui quidem est & nominatur Eden? Aliud esse hortum, in quo Adam fuit locatus, aliud Edem siue paradisum, quem nego conspexisse vnquam oculum, disce ex ipso met Geneleos contextu, & fluuius egrediebatur ex Eden siue paradiso ad rigandum hortum.

Eorum quae tractantur de Messia in R. Mose, Chaldaeis Paraphrasis & Thalmud capite Helec finis, interprete G. Genebrardo Theologo & professore Regio.

EXCVDEBAT PARISIIS MARTINVS
IUVVENIS, M. D. LXXIX.

Ibidem.

Innuunt vnum s. Ancharistic.

Gen. 2.

Ibid.

I N D E X R E R V M
quae continentur in Chronologia. In qua litera a, numeris apposta priorem columnam. b. posteriorem designat.

A

ARON Pontifex so. 28. a. 32. a.
Aaron bē Aser, Jacob ben Neptali apud Hebraeos pūctatorum princeps 241. b.
Abbas Laicus Monachis praefectus à Clodouois 331. b.
Abbas Vipergeris 376. a.
Abdala 287. b.
Abdias 56. b.
Abdisu Patriarcha in Assyria Orientali Romam venit vt confirmaretur 455. b. 458. a.
Abdon 45. b.
Abel primus litauit Deo edoctus à patre 5. b.
Abel, virgo, sacerdos, & martyr à fratre interficitur in agro Damasceno 5. b.
Abesan Hebraei tradunt esse Boos cui nupsit Ruth 44. a.
Abeuroes alijq; Arabes medici 362.
Abia 58. b.
Abiathar pontifex 50. b. 51. b.
Abimelech Gedeonis filius spurius 40. fratres suos legitimos occidit 41. b.
Abimelech 58. a. b.
Abimelech 47. b.
Abraham à Pontifice Melchisedech benedictionem & communionem accepit 13. a.
Abraham descendēs in Aegyptum Mathematica sacerdotibus tradit, Ibid.
Abraham libros conscripsisse dicitur Ibid.
Abraham inter Idololatrias numeratur, 14. a.
Abraham primogenitus fuit Thare, 12. a.
Abraham quinquaginta annis praesentia Noe fruitur 7. b.
Abrahae tempore multa regna exorta memorantur 19. b.
Academia Aurelianensis 398.
Academia Bononiensis 235. a.
Academia Cracouiensis 413. b.
Academia Luteciana à S. Ludouico reftituitur 381. b.

Academia Louaniensis 419. b.
Academia Parisiensis 291. b. 292. a.
Academia Parisiensis conuentus apud Bernardinos 421. a.
Academia Saracenorum insignis, 335. b.
Academiz & Synagogae à Iudaeis constructae omni scientiarum genere floruerunt 138. a.
Academiz à Carolo Magno institutae, 292. a. 300. a.
Accursius Florentinus primus vniuersi Iuris glossator 780. a.
Achab ducta Iezabel regis Sidoniorum filia idola gentium introduxit. 81. b.
Achaz primus regum Iuda religionem palam eiuauit & in Synagogas haeresim peregrinorumque deorum cultum intulit 68. a.
Adam cum Eua vbi sepultus 3. b. 7. b.
Adam in exilio se Dei psalmis & laudibus consolabatur 3. b.
Adam peccato suo Dei similitudinem non autem imaginem perdidit 3. b.
Adam in paradysum translatus multa de Christo & Ecclesia prophetauit. 3. b. 4. a.
Adam in agro Damasceno producit. 3. b. 4. a.
Adam astu Satanæ peccas poenitentiam egit 4. a.
Adam moritur annos natus, 930. 7. b.
Adami patrem finxerunt profani eum primum hominem fuisse ignorantes, 3. b.
Adamitarum haeresis 358. a.
Adeodatus PP. 270. b.
Adoenus Rhotomagensis Episcopus. 274. a.
Adonisedech rex Hierusalem 35. b.
Adrianus Turnebus 460. a.
Adrianus in loco passionis simulachrum Iouis consecrauit, & Echlehe Adonis veneris Amasij fano profanauit, 196.
Adrianus I. PP. 288. a. b.
Adrianus II. PP. 310. b.
Adrianus III. PP. 313. b.
Adrianus V. PP. 391. a. b.
Adrianus VI. PP. 438. a. b.
Adrianus PP. 366. a. b.
Adrianus ciectis Iudaeis Hierosolymam Christianis habitandam dedit 124. a.
Adrianus cogitabat Christo templum facere eumque inter deos referre 196. a.
Adrianus Imperator 115. b.
Adrican 130. a.
Adulphus Occidentis Imp. 394.
S. Aegidij Sepulchrum 359. b.
Aegyptiacae calamitatis initium Hebraei

ducūt à Mariæ Moiss natiuitate 25. b.
Aelius Adrianus. 195. a. 196. a.
Aeneas Syluius. 425. b.
Aeneas 47. b.
Aera Augusti Caesaris, 175. b.
Aerius Arianus. 221. b.
Aethiopes reges à temporibus Salomonis peculiarè curam terræ sanctae gesserunt 70. a.
Aethiopes nobiles se è semine Israelis esse gloriatur 56. a. 79. b.
Actius. 222. a.
Aetoli Anthiocho fauentes libertatem amiserunt. 153.
Africa hist. ex Aug. libris confici potest 235. b.
Agamnestor 66. a.
Agapetus I. PP. 249. a.
Agatho PP. 271. Leprosus osculo Sanauit. 271. b.
Agesilaus. 143. b.
Agilulphus Long. rex grauissimè puniatur quod studio praepostero pacis tum Arianis tum Orthodoxis Ecclesias concedebat 261. b.
Agnus Paschalis 114. a.
Agrippa Castor 197. b.
Agrippa iunior Paulum audiuit 116. a. 117. a.
Agrippam Iudaeorum regem occidit Titus 121. b.
Ahias Sylonites propheta recensetur inter septem annosissimos 53. b.
Ahialon Zebulonensis sub quo terra quietè habuit eo quod populus non declinaret à Domino 45. a. b.
Aimoinus monachus monasterij S. Germani Parisiorum 304. a.
Aiod Eglonem regem Moab interemit factusque est populi iudex & dux. 39. b.
Alaph. Turcorum princeps 362.
Alaricus Hispaniae rex. 241. a. 242. b. 244. b.
Allaricus Vuisigothorum rex 245. b. 346. a.
Allaricus in Romana direptione sacris vasis abstinuit & rapta magna cum reuerentia restituit iubet 232. a.
Albertus Occid. Imp. 395. a. 399. b.
Albertus Magnus 384. a.
Albigenses haeretici in comitatu Tholosano 377. b.
Albinus 118. b.
Alcmzon 129. b.
Alcimus 156. a.
Alcimus pseudopontifex haesideo sexaginta occidit. 99. b.
Alchuinus praceptor Caroli Magni 301. b.
Alco.

INDEX

Alcorani scopus	257.b.	Amazones	22.a.	piunt.	264.a.
Aleonora à Ludouico rege repudiata.	365.b.	Amboëfiana feditio	457.b.	Angli se iungunt hugnotis & portum gratiæ occupant	458.a.
Alexāder Alexādrinus Patriarcha	220.a.	Ambrosij mors	228.b.239.a.	Angli Cantuarij ex Idololatria ad fidem conuertuntur procurante Gregorio	
Alexander Aristobuli frater crudelis hæreticus	104.a.105.b.	Ambrosius Ansbertus	287.a.	Angli Normaniam & Aquitaniam inuadunt.	394.a.
Alexander Bales	156.b.	Ambrosius Mediola.	226.a.	Angli nec in bello fortes, nec in pace fideles.	253.b.
Alexander coronam auream & purpuram ad Ionathan misit	156.a.	Americanus Vespulius	430.a.	Angli fame pereuntes humanis carnis vescuntur.	345.b.346.a.
Alexander Macedo	144.	Amnianus Marcellinus	226.a.	Angli exules Theologiæ doctores	463.b.
Alexander Magnus	147.ab.	Ammonitæ & Moabitæ ex incestu Lot orti	21.b.	Anglicum bellum cruentum in Aquitania.	404.a.
Alexander Magnus in pontifice Iudæorum Iaddo agnoscit Deum	96.a.	Amon impius à seruis suis interficitur	73.b.	Anglicus sudor	441.a.
Alexander rex Poloniæ	430.b.	Amphion	45.b.	Anglorum regnum inchoat	240.a.
Alexander I. Romanus pontifex	195.ab.	Amri migrat in Samariam vbi regnat	80.a.	Anglorum nugæ de Britannia nomine.	50.a.
Alexander II. PP.	345.a.	Amurates 2. Turcorum Imp.	420.a.b.	Anna & Caiphas Pontifices	113.b.
Alexander III. PP.	367.	Amurates Turcarum Imp.	406.a.409.b.	Anna filia Phanuel prophetissa	112.a.
Alexander IIII. PP.	386.a.b.	Anabaptistarum secta.	439.b.440.442.a.	Annatas beneficiorum ad onera belli contra infideles indixit Bonifacius 9.	413.b.
Alexander V. PP.	417.a.	Anachoretæ in primitiua Ecclesia	197.b.	Annibal.	153.b.
Alexander VI. PP.	430.b.	Anacletus	194.a.	Annibal à militibus suis cruci affigitur.	162.a.
Alexander Scuerus	204.a.	Anacreon	130.a.	Annibal vincitur à Scipione Africano	164.a.
Alexandra Alexādrī vidua regnum perturbatum posteris reliquit	105.	Ananelem Pontificem creat Herodes cum non effet de genere sacerdotali	109.b.	Anni exordium apud Hebræos	1.b.
Alexandria & tota Aegyptus à Saracenis capta est	267.b.266.a.	Ananias Oniæ pontificis filius	99.a.	Annorum definita & minuta circūscriptio reijcienda	1.b.
Alexandri Magni posteritas Imperio Romano subiugata est	148.a.	Ananus Pōtifex Iacobum fratrem Domini interemit	118.a.	Annorum varia enumeratio secundum Hebræos, Græcos & Latinos.	178.a.b.
Alexandrina Christianorū schola	100.a.	Anastafius I. PP.	231.a.b.	Annorum supputatio ab orbe condito ad Christum natum & passum.	180.a.
Alexandrinorum patriarcharum finis.	267.a.	Anastafius II. Rom. Pontifex	244.b.	Annus Iubilei	395.b.
Alexandro mare Phamphylium cecidit vt olim Hebræis mare rubrū	147.b.	Anastafius III. PP.	320.b.	Annus Lunaris & Solaris, quem Embolismum vocant	180.a.
Alexius Imp. Const. corrupta pecunia pro aurea & argentea æream signat.	350.a.	Anastafius IIII. Rom. Pontifex	365.a.b.	Annus Methonis decemnouennalis.	139.b.
Alexius Orientis Imp.	371.a.375.b.	Anastafius presbyter Cardinalis	306.a.	Anselmus auctor glossæ interlinearis.	292.a.355.b.
Alfredus Angliæ rex	311.a.310.b.	Anastafius de hærese suspectus Catholicos persequitur.	243.b.	Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus	357.a.
Almaricus Arrianus	246.a.	Anastafius Imp. hæreticus Eutychanus	242.b.244.b.	Antenor Francorum dux.	189.a.
Almaricus hæreticus	378.a.	Anaxagoras.	130.a.	Antherus PP.	205.
Alphonfus Catholicus Hispaniarum rex	285.a.b.	Anaximander	129.b.	Antichristi numerus 666, quorsum pertineat	269.b.
Alphonfus Castus Hispaniæ rex	302.a.	Andreas rex Vngariæ	341.b.343.b.	Antichristus veteris testamenti	154.a.
Alphonfus VI. Hisp. Rex	348.b.349.b.	Andronicus Iudæorum contra Samaritanos hæreticos patronus apud Ptolomæum regem	13.b.100.a.	Antichristus	257.436.a.
Alphōsus VII. Hispaniæ rex.	357.b.359.	Andronicus Senior & Iunior Imp. Græcorum.	401.	Antichristum natum dixit Fluentinus Florentiæ episcopus	355.a.
Alphōsus VIII. Hispaniæ rex	371.a.b.	Andronicus Orientis Imp. miserimè perijt	371.a.	Antigonus	107.
Alphōsus X. cog. Sapiēs Hisp. rex quater decies vniuersa Biblia cum suis glossis legit	388.a.	Andronicus Paleologus Orientis Imp.	395.a.	Antiochus Cyzicenus	157.a.
Alphōsus XI. Hispaniæ rex	399.a.401.a.	Angelorum procreatio	2.a.	Antiochus Epimanes primus sacerdotium summum vendidit, & contra morem viuis viuis in eo sustituit	154.
Alphōsus Portugalliæ rex	355.a.357.b.	Angelus deleat exercitum Sennacherib propter blasphemiam	69.b.	Antiochus	
Alphōsus III. Portugalliæ rex	386.b.	Angelus politanus	431.b.	Antiochus	
Alphōsus V. Portugalliæ rex	425.b.	Angelus precatur pro Hierusalem & Iuda.	138.a.	Antiochus	
Amalarius apud Narbonem victus à Francis	248.	Anglia tota à Gallis subiugata	300.a.	Antiochus	
Amasis rex Aegypti	131.a.b.	Angliæ episcopales sedes	350.a.	Antiochus	
Amazias	62.b.	Angli relicta Idololatria fidem susci-		Antiochus	
Amazias rex Iuda	82.a.	Antio-		Antiochus	
Amazones Scythicæ	43.b.			Antiochus	

INDEX.

Antiochus Ecclesiæ hostis horrendo morbo nuda interiit.	154.a.	Archadius Imp.	228.b.231.a.b.	Afa filiam Amri regis hæretici dedit vxorem filio suo Iosaphat.	58.b.59.b.
Antiochus Epiphanes	99.b.	Archelaus tyrānidis & crudelitatis accusatus apud Augustū	109.b.111.b.112.a.	Afaph author 12 psalmorum.	51.b.
Antiochus Eupator	155.a.b.	Archimedes	163.b.	Alcauius.	47.b.
Antiochus Grippus	157.a.	Architas Tarentinus	139.b.	Aspasia periclis amasia Rhetoricam Athenis docuit.	139.b.
Antiochus Illustris siue Epiphanes intertia fratris regum obtinuit	153.a.	Architecti	146.a.	Astar-adon Assyriorum princeps	70.a.
Antiochus libros sacros in publicū regnum ferre iussit	154.a.	Arcus cœlestis misericordiæ Dei symbolum	10.a.	Asuerus	93.b.
Antiochus Magnus	98.b.151.b.165.b.	Areopagita	129.b.	Asuerus, quem nostri Xersem, Chaldei Artaxersem vocant	135.a.136.a.
Antiochus Sedetes	156.b.	Arcus Lacedæmoniorum rex	99.b.	Assur putatur Ninuius à Ninuæ à se condita sic denominatus	17.b.18.a.
Antiochus Soter	151.	Argiropilus Imp. Rom.	339.a.342.a.	Assyriorum nomē quoniam cepit celebrari.	65.b.
Antiochus Theos	152.b.	Arij subita & horrenda morte, multi qui ab eo decepti fuerant conuertuntur.	221.b.	Assyriorum reges.	70.a.
Antipater apud Hircanum in magna auctoritate.	105.b.106.a.	Ariadenus cog. Barbarussa	447.b.	Assyrius in populi Domini perniciem attractus est ab ipsismet domesticis de quo varias queremonias propheta instituit	68.a.
Anthoñius Pius	124.a.	Ariana impietas Catholicos persequitur	222.a.	Astrolabij Marini species	398.a.
Anthoñius pius solus principum siue ciuili sanguine	197.b.	Ariana hæresis	223.b.	Astronomicis studijs insignes	336.a.
Anthoñius Magnus monachorum pater	220.a.	Aristides	196.a.	Attalus Rex Asiæ minoris	167.b.
Anthoñius Florentinus	428.a.	Aristides summa integritate censum de tota Græcia agens iusti cognomen est adeptus	140.a.	Athalia regis Achab filia præter paruulum Ioas totam stirpem Salomonis extinguit	61.b.
S. Anthoñius Visbonēs. minorita	380.a.	Aristobulus & Hyrcanus de imperio disceptantes ansam prebuerunt vt sic regnum à Romanis occupatum per varias clades ad Herodem alienigenam tandem deuolueretur	105.b.	Athanasij rex Gotthorum	228.a.
Anthoñius verus nō tulit impune quod Christianos persecutus est	198.a.b.	Aristobulus insignis Hebræorū philof. in Mosē comētarios edidit	166.a.	Athanasij mors	227.b.
Anthropomorphytarum hæresis	323.b.	Aristobulus Herodis magni filius	109.b.	Athanasius Alexandrinus	219.b.
Atrebatenses	265.b.	Aristobulus Saduceus, primus post capritiuitatem suscepto diademate se regem appellauit & sacerdotis nouem pro abiectione habuit.	104.a.	Athanasius Magnus	220.a.221.b.
Appelles pictor	148.a.	Aristobulus Saduceus, primus post capritiuitatem suscepto diademate se regem appellauit & sacerdotis nouem pro abiectione habuit.	104.a.	Athenagoras Philofophus Christianus	199.b.
Appelles	201.b.	Aristoteles	86.141.b.142.a.	Atlas Astrologus rex Mauritanie	42.a.
Appianus Alexandrinus	199.b.	Aristoteles nescius Geographiæ	148.a.	Attila sagellum Dei	238.a.239.b.
Appion Grammaticus	116.a.	Aristoteles & Theophrasti libri	150.a.	Attilæ accurrunt cum clero Leo magnus & lupus Trecentis episcopus	237.b.
Apitius hellonū prodigiosissimus.	115.	Aristoteles libri	170.a.	Atticus	172.a.
Apolinaris à D. Hier. sene audijt.	231.b.	Arius Alexandriæ mulieres castitatem profitentes septingentas veneno suo inficit.	220.a.	Augustini disputatio publica cum hæreticis	230.a.
Apollinaris	199.b.	Arnaldus Pontacus Basatenfis Episcopus.	466.a.	D. Augustini libros de ciuitate & historiis inter cœnādum sibi lege curabat	300.a.
Apolonius Sophista	114.a.	Arnaldus de Brixia	361.b.	Carolus magnus	300.a.
Apollonius	199.b.	Arnulphus Flandriæ comes	35.b.	Augustinus Eugubinus	433.b.
Apostolici viri per vniuersum orbem discurrunt	192.	Arnulphus Imp.	311.b.314.b.316.a.	Augustinus moritur anno vitæ suæ 73.	235.a.
Apostoli omnes præter Ioannem Euan gelistā martyrio vitam finiunt.	190.a.	Arphaxad an genuere Sale per intermedium Cainam.	10.a.	Augustinus Hipp episc.	228.b.230.a.
Apostolis concionantibus Idola tacuerunt	123.b.	Arphaxat	126.a.b.	Augustus Cæsar iam templum Iani clauserat & orbem pacarat quoniam natus est Christus	109.b.111.b.
Apostolorum Euangelizatio	189.b.	Ars culpendi Marmoris quo tempore cepit.	67.b.	Augustus die natiuitatis Christi mandauit ne quis Dominum se vocaret.	188.a.
Apris	130.a.	Arsaces Parthorum rex	152.a.b.	Augustus deuictio Anthonio solus ad Christi vique natalē Imperauit	175.b.
Aqua in Sacramento altaris	195.b.	Arsaces	71.b.	Augustus prouincias Imperij per capita & familias describit	111.b.
Aqua lustralis in templo & domibus priuatis ad fugandos Demones seruanda.	195.b.	Artabani scelus.	140.a.	Augustus moritur	112.a.
Aquila	197.	Artabanus	201.a.	Aulus Gellius	85.
Aquitania fere tota se subdit Philippo	378.a.	Artaxerfes tertius.	141.a.b.	Aurelianus fulmine territus Christianorum persecutionem non est excusatus	
Aquitanica feditio ob saluarum vestigal.	447.b.	Artaxerfes	137.a.b.		
Aratus	161.	Artenion hereticus	202.a.		
Arbaces	125.	Aruernorum principatus	167.b.		
Arca abscondita nunquam reperta	138.a.				
Arca tantę fuit molis & artificij vt 100. annos Noe in ea perficienda consumpsit.	9.b.				
Arce translationes & stationes varię	13.b.				
Arcefilas	149.b.				
Arcefilas	130.a.				

TABVLA

tus.	124.a	Beda	276.a	Diocletiano	213.b.
Aurelianus Imp.	210.b.211.a.b.	Beda venerabilis Anglus monachus mo- ritur	281.b.	Bellum duodecimum in Christianos per Maximorum Imperatorē	215.b.
Aurelianus I. Francicum iussu Clo- doui Gerundense	241.a.	Beda discipuli	291.b.292.a.301.b.	Bellum decimum tertium in Christia- nos per Saporem regem	222.a.
Aurelius Antoninus	199.b.	Beda in Academia Parisiensi	Ibid.	Bellum Seruile in Sicilia ortum	168.a.
Azarias summus pontifex	75.b.	Beguardi & Beguinæ hæretici	399.a.b.	Bellum Senniūm	139.b.
B					
Baasa rex Israel	59.b.	Belgius Gallorum rex	40.a.	Bellum Thebanum & Troianum	39.b.
Babylas	206.a.	Bella ciuilia Aug. Cæsaris	175.b.		
Babylon Caldaicarum gentium caput.	126.	Bellerophon	41.b.	Belus nili pater Astronomiæ studiosus à filio consecratus est vnde Idolorum nomina	19.b.
Babylonica captiuitas	89.	Beli templum	16.a.21.b.	S. Benedictus	247.b.
Bacchides	156.a.	Belial filij in Hierusalem introducunt ri- tus gentium	166.a.	S. Benedictus	273.a.
Baiazetes siue Paiazites Turcorum Im- perator	410.b.416.a.411.b.415.b.	Bellouacensis Comitatus	337.b.	Benedictus Arias	466.a.
Baiazetes 2. Turcorū Imp.	433.a.434.a.	Bellorum seminarium inter Francos & Anglos	324.a.	Benedictus I. PP.	233.
Balaam vates Satanæ non Dei	28.a.32.a.	Bellum Britanicum	116.a.	Benedictus III. PP.	307.a.b.
Balaam insipientiam asina humana voce vtens coarguit	34.a.	Bellum Cimbricum	169.b.	Benedictus IIII. PP.	317.a.
Balduinus Orientis Imperator	378.a.	Bellum in Christianos excitatur à Nero- ne in eo Petrus & Paulus occubunt Romæ	189.b.	Benedictus V. PP.	329.a.b.
Balduinus secundus Constantinop. Imp.	386.b.	Bellum inter Francos & Flandros 15. an- nos diuturnum	394.a.	Benedictus VI. PP.	329.a.
Balduinus 2. Constantinopolitanus Imp.	386.b.	Bellum Iugurthinum	169.b.	Benedictus VII. PP.	335.b.337.a.
Balduinus 3. Hierosolymorum rex	363.b.	Bellum inter Anglos & Francos, 409.	409.	Benedictus VIII. PP.	339.a.341.a.
Baltazar	131.a.b. viuo summoque se- pultum opprimitur	Bellum Iudaicum quinque annis confe- ctum est,	121.a.	Benedictus IX.	344.b.
Balduinus auctor librorum 4. senten- tiarum Theologicarum	368.a.	Bellum Lacædemoniorum contra Mef- anos propter stupratas virgines 71.	340.a.	Benedictus X. dict. 11. PP.	397.a.b.
Baptista Briffonius	469.b.	Bellum Lapitharum,	45.b.	Benedictus XI. dict. 12. PP.	405.a.b.
Barac	40.a.	Bellum Lutheranorum contra Zuingli- anos	448.a.	Benedictus XII. Antipapa	414.a.415.a.
Barbam & Comam radere clericatus in- figne	198.a.	Bellum Marcomannicum	199.a.	Berengarius Italorum rex.	321.b.324.a.
Bar-cozba se Christum in lege promif- sum Iudæis persuasit & Christianos exquisitis supplicijs Christum negare & blasphemare com pellebat.	120.a.	Bellum Mithridaticum	170.a.	Berengarius Turonensis Archidiaconus Andegauensis hæreticus	340.a.
Barcozbas Iudæorum dux Christianos diris cruciatibus perimit	195.b.	Bellum Parthorum	117.b.	Bernardus Lutzemburgus	440.a.
Bardas Slerus	337.b.	Bellum Parthicum	118.a.	D. Bernardus. 358.a. 361.b. 362.a. 363.b. 364.a. 365.b. 367.b.	370.a.
Bardi apud Gallos Melodiarum poetæ.	148.a.	Bellum Punicum primum secundū ter- tium	161.b. 164. 166.a.	D. Bernardus vitæ normam præscripsit Templarijs	357.b.
Barnabas primus Romæ Christi fidem prædicauit	115.b.	Bellū sacrū ob templū Delphicū	143.b.	Bernardinorum Collegium	405.b.
Bartherus Franc. Dux	206.b. 207.a.	Bellum sacrū tertium	363.b.	Berosus supposititius Noam syderum observatione Diluuium deprehēdisse & nauæ sibi prospexisse fabulatur.	8.a.
D. Bartholomæi ossa	305.a.	Bellū sacrū quartū contra Turcas	373.b.	Berosus Chaldeus sacerdos & historicus	146.a.
Bartholus	408.a.	Bellum sacrū	353.b. 352.a.	Bertrādus Burdegalēsis Archiep.	398.a.
Basa	80.a.	Bellum primum in Christianos moluum à scribis in quo Stephanus moritur	188.a.	Bertrandus Episcopus Heduarum	402.a.
Basilus Cæsariensis	226.a.	Bellum tertium in Christianos auctore Domitiano,	193.b.	Bessarion Cardinalis	423.b.
Basilus Moscorum princeps	443.b.	Bellum 5. in Christianos	198.a.	Biblia Compluti	433.b.
Basilus Orient. Imp.	311. 312.b.	Bellum sextum in Christianos per Se- uerum & Aurelium	203.b.	Biblia in capitula distinguntur	383.
Basilus Porphyrogenitus Orient. Imp.	330.a.b. 338.b. captiuus 13000. oculo ruit.	Bellum septimum in Christianos per Maximinum	205.b.	Biblia sacra fideliter in Gallicum sermo- nem Biblia Vatabli	445.b.
Bastildum propugnaculum	337.b.	Bellum octauum in Christianos quod vltus est Deus pestilentia per vniuer- sum Imperium,	206.a.	Bibliotheca Alexandrina, mirabili Dei prouidentia seruata	160.a.
Battus primus Cyrenarum rex	78.a.	Bellum nonum in Christianos per Va- lerianum	208.a.	Bibliorum vulgata editio est D. Hiero- nymi	160.
		Bellum decimū in Christianos per Au- relianum Imperatorem	210.a.	Bituili Aruernorum regis cruenta præ- lia	167.b.
		Bellum vndecimum in Christianos à Ludouici		Biturigēses 7. millia Cotarellorum (qui Sacrum Christi corpus pedibus con- culcabant) interficiunt	372.
				Biturigenis Comitatus	353.b.
				Blancha Regina Franciæ mater Sancti Ludouici	

TABVLA

Ludouici	365.b.	Cabbalisticæ artis fundamēta posuit R. Simeon Ben Iohai auctor libri Zoar,	in prælio	340.a.	
Boemica hæresis in Italia	415.b. 419.b.	168.	Cardinalibus ruber pileus & purpura conceditur,	385.b.	
Boetius Mathematicus, Philosophus & poeta	244.a.	Cadinus Thebis à se conditus regnat & characteres Græcos condidit	37.b.	Carnædes	161.b.
Bohemorum hæreses vnde cæperunt,	400.a.	Cæsar primus Romanorum Rhenum traicit	171.b. 172.a.	Carnotensis antistes	312.a.
Boleslaus primus Poloniæ rex	333.b.	Cæsar 9. annis subigit Gallias	172.a.	Caroloitadius,	439.b. 440.a.
Boleslaus secundus Poloniæ rex	346.b.	Cæsar fastos siue Calendarium corri- git	ibid.	Carolus Andegauensis	388.a. 389.b.
Boleslaus tertius Poloniæ rex	359.b.	Cain Diaboli & imperiorum ciuita- tem erigit & primus ante diluuium regni speciem constituit	5.b.	Carolus Burgundiæ dux vltimus	428.a.
Boleslaus pudicus Polonorum rex	382.b.	Cain posteritas diluuii absorpta est	7.b.	Carolus Caluus Imp.	311.b.
Bombardam excogitauit Bertholdus Niger	412.	Cainam	6.b.	Carolus 2. Caluus Franc. rex	305.a.
Bon Thufcorū rex à quo Bononia	62.a.	Caius Caligula vi Iouis Idolum inferre decreuit in templi aditum	15.b. 116.a.	Carolus Crassus	313.b. 314. 316.a.
Bonifacius Comes	236.a.	Caius (Gaius) PP.	211.a.b.	Carolus Crassus propter ignauiam ab optimatibus regni repudiatus est.	316.a.
Bonifacius I. PP.	235.a.b.	Caius Caligula	189.a.b.	Carolus Lotharingus Cardinalis	467.b.
Bonifacius II. PP.	248.b.	Caius Flaccus,	116.a.	Carolus Magnus 285.b. 287.a. 288.a. b.	289.b. 298.a.b.
Bonifacius III. PP.	260.b.	Calatranenses milites oriuntur	370.a.	Carolus Martellus Blatij præfectus	300.a.b.
Bonifacius IIII. PP.	262.a.	Calchedon condita,	72.a.	Carolus simplex editum memorabile edidit contra profanos iura Episco- porum inuadentes	319.b.
Bonifacius V. PP.	263.a.	Calendarium quomodo corrigi possit.	176.a.	Carolus simplex rex Franc.	317.a. 318.b.
Bonifacius VI. PP.	315.a.	Caletum à Francisco Guisiano principe expugnatur	455.b.	Carolus Pulcher Franc. rex	401. b. 403. b.
Bonifacius VII. PP.	329.b.	Caletum ceperunt Angli	406.a.	Carolus V. Occidentis Imp.	436.b. 438. a. 447. b. 450. b.
Bonifacius VIII. PP.	395.a.b.	Callinicus ignem in aquis ardentem in- uenit	271.b. 372.a.	Carolus V. Sapiens Franc. rex	409.a.
Bonifacius IX. PP.	413.a.b.	Calixtus II. PP. de Deo ac de homini- bus bene meritus	358.a.b.	Carolus 7. rex Francorum	419.a. 420. b. 421. b.
Bonifacius VI.	330.a.	Calixtus 3.	369.a.	Carolus 8. Francorum rex	429.a.
Bonifacius Mōtisferati Marchia	377.b.	Calixtus 3. Hispanus	424.b.	Carolus 9. Francorum rex	462.b. 465. a.
Booz princeps Iuda vnus ex Christi ma- ioribus	39.b.	Calixtus PP.	203.a.b.	Carpocrates	197.b.
Boos tres exiterunt qui tanquam vnus numerauntur in Dauidis & Christi ge- nealogia,	39.b.	Calo ioannes Paleologus Græcorum Imp.	408.a.	Carpocratiani	199.b.
Bos Romæ locutus est	152.a.	Caluini sent. de doctrina Romanæ Ec- clesiæ,	228.a.	Carthagem & Corinthum ceteras restituit Augustus Cæsar	175. b.
Bos Romæ locutus	34.a.	Caluiniſmus gradus ad Mahometismū	459.b.	Carthagenſes,	141. b. 143. b.
Breno Gallorum dux	143. 144.	Caluiniſta omnium hæreticorum collu- uies	298.a.	Carthagenſes bella cum Siculis gerūt	147. b.
S. Brigitta	409.a.	Caluiniſtarum secta recta ad Mahome- tem spectat,	257. b.	Carthago penitus excisa	166. a.
S. Brigitta 246. a. b.	247. b.	Cambagadus Tartarorum Imp.	396.	Carthago eadem reparata,	167. b.
Britanni	236.	Camyſes	134. a.	Carthago	62. a.
Britanni	310. a.	Candace regina Aethiopum	115. b.	Carus Imp.	212. a.
Britannia omnium regionum prima pu- blice fidem Christianam profitetur	201. b.	Canon Miſſæ à quo fit conditus	242. a.	Cassianus monachus	232. a.
	174. a.	Canones Apostolorum	193. b.	Cassiodorus	243. b.
Brunichildis	254. a. 259. b. 260. a. 263. b.	Cantabri,	175. b.	Cataphygm hæresis	20. b.
Bruno Colonienſis Archiepiscopus	326. a.	Canutus Angliæ rex	337. b. 338. a. 339. a. b.	Catharina ex Laurentio Medice ne- pris Pontificis Elementis 7. despon- detur Henrico Valeſio,	443. b.
Bryco cum Euclide contentioſam Dia- lecticam introducit	141. a.	Capitolium Romæ extruitur	67. b.	Cathedrales Ecclesiæ à Carolo Mag. erectæ,	301. b.
Bulgaria	310. a.	Caramundus Galliæ regulus	844.	Cato maior	165. b.
Bullingerus	459. b.	Carceres ad delicta clericorum punien- da	269. b.	Caudas sicut pecudes habuerunt Doro- cestri	258. a.
Burchardus monachus veteres Ecclesiæ Canones in vnum volumē congeſſit	335. b.	Carcombertus rex Angliæ.	267. b.	Cazimirus Poloniæ rex Cluniacensis monachus,	339. a.
Burdegalam lupi ingressi deuorauerunt cancs	256. a.	Cardinales vt Piler roſco & cquo vehe- rentur in caluit Innocentius 4.	383.	Cardinalium nomen quando cæpit eſſe	
Burgundi	255. b.				
Burgundi	233. b.				
Byzantium	203. b.				
C					
Cabades Rex Perſarum	249. b.				

INDEX

Cazimirus rex Poloniae	370.a.	Christiani in medijs crucibus bibliothecas instruebant	201.b.	Clemens Alex.	200.a.
Cazimirus 2. Poloniae rex	405.	Christiani Romani incendij insimulati miseris mortibus infontes cõficiuntur.	189.	Clemens Antipapa	348.a.
Cazimirus regis Polonorum filius maluit mori quam se concubitu pollueret.	430.a.	Christianis dissidentibus amittatur res portus Asiatici	393.b.	Clemens 2. PP.	341.b.
Cecrops Atheniensium rex	33.b.	Christianismus in perfide propagatur.	232.a.	Clemens 3. Romanus pontifex	373.a.b.
Celestinus PP.	235.a.b.	Christianorum grauissima persecutio propter quam lucus & fames fuit per vniuersum orbem diuina vltione	213.b.	Clemens 4. PP.	389.b.
Celestinus 2. PP.	362.b.	Christianorum militum in Barbaris pendendis celeritas	354.	Clemens 4. à D. Petro Pontifex	191.b.
Celestinus 3. PP.	374.a.b.	Christianorum perfectio in Orientem infinita locustarum multitudine cælitus est significata.	353.b.	Clemens 5. PP.	398.b.
Celestinus 4. PP.	382.b.	Christianianorum nomen Antiochia consecuti sumus cum prius varijs nominibus vocaremur	117.b.	Clemens 6. PP. vrbem Auionem emit	406.a.b.
Celestinus 5. PP.	391.a.b.	Christianorum prima persecutio	188.a.	Clemens 7. PP. 440.a.b.	443.b.
Celes montes Pyreneos nominauit ob maximam Sylvarum in his crescentium exustionem	27.b.	Christianorum persecutiones qui primum prohibuerunt	124.a.	Clemens 7. pseudopapa	413.a.
Centuriatores S. Victorem martyrem mysterium iniquitatis prouocasse blasphemant	201.b.	Christi conceptio & natiuitas	109.b.	Clemens 8. Antipapa	419.a.
Centuriatores Quartodecumanos hereticos laudant	202.a.	Christi numen ne quidem Ethnicis fuit ignotum	124.a.	Clemens Romanus	115.b.
Centuriatores arguunt Ioannem Euangelistam quod voluntariam paupertatem doceat	194.b.	Christi passio, Ascensio, Cæna,	110.a.	Clementinae	399.a.
Cerauius	313.b.	Christi testimonia externa	122.a.	Clementis Romani scripta	193.b.
Ceres	40.a.	Christophorus Colubus	430.a.	Clementis epistola ad Iacobum fratrem Domini	148.a.
Cicero	85.86.	Christophorus I. PP.	319.a.	Cleopatra Aegypti regina	104.a.b.
Cicero in libris de natura Deorum scriptum superauit	171.b.	Christus apparuit vt dissoluat opera diaboli	223.b.	Cleopatra cum Anthonio mortem sibi conscuit,	171.a.
Cicero	169.b.171.b.	Christus artem fabrilem exercuit	113.b.	Cleopatra,	168.a.
Circe venefica	46.a.	Christus attingens annum 30. predicare cepit	113.b.	Cleus martyr 3. summus Pontifex	192.a.b.
Chaldaeorum Monarchia	126.	Christus Dominus Pontifex maximus & æternus,	187.b.188.a.	Clodius Francorum Dux	210.a.
Cham Tartarum rex	385.b.386.a.	Chronica Francorum à Pharamundo incipiunt enumerare reges	235.b.	Clodius Francorum rex	238.a.
Cham tradunt Hebraei executis testiculos patri ne deinceps filios procrearet	10.a.	Chronographia cur per pontifices Romanos deducta sit	471.a.	Clodius Crinitus Franco. Dux	336.b.
Childebertus Francorum rex	246.a.	Chronologia est quædam historiarum imago & breuissima temporum commemoratio	183.	Clodomerus Francorum Dux	189.a.
Childericus Franc. Dux	237.a.	Chronologia Helynaði monachi frigidimontis ordinis Cisterciensis	377.b.	Clodomerus Francorum Dux	198.a.
Childericus Franc. Dux	241.b.	Chrylippus Stoicus	161.b.	Clodonei quatuor filij regnum inter se diuidunt	246.a.
Childericus patri succedens ob scortationes regno pellitur	410.a.	Clareuallense cænobium	355.b.	Clodoueus Francorum Dux	236.a.
Childericus Francorum Dux	239.a.	Claudius Cæsar Iudæos propter Christum Roma expulit	117.b.	Clodoueus 4. Franc. rex	277.a.
Chilpericus 2. Franc. rex	278.b.	Claudius Cæsar 116.b.	117.a.	Clodoueus Franc. rex.	268.
Chilpericus 3. stupidus Franc. rex	283.a.	Claudius primus Imperium mercatus est promissis vniquique militi coronatis	189.b.	Clodoueus Francorum Rex	242.a.
Choreas ducentes nocte natalium Sacerdotis imprecatione per annum integrum in eodem statu transferunt,	337.a.	Claudius Imperator	210.a.b.	Clodoueus Francorum Rex	244.b. fit Christianus 243.b. 245.b.
Chorepiscopi siue suffraganei	226.a.	Claudius Sanctus Ebroidensis Episcopus	466.a.	Celogio Francorum dux	215.a. 218.a.
Chosroe Persa	250.a.	Claudius Spencæus	465.b.	Ce Chronologorum profanorum scriptulis	177.b.
Chosroe 2. Persarum rex	261.b. 263.a. b.			Codrus vltimus Atheniensium rex	49.b.
Chroslogus Episcopus Rauennæ	239.b.			Cænobij S. Dionysij prærogatiua,	364.a.
Christernus rex Daniæ	439.b.			Colchi more Iudæorum infantes circidebant	69.b.
Christiana audacia Agapeti PP.	350.a.			Collatio Carthaginensis inter Catholicos & Donatistas	233.a.
Christiana religio cur fulminatrix dicta sit	199.b.			Golletæ Ecclesiasticæ ad Misfarum forelennia	242.a.
Christiana religio summa	195.a.			Collegium Montis-acuti	430.a.
Christiana quartam partem Hierosolymæ incolunt quæ cessit in ius patriarchæ,	347.b.			Colloquium Mulbrunense inter Lutheranos & Zuinglianos	469.a.

INDEX

Comites maioris dignitatis videntur fuisse quam duces	269.b.	Turonense,	368.a.	Concil. in Altam pago Rhetia	322.b.
Commanus Gallia rex	133.b.	Concil. Claromontense in Aruernia	352.b.	Concilium Ingelheimense 2. præsentem Othone	326.b.
Concilia Alexandrinum contra Origenem Carthaginense 5. Toletanum Turinatense, Hipponense,	231.a.	Concilium Colonienfe	445.a.	Concilium Ingelheimense 3. Anglicanum	329.a. ibid.
Concilia Araucanum, Valense, Carpentoractense, Arelatenfe, Romanum, Constantinopolitanum, Tyrinum, Beritenfe	238.b.	Concil. Colonienfe	314.a.	Concil. Ingelheimense Augustanum.	325.a.
Concilia Carthaginense 2. Romanum Burdegalense, Telenfe, Carthaginense 3. & 4.	228.b.	Concil. Constantiense generale	16. 418.b.	Concilium Laodicenum, Lampfacenum,	225.a.
Concilia Hispalense 1. Toletanum 3. Maficonense. 1. & 2. Gradense, Brenniacense.	156.b.	Concil. Constantiense	340.b.	Concilium Lateranense 381.a. 386.a.	381.a. 386.a.
Concilia plurimorum sacerdotum in Anglia	389.a.	Concil. Constantinopolitanum 1. & 2. generale Antiochenum Aurelianense 2. & 3. Aruernense	251.a.	Concilium Lateranense præsentem Carolo magno 288. Hispanicum, Durienfe, Genuense	288.a.
Concilium Ancyranum	215.a.	Concil. Constantinopolitanum 2. & 3. Aruernense	251.a.	Concil. Lateranense vniuersale decimum, Suesionense, Senonense, Antiochenum	361.b.
Concilium Anglicanum	405.b.	Concil. Constantinopolitanum 2. & 3. Aruernense	251.a.	Concilium Lateranense	287.a.
Concilium Antiochenum	207.a.	Concil. Constantinopolitanum 2. & 3. Aruernense	251.a.	Concil. Lateranense 4.	345.a.
Concilium Aquiliense, Valentinum in Gallia	226.b.	Concil. Constantinopolitanum 2. & 3. Aruernense	251.a.	Concilium Lateranense contra Henricum 5. 356. Trecaffium celebre Londini celebratum	356.b.
Concil. Aquisgranense primum, Romanum in quo Paschalis accusatus se purgavit	302.a.	Concil. Francfordianum Bambergense	355.a.	Concilium Lateranense Florentinum	355.a.
Concil. Aquisgranense 5. Concil. reformatoria celebrari fecit Carolus Magnus	300.b.	Concilium Florentinum inchoatum Ferrariae	411.a.	Concilium Lateranense Oecumenicum	19. 434.b.
Concil. Arabianum	205.a.	Concilium Florentinum, Turonense,	344.b.	Concilium Londinense, Romanum Parisiense.	396.a.
Concil. Arelatenfe 3. Francicum præfide S. Bonifacio Moguntiae Archiepiscopo	284.b.	Concil. Gallicanum Lutetia in quo Bernardus celebrari fecit Carolus Magnus	415.a.	Concilium Londinense	382.a.
Concilium Angustanum	280.b.	Concil. Gallicanum	273.a.	Concilium Londinense	393.a.
Concilium Aurelianense	426.b.	Concil. Gallicanum de bonis Ecclesiasticis	320.b.	Concilium Lugdunense Hierosolymitanum 362.b. Lateranense	ibid.
Concilium Basiliense	410.b.	Concilium Gallicanum Lugduni celebratum	404.b.	Concilium Lugdunense præsentem Bonifacio 8. Pontifice	395.a.
Concil. Bauricum, Ratisbonense, 190.b.	190.b.	Concilium Gallicanum apud Buirigas	421.a.	Concilium 14. Lugdunense 2. generale.	390.
Concil. Baugentiacum, Treuirenfe, Lincopianum	365.a.	Concilium Gallicanum, Turonense & Arelatenfe & Aurelianense	220.b.	Conc. Macrenfe	312.b.
Concil. Benetanum, Stampense, 351.b.	351.b.	Concilium generale 6. Constantinopolitanum præsentem Iustiano Imp. in Trullo 272.a.b. Heldifeldenfe, Romanum contra Monothelitas	ibid.	Conc. Mantuanum	415.a.
Concil. Bonnenfe	314.a.	Concilium generale 6. Constantinopolitanum præsentem Iustiano Imp. in Trullo 272.a.b. Heldifeldenfe, Romanum contra Monothelitas	ibid.	Conc. Mantuanum	346.b.
Concil. Bracarenfe	250.b.	Concilium generale vndecimum Lateranense	369.a.	Concilium Mauritanæ	227.a.
Concil. Bracarenfe 2. Lucense	253.a.	Concil. 15. generale Viennense	399.b.	Conc. Mediolanense, Alexandrinum, Arminense	223.b.
Concil. Cabilonense 1.	269.	Concilium Gentiliacum in Francia	286.b.	Concilium Mediolanense pro executione Concilij Tridentini	463.a.
Concilium Casariense primum post apostolorum tempora de die Paschatis	201.a.b.	Concilium Germanicum Oxoniense	380.a.	Concilium Moguntiacum	314.b.
Concil. Cantuariense	392.b.	Concilium Herbipolense	392.b.	Concil. Moguntinum, Vuormaciense, Remense, Turonense, 3. Cabilonense 2. Arelatenfe 3. Ticinense,	301.a.
Concil. Carthaginense de baptismo hereticorum	205.a.	Concil. Herudfordianum Toletanum 11. Bracarenfe 3.	270.b.	Concilium Neocæsariense	215.b.
Concilium Carthaginense sextum	234.b.	Concilium Hierosolimit. octauum de loco in quo Christus nasceretur	111.	Concil. Nouiomagenfe, Salegustadiense	337.a.
Concil. Carthag. septimum Africanum contra Pelagianos	235.a.	Concilium Hierosolymitanum Romanum	267.a.	Concil. nonum generale Lateranense, Remense, Neapolitanum, Romanum	358.
Concilium celebre coactum ab Henrico rege Angliæ Casseli quæ est vrbis Hybernæ	369.	Concilium Illyricum de trinitatis vnitatem,	226.b.	Concilium Oecumenicum Constantinopolitanum contra Macedoniam 227.a.	227.a.
Concilium Cirtense	214.b.	Concilium Illyricum de trinitatis vnitatem,	226.b.	Concilium tertium Oecumenicum Ephesinum contra Nestorium	236.b.
Concil. Claromontense, Cisterciense,				Concilium Oxoniense	387.b.

INDEX

Concil. Parisiense pro expeditione contra Turcas 371.b.	Concil. Romanum contra Pyrrhum Africanum contra Monoth. Byzancenum, Proconsulare in Africa, Toletanum 7. Lateranense contra Monothelitas, Toletanum octauum, nonum, decimum, 268.b.	Congi Tartarus Faber magnus Cham siue Imp. gētis suæ per seditionem creatur 369.b.
Concil. Parisiense coactum à Philippo rege cui decimæ concessæ sunt ad bellum gerendum contra Saladinum Turcorum regem 374.b.	Concil. Romanum de sanctione electionis Imperatoris in Germania 332.a.	Comnenus Imp. Constantinopolitanus 348.b. 350.a.
Concil. Parisiense, Barensæ, Placentinum 352.b.	Concil. Romanum Moguntinum, 306.	Conon PP. 274.b.
Concilium Pisanum 434.b.	Concilium Saligustadense, Triburiense 338.b.	Conradus Imp. 359.b. 360.b. 362.b. 363.b.
Concilium primum Hierosolymitanum 190.b.	Concilium Senense, 419.a.	Conradus 1. Occidentis Imp. 320.b.
Concilium primum Nicenum pro diuinitate Christi cōtra Arium 218.a. 220.a.	Concilium Senonense, 441.a.	Conradus 2. Occidentis Imp. 338. a.b.
Concil. Rauennense 328.b.	Concilium quartum generale Calcedonense contra Eutichem & Dioscorum hæreticos 238.b.	Consecratio summi Pontificis 273.b.
Concilium Rauennense, Ilerdense, Valentinum, Romanum 245.a.	Concil. Ticinense 308.b.	Constans 222.a.
Concil. Regiense, Agathense, Romanum 236.b.	Concilium Toletanum secundum 247.a.	Constantia Rogerij Siculi filia & monasterio educta Henrico 6. nupsit 374.a.
Concil. Remense 331.a.	Concil. Toletanum 2. 273.a.	Constantini magni donatio 216.a. 217.b. 218.a.
Concil. Remense, Bellouacense, Carthagenense 357.a. Lateranense, ibidem.	Concil. Toletanum 4. Aquiliense 265.a.	Constantinopolis expugnatur à Mahomete Turc. Imp. 423.b.
Concil. Romanum, Papiense, Remense, Moguntinum 443.a.	Concil. Toletanum 5. & 6. Bracharense, 2. 266.b.	Constantinopolis à Francis & Venetis capta 375.a.
Concilium Romanum pro imaginibus 277.a.	Concil. Toletanum 11. Romanum, Bracharense, Anglicanum 269.a.	Constantinus Ducas Imp. Orient. 346.a.b.
Concilium Romanum pro imaginibus retinendis contra Leonem Imperatorem 282.b.	Concil. Toletanum 13. 274.	Constantinus libros Arii iussit cremari & eum qui eos celare deprehensus fuisset capitali supplicio affici 210.a.
Concil. Romanum de processione S. Spiritus 226.	Concil. Toletanum 13. 274.	Constantinus Magnus 215.a. 217.b. 218.a. 222.a.
Concil. Romanum, Antiochenum, Hierosolymitanum, Agripinense, Coloniense, Saldicense, Syrmienense, Alexandrinum 222.b.	Concilium Trecentense 312.a.	Constantinus 2. ex Laico contra canones electus 286.b.
Concil. Romanum, Aquigranense 305.a.	Concil. Treuerense, Angustanum 446.b.	Constantinus 4. Imp. 270.a.b.
Concil. Romanum, Aurelianense 4. Casaraugustanum, Gerundenense, Taraconenense 246.b.	Concil. Treuerense, Moguntinum, Coloniense 447.a.	Constantinus 5. Copronymus omniscelere imbutus, igne celesti periit 283.a. 284.a.
Concil. Romanum, Lucense, Bracarense 262.b.	Concil. tria celebrantur Cartagini 207.a.	Constantinus 6. Imp. 299.b. 298.b.
Concil. Romanum 219.a. Elibertinum ibid.	Concilium Tridentinum 446.b. 449.a.	Constantinus 7. Orient. Imp. 319.a.
Concilium Romanum 326.b.	Concilium Triburiense, Moguntinum, 315.a.	Constantinus 9. Monomachus Imp. Orient. 342.a.
Concilium Romanum 328.b.	Concilium Turonense 2. 252.	Constantinus 9. Orientis Imp. 341.a.
Concil. Romanum 283.b.	Concil. Turonense 239. b. Romanum ibid.	Constantinus Sirus PP. 277.a.
Concil. Romanum 283.a.	Concil. Veronense 371.a.	Constantinus Imp. Arrianus 223.a.
Concil. Romanum 309.a.	Concil. vniuersale 7. Nicenum 2. contra Iconomachos Anglicanum, Francfordiense, 289.a.	Constantinus Constantini magni pater 212.b.
Concil. Romanum 348.b.	Concilium 13. vniuersale Lugdunenense 383.b. 384.b.	Const. Priscum filium quod rem cum fausta nouerca habere diceretur interfecit 218.a.
Concil. Romanum contra Marcellinum Ancyratum, Sinnesanum, 212.b.	Conc. Vormaciense, Const. 4. Vniuersale contra Photium inuasore sedis Const. Coloniense, Acciniacense, Pontigonense 311.a.	Consynges Nicomedis regis Bithiniae vxor propter lasciuiores cum viro Ioccos à canibus laceratur 161.b.
Concil. Romanum 2. & 3. contra Photium 310.b.	Concil. Vuormatiense 314.b.	Contentio inter Const. Patriarcham & Rom. pont. de primatu sedis 260.a.
Concil. Romanum contra Berengarium, Vercellense, Vuormatiense, 344.a.	Concil. Vuormatiense, Moguntinum, Erphordienense 347.a.	Cōtinuatio doctrinæ primi seculi 193.a.b.
Concil. Romanum, de electione Romani pont. 261.a.	Concilium Vuormatiense 302.b.	Continuatio doctrinæ secundi seculi, 202.b.
Concil. Romanum 1. & 2. Lateranense, 258.b.	Conclaus vsus in creatione Romani pontificis 390.a. 391.b.	Continuatio doctrinæ quarti seculi 228. b. 229.a.
	Concordata de nominatione Episcoporum & Abbatum 435.b. 437.b.	Continuatio doctrinæ quinti seculi 242. a. 243.a.
	Concordantias in Sacra Biblia collegit, Hugo Cardinalis ex ordine Predicatorum 384.a.	Continuatio doctrinæ sexti seculi 259.a.
	Conflictus Dionysianus 464.a.	Continuatio doctrinæ septimi seculi 275.a.

INDEX

Continuatio doctrinæ seculi 9. 317.a.	Cyrus vltimus Alexandriæ patriarcha 265. b. 266.a.	rauit 157.b.
Continuatio doctrinæ decimi seculi 334.a. b.		Demetrius Seleuci Soter 156.b.
Continuatio doctrinæ vndecimi seculi 352.b.	D	Demetrius Soter Alcinum hominē impium & ritu gentilitio contaminatum pontificem creat 98.a.
Continuatio doctrinæ seculi duodecimi 375.a.	Dagobertus Francorum dux 231.a.	Demetrius Soteris filius 156.b.
Continuatio doctrinæ 13. seculi 396.b.	Dagobertus Francorum Dux 215.a.	Demonium sacerdos Moguntini Litamij & aqua benedicta abegerunt 59.b.
Continuatio doctrinæ 15. seculi 430.	Dagobertus Francorum rex 264. a 265. a. 266.a.	Demosthenes 142.a.
Continuatio doctrinæ 16. seculi 466.b.	Damascus ab Abraham seruo Damme fec conditur & appellatur 15.b.	Desiderius Erasmus 433.b.
Conuentus Blesensis 467.b.	Damafus 2. PP. 342.b.	Deus dedit siue Theodat. PP. 261. b.
Coponius Iudeæ rector 112.a.	Damafus, PP. 225. a b 226.	Deus è crebra sceptri in alienā familiam translatione satis ostendi tyrannorum & impiorū regna sibi displicere 79.b.
Coponius Syriæ præses 175.b.	Danaus primus in Græciam nauem aduexit 37.b.	Deus et si Noe dixerit vitam hominis fore centum viginti annorum id tamen non statim post diluuium accidit, 20.a.
Cornelius PP. 206.b.	Daniel 129.a.	Deus hominum genus eluione delcuit indignatione dissimilitudinem cultus & religionis 7.b.
Cornelius Tacitus. 195.b.	Daniel anno 15. ætatis ductus Babylonem 129.a.	Deus linguas confudit id est ex vna 71. fecit 111.b.
Corui funus celeberrimis exequijs curatum quid significat 123.b.	Daniel predixit futurum statum ecclesiæ à suo tempore ad extremum mundi 76.a.	Deus Mahomeris qualis 366. a.
Crates Stoicus 166.a.	Daniel predixerat Machabæos susceptorum Ecclesiæ defensionem 100.	Deus prauitatem hominum in dies crescentem breuitate vitæ vicisci voluit 6.a.
Crescens à D. Perro ordinatus fuit Gallicæ Episcopus 193.b.	Danielis tres socij Ananias, Azarias misæ 76.a.	Deus translationem Enoch fieri voluit, vt dacerentur homines non esse vanam spem immortalitatis 7.b.
Creta insulam eripiunt Græcorum Imperatoribus Veneti 378.a.	Danielis hebdomades 84 a b 89. a. b.	Deus turrim Babel disturbauit sed ad eius speciem hominum temeritas aliam celsissimam struxit 16.a.
Creatio rerum 2.a.	Danielis vaticinatio impleta cum in loco sancto posita esset desolationis abominatio 111.b.	Didius Iulianus 201.a.
Crasus Lydorum rex 133.	Darius 128.a.	Dierum nominatio à Planetis 158.a.
Cruces aeris in vestibus militum Archadij Imperatoris apparent 231.b.	Darius Codomanus quem vicit Alexander 144.	Dij Græcorum ex hominibus nati 39.b.
Cruces in vestibus apparent 326.a.	Darius Longimanus 136. a 137. a.	Dij multi habiti Mosis seculo 33.b.
Cruciada 435.b.	Darius Nothus 141.b.	Diluuium Deucalionis 34.a.
Crucifixi imago lapidis ista emisit sanguinem 454.a.	Darius Socer Cyri 172.a. b.	Diluuium Pharonicum 45.b.
Crucis dominice lignum 262. a 263. b.	Dauid forma veri principis 51. b.	Diluuium scriptura non astris sed Dei iusticiæ & voluntati tribuit. Quia omnis caro corruerat uiam suam 8.a.
Crucis dominicæ pars à D. Ludouico. reduntur à Venetis & Lutetiæ in regio sacello conditur 382.	Dauid in insignibus gerebat Leonē 52.a.	Diocletianus & Maximinus persecutoris vndecimæ authores misere pereunt 215. b.
Crucis ligum ab Helena inuentū 219.b.	Dauid non omnium psalmodum auctor 50.a.	Diocletianus Imp. 211.a.
Crucis lignum 274.a.	Dauid nummos argenteos quali forma cudi iubebat 52.a.	Diodorus Tarsensis Episcopus Christ. præceptor 227. b.
Crucis signaculum 302.a.	Dauid testamento legauit quecunque satis essent ad ædificationem tēpli 51.b.	Diodorus Siculus 175. a.
S. Crucis titulus 429.b.	Dauidica familia fere consumpta in captiuitate Babylonica 78.a.	Diogenes Imperator 346. b 347. b.
Cruis christi contra incendium erigitur 365. b.	Dauidi principes 94. a 95. a.	Dion 143.
Cumanus 117.	Debora 40.	Dionysius Alex. Origenis discipulus, 208.a.
Cuspius Fadius 117.a.	Decem tribuum tres captiuitates siue transmigrationes 83.b.	Dionysius Areopagita 114.
Cuthei 69.b.	Decimi denarij contributionem papa à Clero & rex ab vniuerso populo exigit 392.	Dionysius Areopagita 19. b.
Cuthei de Cutha regione Persarum in Samariam adducti circumfisionē suscipiunt 83. b 70. a 69. b 95. a.	Decius Imp. 206. a. b.	Dionysius ex monacho PP. primus 209. a.
Cyrene multitudine Iudæorum repletur 165. b.	Decretales Pontificum quinam colligerunt 262. a. 63. b.	Dionysius Halicarnas. 188. a.
Cyriacus martyr cum 11000. virginibus 205. b.	Deioces 125.	Dionysius iunior 143. b.
Cyri victorias & fauorem erga populum domini predixit Esaias 134.a.	Dei singularis ira in Iudæos Christianorū religionem confirmat 123. b.	Diony
Cyrillus Hierosolymitan. 221. b.	Delphinatus Viennensis 407. b.	
	Demararus rex exulat 140. a.	
	Demetrius imperium Amissum recuperat 142. a.	

INDEX

Dionysius rex Portugallia	392.a.b.	Ecclesia captiuitas sub Imper.	316.a.	fata eius explicat	59.b.
Dionysius Senior	141.b.	Ecclesia hierarchia & successio inter medias persecutiones	191.b.	S. Eligius Gallus	267.b.
Dionysius Tyrannus Siracusanoru	140.a.	Ecclesia Romanæ fides intra 20 aut 30 ad summum annos per vniuersum orbem diuulgata fuit initio nascentis ecclesie	190.a.	Elifeus miris & inuisitatis operibus insignis	60.a.b.
Discordia per annos 50. inter populum Romanum & pontifices de vrbis administratione	373.b.	Ecclesia Romanæ primatus	202.a.	Construxit cellas profetis in Hiericulis solitudine quam postea habitauerunt Esseni	ibid.
Dispensationum illegitimarum partus	374.a.	Ecclesia Romanæ supra reliquas eminentiam confirmarunt Niceni patres	220.a.	Elifeus edit miracula per palli Eliæ sibi dimissum pro prophetia munere functus est anuis plus	60.81.b.82.a.
Diuinationes variz quibus Satanas vult obsecrare legem diuinam	33.b.	Ecclesia status deploratus & ferme notro similis	350.a.	Elphegus Martyr	337.b.
Doctrinæ continuatio 14 sæculi	415.a.	Ecclesiasticus liber Hebraicæ scriptus inter libros sacros recipitur	97.b.	Elizabetha Angliæ regina	416.b.463.
Dolo bella	112.a.	Eclypsis dum Dominus de cruce pendere	114.a.	Elizabeth cum Ioanne Baptista pro Hero-dem fugit trans Iordanem	111.b.
Dominicus Cataguritanus Hispanus	376.a.	Edagarus primus Scotorum rex	353.b.	Emanuel Constantinopolit. Imp.	416.b.
dominus	378.a.380.a.	Edouardus Angliæ rex	320.b.	Emanuel Portugaliæ rex	435.b.439.b.
Dominianus 193.a.b. primus se dominum & Deum appellari iussit	ibid.	S. Eduardus tertius Rex Angliæ	341.b.	Empedocles	133.b.
Donnus 1. PP.	271.a.	Eduardus 4. Angliæ rex	392.b.	Enhenuerus	140.a.
Donnus 2. PP.	329.b.	Eduardus 6. rex Angliæ	407.b.411.a.b.	Ennius poeta	165.b.
Donatus Grammaticus	221.b.	Eduardus 8. Angliæ rex	444.b.448.b.	Ennonius	223.b.
Donatus hereticus	215.b.219.	Effrem Eremita	226.	Enoch christum cum Angelis venturum ad iudicium concionatur	7.b.
Draco leges Athenis scribit sanguine	129.b.	Egeffippus	199.b.	Enoch Eliæ sociandus in confutationem Antichristi	7.b.
Druides iustissimi erant omnium opinione	173.b.	Eirene oculis & imperio orbat	298.b.	Enoch omnium primus literis aliquid mandasse videtur	6.a.7.b.
Druidum disciplina vnde orta sit	148.a.	Ela	80.a.	Enoch oracula & libri	3.b.4.a.7.b.
Druides Celtarum rex quartus à quo Druides Gallorum sacerdotes	23.b.	Eldad Danius Hebræus historicus	392.a.	Enoch sepelijt Adam	6.a.
Ducatus Britaniæ	429.b.	Elezarus pontifex & Iosua quibus funiculus vsi sunt ad distribuendam terram	36.a.	Enoch translatus ab Hebræis mortuus	6.a.
Duces Hebræorum	93.b.	Elezarus senex 7. fratres & mater Anna martyrio coronantur	154.a.	Enoch vrbium prima	5.b.
Dulcinus hæresiarcha fratrem de paupere vita	396.a.	Elezarus sub quo sacra Biblia in Græcum translata à 70. interpretibus rogatu & sumptibus Ptolomæi Philadelphii	97.b.	Enoch solus in sua familia veram religionem retinens pietatem instaurauit	6.a.
Durandus hæresiarcha cūburit	403.b.	Electiones canonicæ ab Imp. Germanicis sublata	318.a.	Eon quidam se Dei filium & magnum prophetam dicebat	364.b.
Dux Albanus	463.b.	Electio pessima præstat optimæ principum nominationi	316.a.	Ephori apud Lacedæmonios creantur	68.a.
Dux Guysius proditorie à Poltroto gladii percussit	458.a.	Electio Pontificis quoniam ad Cardinales est delata	345.b.346.a.	Ephori constituantur ad frenandam regum licentiam	135.b.
Dux Parmensis	469.b.	Electio Romani Pontificis	450.	Ephre	130.a.
		Electio Roma Pontificis concessa Imperatoribus propter schismata	341.b.342.	Ephre	130.a.
		Electores Imperij instituit Greg. 5.	331.b.	Epicurus	149.b.
		Eleutherus summus pontifex	200.a. b.	Epimenides	129.b.
		Eliachim sacerdos	127.b.	Episcopatium à Laica manu accipientes excommunicantur	355.b.
		Eliæ translatio & pallium	81.b.	Epistola S. Hilderici fictitia pro clericorum coniugijs	309.b.
		Eli presb. B. Virginis Ioachim & Eliachim dicitur	109.b.127.b.	Eraclianus consul in Aphrica cum incredibili classe nauium contra Romam venit	233.b.
		Eliasib	95.b.	Erasmus vanissimus doctorum censor	235.b.
		Elias Leuita Iudæus	437.b.	Eratoftratus incendit templum Dianæ	147.b.
		Elias se opponit Iozabelis conatibus	81.b.	Eremitarum origo	209.b.
		Elias translatus in cælum misit celitus litteras ad Ioram regem Iuda in quibus	138.a.	Errores de predestinatione	305.a.
				Esaias potius euangelista quam vates	63.
					68.a.72.a.
				Esaiæ mors	72.a.
				Escicius Nazaneni discipulus	232.a.
				Esaias Academia Hierosolymis instituit	138.a.

INDEX

Esseni erant ante Machabæos & Phariseos	99.b.101.b.	Ezras quomodo legem restituit	128.a.	Formosus PP.	314.b.316.a.
Esther	136.a.	F		Fucherus Carnotensis	335.b.
S. Ethmundus Cantuariensis Episc.	381.b.	Fabianus mirabili electione PP.	205.a. b.	Functio impudens	34.a.
Euagrius monachus,	232.a.255.b.260.a.	Fabula de Ioanne 8. qua volunt hæretici femina Romæ sedisse	307.b.308.a.	Franci	143.233.b.239.b.
Euangelij doctrina intra viginti aut triginta annos vbique ferè audita & recepta iuuenitur	119.b.	Fames coegit matres vesci carnibus filiorum	251.b.	Franci à Pontifice imperium olim erant consecuti	319.b.
Euangelium D. Mathei Hebraicè	423.b.	Fames decem memorabiles	81.b.	Franci antequam ad fidem conuerterentur legem Salicam dicant	235.b.
Euangelium recipiunt Samaria, Phoenicia, Syria	115.b.	Fames maxima	316.a.	Franci & Hispani de Paschate celebrando dissentiunt	253.b.
Euaristus	195.a.b.	Fames quam Agabus prophetauerat totum orbem occupat	117.b.	Francica gens prima omnium pro religione signa cū Christi hostibus cõtulit	243.b.
Euaristus Cõnubiū esse incestu pronõciavit quod sacerdos non consecrasset aut parentes non approbassent	195.b.	Fames tanta grassatur in Francia vt homines belluarum more herbis campetribus vescantur	382.a.	Franci natio Gallica & indigena	174.a.
Eucharistia	312.a.376.a.378.a.	Farabertus Francorum dux	199.a.	Francicum Hispanense	263.b.
Eucharistia post multos ictus pugionis in tres partes diuisa sanguine per oras maduit	435.a.	Fararundus Franc. rex	234.b.	Franciscus Alumnus	440.a.
Eucharistia miraculo vsus calicis laicis non necessarius probatur	453.b.	Fauftus Balneo supra modum accenso suffocauit	218.a.	Franciscus Afiatiæ Italus	376.a.380.a.
Eucharistia porrectione Demoniaci ab Episcopo Laudunensi liberatur	461.b.	Fauftus Episcopus Regiensis	239.b.	Franciscus Balduinus	465.b.
Eucherius Lugdunensis	237.b.	Ferdinandus Cortesius	443.b.	S. Franciscus de Paula	406.a.
Euclides	140.a.	Ferdinandus 3. Hispaniæ rex	382.a.b.	Franciscus Maronius Franciscanus magnus actum Sorbonicum introduxit	400.a.
Eudoxia Theodosij iunioris vxor	234.a.	Ferdinandus 4. Hispaniæ rex	399.a.	Franciscus Petrarca	410.a.
Eudoxia excommunicatur ab Innocentio primo & de gradu & maiestate Imperij deicitur	231.b.	Ferdinad. 5. cog. Cathol. Hisp. rex,	427.a.	Franciscus Turrianus Iesuita	466.a.
Eudoxia Imperatrix	235.a.346.b.	Ferdinadus Hisp. rex 385.b.345.a.437.b.	437.b.	Franciscus I. Valefius Francorum rex	436.b.
Eudoxus	139.b.	Ferdinandus Imp.	453.a.456.b.	Franciscus 2. Francorum rex	456.b.457.b.
Eugenius Carthaginensis episcopus	242.a.	Festum Pentecostæ. Tabernaculum iustum est construi	28.a.29.b.	Franciscus Xanierius	438.a.
Eugenius I. PP.	269.	Festum D. Petri ad vincula	235.a.	Franciscus Xanier de societate Iesu miraculis clarus moritur	460.a.
Eugenius 2. PP.	304.b.	Festum Exaltationis S. Crucis	265.b.	Franciscus Ximenius	433.b.
Eugenius 3. PP. discipul. S. Bernar.	363.a.	Festum omnium animarum	331.b.	Francconia in Germania à Francis armis occupata nomen accepit	174.a.
Eugenius 4. PP.	419.a. b. 421.a.	Festum omnium Sanctorum	304.a.	Francorum origo	190.a.
Euilmerodac Ieconia è carcere liberauit	130.a. b.	Festum purificationis instituit Iustinianus	248.a.	Francus	47.b.
Euodius	189.a.	Festum sacramenti corporis Christi	388.a.	Fratricellorum secta	400.a.
Europam qui primi inhabitauerunt Aborigines appellati sunt	35.b.	Fiduciarij Sacerdotiorum perpetuo Anthemati subijciuntur	412.a.413.b.	Fredericus 1. Occidentis Imp. Ahenobarbus siue Barbarossa	366.a. b. 367.a.
Eusebius Alex. homiliarum vetus scriptor	205.b.	Filius Dei ab Enos filij hominum à Cain eorumque antithesis	6.a.13.b.	Fredericus 2. ex decreto concilij vniuersalis Lugdunensis hostis Ecclesie indicatur & deponitur Imperio	384.a.385.b.
Eusebius Cæsariensis Episcopus	219.b.	Filius Zaræ in Aegypto sicut filij Coræ in deserto vaticinationis munere functi sunt	25.	Fredericus 3. Occident. Imp.	424.b.429.a.
Eusebius Emisenus	222.a.259.b.	Flacus præceptor Aegypti Iudæos affligit ipso die Paschalis	124.a.	Fredericus Staphylus	459.b.
Eutropius	226.a.	Flagellantes hæretici	390.a.391.b.	Frideicus 2. sedis Apostolicæ maxix	374.a.
Euty chius Patriarcha Const. heret.	355.b.	Flandrici tumultus	462.a.	Froto Danorum rex	310.a.
Euty chianus PP.	211.a.	Flauianus Antiochenus	223.b.		
Exiguus Abbas Romanus auctor nostri computi Ecclesiastici	237.b.	Flora meretrix	152.a.		
Exteri quid de Mose scierint	30.a.31.b.	Florentia Hetruriæ vrbs	170.b.		
Externa Mofis sæculo	32.a.33.b.	Fœdus cū Turca quæ perniciosum	409.b.		
Externa seruitutis Aegyptiacæ	26.a.	Fœdus inter Angli & Franci inuit	408.a.		
Expeditio maxima contra Turcas & Saracenos	352.a.	Fœdus primū inuitū inter Deū & populū cõfirmatur aspersione sanguinis,	28.a.		
Ezechias coluit bonas artes	68.a.	Fœlix	117.		
Ezechiel puer in Babylonia captiuus abducitur	77.b.	Fœlix .i. PP.	210.a. b.		
Ezras & viri Sinagoge afflati diuino spiritu scripturas in versu distinxerunt	92.a.	Fœlix .ii. PP.	225.a. b.		
Ezras propheta & scriba ducetos quatuor libros scripsit	90.a.	Fœlix 3. Rom. pontifex	241.a.		
		Fœlix 4. PP.	247.a.		
		Fons aquæ in sanguinem vertitur	335.b.		
		Fons sanguinis largissima fluxit Gennæ	90.a.		

INDEX

Galli ad debellandos Saracenos in Hispanias proficiscuntur 345.b	Gerardi Mercatoris temeraria assertio Christi quatuor annos predicasse 113.b	Gregorius 6. PP. 341.a
Galliam à Simonia suo tempore liberavit Gregorius 25.a	Germani ante Carolum non erant disciplinarum capaces 148.a	Gregorius 7. PP. vir dignus Pontificatu Henrici 4. anathemate percussit 347.b
Gallica gens Germaniæ perpetua dominatrix 233.b	D. Germani à prato ædes extruitur 251.b	Gregorius 8. PP. 373.a
Gallica lingua nullus liber scriptus ante Philippi 2. Theodati ætatem 374.a	Germanicus de Germanis triphat 112.a	Gregorius 9. PP. 380.b
Gallicam monarchiam cur Clodoueani amiserint 284.a	Germani atrocinari virtuti ducit 174.a	Gregorius 10. PP. 390.a
Gallia calamitas 256.a	Germani semen Chanaan & non luda 16.a	Gregorius 11. PP. 410.a
Gallia primi Apostoli 119.b	Germanis Efum crudi laodi equorum & c. interdixit 283.b	Gregorius 12. PP. 417.a
Gallia partem Iustinianus concessit Germanis 251.b	Germanorum imperium à sede Romana pendet 332.a	Greg. 13. Pontifex maximus 465.a
Gallia populi regnante Tarquinio Prisco 74.a	Germanus Altiſodorenſis 235.b	Gregorius Tironenſis 468.a
Gallia reges 14. anno consecrantur & coronantur 410 a 411.b	Germanus Parisienſis episc. 247.b 254.a	Guelphorum & Gibellinorum factiones 367.b 381.b 382.a
Gallia status sub Iulio Cæsare 173.b 174.a	Gessius Florus 118.b 119.b	Guido Aretinus 338.a
Galli excussis Romanis Rēpublicam constituunt 234.a	Gigantes ex nefando concubitu posterorum Seth & Cain propagantur 7.b	Guilelmus Aquitaniæ Dux & Pictaueſis Comes D. Bernardi discipulus 365.b
Galli & veneti expugnant Constantino-polim 373.a	Giges Lydorum rex 73.b 74.b	S. Guilelmus Biturigēſis episcopus 375.b
Galli iuxta fluuium Rodanum ingēti clade exercitum Romanum consumpserunt 168.a	Gilbertus Porretanus Pictauroreſis episcopus 364.a	Guilelmus Episc. Antifiodorēſis 377.b
Galli pulſis Tuſcis vtramque Padi ripam occupant 131.	Goſtici 198.a	Guilelmus Lindanus 466.a
Galli Romā ceperūt & incēderunt 143.b	Godefridus Bilionius Lotaringiæ princeps 352.a 353.b	Guilelmus Niuernenſis Episcopus 382.a
Galli scholas habuerunt quas Angli imitari ſimiles apud ſe nullas aperūt. 171.b	Gog & Magog 76.a 396.a	Guilelmus Occam 401.b 404.a
Galli Senones 151.b	Gordiani Imp. 205.	Guilelmus Siciliæ rex 371.b
Galli Senas & Mediolanū edificat 144.a	Gordianus 205.	Guilelmus Tyrius Archiepiscopus 371.b
Galli vnde dicti Franci 47.b	Gotarziſ 189.a	Guilelmus à Prato 452.a
Galloracia 144.a	Gotbertus primus princeps Christianus in Germania 274.a	Guilelmus Dux Aquitaniæ 313.a
Gallorum laudes impudenter Germani vſurpant 144.a	Gotthi 206.a 207. 226.a	Guilelmus Normaniæ dux 346.b 347.b
Gallus Hoſtilianus Imp. 206.a	Gotthi Franconiam depopulantur 169.b	Guilelmus Ruſſus Angliæ rex 355.a
Gamalelem Christianum fuiſſe teſtatur Clemens Romanus 115.b	Gotthi in Oſtrogothos & Viſegottos diuiduntur 233.b	Guilelmus Aurice princeps 464.a
Gandaus ad fidem conuertunt pij episcopi 265.b	Græcas literas ſummo ſtudio didicit Varro 105. annu agens 169.b	Guilelmus de Sancto Amore 386.a
Gedeon qui & Ierobaal 70. filios reliquit ſuperſtites 41.a	Græcas literas Iudei ſtudioſe diſcebāt 170.a	Gylas Vngarorum dux 324.a
Gelaſius 2. PP. 317.a	Græce literæ Maſſiliæ vigent 137.b	H
Gelaſius 1. Doctiſſimus PP. auctor Canonis Miſſæ 124.b	Græci à quo Hellini dicti 37.b	Habdalas Saracenorū princeps 286.a
Gelon Syracuſis tyrannidē Inuafit 140.a	Græci miſere de Imperio inter ſe certates ſunt ſub poteſtate Turci Imp. 413.	Haggæus 89.b
Gemmarum Luxuria 153.b	Græci ſapientes 129.a	Haito rex Armeniæ Præmiſtratēſem ordinē profefſus in domino moritur 391.b
Gennadius 232.a	Græci ſemper pueri 87.b	Haliates rex Lydorum 78.a
Gennadius Maſſilienſis 243.b	Græci ſemper pueri ob ignorantiam rerum antiquitus geſtarum 129.b	Hannani propheta bella in Afam exortura quod hominibus nō Deo fidifſer, vnde & in Nerum conijcitur 58.a
Genna dius Patriarcha Conſtant. 423.b	Græcia ab externis bellis qui eſt eius ne duas partes ſciſſa inſtelinis bellis feruet 159.b	Haraldus rex Danorum 328.a
Genouefa 237.b	Græcorum error de proceſſione Spiritus ſancti 338.a	Harduicus rex Nordanimbrorum 346.a
S. Genouefa templum 245.b	Græcorum errores 343.b	Hattho Moguntinus episcopus murium moribus conficitur 328.a
Genfericus 236 a 238. a 240.a	Græcus fermo per totum Orientem & Occidentem vigere incipit 161.b	Haymo 276.a
Gentium primæ origines 16. a 19. b 10.a	Gratianus Imperator 225.a 227.b	Hærefes & ſectæ varię huius tēporis 452.a
D. Georgius 398.a	Gratianus Pontifici decreta cōgerit 360.a	Hærefes Georgiorū, Theopachitarū 163.b
Georgius Amboeſus Cardinalis 432.	S. Gregori Mag PP. 256.b 258.a 259.b	Hærefes Iudeorū regnū perdidit 113.b
Georgius Capadox, Canones Nicenſis ſynodi combuſit 222.a	Gregorius Neocæſarienſis 209.b	Hærefes varię & ſectæ in Italia exoriantur 415.b
Georgius Pachimeres 400.a	Greg. Niſſenus 226.a	Hærefeon fructus 267.b 297.b
Georgius Trapezuntius 419.b	Gregorius 2. Romanus pontifex 278.	Hærefis Acephaleorum 237.b
	Gregorius 3. PP. 281.a	Hærefis Acephalorum 247.b
	Gregorius 5. PP. 331.a 333.a	Hærefis Arabiana 206.a
		Hærefis Armeniorum 366.a
		Hærefis Cardenſis 365.b
		Hærefis Catharorum 365.b
		Hærefis Eucratitarum 201.b
		Hærefis Ioannis Hyrcani in infantes paſteros redundauit 109.b
		Hærefis Manichæorum 210.a
		Hæretici

INDEX

Hærefis Nepotiana 209.b	titur ad auferendas ſacras pecunias templi 98.a	occasioe belli ciuiliſ inter Cæſarem & Pompeium 107.b 108.a
Hærefis Noetij & Sabellij 208.a	Heliodoros ad ſpōllandum ærarium ſacrum Hieroſolymam miſſus eſt 153.b	Herodes horrendo morbo interit 110.a
Hærefis Nouatianorū ſiue Catharorū 107.	Heliogabalus 204.	Herodes impius, pius haberi voluit in noua templi erectione vſque adeo ſumptuoſa vt totius orbis miraculum videretur 109.b
Hærefis Pauliciana 351.b	Heman inter 11. palmarum conditores numeratur 51.b	Herodes inter pueros filium ſuum necat 122.a
Hærefis Publicanorum 365.b	Henriciana hærefis 349.b 354.a	Herodes Samedrin Senatuum ſeptuaginta duorum ſeniorum Hyrcanum vxorem & filios occidit 108.a 109.b
Hæretici an ſint rebaptizandi 209.b	Henricus 1. Angliæ rex 356.a	Herodes venale ſacerdotium reddidit & ante obitum viuos viuis pontificibus ſubrogauit 109.b
Hæretici Baiethoſim & Sadoc à quo Saducei 98.a	Henricus 2. Andegauēſis Anglię rex 367.b	Herodiani hæretici 111.b
Hæretici hæſtantes 237.b	Henricus 3. Angliæ rex 388.b	Herodis magni filij 109.
Hæretici in Euchariftiam & perſonas S. Trinitatis Blaſphemi Pariſijs comburuntur 378.a	Henricus 4. Angliæ rex 417.a	Herodotus pater fabuloſæ hiftoriæ 140.a
Hæretici in Flandria combuſti 371.b	Henricus 6. Angliæ rex 427.b	Herodotus ſub tempora Iehu orditur ſua Aegyptiorum hiftoria à Cheope 81.b
Hæretici multi in ciuitate Cremonēſi vrbe Auſtriæ comburantur 400.a 399.b	Henricus 7. Angliæ rex 432.	Herodotus ſub tempora Iehu orditur ſua Aegyptiorum hiftoria à Cheope 81.b
Hæretici noni ſæculi 295.b	Henricus 8. Angliæ rex 433.b 437.b 442.a	Hæſodus cētum annis poſt Homerū 61.b
Hæretici decimi ſæculi 295.b	a 444.a 445.b	Hiera inſula de repente emergit 165.b
Hæretici vndecimi ſæculi 296.a	Henricus 1. Anglorum rex vſurpat ſibi ius declaratorū episcoporū & Abbatū 317.b	Hierico reedificauit Hiel 60.a
Hæretici duodecimi ſæculi 296.a	Henricus 3. Anglorum rex 381.b 382.b	Hieronymi præceptores 221.b
Hæretici decim tertij ſæculi 297.b	Henricus de Gandauo 395.a	Hieronymus obiit in Bethleē anno Chriſti 422. & ætatis ſuæ 91. 234.b
Hæretici decimi quarti ſæculi 297.b	Henricus 1. Fræc. rex 338.b 339.a 339.a 340.a	Hieronymus Pragenſis 417.b
Hæretici decimi quinti ſæculi 297.b	Henricus 2. Fræc. rex 448.b 451. 454. 455.b	Hieronymus R. E. Cardinalis preſbyter 226.a 227.b 231.b
Hæretici decimi ſexti ſæculi 298.a	Henricus 2. Hiſpaniæ rex 410.a	Hierofolyma à Saracenis capta 362.
Hæreticis inſita eſſe ſolet barbaries 104.a	Henricus 3. Occidentis Imp. 339.a 342.a	Hierofolyma capitur per Titum Veſpaſiani filium 192.a
Hæreticorum contra Catholicos ingenium & mos 70.a	Henricus 4. Occidentis Imp. 345.a 354.a	Hierofolyma Christianis cōceditur 195.a
Hæreticorum ingenium 96.a	Henricus 5. Imp. Occidentis 355.a	Hierofolyma in Christianorum poteſtatem venit 354.a
Hæreticorum & impiorum affinitas quantum detrimenti afferat 60.a	Henricus 7. Occidētis Imp. 398.b 399.b	Hierofolyma militibus Nabuzardam traditur diripienda 127.b
Hebdomadēs Danielis vbi debeant initiū figere 180.	Henricus Occidentis Imp. 336.a	Hierofolymorū episcopi 15. Hebręi 196.a
Heber à quo Hebræi dicti ſunt poſt diluuium diutiſſime vixit 10.a	Henricus 2. primus Imperator à ſeptem electoribus creatus 335.b	Hieruſalem ad ſummum infelicitatis gradum peruenit 121.b
Heber propheta apparet quod filium ſuū vocauit Phaleg id eſt diuiſionem quia illo viuente linguæ & regiones diuidendæ erant 111.b 15.b	Heric. 3. Imp. bucella panis ſuffocatus 344.a	Hieruſalem deleta 119.b 120.a 121.b
Hebraica lingua cur re manſit incorrupta 111.b	Henricus 4. propter Simoniam Imperio abdicatus eſt 354.a	Hieruſalem ter à Babylonijſ capta ſolo æquatur 75.b
Hebraicarum literarum quadrata forma à Iudæis condita ne cum ſchiſmaticis Iſraelitis communicarent 58.a	Henricus Tholoſanus Petri Bruis diſcipulus 361.b	Hieruſalem vaſtata Romani Emau ntem edificijs exornarunt 122.a
Hebraicarum literarū mutatio 92.a 93.b	Heracleonas 266.a 267.a	Higinus Athenienſis decimus ſummus Pontifex 197.a
Hebraicæ literæ florent in Hiſpania 333.b	Heraclius à Saracenis victus, 150. hominum millia amittit 265.b vltimus fuit Imp. ab exercitu Romano electus 266.a	Hilarius PP. 239.a
	a 267.a	Hilarius Pictauroreſis Episcopus 222.a
	Heraclius Imp. 262.b 263.a	Hildericus Franc. Dux 203.a 204. b 205.a
	Hercules innotefcere incipit ſæculo Abefan 44.a	Hildericus Franc. rex 269.a 270. b 271.b
	Heribertus Pariſiorum rex ob iniuſtum diuortium & inceſtas cum duabus fororibus nuptias à Germano Pariſienſi Episcopo excommunicatur 253. b 254.b	Hilleliſ doctōris inſignis diſcipuli 105.b
	Herimannus Contractus comes Vennigenſis Salue regina compoſuit 245. b 246.a	Hilpericus Franc. rex caſus ſuaſu Fredegundæ vxoris 253.a 254. b 955.b
	Hermes præfectus 194.a	Hippocrates Pythagoræ diſcipulus 139.b
	Hermes Trimegiſtus 34.a	Hippolitus 203.b
	Hermodorus Ephēſius 137.b	Hiſpani Mozarabes 980.a
	Hermolauus Barbarus 431.b	Hiftoria Ruth 44.a
	Herodem Auguſtus regem confirmat eſſi Anthonij partes ſecutum 176.a	Hiftoria Græca à quo tempore vtra creditur 63.b
	Herodes aquilam auream inſigne Romani Imperij in honorē Auguſti ad templi Superliminare erexit 108.a	Holophernes 127.b
	Herodes Agrippa 109.b 114. 116.a	Ddd 2 Homar
	Herodes Antipas 109.b 115. b 116.a	
	Heliodoros cum ſatellitio à Seleuco mit-	

I N D E X

Homar Mahometis nepos	268.a	Iatur	118.	peritur	138.a
Homerus	57.b	Iacobitarum hæresis	263.b	Ignis fortuitus plurimam vrbis partem consumpsit	172.a
Hominum sacrificandorum immanitas	196.a 197.b	Iacobus Billius Prunæus	466.a	Iacobus Carpentiarius	279.b
Honi Magalites confoditur gladijs militum Hyrcani	107.b	B. Iacobus cur scripsit epistolam ad duodecim tribus dispersas	69.b	Imaginem Christi in suo larario habuit Alexander Mammeæ	124.a
Honoricus misere perijt quod Catholicos crudelis est persecutus	241.b	Iacobus Faber Stapulensis	433.b	Imagines Christi & Abrahami	204.a
Honorius Imp.	228.b 231.a b	Iacobus frater Domini Liturgiam suæ missam promulgat	117.b 118.a	Imagines Christi & Sanctorum non esse venerandas quis primus euomuit	243.b
Honorius 1. PP.	264 b 265. b	Iacobus Iustus	189.a	Imaginum cultus	291.b
Honorius 2. PP.	358.b	Iacobus rex Aragonum	384.a	Immiteni Persiæ populi	243.b
Honorius 3. Romanus pontifex	379.a b	Iaddo Pontifex	147.a	Imperatores noni sæculi	295.b
Honorius 4. PP.	392.a b	Iadd ^o qui occurrit Alexandro Magno	96.a b	Imperatores decimi sæculi	295.a
Horæ canonicæ 7. à quo sint institutz,	251.b	Iair de tribu Manasse	43. b	Imperatores vndecimi sæculi	295.b
Horas quis primus observauit apud Grecos	158.a	Ianus & Mambres qui Mosi resisterunt	25. b	Imperatores duodecimi seculi	296.a
Horatius	176.a	Iaphet Hebræorum sententia Noe primogenitus	10.a	Imperatores decimiterij sæculi	296.a
Hormisda PP.	245. a	Iared	6.b	Imperatores decimi quarti sæculi	297.b
Hormisda vlt. Persarum rex	263.a	Iason Cyreneus	168.a	Imperatores decimiquinti sæculi	297.b
Hugo Ambriot ^o prætor Parisiorū	417.b	Iason Oniæ frater pontificatum munerebus & pecunia consecutus est	99.b	Imperatores decimi sexti sæculi	297.b
Hugo Cardinalis	383.b	Iasonis & Menelai de Iummo sacerdotio contentio	98.a	Imperij diuisio	298.a
Hugo Capetus Parisiensis Comes	332.a	Idacius	243.b	Imperij diuisio maxima bella & cruentas strages peperit apud Fracos	303. b
Hugo Etterianus	368.a	Idololatria veterum in cultu Planetarum & syderum	40.a	Imperij dilaceratio vtilis fuit	304.a
Hugo de S. Victore Parisiensis Theologus	319.b	Ieconia regis misera conditio	77.b	Imperij Orientis diuisio	303.b
S. Huldricus Augustanus Episc.	323.b	Iehu filius Hanan vaticinatur contra Baasam regem Israël à quo occiditur	59. b	Imperij translatio à Francis ad Saxones	320.a
Humbertus princeps ordinem prædicatorum proficitur	407.b	Iehu interficit vxorem, filios & fratres Achab & sacrificos omnes Baal è cuius templo latrinas fecit	81.b	Imperator nullum ius habet creâdi Pontificis	340.a
Hungari	316.	Iehu in Samaria delet Baalis templū	61.b	Imperatrix ob adulterium igne crematur	332.a
Hungarorum in Italiâ incursiones	321.b	Ieiunia in vigilijs S. Ioanis Baptistæ & S. Laurentij	337.a	Impij naturæ, casus, vel humanæ industrie tribuunt quod à Dei gratia, vel iudicio est profectum	8.a
Hunibaldus scribit 18. libros fabulosos de Francorum regibus	247. b	Ieiunia quatuor temporum	203.	Impressoria ars	421. b 423. b
Hunorum gens barbara	226.a	Iephte filia quomodo sacrificata	Ibid.	Indictiones cur institutz	215. b
Hybernæ Archiepiscopatus 4. instituntur	365.	Iephte è tribu Manasse	44.a b	Innocentium quatuordecim millibus ab Herode interfectis B. virgo fugit in Aegyptum	111. b
Hyberni	369.a	Ieremias	128.a	Innocentius 1. PP.	231. a b 233. b
Hyems seuissima	331. b	Ieremias concionatur	74 a 75. b	Innocentius 2. PP.	360. b
Hymni in laudem Dei & Diuorum	222.a	Ieremias & Onias iustus dudum vita functi apparent orantes pro populo	156.a	Innocentius 3. PP.	376. b
Hyrcanus rex & Pontifex	105. b	Ieroboam	58. a b	Innocentius 4. PP.	383. b
Hyrcanus se interemit	99. b	Ieroboam filius Nabath de tribu Ephraim	79. b 80. a	Innocentius 5. PP.	391. a b
I		Ieroboam filius Ioas	82.	Innocentius 6. PP.	408.
Iabel Nomadum auctor	5. b	Iesse	47. b	Innocentius 7. PP.	416. a
Iacob descensus in Aegyptum & quoranimæ siue 70. siue 75. cum eo descenderint non est anxie pugnandum	22. a	Iesus filius Sec. Pontifex	112. a	Innocentius 8.	429. a
Iacob & Esau ex vno concubitu fati duo gemelli differētibus plane naturis &c. Astrologorū vanitate coarguunt	12. b	Iesus filius Iosedech	91. b	Ioachaz	59. a 81. b
Iacob omnium primus votum nuncupauit Deo & moriturus vaticinatur de posteris, nominatim de Christo	22. a	Iesus filius Syrac	97. b	Ioachaz secundo genitus Iosifæ primus successorem contra legem Israheliam inuasit	74. a
Iacobæi cogente Pharaone Pyramidum substructiones fabricant	25. b	Iesus fili ^o Syrac auctor Ecclesiastici	160. a	Ioachim	93. b
Iacobæi quot annis manserunt in Aegyptu	24. b	Iesus Syrac Ecclesiasticum in Græcum vertit	162. a	Ioachim B. Mariæ parēs 106. a 109. b 127. b	127. b
Iacobæi in deserto manserunt 40. annis & quo ordine per 42. stationes in promissionis terram peruenerūt 28. à 29. b	29. b	Iesus qui suum in Iasonis nomen transformauit	99. a	Ioachim Eliachim caret honore sepulturæ obiectus bestijs	75. a b
Iacobi tres quorum duo apostoli fuerunt tertius simpliciter frater domini apellatur	257. b	Iesabel prophetas profecquitur	81. b	Ioachim perionius	445.
		Ignatius	189. a	Ioam à Leone occisus	58. a
		Ignis sacer quo sacrificia accendi solebāt	94. a	Ioanna Anglica nunquam agnita fuit inter Pontifices	327. b
		Ignis quo sacrificia incendi solebant re-	95. b	Ioanna puella	419. b
				Ioannes	

I N D E X

Ioannes 1. PP.	246. a b	Ioannes Picus Mirandulæ comes	431. b	Isaac hatus anno ab instituta circumcisio: ne secundo anno ætatis 37. vincit vt sacrificaretur	20. a
Ioannes 2. PP.	249. a	Ioannes rex Angliæ ab vniuersa quam in Galijs habebat possessione sua ignauia pene est depulsus	378. a 379. b	Isaacius Orient. Imp.	371. b 375. b
Ioannes 3. PP.	252. b	Ioannes Reuclinius Caprioli	433. b	Isaurus Imp. Iconomachus	278. b
Ioannes 4. PP.	267. a	Ioannes rex Armeniæ dimisso regno fit motiachus ordinis Minoritarum	398. a	Isidorus senior Cordubensis	234. a
Ioannes 5. PP.	273.	Ioannes Scotus	312. a	Isidorus Hispalensis	261. a
Ioannes 6. PP.	276. a b	Ioannes Scotus Franciscanus	395. a	Ismael primogenitus Abrahæ ex ancilla Agar	21. b
Ioannes 7. PP.	276. a b	Ioannes Storeus	465. b	Ismael Sophus	432. a
Ioannes 8. PP.	311. a	Io. vel Isis	40. a	Isuardus Martyrologiū scribit	90. a 301. b
Ioannes 9. PP.	316. b	Ioannes Viclefus hæresiarcha	408. a 410. a	Italia status miser	251. a
Ioannes 10. PP.	321. a	Ioannes Xiphilinus Græcus	376. a	Iubal musices inuentor	5. b
Ioannes 11. PP.	322. b	Ioannes Zonaras	376. a	Iubilei celebratio qualis olim apud Anglos	409. b
Ioannes 12. PP.	325. a 327. a	Ioannis Damasceni opera è Græco in Latinum versa	365.	Iubileum ad annos 25. reduxit Sixtus 4.	427. b
Ioannes 13. PP.	328. b	Ioarib pontifex	60. a	Iudæa in Romanorum potestatem venit captis ipso Dei Paschatis Hierosolymis	106. a
Ioannes 14. PP.	330. b	Ioas cum Catholicam religionem profiteretur impietatem permittebat	68. a	Iudææ regum penes Herodis familiam fuit an. 103. Intra illud tempus omnes eius filij & nepotes misere mortui sunt	111. b
Ioannes 15. PP.	330. b	Ioas à Iojada sacerdotē clā domi in spem regni educatur	61. b	Iudæi à Philippo Pulchro tota Francia spoliati & exacti sunt	394. a
Ioannes 17. PP.	333. a	Ioas Ochosiæ minimus filius bonus princeps initio pessimus ad extremum 61. b	61. b	Iudæi à Gallia Germanicæq; populo eieciti	363. b
Ioannes 18. PP.	334. b	Ioas templum Domini instaurat	81. b	Iudæi à Philippo Pulchro tota Francia spoliati & exacti sunt	394. a
Ioannes 19. PP.	335. a	Ioatham	66. a	Iudæi à Gallia Germanicæq; populo eieciti	363. b
Ioannes 20. PP.	338. b	Iob Diuam filiam Iacob in vxorem duxit	26. a	Iudæi ab omni tributo absoluntur	101. b
Ioannes 21. PP.	391. a b	Ioannes Albretus rex Nauaræ	437. b	Iudæi Alexandrini memoriam septuaginta interpretum anniuersario festo celebrant	160. a
Ioannes 22. PP.	400. a b 404. a	Ioannes à temporibus fertur vixisse annos 361.	362.	Iudæi ad baptismū coguntur	265. b 265. a
Ioannes 23.	418. a b.	Ioannes Austriachus	465. b 468. a	Iudæi bellis & seditionibus imperium turbant	195. b
Ioannes 2. Portugalliæ rex	429. a	Ioannes Baptista Ficlerus	466. a	Iudæi Blesis habitantes puerum Christianum in cruce egerunt ipso die cennæ Dominicæ	370. a
Ioannes 3. Portugalliæ rex	444. b	Ioannes Caluinus	452. a 453. a 459. b	Iudæi à Francia expulsi	372. a 374. a
Ioannes 16.	331. a	Ioannes Cantacuzenus	406. a 407. b	Iudæi extremo exilio è Fracia eieciti	414. a
Ioannes Albinus	462. a	Ioannes Cardinalis à Græcis immaniter occisus	379. a	Iudæi in Hispania seruituti perpetuè subijciuntur	274. b
Ioannes Albretus rex Nauaræ	437. b	Ioannes Carmelita apostata	463.	Iudæi in captiuitate non fuerunt sine sacro codice	128.
Ioannes à temporibus fertur vixisse annos 361.	362.	Ioannes Christi Baptista	112. a	Iudæi ob suspicionem veneni è Gallia eieciti	401. b
Ioannes Austriachus	465. b 468. a	Ioannes Chriftostomus	228. b	Iudæi quam sint à Deo alieni	120. a
Ioannes Baptista Ficlerus	466. a	Ioannes Climachus	222. a	Iudæi quid post Romanum exilium egerint	122. a
Ioannes Caluinus	452. a 453. a 459. b	Ioannes Connenus Maurus Oriët. Imp.	357. a 359. a	Iudæi Romam aduersus Paulum nuncios miserunt	118. a
Ioannes Cantacuzenus	406. a 407. b	Ioannes Damascenus	282. a	Iudæi & Samaritani insignem questionem de verâ Ecclesia tractant	165. b
Ioannes Cardinalis à Græcis immaniter occisus	379. a	Ioannes Diaconus	311. b	Iudæi sibi præputia inducunt ne circumcisio appareat	154. a
Ioannes Carmelita apostata	463.	Ioannes de Poliac	391. b	Iudæi ter templum restaurare frustra conati ignis è fundamentis euincans multos exussit	120. a
Ioannes Christi Baptista	112. a	Ioannes de Sacro Bosco	384. a	Iudæi virgis cæsi deinde crucifixi	123. b
Ioannes Chriftostomus	228. b	D. Ioannes Euangelista centesimū Christi nati annum sua morte clausit	194. a	Ireneus Lugdunensis Episcopus	200. a
Ioannes Climachus	222. a	Ioannes Feltonus	461. b		
Ioannes Connenus Maurus Oriët. Imp.	357. a 359. a	Ioannes Francorum rex	407. a b		
Ioannes Damascenus	282. a	Ioannes Funcius	452. a		
Ioannes Diaconus	311. b	Ioannes Gerson	417. b		
Ioannes de Poliac	391. b	Ioannes Guttembergius	421. b		
Ioannes de Sacro Bosco	384. a	Ioannes Hasselius Louaniensis	462. a		
D. Ioannes Euangelista centesimū Christi nati annum sua morte clausit	194. a	Ioannes Hircanus Simeonis filius	102. a b		
Ioannes Feltonus	461. b	Ioannes Hus	412. a		
Ioannes Francorum rex	407. a b	Ioannes Indiæ presbyter & rex	358. a		
Ioannes Funcius	452. a	Ioannes Lapidanus	433. b		
Ioannes Gerson	417. b	Ioannes Nauclerus	431. b		
Ioannes Guttembergius	421. b	Ioannes Nothus Portugalliæ rex	414. b		
Ioannes Hasselius Louaniensis	462. a	Ioannes Philoponus Tricheitarum auctor	257. b		
Ioannes Hircanus Simeonis filius	102. a b				
Ioannes Hus	412. a				
Ioannes Indiæ presbyter & rex	358. a				
Ioannes Lapidanus	433. b				
Ioannes Nauclerus	431. b				
Ioannes Nothus Portugalliæ rex	414. b				
Ioannes Philoponus Tricheitarum auctor	257. b				

INDEX

Judeorum exilium, quod miseri hodie proferunt non suę idololatrię sed Christi impie crucifixi peccato ascribã necesse est 155.	Iustum Dei iudicium L 299.b	Lex in festiones distributa pro numero Hebdomadam anni singulis Sabbatis legebatur 155.b
Judeorum fabulę de Christo. 103.b	Labinitus vltimus Babylon. rex 125.	Lex quoniam Israelitis data 25.b
Judeorum impia vox (sanguis eius super nos & super filios nostros) impletur 124.a	Lacedæmoni Archilochi libros vrbe exterminarunt quod parũ essent pudici 72.a	Libertas mentiendi in regionum & ciuitatum origine 18.a
Judeorum triginta millia perierunt Hierosolymis cum festo Paschę orta esset seditio inter pontifices & principes populi 117.b	Lacedæmonij 49.b	Libri Iosue quatuordecim annorum res gestas complectitur 35.b
Judeorum pontifex summam potestatem habebat 93.b	Lacedæmoniorum reges deficiunt 66.a	Liberius Romanus dictus Leo PP. 223.
Judeos Dagobertus vel regno expulit vel ad fidem adexit 265.b	Lactantius Firmianus 219.b	Liberius PP. 230.b
Judeos scabię confectos ab Aegyptijs responso monitis comminiscuntur pletrique 31.b	Lactantius senex in Gallia docet 220.a	Libri Manicheorum igni traduntur 224.
Judas Galileus 112.a	Ladislaus 3. Polonię rex 422.a	Libri Ezrę 95.b 96.a
Judas Machabęus 99.a 100.a b	Laici beneficiorum collatores ab ecclesię profcribuntur 356.a b	Libri 4. nomine Caroli Magni circumferuntur 291.b
Judices vsque ad Samuelem quomodo creabantur 38.a	Laici cuiuscũque ordinis predicare non debent 381.b	Libri sacri in tres partes distincti 92.a 93.b
Judicum liber 38.a	Lãbertus Danęus Caluini parasitus 183.	Libri sacri in primo Hebręorum canone non recepti 166.a
Judicium tempora à Mose vsque ad Samuelem 34.a	Lamech sacrarum rerum peritis Bigami introducti, arma inuenit & venationis exemplum posteris reliquit 5.b	Liliorum insignia 314.a
Judith historia ad quę tempora referenda 128.a	Lamech 7.a	Linguz Gallicę Antiquitas 173.a
Julianus Apostata vt Domini sententiam euertet templum Salomonicum frustra instaurare conatus est 120.a	Lancea Dominica 322.a 354.a	Linguarum Confusio quo tempore accidit 11.b 12.a
Julianus Apostata incerto ictu ad mortę sanciatas virtutem Christi confessus est 124.a	Landus siue Lando PP. 321.a	Linguarum multiplicatio ex peccato accidit 12.a 15.b
Julianus Apostata pietatis odio inficiatus est fuisse pręsum apud Hebręos 50.a	Latinus Leporis dulces facietę 165.b	Linus 191.a
Julianus Apostata tres in Christo substantias affirmat 273.a	Latinus genus vnde Latium 46.a	Lipica disputatio 438.a
Julianus Tingitanę Mauritanię pfectus 276.a 277.b	Laurentius Surius Carthusianus 466.a	Literę in Galliam delatę à Phocensibus 148.a
Julius Africanus historicus 205.b	Legis exemplar tēporibus Iosue regis ab Helchia sacerdotē inter tēpli ruinas reperiũ in magna fuit veneratione 30.a	Liturgia triplex in Natali Dominico 197.
Jul. Cęsar à Bruto & Cassio vulneribus 23 in senatu confoditur 173.b	Legis volumen Leuitis à Mose concessum inclusum fuit tabernaculo deinde templo Salomonic 30.a	Locustę vt castrorũ acies turmatim volantes Galliam depopulantur 311.
Julius Cęsar 107.b	Leo 3. Imp. Iconomachus moritur diffinitoria 278.b 279.b 281.a b 282.a	Longobardi fiunt Christiani per Gregorium 256.a
Julius 1. PP. 221.b	Leo 4. Imp. vltione diuina misere perijt 290.a	Longobardorum regum initium 252.a
Julius 2. PP. 432.a b	Leo Magnus PP. 237.a	Lotharingia 303.b 305.b
Julius 3. PP. 448.a b	S. Leo 2. PP. 272.b	Lothario Francorum rege mutuo filij regum diuidunt 253.a b
Julius Seuerus 196.	S. Leo 3. PP. 291.a 298.b 299.a	Lotharius Franc. Rex 325.a
Iuo Carnotensis 355.b	Leo 4. PP. 306.a b	Lotharius Franc. rex 248.b
Iupiter Eucopę filius Phœnicis miscetur 40.a	Leo 5. PP. 319.a	Lotharius 2. Franc. rex 255.a 257.a 260.a
Iuris interpretes doctissimi 360.a	Leo 6. Orientis Imp. 313.a 317.a	Lotharius Franc. rex 327.b
Ius conferendi Episcopatus & Sacerdotia propter infortunia ecclesijs relinquere coacti sunt Imperatores 327.b	Leo 7. PP. 323.a	Lotharius Franc. rex 264.b
Iustinianus Imp. 248.a b 249.a 251.a	Leo 8. PP. 326. 327.a	Lotharius 2. PP. Coronam regni & nomen Imp. atque Augusti conlequitur 303.b
Iustinianus 2. Imp. 276.a 277.b	Leo 9. PP. 322.b 342.b	Lotharius Occidentis Imp. 305.a b
Iustinus Pius Imperator 245.a b	Leo 10. PP. 435.a b	Lotharius 2. Occid. Imp. 359.b 360.a
Iustinus Imp. 246.a b	Leo Imperium consequitur 238. a. 239.a	D. Lucas mandato Pauli primum predicat in Gallia 118.a
	Leonem imperio & communionē fidelium priuat ob hęresim 281.b	Lucifer Sardinie Episcopus 225.b
	Leonis Imperatoris & philosophi respõsum 317.b	L. Cęcilius Metellus 162.a
	Leontium docta meretrix 161.b	L. Commodus 199.b
	Leontius Imperium inuadit 274.a 275.b	L. Lucullus 171.b
	Lescio Albus Polonię rex 374.b	Lucius PP. (Lucianus) 207.a
	Lescio Polonię rex 393.a	Lucius 2. PP. 361.
	Leui & Caath speciem futuri sacerdotij exhibebant ex testamento & benedictionem Iacob 25.b	Lucius 3. PP. 370.a b
	Lex Agraria 167.b	Lucius rex Britanię insulę 200.a 201.b
	Lex ad Mammortuam 394.b	Lucre-

INDEX.

Lucretius poeta Epicureorum 170.a	Machabęorum nomen vnde fluxit 100.a	M. Anubinius 100.a
Ludouici iunioris Franc. regis penitentia 362.a 364.a	Magdeburgenses ministri 456.a	M. Anto. nemine quod Christianus in ius vocari voluit 129.
Ludouicus Crassus Francorum rex 355.a	Magellanus 430.a	Marcus Euangelista Alexandrinam primam Christianorum scholam instituit 200.
S. Ludouicus Franc. rex 386.a b	Magia publice à Saracenis docetur 324.a	Marcus Euangelista 189.b
Magia in Ecclesię & regni vtilitatem instituit 386.	Magia plures species constituit Holtanes 148.a	Marcus euangelista Euangelium scriptum Gręcę & Latine 1902.
D. Ludouicus Francorum rex 381.a 382.a b	Magi ad Christum adorandum venerunt adducti predicto Balaam 32.a	Marcus PP. 221.
Ludouicus Franc. rex 323.a	Magi tertio decimo die nati Christi regem Iudęorum predicant natum 110.a	Marcus primus ex gentibus Hierosolymę reparatę Episcopus 190.
Ludouicus 4. Franc. rex 311.a	Magorum nostri temporis impostura qui nomine Salomonis abutuntur ad Dæmones euocandos 54.a	M. Porcius Cato 110.
Ludouicus 7. Francorum rex 331.b	Magos fuisse reges vetus est Ecclesię traditio 110.a	Marcus Varro 83.
Ludouicus 9. Francorum rex 360.a 361.b	Mahometana impietas cur sub nomine Ismaelis & Esau describatur 22.a	Mardocheus 136.
Ludouicus 11. Francorum rex 425.a 426.b	Mahometani nunc die populum insectantur quemadmodum Ismael qui secundum carnem natus fuerat persequebatur Isaac qui secundum spiritum 21.b	Mardocheus cum Iechonia in exilium traditur 77.
Ludouicus 12. Fran. rex, pater populi 430. b	Mahometes primus Saracenorũ rex 264. a b	Mardonium totum tranasse maiores suos negant Hebręi 26.a
Ludouicus Leo Franc. rex 379.b 380.a	Mahometes quantumlibet impius magnifice de Christo sentit & predicat 124.a	Mare Salsum siue Lacus Sodomus singulare irę Dei monumentum 15.b
Ludouicus 4. Occidentis Imp. 401.	Mahometes Turcorum 9. Imp. 418.a	Mare Salsum nullum animal nutrit 15.b
Ludouicus 4. Occid. Im. 405.a	Mahometes 1. Turcorum Imp. 423.b	Margarita Hollandię Comitissa vno partu peperit 363 liberos qui omnes baptisati fuerunt 399.b
Ludouicus 4. Occid. Imp. 319.a	Mahometes 2. Turcorum Imp. 426.a	Maria mater Domini corpore in cœlum assumitur 117.b
Ludouicus 1. Pius Occid. Imp. Franc. rex 302.a b 303.a	Mahometes 3. Turcorum Imp. 444.a	Maria virgo concipitur ex Anna & Ioachim, secundum promissionem per Angelum vtrique factam 101. b
Ludouicus Vngarorum rex 405.b	Mahometes 4. Turcorum Imp. 444.a	Maria Philippi regis vxor Anglię regina 451.a 454.b 455.b
Ludouicus Vtinus Franc. rex 401.b	Mahometes 5. Turcorum Imp. 444.a	Maria Stuarda regina Scotię 451.b
Lugdunum condit Aug. Cęsar 175.b	Mahometes 6. Turcorum Imp. 444.a	Marię virginis assumptio & sepulchrum 110.a
Lutprandus Ticinensis Diaconus 324.a	Mahometes 7. Turcorum Imp. 444.a	Marianus Scotus insignis historiographus 349.b
Lutetia à Burgundione occupatur 419.b	Mahometes 8. Turcorum Imp. 444.a	Mari profundissimum in 15. stadia protendit. in Gallicam ferẽ leuam 172.a
Lutetia extracta paulo ante bellum Troianum 444.a	Mahometes 9. Turcorum Imp. 444.a	Marinum Iudicem reperit Flauius Melfensis 397.
Lutetia tota Sequanę illuione inundatur 396.a	Mahometes 10. Turcorum Imp. 444.a	Marius 170.a
Lutetia nulla collegia extruuntur 414.a	Mahometes 11. Turcorum Imp. 444.a	Mars 41.b
Lutherani & Sacramentarij ardentissimo odio inter se flagrant 456.a 459.b	Mahometes 12. Turcorum Imp. 444.a	Marsus 117.a
Lutherani filiam à malo Dæmone obsessam nullo modo liberare potuerunt 499.b	Mahometes 13. Turcorum Imp. 444.a	Martianus Imp. 237.a
Lycophron Philadelpho charus propter Anagrammatismos 161.b	Mahometes 14. Turcorum Imp. 444.a	Martinus Bucerus 446. negat Christum verum esse Messiam 448.
Lycurgus 62.a	Mahometes 15. Turcorum Imp. 444.a	Martinus Cromerus 445.b
Lydorum regnum incipit 66.a	Mahometes 16. Turcorum Imp. 444.a	Martinus 1. PP. 268.b
Lyranus è Iudæo Christianus 382.a	Mahometes 17. Turcorum Imp. 444.a	Martinus 2. PP. 312.b
Lyfimachus ad summum sacerdotium grandi pecunia aspirat 99.b	Mahometes 18. Turcorum Imp. 444.a	Martinus 3. PP. 324.a b
Lyfimachus 150.b	Mahometes 19. Turcorum Imp. 444.a	Martinus 4. PP. 392.a
Lyfippus Statuarius 148.a	Mahometes 20. Turcorum Imp. 444.a	Martinus 5. PP. 418.a b
	Mahometes 21. Turcorum Imp. 444.a	Martinus Lutherus 435.b 436.a 444.b
	Mahometes 22. Turcorum Imp. 444.a	Martinus Turon. 226.a
	Mahometes 23. Turcorum Imp. 444.a	Martion 198.a
	Mahometes 24. Turcorum Imp. 444.a	Martyrologia 205.B
	Mahometes 25. Turcorum Imp. 444.a	Manliffa 166.a
	Mahometes 26. Turcorum Imp. 444.a	Mater historiarum 402.b
	Mahometes 27. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 28. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 29. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 30. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 31. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 32. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 33. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 34. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 35. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 36. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 37. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 38. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 39. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 40. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 41. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 42. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 43. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 44. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 45. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 46. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 47. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 48. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 49. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 50. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 51. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 52. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 53. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 54. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 55. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 56. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 57. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 58. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 59. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 60. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 61. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 62. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 63. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 64. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 65. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 66. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 67. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 68. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 69. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 70. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 71. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 72. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 73. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 74. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 75. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 76. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 77. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 78. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 79. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 80. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 81. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 82. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 83. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 84. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 85. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 86. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 87. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 88. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 89. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 90. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 91. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 92. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 93. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 94. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 95. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 96. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 97. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 98. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 99. Turcorum Imp. 444.a	
	Mahometes 100. Turcorum Imp. 444.a	

INDEX

Mathematici	146.a	Menses scripturæ et lunares sunt eius tamen anni in solaribus haberi debent	180.a	Monachorum collegia seculari habitu donata	399.b
Mathematici Magi & Historiones lege Italia pelluntur	112.a 113.b	Mercurius	41.b	Monachorum persecutio	244.a
Matthias Golaceni	405.b	Mercurius Trismegistus multis post Mossem fecutis floruit	157.b	Monarchia Caldæorum	126.b
Matthias Theophylus filius Iudæorum pontifex	118.a b	Merlinus	244.a	Monarchia Macedonum	147.a
Matthias & quinque filij pro aris & religione arma capiunt	154.a	Merodac	125.	Monarchia per ordinem penes Caldæos, Persas & Græcos	125.
Matthæus Palmerius conuictus de hæresi comburitur	423.b	Merodac Babyloniorum rex	68.a 69.b	Monarchia Persarum	132.b
Mathusalem attingens annum prope millesimum omnium diutissimus cum Adam & Noe vixit	7.b	Merodac Babylonius	71.b	Monarchia Romanorum	175.a b
Mathusalem	7.a b	Meropes ob diuisam vocem appellati sunt qui turrim Babel edificauerunt	11.b	Monarchia Assyriorum prima adolefcentia	64.a
Mathusalem vt pater Enoch animo & corpore translatus dicitur	7.b	Meroueus Francorum rex	238.a	Monarchia Persarum duratio	145.b
Matth. Beroaldi Paradoxum de die natiuitatis Christi	110.a	Messala Coruinus	176.a	Monarchia quatuor	89.b
Matutinæ Bartolomeanæ	466.a	Messana	72.a	Monasteria multa per Otthonem restaurantur	326.a
Mansoleum construit Simeon	101.b	Messaliani qui Euchitæ & Enthousiastæ	228.a	Monasteria sæculo militantibus tradere est Sanctum dare canibus ex Otthonis Imp. sententia	327.b
Manfolus	142.a	Messia siue Christi pseudo præcursor & impostor	364.a	Monothelitæ	253.b 265.b
Mauri	199.b	Messulam	93.b 94.a	Montecuriana pugna	464.a
S. Mauritius	250.a	Merho Astronomus	139.b	Montgomery Comes	467.b
S. Mauritius cum legione Christianorum Thebanorum	213.b	Michael 2. Caro palatates Imp. Orië.	299.	Mons Rhodano imminens per dies multos tauri mugitum edens ab alio monte contiguo diuellitur	253.b
Mauritius Imp. 255.a 256.a 257.a 257.a		Michael 5. Paphlag.	300.b	Montanus	201.b
Maurus quidam Nestorianus	409.b	Michael 6. Calaphates	339.a	Moroueus Franc. Dux	237.a
Maxentius	214.a	Michael Imp.	299.a 300.a	Mosaicæ historiæ ordo	29.b 30.a
Maximilianus Occid. Imp. 430.b 432.b		Michael Imp. Orientis	306.a b	Moscouitarum historia	310.a
Maximilianus Ferdinandi f. in Romanorum regem eligitur	458.a 462.b	Michael Pæalogus priuatur sacra sepultura	385.a b 388.b 390.a 394.a	Mose nullos antiquiores auctores habemus	4.a
Maximinianus	465.a	Michael Stratoticus Orientis Imp.	345.a	Mose de tribu Leui populi ex Aegypto educti Remp. in deserto 40. annis administravit	28.a
Maximinus	313.b	Michæas	59.b	Mose postquam propheta munus suscepit vxoris notitia abstinuit	ibid.
Maximinus Imp.	216.a	Michæas	86.a	Mose poetis omnibus præluxit	32.a
Maximianus Imp. persecutionis Christianorum luit pœnas	205.a b	Mieslaus Polonorum princeps	327.b	Mose percussit mare & ipsum diuisit in duodecim vias	26.a
Maximus Imperij vsurpator	227.b	Miciclausus ter deiectus Poloniae principatu	328.a	Mose & Iudæorum cur Græci & Latini vel ratissimè vel maligne meminerunt	31.b
S. Medardus	252.a	Milites	370.a	Mose seculo vt Deus parturiebat ecclesiâ in Abrahamæ familia, ita Satanas suam synagogam in gentibus	32.a
Mediolanum diruit Fredericus & sale cõspersit	367.	Milites D. Iacobi exoriuntur in Hispania	146.a	Mulech Saphelapes Saracenorum Soltanus	393.b
Melampus medicus primus apud Græcos vinum aqua diluere præcipit	40.a	Milites in bellis interfecti pari cum Martyribus honore coluntur ab Imp. Nicephoro	370.a	Mulierum erga maritos & liberos eximus amor	363.b
Melanchthon	441.a	Militesium mentorum inopia equitantibus	326.a	Mundi ætates sex	1.a
Melchisedech PP.	211.a	Militesium mentorum inopia equitantibus	313.b	Mundi duratio	1.b
Melchisedech Dei excelsi sacerdos edificat templum toto orbe celeberrimum	13.b	Militesium mentorum inopia equitantibus	313.b	Mundi durationem continenti ferie metuntur 7. homines	59.b
Melchisedech in quo figuram & personam Messia futuri sustinens incruenta sacrificia obtulit	ibid.	Militesium mentorum inopia equitantibus	313.b	Mundi sexta ætas	89.b
Melchisedech ibid.	ibid.	Militesium mentorum inopia equitantibus	313.b	Mundi sex mille annis duraturum cuiusnam sit commentum	1.b
Meledinus Hierosolymam occupat & sepulchrum Domini diruit	385.b	Militesium mentorum inopia equitantibus	313.b	Mundus aquis perierat propter vagas libidines	9.b
Melita insula à Turcis oppugnatur	460.a	Militesium mentorum inopia equitantibus	313.b	Musumanes Turcorum Imp.	417.a
Melito Sardenfis	200.a	Militesium mentorum inopia equitantibus	313.b	Musæ post habitis Athenis Alexandriæ suum domicilium collocarunt	161.b
Memorable fœdus inter Anglos & Fracos	387.b	Militesium mentorum inopia equitantibus	313.b	Musæus	145.b
S. Menardus Liuoniam à Gentilitate ad fidem Christianam traduxit	367.b	Militesium mentorum inopia equitantibus	313.b		
Menaffes rex Iuda	97.b	Militesium mentorum inopia equitantibus	313.b		
Menelaus	99.	Militesium mentorum inopia equitantibus	313.b		

INDEX

Musæus	45.b	Ninus Semiramidem matrem sui concubitum appetentem interemit	23.b	Oracula Sibyllina de Christo	122.a
Musici	146.a	Nitocris	125.	Oraculum regibus notandum	404.a
Mytridates	153.	Noëna filia Lamech lanificij & texturæ inuentrix	6.a	Oraculum de filijs Noë.	10.a
		Noe 120. annis ante diluuium prædicauit	8.a	Orationis efficacia	306.a
		Noe primus arauit terram cum animalibus	9.b	Orationis Christianæ efficacia	199.b
		Noe missis fortibus tres præcipuas orbis partes nepotibus distribuit	16.a	Oratores	146.a
		Noe vini vsum nauigandi artem hominibus monstrauit	8.a	Orbis Christianus inuitis bellis totus fere colliditur	368.a
		Notarij Ecclesiæ martyrum gesta describebant	204.a 205.b	Orbis per Geometriæ peritissimos emensus	172.a
		Norbertus Præmunstratenfis ordinis auctor	359.b	Orchænes Turc. Imp.	401.a
		Nortmani	307.b	Ordines exorti vndecimo sæculo	295.b
		Nouatianus Antipapa	207.a	Ordines exorti 12. sæculo	296.b
		Nouellius Mediolanensis	115.	Ordines Hospitaliorum Rhodiorum	357.b
		Nouum testamētum lingua & characteræ Syriaco	451.b	Ordines mendicantium	296.a
		Nouus orbis Salomoni & Iosaphat cognitus	56.a	Ordo Carmelitarum 370.a 376.a 392.a	
		Numa Pompilius Romæ sacra & ceremonias atque pontifices Mosaicis confirmes instituit	67.b	Ordo Carthusiensium	351.b
		Numa Pompilius annum castigauit adiectis mensibus Ianuario & Februario	67.b	Ordo Celestinorum	394.
		Nuptiæ regis Nauaræ	465.a	Ordo Cisterciensium 352.a 354.a 360.a	
				Ordo Cruciferorum oritur in Italia	375.b
				Ordo equitum D. Michaelis	427.b
				Ordo Eremitarum Sancti Augustini	392.a
				Ordo fratrum Militiæ templi siue templariorum	357.b 365.
				Ordo Grandimontensis	349.b
				Ordo Guilelmitarum	369.b
				Ordo Marianorum militum	375.b
				Ordo Minorum	376.a
				Ordo Minimorum	426.a
				Ordo penitentium mulierum	430.a
				Ordo Prædicatorum	376.a
				Ordo Premonstratenfis	359.b 360.a
				Ordo Sancti Benedicti	247.b
				Ordo Sancti Saluatoris	417.b
				Ordo S. Trinitatis	376.a
				Ordo societatis Iesu	412.a
				Ordo societatis Iesu confirmatur	438.
					446.a
					443.b
					374.a
					345.b
					380.a
					304.a
					Gallos
					378.a
					206.a
					204.a
					205.b
					207.b
					45.b
					72.a
					63.b
					82.
					68.a
					330.a
					38.a b
					325.a b 325.a b
					lomon.

INDEX

Homon, dictus ob eximias virtutes mirabilia mundi 330.a.b	Paulus Aleiatus 459.b	scopus 468.
Ottomanus 1. Turcorum Imp. 395.a.396.a	Paulus Burgenfis 382.a.479.b	Petrus Eremita primus modum orandi per calculos (quod vulgo Patenostros vocamus) docuit 349.b
Ouidius 176.a	Paulus Diaconus 290.a.301.b	Petrus Galatinus 413.b
Ozi pontifex 43.b	Paulus Eremita 209.b	Petrus Longobardus cognomento M. sententiarum 368.a
Ozias propheta 72.a	Paulus in Gallia & alijs Occidentibus regionibus docuit 118.a	Petrus Martyr 459.b
Ozias qui & Azarias 25. annis leprosus fuit 63.b	Paulus Iouius 443.b	Petrus Ramus 466.a
P	Paulus 1.PP. 286.b	Petrus Romę euangelium predicat 116.a
Palatium Parisiense 393.b	Paulus 2.Venetus PP. 426.b	Petrus Oxoniensis 428.a
Palladius 232.a	Paulus 3.PP. 443.a	Phraartes 175.b
Palme & arbores circum littora laci Sodomę fructum quidem proferunt specie pulchum, at atra fanilla plenum 15.b	Paulus 4.PP. 453.a.b	Phakeias 82.
Pamphylus Martyr 214.a	Paulus & Seneca amici se mutus literis sepius salutant. 118.	Phalaris 130.a
Pan Magnus mortuū esse auditur 123.b	Paulus nomen Iesu in epistolis quingentis vsurpat 189.b	Phaleg cur à diuisione nomen habuerit 11.b
Pan Rusticorum deus 41.	Paulus Orofius 235.b	Pharamundus 190.a
Pantenus 199.b.200.a.202.a	Paulus Romę à Nerone capite truncatus est 118.a	Pharisei theologis nostris Scribę aut Canonistis respondebant 104.a
Pantheon templum 262.a	Paulus Samofatenus 209.b	Phariseos septingentos crucifixit Alexander hæreticus & Sadduceus 104.a
Papa non potest in fidei iudicio & promulgatione cõtra fidem definire 263.b	Paulus & Atheniensium maximum bellum 67.b	Phariseorum & Essenorum sectę orthodoxę 103.b.104.
Papianus 203.b	Pelagius 1.PP. 251.a	Pherecydes Pythagorę præceptor 129.b
Papyri vsus inuentus 161.b	Pelagius 2.PP. 255.a	Phileni fratres pro dilatando Carthagenensium imperio se viuos terra obrui à Cyrenensibus passi sunt 144.
Papyrus 151.b	Peloponnesus 40.a	Philippus 157.a
Paracelsus Pseudomedicorum genus 469.b	Peloponnesus volumina Moses paulo ante mortem membranis exarauit 30.a	Philippus Arabs primus Imperatorum Christianus 205.b.206.a
Paradisus voluptatis in Edem Mesopotamię regione 4.a	Pergamenses iusto Dei iudicio à Saracenis victi & interfecti sub Theodosio 279.	Philippus Alexandri pater 143.b.144.a
Parasceue 114.a	Pericles 139.b	Philippus apostolus Gallis prædicauit Christum 118.a
Pares Franciæ 12. instituuntur à Carolo Mag. 300.a	Permenides 133.b	Philippus crucifigitur Hieropoli 89.b
Parisienses theologi definiunt neminem posse duo beneficia, si vnum sufficiat ad eum alendum obtinere sine mortali peccato 382.a	Persecutio Christianorū in Perside 238.	Philippus Longus Franc.r. 401.b
Parisiensis facultatis quanta olim fuerit auctoritas 400.a.401.b	Persis cadentibus Græce res auferuntur 146.a	Philippus Macedonum rex 74.b.75.a
Parlamentum creauit Pipinus 287.b	Pestilentia toto orbe grassatur 207.b	Philippus 1. Frac. rex 345.a.349.b.353.b
Parmenides 103.b	D.Petri & Romanę Ecclesię primatus 211.b	Philippus 2. Franc.r. 376.b
Paro Pythagoricus laudatur quod dixerit tempus ἀπαθείατος 87.	Petronius 115.	Philippus 2. Theodatus Franc.r. 371.a
Pascha 114.a	Petrus Abailardus 361.b.363.b	Philippus 3. Franc.r. 392.b
Paschales agnos in Aegypto die Iouis immolant patres 28.a	Petrus Aluarus 430.a	Philippus 4. Pulcher Franc.r. 393.a.395.a.398.a
Paschalis 1.PP. 302.b	Petrus Aragoniæ rex citatus ad tribunal Christi obiit 405.b	Philippus 5. Franc.r. 401.a.b.404.a
Paschalis 2.PP. 334.b.357.b	Petrus Bercorius 410.a	Philippus 6. Valesius Franc.r. 405.a.406.a
Paschalis 3. 369.a	Petrus Betlaidensis Galileus primus ecclesię pontifex 189.a.b	Bilippus puer regio ornatus diademate Parisijs equo deturbatus subita morte interiit 360.a
Paschasius Abbas Corbiensis 312.a	Petrus Canisius Iesuita 466.a	Philippus primus Hispaniæ rex 433.a.b
Paschasius Diaconus 245.b	Petrus Cunerius 402.a	Philippus 2. Hispaniarum rex 411.a.452.a
Patriarchæ primę etatis vixerūt fere omnes multis annis cum Adamo 13.b	Petrus cog. Crudelis Hispaniæ rex 409.a	Philippicus Imp. 277.a.b.278.a
Patriarchæ quatuor primi 191.b	Petrus Comestor 368.a	Philippus Rex Macedonię 164.a
Patrimonium Ecclesię Romanę pontificum ignauia attenuatum 261.b	Petrus Damascenus Martyr 284.a	Philippus Tetrarcha Itureæ & Trachonitidis 109.b.112.a.114.a
Paulus ad Christum conuerit magnam Asię partem 117.b	Petrus Damianus 344.a.345.a	Philippus Tudertus 391.b
Paulus Aemilius 155.b	Petrus Danesius Varenensis Episcopus 468.a	Philo Iudæus 160.a.195.b
	Petrus de Bruis Sacramentarius creat 361.b	Philometor matrē interfecit & prægudio in victoria expirauit 165.b
	Petrus de Tarantasia 391.b	Philonis legatio ad Caium Caligulam 115.b
	Petrus Epinacus Lugdunensis Archiepi-	

INDEX

Philopomenes 115.b.116.a.117.b	Pontifices ab imperatoribus constituti prodigiosi 320.a	is & Christianis 123.b
Philosophi 146.a	Pontifices à Ludouico Pio sui pontificatus confirmationem petierunt 304.a	Prometheus primus hominum simulacra fingit 42.a
Phocas Imp. 257.b.259.a.260.b.262.a	Pontifices à Syria tyrannis constituti 99.a	Prophetæ sub schismaticis & hæreticis regibus floruerūt vt appareat Catholicorū successio in medio hæretici populi 79.a.b.80.a.81.b
Phoenix in vrbe ex Aegypto affertur 189.b	Pontifices ab imperatoribus intrusi monstra erant 335.b	Prophetæ apud gentes 28.a
Photinus hæreticus 253.b	Pontifices maximi in Gallia 357.b	Prophetia sublata & data legis peritis 91.
Photinus patriarcha Const. contra Nicolaum concilium habuit 309.b	Pontificis Romani auctoritate Childericus Franc.r. rex deponitur 284.a	Prophetica professio quādo incipit 48.a
Phryges 62.a	Pontificis Romani electio 273.b	Prophetica vocatio alia ordinaria alia extraordinaria 48.a
Phul 70.a.71.b	Pontificis in numerandi ratione confusio eorum præsertim qui nomen Ioannis habuerunt 391.b	Prophetissæ 48.a
Phul regem Manahem tributarium facit 82.a	Pontianus PP. 204.a	Propter Aquitanicus 277.b
Pictaensis episcopatus diuisio in 3.400.a	Pontius Pilatus 113.b.114.a	Prothogoras Græcorum primus profa oratione historiam vulgavit 139.b
Pictores 146.a	Populus Romanus ab electione pontificis penitus excluditur 360.	Protestantes 441.a
Pilatus erumnis succumbens se sua manu perimit 115.b	Porphyrius impius philosophus 208.a	Psalmi vt hodie extant sententiam Hebraicam optime referunt 159.b
Pilatus imagines Cæsaris in templo statuit Christo paulo ante mortuo corbanam in aqueductum expendit 114.a	Porta speciosa in templo cõstruitur 66.a	Psalmorum authores 28.a
Pipinus à Gallis proceribus rex declaratur 284.a.285.a.286.a.289.b	Portugaliz siue Lusitanię regnum quando ab Hispania diuulsam 355.b	Psammeticus apud Aegyptios regnat annis 54. 71.b.73.b
Pisistratus 129.b	Portugaliz reges vnde origine trahunt 352.a	Pseudochristi 258.a
Pius 1. Aquileiensis 11. summus pontifex 198.b	Possidius Apher 237.b	Pseudochristus Eudo de Stella 363.b
Pius 2.PP. 425.a	Præcepta affirmatiua & negatiua quod sint 29.b	Pseudophilippus regnat in Macedonia 156.a
Pius 3.PP. 432.b	7. Præcepta filiorum Noë obligant gentes vt volunt Hebræi 9.b	Pseudoprophetæ de filij Ephraim & Galaad seducunt populum ab auita religione 25.b
Pius 4.PP. 455.a.b	Præcations Iudeorū pro defunctis 101.b	Pseudoprophetissa Theoda extremum diem certo definit 305.a
Pius 5.PP. 461.a.b	Prædestinatorum hæresis 234.a	Ptolomæi reges Aegypti 97.a.b.98.b.100.a.101.b.102.a
Placidia 231.b	Prælium ad Thermophilas memorabile 137.b	Ptolomæus Auletes 170.a
Plato 142.a	Præmissus Poloniæ rex 395.a.b	Ptolomæus Alexander 168.a
Plato & Pythagoras in sacris literis versati 170.b	Prætores Romani Iudeæ præsides post Archelaum 112. b	Ptolomæus Dionysius 172.a
Pleisci Gymnasij conditor 403.b	Pragmatica sanctio factione quorūdam abrogari finitur 421.b.425.b.426.b	Ptolomæus Euergetes 162.b.167.a
Plinius iunior summam Christianæ religionis sub Traiano qualem esse comperit 194.a	Præsbiter Ioannes 369.b	Ptolomæus Epiphanes 165.a.b
Plinius Maior Athenis 192.a	Prima ætas que monumenta habeat 3.b	Ptolomæus Lagi 97.b
Plutarchus Cheronensis 192.a	Prima captiuitas Babylonica 75.	Ptolomæus Lagi 157.a. In Iudæam ascendens pretextu sacrificadi sabbato Hierosolymam occupauit ibid.b
Pluvia miraculosa 199.b	Prima inter ecclesiam Romanam & Asiaticam dissentio 201.b	Ptolomæus Lathyrus 168.a.b
Pœnitentia Israël memorabilis 43.b	Princeps nihil de Simonia solliciti 356.a	Ptolomæus Latyrus 30000. Iudæorum trucidauit & tandē misere periit 104.a
Pœtæ in Græcia qui extiterunt ante Homerum 57.b	Probus Imp. 212.a	Ptolomæus Philadelphus vetus testamentum ex Hebræo in linguam Græcam per 72. à pontifice Eleazaro imperatoris conuertit iussu 159.a
Pœtæ tragici 146.a	Proclus philosophus 244.a	Ptolomæus Philometor 165.b
Politici bonis ecclesię inhiantes à Ludouico Francorum rege repressi 365.b	Procopius Gæzus 239.b	Ptolomæus Philopator 163.a.b
Politicorum Supercilium deprimit Greg. 7.PP. 347.b	Prodigia dira ante bella ciuilia 170.a	Ptolomæus Phiscon 167.a
Policarum rerum initium 251.b	Prodigia multa 356.a	Ptolomæus Phiscon 167.a
Polybius 231.a	Prudentius 232.a	Puella 9. annorum peperit filium 405.b
Polybius Megalopolites 163.b	Profana ætate Aiod 39.b.40.a	Puritanorum noua secta in Anglia 460.a
Pompeius 170.a.171.b	Profana ætate Abimelech 41.b	Pirrho dubitat de omnibus 141.b
Pompeius 105.a.106.a.107.b	Profana ætate Deborah & Barac 40.	Pyrrhus Epirotarum rex 158.a
Pompeius dehortante pontifice in sancta sanctorum ingressus deinceps infelix fuit 105.a	Profana ætate Gedeon 41.b	
Pontificia sedes ab vrbe Roma Auinio-nem vrbe translata 398.a	Profana ætate Iosue 37.b	
	Profana ætate Tholæ 42.a	
	Profana sæculo Iair 43.b	
	Profani cur tam pauca narrent de Iude-	

INDEX

Pyrrhus	131.b	Regijlinguarum professores Parisijs instituntur	442.a	Robertus Guiscardi filius	351.a
Pythagoras	129.b, 130.a	Regina Aethiopum & Saba ad Salomonem venit	56.a	Robertus Mancop cæcus à puero Theologiz doctor	452.a
	Ibid.	Reginaldus Cardinalis	449.b	Robertus Sorbona Theologus	385.b
Quadratus	196.a	Regina Scotiz	462.a, 464.	Robertus Stephanus	445.b
Quintilianus	193.b	Regina Saba plantam Balsami dono tulit ad Salomonem	56.a	Roboam	58.a
Quirinus Iudez procurator	175.b	Regino monachus	320.a	S. Rochus	393.b
Quirinus tribunus	194.a	Regni Nauarraz occupatio	433.b, 437.b	Rodolphus 2. Romanorum Imp.	467.b
		Regni Troiani inchoatio	42.a	Rodolphus Haspugensis Occid. Imperat.	990.a, b
Raab cum excepit exploratores erat cauponaria	37.b	Regnum Angliæ à Normanis translatum est ad Francos	362.a	Rogationum solemnitate inuexit Mamerus Viennensis episcopus auxit Gregor. Mag.	239.b, 258.a, 259.b
Raab nupit Iosue & Salomon	37.b	Regnum Angliæ profcriptum & prædæ expositum	461.b, 465.	Rogerus Nortmannorum dux	354.a
Rabanus	192.a	Regnum Franciæ per quos gubernatum	270.a	Roma duce Carolo Borbonio capta	440.a
Rabbenu Haccados	152.a	Regnum Galliz transit in familiam Hungonis Capeti	331.b	Roma & Italiæ regiones pontifici restituntur à Ludouico pio Imp. Franc. rege	302.a
R. Akiba Barcozban Messiam esse credit	196.a	Regnum Hungariæ vnde sumit initium	334.a	Roma intra 44. annos bis in prædam exposita	238.a
R. Ben Afer & Rab ben Neptali notulas quibus Hebræi vtuntur vice vocalium & accentuum ad lectionis facilitatem repererunt	241.b	Regulus serpentem portentose magnitudinis interfecit	162.a	Roma vt ad manus Ecclesiæ laboretur nullus Iudiciorum Dei casus sustinuit	251.b
Rabbi Beniamin auctor libri Itinerari.	366.a	Regum Hungariæ	329.b	Romæ censu hominum habito inuenta sunt ducenta septuaginta millia	162.a
R. Hai Talmudicorum postremus	314.a	Regnum Hispaniæ Chronica vnde incipiunt	232.a	Romæ prima directio per Gattos duce Allarico	232.a
Rabbi Hakadosch	198.a	Regnum Iudeorum diuiditur in Catholicum & hæceticum	58.a	Romæ puer ex Ancilla natus quadrupes, quadrimanus, quatuor habens oculos & aures, & duplicem masculum sexum	157.b
Rabbi Ichuda Leuites	363.b	Religio in deterius mutationes	297.b	Romæ capiunt Gotthi duce Totila	251.b
R. Iuda Ben Simeon	172.a	Remense cõtra Eonem qui se Dei filium dicebat	364	Romanæ fedis auctoritas	221.b
Rab. in excidio Hierosolymitano vigebat	112.b	Remense Placentinum	360.a	Romani Gallogræcos suæ subdunt potestati	153.b
Rab. Leui ben Gerson	405.b	Remigijs Altsiodorensis	292.a	Romani licet cunctarum gentium deos reciperent, nunquam tamen Deo Iudeorum locum apud se dare voluerunt	67.b
Rabbi Moses Hispanus	364.a	Remigijs Rhemensis Archiepiscopus	243.b	Romani Macedonibus leges dederunt	155.b
Rab. Nehemias	172.a	Remorum episcopus Ebbo & alij tani episcopi quam principes Ludouico abrogant Imperium & Lotharium ac Pipinum Cæsares designant	303.b	Romani post punicum bellum intra 53. annos terra marique potentissimi euaserunt	164.a
R. Saadias Haggaoñ	324.a	Renatus Choppinus	69.b	Romani viros Athenas mittunt qui Solonis leges describerent	137.b
Rabbi Salomon Lunensis prouinciz Aquitaniz	372.a	Respublica Hebreorum à reditu de captiuitate ad Machabæos vsq; administrabatur Aristocraticè	93.b	Romanorum extra bella per 200. annos gesta	162.a
Rab. Simeon Cabballicorum princeps	120.a	Resurrectionis Christi loc' profanatus fuit simulachro Iouis & statua veneris ab Adriani Cæsaris temporibus vsque ad Imperiũ Constatini per annos circiter 180.	196.a	Romanum Imperium quando deficit	240.a
Rabbini à quibus suam sapientiam accepisse gloriantur	37.a	R. haterus Francorum dux	192.b	Romanus PP.	316.
Rabbini à Tito occisi à Iudejs pro sanctis habentur	119.b	Rhodij equites aucti Tèplariorũ diuitijs	398.399.	Romulus & Renus Romã condunt anno solari duos menses adijciunt	66.a
Rabbini Phariseis succenserunt	104.a	Rhodium occupant Saraceni cololum deiiciunt	268.a	Rotharis Longobardorum rex hæreticos & Catholicos antistites in omnibus ferè Italiæ vrbibus constituit	266.a
Rabbinorum commentum reijciunt qui scribunt Iacobz tantum mansisse in Aegypto 210. annis	24.a	Richardus Angliæ rex	376.b	Rupella obsidetur	467.b
S. Radegunda	252.a	Richimerus Franc. dux	194.b	Rupertus Abbas Limpurgensis	359.b
Ragadaius Gotthorum rex	231.b	Robertus Cœnalis Arboricenfis episcopus	457.b	Rupertus Occid. Imp.	414.b
Ragenarius dux Normanorum	305.a	S. Robertus Franc. rex	333.a, 335.a	Ruper.	
Ramirus Hisp. rex	320.b	Robertus Franc. rex	338.a, b		
Ramyris primus Aragonum rex	338.a				
Ratisbonense concilium	441.a				
Raimundus Lullius	393.b				
Reblata quæ postea Antiochia quando extruitur in Syria	15.b				
Rechabitæ mandato patris in perpetuum vino abstinent	60.a, 73.b				
Reges Francorum oleo celitus delato unguuntur	243.b				
Reges Græciæ & Macedoniæ 148. b	149.a				

INDEX

Rupertus	250.a	Salomonis libri impie attributi	54.a	xit	369.b
Rusticanum bellum	440.a, 446.a	Salomonis Magnificientia eluxit in publicis edificijs constructendis	55.b	Saruch	12.a
Rythmorum vsus apud Gallos	379.b	Salomonis poenitentia	54.a	Saranas Dei simius, sibi eadem apud gentes exhiberi exoptat quæ Deus olim apud Iudæos	67.b
		Salomonis posteritas falso in Ochusia desijisse dicitur vt regnum Davidis ad familiam Nathan deueniat	61.b	Saturnus	40.a
Sabaudicenfis Comitatus erigitur	332.a	Salomonis tempore non erat argentum nec alicuius pretij putabatur quomodo interpretandum	56.a	Saul	47.b, 49.b
Sabinianus PP. Capanas inuenit	260.a, b	Saluianus Massiliæ episcopus	239.b	Saul spiritu maligno correptus	49.b
Sacerdotes Aegyptij de horreo regis alabantur	25.b	Samaria è pago vrbs conditur ab Amri	59.b	Saxones ad Christum conuertuntur	265.b
Sacerdotes morientes in Fracia tabulam Catholicam fidem de resurrectione complectentè pectori apponunt	374.a	Samaria que olim vicus erat amplificatur & fit regni metropolis	80.a	Sæculi decimi initium	295.a
Sacerdotium ad Machabæos deuoluntur	98.a	Samaritanæ templum suum Garizim Dei esse negauerunt	154.a	Sæculi duodecimi initium	296.b
Sacerdotum coniugia introducere conatur Henricus 4. Imp.	349.b	Samaritani	103.b	Sæculi decimiertij initium	296.b
Sacerdotum successio perturbata & conseruata Græcorũ principatu	98.a, 99.a, b	Samaritani Iudei	248.a	Sæculi decimiquarti initium	297.a
Sacerdotium venale exponitur	98.a, 99.b, 112.a	Samaritanorum origo & religio semel iudæa	83.b	Sæculi decimi quinti initium	297.a
Sacra communio	303.b	Samballat Samaritanorũ princeps	96.a	Sæculum aureum	335.a
Sacra historia cum desinit profana incipit	85.	Samson Nazareus	45.b	Sæculum primum	188.a, b
Sacramentorum secta in Gallia innotescit	443.b	Samuel	47.b	Sæculum secundum	194.b
Sacra legis libri per totum Orientem & Septentrionem dispersi	128.a	Samuel Bulgarorum Rex	337.b	Sæculum tertium	203.a
Sacrificare quibus in locis fas fuerit antiquam extrueretur templum Salomonicum	53.b	Samuel non fuit sacerdos sed simplex leuita	48.a	Sæculum quartum	214.b
Sacrilegorum punicio	98.a	Samuel proprietiorũ collegiorum fundator & auctor	48.a	Sæculum quintum	231.
Sacri ordines antè sacerdotium	212.a	Samuel quos libros scripsit	48.	Sæculum sextum	244.
De Sacrorum Scriptorum scrupulis	a.	Samuel verè ad Pythonissæ Sauli paruert	49.b	Sæculum septimum	260.a
Sacrum foedus seu viuiculum aduersus hereticos & Turcos	461.b, 467.b	Sancta Agnes	356.a	Sæculum octauum	275.a
Sadoc primus pontifex templi Salomonici	53.b, 55.b	Sancta Clara	380.a	Sæculum decimum infœlix	312.a, b
Saducæorum sectam Sadoc & Baiethos introducunt	102.a, 103.b	Sanctes Pagninus	438.a	Sæculum decimum infœlix	334.a, b
Sagomozbar Cham magnus Tartarum propheta	393.b	Sanedrin	108.a, 111.a	Sæculum duodecimum	354.b
Saladinus Aegyptius	371.b, 372.a	Sanctus 2. Portugalliæ rex	381.a	Sæculum tredecimum	376.b
Salaimanius Turcorũ Imp.	406.b, 407.b	Sanctus 3. Hispaniæ rex	366.b	Sæculum decimum quintum	416.
Salathiel	131.a, b	Sanctus 4. Hisp. rex	392.b	Sæculum decimum sextum & vltimum	432.
Salicæ legis decreto Philippus Valefius cõtra Anglos Francorum regnum obtinuit	404.a	Sancorum martyrum memorias celebrant Christiani	200.a	Sæculorum infantia	87.
Salisveftigal Francis imponitur	b.	Sanguis de celo in terram profluxit	289.b	Sæculorum vicissitudines mirabiles	293.a
Salmanassar	69.b, 70.a	Sapientiæ liber Canonicus à Iudæis non recipitur quoniam eorum improbitatem contra filium Dei delegit	97.b	Scaurus	106.a
Salmanazar Assyriorum rex	82.a, 83.b	Sapores rex Persarum secundus	210.a	Schisma primum	207.a
Salomon anno ætatis 10. vel 11. genuit Roboam	56.a	Saraceni ab Ismaeli exortii	215.b	Schisma secundum in quo Vrsinus sedit contra Damasum	227.a
Salomon numeratur inter psalmorum conditores	57.b	Saraceni	225.b	Schisma tertium in quo Eulatus contra Bonifacium electus ab Honorio expellitur	235.a
Salomon quando templum ædificare cepit	53.b	Saraceni cognito Orientalis & Occidentalis Ecclesiæ diffidio Eurapam inuadunt	268.a	Schisma quartum in quo Laurentius contra Symmachum PP. designatur	245.a
Salomonis innumerabilia opera intercederunt	54.a	Saraceni Casatæram ceperunt & coegerunt Alcoranum recipere	267.b	Schisma quintum in quo Dioscorus contra Bonifacium sedit	249.a
Salomonis libri combusti	127.b	Saraceni & Gotthi fiunt Christiani	228.a	Schisma sextum contra Theodorum Pappam	274.b

INDEX

Thebani	143.b	ter succedendi cupiditate in loculum	Turci totum fere Orientem occupant
Thelephorus	197.a b	misit 193.b	341.b
Themistocles	139.b	Titus 192.a b	Turelupini 411.b
Themistius philosophus	216.a	Titus crudeliter occidit eos qui erant de	Turris Babel fabulæ de gigantibus cum
Theoberga Lotharij vxor	309.a	regia Herodis familia 121.b	Ioue bellantibus materiam prebuit 11.
Theodatus	250.a	Titus in monte Oliueti primum castra	b 16.a
Theodiscus Hispanensis episcopus	268.a	fixit vt Hierusalem caperet 123.b	Turris Babel qui meminerunt Ethnici
Theodomerus Franc. dux	227.a	Titus Liuius 188.a	16.a
Theodora Imp.	306.a	Titus Vespasiani filius Hierosolyma ex-	Tyberius Alexander 117.
Theodoretijs	235.b	pugnat 119.b	Tyberius Augustus 188.a b
Theodoricius comes Hollandia	309.b	Litus Vespasiani filius 110.a b 121.a b	Tyberius Cæsar 113.b
	310.a	Tiuo rex Armenia 391.b	Tyberius Christum referre voluit inter
Theodoricius Franc. rex	274.b	Tobias apud Niniuem captiuus 69.b	deos 124.a
Theodoricius Gotthorum rex	242.a	Tornacensis Episcopus in Gallia 363.b	Tyberius Imp. 254.a
Theodoricius rex Hispaniarum	238.a	Traianus 194.a	Tyberius Gracchus tumultu intestino in-
Theodoricius rex	245.b	Traianus à Plinio monitus Christiano-	terijt 167.b
Theodorius 1. PP.	267.a	rum persecutionem temperauit 124.a	Tyberius submersus ex Albuta flumine
Theodorius 2. PP.	316.b	Traianus & Adrianus persecutionis Chri-	Tyberim fecit 61.b
Theodorus Athenis ἀδιστοπία intro-	145.b	stianæ authores miserabili & tristi	Typographica ars reperta 297.b
duxit	371.	morte interierunt 195.b	Tyranni Atheniensibus præpositi 140.a
Theodorus Balsamum	466.a	Transmigrationes tres 83.b 75.b 76.a 89.b	Tyrus 46.a
Theodorus Beza hæreticus	379.b	Transmigrationis Babylonicæ initium 71.b	V
Theodorus Lascaris Græcorum Impera-	376.b 379.b	Transsubstantiationis nomen quando ab	Valdrada Lotharij pellex 309.b
tor	377.a	Ecclesia receptum 377.a	Vallia Hispanorum rex 234.a
Theodosius Magnus 228.a b 229.b 230.a	379.	Trapezuncinorū Imperatorū origo 379.	Valeus Arrianus 225.b 229.b
Theodosius 2. Iunior Orient. Imp. 232.a	242.a	Trafimundus Vandalorum rex 242.a	Valentinianus tertius 235.a 236.a 238.a
b 344.a b	247.b	Tredeitarum error quando incepit 247.b	Valentinianus Imp. 225.a b
Theodosius iunior 232.a	22.a	Trenerenses se in Gallia Belgica conditos	Valentinianus 2. à suis cubicularijs Viennæ
Theodotion 200.a	22.a	gloriantur 22.a	Gallorum strangulatur 227.b
Theologia profana Hierosolymis docet-	154.a	Tribonianus 250.a persuasit Iustiniano	Valentinus 198.a
tur 296.a	296.a	ipsum non moriturum sed cum carne	Valentinus Romanus Pontifex 304.b
Theologia scholastica 399.b	399.b	in cœlum assumptum iri Ibid.	Valerianus à Sapore Persarum rege cap-
Theologia peritissimi 14. sæculi 399.b	399.b	Tribus decem translata ad Assyrios 69.b	ptus Scabelli loco fuit, in equum ascen-
Theologia scholasticæ doctissimi inter-	384.a	Tribunos & ædites per seditionem sibi	ro & tandem excoxiatus saque con-
pretres 418.&	418.&	creat 140.a	ditus 208.a
Theologia scriptores 15. sæculi 419.	419.	Trinitarij 393.b	Valerianus Imp. 208.b
	414.	Tristandus de Bizet Episcopus Sancto-	Valerius Gratus palam vendebat sacer-
Theologici scriptores 14. sæculi 199.a	199.a	nis mille libras annui prouetus in le-	dotij primatum & Caipham pontifi-
Theophilus 199.a	199.a	ctores, Collegij Bernardinorum Pari-	cem constituit anno Christi 26. 112.a
Theopompus percussus à Deo cæcitate	145.	sijs & in alia pietatis officia distribu-	Vandali 220.a 235.b
quia fabulosi historijs inferere ten-	283.b	das fundauit anno 1577.	Vandalorum persecutio in Africa 237.a
tauit sacram historiam 145.	411.b	Tritheix 262.a	Vaphres rex Aegypti 78.a
Theophylactus 283.b	411.b	Tritemius 431.b	M. Varro Heluo librorum & literatorum
Thestalus 41.b	190.a	Tryphon 101.b	doctissimus 172.a
Thestalus 190.a	43.b	Tubal-Cain artem fabrilem adinuenit 6.a	Valconia à Vuifgotis nota sortitur 232.a
Thestus aduersus Thebanos dimicauit 43.b	117.b	Tullus Hostilius 71.b	Vegetius 226.a
Thendas Magnus 117.b	239.b	Tunica domini inuenta in ciuitate Zaphat	Velleius 203.b
Tholosa 239.b	381.b	258.a	Venera vrbs sit Francis tributaria 255.b
Tholosa à Francis capitur 381.b	400.a	Turcarum nomen 256.a	Venitiæ Attilæ metu conduntur 239.b
Tholofani episcopus diuiso in sex 400.a	390.a	Turcarum origo & nomen 16.a 19.b 20.a	Venci sacrum fœdus aduersus Turcos
D. Thomas Aquinas 390.a	369.b	Turcica rabies Constantinopolitanos im-	dissolunt 467.
S. Thomas Canthuariensis 369.b	16.a	peratores extinxit at non potuit Patri-	Venetorum dux primus 276.a
Tryphon 16.a	139.b	archas & Hierarchiam Ecclesiæ illic e-	Vergilij Ecloga de Christo 122.a
Thucydides 139.b	82.a 83.b	uertere 91.b	Veria propter Vualdenses 410.a
Tiglath Phalassar Assyriorum rex 82.a 83.b	66.a 68.a	Turci reliquias Imp. Græci comminuunt	Vespasianus 192.a b
Tiglath Phalassar 66.a 68.a	117.b	392.a	Vespasianus 117.b 119.b 120.
Tigranes Armenia rex petentibus Syris	70.a	Turci siue Turcomani suasu Christiano-	Vesperatarum Sicularum coniuratio 388.a
ob fratrum regum discordiam rex fit	285.b	rum ceperunt se in modum crucis tru-	392.a
Syriæ annis 18 117.b		dere propter luem quæ apud eos gra-	Vestis sacerdotales & regumenta alta-
Tirac rex Aethiopum potētissimus 70.a		fabatur 285.b	rium
Tium adhuc spirantem Domitianus fra-			

INDEX

rium 208.b	Vlpianus veterum principum aduersus	Xenophon 142.a
Versus Gloria patri & filo à quo compo-	Christianos edicta collegit 205.b	Xenophonis Cyrus 135.b
situs 223.b	Volusianus Imp. 207.a	Xerxes poema constituit nouarum volu-
Victor 1. Apher summus pōtifex 201.a b	Vrbanus 1. PP. 201.a	ptatum inuentoribus 135.b
Victor .PP. 344.b	Vrbanus 2. PP. 251.a	Z
Victor 3. PP. 351.a b	Vrbanus 3. PP. 372.b	Zacharias 1. PP. 283.a
Victorinus Pictauiensis 209.b	Vrbanus 4. PP. 388.a b	Zacharias 89.b
Victorinus in Aquitania episcopus 239.b	Vrbanus 5. PP. 409.b	Zacharias Baptistæ parens 112.a
Vigilius Arelatensis 259.b	Vrbanus 6. PP. 412.a b	Zacharias Ioiadæ filius in templo occidi-
Vigilius PP. 250.b	Vrbanus excommunicauit in Gallia eos	tur vnde cessarunt Dei oracula 61.b
Vigilantius hæreticus 228.a	qui à Laicis ad dignitates ecclesiæ eue-	Zachariæ sanguis, instar ollæ bullientis
Vincentius Bellouacensis Dominicanus	herentur 352.a	quasi vtionem deposcens feruibilem di-
384.a	Vrias filius Semaiz 76.a	citur 61.b
Vincentius Lirinentis 232.a	Vrias pontifex inlectens se ad volunta-	Zamri qui & Zamar seipsum incendio
Vincentij martyris tunica 251.b	tem apostatæ Achaz Ecebotio simili-	peremit 80.a
Vuilperolphus præsul Argentinenfis se-	or quam Ambrosio 68.a	Zara 58.a
creto Dei iudicio à muribus corrodid-	Vsius Lanarum & pellium monstratur à	Zeno 149.b
ditur 312.a	Deo 5.b	Zeno Isaurus Imp. Arrianus 240.a 251.a
Virgines 11000. cum vrfula Colonea profi-	Valdensium varie hereses exoriuntur 370.a	Zephyrinus 203.a
ficiscuntur 205.b	Vvalterus Franc. Dux 214 b 215.a	Zimifces ius designandi Episcopos ec-
Vir quidam robustus dum esset in mensa	Vuestgotthorum regnū in Gallijs finit	clesiasticis cessit iram Dei in Imperiū
consumitur à muribus 346.a	282.a	senire expertus 329.b
Viri docti 15. sæculi 431.b	Vvencclaus Boemiæ rex 411.b	Zoe Imperatrix 340.a 341.a 342.a
Vita originalis mundi cur diuturnior ef-	S. Vvibertus 335.b	Zoroastes Cham Magiam introducit 18.
set 6.a	Vvladislauus Dux albus Poloniæ rex mo-	a 19.b
Vitalianus pontifex sanctissimus 269.a b	nachus D. Benigni Diuionensis 407.b	Zorobabel Iudæorum dux secundum tē-
Vitellius Caipham deponit & Ionathan	408.a	plum ædificat 91.b 92.a
Annæ filium sustituit 115.	Vvladislauus Locticus Poloniæ rex 404.a	Zozimus 43. PP. 234.a
Vitellius 115.a b	Vvladislauus Poloniæ princeps 351.a	Zuinglius 438.a
Vitisa rex Hispaniæ edixit vt quotquisq;	Vxores alienigenæ separantur à filijs Isra-	
sacerdotum vellet vxores domi alerent	el 92.a	
276.a 277.b	X	FINIS
Vlphilas Gotthorum Episcopus 225.a		

Errata, quæ nos interlegendum suffugerunt.

1 pag. b. versu antepen. pro secundo die lege tertio. pag. 3. vers. 53. pro characteribus; lege characteresque. 47. à linea 10. pro 38. lege 30. pag. 51. vers. 44. pro 2. Reg. 16. lege 1. Paral. 16. in Iosaphat in aliquibus exemplis 35. pro 25. in Ezechia pag. 69. quarta Synodus pro tertia. in contextu pag. 84. vers. 47. pro 72. 62. vers. 52. ab octauo regni lege ab octauo. pag. 99. in contextu linea 5. à fine pro 180. lege 140. pag. 112. vers. 2. 100. pro 10. pag. 109. in contextu vers. 34. pro anno 20. post interfectum baptisam lege anno 10. cui secundo pag. 135. vers. 23. Olymp. 80. pro 70. pag. 140. Aristides Herodotus &c. vsque ad Socrates Ethica transposita sunt ex Assuero ad Darium Longimanum 24. non 40. pag. 168. in contextu Lathyrus 8. non 18. pag. 176. in contextu vers. 4. Tyberian. 1. ubi legendum 18. pag. 187. b. vers. 1. expunge M. abometes. pag. 307. vers. 55. desiderantur hæc verba, Ementio scxu post, Quem. 321. vers. 43. Saracenos. non Saraceni. Cetera qui que celerius per se corriget. quam huc recurrat.

